

**MIKES KELEMEN ÖSSZES MŰVEI
II.**

ÉPISTOLÁK

**SAJTÓ ALÁ RENDEZTE
HOPP LAJOS**

TARTALOM

ELSŐ SZAKASZ

Advent első Vasárnapjától fogvást nagy böjt II^{dk}. Vasárnapjáig.

MÁSODIK SZAKASZ.

Nagy böjt II^{dk}. Vasárnapjától fogvást Husvétig.

HARMADIK SZAKASZ

Husvéttől fogvást Pünkösöd után való hatodik Vasárnapig.

NEGYEDIK SZAKASZ

Pünkösöd után való hatodik Vasárnaptól fogvást Advent első Vasárnapig.

**AZ ÉPISTOLÁKNAK
és
AZ EVANGÉLIUMOKNAK**

**Eszendő által való vasárnapokra,
és leg fővebb Innepekre rendeltetett,
Kérdésekkel, és Feleletekkel
való Magyarazattya.**

ELSŐ SZAKASZ
**Advent első Vasárnapjától fogvást
nagy bőjt II^{dk}. Vasárnapjáig.**

1741

AJÁNLÁS

öröktől fogva való Ige, a ki le szállván a földre, Szent Évangéliumodot ki hirdetted az Emberi nemzetnek üdvességire, és aki nem csak predikálottál, hanem még kegyelmet is adtál annak bé vételire, nyisd fel lelki szemeket mind azoknak, kik ezen könyvben lévő szavaidot, és intésidet olvasák, de egyszers mind száld meg szent Lelkedel sziveket, hogy szeretetedel olvasák, bé vegyék, és meg tarttsák. ajánlom néked ajándékosodot, mellyet adtál ezen könyv fordítására Légyen Szent Nevednek ditséretire, és lelkemnek üdvességére.

ENNEK A KÖNYVNEK TÁBLÁJA

Advent 1. vasárnapján	Epist. Ev. 1
Advent 2. vasárnapján -	11
Advent 3 vasárnapján -	25
Adventben lévő kántora	38
Advent 4. vasárnapján	68
Karátson Innepin -	80
Szent István napján	114
Szent János napján. -	122
Apro szentek napján	131
karátson után valo vasárnapon	139
kis karátson napján -	148
Viz kereszt napon -	155
Viz kereszt octávján valo vasárnapon	167
viz kereszt után valo 2 vasár	177
viz kereszt után valo 3. vasár.	189
viz kereszt után valo 4 vasár.	202
viz kereszt után valo 5 vasár.	211
viz kereszt után valo 6. vasár	223
septuagésima. vasárnapján.	235
sexagesima vasárnapján	248
quinguagésima vasárnapján	259
Hamvas szeredán	274
Hamvas szereda után valo pénte.	286
Hamvas szereda után valo szomb.	298
nagy böjt 1 vasárnapján	307
nagy böjt 1 hetin valo hetfün	317
nagy böjt 1 hetin valo kedden	329
nagy böjt 1 hetin valo szeredán	337
nagy böjt 1 hetin valo tsötört	347
nagy böjt 1 hetin valo pénte	354
nagy böjt 1 hetin valo szomb.	362
A Szentek Innepein	
Szent András napján. Epist Ev.	I.
Boldog. Asz. fog.. napján	XIV
Szent Tamás Apost napján	XXIII
Szent pál ford. napján.	XXVIII
Gy. Sz. Bol. Aszsz. napján	XXXIII
Szent Mátyás napján.	XXXIX

**Eszendő által való vasárnapokra, és Legg fővebb Innepekre
rendeltetett Epistoláknak, és Evangéliumoknak,
kérdésekel. és feleletekel. való magyarázattya**

ADVENT ELSŐ VASÁRNAPON.

Imádság.

Kérünk uram tégedet mutasd meg hatalmadot és jöjj el siettségel, úgy hogy ate segittséged által a veszedelmektől meg érdemellyük meg szabadítatni, a melyekre téssen minket avétek, és üdvezits, meg szabadítatván általad aki élsz, és uralkodol. az Atya Istennel, és a Szent Lélekel egyetemben, mind örökön öröké Amen

Epistola

Szent Pál. Rom. 13. 11,

Atyám fiai tudván hogy orája vagyon már az álomból fel kelünk, mert most közeleb vagyon a mi üdveségünk hogy sem mikor hittünk, az éj el mult, a nap pedig el közelgetet., vessük el azért a setétség tselekedetit és öltözünk avilágóság fényességiben. mint nappal tisztességesen járjunk, nem tobzodasokban és részegségekben-nem ágyas házakban, és szemtelenségekben, nem versenkedésben, és irigységben, hanem öltözetek az Ur Jesus kristusban

Magyarázat

K. Mit ért Szent Pál az álmon amelyből mondgya hogy fel ébredgyünk?

F Erti a vetekben való álmot, a melyben töltik életeket a világot szeretők., mivel az Istenhez és az ő leg nagyob dolgokhoz, mely az üdveségek, olyanok mint akik alusznak, tévén minden nyugodalmokot a világi joknak birásában, mindenkor is abban az álomba maradnak, és mint egy el temetve, azö rosz kívánságoknak, és szokásoknak ágyában, és hogy ha fel nem ébrednek, halalok orájakor úgy talállyák magokat mint ha mindenkor aludtanak volna, *Az gazdagok* mondgya a proféta. *az ő álmokban aludtanak, és fel ébredvén, semit kezekben nem találtanak.* ps. 73. 6. az az, se jó erkölcsöket, se jó tselekedeteket, se semit olyat, a mi valamit érdemelhetet volna.

K Az Apostol tsak erről avétkes álomrol beszéllé a bünösöknek?

F Beszél még azoknak resttségekről is, akik az Isten szolgainak tarttyák hogy már magokat; mivel nem elégséges meg szabadítatni a rosz kívánságoknak rabságából, hanem még el is kel kerülni azt a tunyaságot és lankadságot a mely az embereket anyira viszi hogy nem kapnak a jón. a mellyet avallás ígér, és nem tartanak anyomoruságoktól, a melyekel fenyegeti, ki kel hát kelni abbol a lankadságból., mely oly lágyságal fordit az Istenhez, és a mely lassanként sok kötelességeket mulatat el velünk, sz. Pál azt akarja hogy fel ébredgyünk az ilyen féle álomból

K. Mikor kel eröt venni magunkon hogy fel ébredgyünk az illyen féle alomból.?

F Mindenkoron azon munkálodnánk is; azélet nem volna arra elegendő hoszu, a természet béli hajlandosagunk, arra felé vezet, és ez az veszedelmes álom amely kezdete ahalálnak, ugyan arrais vinne, hogy ha szüntelen való eröt nem vennénk magunkon, hogy abbol fel ébredhesünk., és a menyei uton eléb eléb mehesünk

K Mitsoda okra való nézve inti az Apostol a hiveket hogy fel ébredjenek ezen két féle álomból?

F Nagyob okát nem adhatni, mint azt hogy mostanában közeleb vagyunk üdveségünkhöz és az Isten ítéletéhez, hogy sem mint mikor benne kezdtünk hinni, ezzel azt akarja mondani, hogy mentől inkább haladunk ebben az életben,. annál inkább közelítettünk az örökkévalósághoz,. ahol is végeződik a halando élet,. ugyan az az utolsó ora is választta el a mi sorsunkot valamely felé, vagy az örök Boldogságra, vagy az örök nyomoruságra, ez így lévén, nem hogy meg tsökenyünk, de sőt meg jobban kel fel gerjeszteni magunkot az Isteni szolgálatra, és azt, annál is nagyobb gyorsasággal,. mert pálya futásunknak végihez közelitünk.

K Mitsoda más okát adgya még sz. Pál, hogy fel ébredgyünk álmunkból?

F Azt mondgya, hogy az éttzaka el mult, vagyis vége felé vagyon. és hogy a nap közelit. ezeket azoknak mondgya, akik el merültek avilági gyönyörűségekben,. és betsületekben, és az vakságnak setéttségében, ahol tsak az álom látással hizlallyák magokat, nem gondolkodván az Istenről,. és üdveségekről, és aról ugy beszélnek valamint azálomról, nem is tudgyák magok is mit mondanak, és az éttzaka hamar el mulik, és sebeséggel jó az örökkévaló nap minden szem pillantásban. amely nap némellyeknek irtoztato, kinzo, és véghetetlen napja lészen és másoknak, világoságnak, ditsőségnek, és boldogságnak. napja lészen, a melyen meg láttyák homály nélkül egészen, és birni fogják aztaz igazságot a mely meg szabadította őket bünökből, és bétölti dicsőségel, és gazdagságokkal.

K. Mit hoz ki mind ezekből az Apostol.?

F. Azt akarja ki hozni, hogy tellyeséggel szükséges nekünk el hadni a setéttségnek tselekedeteit. ellene mondván avéteknek, a mely alélek tudatlanságából. és vakságától származik, hogy meg szünnünk, azö rosz hajlandoságit. és meg romlot akarattyát követni, és hogy a világoságnak fényességében kel öltöznünk az az, akeresztyéni jó erköltsöket és jó tselekedeteket kel követni, mivel tsak egyedül ezekkel afegyverekkel lehet az ördög ellen állani, ötet meg gyözni, és meg szalasztani, avilágoságnak fegyverében, mert a szeretettel való hit, a mi világoságunk és erönk. a mely azt igazgattya.

K. Mit hoz még mást is mind ezekből sz. pál?

F Azt hozza még ki ezekből, hogy tisztességesen és betsületesen kel járnunk, valamint napal szoktak járni, az az, hogy ha azigazságnak világosságát akarjuk követni, nem kel semit olyat tselekedni a mi az Isten előtt kedvetlen legyen, hanem mind külső, s' mind belső tselekedetünket nagy szemérmeteséggel vigyük végben, és magánosan való létünkör is annyi türköztetéssel legyünk, mint ha mindenek látnának, mert mindenkor az Isten előtt lévén. sokal nagyobb tiszteletel tartozunk néki. mint sem az embereknek,

K. Mit tészzen még, ehhez az Apostol.?

F Azt hadgya, hogy nem tsak alegg nagyobb rendeletlenségeket kel el hagyni, hanem még akristus Jébusban kel öltözni, le vetvén az ó embert. az ujnak szándékát kel követni, mert nem elég külső képen való áitatosággal fel ékesíteni magunkot, szükséges hogy a kristus lakjék szivünknek belső részében, az ö lelkének sugarlásából kel munkálodni, és semi ne légyen valami olyan mi bennünk, mely ne jegyezze a kristus akarattyát, se semi az mely az ö példája szerént ne légyen, és az ö Evangyeliümának tanítása szerént,. ugy hogy had lehesen mondani, hogy ö, él, ö beszél, és ö munkálodik mi bennünk

Évangélium

Sz. lukás: 21. 25.

Az időben mondá Jesus atanitványinak, jelek lesznek anapban, és holdban, és tsillagokban, és a földön a népek szorongatásban, atenger zugása, és haboknak fel háborodása miat. el száradván az emberek azoknak félelme, és várakodása miat, mellyek az egész világra következnek, mert azegek erei meg indulnak, és akor láttyák az Ember fiát el jöni a felhökben nagy hatalomban, és ditsőségben, ezek pedig meg kezdvén lenni fel tekintsetek, és emelyétek fel fejeteket. mert el közelget ati váltságok, és hasonlatoságot monda nékik, lássátok a fige fát, és minden fákot, mikor immár magokból gyümölcsöt hoznak, tudgyátok hogy közel vagyon a nyár, ugy tiis midön láttyátok ezeket meg lenni, tudgyátok hogy közel vagyon az Isten országa Bizony Bizony mondom néktek, hogy el nem mulik enemzettség. mig mind ezek meg nem lesznek, az ég, és a föld el mulnak, azén beszédim pedig el nem mulnak.

Magyarázat

K Miért adgya előnkben az Anyaszent egyház az advent kezdetin azokat a jeleket mellyek meg előzik az ítéletet?

F. Azért hogy félelemel készülyünk akristust ami örökös bíránkot ugy fogadni mint meg váltonkot azö születésének titkában. ha még abban az állapotban nem vagyunk hogy szeretettel kívánnyuk, azö első el jövetelének malasztit. leg aláb féllyük azö utolsó el jövetelének keménységit. a midön irgalmaság nélkül fogja meg ítélni avétekben meg holt bünösöket, akinoktól való félelem pedig oly Istenhez való szeretetnek uttyara készítsen aki meg testesülvén, meg alázta magát érettünk

K Ezeknek a jeleknek szemlélése kellé felelmet indítani mi bennünk?

F kétség nélkül kel a bünösökben félelmet indítani, azért hogy magokban térjenek, és hogy állandó meg térésre vezesse, de meg viszontag, avasóságos penitencia tartokat és az igazakat. örömrre, és vigasztalásra indítja, mert várván. és kívánván szívesen az üdvezítőt, el is hozza nekik a jó életre való malasztit., és munkájokért való jutalmat., a bünösök készülettel fogadgyák tehát ötet. és meg nem ítéltetnek, az igazak pedig eléb, eléb menvén alhatatosak legyenek, és akristus maga lesz az ö jutalmok,

K A kristus azt mondgya hogy az utolsó nap mint egy meg lopja a bünösöket hogy lehet tehát igaz ez a mondása, hogy el száradnak féltekben, várván anyomoruságokat, mellyek reájok rohannak?

F A hogy, azok anyomoruságok nem érkeznek mindgyárt az utolsó nap előtt, anyugodalomban könnyen el szokták felejteni az el múlt nyomoruságokat, arendeletlenségre tsak hamar viszá szoktak térni, amidön az Isten boszu állásának súlyát nem érzik, pharao ez iránt rettentő példa, ugyan azírás is int minket az Apostol által. mondván, *mikoron azt mondgyák békeségben, és bátorságban vagyunk, akoron nagy hirtelen. veszedelem jö reájok, 1 Thess. 5. 3,*

K Miért fog el jöni akristus olyan nagy hatalommal és ditsőséggel.?

F. Az ö Nagyságában, és ditsőségeben fog el jöni. azért, hogy meg szegyenittse azokat kik meg vetették vala ötet az ö alázatos és nyomoruságos halando életében. Elfog jöni hatalomban, hogy el töröllye rettentő ítéletivel, aföldi hatalmaságokat, és közönségesen mind azokat, kik nem akarták ötet üdvezítőjöknek, és meg szabadítójoknak üsmerni.

K. A midön azok az ítéletről valo jelek el jönnek. talám mi akoron nem lészünk ez életben., azért illetneké azok minket?

F Igen is illetnek, mert azokbol. 1 meg üsmérhettyük, mitsoda rettentő az Isten ítélete a bünösökön és hogy mely igen kel attol felnünk, 2 mert mind azok anyomoruságok a melyekel látogat minket az Isten eföldön, azokhoz ajelekhez tartoznak amelyek az ítélet előtt lesznek, és amelyek ahalálra emlékeztetnek minket., es a különösön valo iteletre, amely is követni fogja ahalált.

K Mitsoda indulatokat kel indítani mi bennünk azoknak anyomoruságoknak. és szomoruságoknak amelyet az Isten küld reánk

F Az igazaknak meg kel üsmerni amagok gyengeségeket, és az Istennek mindenhatóságát., magoknak ne hidgyenek, nagyon meg alázák magokat. szüntelen vigyázanak, és az Istenben tekéltetéségel valo bizodalomban legyenek, abünösök pedig az Isten ítéletitől valo félelemben valóságjal járjanak a penitencia tartáshoz, mivel nintsen más modgyok hogy ötöt meg engesztelhesék, és kedvében terhessenek, hanem hogy magokat meg ítéllék. és meg büntessék. egész életekben tarto. valóságos penitencia tartásal.

ADVENT MÁSODIK VASÁRNAPON.

Imádság

Gerjeszd fel uram sziveinket, hogy készítsük el a te egy Fiadnak utyait. úgy hogy ate Fiad eljövételének kegyelme által, meg tisztított lélekel szolgálhasunk tégedet, ki élsz, és uralkodik veled. egy Istenségben, és a szent Lélekel valo egyeségben mind örökön örökké Amen

Epistola.

Sz. Pál rom. 15. 4

Atyám fiai valamik meg irattak, ami tanuságunkra irattak, hogy az békeséges türes által, és az irások vigasztalása által reménségünk legyen, a békeséges türesnek, és a vigasztalásnak Istene pedig adgyon egyet értenetek egy más közöt, a Jésum kristus szerént, hogy egyenlő szivüek egy szájal tisztellyétek az Istent, és a mi urunk Jésum kristusunknak Atyát, azokáért vegyétek fel egy mást, a mint a kristus is fel vett titeket. az Isten tiszteletire, mert azt mondom, hogy a kristus Jésum szolgálja volt a környül metélkedésnek az Isten igaságáért, az Atyák igeretinek meg erősítésére, apogányok pedig az irgalmaságért tisztellyék az Istent, a mint irva vagon: Azért hálát adok uram néked apogányok közöt, és ate nevednek éneklek, És ismét mondgya, vigadgyatok pogányok az ő népével., Es ismét, ditsérjétek minden pogányok az urat, és magasztallyátok ötöt minden népek, És ismét Isaiás mondgya, Jessinek gyökere léssen., és aki fel támad a pogányokat vezérteni, ő benne biznak apogányok, A reménségnek Istene pedig tölttsön bé titeket minden örömel. és békeségel. a hitelben, hogy bővölködgyetek areménységben, és a szent Lélel erejében

Magyarázat

K. Mire tanít minket az Apostol ezekel a szokal; valamik meg irattak, a mi tanuságunkra irattak?

F Arra tanít, hogy az Isten azért hadta nekünk a szent írásokat, hogy, minket oktassanak mind arra, a mi szükséges az üdvösségre, vétek is el mulatni azokban nem keresni atanaságot, és az üdvösségnek modgyát, az olyan atudatlanságban akar maradni. és a büneiben meg halni, aki nem akar meríteni abból akintsből. és abból a világoságnak és kegyelemnek forrásából, holot arra a végre adatnak nekünk.

K. Mitsoda gyümölsöket akárja szPal. hogy vegyünk magunknak az olvasásból.?

F. Azok a gyümölsök, abékeséges türesek, a vigasztalás és a reménség. nagy példákat is találunk a békeséges türestről aszentekben, akiket az Isten alázatoságok, és szenvedések által próbálta meg. és az oktatások melyeket ad ezekről ajó erkölcsökről. nagy vigasztalásra valo okokat az ő jóságáról. amellyel meg jutalmaztatta az ő szenvedéseket, és sanyaruságokat nagy reménségre valo okok az ígérétekről melyeket tett mind azoknak, kik az ő példájokat fogják követni. részt adván nekik országában, és hogy önnön magát adgya nekik jutalomul.

K. Mitsoda modot mutat nekünk arra az Apostol. hogy meg nyerhesük azt a békeséges türest. vigasztalást. és reménséget.?

F. Azt hogy, az Isten, abékeségnek, vigasztalásnak, és reménségnek Istene lévén. öhozája kel folyamodnunk mint azoknak kut fejéhez. eredetéhez, hogy ha azokban részt akarunk venni, és azt a kegyelmet az alázatos imádság, és az ő ígérének olvasása, és elmélkedése. által nyerhetni meg.

K. Mit hágy leg inkább sz. pál nekünk ebben a levélben

F Azt hogy egyenlöt tarttsunk ahivekel, és öket egyenlő képen szeresük;. ugy hogy egyenlő szível és szájal. imádgjuk mindnyájan az Istent; nem lehet pediglen azt az egyeséget meg tartani nagy békeséges türes nélkül, a melyel el szenvedgyük egyik amásikunknak fogyatkozásit, és békeséggel viselhesük a mások ellenkező beszédeit, és természetit, hogy meg lehesen tartani a felebarati szeretetet; a melyel tartozik minden. egyik amásikához, kedvezéssel kel lennünk másokhoz, és eza kedvezés nem tarthat, békeséges türes nélkül, ezért is tartozunk azt kérni attól. akit békeséges türe Istennek nevezik.

K Mitsoda okravalo nézve int minket arra sz. pál. hogy ebben abékeségben elyünk egyikünk. a másikkával.?

F Erre a nagy okra valo nézve, hogy ambár nyomorultak, és érdemetlenek legyünk is, de a kristus azt nem tekintvén., meg egyesitet minket magával. egy testben, és egy lélekben, ezt a példát, és ezt a nagy rendet kel tehát követni, aki el akarna válni ahivektől ilyen nagy példa után, olyan fogyatkozásokért a melyek öket el nem választtyák akristustól. ellene mondana az ő véle, és az ő Attyával valo társaságnak, valamint Sz. János mondgya 1 lev. 1. 3.

K. kitsodák azok, akik azokat a keresztény sidokat, és meg tért pogányokat követik. akiknek szemekre hányá szent pál a magok között valo egyenetlenségeket.?

F Azok a kik fel fuvalkodnak a magok érdemekben. gondolván azt, hogy vagon ö benne olyan, a mi meg különbözteti a töbitől. és akik nem felnek magokat nagyobra betsülení. magok felöl nagyot állítani, akérdésre meg is felel sz. pál tsak két szoval

Mitsoda téssen különbözést köztetek, mid van amit nem vettél volna. hogy ha vetted, miért dítsekedel véle,? mint ha nem vetted, volna, 1 Cor. 4. 7. hogy meg lehesen gyógyulni ebből a hittségből. azt el kel magunkal hitetni. hogy az Isten semivel nem tartozik. amely jó vagon mi bennünk azt tsak egyedül ő tölle vettük, imádni kel és ditsérni az ő irgalmaságát, és néki tulajdonítani, és ajánlani. ha mi érdemek vannak bennünk., mint olyannak, akitől egyedül

származnak minden jók, ha ezeket az igasságokat jól el hitethetnők magunkal; nem tartanak magunkat fellyeb valoknak atöbb hiveknél

K. Mire oktat minket az Apostol ezen tselekedetivel, a midön meg aláza asidokat, hogy fel emelnye apogányokat, és meg aláza apogányokat. hogy fel emelnye a sidokat?

F Arra oktat, hogy a hittséget el lehesen kerülni, bé kel egy felöl hunni szemünket arra a mi minket fel magasztal, és más felöl arra, a mi másokat nálunknál aláb valová teszi. aszükséges hogy gyakorta olyan felöl tekintsük magunkot a mely meg alázhat, és másokat a menyiben elsöbkek mi nálunknál, azért hogy öket nagyobra betsüllyük magunknál.

K. Mitsoda békeséget, és örömel kíványa sz. pál hogy ahivek bé töltsenek, meg egyezhetneké ezek, azokal a nyughatatlanságokkal, és nyomoruságokkal, a melyekre az ö életek tétetett?

F Az Apostol abelső békeséget érti, és alelki örömet, a melyeket a szent Lélek hinti a szívnek belső részében, amidön valaki ellene mond valójában a véteknek, és arosz hajlandóságának, hogy magát az Istenek, adhassa, ugy hogy avilági tsalárd gyönyörüségek helyyet, magában igazán valo és tiszta gyönyörüségeket érezen, az Isten üsmérvén tellyeséget az emberi szívnek hajlandóságát és tudván azt hogy természete szerént. hol egy, hol más felé vonatik a gyönyörüségektől magát abban még előre meg kívántattya azö munkájának ereje által, meg is érezteti magát abban., és bé tölti olyan bölcseséget. és gyönyörüséget, a mellyek el törölik avilagiakat.

Évangyélium.

Sz. Matth. 11. 2.

Az időben, mikor hallotta volna János a kristus tselekedetit. el küldvén kettöt atanitványi közül monda néki, Te vagyé aki eljövendő vagy? vagy mást várunk? És felelvén Jésumondá nékik. Elmenvén, jelensétek meg Jánosnak amiket hallottatok, és láttatok, avakok látnak, asánták járnak, apoklosok tisztulnak. a süketek hallanak, a halottak fel támadnak, a szegényeknek az Evangyélium predikáltatik. és boldog aki én bennem meg nem botránkozik, azok pedig el menvén kezdé Jésumondani a seregeknek Jánosrol. miért mentetek ki apusztában látni, a széltől hanyatatot nádaté.? de miért mentetek ki látni? lágy ruhákban öltözöt emberté? Imé akik lágy ruhákban öltöznek. akirályok házaiban vannak, de miért mentetek ki látni.? profétaté? söt mondom néktek profétánál is nagyobbat. mert ez az, akiről irva vagyon., Imé én azén Angyalomot küldöm szemedelőtt. ki el készitti előtted ate utadot.

Magyarázat.

K. keresztelő sz. János miért küldé azö tanitványit a kristushoz.?

F Azért hogy öket el vonná attol azemberi ragaszkodástól. a melyel valának mesterekhez, a mely nem jó szemel nézeté vélek akristus nagy hírének el terjedését, mint ha az, meg homalyosította volna a szJánosét, ebből apéldából meg tanulhattuk, hogy el kel kerülni. azokat aragaszkodásokat amelyekel lehet valaki (:a superiorához) felyeb valójához, akár mely sz. életuek legyenek is azok, ezekről elég példa vagyon, az mi időnkbeli auctorokban.

K. Miért kel el kerülni azokat az emberi ragaszkodásokat.?

F Mert ezektől olyan rosz hajlandóságok származhatnak, a melyek annál is veszedelmesebek, hogy az áitatoságnak palástyában vannak öltöztetve, ez okáért nagyob szabadságal. és keveseb meg tartozkodásal. adgyak azoknak magokat. ezekből jönnek az egyenetlenségek, versengések,

meg hasonlások, és az ilyeneknek, egymás között való. vetekedések, akik ilyen Direktorkat alatt vannak, mindenik oltalmazni akarja a magát, a mások bűntudatának kárával is, csak hogy a magok mesterét fel magasztalják. mindenben pártját fogják mindenkor nagyobbra bűntudatukat másoknál, egy szóval az Istent az emberért el felejtik., neki tulajdonítják munkájának végben való menetelét és nem az Istennek, csak az embereknek akarnak tenni, buzgóság. és serényesleg tselekeszik azt, a mit gondolják hogy tudára lépzen., azt pedig imel álmal, amit nem az ő parancsából tselekeszik egy szóval el vonják a szívet az Istentől, és az embernek adják, és gyakorta olyan szeretetnek adnak helyt., a mely sokszor se nem tiszta, se nem tisztességes, nem is szollok az olyan beszédekről. a melyek nem igen jók, és a melyekre okot adnak a világban az igen nagy barátságban való étellel.

K. Adhatnánk ez iránt valamely példát. a szent írásból.?

F Azt lehet tudni hogy mi képen feddék meg sz. pál az Anyaszent egyháznak kezdetkor a korintus bűntudatokat. ki ki pártját fogá a maga mesterének, mondván, én Cephásé vagyok, én pedig Apollóé, a hívek között pedig a ki értelmesebb vala, mondá, én akristusé vagyok, az ilyen állapot közöttök nagy vetekedéseket, egyenlenségeket okozta, de sz. Pál mit mondta erre, valyon a kristus részre osztatotté,? valyon Pál feszítetté fel éretteték,? vagy a pál nevére keresztelkedteteké? 1 cor. 1 12. azért is mondgya. hogy nem szolhatot nekik mint lelkieknek, hanem mint testieknek, a kik még csak gyermekek akristusban. akiket csak téjel, és nem kemény eledellel kel még táplálni, mert mint hogy még ti közöttetek, irigység, -versengés, és viszá vonás valyon, nem testiek vagytoké. és nem ember szerént jártoké? 1 cor. 3. 4

K. Az Évangéliumban nem lehetnék meg más példát is találni.?

F Azt el lehet mondani hogy az Apostolok még gyenge voltokban lévén, egy részint ilyenek valának, mivel oly ragaszkodással valának, akristus látható és testi jelen való letihez, hogy tudokra kellett nekik adni hogy szükséges volna az ő el menetele, mert ha el nem menne, a vigasztalo Lélek reájok nem szállana, joan. 16. 7, ebből ki tettik hogy az ilyen féle ragaszkodás a kegyelmet meg gátolgya, és azt okozta, hogy a jó erkölcsben. eléb nem mennek, és a szent Lelket nem veszik. ugyan ezért is mondgya az Apostol; hogy minek utánna a szent Lelket vették volna. senkit nem üsmérnek test szerént, sőt meg a kristust ha test szerént üsmérték is. mind azon által mostanában többé nem test szerént üsmérik. 2. cor. 5. 16.

K. A kristus miért nem felele más képen a szent János tanítványinak hanem tudákokat téve előttök?

F Mert a tudá tételek, és a jövendölések bé tellyesedések által. kellett őket az Istentől küldetet üdveztőnek üsmérni, eképen is kel egy kereszténynek bizonyágot tenni magáról, nem abeszéde által, a mely tsalando, hanem tselekedete által, való hogy kereszténynek tartjuk magunkot, de arról a széletnek, és a jó magunk viselésének kel bizonyágot tenni, A hit, ha tselekedetei nintsenek, megholt ő magában. mondgya sz. Jakab mutasd meg nekem a te hitedet a te tselekedeteidből, és én meg mutatom neked az én tselekedeteimből az én hitemet 2. 18.

K. Kicsodák azok a szegények. akiknek a kristus hirdeti Évangéliumát?

F Azok a lelki szegények, tudni illik kik alázatosok, egy ügyűek, az oktatást bé veszik. kik a földi dolgoktól el vonták magokat, vagy is valójában el kíványák attól vonni magokat. ellenben a kevély elmék, atanutást kerülök kik a világhoz, és az ő szokásihoz ragaszkodtak, valamint szoktak lenni a gazdagok, és gyakorta még azok is kik alattson rendben születtek mind ezek olyan állapotban vannak, hogy bé nem vehetik az Évangéliumnak igazágit.

K. Kicsodák azok kik meg botránkoznak a kristuson?

F Azok kik ötölle el távoznak,, mert az ő alázatos szegény penitencia tartó élete, gyalázatos keresztje, az ő tudománya, és oktatása, őket el idegeníti egy szóval meg botránkozunk akkor ő benne, és ellene mondunk az üdvességnek a melyet nekünk meg érdemlet hogy ha azt kívánjuk a mit ő meg vetet, úgy mint a világi bűntudatot, gyönyörűséget és az gazdagságot, és hogy ha azt meg vetjük. amit ő választot. úgy mint a szegénységet, alázatoságot, és a szenvedést.

K. Mire vigyáza a krisztus, hogy dicséreteket adhatna keresztelő sz. Jánosnak?

F Meg várja hogy el mennének az ő tanítványi ebből azt tanulhattuk, hogy nem kel dicsérni jelen léteiben, még azokat is a kik azt leg jobban meg érdemlik se azok előtt. akik nekik meg mondhatnák, mert a dicséret nagy okot ad a maga hittségre, főképen midőn valamely nagy hiteles ember ad dicséretet, és hogy nintsen senki, a kinek a ne tessenek. mivel nintsen senki olyan, aki magát ne szeretné. sőt még azoknak is ártalmas, a kik másokat dicsérnek, mert adicséretért, dicséretet vesznek,, a mely nekik tettvéen, hizelkedik a magunkhoz való szeretetnek,

K Mitsoda hasznot vehetünk magunknak a dicséretből. melyet a krisztus ada keresztelő sz. Jánosnak?

F. Az ő állhatatosága, a melyel inkább kívánt a tömlöczben maradni és szenvedni, mint sem a nagy renden lévőknek hizelkedni, minket arra meg tanít, hogy semmitől nem kel tartani a midőn az igazságban, és az Isteni szolgálatban jár adolog. az ő sanyaru élete minket arra tanít hogy el kerüljük a kényes és a puha életet, az ételben, ruházatban. házi öltözetben, és más egyéb ilyenekben. a krisztus dicséretinek melyet sz. Jánosnak, ada. meg kel velünk vettetni az emberek dicséreteit, mivel azok tsalárdok, és tsak azokat kel kívánni, a melyeket fog adni az utolsó napon választatnak, mivel tsak egyedül ő üsmeri azokat akik övei, és tsak egyedül ő is dicsérheti azokat valósággal, se magát meg nem tsalván. se a dicsérettel azoknak nem ártván

K. Mit mondhatni azok felől, kik merik gyalázni a barátoknak, és más szerzeteseknek ruhájokat és sanyaru életüket?

F. Azok kétség nélkül vakságban vannak, kik azt rossznak tarttyák, a mit a krisztus dicsér sz. Jánosban, tsak anyi mint ha a krisztust azzal vádolnák. hogy arol nem jó ítéletet tet volna.

ADVENT HARMADIK VASÁRNAPON.

Imádság

Uram, halgasd meg kegyeséged könnyörgésünket és irgalmaságot tévén velünk el jövedeledel, világosíts meg elménknak setétségét. ki élsz, és uralkodol egy Istenségben, az Atyával., és a szent Lélekkel. mind örökön. öröké Amen.

Epistola.

sz. Pál. philip. 4. 4.

Atyám fiai örvendezetek az urban mindenkor. ismét mondom örüllyetek, ati tsendes magatok viselése nyilván légyen minden embereknél, az ur közel vagyon semit ne szorgalmatoskodgyatok, hanem minden imádságban. és könnyörgésben., hála adásal. ati kérésitek tudva legyenek az Istenél, és az Istennek békesége mely felyül halad minden értelmet oltalmazza meg ati sziveiteket, és elméiteket a mi Urunk Jesus krisztusban.

Magyarázat

K. Szent Pál minket a vigaságra indítván nem ellenkezik a kristussal az ő Mesterével. a ki a köny hullatásra int, mondván, boldogok a kik sírnak.

F. Ha jól meg vizsgáljuk, semmi ellenkezőt nem találunk, mindenikében ugyan azon szent Lélek beszélt. az Apostol minket a szent Lélek örömeire indít. ugyan ezen Apostol azt mondgya másut. 1 thess 1. 6. hogy a thessalonika béliek ámbár nagy nyomoruságok között is, de a szent Léleknek örömmel vevék bé az Évangéliumnak beszédét, az Apostolok tselekedetében meg vagyon írva. 5. 41. hogy az Apostolok nagy örömben valának a midőn a kristus nevéért gyalázatot. és veréseket szenvedének. és maga az üdvezítő boldogoknak mondgya azokat kik sírnak. mert meg vigasztaltatnak, ez így lévén avigaság a melyet szent Pál beszél nem ellenkezik a szentek sírásával, és akristus mondása szerént azt az örömet az ő sírások, és szenvedések okozák, mert a sírásért, ujab, ujab vigasztalo lélekel töltetvén bé, aszivekben vígaságot indít, az Apostol azt akarja tehát, hogy a hivek., szenvedések között is örömben legyenek, abban is vannak minden bizonyal, a midőn a magok, és a mások büneit sirattyák és a kristusért szenvednek.

K. Mit hágy hát it sz. pál minekünk?

F. Azt hadgya hogy vígaságban legyünk, de nem a világi jokban, senem a gyönyörűségben; vagy betsületben, vagy is magunkban, hanem az Urban, az Isteni szeretetben. és az igaságban vígadgyunk, azt akarja hogy egy keresztény örüljön annak aboldogságnak hogy a kristusé lehet, hogy ő érette a gonoszoktól szenved, hogy az Isten ő véle, vagy felebaráttyaival irgalmaságot téssen, hogy ő maga, vagy felebaráttya az áitatoságban elő megyen, hogy az Isten kegyelmét adgya síratni a maga és a mások büneit., a melyeket úgy kel tekénten mint a magáét. mivel nem kel el választani a felebaráttya hasznait a magáétól. köteles lévén azokal akik sírnak, és vígadni azokal akik vígadnak, örömet is szerez az ilyen szomoruság. mert az örökös vígasztalásra ád reménséget

K. Miben áll az a tsendes maga viselés a melyre int minket sz. pál?

F. Abban áll hogy anyira meg mérsékellyük szavainkot, külső magunk viselését. és tselekedetinket, hogy azokban ne látassék se arosz hajlandóság, rendeletlenség. se a mod nélkül valóság, el kel hagyni a köntösben valo bujálkodást, az illetlenséget, a tettetést, még az ellenséginkhez is olyan mértékleteséggel, igasággal és olyan kegyeséggel legyünk hogy mindenek meg láthassák, abból, jó példát vegyenek, és azért ditsöitssék az Istent, semmi öket úgy meg nem hattyá, se foganatosabban felnem gerjeszti az igazán valo jónak szeretetére, mint az ilyen vélek valo bánás.

K. Az Apostol miért adgya hozzája, hogy az ur közel vagyon?

F. Azért hogy a kristus el jöveteléről valo gondolat,. vagy úgy mint üdvezítőnk. vagy úgy mint Biránk, elég nagy ók arra, hogy meg tartoztasuk rosz hajlandóságinknak sebeségit,. és hogy minden dolgokban. mértékleteséget, és kegyeséget oltson mi belénk, hogy aközel valo jutalmazásnak reménsége minket meg tarttson, mind azon nyomoruságok között, a melyek alá vettetet az élet, és hogy azon örökös Biro el jövetelinek félelme, egy aránsu mértékben tarttson minket

K. Az anyaszent egyház. ezeket a szokot. *amelyis közelit* miért illeti akaratsóni Innepen?

F. Azért hogy meg mutassa nekünk akristust azon nagy Innepen, az ő születésekor, és első el jövelekor, és azért is hogy ennek a nagy titoknak kegyelme által el fog jöni azon hiveknek szivekben, kik ahoz készülnek az adventi szent napok alatt, úgy amint kívántatik. ezokáért is

mondgya nekik az Anyaszent egyház ezeket a szokot az Apostol után, az Ur közel vagyon, ihon érkezük., keszittsétel el sziveteket., hogy abban fogadhassátok, távoztassátok el mind azt, a mi nem volna kedves szemei előtt. vagy a belső, vagy akülső nemben hogy meg ne akadályoztassa az ő Malasztit, és hogy ne tégyen titeket érdemetleneké. az születésének haszna el vételére

K. Az Apostol mire int minket ezek a szok által semit ne szorgalmatoskodgyatok?

F. Nem tilttya nekünk aszükséges dolgokban valo helyes, és illendö előre valo látást, és foglalatoságot. sem a természet, és rend szerent valo moddal élést mivel ugy az Istent kísérténök hogy ha dolgainkhoz tartozando segittséget és eszközt el mulatnok., és még is kívánnok azoknak jól végben valo meneteleket, hanem tilttya azokat a szorgalmatoságokat, a mellyek nem biznak az Isten rendelésében, mert azok a kívánságtól, és a magunkhoz valo szeretettől erednek egy olyan keresztyén ki a hitnek világosága által igazgattya magát, magával azt el hitette, hogy minden az Isten rendeléséből történik. erre valo nézve véghez vivén mind azt ami őrajta áll, alázatos és tsendes elmével várja és veszi mind azt a mi leg keserveseb, mert mindenekben az Isten gond viselése alá hadgya magát, minden szorgalmatosági az embereknek igen haszontalanok. semmiben azok nem segittük., és tsak az ő elméjinek nyugodalmát háborgattyák

K. Szent Pál minek utánna az Istenben valo bizodalomra intet volna, miért hadgya az imádságot?

F Mert akéréshez, szükséges a meg nyérésre valo bizodalom, a ki semit nem remél, semit nem kér, és nem imádkozik, noha a bizodalom adgya a reménséget, *hittel, és hizelkedés nélkül kel kérni* mondgya sz. Jakab. *mert a ki kételkedik. ne véllye hogy valamit nyerjen az Urtól.* 1. 6. 7. anyughatatlanság meg zavarja az elmét, és nem engedi hogy imádkozék a mint kellene, *hasonlatosá tészü a tenger habjához. mely a szelektől meg inditatik, és idé s' tová hányatatik.* abizodalom pedig el távoztattya anyughatatlanságot, és az imádságra késziti

K. Mi formában hadgya az Apostol hogy imádkozunk?

F. 1. Azt hadgya, hogy az Isten eleiben terjeszük szükségünket, ne azért hogy véle meg üsmértesük., azokat mivel ő visgálya a sziveket. hanem hogy azokat mi magunk meg üsmervén, és érezvén, azokért magunkot meg alázuk, 2. hogy eleiben mutatván keresünket, alázatoságal, és buzgoságal kérjük. 3. háláadásal. mert a vett kegyelemért valo háláadás. ujab kegyelmet nyer.

K. Mitsoda az az. Isteni békeség. mely. felyül halad minden értelmet, és amely meg oltalmaz a mi sziveinket, és elméinket akristus Jesusban

F Az, akristus békesége, a melyet szerzet nekünk, az ő halála, és maga meg alázási által, az Istennel, felebarátunkal, és mi magunkal valo békeséget a felyül halad minden értelmet. mert meg nem lehet fogni azt a nagy jót, a melyet magával hoz, aza szivet meg oltalmaz, mivel a külső dolgokat abból ki rekesztvén, tsak az örökké valo jókót kívántattya, és tsak az Istent szereteti véle, az elmét is meg oltalmaz, mivel zárva tarttya, a félelem, haboruság. és a nyughatatlanság előtt, sött még a kísértetek, és anyomorúságok elöt is. ugy hogy tsak az Isteni szeretetről gondolkodhasék, és aboldogságról. a melyet várja.

Évangélium,

Szent János, 1. 19

Az időben küldenek a sidok Jerusalemből papokat, és lévitákat, Jánoshoz, hogy meg kérdenék ötet, Te ki vagy, és meg vallá. és meg nem tagadá, és meg vallá. hogy nem vagyok én akristus, kérdék ötet, Mitsoda tehát, Illyés vagyé te? és mondá nem vagyok. proféta vagyé te? és felelé nem, mondának azért néki, ki vagy, hogy választ adgyunk azoknak, kik minket küldöttek, mit mondasz magad felöl, mondá. Én apusztában kiáltonak szava vagyok, egyenesittsétek meg. az ur utát. a mint meg mondotta Isaias profeta, és a kik küldettek vala., a fariseusok közül valának., és kerdék ötet, és mondák néki miért keresztelsz tehát ha te nem vagy kristus, sem Illyés, sem proféta, felele nekik János mondván, én vízben keresztetek, közöttetek állot pedig a kit ti nem tudtok, ő az, aki utánam jövendő aki előttem lett, kinek én nem vagyok méltó hogy meg oldgyam a saruja kötelét, ezek Bethániában lönek, ajordanontul., ahol János keresztel vala.

Magyarázat

K. Mire tzelez az Anyaszent egyház azal. hogy ezt az Évangéliumot olvastattya nekünk?

F Arra hogy meg üsmértesse velünk a kristust, az ő alaton voltában, amelyben öltözék meg testülése, és születésekor, azért is hogy az alázatoságnak szeretetére indittson. a mely szükséges arra, hogy hozzája mehesünk. és hogy előnkben tégye ugyan azon jó erkölcsnek nagy példáját, az ő előtte valo járojának, szent Jánosnak személyében.

K. Miképen üsmérteti meg velünk ez az Evangélium a kristusnak nagyságát?

F Szent János bizonyság tétele által, akinek szentsége, és erdemi olyan rend kívül valok valának, hogy ötet Messiásnak tarták lenni, és a meg váltó maga mondá felölle hogy Aszonytol nem támadott volna nagyob ő nálánál mind azon által keresztelő sz. János azt mondá maga felöl, hogy a kristus elöt tsak szó. és a kinek nem méltó hogy meg oldgya sarujának kötelét.

K. Mire vagon építve, ez az alázatosága szent Jánosnak?

F. Az igaságra, a miéinknek is arra kel lenni, az alázatoság ellensége ahazugságnak, azalázatoság. igaság nélkül, hejában valo alázatoság, az alázatosághoz nem szükséges hogy olyan fogyatkozásokat, és gyengeségeket keresünk magunkon kívül, amelyek bennünk nintsenek, mivel azon kívül is elegendők vannak bennünk, a melyek valóságosok, hanem meg kel vetni valójában a hejában valo érdemeséget a melyet a magunkhoz valo szeretet, és amások ditséreti adhatnak nekünk., valamint szent János tselekeszik, a ki nem akará magára venni a haszontalan titulusokat, a melyeket néki adának., tsak azt gondollyuk meg, hogy mitsoda állapotra tett minket avétek ha alázatosok akarunk lenni, nem hajhattuk magunkot olyan alá, hogy még is többet ne érdemlenének vétkeink, tsak épen az Isten Fia tette magát aláb valová mint sem a mint volt; a szolgálójának formáját, és természetét, vévén magára, noha ő az Istennek formája, és természete volt; azért is mondgya az Apostol, hogy a kristus magát meg alázta szolgálai formát vévén magára, hasonlatosá let az emberekhez. phil. 2. 7.

K. keresztelő szent János miért nem vallá meg addig hogy ki légyen, amég arra nem kénszeriteték?

F Azért mert az igazán valo alázatoság el titkolya a menyiben lehet amenyei ajándékokat, ne hogy azokért gondolatlanul valamely ditséreteket vegyen, a melytől mindenkor tarthatni a mi

nagy gyengeségünkért, sőt még a midőn kételenis azokat ki nyilatkoztatni. az Istennek ád ditséretet azokért, mert tsak egyedül ötölle erednek, ugyan ilyen formában is akarja. hogy a mi világosságunk világoskodgyék az emberek előtt,. nem hogy azért betsültessünk, hanem hogy mások látván jó tselekedeteinket, azért ditsérjék, és ditsöittsék A Menyei Atyát. math. 3. 16.

K. Nem lett volnaé elég szent Jánostol ha el nem vette volna a betsületet a melyet akartak néki adni?

F. A nem let volna elég, igaságál kellették bánni a kristusal, és ő néki meg azt, a mi ötet illette, annális inkább, hogy mint elől járó, tartozot akristusrol bizonytságot tenni, és ötet az emberekel meg üsmértetni, ekeppen is tészí abban örömét és ditsöségét a valóságos alázatoság. hogy tiszteltye másokban az Istennek kegyelmét és ajándékát.. az Isteni szeretet meg válhatatlan az alázatoságtól., a mely maga az alázatoság. azt is akarna hogy minden meg gazdagulna azal. avétkes irigységnek pedig az, a szokása, hogy el fedeze. és meg homályosítsa, a felebaratiban lévő jó erkölcsöket, ki nyilatkoztatván benne egy szalma szálni érő fogyatkozásokat, és gyengeségeket, amidőn a maga szemében agerendát meg nem láttya

K. Szent János miért vallá azt meg először azt a mi nem volna, minek előtte azt meg vallotta volna a mi volna?

F. Azért, hogy a kevélységet el lehesen kerülni mely oly természete a bünös embernek, tellyeségel szükséges hogy magát seminek üsmérje lenni., nem üsméri ajól magát, aki gyakorta azt nem mondgya, mindenek felet az Isten előtt, hogy nem egyéb hanem semire valóság a jó erkölcsre, és az egyéb jóra. hogy magától nem egyéb hanem hazugság és vétek, ezen formán lehet azután meg üsmérni valóságál., hogy ha valamik vagyunk, tsak épen az Isten kegyelméből vagyunk, a mik vagyunk, valamint az Apostol mongya, az igazán valo nagysága az embernek abban áll, hogy meg vallya alázatoságal semi voltát, hogy semmit nem tehet akristus nélkül., és hogy egészen az Istené, 1 cor. 15.10 amit magam felöl gondolhatok vagy mondhatok, mondgya Thomás kempis. ahogy semi vagyok én Istenem hogy semit nem tehetek, semi jóm nintsen magamtól, hogy mindenek iránt nagy fogyatkozásban vagyok, hogy szüntelen közelgetek a semivé valo létemhez

K. Miért mondá szent János hogy ő apusztában kiáltonak szava?

F. Azért hogy világosabban meg mutathassa, hogy ő magától semi, hogy nem más, hanem az Isten Fiának, az Isteni Igének szava, és hogy ő magától semi valamint a szó, amely tsak anyiban valami, amenyiben aki szol, akarja hogy valami légyen, egy szem pillantás alat már aszó semivé let, az a nagy szent tehát, nem mondhatta kevesebet maga felöl, mind azon által meg mondgya mind azt., a mi valóságál. és ilyen formában igen jól fel tészí. akristus elöt járó hivatallyát, és midőn ő szollot, akristus halgattatta meg az ő szózattyát, azért hogy magát meg üsmértesse, mihent magát meg üsmértette., azonal szent Jánosnak szava élétevel meg szünt.

K. Ez a szent miért nem monda többet magáról?

F. Azt alázatoságból tselekedé el akarván magát a sidok elméjékből. és gondolatyokból. a melyekel valának felölle, ő meg elégedék tudtokra adni azt a mi nem volna, de azal keveset gondola ha meg nem tudnák is hogy ő ki volna avalóságos alázatos Lélek mentöl kevesebet mondhat maga felöl azt mondgya, még akor is ha arra kénszerittik.

K. Mitsoda hasznot vehetünk magunknak ebből a példából?

F. Ez a nagy szent, arra tanit ez által minket., hogy egy kereszténynek ezen avilágon tsak amaga meg alázásáról kel gondolkodni, anyiban. a menyiben az igasság azt meg engedi. de ne arra avégre. hogy azzal magát fellyeb emeltye az emberek előtt, azt tsak az Istenre kel hagyni.

ADVENTBEN LÉVŐ KÁNTORNAK SZEREDÁJAN

Imádság.

Siess uram kérünk és ne halogasd továbbá onnét felyül segítségét és erőt adni nekünk, úgy hogy azok akik ate jószágokban biznak, ate el jövetelednek vigasztalásával tápláltassanak.

Epistola.

Isaias profé. 7. 10.

És ismét szolla az ur Akáznak és mondá kérj jelt magadnak ate uradtól Istenedtől apokol melységében, vagy fenn a magóságban. és mondá Ákáz, nem kérek, és nem kísértem az urat. és mondá halyátok meg azért, Davidnak háza kevesé néktek, hogy az embereknek bántására vattok, hanem az én Istenemnek is bántására vattok, azokáért azur ö maga ad jelt néktek, Imé egy szüz mehében fogad, és Fiat szül, és a neve Emmanuelnek hivatatik, vajat és mézet eszik, hogy tudgya agonoszt meg vetni, és a jót választani.

K. Miért inté arra Achás királyt Isaiás proféta az Isten parantsolattyából, hogy az urtól tsudát kérjen?

F Azért hogy az által bizonyosab lehesen a profeta szavaiban. aki is azal biztatá ötet, hogy semit ne tartana. az Izrael királyának, és a syriai királynak ellene valo készületektől, és hogy az Isten gond viselésének bizonyosságára lenne a tsuda a melyet ígért néki

K. Miért nem akara tsudát kérni ez a király?

F Azért hogy ez a király Istentelen lévén semit nem vára az Istentől. nem is akara tölle fügeni, és hogy minden bizodalját. az Assyriai királynak segítségiben vetette vala.

K. Hogy ha Istentelen király volt. miért vevé Isten gond viselése alá. és miért nem adá kezekben. annak a két királynak, a kik meg ölhatték volna ötet. mivel különösön mindenik le vágta volt az ö hadát?

F Nem ö érette akará az Isten tselekedni azt a kegyelmeséget, hanem a népiért és a Jerusalem városáért. akit meg akarván tartani, meg is akará mutatni annak az Istentelen királynak, hogy ö igazgattya a hadakozásnak ki menetelét., hogy annak adgya a gyözedelmet. akinek akarja. és hogy a nem a hadak sokaságán áll., se az idegenek segítségin., mint hogy a maga ditsőségire igen vigyáz, nem akará hogy az király, pogány királynak adgya azt. tudni illik, az Assyriai királynak.

K. Ha Achás Istentelen volt. miért mondá tehát hogy nem akarja kísérteni az urat.?

F Azért hogy el akará fedezni hitetlenségét, a külső, és szin mutato Isteneségnek palástyával, ez szerént tselekeszünk mi gyakorta a midön a sz. Írásban olyan példát keresünk, a melyet rosszul magyarázunk, azért hogy jóvá tehesük. az Isten akarattya ellen valo tselekedetinket

K. Mit találunk még az Áchás király magaviselésiben.?

F ö jelentette az olyan keresztényeket, akik a vallásnak tsak a külső részehez ragaszkodnak. és azonban a meg romlottságra adgyák sziveket, akik valójában meg vetik azt, engedetlenségeket.

K. Mint hogy ez a király nem akara jelt kérni, a meg gátoláé az Istent hogy jelt ne adna?

F A meg nem gátolá az Istent hogy jelt ne adna, de nem azö ellenségeinek kezéből való meg szabadulásáról. a melyre érdemetlen vala hitetlenségiért, hanem az egész Emberi nemzetnek meg szabadulásáról való fényes jelét adá néki, az a jel. evala, hogy egy szüz olyan Fiat fogadna méhében., és hozna evilágra, akinek neve lészen Emmanuel. azaz az Isten mi velünk.

K. Miért igére az Isten ilyen nagy tsudát ennek a királynak, a midön ö ellene áll, és fel gerjeszti haragjának tüzét oly vétkes hihetlenségével?

F. Azért hogy meg mutassa nékünk abban a tsudában az ö ingyen való irgalmaságát, valamint a proféta mondgya, a midön haragodban lészesz meg fogsz emlékezni irgalmaságodrol. Hab. 3.

K. Mit ért a proféta ezeken a szokon., vajat és mézet fog enni, hogy meg tudgya választani a jót a gonosztól?

F Azt érti hogy a szüznek Fia. szintén úgy fog tápláltatni valamint a több gyermekek. vajal, és mézel, de azal felyeb való lesz a több gyermekeknél, valamint sz. Basilius, és sz. Hieronimus. mondgyák. hogy még gyermekségében Isteni világoságal meg tudgya választani a jót a gonosztól.

K. Mitsoda gondolatod vagyon a kristusnak gyermekségben való voltárol?

F. Imádhattyuk abban az Istennek jó voltát, aki nem sajnálotta magára venni nyomoruságainkot hogy minket részesithesen ditsőségében., tartozunk tehát szeretettel lenni ahoz a véghetetlen. jósághoz, aki ötet abban a gyermekségben tette. a melyben mi voltunk, noha az ö Gyermekségben való léte, semmiben meg nem kisebitette az ö bölcseségét. és örökös hatalmát, melyet birt úgy mint Isten.

Évangyélium

Sz. Luk. 1. 26.

Hatodik holnapban pedig küldetéki Gabriel Angyal az Istentől Galileának városában., melynek Názáret neve, egy szüzhöz ki ferfiunak vala el jegyeztetve. kinek neve vala Josef, aDavid házából, és a szüznek neve Maria. és bé menván az Angyal hozája. mondá, üdvöz légy Malasztal tellyes az ur teveled, Aldot vagy te az Aszszonyi állatok közöt. ki mikor hallotta volna meg háborodék. az ö beszédén, és gondolkodik vala minemü volna ez a köszöntés, és mondá az Angyal néki, ne fély Mária. mert kedvet találtál az Istennél. imé mehedben fogadsz és Fiat szülsz., és az ö nevét Jésusnak hivod. ez nagy lészen, és amagoság béli Fianak hivatatik, és néki adgya az Ur Isten Davidnak az ö Attyának székét, és országol a Jákob házában örökké, és az ö országának nem lészen vége, mondá pedig Maria az Angyalnak mint lészen ez, mert férfiat nem üsmérek és felelvén az Angyal mondá néki, a szent Lélek szál te reád, és a magoság bélinek ereje meg árnyékoz téged, és azért, a szent is ki tölled születtetik, Isten Fiának hivatatik. és imé Ersébet a rokonod ö is Fiat fogadot az ö vénségében, és ez hatodik holnapja annak, aki magtalannak hivatatik., mert nem lészen lehetetlen az Istenél. Semi Ige. Mondá pedig Mária. imé az ur szolgálója, légyen nékem a te Igéd szerént. és el mene tőle az Angyal.

Magyarázat

K. Miért akará az Isten hogy Maria férhez menne, holot a szüzeségben keletet mindenkor maradni, és méhében fogadni Fiat, a szent Léleknek munkája által?

F. Mert az emberek meg nem foghatván aszüztől való nagy titkot. a ki meg tartotta szüzeségét az Anyaságában, ezen meg botránkoztanak, és vétkesnek itélték volna lenni. a pedig szükséges volt, hogy az ő hire neve, tisztességben maradjon, 2. mert szükséges volt hogy akristus elegendő hatalmat nyerjen magának tsuda tételeivel., hogy meg üsmértethese Istenségét és hogy azok által az emberek. lassanként el hitessék magokal. az ő Anyának szüzeségit. és az ő meg testesülésének, és születésének titkait. az Istennek rendelése szerint, aki gradusonként akará őket ahitre készíteni, 3 el akará titkolni az ördög elöt az ő Fiának tsudálatosan való születését, akiis azon let volna hogy meg akadályozhassa végben menetelét rendelésenek. 4. az Isten Fiának meg testesülése az alázatoságnak titka, azért akará egy ideig titokban tartani, a házaságnak színe alatt az ő nagyságát és Istenségét, elegyítvén magát a több gyermekek közé.

K. Még is azt kérdem hogy miért ada férjet az Isten a szentséges szűznek?

F Azért hogy bizonyosága, és őrizője szüzeségének. és hogy akis Jésusnak Attya helyet, és tselédes fő gazdája lenne,

K. Miért akará az Isten hogy szegény mester embert venne férjül magának.?

F Hogy meg szégyenítse az emberek hejában való kevélységeket, akik oly igen vágynak avilági fő rendüsitésekre. és tiszteletekre, és hogy nékik meg mutassa meg vetni mind az ilyen világi fényeségeket, és tsak az Istennek Fiui voltokban tenni ditsőségeket, a mely fiasagra. akereszttségben vettek kegyelmet

K. Miért nem adá a szent szűz mindgyárt tudtára szent Josefnek az Angyal által vet izenetét az Istennek?

F Mert az olyan titok vala., a melyet ki nem akará nyilatkoztatni az Isten parantsolatya nélkül, azon kívül is az ő alázatosága azt el titkoltatá véle, a mi fel magasztalhatta volna az emberek elött. az ilyen böltéséssel való maga viseléséből, meg tanulhattuk hogy nem kel az emberek eleiben terjeszteni az Istenek rend kívül való kegyelmét. melyet velünk tselekeszik, a midön minket arra nem kötelez az ő szolgálattya, és ditsősége. másként meg akadályoztatnok akarattyanak végben menetelét, és ami magunk szándékát követnök, és nem az övét.

K. Miért vagyon a fel téve hogy az Angyal bémene azon helyre a hol a szent szűz vala

F Azért hogy meg lássuk, hogy az imádságban és a munkában foglalván magát, tsendés és magános életet élt, szégyenleni kellene azt sok keresztyén leányoknak. mivel tsak atársaságot, játékot, mulattságot. és a trécsélést szeretik. nem maradhatnak egy helyben, se különösön a magok házaknál, hanem szüntelen való nyughatatlanságban vannak, mindenkor új dolgokat akarnak tudni, tsak azt keresik hogy másokat láthassanak és őket is láthasák, mind etellegeséssel ellenkezik az ő kötelesegekkel és a szent szűz maga viselésével.

K Mit tanulhatunk abból hogy mitsoda módon köszönté az Angyal a szent szűzet?

F Azt meg tanulhattuk, hogy tisztelni és betsülni kel ötöt, mint Istennek Annyát, ez a szent Angyal azt mondá néki hogy tellyes malasztal. az ur vagyon véle, és áldot az Aszszonyi állatok között., mehében fogadgya a Magoságbélinek Fiát, ugy mint az, Istennek Fiát, leheté efordön ennél nagyobát gondolni, a mi méltób volna a mi tiszteletünkre, leheté elegendő tiszteletet adni az ilyen tsudálatos teremtet állatnak, leheté a kristus mellett ennél hatalmasab gondviselöt kívánni, ez tehát a fundamentuma a tiszteletnek melyet néki adunk, és a valóságos áitatoságnak, a mely ő hozája vezet, minden szükséginkben.

K. Mi az oka hogy a szent szűz meg ütközék mikor az Angyalt meg látá és az ő beszédét hallá.?

F Az ő nagy szemérmesége tselekedé azt, gondolván embernek lenni az Angyalt. mivel magánosan férfival soha nem maradot, más részint, az ő bölcsesége atsalárdságtól való tartásra vivé. félvén attól hogy ne légyen a setettségnak Angyala az, aki véle beszél, és néki meg jelent. a világosság Angyalának képében, a mint egyakorta meg történt az olyan leányokkal; kik meg hagyták magokat tsalatni az üdveség ellenségetől.

K. Mit kel ebből tanulni a keresztyén leányoknak.?

F Azt meg kel nékik tudni 1. hogy az ő szelidségeknek, és szemérmeségeknek meg kel remülni a ferfiakra való tekintetre. 2. hogy az ő ditséreteket gyanoban kel vennie mivel gyakorta azok tsak hizelkedések, a melyeket meg kel vetni egy keresztyének, mivel azok, tsak a hitetésre, tsalárdságra tzéloznak, rend szerént. 3 hogy igen vigyázanak a gonosz elméknek incselkedésére, nehogy őket a babonaságos áitatoságra vezesék, valamely szin alat, vagy valamely veszedelmes barátságára

K. A szent szüz mi képen vevé fel. az Isten Annyának ditsösége nevét?

F Nem hogy azért magát fel magasztalná, de söt még ugy tettzik mint ha azt mindgyárt el felejténé, hogy magában nem mást, hanem a maga alaton voltát tekintse, az Isten szolgálójának mondgya magát, és mihent meg tudgya az Isten parantsolattyát, azonal azalá veti magát. tanullyuk meg ebből apéldából, hogy mindenkor aleg alatonab rendben, és a mi semiségünk voltában tarttsuk magunkat, hogy valamely jó tselekedet után való leg kiseb kevély gondolatokat is ki kel vetni. még mindgyárt eleinte, tekinttsük meg magunkot mint haszontalan szolgálót., akár mely ditséreteket adgyanak is mások. minek utánna végben vittük volna hivatalunkot., és azonban kövesük kövessük az Isten akarattyát. minden halogatás nélkül a midön azt ki nyilatkozattya.

K. Miképen lehet meg üsmérni az Isten akarattyát a midön meg kel változtatni arendet, és fellyeb valora kel. menni?

F A ki valóságál azon igyekezik hogy meg tisztítsa aszívét a rosz kívánságtól, nagyra vágyástól. és ahaszon kereséstől. hogy keresztyénül éllyen valamely alázatos rendben. hogy igaságál kívánnya az Istent követni. és néki engedelmeskedni midön hini fogja; noha anehéz légyen is a természetnek, tsak arra vigyázon hogy tudgya modgyát követni amint kel., aki buzgoságál kéri ötöt, és az ő akarattyának meg üsmérésére és bé töltésére való világoságot kér töle, az olyanak nem lehet hogy meg ne üsmérje az ő akarattyát.. tsak annak oráját békeséges türessel várja. előre való hirtelenkedés nélkül, de ahajlandóság a melyel inkább követyük a magunk akarattyát. mint sem az Istenét. és az igasághoz alatomban való gyüöltségünk a midön ellenkezik akaratumkal, arra viszen gyakorta minket. hogy olyanoktól kérünk tanátsot, akiket gondollyuk hogy leg könnyebbek, és akik tsak ami hasznunkot tekintik leg inkább. az olyan két szinü meg romlot szivnek büntetésére az Isten meg engedi hogy meg tsalatassunk az olyan vak kalauzoktól., akikel azt mondattya a mit akarunk

ADVENTBEN LÉVŐ KÁNTORNAK PÉNTEKÉRE

Imádság

Kérünk uram tégedet mutasd meg hatalmadot. és jöjj el, ugy hogy azok kik joságodban biznak: meg szabaditassanak mentől hamaréb nyomoruságokból, a ki az Atyával. élsz és uralkodol.

Epistola

Isai Prof. 11. 1.

És vesző jó ki a Jessé gyökeréből, és virág nevededik az ő gyökeréből, és meg nyugszik azon az ur lelke, abölcsesegnak. és értelemnek lelke. atanácsnak és erősegnak lelke. atudománynak, és az Isteni tiszteletnek lelke. és bé tölti ötet az ur félelmenek lelke, nem a szemek látása szerént itél, se afülek hallása szerént nem dorgál. hanem igasságban itéli a szegényeket, és igasság szerént dorgál. a földnek szelídiért, és meg veri a földet az ő szájának veszejével és az ajakinak lelkével meg öli az Istentelent.

Magyarázat.

K. kitsoda az a Jessé gyökeréből nevelkedet Ág. és az a virág amelyről it beszél a proféta?

F Az az Ág akristus, aki a David familiájából valo, akinek is Jessé, vagy Isaiás volt az Attya, a virághoz hasonlított az ő tiszta voltaért. fényeséget valo jó erkölcsiért. és tsuda tételiért.

K Mit ért azon a proféta midön azt mondgya hogy az Urnak lelke fog nyugodni azon akit az Ághoz, és a virághoz hasonlít?

F Azt akarja mondani hogy a kristus örökös lako helye lészen a szent Léleknek mi töllünk el távozhatik a szent Lélek mert vétkezhetünk, és ezen szenttséges Lélek nem maradhat a meg romlot lélekben, de az elnem távozhatik soha a kristustól, mert ő néki lehetetlen volt vétkezni., Isten és Ember lévén egyszers mind, és az Isteni természet az ő személyében meg egyezet az Emberi természetel., azt bé is tölti valóságosan szent Lélekel. örökösön, mert ez a két természet meg válhatatlan egy mástól.

K. A proféta miért adgya hozzája hogy a kristus fogja venni minden ajándékot a szent Léleknek?

F Azért, mert ha a szent Lélek a kristus ajándékinak mértéke szerént adatik a szenteknek., valamint az Apostol mondgya, ő néki az Isten azt nem mértékel adgya., joan. 3. 34. ő benne vannak a böltsesegnak, és ismeretnek kintsei el rejtve. és benne lakozik az Istenségnak minden tellyesége állattya szerént colos. 2. 3. 9. az az, valóságal és nem figurában. nem is a kegyelem által mint a szentekben., kik az ő tellyeségéből veszik akegyelmet joan 2. 16.

K. Mitsoda az urnak félelme a melyel tellyes volt a kristus, ő hasonló lévén az Attyához leg kisebb vétket nem tselekedhetet, hogy lehetet tehát néki félni?

F Ez, az a nagy tisztelet a melyel volt úgy mint Ember az ő Attyának minden parantsolatihoz, a fiui félelem mely a szeretetöl jö. tselekeszi, hogy a szentek félik meg bántani az Istent mert szeretik. ötet, el is távoztattya szivekből azt a szolgálhoz valo félelmet, a mely tsak azért kerülteti el a vétket, mert fél a büntetéstől, de a kristusban a félelem nem a szerént volt, mivel ő neki nem lehetet vétkezni. Joan. 1 Epist 4. 18.

K. Miért mondgya Isaiás. hogy a kristus nem alátás, vagy a hallásból fog itélni.?

F Azért hogy meg tanullyuk, hogy felebarátunkrol itéletet ne tegyünk a mások kéttéséges szavára. se helytelen vádolásokra., igazán valo bizonyság nélkül. hanem az igaság szerént kel itélni

K. Mit jelent a vesző a kristus szájában a mellyel meg üti a földet, és meg öli a gonoszt?

F Az igaságnak beszédit. a melyel meg üti, és meg öli abünösnek szivében, mind azt, valami a földi szeretethez vonnya, hogy belöle új embert, és új teremtet állatot tsinálna, öntvén beléje

szeretett. az az igazságnak beszéde. meg rontya, és az örök kárhozatra ítéli mind azokat. kik keménységből ellene állanak a világoságnak.

K. Miképen derekán való öve akristus szolgájában az igazság?

F Ugy hogy az Isteni szeretet a melyből származik az igazság, meg szorította benne valamint az öv. és meg tartoztatta. az igazságnak, és az Isten törvényének határiban. mind azokat az indulatokat emberi., és testi értelmeket, a melyek aroszra viszik őket

K. Miért szokták az igazságot akard szíjához hasonlítani, a melyel fel szokták magokat övedzeni?

F Azért, mert akristusban való hit és az Istenhez való hűség, az igaznak a fegyvere. amelyel viszá nyomja a szüntelen való ostromlását az ördögnek, a világnak. és atestnek, és hogy el olthassa az ellenségnek tüzes intselkedését, a ki is fel. akarja gerjeszteni arosz kívánságokat. és meg ölni alelket.

Evangelium

Sz. luk. I. 39

Fel kelven pedig Mária azokban a napokban, el mene a hegyes tartományban sietséggel a juda városában, és bé mene a Zakarias házába. és köszönté Ersébetet. és lön hogy hallá Ersébet a Mária köszöntését, röpöse a magzat az ő méhében., és bé telék Ersébet szent Lélekel, és nagy szóval fel kiálta és monda. Áldot vagy te az Aszszony állatok között. és áldot a te mehednek gyümölcse, és honnét vagyon ez nekem hogy az én uram Anyja hozám jöjjön mert imé hogy ate köszöntesed szava lön az én füleimben örömel röpöse a magzat az én méhembem és boldog vagy aki hittél, mert bé tellyesednek azok., a melyek néked meg mondtak az urtól, és monda Maria. Magasztallya az én lelkem az urat, és örvendezet az én lelkem az én üdvezítő Istenemben.

Magyarázat

K. Mitsoda hasznunkra valót tanulhatunk ebben az Evangeliumban a szent szüzzel?

F Azt meg láthattuk, mitsoda serénységgel. és szeretettel mene a szent szüz szent Ersébethez, mihelt az Isten Annyává lön, hogy valamely segítségel lehesen hozája, el hagyá a magános életet, a melyet szükség nélkül soha sem tselekedte. azért hogy kövesse keresztelő szent Jánosrol való akarattját az Istennek., akit sz. Ersébet méhében hordozta vala. és akit akis Jesus jelen való létével meg akará szentelni; hogy néki profétája és előtte való jároja lenne.

F Mit tanulhatunk abból atselekedetiből a szent szüzzel, aki noha eléb való lévén sz. Ersébetnél. mind azon által hozája el mégyen hogy valamiben segítse?

F Abból azt tanulhattuk, hogy mentől fellyebvalok vagyunk az Isten előtt. annál kisebbeknek kel lennünk magunk előtt, mentől több menyei ajándékokot veszünk, annál alázatosabbnak, felebaráti szeretőnek, és jó tévőnek kel lennünk, valamint hogy ez a szüz méhében fogadván a kristust., mindgyárt ki mutatta akegyelemnek és a jó erkölcsnek nevedését, úgy a Communionnak, a melyben szívünkben veszük a kristust, mi bennünk is nagyobb buzgóságot szeretetet és alázatoságot kel indítani; anélkül félő hogy ilyen szent dolog. ne légyen inkább ártalmas mint hasznos, és ahol az életnek nevedését kellett volna találnunk, ott ne találjunk veszedelmes halált

K. Mitsoda változást tett a szent szüz jelenlétele, szent Ersébetben. és az ő gyermekében?

F. Ez a gyermek még előre való észből, és kegyelemből örömeiben repese az Anyja méhében, hogy akis Jesus hozzája közelgete. és bé töltetek szent Ersébet szent Lélekel. közelgesünk a kristushoz, és fogadgyuk ötet azal alélekel. a melyel szent Ersébet fogadá, és az ő jelen létének hasonló erejét. és kegyelmét fogjuk erezni szivünkben

K. Mitsoda indulattal vevé Ersébet azt a látogatást.?

F Igen nagy örömel. tisztelettel. és alázatoságal, eszerént kel tehát járulni atitokhoz, igen nagy örömel. eleyesen tiszteletel valo félelemel, szent rettégesel. és nagy alázatoságal., meg tekintvén. hogy kit akarunk magunkban fogadni., és hogy mitsoda nagy külömbség vagyon a mi meg romlot szivünközöt. és akristus ki mondhatatlan tisztasága közöt.

K. Mitsoda oktatást vehetünk magunknak a szent szüz látogatásában?

F Ehez kel intezni egy keresztyének minden látogatásit, ebből meg tanulhattyuk, hogy minden látogatásink, tsak a felebarati szeretetnek indulattyából legyenek., akit látogatni megyünk ahoz el vigyük akristust; az ő nevének jó illattyát. és ajó példa adást, ót üdveséges vagy hasznos beszélgetésink legyenek, és azt az időt a melyet kellene adni a mi hivatalunknak, az Istennek, mi magunknak, és a felebarátunknak, el neveszesük.

K. Mitsoda látogatás az, amelyre a felebarati szeretet kötelez minket?

F A nem más. hanem amelyet olyan indulatal tselekeszük, hogy meg egyeztesük a sziveket. és meg erősítsük abékeséget és az egyeséget. amelyek meg gyengülnek az ilyen külső barattság mutatás nélkül, jó példát kel adni felebarátunknak, tölle is jó. példát kel venni, oktatni, vigasztalni, és erősíteni kel azokat ajoban. kik reánk vannak bizatatva, de az olyan látogatás a mely tsak azért vagyon, hogy hireket halljunk, hogy az időt töltsük nem tudván mit tsinalni egyebet, tsak ajátékért, mulattságért, az ilyen látogatás nem a felebarati szeretet indulattyából vagyon., sok olyan dolgok is történnek ót, amelyekért számot kel adni az utolso napon.

K. Mit kel tselekedni hogy a kristust azokhoz vihesük. a kiknek látogatására megyünk?

F Szükséges hogy tellyesek legyünk akristus lelkével. hogy aztot vélek közölhesük, az üdveségekhez tartozando dolgokban nékiek szolgálhasunk. igyekezünk tsendeségel. és szeretettel nékiek értékre adni hogy mi formában szolgállyák az Istent a magok rendekben. és bé tölteni hivatallyok leg főveb részeit, viszontag, az olyanok látogatásokal. kik tellyesek avilági szokásokal. és szeretettel, tsak avilági meg romlot hajlandoságra inditanak, az illyenek meg ditsérik rosz hajlandoságit azoknak, akiket látogatni mennek.

K. Miképen kel magunkot viselni a midön valakit látogatunk, hogy a hasznos. és keresztyéni légyen?

F Szükséges hogy ót külső szelid magunk viselésével. el hinttsük akristus nevenek jó illattyát beszédinkben valo mértékleteségel, tsendeségel, és magunk meg tartoztatásával, és valamely olyan okoságal valo modal. a mely sokal foganatosab mint sem ahoszu beszéd, el kel kerülni a sok beszédet. és az olyan elmét. a mely a beszédet félben vágja, és aki azt akarja, hogy a mit ő mond azt el hidgyék, a kiáltást, és a vetekedést. és az olyanoknak szokásokat, akiknek mint egy viszket a nyelvek, ha mások beszédének ellene nem mondhatnak, hogy ha ezen képen nem visellyük magunkat a midön másoknál vagyunk, és hogy ha el nem kerülik ezeket a fogyatkozásokat, alátogatás veszedelmes és vétkes lészen.

K. Mitsoda veszedelmes alátogatásban?

F Azidő vesztés. ember szollás, a szabados beszédek, a hejában, és helytelen valo ditséretek. a mellyeket adnak egy másnak, a világi rosz szokásokbol. a melyekre vigyáznak, ahelytelen

énekek, a melyek árthatnak a szívnek, egy szóval a sok bolondság, a melyeket mondanak, vagy halgattyák. mind ezek igen ártalmasá tészik. a látogatást.

K. Mire tanít minket a szent szüz Énekének ezen szavaival. magasztallya az én lelkem az urat, és örvendezen azén lelkem az en üdvezítő Istenemben.?

F Azt akarja nekünk meg mutatni, hogy mitsoda nagy hálá adásal tartozunk az Istennek velünk tett kegyelmiért, nékie tulajdonitván aditsőséget azon jóért. melyet belénk adot. szent Ersébet nagy ditséreteket adván a szent szüznek., boldognak nevezi azért hogy hitt, de a szent szüz. azokat a ditséreteket az Istenre fordittya mondván, hogy a ditsőség tsak ötet illeti, szent Ersébet mondá hogy a gyermeke repese örömeben. a méhében, mihent meg hallá a mária szavát, a szent szüz erre azt felelé, hogy az ő öröme az ő üdvezítő Istenében vagon., eszerént kel tehát meg vallanunk., hogy az Istentől erednek, és származnak azok a jók a melyeket mi tselekeszünk és hozzája kel fordítani aditsereteket a melyeket azokért veszünk, hogy tsak akristusban. és az ő szeretetiben kel meg kostolnunk az öromet, mivel a más féle öröm tsak hejában valóság, bolondság. romlandóság, és hogy az a jó amelyért mi magunknak adgyuk a ditséretet a haszontalan lesz mi nekünk, és veszedelmünkre fordul.

ADVENT. LÉVŐ KÁNTORNAK SZOMBATYÁN

Imádság

Oh. Istenem aki alágnak sebeségét el fordítottad ahárom Iffiakrol. adgyad hogy mi szolgálid lévén. meg ne engedgyük magunkban fel gerjeszteni avétkes hajlandóságot, kérünk ad meg ezt a kegyelmet A mi urunk által.

Epistola.

Sz. Pal. 2. Thess 2. 1.

Kérünk pedig titeket Atyám fiai ami urunk Jésum kristusunknak el jövetelére. és ami öhozája valo gyülekezetünkre, hogy hamar ki ne mozdullyatok ati értelmetekből, se meg ne rettennyetek, se lélek által, se beszéd által, se mint tollunk küldetet levél által. mint ha közel volna az ur napja. senki titeket meg ne tsállyon semi módon, mert, hanem ha eljövend először apártolás. és meg jelentetik abün embere, a veszedelem fia, ki ellenkezik. és fel emelkedik minden fölöt a mi Istennek mondatik; vagy tiszteltetik. ugy hogy az Isten templomában ülljön mutatván magát. mint ha Isten volna, nem juté eszetekben, hogy még mikor nálatok volnék. ezeket mondom vala néktek, és most mi tartoztassa, tudgyátok hogy meg jelentessék azö idejében mert már ahamiságnak titka munkálkodik tsak hogy a ki most tarttya, tarttssa, miglen ki vettetik. és akor meg jelentetik ama hamis kit az ur Jésum meg öl az ö szájának lelkével, és meg ronttya azt, az ö eljövetelének fényességével.

Magyarázat

K Miért kéri szent Pál a Thessalonikabélieket a kristus el jövetelére, és az ö hozája valo gyülekezetünkre.

F Mert nintsen semmi amit olyan buzgoságal kellene kérni egy valóságos keresztyének mint az egybe gyűjtését atagoknak az ö Fejével. a melynek akristus második el jövetelkor kell meg lenni.

K. Mi viszi arra szent Pált, hogy ezen második el jöveteléről szollyon nekünk?

F. A, hogy valának olyan hamisak, akik rosszul magyarázván az ő első levelét, azt akarák anépel el hitetni hogy az ítéletnek napja közel volna, szent pal meg akarván mutatni a hiveknek, hogy viszá magyarázták volna levelét, azért írának ezt a második levelet, mivel ahivek igen nagy ijedségben, és rettegésben kezdenek lenni.

K. Mitsoda rossz követte volna azt a tanítást?

F A hogy a nép el hagyta volna ahitet, látván azt, hogy a kristus nem a meg irt időben jöne el. azt is gondolhatták volna könnyen, hogy soha el sem jöne, és kételkedhettek volna az igazságokról, és a titkokról. melyekre oktatták volt őket

K. Mit tanulhatunk ebből a fel háborodásból. amelyben estenek vala ebben az Anyaszent egyházban lévő hivek, a szent pál levelének rosszul való magyarázattyára?

F. Azt hogy, meg üsmérhettyük ebből; az emberi szívnek rendeletlenségét. akit oly könnyen fel háborította arossz tanítás, és akit könnyen meg hat az igazság. hogy pediglen hasonló vétkekben ne essünk mint a szent Pál tanítványi, az Isten szavához kel kaptsolni magunkot, valamint az egész szent Atyák aztot magyarázták, és nem kel halgatni a rossz, és bizonytalan magyarázatot, a melyet, hatalom, és meg bizonyítás nélkül annak adnak az emberek

K Miképen előzé meg szent pál azt a mi követhette volna az ilyen veszedelmes tanítást.?

F Hogy ezt meg előzhesse, azt állította, hogy kristus el jövetele addig nem lesz, valamég a feltámadás, és a hittől való szakadás először el nem kezdődik, és hogy míg avétkes ember el nem jö. de tovább nem mégyen, és bizonyosan azt azidőt fel nem teszi, mivel ameg átalkodás volna attól. aki annak határt akarna szabni, sőt még tsalárdoknak nevezi azokat, kik az utolsó időkből okoskodásokal. határt vetnek, holot az Isteni bölcsesség helyesnek ítélte azokat el titkolni előttünk

K. Mitsodas fel támadás. és hittől való szakadás az, amelynek meg kel előzni a kristus el jövetelét.?

F. Az. ahitetlenség a mely el fog terjedni az egész világra, akeresztyénség közöt, és azok számu eretnekek, kik el áltatták ahiveket úgy anyira hogy ahittől való szakadás tsak nem közönséges lesz, és hogy akristus alig fog hitet találni aföldön, amint ezt meg mondotta, luk. 18. 8. mivel ahamis proféták., és az áttatok, olyan nagy jeleket, és tsudákat fognak tenni, hogy el áltatnák. aválasztattakot is ha lehetne Matth. 24. 23.

K. Mitsoda az a vétkes ember, akinek meg kel magát mutatni akristus el jövetele előtt.?

F Az, az ante kristus, akit az Apostol. vétkes embernek nevezi; emindenben ellenkezni fog akristusal, és ez azemberi nemzet közöt leg hamisab lesz. akristus pedig leg szentebb volt közöttök

K Mit mond az Apostol. erről a vétkes emberől?

F Azt mondgya hogy emagát fel emeli mind az ellen a mi Istennek mondatik, és amit imadnak az emberek, azon igyekezik hogy el töröllye az igaz., és a hamis vallásokat, hogy magát Isten gyanánt imádtassa. az Isten templomában fog ülni, mert ha lehet tölle. a közönséges Anyaszent egyházban helyhezveti szekit, és annak Fiait arra fogja kénszeríteni hogy ötöt imádják

K. Miért mondgya az Apostol hogy az álnokságnak titka; még az ő idejében kezdődöt el.

F Azért mert az álnokságnak titka, még az Apostolok idejében kezdődék el; sok keresztyéneknek a hittől való el szakadások miat, akiket az eretnekek el vonák az Anyaszent egyháztól. ezt is akarják nekünk jelenteni szent János, midön azt mondgya. hogy az ante kristus

már el jött, és hogy sok ante kristus vagy on evilágon, tudni illik sok eretnekek, sz. Jan. 1 lev. 2. 18; és ez a titok minden nap nevedik a hitnek, és a szeretetnek el fogyásával, a melyet a világi meg romlás okoz, de akiről szent Pál. beszél, a még felyül haladgya a töbit hamiságával. és akristus ellen valo támadásával; és az Anyaszent egyházat valo üldözésével, egészen le írja a képit midön azt mondgya felölle, *hogy asátánnak. erejével fog eljöni minden hatalomal, jelekel., és hazug tselekedeteket., és ahamiságnak minden álnokságával., azokban kik el vesznek.*

K. Mit kel tsinalni hogy meg lehesen tartani a hitet, amég az antekristus el töröltessék?

F A világ ellen kel hartzolni, aki valóságos ante kristus, és aki magában foglallya az ő hiveit, ellene kel állani rosz erkölcsseinek, keresztyeni életel, és erőszakal kel fel támadni az ő sok rosz szokási, és tartási ellen, állando és meg változhatatlan áitatoságal.

K. Mit értesz akristus szájának lelkén, mely el töröli az ante kristust.?

F Értem az ő szavát. vagy az ő fényes jelen valo lételét, mivel tsak egy szavával, vagy jelen lételével, el törölheti ezt agonoszt, valamint anap el széleszti a setéttséget.

K. Miért engedi meg az Isten hogy ez a gonosz tsudákat tegyen?

F Azt az ő igazágából engedé meg, azért hogy meg büntesse az emberek hüségtelenségit, az igazágos hogy azok akik nem akarták hinni az igazságot a melyet a kristus hirdetet nékiek, és amellyet meg bizonyította tsuda tételeivel. és szenttséges életével. hogy azok el hagyatassanak az ördög hazugságára, és hamis tsuda tételeire. *Azért is az Isten reájok botsáttya mondgya az Apostol. akevélységesnek erejét. hogy higyenek ahazugságnak mert nem hittek az igazságnak, hanem engedtek a hamiságnak.* 2. Thess. 2. 11

K. Az Isten meg engedvén atsuda tételeket az antekristusnak, nem vezetiké az embereket atévelgyésre?

F Nem az Istenre kel vetni az embereknek hogy ha magokat meg hagyák tsalatni, hanem amagok meg romlására, és hüségtelenségére a melyek meg érdemlik az ilyen rettentő büntetést, söt még az Isten arra int minket hogy vigyázunk magunkra, meg mondván még előre mely nagy lészen atévelgyes. hogy még aválasztattakot is el áltatnák ha lehetne, még előre tudunkra adgya az antekristus hamis tsuda tételeit. azért hogy azok meg ne tsallyanak minket, tsak magokra kel tehát vetni az embereknek, és azt meg vallani, hogy ha atevelgyésben esnek, anem egyébert vagy on., hanem hogy nem akarták bé venni az igazságot., amidön fényeségel mutatta elejekben magát. és hogy nem eléggé visgálták meg az írásokot., a melyek, a mi hitünk, és áitatoságunk táplálására, erősítésére, és világosítására adattak.

A mái Évangélium: egy a holnapival

ADVENT 4^{DIK} VASÁRNAPJÁN

Imádság

Mutasd meg uram hatalmodnak fényeségit. és jövel segittségünkre nagy erödel., ugy hogy a kegyelmeség amelyet meg gátollyák vétkeink. mi nekünk hamarságal meg adassék. az midön malasztod által. meg segitetünk, aki Élész, és uralkodol.

Epistola

Sz. Pál. 1 Cor 4. 1.

Ugy állítson minket az ember mint akristus szolgait. és az Isten titkainak sáfárit,. it már a kerestetik a sáfárok közöt hogy ki hivnek találtassék, nekem pedig leg kiseb gondom hogy töletek ítéltessem, vagy az emberi naptol., de még magamot sem ítélem, mert semiben lelkem üsméreti nem vádol, de abban meg nem igazultam, aki pedig engemet itél. az ur, az okáért ne ítélyetek idő előtt mig nem eljö az ur, ki meg világosittya a setétség titkait, és meg nyilatkoztattya a szivek tanátsit, és akor lészen kinek, kinek ditséreti az Istentöl.

Magyarázat.

K Mit téssen ez a szó; ugy alitson minket az ember. mint akristus szolgait.?

F Az Apostol gondolattya ez, hogy meg lehesen gátolni azokat az elsőségeket, és különöségeket mellyek hasonlást okozának a Corinthus béli hivek közöt, kinek, kinek a mesteréhez valo különös ragaszkodásáért, azért nem kel apásztorokat az ő emberi mi némüségék szerént tekinteni, hanem azok szerént, miket nekünk ahit jelent ki öbennek, őket akristusért kel betsülni., és szeretni mint olyan embereket kik hozzánk küldettek, kik minket oktatnak, és vezérelnek, helyette, kik az ő engedelmeből és parantsolattyaából munkálkodnak, akik közöttünk ő helyette vannak, nem kel egyikét a másikánál fellyeb betsülni. se senkit azok közül meg itélni, hanem mindenikét tisztelni, mert mindnyájan. akristus. hatalmát és bélyegét viselik

K Miért mondgya hogy ugy kel őket tekinteni mint az Isten titkának sáfárit?

F Azért, 1. mert azt kívánnya hogy ahivek ugy halgasák őket, mint a kristust magát, mint olyanokat, kik ő helyette oktattyaék őket titkaira, és osztogattyaék nekik érdemit. és malasztit., 2 azt is akarja meg értetni apásztorokal., hogy öök tsak sáfári, es gazdálkodoi az Isten szavának, akristus testének, vére erdemeinek, és szenttségeinek., hogy egész hüségek tartoznak gazdálkodni ebböl a nagy kintsből és hivatalokhoz valo illendő képen, ne pediglen az olyanoknak, kik nével. és tsak külső képen keresztyének, hanem azoknak, akikben elegendő készületet látnak, rettegni kel nékiek ezen safari hivatalyokért, mivel tsak szolgai, és nem urai lévén areájok bizot kintsnek, nagy számot is fognak adni az Istennek, annak ki szolgáltatásáért

K. Miért mondgya szent pál hogy szükséges asáfároknak., hogy hivek legyenek.?

F, Azért mert minden féle jó erkölcsnek kel lenni akristus kintsének sáfárában, a hüségnek leg inkább kel benne lenni, ezek a szavai akristusnak meg mutattyaék hogy mely ritka a hü sáfár *kitsoda azért hiv, és bölcs szolga.* Matth. 24. 45

K. Mitsoda hüséget kíván az Ur: az ő egyházi szolgaitol.?

F A kristus szolgájának hüsége vagy az Istent, vagy az Anyaszent egyházat, vagy az népet illeti, ami az Istent illeti., akinek titka, és kintse keze közöt vagyon, tisztességel., és meg változtatás nélkül kel az ő szavát hirdetni. osztogatván tsak azoknak szenttségeit, és titkait, akiket erdemeseknek lát arra lenni, és mindenekben az Isten szolgálattyaát. és ditsöségét kel keresni., és nem amaga hasznát. vagy ditsöségét. ami az Anyaszent egyházat. és a népet illeti amelyek reája vannak bizatatva, az Isten rendelése szerént. és az ő hatalma alatt, minden táalentumát. gondgyát, munkáját, minden javát hitelét, a hivek üdveségire kel fordítani, őket oktatni, és jó tanátsot nekik adni, hogy maradhassanak, és eléb mehessenek, az igazán valo áitatoságban., vigyázással is kel őket vezetni, szent élettgyeknek példájával. őket bátorítani, ő

érettek ajánlani az imádságokat, áldozatokat, és őket készíteni apenitentzia tartásal., és az Évangélium igazságának követésével. a szenttségek vételére, nehogy az élet helyet, halált adgyanak nékik.

K. Azt mondgya másut szent Pál. hogy igyekezik mindennek tettzeni, mindeneket meg nyerni, hogy mondhattya tehát itt azt, hogy nem gondol az emberek ítéletivel.

F Mert más helyt érti az emberek ítéletit az ő magok javára valo nézve, kívánvan tsak azért tettzeni nékiek, hogy a lelkek hasznára lehesen, és hogy az Istenhez vihesse őket, de itt érti az emberek ítéletit, ő magára valo nézve, azért is mondgya, hogy nem gondol ítéletekel, az emberek, akár jól, akár roszul. itéllyenek felöllünk, azal. se több, se kevesebünk nem léssen., anem áll az emberek ítéleteken. mivel Isten előtt, mindenikünk olyan, a mitsodás valójában. az Apostol arra int tehát itt minket hogy ne gondollyunk az emberek ítéletivel: akár ditsérjenek, akár gyalázanak, mivel leg gyakortáb az ő ítéletek vakmerő és bizonytalan. és ha az Isten jóvá hadgya magunk viselésit. mit gondolunk azal. hogy az emberek azt ditsérjék vagy gyalázzák, mind azon által. nehéz el hinni hogy mint vigyázunk tselekedetünkben az emberek ditséretekre, és hogy mely keveset gondolunk azal. hogy atessék az Isten előtt.

K. Az Apostol azt mondgya hogy nem meri magát itélni, és más helyt azt mondgya, hogy mi magunkot itéllyük meg. hogy egyezteted ezt meg?

F Az Apostol, vagy is inkább a szent Lélek, aki őáltala beszél, nem mond ellenkezőt amaga mondásával vannak olyan vétkek; és fogyatkozások, amelyeket valósággal üsmérjük, és amelyekről meg kel. mi magunkot itélnünk, hogy azokrol meg ne itéltessünk, de sokszor nem tehetünk ítéletet azoknak nagyságokrol. se arrol a mi el vagyon rejtve, jó erkölcsinkről sem tehetünk ítéletet, se jó tselekedetünknek érdeméről, mert a fellyül haladgya a mi értelmünket, mit tudunk abban ha nintsené a szivünk belső resziben valamely titkos magunkhoz valo. szeretet., amelytől származhatnak ajó tselekedetek, és amely semivé tészí azokat az Isten előtt. noha szemeink előtt azok ditséreteseknek, és szenteknek tettzenek lenni.

K. Mit akar az által az Apostol. midön azt hagyja hogy ne itellyünk idő előtt, amég az ur el nem jő?

F Nem tilttya azt nékünk hogy arrol ne itellyünk a mi valósággal jó, vagy rosz, hanem arrol ami homályos, és bizonytalan, tilttya aszabadsággal valo ítéletet, a melyel itellyük felebarátunk titkos szándékát, és a mások belső jó erkölcsait és vétkeit, a melyeket nem üsmérjük, mi tsak külső képen üsmerünk másokat, és vakmerőség nélkül tovább nem vihettjük gondolatinkot, tsak az Isten láttya a a szivek mélységit.

K Magyarázd meg ezt nékünk még jobban valamely példával.?

F Példának okáért valamely bünös a világot egy kevesé meg vesse, már azt szentnek fogják tartani, az Istennek valamely szolgája egy kis fogyatkozásban essék, már azt tarttyák felölle hogy el vetemedet., nem félnek hirtelenkedni az ítéletel., és meg előzni az Istenét, aki avilág eleiben fogja terjeszteni a szivnek leg belsőb titkait, az Apostol nem akarja tehát hogy az illyenekről itellyünk, hanem hogy meg várjuk azt, az utolso napot, a mellyen az Isten ki nyilatkoztattya a szivek titkait.

Evangelium

Szent luk: 3. 1.

Tiberius Császár birodalmának tizen ötödik esztendejében., pontius pilatus tisztartója lévén Judaeának, Hérodes tetrárkája lévén Galilaeának, Filep pedig az ő Attyafia, tetrárkája lévén

Ituraeanak, és trákonit tartományának, és Iysaniás tetrárkája lévén. Abilinának Anoniás, és kaifás papi Fejdelmek alatt, lön az Ur Igéje Jánoshoz, a Zakariás Fiához, a pusztában, és jöve a Jordannak minden tartományiban, predikálván a penitentiának kereszttségét, abünnök bocsánattyára, amint írva vagyon Isaiás profeta beszédének könyvében, A kiáltó szava a pusztában készítették el a Ur utát, és minden. hegy és halom meg aláztatik, és a horgasok egyeneseké lesznek, és a darabosok sima utakká, és meg látta minden test az az Isten üdvözítőjét.

Magyarázat

K. Miért teszi azt fel az irás hogy lön az urnak szava keresztelő szent Jánoshoz, minek előtte el kezdené predikálását?

F Azt akarja nekünk meg mutatni, hogy az olyan hivatalt el nem kel kezdeni hogy ha csak rend szerént vagy renden kívül. arra nem hivatatik az Istentől, igen nagy vétkes vakmerőség az egyházi hivatalban avatni magát valakinek, magatol, akármely buzgó indulatból legyen is, de a még nagyobb a midőn. az elő menetelért, haszonért, keresik, az egyházi hivatalt, holott arra hivatatni kel., valamint Aaron, hebr. 5. 4. a mely kegyelmek szükségesek arra, hogy azt mind mások, mind magunk iránt, érdemesen, és hasznosan vihesék végben. azok ahivatalnak kegyelmében vannak foglalva, valamint a magjokban, mivel mag nélkül nintsen gyümölcs.

K. Miről kezdi el szent János predikálását.

F A penitencia tartáson. valamint akristus is tselekedék, azután, meg mutatván azzal nekünk, hogy azok akik az Istenhez akarnak menni, a penitencia tartáson kezdgyék, ezt nevezi szent Pál a vallás fundamentumának. hebr. 6. 1. mint hogy az emberek vétkesek, szükségek vagyon a penitencia tartásra, anélkül nem lehet az Istenhez térni, avétkes hajlandóságokat csak a penitenciával lehet el törölni. ez tehát a kezdete, a keresztényi, és az Evangéliumi életnek,

K. Elegendő-e a penitencia tartásra hogy a vétket el hagyják, és új életet kezdgyenek.?

F Éppen enem elegendő, ezt is tanították az utolsó időbeli eretnekek, a mely tanítást rossznak itélé lenni a Tridentinumi Conciliumban az Anyaszent egyház, szükséges azért hogy a bűnös a köny hullatások, és a penitencia munkái által meg érezze, micsoda keserves dolog az Istent el hagyni, szükséges tellyeséggel. hogy a vétkek meg büntetődgyék abünnöstől magától ezen a világon. vagy a másón a boszszu álló igazságtól. ha penitenciát nem tartotok, mondgya az ur, mindnyájan el vesztek,

K. Miképen predikálá szent János a penitencia tartást.

F Azt inkább predikálá példa adásával. mint sem beszédével, a leg rettentő beszédek, és igazságok, keveset használhatnak. hogy ha csak a beszédet, életével meg nem bizonyította, és azt fogadosá nem teszi hogy a szívet meg hassa. az olyan magára mondgya ki az ítéletet, aki csak, szóval, és nem példa adással-is predikál,

K. Miképen kívánja ez a szent, hogy akristus el jöveteléhez készüllyünk, és az ő malasztához: mellyeket hoz nekünk?

F Azt akarja 1. hogy minden völgy bé töltessék. 2. hogy minden hegy és halom. le nyomatassék, 3 hogy az egyenetlen utak, egyeneseké legyenek. 4. hogy a darabos utak tiszták legyenek.

K. Mit téssen a. hogy a völgy bé töltessék?

F Azt hogy bé kel tölteni szívünknek üreségit a jó erkölcsökel, és jó tselekedeteket. bé kel azt tölteni az Isteni szeretettel., a melynek azt birni kell egészen. mivel minden jó erkölcsöknek az a gyökere. és lelke. A hogy, fel emeljük az Isten jóságában való erős reménséget; és tekéletes bizodalomal. a hittségben, és lankadságban eset lelkeket

K. Mit téssen a, hogy ahegy, és ahalom le nyomatassék?

F. Azt hogy, lekel nyomni avalóságos, és szívbéli alázatoságal akevélységet, és a nagyra vágyást, és bé fogadni az alázatos, és szegény kristust. egy szoval. ellene kel mondani szivesen., a világhoz való ragaszkodásnak, a mely felyeb emelne minket. mint sem a mint vagyunk.

K. Mit téssen a, hogy az egyenetlen utak, egyeneseké legyenek,?

F Az egyenetlen utakon érti, arendeletlen. és meg romlot szokásokat, akép mutatoságot, a tettetést, a tsalárdságot, egy szoval minden félen való uttyait. az ollyannak, a ki nem jár egyenesen az Isten előtt., meg kel mind ezeket egyenesíteni az igazágnak rendi szerént, mivel az Isten gyüölöi akét színüséget és az egy ügyüséget szereti., olyan egy ügyünek kel lenni mint agyermek, hogy tisztelni, és követni lehesen akristus gyermekségét.

K. Mit téssen a, hogy a darabos utak tiszták legyenek.?

F Ez azt tészí, hogy ha részt akarnak venni akristus malasztiban. amelyeket nekünk hozza el születésekor, szükséges valójában azon lennünk, hogy meg győzhesük. és szelidithesük természetünket, izetlenségünket, fent héjazo és egyenetlen elménket, a mely majd vidám, majd szomorú, majd uralkodo, vagy majd mod nélkül való alázatos. és helyheztessük magunkot abban a kegyeségben, és egyenlőségben., a mely mindenkor egyaránsu légyen., a kristus maga viselését vegyük például magunknak, ösoha semmit nem tselekedet indulatbol., hanem mindent szeretetből és igazágbol, egyenes elmével; és szeretettel.

KARÁTSON NAPJÁN AZ ÉJFÉLKORI MISÉRE

Imádság.

Óh Istenünk a ki ezt az Éttzakát szenté teted, és fényesé, annak születése által, aki az igazán való világosság, add meg hanéked tettik, hogy minek utánna meg üsmértük volna eföldön azon örökös világoságnak titkait, örvendezhesünk az Égben azon örömel. a melyet ad nekünk ate Fiad a kristus Jésum, aki Isten lévén, Éll, és uralkodik

Epistola

Szent Pál. Tit. 2. 11.

Atyám fiai meg jelent a mi üdvezítő Istenünk. kegyelme minden Embereknek, oktatván minket hogy meg tagadván az Istentelenséget, és a világi hivságokat, jozanon, és igazán, és áitatosan élyünk, evilágon, várván aboldog reménséget, és a nagy Isten, s' ami üdvezítő Jesus kristusunk ditsőségének el jövetelét. aki önnön magát adta érettünk hogy minket meg váltana minden hamiságtol.. és tisztitana magának kedves népet, a jó tselekedeteknek követőjét, Ezekről szóly, és ints. a mí. urunk kristus Jésumban.

Magyarázat

K. Mire oktat minket az Apostol. ebben a letzkében.

F Előnkben teszi röviden mind azokat a mikre tanított minket a Krisztus az ő első eljövetelekor. beszédével, vagy példa adásával, azt, mint egy, szempillantás alatt meg láthatjuk, hogy a Krisztus tanítványának mit kellesék elkerülni, tselekedni, és remélni.

K. Mire int a Krisztus hogy elkerüljük?

F Arra hogy kerüljük el. az Istentelenséget. és a világi rossz kívánságot, az Istentelenség alá értodik mind a világi ellenkező a valószínűségű ártatlansággal és a vallással. a káromkodást, az Isten szent nevének szentségtelenítését, a bűnösöket. a vallástalanságot, és közönségesen az egész vétkeket, főképpen azokat, a melyeket Isten ellen tselekesznek, és azok ellen. a melyek ő néki szenteltettek, a világi rossz szokások alá értodnak, a rendetlen kívánságok, a világi dolgokhoz való szeretet, úgy mint a bűnös, gazdagság, gyönyörködés. és mind azokat, a melyek azokat tekintik. tiltja a teremtett állatot magáért szeretni., és azt, a mi arra igyekezik. hogy azal elhesen, hogy abban tehesse boldogságát, és gyönyörűségét.

K. Miben áll az, a mivel tartozunk az ő szolgálattára?

F Ezekben a három jó erkölcsökben foglaltatnak mindenkinek, a mértékletességben, igazságban, és az Istenségben, a mértékletesség magában foglalja mind azt., a mivel magunknak tartozunk, az igazság mind azt, valamivel tartozunk felebarátunknak, és az Istenség azt, a mivel tartozunk az Istennek,

K. Hogy kell mértékletességben élni?

F Ugy hogy, el kell a szívünket vonni a teremtett állatoktól. és szükségért élni azokkal, ez életben elsem lehetünk azok nélkül, az Isten meg engedi hogy azokkal éljünk, de szükségből, vigyázunk az Istenre, és az ő Ditsőségére, és fordítsuk a mi magunk meg szentelésre, a világi dolgokon, a melyek körül vesznek minket. úgy kell által menni, hogy az örökké valók el ne felejtsük, mert noha az Isten meg enged is némely dolgokat, de azt nem engedi hogy azokkal éljenek, azaz, hogy a szívet azokhoz kaptassák., és hogy azokat, magokért szeresék, azokat úgy tekintvén. mint utolsó végeket.

K. Hogy kell igazsággal élni?

F úgy hogy meg adjuk mindennek a mivel tartozunk, szent Pál szerint, az adot. akinek adóval tartozunk, a tiszteletet, akinek tisztelet., a szeretetet pedig mindennek, mert tartozunk mindenkinek szeretni, mindenkor; és minden időben, a szegényeknek adni Istenért a szükségben felyül való, és kell tenni az ő szükségéről; az igazságnak tselekedetivel kell lenni mindenkinek, testi, vagy lelki képen, vagy akár mely módon. a mi tehetségünk szerint., egy szóval. a mi állapotunk, és az Isten rendelése szerint, tegyük mind azokat a jókat felebarátunkal, a melyeket kívánunk, hogy velünk tselekednék, és ne tegyük másal azt a gonoszt, a melyet nem akarnok hogy velünk tenné. így lehet tehát igazsággal élni.

K. Hogy kell Istenesen élni?

F végben kell azt vinni. a mivel Istennek tartozunk, őtet imádni kell. néki könyörögni, néki engedelmeskedni, hálátot kell néki adni azokért a jókért a melyeket vettünk ő tőle, minden időben és minden helyen kell őtet imádni nagy alázatosággal. szívesen kell őtet szeretni mindenben, és mindenkinek felet, kérni kell őtet szüntelen való suhajtással., bizodalommal. buzgosággal, alázatosággal. és alhatatosággal. engedelmeskedni kell néki gyorsasággal alázatosággal., örömmel, akár mit parantsolyon, hálátot kell néki adni mindenkiben. a nyomorúságban, boldogságban. agonszért, valamint ajóért, mert mindent javokra fordít azoknak, kik őtet szeretik, és akiket szentségre hívut, el végezése szerint, az ember egészen az Istené, lelke, teste, jóva, jó erkölce, és mind az, a mi őtet körül veszi, valószínűségű Istenség tehát abban áll, hogy mindent vissza kell néki adni, mindenben örökös Urnak kell őtet

vallani, mindent az ő Ditsőségére, és rendelésére fordítani, ti nem vagytok magatokéi mondgya szent Pál, 1 Cor. 6. 19, mert nagy árron váltottattatok meg, Ditsöitsétek azért az Istent, ati testetekben, és lelketekben, melyek az Istenéi, a kristus meg holt mindenekért, hogy akik élnek, ezután ne éllyenek magoknak, hanem annak, aki ő érettek meg holt és fel támadot, 2 Cor. 5. 15.

K. Mitsoda dolgokat kel nekünk reménlenünk?

F A kristus Ditsőséges el jövetelit, és az örök boldogságot, melyet halálával érdemlette nekünk és a mellyet kétség nélkül nekünk meg adgya, hogy ha ellene mondunk a világi kívánságoknak, és mind annak a mi ellenkezik az Istennel, hogy ha mértékleteségben, igasságban, Isteneségben élünk, és hogy ha ezekben végig meg maradunk. de akereztyeni reménsegeknek, ki kel zárni a világi reménségeket, valamint hogy nem szabad együt kívánni a Menyei jókot. avilági jokal, szintén ugy nem szabad, egyszers mind szeretni a teremtet ateremtet állattal, és két urnak szolgálni.

K. Mitsoda modal áll az Apostol. hogy minket az Isten szolgálattýára indithason?

F A kristus ki mondhatatlan szeretetének példáját adgya elönkben, aki is halált szenvedte hogy meg válthatna agonoszságból, hogy meg tisztithatna a véteknek mocskáboll, és hogy különösön az ő szolgálattýára szenteltetet népet állithatna fel; és a mely nép buzgo lenne a jó tselekedetekben.

Évangyelium

Szent luk. 2. 1.

Az időben parantsolat mene ki Augustus Császártól, hogy bé iratatnek az egész világ,. és ez az első bé iratás lön Czirinustól, syrianak tisztartójától, és mennek vala mindenek hogy bé vallaná magokat ki ki az ő városában, fel mene pedig Josef is Galilaeából. Názaret városából, Judaeába, a David varosába, mely Bethlehemnek hivatatik,. mivel hogy a Dávid házából, és nemzetségéből vala, hogy bé vallaná magát Máriával. önéki jegyeztetet nehezkes feleségivel, lön pedig midön ót volnának. bé telének a napok hogy szülne, És szülé az ő Első szülöt Fiát, és bé takará ötet, polákban, és a jászolban fekteté., mert nem vala nekik helyek a szálláson. és pásztorok valának. azon tartományban. vigyázzván és örizvén az éjeli vigyázásokat az ő nyájoknál, és imé az Ur Angyala meg állaték mellettek, és az Isten fényesége környül fogá őket, és nagy félelemel meg félemlének, és mondá nekik az Angyal, ne fellyetek, mert imé nagy örömet hirdetek néktek, mely lészen minden népeknek, mert születet ma néktek üdvezítő, ki az ur kristus, aDavid varosában, és ez nektek a jel, találtok egy kis gyermekecskét, polákban bé takarva, és a jászolyban helyheztetve, és mindgyárt lön az Angyalal menyei seregnék sokasága. Ditsérven az Istent. és mondván, Ditsőség magoságban az Istennek, és e földön bekeség a jó akaratu embereknek.

Magyarázat.

K. Miért parantsolá Augustus CSászár. hogy mindenek be iratnának ki ki az ő városában.?

F Az Isteni rendelés mindeneket igazgatván., ezen az uton akará bé tölteni a profetiát. a mely szerént Bethlehembben. a Dávid városában kellették születni a Messiásnak, azért hogy meg lehesén bizonyítani a pogányoknak. az ő magok leveleiben, hogy a kristus a proféták mondasi szerént, a David familiájából volna, és hogy ő valóságal az a Messiás., a kit anyi száz esztendőktől fogva vártanak.

K. Mire kel vigyázni a CSászárnak ezen parantsolattyában.?

F Azt meg láthattuk abban; hogy egy pogány császár. munkálodik nem tudva, az Isten akarattjának végben menetelében, meg is mutattya ez, hogy a Fejdelmek szive, az ő kezében vagyon., ugy is fordittya azt., amint néki tettzik, eszközül is veszi őket, akarattjának végben valo vitelére, azért hogy az jóknak kedvezen, vagy a gonoszokat meg büntesse. Augustus hogy bé iratata az egész népet; nem egyébre vigyáza, hanem hogy eleget tenne kevélységének, vagy fősvénységének, de az Isten azt. az ő öröktől fogva valo akarattjának végben vitelére forditá. ezis vigasztalhattya meg az ő szolgait az üldözésekben. bujdosásokban. a melyeket szenvednek, mivel az ő ellenségek nem tehetnek nekik több roszt, tsak a megnyit meg enged nekik, és azt is az öveinek jovokra, és elő menetelekre engedi meg.

K. Mit jelent a laistrom a melyben bé vagyon irva az egész Romai birodalomban lévő nép?

F Az életnek könyvét jelenti, a melyben vannak bé iratva, a szent Irás szerént a választottak, akik akerszttség által akristus birodalmában lévő népekké lettenek, akiknek részt akar adni országában.

K. Az Isten Fia testet vévén magára, a szent szüz méhében, miért engedelmeskedék egy pogány CSászárnak, parantsolattyára, elméjében adván szent Josefnek, és Mariának, hogy Bethlehemben menyenek, és magokat bé irasák?

F Meg akará ezáltal mutatni még születésekor. hogy azért jött volna ell, hogy helyre hozza a mi első Atyánknak az Isten parantsolattyához valo engedetlenségét, az ő maga engedelmeségével. egy hitetlennek parantsolattyára, ezen példájából meg tanulhattuk, hogy az Istennek engedelmeskedik, aki aföldi hatalmasoknak engedelmeskedik. és az, az Isten ellen áll, aki azok ellen áll, hogy ha az ő parantsolattyok nem ellenkezik ahittel, és az Évangyélium tanításával. azt is meg tanulhattuk, hogy akár mi szálljon reánk de azt ugy vegyük mint az Isten kezéből, ugy is tekéntsük azokat kik minket üldöznek, mint olyan eszközöket, a mellyek él, hogy minket meg jobbitson. hogy meg próbállya hűségünket, alázatoságunkot, és hogy meg jutalmaztassa álhatatoságunkat.

K Az Isten miért kedvez oly közönséges pásztoroknak, Angyalát küldvén hozzájuk, és miért akarja hogy ők imadgyák a Messiást elsőben?

F. Azt akarja ezen példában meg mutatni, hogy rend szerént olyanokat választ, akik a világ szerént leg alább valok, hogy meg szégyenüllyenek azok, kik e földön leg fellyeb valok, azért is tselekedé, hogy jobban meg bizonyithassa születésének titkát, a melyről azon együgyü pasztorok bizonytságot tennének, ebből meg láthattuk hogy szeretnünk kel. az egy ügyüset, a munkát, az alázatos életet, ugy hogy kedvesen tekénthesen mi reánk, valamint a pasztorokra, alkalmasokká tégyen rendelésének végben vitelére.

K. Mitsoda hasznokra lön a Bethlehemhen lévő lakosoknak, a kristusnak közöttök valo születése, akinek születését hirdeté a pásztorok.?

F Nem hogy azt hasznokra fordították volna de az előbbeni vakságokban meg maradának. se meg nem vizsgálák, se végire nem menének ilyen nagy hirnek. ebben jelenték azokat akerszttyéneket, a kik nem gondolván az üdveséget., el mulattták az alkalmaságokat., a szemek előtt lévő igazságokra oktattatni magokat, ha jól meg vizsgálják a világoságnak azt az első fényességét. mely reájok süt, és követnék azt az utat melyet nyit nekik az Isten, egészen meg tanulhatnák az üdveséghez tartozando dolgokat. de a világi dolgokhoz valo ragaszkodások., el forditták őket. az üdveséges igazságtól. és meg nem engedik hogy azokrol gondolkozanak. ettől is vagyon hogy az Isteni intések meg nem hattyák őket, mivel az elméjek és a szivek más felé vannak fordulva, és hogy holtig valo tudatlanságban. vakságban.,

és meg átkodásban maradnak, nem azért hogy modgyok nem volna arra, hanem ők mulattyák el a modot hüségtelenségekért, és meg romlásokal; és penitentzia tartatlanságokért, haragbol álló kintset gyűjtenek az utolso napra.

K. Mitsoda örömet hirdete az Angyal. apasztoroknak.?

F Lelki és valóságos örömet, a mely nem agyönyörüséget, se nem a világi gazdagságokat tekénti, hanem olyan üdvezítőnek születésit, a ki meg szabadítani jött el az embereket, az ördögnek; és a véteknek rabságokbol., hogy nekik., az Isten Fiaihoz illendő valóságos szabadságot nyerhesen. és hogy érdemeseké tegye őket a Menyei örökségre

K Mitsoda külömbség vagyon. ezen öröm, és a világi öröm közöt?

F Tellyeséggel külömbözik, mivel avilági öröm hamis. és tsalárd, tsak atsalando jokat tekénti, a mellyek akarunk ellen is el hagynak minket., és a mellyek irtoztato üreségben, halálos keserőségben, azigazán valo joktol valo meg fosztásban, és meg orvosolhatatlan kétségben valo esésben ejtik az lelket, egy szoval azolyan öröm, a mely tsak az érzékenységben vagyon, mely a szivet el szárasztya, és a melyet a leg kiseb szomorusagis el. olttya, de viszontag az öröm, a melyet az Angyalok hirdetnek nekünk, és amelyet az üdvezítőnk hozz nekünk születésekor, az aszivet egészen meg hattya, és bé tölti, az örökké valo, mert az örökévalóságot tekénti, a meg marad, a nyomoruság. és még a szenvedések közöt is. és azt semi el nem üzheti tsak avétek.

K. Tsak a pásztorokat illetée ezaz új hir. a melyet az Angyal hirdete?

F Az Angyal mondása szerént az egész népet illette, főképen az igazakat; és mind azokat, akik részesülni fognak az Isten akarattyának bé tellyesedésében, aki el végezte volt öröktöl fogva hogy nekünk az ő Fiát meg váltoul, és szabadítóul adná, *Ezen akaratként általa*, mondgya szent Pál. *szenteltettünk meg, a Jesus kristus Testének, egyszer valo áldozattyának általa.* hebr. 10. 10. az az akaratként, szerzi mi bennünk a jó akaratként, mely nem egyéb hanem. az Isteni szeretet. a mely bé töltvén szivünket, végben viteti velünk azt a jót. a melyre a kegyelem indit. eszerént szentel meg minket az akaratként, de az az akaratként nem habozo akaratként, nem hajol majd egy, majd más felé, hanem az az akaratként erősen, és állando képen akar az Istené lenni, és néki engedelmeskedni mindenekben.

K. Azok akik a vétekben maradnak, vagyoné részek azoknak a kristus születésiért valo lelki örömben?

F Ez az öröm nem illeti őket, hanem azokat akik az Istennek hivei., mert aki az ő testét a szenvedésekre és ahalálra jött adni, hogy el töröllye a vétkeket, mitsoda örömet adhat azoknak. akik tsak a gyönyörüségeket és a testi kényeségeket szeretik, nintsen se békesége, se öröme ahamisaknak. Isa. 57. 21

KARÁTSON NAPJÁN A 2^{DIK} MISÉRE

Imádság

Oh! Mindenható Isten aki oly bőséggel. osztod nekünk ate meg testesült Igédnek világosságát. adgyad, hogy meg mutasuk tselekedetinkben azt a világóságot melyet hint ahit lelkünkben.

Epistola

Szent Pál. Tit. 3. 4.

Atyám fiai meg jelent ami üdvezítő Istenünk kegyesége, és Embersége, nem az igazság tselekedeteiből melyeket mi tselekedtünk, hanem az ő irgalmasága szerént üdvezitet minket, az ujonan születésnek feredője, és szent Léleknek meg ujitása által, kit ki öntöt mi reánk bőségesen a mi Üdvezítő Jésum kristusunk által. hogy meg igazulván az ő malaszttya által örökös legyünk areménség szerént az örök életnek, ami urunk kristus Jésumban..

Magyarázat.

K. Miben tettik ki az Istennek az Emberekhez való josága és szeretete, melyet az Anyaszent egyház ad elönkben szent pál által.?

F Abban, hogy akristus maga mondgya, *hogy az Isten ugy szerette avilágot, hogy az ő egyetlen egy Fiát adná, hogy minden valaki hiszen ő benne elne veszen, hanem örök élete legyen joan.* 3. 16. lássátok mondgya szent János *mi némü szeretetet adot minékünk az Atya, tudni illik, hogy az Isten Fiának hivatassunk.* 1 lev. 3. 1.

K. Honnét érdemlették azt meg az emberek az Istentől hogy az ő Fia meg testesülne váltságokért?

F ök azt semmi képen meg nem érdemlették, mivel az Apostol azt mondgya hogy az Isten nem a mi jó tselekedetünkért váltot meg minket., az emberek mindnyájan vétékben születetvén, meg érdemlették az eredendő bünért, és más sok egyéb vétkekért. az örök kárhozatot az Isten tsak egyedül az ő joságából., és irgalmaságából váltot meg minket., az ő Fiának testesülése által, azért tsak egyedül az ő kegyelmének, és az ő Fia érdemének kel adni a Ditsőséget.

K. Mitsoda modon adgya az Isten nekünk kegyelmét azüdvesegre?

F A keresztségben adgya, amelyben a mi testünk meg tisztitatik a víz által, és a mi lelkünk meg ujitatik a szent Lélek által., szent pál azt ujolag születés vizének nevezi, mert abban ujolag születünk. és hogy az ördög fiai lévén az első születésünkör, az eredendő vétékért. amásodik születésünkör, az Isten Fiaivá leszünk.

K. Mitsoda hasznal jár a, hogy az Isten Fiaivá fogadot minket?

F Először ahogy, az Isten irgalmaságából az egész büneinkről való botsánatot veszünk, másodsor ebben a szenttségben kegyelmet veszünk. a szent Lélek által, ami meg szentelésünkre, harmadsor rész adatik a Meny országnak birására.

K. Mire kötelez a minket. hogy az Isten Fiaivá fogadot.

F Arra hogy nem kel többé ugy élni mint a világ fiai, hanem ugy mint illik az Isten Fiaihoz. elkel vonni szívünket a földi dolgoktól. és fel kel emelni kívánságinkot és szeretetünket a mi örökké való örökségünk felé, a mely a Meny ország, a mely felé kel czélozni minden reménségünknek.

Évangélium.

Szent luk. 2. 15.

Az időben a pásztorok szollának vala egy másnak, menyünk el Bethlehemig és lassuk meg a lött dolgot; melyet az Ur meg jelentet nekünk, és el. menének sietve, és találák Máriát és Josephet, és ajászolban tétetet gyermekskét, látván pedig meg érték adolgot mely nekik gyermek felöl mondatot vala, és mindnyájan akik hallák tsudálkozának, és azokon, mellyek a pásztoroktól mondattak vala nekik. Maria pedig magában tarttya vala mind ez igéket; sziveben forgatván, és viszá térének apasztorok ditsöitvén és Ditsérvén az Istent, mindenekben, amiket hallottak és láttak vala, amint meg mondatot vala nekik.

Magyarázat.

K. Mit tanulhatunk apásztorok tselekedetiből akik meg nem elégedvén azal. amit az Angyal monda nekik, hanem sietve Bethlehembben menének, hogy meg láthatnák azt, akit nekik hirdettek?

F Azt tanulhattuk hogy követnünk kel gyorsaságal. és hüségel. az Isten kegyelmét, és világóságát, melyeket ad nekünk, mivel semitől nem felhetünk ugy, mint ha viszá élünk és ha hálá adatlanok vagyunk kegyelméhez, hogy ha nem követtyük intésit veszedelemre adgyuk magunkot, mivel az Isten el veszi atunya és rest szolgától amiye vagyon. és annak adgya akinek már vagyon, az az, annak, aki azal jóll élt, amit vett.

K. Mit tsinálnak apásztorok. hogy hivek lehesenek a kegyelemhez mely őket hija?

F Mindeneket el hagyván siettségel keresik az üdvezitöt, azért hogy ötet tisztellyék, mint örökös urokat, hogy nekie ajánlyák magokat. hogy részek lehesen születésének örömeben., és békeségében., tudni illik azokban anagy jokban., melyeket hozot az embereknek.

K. Hová menének keresni ötet?

F A jászolhoz, a hol ugy találák bé pokálva valamint egy közönséges gyermekskét. amint az Angyal meg mondotta vala nekik, nem kel a kristust keresni a gazdagságban, és a világi nagy uraságban. hanem az alázatoságban., aszegénységben, akeresztben, és a szenvedésben,

K Miért nem kel akristust keresni agazdagságban és a világi uraságban.?

F Mert mind ezek tsak arra valok. hogy ketsegtessék rosz hajlandóságinkot, az irás tilttya a világi szeretetet, és azt ami avilágban vagyon., szent Janos azt mondgya, hogy nintsen abban az Isteni szeretet, aki avilágot szereti, 1 lev. 2. 15. ugyan azért kénszerit minket az Anyaszent egyház akereszttség előtt. ellene mondani a sátánnak, aki fejedelme avilágnak, az ő tselekedetinek, ugy mint a véteknek, és az ő pompáinak, ugy mint avilági dolgoknak, mellyek okai rosz hajlandóságinknak, meg mutattya ez által az Anyaszent egyház, hogy ilyen okon modon lettünk keresztyéneké és akristus tanitványivá

K. Miért mondod hogy a kristust, az alázatoságban, szegénységben, és akeresztben kel keresni?

F Azért hogy tsak ezek által üdvezit minket, és hogy büneinkből. meg nem szabaditathatunk, hanem tsak olyan orvoságot. melyek azokal ellenkeznek, ugy mint akevélységből, az alázatoság által., agyönyörüségnek szeretetiből. aszenvedés által, agazdagságnak szeretetiből. aszegénység által, hogy példát adgyon nekünk, mind ezeket magais követte, részünk pedig ugy lehet az üdveségben, hogy ha hozzája formállyuk magunkot.

K. Hogy lehete apásztoroknak meg üsmerni az Isten Fiát oly igen alaton és szegény voltában?

F Nezvén a külső szegénységét, meg üsmérék ötet, mert nagy hitüek valának, az emberi elmének okoskodását nem halgatván, ahit, és az Isten szava nékik okoskodás helyet vala, hogy ha a kised, és a szegény Jészushoz akarunk menni, azt buzgoságal kel tölle kerni, a sidok testiek lévén, avilág szerént valo gazdag. és nagy hatalmu meg váltot vártanak el jöni, akristus szegénységén, és külső gyengeségén meg botránkoztanak, mert nem ahit világosága szerént gondolkodtak, hanem az emberi elme szerént ugyan az is veté őket, az elmének vakságában, és aszivek meg átalkodásában

K Mit mond az Evagyélium a szent szüz felöl.?

F Azt mondgya. hogy ezeket magában tarttya vala, és szivében forgattya vala, semit abbol el nem [el-nem] vesztet valamit látot tselekedni, vagy amit hallot, mert tudta mind azoknak nagy drága voltát., nagy példát adot nékünk erröl a titokrol; magában valo elmélkedésével, ahitel táplálta magát, ugyan eszerént kel nékünk tselekedni atöbb titkok irant is, és az egész igasságihoz a vallásnak, hogy ha ő hozája akarjuk magunkot formálni.

K. A pásztorok mit gondolának szivekben. hogy meg láták azt az Isteni gyermeket a jászolyban fekünni, szegény modra bé pokálva?

F viszá térének nagy tsudálkozásal., örömel, és hálá adásal. avélek tett kegyelemért, ugy hogy nem gyözének elég Ditsöséget, és Ditséretet adni az Istennek. azért amit láttak, és hallottak, ezen szenttséges titoknak, kegyelmének, hasonló buzgoságot kell mi bennünk is indítani.

KARÁTSON NAPJÁN A 3^{DIK} MISÉRE

Imádság

Tselekedgyed oh' mindenható Isten., hogy ate egy Fiad, a test szerent valo születése által, minket meg szabadittson avéteknek terhe alol. amelynek oly sok idötöl fogvást vagyunk rabságában, kérünk tégedet a mi urunk Jesus kristus által

Epistola.

Szent Pál sidok. 1. 1.

Sok féle rendben. és sok képen szolván az Isten régenten az Atyainknak, aproféták által, végezetre enapokban szolla nékünk az ő Fia által, kit mindenek örökösivé rendelt. ki által avilágot teremtette, ki mivel hogy az ő ditsőségének fényesége. és állattyanak ábrázattya, és mindeneket visel az ő erejének igéjével, meg tisztitván abünökből. ül a Felségnek jóbján, amagoságban. anyival méltosagosbá let az Angyaloknál, menyivel külömb nevet vett örökségül azoknál, mert kinek mondotta valaha az Angyalok közül, Én Fiam vagy te, én ma szültelek teged, és ismég. Én Attya lészék ő néki, és ő Fiam léssen nékem, és ismég, mikor bé hoza. az ő első szülöttet a föld kerekségére, azt mondgya, azt mondgya, és imadgyák ötet az Istennek minden Angyali., és az Angyaloknak azt mondgya ugyan: ki az ő Angyalit lelkekké tészí, és az ő szolgálait a tüznek langjává, a Fiának pedig, A te királyi széked Isten, örökkön örökké: igasságnak páltzája ate országodnak páltzája, szeretted azigasságot, és gyülölted ahamiságot. azért kent meg teged az Isten, ate Istened, örvendezésnek olajával, ate közösíd felet; És te kezdetben fundaltad uram a foldet, és ate kezeid alkotmányi az Egek, azok el vesznek, te pedig meg maradtz, és mint a ruha mindnyájan meg avulnak, és mint azöltözetet.

el változtatod őket, és el változnak, te pedig ugyan azon vagy, és ate esztendőid, el nem fogynak.

Magyarázat

K. Miképen kel meg hálálnunk az Istennek hozánk valo kegyelmét, hogy az ő Fia által beszél hozánk?

F 1. Hogy halgassuk, hittel, és tisztelettel az ő szent Évangyeliümát., amelyben akristus beszél mi néküink 2. hogy kövessük szeretettel. azokat az igasságokat a mellyeket abban tanit., *meg lássátok* mondgya szent pál. *hogy meg ne vessétek azt aki szollot, mert ha azok meg nem menekedtek, meg vetvén azt aki a földön szóll vala, sokal inkább mi, a kik a mennyekből néküink szollot meg utálljuk.* Hebr. 12.25

K. Miképen tette Isten az ő Fiát mindeneknek örökösivé?

F Nem úgy tette mint Istent; mivel ő az Atyával örökös ura mindeneknek., de úgy mint Ember meg érdemlette az ő tselekedeti, és szenvedési által mindeneket birjon. és hogy azt az örökséget, birja, a mely néki meg volt ígérve a proféták által, *mert azért holt meg* mondgya az Apostol. és *támadot. fel. akristus, hogy mind az holtakon., mind az élökön uralkodgyék.* rom. 14. 9.

K. Hogy kel azt érteni, hogy az Isten a Fia által teremtette avilágot.?

F Ugy hogy, a Fiu Igéje, és Bölcsesége lévén az Atyának, ő áltála munkálodik, de fent álló ige, és Bölcsesség, és olyan személy aki különbözik az Atyának személyétől, és egyenlő az Atyával. mindenekben,

K. Miért neveztetik az Atya Ditsösége fényességének.?

F Mert ötet az Atya nemzé, és tölle származék., valamint hogy a napból jö ki a fényesség, de attol el nem válik, mert ő benne fenyeskedik minden tekélletesége az Atyának,

K. Mitsoda értelemel mondgya szent Pál. hogy a kristus a magoságos méltoságnak jóbjára ült?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy akristus úgy mint Ember, az Angyaloknál, és a szenteknél. fellyeb emeltetett, és azoknak örökös urává tétetett, az Apostol azt mondgya másut. hogy helyheztette ötet az ő jóbjára menyekben minden Fejdelemségeknék., és hatalmaságnak, és erőnek, és uraságnak, és minden névnek fölötte, mely neveztetik nem tsak evilágon, hanem akövetkezendön is. Efes. 1. 20. 21.

K. Az Apostol fel akarván magasztalni akristust, miért hoz egy néhány bizonyágot elő a szent írásból?

F Azért hogy meg bizonyítsa a sidoknak, akik meg kezdének gyengülni ahitben. hogy a kristus az Istennek Fia, nem kegyelem által, hanem fogadot Fia, mint az Angyalok, és a szentek, hanem öröktől, és valóságos születés által., és valójában mondván, ő az Istennek egyetlen egy Fia, természete által

K. Mit kel tanulni ebből a fel magasztalásból.?

F. Azt hogy igen nagy tisztelettel legyünk akristushoz, vizsgállyuk meg, mitsoda boldogok vagyunk, tagjai lenni olyan Ditsöséges Főnek, és reméllyük. hogy még részünk lészen abban a Ditsöségben. hogy ha valóságos szeretettel ragaszkodunk hozzája, és el nem válunk soha tölle avétek által

Évangélium.

Szent Ján.. 1. 1.

Kezdetben vala az Ige, és az Ige Istennél vala, és Isten vala az Ige, ez vala kezdetben az Istennél, mindenképpen ő általa lettek, és nála nélkül semmi nem lött, a mi lött., ő benne vala, az élet, és az élet vala, az Emberek világosága, és a világosság a setétségben világoskodik., és a setétség azt meg nem fogta vala, Egy Ember Istentől küldetett, kinek János vala neve., ebizonyosságra jött, hogy bizonyosságot tenne avilágoságról, hogy mindnyájan hinnének ő általa, nem vala ő avilágoság. hanem hogy bizonyosságot tenne avilágoságról, Igaz világosság vala, a mely meg világosít minden evilágra jövő embert, evilágon vala, és avilág ő általa lött, és a világ őtet meg nem üsméré, tulajdoniba jöve, és az övéi bé nem fogadák őtet, valamenyire pedig bé fogadák őtet, hatalmat ada nekik, hogy Isten Fiaivá lennének, azoknak kik az ő nevében hisznek, kik nem a vérekből, sem atestnek akarattából, sem a férfinak akarattából. hanem az Istentől születettek, És az ige testé lön, és bennünk lakék, és láttuk az ő Ditsőségét, mint az Atyának egyetlen egy szülöttének ditsőségét, tellyest malasztal, és igazságal.

Magyarázat

K. K. kit nevez szent János Igének?

F. Az Isten Fiát, Istennek is nevezi őtet, ez a szó Ige, az Görög magyarázat szerint, okoskodást, és szót teszen. midőn az elme gondolkodik magával beszél belső képen, okoskodást, és képzést formál adologról, a melyről okoskodik, és gondolkodik. ez a képzés az ő igéje, a mely eleiben adgya néki adolgot, úgy a mint magában meg foghattya, hogy ha az elme magában gondolkodik, magának képzést formál magáról, a maga természetiről, és a maga tekéleteségeiről.

K. Miért nevezi tehát szent János. az Isten Fiát. Isten Igéjének?

F. Mert ő az a képzés és gondolat a melyet az Isten formál magának, öröktől fogva magáról. őis az a belső és lelki Ige, aki teszi, és eleiben adgya néki Isteni tekéleteségeit. az Isten örökké való meg változhatatlan és véghetetlen Tekéleteségü, ő magában gondolkodik, és magát tekéleteséggel üsméri, és ugyan ezt a képzést a melyet formál. a maga véghetetlen voltáról, és Isteni tekéleteségeiről, nevezi az Évangélium az ő Igéjének, aki tekéleteséggel való képe az ő valóságának, vagy is inkább hasonló hozzája, és egyszers mind valósággal való személy, és különbözik attól. aki őtet nemzette, és azt nevezik Atyának, aki nemzetet, Fiunak, ez a nemzés, örökké való, lelki, ki mondhatatlan, és meg foghatatlan ateremtett lelkeknek,

K. Mit téznek ezek a szók, kezdetben vala az Ige?

F. Azt teszik, hogy midőn a világ kezdődöt, ez az Isteni Ige már volt, kezdete nem lévén. tehát örökké való. mivel ha egy néhány millium esztendőkel eléb tennék is a világ kezdetit, de mindenkor el lehetne mondani hogy kezdetben vala az Ige.

K. Mit értesz ezeken a szokon. és az Ige az Istennél vala, és az az, Ige Isten vala.?

F. Szent János azt akarja velünk meg értetni, hogy a Fiu egy állatnyájában az Atyával. véle egy örökségü, de nem egy személy véle, mert az. aki szül, nem egy azal a kit szült,

K. Hogy lehet azt meg fogni hogy mindenképpen az Ige által teremtettek.?

F. Eszerént lehet azt meg fogni, az Isten mindeneket teremtvén, azokat az ő szava által teremté, de az ő szava nem külső képen való szó, nem olyan hangos szó, mely a fület meg

hattyu, hanem belső képen való szavával; gondolattal, és öröktől fogva való rendelésével teremté a világot, az a gondolat pedig nem más hanem az Ige, az ő egy Fia: és az ő Bölcsesége, aki által teremté a világot valamint egy mester ember, minek előtte valamely munkához fogjon., azt ki képzele elsöben magában, és ki formája, és aszerént viszi végben azután munkáját, az Isten öröktől fogva formálta volt ki a világnak formáját., és rendelése szerent adot annak létet, és életet, azon időben a melyben. azt végben akarta vinni, ez a gondolat, és rendelés, nem más hanem az az Ige, és az a szó, a mely által teremté mindeneket. de az a szó, valóságos személy ő benne, és ő véle, mindenekben hasonló hozzája, és aki egy aránt teremté mindeneket ő véle.

K. Mit téznek ezek a szók, öbenne vala az élet, és az élet vala az embereknek világosságok?

F Azt teszik hogy az élet, az Igében volt, valamint a maga eredetében, hogy ö volna a valóságos és Isteni élet, ő adot testi, vagy lelki életet mind annak a mi áll. ő adja a természetnek, kegyelemnek, és a ditsőségnek életét.

K. Miért mondja szent János hogy az élet vala az emberek világosságok.?

F Mert az Isten ereje örökös igazság, és bölcsesség lévén, világosságot ad lelkünknek, mely azt világossítsa, és bölcseséget, mely azt éltesse, az okos lélek meg üsmérheti, és szeretheti az Istent, ebben az üsmérettségben, és szeretetben áll tehát az ő élete, és csak annyiban áll, a menyiben, üsméri, és szereti az Istent, ugyan az ő igazsága. és bölcsesége világossítja, és eleveníti azt, beléje nyomván. az igazságnak, és a bölcsességnek bélyegeit, és éltetvén azt, tiszta, szent, és Isteni étellel, az Ige tehát maga ez az igazság. és bölcsesség, örökké való világosságot ad az embereknek, és ezen világosságban való részesülés, bölcséké, és igazaká teszi a teremté lelküket, de az ő bölcseségek, és igazságok, abból a végzetetlen. és valóságos bölcseségből. és igazságból erednek, amely, nem más. hanem az Isten Fia, az Ige.

K. Ha az Ige az emberek világossága, hogy lehet ennek a világosságnak világossítani a setettségben mivel a világosság tulajdonsága a, hogy a setettséget el üze?

F Ugy hogy, az ember avétek által, el fordult. és el távozot a világosságtól. és setettségé löt, ez így lévén a vétkes embernek lelki szemeit, nem világossítja többé ez az Isteni világosság, valamint anap világossítja a vaknak testi szemeit, vagy olyan embernek ki a szemeit bé hunnya, a világosság tulajdonsága ahogy világossítsa., de az emberek attól el fordították szemüket, minden világosságokat, boldogságokat; abban veték, és bölcseségeket arra fordították hogy a teremté állattal élhetnének, és az Istent el felejték, a világosság benne világossított, de ök magokon kívül valának, és az rendeletlenségért, mely öket akülsö, és teremté tekintetekre vezette, és a világosságtól el választotta, csak a setettségben maradának, és nem láthaták többé, a valóságos világosságot.

K. Miképen üsmértette meg magát az Emberek. ez az Isteni világosság.?

F Mint hogy az emberek csak testiek valának, és csak az érzékenységbeli dolgokra, és csak a teremté állatokra függesztették vala szemüket, és a világosság., aki az Isteni Ige, mi hozánk hasonló testet vévén magára azért hogy csak ötet tekintsük, fel ékesíté azt a testet bölcseséggel, igazsággal szenttséggel., és az maga Istenségével, úgy hogy az emberek látható szín alatt üsmérvén az Istent, az által aláthatatlan dolgoknak szeretetire vezettessenek,

K Miképen lehetet volna ezt az Igét meg különböztetni a több teremté állatoktól, hogy ha valaki azt meg nem mutatta volna.?

F Ugyan erre a végre küldötte volt el az Isten keresztelő szent Jánost, hogy a kristus hozzája menvén a keresztelkedésre, azok nép között ötet meg különböztesse, és ujjával nekik meg mutassa. ök nem tudták a világosságnak. a világra való jövetelét, se azt hogy közöttök volna, de

szent János bizonyoságot tett róla, és az ő bizonyosága annál is inkább bevéhetőbb vala, hogy őtet magát gondolák lenni annak avilágoságnak, az ő nagy szent életiért.

K. Nem kellé mindenünknek bizonyoságot tenni akristusrol?

F Minden bizonyal kell, minden keresztyenek bizonyoságot tenni róla, közölni kel az ő igazságának világosságát azokkal kik kezünk alatt vagynak, vagy a kik egy társaságban vagyunk, meg mutatván azt nekik magunk viselésiből, vagy beszédinkből, és eszerént bizonyoságot teszünk akristusrol., és az ő szenttésséges voltáról. akkor mutattyuk meg magunk viselésiben, és beszédinkben, akristus világosságát, amidőn minden szándékinkot, tselekedetinket, az Évangyeliumi tudományhoz intezzük, valamint keresztlő szent János tselekedék, mivel akristus azért lőtt emberről., és azért üsmértette meg magát velünk. hogy minket meg világossítson; és nekünk példának legyen, *a te beszéded* mondgya a proféta, *világossítja lépésimet, és ösvényimet, a melyekben járok.* ps. 118. 105. *Én vagyok avilágnak világosága.* mondá a kristus, *aki követ engem, nem jár a setétségben, hanem életnek világa léssen annak* joan 8. 12.

K. Kitesodák azok, akik a setétségben járnak?

F Mind azok akik akristus világosága és tanítása helyet, csak a magok akarattját. és kívánságát követik, inkább követvén a magok gondolattokat, mint az örökké való bölcseségtől szabot rendet, az ilyenek setétségben járnak. mondgya szent János, és nem tudgyák hová mennek, mert a setétség meg vakította szemeket: 1 lev. 2. 11.

K. Mitesoda világ az, mely meg nem üsmérte akristust?

F Az, az olyanokból álló tarsaság. kik a világot, és az világi dolgokat szeretik; kik az ő meg romlot. tartásit, és szokásit követik, kik csak amagok kívánságira vigyáznak, vakságban hagyván őket az Isten; kik minden elméjeket, bölcseségeket, avilági joknak keresésére fordíttják kik nem láttyák a meg testesült igének világosságát, a mely benne fénylik, és a melynek hasznát nem vehetik sziveknek meg romlása miatt.

K. Miképen lett az ember Istennek Fiává?

F Az Isten az embert amaga képére teremtvén, azáltal ő az Isten Fia vala, de a vétek el törölvén azt a képet, szükséges volt azt meg ujítani, és az előbbeni képnek formáját eleiben tenni, úgy hogy magát ahoz formálhasa akegyelem által, erre való nevezve kellett hogy ez az előbbeni kép, az Isteni Ige, Emberi testet vévén magára, magát láthatóvá tegye.

K. Mit téssznek ezek a szók. az Ige testé lön?

F Azt tesszik hogy az Ige Emberé lön., egy teste, és lelke vala, és azokat meg egyesítette az Isteni személyével., a testen itt az egész Embert kel érteni, hogy meg lásuk mitesoda sokal tartozunk az Isten Fiának, az Irás fel teszi hogy ő testé löt, az az, hogy meg nem elegendet az embereknek leg nemesebb részét venni, úgy mint aleket, hanem még hozánk hasonló gyenge és halando testet vett magára, a romlandosagon kívül, amelyből meg akara minket szabadítani, és gyógyítani, hozánk hasonlová akara lenni, hogy minket magához hasonloká tehessen; az ő szenttésségének követése által, és mint hogy ő az Istennek Fia természetete által, minket is az Istennek, akegyelem által való fogadot fiaivá akara tenni.

K. Miben részesülnek azok kik az Istennek Fiai?

F Azok részesülnek az Isteni életben., a mely a világosság, és a szeretet lévén, nekik világosságát. és szeretetét osztogattya, akristus Érdemi, és kegyelme által részek is léssen nekik minden javaiban, mivel agyermekeknek részeknek kel lenni az Atyok örökségében, az Isten maga lévén az az örökség, és az a meg ígért ország. ő is léssen, az ő örökös részek.

K Miért vagyon a meg mondva, hogy a meg testesült Ige tellyes kegyelemel. és igasságál?

F Mert azért testesült meg hogy velünk közölhesse ahít által, az ő igasságának világosságát, és kegyelmét, úgy mint, amaga szeretetét, mely követesse velünk az igasságot, és éltesen ahittel, azért is mondgyák hogy Mojses adta atörvényt, de a kristus hozta el nekünk akegyelmet, a melyet tsak az ő erdemi, és közben járása által. veszik

SZENT ISTVÁN NAPJÁN

Imádság

Adgyad uram hogy követhessük a szentet, kit máí napon tisztelünk., és tanullyuk meg példájából szeretni ellenségeinket, mivel annak Innepét illyük, aki ate Fiadnak, ami urunk Jesus kristusunknak kegyelmét kérte üldözőire.

Epistola

Act. Apost. 6. 8.

A napokban István tellyes kegyelemel és erővel nagy tsudákat és jeleket tselekeszik vala, anepben, támadának pedig némellyek asynagogából, mely nevezetik alibertinusokének, és Czireniékenek, és Alexandriaikenak; és azokének, kik Ciliciából, és Ásiából valának, vetekedvén Istvánál, és nem álhatnak vala ellene a bölcseségnek, és a léleknek, aki szol vala, halván pedig ezeket, dulfulnak vala szivekben., és fogokat tsikorgattyák vala reája, holot pedig tellyes volna szent Lélekel, az Égre tekintvén, látá az Isten Ditsőségét., és a Jésust az Isten jobján állani, és mondá, Imé nyitva látom az Egeket. és az Ember Fiat, az Isten jobja felől állani, fel kiáltván pedig ők nagy szokal. bé dugák az ő fülöket és egyenlő akarattal reá rohanának, és ki vetvén ötet a város kívül., kövezik vala, és atanuk le tevék az ő ruhájokat egy Iffiunak lábainál. ki Saulnak hivatatik vala, és kövezik vala Istvánt, ki könyörög vala. és mondá, Uram Jesus. vedd hozád azén lelkemet, terdeire esvén pedig nagy szoval kiáltá, mondván, uram ne tulajdonisd nekik ebünt, és midön ezt mondotta volna. el aluvék az urban.

Magyarázat.

K. Miért támadának a sidok szent István ellen. olyan nagy dühöségel.?

F Mert meg mondá nekik az igazságot., és azért hogy bizonytságot tön akristusrol. kötelesége szerént. minden időkben ameg volt, hogy azok kik hüségel vitték végben köteleségeket, el nem kerülték avilági emberek ellenkezésit, és üldözésit, amidön őket tévelygésekből viszá akarták hozni, és követetni vélek tisztaságal, az Évangyeliumi tudományt, azért is mondgya az Apostol. hogy akik Istenesen akarnak élni, és akristusé lenni, azok üldözéseket fognak szenvedni.

K Miért teszik azt fel. hogy asidok nem álhatnak vala ellene a bölcseségnek, és aléleknek, aki szol vala szent Istvánban.?

F Azért hogy meg tudgyák a papok, hogy ha olyan tellyesek volnának amint kellene lenniük, az Isten lelkével, és ahít igaságival. a melyeket hirdetik, hamaréb hitethetnék el azokat, és szégyenithetnék meg a roszakot

K. Mit tselekéd szent István midön ellenségi dul, fulnak vala ellene?

F Mind azt, nagy bátorsággal, tekintvén, az Égre veté szemeit, és tellyes léven szent Lélekel, akristust látá aki bátoritá, és segíté, aviadalomban, aképen kel az Isten szolgainak, bizonyoságot tenni az igazságról, keresvén egyedül az Isten Ditsőségét, és afelebarátunk üdveségét, nem hajtván az emberek fenyegetésekre, és haragjokra, akik semit nem tehetnek azoknak, akiket a kristus segít kegyelmével, szükséges tehát az ilyen alkalmatosságban, valamint ez a szent Diaconus tselekedék, fel emelni magunkot az Istenhez, az imadsággal, és szemlélni ahitnek szemeivel, a kristust, hitünknek kezdőit, és bé töltőit, ő mindenkor készen vagyon minket meg segíteni, és meg jutalmaztatni, hogy végig hűségel leszünk hozzája.

K. Mit tselekedék az a szent Diaconus amidön ötet kövezék?

F A kristust hija segittségül., és kerit magához venni lelkét, azután olyan nagy tsendeséggben marada, mint ha nem érezte volna az ütéseket, az ő teste, és részesült volna még előre a ditsőséges testeknek szenvedhetetlenségében, az ő elméje, és szive, tsak akristusrol. és a Menyei dolgokrol foglalatoskodék, ahol már bizonyos volt az ő meg jutalmaztatása, ezen nagy példabol meg tanulhattuk, hogy olyan meg változhatatlan és hűségel szeretettel kaptsollyuk magunkat akristushoz, hogy se az nyomoruság, se az erőszak, se az üldözés, se semmi némü teremtett állat el ne választhasson soha minket ő tölle. el hitetvén magunkal. hogy minden féle nyomoruságokon gyözedelmet veszünk annak kegyelmével. aki minket annyira szeretet, hogy verét. és életét adta érettünk, azt is meg tanulhattuk., hogy halálunkor. hadgyuk el az embereknek testünket, és tsak arol gondolkodgyunk, hogy ami üdvezitönk kezeiben adgyuk lelkünket.

K. Miképen bánék ez a szent Martyr azö ellenségivel, akik oly kegyetlenségel kövezék ötet?

F Le térdepelvén fel kiálta. Uram nem tulajdonitsad nékik ebünt, tsak eszerént álla boszut ellenségim, ilyenek kel lenni szeretetünknek, mivel aparantsolat hogy szeresük ellenséginket, ő érettek imádkozunk, vélek jól tegyünk, úgy illet minket, valamint szent Istvánt, akristus példájára ez a nagy szent, menté azoknak hamiságát, kik ötet kövezték, buzgosággal kívánta volna el törlni vétkeket, azon szenvedésivel, amely néki meg nyitotta a Menyeknek kapuját. az ilyen tiszta, és nem hasznot kereső szeretet, sok keresztyényeket fog meg itélni, akik azt gondollyák, hogy lehetetlen., és erejek felet való dolgot parantsolnak nékiek, a midön arra kényszerittik, hogy oltsák el haragjokat, hogy meg botsásák a bántodást, hogy szeresék azokat, kik őket gyűlölik., hogy imádkozanak azokért kik őket gyalázák, és üldözik. való hogy mind enehéz. de tsak azoknak, akik magokon erőt nem akarnak venni, és ros hajlandóságokat meg gyözni, való hogy semmit nem tehetünk magunktól., és akristus kegyelme nélkül de mindent tehetünk annak segittségivel., ki minket erősit.

K. Mitsoda haszna lön a szent István könyörgésinek?

F. Meg nyeré az Istentől Saulnak, egyik leg nagyob ellenségének meg térését., aki minek utánna üldözte volna az Anyaszent egyházat, Apostolává lön, a nemzeteknek, és leg nagyob oltalmazója az Anyaszent egyháznak, mert ha István nem imádkozot volna. mondgya szent Agoston az Anyaszent egyháznak Pál Apostola, se mestere nem lett volna, az Isten előtt, igen foganatos az ellenséginkért való imadság.

Evangelium

Szent Matth. 23. 34..

Az idoben mondá Jésus a sido seregeknek, és az papi fejdelmeknek, imé én küldök hozátok profétákat és bölcseket, és iras tudokot, és azok közül meg öltök, és meg feszitetek, és azok közül meg ostoroztok a synagogáitokban, és üldözitek, városrol, városra, hogy reátok jöjjön

minden igaz vér, mely a földre ontatott, az igaz Abel vérétől fogva, zakariasnak, a Barakias fiának véréig, kit meg öltetek a Templom. és az oltar között, Bizony mondom néktek, el jönnek mind ezek, erre a nemzetségre, Jerusalemben, Jerusalemben, ki meg öltöd a profétákat, és meg kövezed azokat, kik hozzád küldettek, hányszor akartam egyben gyűjteni a Fiadot, mint a tik egyben gyűjti az ő csirkéit szárnyai alá, és nem akartad, imé pusztán hagyaték néktek a házatok, mert mondom néktek, nem láttok engem. mostantól fogva. míg nem mondgyatok; Áldot aki az urnak nevében jö.

Magyarázat

K. Kitesd azokat a profétákat, bölcseket, és Doktorokat akiket akristus küldte a sidoknak.?

F Azok a tanítványok, Apostolok, és az Évangéliumnak predikátorai, akiket el küldvén a sidok meg ölék, azok között vala szent István, és a két szent Jakab.

K. Miért mondgya akristus hogy el küldi azokat azért, hogy a sidokra jöjjön minden igaz vér. mely a földre ontatott?

F Azért, mert eza hálá adatlan nép meg érdemlé az ő igazságtalanságáért és hűségtelenségéért hogy az Isten boszút álljon rajta, mind azon igazoknak vérekért, akiket az ő elejek öltének vala meg. Abeltől fogva Zakariásig, abéig tellyesedék a Jerusalemi templomnak. el pusztulásakor.

K. Miért tulajdonítá akristus azon idő béli sidoknak az ő. Atyóknak vétkeket.?

F Azért mert követék azokat, és sőt még nagyobb vétkekben is esének, a midőn gyűlöléssel lévén hozzája, dühöséggel fel feszíték őket, és egy néhány tanítványit és Apostolot meg ölék

K. Mint hogy azt még előre tudta, hogy az Apostolok üldöztetni fogják, miért tevé veszedelemre őket?

F Mert azokat az üldözéseket Apostolinak érdemesé tevé, és ellenséginek. veszedelmire fordítá, mivel az Isten irgalmaságát mutattya szolgálaihoz, akkor amidőn igazságtalanul üldözik őket, mert az által meg tisztítatnak, és az üldözökön, a rettenetes ostora igazságának.

K. Miért mondgya akristus hogy úgy akarta össze gyűjteni valamint atyuk egyben gyűjti tsirkéit?

F Ezen hasonlatosággal azt akarta jelenteni, hogy micsoda szeretettel vagy az övéihez, mivel semmi oktalán állat nem szereti nagyobb gond viseléssel az ő fiait mint tyúk, szárnyai alá veszi, hogy őt melegben, és bátorságban maradgyanak, és ha valaki közelit hozzája, azon nagyon fel indul, egy szóval azt meg láthatni minden külső tselekedetiből, hogy valóságos Anya, eképen kaptsolta magához a kristus szolgálait meg testesülésével, gondgyát viseli nekik, és meg oltalmazza őket, hogy ne esenek az üdvességek ellenséginek töriben, azért is szárnyai alá veszi őket, valamint a proféta mondgya.

K. Mit tanulhatunk abból. midőn azt veti szemére Jerusálem városának. hogy nem engedte fiait egybe gyűjteni szárnyai alá.?

F Azt tanulhattuk, hogy ha nem halgattuk akristus szavát midőn minket hi, hogy ha nem akarjuk követni őt, az ő utyaiban járni, és az ő gond viselése alá vetni magunkot, igen féltő hogy elne hagyjon bennünket, és ahamis léleknek hatalma alá ne vessen. a kit is jelent a prédáló madár, ki csak azon vagy. hogy meg lophasson, és meg ölhessen.

SZENT JÁNOS NAPJÁN

Imádság

Uram mutasd meg jószágodot Anyaszent egyházadon. hogy meg világositatván azon igaságokal, a melyeket predikállot ate Apostolod. és Évangyélitád szent Janos. el érhesse az örökké valo jutalmat a mi urunk. Etc.

Epistola.

Eccl. 15. 1.

A ki az Istent féli, jókat tselekeszik. és aki az igassagnak meg tartója. meg fogja azt. és eleiben mégyen mint egy tiszteletes Anya, és mint egy szüz aszszony állat, fogadgya bé ötet., élteti ötet. az értelemnek, és az életnek kenyérével, az üdveséges bölcseségnek vizével itattya ötet, és még erősödik benne, és el nem hajol, és meg nem szégyenül, és fel magasztallya ötet felebaratinál, és a gyülekezetnek közepette. fel nyittya száját, és bölcseségnek, s'értelemnek lelkével. tölti bé ötet, és aditsőségnek ruhájával. ruházza meg ötet, vigasságot és örvendezést gyüjt reája, és örökké valo nével örökösiti ötet.

Magyarázat

K. A bölcs mitsoda félelemről szól midön azt mondgya. hogy aki az Istent féli sokat tselekeszik?

F olyan félelemről szól amelyet az Isteni szeretet elevenit, a melyet Fiui félelemnek nevezik, tudni illik, olyan félelemnek., a melyel egy jól neveltet gyermek féli meg bántani a jó Attyát, az olyan tehát aki ugy fél attol mint aleg nagyob veszedelemtől, az Istent meg szomorítani, el nem mulattya parantsolatit meg tartani, ezt is hija abölcs, jól tselekedésnek, és azt ugy tselekedni. a mint kel. szent Agoston szerént, erre is mondgya a proféta hogy boldog ember az, aki az urat féli, igen nagy örömel is viszi végben parantsolatit P. s. 111. 1. ellenben pedig az, aki szolgálhoz illendő félelemel tselekeszik, tsak külső képen, és akarattya ellen viszi azokat végben, félvén inkább az égéstől. mint sem a vétkezéstől, szent Agoston szerént

K. Mitsoda modot ad nekünk abölcs, hogy bölcseséget nyerhesünk?

F Azt hogy az igassághoz ragaszkodgyunk, mivel a mely szeretettel szerettyük szivünkéből az Istent, és felebarátunkot mint magunkot, ez az, igazán valo keresztyeni igaság. aki tehát az igassághoz ragaszkodik a bölcseséget fogja birni, mert ugy szeretvén az Istent mint örökös jóvát. és felebarattyát mint magát, minden tölle kitelhető jót fóg tselekedni. mind az Istenért, mind pedig felebarattyáért, és utálni fogja a roszat; és a vétket, ebből is áll, avalóságos bölcseség, és ez a bölcseség örökös lesz néki, el sem veszi azt soha akarattya ellen.

K. Miért hasonlilitik abölcseség egy tiszteletes Anyához, és egy szüz aszszony állathoz?

F Mert az örökké valo bölcseség meg előzi azokat kik ötet keresik, és elejekben megyen mint egy olyan Anya, aki siettségel megyen kedves gyermekének eleiben és ugy fogadgya ötet valamint egy szüz aszszony fogadgya az ö férjét, mi ugy megyünk az Istenhez, hogy ha ö előnkben jö, mivel ö von minket magához kegyelmének ereje által akristus mondása szerént, és ö vezet magához, szüntelen valo szavával, joan. 6. 44. 45. ö szeretet minket elsőben, mondgya szent János öis önti mi belénk szeretetét. 1. lev. 4. 10.

K. Mitsoda ez életnek, és értelemnek kenyere. amelyel élteti abölcseség azokat kik ötet szeretik?

F Az, az Isten szava, az életnek, és az értelemnek kenyere, a világosítja és táplálja az igazakat., az élteket a kegyelemnek életével., ahit, areménség, és a szeretet által. az Isten ad még az ő Fiainak. más kenyerét az életnek, és az értelemnek, a mely kenyér a krisztus maga, aki az Egből szállt le eledelre, és a ki magává változtatta őket, szentségének ereje által.

K. Mitsoda az az üdveséges víz. amelyet ad innya a bölcsesség és valóságos keresztyének?

F Az. akrisztus kegyelme, és az ő szent lelke, a mely léssen ő benne az örök életre forró viznek feje, joan. 4. 14. amely el oltta benne. a világi dolgokhoz való szomjuságot, és az örökös jót kívántatta véle a mint hogy tsak az is teheti boldogá,

K A bölcsesség miképen erősödik meg az igazban.?

F Ugy. hogy, a menyiben nevededik az Isteni szeretetben., és ajó tselekedetekben, anyiban győzhetetlenné léssen akisértetekben. és más egyéb nyomorúságokban.

K. A bölcsesség miért tarttya kezein az igazat?

F Mert akár mely erősnek tessék lenni, de a bölcsességhez képest, tsak olyan mint egy gyermek. azért szükséges hogy kezén tarttssa, és úgy vezesse hogy meg ne botollyék, és elne esék. a mely meg történnék minden bizonyal ha magára hadná.

K Miért mondgya abölcs hogy az igaz meg nem szégyenül.?

F Mert magától semmit nem vár. se amaga erejétől, se az emberektől, és tsak a bölcsességben bizik. aki senkit meg nem tsalhat, areménség pedig mondgya szent Pál. meg nem szégyenit. mert az Istennek szerelme, ki ontatot ami szivünkben a szent lélek által, ki mi nekünk adatot rom. 5. 5.

K. A bölcsesség mikor magasztallja fel felebaráti közöt az igazat, és nyitgya meg az ő száját agyülekezetnek közepette.?

F A midön az Isten olyan hivatalra hija. a melyben másokat tanyítani fog, akor tölti bé ötöt abölcsesség világával. hogy aztot közöllye felebarátival., de halgatni fog alázaságbol, mind addig meg az Isten meg nem nyitgya száját, Isteni hívásával.

K. Mitsoda Ditsöséges ruházat az, amelyet neki fog adni.?

F A nem más. hanem az igaság, és a felebaráti szeretet, amely Isten előtt drága öltözöt, akrisztus maga az az uj ember, akiben öltöztünk akeresztségek, le vetvén az ó embert, a ki mocskos és meg romlot ruha, a ruha melyet a bölcsesség ad, az igaznak ditsöséges ruhája, mert meg különbözteti ötöt atöbb emberek közöt. afényes, és jó erkölcsökel, a melyekel. fénlük az Isten, és az emberek előtt

K. Mitsoda vigaság és örvendezés az, amelyet gyüjt reája?

F Nem más hanem amenyei örvendezés, amelyet bövségel hinti akegyelem az ő lelkében, a mely meg utáltatgya véle a világi jót, és vigaságot, gyönyörüséget. meg kostoltatgya véle a menyei dolgokat; ez az örvendezés sokal is drágáb a világi gazdagságoknál; amellyek bé nem tölthetik a szivet, abban irtoztato üreséget hagyván. és ezer nyughatatlanságokat.

K Miképen örökösíti meg ötöt öröké valo nével.?

F Ugy hogy jó példát adván az Anyaszent egyháznak. bölcsességivel, jó erkölcsivel, és felebaráti szeretetinek munkájival, az ő emlékezete az emberek közöt örökké fent marad.

Evangelium

sz. ent Jan. 21. 19

Es midőn. ezt mondotta volna. mondá néki, köves engemet, fordulván Péter, látá azt a tanítványt, akit szeret vala Jésus. utánna jöni, aki avatsorán az ő mellyén feküt, és mondotta, uram kitsoda aki téged el árul, ezt azért mikor látta volna Péter, mondá Jésusnak uram ez pedig mit? mondá néki Jésus, így akarom ötet maradni míg el jövök, mi gondod véle, te kövess engem. ki mene azért az Atyafiak közöt ebeszed, hogy az a tanítvány meg nem hal., és nem mondotta neki Jésus meg nem hal. hanem ha így akarom ötet maradni míg el jövök. mi gondod véle, ez az a tanítvány a ki bizonytságot teszen. ezekről, és írta ezeket, és tudgyuk hogy igaz az ő bizonytsága

Magyarázat

K Hogy kel akristust követni?

F Az Evangeliumi tudományt kel követni. magunknak ellene mondani, és mind annak valamit e földön szeretünk, követni kel akristus alázaságát. békeséges türesit, szeretetit, az ő akarattján kel járnunk, és nem a magunkén, a magunk keresztét kel viselni, és el szenvedni azokat anyomoruságokat, inségeket, és üldözéseket, mellyeket reánk botsát, egy szóval akristust kel követni. ebből áll, az egész keresztyeni élet.

K. Leheté követnünk szent Péternek. szent János iránt valo tudakozodását.?

F Emberi gyarloság vala még ebben az Apostolban mivel tsak azt kellett volna néki meg tudni, hogy mit parantsol az ő mestere, és követni ötet, minden nyughatatlanság nélkül, hogy hová léssen szent János, holot az ötet nem illette, minekünk tsak épen azokrol az igasságokrol kel szorgalmatoskodnunk, amelyeket Isten ki nyilatkoztatot nem tudakozodván arol. a mit el akart rejteni, mi tselekszi azt, hogy gyakorta magunkot el felejttyük, és köteleséginket el mulattyuk, nem más, hanem hogy, a mások dolgaiban. felettéb ártyuk magunkot, aleg mélységeseb tudományok is haszontalanok., söt még ártalmasok, azoknak, kik hivatalokot nem tudgyák., vagy akik azokat bé nem töltik, szent Pál meg elégszik akristust, és a meg feszitetet kristust tudni. 1 Cor. 2. 2

K Miért felele az ur néki olyan homályoson?

F Mert észre akará véle vétetni. hogy az ő kérdése nem volna helyes, meg is akará feddeni szorgalmatoskodásáról, ezel arra tanyit minket, hogy tsak egyedül a magunk hivatalyára vigyázunk. és tsak azt az utat kövesük békeségel; és hüségel. amelyen az Isten akarja hogy hozzája mennyünk. nem vizsgálodván. senem nyughatatlankodván azon., hogy mitsodáson vezet másokot, mi nekünk az Isten akarattját kel követni, és azon az uton járnunk, a melyet mutat nekünk, másokot pedig hagyuk járnunk olyan uton. amelyen az Isten vezet oket, nem is mehetünk hozzája más uton, hanem amelyre tett minket, hogy ha mást keresünk el tévelyedünk, és veszedelemben esünk.

K. Miért tartozunk a szent Janos szavát el hinni, amidőn azt mondgya hogy igaz az ő bizonytsága?

F Mert szent János magában. tsak egy közönséges halász lévén, magától nem beszélhetet volna az Istenről oly bölcseségel. és Isteni képen az Evangeliumában ha aztot nem az Isten sugarlotta volna; még ezen kívül a püspökök, és ahivek. akik iratták véle az Évangéliumot.

tudván jól azokat a dolgokat a melyeket abban irt, soha az ellen semit nem mondának, hanem igaznak vallák lenni mind azt, amit irt.

APRO SZENTEK NAPJÁN

Imádság

óh Istenünk akinek ditsőségét a mai napon meg vallották az ártatlan szent Martyrok. nem szájokkal, hanem halálokkal. töröld el bennünk a rossz kívánságokat, úgy hogy vallást tévén szájal. atólled vett hitről egész életünkben tett tselekedeteket is igazán meg valhasuk a mi urunk által

Epistola:

Apoc 14. 1.

És láték. és imé egy Bárány áll vala a sion hegyén. és ő véle száz negyven négy ezereken., az ő homlokokon írva lévén az ő neve, és az Attya neve, és hallék szöveget az Égből, mint sok vizek zugását., és mint nagy mennyiségű szavát, és a szöveg a melyet hallék, oly mint a Czitársok szava, kik Czitársnak az ő Czitársjok., és énekelnek vala úgy mint új eneket a székek előtt, és a négy lelkes állat előtt, és a vének előtt, és senki nem mondhatta vala az eneket, hanem csak a száz negyven négy ezereken, akik a földről árron vétettek meg, ezek azok, akik az Aszony állatokkal meg nem ferteztettenek, mert szűzek, ezek követik a Bárányt valahová mégyen. ezek árron vétettek meg az emberek közül; az Istennek. és a Báránynak első zengéi. és az ő szájokban nem találtatott hazugság, mert makula nélkül valok. az Istennek királyi széke előtt.

Magyarázat

K. Miért vette az Anyaszent egyház amái napra való letzkét, a szent János látásiból.?

F Mert ezek a kis dedek, a szenteknek mint sengéi, fel áldoztattak a Báránynak, és hogy ezek legelső áldozatok valának, kik a kristusért halált szenvedének, mert ebben a letzkében, a száznegyven négy ezer Martyr az apro szenteket jelentették az Anyaszent egyház a végre is tselekedte, hogy minket a szenvedésnek szeretetire indíttson. főképen a Mártyrumságra, mert ha az Isten meg jutalmaztatta az olyan gyermekeket kik nem akaratal való halált szenvedének, az ő Fiáért, mitsoda jutalmat nem tart azoknak, kik szabad akaratból szenvednek érette, és akik magok akarattokból követik a Bárányt, az az, kik örökösön kaptasollják magokat hozzája, magokat el szánván., az érette való szenvedésre; és halálra.

K Mitsoda Bárányról emlékezik szent János

F A kristusrol, a ki valóságos husvéti Bárány fel áldoztatott mi érettünk, hogy meg mosna, és meg tisztítana bűneinkből, vére ki ontásával, és kegyelmet érdemlene, hogy meg halljunk ő érette, és ő véle a sion hegye melyen látta szent János a Bárányt, az Anyaszent egyházat jelenti, akivel a kristus vagyon. akit szent Lelkével vezérel, és elevenít, és akiben minden nap ajánlja magát az Attyának.

K. Azok a száz negyven négy ezer lelkek kik a kristusval vannak a hegyen., kitsodák azok?

F Azok ahivek, főképen amartyrok, kik akristusal. és ő érette szenvednek., ahit által véle vannak, a melyel bé veszik tanítását, remélven öbenne, buzgosággal várják véle való meg egyezéseket, és hogy részesülhesenek ditsőségében.

K. Mit téssen a, hogy a Báránynak. és az ő Attyának nevek, a homlokokon vagyon írva?

F Ha azt a két nevet visellyük, avalóságos keresztyének nevét visellyük, és nyilvánságosan meg mutattuk beszédinkel, és tselekedetinkel, hogy az Istené és a kristusé vagyunk, nem szégyenelvén, se nem tartván attol., hogy a világtól meg vettünk. és üldöztetünk, egy szóval mindenk előtt, vallást teszünk akristusrol. és az ő tudományáról, minden emberi tekintet nélkül,

K. Mitsoda szozat a, mely az Égből jö; és a mely olyan mint a vizeknek zugása,?

F A nem más, hanem asokaságnak szava, akiket a kegyelem meg oltalmazot a világi romlástól; de főképpen a szüzeké. akik tekelteseben részesülnek a kristus tisztaságában, és mindnyájan éneklik az Isten, és a kristus ditséretit, ki őket meg váltotta kegyelmével, az olyan új ének, a melyet tiszta örömel éneklik, és a mely nem léssen elegyes se szomorusággal, se köny hullatással, valamint szokot lenni a világi öröm

K. Mit jelentnek a huszon négy vének, és négy lelkes állatok.

F A huszon négy vének jelentik a patriárkákat. papokat, és az ó testamentum béli szenteket, és a négy állatok. jelentik az Evangyelistákat, és új törvény béli predikátorokat, a Bárány, a vének, és az állatok közöt vagyon, mert ő váltotta meg az ó, és az új törvény béli szenteket, ugyan őt is éneklik világ kezdetetől fogva való szentek ezt az éneket, az ő Ditsőségire. és Ditséretire. vallást tévén arról. hogy üdvésegeket, tsak az ő kegyelmétől és irgalmasággától vették.

K Miért teszik azt fel. hogy az ő szájokban nem találtat hazugság, és hogy makula nélkül valok?

F Azért hogy meg mutassák mitsoda nagy szenttségben éltenek e földön, mitsoda igazak voltanak beszédekben és hogy mitsoda bátorsággal tettenek vallást akristusrol, és a hitről; az emberektől való tartás nélkül.

Evangyélium.

szent Matth. 2. 13.

Az ur Angyala meg jelenék Josefnek álmában, mondván, kely fel, és ved a gyermeket. s' az Annyát. és Egyiptumban fuss, és légy ott a míg meg mondom néked., mert keresni fogja Herodes a gyermeket, hogy el veszesse, ki fel kelvén vévé a gyermeket, s' az Annyát, éjjel, és el mene Egyiptusban., és lön őt a Hérodés halálaig. hogy bé tellyesednék a mi meg mondatot az Urtól. a proféta által, mondván. Egyiptusból híttam az én Fiamot akkor Herodes látván hogy meg tsufoltatot volna a Magusoktól. igen meg haraguvék. és el küldvén. meg ölé mind a gyermekeket. kik Bethlehemben, és annak minden határiban valának. ket esztendőstől fogva. és aláb. az idő szerent mellyet a Mágusoktól kérdet volt. akkor bé tellyesedet, ami meg mondatot Jeremias proféta által. mondván, szozat hallatot Rámában, sirás és sok ordítás, Rakel. siratván a fiait. és nem akar meg vigasztaltatni, mert nintsenek.

Magyarázat

K. A krisztus miért szalada el inkább a Herodes dühösége elől, mint sem más egyéb modal meg szabadítsa magát?

F Meg akará azt nekünk mutatni. 1. hogy magára vette gyengeséginket, közölvén erejét mi velünk, és hogy mi hozánk valóságos hasonló Ember, 2. példát akara nekünk adni, hogy az üldöztetésnek, inkább kel engedni, mint sem ellene állani, 3 arra akart tanyítani. hogy az Istennek szolgálai élhetnek azal az igasságos modal, melyet az Isten rendelése mutat nekik, hogy magokat meg szabadíthassák a veszedelemtől., a melyekre tétetnek ahamisaktól.

K. Mit tanulhatunk a Josef. és a Mária tselekedetekből, kik el viszik a kis Jésust, hogy Herodes kezében ne essék.?

F Ebből azt tanulhatták. azAtyák. és Anyák. hogy mitsoda szorgalmatoságal, és vigyázással kel lenni azon hogy gyermekeknek szivekben olthassák akrisztus Jésust, és el vonni az olyan alkalmatoságotól; a melyek őket tölle el távoztathatnak, és őket meg ronthatnák., értem az olyan alkalmatoságot, a midőn szabad életüeket gyakorolnak, és olyanokat kik rosz példát adnak, vagy rosz beszédekkel, vagy rosz tanácsokkal, vagy kik aroszra ingerelhetik, és értem mind azt, valami a világi szeretetre vezethetné őket, ezek mind annyi Herodesek, kik atudatlan roszra tanyítván őket, azt keresik hogy meg öljék a kis Jésust, a gyermekek szivében, akiben születet a kereszttség által.

K. Mire tanyit még minket a szent Josef, és aszent szüz példájok.?

F Hogy tekéletes együgyüséggel engedelmeskedgyünk az Isten parantsolatának, minden késedelem nélkül, nem az emberi elmének okoskodására vigyázzván, hanem az Isten rendelésre hagyuk magunkot, jól tudták ők azt, hogy a gyermek, az Isten Fia, hogy a minden hato, hogy néki, könnyü volna ellenséginek gyenge kezeiből magát meg szabadítani. és tsak egy szavával el törölni de ők ezekre nem figyelmezőnek, hanem mihent a parantsolatot vevék. hogy Egyiptusban menyenek a gyermekel, azonal utra indulának, eszerént kel tselekedni nekünk is.

K. Miben valának boldogok azok a gyermekek akiket Herodes meg öleté?

F Abban, hogy az a Ditsőségek, és boldogságok lehete, hogy a krisztus helyet öletének meg, és az által, az ő első martyrumi lettenek;

K Mit jelent Rakel siratván fiait?

F Az Anyaszent egyházat jelenti, a kinek fiai martyrumiságot szenvednek a hitért, az olyan fiait is sirattyá, a kiket az ördög a méhiben öli meg a gyönyörőség, bujaság, játék, és más ezer vétkek által.

KARÁTSON UTÁN VALÓ VASÁRNAPON.

Imádság

oh' örök minden hato Isten vezérellyed tselekedetinket akaratom szerént, hogy ate szent Fiadnak nevében bé töltsünk jó tselekedetekkel. ami urunk. J. k. által

Epistola

szent Pál. galat 4. 1.

Mondom pedig míg az örökös kiseded, semit nem különböz a szolgálótól, noha mindeneknek ura, hanem atutorok, s' agond viselők alatt vagyon. az Attyától el rendelt ideig. úgy mi is midőn kisededek volnánk, a világnak bötüi alatt szolgáltunk, de minek utánna el jöt az időnek tellyes volta, el küldé az Isten az ő Fiát, ki Aszszony állatból lött, ki a törvény alá adatott, hogy azokat a kik atörvény alatt valának, meg váltaná. hogy fogadot fiúságot vennénk, mivel hogy pedig fiak vagytok, el küldötte az Isten az ő Fiának Lelkét, a szívetekben, ki azt kiálttya, Abba, Atya, azért már nem szolgál, hanem fiu, hogy ha fiu, örökös is az Isten által.

Magyarázat

K. Miért nevezi szent Pál a sidokot kis dedeknek.?

F Mert minden értelmek. és hajlandóságok hasonló volt akisededekéhez, akik csak ahejában valóság után futnak, avallásnak igazágáról csak keveset tudtak, és csak a világi jókért folyamodtanak az Istenhez, valamint agyermekek, akiket meg lehet nyerni kis ajándékokskákal,

K. Miért mondgya, hogy noha fiak, de nem különböznek a szolgálótól?

F Mert csak a büntetéstől való féltekben engedelmeskettek a törvénynek, valamint a szolgálók., de még atörvény Cérémoniáinakis szolgálai voltak, mert csak azokban tartották minden vallásokat, nem keresván azoknak avalóságos értelmeit, nem is tekinték azokat úgy mint jeleket, hanem mint valóságos dolgokat, holot, ha fel emelték volna elméjüket. meg láthatták volna, hogy azok, az új testámentum béli igazságokat jelentették, azért mondgya az Apostol. hogy a világnak bötüi alatt szolgálnak, azaz, atörvény leg durváb oktatásinak, valamint agyermekek, akiket először a bötükre taníttják, hogy az után arra a fellyeb való tudományra mehesenek, a melyet, akristus adot az Évangéliumban.

K. Vannaké a keresztyének között olyanok, akiket úgy lehetne tekinteni, valamint a gyermeket, vagy szolgálót?

F El mondhatni hogy sokan vannak a keresztyének között, kik valamint a sidok. úgy viselik magokat, mint a gyermekek, kik a vallást külső képen csak a haszonért, és a jutalomért viszik végben., akikben szeretet nintsen. noha a vallás leg inkább a szeretetből áll, a ki eszerént tselekeszik, a csak amaga hasznát keresi, és csak ezen a világon is veszi el jutalmát, ámbár bötü szerént, az egész Évangéliumot meg tartaná is, azok pedig olyanok mint a szolgálók, kik azért viszik végben az Isten parantsolatit, mert félnek, ezen, vagy a más világon lévő büntetéstől, és nem szeretik az igazságot, mind egyike, mind a másika avallás bötüi alá vannak vettetve, mert meg elégedvén azal., hogy annak kezdetit tudgyák, annál tovább nem is mennek, és keveset gondolnak azal; hogy meg tanulják a leg tisztáb tudományát. az Évangéliumnak, és így a vallásnak csak a bötüihez, és külső színehez ragaszkodnak, gondolván hogy az elegendő az üdvéségre.

K. A kristus miért akará magát atörvény alá vetni?

F 1. Azért hogy meg mutatná, hogy a sido nép közül való volna, a mely nép között kellett születni a Messiásnak, és hogy az Évangéliumnak hitére hozhassa azokat. kik a törvény alatt valának. 2 hogy meg váltaná és szabadítaná őket a szolgálótól. hogy minket az Isten Fiaivá tehetne, és nekünk a szent Lélek szabadságát meg szerezhetné, 3 hogy ő reája való nézve, mi

is szeretettel engedelmeskedgyünk az Isten. és az Anyaszent egyház törvényinek. hogy örömel, és jó szível vegyük a midön mások keze alá tészen., hogy aláb valoknak tarttsuk magunkot valóságos alázatoságbol., mint sem a mint vagyunk, és jó kedvel szenvedgyük., ha másoktól le nyomatunk. ámbár igazágtalanul tselekednék is azt velünk.

K Mitsoda háláadásal tartozunk a kristusnak hogy érettünk anyira meg alázta magát?

F Lehetetlen nekünk akár mely alázatoságinkal meg hálálni akristusnak érettünk valo maga meg alázását., elégé nem tisztelhettyük azt a kegyelmet mely Isten Fiaivá tet minket, a melyet halálá által nyerte meg nekünk, igen nagy hálá adatlanság volna azt szégyennek tartani, sőt még meg kel mutatni, a világot álhatatoságal valo meg vetésünkel, hogy mindennél nagyobra betsüllyük, azt a boldogságot. hogy keresztyének vagyunk.

K Mitsoda hasznunkra vagyon anékünk, hogy Isten Fiai vagyunk.?

F Három hasznunkra vagyon. 1 akristus lelkét veszük, amely arra hatalmat ád nekünk, hogy az ő társainak, és örökös társainak hivatassunk, 2. az Istent bizodalomal hihattyuk Atyánknak, 3 ugy éllyünk mint Istennek valóságos Fiai, várván erős bizodalomal. a Meny országot, mint örökségünket

Evangyélium

szent luk. 2. 33.

Az ő Attya, és Anya tsudálkoznak vala azokon mellyek mondatnak vala ő felöle, és meg áldá ötet simeon., és mondá Máriának. az Annyának imé tétetett ez sokaknak romlására, és fel támadására Izraelben. és jelül, melynek ellene mondatik, és ate lelkedet is által jarja atör, hogy ki nyilatkoztassanak sok szivekből agondolatok, és vala egy Anna proféta aszszony. Fánuel leánya, Aser nemzettségéből, és nagy idős vala, és élt vala az ő férjével hét esztendeig, szüzeségétől fogva, és ez özvegy vala nyolczvan négy esztendeig. ki el nem távozik vala a templombol; böjtölésekel, és könyörgésekel szolgálván éjjel, és napal. és ez azon orában el érkezvén. hálát ád vala az urnak, és szol vala ő felöle mindeneknek. akik várják vala Izraelnek váltságát, és hogy el végezének mindeneket, az ur törvénye szerént. meg térének Galileaba az ő városokba Názárethbe. a Gyermekek pedig nevededik és erősödik vala, tellyes bölcseséggel. és az Isten malaszttya vala ő benne

Magyarázat

K Mit mond a máí Évangyélium az iránt, hogy Josef, és mária mitsoda gondolatban valának a kis Jesusrol?

F. Azt mondgya hogy eza két szent tsudálkozának adolgokon melyeket mondanak vala felölle, nem mulando vala pedig benne az a tsudálkozás., mivel azt nem más hanem, a szemek előtt lévő titokhoz valo nagy hit indittá fel benne, és a kegyelemért valo öröm, a melyel az Isten adta maga Fiát az embereknek., azt egy reszint a kristus, és más reszint az emberekhez valo szeretet indittá benne, a kiknek meg kellett szabadulni ő általa, ezekből meg láthattyuk, mi formában szentellyük ezen szent időkben a titkokot, a melyeket az Anyaszent egyház ád. előnkbe,

K. Mit tanulhatunk a Simeon mondásiból. a midön azt mondgya hogy a kristus sokaknak romlására. és fel támadásokra lészen.?

F Azt tanuhattyuk, hogy meg nem kel kisebitenünk álhatatlanságunkal, és rendeletlen életünkel, az Isten Fia meg testesülésinek hasznait, aki meg szabadulásunkra jött el, hasonloká

tévéen minket az ábrázattáéhoz valamint szent Pál mondgya, rom. 8. 29. mivel ha az Évangéliumi igazságok, nem lesznek meg szentelésünkre, el jö az az, idő, amelyben kárhozatunkra lesznek, és ha a kristus fel támadásunkra nem léssen, a mi romlásunkra léssen, mitsoda nagy vétekbén esnének, hogy ha ilyen nagy ajándékot az üdveségre nem fordítanak,

K Miért mondgya Simeon hogy akristusnak ellene mondanak az Emberek?

F Azért hogy magunkot attól meg oltalmazuk, mivel nintszen veszedelmeseb mint akristusal ellenkezni, mivel ő benne vagyón minden reménségünk, még is ebben az ellenkezésben esének a farisaeusok, adoktorok, és a papi renden lévök, és nagyob része a sido népnek, ugyan ebben is ésnék mostanában mind azok, kik meg vetik akristus szolgálában a szegénységet, alázatoságot, és avilági joktól valo el távozást, a melyekre intenek minket, és a melyekről egész életekbén adnak nékünk példát. ellene monduk szentségének meg romlot szokásinkal, szegénységének gazdagság kivanásinkal, alázatoságának, kevélységinkel, nagyra vágyásinkal, keresztének, agyönyörüség, és alágy életeknek, szeretetével. legg jobb módgya hogy ő véle ne ellenkezünk. az hogy, mondgyunk ellene magunknak, akivánságinknak, amagunkhoz valo szeretetnek, aszüntelen valo meg türköztetéssel, aki nem ellensége az ó embernek. az ellensége az kristusnak, aki is. ő, az az új Ember akiben kel öltözünk,

K. Mit kel érteni azokon az ellen mondásokon amelyek ki nyilatkoztatták sokakban agondolatokat?

F Azokon kel érteni az üldözéseket. kísérteteket, és a probákat, a melyekben meg különböztetnek. némellyeknek keménységek, és másoknak lágyságok, kik hüségel az Istené, azoktól. kik nem az övéi, azok által üsmérteti meg azIsten mi velünk, hogy mik vagyunk, és hogy az a hitünk, és buzgoságunk, amelyek nékünk olyan nagyoknak tetteznek, hogy azok valóságal. mitsoda gyengék, és tántorgok.

K kitsodák azok kik ellenkeznek az üdvežitövel?

F Mind azok kik a világot szeretik., kik a szokását követik, ezek minden tselekedetekben ellenkeznek akristusal. és azon vannak hogy az Evangéliumi igazágot meg gyengittsék., és meg másollyák, és magokot meg menthesék a más vádlásától, még azigazak is eshetnek ezekben, mert a benne lévö roszra vivö hajlandóság ezer, meg ezer gondolatokat indíthat benne, a melyek ellenkezhhetnek akristusal. és az ő Évangyeliumával, és öket azok mint egy meg lophattják.

K. Mit tanulhatunk az Anna proféta Aszszony példájából?

F. Azt hogy a menyiben a mi rendünk, és erönk meg engedi, életünket a szüntelen valo imádságban. munkában, a penitentzia tartásban., üdveségünk várásában tölttsük. ez a a szent Aszszony, a keresztyén özvegy aszszonyoknak nagy példája. akiknek szent Pál szerént. tsak az Istenben kel reméleniek, és mindenkor az imádságban kel tölneni idejeket 1 tim. 5. 5.

KIS KARÁTSON NAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk aki részesé tettel minket az üdveségbén. a Boldogságos szüz mehének gyümöltse által, tselekedgyed hogy szükséginkben tapasztalhasuk előtted valo foganatos esedezését annak, a ki által vetük az életeknek kezdetét. a te Fiaid a mi Urunk Jesus krist..

Az Epistola ugyan azon., valamint az éjfélkori misekor

Évangélium.

szent luk. 2. 21.

És minek utána el telék a nyolczad nap, hogy környül metéltetnék a gyermek. hivattaték az ő neve Jésusnak, melynek hivatatot az Angyaltól, minek előtte méhben fogantatnék.

Magyarázat.

K. Mitsoda okokra valo nézve adá magát akristus akörnyül metélkedésnek törvénye alá.?

F Egy néhány féle okból tselekedé. először, meg akará mutatni, hogy valóságos testet vet fel magára, és nem atestnek formáját. valamint a manicheusok tanították, 2 hogy asidoknak semi menttségek ne lenne, akik hogy ötet meg ne üsmérjék., okul adták volna. ha környül nem lett volna mételve. meg akará tehát mutatni, hogy az Ábrahám nemzetségiből valo volna., akinek akörnyül metélkedésnek törvénye, petsétül adatot vala, az Isten véle tett szövetségének, és ő benne az egész Izrael népevel, 3 el akará törteni a törvény szerent valo környül metelkedést. a lelki, és a valóságos környül metelkedést álitá helyében 4. alázatoságra akara minket tanítani. példájával, mivel ő tiszta ártatlanság lévén, azért jött el. hogy a vétket el töröllye, mind azon által oly meg aláztrato törvény alá veté magát, a mely szégyenel valo jele vala a véteknek, és magát a több vétkesek köziben elegyité, pirulni kellene akevélynek ezen a példán, a ki mindenkor ártatlannak tarttya magát; a mikor még leg vétkeseb is., 5 meg akará nekünk mutatni hogy a felebarátunkhoz valo szeretet, olyan közönséges törvény, a mely sok olyan dolgokra kötelez, mellyek nintsenek más különös törvénybe fel téve, és hogy sok dolgot tilt olyat, amelyet nem tilt semi törvény, arra a végre, hogy felebarátunknak ne botránkozást, hanem jó példát adgyunk. ennek okáért szükséges hogy a felebarati szeretetnek törvényire valo nézve. még az olyan dologtól is meg tartoztassa magát egy keresztyén. a mely másként nem tilalmas, és olyat tselekednünk. a melyre nem vagyunk kötelesek, azért hogy meg ne botránkoztassuk a gyengéket.

K. Mit jelent a törvény béli és testi környül metélkedés?

F. A szivnek környül metelkedését jelenti, a melyre az üdvezítő kötelez minket, atesti környül metélkedésre nem kényszerítvén minket. mert szent Pál szerént, *nem az a környül metelkedés. mely kívül van a testen, hanem az igazán valo környül metélkedés a, mely a szivben vagyon.* rom. 2. 28 meg másut környül metelkedtetek. nem kézel. lött környül metélkedésel, atestnek meg fosztásban, hanem akristus környül metélkedésével Coll. 2. 11

K. Miben áll a szivben valo környül metélkedés?

F Hogy a magunkhoz, a világhoz. és a teremtett állatokhoz valo szeretettől magunkot el vonnyuk, és hogy szüntelen ellene álljunk akivánságoknak, mellyek azokra vezethetnek, akörnyül metelkedés, akereszttségkor kezdödöt, a midön ellene mondottunk a sátánnak, az ő tselekedeteinek, és pompáinak, és ezekre nagy fogadással köteleztük magunkot

K Meg vagyon tehát tiltva ateremtet állatok szeretete, egy Anyának nem leheté szeretni a gyermekét, egy aszszonynak a férjjet?

F A teremtet állatot tsak magáért szeretni, és abban tenni a boldogságát, és hogy azt birhassa, és nem az Istenhez fordítani a szeretetét, az ilyen szeretet meg vagyon tiltva. mert a teremtett állat nem tehet minket boldogoká, hogy ha pedig az Isten szerént élünk a világi jokal, és olyan végre a mely néki tettzik, ugy a szeretet helyes, az Isten pedig jóvá hadgya. ha szükség képen élünk valamely dologal. példának okáért, az eledel szükséges azélethez, ha azzal arra

avégre élünk, hogy az életet az Isten. és a felebarátunk szolgálattára fordítsuk, ejó, és ditseretes, de ha azt a gyönyörűségnek kedviért tselekeszük, a helytelen valo volna.

K. Meg vagyon tehát tiltva, aszükség nélkül elni a teremtet állatokal.?

F A nintsen külömben, mivel egy keresztyénnek el kel hagyni mind azt, ami tellyeségel nem szükséges. példának okáért, aköntösben, és aházi öltözetben valo tzifraságot, a sok mulattságot, játékot, látogatást, és több efféléket, a melyekből a világiak szükségét tsinalnak,

K. Mellyek tehát azok a szükséges dolgok, a mellyekkel. egy keresztyén szabadoson élhet?

F Azok a mellyek az Isten rendelése, és akarattya szerént szükségesek, ugy mint az életnek, egészségnek. és jószágnak meg tartása, de ugy hogy ezeket ne szeresük telhetetlenségel., kívánságal, és rossz uton modon., ne kívánnjuk azt meg tartani, és szaporítani, aszükség felet valot a szegényeknek adni, lehet ilyen modon a világi jót meg tartani, sőt meg kel is. mert az Isten azt parantsollya, tsak hogy a sziv ahoz ne ragaszkodgyék, és az Isten ditséretire forditassék, mert a teremtett állattal valo élés szükség nélkül, a mely el von az Istentől, és a mellyet nem fordittyák az ő ditsösegire. az üdveségre, vagy a felebaráti lelke hasznára., az olyan a meg romlot természetnek hajlandóságától veszi eredetét, amelynek is tartozik minden keresztyén ellene állani.

K. Az Isten Fia, miért vevé magára a Jébus nevét a környül metéléskor?

F Mert azért jött el, és azért vett testet magára, hogy az embereket meg válttsa, meg szabaditván őket bünökből, hogy pedig a két természet ki tessék., ezt a két dolgot egyesé teszi, ugy mint, a környül metélés meg mutattya hogy ő Ember, és a Jesus neve, hogy ő Isten, mivel tsak egyedül az Isten szabadithattya meg az embert büneiből, és üdvezitheti ötet, ki óntván vérét környül metélkedésekor, magának vevé az üdvezítő nevet. meg akarván nekünk mutatni, hogy tsak anyiban léssen nekünk részünk az üdveségben., a menyiben el vonnyuk magunkot magunktol. és mindentől, alelki környül metélés által, és tsak anyiban is részesülünk a kristus szenvedésiben.

K Miképen kel tisztelni a Jesus nevét?

F Igen nagy tisztelettel kel ahoz lenni, mivel az Apostol azt mondgya, hogy az Isten olyan nevet ada akristusnak, a mely minden nevek felet valo. hogy az ő Nevére minden térd meg hajoljon, mind a Menyekben. mind a földön. mind a föld alatt, phil. 2. 9. 10. de nem a betüből álló névnek adgyák a tiszteletet, hanem a kristusnak magának, mint üdvezítőnek, azért is mindenkor nagy figyelmeteségel, és tisztelettel. kel emliteni az ő nevét, meg emlékezvén arrol., a mit tselekedet, szenvedet, és mind arol amit mivel szivünkben, a büntől valo meg szabadulásunkra, és arra, hogy végben vigye meg szentelésünknek munkáját.

K. Miben áll az tisztelet, a melyel kel tisztelni ötet mint üdvezitöt?

F 1 Abban hogy meg utálljuk a vétket, a melynek el törlésére jött el, ugy mint meg váltonk 2 hogy meg vallyuk alázatoságal erre a nagy kegyelemre valo érdemetlen voltunkot, 3. üsmérjük meg magunkban valóságat, hogy azö kezében vagyon a mi sorsunk, és hogy egészen ő rajta áll üdveségünk, ő is viheti azt végben, hogy az kegyelme nélkül semit nem tehetünk, még tsak üdveséges gondolatunk sem lehet, 4. hogy hozzája folyamodgyunk minden féle szükséginkben, kérjük szüntelen kegyelmét, és az üdveségünkben valo elő menetelt, hogy tsak az ő nevében, közben járása, és érdemi által kérjünk mindent, az Atyától, 5. egyszoval, szüntelen valo hálákot adgyunk néki, azért, hogy nekünk érdemetlen bünösöknek, vére ki ontása által akart üdvezitönké lenni.

VIZ KERESZT NAPJÁN

Imádság

. oh' Istenünk, aki atskillag után. vezetéd apogányokat, hogy meg üsmérnék Fiadot, tselekedgyed hogy meg üsmérvén tégedet, ahit által. meg láthasuk. a Ditsöseghben, Méltóságodnak fényeségét. A mi urunk. Jesus kristus által.

Epistola.

Isai. 60. 1.

Kely fel világosuly meg Jerusalelem. mert el jött a te világóságod és az ur ditsösége fel tamadot te rajtad. mert imé a setettségh bé borittya a földet, és a homály a népeket, te rajtad pedig fel támad az ur, és az ő ditsösége meg lattatik terajtad. és a pogányok ate világóságodban járnak, és a királyok. ate eljövetelednek fényeséghben, emeld fel körös körül ate szemeidet és lassad, mind ezek egyben gyültek, hozzád jöttek, ate fiaid meszszunen jönnek, és ate leanyid oldalad mellől kelnek fel. akkor meg látod és bővölködöl., és tsudálkozik, és ki terjed szived, mikor hozád tér atengernek sokasága, és a pogányok ereje hozád jö. a tevék sokasága el borit téged, Madiánnak, és Éfának gyors tevégh, mindnyájan el jönnek sábaból, aranyat és temjént hozván, és az Urnak ditséretet hirdetvén.

Magyarázat

K. Miért olvastattya az Anyaszent egyház ezt a letzkét a mái napon?

F Mert az Anyaszent egyház., a pogányok hivatásának, és meg térésének titkát szenteli a mai napon, a mellyet még előre meg jövendölte eza proféta és hogy leg elsöben a mágusok hivatának a pogánysághnak. setettséghből az Évangyéliumnak világóságára.

K Mire kötelez minket ez a titok.?

F Arra hogy, alázatosághal valo hálákot adgyunk az Istennek a pogányok meg térésekert, ahitnek ajándékáért, amelyet velünk közlöt, és a pogányokból fel álitatot Anyaszent egyházért, akinek mi tagjai vagyunk, mivel ezen kegyelem nélkül, mi még a pogánysághnak setettséghben hevernégh, és nem volna részünk az üdveséghben

K Miképen lehet néki illendö hálákot adni azért

F. Hogy akristusban valo hitet. és üsmerettséghet. ugy tekinttsük, mint a melynél nagyob kegyelem nem lehet, fellyeb tisztellyük ötet minden gazdagsághnál, mutasuk meg hozzája tiszteletünket, keresztyénhez, és Isten Fiaihoz illendö tselekedetinkel, az Isten hitet adván belénk., többet adot, mint ha az egész világot adta volna. meg is szabaditot minket az örökké valo nyomorusághtól., a maga Fiát adta nekünk, fogadot Fiaivá tett minket., örökséghül igerte nekünk hogy birhasuk országát. és magát.

K. Mitsoda Jerusalemröl szól itt aproféta, mitsoda világóság és ditsöség a, mely fel tamadot rajta?

F Jerusáleghen az Anyaszent egyházát érti, a mely Jerusáleghben kezdödék. a világóságghon érti a kristust. a ki a világ világósággha. a ki meg testesülése által jött el, és meg mutatá ditsöséghit az ő tanitványinak, tsuda tételeinek, és szenttséghes voltának fényesége által..

K. Mitsoda setettségh a, mely az egész földet el lepte vala?

F Az pogányok tudatlansága. és vaksága kik el lévén terjedve az egész földre, avaságos Istent nem üsmérték, hanem a bálványokat. vagy is inkább az ördögököt imádták, a kik sok féle modon tisztelték magokat. söt még a sidok vakságát is jelenti, a kik sok féle tévelygésel elegyítvén meg az Istenben való hitet, gyakorta a bálványozásban esnek vala,

K. A kristus. és a Évangyélium világával meg vannaké világositva mind azok, kik az Anyaszent egyházban vannak.?

F Nintsenek mindnyájan, el is mondhatni sok keresztyénekről,. hogy a vilagoság, a setettség közöt fénylik, és a setettség azt nem üsméri, sokan is vannak vakságban. noha a vilagoság környül fogta őket, söt még az ő vakságok akaratal valo, mivel bé hunnyák szemeket avilagoság előtt, és vakmerőséggel választanak más utat., nem azt, a melyet a vilagoság mutattya nékik, mivel a rosz kívánság nem engedi hogy azon járhasanak,

K. Mit ért aproféta a tengeri gazdagságokon. és a nemzetek erején, kik az Anyaszent egyházban fognak menni?

F A pogányoknak sokaságát érti, kik a szigetekben és a tenger mellet laknak, és a kiknek az Anyaszent egyházban kelletet menniek, a Mádiániták, és az Épha, sok tevéin, kik jerusalemet el lepik, érti annak a népnek., a hitre valo hivatását, akiknél közönségesek, az illyen állatok,

K. kitsodák azok, kik sába tartományából jönnek, és a kristusnak aranyat, és temjént hoznak?

F Azok a Mágusok valának, kik Arabiából jövéin, a kristusnak, aranyat ajánlának, ugy mint királynak, temjént mint Istennek. és myrhát, mint halando Embernek.

Évangyélium

szent Matth. 2. 1.

Midön azért születet volna Jesus Juda Bethlehemében, Herodes király napjaiban. imé Magusok jövenek nap keletről Jerusalemben. mondván hol vagyon aki született, a sidok királya, mert láttuk a tsilagát nap keletben., és imadni jöttünk ötet, halván pedig Herodes király, meg haborodék, és egész jerusalem véle, és esze gyűjtvén mind apapi fejdelmeket, és a népnek irás tudoit, tudakozik vala töllök, hol születnék akristus, azok pedig mondának neki, juda Betlehemében, mert igy iratot meg a profétától. és te Betlehem Juda földé, semmi képen nem vagy kisseb a Juda fejedelmi közöt., mert te belölled jö ki a vezér, ki az én népemet Izraelt vezérellye. akkor Hérodés titkon hivatván a Magusokat szorgalmatosan meg tudá töllök a tsillag idejét. mely nékik meg jelent, és el küldvén őket Betlehemben. mondá, menyetek el, és kérdezkedgyetek, szorgalmatosan a gyermek felöl, és mikor meg találljátok, izennyétek meg nekem., hogy én is el menvén imadgyam ötet, kik mikor hallották volna akirályt. el menének, és imé a tsillag melyet láttak vala nap keletben, elöttökmégyen vala, mig el jutván meg állana fenn, a hol a gyermek vala, látván pedig atsillagot, örülének nagy örömel. és bé menvén aházban meg találák a gyermeket, az Annyával Máriával., és le borulván imadák ötet. és meg nyitván kintseket, ajándékokat adának néki, aranyat, temjént, és mirrát, és feleletet vévén álmokban, hogy viszá ne mennének Hérodéshez, más uton térének az ő tartományokba.

Magyarázat

K. Mit jelent a tsillag mely meg jelenék a Mágusoknak nap keleten?

F A CSillag jelenté a hitet, mely Menyei világosság lévén, akristust fel keresteti velünk, hozzája vezet. és nékünk meg mutattya, mint királyunkot, üdvezitönket, és meg váltonkat,

K Kik valának azok a Mágusok, kiknek az Isten jelét adá az Égen?

F Azok pogány bölcsek valának., kik a tsillagok járását visgálták, és akik a szent irás magyarázók szerint, nap. keleti arabiából jöttek vala,

K. Ezek apogányok. hogy üsmérheték meg az új tsillagbol. a Messiásnak születesit?

F Az Isten új tsillagot mutatván azoknak az Astrologusoknak, hogy meg üsmértetné vélek Fiának születését, meg világosítá egyszersmind belső képen való világoságal az ő elméjeket, hogy meg tudhatnák mit jelentene az a rendkívül való jel. melyet láttanak. és ingyen való kegyelméből arra indítá őket. hogy mennének fel keresni Fiát judaeában.

K. Mit tselekedének a Magusok midön meg láták a tsillagot?

F Nagy hamarságal engedelmeskedének a szozatnak mely belső képen hívá őket, erre való nézve mindent el hagyván, arra ahoszu utra indulának, hogy fel keresnék az új királyt, és imadnák ötet, enagy példánkra vagyon nekünk, hogy mitsoda hüségel kel engedelmeskedni az Isten kegyelmének. a midön belső képen szól hozánk, vagy is int szolgálai által, hogy magunkot az ő akarattya, és parantsolattya alá vessük, a midön azt meg üsmérjük hogy hi minket.

K Rend szerint mitsoda formában szokta Isten meg mutatni az utat, a melyen hozája kel mennünk?

F Azt üsmérvén hogy mihez vagyunk leg érzékenyek, azért azt is veszi eszközül, hogy magához fordítottson, példának okáért, azt igen meg érezük ha valamely szerentsérről le esünk, jóságot el veszünk, betegségben esünk, atyánk fiainak. vagy barátinknak halálát láttyuk, hogy ha pedig nem érezük a kegyelemnek belső indulatit, a melyeket követik gyakorta ezek a külső intések., akkor nem követtyük az üdveségünkre küldetet tsillagot, egy olvasás. egy predikacio, egy intés, a hivatalunkrol. való oktatás. mind ezek olyan tsillagok nekünk, mellyek az Istenhez vezetnek, mi sokszor láttyuk ezeket a tsillagokat, de utra nem indulunk. tsudállyuk az igazságot, örülünk világoságának, de tsak egy helyben maradunk.

K. Hová menének a Mágusok meg tudakozni az új királynak születesit.?

F Jérusalemben, ahol a leg kevélyeb királytól meg tudakozák. hogy hol születet légyen a sidok királya, mert minden tartalék nélkül meg vallák hogy nap keleten látták volna tsillagját. és ötet jöttek volna imádni az ilyen nagy hit, és bátorság, meg tanyit arra, hogy a kristust, keresük, és az ő nevérről vallást tegyünk a midön a szükség hozza magával, minden titkolás, emberi tekintet, és félelem nélkül, ami hitünk aköre lévén építve. ne hajtsunk atsufolásokra, fenyegetésekre, és akar mely rossz kimenetelekre, ha szinte el vesztenökis aszabadságot, jóságot, gazdagságot, és még az életet is, akár menyi akadállya legyen és üldözöje az igazságnak, de ahoz kel kaptsolni magunkot.

K. kit jelentének azok apapok kik a Magusoknak meg mondák a helyet, ahol a proféták szerint kellett születni a Messiásnak, de ő magok oda nem menének.?

F Jelentik az olyanokat kik az Anyaszent egyházban a kristushoz való utra tanittyák másokat., de ő magok a tévelygésnek uttyán járnak, kik meg mutattyák másoknak az életnek forrását, és magokat meg hagyák halni szomjuhan.

K. Ezek a Doktorok, meg mutatáké Hérodesnek igazán a jövendölést, mely meg jövendölte, hogy a Messiás Betlehembben fog születni?

F Éppen nem, mivel tsak az első részit mutaták meg, a mely azt mondgya, hogy *aki Izraelben fog uralkodni, a Betlehembben születik.* Mich 5. 2. a második részit el titkolák, a mely azt mondgya. *hogy az ő kijövetele, eleitől fogva, az örök napoktól fogva.* (: tudni illik hogy

öröktől fogva születet:) ezek a szók meg mutatták volna Hérodésnek, hogy hejában igyekezik meg öletni azt az új királyt, akinek születése öröktől fogva valo., ezeket el titkolák a papok Hérodés előtt nagy álnoksággal. erre mondá szent Chrysostomus, hogy bizonyoságot tévén az igazság mellett, ők azt el árulták, meg nevezvén a helyt a hol a kristusnak kellett születni, egy olyan kegyetlenek, aki tsak azért tudakozodék, hogy akristust meg ölesse.

K. Az Isten miért nem mutatá meg a Mágusoknak a tsillagot, hogy ne kellett volna bé térniék Jerusálemben, hanem egyenesen mehettek volna Betlehembe.

F Azért hogy kénszeritessenek meg tudakozni a kristus születésinek helyét a papoktól., ebből meg láttyuk, hogy akár mely nagy világosságunk legyen is, de az Anyaszent egyház hatalma alá kel vetni magunkat. és tsak anyiban kel követni azt a világoságot, amennyiben meg egyezik az ő tanításával, és atraditioval az is ki tettik ebből, hogy akár mely nagy dologban is ne mindgyárt ragaszkodgyunk a tsudákhoz., hogy ha azok a dolgok rend szerént valo képen rendben mehetnek, példa szent pál., a kit a kristus Ananiáshoz küldé, hogy magát oktattatná, noha maga meg jelenék néki, és bé tölthette volna egy szempillantás alatt minden világosságával.

K. Miben tettik ki leg inkább a Magusok hite?

F Abban leg inkább ki tettik, hogy ámbár alaton rendben, nyomoruságban, és szegénységben találák is azt az Isteni gyermeket; mind azon által. a sidok királyának, és a világ üdvezítőjének hitték lenni, ahit mindenkor elegyes homályosággal. és világosággal., és mindenkor lészen a titokban olyan mélység. ahova el nem hathat az emberi elme; mind azon által. azt hinnünk kel mert az Isten szava nekünk tsillagul lévén minket meg nem tsalhat. minden ember hazug, de az Isten önnön maga az igazság.

K. Mit kellesék tselekedni, hogy akristust ugy lehesen imádni gyermekségiben valamint a Mágusok imádák?

F Tisztelni, szeretni, és követni kel. a menyiben töllünk lehet. akristusnak szegénységét, alázatoságát, es szenvedését, ezeket nagyobra kel betsülni agazdagságnál. a világi gyönyörüségeknél, valamint a mágusok tselekedének, azt mondgyák Mojses felöl, hogy nagyob gazdagságnak tartá lenni a kristusért valo gyalázatot, mint sem az Egyiptum bélieknek kintseket hebr. 11. 26. mint egy meg vetnök a kristust, és magunkot bölcsebnék és okosabnak tartanok lenni, hogy ha más féle életet vennék magunknak, mint sem a melyet ő választá magának és a melyet rendelt Évangéliumában.

K Miképen imádák a Magusok a kis Jésust?

F Le borulának, és meg alázák magokat nagy tsendeségben, eszerent is kel tselekednünk ő előtte atemplomban. azután temjént ajánlának néki, mint Istennek, aranyat mint királynak, és myrrát, mint halandó Embernek. erre valo nézve midön imádkyuk ötet. mindenkor ajánlyunk ajándékot néki.

K. Mitsoda ajándékokot kel ajánlanunk akristusnak.?

F olyan ajándékokot kel néki ajánlanunk, a melyeket jelenték a Mágusok ajándéki, ugy mint a temjén, abuzgosággal valo imádságot, az arany, az Isteni, és a felebaráti szeretetet, a myrra, atestünknek tisztaságát. valamint a tűzben lévő temjénnek füsttye fel megyen, ugy a szent Lélek tűzétől fel gerjesztetet szivnek imádsága, az Ég felé botsáttya kívánságát, az arany leg drágáb lévén atöbb értzek közöt, a szent irás szerént. jedczi. az Isteni szeretet, a mely leg fővebb a több jó erkölcsök közöt, és valamint a myrra. a melyel meg szokták kenni a holt testet, meg oltalmazza arothadástól., ugy a testnek, és az érzékenységnek sanyargatása. meg

oltalmazza avéteknek meg romlásától, hogy pedig rovideden meg mondgyam mit kel ajánlani akristusnak., avalóságos szeretetet, a buzgo imádságot, és a penitentzia tarto életet.

VIZ KERESZT. OCTÁVÁJÁN VALO VASÁRNAPON.

Imádság.

Tekinttsed uram onnét felyül az Egből népednek alázatos imádságát, hogy hadd üsmérhesse meg akaratotod, és meg üsmérvén, azt végben vihesse kerünk tégedet a mi urunk Jesus kristusunk által:

Epistola.

szent Pal rom. 12. 1.

kérlek azert titeket Atyámfiak, az Isten irgalmaságára, hogy a ti testeteket adgyátok, élő, szent, és Istennek kedves áldozatul, a ti szolgálatotok okoságal legyen, és ne szabjátok magatokat evilághoz, hanem változzatok el, a ti értelmeteknek ujulásban, hogy meg próbállyátok, mellyik legyen az Istennek jó, és kellemetes. és tekélletes akarattya, mert azt mondom. anékem adatot malaszt által, mindnyájatoknak akik közötetek vannak, hogy ne érttsetek többet annál. a mint kel érteni, hanem érttsetek józanság szerént, és a mint kinek kinek Isten osztotta ahitnek mértékét. mert a mint egy testben sok tagjaink vannak. minden tagoknak pedig nem ugyan azon egy tselekedetek vagyon, ugy sokan egy test vagyunk akristusban, mindenikünk pedig egyik a másiknak tagjai.

Magyarázat

K Miképen ajánlyuk áldozatul az Istennek testünket?

F A kristus Jésuséval ajánlyuk önéki testünket áldozatul, ami testünk valóságos áldozat akkor léssen, amidön a szent Lélek segítségével azon igyekezünk hogy a testi roszt kivánságokat el vesszünk, és azon testet tagjaival, és érzékenységeivel az Isten szolgálattya szentellyük, apenitentzia tartás, és a sanyargatás által. ugy hogy a füleink tsak azokat halgassák, és a szemeink azokat tekinttsék, amik az Istenhez vezethetnének, a mi lábaink ne járjanak, és kezeink ne munkálkodgyanak egyeben, hanem abban, ami az Isten, és felebaratunk szolgálattya, és üdveségünket tekénti, a száj keresztyéni mértékleteséggel és tsak a szükségért vegye az eledelt, anyelv. ne szollyon hanem okoságal. és tsak akkor, a midön szükségesebb szolni mint halgatni, tsak az Isteni szeretettel szollyon. egy szóval. atest mindent az Istenért tselekedgyék, tsak az ő akarattya, és igasságára vigyázon,

K. Miért akarja szent Pál hogy a mi testünk élő, és szent ostya legyen?

F Azért, mert akár mely jóknak láttassanak lenni a mi tselekedeteink, de azok meg holt tselekedetek., és nem erdemlik hogy az Istennek ajánltassanak, hogy ha nem aző szeretetéből inditnak, és nem aző szent lelkétől kezdodnek. mivel azok, tsak anyiban léssnek szent tselekedetek, a menyiben meg léssnek tisztitva a vétéktől, tsak ilyen formán is lehetnek kedvesek az Isten előtt, mert a bölcs szerént, a szent Lélek nem lakik avétekel. meg ferteztetet testben., azért azt kívánnya az Apostol akeresztyénektől, hogy élő, és szent áldozatot ajánlyanak, nem ugy mint a sidok.

K. Miért mondgya szent Pál, hogy a mi testünk áldozattyanak, okos, és lelki tiszteletnek kel lenni.?

F Mert a tiszteletnek, és a tisztességnek. melyet adunk az Istennek. atestünk áldozattal, nem kel testinek, és csak külső képen valónak lenni, hanem belső képen valónak. az az, hogy tiszta szeretettel kel azt néki ajánlani, és meg mutatni, hogy a teremtet állattól el távozván, csak ő hozzája kaptassollya magát a szívünk, és csak önnön magát keresük jutalomul, joan. 4. 24. ugyan ezt is tanította nekünk a krisztus. mondván, hogy az Istent lélekben. és igazságban kel imadni, ez a tisztelet nem okos, hogy ha csak avilági félelemből, és haszonért vagyunk, nem is lelki, hogy ha csak nem az Isteni szeretettől indítatik.

K Miképpen szabjuk magunkot evilághoz?

F A midőn ötet követjük mindenben. amiben ellenkezik az Évangéliummal, amidőn szeretjük a mit ő szeret, bészüljük a mit bészül, amidőn szokásit. példáit felvesszük, rossz kívánságiban követjük, holott csak egyedül akrisztust kellene követni, mivel egyedül ő ami rendünk és példánk.

K. Mit kel csinálni hogy ne szabjuk magunkot a világhoz. és nekövessük az ő példáit. és szokásit.?

F Meg kel változnunk, a mi elménknél újulása által, ellene kel mondani az ó ember hajlandóságának, szokásának, kívánságának gyűlölni kel a mit szeret, szeretni kel a mit a krisztus szeret, az új emberben kel öltözni, új elmét, és új szívet kel fel venni,

K. Miképpen lésszen ez a változás és újulás?

F Mint hogy az, akegyelemnek munkája, azt az Istentől alázasan kel kérni, vizsgáljuk meg figyelmeséssel. hogy mi az Istennek akarattya., és azt kövessük, ahoz kaptassoljuk magunkot ami jó, és kedves előtte, akik avilágot szeretik, meg tanulják annak szokásit, úgy akik az Istent szeretik. és övéi akarnak lenni, meg tanulják mindenben törvényit, és parantsolatit, hogy meg tudhasák mit kíván tőlök.

K Mire tanít minket az Apostol a midőn azt hagyta. a híveknek, hogy felettéb fel ne emeljük magokat; hanem a szerént tartassák magokat, amint az Isten el osztogatta kinek kinek a hitnek mértékét?

F Arra tanít hogy ne vessük azt, aki kevesebb mértékel láttzik lenni, a kegyelem vételére, és ne irigyeljük annak aki nálunknál többet vett, vegyük alázasógal azt, a menyit tették nekünk adni, és legyünk azért nagy hálaadásal hozzája bizonyosok lévén abban, hogy azt tőlle nem érdemlettük, és igazsággal meg vonhatta volna az tőlünk, a mit irgalmaságából meg adott, igyekezünk hűségel. többet nyerni a tőlle, vett talentumal; és ne kezdgyünk vakmerőségel olyan dolghoz a mely felül haladgya erőnkét. és értelmünket.

K. Mire vagyunk fundalva az Apostolnak ez a tanítása?

F Arra hogy az egész hívek, egy testben foglaltatván, mindenik különösön tagja annak atestnek, hogy mindenik tagnak különös hivatallya vagyunk, és hogy egyik a másikának hivatalyában ne ártssa magát, hogy pedig abékeség. az egyeség, és a jó rend meg tartassék. szükséges hogy mindenik tag ahoz szabja magát, amit az Isten kíván tőlle, és azt szorgalmasan vigye végben, másokat úgy tekentsen. mint maga tagjait. amit azok tselekesznek mint ha maga tselekedné, mert mondgya az Apostol. mindnyájan egymásnak tagjai vagyunk, mindenik tagnak csak aközönséges jora kel vigyázni, minden tselekedétében.

Évangélium

sz luk. 2. 40.

És mennek vala az ő szüléi esztendőnként jérusálemben; ahusvét innep napján, és mikor tizen két esztendős lett volna, fel menvén ők jérusalembé az innep napnak szokása szerént, és el végezödvén anapok, midön viszá tértének, el marada a gyermek Jésus jérusálemben, és eszekben nem vevék aszüléi, vélvén pedig ötet az uti társaságban lenni, menének egy napi utat, és keresik vala ötet arokonok, és ismérök közöt., és meg nem találván, viszá térének Jérusalemben. keresvén ötet, és lön harmad nap után, meg találák ötet a templomban; adoktorok közöt ülve, halgatván, és kérdezvén öket. álmétkodnak vala pedig mindnyáján akik ötet halgattyák vala, az ő okosságán. és feleletin. és látván tsudálkozának, és mondá az Anya néki, Fiam miért tselekedtél így velünk. imé az Atyád. és én bánkodva keresünk vala téged, és mondá nékik, midolog hogy engem kerestek vala, nem tudgyátok valaé. hogy azokban mellyek az Atyámé. kel nékem lennem, és ők nem érték az igét. mellyet nékik szolla, és alá mene vélek, és jöve Názaretbe; és engedelmes vala nékik, és Anya ez igéket mind szívében. tarttya vala. és Jésus nevedik vala bölcseségben és időben, és kedveségben Istennél. és embereknél.

Magyarázat

K. A kis Jésus tizenkét esztendős korában miért marada a templomban, adoktorok közöt, halgatván. és kérdés tévén töllök?

F. Ezel példát akara adni az ifiaknak, akiknek atanulásban kel foglalni magokot, és abban amit az Isten kíván töllök, mindenek felet azt akará nékik meg mutatni, hogy mindennek előtte avallás dolgait, és hivatalyokot tanulják meg, és hogy a szent doktoroktól, profétáktól, Apostoloktól. szent Atyáktól, kel meg tanulni az üdveségnek tudományit.

K. A kis Jésus miért marada szüléi hírek nélkül Jérusalemben.?

F. Meg akará mutatni a gyermekeknek, hogy ha Atyok, vagy Anyok vagyon is efüldön, de a Menyei Attyokhoz sokal nagyob engedelmeséggel kel lenniük, és annak inkább kel engedelmeskedni, a midön adolog az ő ditsőségit és üdveségeket tekénti.

K. Mit tselekedének a szent szüz, és szent Josef amidön észre vevék hogy a kis Jésus nem volna vélek?

F. Mindgyárást keresni kezdék ötet az Atyafiak közöt, az után viszá térének Jerusalemben. demindgyárt meg nem találák ötet, végtire a templomban a doktorok közöt találák, ebből meg láttzik hogy akristust nem a világ szerető sokaság közöt kel. keresni, hanem az Istent és a vallást tekintő dolgokban., az imadságban, az igaságnak elmélkedésében, meg is találtatik ajóknak társaságokban és az olyanoknak, kik azö törvényéről beszélgetnek,

K. Mitől vagyon, hogy a szent szüz, és szent Josef olyan nagy nyughatatlanságban valának, valamég meg nem találák a kis Jésus?

F. Ebből meg tanulhattják. az Atyák, és Anyák, hogy mitsoda vigyázásal. kel nevelni, és gondot viselni gyermekekre, hogy magokot elne veszesék. nagy gyorsasággal kel öket ki vonni aveszedelemből, hogy ha abban estenek, az ilyen állapotban az Atyák lomhaságok vétek, és rettentő számot adnak a gyermekek lelkiért, hogy ha atudatlanság, és a rosz neveltetés miat el vesztek magokot

K. Mit felele akis Jésus, az Anya panaszolkodására?

F Ugy tettik mint ha egy kevesé keményen felelne. mondván, nem tudgyátoké hogy abban kel nékem foglalatoskodnom a mi az én Atyám szolgálattját illeti, de mind ezek a szók az olyan Atyákra esnek, kik a gyermekeket, olyan hivatalokban teszik, a melyekben tsak a hasznót., vagy az előmenetelt tekéntik, meg nem vizsgálván azt, hogy ha az Isten hijaeé őket azokra, vagy sem, az Atyák az ilyen állapotban. igen nagy igazságtalanságot tselekesznek, az Isten akarattjára kel tehát vigyáznunk mindenben, azért, az életnek rendében, vagy valamely hivatalban menni akarattja ellen, lehetetlen hogy veszedelmes ne légyen. vagy az Atyáknak, kik gyermekeket abban teszik, vagy a gyermekeknek. kik arra köteleztek. magokat.

K. Mit tselekedék a kis Jesus mind ezek után?

F Viszá tére Názáretben szent Josefel. és szent szüzel az Évangyélium fel teszi hogy engedelmes vala nékiek, enagy példa az ifiaknak, akiknek engedelmeskedni kel azoknak., akiknek gond viselésé alát vannak, hogy ha egy Isteni gyermek engedelmeskedni akart üdveségünkért teremtet állatinak, egy vétkes, és tudatlan gyermek kivannaé az után, senkitől nem fügeni, oktatatlanul, és törvény nélkül élni, minden féle vétkekre ajtot nyitanának, ha ezt elszenvednék.

K. Kiknek kel engedelmeskedni a gyermekeknek.?

F Az Atyáknak, Anyáknak, agyontato Atyoknak, ezekhez nagy engedelmeséggel kel lenniek, mindenekben követni kel akarattjokat, tanátsokot.

K Hogy kel azt érteni, hogy akis Jesus gyarapodik vala bölcseséggben. és kegyelemben, holot ő vala maga a bölcsesség, és tellyes vala az Istennek lelkével?

F Azt ugy kel érteni, hogy mentől inkább nevedék, annál böségeseben tettik vala ki benne abölcsesség, és akegyelem, valamint anap hogy mentől felyeb mégyen annál nagyob világoságot mutat, ebből meg tanulhattják az ifiak, hogy ha abölcsességben, és akegyelemben akarnak nevedekni, atudományra, alázatos. és magános életre kel magokat adni.

VIZ KERESZT UTÁN VALO 2^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Minden hato ur Isten aki bölcseséggel igazgatod a Menyei, és a földi dolgokot, halgasd meg népednek alázatos imádságát, és tarts meg minket ez életben békeséggben a mi urunk etc.

Epistola.

rom. 12. 6.

Külömbözö ajándékok vannak pedig amalaszt szerént, amely nekünk adatot, akár a profétálás, ahitnek modgya szerént, akár a szolgálát, a szolgálátban, akár a ki tanit atudományban. aki int, az intésben, a ki adakozik, az együgyüségben, aki gondot visel, aszorgalmatoságban. aki könyörül a vidámságban, aszeretet tettetés nélkül, gyülvén agonoszt, a johoz ragaszkodván, az atyafiuságnak szerelmével egy mást szeretvén, tiszteletel egy mást meg előzvén, a szorgalmatoságban nem restelkedvén, alélékben buzgok lévén, az urnak szolgálván, areménséggben örülvén, ahaboruságban békével türvén, az imádságban. serénykedvén, aszenteknek szükségekben adakozok lévén, agazdálkodást követvén, áldgyátok ati üldözöiteket, áldgyátok, és ne átkozátok, örvendezetek az örvendezökel, sirjatok a sirokal. ugyan azont értvén egy más közöt. fenn nem értvén, hanem az alázatosokkal egyezvén, ne legyetek okosak ti magatoknál.

Magyarázat

K Miképen lehet jól élni, az Istentől vett ajándékal?

F Meg kel elsőben üsmérni kinek, kinek, amaga tálentumit, és azokat, segíteni kel atanulással. és azután azon kel lenni hogy keresztyeni ártatlan alázatos étettel, és buzgo imádságal vehessük a Menyei kegyelmet és áldást, azon tálentumoknak meg szentelésékre, ugy hogy azok ne ártassanak, se magunknak,, se másoknak, és azokal az Isten rendelése, és hivatalunk szerént élhesünk., és fellyeb ne magasztallyuk magunkot az ő ajándékinál, és tölle vett kegyelminél.

K. Mit ért szent Pál ajövendölésnek ajándékán?

F Érti azt a természet felet valo tudományt, amellyel meg üsmérik az el rejtet dolgokat, ez a tudomány közönséges vala az első keresztyéneknél, azt el mondhatni, hogy valamely predikátor a vallást jól tudgya, atitkok dolgaiban nagy értelme vagyon, és aki jól tudgya aszentek tanításit. hogy az olyan proféta, az Apostol azt akarja tehát. hogy az olyan akinél ilyen ajándék vagyon, közöllye azt másokal, amit az Isten ki nyilatkoztatot néki, de azt ahitnek mértéke, és rende szerént kel tselekedni, ne hogy meg haladgya a mértéket, és többet ne mondgyon, mint sem amit az Anyaszent egyháznak nyilatkoztatot ki az Isten. és ne tanítottson ellenkezöt a szent Irásal, és atraditioival. mert valamely ki nyilatkoztatás, vagy tanítás meg nem egyezik az Apostolok hitével, a mely is atraditio által maradot meg az Anyaszent egyházban, az olyan tévelygés, és tsalando.

K. Mitsoda atudománynak ajándéka.?

F Ez a titkokrol, és a vallás béli igazságokrol, valo tanításnak. és magyarázásnak ajándéka. az Apostol azt akarja, hogy akivel ezt közli, ne másra tzelezon véle. hanem hogy a népet oktassa, és az Istenhez vezesse, nem keresvén az ékesen valo szollásban, és atudományban, a maga ditsőségit

K. Mitsoda az intésnek ajándéka?

F Ez olyan ajándék mely a szivet meg hattya. az Isteni szeretetre, az igazságra, és ajó tselekedetre indittya. akik ezt az ajándékot vették, azoknak buzgoságal kel hirdetni az igazságot,

K. Miben áll az az egy ügyüség, a melyel kivannya szent pál. hogy alamisnálkodgyanak, és segítsék a felebarátot szükségiben

F Abol áll, hogy segítsék ötet szükségiben tiszta igyekezettel., nem azért hogy mások lássák, azért meg ditsérjék, vagy hogy valamely hasznunkra vállyék, vagy az emberi tekéntetért, hanem egyedül az Istenért.

K. Miért kivannya azt az Apostol hogy örömel vigyék vegben az irgalmaságnak tselekedetét?

F Mert az, aki a betegeket segíti. atudatlanokat oktattya, a veszekedést meg tsendesitti, azellenkezö felet meg békelteti, a szomorúakat vigasztallya, egy szóval aki meg segíti felebaráttyát lelki vagy testi szükségiben, az olyan akristusal magával teszi ezeket ajókat, és a maga személyivel sokal nagyobb irgalmaságot tselekeszik mint másokal. mert az Isten irgalmaságát várhattya magára, a mellyért örömben lehet, a nyomorultakhoz vidám ábrázatot kel mutatnunk. hogy hasznosab lehesen segítségünk. ök is azt látván, nagyobb békeséges türesem. és szeretettel szenvedik.

K. Mitsoda okravalo nézve akarja az Apostol. hogy a gonoszt utállyuk, és ajohoz ragaszkodgyunk.?

F Azt akarja hogy a gonoszt utállyuk abbol az okbol [ok bol]. mert az, azIstent meg banttya, és néki nem tettzik, és ne tsak azért utállyuk, hogy félünk abüntetéstől, hanem szeretetből ragaszkodgyunk ajóhoz, és azért, hogy tessünk az Istennek, és hogy reméllyük az örök jutalmat, amely nem egyéb hanem hogy az Istent magát birhasuk, igen távul vagyunk akor az ilyen gondolattól., a midön szánszándékal tselekeszünk valamely vétet, azért mert nem tarttyuk azt halálosnak lenni, ha ajót tisztán tsak az Istenért szeretnök, és agonoszt azért utálnok, hogy ötet meg bánttsuk, ilyen formában minden féle vétetköt irtoznánk, mert minden féle vétet gyüölöséges Isten elöt.

K. Mire tanit még minket az Apostol. ebben a letzkében?

F. 1. Hogy igaz és tekéletes szeretettel szeresük az Istent magáért, és felebarátunkot az Istenért.

2. Hogy igazán valo szeretettel szeresük felebarátunkot valamint testvér atyánkfiát., mert minnyájunknak tsak egy Attya vagyon és hogy mindnyájan akristusnak és egy másnak tagjai vagyunk

3 Másokot tisztelni kel, kedveket keresni, minden féle állapotban betsületet kel nékik adni, mert azIstennek szenteltettek, akristus vére által. és kegyelme által., a szent Léleknek templomi

4 Hogy köteleségünket buzgoságal vigyük végben, ne halogatásal., vagy resttségal, mert az örökké valo boldogságnak, el nyérésiben jár az dolog,

5. Hogy a buzgoságot meg tarttsuk., mert az Istent szolgállyuk, és ő meg érdemli abuzgoságal valo szeretetet.

6 örömel várjuk a reménlet jóköt, békeségal., és jó szivel szenvedgyük anyomoruságokot., és szomoruságokot, mert az Isten önnön maga lészen jutalmunk

7 Végig meg maradgyunk az imádságalban, mert gyengeségal. vagyunk környül vétetve., aléleknek pedig széksége, szüntelen valo. és az imádságal az Isten segittségit reánk szállittya.

8. Segíteni kel az igazakot, és a szenteket székségeben, és ő nékik szállást kel adni szeretettel. mert ök az Isten baráti.

9 szeretni kel valoságal ellenséginet, valoságal jóköt kel nékik kivánni, öérettek imádkozni kel, és székségeben segíteni, minden panasz nélkül, azért hogy öket meg nyerhesük. az Istennek, és meg szerezhesük téréseket. 10 Részt kel vennünk felebarátunknak vigaságában, és szomoruságában, és éreznünk kel. az ő hasznát. és kárát, valamint a magunkét.

11. Éllyünk egyeségalben a jokal., mert minnyájan egyek vagyunk, a kristusban és minnyájunkban azon egy léleknek kel lenni, a ki nem más hanem a kristus lelke.

12. Ne vágyunk felyeb valoká lenni másoknál. söt még alázuk meg ugy magunkot, hogy szolgállyunk a leg szegényeb, és aleg aláb valo atyánk fiának is, mert a kristus azt akarja, hogy az utolso helyt válaszuk magunknak,

Évangélium.

Szent János. 2. 1.

Harmad napon menyegző lön Galilaeai kánában. és ott vala a Jesus Anyja, el hivatatéék pedig Jésum is, és az ő tanítványi a menyegzőre, és el fogyván abór, mondá a Jésum Anyja néki, nintsen borok. és mondá néki Jésum, mi közöm nékem, s'néked Aszszony állat, nem jött még el az én orám, mondá az ő Anyja a szolgáláknak, valamit néktek mond, meg tselekedgyétek, vala pedig ott hat köveder, helyheztetve, a sidok tisztulása szerént, mindenik két vagy három mértékü. mondá nékik Jésum, töltsétek meg a vedreket vízel, és szintén tele tölték azokat, és mondá nékik Jésum, merittsétek már., és vigyétek a násznagynak, és el vivék, hogy pedig meg kostolá a borrá lött vizet a násznagy, és nem tudgya vala honnét volna. aszolgák pedig tudgyák vala. akik a vizet meritették vala, hívá a vő legényt a násznagy, és mondá néki, minden ember először jó bórt ad, és midön meg részegülnek akkor azt a mely aláb vala, te pedig eddig tartottad ajó bórt, ezt tselekedé Jésum, a tsuda tételeknek kezdetit. a Gallilaeai kánában. és meg jelenté az ő Ditsőségét, és hívének ő benne az ő tanítványi.

Magyarázat

K. A kristus miért kívána jelen lenni alakadalmon?

F Meg akará azt mutatni, hogy aházaság jó, és az Isten rendelése, és még előre meg szégyenité azokat az eretnekeket, kik idővel aházaságot karhoztaták, tudunkra adá, hogy a ferfiu, és aszszony közöt való egyeség. szent és helyes volna, hogy az ő lelkében, és az ő lelke szerént kel meg házasodni, hogy el kel ötet hini alakadalomra. ha áldását akarják venni, és onnét el kel távoztatni a mértékletlenséget, atobzodást, és más egyéb rendeletlenséget, a mellyek fel találatnak közönségesen alakadalmokban.

K. Azért hogy a kristus jelen vagon alakadalmokban. a házáság nem eléb valóé aszüzeségnél?

F Ebből nem következik. mivel akristus ő maga nagyobra betsülte aszüzeséget, szüz lévén önnön maga. és szüztől is születék, de az olyan alázatos aszszony, aki mind lelki, mind világi hivatallyát követi, és végben viszi, eléb való az olyan szüznél. aki tunya, és rest életet éll, aki avilági dolgokban ártyyamagát. aki az időt el veszti asok látogatásban, aki kényes életet éll, és aki a tzifraságban gyönyörködik.

K. A Boldogságos szüz, véteé abban, hogy akristusnak tudtára adá, hogy a bór el fogyot volna. és honnét vagon hogy akristus mint egy keményen felele reá?

F Távuł légyen hogy azzal vétet volna, mivel a felebaráti szeretet vivé reá, de mint hogy akristus még tsudát nem tett vala, meg akará mutatni feleletével. hogy nem atest szerént való Anyjának szavára akarná azt el kezdeni, és meg bizonyítani hatalmát hanem aző Attyának parantsolattyát. akarná az iránt meg várni, ebből meg tanulhattuk, hogy nem meg előzni, hanem követni kel az Isten rendelésit, és mindenben el várjuk azt az időt, amelyben azt tselekedgyük a mit töllunk kíván., és akor vegyük el, amit nékünk akar adni, az Isteni szolgálatban, mindenkor az ő parantsolattya, és rendelése szerént kel tselekedni, és soha sem emberi tekéntetből.

K. A szent szüz, nem ütközéké meg ezen a feleletén a kristusnak,?

F. Nem, És reménségen kívül reménlé kérésinek meg nyerésit, tsendes lélekel való bizodalomal mondá azoknak kik az asztalnál szolgálnak vala, valamit parantsol azt

tselekedgyétek, ez a példa meg vigasztalhattya azokat, a kiknek az Isten, nem érzékenységgel való kegyelmét, és vigasztalását nyujtja, hanem fel indította bizodalommal járni ahitnek uttyán, hozzája hűségel lenni, és mindent az ő kezéből várni, mint olyan kegyes Atyának kezéből aki őket tisztította, a probák által.

K Mitsoda oktatást vehetünk a víznek borrá való változásából, a mi az Eucharistiát illeti?

F világosan meg látjuk abból. hogy akristus ura lévén a természetnek, avasóságokat semivé teheti, és azok helyében másokat teremphet, vagy is azokat meg változtathatta, akarattya szerént, ez így lévén, akenyérnek, és abornak valóságát, a maga testének, és verének valóságává változtathatta. valamint borrá változtatata a vizet. de ez a tsuda, jelenté még azt a változást is, amelyet akristusnak mindenható kegyelme munkálodék a pogányok szívében, midön őket ahitre hívá, aviz jelenté a természetnek gyengeségit, és abor akegyelemnek vagy a szeretetnek erejét, a mely az Isten fiaivá tevé a pogányokat, akikből fel állita Anyaszent egyházát, jelenté még ez a tsuda a félelemnek szeretteté való változását, valamint történék asidokkal kik az Évangéliumra térének, kérjük az üdvezitöt, hogy változtason meg minket, és ujítsa meg szívünket.

K. Mit monda a nász nagy a vő legénynek, amidön meg kostolá a vízből változtatot bort,?

F Meg ditséré érette, hogy a közönséges szokást nem követvén, utollyára hadta volna ajo bort, emeg mutattya mitsoda külömbség vagy azok között kik a világot szeretik. és akik az Istené. avilág nékik jóságot, örömet, gyönyörüséget ígér, utollyára. nyomoruságot, és keserüséget ád, az Isten. ellenben az övét, a Fia pohárából itattya, nagy munkával, és sanyarusággal, de az ő sanyaruságokat nagy öröm, és boldogság fogja követni.

K. Nem jelenté emég valami mást is.?

F E még jelenti akét féle keresztyéneket, mivel némellyek azok közül, meg téréseknek kezdetén, nagy buzgoságokat, és áitatoságokat mutatnak, de azután lassanként meg kezdenek hidegülni, gondolván magokban hogy az alázatoság nekik nem szükséges, már nekik szabad mást itélni, a más tselekedetét vizsgálni, azonban amagok vétkeket, és gyengeségeket el felejtik, a penitencia tartás nekik már nem annyira tettik. amulattságot nem kerülnek. aditséretet szeretik, eleinte mindgyárt ajó boron kezdik el, de végtire aroszon végeznek.

K kitsodák azok. akik utollyára hagyják ajó bort?

F Azok kik avasóságos áitatoságban töltik életeket, kik hová tovább alázatosabak, penitenciaiát tartobbak, kik tsak magokat itélik, kik hajlandok minden töllök ki telhető jó tselekedetre., mert ezeknek szivekben, akristus, a víznek gyengeségit, abornak buzgoságává változtatta.

VIZ KERESZT UTÁN VALÓ 3^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság.

Mindenható örök Isten tekénts ami gyengeséginkre, és addig még jobb kezed felől allithass minket, terjeszed reánk gond viselésedet. ami urunk által.

Epistola.

Szent Pál rom 12. 16.

Ugyan azont értvén, egy más között. fenn nem értvén, hanem az alázatosokkal egyezvén. ne legyetek okosak ti magatoknál, senkinek gonoszért, gonoszt viszá nem adván, ajókra

igyekeztvén nem csak Isten előtt, hanem minden emberek előtt is, ha lehetséges a mi rajtatok áll. minden emberrel békeségben lévén, magatokat nem oltalmazván szerelmesim. hanem adgyatok helyt akaragnak, mert irva vagyon Enyim az boszu állás, én meg fizetem, úgy mond az ur, deha éhezik ate ellenséged, étessd ötöt, ha szomjuhozik, italt adgy néki, mert ezt tselekedvén tüzes szemet gyűjtesz a fejére, meg ne győzetesél a gonosztol. hanem jóval győzd meg a gonoszt.

Magyarázat

K. Szent pál mit tilt nekünk ebben alevélben?

F Azt tilttya hogy ne legyünk bölcsek, csak a magunk értelme szerént, nem akarja hogy egy keresztyén. azt gondollya hogy magától vagy az ő bölcsesége, sem azt, hogy néki az elegendő volna, és nem kelletné néki tanácsot kérni másoktól. a valóságos bölcsesség Isten ajándéka, *ha valaki szükölködik bölcsesség nélkül, kerje azt az Istentől*, mondgya szent Jakab. 1. 5. apogány filosofusok, mondá szent pál, midőn magokat böltseknek vallák lenni, balgatagoká lettenek, rom. 1. 22. mert evilágnak bölcsesége Isten előtt bolondság. 1 cor. 3. 19. atehát a valóságos bölcsesség, ha meg üsmérjük alázatosagal magunkban. hogy magunkban semik vagyunk, akár mely jó legyen bennünk, de az, az Istentől jött, azért mindent az ő akarattától kel várni, mindent ő néki ajánlani, és az ő ditsőségire fordítani, nálunknál okosabaknak kel tartani másokat, és az ő tanácsokat kel követni,

K Miért akarja az Apostol hogy senkinek gonoszért gonoszal ne fizessenek.?

F Mert azt akristus parantsolya hogy szeresük ellenséginket, hogy lehetne gonoszul fizetni annak akit szeretnek, egy keresztyének nem lehet más képen boszút állani hanem hogy a gonoszért jóval fizessen. ha a gonoszért gonoszal fizetünk, amagunk rossz hajlandóságától meg győzetünk, ha pedig a gonoszért jóval fizetünk, mind magunkot. mind ellenséginket meg győzük.

K Hogy lehesen jól tselekedni, mind Isten, mind az emberek előtt?

F Az emberek előtt jól tselekedni a, hogy olyan vigyázással, és okoságal tselekedgyünk, hogy senki az ellen semit ne mondhason. hanem másokra jó példájokra lehesen, az Isten előtt jól tselekeszünk, ha az igyekezetünk egyenes, és csak az ő ditsőségire, és a felebaratunk lelki hasznára igyekeztünk

K. Hogy lehet minden féle személyrel békeségben élni?

F Az apostol olyan formán hagyta azt, *ha lehetséges és a menyiben lehet töllünk*. tudunkra adván, hogy ha bizonyos személyekkel békeségben nem lehetünk, a fogatkozás nem töllünk vagy. a mi részünkről azon kel igyekeztünk, hogy a békeséget szeresük, és azt meg tarttsuk, de ne olyan formán hogy kárával legyen lelkünk üsméretinek, vagy az igazágnak. vagy hogy hazugságal tartassék meg.

K Miképen adunk helyt akaragnak. boszút nem álván mi magunk.?

F úgy ha boszút nem állunk mi magunkért, helyt adunk az Isten haragjának, a ki is igazágot teszen nekünk, hogy ha ameg bántó fél nem teszen, helyt adunk a felebaratunk haragjának, hogy lassanként meg tsendesedgyék. a melyet aboszu állás jobban fel gerjesztené.

K Miképen gyűjtünk eleven szemet ellenségünk fejére?

F A midőn olyan valóságos jelít adgyuk hozzája való szeretetünknek, hogy szívében fel gerjeszthesük azon szeretetet, és hogy azt látván magában szállyon, és bocsánatot kerjen attól

akit meg bántot, mivel a leg keményeb réz is meg olvad végtire, a midőn sebes tüzel vagyon környül véve.

K. Ezeknek a szoknak nem leheté meg más értelmet is adni?

F Azt is hozzája adhatni hogy ha a meg bántodot félnek békeséges türése, meg alázása, hoszas várása, tsak haszontalan, és hogy ha ellensége magában nem tér. magára gyűjti az Isten boszu állásának égő szenét, a mely minden féle nyomoruságoknál. irtoztatob léssen, de nem szabad nekünk azt reája kívánni. söt még azon legyünk, hogy imádságinkal ötet attol meg szabadítsuk.

K. Miképen nem kel meg győzetetnünk a gonosztol. hanem inkább joval gyözük meg a gonoszt?

F Ugy hogy, nem kel helyt adni aharagnak, se aharagrol gyüölölségre menni, a békeséges türest el veszteni, és még boszut állani, hanem meg kel gyözni az indulatot midőn meg bántodunk, de azt, az Isteni félelemből tartoztassuk meg, és az ő parantsolattyából valo szeretetből. tegyünk töb jót ellenségünkkel, mint arosz, melyet tölle vettünk. nyerjük meg ötet az Istennek békeséges türésünkkel, és így mind magunkon, mind ellenségünkön gyözedelmet veszünk.

K. Nem volnaé jobb. agonosznak meg büntetni gonoszságát, mint sem büntetetlen hagyni?

F A büntetés még inkább fel inditaná, holot azon kel lenni, a meg bántodot félnek hogy meg tsendesítse. másként a büntetés veszedelmes volna még a meg bántodot félnek is, mert aharag, és a boszu állás afelebarati szeretetet meg változtathattya, a boszu állást pedig az Istenre kel hagyni és szenvedni kel a meg bántodást.

Évangyélium.

szent Matth. 8. 1.

Midőn pedig le jött volna a hegyről, követé ötet sok sereg, és imé egy poklos jövén imádá ötet, mondván, Uram ha akarod meg tisztithat engem, és ki nyujtván Jésus kezét, illeté ötet, mondván, akarom. tisztully meg, és mindgyart meg tisztula az ő poklosága., és mondá néki Jésus, meg lásd senkinek ne mond, hanem eredgy mutasd meg magadot a papnak és ad bé az ajándékot melyet parantsolt Mojses bizonyságul nekik, mikor pedig bé ment volna kafarnaumban, egy százados mene hozzája, kérvén ötet, és mondván, uram a szolgám házamban fekszik, ina szakadva, és gonoszul gyötördik és mondá néki Jésus, Én el megyek, és meg gyógyitom ötet, és felelvén a százados mondá, uram nem vagyok méltó hogy hajlékomba jöj, hanem tsak egy szóval mondgyad, és meg gyógyul az én szolgám, mert én is birodalom alatt valo ember vagyok, vitézek lévén alattam, és mondom ennek, meny el, és el mégyen, és amásiknak, jöszte, és el jö, és a szolgámnak, miveld ezt, és meg miveli, halván pedig Jésus tsudálkozék, és a követoinek mondá, bizony mondom néktek, nem találtam enyi hitet Izraelben, mondom pedig néktek, hogy sokan jönnek nap keletről, és nap nyugotrol, és letelepednek Abrahámal. és Isakal. és jákobbal, menyeknek országában., az ország Fiai pedig ki vettetnek akülső setéttségre, ót léssen sirás. és fogak tsikorgatása, és mondá Jésus a századosnak, meny el, és amint hittél úgy légyen néked, és meg gyógyula aszolda azon orában. és mikor Jésus a Péter házában jött volna, látá az ő napát hogy fekünnék és hideg lelné, és illeté a kezét. és el hagyá ötet. ahideg lelés, és fel kele és szolgála nekik, estve pedig hozának néki sok ördögösöket, és ki üzé a lelkeket igéjével., és minden beteget meg gyógyita, hogy bé tellyesednék a mi meg mondatot Isaiás proféta által, mondván, ő vette el erőtlenséginket, és hordozta betegséginket látván pedig Jésus sok sereget körülle, meg hagyá hogy a tengeren tul mennének, és hozzá járulván egy irás tudo mondá néki, Mester követlek

téged, valahová mégy, és mondá néki Jésus, arokaknak lyukok vagyon., és az égi madaraknak fészkek, az Ember Fianak pedig nints ahová a fejét hajtsa. mást pedig atanitványi közül mondá néki, uram engedd meg nekem. hogy előbb el mennek, és el temessem az Atyámat. Jésus pedig mondá néki, kövess engem, és hadd aholtaknak el temetni az ő halottjokat; és ő bé menván a hajóban követék őtet az ő tanítványi, és imé nagy indulat lön atengeren úgy hogy ahajotska el boritatnék, ahaboktól, ő pedig aluszik vala, és hozzája járulanak atanitványi és fel költék őtet, mondván, uram szabadíts meg minket el veszünk, És mondá nékik Jésus, mit félték kitsiny hitűek, akkor fel kelvén parantsola a szeleknek. és atengernek, és nagy tsendeség lön, az emberek pedig tsudálkozának. mondván, mi némü ez, mert aszelek, és a tenger engednek néki.

Magyarázat.

K. Mit jelent a bél pokol., és a bél poklos meg gyógyulása.?

F. A bél pokol jelenti avétket, és abel poklos meg gyógyulása jelenti, abünös térésit.

K. Mit kel tselekedni abünösnek, hogy meg nyerhese meg térésit?

F. úgy kel tselekedni valamint a bél poklos tselekedék, azt el kel magával hitetni hogy egyedül akristus az ő orvosa, és hogy az ő meg térése egyedül a kristus akarattyán áll, 2. igazán való alázatosággal kel hozzá járulni, és valóságos kivánni büneiből való meg szabadulását, 3. bizodalommal kel várni, hogy jó voltából reája terjesze kegyelmének minden ható kezeit, meg szállja szívit, és arendeletlen életből kivegye. mondván a bél poklosal. *uram ha akarod meg gyógyithatz engemet*

K. Miért tiltá meg az ur abél poklosnak, hogy ne beszélle meg gyógyulásáról

F. Meg akará nekünk mutatni ezen maga meg alázása által., hogy ajó tselekedetekben nem kel keresni az emberi ditséretet, azt is akará hogy apapok meg üsmérjek elsöben agyógyulásnak valóságát, minek elötte meg tudhassák, mi formában gyógyult volna meg, hogy semit nem mondhasanak atsuda ellen.

K. A kristus miért küldé abélpoklost apaphoz?

F. Meg akará mutatni asidoknak hogy meg tartaná a törvényt, a mely kénszerítette a bélpoklost, hogy magát bé mutassa a papnál, és így nem vádolhaták őtet ki is tettik ebből ahatalom melyet adot az Anyaszent egyházának, abünnek meg botsátására, mert valamint hogy atörvény kénszerité belpoklosokat apap eleiben menni, akristus is kénszeríti abünösöket kik meg akarnak térni, hogy az új törvénybéli egyhazi szolgak eleiben terjeszék lelkeknek állapottyát, hogy meg gyógyulhassanak lelki bél pokloságokból.

K. Szent Mathé azt mondgya. hogy aszázados maga kéré akristust aszolgájáért, szent lukás pedig azt mondgya. hogy ajó akaroi által kéré őtet, hogy lehet ezt meg egyeztetni?

F. könnyü őket meg egyeztetni, mondván hogy a százados ajó akaroi által kéré akristust, amely annyit teszen. mint ha ő maga kérte volna, ebből ki tettik hogy a kalvinisták ók nélkül tarttyák, azt, hogy a kristus közben jároságát meg kisebittyük, amidön esedezünk a szenteknek, és segítségül hijuk őket., a nyilvánóságos hogy ez a százados semit nem tselekedék akristusnak, az Isten. és az emberek közöt való közben járosága ellen, amidön jó akaroi által kéré az Istentől szolgájának meg gyógyulását, mivel mi nem kérünk kegyelmet úgy a szentektől., mint ha az, ötöllök származnék., valamint a százados nem a jó akaroit kéré hogy meg gyógyitanák szolgáját, hanem olyan formában folyamodék hozzájuk, hogy kegyelmet nyerjenek a kristustól, mint Istentől, és az ő érdemi által.

K. A százados testi kegyelmet kérvén az ő kérése nem volté haszon kereső?

F Épen nem volt, mivel a felebaráti szeretetet tekintette, abban. az Isten akarattára hagyván hogy meg adgya, vagy el halgasa kérésit, ugyan ezen formán is kel kérnünk atesti kegyelmet, tiszta szível vetvén magunkot az Isten akarattya alá,

K Miben tették ki a századosnak hite, a mellyről ditséretet tet akristus?

F ki tették abban hogy a kristusnak nagyságáról és hatalmáról nagy gondolattal vala, el is hitetvén magával. hogy nékie tsak szava. meg gyógyithatná szolgáját, ugyan ezen hitnek is kel hasonló alázatoságot oltani szivünkben., mint a melyet óltot aszázadosban, mivel meg üsmérvén az Istennek nagyságát, és mindenhatóságát, szállunk magunkban, és tekéntsük meg érdemetlen, és semi voltunkot, és hogy mitsoda nagy különbség vagy az Isten, és az vétkes romlando teremtet állat közöt, és meg vizsgálván., tsak pornak tarttsuk magunkot

K. Miben tették ki aszázadosnak alázatosága?

F Abban hogy magát érdemesnek nem tartá lenni, hogy akristus eleiben menne, és ötet házában fogadná, akarván néki ugy engedelmeskedni, valamint önéki magának engedelmeskednek vala avitézi, tanullyuk meg ebből apéldából, hogy nagy tisztelettel járullyunk akristus eleiben. és hogy bünösök lévén., semi kegyelmet nem érdemlünk,

K. Mit érdemle a századosnak alázatosága, aki azt meg vallá hogy nem volna erdemes akristust házához fogadni?

F Az ő alá valo, és erdemetlenségének meg vallásáért, mondgya szent Agoston, nem tsak azt érdemlé meg hogy akristus hozája menne, hanem még hogy sziviben menvén, őt is lakják.

K Mit jelent a sidoknak kevés hitek.

F Jelenti a keresztyéneknek kevés hiteket, akiket az Isten az Évangyeliumi köteleségekre hija. anyi sok kegyelme által, és akik azt nagy halogatással vévén. azzal keveset élnek,

K kitsodák azok, akik nap keletről, és nap nyugotrol jönnek, és részek lészen meny országban és azok az országnak fiai, kik a setettségre vetettnek.?

F Az első apogányok, akiket az Isten az Évangyeliumnak kegyelmére hívá. és akik az által Abrahámnak fiaivá lettenek, az országnak pedig fiai, a sidok, a kik is fiai lévén Abrahámnak, meny országnak örökösi valának., de attol el rekesztetének hitetlen, és háláadatlanságok miat, ezekhez tehettük az olyan keresztyéneket, kik az Isten törvényit meg szegik, és tsak külső képen keresztyének, ezek tsalárd ártatlanok és penitentzia tartok.

K kitsodák azok atsalárd ártatlanok és penitentzia tartok.?

F Azok akik mentek lévén a tzégéres vétkektől. mind azon által az Istenről valo feledékenységben, a mulattságban, és a tunya életben élnek, és el vesztik az életnek drága idejét a játokban járásban. a sok vadászatban, látogatásban, sok hejában valo beszélgetésben, azt tarttyák mind azon által, hogy hivatalokot végben viszik és akeresztyeni köteleségnek eleget tesznek, azért mert a szenttségekhez járulnak, misét halgatnak, holmi jo tselekedeteket is tselekesznek, és senkinek kárt nem tesznek, A tsalárd penitentzia tartok azok, kik azt gondollyák hogy az Isten előtt meg igazultak, és véle meg békéltenek, azért mert meg gyonták rendezetlen életeket, de arol nem gondolkodnak, hogy eleget tegyenek. az Isten igasságának, apenitentzia tartásnak sulyos munkái által, sem azon hogy meg zabolázák rosz kívánságokat., hanem mindenkor követik a czifraságot, hejában valóságot, és avilágot szeretni, és mindenkor a magok hasznokhoz., és avilági jokhoz vannak kaptsolva,

K Mitsoda elmével kel halgatnunk akristus fenyegetésit mondván a sidoknak, hogy sokan fognak jöni nap keletről, és nap nyugotrol., kik az ő helyeket el veszik?

F. Meg tekintvén ennek a népnek nyomoruságit, a kiknek mi vettük el ahelyét, minden bizonyal nagy félelemel. és alázatoságal kel lennünk az Istenhez, és nagyon meg hálálnunk hogy irgalmaságából minket, és nem másokat választot helyetnek, fel ne fuvalkodgyál hanem fély, mondá szent pál, rom. 11. 20. 21. mert ha Isten atermészet szerént valo ágaknak nem kedvezet, neked sem kedvez.

VIZ KERESZT UTÁN VALO 4^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

oh' Istenünk aki üsméred a mi gyarloságinkot mi magunktol el nem kerülhettyük aveszedelmeket melyekben forgunk, adgy lelki és testi erőt nékünk ugy hogy segittségedel. meg gyözhesük avétkeinkert valo szenvedésinket. kérünk tegedet a mi urunk. J. k.

Epistola

szent pál. rom. 13. 8.

Senkinek semivel ne tartozatok hanem tsak egy mást szeresétek, mert aki felebarattyát szereti, a törvényt bé töltötte mert ne paráználkodgyál, ne öly, ne lopj, hamis tanuságot, ne szoly, ne kívány, és ha más egyéb parantsolat vagyon ez ígében foglaltatik, szeresed felebarátodot mint te magadot. a felebarátunk szereteti gonoszt nem tselekeszik, a törvénynek tellyes volta azért a szeretett.

Magyarázat

K. Mire int minket az Apostol a midön azt hagyta nékünk, hogy senkinek semivel ne tartozunk?

F Azt akarja hogy ki ki mindenben tekéllertes igaságal. légyen felebarattyához, arra vigyázunk tehát hogy tsak anyival tartozunk másoknak., amenyivel gondollyuk hogy viszá adhattuk néki és azt meg fizethettyuk annak idejében, ez az intés közönségesen az igasság ki szolgáltatásának köteleségit tekénti, az Apostol azt akarja hogy tsak azzal aszeretettel tartozunk egy másnak, a melyel tartozunk lenni mindenkor egy máséhoz, és ez által arra kötelez hogy szorgalmatoságal vigyük véghez az igaságnak, és a felebaráti szeretetnek köteleségeit.

K Ezen két köteleség közöt, mitsoda különbözés vagyon.?

F Először, az a különbözés vagyon. hogy az igaságnak köteleségit ugy viszük végben, ha meg fizettyük felebarátunknak, amivel néki tartozunk, de a felebaráti szeretetnek adóságát soha meg nem fizethettyük. ugy, hogy még többel adosok ne maradgyunk, ámbár akár mennyit fizesünkis, mert mentől inkább szerettyük felebarátunkot, annál több szeretettel tartozunk néki, és annak jelit is tartozunk adni, a második különbözés a, hogy a rend szerént valo adóságot tsak bizonyos személyektől veszük fel, de a mi afelebaráti szeretetnek adóságát illeti, azzal minden embereknek tartozunk, egy szent Atya szerént., afelebaráti szeretetnek, olyan közönségesnek kel lenni valamint ahitnek.

K. Miert mondgya az Apostol. hogy aki felebarattyát szereti, abé tölti atörvényt?

F Mert akiben szeretet vagyon. és annak indulatját követi, afelebaráttjának kárt nem teszen, se betsületiben, se életiben, se jóságában, se leg kisebb állapotban., amint is hogy ezeket tiltta az Isten törvénye, és szent Agoston szerént, minden tölle ki telhető jót tselekeszik véle, és valamire az az szeretet ingereli ötet, ezt az Isten törvénye is így parantsolya,

K. Az olyan aki a felebaráttját szereti, végben viszié akoron az Isteni szeretetet illető parantsolatot úgy, valamint a felebarati szeretet parantsolatját?

F Mind akettőt végben viszi. ha felebaráttját szereti, mert felebaráttját szerethesse, valósággal kel magát szeretni, hogy pedig valósággal szerethese magát, szükséges hogy az Istent tellyes szivéből szerese, és kíványa birni ötet, ilyen nagy jót kívánni mindenek felet magunknak, ez a valóságos magunkhoz való szeretet, és ha azt a felebarátunknak is kíványuk. ötet úgy szerettyük mint magunkot, ebből következik, hogy nem szerethettyük felebarátunkot úgy a mint kellene, ha az Istent nem szerettyük, aki pedig az Istent szereti, a meg tartta parantsolatit. és tartozando szeretettel, tisztelettel, és engedelmeséggel vagyon hozzája, de másként is a felebaráti szeretet abból áll, hogy az Istenért, az Istenben, és az Istent ő benne szeresük, ha a mi felebarátunk Istenes. azt kíványuk. hogy nevedgyék és gyarapodgyék szeretetiben, ha pediglen nem a, kíványuk azt, hogy magát az Istennek adgya, és úgy szerese valamint azzal tartozik, ezekből következik, hogy nem lehet felebarátunkot úgy szeretni a mint kellene, ha a parantsolatokat bé nem töltik, a melyek csak az Istenre tzeleznak.

K. Mit értesz azon hogy a felebarátot szeretni kel az Istenben, és az Istent a felebarátban?

F Azt értem hogy szeretni kel a felebarátot azért, mert az Isten munkája, mert az ő képre és hasonlatosságára vagyon teremve, mert ő arra rendeltetett, hogy az Istent birja, szerese, és ditsöitse, azért, minden módon azon kel lenni, hogy ötet erre a szeretetre ingerellyük, és hogy részesülni segittsük ezen örökös jóban.

K. Mellyik az a felebarát, akit úgy tartozunk szeretni mint magunkot?

F közönségesen az egész földön lévő embereket tartozunk szeretni, mind azokat kik a purgatoriumban szenvednek, és mind azokat, kik az Istenel vannak menyegben, mert mind ezek az Isten munkái, és parantsollya ezeket szeretnünk, de söt még alegg nagyob ellenségünket., és agonoszokat sem kel ki rekesztenünk ezen szeretetből, mert reménleni kel, és remélhettyük is, hogy még meg térnek. és végtire szeretni fogják az Istent. hogy ha kegyelmet méltoztatik nekik adni, tartozunk könyörögni meg téréseken. és azon lennünk, hogy ezen kegyelmet el nyerhesék, hogy ha ezekhez, igaz, és valóságos szeretettel vagyunk, nem hogy nekik roszat kívánnánk, vagy tselekednénk, de minden tehetségünkkel azon leszünk, hogy vélek jót tegyünk

Évangélium,

szent Matth. 8. 23.

És ő bé menven ahajóban, követék ötet atanítványi, és imé nagy indulat lön atengeren, úgy hogy ahajocska el boritatnék, a haboktól. ő pedig aluszik vala, és hozzája járulának atanítványi és fel költék ötet, mondván uram szabadíts meg minket el veszünk, és monda nekik Jesus, mit féltek kitsiny hituek, akkor fel kelvén. parantsola aszeleknek, és a tengernek, és nagy tsendeség lön, az emberek pedig tsudálkozának mondván. minemü ez, mert a szelek, és atenger engednek néki.

Magyarázat

K. Nem leheté az Evangyéliumnak némely részeit abetü szerént valo értelmén kívül, mást képzelő ertelemel meg magyarázni?

F Igen is lehet a szent Atyák után. mivel atenger avilagot jelenti, mely abenne valo meg romlás által olyan mint egy mélység, és olyan viz, a mely az emberek sok féle indulatyoktól., ide s'tová hányatatik, mint anyi sebes szelektől, aszelvész jelenti a sok féle kísérteteket, haboruságokat, és üldözéseket, amelyek közöt forgunk ezen halando életben. akristus aluvása jelenti akeresztyenekben lévő hitnek el oltását. akristusnak, az Apostoloktól álmából valo fel serkentetése jelenti azt a buzgoságot, a melyel kel az egyházi szolgáknak fel gerjeszteni akeresztyenekben ahitet, és őket fel indítani avigyázásra, és az imádságra, hogy segítségit kérjék Istennek, a kísértetetekben, és avilági sok próbákban, atengernek, és aszelvésznek meg tsendesedések, jelenti, akisértetektől, és az üldözésektől valo meg szabadulást, és abékeséget amelyben viszá helyhezteti alleket, aháboruságok után

K Miért engedé meg akristus hogy az Apostolok a kik parantsolattyából mentenek bé ahajoban, a szelvéstől hányatassanak?

F Először azért, hogy meg próbállya hiteket, és hatalmát meg mutassa, másodszor meg akará azzal mutatni, hogy ha szinte az ő rendelése, és akarattya szerént mégyen is valaki valamely hivatalban, de azért magát el ne hidgye, és tellyes bátorságban ne gondollya lenni, mert az Isten gyakorta nagy kísértetekre teszi szolgait, hogy őket meg próbállya, gyengeségeket magokal meg üsmértesse, őket meg aláza, amagok erejekben valo bizodalmaktól őket el vonnya, és hogy vélek meg ereztesse, az ő malaszttyára szüntelen valo szükségiket, a mely aprobában meg tarttsa, és attól meg szabadítsa őket.

K Mit tanulhatunk abból hogy az Apostolok oly gyengeséggel félnek vala elveszni noha vélek volt akristus.?

F Azt meg tanulhattuk hogy mitsoda szükséges mentől jobban lehet a kristushoz ragaszkodnunk, minden nap ahitnek tselekedetit meg ujitani, fő képen akisértetekben, aszüntelen valo imádságok által, magunkot aleg nagyob veszedelmekben meg bátorítani, a bizodalmat soha el nem kel veszteni, hanem reménlenünk kel, minden reménségünk felet. hogy mindenkor velünk lészen. segítse által, hogy ha segítségül hijuk ötet.

K. Mit jelent a kristus fel ébredése?

F Szent Agoston szerént, a mi hitünknek fel gerjesztésit jelenti. de szükséges hogy jól tudgyuk, és magunkal el hitessük azokat az igasságokat a melyekre ahit tanyit. azokat az elménkben tarttsuk, és azokról elmélkedgyünk. akisértetekben,

K. Hogy akisértetben magunkot jól viselhesük, és azt meg gyözhesük, elegendőé tsak az arra. hogy ahitnek igaságirol gondolkodgyunk.?

F A nem elegendő, meg kel magunkban üsmérni, a kristus Jesus malaszttyának szükséges voltát, és segítségül hini ezt az Isteni segítseget, a mely nélkül minden bizonyal avilági szelvész minket el boritana, egy szoval szüntelen kel imadkozni, mind adig, valamég a kristus meg nem parantsolya a szeleknek hogy meg tsendesedgyenek, az az, hogy az ő mindenható kegyelme meg tsendesittse ami rossz indulatinkot, és hasznunkra fordítsa ahitnek világoságit, az elméből, a szivben oltván azokat; és a szivből a tselekedetekben.

K. Mire tanítanak minket azok, akik tsudállyák ezt a tsuda tételit az üdvezítőnek?

F Arra tanyitanak hogy nem kevesebbé kel tsudálni, akristus kegyelmének rend szerént valo ereit, a mellyeket jelentette ez a tsuda, és a mellyek nem aláb valo tsudák azoknál, a melyeket tselekedet a vizeken, és aszeleken, az emberben semmi olyan nintsen, a mi aroszra ne vinné, és ő kívülötte, minden aroszra unszollya és hija, és ha abban nem esik, tsak egyedül az Isten minden hato kegyelmének kel tulajdonítani. de ki tsudállyá ezt a nagy tsudát, és kitsoda az, aki azt, tsak el is hitette volna magával, az ilyenre nem is figyelmeznak, és az ilyen gyözedelmet alig tulajdonittyák a kristusnak, hanem gyakorta magoknak,

K. Honnét vagyon a, hogy nem figyelmeznek egy ilyen dologra., amely oly szükséges az üdveségre?

F Az onnét vagyon, hogy nem mindenik üsméri meg magában, a maga semmi voltát, és ajora valo tehetetlenségét, nem vigyáznak elégséggel az ellenségek sokaságokra, és erőszakoskodásokra, és ameg szabadítójoknak hatalmára, üsmérjük meg tehát magunkban azt a hatalmat, tsudállyuk és szeresük aztot, hogy a minket, az Isten meg bántására vivő alkalmatoságokban el nem hagyot, a mely alkalmatoságok felettéb találatnak mi bennünk, ha szinte a világ másokot nem adnais előnkben, folyamodgyunk buzgo imádságinkal akristushoz, nyugodgyunk az ő mindenható karjának erejin, vessük öbenne bizodalmunkot, mert ő parantsolni fog a szélvészek, és meg tsendesedik.

VIZ KERESZT UTÁN VALO 5^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Meg ne szünyél uram jószágodbol házad népére vigyázni, ugy hogy amenyei kegyelemben vetvén minden reménségit, mindenkor meg tartassék gond viselésed által a mi urunk Jesus kristusunk által.

Epistola

szent Pál. Coloss 3. 12.

öltözzetek fel azért mint Istennek választotti, szentek, és szerelmesek, az irgalmaságnak indulatiba, kegyességbe, alázatoságba, szelidségbe, békeséges türesbe, el türvén egy mást, és meg engedvén egy másnak, ha valakinek valaki ellen panasza vagyon, a mint az ur is meg engedet néktek, ugy tiis, mind ezek felet pedig szeretetek légyen, mely atekélleteségnek kötele, és akristus békesége örvendezzen ati sziveitekben. melyre hivattattatok is egy testben, és háláadok legyetek, A kristus igéje lakjék bennetek bövséggel, minden bölcseséggel tanitván, és intvén egy mást, sóltárokal, ditséretekel, és lelki énekekkel jó kedvel énekelvén sziveitekben az Istennek, valamit tselekesztek, szoval, vagy téteményel, mindeneket az ur Jésus kristusnak nevében, hálákot adván, az Istennek, és az Atyának ő általa.

Magyarázat

K Mit téssen a, hogy az Apostol. a valóságos keresztyéneket, választottaknak, szenteknek, és szerelmeseknek nevezi?

F A szerelmes név, a mely fundámentuma a más kettőnek, közönségesen azt a szeretetet jelenti, amellyel szeretet az Isten öröktől fogva minket, érdemetleneket, sőt még akor is amidön ellenségi valánk, avalasztot név, jelenti az ő irgalmaságából valo választást. a melyel méltoztatot minket választani, sok anyi meg számlálhatatlanok közül. akik nem valának mi

nálunknál érdemtelenebbek. hogy minket részesé tene kegyelmében, és ditsőségében, a szent név jelenti ennek az elválasztásnak valóságát. amidőn az Isten el választ minket a meg romlot világtól. amidőn az ő sugarlásából ellene mondunk a világ pompáinak, és az ördög tselekedetinek, a midőn szeretetét hinti szívünkben, amidőn a jó tselekedetek uttyán jártat minket. és a midőn végig ezekben meg maradunk.

K. Mitsoda hálaadást kíván mi tölünk mind ennyi malasztért.?

F Mind enyi véghetetlen irgalmaságiért azt kívánna hogy egy keresztyén másokhoz irgalmasággal legyen hogy másokhoz kegyeséggel., alázatosággal. és békeséges türelem legyen, hogy az ő fogyatkozásokat el szenvedgye, és atölök vett meg bántást meg bocsása nekik, akristusra való nézve, aki minékünk érdemtelenekek meg bocsátotta vétkeinket.

K. Hogy kel fel öltözni az irgalmaságnak indulatiban?

F Felebaráti szerető és szánakodo szívünknek kel lenni, hogy ha pedig ekeztőtől nem származnak a szeretetnek, és az irgalmaságnak tselekedeti, akár mely ditseretesek legyenek, az emberek előtt, de azok haszontalanoká léznek, a magokhoz való szeretetért, és akevelységért.

K. Miért nevezi az Apostol, a szereteteket tekeletesség kötelének?

F Mert az egészen meg egyezteteti az embereket egy másal, hogy csak egy szivek, és egy lelkek legyen, arosz keresztyének egyesége, nem a szeretetre lévén építve, azért is csak szives, és leg kisebb haszon keresés el ronthattya, de amely egyeség a valóságos szeretettől származik, az állando, és annak nem arthatnak, se akisértetek, se egyéb más történhető dolgok, a szeretet abban is kötele a tekeletességnek, hogy az esze szorittya és köti az Isteni szeretetben, mint egy tsumoba a keresztyéni jó erkölcsököt. a mellyek ezen szeretettől erednek.

K. Mikoron mondhatni el, hogy akristus békesége uralkodik szívünkben?

F Akor, a midőn a kegyelem, és az igazság, amelyek egy keresztyének, valóságos békeséget adhatnak, meg győzik, aharag, a nagyra vágyás, és a fősvénység indulatit, és mind azokat az indulatokat a mellyek egyenetlenségeket okoznak az emberek közöt, és a midőn az Isten akarattya alá vetik a szivet.

K. Hogy lakik akristus Igéje bövségel egy keresztyének szivében?

F úgy lakik, a mikor szorgalmatosággal olvasa azt, és arról elmélkedik, a mikor ahoz szabja életét, a midőn szükségiben magát azal meg erősíti, és azt mások, vagy az alatta valóinak lelki hasznokra fordittya, ezt követvén az Ige így tölti meg szivét lelki igazságokkal., és abban ujjab malasztokat hint, és aztot aszent Lélek aszivben irván. őt meg marad.

K. Mit kíván mi tölünk szent Pál amidőn arra int, hogy egy mást tanítsuk, és inttsük, soltárokkal, ditséretekel, és lelki énekekel.?

F Azt akarja hogy ahivek azok hejában való, és aszivet meg ronto beszédek helyet az udveség igazságirol beszéllyenek, és olyanokrol. amellyek aszivet az Istenhez emellyék. és szent gondolatokat okozanak, és aszivben rossz gondolatokat gerjesztő énekek helyet, vigasággal, és örömel énekellyék az Isten ditseretire való énekeket. a mellyek őket mind tanittya, mind a jó erkölcsre vezetik, és másokat is az Isteni szeretetre ingerlik

K. Miért parantsollya az Apostol, hogy valamit tselekeszünk szoval, vagy tétéményel, azt mind akristus nevében tselekedgyük.

F Mert azt akarja, hogy az Isteni szeretet legyen fundámentuma, minden beszédinknek, és tselekedetinknek, hogy csak az ő ditsőségire fordítsuk azokat., és azok olyanok legyenek, hogy akristus., a mi közben járonk, azokat az ő Attyának bé mutathassa,

K. Tartoziké azzal egy keresztyén, hogy minden beszédit és tselekedetit az Istenhez fordítsa.?

F Abban nem kel kételkedni, ugyan azon Apostol. más helyt azt hadgya, hogy akár együnk, akár igyünk, és akár mit mást tselekedgyünk, de mindent, az Isten Ditsőségire kel tselekedni., mivel mindent az Istentől vettünk, életünknek minden szem pillantása az övé, és ő tölle füg, nintsen tehát életünkben olyan tselekedet, se bennünk, se kívüllünk olyan, amit nem tartoznánk nékie szentelni, az ő szolgálattýára, és ditsőségire fordítani, ezek nélkül, szent Thamás szerént, az Isteni szeretetnek parantsolattýát végben nem vihetik. az Isten az egész szívünket, lelkünket, elménket, és erönket kívánja, lehető többet kívanni, de soké, egy olyan nagy Istenhez? az ő szeretete vezessen tehát mindenre, és mindent fordítsunk az ő ditsőségire.

K. Tartozunké mindenik tselekedetinkben az Istenről gondolkodni?

F Ezt kivánnunk kellene, és igyekeznünk arra, abóldóg lelkeknek az Isten mindenkor elméjekben vagyon nékünk is kel ohajtani annak el érésit, de ami gyarloságunk azt nékünk meg nem engedi, mind addig a még ebben a halando testben maradunk, mentől inkább szerettyük az Istent, annál könyebben gondolkodunk felölle, valának olyan szentek, kik még ez életben is reája függesztették szüntelen szemeket, mert ötet anyira szerették, Nazianus szent Gergely, azt mondgya, hogy valahányszor lélegzetet veszünk mind anyiszor kellene ő felölle gondolkodnunk, de közönségesen. akeresztyéneknek, elegendő ha figyelmetéségel gondolkodnak rolla munkájok el kezdetekor, ha minden tselekedeteket nékie ajánlyák, és fel teszik magokban. hogy tsak az ő akarattýát követik, és ő érette akarnak munkálodni, hasonló képen, mint egy olyan uton járó, aki nem gondolkodván minden lépése után. ahelyről ahová akar menni, mind azon által azon igyekezik hogy oda juthason, valamedig az Isteni szeretet aszivben uralkodik, addig valamit tselekesznek ezen szeretet sugarlásából., azt mind az Istenért tselekeszik, ha szinte rolla ne gondolkodgyanak is szüntelen, de ha vigyázatlanságból valamely más ellenkező szeretet azt meg gyözi. akoron már meg szünik az Istenért való tselekedet. tartozunk tehát némelykor magunkban szállani, és meg vizsgálunk hogy hová fordíttýuk igyekezetinket

Évangyélium.

Szent Matth. 13 24.

Más példa beszédet ada eleikbe mondván, hasonlová löt menyeknek országa, az ember aki jó magot vetett az ő földében, mikor pedig alunnának az emberek el jöve az ő ellensége és felyül konkolt vete az buza közibe, és el mene. mikor pedig fel nevedet volna a fü, és gyümölcsöt hozot volna, akor meg tették a konkoly is, elő jöven pedig atseledes ember szolgálai mondának néki, uram; nem jó magot vetettél a földedben, honnet vagyon tehát konkolya., és mondá nekik, az ellenséges ember tselekedte azt, aszolgák pedig mondának néki, akarodé el mennyünk és ki szedgyük azokat, és mondá nem, hogy valamiképen akonkolyt ki szedvén, ki ne gyomlállyátok együt azal abuzát is, hadgyátok mind akettöt fel nőni, az aratásig, és az aratásnak idejekor meg mondom az aratoknak, szedgyétek ki először akonkolyt. és kössétek azt kévékben, meg égetésre, abuzát pedig gyűjtsétek az én tsürömbe.

Magyarázat

K Magyarázd meg nékünk holmi részeit ennek a példa beszédnek.

F Az Ember aki jó magot vett, akristus. amező pedig avilág, ajó mag jelenti ajó lelkü keresztyéneket., kiket az Isten ád az Anyaszent egyházának, és akiket abban helyhezteni, mindenikét a maga rendi szerént, ajó mag közü hintet konkoly, jelenti agonoszokot, kik az

ördög eszközi, és követői, akiket hamiságból ajók közti elegyíti, ugyan ő maga is az az, ellenség, aki akonkolyt el hintette, az álom jelenti a pasztoroknak, areájok biztatot lelkekre való gond viseletlenségeket, vagy az olyan lelkeket kik magokra nem vigyáznak, hogy készületlen ne tallálya az ördög, a ki is szüntelen veszedelmekre igyekeznek.

K. Mit értünk ezen amondáson. hogy csak akkor tettük ki a konkolyt, a midőn abuza fel nevededik?

F Ebből két valóságot tanulhatunk, először, hogy közönségesen az Anyaszent egyházban. meg nem lehet jól különböztetni a gonoszokat, az Isten szolgáitól, hanem csak akkor, amidőn ezeknek jó erkölcsi világoságra jönnek, vannak meg sokan olyanok, agonoszok közül. kik csak más életben fognak meg különböztetni.

A második valóság a, hogy ki ki különösen magát nem üsméri, csak anyiban veszi észre a maga nyomorúságát, és fogyatkozását. amennyiben ajó erkölcs nevededik benne, és akegyelem, mivel vannak olyan titkos rossz kivánságok, amelyeket nem könnyű meg üsmérni, és csak akegyelemnek világoságánál lehet azt meg látni, ez életnek setétségiben, azért amagunkban fel talált rossz kivánságok, meg mutatták hogy ha eléb akarunk menni a buzgoság uttyán, mentől közeleb megyünk a naphoz, annál jobban meg látjuk magunkon amotskot, az emberi szívnek belső része, gyakorta tele vagyon olyan mélyen való szeretettel. amelyet csak az Isteni világoságnál lehet észre venni.

K. Mit jelent az aratásnak ideje és az aratok, kik kévében kötik akonkolyt, hogy meg égessék, és akik ajó magot atsürben gyűjtik?

F Az aratásnak ideje, jelenti az utolsó ítéletet, és az aratok az Angyalokat, kik el fogják választani azon a nagy napon ajókat, agonoszoktól. azokat le vetteti ezeket az örökké való tűzre, és viteti fel ajókat atsürbe, az az, a Menyekben.

K. Az Isteni rendelés miért engedi meg hogy ez életben ajók esze legyenek elegyedve agonoszokkal.?

F Először, azért, hogy a gonoszok ajoknak példájokra és intésekre való nézve meg térjenek, és hogy a jók a felebaráti szeretetet, és abékeséges türelést gyakorolják, abékeséges türelést azért, hogy békeséggel szenvedgyék akáromlásokat, a gyűlölségeket, és az üldözéseket, a felebaráti szeretetet azért, hogy őket az üdvösségre való nézve szeresék, agonoszt nékik, jóval fizessék, és meg térésen munkálodgyanak, másodsor, hogy ajók, mindenkor félelemben. és alázatoságban legyenek, félelemben azért, hogy példájok agonoszoknak, és aroszakal való társalkodások, avétekben ne ejtse őket, alázatoságban azért, hogy meg mutassa nékik agonoszokban, hogy mitsodások volnának, és hogy mitsodásokká nem lennének az ő malaszttya nélkül, az Isten ilyen formában oltalmazza meg őket a kevélységtől, és a maga hittiségtől, *és meg fogja mutatni ditsőségének gazdagságát, az irgalmaságnak edényein, a melyeket ditsőségire készítet.* mondgya szent pál. rom. 9. 23

K nem szabadé az igazan való keresztyének. meg válni az olyantól aki feslet életet él?

F A bizonyos hogy az olyantól meg kel válni a tölle különböző jó maga viselés és szokás által. gyakorta el kel távozni az olyannak beszélgetésétől, és avéle való nyájaskodástól, nehogy rossz beszélgetése, és példa adása miat, miis hozzája hasonlok legyünk, de azt ne gyűlölségből tselekedgyük, szükséges okosan eleve el távozni az olyannak barátságától, de egyeségben kel véle maradni, valamég az Anyaszent egyház kebelében el szenvedni, szeretni kel személyit üdvösségre való nézve, de gyűlölni kel rossz erkölcsait, hogy ha pedig kételenek vagyunk feslettségit látni, részt abban nem kel venni.

K. De nem volnaé bizonyosab, mind hasznosab, hogy az ollyat el kerüllyük, és tölle tellyeségel eltávozunk?

F. A nem lehet, más képen az Apostol szerént, ki kellene a világbol menni, a mely mostanában tele vagyon feslet erkölcsüekel, békeségel kel várni, hogy örökösön el választassanak. az utolso napon. és azon kel lenni, hogy magunk meg türköztetésivel élyünk vélek, rosz szokásokat magunkba ne vegyük, hogy ha mind azon által. olyanokal élnénk, akik veszedelmünkre, és botránkoztatásunkra volnának, és akiknek rosz beszédek, és példa adások aroszra vezethetnének, tartozunk olyankor töllök meg válni, mert jobb egyedül lenni, mint sem mások társaságában el kárhozni, nem kel semmit nagyobra betsülni az üdveségnél, abotránkoztatato szemet ki kel vájni, de soha nem szabad, az Ecclésiában szakadást tsinálni.

K. Az Anyaszent egyházban, agonoszokal valo esze elegyedés, mi hasznokra lehet ajóknak.?

F. Arra, hogy agonoszok, eszközei, ajók meg szenteltetéseknek, ha az igazak meg nem aláztatnának, nem üldöztetnének, az igaság, és avalóság ellenségeitől, lassanként az erőtelenységben, és alankadságban esnének, szükséges tehát nekik aproba, hogy az által nevedegyenek, és állandok legyenek, a keresztyéni jó erkölcsben, és a szeretetben és mint hogy az Isten aroszak által akarja hogy meg vegyék a meny országot, meg engedi, hogy azok akik övéi, mindenüt tsak meg romlást talállyanak avilágon, azért hogy mindenüt alkalmazóságok lehesen. ajó erkölcs követésére, és ellene álhassanak, a sebes zugo patakhoz hasonlo gonoszságnak.

K. Miért tilttya az Isten az ő szolgainak, hogy az utolso nap előtt. el válaszáék. ajokot, agonoszoktól.?

F. Azért hogy meg mutassa nagy türésit amellyel várja a gonoszt apenitentziára, és hogy mi is a szerént tselekedgyünk, azért hogy az igazak el ne bizák magokot ajó erkölcsü magok viselésében., és hogy, ahalálokor valo bizonytalan állapottyok, őket. félelemben, és rettegés ben tarttsa, nem tudván bizonyoson, hogy ha az el választáskor nem számlállyáké őket, a meg vettettek közü. és amazokot a választattak közü, de másként is hogy ha ezen a világon az igazak különös társaságban volnának agonoszoktól. semitől nem tarthatnának és így a magokra valo vigyázatlanságban, és a maga hittségben eshetnének.

VIZ KERESZT UTÁN VALO 6^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság.

Adgyad mindenható Istenünk, hogy az okosság által vezéreltetvén. minden beszédinkben. és tselekedetinkben azt tselekedgyük a mi kedves előtted, ami urunk J. k. által

Epistola.

Szent pál. 1 Thess 1. 2.

Hálakot adunk az Istennek mindenkor minnyájotokért, emlékezetet téven rollatok imádságinkban szüntelen. meg emlékezvén ati hitetek tselekedetéről, és munkátokról, és szeretetetekről, és türo remenségekről, a mi urunk Jesus kristusban, ami Istenünk. s' Atyánk előtt, tudván átyám fiai, az Istennek szerelmesi, ati választástokat. mert a mi Évangyéliumunk, nem volt ti hozátok tsak beszédben, hanem erőbenis, és a szent Lélekben, és nagy tekelletésében. a mint tudgyátok mi nemüek voltunk közöttetek, ti érettetek, és ti mi követőink lettetek, és az uré. bé fogadván az ígét. sok haboruságban, és a szent lélek örömmel,

ugy hogy példává lettetek legyen minden hívőknek, macédoniában. és Akáíában. mert tölletek hirdetetett ki az ur. beszéde, nem tsak Maczédoniában és Akáíában, hanem minden helyen is, ati hitetek, mely az Istenben vagyon ki terjedet, ugy hogy nem szükség nekünk semmit szollanunk, mert ő magok hirdetik felöllünk, mi némü bé menetelünk volt hozzátok, és mi modon tértetek meg. az Istenhez. abálványoktól, az élő. és igaz Istennek szolgálni, és várni azö Fiát mennyekből, (: kit fel támasztot halotaiból. :) a Jesust. ki meg mentett minket a jövőndö haragtol.

Magyarázat

K. Mire tanyit minket a szent pál példája, aki szüntelen valo hálakot ad a Tessalonikában lévő hivekért?

F Arra hogy örülnünk kel. ajó tételért a melyet tselekeszik Isten az ő szolgálival, mint ha önnön magunkal tselekedné, aztot, áldanunk, és ditsérnünk kel ötet azért, figyelmeznünk kel arra, a midön valamely jót vesznek arra a végre, hogy azt néki meg hálálljuk, nem tsak egy kevés ideig, hanem gyakorta valo háláadásal.

K. Mire tanyit minket azzal. amidön igen ditséri sziveket?

F Arra tanyit, hogy nem mindenkor helyyes másokot meg alázni fogyatkozásokért, szüntelen valo pirongatásokal, mivel akeresztyéni okoság, azt hozza magával hogy az olyanokot. némelykor. vigasztalni és bátorítani kel, ditséretet adván jó tselekedeteknek, a melyet az Isten malaszttya mivel benne, az ember azon kívül is gyarló lévén, ha még benne lévő fogyatkozásit gyakorta szemire hányják, akedvit el veszti, hogy ha pedig ditsérik, ugy el kevélyedik, azért mind egyikel, mind a másikal, jó modal kel élni, és tudni kel, egyikét, a másikával ugy esze elegyíteni és intézni, hogy haszonra fordullyon.

K. Miért hogy tsak ezen három dologért ditséri őket, a hitért, areménségért, és a szeretetért?

F Ez által azt akarja nekünk meg mutatni, hogy tsak ezen három jó erkölcsökért érdemel ditséretet egy keresztyén, ezek oly szükségesek lévén az üdveségre, az egész vallást magokban foglallják és ezek lelkei a több jó erkölcsöknek

K. Miről üsmérhetni meg valakiben ezt ahárom jó erkölcsöt?

F Meg lehet üsmérni ajó tselekedeteiről. a mellyek ahitnek gyümölcsei, areménséghez illendö alhatatoságról, a melyel várja ajövendő béli jokat, az ő el fáradhatatlan békeséges türesiről, a melyel szenvedí ez életnek nyomoruságít. és akeresztyéni életnek munkáit, amelyek jelei aszeretnek.

K. Miért nevezi az Apostol a szent Lélek örömeinek azt az örömet. amelyel aháboruságban bé fogadgyák az Igét.

F Azért mert örömet lehet az Isten Igéjit halgatni amidön azért semit nem kel szenvedni, és azt követhetik, vagy a magokhoz valo szeretetért, vagy tsak ahallásnak kedviért. de a midön szenvedni kel annak oltalmazásáért, de még is aztot bé fogadgyák, azon öröm nem mástol vagyon hanem attol a szeretettől a mellyet a szent Lélek óltót asszivben. mivel a természet magánosan nem örül a szenvedésen.

K. A Thessalonikabéliek. mikeppen lettek példává a több népeknek?

F ugy hogy ök a kristust, és szent pált követték. aki a kristusnak követője volt, amint maga mondgya, és így az üdvezitonek, és az ő Apostolinak eleven képei lévén, atöbb keresztyéneknek valóságos példáivá löttek, ebből meg láthattjuk. hogy tsak azok részesülnek

az üdvességben. akik akristust követik, és azokat akik ő hozája szabják magokat. ajó példa a leg roszabat is meg teritheti akegyelem segítségével, valamint eztet tapasztalták arégi keresztyénekbe, akiknek jó példa adásokra. több pogányok térének meg, mint sem atsuda tételekre valo nézve, a testi tsudákat nem lehet hasonlítani azokhoz, amelyeket munkálodik akegyelem aszivekben. ki vévén abünnék mélységiből, és azokat az Istenhez téríti.

K. Mitsoda ditséretet ad még az Apostol a Thessalonikabélieknek?

F Ditséri őket azért hogy abálványokat elhadták, és az élő Istenhez tértenek, hogy néki szolgállyanak, ez a példa meg mutattya, hogy szükséges a földi, és a rosz indulatokra tzelezo dolgoktól meg vályunk, hogy ha valóságál meg akarunk térni, és az Isten szolgálattyára akarjuk magunkot szentelni, mivel másként, azoknak abálványoknak adnok azt, amit tsak az Istennek kellene adni, mert valamég a szivnek hajlandóságával áldozunk azoknak az indulatoknak, addig nem lehet, az Isten előtt kedves. ami magunkból álló aldozat valamint az Apostol. mondgya rom 12. 1. hogy ati testeteket adgyátok, élő, szent, és Istennek kedves áldozatul. hogy ati szolgálatotok okoságál legyen, mivel atest tsak annyiban élő áldozat, amenyiben az Istennek áldozuk a szivnek hajlandóságát.

K. Miért mondgya szent pál. hogy azért tértek meg, mert varják mennyekből az Istennek Fiát?

F Ezzel azt akarja elménkre adni, hogy nem a kényes, és világi életben kel várni akristust, és hogy az ő eljövételéhez avalóságos meg térésel, és penitentzia tartásal. lehet jól készülni, mivel penitentzia nélkül nintsen meg térés, a meg terés abban áll, hogy ellene mondgyunk agyönyörőségeknek és avilágnak, és küszkodgyünk, hajlandóságink, és rosz indulatink ellen,

K. Miért hogy tsak apenitentzia tarto élet által. várják akristust?

F Azért, hogy ötet ugy várják ha szeretik, és ohajttják, és ha ötet valóságál szeretik. és ohajttják, ez életnek hoszaságát, mely tölle el távoztat, igen nehezen szenvedik a szenvedés, és a keserűség, a melyekben vett minket ez a várakozás., nem hogy gyönyörőségeket kostolnánk ezen avilágon, de söt meg sullyosabá téski szenvedésünket, és szüntelen kivánságunk tzéllya felé suhajtoztat minket, és viselteti velünk ez életnek baját és terhét, azért hogy meg tisztulván, érdemesek lehesünk ötet birni. imé ez a penitentzia tartásban valo élet.

Évangyélium.

Szent Math. 13.. 31.

Más példa beszédet ada eleikbe mondván, hasonló a mennyeknek országa a mustár maghoz, melyet vévén az ember el veté az ő földébe, mely kisseb ugyan minden magvaknál, mikor pedig fel nö. nagyob minden füveknél, és fává lészen, ugy hogy az égi madarak el jönnek, és az ő ágain laknak, más példa beszédet monda nékik, hasonló mennyeknek országa, akováshoz, melyet vévén az Aszszony állat, el elegyiti három véka lisztbe, míg mind meg kovászosodnék. mind ezeket példa beszédekbe szóllá Jesus. a seregnek, és példa beszédek nélkül. nem szóll vala nékik. hogy bé tellyesednék a mi mondva vala a proféta által, mondván. meg nyittom példa beszédekben a számot, ki mondom a mi el rejtetett, világ alkotásától fogva,

Magyarázat

K. Miképpen kel érteni a mai Evangyéliumnak példa beszédit?

F Az ember aki amustár magot el veté. nem más hanem maga akristus. amező pedig avilág. ezen kis magból valo fa, az Évangyeliumi tudomány, amely kezdetekor, kitsid, és meg vettetett vala, de idővel az egész világra el terjede, és az égi madarak kik az ágaira szálnak,

jelentik a fejedelmeket, királyokat, kik idővel erre a tudományra állának, és akik meg térvén. arra helyhez teték, és gyámolíták országokat, azok jelentik az olyan buzgó lelkeket is, kik minden gondolattal, és reménységekkel, az ég felé emelik, és akik az Évangéliumi igazságokban találják nyugodalmukat, és oltalmukat, minden ellenségek ellen.

K. Mint hogy akristus azt akarja hogy avallásnak gyenge, és mint egy erőteljesen való kezdete, és az után annak elterjedése, jelül legyen, atöbb vallásoktól való megkülönböztetésének, miért engedé azt meg hogy amahomet vallásának ezen jelei legyenek.?

F való hogy a mahomet vallásának akezdetin látjuk. de csak külső képen ezeket a jeleket, de mely nagy különbség van közöttük, azt könnyű meg látni, amahomet vallása csak emberi munka. de a kristus vallása egészen Isteni munka, 1. az elsőnek se kezdetit, se elterjedését senki meg nem jövendölte, a másikanak pedig, mind kezdetit, mind nevedését, sok számu proféták meg jövendölték sok számu saeculumokkal annak előtte,

2. Az első kezdődött és terjedtet tsuda tételek nélkül, a másika pedig. meg számlálhatatlan tsuda tételek által.

3 Az első durva és testi vallás, mely az embereket a testi kívánságokra, és gyönyörűségekre vezeti, és azokat meg nem téríti, amásika pedig az érzékenységeken erőt vesz, a földi dolgokat az embereket el hagyattya, őket meg téríti, és a mennyei dolgokhoz kaptasolja,

4. Az első, erőszakos, és fegyverrel nevedtet. és gyarapodott a másika, jóvállással. és intésekkel

5 Az elsőnek ahasznált, hogy a tudományt elhagyta, a másikanak pedig használt, a predikatióban való tanítás és a szent irások olvasása.

6 Az első nevedtet. és terjedtet azért, hogy sok számu embereket meg öletet, amásodik azért, hogy sok féle kínos szenvedésre adták magukat azok, kik erre állottak.

7 végtire nagy sándor, vagy más olyan hatalmas, véghez vihette volna, a mit mahomet tselekedet, de akár mely hatalmas ember, azt véghez nem vihette, senem vihete, a mit akristus véghez vitt, meg változtatván az egész világot, és meg térítvén apogányokat, minden külső erő, és hatalom nélkül,

K. A mustár maghoz való hasonlítást, leheté ahivek közül valamelyiké különösen szabni?

F Igen is lehet, akristus azt akarja előnkbe adni ezen kitsid mag által, mely nagy fáva lesz, hogy az Évangéliumi igazságok, noha eleinte csak igen gyengén hassák is meg az elmét, de idővel lassanként aszívben szivárkoznak., és onnét az egész tselekedetekre terjednek, és a lelket nagyobb tevékenységre vezetik, ez a példa beszéd arra is tanít minket, hogy ha nagyobb akarunk lenni Isten előtt, szeretnünk kell az alázatoságot., a magános és alacson rendben való életet, mely igen kitsid, és meg vetttet külső képen, az olyan ember, aki akristus kedve szerént áll, aki a világi hejában valóságokat meg veti. aki csak azon igyekezik, hogy az emberek előtt alá való legyen, és töllök el felejtessék, de Isten előtt nintszen az illyennél nagyobb. Moyses a pusztában, David juh pásztorságában, Josef rabságában, és a tömlötzbe, igen fő példák.

K. A mustár magnak erejéből mit tanulhatunk.?

F Ez a mag amidőn egész, nem erős, de amidőn meg török. hathatos erejű, ez igen szép képe ez életben lévő egy keresztyénnek, a ki amidőn semmit nem szenved., se ereje, se gyorsasága nintszen, hogy ha pedig üldöztetik, le nyomatik, meg aláztatik, földig, akoron az ő hite erősebb, és elevenebb, szeretete keményebb, és inkább égeti szívét a szent Léleknek tüze, az ujjab erőtt is adnéki, a nyomorúságok, és az üldözések meg mutattják, hogy kinek, kinek mi van szívében, némelyikének gyengeségét, és álhatatlanságát, másikanak erejét, vették észre az első

saeculumokban a szent Atyák szerint, abékeség meg gyengíti vala az első hivekben ahítet, és az üldöztetés meg keményíté, a midön őket nyugodalomban hagyák, olyanok valának, mint az izetlen só, és mihent haborgatá őket az ellenség. azonnal asónak meg jöt az ereje.

K. A krisztus miért hasonlítja a maga tanítását a kovászhoz,?

F Azért, mert valamint hogy atésztában lévő kovász el oszlik. és atésztával közli erejét, úgy az ő szava is az ember sziviben lévén, rejtve, azt meg ujítja, és meg változtattya, külső tselekedeteit. úgy anyira hogy egy ember jora fordíthat. egy egész nemzetet. erről elég példák vannak a historiákban., de nem kel mást keresni az Apostolokon kívül., a kik tsak tizen ketten lévén, alacson nemzettségből. erő, és tudomány nélkül, még is az egész világot meg változtatták.

K. Magyarázd meg nekünk világosabban, hogy mit kíván tőlünk akrisztus ezen példa beszédben?

F Azt kívánja, hogy szent és példás életünkkel mindenütt el terjeszük az ő nevének jó illatját. és az ő szent Lelkének erejét, és minden erőnkkel. azon legyünk. hogy ötöt meg üsmérjék. szeresék, és ő benne hidgyenek ahivek. és avilág szeretői ő hozzá térjenek, és félő, hogy némely lágy., és tunya keresztyének. fő képen az egyházi szolgák miat. sok lelkek el ne veszenek, a melyekre az Isten irgalmaságát fordíthatták volna, és amelyeket példájok által, a jó erkölcsre kellett volna nekik indítani

K. Mit jelent a, hogy a kovászt meg hadgyák a tésztában nyugosztalni, és hogy arra igen vigyaznak hogy elne veszesse erejét?

F Ebből meg látjuk. hogy úgy hattya meg szivünket akegyelemnek kovásza, ha el vonnyuk magunkot ahaszontalan való társaságoktól., mivel más képen el veszi erejét aszivben, ezért is mondgya a nagy szent Gergely. hogy a keresztyének közöt, tsak a leg tekéletesebbeknek kellene a fő helyeken lenni, hogy őt mindenek láthatnák jó példájokat; és hogy a gyengéknek, rejtékben kellene lenni, hogy másokkal együtt, magokot elne veszesék, mivel szent Bernárd azt tarttya, hogy akiben tekéletes Isteni szeretet nintsen, annak nem kellene, hamagát el nem akarja veszteni, meg engedni, hogy az Anyaszent egyház gyerttya tartójára fel emellyék.

SEPTUAGESIMA VASÁRNAPJÁN

Imádság.

Halgasd meg uram népednek könyörgésit, úgy hogy meg üsmervén magunkban az igazán való büntetéseket. melyeket meg érdemlik bűneink, mi azoktól mentek lehesünk. irgalmaságodból, kérünk tégedet a mi urunk Jézus krisztus által.

Epistola

szent Pál. 1 Cor. 9. 24.

Nem tudgyátoké hogy azok akik pályát futnak noha mindnyájan futnak., egy veszi el ajutalmat, úgy fussatok hogy el vegyétek, minden pedig aki a küzdésbe tusakodik., mindenektől meg tartoztattya magát. és azok ugyan, hogy meg rothadando koronát vegyenek. mi pedig hogy rothadatlant, én azért úgy futok, nem mint bizonytalanra úgy hartzolok, nem mint alevegő eget vervén. hanem verem atestemet, és szolgálat alá vetem, hogy ne talám, midön egyebeknek predikálottam. én magam meg ne vettessem. mert nem akarom hogy ne tudgyatok atyam fiai, hogy az atyáink, minnyájan a felyhő alatt voltak, és minnyájan által

mentek atengeren és minnyájan Mojsesztől kereszteltettek meg afelyhőben, és atengerben. és mindnyájan ugyan azon lelki eledelt ették. és minnyájan azon lelki italt itták, (ívának pedig az őket követő lelki kösziklából a kö szikla pedig akristus vala.) de sokakhoz közüllök nem volt kedve az Istennek, mert apusztában meg ölettettek,

Magyarázat

K. Mitsoda az a pállya futás. amelyről itt emlékezik szent pál, és kitsodák azok akik arra futnak.?

F. A pállya futás a keresztyéni élet, és az Isten parantsolatának uttya, a melyen áihatatosan kel járnai mind végig, hogy atekélleteséget. és az örök életet el lehesen érni, ez is az az, egyedül valo tzél. a melyet kel tekintenünk, minden tselekedetinkben, akik pedig arra futnak, azok avalóságos keresztyének, kik az Evangyéliumnak uttyán járnak, szent buzgoságal, és serénységel, az Apostol nem tsak azt akarja hogy azon járjanak, hanem hogy fussanak, valamint aproféta mondgya, hogy örömel futot az Isten parantsolatának uttyán, ebből láttyuk, hogy egy keresztyének szüntelen kel munkálodni, és hová tovább elő menni ajó erkölcsben, mind addig valamég atzél el nem érik

K. Miért mondgya azt az Apostol., hogy tsak egy veszi el ajutalmat?

F Meg akarja nekünk ezáltal mutatni, hogy mely kevesen vannak akik üdvezülnek, vagy is azt, hogy tsak egyedül akristus fut, mivel tsak ő ad erőt afutásra, és ő nála nélkül, semit nem lehet tselekedni,

K. Mitől vagyon hogy akeresztyének közül olyan kevesen üdvezülnek, holot minnyájan futnak, és mindenikének azon reménsége vagyon, ajutalom el nyerésére?

F Mert közüllök nagyob része, vagy azon az uton nintsenek, a melyre hivatattak, vagy azon igen tunyán járnak, tsak rest szándékal, valamint az irás mondgya. hogy arest akar is, nem is, ellenben pedig az indulyok és kivánságoknak, bé töltésire valo igyekezetek, sokal keményeb, és sebeseb benne, és a földi dolgokat, az Isteni dolgoknál nagyobra betsülik.

K. Miért mondgya azt szent pál. hogy a küszködésben tusakodik, mindentől meg tartoztattya magát, azért hogy rothatatlan koronát vegyen el.?

F Ezzel ujontában meg akarja mutatni hogy mely kevesen üdvezülnek, mint ha azt mondaná nekünk, az emberek azért nem érik el az üdveséget, hogy az Istenért nem tselekesznek. anyit, mint avilágért, tsak nem minnyájan sebeségel vonatnak rosz hajlandóságoknak tzéllya felé, és avilági jók felé, a midön pediglen az Isten Ditsőségét, és üdveségeket kellene keresni, akoron tunyák, és restek, azt nem tselekszik az üdveségért, a mit ahejában valóságért tselekesznek, se azt a mit a küszködök, akik egy laurus, vagy cserfá levélből valo koronáért viaskodnak, az illyen küszködök, a midön a viaskodáshoz készülnenek., az olyan ételtől vagy más olyan egyebtől, magokat meg tartoztatták. ami őket meg nehezithette, vagy meg gyengithette volna, igen nagy mértékleteségben éltenek. akeresztyenek. pediglen, akiknek örökös koronát ígérnek jutalomul. magokat semmitől sem akarják meg tartoztatni, ettől vagyon hogy olyan kevesen üdvezülnek, és hogy olyan könnyen gyözetetnek meg ellenségektől. olyan ellenségel vagyon dolgunk. aki fegyveres és vigyázo, mi pedig fegyver nélkül megyünk a hartzra, leheté ennél nagyob bolondság.?

K. Mitsoda a bizonytalanságra valo futás?

F Nem egyéb, hanem a midön az ember semmi tzél sem teszen fel futásakor. és el hadgya azt az utat a mellyet akristus adot előnkben, hogy tsak amagános uton járhasunk, az uton kívül

mondgya szent prosperas mentől sebesebben fut valaki, annál inkább el tévelyedik és el távozik atzélto, ahová igyekeznek, ettől vagy on hogy oly kevesen vannak a keresztyének között, kik el érik az üdvéséget, annak leg nagyobb része a haszon keresésből, tudatlanságból. olyan hivatalokra adgya magát a mellyekre alkalmatlan. és amelyekre nem Istentől hivatott, alig vagy on valaki, aki valamely hivatalnak választásakor, az ő akarattját kívánna meg vizsgálni elsőben, vagy, ha valaki hozzája folyamodik is, de az ő akarattja gyanánt amaga hajlandóságát, és akarattját követi

K. Mitsoda abizonytalanságra valo nem futás?

F A nem egyéb, hanem hogy ki ki bizonyosá tegye a maga üdvéségit, a menyiben lehet, nagy hűségel követvén az Istent, minden maga viselésit az Évangéliumnak meg változhatatlan rendéhez szabja, az Istenhez fusson a szeretet által, mindent az által tselekedgyék,

K Mitsoda ahartzolás; és a levegő eget verés.?

F A nem más, hanem amidön valaki valamely külső áitatoságokhoz kaptsollya magát, a mellyekre nem köteles, és a melyekre köteles, azokat el hadgya, valamint a fariseusok, ugy tselekesznek, példának okáért, az olyan Atyák, vagy Anyák. kik kötelesegen kívül valo áitatoságokra adván magokat, atseledgyeket, rendeletlenül tarttyák. és agyermekek nevelésire nem vigyaznak, így tselekesznek az olyanok a kik minden nap sok időt töltenek atemplomban, és akik semmi munkában, vagy amagok hivatalyokban nem foglallyák magokat, így tselekeszik az olyan biro, vagy más tiszt viselő személy., akik nem azt tselekeszik a mit kellene tselekedniek, akik igasságot nem szolgáltatnak, akik aközönségesen valo rendeletlenségeket meg nem gátollyák, akik az igazágtalanságot, erőszak tételt meg nem. zabolázák így tselekesznek az olyanok, akik másokat akarnak tanítani, és amagok üdvéségeket el mulattyák.

K. Mitsoda a hartzolás, és nem alevégő eget verés?

F. A nem más, hanem atest ellen valo valóságos hartzolás, amely leg veszedelmeseb ellensége egy keresztyének, azt az Isten, akarattja, és az értelem alá kellene vetni, atesten, nem tsak aleg érzékenyeb kívánságokat kel érteni, hanem közönségesen minden hajlandóságit az ő embernek, ugy mint a magunkhoz valo szeretetet, amagunk akarattjának követésit, ahejábanvalóságot, kevélységet, nagyra vágyást. fősvénységet, és több illyeneket, amelyek azembert, a vetekre vezetik.

K Mitsoda gondolatban kel lennünk amidön láttyuk szent Pált attól félni, hogy az el vettek közö ne számláltassék?

F Ebből láttyuk, hogy mind annyi rendkívül valo malasztok után, annyi sok jó tselekedetek után, a kristus neviért, és Évangéliumáért valo szenvedés után, és annyi sok jó Communio után, senki bizonyosnak nem tarthattya üdvéségit. se ment nem lehet apenitentzia tartástól. se a sanyargatástól, ugyan is kitsoda az, aki ne rettegjen, látván azt a nagy Apostolt, anyi sok szenvedési után. attól felni hogy elne vettessék ő aki anyit sanyargatta magát, hogy az üdvéségit bizonyosá tehesse, azért mondgya akristus, hogy ha minden parantsolatot végben vizsünk is, de haszontalan szolgálak vagyunk. az Apostol amely példát hoz elő azokrol kik apusztában vesztenek ell, a rettentő, és abból meg láthattjuk hogy mely kevesen vannak még akeresztyének között is, akik üdvezülnek.

Évangélium.

szent Matth. 20. 1.

Hasonló mennyeknek országa atselédes emberhez, ki jó reggel ki ment miveseket fogadni az ő szőlőjében, meg alkuván pedig a mivesekel egy napi pénzbe, el küldé őket aszőlőjébe, és ki menván három óra tájban, láta más hivalkodokat állani apíatzon és mondá nékik, mennyetek ti is a szőlőbe. és ami igaz léssen meg adom néktek, azok pedig el menének, ísmég pedig ki mene hat, és kilencz óra tájban. és hasonló képen tselekedék, tizen egy óra tájban ki mene, és talála más veszteg állokat, és monda nekik, mit állotok it egész nap hivalkodva, mondának néki, mert senki nem fogadot meg minket, mondá nékik, mennyetek ti is aszőlőbe, mikor pedig estve lett volna mondá a szőlő ura, agondviselőjének. hid elő amiveseket és ad meg nékik az ő béreket, el kezdvén. az utolsoktól. az elsőig, mikor pedig el jöttek volna, akik tizen egy óra tájban jöttek vala. vevének egy, egy pénzt, el jövén pedig az első is. áliták hogy többet vennének. vevének pedig ők is egy egy pénzt, és el vevén morgolodnak vala. a tseledes ember ellen. mondván, ezek az utolsok. egy óráig nem munkálkodtak, és egyenlőké tetted őket hozánk. kik a napnak terhét és hévségét viseltük. ő pedig felelvén egyikének közüllök mondá, barátom nem tészek neked hamissat, nem egy pénzben szegődtél meg velem, vedd fel a mi tiéd, és meny el, annyit akarok pedig az utolsonak is adni a mint neked., avagy nem szabadé nékem. a mit akarok tselekednem.? talám ate szemed álnok, hogy im én jó vagyok, így lésszen az utolsok elsőké, és első utolsokká, mert sokan vannak ahivatalosok, kevesen pedig aválasztottak.

Magyarázat

K. Mire tanyit minket amái napra való Evangéliumnak példa beszéde?

F A tselédes gazda az Atya Isten, a szőlő az Anyaszent egyház, amely szőlőt minden keresztyén tartozik munkalodni, az üdvésre való nézve, amunkások pedig azok, akik az Anyaszent egyházban arra hivatattak, hogy az igasságnak tselekedetét kövessék, és az mások üdvességeért munkálodgyanak, a munkásoknak ígért bér, jelenti a jutalmat. a napnak, külömb. külömb féle óráján való meg fogadások, amunkásoknak, jelenti azt az külömb. külömb féle időt, a melyben az Isten szolgálattára hivatatunk, tudni illik, az első óra, jelenti, agyermekségben való időt, a harmadik óra. az iffiúságot., ahatodik óra az meg állapotodot időt, akilentzedik óra. az öregséget, atizen egyedik óra, azéletnek végit.

K kérlek magyarázd meg, még atöbb részeit is ennek apélda beszédnek?

F A piatz, ahová atselédes gazda mégyen, hogy munkásokat fogadgyon., jelenti az egész világot, amelyben valami az Anyaszent egyházon kívül, vagy az Isten rendelése nélkül megyen végben., az ő előtte mind hejábanvalóság. és haszontalanság, az egy aránt való fizetés pedig jelenti az örök életet. amelyet egy aránt fogják meg adni aválasztattaknak, mert ambár amenyekben külömb külömb féle mértékben légyen is aditsőség, mind azon által. egy aránsu képen részesülnek az örök életben. az estve, jelenti a világ végit, és az utolso itéletet, agond viselő. aki meg fizette amunkásokat. akristus Jézus az élők, és halottak, bírāja, aki meg fizet kinek, kinek munkája szerént,

K. Hogy mondhatta atselédes gazda azoknak, akiket még meg nem fogadot volt., hogy az egész napot hivalkodásban töltik?

F ugy mondhatta, hogy nem híván őket amaga szőlőjében, se jutalmat nem ígervén nékik, minden dolgok tsak hivalkodás volt, mert azok akiket az Isten nem hi, és akik ő érette nem

munkálodnak, olyan mint ha egész életüket az aluvásban töltenék., akár mely nagy munkákban, és sokféle dolgokban tölttess valaki életét, de ha azokra nem hivatott, nem rendeltetett, és kegyelem nem adatott, az Isten előtt, csak hejábanvalóság. mivel az Isten csak éppen azt tekinti, amit ő érte, és az ő rendelésből tselekesznek, seneca nohapogány volt., mind azon által. azt mondgya, hogy az embereknek legnagyobb része, vagy a roszban töltik életüket, vagy azt tselekeszik a mit nem kellene tselekedni, vagy pedig semit nem tselekesznek,

K Miben kell tehát egy keresztyének tölteni életét.?

F Egy keresztyének az életét, a munkában; ahasznos foglalatosságokban kell tölteni, a mely meg egyezék az ő rendével, olyan hivatalt, és rendet válasszon magára a melyre az Isten hitta., mivel más képpen, az üdvességnek uttyán kívül vagyon.,

K Mit kellesék tselekedni, amidőn az Isten szolgálattjára hivatatik valaki, aharmadik, hatodik, kilencedik órá tájban, vagy is már este felé?

F Mihent arra hivatatik, azonnal hűségesen kell el menni, és szorgalmatossággal kell munkálodni, az Isten munkáját, mind végig, hogy meg ne büntetessünk, az Isten kegyelmének, hejában való el vételiért, sokszor történik, hogy ha az alkalmatosságot el mulattyuk, a többé viszá nem jö., és félő. hogy az el vesztes kegyelmet. meg ne talállyuk.

K Amidőn valaki életének jobb részit, az Istenről és az üdvességiről való feledékenységben töltötte el. és arról későn kezd gondolkodni, leheté reménleni az ollyannak.?

F Igen is lehet, kell is reménleni, de arra kell vigyázni, hogy egy olyan szorgos, és nagy dolgot, mely az örökké valóságot tekinti, más időre, vagy az utolsó órára nem kell halasztani, alázatos hálá adó szível kell venni az Isteni malasztot, hogy töllünk elne tavozék, az Isten bocsánatot ígér annak, aki meg tér, és penitentiát tart, de arra időt nem ígér, nem kell tehát az arra való időt el veszteni, mivel sokan vannak ollyanok, akik csak egyszer hivattnak, és az üdvesség csak attól füg.

K. Mitől vagyon a, hogy azok akik kevés ideig dolgoztak, annyi jutalmat vesznek, mint azok, akik az egész napnak. terhét, és hévségét viselték.? nem hasznosabé egész életünkbe szolgálni az Istent, mint sem azt, csak életünk vége felé kezdeni el?

F A bizonyára hasznosab aki iffuságától fogvást mindenkor. egy aránsu jó erkölcsbe, és buzgoságban szolgálta az Istent, mint sem az ollyanok, akik csak egy néhány esztendőig., de ha azt fel tessük, hogy egy olyan aki sokáig szolgálta az Istent, de lankadsággal., meg más egy ollyan aki kevés ideig, de tiszta szeretettel. és buzgosággal, ollyan formában, ez, bővebb jutalmat vesz buzgosághoz képest, a jutalmat nem az időnek hosszasághoz kell mérni, vagy a munkához, hanem a buzgosághoz, a szeretethez, és az alázatosághoz, a mellyekkel munkálodtak, apedig meg történik gyakorta, hogy azok, kik későn kezdik helyre hozni az elvesztet időt, azt inkább viszá nyerik, az ő tekkettes hálá adásokkal., alázatosággal, buzgóbb hittel., és szeretettel, sulyos és nehéz penitencia tartásokkal., mint sem az ollyan ártatlanok, kik mindenkor az Istent szolgálták. de nem azal a nagy buzgosággal., amazok tehát elsőként lesznek a Meny országban,

K. Az jó erkölcsnek, kitsiny, vagy nagysága, és annak külömbisége, tselekeszi tehát, hogy az első utolsoká lesznek, és az utolsok elsőké,

F Nintsen külömben. mivel az ollyanok, kik kevélysegből, és hittségből, gondollyák el nyerni az első helyt. igazsággal meg érdemlik, hogy az utolsó helyre tétessenek, de ellenben akik valóságos alázatosággal., magokot valójában alább valoknak. tarttyák másoknál. és mindenütt

ezt követik. az utolsó napon meg hallják az urtól. ezt a vigasztaló szót, barátom úgy fellebb. amice ascende superias.

K Mitől vagyon hogy olyan kevesen vannak aválasztattak, és hogy olyan nagy számúak a hivatalosok,?

F Attól vagyon, mert igen kevesen vannak ahivatalosok között olyanok, akik ahitek szerint élnének, és tselekednének, és akik meg felelnének az Évangyéliumi kötelességnek, és tekkéleteségnek. amelyre hivatattak, és a melyre kötelesek, mint keresztyének, nagyobb részük ellenkezik az élete ahítével., nem úgy áll, amint hiszen, senem úgy hiszen a mint áll, itt is kelvegtire fel kiáltani az Apostolal. *oh! Isten bölcsesége, és tudománya gazdagságának, magossága, mely meg foghatatlanok az ő itéleti. és meg vizsgálhatatlanok. az ő utai.* rom. 11. 33.

SEXAGESIMA VASÁRNAPJÁN

Imádság

oh! Istenünk látod hogy nem ami tselekedetinkben vettyük remétségünket, enged meg jó voltodból. hogy minden féle nyomorúságotól. el távozzunk, a nemzetiségek doktorának gond viselése alatt. a mi urunk. J. k. által:

Epistola,

Szent Pál 2. kor 11. 19.

Mert örömel el szenveditek az eszteleneket, mivel ti bölcsék vattok, mert el tūritek. ha ki titeket szolgálat alá vét, ha ki meg emészt, ha ki rajtatok vonson, ha ki fel fuvalkodik, ha ki artzul vér titeket, gyalázat szerént mondom; mint ha mi erőtlének lettünk volna edologban, aki valamiben mérészel, (:esztelenségben mondom) én is mérészek, sidok ők, én is Izraéliták ők, én is, Ábrahám magva ők, én is, akristus szolgálai ők, (mint kevésbé eszes mondom) én inkább, igen sok munkákban, atömlötzökben, gyakrabban avereségekben, mód felet, ahalálokba gyakorta, asidoktól öttör, egy heján negyven tsapást vettem, háromszor verettem meg veszőkel, egyszer meg köveztettem, háromszor hajo törést szenvedtem, éjjel és napal. atenger mélységébe voltam. uton járásokba gyakorta, folyó vizek veszedelmiben, tolvajok veszedelmiben, veszedelmekben a nemzetem miá, veszedelmekben apogányok miá, veszedelmekben avárosban, veszedelmekben a pusztában, veszedelmekben a tengeren, veszedelmekben ahamis atyafiai között. munkában, és nyomorúságban, sok vigyázásokban, éhségben, és szomjuságban, sok böjtölésekben., hidegben. és meztelenségben, azok nélkül, amelyek kívül vannak az én minden napi szorongatásim, mind gyülekezeteknek szorgalmatos gondgya, ki nyavalyog, és én nem nyavalygok, ki botránkozik meg, és én nem égek? ha ditsekedni kel, azén erőtlenségimben ditsekedem., az Isten és a mi urunk Jesus kristusnak Attya. aki mind örökké áldott, tudgya hogy nem hazudok. Damaskusban az Arétás király népének, tisztartója, örizi vala a Damaskusiak városát, hogy engem meg fogna, és az ablakon kosárban botsátattam ki a kö falon. és úgy menekedtem ki a kezéből, ha ditsekedni kell, (nem használ ugyan) alátásokra, és az ur jelenésire jövök pedig. tudok egy embert akristusban tizen négy esztendő előtt, (akár testben. nem tudom, akár atest kívül nem tudom. az Isten tudgya). hogy az el ragadtatott a harmadik évig, és tudom ez illetén embert, (akár atestben, akár a test kívül. nem tudom. az Isten tudgya) hogy a paraditsomban ragadtatott, és hallot tikos ígéket, mellyeket nem szabad embernek szollani, ez illyenekbe ditsekedem. magamban pedig semmit

nem ditsekedem hanem csak az én erőtlenségemben, mert ha ditsekedni akarok is, nem lézsek esztelen. mert igazságot mondok, de meg tartoztatom magamot, hogy valaki ne állítsion engem fellyeb annál. a mit én bennem lát, vagy valamit hall én töllem. és hogy a jelenéseknek nagy volta fel ne fuvalkoddasson engem., adatott nékem az én testem ösztöne a sátán angyala, aki nyakon tsapdosson engem, ezért háromszor kértem az urat. hogy el távoznék töllem, és mondá nékem. elég néked az én malasztom, mert az erő, az erőtlenségben végeztetik el. azért örömet ditsekedem az én erőtlenségemben, hogy bennem lakjék akristus ereje.

Magyarázat

K Mitől vagyion hogy szent pál annyi dolgot hozz elé a maga ditséretire?

F Ez a nagy Apostol, ezt mint egy kételenségből tselekeszi, és Apostoli szeretetéből, azoknak alelkeknek üdveségekre, akiknek az Évangyeliiumot hirdette volt, a korintus béli hivek igen halgattyák vala némely hamis apostolokat, a kik a sátán szolgálai lévén. az igazság szolgálivá akarják vala magokat változtatni. hogy hiveket el amittsák, és azon igyekezének. hogy szent pált szivekből ki töröllyék, erre valo nézve kénszeriteték meg üsmértetni vélek azoknak tsalárdságokat, és azt is hogy ő mi képpen volna hozzájuk, hogy ha ez az Isten embere magát nem ditsérte volna, azok ahivek el vesztek volna, avakokhoz adván magokat, azokal együt, a mélységben estek volna,

K. szabadé egy keresztyének magát ditsérni?

F szabad olyan formában, amint szent pál tselekeszi, és abban alélekben, szeretetből. és alélek üdveségire, de a soha nem szabad hejában valóságbol, és csak az emberek ditséretekért, legyünk olyan alázatosok, olyan felabarátot szeretök. és olyan buzgok mint szent pál, minekünk is szabad léssen ditsérni magunkot, valamint ő néki szabad volt, csak miis, szükségben, és a felebarátunk jóvára tselekedgyük. a felebaráti szeretet minden féle formában öltözik, aléleknek külömb külömb, féle szükségí szerént, és mindennek, minden léssen, valamint szent pál mondgya.

K. Mitsoda oktatást vehetünk magunknak. azokbol, azok szenvedésiből szent Pálnak,?

F Ez olyan példa, amely meg vigasztalhattya, és meg gyarapithattya mind azokat; akikre az Isten gyakorta valo szomorúságokat küld, és szenvedésre valo alkalmatoságokat. az Évangyéliium prédikálásáért. mert akkor úgy bánik vélek mint fiaival., eszerént is bánt a leg nagyob szentekel. és úgy tekénti őket, mint barátit, méltoká tévén aszenedésre, és azö fia., akristus után valo keresztek hordozására.

K. szabadé szent pál szerént az Istent bizonyságul hini, a midön valamely igazságot akarunk meg bizonyítani?

F. A szabad. amidön azt valamely nagy igazság kívánnya, és abban az Isten ditsösége jár, és annak üdvesége, a ki arra kötelez, amidön a szükség azt nem kívánnya; az esküvésnek szokása. ellenkezik az Isten törvényével, aki azt tilttya hogy az ő nevét hejában fel vegyék, akár igazán, akár hamisan. ha hamisan. akkor káromkodnak, ha igazán, anoha egy ügyü esküvés, de meg vagyion tiltva mert az Istennel bizonyitunk. ók nélkül, és külömböztetés nélkül,

K Miért hogy az Apostol minek utánna szollot volna ajelenésekről, magát meg aláza gyengeségire valo nézve,?

F Azért hogy meg mutassa azoknak kik természet felet valo ajándékokot vesznek, hogy magokat meg oltalmazhassák a kísértettől., ahejában valóságtól, és akevélységtől, igen

szükséges nekik hogy ők magokat meg kisebbitsek, az önnön magok fogyatkozások, és gyengeségekre való nevezve, atöbb egyéb vétkektől mondgya szent Agoston, tsak arosz tselekedetekben félhetni, de a maga hittségtől inkább tarthatni ajó erkölcsben., agyengeségben, és anyomoruságban, meg látjuk hogy mik vagyunk, az Isten kegyelme és irgalmasága által, ugyan akor is kel mondani az Apostolal, az *Isten kegyelme által vagyok ami vagyok*. 1 Cor. 25. 10 és meg másut *fel ne fuvalkodgyál hanem fély*. rom. 11. 20

K. Mitsoda az az ösztön melyet az Apostol érez vala. testében, és a melyet a sátán angyalának nevezi?

F Az a tisztaság ellen való kísértet, a melyel meg engedte az Isten hogy kísértse ötet az üdveségnek ellensége, ez a példa meg mutattya, hogy a leg tekéltesebeket rend szerént. inkább üldözi amaga hittség és a kevélység. hogy pedig magokat ezektől meg oltalmazhasák., szükséges nekik az alázatoság.

K. Az Isten miért nem halgatá meg ezt a nagy Apostolt amidön oly buzgon kéré hogy meg mentené ettől a kísértettől?

F Mert ezen alázatoságer, kegyelmit akará hozája mutatni, és nagyob alázatoságban tenni, amely kegyelmet tsak az alázatosoknak adgya meg, az Isten azt is akará velünk meg éreztetni, hogy mitsoda szüntelen való szüksegünk vagyon segittségére, és hogy nagyob fényeséggel mutassa meg az ő kegyelmének erejét., és hatalmát, az embert, az emberi gyengeségben gyözedelmesé teszi aleg nagyob kísértetben, ha szinte atermészet meg romlot is, és ha az üdveség ellenséginek. dühössége ellenünk vagyon is.

Evangyélium.

szent luk. 8. 4.

Mikor pedig nagy sereg gyülne egybe, és a városokból hozája sietnének, mondá hasonlatoság által, ki mene amag vető, el vetni az ő magvát, és midön vetné, némely az ut félre esék, és el tapodtaték, és az égi madarak meg evék azt, és némely a kö sziklára esék, és ki kelvén meg szárada, mert nem vala nedvesége, és némely atövisek közti esék, és együt fel nevedkévén, a tövisek meg fojták azt, és némely a jó földben esék, és ki kelvén száz annyi gyümöltsöt hozza, ezeket mondván, kiált vala, akinek fülei vannak, ahallásra, hallya meg. kerdik vala pedig ötet atanitványi, mi volna e példa beszéd, kiknek ő mondá, néktek adatot tudni az Isten országa titkát. egyebeknek pedig példa beszédekben, hogy látván, ne lássanak, és halván ne értsenek, ez pedig a példa beszéd, a mag az Isten igéje, akik pedig. az ut félen, azok akik halgattyák, az után eljö az ördög, és ki veszi az igét aszivekből. hogy hiven ne üdvezüllyenek. mert akik a kö sziklára, azok akik midön hallják, örömel fogadgyák az igét, és ezeknek. nints gyükerek, kik egy ideig hisznek, és a kísértet idején el távoznak, amely pedig atövisek közibe eset azok akik hallották, és elő menvén, a szorgalmatoságoktól és gazdagságoktól, és az életnek gyönyörüségitől meg fojtnak, és gyümöltsöt nem hoznak. amely pedig ajó földbe, azok, akik jó, és jeles szivel az igét meg tarttyák, és gyümöltsöt hoznak. bekeséges türésben

Magyarazat

K. Magyarázd meg nekünk a magrol való példa beszédet?

F Az Isten az, aki vett, és a mag az ő beszéde, anégy féle föld a hová hull a mag a midön el vetik., jelentik azokat a készülteket, a melyeket a sziv azt bé veszi, és az után, vagy gyümölcsöt hozz. az örök életre, vagy semit nem hozz,

K. Mit jelent a mag, mely az út félre esék, el tapodtaték, és az égi madarak meg evék?

F Jelenti az olyan szívet, amelyben utat tsináltak a rossz kivánságok, és amely, meg keményedet a rossz szokásokban, a melyben az Isten ígéje nem hoz gyümölcsöt, valamint az utra hintet mag, a madarak kik amagot meg eszik, jelentik azokat a gonosz lelkeket, kik az Isten beszédit ki szedik az olyanoknak szívekből, kik meg rögzöttek avétekben. akik el ragadtatván rossz kivánságoktól., avilági szokásokkal; szüntelen való vigyázatlanságban élnek, a mely nem engedi nekik hogy figyelmezenek, és meg fogják az igazságot. az ördög szüntelen vigyázván a lelkek el vesztésire, láthatatlan tört hint elejekben, és alkalmatosságot támaszt. a rossz kivánság tüzenek fel gerjesztésire.

K. Mit jelent az a köves, és száraz föld. ahová. a mag esék?

F Jelenti azokat a kik mindgyárt figyelmeteséggel halgattyák. az Isten ígéjét, és örömel bé veszik, de akiknek szíveiben el rejtve vannak a rossz kivánságok, és nintszen valóságos buzgoságok, és Isteni félelmek, hanem csak színes jó erkölcsök, a mely nem álhat ellene a kísértetnek, azért is a rossz kivánságoknak tüze valamint a sebes verő fény, el száraztattya a magot gyökerestől, a mely mélyen nem vetette gyökerit, mert az Isteni szeretet abban gyenge, és a jó kivánságok erőtelenek.

K Mit jelent a mag mely atövisék közi esik, és őt meg fojtodik,?

F Jelenti azokat kik bé veszik az Isten szavát. és szorgalmatosan elő mennek, és bizonyos ideig jó tselekedeteket tselekesznek. de akikben avilági szorgalmatosságoknak tövise, úgy mint, a nyughatatlanságok, a gyönyörködtetések, az igazságnak magját meg fojttyák, és avalóságos buzgoságnak. meg érsít el nem érik, ebből ki tettzik hogy aki az Istennek akarja magát adni. és ajót gyakorolni, szükséges hogy ellene mondgyon mind ezeknek, és valójában ki irttsa magából mind gyökerestől ezeket a rossz kivánságokat. mivel két urnak nem lehet egyszers mind szolgálni,

K. Mit jelent a jó föld, amelyben amag bövséges gyümölcsöt teremt,

F Jelenti azokat, kik az Isten szavát halgatván, azt figyelmeteséggel bé veszik, és jeles szível meg tarttyák, a mely szívből, ha ki gyökeredzik a rossz kivánságoknak tövisét, akövetses rossz szokásokat, aszüntelen való sanyargatásal., az ilyen szív tellyes lévén az Isteni szeretettel. és az ő igazsággal., készis lévén töredelmeséggel, és alázatosággal a jó tselekedetekre. szenvedvén mindeneket békeséges türessel, az ilyen szív mondom, a jó tselekedeteknek bövséges gyümölcsöt fogja hozni.

K Miért szükséges a békeséges türés ahoz, hogy az Isten szava gyümölcsöt hozzon?

F Mert lehetetlen jót tselekedni, és azt hűségel gyakorolni, valamely akadályok, ellen mondások, és üldözések nélkül, szükséges tehát. a békeségnek fegyverét fel venni, ellene állani a rossz hajlandóságoknak, a rossz hajlandóságokat el kel törölni, avilág ellen tusakodni kel. szüntelen vigyázni a lelkünk ellenségire, minden nap a keresztet kel hordozni. és el szenvedni mind azt valamit az Isten reánk küld., mind ezekhez tehát igen szükséges a békeséges türés, ezért is mondgya a szent Lukács, hogy azok, kik a jó földet jelentik, gyümölcsöt hoznak a békeséges türésben, erre való nézve is adgya az Anyaszent egyház minékünk a máj letzkében például a szent Pál.

K Az ur azt mondgya. hogy az ilyenek gyümölcsöt fognak hozni, némely százat egyért, némely hatvant, némely harmintzat; mit téssen ez?

F Azt akarja meg mutatni, hogy az olyanok gyümölcsöt hoznak. és jót tselekesznek., vagy többet, vagy kevesebbet, a szerént amint már. az Isteni szeretet vagyon a szíveiben. mivel ez

ajó erkölcs, tekéltetésége akeresztyénsegnek, gyükere minden jó tselekedetnek. lelke és inditoja minden keresztyeni erkölcsöknek, ez atörvénynek bé tellyesítése mentöl inkább el vonnyuk magunkot avilágtól. és mi magunktól., annál inkább szerettyük az Istent és felebarátunkot, mennél több gyümölcsöt hozunk annál tekéltetesebek leszünk, az el kezdet Isteni szeretet mondgya szent Agoston. el kezdet igaság. és atekéltetes Isteni szeretet, tekéltetes igaság, az Atyák. ezeket a szavait az urnak., az Anyaszent egyházban lévő, három féle rendre magyarázzak, az ő mondások szerént. a szüzek egyért, százat hoznak. az özvegyek hatvant, aházások harmintzat.

QUINQUAGESIMA VASÁRNAPJÁN

Imádság

Kérünk uram halgass meg minket, jó voltodból. szabadits meg minket mindenféle nyomoruságoktól, és oldozz fel minket büneinknek köteléből. ami urunk J. K.

Epistola.

szent pál 1 cor. 13. 1.

Ha emberek, és Angyalok nyelvein szollok is szeretetem pedig nintsen, olyaná lettem mint a zengő réz, vagy a pengő tzimbalom és ha profétálásom léssen is és tudok minden titkokot, és minden tudományt, és ha minden hitem léssen is, ugy hogy ahegyeket másuvá vigyem. szeretetem pedig nem léssen semmi vagyok, és ha el osztomis a szegények eledelére minden marhámot; és ha atestemet az égetésre adom is. szeretetem pedig nem léssen. semmit nem használ nékem, a szeretet türo, kegyes, aszeretet nem irigykedik, nem tselekeszik gonoszul; fel nem fuvalkodik nem tisztesség kíváno, nem keresi azokat, amik magáé. nem gerjed haragra, nem gondol gonoszt, nem örvendez ahamiságon, örvendez pedig az igazságon, mindeneket el tür, mindeneket hiszen., mindeneket reménl, mindeneket el szenved, aszeretet soha meg nem szünik, akár aprofétálások. meg üresüllyenek, akár a nyelvek meg szünnyenek. akár atudomány el rontassék. mert rész szerént értünk, rész szerént profétálunk, mikor pedig eljö ami tekéltetes, meg üresül ami rész szerént vagyon; midön kisded volnék, ugy szollok vala mint kisded, ugy értek vala mint kisded, ugy gondolkodom vala mint kisded, mikor pedig ember korban jutottam, ki üresitettem a kisdedhez valokat, most tükör által homályban látunk, akor pedig színről színre, most rész szerént üsmérek, akor pedig ugy üsmérek, amint én is meg üsmértettem. most pedig meg maradnak a hit, areménség, a szeretet, ehárom, ezek közül pedig nagyob a szeretett.

Magyarázat.

K. Mitsoda az az. Isteni szeretet a melyről beszél az Apostol.?

F Az olyan tellyeséggel szükséges az Apostol szerént, hogy ateszi jóvá és érdemesé, minden tselekedeteket, és hogy valamit anélkül, vagy más indulatból tselekeszünk haszontalan az üdveségre, ugy anyira, hogy ha szintén ugy beszélleánk is mint egy Angyal., de anélkül tsak olyanok volnánk mint egy zengő réz, vagy egy pengő cimbalom, ha szinte jövendölnék is, az egész titkokot meg értenök. ha minden féle tudományunk volna, és ha tsudákokat tévö hitünk volnais, de Isten előtt. anélkül semik volnánk, ha mindenünket a szegényeknek adnok, és mártyrumságot szenvednénkis, mind ezek haszontalanok volnának Isten előtt, az Isteni szeretet nélkül bé nem tellyesittik atörvényt, ha szinte külsö képen végben vinnék is

K. Mitsoda az Isteni szeretet szerént tselekedni?

F A hogy tsak azért tselekedgyünk, hogy valóságat kívánnunk az Istennek tettzeni, az ő akarattját követni, néki engedelmeskedni, segittsük, és oktassuk az Istenért, felebarátunkot.

K. Mitsoda indulatból munkálodnak, amidön nem az Isteni szeretetből munkálodnak,?

F A roszt kívánságnak indulattjától., amagunkhoz valo szeretetből, haszon keresésből, hejában valóságból. nagyra vágyodásból. vagy valamely más emberi tekintetből, az ember nem lehet szeretet nélkül, amely olyan mint egy terh. amely hol egy felé, hol más felé viszi, mondgya szent Agoston., hogy ha pedig nem az Istenre tzelez az a szeretet, szükség képen valamely teremtet állatra tzelez, és valamint ezen szent Atya szerént az Isteni szeretet gyükere minden jóknak, ugy szent pál szerént, a Cupiditas a magunkhoz valo szeretet vagy a teremtetett állatokhoz, gyükere minden gonosznak.

K. Egy keresztyének leheté meg külömböztetni hogy ha az Isteni szereteté inditoja az ő tselekedetinek?

F. Azt igen nehéz meg külömböztetni, veszedelmes volnais azt magával bizonyosan el hitetni, mivel egy ember sem tudhattya ha a szeretetre meltoé, vagy a gyüölölségre. Eccl. 9. 1. azt sem tudhattya. ha az Istent vagy a teremtetett állatot szeretié, ez az üsmerettség még az igazak előtt is el vagon rejtve, ha tsak némely résziben is, mert az, olyan értelemtől függ, a melyet tsak az Isten üsméri, mind addig még fog tartani ez életnek setétsége, és árnyéka. a melyben ahit által kel magunkot vezetni, nem avilágóságban, hanem ahomályba, aleg igazabban is két féle lélek vagon, az egyike az új embernek lelke. a Charitás. a mely szent, és a másika, az ő embernek lelke, a Cupiditas, (arost kívánsag:) amely meg vagon romolva, és kut feje avéteknek., de azt nem tudgyák bizonyosan, mellyik akettö közül kezdöje tselekedeteknek, amely nékik igen nagy hogy magokot egészen meg alázák Isten előtt, és abban atartalékban legyenek. a melyben szent pál vala, aki ha semmiről nem vádolhatta is magát. de azért Isten előtt magát igaznak nem tartotta. és attól félt. hogy ne talám amidön másoknak predikal. maga meg ne vettessék. 1. Cor. 4. 4. et Cap. 9. 27.

K. Mitsodásnak akarja szent pál hogy légyen az Isteni szeretett?

F Azt mondgya. 1. hogy az Isteni szeretet békeséggel szenvedtetni mind azokat amiket küld Isten szolgálira, ugy a felebarátunk fogyatkozásit, és bántodásit is, mivel a magunkhoz valo szeretet zugolodik, és kárhoztattya mind azt valami ő ellene vagon

2. Hogy aszeretet kegyes. és jót tévö, amagunkhoz valo szeretet pedig kemény, durva, és senkit nem kimél.

3. Hogy aszeretet nem irigykedik. nem örvendez ahamiságon, örvendez pedig amások jóván. mint a magáén. a magunkhoz valo szeretetnek pedig keserüség a mások boldogságok. és örvendez amások nyomoruságán.

4 A szeretet nem vakmerö, se nem hírtelenkedö; hanem okos, és értelmes. az Isten és a felebarátunk dolgaiban. a magunkhoz valo szeretet pedig, változo, vakmerö, mert tsak amaga kívánságit és gondolatit követi.

5 A szeretet fel nem fuvalkodik, mert tsak egyedül az Istent tarttya nagynak lenni. ő neki is tulajdonit minden jót, és az embernek minden rosztat, a magához valo szeretet pedig érdemesnek tartván magát. azt gondollya hogy mindenel tartoznak néki, és mindent magának tulajdonit.

6. A szeretet nem tiszteség kíváno. más magához méltatlannak nem tart, akár mely alá való legyen, és mások felől jól itél, amagunkhoz való szeretet pedig, mindent kitsinne. és aláb valonak tart, felebarátyának tsak a fogatkozásit tekinti, és ötet meg veti.

7 A szeretet nem keresi amaga hasznát, és mindenekben az Isten ditsőségét, és amások hasznát tekénti, amagunkhoz való szeretet. mindenkor tsak amagáét keresi, és mindenkor kész annak fel áldozni az Istenét. és a felebarátyáét.

8 A szeretet nem gerjed haragra, senki ellen, mert minden embert meg akarna nyerni az Istennek, amagunkhoz való szeretet pedig mindgyárt haragra fokad, mert tsak magát akarná bé tölteni, és mindeneket meg vét,

9 A szeretet nem gondol gonoszt, és amenyiben tölle lehet. mindenkor jóra magyaráza a mások tselekedetét, a magunkhoz való szeretet, mindent rosza magyaráz. söt még az ártatlan tselekedetekben is roszat talál. és ha külső képpen nem talál, agondolatokat. és a szivet vizsgállya.

10 A szeretet nem örvendez az igazágtalanságon. söt törődik és busul amások vétkin, mert ameg banttya az Istent amagunkhoz való szeretet pedig, az Isten ditsőségét nem érzi, nem szánakodik felebarátyán, söt még örvendez szomoruságon., és avétket játéknak tarttya.

11 A szeretet örül az igazságon. abban gyönyörködik. hogy meg üsmérhese, arrol elmélkedgyék, és azt kövesse, a magához való szeretet azt nem kedvelli, meg sem akarja üsmérni, hogy ne kövesse azt amit hágy.

12. A szeretet eltüri amások fogatkozásit békeséget. a midön azokat meg nem jobbithattya. amagunkhoz való szeretet semit meg nem enged másoknak, tsak egyedül magának kedvez,

13 A szeretet hiszi mind azt, valamit az Isten ki nyilatkoztatot, és minden Isteni igasságokat bé veszen. amagunkhoz való szeretet pedig elveti azt, ami ötet meg alázná. és meg türköztetné,

14 A szeretet mindent remél, az Isten irgalmaságabol és semit nem magától, se avilágtól. a magunkhoz való szeretet semit nem vár az Istentől hanem amaga erejétől. és érdemitől, vagy az emberektől

15. A szeretet mindent el szenved. az Istenért, és a felebarát üdveségiért, amagunkhoz való szeretet nem akar szenvedni se egyikért, se a másikért, mert tsak a maga alkalmatoságát keresi, és azt, ami ötet ketsegteti,

K. Az Isteni szeretetthez, szükségeseké mind ezek a tulajdonságok?

F szükséges leg aláb. hogy bizonyos mértékben meg legyenek. mint egy természet szerént követik ezek aszeretetet, a mely nem mindgyárt lesz tekéletes, azért nem is adgya ezeket a tulajdonságokat abban atekéletes mértékben, mint hogy az Isteni szeretet, az embert nem tészí mindgyárt igazá. hanem tsak anyiban amint már az uralkodik a szivben, és arosz kívánságokon, ezeknek atulajdonságoknak is ót hasonló mértékben kel lenni, és mindennek azon munkálodni. hogy azok hová tovább jobban nevedgyenek. mind addig még el érik azt a tekéleteséget a melyet kíván Isten mindeniküntől.

K. A midön valamely olyan véteben esnek. amely ellenkezik ezekkel a jó erkölcsökkel. olyankor leheté hogy a szivben uralkodgyék az a szeretet?

F Abbol nem következik hogy a szeretet ne uralkodgyék, ha fogatkozásban esünk is. tsak az hogy. helyette, ne a rosz kívánságok uralkodgyanak a szivben, mivel ugy el oltanák a szeretetet, akönyü fogatkozások való hogy meg sértik, de el nem ólttyák, de ugy hogy

azoknak ne engedgyünk szán szándékal, azokban ne essünk, magunkot meg jobbitsuk, és az Isten előtt, magunkot meg alázuk, ez így lévén nem kel azon meg háborodni, se a fogyatkozásokat szeretni. se meg engedni hogy azok nevedgyenek, hanem azokat ki kel irtani a sanyargatásal. és a penitentiával. kerülni kel az alkalmatoságokat melyek okozhatnák, ne hogy végtire el oltsák szivünkben azt a szent szeretetet.

K. Miért mondgya az Apostol hogy ahitt, reménség, és atöbb jó erkölcsök meg szűnnek, de a szeretetnek soha vége nem lesz?

F Mert ahitt, reménség, és atöbb jó erkölcsök, ez élethez valo jó erkölcsök, utak, és eszközök azüdvesség el nyeresire. mihent tehát birni fogjuk azt az meg ígért örökséget, azok meg szűnnek, mint már nem szükségesek, amidön az utozo el érkezik a fel tett helyre már néki azok nem kívántatnak, a mi szükségesek voltak az utra, ahit meg mutattya nékünk homályban a meg ígért jókót, areménség azt varattya velünk, atöb jó erkölcsök azt velünk meg érdemeltetik; azért a midön azokat meg láttyuk homály. és setétség nélkül, és birni fogjuk azokat, akoron se a hitt. se a reménség, se atöbb külső jó erkölcsök nem léznek szükségesek, de az Isteni szeretet örökké fog tartani, az is mégyen bé egyedül amennyekben, mert az által fogjuk azt birni, mivel az örökké valo boldogság abban áll, hogy az Istent meg láttyuk, az ő abrázattyában ötet szerettyük, tekélletes szeretettel, és ki mondhatatlan örvendezésben. akoron tsak egyedül erre a jó erkölcsre lesz szükségünk.

Evangelium

szent luk. 18. 31.

Melléje vévé pedig Jesus atizen kettöt, és mondá ime fel megyünk jérusalembé és be tellyesednek mindenek, mellyek meg iratattak aproféták által, az Ember Fiáról mert apogányok kezében adatik, és meg tsufoltatik, és meg ostoroztatik. és meg pökdösetik, és minek utánna meg ostorozzák, meg ölik ötet, és harmad napon fel támad, és ök ezekben semmit nem értének, és ez ige el vala rejtve töllök, és nem érték, a mellyek mondatnak vala, lön pedig mikor jérikohoz közelgetne., egy vak ül vala az út félen, koldulván, és mikor hallaná az által menő sereget, kérdé mi volna az, mondának pedig néki, hogy Názáreti Jesus menne által, és kiálta mondván, Jesus Dávidnak Fia könyörűly rajtam, és akik elöl mennek vala, feddik vala ötet hogy halgatna, ő pedig sokkal inkább kiált vala, Davidnak Fia könyörűly rajtam., meg álván pedig Jesus, magához hagyá ötet hozatni, és midön el közelgetett volna. kérdé ötet mondván, mit akarsz hogy tselekedgyem veled. ama pedig mondá, uram hogy lássak, és Jesus mondá néki, láss, ate hited meg szabaditot téged, és azonnal láta, és követi vala ötet, magasztalván az Istent, és az egész nép hogy látá, ditséretet ada az Istennek.

Magyarázat

K. A kristus miért mondá meg. a maga szenvedésit és halálát még előre az Apostolinak?

F Azért hogy meg előze. és elméjébe adgya abotránkozttatást amelynek kellették lenni, és hogy meg erősittse őket ahitben. amidön sok gyalázatokat fog szenvedni, ezekben jutván hogy még előre meg mondotta volt nékik. és hogy szabad akarattyából, és el végezéséből menne ahalálra, és nem erőszakos szükségből, mivel még előre el látván mind azt, a mi rajta fog történni, könyü lett volna néki mind azt elkerülni ha akarta volna, és ezzel alkalmatoságot is ada nékik arra, hogy meg vizsgállyák. hogy kel lenni öbenne. valami ollyannak., amely az embernél fellyeb valo, és hogy ő ura, ameg leendő dolgoknak, és annyi meg alázttatásnak látása, ne lenne ártalmára. az ő Istenségében valo hiteknek.

K Miért olvastattya az Anyaszent egyház amái napon ezt a jövendölést,

F Azért hogy az elménkben oltssa ezeket az igazságokat, és egyszers mind bátorítsa az Isten példájára. aki is a keresztnak halálára oly buzgoságal, és bátorságal mene, hogy bennünket meg válttsa, az örökös haláltól életének fel szentelésével, mivel az Anyaszent egyház azért kényszerít minket a penitencia tartásra, hogy részt vévén akristus szenvedésiben, azt tiszteljük amiéinkel, és vehesük gyümölcsét.

K. Az Apostolok meg értéké azt. amit akristus akara nekik mondani?

F Akor meg nem fogák, de idővel meg érték, ökk még igen ez élethez valának ragaszkodva, hogy magok el hitethették volna, hogy meg kellenék halni, és által menni agyalázon. hogy el lehesen éni a ditsőséget, és részesülni akristus szenvedésiben. és részt venni az örökségben, hogy pedig vélek meg értesse a vallás fundamentumának ezt az igazságát, minek utána meg mondotta volna nekik előre szenvedését, és halálát, meg jövendölé nekik fel támadását, és ditsőségét, meg akarván. vélek, és mi velünk értetni, hogy nintsen más út a melyen a menyekben lehesen menni.

K Mit jelent a vak. akit a kristus meg gyógyita?

F Jelenti az egész emberi nemzetet, aki avétekért nagyobb vakságban eset volt, mint a melyben volt ez az ember testi képen, és akit az ördög meg fosztván akegyelemnek minden jóvától, utolsó szegénységre, és kolduságra jutott vala.

K. Mit tselekedék ez a vak koldus az út félen a midőn akristus el mene mellette.?

F Halván azugást, kérdé hogy mi volna a, mondák neki hogy Jézus menne őt el, kiáltani kezdé, mondvan Jesus Davidnak Fia. könyörű rajtam. az Istennek Fia emberi testet vévén magára. avakok közi jöt. és által ment közöttök a halálra. hogy meg szabadítaná vakságokból., és nagy nyomoruságokból, ezt akará nekünk jelenteni az uton való menetelével, amely mellet a koldus ül vala, mivel Emberré lévén, kegyes szemel tekinté az embert, és ki hozá a setétségéből, az ő tsudálatos világosságára hívá őket. 1 petr. 2. 9. *szegényé lett, hogy meg gazdagítaná őket szegénységivel.* 2 Cor. 8. 9.

K Mit kell tselekedni hogy meg nyerhesük tölle ezt a kegyelmet?

F Az út mellet kel lennünk amelyen Jézus el megyen, a mely az alázatoságnak,, szegénységnek. és a penitenciának keskeny úttya, valamint ez a koldus úgy miis szükséges hogy meg érezzük nyomoruságunkot, és kiálttsunk a Jesushoz, ne hajtsunk másokra hanem gyakoroljuk imádságunkot mind addig még az üdvezítő magához nem szolit.

K Mit jelent asereg a ki feddi vala avakot kiáltásáért?

F Jelenti az olyan hideg és félnk keresztyéneket, kik a kristus után menvén, meg akadályoztatták azokat a kik az Istenhez akarnak térni, és akik nem szenvedhetik hogy mások meg változtassák élettyeket, mert ő magok meg nem akarják változtatni. ilyenek az olyanok, kik ezeket a fársángi időket arendeletlenségbe akarják tölteni, és akik azon igyekeznek, hogy azon rendeletlenségben vessék azokat is, akik azon igyekeznek hogy akristushoz mehesenek.

K. Hogy lehet ellene állani az ilyen veszedelmes kísértetnek.?

F Nem kel hajtani az olyanoknak beszédekre., hanem ahoz szabjuk magunkot amit akristus hágy az Évangéliumban, és nem asereg példájához, a ki futa veszedelemre. egy szóval avakot kel követni, akit mentől inkább feddik kiáltásáért, annál inkább kiált akristus után,

K A vak meg nyeréé, amit oly buzgoságal, és alhatatoságal kéré

F Igen is meg halgattaték. akristus ötet szolitá. asereg is látván nagy buzgoságát, kezdé ötet biztatni. és sietetni., hogy menne akristushoz. amidön avilágiak azt reménlik hogy minket meg nyerhetnek. addig mind sürgetnek. és unszolnak, de ha láttyák hogy végig meg maradunk ajó szándékunkba. akor tsudálni és ditserni kezdik, amit annak előtte rosznak tartottanak.

K Mit tselekedék avak hogy a kristus szolitá?

F El vetvén ruháját fel ugordék, és hozája mene. mark. 10. 50. ebből meg tanulhattyuk hogy le kel vetnünk az ó embert, ha akristushoz akarunk menni, ellene kel mondani a világhoz valo szeretetnek, és minden halogatás nélkül követni kel akegyelemnek sugarlását, mert a szent léleknek kegyelme mondgya szent Ambrus. nem szenvedí el ahalogatást, ameg történhetik hogy akristus tsak egyszer szollit, ha mindgyárt nem engedelmeskedünk. tarthatunk attol hogy meg nem talállyuk ötet, kiálltsunk tehát a kristushoz, de szivből kiálltsunk. és mint egy sürgesük ne halgasuk atestet. és avért és ne hajtsunk a mások ítéletekre. és ő bennünket meg világosit. akegyelemnek világával

HAMVAS SZEREDÁN

Imádság

Enged meg uram hiveidnek hogy áitatoságal kezdgyék el ezeket a szent böjti napokat, és azokat buzgoságal gyakorolhasák. ami urunk J. k.

Epistola.

Joel. prof. 2. 12.

Most azért ezt mondgya az ur, térjetez hozám tellyes szivetekből, böjtel és sirasal. és jajgatásal, és szagassátok ati sziveiteket, és nem ati ruháitokat, és térjetez ati uratokhoz. Istentekhez. mert kegyes. és irgalmas, türo és nagy irgalmaságu és felyül halado agonosságot. ki tudgya talám meg tér, és meg enged. és áldomást hágy maga után. eledeli, és itali áldozatot ati uratoknak Istenteknek, zengjetez trombitával sionban, szentellyetez böjtöt, hijátok bé asokaságot. gyüjtsétez egybe anépet, szentellyétez meg agyülekezetet., hijatok özve avéneket, gyüjtsétez egybe akis dedeket, és Csecsemöket, jöjjön ki avö legény. az ő agyas házábol, és a meny aszszony az ő ágyából, atornacz, s' az oltár közöt sirjanak apapok az ur szolgálai, és mondgyák. engedgy meg uram, engedgy meg ate népednek. és adgyad ate örökségedet gyalázatra. hogy uralkodgyanak rajtok a nemzettségez, miért mondgyák anépek közöt, hol vagyon az ő Istenez, buzgoságal szerette az ur az ő földét, és meg engedet az ő népének. és felele az ur, és mondá az ő népének, imé én nektez. gabonát. és bort és olajat küldök, és bé teltez azokal; és nem adlak titeket többé gyalázatra. apogányok közibe.

Magyarázat

K. Mit értesz ezeken a szokon térjetez meg hozám tellyes szivetekből.?

F Az Istenhez valo meg térés a, hogy ellene mondgyunk a véteknék, és a teremtet állatoknak. és hogy minden kedvünket., és szeretetünket, ahoz az örökös jóhoz fordittsuk, hogy tsak egyedül ötet szeresük. és inkább mindennél, a szivből valo meg térés a, hogy néki adgyuk minden szeretetünket, semmit abbol, meg nem tartván. magunkhoz, vagy a világhoz, mert az Isten előtt, valamég az uralkodo szeretet meg nem változik, atselekedetez sem változnak meg, és egészen valo meg térés sem lehet.

K. Miért akarja az Isten, hogy böjtel, sirásal, és jajgatásal térjenek meg.

F Mert nem elég avétkezéstől meg szünni, szükséges még hogy a bűnös sirása tett vétkeit, avétekért penitentiát tarttson, és magát meg büntesse, ha az Isten boszu állását el akarja kerülni, a még nem elég hogy az Isteni szeretett mely aszivet meg hatotta, véle azt fel tétesse, hogy ötöt többé meg nem bánttya, szükséges még, hogy ugyan azon szeretet, arra is vigye, hogy penitentiát tarttson, az Isten haragjának meg engesztelésire, és az ő igasságának, elég tételire, a melyet meg bántotta vétkeivel.

K Mit kel érteni ezeken aszókon, szaggassatók meg ati sziveiteket, és nem ruháitokat?

F Azt kel érteni, hogy az Isten nem a szines, és akülső penitencia tartást kívánna, és meg nem elégeszik akülső sanyargatásokal, ő olyan szivet kíván, a melyet a szánás, és bánás meg szagassa, és meg hassa, amely töredelmes, és alázatos sziv legyen, ahol nintsen Isteni szeretet, és nintsen utálása avéteknek, és ahol nintsen meg utálása avéteknek, őt nintsen se meg bánás, se valóságos töredelmeség.

K. Mitsoda indulatból akarja aproféta a szivnek valóságos meg térésit?

F Abból azindulatból; mert az Isten jó, és szánakodo, mert ő békeséges tüdő, és gazdag irgalmasággal, és hogy aző jósága felyül haladgya ami hamiságinkot, meg akarja nyerni szeretetünket, aző nagy jóságára, és irgalmaságára valo nézve, azt akarja hogy a szeretetért, szeretettel fizessenek néki, meg akarja nekünk mutatni, hogy ameg térés, az ő véghetetlen irgalmaságának munkája, és ahoz nagy háláadásal kel lennünk, a bűnös ember az ő igasságának keménységit varhatta volna magára, még is néki azt igéri, hogy bé tölti irgalmaságából kegyelmével, hogy ha [hogy-ha] hozája meg tér.

K. Ezek aszók helyet, az ő jósága meg haladgya gonoszságinkot, szent Hieronimus, eszerént tészí, a sido szerént., bányia aroszat, a melyel fenyeget, az Isten nem meg változhatatlané, hogy lehet tehát meg változtatni rendelésit, meg bánván a roszat a melyel fenyeget?

F Az Isten meg nem változtattya se akarattyát, se rendelésit, hanem tsak akkor láttzik meg változtatni rendelésit, a midön fenyegetése szerént meg nem büntet, amidön irgalmaságot akar tenni, igasságával fenyegeti abünöst, hogy magában térjen, üdveséges félelemel; és nem azért, hogy meg büntesse azt aki magát meg bünteti, az Isten hogy velünk jobban meg értesse a dolgot, a mi nyelvünkhöz alkalmaztattya magát, mondván, bányia, hogy nem tselekeszi az emberel azt a roszat amelyel fenyegeti, de ő benne nintsenek azok az indulatok mint az emberbe a ki meg bán valamit.

K. Mitől vagyon hogy a proféta minek utánna fel magasztalta volna az Isten joságát, ugy tettzik mint ha abban kételkednék, mondván, *ki tudgya abban tér, vagy meg enged?*

F Ezt a proféta avétkesekkel mondatya nem azért hogy kételkednék az Isten irgalmaságában, hanem hogy meg mutassa néki érdemetlen voltokat, az botsánatra, az Isten hatalmában és irgalmaságában soha sem kel kételkedni, de kel attól tartani hogy ne mutassa irgalmaságát fő képen anagy vétkek után, ez a tartalék hasznos abünösnek, hogy az alázatoságban maradgyon,

K. Mit ért aproféta azon, hogy szentellyétek meg aböjtöt, és asokaságot?

F Az irás szerént érti azt, hogy szent böjtöt hirdessenek, és hiják el asokaságot, másként is, agyülekezetre, és abün botsánatra valo kéréshez., atesti tselekedet meg tartoztatásával valo tisztulással, készülnenek, a szent Atyák mindenkor is arra intik vala ahiveket, hogy a böjtel együt, atesti meg tartozkodást gyakorollyák.

K Mitsoda apapoknak és az Isten szolgainak a hivatallyok anyomoruságoknak, és apenitencia tartásnak idejében?

F Az ő hivatalyok aproféta szerént a, hogy sirjanak atornázt, és az oltár közöt, areájok bizatatot népnek vétkeért, és indítsák fel őket is asírásra, és abünök botsánattyának kérésére, apapok akristus mellet valo közben jároi anépnek, kik anépnek fogadásit, és imádságit néki bé mutattyák, ök engesztelik meg az Isten haragját. és nékik kell mindennek jó példát adni,

K Mit jelent a sido nép a ki apogányok birodalma alá volt vetve?

F Jelenti akeresztyéneket, kik Isten fiai lévén szabadok, de avétekért, az ördög rabságában esnek, és az Isten is kegyetlensége alát hadgya., mert ök is el hadták igaságát.

K. Nem leheté meg szabadulniok abbol arabságbol és mi formában lehet?

F Igen is meg lehet de nem amagok erejek által, hanem akristus kegyelmével., a mely kegyelemért esedezik érettek az Anyaszent egyház, és a melyet kel kérni magoknak, is, mivel az Isten békeséges tüdő, és irgalmas, várja őket apenitentziára, és arra inti is őket, rom. 2. 4. 5. de ha meg vetik az ő joságának gazdagságát. és hoszu várását, félő hogy szivek keménységiért, haragot ne gyüjtsenek a haragnak napjára.

Évangélium.

szent Matth. 6. 16.

Mikor pedig böjtöltök ne legyetek mint akép mutatok szomorúak, mert meg hervaszttyák orczájokot; hogy az emberektől láttassanak böjtölni, bizony mondom néktek hogy el vették az ő jutalmokat. te pedig mikor böjtölsz, kend. meg a fejedet, és az ortzádöt mosd meg. hogy ne láttassál az emberektől böjtölni, hanem ate Atyádtól. a ki rejtékben vagyon. és az atyád aki láttya arejtékben, meg fizet néked, ne gyüjttsetek magatoknak kintset eföldön, ahol arosda, és a moly meg emészti, és ahol a lopok. ki ássák, és el lopják, gyüjttsetek pedig magatoknak kintset az égben, ahol sem a rosda. sem a moly meg nem emészti, és ahol a lopok ki nem assák, s' el nem lopják, mert ahol a kintsed vagyon, ott vagyon a szivedis.

Magyarázat

K. Mit kel érteni a böjtön, amelyről szól akristus a mái Evangéliumban?

F A böjtön nem tsak ahustol valo meg tartozkodást vagy akeveseb ételt kel érteni, hanem az elmének, a szivnek, és az érzékenységeknek sanyargatásit, a véteknek, és az arra vivő alkalmatoságoknak el hagyásit.

K. Mi modon akarja akristus hogy böjtöllyenek?

F Azt akarja hogy fejünket meg kenyük, és meg mosuk orczánköt, de azt nem betü szerént kel érteni. mivel az egyik része aböjtölésnek abbol áll, hogy a kényeségeket el hadgyuk, hanem ez által azt akarja akristus meg értetni, hogy mikor böjtölünk, külső képen is hasonlo örömet és vigaságot mutassunk mint a melyet mutatnak avilágiak amidön meg kenik fejeket és meg mosák orczájokot, egy szoval azt akarja ez által hogy tsak egyedül az Isteni szeretet, a mely meg vigasztallya a szivet, egyedül a legyen inditoja böjtölésünknek. meg kel. tisztítani lelkünket. a véteknek motskátol., és apenitentzia tartáshoz, kel fogni, örömel és nem zugolodásal, mert az Isten tsak azt veszi el töllünk, amit néki örömel és szeretettel adnak.

K. Mit kárhoztat akristus aböjtben.?

F kárhoztattya akép mutatást, és azokat kik el hervaszttyák orczájokot. azért hogy láttassanak az emberektől böjtölni, és azért meg ditsértetni, holot akristus azt akarja hogy mikor böjtölünk mások előtt vig orczával és szemérmetes örömel legyünk.

K. A kristus akarattya nem azé. hogy el titkollyuk mások előtt hogy böjtölünk.?

F Nem azt akarja hogy mások előtt tellyeségel el titkollyuk hanem hogy ne kívánnjunk másoknak. szomorú, és kedvetlen orcát mutatni azért hogy meg ditsérjenek, sőt még tartozunk jó. példát adni másoknak, de csak olyan szándékal hogy Istennek tessünk., egy szóval csak az olyan sanyargatásokat kel el titkolni mások előtt, amelyekért valamely ditséretet vehetnénk az emberektől.

K. A kristus csak ahejában való ditsékedést. és aképp mutatást kárhoztattyaé aböjtben?

F kárhoztattya még az olyanoknak szomorúságokat is, akik nehezen láttyák hogy anagy böjt közelget, és az esztelen vigasságát az olyanoknak, kik anagy böjtben való szenvedésért még előre akarják magokat meg jutalmaztatni, afársáingi mulattságokkal. és tobzodásokkal. holot az ilyen rendeletlen mulattságokban nem szabad részt venni, nem is ilyen formában kel a penitencia tartáshoz készülni, mivel a világi mulattságok, aléleknek, és atestnek meg romlásokra igyekeznek, csak egyedül azal a szent öröme, amellyel láttyák közelgetését az Isten irgalmasága idejének, és az üdvesség napjainak, kel készülnünk a penitencia tartáshoz.

K A kristus nem kárhoztat még másféle szomorúságot is a nagy böjtbe?

F kárhoztattya még az olyanoknak szomorúságokat is akik zugolódással böjtölnek, és csak azért, mert arra kényszeríti az Anyaszent egyház, akik igen nagy járomnak tarttyák aböjtöt, akik azon panaszkodnak, és morgolodnak, akik azt úgy viszik végben mint arabok, és kételenségből, és nem szeretetből, amint illenék, az Isten, és az Anyaszent egyház fiaihoz,

F. Anagy böjti parantsolat, csak éppen aböjtölésre kötelezé?

F kötelez még az imádságra, és a magános életre. az imádságra, hogy kegyelmet nyerjünk a penitenciára, a magános életre, azért hogy el kerülvén minden rosszra vivő alkalmatosságot, azon munkálodjunk hogy meg válhasunk a teremtett állattól.

K. kötelesek vagyunké meg válni a teremtett állattól hogy eleget tegyünk az Isten igasságának.?

F Minden bizonyal kötelesek vagyunk arra hogy meg sanyargassuk a rossz kívánságokat, és az érzékenységeket, azért hogy mi magunkot meg büntessük vétkeinkért, amely meg nem lehet más képen, hanem hogy ellenkezöt tselekedgyünk a természet rossz kívánságival, a kevélységet, alázatossággal kel meg büntetni, anagyra vágyást, az alaton rendüségel, a mértékletlenséget, a mértékleteséggel, a rossz kívánságot, a meg tartozkodásal. a fősvénységet az alamisnálkodásal.

K Miért tilttya a kristus hogy kintsetgyűjtsünk a földön?

F Azért hogy ne ragaszkodjunk a világhoz, nem akarja hogy ami szivünk két felé oszollyék, az Isten, és a teremtett állatok között, se hogy a világi jókhoz ragaszkodgyék, a világi jóktól meg fosztatunk gyakorta akarattunk ellen is. fő képen ahalál által, a mely el veszi tőlünk a mit szerettünk, a kristus azt akarja hogy a mennyi gazdagságot gyűjtsünk. a melyet örökösön bírhasunk, a mennyi gazdagság pedig mind abból áll. valamit tselekeszünk Istenért a földön. valamit neki adunk, és ajánlunk, böjt, ahamisna, imádság. jó tselekedet. keresztényi jó erkölcsök, szenvedések. ezeka valóságos kintsek

K. Micsoda hasznunkra válnak nekünk az ilyen kintsek.?

F Arra hogy azok által az örökös jószágot fogjuk bírni, az Istent magát is aki nekünk mindenünk, és aki bé tölti a gazdagság után való oly telhetetlen kívánságinkot, mert az olyan mód nélkül való fősvény, akinek az Isten nem elég. mondgya szent Agoston

HAMVAS SZEREDA UTÁN VALÓ PÉNTEKEN

Imádság

Kövessed uram kegyelmedet hinteni a mi el kezdet böjtölésünkre, ugy hogy igaz szivel tarthassuk meg, és tölthessük bé ezt a böjtöt. ami urunk J. k.

Epistola

Isai. 58. 1.

Kiálts meg ne szünyél mint atrombita, emeld fel szodat, és hirdesd azén nepemnek az ö vétkeiket, és a jákób házának az ö büneiket, mert engem napról napra keresnek, és az en utaimot tudni akarják, mint anemzettség mely igasságot tselekedet volna, és az ö Istenének ítéletit el nem hatta volna, kérdezik töllem az igasság ítéletit, az Istenhez akarnak közelgetni, miért böjtöltünk, és meg nem tekintetted, meg aláztuk lelkeinket, és nem tudtad,? imé ati böjtötöknek napján. ati akaratatok találtatik. és minden adositokat untattyátok, imé pörlődésre. és versengésre böjtöltök, és ökölel Istentelenül verekedtek ne böjtöllyetek mint enapiglan. hogy hallattassék a magóságban ati kiáltástok, valyon ilyené aböjt melyet választottam, hogy nap estig gyötörje ember alelkét. avagy egybe hajtsa mint a karikát a fejét, és zákot, és hamvat hintsen alája, valyon ezt hivodé böjtnek, és az ur kedves napjának? nem ezé inkább a böjt amelyet választottam, old meg az Istentelenségnek köteleit, old le ale nyomo kötölékeket, botsásd el azokat szabadságra, akik meg romlottak, és minden terhet el szagass. szegd meg kenyeredet az éhezöknek, és a szegényeket, és bujdosokat vid aházadba, midön mezitelent látz, fedd bé ötet, és ate testedet meg ne utálljad, akkor támad fel mint ahajnal ate világóságod, és a te egésséged hamarább fel kél, és orczád előtt mégyen ate igaságod, és az ur ditsösége hozzá fogad téged, akor könyörögesz, és az ur meg halgat, kiáltasz, és mond: ihol jelen vagyok, ha el vészed belölled alántzot, és meg szünöl az ujudot ki nyujtani, és haszontalant szollani.

Magyarázat

K. kinek parantsollya Isten hogy kiálttsanak szüntelen., és hirdessék ki népének az ö vétkeiket,?

F Az ó törvény alat, az profétáknak parancsolá, mostanába pedig apásztorokot, és az Évangyéliumi predikátorit tette, hogy tanítsák és fedgyék, azokat. kiket reájok bizot, hogy emellyék fel szovokot mint atrombita, az az. hogy minden emberi tekintet nélkül beszéllyenek anépek vétkek ellen., mert parantsolattyából beszélnek, azt akarja hogy szüntelen kiálttsanak mind addig még meg nem szünnék avétektől, de ha apásztornak mondgya szent Gergely pápa, nintsen buzgosága tudomány, ha nem tudgya mit kellesék mondani, vagy ha ki nem méri mondani amit tud, hová lészen egy néma kiáltonak kiáltozása,

K. Miért mondgya az ur. hogy kiálttsanak az olyanok ellen. kik ötet minden nap keresik, és akarják üsmerni az ö utait; holot editséretesnek láttzik?

F Mert nem keresik ugy amint kellene hogy meg talállyák, mert penitentziát nem tartanak, atett vétkekért ugy elnek, mintha által nem hágták volna az Isten törvényit, olyan bátran mennek az Istenhez, mintha ártatlanok volnának., a midön az Istenhez akarunk közelgetni, a szent dolgokban részesülni, a szenttségeket fel venni, vagy valamely szent szolgálatban menni, mindennek előtte azon kel el kezdeni, hogy az Isten haragját meg engesztellyük, és eleget tegyünk az ö igaságának, alázatos, és valóságos penitentziánkal; sokan vannak olyan keresztyének. a kik ugy tettzik mint ha az Istent keresnék, és akik tsak amagok akaratyokot keresik bé tölteni, akik ötet akarják meg üsmerni, és akik magokot nem üsmérik, a kik bátran

jarulnak az ő óltárához, és akik azt meg nem tekintik, hogy olyan nagy vétkekben vannak a melyekért penitentiát nem tartottak, és a melyeknek el kellene őket azoktól távoztatni, akik bűntölnék, és magokat sanyargatják, de nem hogy alázatosabbak volnának, és magoknak meghálnának, hanem még kevélyebbek, és magokat inkább el hiszik, egy szóval az új bort, ó edényben akarják tenni, és meg egyesíteni az ő embert, az ujal, nem akarják az első levetni, hanem a másodikat akarják arra felyűl venni, a mely maga meg tsufolás mondgya szent Bernárd.

K. Mitől vagyon hogy azok akikről szól aproféta bűntölnék, és meg alázták lelkeket, de az Isten meg nem tekintette őket?

F Mert ugy bűntölnék, valamint az Evagyéliumi farisaeus, aki meg azal ditsekedék, és mást meg vetet, mert abűntölkben, tsak amagok akarattyokot követték, és el nem akarták hadni avétket, se ellene mondani roszt kivánságoknak., az Isten előtt az ilyen bűnt, mint ha nem volna, avalóságos bűnt inkább abból áll, hogy meg hallunk kivánságinknak, és amagunk akarattyának, mint sem abból hogy atestet koplaltasuk, mivel ezek nélkül abűnt haszontalan.

K. Az ur miért hánya szemekre asidoknak., hogy viszá kerik amivel nekik tartoznak?

F Mert nagy keménységgel és nagy irgalmatlansággal kérik vala viszá az adoságot, mint ha őmagok nem lettek volna adosok az Isten igazságának, botsánatot kérnek tölle bűnökért. és ő meg nem botsátottak se semit el nem engedtek azoknak, kik nekik adosok valának, ugy tselekedének valamint az a szolga, a kinek az ura el engedet volt tiz ezer táalentumot, és aki nagy keménységgel bánék egy szolga társával egy kevés adosáért. az Isten ugy banik velünk valamint mi bánunk másokkal. és azokat teszen irgalmaságot. akik irgalmasok atyok fiaikhoz.

K. Mitsoda apörlödsre, és versengésre valo bűntölnés?

F Az, a midön pörlekedünk, versengünk, vagy veszekedünk másokkal, vagy olyan vétket tselekedni a melynek kiáltása fel hatt az Isten füleiben, a szent irás szerint, a mely vétkeket égre kiálto vétkeknek., nevezik. valamég az Isten az ilyen kiáltásokat hallja, addig kedvesen nem tekéti az imádságokat, bűntöléseket, és más egyéb sanyargatásokat, melyeket nekik ajánlanak, elsőben azon kel elkezdni, hogy szeresük atyánk fiait, békeségben éllünk vélek. ellene mondgyunk a vétkeknek, hogy ha azt akarjuk hogy az Isten meg tekéttse imádságinkot, bűntölésinket, és jó tselekedetinket,

K. Miben áll Isten előtt avalóságos bűnt.??

F Az Isten nem elégszik meg tsak a testi bűntel, akülső alázatosággal, hogy valaki sákban öltözék, és hamuban feküdjék, mind ez haszontalan az Isteni szeretet nélkül, és az irgalmaság nélkül, mindenek felet olyan bűntöt kíván töllünk, hogy a vétket el hadgyuk, és jót tselekedgyünk, hanem perlekedünk, nem versengünk, nem nyomorgatunk másokat, ugy arosztol el távozunk, ha enni adunk az éhezőknek, ha a meziteleneket ruházuk. szállást adunk az idegeneknek, ugy jót tselekeszünk, az ilyen bűnt teszi kedvesé az Isten előtt atesti bűntöt. ugyan akkor is halgattya meg kiáltasunkot. és könyörgésünket, és nyerjük meg kérésünket.

Évagyélium.

szent Matth. 5. 43. és 6. 1.

Hallottátok hogy mondatot. szeresed felebarátot. és gyűlöllyed ellenségedet. én pedig mondom nektek, szeresetek ellenségiteket. jót tegyetek azokal kik titeket gyűlölnék, és imádkozatok atüldözöitekért, és ragalmazoitokért, hogy fiaik legyetek atüldözöiteknek ki mennyekben vagyon., ki az ő napját fel támaszttya a jókra, és agonoszokra, és esött ad, az

igazakra. és ahamisakra, mert ha azokat szeretitek kik titeket szeretnek. mitsoda jutalmatok lészen? nem azt tselekeszike apublikanusok is? és ha tsak az atyatok fiait köszöntitek, mit miveltek többet, nem azt mivelike apogányok is. legyetek azért ti tekellertesek. mint ati mennyei Atyátok tekellertes., ojátok magatokat hogy igazságtokat ne tselekedgyétek az emberek előtt, hogy láttassatok azoktól. mert egyéb képen jutalmatok nem lészen a ti atyátoknál. ki mennyekbe vagyon. Mikor azért alamisnát adsz, ne trombitáltass előtted, a mint akép mutatok tselekesznek. a synagogákban, és az utzákon, hogy tiszteltessenek az emberektől. bizony mondom néktek el vették jutalmokat, te pedig alamisnát adván, ne tudgya abal kezed mit tselekeszik a jobb kezed, hogy ate alamisnád rejtékben legyen, és az Atyád ki a rejtékbe láttya. meg fizet néked.

Magyarázat

K. Mire tanyit minket az Anyaszent egyház a máii Évangyéliumba?

F Arrahogy mitsoda köteleséget tartozunk szeretni ellenséginket, a mely nélkül a mi böjtölesünk nem volna erdemes Isten előtt, arra is meg tanyit hogy mitsoda elmével kel jót tselekedni.

K Az ó törvény parantsoláé a sidoknak szeretni ellenségeket?

F Azt nem parancsolá. hanem tsak azt hogy szeresék felebarátyjokat. vagy jó akarójokat, ök ebből azt hozák ki, hogy szabadságot adot, vagy is parantsollya nekik hogy gyűlöllyék ellenségeket, mivel ajo akaron, vagy is a felebaráton ök tsak atyok fiait értették, vagy is amagok nemzeteket. de azt tovább nem terjesztették. nem tudgyák vala még azt, hogy az egész emberi nemzet, idegen vagy ellenség. az Istennek munkája. és képire vannak teremtvé, és hogy mind azok felebarátink lévén. akarja hogy szeresük azokat.

K. Tartoztanak tehát az ó törvényben. az ellenségeket úgy szeretni valamint ajó akarójokat, és gonoszokat valamint ajókót?

F Minden bizonyal tartoztanak az örökké való törvény szerént, és az Isten példájára való nézve. aki szereti a gonoszokat, de nem a gonoszságokat, minden embereket tartoztak szeretni, az igazágtalanokat, valamint atöbit, de kellett gyűlölni az igazágtalanságot,

K. A kristus az ellenségünkhöz való szeretetet köteleség alatt való parantsolatul adgyaé vagy tsak mint egy tanatsul?

F Azt minekünk köteleség alatt való parantsolatul adgya, és nem lehet üdvezülni, ha ezt végben nem viszük, mivel az ő törvénye a szeretetnek törvénye mely minket arra kötelez hogy erőt vegyünk rossz kívánságinkon az Isteni szeretethez való indulatból. azt akarja hogy az átokért áldással fizessünk másoknak, hogy jóval legyünk agonoszért másokhoz, hogy imadkozunk azokért kik bennünket üldöznek, vagy káromolnak,

K Honnét bizonyitod azt meg hogy eparantsolat?

F onnét hogy az üdvezítő nekünk rendül adgya az ő Attyának rajtunk való gond viselésit, és az ő maga példáját mondván, *legyetek irgalmasok, mint ati Atyátok irgalmas legyetek tekellertesek. mint a ti mennyei Atyátok is tekellertes, aki az ő napját fel támaszttya ajokra, és a gonoszokra, és esöt ad, az igazakra, és ahamisakra.*

K A kristus szeretteé az ellenségit, és akarjaé hogy kövesük ötet?

F A kristus könyörgöt azokért kik ötet fel feszítették és meg ölték, mi az ő ellenségi voltunk, és ő meg holt érettünk, maga mondgya hogy a mint én tselekedtem, tiis a szerént

tselekedgyetek, szent pál. azt mondgya., *hogy elevé el rendelt minket hasonloká lenni az ő Fia ábrázattáéhoz*, rom. 8. 29 és *hogy legyünk néki követőji, valamint ő követője akristusnak*, 1 cor. 11. 1. *uj parantsolatot adok néktek*, mondgya az ur, *hogy szeresétek egy mást, valamint titeket szerettelek. hogy tiis szeresétek egy mást.* joan. 13. 34.

K Adgy nekünk még más bizonyítást is erről az igaságról

F Szeresétek. ellenségiteket mondgya akristus, hogy fiai lehetetek ati menyei Atyátoknak, ebből azt hozom ki szükség képen, hogy aki nem szereti ellenségit nem az Isten fia, és nem áll úgy mint Isten fia, szükséges tehát, hogy az Isten fiai lehessünk, és üdvezülhessünk. hogy szeressük ellenséginket

K. Mitsoda más okát adgya akristus ennek a parantsolatnak.

F Azt hogy akeresztyéneknek meg kel magokat különböztetni apublikánusoktól, és apogányoktól, más képpen nem üdvezülhetnek, apublikánusok, és apogányok tsak azokat szeretik, akik őket szeretik, és azokat téznek jót, akik ő vélek jót tesznek, mi azért, hogy ha ezeknél többet akarunk tselekedni, és üdvezülni. szükséges hogy még az ellenséginket is szeressük, és jót tegyünk azokkal. a kik velünk rosszat téznek, ha tsak azokat szeretjük, a kik minket szeretnek, akkor természet hajlandóságát követjük. aki tsak ahaszonért szeret, és amaga elég tételiért.

K. véteké jó akarainkat szeretni, és vélek jól tenni?

F. A nem vétek, sőt még anagy vétek, és nagy hálaadatlanság volna, a szeretetért. szeretettel nem fizetni, de tsak a jó akarokat szeretni, avétek, szükséges egy keresztyének hogy szeresse jó akaróit, és atyafiait, Istenes szeretettel, aki pedig ilyen formában szereti, szeretni fogja az ellenségit is, mert az Isten munkája, nem úgy mint ellenséget, hanem mint embert, azért is szereti, hogy magokban szálván, az Isteni szeretetre térjenek.

K. Elégé tsak azt mondani, hogy szeretjük ellenségünket hogy néki rosszat nem kívánunk, de nem akarunk vélek beszélteni, se vélek jól tenni?

F A nem elég, amagunkhoz való szeretet könnyen meg tsallja magát és szeretetet gondolót lenni ahol nintsen, aszeretetet tselekedetel bizonyították meg, *ne tsak szóval. és nyelvel szeressünk*, mondgya szent János. 1 lev. 3. 18. *hanem tselekedetel. és igasággal, ahit tselekedet nélkül meg holt.* mondgya szent Jakab 2. 17. *ahitet aszeretet eleveníti, aszeretet soha nintsen munka nélkül*, mondgya szent Agoston.

K De ha se tehetség se alkalmosság nintsen arra hogy jól tegyünk ellenségünkkel mit kel olyankor érette tselekedni?

F Mindenkor lehet, és kel érette imádkozni és jó akarattal lenni hozzája, ettől senki ment nem lehet, se senki magát nem mentheti, ha magunk jót nem tehetünk vélek. leg aláb mások által igyekezünk azon, kételenek is vagyunk őket fel keresni, és meg előzni, ha látjuk hogy ők nem akarnak minket meg előzni, mert mind atyánk fiai, és egy véren váltottak meg velünk, tartozunk mindent el követni, a mi meg térésekre szolgálhat, tsak egy kis idegenség mutató is vétkes olyankor, és abból meg láttzanék hogy nem afelebarati szeretet szerént viseljük magunkot. és hogy vagyunk még valami a szívünkben ami ellenkezik ezel a jó erkölcsrel.

K. Mire tanít minket akristus ami jó tselekedetünk iránt, úgy mint azalamisna. böjt, és penitencia iránt?

F Arra tanít. hogy akik ezeket tsak az emberi tekintetért tselekeszik. ezekért meg dicsérik, vagy hasznokra legyen, az olyanok ne várjanak jutalmat Istentől, e földön veszik el a jutalmat.

hogy ha lehet abal kéz ne tudgya mit tselekeszik ajóbb kezünk, és a mi mennyei Atyánk látván rejtékben valo jó tselekedetinket, mindenek előtt meg jutalmaztattya nekünk.

K Tartozunké el rejteni jó tselekedetinket?

F Nem tartozunk azokat el titkolni, amidön azokra kötelesek vagyunk, hanem tsak annyiban. amenyiben azok különösök. és amenyiben lehet, mivel tartozunk jó példát adni felebarátunknak, akristus ezt így akarja mondván, hogy ami világosságunk az emberek előtt világosítson. azért hogy látván ami jó tselekedetinket, az Istennek ditséretet adgyanak, azt kívánnya tehát, hogy amidön jó tselekedetünknek mindenek láttára kel végben menni, mindenkor belső képen abban a szándékban legyünk. hogy tsak az Istennek akarunk tettzeni, és az ő akarattját követni, azt nem akarja hogy tettetéssel mutogassuk az emberek előtt jó tselekedetinket, a ditséretékért, és hogy azokért jóbban betsüllyenek, de még azt kívánnya töllünk, hogy a menyiben ami hivatalunk azt nekünk meg engedi. hogy magunkot el rejttsük, és el kerüllyük a ditséreteket, valamint ő maga gyakorta tselekedék. meg akarván nekünk mutatni, hogy ajó tselekedetekben, kel tartani ahejában valóságtól, és hogy az emberi ditséret, veszedelmes kísértet,

HAMVAS SZEREDA UTÁN VALO SZOMBATON

Imádság

Uram vegyed kedvesen ami imádságinkot, és enged meg nekünk. azt a kegyelmet, hogy áitatosan szolgálván tégedet, tarthasuk meg ezt a nagy böjtöt. a mely lelkünk, és testünk hasznára rendeltetett, ami urunk. J. k.

Epistola.

Isai 58. 9.

Akor könyörgesz, és azur meg halgat, kiáltasz, és mond, Ihol jelen vagyok, ha el vészed belölled alántzot, és meg szünöl az ujudat ki nyujtani, és haszontalant szollani, midön ki öntöd az éhezöknek alelketet, és anyomorult lelket bé töltöd, fel támad a setéttségben ate világoságod, és setettséged olyan lesz mint adél, és nyugodalmat ad néked mindenkor az ur, és bé tölti ate lelketet fényeségekkel, és atsontyaidot meg szabadította és lesz mint anedves kert, és mint avizek kuttya, melynek vizei el nem fogynak, és meg építetnek te benned arégi pusztaságok, a sok régi nemzettségektől fogva valo fundamentumokat fel állatod, és fővények építőjenek hivatatul, az ösvényeket nyugodalomra fordítván, ha el fordítod alábadot aszombatrol, hogy az én szent napomon akaratomat ne tselekedgyed. és gyönyörüséges szombatnak nevezed, és az ur ditsőséges szent napjának, és azt ditsőited. midön nem tselekeszed ate utaidot, és nem találtatik ate akaratomat, hogy beszédet szóly. akkor gyönyörködöl az urban, és fel emellek tégedet aföld magossága fölibe, és étetlek téged a jákob Atyád örökségéből, mert az ur szája szollott.

Magyarázat

K. Mire tanit minket az Isten amái letzkében. aproféta által?

F A tegnapi és amái letzkében meg tanulhattuk hogy mitsodásnak kel lenni aböjtnek, hogy kedves lehesen előtte, és kegyelmet vehesük, mivel azt akarja hogy rosszul ne bányunk atyánk fiával, rabságban, és nyomoruságban ne tarttsuk, az ő betsüllete ellen semi rosszat ne

szollyunk, hanem azon legyünk ezekben a penitencia tartó időkben, hogy őket segítsük, és vigasztaljuk, és néki szolgáljunk mindenben, szeretettel és szanakodással.

K Mitsoda jutalmat ígér az Isten azoknak, kik eszerént bánnak felebarátokkal ezen aszent böjten?

F Azt igéri hogy meg világosítja vakuságoknak setétségét, kegyelmének világával, és az ő életek fényes lesz mint adél, az ő lelki szomorúságokat örökös vigaságá változtatja. békeségbe és nyugalomba tartja őket, anyomorúságokban lelki jókál bé tölti őket, és olyanok lesznek mint a vizek bővölködő kert, az az, az Isten kegyelmével, és mint az áldásnak forási, amelyek meg nedvesítik, és szentelik minden tselekedeteket,

K. Nem leheté ezeket az egyházi szolgálókra szabni, akikre a lelkék vannak bízattva?

F Lehet betű szerént rájuk szabni úgy egy tselédes Atyára. és Anyárais, akik eszerént élvén, aszent Lélek által, meg nedvesítet kerteké lesznek, a mely minden féle jó tselekedeteknek gyümölcsöt hozattya vélek, meg rakják lelki épületeket. az olyan helyeket a melyek az előtt puszták valának, és a hol az Istent, se nem üsmérték, se nem imádták.

K. Mit jelent az a tilalom melyet tett az Isten, hogy ne járjanak szombatot, és ne kövesék akarattokat azon a néki szenteltet napon.?

F Azt tiltja a szombatnak hogy meg ne szentségtelenítsék a szombatot, vagy utozásal, vagy mezei munkával, vagy egyéb dologal, tiltja nekik avétket, mely a meg romlot embernek akarattából származik, mivel azt a napot magának szentelte, annak anapnak emlékezetire, amelyen meg nyugodot világ teremtése után, mivel eza szó, sábat, nyugalmat tézen,

K Mit jelent a keresztyének iránt a szombat meg szentelésiről való parantsolat.

F Ez a parantsolat másra intézet, és ha lelki értelemel veszük, inkább tekintette a keresztyéneket mint asidokot, egy keresztyének nyugalomban kellene élni és mint ha minden nap innep lene. ez úgy is lenne hogy ha akristus. és az Apostol mondása szerént az Isten országa benne volna, hogy ha az igazság, a békeség, és a szent Lélek öröme, szivében uralkodnék, mivel, avétek, nyughatatlanságot, rendeletlenséget, és fel háborodást okoz, ellenben ezek a jó erkölcsök, az igazság, és az áitatoság, azt okozák hogy az Isten benne lakik, mint templomába, és a jó lélek üsméretnek békeségét meg tarttyák, ő benne, eszerént nyugalom egy keresztyének egész élete, amely kedves Isten előtt, mert szüntelen kostoltya azt az édeséget melyet az urban talál, és amely néki egész öröme. és boldogsága, holot, *ahamisaknak*, mondgya Isaiás, 57. 21. *nintsen se örömök, se békeségek, és olyanok mint a fel háborodot tenger, amely meg nem tsendesithetik*

K. Nem leheté vasárnapra érteni mind azt, amit a proféta mond szombatrol?

F A keresztyéneknek avasárnap az urnak napja amellyet a maga tiszteletére szentelte, fel támadásának, és az Anyaszent egyház pünkösöd napján való fel álitásának titkai által, és ezt a napot parantsoltya nekünk meg szentelni, hogy ha tehát egy keresztyének egész élete szombat napból áll, amelyet az Isten szolgálattára kel szentelni, annál inkább avasárnapot arra kel szentelni, a melyen tilt minden szolgálat béli munkát, azért hogy az egész napot avallás béli foglalatoságban tölttsük, úgy mint az imádságban, imádásban, olvasásban, az ő igeiről. és titkairól való elmélkedésben

K Mivagyon meg tiltva ezen anapon.?

F A vétek, avilági mulattság., játék, és más egyéb, ami az Istent meg bánthatná, akézi munkák, utozás, vadászás, a világi dolgok, mind a, valamit avaloságos szükség nem kíván töllünk,

mind a, valamit a felebaráti szeretet, és az igazság nem parantsol nekünk, és közönségesen mind a, valami el felejtethetné velünk azt amivel tartozunk Istennek, és az üdvességnek,

K Mire vagyunk kötelesek azon anapon?

F Tartozunk aközönséges templomban menni, és ott hittel és buzgosággal misét halgatni, apredikation jelen lenni, többet kel imádkozni mint mászor, szent dolgokról olvasni, ajó tselekedetekben foglalatoskodni, elmélkedni az Isten törvényéről, az alattunk valokot oktatni, semmit se nem mondani, se nem tselekedni olyat, a mi nem tzelezhatna az Isten szolgálattára, ilyen formában várhattuk a mennyei áldást, és kegyelmet magunkra, tselédünkre, ahéti munkáinkra, és szerezhettük magunknak a nyugodalmat, és azt a szent vigasztalást, minden gondunkban, és szomorúságunkban.

K. Mit jelent a Jákób öröksége melyet ígér Isten azoknak kik ötet hiven szolgállyák?

F Az örökös boldog életet, amelyel meg jutalmaztattya Isten azokat akik aböjtben, és apenitentzia tartásban avétket el kerülük, és igyekeznek el hadni rosz kívánságokat, és szorgalmatosággal meg tarttyák aparantsolatokat

Évangélium.

Szent Mark. 6. 47.

És mikor estve volna, ahajo atenger közepin vala, és ő egyedül aföldön, és látvan őket munkálodni az evezesben, (:mert ellenkező szél vala) és az éjnek negyedik vigyázása felé. hozájok mene járván atengeren, és el akar vala mellettek menni, azok pedig hogy láták ötet, atengeren jární, szemfény vesztésnek áliták lenni, és fel kiáltának, mert mindnyájan láták ötet, és meg háborodának, és mindgyárt szolla vélek, és mondá nekik, Bizzatok, én vagyok, ne féllyetek, és bé mene hozájok ahajoba, és meg szünék aszél, és annál inkább álmelkodik vala magokban., mert nem érték a kenyerek dolgát, mert szivek vak vala, és mikor atengeren által mentek volna. jövének a Genezáret földére, és a partra jutának, és mikor ki mentek volna ahajobol. mindgyárt meg üsmérték ötet, és el futván az egész tartományt, kezdék nyoszolyákban abetegeket széllyel hordozni, ahol hallják vala ötet lenni, és valahová bé mégyen vala afalukba, vagy majorokba, vagy városokba, az uttzákra teszik vala abetegeket, és kériük vala ötet, hogy akár tsak a ruhája peremét illetnék, és valaményin illeték vala ötet, meg gyógyulnak vala.

Magyarázat

K Mit jelent amái Évangéliumban a szelvész, és a félelem a melyben akristus hadgya esni az Apostolit?

F E képe mind annak valamit az Isten meg enged hogy történnyék ahiveken ez életben, amelyben meg próbállyá őket a sok változásal., amagok rosz hajlandóságokal, üldöztetésekkel. a mellyek egyik amásikát követik mint atenger habjai, az Isten ezeket meg engedi azért, hogy meg erősítse ahitben., a mely meg gyengül atsendeségben., az ő segittsége meg tarttya és meg szabadittya azoktól., amidön annak ideje eljő, elegyes egy keresztyének az élete jóval és gonoszal; erővel és gyengeséggel. és ugyan ajó, és agonosz ellen valo viaskodása által, ad az ur gyözedelmet néki, ellenségin, és adgya néki békeségit.

K Mit kel tselekedni ezekben a kísértetekben., próbákban.?

F Arra igen vigyázunk hogy meg ne tsökenyünk, ahitben és abizodalomban., meg ne rettennyünk, se éjeli látásnak netarttsuk amidön a kristus segítségünkre jö, akristus maga látogat minket midön nyomorgat., és próbál, és nem az ellenség, legyünk bizodalomal, és remélyünk areménség ellen is, hogy az ő irgalmasága, kezeit nyujtja nekünk. aveszedelemből kiveszen., és meg szabadit a nyomoruságoktól, melyeket az ő igassága küld reánk

K A kristus miképen tsendesiti meg félelmünket, amidön olyan félelemben vagyunk, mint amelyben valának az Apostolok.?

F Az ő szavával tsendesiti meg. és kegyelmével, mondván ami lelkünknek, bizzál, ne fély, én vagyok üdvéséged, amidön parantsol aszélvésznek, meg tsendesedik, buzgoságal kel azt kérni, és meg segít minket, és jelen valo létit szivünkkel meg érezteti, és ezeket a vigasztalásra valo szokot fogja nekünk mondani. Én vagyok, ne fély.

K. Mi okozza az ilyen állapotban ami félénkséginket. és kitsiny szivüségünket?

F A mi magunkhoz valo szeretet, amely oka, hogy nintsen se hitünk, se bizodalomunk, az ördög látván gyengeségit az embernek, kitsiny szivüeké igyekezik tenni, az igazakat azért, hogy elé ne mennyenek az Isteni szeretetben, avilági embereket pedig tsalárd békeségben, és nyugodalomba tarttya, azért hogy avéteknek mélységében meg maradgyanak, amelybe ugy vannak, valamint az egyiptiusok valának atenger fenekén.

K Mit kel tsinálni, amidön abban afel háborodásban, és nyughatatlanságban vagyunk?

F Fel kel serkenteni az el alut kristust, abékeséges türesem, és abuzgo imádsagal., öhozája kel folyamodnunk, kérjük segítségit, hogy tsendesittse meg szivünkbe a szélvészt, és adgya kegyelmit szolgálattyában valo meg maradásunkra, hogy ha pedig hamarságal meg nem halgat, és anyughatatlanság még tart, hitesük el azt magunkal., hogy azon az uton akar minket vezetni, az üdvéségre, és hogy az ő halgatása, elő menetelünkre fog szolgálni,

K Mit jelent szent Péternek kitsiny hite, amelyért tsak nem el merüle?

F Jelenté az olyan keresztyéneket, akik azt gondollyák hogy már minden oda vagyon, a midön az emberi segítségtől meg fosztatnak, akiknek nem igen nagy bizodalomok lévén az Isten mindenhatóságában, és véghetetlen jóságában, inkább az emberi gond viseleshez támaszkodnak, és a magok erejekhez. mint sem az Isteni segítséghez, ettől is vagyon, hogy nagy része akeresztyéneknél a világ tengerének habjaiban el merül, holot el kellene azt magunkal erősen hitetni, hogy amidön mindenről ketségben éshetünk az emberek iránt, és hogy töllök semit nem remélhetünk, az Isten akor jö örömet segítségünkre. és akor mutattya meg az ő mindenható karjának erejét.

K Mit tanulhatunk az Apostolok példájából, akik minek utánna annyi tsudát lattak volna, még is olyan vakok?

F Meg láthattjuk abból. hogy mitsoda nagy a setéttség a melyet avétek a mi elmenkben hintet, és hogy mitsoda haszontalanok ami okoságink, és villámlásink, hogy ha tsak akristus meg nem világosit minket, szent lelkével. ezért is tartozunk meg vallani neki, hogy ha tsak nem méltoztatik fel nyitani szivünknek szeméit, az ő igaságára, mi egész életünkben vakságunkban fogunk maradni.

NAGY BÖJT. 1 VASÁRNAPJÁN

Imádság.

Oh' Istenünk aki meg tisztított Anyaszent egyházadot, anagy böjtel. melyet meg tart minden esztendőben, ad meg nyerni népednek jó tselekedetivel, amit igyekezik meg nyerni bojtölésivel, a mi urunk. J.k.

Epistola.

Szent Pál. 2. Cor. 6. 1.

Intünk pedig segítvén, hogy az Isten malaszttyát heaban ne vegyétek, mert azt mondgya, kellemetes időben meg halgattalak, téged, és az üdveségnek napján meg segitettelek, téged, imé most vagyon akellemetes idő. imé most az üdveségnek napja, senkinek semmi botránkozást nem adván, hogy ne szidalmaztassék ami szolgálatunk, hanem mindenkben visellyük magunkat mint Istennek szolgálai sok türesben, háboruságokban, szükségekben, szorongatásokban, vereségekben, tömlotzökben, támadásokban. munkákban, vigyázásokban. böjtölésekben, tisztaságban. tudományban, hoszu várakozásban. kegyeségben, a szent Lélekben. tettetés nélkül valo szeretetben, az igazság igéjében. az Isten erejében, az igazság fegyvere által. jobb, és bal kéz felől. ditsőség és gyalázat által. gonosz, és jó hir által. mint hitetők, és igaz mondok, mint üsméretlenek, és üsméretesek, mint meg halók, és imé élünk, mint meg verettek, és meg nem öletettek, mint szomoruk, mindenkor pedig örülök, mint szükölködök, sokakat pedig meg gazdagítottok. mint ha semmink nem volna, és mindennel birók

Magyarázat

K Mellyek azok akegyelmek. amellyekre int szent pál hogy hejában ne vegyük?

F A kristusban valo hitt, az Évangyéliumi igazságokrol valo üsmerettség. az ő példájának szenttsége, aszenttségeknek kegyelme, a szent indulatok, és kívánságok, melyeket a jó erkölcsre ad, ha ezekel nem élünk, ezekért alázatosabbak nem leszünk. magunknak jobban ellene nem mondunk, békeséges, türobek, és adakozobbak nem leszünk, így akegyelmet haszontalanná teszük, és haszon nélkül veszük.

K. Mitsoda, az az alkalmas idő, amelyről szol az Apostol.?

F Az, ez életnek egész ideje, a mely az ur irgalmaságának ideje. az olyan idő, a melyben az Anyaszent egyház tiszteli anagy titkokot, példának okáért, a negyven napi böjtnek ideje, a melyben a mennyei tárház meg vagyon nyitva; ahonnét az Isten osztogattya kegyelmét, apenitentzia tartoknak, és az ártatlanoknak bövségel; élni kel tehát azzal a szent idővel., ha abban a kegyelemben részesülni akarunk, mivel ha azt az időt el vesztyük. magunk gondatlanságiból, félő hogy az Isten elne távozek töllünk, és magunkra ne hadgyon. attól is füg a mi örökké valósággra valo sorsunk, mert abban az időben akarja akristus közleni velünk. halálának gyümölcseit, ha részt akarunk venni szenvedésiben a penitentzia által. hogy ha pedig hejában el hadgyuk azokat adrága orákok el mulni, mindent el vesztyünk, és magunkot is, hogy pediglen ezekre figyelmeteséggel legyünk, az Anyaszent egyház. azért olvastattya ezt a levelet. aböjt kezdetin, mivel ez, az aratásnak ideje. lévén, mindennek szükséges esztendőre valot gyűjteni.

K Mire tanit még minket szent pál ebben aletzkében?

F Meg akarván amaga viselésit menteni, amely ellen sokat beszélének, le írja magát. és egyszer mind formáját is adgya a maga munkáiban., és jó erkölceiben. egy valóságos Évangyéliumi pásztornak. amaga hivatalyát annyiban viszi méltán végben, a mennyiben az ő maga viselése hasonlít ehez anagy Apostoléhoz

K. Mitsoda jó erkölcsököt kíván az egyházi szolgálóktól?

F Hogy békeséges türok legyenek, minden féle nyomoruságokban, és szükségekben. hogy készek legyenek akristusért el szenvedni, és mások üdveségekért, a szükségeket. vereségeket, tömlöczököt, támadásokat, éhségeket, vigyazásokat, hogy fenyelkedgyenek, atisztaságban., tudományban, akegyeségben joságban., aszent lélek ajándékában; tettetés nélkül valo szeretetben., az igazság igéjében, az Isten erejében, az Isten fegyverébe. hogy vitezkedgyenek jobb, és bal felől, az az, minden féle állapotba, mind jó, mind rossz állapotokban., aditsőségben, és a gyalázatban.

K Miképen kel vitezkedni aditsőségben, és a gyalázatban,

F Nem kel az egyházi szolgálóknak fel fuvalkodni, se ditséreteken, se atiszteleteken, amellyeket adnak nekik, se azért el ne hadgyák magokat, ha az emberek meg vetik, gyalázák, és hitetőknek tarttyák, az olyanok kik nem üsmérik, és üsméretleneknek, noha üsméretesek ajók előtt.

K. Miért mondgya hogy olyanok mint a meg halok, és mind azon által mint az élök?

F Azért 1. mert ha szinte nagy veszedelemben forog is minden nap az élettyek, de az Isten meg tartoztattya dühöségit ellenségeknak, és meg nem engedi halálokat, 2 mert egyaránsu képen kel nekik tekénteni ahalált és az életet, akár azt akarja az Isten hogy meg halyanak, akár azt hogy élyenek. 3. azt is el mondhatni hogy szüntelen munkálódnak azon, hogy mindeneknek meg halyanak, de az olyan halál nekik, kút feje az életnek, és így ök, mint meg halok, és imé élök, mert szüntelen sietnek ahalálra, a mely öket örökké fogja éltetni, avalóságos étellel.

K Miért mondgya, hogy mint szomorua, mindenkor pedig örülök,?

F Azért mert ha szinte nyomoruságokat, és keserüségeket szenvednek is, aszent Léleknek örömben szenvedik, és akik vigaságal szenvednek azért, aki érettek anyit szenvedet.

K Miért mondgya hogy szükölködök, még is sokakat meg gazdagitok. mint ha semijek nem volna mindennel birnak.?

F Mert tellyeséggel ellene mondván avilági joknak., másokat meg gazdagittanak, adományokal, és reájok hintik, a kegyelemnek kintsét, a melynek ök aki osztogatói, nem lévén semmijek. szegények itt a földön, és készek mindent el veszteni, és el hagyni, mind azon által mindent birnak, mert azt birják aki mindent bir, sokal inkább is meg elégednek amagok sorsokal., mint sem azok., kik sok joságokat birnak.

Évangyélium.

Szent Matth. 4. 1.

Akkor Jésus apusztában viteték alélektől. hogy meg kísértetnék az ördögtől, és midön böjtölt volna negyven. nap és negyven éjjel, az után meg éhezék, és hozája járula akisértő. monda neki, ha Isten Fia vagy, mondgyad hogy ekövek kenyerekké legyenek, ki felelvén mondá. írva vagyon nem tsak kenyérel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik, akkor fel vivé ötet az ördög a szent városba. és a templom tetejére állatá ötet, és

mondá néki, ha Isten Fia vagy bocsásd le magadot, mert irva vagyon, hogy az Angyalinak parantsolt felöled, és kezekbe vesznek, téged, hogy ne talám köbe ne üssed alábadot monda néki Jésum, ismég irva vagyon, ne kísértted ate uradot Istenedet. ismég fel vivé ötet az ördög egy igen magos hegyre. és meg mutatá neki avilágnak minden országit, és azok ditsőségét. és mondá néki, ezeket mind néked adom, ha le esvén imádandasz engem; akkor mondá néki Jésum, meny el sátán, mert irva vagyon, ate uradot Istenedet imádgjad, és tsak néki szolgálj, akkor el hagyá ötet az ördög, és imé az Angyalok jövének és szolgálának néki.

Magyarázat

K. Miokra valo nézve mene akristus apusztába kereszttsége után, és menek elötte el kezdené predikálását.?

F 1. Hogy nekünk például lehesen, és hogy meg mutassa nekünk, hogy akereszttségben vett kegyelem. meg tartására, szükséges avilágtol el távozni, akülönös életet szeretni, az imádságot, és penitentiát tartani, 2. arra akarta tanítani azokat kik az egyházi rendben akarnak menni, hogy minek elötte másokat tanítsanak. atanításhoz, akülönös étellel, avilági dolgok el hagyásával, és a sanyaru étellel kel készülni, és azon igen lenni hogy meg gyözhese az üdveség ellenségit, és föképen. ahárom ágait atest kivánságának, a szem bujálkodásának, és az élet kevélységének, mivel ezek eredeti minden vétkeknek,

K. Miben foglalatostkodék az üdvezítő negyven napig apusztában?

F Az imádságban., aszüntelen valo kemény böjtölésbe. mindentől meg lévén fosztatva, de tellyes volt szent Lélekel, ót akisertő meg kísérté ötet, és ezen tselekedetivel meg érdemlé nekünk az imádságnak, akülönös életnek, és a penitencia tartásnak kegyelmét. és akisértetek gyözedelmit..

K szükséges valaé hogy akristus meg próbáltassék.?

F Arra nem vala ő néki magának szüksége, mivel ő maga vala az ártatlanság, és a szentség. de magára vévén büneinket, szükséges vala az ő testének, az az, az Anyaszent egyhaznak, és az ő tagjainak, ugy mint ahiveknek, meg akará gyözni azördögöt, atestet, avilagot, hogy ő benne vessük minden bizodalmunkat meg gyözvén tehát ezt ahárom ellenséget, meg gyözte, ami egész életünkben valo ellenséginket, ha mi is ezeket meg gyözük, nem léssen hatalma mi rajtunk az ördögnek. és ha azokat meg gyözte amaga személyében, mi bennünk is meg gyözi, hogy ha hiven kaptssollyuk magunkot hozzája.

K Mellyik kísértet ellen akara először az üdvezítő ellene állani?

F A test kivánságának, amely az érzékenységi gyönyörüségeknek szeretete, azördög arra akará ingerleni hogy aköveket kenyéré változtassa, hogy eleget tenne az éhségnek, melyet szenved vala, és mind azoknak a kísértő gyönyörüségeknek, amelyeket az ember érezhet atestben, és mind annak valami az érzékenységet ketsegteti,

K. Mellyik amásodik kísértet?

F A szemnek bujálkodása, ez olyan rendeletlen kivánság amely mindent meg akarna látni, tudni, próbálni, tsak abból agyönyörüségből, hogy tudhason valami ujságot, ezt jelenti nekünk azzal. amidön az Isten Fiát agonosz lélek fel emelé a templom tetejére, tanatsolván azt néki hogy ugordgyék le onnét, talám az Angyalok a szent irás mondása szerént, a kezekben veszik, hogy meg ne üsse magát. és ugy magais meg lattya, ha az Isten Fiaé.

K kitsodák azok, akiket ilyen formában kísért az ördög?

F Mind azok, akiket arra ingerli, noha észre nem veszik. hogy az egyházi tiszttségekre, és méltóságokra emellyék magokat olyan tsalando bizodalomal hogy az Isten meg segitti öket, és nékik is olyan segittségít adgya, valamint másoknak, akik azokat az ö rendelésiből veszik fel; azzal az Istent kísértik, és azt akarják hogy tsudát tegyen, és anagyob kegyelmét azoknak adgya, a kiket arra hi, és akik a maga hittségből, és nagyra vágyásbol. akarnak elé menni, az ördög fel emeli öket, hogy nagyobot essenek,

K Az ördög nem tsalé meg sokakat, a hejában valo látásal és tudásal?

F Meg tsal sokakat. akikel azt hiteti el, valamint ami első Atyáinkal, hogy olyanok léznek mint az Istenek, meg tudgyák ajót, és agonoszt, hogy ha amély tudományokra adgyák magokat. ha a természetet visgállyák, ha az elrejtet titkokot visgállyák, ha ugy töltik életeket, valamint az Athénes béliek, ahir mondásban. és halgatásban, act. 17. 21. és soha arrol nem gondolkodnak ami leg szükségesebb. a világon, mindent tudnak., tsak éppen azt nem tudgyák, ami [a-mi] szükséges az üdveségre, minde nagy tsalárdsága az ördögnek. aki vélek el hiteti hogy ilyen modon kel felyül haladni a több embereket, és nem veszik észre. hogy tsak azért akarja öket így fel emelni. hogy az után anyomoruságnak mélységiben vesse öket.

K Mikor atudás, és hallás leg veszedelmesebb?

F A midön azt akarják meg tudni, amit tsak egyedül az Isten tudhat, amidön atiltot tudományokhoz folyamodnak, a setéttségnek lelket segittségül hiják, aki nem egyébert ígér olyan tudományt, hanem hogy meg tsallya, és el veszese az olyan vakmeröket, még az olyan tudomány is a mely által akarják érteni a titkokot, és tudosok akarnak lenni avallás dolgaiban, nem más okbol, hanem tsak atudásért, még az is a szent irás szerént vétkes vakmerőség, *A ki a felségnek visgáloja, le nyomatatik aditsöségtől*, prov. 25. 27. *magosb dolgokat magadnál ne keress, és erősebetek magadnál ne visgály, hanem amiket neked parancsolt az Isten, azokrol gondolkodgyál mindenkor, a heában valo dolgokat ne visgáld, és sok dolgaiban ne légy nyughatatlan* Eccli. 3. 22. 24.

K kitsodák azok, akik mint az ördög, a szent irásbol akarják tévelygéseket fel állítani?

F Azok az eretnekek, és mind azok, akik viszá élnek a szent irásokal., és akik azoknak rosz értelmeket adnak, hogy segethessék rosz tanításokat. és meg tsalhasák atudatlanokat, és az egy ügyüeket. 2. petr. 3. 16. a pedig attol jö. hogy nem akarják tanulni aszent Atyák irásit, és atraditiot, akiktől veszük avalóságos értelmet a szent irásnak, és tsak a magok tsalando elméjeket követik, amely nagy maga hittség.

K. Mellyik a harmadik kísértet?

F Az életnek kevelysége, tudni illik, avilági méltóságnak, és betsületnek, rendeletlen szereteti, az ördög fel vivé az üdvezitöt egy nagy magos hegyre ahonnét meg mutatá néki avilágnak minden országit, pompáit, és ditsöségít, és azt ígéré néki, hogy mind azokat nékie adgya, tsak le borulván imadgya ötet, eszerént tsallya meg ez a kevelyeknek királlya mind azokat kik uralkodni akarnak másokon. kik a méltóságokat, avilági hejában valóságokat szeretik. azokat, kik uralkodni akarnak másokon, sok jországokal, gazdagságokal., mitsoda tsalárdságal mondgya. hogy mindenek az övéi. és annak adhattya, akinek akarja, mind azon által az Isten hogy meg büntesse az emberek kevelységít, meg engedi, hogy ennek atsalárdnak rabjai, és imádoi legyenek,

K Miképen tanít arra akristus. hogy el üzük az ördögöt a midön kísért minket?

F A maga példájával, mivel hogy valóságal el lehesen ötet üzni. szeretni kel az imádságot. amagános életet. a penitentziát, és az Isten ígéjét, az üdvezitöt, hogy ezt a kísértöt meg gyöze, avilágtol el távozik, apusztában. az imádságban, a böjtölésben, és nagy szükségben élt, és a

kisértetek ellen a szent írást teszi, azért hogy miis tellyesek legyünk az üdveségnek igazágival, hogy ha azt akarjuk hogy meg oltalmaztassunk akisértetben. ilyen fegyvert készítet nekünk az Isten Fia, és ilyen fegyverrel akarja hogy ellene álljunk az üdveség ellenséginek, ezt a példát adgya előnkben az Anyaszent egyház, ezekben a szent böjti időkben. hogy ahoz szabjuk magunkot. ugyan azért is ad az egész böjtnék minden napjaira ujab, ujab oktatásokat. az ó, és az új testamentumból., hogy minden féle kisérteteknek ellene állhasunk,

A NAGY BÖJT ELSŐ HETIN VALÓ HETFÖN.

Imádság

oh' Istenünk. üdveségünknek kezdete, téríts meg minket, és hogy hasznunkra lehesen eza böjt, adgyad hogy szerese ami lelkünk mennyei oktatásidot, ami urunk. J. k.

Epistola,

Ézék. 34.. 11.

Mert ezeket mondgya az ur Isten, imé én magam fel keresem az én juhaimot. és meg látogatom őket, amint meg látogattya apásztor az ő nyáját, az napon mikor az ő el széledet juhái közöt vagyon, ugy látogatom meg az én juhaimot, és meg szabaditom őket. minden helyekről a mellyekre el széledtek, volt. a fellegnek, és a homályoságnak napján. és ki viszem őket a népek közül. és egybe gyűjtöm, őket a földekről, és bé viszem őket. az ő földekre, és legeltetem őket az Izrael hegyén. apatakoknál, és a földnek minden lako helyein, igen bövséges mezön legeltetem őket. és az Izrael magos hegyein lesznek, az ő legeltetések. ott nyugosznak meg a zöldelő füveken. és a kövér legeltetésekön legeltetnek az Izrael hegyein. Én legeltetem az én juhaimot, és meg nyugotom őket, ugy mond az ur Isten., a mi el veszet fel keresem., és ami el vettetett viszá hozom, a mi meg töröt bé kötöm. és ami erőtlen meg vastagitom. és ami kövér, és erős, meg őrizem, és legeltetem azokat itéletben.

Magyarázat.

K. Magyarazd meg nekünk ahasonlatoságot, a melyről szol a proféta!?

F A nyáj amelyről it szól az Isten, jelenti az Anyaszent egyházat, és akeresztyéneket, akikből áll, a pásztor pedig a kristus. aki láthatatlan képen vezérel a lelkeket ömaga, és látható képen az ő szent szolgáló pásztor által. a juhok el szélyednek akkor, amikor az Isten nem üsméri, a midön a világban el szélyednek., amidön rossz kívánságokhoz kötelezik magokat., a midön rabjai az ördögnek, és a véteknek, akristus esze gyűjti abból az el szélyedésből, amidön szolgálattára hiva őket. magához kaptasolja, és egy testé teszi őket aszeretettel által, a legeltetések jelentik az Anyaszent egyház tanításit, a vallás béli titkokot, és a szentségeket, a melyekkel táplállyá őket, és a más életben, a mennyei hazát, ahová vezeti őket.

K Mitsoda oktatást ad amái letzkében az Anyaszent egyház?

F Meg tanította apásztorokat arra, hogy mi formában. vezessék a lelkeket, akiket reájok bizot a kristus, hogy azokat vigasztalják nyomorúságokban, és szomorúságokban. segítsék szükségekben., keresék fel őket a vétekben való el tévelyedésekben, békeséges türelemmel szenvedgyék fogyatkozásokat, és annak ajó pásztornak eleiben vigyék őket, aki meg holt érettek.

K Miképen kötözi bé sebeit egy jó pásztor az ő juhainak?

F A midön azon igyekeznek hogy meg gyógyítsa abünösököt, akik az Istenhez akarnak térni apenitentzia által. az ő gyengeségekből. a melyben vannak avétek után, ne hogy lankadságok miat, ismét az ördög, és avétek szolgálattában essenek. az orvoság pedig a melyel kel kötözni, a, hogy el távoztassa őket a vétekre vivő alkalmatoságotól, jó rendet szabjon nékik, hogy miképen éllyenek, foglallya az imádságban, az Isten igéjéről való olvasásban. és elmélkedésben, tartoztassa meg őket avétektől. jó oktatási, és példa adási által.

K Mit kel azon érteni, hogy az Isten meg örzi, ami kövér és erős?

F Azt hogy ő mindenkor vigyáz az igazakra, hogy meg tarttassa őket az igasságban, és hogy elő mennyenek az jó erköltsökben, szent Bernárd szerént, aki a jó erkölcsökben elő nem megyen. az olyan viszá megyen

K Ebből aletzkéből. aközönséges hivek mit tanulhatnak?

F Azt tanulhattják, hogy midön az ur parantsollya a pásztoroknak, hogy a nyájra nagy gondgyok legyen. ebből következik hogy a hiveknek engedelmeskedni kel szavoknak, intéseknek, és követni kel. arendet melyet elejekben adnak, és nem amagok akarattyokot. vagy kívánságokot, *engedgyetek*, mondgya szent pál. hebr. 13. 17 a ti elötetek jároknak. és birtokok alatt legyetek, mert ők vigyáznak. úgy mint számot adok, ati lelketekért, hogy örömel tselekedgyék azt, és nem nyögve, a mely néktek nem használna.

Évangélium.

Szent Matth. 25. 31

Mikor pedig el jö az ember Fia az ő Felségében. és minnyájan az Angyalok véle, akkor üll az ő felségének székiben, és eleiben gyülnek minden nemzetségek, és el választtja őket egy mástól, amint apásztor el választtja a juhokat, a gödölyéktől. és állattya a juhokat az ő jóbjára, agödölyeket pedig a ballyára, akor mond a király azoknak., kik az ő jóbjára léznek, jöjjetek el én Atyámnak áldottai, birjátok a világ kezdetétől fogva néktek készítettett országot, mert éheztem, és ennem adtatok. szomjuhoztam, és innom adtatok., jövevény voltam. és bé fogadtatok., mezitelen, és bé fedeztetek engem, beteg és meg látogattatok. engem., atömlöczben voltam. és hozám jöttetek. akkor felelnek néki az igazak mondván, uram mikor láttunk tégedet éhezni. és tápláltunk tégedet, szomjuhozni. és italt adtunk néked. mikor láttunk pedig jövevényül, és bé fogadtunk téged, vagy mezitelenül és bé fedeztünk téged, vagy mikor láttunk téged betegen, vagy a tömlöczben, és hozád mentünk, és felelvén a király mond nékik. bizony mondom néktek, valamig egynek ez az én leg kissebbik atyám fiai közül tselekedtétek, nékem tselekedtétek, akkor mond azoknak is kik balra léznek, mennyetek el tölem átkozottak, az örök tüzre, mely az ördögnek készítettett, és az ő Angyalinak. mert éheztem., és nem adtatok ennem, szomjuhoztam, és nem adtatok nékem italt. jövevény voltam. és bé nem fogadtatok engem, mezitelen, és bé nem fődöztetek, beteg, és a tömlöczben, és meg nem látogattatok engem, akkor felelnek néki azok is. mondván uram mikor láttunk téged éhezni, vagy szomjuhozni, vagy jövevényül. vagy mezitelenül. vagy betegen. vagy a tömlöczben, és nem szolgáltunk néked.? akor feleli nékik, mondván, bizony mondom néktek, valahányszor ezeket nem tselekedtétek egynek a kitsinyek közül, nékem nem tselekedtétek, és ezek az örök kinba mennek. az igazak pedig az örök életben,.

Magyarázat

K. Mi végre olvastattya az Anyaszent egyház ezt az Évangéliumot anagy böjt kezdetén.?

F Azert hogy a penitentziára, és ajó tselekedetekre indittson minket, az örökös jutalomra való nézve, és meg utáltassa velünk avétket. és hogy tarttsunk attol az örökké való kintol. a melyel büntetődik a véték,

K A kristust, mitsoda forma alatt adgya előnkbe a máj Évangyélium?

F Egy olyan pásztornak formája alatt. aki az ő juhaihoz tellyes jószágal, és szeretettel, aki örökösön el választtya a gödölyektől. és olyan igaz, és kemény bíró formája alatt, aki meg jutalmaztattya a jókót, és meg bünteti agonoszokat. és mindenikének tselekedete szerént fizet meg.

K Mitsoda formában fog el jöni avilág ítélésére?

F Más képen fog el jöni mint meg testesülésekor, az első eljövetelekor, alattson rendben, és gyengeségbe jöt le, de az utolsó el jövetelekor nagy fényeséggel, nagy ditsőseggel, és nagy hatalommal. fog el jöni, hogy meg ditsőttse azokat kik részt vettek az ő meg aláztatásiban. és hogy meg szégyenítettse azokat kik abban az állapottyában meg vetették, ötöt, nagy hatalommal jö el, hogy boszút álljon az igazágtalanságért, és erőszak tételért, melyeket szenvedtek az ő hivei, hogy ezeknek ellenségit, érdemek szerént karhoztassa, és hogy azokat apokol béli hatalmasoknak kegyetlenségé alá vesse,

K. Mit jelentnek ajuhok, és a gödölyék?

F Jelentik aválasztattakat, akiket jobb keze felől állitttyá, agödölyék jelentik az el vettetteket, akik bal keze felől lésznek, az első a juhokhoz hasonlitatnak, az ő egy ügyüségéért, engedelmeséggéért, és ártatlanságokért és az utolsók agödölyékhez, az ő utalatoságokért, rendeletlenségéért, akik csak avétket szomjuhozták.

K. Mitől vagyon a, hogy akristus halando életében ember Fiának nevezte magát, amáj Évangyéliumban királynak nevezi.?

F. Alázatoságból nevezte magát ember Fiának és azért hogy meg mutassa., hogy hozzánk hasonló akart lenni. és hogy halando valamint mi, akarván magát az által is szeretetni mi velünk. és minket magához hasonlóká tenni, de mostanában királynak nevezi magát, mert országában. és ditsőségében lévén, kész részesíteni mind azokat akik az övéi, és akiket vérin váltotta meg, és ki rekeszteni abból örökösön az ő alázatoságának. és szenvedésinek ellenségeit

K Miért adgya országát azoknak. kik jobb keze felől állanak?

F Mert az ő Attya el készítette nekik azt az országot világ kezdetétől fogva, és öröktől fogva az ő örökös el rendelése által, választván arra őket ingyen való irgalmaságából., és örökös fiaivá fogadván őket, bé töltötte kegyelmével, és áldásával., hogy méltoká tehesse őket ahoz az örökséghez, ajó tselekedetek, és jó erkölcsök által, melyeket benne tselekedet, és a melyet szent pál. szerént, eph. 2. 20. minden idők előtt, készített el nekik, úgy anyira hogy az a választás, az ő országának, nekik való el készítése, és fiaivá való fogadása, ő nekik nagy áldása, és kegyelme az Istennek, az ő jószágától, irgalmaságától, és szeretetétől is vették mind ezeket.

K Mitől vagyon hogy akristus aválasztottak üdveségit egyedül az irgalmaság tselekedetinek tulajdonittya, és akárhozatot, ezen tselekedet el mulatásának, hát az igazság. szüzeség, és több jó erkölcsök, nem jutalmaztatnaké meg, és az ezekkel ellenkező vétkek, nem büntetődneké meg?

F kéttség nélkül az egész jó erkölcsök meg jutalmaztatnak, és minden vétkek meg büntettetnek, mind azon által. azt mondhatni, azt is kel mondani, hogy csak az irgalmaságnak

tselekedetiért üdvezülünk. és annak el mulatásáért kárhozunk el. mert csak egyedül ez a jó erkölcs teszi érdemesé atöbbit. és nélkül nem lehet meg nyerni abünnek botsánattyát. az irgalmaság, és az Isteni szeretett mind egy, az Isteni szeretet üdvezíti azt. akiben uralkodik, és nélkül bizonyosan elvesznek, azon szeretettel ha akristusnak egy pohár vizet adunk a szegénynek képiben, az Isten előtt érdemet nyerünk, és nélkül, ha mind az egész szegényeket táplálnok is, ha martyrságot szenvednénk is, semmi haszna nem lenne,. 1. cor. 13. 3.

K Ha ez így legyen. miképpen üdvezülhetnek a szegények, és az iffiak, akik nem adakozhatnak?

F Az Isten csak azt kívánja mindeniktől, a mi tölle ki telhetik. és nem azt ami lehetetlen., mert ha az akaratt kész, a szerént amije legyen kellemetes, nem a szerént a mije nintsen, 2. Cor. 8. 12. de ne gondollyuk magunkot olyanoknak, akik semmit nem adhatunk. hogy ha elegendőt találunk arra hogy bé tölttsük kevélységünket, nyalkaságunkot, és nagyra vágyásunkot., a mit adunk arosz kívánságnak, azt el vonnyuk a felbaráti szeretettől, ez-egyik a másikkal meg nem egyezhetik.

K. Hogy lehet annak mást segíteni a kinek semije nintsen?

F Az olyan akinek egyebe nintsen csak a jó akarattya. annyit ad valamenyt az Isten kíván tölle, csak valójában legyen szívében az a jó akaratt., a jó akaratt, mondgya szent Agoston, a szegények kintse. abbol a kintsből segittik szánakozásal. és imádságokkal felebarátyyokat., ha az Isten nagyob szánakozást, és irgalmaságot lát az olyanokba kik semmit nem adhatnak, mint sem az olyanokban kik sokat adnak, az elsőket nagy jutalom várja.

K. A kristus azt mondgya hogy ő véle magával teszünk akor jót amidön aszegényekkel. és a nyomorultakkal jót teszünk, hogy kel ezt érteni?

F Mert a szegények az ő atyafiai, az Istennek fiai, és tagjai az Anyaszent egyháznak., mi kényszeritheti egy keresztyént inkább arra, hogy segittse őket, akristus szenved ő benne, ha őket segittjük, akristust segittjük, mitsoda boldogság-azt meg segíteni aki mindenét, még a maga vérit is érettünk adta, és akinek semmire nem lévén szüksége, aszegényeket hagyta képében, sok volna életünket érette adni, ő fel áldozta a magáét érettünk, ezekre való nézve, elegendő nagy örömel. nem vihettjük végben ezt a köteleseget. mivel sokal többet veszünk. mint sem adunk, és egyebet nem adunk, hanem amit az ő bö kezéből vettünk, és ami ötöt illeti igazsággal.,

K Miért hogy a kristus az el vettetteknek nem hány egyebet szemekre, hanem hogy nem voltak irgalmasággal felebarátyyokhoz. noha más egyéb vétkeket is tselekedtek.?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy az ő leg nagyobb vétkek, és ami annak mértékit meg tetézte. a hogy, el mulatták meg váltani alamisnájjokkal., és jó tselekedetekkel., vétkeket, kezekben volt a betegségek ellen való orvoság és nem éltenek véle, hogy botsánatot, és gyógyulást nyerhetnek volna. az ő rossz kívánságjok, és a földi jókhoz való ragaszkodások, meg vakította. és gátolta volt őket., az emberek csak nem minnyájan észre veszik atselekedet béli vétkeket, de kevesen figyelmeznak az elmulatásnak vétkire, amely véghetetlen, és amely oka lehet kárhozattáknak. ha szinte más vétkeket ne tselekednének is.

K Az irgalmaságnak tselekedetei, Évangyeliium béli tanátsé. vagy köteleseget?

F A bizonyos hogy azok atselekedetek. köteleseget alatt valok, és el mulathatatlan köteleseget mind azoknak akiktől a meg lehet, mivel az Isten az örökké való tüzre itéli mind azokat kik azt el mulatták, a mi üdveségünk az Istennek ingyen való irgalmaságán áll, és az Isten meg nem irgalmaz annak, aki irgalmason nem bánik felebarátyyával., Az, aki irgalmaságot nem térszen: irgalmaság nélkül itéltetik meg mondgya szent Jakab 2. 13. ennek atselekedeteknek

pedig akezdője az Isteni szeretet, az Isteni szeretett, és a felebaráti, nekünk nagy kötelesség alatt vagyunk megparantsolva, ez a kettő lelke a keresztyéni vallásnak. és ekeztől nélkül, minden tselekedetünk meg holtan. és haszontalanok az üdvösségre.

K Mitsoda különbség vagyunk aválasztottak, és az elvettettek menttségek között. amidőn azt felelik nagy bironak, uram mikor láttunk tégedet éhezni, szomjuhozni etc.

F Nagy különbség vagyunk mind egyikének, mind a másikának a menttségek között., mivel amenttségre való indulattok is különböznek. magok között, aválasztottak, valóságos alázatoságból mentik magokat, amely el fedezi jó tselekedeteket, az elvettettek pedig kevélységből, amely megvakítja őket, hogy ne láthassák rossz tselekedeteket.

K. Nem lésszené valamely közép, az örökké való boldogság, és az örökké való kárhozat között?

F Az olyan mondgya szent Agoston, aki azt a közepet keresi a kettő között. hogy oda gondolgya menni bizonyos lelkeket, vigyázon hogy maga abban ne essék. nintsen. semmi köz, a keskeny, és a széles út között. se az örök élet között. ahová az első út vezet azokat kik azon járnak mind végig. se a veszedelem között. amelyre vezet amásodika mind azokat kik azt követik, az egész emberi nemzet esze fog akkor gyűlni. az örökös bíró eleiben, mindenkik világ kezdetitől fogva mind világ végéig. éltenek, és élnek, két részben osztatnak, az egyik jobb kéz felől áll, amásika bal kéz felől, őt nintsen közép, a jobb kéz felől valok, az Isten országát fogják birni, és abal kéz felől valok, az örökké való tüzre mennek az ördögökkel., vagy egyik, vagy a más részen valonak kel lenni.

A NAGY BÖJT, ELSŐ HETIN VALÓ KEDEN.

Imádság.

Tekints kegyelmes szemekkel uram népedre. és adgyad hogy ami lelkünk, aki magát bünteti a testnek sanyargatásával; fényeskedgyék előtted, aveled való meg egyesülésnek kívánságával. ami urunk J. k.

Epistola.

Isa. 55. 6.

keresétek az urat míg meg talaltathatik, hijátok segítségül ötet, míg közel vagyunk, hadgya el az Istentelen az ő utát és ahamis férfiu az ő gondolatit, és térjen az urhoz. és könyörül rajta, és ami Istenünkhöz. mert igen kész ameg bocsátásra, mert az én gondolatim, nem a ti gondolatitok., sem a ti utaitok. az én utaim, úgy mond az ur, mertamint felyül haladgyák az egek aföldet, úgy felyül haladgyák az én utaim, a ti utaitokat. és az én gondolatim, a ti gondolatitokat. és amint leszál az eső. és ahó az égből, és oda vissza nem tér hanem meg részegitti aföldet. és meg öntözi azt, és termővé tészti azt, és magot ad avetőnek. és kenyeret az évőnek. úgy lésszen az én ígém, mely a számból ki mégyen, nem tér én hozzám üressen., hanem meg tselekeszi valamiket akartam, és szerentsés lésszen azokban. amikre azt küldöttem.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást ad nekünk a máj letzkében a proféta?

F Arra int hogy térjünk az urhoz valóságos penitencia tartással. keresük ötet míg meg találhattuk, hijuk segítségül míg közel vagyunk, azt akarja velünk meg értetni, hogy vannak

olyanok kik akkor keresik, mikor meg nem találhatták., kik közel gondollyák lenni, noha mesze vagyon. *erölködgyetek* mondgya akristus. luk. 13. 24. *bé menni a szoros kapun. mert mondom néktek. hogy sokan kívánnak bé menni, és nem mehetnek, járjatok míg világoságtok vagyon.*, mondgya meg másut joan. 12. 35. *hogy a setétség titeket el ne lepjen.*

K. Mitsoda időben lehet meg találni az urat, és hol vagyon közel.?

F Az életnek idejében, de főképen anagy böjtnék idejében a melyben, az egész Anyaszent egyház, penitentzia tartásban sirásban., suhajtásban. imádságban, és minden jó tselekedetnek foglalatoságában vagyon, és igen félő hogy az olyanok akik el hadgyák telni ezt a szent időt. meg nem térnek., nem vesznek részt a kristus szenvedéseiben, sem azon nem igyekeznek hogy gyümölcsit vehesék akristus halálának, meg ölvén magokban arosz kívánságokat, és indulatokat, igen félő mondám, hogy az olyanok fel ne talállyák az urat, amikor keresni akarják, mivel az ur beszédének igaznak kel lenni, *Mert hittalak. és nem akartátok, meg utáltátok minden tanátsomot. és dorgálásomat el henyéltétek, én is nevetek ati veszedelmeteken. és meg tsufollak amidön rajtatok történik amitől féltetek, akkor segítségül hinak engem. és meg nem halgatom., regel fel kelnek., és nem találnak meg engem.* prov. 1. 24. 25. 26.

K Miképpen kel tehát keresni az urat, hogy meg lehessen találni?

F El kel hagyni a magunk utainkat, és az Isten utyán kel járni, az emberi uton ő fel nem találtatik, akkor pedig azon járunk amidön amagunk akarattyát és hajlandóságát követtyük, ellene kel tehát mondani amagunk értelmének, és adgyuk magunkot az Isten kezében, hadd vezérellyen mint agyermekeket, követvén az ő Evangyeliumi tanításit, azt gondolni hogy az Istenhez mehetünk amidön ellene nem mondunk avéteknék, se magunknak, és akarattyát nem követtyük, igen nagy vakság volna, azt gondolni hogy meg térhetünk hozzája amikor akarunk, amagunk erejével, és az ő minden ható segítséginek kegyelme nélkül, az ilyen emberi gondolat. a mely olyan távul vagyon az Isteni gondolattól mint az ég a földtől, ha hozzája nem térünk akor amikor lehet, és amikor hi minket. magához, el jő az a nap hogy meg térnénk, de nem lehet, tsak akkor is talállyuk meg ötet a szent írás szerént, amikor tiszta szivüinkből keresük, és ugy, tsak akor keresük, amikor ellene mondunk akaratinknak, és rosz kívánságinknak, és tellyeségel, az ő szent lelke vezérlése alá adgyuk magunkot

K Mit tésznek ezek aszók. az én gondolatim, nem ati gondolatitok, az én utaim, nem ati utaitok.?

F Arra tanit, hogy az üdveség dolgában, nem kel az emberek gondolatit követni. amellyek tsalandok, sem azö ítéleteket, a melyek bizonytalanok, hanem egyedül azö igéjét, amely meg tsalhatatlan,

K. Az Isten miért hasonlittya az igéjét az esöhöz. és a hóhoz, amely az égből le esik, és többé fel nem mégyen?

F Mert valamint az eső, és ahó a földre esvén meg nedvesittik, és termékenyé tészik, ugy az Isten igéje az ő kegyelmével, gyümöltsöt hozz a tiszta lélekben. akit meg hatván az ő lelke, mint a mennyei eső, termékenyé tészí a jó tseledetekben, főképpen anagy böjti szent időkben, amellyekben azok a szent igék, bővebben. és gyakortáb hirdetetnek.

K. Miért mondgya hogy az ő igéje tselekeszi valamiket akar., és szerentsés lészen azokban., amikre küldi, mivel azt lattyuk hogy kevesen élnek azal.?

F Mert ha azt engedelmeségel bé veszik, üdveségünkre és meg szentelésünkre válik, és ha azzal nem élünk. anékünk bíránk lészen, és meg fog ítélni, az utolsó napon. *aki engem meg*

vett, mondgya akristus. joan. 12. 48. és bé nem veszi az én igémet, vagyon aki meg itéllye, ötet, abeszéd. mellyet szóllottam meg itéli ötet, azutolso napon.

K. Ezeket a szokot nem leheté még más értelemel is érteni?

F Lehet érteni az igeretreis amelyet tett vala Isten az embereknek, hogy ameg váltót, atesté lett igét, el küldi nékik, a mely ige öröktől fogva valo. és nem teremtett.

Évangyélium.

szent Matth. 21. 10.

Es midön bé ment volna Jerusalembé, fel indula az egész város, mondván, kitsoda ez? anépek pedig mondgyák vala. ez a Jésus Galilaeából, a Názáreti proféta, és bé mene Jésus az Isten templomába, és mind ki hánya vala akik atemplomban árulnak, és vesznek vala, és apénz váltok asztalit, és a galamb arusok székeit, fel fordittá. és mondá nékik, irva vagyon. az én házam imádság házának hivattatik, ti pedig azt lattrok barlangjává tettétek, és hozzá járulának avakok, és sánták a templomban., és meg gyógyitá őket, látván pedig a papi fejedelmek és az irás tudok, atsudákot mellyeket tselekedet, és a gyermekeket, kik a templomban kiálnak, és mondanak vala. Hosánna a Dávid Fiának, boszszonkodának. és mondanak néki, hallodé mit mondanak ezek,? Jésus pedig mondá nékik, igen is, soha nem olvastátoké hogy a kisedek. és a tsetsemök szájából vettek el aditseretett, és el hagyván őket, ki mene avárosbol Betaniába. és ótt marada.

Magyarázat

K. Mit jelent a. hogy az egész város fel indula amidön akristus Jerusalembé mene mint egy gyözedelemel.

F Hasonlo dolog történik rend szerént avilágban, amidön az Évangyéliumi igasságokat hirdetik akristus lelke által, a bünösök azokon fel háborodnak, némelleyek azok közül üdveséges háborodásal., mely lelkek üsméretit fel háborittya, és magokhoz téritti, és némelleyek irigy, és kevély háborodásal. ugy anyira, hogy üldözik az igazságot, és azokat kik azt hirdetik, ilyenek valának apapok. és a farisaeusok, akik meg öleték az üdvezitöt, tsak hamar bé menetele után, és a kik, azon igyekezének hogy meg fojthassák az igazságot

K Mit tselekedék a kristus mihent Jerusalembé érkezék.?

F Mindgyárt atemplomba mene, ót imádá az ö Attyát és ót mindent meg vizsgálá, ót olyan embereket találá. a kik árultanak, és vettek, és pénzt váltottanak. mind ezeket ki hajtá a templomból. az asztalokjót, és székjeket fel fordittá és ez által meg mutatá az egyházi szolgálknak., hogy mint utállya azokat a szenttség töréseket., szemérmelenségeket. tiszteletlen. és disztelenségeket, a melyek mennek végben. ami templominkban., noha valóságal és igaságal ót jelen vagyon az, aki tsak figurában volt asidok templomában, példát ad nékik. hogy mitsoda buzgoságal kellene tiszteletben tartani az Isten házát, ahol olyan dolgokat láthatni, a mellyeket el nem szenvednék, ha buzgobbak volnának,

K kitsodák azok kik vétkes kereskedést tselekesznek a templominkban, és azt alatrok barlangjává teszik?

F Azok, az olyan egyházi renden valok, akik a szent szolgálatban. a simonia utálatos uttyán mennek bé, ahaszon keresésért, elő menetelért, vagy valamely világi állapotért. akik még misét sem mondanának. ha hasznokot nem látnák benne, és amiséért nem fizetnének, ha akristus eföldre jöne, nagy haragal. ki hajtaná házából az olyan egyházi szolgálkot, most el

szenvedni, de nem fogja örökösön el szenvedni. és eljő az az idő, hogy az ő békeséges türese, haragra változik.

K Mitsoda okát adgya akristus annak. hogy tiltta a kereskedést, és más egyéb szentség törést a templomokba?

F Azt az okát adgya. hogy az Isten háza; az imádságnak háza, amely egyedül, az imádásra, áldozatra, és más egyéb vallás béli tselekedeteknek gyakorlására rendeltetett, hogy őt halgassák az Isten igéjít. őt vegyék az ő kegyelmét. és őt munkálodgyanak a lelkek meg szentelésekre., ez így lévén, valami ezeket nem tekénti, a mind szentség törés

K Tartozunké mindenkor, azokban aszent helyekben az imádságban, imádásban, és más egyéb vallás béli tselekedetekben foglalatoskodnunk.?

F Minden bizonyal tartozunk, és minden a mi ezeket ellenkezik, a meg vagyon tiltva, és ki kel onnét rekeszteni, példának okáért, asusogást, adolgokrol valo beszélgetést., az ide, s'tova valo tekéngetést, a sétálást, aköszöngetést, avilági dolgokrol valo gondolkodást, a szemérmertlenséget, kevélységet, maga mutogatást, és sok száz ilyeneket, mivel mind ezek, nem méltók aszent helyekhez

K. Vagyoné még más templom is, a melyet nem szabad meg ferteztetni?

F A mi lelkünk és testünk. a szent Lélek templomává lettek akereszttségben, és aköböl tsinált templomok, ezeknek tsak árnyéki, ugyan ennek atemplomnak is kel főképpen szentnek lenni, amint szent pál mondgya 1 cor. 3. 16. 17. cap. 6. 19. *mert ha valaki meg ferteztetni az Isten templomát el veszti azt az Isten.* ugyan azért is *tisztítsuk meg magunkot atestnek, és a léleknek minden fertelmeségéből.* 2. Cor 7. 1. erre valo nézve tartozik egy keresztyén szüntelen, vigyázni testére, szivére, hogy valamely tisztátalan indulat el ne foglallya.

K kitsodák azok akisdedek, akiknek szájokból az Isten ditséretet veszen.?

F Azok akik tudatlanok lévén avilági kevély böltteségben, és tudományokban, ahitnek egy ügyüségében élnek, és akik alázatoságokért, és engedelmeségekéért, kisdedeké lesznek, nem hajtván arra, hogy mit fog a világ mondani, felölök, akristus azt mondgya, Matth. 11. 25. hogy az Isten el rejtette titkait. avilági tudosok, és böltsek előtt, és azokat ki nyilatkoztatta a kisdedeknek, és az egy ügyüeknek, tudni illik, azoknak, akik magokot kisdedeknek tarttyák. és akik tsak egyedül az Istent tarttyák nagynak

A NAGY BÖJT BEN VALO KÁNTOR SZEREDÁJÁN.

Imádság

Kérünk uram tégedet, vegyed kedvesen könyörgésinket, és botsásad irgalmaságodnak eleiben. anéked szenteltetett népednek kérésit. ami urunk. J. K.

Epistola.

A királyok. 3. könyv. 19. 3.

Meg félemlék azért Illyés: és fel kelvén el mene valahová ötet viszi vala akarattya, és mene judának Bersabeéjában. és őt hagyá az inasát, és apusztában mene egy napi járó földre, és mikor el jutot volna, és egy gyalog fenyő alatt ülne, könyörge lelkéért, hogy meg halna, és mondá, elég nékem uram, vedd el lelkemet. mert nem vagyok jobb az Atyáimnál. és le feküvék. és el aluvék, agyalog fenyő árnyékában, és ime az ur Angyala illeté ötet, és mondá

néki, kely fel. és egyél. tekinte, és imé a fejénél egy hamuban sült kenyér, és egy edény viz, evék azért. és ivék, és ismég el aluvék. és viszá tere az ur Angyala másodsor, és illeté ötet. és mondá néki. kely fel egyél. mert nagy út vagyon előtted, ki mikor fel költ volna, evék. és ivék. és annak az ételnek erejével, negyven, nap. és negyven éjjel jára: az Isten hegyéig Horebig.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást akar nekünk adni az Anyaszent egyház az Illyés proféta példájával; aki minek utánna olyan nagy tsudákot tett volna. apusztában szalad a Jézabel királyné haragja előtt?

F Az Anyaszent egyház meg akarja mutatni a leg szentebnek is, hogy mitsoda az ő gyengesége. és ha valami ereje vagyon azt a Istentől vészi, hogy azok anagy jó erkölcsök amellyeket a kegyelem munkálodik benne. kevélységet. és hittséget okozhatnának benne, hogy ha akisértetek. és agonoszak üldöztetések által, meg nem aláztatnának., amellyek meg éreztetik vélek az emberi nyomorúságot, ez a nagy proféta, erol világos példa, annyira való ereje volt néki, hogy a Jézabel négy száz ötven profétáit meg ölethesse, hogy a halotat fel támasza, hogy nagy száraságot kérjen. Illyés mondgya szent Jakab, 5. 17. 18. hozzánk hasonló ember volt. szenvedhető, és imádságal. imádkozot, hogy ne lenne eső a földre, és nem lett eső három esztendeig és hat holnapig., és ismég imádkozot és az ég esőt adot, és a föld meg adta gyümölcsét, mind ezek után még is el szalad. egy aszszony haragja előtt, a halált, kerüli, és ahalált kívánnya, ennek anagy profétának, mondgya anagy szent Gergely. jó erkölcsi meg mutatják hogy mi légyen kegyelemből, az ő félelme. és szaladása, meg mutatják. hogy mi légyen magától.

K. Illyés miért kére az Istentől ahalált?

F Mert az ő Attyai elnem érvén azt az időt. amelyet ő el érte volt, ő nem tartá magát méltóbnak. hogy tovább élyen azoknál, mert az ő buzgoságáért való üldöztetések, meg unaták véle az életet, de ez az unadalom, mely gyakorta vagyon aszentekben. emberi gyarloságból., a melyet akristus is akará szenvedni, vigasztalásunkra, meg nem gátolá Illyést, hogy ne követné az Isten akarattját, és rendelésit, valamint akristus követé az után idővel.

K Az Isten abban alankadságban hagyáé Illyést?

F Az Isten elnem hadgya szolgait, akik érette üldöztetnek, és akarattját követik, ugyan azért egy Angyalát küldé Illyéshez, aki ne tsak meg erősítse de még eledelt is adgyon neki, nagy vigasztalásokra lehet ez, az Isten szolgainak, a midőn minden emberi segittségtől meg fosztatnak. akoron kel valamint ábrahám reménleni a reménség ellen is, a leg nagyob veszedelmekben mutattya meg az Isten. leg inkább kegyelmének hatalmát.

K. Mit jelent a kenyér melyet az Angyal vit a profétának, és amely nagy erőtt ada néki az igen hoszu uttra?

F Jelenté az Eucharistiát. a valóságos Angyalok kenyérét. és a hivesek lelki eledelét, a mely nagy erőt ad azoknak. kik azt méltán veszik. hogy meg gyözhesék a világ pusztájában, és ez élet utozásában, mind azokat az akadályokat; és nehézségeket. mellyek az üdveségünk ellen állanak.

K Mit jelent a proféta negyven napi böjttye?

F Jelenti nem tsak a negyven napi böjtöt, melyet a törvény és a proféták jóvállanak, hanem még az egész életünket. a melyet jelenti a negyven napi böjt, és a melynek minden napjait, a keresztyéneknek, a penitentiában kel tölteni, vagyon kivált képen egy olyan böjt. a melynek

egész életünkben kel tartani, és a melyet tellyeséggel tartoznak meg tartani. minden keresztyének. és a mely nélkül nem lehet üdvesség, az a valóságos és szükséges böjt pedig abból áll, hogy avétket elkerüljük, és avilági gyönyörüségeket, a teremtet állatokhoz való ragaszkodást, azokat magunkért ne szerezük, és azokban ne helyeztessük boldogságunkot, és gyönyörüségünket, mivel az Isten csak annyiban engedi hogy azokat éljük, amennyiben szükségesek az üdvességre.

K. Mit jelent ahoreb hegye ahová érkezék a proféta. negyven nap mulva.?

F Jelenti az eget, ahová annak idejében el érünk, hogy ha álhatatosan járunk annak uttyán.

K Mit tanulhatunk a proféta példájából aki hogy az Isten parantsolatlyát végben vigye, negyven napig utozik étel nélkül.?

F Ez a példa arra tanít, hogy szorgalmatosággal tarttsuk meg anagy böjtöt. engedelmeskedvén az Anyaszent egyház parantsolatlyának, és akit úgy kel halgatnunk valamint akristust magát. ne igen vizsgálodgyunk azon, hogy ha anekünk alkalmatlané vagy sem, ne hogy magunkot ketsegtetvén, elne vonnyuk magunkot oly üdvességes penitentiától, helyes ók nélkül való engedelemre nézve, meg tanulhattyuk azt is hogy egész életünkben kel az Isten parantsolatlyának uttyán járnunk, nem tekintvén arra, ami meg akadályozhatna utunkban, mind addig valamég el nem érjük az Isten hegyét a mely a Mennyei haza.

Évangélium.

szent Matth. 12. 38.

Akkor felelének néki. némellyek az irás tudok, és a farisaeusok közül, mondván, Mester jelt akarunk töled látni, ki felelvén monda nekik, agonosz, és parázna nemzetség jelt keres, és jelt nem adatik néki. hanem csak ajonás proféta jelt, mert amint Jonás atzet hal hasában három nap, és három ejjel volt, úgy lészen az Ember Fia. a föld szívében, három nap, és három ejjel, a Ninivei férfiak fel támadnak az ítéletben enemzetséggel, és kárhoztattyák őtet, mert penitentiát tartottak a jonás praedikálására, és imé nagyobb vagyont itt jonásnál. a Déli királyné fel támad az ítéletben e nemzetséggel, és kárhoztattya őtet, mert el jött a földnek utolso hatáiról a salamon böltességét halgatni, és imé nagyobb vagyont itt salamonál. mikor pedig atisztátalan lélek ki mégyen az emberből, száraz helyeken jár, nyugodalmat keresvén és nem talál. akkor mond, hazamba viszá térek. a honnét ki jöttem, és el jövén üressen talállya azt, seprővel meg tisztitva. és fel ékesítve, akkor el mégyen. és más hét lelket viszen magával, magánál gonoszabbakat, és bé menvén őt laknak, és lésznek annak az embernek utolso dolgai gonoszabbak az elsöknél, így lészen ennek alegg gonoszab nemzetségnek dolga. még ő szolván a seregeknek, imé az Anya, és Attyafiai. kinn állanak vala, kívánván véle szollani, monda pedig egy valaki néki, imé az Anyád, és Atyád fiai kinn állanak, keresvén téged, ő pedig felelvén a véle szollónak., monda, kitsoda az én Anyám, és kitsodák az én Atyám fiai, és ki nyujtván kezét a tanítványira, monda, ihol az én Anyám. és az Atyám fiai, mert valaki az én Atyám akarattyát tselekeszi, a kí mennyekben vagyont az, az én atyám Fia, és hugom, és Anyám.

Magyarázat

K kitsodák azok az irás tudok és farisaeusok. akik annyi tsudák után is, még ujjabat kívánnak?

F Azok olyanok, a kik hihetetlenek és tudosoknak tarttyák magokot. akik meg nem elégedvén. a vallásunk meg tsalhatatlan bizonyságival, mindenkor ujjabat kívánnak, azokat

magokal el nem akarják hitetni, mert nem akarják, és utállyák az olyan titkokot, a mellyek ellenkeznek. kevélységekel. és rosz erkölcsökel.

K. Talám hittenek volna akristusban, ha még ujjab tsudát láttanak volna?

F Találtanak volna abban is olyan okot, amelyért nem hittének volna, annak, valamint atöbbinek, nem akarák látni az igazságot azért., hogy ne kénszeritessenek abban hinni, és követni, az igazságot ugy veszik bé, ha szeretik, és ugy szeretik ha a szivből ki üzik arosz hajlandóságokat. és kivánságokat, nem lehet két urnak szolgálni, az igazságnak, ahazugság. akevélység, és az irigység ellenségei, azt is kívánnya, hogy mindent néki aldozanak, és neki adgyak, az elmét. és a szivet.

K Miért nevezi öket akristus gonosz, és parázna nemzettségnek, a midön ugy tettzik hogy hinni akarnak ö benne, tsak valami jelt mutasson nékik,?

F Azért mert nem igaz szivel voltak hozzája, és az ö kérések, két színü és tsalárd hizelkedésel volt, ebböl azt tanulhattuk, hogy keményen kel felelni akét színüeknek, és a hizelkedöknek, meg mutatván az által nékik hogy utállyuk a hizelkedést, és azért ök, magokban is szálnak.

K. Hogy kel azt érteni, hogy Ninivé béliek kárhoytatni fogják a sidokot az utolso napon?

F Annyibol fogják kárhoytatni, mert ha asidok magok viselésetek, a Ninivé béliekéhez hasonlittuk, az övék sokal vétkesebeknek taláttanak, mint sem ezeké, mert a Ninivébéliek pogányok lévén, nem üsmerték az igaz Istent, és annak vallásáról nem hallottak beszélleni, mind azon által penitentziát tartának, tsuda latás nélkül. a Jonás praedikálására, egy olyan idegenére akit soha nem lattak, holot asidok akik az Istent üsmerték. akik abban ditsekedtek, hogy tölle vették atorvényt, akik az ö népének tartották magokot. még is penitentziát nem tartának akristus praedikálására, noha annyi sok tsudákat tett elöttök

K Mitsoda meg más példát ad elejekben akristus?

F Elejekben adgya, egy más meszünen jött kiralynének apéldáját. aki minek utanna hallot volna beszélleni a salamon bölcseségéről, el hagyá országát, és hozzája mene, hogy holmi nehéz dolgokot véle meg fejtetne, és halhatná nagy bölcsesegit, a sidok pedig meg veték az öröktöl fogva valo bölcsesegit, aki maga mene hozzájok hogy a tekelleteségel valo böltsesegre tanitaná öket., ámbár meg üsmértesse is magát vélek, az ö szenttséges tiszta életével, tanításával, és tsuda tételeivel, mind azon által annyi szózatra, süketen maradnak, és annyi sok világóság után, vakságban.

K. Ezek a beszédi, és feddési akristusnak minket illetneké

F kéttség nélkül illetnek, még inkább mint sem asidókot, mivel mi azt vallyuk hogy Isten Fiának üsmérjük ötet lenni, és hiszük, hogy szenttséges vérin váltot meg minket, hogy mi véghetetlen kegyelmit vettük néki, mi akik láttyuk az ö vallásának fel állitasát. és suhattuk országát, hogy ha pedig nem élünk annyi hasznokal, és kegyelmeségekel. sokal vétkesebbek, és nyomorultabbak leszünk asidoknál. és véghetetlen számu lelkek fognak fel kelni ellenünk, az utolso napon. és szemünkre hányák ami gonoszságinkot, és hálá adatlanságinkot.

K. Mire kel magyarázni atisztátalan lelkekröl valo példa beszédet, aki más hét gonoszb lelkekel tér viszá a lako helyére?

F Azt lehet asidokra magyarázni, akik meg szabaditatván az ördög rabságából., az Isten népévé lettek. meg érdemlék gyakorta valo esetekért és gonoszságokért, a melyel meg veték, és meg ölék a meg váltot, hogy az ördög nagyob hatalomal. mennyen viszá szivekben. akeresztyénekreis lehet szabni, akiböl akegyelem által azördög ki üzetván ujjabban viszá

engedik térni, nem igyekeztvén azon, hogy a keresztyeni jó erkölcsökben elő mehessenek, sőt még minden nap viszá élnek atitkokal, a szenttségekel és a kristus kegyelmeivel.

K Mit kel tsinálni amidön olyan boldogok vagyunk hogy attol meg szabadulunk avalóságos meg térés, és penitentzia által?

F Igen kel magunkra vigyázni, el kel szorgalmatoságal kerulni. mind azt, valami alkalmatoságot adhatna az esetre, vigyázunk hajlandóságinkra. fő képen az olyanokra a mellyekre leg nagyob gyengeséget érzünk, arosz szoktatásinkra, tusakodgyunk szüntelen rosz kívánságink ellen., kerüllyük arosz alkalmatoságokat, és aveszedelmes társaságokat, de mind ezek haszontalanok volnának. hogy ha szüntelen nem esedeznek, és nem imádkoznak, amagok nyomoruságok, és gyengeségekre valo nézve. töredelmes, és alázatos szivel, hogy meg nyerhesék az Isten kegyelmének segittségit.

K. Mitől vagon hogy akristus ugy tettik mint ha keveset gondolna az Attyafiaival; fő képpen az ő szenttséges Annyával amidön hivaták ötet

F Nem meg vetésből tselekedé sem abbol, hogy keveset gondolna vélek, hanem arra akará tanítani szolgálait, hogy ellene mondgyanak atestnek., és avérnek, amidön az Isten akarattyát kel követni, és alellekért munkálodnak, aztis meg mutattya hogy attyok fiait inkább lelki szeretettel szeresék, mint sem testi szeretettel., ő azzal meg nem veté az ő szenttséges Annyát, mivel azok közöt kik az Attyának akarattyát követték. az Annya legg elsöbb.

NAGY BÖJT ELSŐ HETIN VALO TSÖTÖRTÖKÖN.

Imádság

Tekéntséd kegyesem uram áitatoságát népednek., ugy hogy azok kik testeket sanyargattyák, ajó tselekedeteknek gyümölcsében lelki eledelt találhassanak magoknak. a mi urunk. J. k.

Epistola.

Ézéki. 18. 1.

És lón az ur beszéde én hozzám mondván. midolog hogy közöttetek példa beszédül veszitek emondást az Izrael földében. mondván. az Atyak ettek savanyu szöllöt, és a fioknak fogok vásznak meg. Élek én ugy mond az ur Isten. ha léssen néktek többé emondás példa beszédül Izraelben, imé minden lelkek enyimek, mint az atyának lelke, ugy a fiunak lelke is. enyim, amely lélek vétkezik a hal meg. és férfiu ha igaz léssen, és itéletet s'igasságot tselekeszik, a hegyeken nem észik, és szemeit fel nem emeli, az Izrael házának bálvanyira, és felebaráttjának feleségit meg nem szeplösitti, és a havi folyásu aszszonyhoz nem járul. és embert meg nem szomorit, azálogot az adosnak meg adgya, erőszakal semit el nem ragad; az ő kenyérét, az éhezönek adgya, és a mezitelent bé fedezi ruházattal. usorára költtsön nem ad, és többet nem vészen, ahamisaktol el fordittya a a kezét, és igaz itéletet téssen. a ferfiu, s'a férfiu közöt, az én parantsolatimban jár. és az én itéletimet meg örzi, hogy igasságot tselekedgyék, ez az igaz, elettel él, ugy mond az ur Isten.

Magyarázat

K Mit téssen ez a példa beszéd az atyák ettek savanyu szöllöt, a fioknak fogok vásznak meg?

F E szerint szoktak vala panaszkodni Isten ellen a sidok, akarván mondani, hogy ők büntetődnek az attyok vétkekért, mint ha ő meg büntetné az ártatlant, abünösért, mostanában is eszerént tselekesznek akevélyek, a midön az Isten bünteti őket evilágon, akevélység nem engedvén meg nékik hogy bünösnek üsmerjék magokat azt hitetik el magokal. hogy az Isten amások vétkiért áll rajtok boszut, ez olyan nagy káromlás amelyért az Isten haragja szál reájok

K. Miért hánya az Isten ezeket szemekre?

F Hogy meg mutassa nékik, hozájok valo igasságos. és bölcs rendelésit, és hogy lehetetlen néki meg büntetni az ártatlant, meg sem büntetné, seaz attyokot, se a fiokot, hogy ha nem tselekedték volna avétkeket amellyeket elő számlál nékik, mivel mindenek egyaránt az ő teremtési, és hogy mind egyikének, mind a másikának attya, és teremtője.

K De mást helyt azt mondgya az irás, hogy az Isten meg bünteti az atyákat a fiokban harmadik és negyedik iziglen, nem ellenkezike ezzel.?

F Nem ellenkező mivel azt teszi fel hogy olyankor a fiak az attyokot követik, és hasonló vétkeket tselekedtek., hogy az atyák rossz példákat adtak nékik. és rosszul nevelték és így az ő igassága azt kívánnya., hogy meg büntesse az atyákat a fiokban, mert ha ezek vétkesek amazok az okai, amint gyakorta történik, mind egyike, mind a másika, meg erdemlik tehát abüntetést.

K Mitsoda büntetéssel fenyegeti Isten azt aki az ő törvényt által hágya.?

F Azt mondgya. hogy a mely lélek vétkezik, a hal meg, az az, hogy a vétekel, a lelki halálal öli meg magát. mert az Isten élete lévén aléleeknek. el hágya azt. és abban az állapotban hágya, a melyben akarattal tette magát.

K Mit ígér azoknak, kik az ő parantsolatinak uttyán járnak?

F Azt hogy valóságos étellel élnek, az az. belső békeségben; és tsendes étellel, és ajó tselekedetekben foglallyák magokat és agonoszok rossz példája, nem fog nékik ártani.

Evangelium

szent Matth 15. 21.

És kimenvén onnét Jésum, tére tyrus és sidon részeire, és imé egy kananaeai asszony azokból ahatárokból ki jövé kiálta. mondván néki, konyörül rajtam uram Dávidnak Fia, az én leányom gonoszul gyöttrettetik az ördögtől, ki egy ígét sem felele neki, és el jövé, atanitványi kéri vala ötet, mondván, Botsásd el ötet, mert utánnunk kiált. ő pedig felelvén monda. nem küldettem hanem csak az Izrael házának el veszet juhához, amaz pedig el jöve, és imádá ötet, mondván. uram segély engem, ki felelvén monda, nem jó el venni a fiak kenyérét, és az ebeknek vetni, ama pedig monda, ugy uram mert a kölykek is esznek a morsalékokból, mellyek le hulnak az ő urok asztaláról, akkor felelvén Jésum monda néki, oh' asszony nagy ate hited; legyen néked amint akarod., és meg gyógyula a leánya az orától fogva.

Magyarázat

K. Honnét vagyon hogy a kristus nem felele mindgyárt a kananaeai asszonynak, amidön olyan nagy hittel, alázatosággal, és álhatatosággal. kiálta leánya meg gyógyulásáért?

F Mert meg akará próbálni és mindenekel meg üsmértetni ennek az idegennek nagy hitét, és meg mutatni azt is hogy mi formában kérjünk. havalamit akarunk tölle meg nyerni.

K. A midőn az Apostolokhoz, és az ő kérésekhez folyamodék, nem sértéé meg akristust. mint ha az ő érdemi, és közben járosága nem lettek volna elegendők Isten előtt. hogy meg nyerhesse tőlle amit kér.?

F Nem hogy azzal meg sértette volna, de sőt meg mutattya hogy mitsoda nagy tisztelettel volt, aző nagy alázatosága okozá, hogy érdemetlennek tartá magát arra hogy maga mennyen eleibe, és kérje, ugyan azért is folyamodik atánitványihoz, hogy azok által meg nyerhesse kérését, hogy ha aző kérésének modgya nem tettzet volna akristusnak, és ha látta volna hogy érdemeiben nem bizik,. ditséretet sem tett volna hitéről, meg sem gyógyította volna leányát, az Apostolok sem szollottak volna mellette, ebből ki tettzik, hogy mint meg tsallyák magokat az eretnekek, akik azt gondollyák hogy a segítségül való hívása aszentekek ellenkezik ahittel. a mellyel hiszünk akristus érdemeiben., és közben jároságában.

K A kananaei aszszony nem idegenédéké el azért, látván hogy meg nem halgattyák kérésit?

F Nem hogy el idegenednék. de még szaporitá kérésit, és kiáltását, végtire alhatatoságával mint egy kénszerité a kristust hogy meg halgatná., enagy példa. a melyből meg tanulhattyuk, hogy azon meg ne tsökenyünk, ha olyan hamar meg nem halgattatik kérésünk a mint kivannyuk, hanem békeséges türessel szenvedgyük az irás szerént. Eccli 2. 3. az Istennek késedelmét, reméllyünk a reménség ellen is.

K Mit kel tehát tselekedni. hogy tekéleteségel követhessük a kananaei aszszonyt?

F Imádkozunk valamint ő, erős hittel., nagy bizodalomal. alázatoságal, buzgoságal, és békeséges türe álhatatoságal, el hitetvén magunkal hogy semmi kegyelmet nem érdemlünk, hogy ha pedig az Isten halogattya kérésünk meg halgatását, azért vagyon, hogy velünk meg üsmértesse, hogy nekünk semivel nem tartozik. mindent az ő irgalmaságától veszünk, annál is inkább kel könyörögnünk, és esedeznünk, és meltobbak leszünk bőséges kegyelmit venni, azért is halogattya kérésünket, hogy annal nagyobra tudgyuk meg betsülni kegyelmit. az ilyen készületekel való imádságot az Isten soha meg nem veti.

K Miben tettzik ki ennek az aszszonynak alázatosága.

F Abban, hogy jó szivel reá álla, hogy a kristus akis kutyákhoz hasonlitá. és magais azon hasonlitással áll, *ugy uram mondá, a kölykek is esznek amorsalekokbol, mellyek le hulnak az ő urok asztalárol*, mint ha azt mondaná, reá állok ugy bányál velem, valamint bännak az ebekel; nem mérek vágyini anagy kegyelmeségekre a mellyek az Isten házának fiait illetik, és meg elegszem a morsalékokal., ate leg kisebik kegyelmidel, nem érdemlem hogy vélek üllyek asztalodnál, tsak az engedtessek meg nekem, hogy az asztal alat lehesek az ebekel., *micas quaero, mensam non invado.* mondá szent pál.

K kitsodák azok az ebek. és azok a fiak. akikről szól a kristus, és akenyér. mely az utolsoké.?

F Az ebek, apogányok, kik minden féle vétkekben vannak, a fiak pedig a sidok kik az Isten népe valának, akenyér az Évangyéliumi kegyelem., mely önekik hirdettetett eléb, mint sem apogányoknak.

K. Hogy lehet a, hogy az Isten Fia, aki mindeneket látt még is tsudállya a kananaei aszszonynak hitét?

F Azért tsudállya, hogy mi velünk tsudaltassa, és hogy miis ugy kérjünk valamint a, meg nem szüvnén mind addig a kéréstől. valamég az Isten meg nem gyógyittya lelkünket., és meg nem botsáttya vétkeinket

K. Mitsoda időben kel azt a kegyelmet kérni?

F Ez életnek minden idejében, apenitentzia tartok soha sem bizonyosok ameg igazulásokban azért is kéri meg téréseket mind holtig, *A meg botsátatot bünről, ne légy félelem nélkül* mondgya aböls. Eccli. 9. 1. lehet, és kel is bizodalomnak lenni, avett kegyelemre valo nézve, hogy büneinknek botsanattyát veszük. és annak abizodalomnak, nevededni, és erősödni kel, deha abizodalom. ki rekeszti a kételkedést. és a nyughatatlanságot., a félelmet ki nem rekeszti, és nem ad egész bátorságot, de anékünk hasznos ha nem ad, mert olyan hamar nem esünk a maga hittségben, és akevélységben. hogy ha olyan álhatatoságal kerésik avilág javait, és hogy ha azoknak szerzéséért, és meg tartásáért, annyi veszedelmekre adgyák magokat, leheté el fáradni, a kegyelem javainak keresésében, soha ennyit nem munkálodhatunk, se nem szenvedhetünk, hogy még többet ne kellene tselekednünk, az örökös jóknak el nyereséért.

A NAGY BÖJTI KÁNTORNAK. PÉNTEKIN

Imádság.

uram terjeszed jóságodot népedre. és mint hogy kegyelmet adtz néki szolgálatodban valo maradására, adgyad hogy meg szánásodot is tapasztallya. a segítségben melyet tölled kér. ami urunk J. k.

Épistola

Ézéki. 18. 20.

A mely lélek vétkezik, a hal meg. a fiu nem viseli az Attya hamiságát. és az atya nem viseli a fia hamiságát. az igaznak igassága ö rajta lészen. és az Istentelennek Istentelensége. ö rajta lészen, hapedig az Istentelen penitentziát tart. minden büneiről, melyeket tselekedett, és meg örizi minden parantsolatimot, és ítéletet. s'igasságot tselekeszik. elettel él, és meg nem hal., minden hamiságról melyeket tselekedet meg nem emlékezem, az ö igasságában mellyet tselekedett, él, vallyon én akaratomé az Istentelennek halála. ugy mond az urIsten. és nem hogy meg térjené az ö utairól, és élyen, ha pedig el tér az igaz, az ö igazágáról., és hamiságot tselekeszik minden utálatóságok szerént. melyeket szokot tselekedni az Istentelen, vallyon él,? minden igassági mellyeket tselekedet volt, nem lésznek emlékezetben a gonoszságban a mellyet tselekedet, és az ö bünében mellyel vétkezet, azokban hol meg. és azt mondottátok, nem igaz az urnak uttya. hallyátok azért Izrael háza, vallyon nem igazé az én utam., és nem inkább horgasoké ati utaitok, mert mikor el tér az igaz. az ö igazágától. és hamiságot tselekeszik, meg hal azokban; ahamiságban melyet tselekedet hal meg. és mikor ki tér az Istentelen az ö Istentelenségéből, melyet tselekedet, és ítéletet, s'igasságot tselekeszik, ö az ö lelkét meg tarttya életben, mert eszében vévén magát, és meg térvén minden hamiságiból melyeket tselekedet. élettel él. és meg nem hal.

Magyarázat

K. Mit téznek ezek aszók. amely lélek vétkezik ahal meg?

F Azt teszik, hogy mindenik kiki a maga vétkiért, és vétkes maga akarattyáért, halált ad magának, és hogy az ö vétke nem fog annak ártani. aki ötet abban nem fogja követni. se semmi némü képpen abban részt nem fog venni, se szoval, setselekedetel

K. Mitsoda értelme vagyon ezeknek a szoknak. az igaznak igassága ö rajta leszen; és az Istentelennek Istentelensége lészen ö rajta.?

F Az az értelme, hogy az Isten mindenikével. amaga érdeme szerént bánik, az igaz jutalmát veszi jó tselekedeteinek, és a gonosz, büntetésit gonoszságinak, és mint hogy az igaznak érdeme nem fóg annak használni aki ötet nem követi, a gonosznak vétke is nem tulajdonittatik annak, aki abban nem részesül.

K. Az Isten téssen tehát irgalmaságot az Istentelenel.?

F Azt igéri néki hogy ha tellyeséggel meg tér étellel él. és meg nem hal, a halálból étetre tésszi, és el felejtí hamiságit, az Isten maga meg tanít arra, hogy miben állyon a meg térés, hogy penitentiát tartson nem tsak némely büneiről hanem az egész vétkeiről, hogy meg tartssa minden parantsolatit és iteletét, és igazágot tselekedgyék, ha azt akarjuk hogy az Isten el felejtse vétkeinket. mi azokat el ne felejttsük, szükséges hogy abünös. az Isten helyet, avétekhez hasonló nagyságu boszut állyon magán. mint a mellyel ötet meg bántotta, a szent Atyak szerént mentől nagyob keménységel banik abünös magával., az Isten annál nagyob kegyeséggel léssen hozzája.

K Hogy ha pedig az igaz el tér az ő igazságáról, és hamiságot tselekeszik, az Isten miképen fog véle banni?

F Azzal fenyegeti hogy minden igazságit melyeket tselekedet volt, el felejtí, és vétkeiben fog meg halni, ezek irtoztato szok, mind azokhoz, kik nem álhatatosok ajóban, avétek annal is utálatosabb, hogy rettentő hálá adatlanságot foglal magában. és minek útanna az Istené lettek volna, és szivekben lakozot volna, avétekel onnét ki rekesztik, azért is mondgya szent pál. 1 Cor. 10. 12. aki magát fenn állani állíttya, meg lássa hogy elne essék mivel szent péter szavai szerént. 2 petr. 2. 20. 21. az utolso dolgok gonoszabbak löttek az elsöknél, jobb lett volna azoknak meg nem üsmerni az igazság utát, hogy sem a meg üsmérés után viszá terni.

Évangyélium.

szent Ján 5. 1.

Vagyon pedig Jerusalemben. egy júh mosogato tó. mely sidoul Bet saidának neveztetik, melynek ött tornátza vala, ezekben fekszik vala aviznek meg indítását váro, betegeknek, vakoknak, sántáknak, meg száradtaknak sokasága. az ur Angyala. alá szál vala, idő szerént, atóba, és meg indittatik vala, és aki elsőbe szálott volna alá atóba. aviz indítás után, meg gyógyul vala akarmi betegségben lett volnais. vala pedig ött egy ember, harmintz nyoltz esztendeje lévén betegségének, ezt midön látta volna Jésus fekünni. és meg üsmérte volna hogy már sok idejü volna, mondá néki, akarszé meg gyógyulni, felele a beteg néki. nints emberem. hogy midön a viz fel zavartatik engem atóban botsasson., mert míg én el érkezem. más szál alá előttem. monda néki Jésus. kely fel. vedd fel nyoszolyádót, és járj, és mindgyárt meg gyógyula. az az ember, és fel vevé nyoszolyáját és jár vala, szombat vala pedig azon a napon, mondának azért a sidok annak a ki meg gyógyittatott vala, szombat vagyon. nem szabad fel vened nyoszolyádót, felele nekik. aki engem meg gyógyittot, az mondotta nekem, vedd fel anyoszolyádót, és járj, kérdék azért ötet kitsoda az az ember., aki azt mondotta néked, vedd fel nyoszolyádót és járj, a pedig a ki meg gyógyittatott vala. nem tudgya vala ki volna, mert Jesus el tért vala azon ahelyen valo seregtől, azután találá ötet Jésus atemplomban, és mondá néki, imé meg gyógyultál már ne vétkezél, hogy valami gonoszb rajtad ne történnyék. elmene az az ember, és hírré tevé a sidoknak, hogy Jésus volna, aki ötet meg gyógyította.

Magyarázat

K Magyarázd még nekünk mit jelent ató, abetegek, és az Angyal ki fel zavarta atót?

F A betegek kik a tornáztban várakozának, jelenti azokat, kiket avétek meg betegitette, ató jelenti a szenttségeket, fő képpen a kereszttséget, és a penitentziát, ahol a lelkek meg mosogattatnak akristus vérivel, és meg gyógyitának betegségeköl, az Angyal aki fel zavarja atót, hogy hasznosá tegye agyogyításra, az aszent Lélek, aki abünösben üdveséges fel haboritást indit, a szivet fel indittya és meg hattya, és aki abbol penitentzia tartásra valo köny hullatást botsát. amely akristus vérével együt el mosa avétket, amelyek nélkül abünös meg nem gyógyulhatna lelki betegségéböl

K. Mit kel tselekedni hogy oly szükséges készületben lehessünk?

F kövessük abetegeket kik azt várják és ohajttják hogy az Angyal fel zavarja avizet, szükséges mondám buzgoságal ohajtani aszent Lelket; és azon kérni, hogy indittson üdveséges fel háborodást bennünk, mely meg üsmertesse velünk avétkünk ruttságát, és meg vizsgáltsa az örökké valo kinokot melyeket érdemlettünk., éreztse meg velünk, hogy mitsoda szükségünk vagon, apenitentzia tartásnak kegyelmére, és az Isten ítéletitöl valo félelemre; mivellye meg térésünket, szeretetét oltván belénk, és tisztítsa meg lelkünket motskaibol. kegyelmének vizével, mely elegyes légyen köny hullatásinkal.

K Mit jelent a harmintz nyoltz esztendös beteg, akinek meg gyógyulását már nemis várták.?

F Jelenti az olyan bünöst, aki már meg rögzöt vétkes szokásiban., és akinek meg terése igen nehéz és ritka.

K. A kristus miért kérdé tölle hogy ha meg akaré gyógyulni, holot abban nem lehet kételkedni, azért maradt mindenkor ató mellet?

F Mert ez, az olyan bünöst jelenti, aki meg nem térhet akarat nélkül, és aki gyakorta, nem hogy akarná. de annyira szereti avétket, hogy bänná azt el hagyni, szükség mind azon által, hogy arra akarattya légyen. és valóságos akarattya. amely ki tessék tselekedetéböl. és ugy vettetik atóban, anélkül, nintsen meg térés

K. Mit kel elejekben adni azoknak, akik ilyen rosz állapotban találkoznak?

F Azt kel elejekben adni, hogy gyakorta imádkozanak, böjttöljenek, avilági gyönyörüségeket kerüllyék aveszedelmes alkalmatoságoktól távozanak, adgyanak alamisnát. minden jót el kövessenek, mind addig még az Isten el nem oldgya öket rosz kívánságoktól, és oly valóságos akaratot nem ad. amelyel minden rosznak ellene mondgyanak.

K. A bünösnek., vagoné olyan szüksége másra mint amái betegnek.?

F Igen is vagon., és az az ember, nem más hanem a kristus, Isten, s' ember egyszers mind, enélkül az Isteni Ember nélkül, haszontalan mennénk a penitentzia tartásnak tójában ö adgya ennek a szenttségnek azt az eröt, hogy meg tisztítsa, és gyógyítsa alelkeket. öis mivellye azt kegyelme által. vagon még szüksége, egy olyan gond viselőre, a ki Istent szerető, értelmes, buzgó, és alhatatos légyen., aki az üdvezitö lelke, parantsolattya, és Évangyéliuma szerént vezesse ötöt, de az ilyen vezérlöt., az Istentöl kel kérni, azt keresni kel. tiz ezer közül, mondgya Salesius szent Ferentz. és ha illyenre talált. annak minden szive titkát kitegye bizodalomal, mert gyakorta a meg térésnek kezdete, haszontalanná lészen, hogy ha nintsen olyan lelki pásztor, aki tudgya okoságal igazgatni.

K. A kristus mit fog néki parantsolni az egyházi szolgája által?

F A kristus meg adván amit parantsol; azt fogja néki parantsolni, valamit a mái betegnek, hogy kelyen fel. vigye el az ágyát, és járjon. afel kelés a, hogy ki kelyen. avétek mélységéböl, az alkalmatoságokot el hagyja, aszivét vonnya el a földi dolgoktól, és amennyei jók felé emelye, meg változtatván gondolatit. és hajlandoságit. az ágy el vitele a, hogy erött vegyen

rosz kívánságin. és szokásin, amelyeken feküt mint az ágyon, talalván abban gyönyörüségit, avarás ahogy, az Évangéliumnak uttyára. térjen, igyekezék azon elő menni, és azt elne hagyva, mind addig. még el nem éri amennyei hazát, amely örökös háza lészen.

K Mit jelentnek a farisaeusok, kik meg botránkozának azon. hogy a mái beteg az ágyat haza vivé szombat napon. és akik erre valo nézve el végezék. hogy meg ölesék akristust?

F Jelentik azokat. kik haszontalan nehezség keresésből helytelen okból, és gyakorta irigységből karhoztatták. magok viselésit, és tanításit az Istenes embereknek, és akik annál is inkább üldözik, ezeket, mert azt gondollyák. hogy avallásért tselekeszik.

K. A, kristus miért inté arra a meg gyógyult beteget hogy többé ne vétkezék, hogy valami gonoszab rajta ne történnyék?

F Azt akarja nekünk meg mutatni hogy abetegségek avétekért valo büntetések. amely betegségek meg gyógyittyák a mi lelkünket abékeséges türes által,. és hogy vigyazunk álhatatlanságunkra, nehogy akövetkezendő eset, mely nagy hálá adatlanság volna, minket vétkeesebbeké ne tégyen, se meltatlanabbaká az Isten irgalmaságára,. mint sem annak előtte.

A NAGY BÖJTI KÁNTORNAK SZOMBATTYÁN.

Imádság.

oh' Istenünk a ki meg oltalmaztad atüz langjának sebeségitöl a három ifiakot, segits minket szolgálodot, hogy semmi vétekre valo tüz bennünk fel ne gerjedgyen. add meg azt a kegyelmet. ami urunk. J. K.

Epistola.

Szent pál 1 Thess. 5. 14.

Kérünk pedig titeket atyám fiai. fedgyétek meg anyughatatlanokat, vigasztallyátok akisded szivüeket. fogadgyátok bé az erőtlenekeket, békeséges türek legyetek, mindenekhez, meg lássátok hogy senki gonosszal ne legyen agonoszért, hanem mindenkor ajót kövessétek, egy máshoz, és mindenekhez. mindenkor örüllyetek, szüntelen imádkozatok, mindenekben hálákot adgyátok. mert ez, az Isten akarattya. akristusban. minnyájotok felöl. a lelket meg ne ólttsátok, aprofetálásokat, meg ne utálljátok, mindeneket pedig meg próbálljátok, ami jó azt tarttsátok. minden gonosz láttattol meg tartoztassátok magatokat. abékeségnek Istene pedig ő maga szenteltyen meg titeket, minden képen. hogy ati egész elmétek. és lelketek, és testetek, panasz nélkül a mi urunk Jésus kristusnak el jövetelére tartassék.

Magyarázat.

K. kitsodák azok anyughatatlanok akiket akarja az Apostol. hogy meg fedgyék.?

F Azok kik olyan nyughatatlan elméüek, hogy magok nyugodalomban nem lehetnek, se másokat nem hagynak nyugodalomban, vagy is az olyanok. kik el mulatván amagok hivatallyyokat, amásokéban mindenkor hibát találnak, és tsak abban artytyák magokat a mi öket nem illeti.

K. kitsodák azok akisded szivüek, akiket akarja szent pál hogy meg vigasztallyák,?

F Azok akik leg kisebb dolgon is meg ijednek. vagy el hagyják magukat. az ilyeneknek segítség kívánatik, ne hogy meg ijedjenek, és oktatni kel., mert azért esnek az ilyen gyengeségben. hogy nincsen elegendő világosságok.

K. Hogy lehessen mindenkor vigadni?

F A midőn az Isteni szeretet aszívben mindenkor meg marad. és hűvek vagyunk hivatalinkhoz. a jó lelki üsméretnek, békeségével élünk. mely a lelket felebe emeli mind annál, valami azt szomorúságra tehetné, ez a békeség azt tselekeszi, hogy mindenkor a szent léleknek örömeiben lehet lenni,

K. Micsoda aszüntelen való imádság.?

F A hogy szorgalmatossággal kel viszá térni az imádságra egy néhányszor napjában., hogy az Isteni szeretetet magunkban fel gerjesszük., és az üdvességnek kívánságát, etészi az imádságot; és valamég mind emeg marad aszívben., adig az imádság szüntelen való., hogy ha pedig azt el hagyjuk alunni a szívben, akkor az imádság is el aluszik.

K. Hogy lehet el oltani a szent Leleket?

F Ha magunk rossz viselésével haszontalanná tesszük az Isten ajándékát, ha a könnyű vétkeket el mulattyuk, a melyek olyanok mint avíz tseppek, a melyek ha sok számúak. átűzet el oltyák, amelyeket a tűz meg emésztene, ha kevesebben volnának. ha a jó tselekedetben el lankadunk, mind ezekre nézve ez az Isteni tűz, magában el aluszik. valamint alámpás olaj nélkül.

K Mít tessznek ezek a szók, meg ne vessed a profetiákat

F Ezen a szon. profétia, nem csak a jövődőlésnek ajándékát kel érteni, itt, hanem még avallás béli titkoknak, és igazságoknak., meg fejtésekre; és meg magyarázásokra való ajándékokot is., az Apostol tehát nem akarja hogy meg vessék az olyanokat a kikben ilyen ajándékok vannak., és ha az olyanok, az Anyaszent egyház, és a traditio szerent való tanítást tanítanak, az olyanokat halgatni kel. és bé venni tisztelettel mind azt, valamit az egész Anyaszent egyház bé vett. és tanított minden időkb. és meg vetni mind azt, valami azzal nem egyezik, mindent meg kel próbálni. és meg tartani amijó.

K. Hogy kel ezt érteni. minden gonosz láttattól meg tartoztassuk magunkot?

F úgy hogy. nem csak azt kel el kerülni ami rossz magában, hanem még a mi rossznak láttatnak is az egy ügyűeknek, és a tudatlanoknak, és ami őket meg botránkoztatná. hogy nem csak aroszat nem kel tselekedni, hanem még azt is el kel kerülni., a mi aroszra vihetne., mind mostanára, mind jövődöre, nem csak attól kel el távozni a mi nem szabad, hanem még ami nekünk, vagy felebarátunknak hasznunkra nem lehetne, valamint szent pál mondgya ahűveknek ahus étel iránt. rom. 14. 1 cor. 8.

K A békeségnek Istene mi formában szentel meg minket minden képpen.?

F úgy hogy viszá helyhezteti bennünk az egy mástól el válhatatlan rendet. és békeséget, a melyeket fel háborította volt bennünk a véték., az Isten akarattya alól való magunk el vonásával; és amagunk ellen való fel támadásal., azt pedig akkor helyhezteti viszá, a midőn az ő láthatatlan karjának erejével. alélek alá veti atesti indulatokat, a lelki kívánságokat pedig az okoság alá. és az okoságot az ő kegyelme alá.

Évangélium.

szent Matth. 17. 1.

Es hat nap után melléje vevé Jesus pétert, és jakabot és Jánost, annak ötsét, és vivé őket egy magas hegyre külön és színében el változék előttök. és fénylék az ortzája mint a nap., a ruháji pedig fejérek lönek mint hó. és imé meg jelenék nékik Mojses, és Illyés, szolván véle. felelvén pedig péter, mondá Jésusnak, uram jó nékünk itt lennünk., ha akarod tsinállyunk itt három hajlékot, néked egyet, Mojsesnek egyet, és Illyésnek egyet. még ő szolván imé fényes köd árnyékozá meg őket, és imé szozat aködből mondván. Ez az én szerelmes Fiam, kibem nékem jól kedvem tölt, ötet halgassátok, és halván a tanítványok ortzájokra esének, és igen meg félemlének, és hozájok mene Jesus, és illete őket, és monda nékik kellyetek fel. és ne félyetek, fel emelvén pedig az ő szemeket. senkit nem látának, hanem tsak egyedül Jést, és alá jövé azok a hegyről; parantsolá nékik jesus, mondván, senkinek ne mondgyátok alátást, míg az ember Fia halotaiból fel nem támad.

Magyarázat

K Miben áll akristus színe el változása?

F Abban, hogy minden külső formáját meg változtatta, ahalandó életében, rejtékben tartá Istenséginek fényességit. az ő testének és szegénységének fedezője alatt., az ő színe el változásakor meg akará mutatni ahárom Apostol előtt, egy kis reszetskéjít annak aditsőségnek, amelyet birt, az ő Emberséginek, az Istenségivel való meg egyesülésiért, meg engedé annak aditsőségnek, hogy ki tessék, és hogy fényesebb legyen az ő ortzája anapnál, és az ő ruháji fejérek ahónál.

K Mit tselekedék akristus amidön színét el akará változtatni?

F Három bizonyoságot véve maga mellé, pétert, Jakabot, és Jánost, kik az Apostolok között elsőbnek valának, fel mene ezekel egy nagy hegyre., hogy inkább magánosan lehessen, és imádkozhasék, és amidön imádkozék, aditsőség, és a fényesség körül vevé, mivel rend szerent ahegyekre szokot vala fel menni, hogy őtt tsendesebben imádkozhasék, és hogy az által meg mutassa atanítványinak. hogy ők is el távozanak avilági társaságoktól., annyiban, amennyiben hivatalok azt meg engedi. hogy őtt az Istenről, az ő ígíről, és igazságirol elmelkedgyenek.

K Miért akará az üdvezítő, hogy abban a fényességben lássák imádságakor?

F Hogy meg lássuk abból. mitsoda ereje vagy az imádságnak, a mely meg tisztítja lelkünket avétektől. meg világosítja a kegyelemnek világával., le vetkeztet minket az ő emberből, és ujbán öltöztet., bé tölt mennyei jókál minket, és arra boldog állapotra készít minket, amelyben, a mi testünk, aki most nyomorult. elvető, akkor hasonló lesz az ő ditsőséges testéhez

K Mitsoda okból változtatá el az ur színét. ahárom Apostoli előtt?

F Abbol az ókból, hogy még előre meg erősítse őket a keresztének botránkoztatása ellen., meg mutatván nékik, hogy nem tsak halandó természetű volna, hanem még az ő Istensége által halhatatlan, és ditsőséges volna. és hogy még, mind halhatatlan., mind ditsőséges lenne az emberi természetiben is, minek utánna ditsőségiben bé menne, gyalázatos halála után, azt is akará nékünk meg mutatni az Apostoliban., hogy boldogságnak egyedül való uttya. tsak a, hogy által mennyünk a szenvedéseken, keresztéken., és az életnek minden nyomoruságin.

hogy pediglen apenitentziára indítsa a hiveket ezekben a szent időkben, az Anyaszent egyház a kristust előnkben adta, az első vasárnapon. apusztában való letiben, böjtölésiben, kísértetiben, amái napon pedig fényességében. és ditsőségében, azért hogy tapasztalható képen meg mutassa nekünk, hogy az ő fel támadásában, és ujjonnan való életében más modal nem részesülhetünk ahüsveti innepen, hanem hogy ezeket a szent napokat, aböjtölésben. a sanyargatásban. apenitentzia tarto siralomban és az imádságban töltsük el, és hogy ha meg halunk véle együtt avéteknek, és az ó ember roszkivánságinak, véle együtt fel is támadunk, hogy új életet elhessünk.

K. A szine változásakor, miért akará akristus. hogy Mojses és Illyés jelen legyenek.?

F Azt akará nekünk az által meg mutatni, hogy atörvény mellyet jelentet Mojses, és ajövendölesek, mellyeket jelentet Illyés. tsak ötet jövendölték, ötet jelentették. és ötet ígérték volt meg, ő rolla tettek bizonyágot, és hogy el jövedele után, tsak egyedül ötet kel halgatni, erre való nézve, Mojses. és Illyés, bizonyágot tévén rolla jelen való létekel, akik az után el tűnének. és egyedül hagyák ötet,

K. Miért hogy, ez a törvény ki ado, és ez a proféta. luk. 9. 31. beszélgetnek véle az ő haláláról.?

F Arra akara az által tanítani. hogy ha ő, abban a ditsőségiben is. a melyben akor. vala, előtte viselte a keresztének gyalázatos halálát. szükséges hogy atanitványi se felejttsék el. akár mely jó, és fel emelt állapotokban is, meg kel nekik a világi pompát vetni, akristust követni, és hordozni az ő keresztének gyalázatoságát, kövessük Mojses, *ki meg tagadá magát a farao leánya fiának lenni, inkab választván az Isten népével sanyargattatni. mint sem az ideig való bűnnek gyönyörőségiben élni, nagyob gazdagságnak itélvén akristus gyalázattyát. az egyiptiusok kintsénél.* hebr. 11. 24.

K. Szent péter miért kíváná a hegyen maradni?

F Nagy gyönyörüséggel nézé azt, amit láta, és meg tetzvén néki az agyönyörüséges hely, azt nem vevé észre, hogy nagy tévelygés ditsőséget. és koronát kérni, minek előtte hartzolnának, és ő még azt nem tudgya vala, hogy mitsoda drágán fizeti meg azö mestere, és annak tanitványi, azt a ditsőséget, azért mondgya szent lukás. hogy nem tudta amit kívánt, ameg válto tanitványinak kötelesek a, hogy ötet a kálvario. és nem athábor hegyére kísérjék., ez életnek ideje, szenvedésre való. és nem aditsőséges életre,

K kitsodák azok. akiket jelent szent Péter?

F 1. Azok akik ez életet szeretik, akik tsak azon igyekeznek hogy itt lehesenek boldogoká. it lehesen minden alkalmatoságok, és semit ne szenvedgyenek, az ilyeneknek számok véghetetlen. 2. az olyan áitatos személyek akik gyakrabban igen szeretik az nyugodalmat. és kevesé amunkát. akik mindgyárt oda vannak az üldöztetésekben. és akeresztekben. és akik semit nem akarnak fel áldozni az Isten szolgálattyának, és igazságának. egy szoval sokan vannak olyan tanitványok, akik aditsőséges kristust örömet követnék, de nintsen anyi bátorságok hogy kövesék agyalázatokban., hogy a tsendes életet ne szeretnék, az elmélkedésben foglalják magokot. a midön a munkára az Isten nem hitta őket, olyankor szent Agoston szerént, ha azon munkáldnak különösön, hogy magoknak meg halhassanak ajó, de a midön abban bizonyosok hogy a munkára, és az Isten szolgálattyára hivatattak. a keresztes. és a szenvedő életre, olyankor mindent el kel hagyni, és ellene mondani anyugodalomnak. mert aki akor is athábor hegyén akarna maradni., tsak amaga tsendeségét keresné, olyan szin alat, hogy akristus kegyelmének kedveségivel élhesen, ilyen a magunkhoz való szeretetnek szokása. aki nem az Istent, hanem tsak magát keresi,

K Mire kötelez minket a bizonyosság melyet térszen az öröktől fogva valo Atya. az ö Fiáról, szine változásakor?

F Arra kötelez, hogy mesterünknek vegyük tsak ötet halgasuk, az ö tanítását kövesük. aztot meg tarttsuk, minden ezzel ellenkező más tanítást utálva meg vessük, és azzal élyünk mint alázatos tanítványok...

A SZENTEK INNEPEIN SZENT ANDRÁS NAPJÁN.

Imádság.

Felséges Isten elődben borulván. kérünk uram azon hogy a boldog András Apostol, predikatora. és vezérlője lévén Anyaszent egyházadnak. légyen szoszollonk is melletted a mi urunk. J. k.

Epistola.

szent pál rom. 10. 10.

Mert szivel hiszünk az igazságra, szájjal pedig lérszen a vallás tétel. az üdveségre, mert az irás azt mondgya. minden aki öbenne hiszen, meg nem szégyenítettik, mert nints különbözés a sidó, és a görög közöt, mert ugyan azon egy ura minnyájoknak. ki gazdag minnyájokhoz, kik ötet segittségül hiják, mert minden aki segittségül hija az ur nevét üdvezül. hogy hijjak azért segittségül a kikben nem hittek, avagy mint hisznek annak, akit nem hallottak, hogy hallanak pedig predikalo nélkül, hogy predikalnak pedig, ha nem küldetnek, a mint irva vagyon. melly ékesek abékeség hirdetök lábai, akik jokat hirdetnek, de nem minnyájan engednek az Évagyéliumnak, mert Isaiás azt mondgya. uram ki hitt a mi halomásunknak, azért ahit ahallásbol vagyon, a hallás pedig a kristus ígéje által, de mondom nem hallottáké, sött minden földre ki ment az ö zengések. és a föld kerekségének határirra az ö ígéjek.

Magyarázat

K. Mit térsznek ezek aszó. szivel hiszünk az igazságra, szájjal lérszen pedig avallás tétel az üdveségre?

F A szent Lélek ezekel a szokal két dologra kénszerit minket. először, hogy tekéletes engedelmeséggel higyük elmével és szivel, mind azt: valamit az Isten ki nyilatkoztatott minékünk ajó erkölcsök. és ahit ágazati iránt, másodsor., hogy külső képen is vallás tételt kel tenni mind azokrol az igazságokrol. a melyeket belső képen is hiszünk., egy soval a szent Lélek arra kötelez. hogy higyük. mind azt valamit az Isten tanit, és azon hit szerént legyen minden beszédünk, és tselekedetünk, minden emberi tekéntet nélkül, ha szinte mindenünket, és még az életünket el kellene is vesztenünk. mert enélkül, se meg igazulás, se üdveség nem lehet, az Isten Fia azt nékünk meg mondotta, hogy az utolso napon ellene mond azoknak, se tanítványinak nem tarttya azokat. kik meg pirulnak ö érette, és az ö Évagyeliumjáért, az emberek előtt, ugyan az igazságról valo vallás tétel tselekedé azt., hogy anyi sok martyrumok. és Confessorok valának az első saeculumokban, de itt nem tsak arrol abizonyosság tételről vagyon aszó, melyet a birák ítélő széke előtt tartozunk tenni, hanem még arról is mellyet kel tenni az emberek előtt, az Évagyélium szerént valo életünkkel, meg nem pirulván akristus alázatoságáért, szegénységéért, és keresztiért, ha szinte azért meg vettetnénk, és meg tsufoltatnánk is. atesti, és világi emberektől, kötelesek vagyunk némelykor szent bátorsággal

oltalmazni, és védelmezni atitkok igasságát, ahit ágazatit, midön azok ellen valaki fel támad, vagy is azok ellen valaki roszul beszél, mi tisztellyük és betsülyük a martyromokot, ne kárhoztassuk tehát őket amagunk viselésivel. olyan dolgokban., amelyekben ökk, kötelességnek tartották életeket veszedelemre tenni, hogy nekünk tisztán meg tarthasák azokat az igazságokat a melyeket mi hiszünk, mint hit ágazatit.

K. Mire köteleznek minket ezek aszók, minden aki Istenben hiszen. meg nem szégyenitetik.?

F Arra köteleznek, hogy szüntelen kérjük az Istentől azt ahitet, amelyet elevenittse az Isteni szeretett, mely kut feje akegyelemnek, és üdveségünknek, és amely nélkül minden jó tselekedet. haszontalan, az alamisnálkodás, és még a martyrumság is haszontalan szent pál szerént, az Isteni szeretet nélkül, mire valo volna nekünk ameg hólt hitt, amelyet az Isteni szeretet nem elevenit. haszinte tsudákat tennénk is. mondgya az Apostol. 1 cor. 13. 2. 3.

K. Mit tésznek ezek aszók. minden aki segittségül hija az ur nevét. üdvezül?

F Ezek meg mutattyák nekünk erejét és hathatoságát az imádságoknak, amidön szivesen kérjük az Istent, és valóságat akarjuk meg nyerni akegyelmet melyet kérünk, az Isten meg halgattya mind azokat. akik eszerént kérik, akár kik legyenek azok, és hogy ha álhatatosan végig meg maradnak. az ilyen kérésben. üdvezülnek. ebből már akövetkezik, hogy azok kik ilyen formában nem kérik., kik az imádságot nem szeretik. vagy akik tsak nyelvekel kérik, nem léssen részek az üdveségben, akár mely jókót tselekedgyenek is külső képpen.

K. Hogy mondhattya tehát azt abölcs, hogy az Isten meg nem halgattya azokat kik segittségül hiják. prov. 1. 28.

F Mert abölcs azokrol szól akik tsak nyelvekel kérik, akik tsak szokásbol kérik, akik meg nem halgatták az Isten szavát, midön hitta őket. és akik meg vetették tanátsit.

K Hogy lehesen az Istent segittségül hini, a midön ötet nem üsmérik?

F A valo hogy az Apostol szerént, hogy segittségül lehesen hini, hinni kel ő benne, és üsmérni ötet, és hogy benne lehesen hinni, hallani kel ő felölle, és hogy felölle lehesen hallani, szükséges hogy valaki hirdesse nekünk az Évangyéliumot, és hogy azt hirdethesse. szükséges hogy az Istentől küldtessék. szükséges tehát apredikatióban az Isten szavát halgatni, vagy azt olvasni, főképpen az Évangyéliumot, de legg gyakortáb az üdveségel valo kevés gondolat tselekeszi. hogy nem hisznek, és nem hiják segittségül az urat, nem keresnek modot és alkalmatoságot atanulásra, söt még azt kerülük, ugyan azért is, tudatlanságban maradnak, vagy gyümölcstelen hitben. mind azon által az üdveségre szükséges hogy oly élő hitünk legyen mely az Isteni szeretet által munkálodgyék, ugy is is kel élnünk mint akristus élt, hogy élünk pedig ugy, ha ellene nem mondunk a mi lágységünknek. és ha magunkot nem oktattatyuk, az olvasás, vagy apredikatio által.

K. Magyarázd meg ezeket aszokat, mely ékesek abekeség hirdetök lábai, akik jokat hirdetnek.?

F Isaiás proféta, és ő utánna szent pál. fel magasztallyák. az Évangyélium hirdetőit, és meg mutattyák hogy azok. kik először bé vették a hitet, mitsoda örömel fogadták az olyan predikátorokat akiket az Isten küldöt hogy hirdesék az Évangyéliumot, mely nekik békeséget, kegyelmet, és örökös jokat ígért, azoknak magok viselések szépnék tettzet nekik, mert tsak amenyei dolgokra igyekeztek, minden igyekezetek tsak avolt., hogy amennyei boldogságban vezerehessék azokat kik őket halgatták., az Anyaszent egyház hasonlot mond ma nekünk, hogy annak az Isteni ígének szeretetire indittson, hogy ha azt valóságat bé veszük és ahoz szabjuk életünket, és szándekinkot, abban annál is több gyönyörüséget találunk., mennél többet gondolkodunk azokrol. és követtyük azokat

K Ha az Évangélium predikátorinak. magok viselések és járások olyan szép. miért Isaiás teszi utána hogy minnyá nem engedelmeskednek?

F Mert, feleli maga, hogy azok között kik azt halgatták kevesen vannak akik hitelt adnának annak amit nekik hirdetnek, vagy ha hiszik is. de elmélkedő. és vizsgáló hitel. mely a tselekedetre nem mégyen, az ilyen elmelkedések pedig a szív béli engedelmeség nélkül, még vetkesebbeké teszik.

Evangélium.

szent luk 5. 1.

Lön pediglen, mikor a seregek reája tudulnának. hogy az Isten igéjét halgatnák, és ő áll vala a Genezaret tója mellet és láta ató mellet ket hajot álván, ahalászok pedig ki szállottak vala és mossák vala ahálokat, be menvén pedig egyik hajóban mely simoné vala. kéré ötet hogy a földtől bellyebb vinné egy kevesé. és le ülven, tanittya vala ahajótskábol a seregeket, hogy pedig meg szünék szollani mondá simonnak., vidd a mélyre, és ereszszétek meg ati háloitokat ahal fogásra, és felelvén simon mondá néki, Mester. egész étzaka munkálodván. semmit nem fogtunk de ate igédre meg eresztem ahálot, és midön azt mivelték volna, halaknak bőséges sokaságát rekeszték bé; szakadoz vala pedig az ő hálojok. és intének a társoknak kik a más hajóban valának, hogy el jönének, és segitenék őket, és el jövének, és meg tölték mind a két hajótskát. úgy hogy tsak nem el merülnének, melyet midön látná simon peter, a Jesus térdeihez borula, mondván. meny ki tölem, mert bünös ember vagyok uram., mert az álmélködás környül vette vala ötet. és mind akik véle valának ahalak sokaságán, melyet fogtak vala hasonlo képen pedig jakabot is, és Jánost, a zebedaeus fiait, kik a simon társai valának. és monda simonnak Jesus, nefély. mostantol fogva már embereket fogsz: és ki vonván aföldre ahajókat, mindeneket el hagyván követék ötet.

Magyarázat

K. Mit jelentnek azok ahalászok. kik ahálojokot mosogatták.?

F Jelentik a lelki halászokat. valamint akristus mondá péternek, és Andrásnak, hogy embereket fognak halászni. ahálo mosásból pedig meg tanulhatták azok. kik felebarátok üdvességire vigyáznak., hogy szükséges nekik némelykor el vonni magokat a világtól, hogy magokat meg tisztithassák., és fogatkozásoknak mótját meg mosogassák.

K. Mit jelent a szent péter hajója?

F Jelenti az Anyaszent egyházat, amelyben a kristus egyedül lévén afö, anépet titkaira tanittya. péternek, parantsolván hogy távoznék el a földtől. és amélyire menne atengernek., jelenté a keresztyénségnek tekkélletességét, amelyre hja azokat, akiknek illik oktatni, és vezérleni másokat. úgy hogy el távozván aföldi állapotoktól. ahiveket is arra inttsék, példát adván nekik.

K. kitsodák azok. kik mint szent péter egész étzaka halásznak és semit nem fognak.?

F Azok, kik a véteknek setétségében sokat fáradoznak a világi gyönyörüségek, jók, és betsületek után., és halalok oráján a markokot üresen talállyák. a jó erkölcstől, és tselekedettől, 2. azok, kik az Anyaszent egyházban sokat munkálodnak és az egyházi szolgálatban sokat fáradoznak és nyughatatlankodnak, de akik senkit meg nem térítenek, se semmi nagy hasznot nem tselekesznek, mert az Isten rendelése, és hivatala nélkül dolgoznak, és tsak a setétségben munkálodnak.

K. Mit jelentnek ezek aszavai szent péternek., ate igédre meg vetem ahálot?

F Azt jelentik, hogy amidön az Isten szolgálattára, és az üdvösségre való dolgokhoz fogunk. azoknak jól végben kel menni, az ő rendelése szerént, az ő akarattának engedelmeskedvén, az ő lelkében kel munkálodni.

K. Mit jelent az a sok számu hal. mely miat szakadozni kezd ahálo.?

F Jelenti azokat a sok számu világi keresztyéneket, akik látható egyeségiben vannak az Anyaszent egyháznak. akik abban gyakorta hasonlóságokat. és szakadásokat okoznak, a mellyek el merithetnék ahajot, vagy is inkább az Anyaszent egyházat, ha aköre nem volna építve, de mind annyi zür zavaros veszedelmekben is meg fog maradni, és akristus véle lészen, mind végig, mert nyilván meg ígérte

K Mitsoda gondolattya lett szent péternek., látván oly rend kívül való halászattát?

F Azon anyira meg ütközék, hogy érdemetlennek tartá magát. akristushoz közel lenni, azért is mondá, távozá el uram tölem, mert vétkes ember vagyok, atsuda meg üsmérteté véle egy felöl a kristusnak hatalmát. más felöl pedig amaga nyomoruságát. és méltatlanságát. ilyen töredelmes és alázatos szível kellenék lenni atitkokhoz, főképen a szent oltári szentséghez, ahol akristus jelen vagyon, aki örömet adgya nekünk magát abban a nagy szentségben, akihez, valamint szent péter, nagy töredelmeséggel és félelemel kellene járulnunk mindenkor, a szent péter szavaira való nézve, el kellene améltatlanoknak. attol távozni, és mind azoknak. kik azt szentség törő rossz készületekel meg kissebbittik ugyan erre való nézve is mondgya vala fel szóval az előtt. egy diaconus amidön aszent áldozatot el kezdték. *foras Canes. sancta sanctis.* mennyetek ki ebek, a szent dolgok. a szenteket illetik, az ilyen félelemből, és alázatosságbol, jó, még abuzgoknak, és az áítatosoknak is elvonni attol némelykor magokat, hogy az után az imádság, és a penitencia által, abban méltabban részesülhessenek, de az ilyen állapotban, tanátsot kel kérni.

K. Mit tselekedék szent András, midön olyan boldog lehet. hogy meg üsméré akristust, és véle beszélhete.?

F Minden késedelem nélkül mindenét el hagyá, ötet követé, és nékie adá magát, ezzel arra tanyit minket, hogy halgassuk miis akristus szavát. amidön minket meg szollit szivünkben. és hasonló gyorsasággal engedelmeskedgyünk parantsolatának, ahalogatás ujjab kísértetekre vinne, azt el mondhatni, hogy szent András ellene mondván hálóinak, minden világi gazdagságnak ellene monda, mivel a nagy szent Gergely szerént. ellene monda agazdagulásra való kívánságnak. a mely sokra terjed, az olyan sokat hágy el; aki semmit meg nem tart magának, és mindenit oda adgya; de arra kel vigyázni, hogy két képen lehet annak ellene mondani amink vagyon az egyike a, hogy ellene mondunk annak a mit valóságosan birunk, amasika a, hogy ellene mondunk akivánságnak a melyel kíványuk birni azt, amit még nem birunk. vagy a szeretetnek., amellyel vagyunk ahoz amit birunk, szent András véghez vitte mind akettöt; ugyan ezt is nevezik Apostoli léleknek, az olyanok, akiket az Isten arra hi, hogy el hagyák avilágot, tartoznak követni betü szerént ezt az Apostolt. mind egyikében; mind amásikában, de akeresztyének a kiknek avilágban kel élni, akeresztséggben tett ígélet szerént tartoznak ellene mondani aföldi dolgokhoz való rendetlen kívánságnak, és szeretetnek., de annak nem amit törvény szerént birnak.

K Miképpen lehet valakinek meg üsmérni amaga hivatalosságát?

F Meg üsmérheti 1. tsak keresztyéni és ártatlan életet élyen, minden tölle ki telhető jokat tselekedgyék. hogy kegyelmet nyerhesen az Isten akarattának meg üsmérésire. 2. gyakorta imádkozék. hogy az Isten arra való világoságot adgyon, 3. tanátsot kel kérni okos, és értelmes

emberektől, ahivatalról., és annak kötelességeiről. 4. aválasztásban igen meg kel vizsgálni az alkalmatoságokat, melyeket ad az Isten rendelése, keresés nélkül, 5 hizelkedés nélkül kel meg vizsgálni amagunk tálentumit, elegendőségünket. és értelmünket. az ilyen, vagy az olyan hivatalra, mert hivatalosok nem vagyunk valamely hivatalra vagy állapotra, hogy ha arra elegendő értelmünk, vagy tálentumonk nintsen, 6. nézük meg ha vagyoné természet szerént valo hajlandóságunk, melyet Isten ad bizonyos hivatalokra, mondám melyet Isten ad. mert az olyan meg romlot hajlandóságok, mellyek a fösvényiségtől, nagyra vágyástól, hejában valóságtól, vagy a resttségtől jönnek, nem hogy az ilyen hajlandóságokra kellene vigyázni, aválasztáskor, de sött még. a volna ajele, hogy az Isten nem hivut azokra a hivatalokra, a melyekre ilyen hajlandóságokat érzenénk, 7 hogy ha pedig az egyházi rendről vagyon akérdés, a szent Atyák szerént, az ajele hogy arra hivatalos az olyan. aki alázatoságból, ahoz a szolgálathoz valo tiszteletből, és magat arra érdemetlennek valo ítéletből. ettől arendtól szent félelemből el távozik, de ugy mind azon által; hogy ajó erkölcsök, tálentumok, és mind a, valami szükséges ehez arendhez, meg egyezenek az el távozásal. eszerént tselekedtenek aleg nagyob szentek., és Doktorok, ugy mint, szent Ambrus. szent Paulinus, szent Hyeronimus, szent Basilius, szent Agoston. szent Chrysostomus, a nagy szent Gergely. szent Bernárd. és más többek.

K. Nem leheté magunkot meg tsalni, hogy ha azokat a belső indulatokat követtük. amelyeket érzünk némely hivatalokhoz.?

F Igen is meg tsalhattyuk magunkot, és gyakorta szent lelki, indulatoknak, és Isteni sugarlásoknak tarttyuk lenni, a magunkhoz valo szeretetnek indulattyit. és hajlandóságit. amely sok féle képen tudgya magát el változtatni gyakorta meg történik. amit anagy szent Gergely mond, hogy az emberi elme magának hazud, és maga előtt, el szineli magát, gondolván magában hogy a roszat utállya, noha nem utállya, hogy ajót szereti, noha valóságosan nem szereti, egy soval, hogy ilyen nagy dologban meg ne tsallya magát. nem kel magának hinni, hanem tanátsot kel kérni az Atyától. és az Anyától, hogy ha Isten félök, ha azok, nem tekéntik a magok hasznokot hanem a gyermekek üdveségit, hogy ha pedig az egyházi rendről vagyon akérdés, alelki atyáktól kel tanátsot kérni, akik okosak, és Isten félök, és követni kel tanátsokot,

K. Mit kel tselekedni, amidön olyan hivaltalban ment valaki amelyre az Istentől gondolta hogy hivatott. mind azon által abban akadályokat talál az üdveségre.?

F Hogy abban a hivaltalban, vagy rendben, a szabot rend szerént fog élni, és ha annak minden kötelességeit. szorgalmatosan bé tölti, meg kel abban maradni, jele hogy az Isten hitta arra, ajó élet, és a hivaltalban valo szorgalmatoság, az ő kegyelmétől vagyon., de amidön az a hivatal akadályozni fogja az üdveséget, és hogy abban tsak meg esést varhat magára, ajele hogy nem arra hivatott, és el kel hagyni., ezt mondhattuk agazdagságok felöl is, amelyeket meg lehet igassággal tartani hogy ha azokat szentül élnek, de el kel hagyni azokat, hogy ha azoknak meg tartások az üdveség kárára lennének, aki ellene mond mind annak, a mi az Istenhez valo kaptsolást. meg gátolhatná, az olyan. ellene mond. az Istennek.

K Mit kel tselekedni amidön olyan hivaltalban ment valaki, amellyet se el nem hagyhattya, se az Istentől arra nem hivatott?

F A vakmerőségért penitentziát kel tartani, és azon lenni, hogy viszá mehesen az Isten uttyára, a melytől el távozt, alázatosággal kel eleget tenni minden kötelességinek. igyekezék helyre hozni a hivaltalban valo menetelének fogyatkozásit, imádkozék gyakorta, hogy kegyelmet, és segítségét nyerhessen. kötelességinek bé töltésire, és békeséges türeést aszenvedésre., mindenkori jó tselekedetben foglallya magát, de tanáts nélkül, semit ne tselekedgyék.

K. A mi urunk miért választotta olyan szegény halászokat, kik az ő Évangéliumát hirdessék. és az Anyaszent egyházat fel állítsák?

F Azért hogy inkább tudályuk az ő kegyelmének hatalmát, amely reá nézve, olyan tsekély és megvető eszközök által mivelé az egész népeknek meg téréseket., ilyen nagy munkára. csak egy ügyü, és tudatlan embereket választotta, azért hogy meg lassá az egész világ, hogy csak egyedül neki kel tulajdonítani ezt a rend kívül való tudát. hogy ha tudos, bölcs, vagy hatalmas embereket választott volna., a böltseségnek. és az emberi hatalomnak tulajdonították volna, azt aváltozást, és nem ditsöítették volna kegyelmét.

BOLDOG ASZSZONY FOGONTATÁSA NAPJÁN

Imádság

Kérünk uram hintsed szolgálidra mennyei ajándékát kegyelmednek, úgy hogy a Boldogságos fogontatásának ünnepe., a békeségnek szaporodását nyerje meg azoknak, akiknek az ő születése el hozta sengéjit az üdveségnek, ami urunk. J. k.

Epistola

prov. 8. 22.

Az urbirt engem az ő utainak kezdetiben minek előtte valamit teremtene kezdettől fogva, öröktől fogva el rendeltetem., és régtől fogva. minek előtte a föld lenne. még nem voltak amélységek. és én már fogantattam vala még avizek kutai ki nem fakadtak vala. még ahegyek meg nem állapodtak, vala nehézséggel, ahalmoknak előtte születtettem vala én, még a földet nem teremtette vala és folyó vizeket, és a föld kereksege sarkait. mikor az egeket készíti vala, jelen voltam. mikor bizonyos moddal és kerítessel. körül veszi vala a mélyégeket, mikor az egeket ót fen meg erősíti vala, és meg meri vala avizek kutait, midön környül fel veti vala a tenger határát, és törvényt ad vala avizeknek, hogy által ne mennének. az ő határokon, mikor a földnek fundamentumit veti vala, ő véle voltam mindeneket elrendelvén, és gyönyörködöm vala naponként. jatzodozván előtte minden időben. jatzodozván a föld kerekségén és az én gyönyörüségem az emberek fiaival lenni. most azért fiaim. halgassatok engem, boldogok akik örizik az én utaimot, halgassátok az oktatást és legyetek böltsék és vessétek el azt, boldog ember aki engem halgat, és vigyáz az ajtoimnál naponként. és várakozik, az ajtomnak mellyékinél; aki engem meg talál. életet talál, és üdveséget merit az urtól.

Magyarázat

K. A máj letzke mire tanít minket.?

F Arra tanít, hogy az Isteni böltsesség öröktől fogva való, bölts, ezeket a szokot mondattya magával a böltseséggel. *az ur birt engem az ő utainak kezdetiben, minek előtte valamit teremtene kezdettől fogva.* mint ha azt mondaná. az Istenben voltam. a midön el kezdé teremtésit, és még minek előtte el kezdette volna a teremtést, és így öröktől fogva, mert avilág teremtése előtt, és azon idő előtt, mely a világal el kezdődék. örökké valóság volt.

K Mitsoda az a böltsesség, a mely még kezdetben vala, és a mely öröktől fogva való, és miképen bírja azt az Isten?

F Az Isten Fia az a böltsesség. aki maga a böltsesség. és minden böltsességnek eredete., az Isten azt bírta, mert az ő végzetlen tekelteségeinek üsméretit bírja, az Atyának pedig ez az

üsmerelessége nem más hanem az ő Fia, aki öröktől fogva üsmervén magát, öröktől fogva szülte és bírja azon Fiát

K Mit tésznek ezek a szok hogy a böltteség az Istenel volt, és mindeneket rendelt véle?

F Azt tészik, hogy az Atya mindeneket az ő bölttesége által tselekedet, és rendelt, tudni illik az ő Fia által, aki is hasonlo Isten, aki övéle munkálotot láthatatlan képen a világ teremtésin, és aki mindent ő véle igazgat, és rendel. azt mondgya az irás, hogy ez az Isteni böltteség jádzot az ur előtt, az egész világon, mert mindent olyan könnyüségel mivelte, hogy az egész világnak teremtése ő elötte, játék, és mulattság volt.

K. Az Isten Fia a teremtetlen böltteség, miképen mutatta meg, hogy az ő gyönyörüségé az emberek fiaival lenni?

F Meg mutatta nagy szeretetivel, fel akarván venni természeteket, meg testesülése által, és ő nékik örök ditsöseget nyerni az alázaságnak uttyain, de ami leg inkább meg mutattya az ő hozánk valo szeretetit, ahogy, ilyen nagy jószágáért, egyéb hálá adást töllünk nem kíván, hanem azt akarja. hogy az embereknek is minden gyönyörüségék alégyen. hogy véle lehessenek. az az, hogy az ő kegyelmével éllyenek, hozzája kaptsollyák magokot szeretettel, és hogy nyissák meg fülöket. és sziveket, hogy halgassák parantsolatit. és azt meg tarttsák. azért is mondgya az Évangyéliumban, hogy legyünk övéi, és maradgyunk öbenne, valamint ő bennünk marad. joan. 14. 20. Cap 15. 9. 10. hogy maradgyunk az ő szeretetiben valamint ő marad az Atyáéban., az aki az én testemet eszi, és véremet isza, bennemmarad, és én öbenne. joan 6. 57.

K Mit parantsol nékünk az Isten Fia mikor azt mondgya, hogy várazokunk naponként az ő ajtajánál?

F Azt akarja. hogy szüntelen valo szorgalmatoságal keresük ötet, és hogy szivesen kíványuk hovátováb jöbban, hozzája közelgetni. és ötet birni. midön azt parantsollya hogy minden nap az ő ajtajánál várazokunk. azzal azt akarja hogy mindenkör egy aránsu békeséges türeisel várazokunk az ő irgalmaságának ajtaján., mind addig még hozánk jö. és bé viszen minket annak aboldogságnak birtokában, melyet igér ez élet után, és a melyet készíteni ment el. amennyekben, legyetek hasonlok azokhoz. kik azt varják. hogy agazda viszá térjen alakadalombol., ugy hogy a midön viszá fog térni, és zörgetni fog akapun, azonnal meg nyithassák néki.

K. Az Anyaszent egyház miért magyaráza ezeket a szavait az öröktol fogvavalo böltteségnek, a Boldogságos szüz fogantatására.?

F Mert ez az Isteni böltteség ezen anapon kezdé bé tölteni meg testesüléséről valo igéretit, fogantatása által annak, akitöl testet vett, amely testet magára akará venni hogy velünk maradhason és véghez vihesse üdveségünknek munkáját., szenvedési. és halála által.

ÉVANGYÉLIUM A KRISTUS GENELOGYÁJÁROL. SZENT MATTH 1. 1.

Magyarázat

K. Szent Mathé le irván akristus nemzettségit. nem ellenkezike Isaiás profétával., aki azt mondgya, hogy ki mondhatná ki azö nemzettségit, és szent lukátsal aki különbözö képpen írja le.?

F Szent Matthe egyikevel sem ellenkezik., 1. Isaiás az Attya kebeléből való Igének, öröktől fogva való nemzettségéről szól, amelyet meg nem lehet, se fogni, se kimondani, Szent Mathé pedig a meg testesült Igének nemzettségét írja le, és az Embersége szerint, amely által. apátriarkáktól, és Daviddal származot. 2. Szent Mathé nem ellenkezik Szent Lukással, mert ő ami urunk nemzettségét természet szerint való fiasága szerint írja le. Szent Lukás pedig atörvény szerint való fiasága szerint

K. Mit értesz atörvény szerint való fiaságon?

F Érttem azt, amelyel egy fiát úgy tekintették mint más embernek fiát atörvény szerint, de nem természet szerint, atörvény azt parantsolta hogy egy atyafi vegye el a testvér atyafiának özvegyét, ha gyermeke nem maradot, és abban aházaságban való első szülött, a meg holtak nevét viselje, és úgy tekinttsék mint a meg holt fiát, ugyan erre való nevezve is kénszeriteték Jákób. elvenni, Héliásnak, az ő Annyáról való bátyjának özvegyét. a ki nem hagyja maga után gyermeket, eszerént is volt, Szent Josef, a Szent szüz férje, Héliásnak törvény szerint való fia, ezt is mondgya Szent Lukás, noha természet szerint, Jákób fia volt, valamint Szent Máthé írja, azt képzeli ez a törvény, hogy a Kristus halála után, az Apostolok, akiket atyafiainak nevezet, fiaikat nemzenének az ő Anyaszent egyházának akik az ő nevét viselnék, és keresztyéneknek hivatnának, az ilyen külömbségek. vagy is csak tettző ellenkezések. meg mutatták. hogy mitsoda hívek és igazak voltak az Evangyelisták. és hogy nem egyik amásikából irtak. amit irtak, ugyan ez is kénszerit minket arra, hogy függőben tarttsuk az ítéletet, a Szent írásnak olyan helyein a mellyek mi nekünk homályosoknak láttanak és amellyek mint egy ellenkeznek egy más között

K. Szent Mathé. miért mondgya mindgyárt még előre, hogy a Kristus Dávidnak, és Ábrahámnak Fia, mint ha nem lett volna Fia atöbb királyoknak, és patriárkákknak is.

F Azért hogy arra leg inkább figyelmezzünk. meg akarván bizonyítani azzal. hogy ő volt a Messiás, az Isten meg ígerte volt. hogy különösön az Ábrahám. és a Dávid maradékától fog származni, mondván Ábrahámnak. *Minden nemzettségek meg áldatnak. ate maradékodban.,* és Dávidnak, *A te székedben helyheztetem ate ágyéknak gyümölsit.*

K Szent Máthé miért tette fel. akristus nemzettsége köziben. az olyan szüléit akikben fogyatkozások, vagy idegenek valának.?

F Meg akarta nekünk mutatni, hogy akristus abünösököt jött el meg váltani, és az egyháziaknak azt, hogy bé kel venni az idegeneket az Anyaszent egyházban. és hogy ki vegyék arendeletlenségből azokat a kik abban születtek. az Isten Fia nem tartá gyalázatnak, aszent historiában tétetni anemzettsége közü. tétetni, olyan Aszszonyokot, a kik rendetlenek, vagy idegenek valának, mert azért jött volt a földre, hogy alázatoságával eltöröllye akevélységet, ugyan azért is választá oly alázatos modgyát születésének, hogy minden meg egyezék, és hasonlittson az ő meg testesülésének alázatoságával. mivel Isten Fia lévén, a mi természetünket vette magára. és a szolganak formáját. azért is akara szegény Anyától születni., akinek a férje mester ember vala. és hogy ötet úgy tekinttsék, mint egy átsnak a Fiát

K. A Kristusnak az ilyen tselekedeti mire tanítanak minket?

F Arra tanítanak. hogy egy keresztyének mindenben egy aránsu alázatosnak kel lenni., hogy ha nagy nemzetből való, hogy ha az Attyai fő renden lévők. vagy gazdagok [vagy-gazdagok]. azért nem kel kevélykedni, hogy ha pedig alacson rendűek, azért nem kel meg pirulni. se az ő szegénységeket, szükségben való léteket nem kel szégyenleni, de sőt még igen kel segíteni, a szegény attya fiait. hasonló tisztelettel kel hozzájuk lenni, mint azokhoz. a kik gazdagok.

K. A kristusnak ezen tselekedetéből micsoda lelki épületre valót vehetnek az olyanok, kik nagy rendben valók?

F A meg testesült Istennek alázatosága, és az emberekhez hasonló léte., aki is azért jött hogy szolgáljon, és nem azért hogy szolgáltassék. kényszeríti őket arra, hogy a szivekből ki irttsák azt a kevélységet, nagyra vágyodást. és azt a pompát. melyeket okozta a nemesi vér. és amely gyakorta akadállyá az üdvességnek., mert meg gátoltya rend szerént az alázatoság utyán való járást, a mely utat a kristus adgya előnkbe, mind tanításával. mind példájával.

K. Szent Josef miképen vala férje Máriának, mivel egész meg türköztetésben éltenek egy másal.?

F Josef férje vala aházáságnak kötele által, amelyel egy máshoz kötelezték vala magokat, az ő sziveknek egyeségek által, és atiszta, és Istenes szeretet által, mely egy máshoz kaptsolta az ő elméjeket, ez igen szép pelda lehet aházások előtt. akiknek egy mást akristus lelkében és az Istenért kel szeretni.

SZENT TAMÁS APOSTOL NAPJÁN

Imádság

Enged meg uram nekünk hogy valóságos ditsőséget nyerhessünk, ate boldog Apostolodnak tamásnak az innepén., szüntelen való esedezése legyen rajtunk. és buzgoságal kövessük az ő hitét. a mi urunk J. k.

Epistola.

Szent pál. Eph. 2. 19.

A Évangéliumokat. és az Epistolákat, e könyvnek végén meg találhatni.

Magyarázat

K. Miért mondgya az Apostol az Éfésus bélieknek. hogy vendégek, és jövevények voltak.?

F Mert nem üsmérték az igaz Istent. mert nem voltak az ő népe közül ahit által. semi részek nem vala avallás dolgaiban, és nem valának az Isten háza népei. azok kik avilágot szeretik, noha külső képen vallást teygenek ahitról, és az Isten Fiaival egyenlő szenttségben. részesüllyenek. mind azon által, nem lehetnek ő előtte a szentek polgár társai, mivel babilonai lakosok, de az kristus hitét, az Éfésus béliek magokban vévén, a szentek polgár társaivá lettek, és az Isten háza népévé, a mely ház, az üdvezítő Anyaszent egyháza. ahivekből álló, kiket szenteknek neveznek, mert akereszttség által, az Istennek szenteltettek, az Anyaszent egyház. azaz háza. az Istennek. amelyről szól szent pál, mert az olyanok. kik háza népe közi mennek, nem úgy mint arabok félelemel. hanem úgy mint a fiak szeretettel. azok lakosi. és tselédi annak.

K Miért nevezi szent pál, az Apostolokat, és a profétákat, az Anyaszent egyház fundamentumának., nem akristusé annak egyedül való fundamentuma?

F Az Apostolok, és a proféták az Anyaszent egyház fundamentumának, mert a proféták jövendölésekre, és az Apostolok predikálásokra épitetett, az is igaz, hogy akristus annak egyedül való fundámentuma. mert az igazságra vagyon fundalva, az igazság pedig a kristus, és hogy ő magok, a proféták. kik felölle jövendöltének, és az Apostolok, kik ötet hirdették, ezek

legfőbb részei lévén az Anyaszent egyháznak. akristusra vannak fundálva, és ennek a lelki épületnek. annyiban fundamentumi, hogy ökk valának azok az első eszközök, a melyeket fel állította az erős köre. ami üdvezítőnk pedig annak kezdője, alkotója, és feje, akövek melyekből áll az a szenttséges épület, a minden időbeli, minden ország béli, és minden renden lévő hívek, mindenikének azt a helyt kel őt bé tölteni, ahová az Isten teszi., és őtt végben vinni a maga rendének hivatallyát

K. Mi formában szegelet kö akristus?

F A kristus az Anyaszent egyháznak szegelet köve mert halálával meg egyeztette a sidokot; az pogányokat. egy hitben, és egy vallásban, és egyház népévé tette őket az Isteni szeretett, és aszenttségek által, valamint a szegelet kö meg egyezteti a két falt.

K. Mikeppen lehet bé vétetödni ebben az épületbe?

F A hit által, ha azt hiszük. amit aproféták meg jövendöltek, akristusrol, és az Anyaszent egyházzrol, és azt amit az Apostolok tanítottak, azért az olyanok kik nem követik tanításokat, hanem valamely más új talalmányt, nem az Anyaszent egyházzbol valok., és ha szinte külső képen abbol valok is, de Isten előtt nem abbol valok. valamég tanítását nem gyakorollyák.

K. Mikeppen nevededik, és végezödik el ez az épület mi bennünk?

F A reménség által, mely azt fel emeli, a midön a földi jókót el hagyuk. és a mennyei jokhoz ragaszkodik a szivünk., a szeretet által végezödik el., a midön tsak egyedül; az Istent szerettyük, és felebarátunkot ő érette, és amidön azt el nem szenvedgyük, hogy a világi szeretett meg ferteztesse azt a templomot, a melyet a szent Lélek épitet lako helyül magának.

Évangélium

sz. jan. 20. 24.
az évangéliumot. ide aláb keresed.

Magyarázat.

K. miért engedé meg az Isten. hogy tamás és atób apostolok kételkednének. az ő mesterek fel támadásában, amelyet meg jövendölt volt nekik., és amelyről annyi bizonytságot adot volt nekik..?

F meg engedé azért. hogy az ő hihetlenségek, az anyaszent egyház hitének erősítésére lenne; aző kételkedések. még nekik arra modót nyito hogy bizonyosabak legyenek ezen titok valóságában., hogy ha pediglen mindgyárt hitelt adtanak volna., lehetet volna gyanakodni ebben a dologban. aző könnyen valo hitelekért. de nem lehet őket ezzel vádolni. mivel nehezen hiteték el magokal, fő képen ha azt meg gondollyuk. hogy minek utanna azt magokal el hiteték, minden féle veszedelemre. söt még ahalálra is adák magokot, aző mesterek fel támadásának. meg bizonyításáért.

K. micsoda bizonytságot ad a kristus nekik. fel támadásáról.?

F. meg mutattya nekik. aző kezein, és lábain lévő sebeknek helyeit meg tapasztattya vélek. sebes oldalát., testét. és tsonttyait; mi lehet nagyob bizonytságot adni. az élő. valóságos testről.

K. miért hogy akristus. jobnak tarttya a hitét azoknak. kik látatlan hisznek. mint azokét. kik látva hisznek?

F mert azt akarja. hogy hidgyük amit mond, és tanyit. ő az örökös és meg csalhatatlan igazság, a mi szemeink minket meg csalhatnak., de az Isten szavaiban valo hit. meg nem csalhat; és

erősebb hittel kell hinnünk mind azokat amiket a krisztus cselekedet, mint ha mind azokat láttuk volna: azért is mondja sz. pál. hebr. 11. 1. *hogy a hit. a láthatatlan dolgoknak bizonyítása.* ebben is áll, a hitnek érdeme.

SZENT PÁL FORDULÁSA NAPJÁN.

Imádság

Oh Istenünk, aki az egész világot oktatód a sz. pál apostol predikációjában. adgyad. hogy ma tisztelvény meg térésit. kövessük is példáját. és hozzád mehessünk a mi urunk J. k.

Epistola.

apost cseleke. 9: 1.
az epistolát ide aláb keresed

Magyarázat.

K mond meg az okát. hogy miért téríté meg az Isten Sault olyan állapottyában., amelyben legnagyobb dula fulással vagyon akeresztények ellen. fenyegetvén öldöklésel az ur tanítványit?

F hogy nagyobb fényeséggel meg mutassa az ő mindenható kegyelmének erejét, és azt. hogy könnyű néki, mikor tettzik. abünöst. ki venni arosz indulatoknak mélységéből, Saulus nagy fenyegetésel vagyon atánítványok ellen. damaskusba mégyen. olyan hatalommal, hogy azokat meg fogathassa akár hol., volté valaha ennél ellenkezőb a kegyelemel., mind azon által, ugyan ilyen állapottyában indította meg szivét a kegyelem., látgyitta meg annak keménységit, és változtattya meg abban az akaratot. ebből meg lattanik hogy soha sem kel kétséggben esni a bünösnek meg térése felöl. akár mely el vetemedet legyen. mivel az Isten tudgya. csak akarja; aő rossz szándékjokot is. meg térésekre fordítani; ilyen csudát nem téssen gyakorta., detehet. azö bölcseséginek akarattya szerént.

K. miképen történe ez a csuda saulon.?

F nagy világosság vévé ötöt környül., mely jelenté azt a világosságot amely meg hattya láthatatlan képen. abünös szivét, és fel nyította az elmének szeméit. amidön Isten meg akarja téríteni, akrisztus szavát halván. a földre le esék, meg rettenvén., az Isten itéletitöl.

K. a krisztus miért feddi arról Sault hogy ötöt üldözi, mivel dicsőségiben lévén., az emberek nem üldözhetik ötöt.

F mert a krisztus feje lévén ahiveknek egy test vélek, és aő. atagok szenvedésit igen érzi, a midön a kezét, vagy a lábat meg sértik, anyelv azt mondgya a nekem fáj. nem aláb, senem akéz panaszkodik, hanem a fő. így vagyon tehát, a midön Saulus üldözi ahiveket, a krisztus arról. feddi, hogy ötöt magát üldözi, mert ő azoknak fejek. látván azt a szoros egyeséget. mely az üdvezitö. és a szolgálai között vagyon, az elegendö ok arra. hogy magunkot meg tartoztassuk, meg bánthaní, vagy rosszul bánni felebarátunkal., mivel aki öket meg bánthtya, az Isten fiát bánthtya meg, aki bírálja, mind egyikünknek, mind a másikának.

K mit téssnek ezek a szavai akrisztusnak. nehéz néked. az ösztön ellen rugoldoznod?

F azt tésszik. hogy az ki magánál hatalmasabnak akar ellene állani, az magának árt, valamint az oktalan állat, aki az ösztön ellen rugoldozik, és nagyobb fájdalmat okoz magának. az üdvezitö

eszerént beszélneki. mert ha Saulus ellene állot volna, minden féle büntetéseket. és boszu állásokat várhatot volna magara.

K mit cselekedék saulus. abban a szem pillantásban. amelyben meg üsmeré a kristus szavát.

F egészen akarattya alá adá magát. mondván. uram mit akarsz hogy tselekedgyem, e szerént kel cselekedni egy valóságos penitentzia tartónak., akinek tellyeséggel el kel venni azokat abüntetéseket, a melyeket adnak neki az anyaszent egyház szabot rendi szerént., hogy meg engesztelje az Isten haragját., és hogy eleget tegyen az Isten igasságának. a kit meg bántot vétkével,

K. miért küldi akristus sault ananiashoz., és miért nem tanította meg maga akarattyaára?

F. azért. hogy ahivek engedelmeséggel legyenek pásztorokhoz, és adoktorokhoz. a kiket rendelt az anyaszent egyházban, hogy töllök vegyek és halgassák az intést. és az oktatást, hogy olyan emberektől mint magok. tanulják meg az üdveségnek tudományát., azért hogy fel állítsa az anyaszent egyházban. az egymástól valo fügést, amelyet az irás aki rendelt sereghez hasonlította.

K. mit jelentnek nekünk asaulus szemei meg homályodások, amidön meg tére?

F azt akará ami urunk meg mutatni. hogy ellene kel mondani az emberi elme csalando világosságának, hogy meg világosítsunk a hitnek világosságával., és hogy, egy valóságos penitentzia tartónak nem kel tekinteni a teremtet állatokat, se avilági család ékeségeket., hanem egyedül csak az evangyeliumi igazságokra nyisa fel szemeit. és csak az örökös jót szerese. *mi nem figyelmezőnk azokra amelyek látatnak.* mondgya sz pál 2 cor. 4. 18. *hanem amelyek nem látatnak. mert a melyek látatnak. ideig valok, alátatlanok pedig örökké valok.*

K. mit kel nekünk abbol tanulni. hogy akristus az egész földre parancsolja sz. pálnak. hogy menyen predikálni, meg jelentvén még neki előre. hogy szenvedni fog nevéért?

F. ezek a cselekedeti a kristusnak, igen felyül haladgyák az emberi cselekedetet, és az ő sziveken valo hatalmával, valósággal meg bizonyította Istenségit, mivel az emberek, vagy kegyeséggel, vagy reménséggel kapcsolják magokhoz egy mást, csak egyedül pedig az Istennek lehet, őket magához vonni, az ő szenvedésiben, és halálában valo reszesüléssel

K. mit tanulhatunk a sz. pál példájából. aki mindgyárt akristusrol predikál. meg terése után?

F azt tanulhattuk, hogy ha egy valóságos penitentzia tarto szoval nem predikál is akristusrol. arra nem lévén hivatalos, de kel prédikálni cselekedetel., és élete meg jobbitásával, hogy jó példát adgyon azoknak. akiket meg botránkoztatot, ugy hogy minden magaviselésével. hirdesse. meg üsmértesse. és szerettesse akristust.

Évangyélium.

sz. math. 19. 27.
az evangyéliumot alab keresed

Magyarázat.

K. az apostolok olyan szegények lévén., hogy hogy mondhaták. hogy mindeneket el hadták volna a kristusért.?

F. ők azt valósággal mondhaták. mivel nem csak azt hadták el a mit birtak, hanem még amit nem birtak. annak kívánságát is el hadták. az emberi kívánság pedig mindenre el terjed; azért is mondgya sz. ágoston. hogy sz. péter. az egész világot hadta volt. el, de azért. az Isten az

egész világot adta volt néki, példából ki tettik hogy az emberek tökéletesek lehetnek, ha akarják. ha szinte el hadni való gazdagságok ne legyen is. és ha egészen szegények is, mert ellene mondhatnak kívánságoknak és magoknak, hanem sok ha csak azt hadgyuk el amit birunk, ha az egész világot bírunk is. ha magunkot el nem hadgyuk. és a sok., magunkot úgy el hadni. hogy már ne legyen egyéb semmi el hadni való. elég nehezebb a nagy sz. gergely szerint, mert a külső jóktól meg fosztani magunkot. olyan mint mikor le vettyük köntösünket,, de le vetkezni magunkból, a magunkhoz való szeretetből. és amagunk akarattából,. olyan mint ha levettük bőrünket; amely meg nem lehetne fájdalom nélkül.

K. mit ígér akristus azoknak, kik érette mindeneket el hadták valamint az apostolok.?

F. azt ígéri nekik. hogy az új születésben, nem csak üdvözülni fognak. hanem még ítélő székekben ülnek, és meg ítélik véle együtt az embereket az új születésben, a közönséges fel támadást kel érteni. amely a szenteknek új születés léssen. ameg rothadandóságból. a meg rothadatlanúságra; ahalálról. ahalhatatlanúságra, és anyomorúságból; a dicsőségre viszi őket,

K. azok kik mindent el nem hadnak akristusért, nem léssen hát azon jutalmok mint az apostoloknak.?

F. nem léssen fel emeltetve arra nagy dicsőségre, csak azoknak léssen szabadságok másokat ítélni, akik mindeneket el hadgyák akristusért, azolnyok kik a világot el nem hagyván, holmijeket el hadgyák ő érette., és a világi jóktól érette sziveket el vonnyák. azolnyok érdemekhez képest való jutalmat vesznek, de nem olyat mint azok a nagy szentek

K. nem parancsolat a. hogy a kristusért mindent el hadgyunk. házunkot. atyánk fiait, és világi javainkat?

F. hanem közönségesen mindennek való parancsolat; hanem tökéleteségre vivő tanács, hogy a világot el hadgyuk. mindent akristusért el hadgyunk hogy nagyobb szabadsággal szolgálhasuk. de különösen. emeg szeghetetlen való parancsolat mind azoknak. akiket Isten erre a tökéleteségre hi, meg üsmértetvén vélek akarattát, azis parancsolat, hogy ellene mondgyunk az olyan dolognak, a melyet meg nem tarthatunk lélek kárhozat nélkül. és egy olyan keresztény. a ki jóságiban, vétékben való esésit láttya. tartozik el hadni. mert az evangyeliom szerint. math. 28. 8. 9. mit használ valakinek ha az egész világot birja is. ha magát el veszti, és azután mint válttya meg magát., ugyan erre való nézve sz. Cypriánus, tract. de lapsis. azt akarja hogy azok el hadgyák gazdagságokat; akiknek botránkozást okoztak az üldözésekben., mert ahoz való ragaszkodások miatt, és a tartalék. hogy azokat el veszti, félénké tette vala őket, és ezen okokért. ellene mondna vala ahitnek., azt akarja hogy az után. az ollyanok a jóságokat úgy tekintsék mint ellenségeket és hogy azokat el adgyák. és a szegényeknek osztogassák.

K. minden keresztény nem tartozik tehát mindennek ellene mondani. hogy üdvözüljön.?

F. a két dolgon kívül. melyekről ide fellyebb szollottunk, nem tartozunk magunkot meg fosztani jóságunktól, és atyánk fiaitól, de tartozunk, az Isteni szeretetnek nagy parancsolattából., szív szerint annak ellene mondani. azt ragaszkodás nélkül birni, úgy élni véle. mint ha nem élne, úgy elni a világban, mint ha őt nem volnánk., semit nagyobbra ne becsüllyünk az Istennél. és akristusnál., se jóságot, se jó akarat. se atyánkfiát. se méltóságot erre pedig kötelez az evangyeliom. mindeneket. személy válogatás nélkül. luk. 14. 26.

K. micsoda más jutalmat ígér akristus azoknak., akik mindent el hadták érette?

F. száz annyit ígér nekik mind ezen, mind a más világon., az a száz annyi maga foglallya. mind azt kegyelmet, jó erkölcsöt, szív béli békeséget, vigasztalást, és minden lelki és testi jót melyeket vesznek Istentől ez életben amelyek sokkal drágábbak a földi jóknál. melyeket el

hagyunk, és boldogabbaká is tésznek., de semmit nem használ. ha el hadgyuk is a külső jókót, ha az egész világnak ellene mondunk is, ha a véteknek. és magunknak ellene nem mondunk; ezen kel leg először is el kezdeni.

GYERTTYA SZENTELŐ BOLDOG ASZSZONY NAPJÁN.

Az epistolat az évangyeliomot alab keresed

Imádság.

oh mindenható örök Isten. kérjük alázatosan szent felségedet., adgyad hogy ate egy fiad példájára. a ki testet vévén magára, ma atemplomban bé mutattatot. mi is bé mutassuk előttd magunkot tiszta szivekel. ami urunk. J. k.

Epistola.

malach. prophé. 3. 1.

Magyarázat.

K. az anyaszent egyház. mi végre olvastattya a máj letzkében a malachiás jövendölésit?

F. mert ezen anapon kezdette azt akristus bé tölneni., atemplomban valo menetelével, ahová elviszik ötet. a boldogságos szüz. és sz. joseph. hogy bé mutassák az attyának. a törvény szerént. mint első szülötetett.

K. kicsoda az az angyal akit az ur elküldöt. hogy el készittse utait, és az a testámentumnak angyala, a kinek atemplomba kel menni.?

F. az első keresztelő sz. jános. aki előljároja vala a messiásnak., és aki néki el készité az utakat, penitentzia tartásával, predikálásával, és kereszttségivel, és a ki meg üsmerteté őket az emberekkel, mutatván reája újával, amásodik, az az, atestamentumnak angyala., akristus önnön maga, aki templomban ment, hogy bé mutassék az attyának, hogy őt imádgya az attyát. és őt tanittson, testámentum angyalának neveztetik, mert az atya Isten azért küldé ell, hogy hirdesse az embereknek az új szövetséget. melyet tett vélek, és az ígéretet melyet tett nekik., hogy örökös jutalmat ad azoknak, kik ötet szeretettel, lélekben, és igazságban szolgállyák.

K. miért mondgya a prophéta, hogy ki gondolhattya meg a messiás el jövetelét. és hogy ki marad meg hogy ötet lássa?

F. azt mondgya hogy ki gondolhattya meg azö el jövetelit. akarván mondani, hogy ki foghattya azt meg, hogy az Isten emberé legyen., hogy az ö szeretete az emberekhez olyan nagy legyen. hogy magát ahalálra adgya, és meg válttsa őket, akik ellenségi valának avétekért., a sidok nem nézhetének reája, nagy nyughatatlanságal várák, a törvény, és a prophétiák. arra az eljövetelre készítették őket, mind azon által, ötet meg veték., mert nem jöt. azzal a fényes hatalommal: és felséggel hogy meg szabadittsa őket, látható ellenségektől, és el terjesze. az egész földre, azö uralkodásokat, amint ezt ígérík vala magoknak., nem értvén avalóságos értelmet az irásoknak, és betü szerént vévék azt, amit az irás mond, amessiásnak hatalmárol, és nagyságárol., mert a kettsegteté. azö nagyra vágyodásokat., el mondhatni, hogy még most is sokan vannak olyan keresztények. kik nem nézhetnek a kristusra., mert keménynek láttzik nekik lenni, és hogy az

ő szenttséges. élete, és tiszta tudománya, kárhoztattya. az ő hamis tartásokat; szokásokat., és rendeletlenségeket.

K. miért hasonlították őtet, az olvasztó tüzhöz. és aruha festők fűvéhez.

F. mert ő meg tisztította a lelküket. aszeretnek tüzével, a véteknek tisztátalanságától., valamint atűz meg tisztította az aranyat., és valamint a festők fűve, hogy ki viszi amocskot

K. kicsodák azok alévi fiai, akiket meg tisztít az üdveztő.?

F azok az anyaszent egyháznak papjai. és szolgálai, akiket jelentettek ó törvényben, alévi fiai, vagy is mindnyájan a keresztények, akik részesülnek akristus papságában., 1 petr. 2. 5. meg mosa őket vérében, és meg tisztította sz. lelkével. ebből ki tettik., hogy az elsőktől nagy tisztaságot kíván, amidőn az oltárhoz járulnak, hogy az Istennek ajánlják atiszta bárányt, és a többtől pedig, tiszta és szent életet; hogy meg egyesülhesenek. aszent áldozattal. melyet ajánl apap., és hogy nékie ajánlhassák testeket. lelkeket valamint, szent, élő. és ő előtte kedves osttyákat. rom. 12. 1.

K. ennek az áldozatnak óstyája, nem kedvesé mindenkor Isten előtt, ámbár. a papok, és a hivek, kik azt ajánlják. azok ne legyenek is?

F ez a szent áldozat. magában. szüntelen kedves Isten előtt. de azt kívánja., hogy azok, kik azt ajánlják. az igasságban ajánlják, a prophéta szerént. az az, igasságos. és tiszta szível, az Isten aszivit nézi inkább annak a ki neki áldozatot ajánl, mint sem az áldozatot, az oltári szenttségek. noha magokban szentek. de ő előtte nem tettzenének, hogy ha vétkes szível, és tisztátalan kezekel ajánlánák néki. haszontalanná tennők azt a szenttséges áldozatot; és szenttség törésben esnének. hogy ha. ahoz tisztátalan kezekel nyulnánk., és világi elmével ajánlanok, mentől szenttyeb, és kedveseb Isten előtt. annál nagyob. testi és lelki szenttséget. és tisztaságot kíván azokban., akik. azt ajánlják, és azal magokat.

Évangélium.

sz. luk. 2. 22.

Magyarázat.

K. az üdveztőnek az anyja. miért megyen atemplomban. hogy meg tisztullyon, holot oly tiszta, és szent volt. és az ő szülése. nem hogy tisztátalaná, de sőt még tisztábbá tette őtet?

F azért mégyen hogy engedelmeskedgyék amojsses törvényének, amely azt hadta az aszszonyoknak., hogy bizonyos ideig óthon maradgyon. atemplomban ne mennyen; semmi szent dolgokhoz ne nyulyon: és meg tisztullyon. a szülésben valo tisztátalanságtól., a boldogságos szüznék nem vala arra magának szüksége. de mint hogy akoron nem tudták valójában hogy ki légyen. afelebaráti szeretetnek kötelesége. arra vivé, hogy magát atöb aszszonyokhoz tegye. és magát a mojses törvényének. Ceremoniái alá vesse. hogy másokat meg ne botránkoztasson,

K. mit jelent atörvénybéli tisztátalanság. a mely ki rekeszté atemplombol mind addig még meg nem tisztultak, és főképen. agyermek ágyas aszszonyok tisztátalansága

F jelenti abelsöképen valo tisztátalanságát aléleknek, amely ki rekeszt amennyekből., és a szent dolgokban valo részüléstől., mind addig még meg nem tisztittatunk akristus vére által, és apenitentzia tartásnak köny hullatásával., különösön pedig. az aszszonyok törvény béli tisztátalansága, a gyermek agyok után, meg mutattyák, hogy tisztán az emberi cselekedetek, nem lehetnek szentek, hogy ha meg nem szenteltetnek akristus kegyelmével, és hogy mindent

az Isten dicsőségire kel mivelni; minden szándékunknak. és cselekedetünknek. arra kel célozni.

K. atörvény a gyermek ágyas aszszonyokot, csak atisztulásra kötelezde?

F még arra kötelezde őket, hogy az Istennek szenteljük az első szülöt fiokot; és pénzen meg válttsák, és egy bárányt is adgyanak, hogy ha szegények két galambot adgyanak, vagy két gerlicét; az Isten annak az irgalmaságnak emlékezetire. akará hogy néki szenteljük. az első szülötteket; amellyel meg menté ahaláltól anépinek első szülötteit, ahusvétí báránynak vérivel, amellyel meg volt a kapujok kenve; amidön meg ölete minden első szülötetet egyiptumban., és mint hogy az első szülöttek, akiket nékie szenteltek., fel is kelletek volna neki áldoztatni, azzal meg elégedék, hogy helyetek egy bárányt, vagy két galambot áldoznának fel.

K. kit jelent vala az a bárány. akit áldozatul ajánlottak?

F a jelenté akristust; aki fel áldoztaték akereszt fán. hogy meg váltaná az első szülötteket, az az, az Isten fiait. és akinek. drága vére. meg tisztittá abünös embereket.

K. micsoda oktatást vehetünk. ezen két féle ceremóniából. az aszszonyok meg tisztulásából, és az első szülöttek meg szentelésekből;?

F meg tanulhatták a keresztény anyák, akik gyermek ágyban vannak., az Istent kérik. hogy tisztítsa meg őket lelki tisztátalanságokból., ajánlják nékie gyermekeket, akik neki szenteltettek akereszttségben, kérik hogy tarttsa meg ártatlanságokban., és igyekezzenek azon hogy keresztényi módon nevelhessék.

K. nem leheté akristusnak. és az ő szent anyjának. magokot a törvény parancsolattya alól el vonni?

F igen is lehetet volna., de alázatoságból. az alá veték magokot. példát akarván nekünk adni. hogy micsoda engedelmeségel kel végben vinnünk, az Isten, és az anyaszent egyház parancsolatit. az Isten fiának. és az ő szent anyjának példája, akik oly nagy szorgalmatosággal viszik végben a törvénynek leg nehezeb részeit, nagy alázatosággal; meg szégyenitti még azokat, akik belső kevélységből, nem félnek meg szegni az anyaszent egyház törvenyt, azért hogy a közönséges népnél fellyeb valók., a kivel is nem akarnak esze elegyedni, és véle egyet tartani. mint példának okáért, a böjtről való törvenyt, gondolván kényeségből. hogy a meg fóg ártani egésségnek.

K. a kristusnak az az alázatosága, amellyel abünösök közí elegyítette magát., és azok. amelyeket követet. mindgyárt születésitől fogva., nem magasztaltattaké fel valamely rendkívül való jelek által.?

K. az atya Isten. azokat fel magasztalá. sok jeleket., nem csak a prophéták, és az angyalok tettek rolla bizonyoságot; hanem még egy szüz gyermeket szüle, egy magtalan aszszony fiat fogada méhében., a néma meg szállalt, ersébet jövendöle, az ő gyermeke örömben meg rázkodék méhiben; a mágusok imadására el mentek, egy szent özvegy aszszony ötöt meg üsmérte, egy igaz, ötöt akarjára vette, és meg jövendölé. hogy sokaknak. meg romlására. és fel támadására, lenne israhelben,

K. mit mond az évangyelium. arról az igazról.?

F az évangyelium azt mondgya hogy ez az igaz, várja vala az israhelnek vigasztalását., tudni illik, amessiást, akit az Isten elkülde, hogy meg szabadítsa népét. nyomoruságiból. és bé töltse örömel, és vigasztalásal., hogy ez az igaz Isten félö vala, akinek meg vala ígérve, hogy a halált meg nem látná. míg előb meg nem látná az ur kristusát, eszép példája akeresztényi életnek. amely aból áll, hogy az igazságnak cselekedetit mivellyük, az Istent fiui szeretettel

szerezük, amely szeretet eltávoztassa velünk mind azt ami néki nem tettzenék, kíványnyuk, és várjuk amásodik el jövetelét akristusnak, valamint siméon kíváná, és várá. az elsöt.

K. miképen, és micsoda, indulatbol találkozék. simeon atemplomban amidön. akis jésust. oda vivé aboldogságos szüz?

F. a szent lélek által való indulatbol mene atemplomban; amint ameg ígértet valanéki, kövessük simeont, ha hasonló boldogok akarunk lenni mint ő, ha azt akarjuk hogy meg talállyuk akristust az ő szent templomában, a szent mise áldozattyában, az ő testének, és vérinek Communiojában, mennyünk atemplomban ugyan azon szent léleknek indulattyából, és nem emberi szokásbol. hit tisztelet nélkül, buzgoság. és figyelmetesség nélkül, valamint cselekesznek mostanában sokan akeresztények., hanem oda azért mennyünk hogy a kristust keresük, hogy kegyelmet. büneinknek bocsánattyát, lelki vigasztalást, és erőt nyerhessünk, menyünk oda. könyörögni imádni, és dicsérni az Istent.; és nem azért hogy suttoglyunk., hejában valorol beszélgesünk., mert valamint hogy ez a szent öreg ember. nagy örömet vett, a kristust vévén ölében, miis ki mondhatatlan vigasztalásokban lészünk részesek, hogy ha ötet szivünkben veszük.

K. micsoda gondolatokat inditta az üdveztő jelen való léte. a simeon elmejiben?

F egészen el vona avilágtól. és még az élettől, ugy annyira. hogy csak ahalált ohajtá., mert oly boldog volt. hogy ötet láthatta. és ölében hordozhatta, minékünk is vagy az a boldogságunk. hogy ötet vehettyük aszenttségben. nem ugy mint gyermeket. és halandot., hanem mint dicsőségest, és halhatatlant és hogy ha mi hozzája. erős hitel. szeretettel; és tiszta szivel járulnánk, semmit egyebet nem kívánhatnánk eföldön., semmit őt nem látnánk, szeretetünkre méltót, és könnyen meg válánk mind attól., valamit avilág mutat nekünk. gyönyörüségre valót; ez az igaz minek utánna meg látta volna, nem kíván egyebet. csak abékeségben való halált, és az igazán való keresztényeknek, minek utánna vették aszenttségben., nem kel egyebet kívánni. hanem a halált. hogy ötet meg láthassák és birhassák. örökké.

SZENT MÁTYÁS APOSTOL NAPJÁN.

imádság

oh Istenünk aki apostolid köziben vetted aboldog sz. mátyást, kérünk halgasd meg érettunk való esedezésit. és hinttsed bövségesen irgalmaságodot mi reánk. ami urunk J. k.

Epistola.

act. apos. 1. 15.

azepistolát. az evangyéliumot aláb meg találod.

Magyarázat.

K. honnét vagy az, hogy sz. péter. a több apostoloknál előbb, jelenté meg a gyülekezetben., hogy gondolkodgyanak. judás helyet való apostolnak választásán.?

F. a jelenti az sz. péter elsőségét. az apostoli társaságban., és akristus juhainak szükségire való vigyázását. egy jó pásztornak, sz. péter eleiben adgya a gyülekezetnek hogy válaszson, de ő csak maga nem választ: az egész apostoli rend, és atanitványok, egyes akarattal. aválasztáshoz kezdenek. és két választandot neveznek az apostolságra., mindnyájan meg

egyeznek azon, hogy mi módon tudhasák meg az Isten akarattját. akettő között való választásban. és mindnyájan az imádsághoz fogának.

K. miért mondgya sz. péter. hogy judás mezőt vett. ahamiságnak jutalmabol. holot ő viszá adta azt apénzt?

F. mert azon apénzen, a melyet fel vett volt. árulásáért, egy mezőt vettek. amelyet nevezték, haczeldáma, az az, vér mezejének, ugyan ezen aneven hihatnák mind az olyan jóságokat. a melyeket aszegények vérin vettek., tudni illik az olyanokat. amelyeket igasságtalanul, erőszakoson. vagy usorával birnak, vagy kik egyházi jóságot vesznek. mely jóság. a szegényeké. özvegyeké. és az árváké.

K. az apostolok miken cselekesznek. az apostolságra való választásban.?

F. ökk magoktól semmit nem akarának cselekedni. azért az Istenhez folyamodának, hogy jelentené meg akarattját, és mutatná meg nekik. hogy mellyik volna az, akit ő választot az apostolságra., ebből meg láthattjuk. hogy a midőn valakit kel választani valamely hivatalra., méltoságra, vagy a közönséges tiszttségre., olyankor nem kel tekinteni a magunk hasznát, atyafiát, hanem egyedül az Isten akarattját, a melyet meg mutat nekünk. hogy ha azal a modal élünk, amelyet aző bölcsesége ad elönkben, és ha vigyázunk választásban. jó erkölcsire. érdemire, alkalmosságára, hajlandóságára, melyeket ő adot annak, akit arra hitt., az olyanok, akiknek lehet abeneficiumokat osztogatni. vagy arra nevezni, jobban nem cselekedhetnek. lelkek üsméretinek bátorságára való nézve, mint hogy az apostolokat kövessék, és tanácsot kérjenek olyanoktól., akik üsmérnek azokra érdemeseket, és kérni kel az Istent. hogy mutassa meg akarattját. nem vigyazván, se abarattságra. se az atyafiságra. se a mások kérésekre, mert ez adolog az Istent illeti, és nem szükséges, hogy az embernek. abban semmi része légyen, igen szükséges meg vizsgáltatni nagy szorgalmatosságal. ókos, és értelmes emberekkel, hogy ha azok kik a beneficiumokra vágnak. azokra érdemeseké, ugy hogy aleg érdemesebbek nyerhesék el, az ilyen dolog üdveségiben áll. mind a választónak, mind a választotnak., és más többeknek is, rettegve, kellene nézni ezt a szent gyülekezetet., mind annak aki az egyházi tiszttségekre nevezhet., látván, hogy micsoda. vigyázásal. figyelmeteséggel, és félelemmel vannak az apostolok, amidőn az Istennek apostolt választanak.

Évangélium.

sz. math. 11. 25.

Magyarázat.

K. kicsodák. azok a bölcsek, és okosok kik elöt el rejti Isten igazságit?

F. 1. azok, az olyan maga elhit tudosok, a kik magokat annyira magasztallyák., és magokal el hitetik. hogy nincsen szükségek amások tanácsára. 2. az olyan világiak, kik csak amagok hasznokat keresik, kik okosabak amagok dolgok igazgatásában, akristus mondása szerint. mint sem avilágoságnak fia az üdveségek keresésében. 3. az olyan világ szerint való emberséges emberek. akik semmiben nem kételkednek., mindenre alkalmatosra tarttyák magokat., de a kiket inkább lehetne pogányoknak nevezni, mint sem keresztényeknek. 4. az olyan magát mindenhez alkalmaztató, aki minden beszédivel. és külső maga viselésivel. el akarja másokat hitetni hogy igen igasság szerető; de a szívében lévő el rejtet hamiság, annyiszor által hágatattya véle az Isten törvényit, amennyiszor gondollya hogy azt észre nem veszik., és aki mindenben csak tisztán a maga hasznát keresi.

K. kicsodák azok akisdedek., akiknek az Isten ki nyilatkoztattya. titkait és igazságit.

F. azok. az alázatos. és az együgyű szivűek, olyanok. a kicsoda leg gyakorta a közönséges nép. a ki nagyobb engedelmeséggel. és jobb szível veszi be. a hitnek világosságát. mint sem a világi tudósok és gazdagok. ilyenek is valának. az apostolok és a tanítványok., kik mindent el hagyának, és a szegény. kristust követék, nem hajtván ajkandóra, ilyen vala anép. aki apusztában kiseri vala az üdvezitöt., a ki harmad napig halgatá predikációját, és aki az üdvezitöben. nagyobb különböztetéssel üsmere meg az Isten munkáit, és az ö tanításának igazságát. mint sem a törvénynek doktori, a papok. és a fariséusok.

K. mit akar akristus velünk meg értetni ezekkel azokkal. úgy atyám. mert így akartad.?

F jóvá hadgya. és imádgya az atyának cselekedetét., akinek akarattya minden igazságnak rendgye. és nekünk példát ad, hogy mi is azt imádgjuk, és az alá vessük magunkot mindenekben. ha szinte annak okát meg nem foghatok is, és ha az ö akarattya. ellenkeznek is. értelmünkkel, akkor bizvást el mondhattjuk urunkal., uram, mert így akartad., az ilyen állapotban. az embernek, halgatni, imádni, és csudálni kel amit meg nem foghat, elegendő azt néki tudni, hogy az Isten akarattya., önnön maga az igazság. és bölcsesség., akristus arra is tanít minket, hogy a világi bölcsék, és okosak el hagyatattak az ö vakságokban. és setettségben., hamiságokért, és kevélységekért., és hogy a kicsodedek., és az egy ügyűek, kik meg vannak világosítva., csak éppen tisztán. az igazságból vannak.

K. miért mondgya az üdvezitö. hogy mindeneket néki adot az atya. mivel ö maga Isten lévén, mindeneken örökös hatalma vagyon?

F avalo hogy úgy mint Isten. az atyához hasonló hatalma vagyon.: de úgy mint ember. az atyától vette a hatalmat hogy meg világossítsa az embereket az igazságnak világossággal., és hogy meg üsmertesse vélek az Istent, és az ö titkait; azért is mondgya. hogy senki nem üsméri az atyát, hanem a fiu, és az, akinek. a fiu meg akarja jelenteni. ugyan ez is kötelezi a hivatottakat, hogy nagy alázatos hálá adással legyenek. a kegyelemért melyet akristus tett vélek, adván nekik azt az engedelmeséget, amelyel be veszik, és meg tarttyák. az evangéliumnak igazságát.,

K. mit téznek ezek a szavai akristusnak *jöjjetek hozzám mindnyájan. akik munkalkodtok; és terhelve vattok. és én meg nyugotlak titeket?*

F. a kristus a bünösököt hja magához, és azokat akik suhajtoznak, a rossz kívánságoknak. és a vétkeket járó nyomorúságoknak terhe alatt, igérvén nekik. hogy meg nyugosztallya, és meg szabadítja attól a terhöt. mely öket a földig le nyomja, és meg könnyebíti nyomorúságokat, hogy ha hozzá kapcsolják magukat; és ha élő hittel, és szeretettel hisznek öbenne.

K. kicsoda iga az, amelyet akarja hogy hordozuk.?

F az az iga abból áll, hogy szeretettel adgyuk magunkot. az ö evangéliumának törvénye, és oktatása alá, mivel haminket meg szabadít az ördög hatalma alól., és vétkeinknek terhötől, nem azért szabadít meg hogy magunké legyünk, és ami meg romlot kívánságink szerint éllyünk, hanem hogy mesterünket kövessük, akarattyaát mivellyük, amelyben meg is fogjuk találni nyugodalmunkot. és vigasztalásunkot; hogy ha pedig a magunkét mivellyük, abban csak nyughatatlanságokat. nyomorúságokat és az elmének keserüségit talállyuk,

K. mire hi minket az üdvezitö ezekkel azokkal. tanulyatok töllem. mert szelid vagyok. és alázatos szivű,?

F arra hi hogy tanítványi legyünk. és mesterünknek fogadgyuk. mert nem hogy haragos mester volna., de szelid, és alázatos, mindenek hozzája mehetnek., és senkin ki nem ad. se kicsiden, se egy ügyűen. azt mondgya hogy alázatos szivű, mert olyan alázatoság vagyon, amelyet sz. bernárd szerent lelki alázatoságnak nevezhetni, amely az emberel meg üsmerteti hogy magától: semmi. és csak a meg vetésre érdemes, és az alázatos szivű az, aki szereti a

meg vettetést., ennek pedig az Isteni szeretet az indítója., erről is mondgya sz. agoston. hogy az alázatoság egyik része az az Isteni szeretetnek. és az Isteni szeretet. egyik része az alázatoságnak, ugyan erre is jöt akristus minket tanyítani, mind szóval. mind cselekedetivel, röviden ez is az egész evangyélium. hogy alázatos szívűek legyünk. és aki nem alázatos, nem az ő tanítványa, ámbár csudákat tenne is., egy alázatos szívű. nem támad soha senkire is. és senki ellen nem áll, hogy ha csak nem kényszerítik oltalmazni az igazságot., akkor is nagy mértékleteséggel viseli magát; mert soha el nem felejtí alacson. és semmi voltát.

K. akristusban nem valaé még lelki alázatoság is?

F. igen is vala úgy mint emberben, és úgy mint az ő testére való nézvé. de nem vala úgy mint avétekre való nézve; mivel se vétek, setudatlanság. se egyéb más emberi gyengeség ő benne nem valának.

K. miformában. gyönyörűséges az ő igája, és könnyű az ő terhe. mivel ha övé akarunk lenni ellene kel mondani magunknak, és hordozni a keresztet életünknek minden napjaiban?

F. mert akristus szeretetet hint azoknak szivekben, akik az övéi, a mely szeretet meg könnyebíti sullyát az igának, és örömel is viselteti, azért is mondgya sz. agoston hogy mikor az Istent szeretik, semmi nem nehéz, a szenvedés sem tertzik nehéznek. mert szeretik a szenvedést.

SZENT TAMÁS APOSTOL NAPJÁN.

Epistola.

Az okáért, már nem vattok vendégek. és jövények, ha nem aszentek polgár társai vattok, és az Isten háza népei, fel építtetve az Apostolok, és aproféták fundámentumára, a fő szegelet kö, őmaga akristus Jésus lévén, melyre az egész épület fel rakattatván nevedik az urnak szent templomává, melyre tiis, együt építtetők fel az Istennek lako helyvé, alélek által.

Évangyélium.

sz. Ján. 20. 24

Tamás pedig egy a tizen kettő közül ki kettősnek. mondatik, nem vala vélek, mikor el jöve Jésus, mondának azért néki a több tanítványok. láttuk az urat, ő pedig monda nékik, hanem ha látom az ő kezeiben. a szegek liggatását. és az ujomat, a szegek helyére botsátom, és akezetem, az ő oldalában botsátom. nem hiszem. és nyoltz nap mulva, ismég benn valának az ő tanítványi, és tamás ő vélek, el jöve jesus ajtok bé téve, és meg álla középben és monda békeség néktek., az után monda tamásnak, erezd ide bé az ujudot, és lassad az én kezeimet., és hozd ide akezedet, és botsásd az én oldalamba. és ne légy hitlen. hanem hiv, felele Tamás és monda néki. én uram., és én Istenem, monda néki Jésus, mivel hogy láttál engem Tamás hittél, boldogok. akik nem láttak, és hittek,

SZENT PÁL FORDULÁSA NAPJÁN. APOST TSE. 9. 1.

Epistola.

Saulus pedig még is dul fulván fenyegetésekkel, és öldökléssel az ur tanítványi ellen. apapi fejdelemhez mene, és levelet kére tölle Damaskusba a synagogakhoz, hogy ha valakiket találna ejárat béli férfiakot és aszszony állatokot. meg kötözve hozná jérusalembe, és midön

az uton menne történeke hogy Damaskushoz közelgetne; és hirtelen világosság vévé ötöt körül az égből. és le esvén a földre szót halla, mely mondá neki, saule, saule. miért üldösz engem. ki mondá. ki vagy uram? és amaz. Én vagyok a Jézus. akit te üldösz, nehéz néked az ösztön ellen rugoldoznod, és reszkedvén, és álmékván, mondá. uram. mit akarsz hogy tselekedgyem., és az ur felelé neki, kely fel. és meny bé avárosba. és ott meg mondgyák néked, mit kellyen tselekedned; azok pedig a férfiak. akik kísérik vala ötöt. allanak vala álmékván. halván ugyan aszót. de senkit nem látván, fel kele pedig saulus a foldról, és fel nyittot szemekel semmit nem lát vala. kezen fogva vonyván pedig ötöt. bé vivék Damaskusba. és ott vala három napig nem látván., és nem evék. senem ivék. Damaskusban pedig egy Ananiás nevü tanítvány vala, és mondá neki látásban az ur, Ananiás, ö pedig mondá ihol én uram, és az ur mondá neki, kely fel. és meny az utzába. mely egyenesnek hivatik, és keress a judás házában, egy Tarsusi Saulust nevüt, mert imé imádkozik, (és látá egy Ananiás nevü ferfiat, hogy bé menne, és kezeit reá tenné, hogy ismég látna) felelé pedig Ananiás, uram sokaktól hallottam eférfiu felől, mennyi gonoszokat tselekedet ate szenteidnek Jerusalemben, és itten hatalma vagyon apapi fejedelmektől hogy meg kötozze mind akik segítségül hiják ate nevedet. mondá pedig az ur, menny el mert nékem választot edényem ez, hogy hordozza az én nevedet apogányoknak, fejedelmeknek, és az Izrael fiainak előtte. mért én meg mutatom neki mennyit kellessék az én nevedért szenvedni, neki, és el mene Ananiás, és bé mene aházba, és reá tévén kezeit mondá. Saule, atyám fia, az ur Jézus küldöt engem. aki meg jelent néked az uton amelyen jösz vala, hogy láss., és tellyesedgyél szent lelekkel, és mindgyárt le esének az ő szemeiről, mint valami hal héjak, és meg jöve szeme világa. és fel kelvén meg keresztelteték. és mikor ott volna meg erősödék, lön pedig atánítványokkal kik Damaskusban valának egy néhány napig és leg ottan a synagogákban predikállya vala a Jézust hogy ez, az Isten Fia. álmékván vala mindnyájan akik hallják vala, és mondának, nem ezé, aki üldözi vala Jerusalemben azokat akik segítségül hiják vala ezt a nevet, és ide azért. hogy kötözve vigye azokat a papi fejedelmekhez, Saulus pedig sokal inkább meg erősödik vala, és meg szegyenitni vala a sidokat. kik Damaskusban laknak vala, bizonyítván hogy ez, akristus.

Évangélium

sz. Matth 19. 27

Akor mondá péter, imé mi mindeneket el hattunk. és tégedet követtünk, mi lészen tehát nekünk. Jézus pedig mondá neki, bizony mondom néktek, hogy ti kik engem követtetek, az új születésben. mikor az ember fia az ő fölségének székiében ül, ti is tizen két székién ültök, itélvén Izraelnek tizenkét nemzettségét. és minden aki el hadgya házáat. vagy atyafiait, vagy nényeit, vagy atyát., vagy anyját, vagy fiait, vagy szántó földeit. az én nevedért, száz annyit vészen, és az örök életet bírja, sok első pedig utolsokká lesznek, és az utolsok. elsőkké. hasonló mennyeknek országa atselédes emberhez. ki jó reggel ki ment miveseket fogadni az ő szőlőjébe. meg szegödvén pedig a mivesekkel egy napi pénzben, el küldé őket. a szőlőjébe, és ki menvén három óra tájban, látá más hivalkodót állani a piatzon. és mondá nekik, mennyetek ti is szőlőmbé, és a mi igaz, meg fizetem néktek. azok pedig el menének. ismég pedig ki mene hat és kilentz óra tájban, és hasonló képen tselekedék. tizen egy óra tájban pedig ki mene. és találá más veszteg állókat, és mondá nekik, mit áltok it egész nap hivalkodva:? mondának neki, mert senki nem fogadot meg minket. mondá nekik. mennyetek ti is a szőlőmbé, mikor pedig estve lett volna. mondá a szőlő ura a gondviselőjének, hidd elé a miveseket. és add meg nekik az ő béreket. el kezdvén az utolsoktól. az elsőig; mikor pedig el jöttek volna akik tizen egy óra tájban jöttek vala, vévének egy egy pénzt. el jövének pedig az első is, állták hogy többet vennének, vévének pedig ők is egy egy pénzt. és el vévén morgolodnak vala. a tseledes ember ellen. mondván. ezek az utolsok egy óráig munkálkodtak, és egyenlökké tetted őket

hozzánk. kik anapnak terhét. és hévségit viseltük. ő pedig felelvén. egyiknek közüllök mondá, barátom nem tészek néked hamissat nem egy pénzben szegödtél meg velem, ved el ami tiéd, és meny el, anyit akarok pedig ez utolsoknak is adni, a mint néked. avagy nem szabadé nékem a mit akarok tselekednem. talám ate szemed álnok, hogy im én jó vagyok., így lésznek az utolsok elsőkké, és az első utolsokká mert sokan vannak a hivatalosok, de kevesen aválasztottak

GYERTTYA SZENT. B. ASZSZONY NAPJÁN.

Epistola

malak. prof 3. 1.

Imé én el küldöm az én Angyalomot és el készíti az utat az én ortzám előtt. és mingyárt eljö aző templomába az uralkodo, akit ti kerestek, és a testamentumnak Angyala, akit ti kívántok, imé el jö úgy mond a seregeknek ura, és ki gondolhattya meg az ő el jövetelének napját, és ki marad meg hogy ötet lássa, mert ő mint az olvaszto tűz és mint a ruha festők füve. és ülni fog olvasztván, és tisztítván az ezüstöt és meg tisztította a Lévi fiait, és meg szüri őket mint az aranyat, és mint az ezüstöt. és az urnak áldozatokat áldoznak igasságal. és tetszeni fog az urnak, ajuda, és jérusalem áldozattya, mint az előbbi napokban. és mint a régi esztendőkben.

Évangélium.

szent luk 2. 22

És minek utánna bé telnének az ő meg tisztulásának napjai a Mojses törvénye szerint. vivék ötet jérusalembé hogy ötet bé mutatnák az urnak. amint meg iratot az ur törvényében, hogy mind férfiu aki az annya méhit meg nyította, az urnak szenteltnek hivatatik., és hogy áldozatot adnának a szerint amint meg mondatot az ur törvényébe egy bokor gerlitzét, vagy két galamb fiat, és imé egy ember vala jérusalemben kinek siméon vala neve. és ez ember igaz, és Isten félő vala, várván Izraelnek vigasztalását, és a szent Lélek vala ő benne. és feleletet vett vala a szent Lélektől, hogy halált nem látna, mig nem előb meg látná az ur kristusát, és alélek által a templomba menvén. és mikor bé vinnék a gyermek Jésust az ő szülei, hogy a törvény szokása szerint tselekednének ő érette. ő is ölibe vevé ötet, és áldá az Istent és mondá. most botsátod el uram ate szolgadot, ate igéd szerint békeségben. mert látták az én szemeim ate udvezitödet: kit szerzettel minden népek színe eleiben. világóságul a pogányoknak. meg világosítására. és ditsőségül a te népednek Izraelnek.

SZENT MÁTYÁS APOST NAPJÁN.

Epistola

act apost 1. 15

Azokban anapokban, fel kelvén péter az atyafiak közöt, mondá, (:vala pedig a sereg mindenestől, közel száz husz ember:) atyám fiai férfiak, bé kel tellyesedni az irásnak, melyet meg jövendölt a szent Lélek a David szája által, judásrol, ki vezére volt azoknak, kik meg fogtak Jésust, ki közinkbe számláltatot vala, és részes volt. ebben a szolgálatban, és ez mezöt birt ugyan a hamiságnak jutalmából. és fel akasztván magát ketté hasada. és minden béli ki omlék. és tudokra lött mind a jérusalemben lakóknak, úgy hogy az a mező az ő nyelveken

Hatzeldámának neveztetnék az az, vér mezejének, mert meg vagyon irva, a soltárok könyvében, légyen pusztá az ő lako helyek, és ne légyen aki abban lakják., és az ő püspökségét más vegye el. szükség azért eférfiak közül akik velünk egybe gyülekeztenek. minden időben, a melyben, ki, s'bé járt mi közöttünk az ur Jesus, el kezdvén a János kereszttségetol., mind a napig, a melyen fel vétetett mi töllünk, hogy tanuja légyen az ő fel támadásának mi velünk. egy ezek közül. és elő állatának kettött, Josefet, ki Barsabásnak hivattatik vala, kinek vezeték neve igaz volt; és Mátyást, és imádkozván mondának, Te uram, ki mindeneknek sziveket tudod. mutasd meg melyikét választottad a kettő közül. hogy el végye. eszolgálatnak, és Apostolságnak helyét. melyből vétkéért ki eset judás, hogy az ő helyére menne, és sorsokat adának nékik, és a sors Mátyásra esék, és a tizen egy Apostol köziben számláltaték.

Évangyélium.

sz. Matth. 11. 25.

Az időben felelvén Jésus mondá. hálát adok néked Atyám, menynek, földnek ura, hogy el rejtetted ezeket a böltsektől és az okosoktól., és meg jelentetted azokat a kis dedeknek, ugy Atyám, mert így volt kellemetes előtted, mindenek nékem adattak az Atyámtól. és senki nem üsméri a Fiat, hanem az Atya. az Atyát sem üsméri senki hanem a Fiu, és akinek a Fiu meg akarja jelenteni. jöjjetek hozzám minnyájan a kik munkálkodtok és terhelve vattok. és én meg nyugottlak titeket, vegyétek reátok az én igámot, és tanuljatok töllem, mert én szelid vagyok, és alázatos szívű, és nyugodalmat találtok lelkeiteknek, mert az én igám gyönyörűség, és az én terhem. könnyü.

**AZ ÉPISTOLÁKNAK
ÉS
AZ EVANGÉLIUMOKNAK**

**Eszendő által való vasárnapokra és
leg fővebb Innepekre rendeltetett Kérdésekkel,
és Feleletekkel való Magyarázattya.**

**MÁSODIK SZAKASZ.
Nagy böjt II^{dik}. Vasárnapjától fogvást Husvétig.**

ENNEK A KÖNYVNEK TÁBLÁJA

Nagy böjt 2dik vasárnapon -	1.
Nagy böjt 2dik hetin lévő hetf.	6
N. böjt 2dik hetin valo keden	15
N. böjt 2dik hetin valo szeredán	24
N. böjt 2dik hetin valo tsötört.	33
N. böjt 2dik hetin valo pénteken	44
N. böjt 2dik hetin valo szomba.	55
N. böjt 3dik vasárnapján.	70
N. böjt 3dik hetin valo hetfün	77
N. böjt 3dik hetin valo keden	87
N. böjt 3dik het. valo szeredán	96
N. böjt 3dik het valo tsötört.	106
N. böjt 3dik het. valo pénteken.	110
N. böjt 3dik het valo szombaton	122
N. böjt 4dik het. valo vasárnap.	136
N. böjt 4dik hét. valo hetfün -	145
N: böjt 4dik het valo kedden -	153
N. böjt 4dik het. valo szeredán	161
N. böjt 4dik het. valo tsötört.	172
N.. böjt 4dik het valo péntek.	182
N. böjt 4dik het valo szomb	191
N. böjt 5dik het valo vasárnap	199
N. böjt 5dik het. valo hetfün	206
N. böjt 5dik het valo kedden.	213
N. böjt 5dik hét valo szered.	221
N. böjt 5dik hét valo tsötört	229
N. böjt 5dik hét valo pénte	238
N. böjt 5dik hét. valo szomb.	245
virág vasárnapján. -	256
A nagy hét. valo hetfün -	259
A nagy het valo kedden -	268
A nagy hét. valo szered -	270
A nagy tsötörtökön	276
nagy pénteken. -	286
szombaton. -	318
A szentek Innepein	
Szent Josef. napján.	1
Gyümölts olto B. A. napján	VIII

**Eszterházy által való vasárnapokra és a Legg fővebb Innepekre rendeltetett
Epistoláknak. és Évangéliumoknak, kérdésekel. és feleletekel. való magyarázattya.**

NAGY BÖJT 2^{DIK} VASÁRNAPJÁN
Melyet a község nevetlen vasárnapnak hija.

Imádság

oh'Istenünk látod, hogy mi magunktól. minden erőtől meg vagyunk fosztatva. nyujttsad, külső, és belső gond viselésedet reánk, úgy hogy a mi testünk, semmi veszedelmes dolgokban ne essék, se semmi rossz gondolatok meg ne motskollyák lelkünket, ad meg ezt a kegyelmet nekünk, a mi urunk J. k. által.

Epistola.

szent Pál. 1 Thess. 4: 1.

Atyám fiai. továbbá azért kérünk titeket, és igen kérünk, az ur Jesusban hogy a mint vettétek tőlünk mint kellyen néktek járatok, és Istennek kedveskednetek. úgy járjatok is. hogy bővölködjétek., mert tudgyátok minémü parantsolatokat adtam néktek. az ur Jesus által, mert az az Isten akarattya, ati meg szentüléstek, hogy meg tartoztassatok magatokat a paráznaságtól. hogy tudgya mindenitek birni az ő edényit szenttségben és tisztességben, nem akivánságnak indulattyában. mint apogányok is. kik nem ismerik az Istent. és hogy senki meg ne nyomorítsa. se meg ne tsallya dologban az ő atyafiát. mert boszu álló az ur, mind ezekért, amint az előtt mondtuk néktek. és bizonyoságot tettünk, mert nem hivut minket az Isten tisztátalanságra, hanem szenttségre.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást ad az Apostol ennek alevelnek a kezdetin?

F valamint egy szerelmes Atya, arra kéri és kényszeríti őket, hogy kövessék a rendet melyet hagyott nekik, hogy mi módon járnak az Isten uttyán., és tétzhessenek néki, erre is keltsak egyedül igyekezni, de tsak azzal meg nem elégszik-hogy azon járjanak, hanem hogy még azon hová tovább előre is haladgyanak., mert aki azon előre nem mégyen. hátra mégyen., mondgya szent Bernárd és azt, el is hagyja.

K. Mit értesz az Isten uttyán való előmenetelen?

F Az Isteni szeretettel járnak, az ő uttyán, aki őket nem szereti azon nem jár, aléleknek lábai akivánságok, és kedveskedések, mondgya szent Agoston, és ezek akivánságok. a szeretetnek indulatitól vannak, aszeretetem mondgya ez az Atya, az én mértékem, és hajlandóságom. ez az mérték viszen engem mindenüvé ahová mégyek. hogy ha pedig az Isteni szeretet ez az mérték. aminket az Istenhez viszen. ez így lévén előmenni az Isten uttyán. nem más, hanem nevelni, és szaporítani ahozajá való szeretetett, őket nagyobb buzgosággal szeretni. ha ez a szeretet gyenge. keveset haladunk, hogy ha nagy. sokat haladunk, azért is mondgya aproféta. *ate parantsolatidnak után futottam, amidön szívemet meg tágasítottad.* ps. 118. 32. tekéltesebb szeretetvel, előbb haladunk azon. a midön ez a szent szeretet neveddik bennünk., hogy ha el távozunk arosztól. és a rosszra élő alkalmatosságtól, hogy ha meg vettyük magunkot, és a földi dolgokat, hogy ha buzgosággal ohattyuk a menyei hazát. hogy ha

szorgalmasabban viszük végben ahivatalunkot. hogy ha nagyobb békeséges türelem és örömele szenvedgyük anyomoruságokat, hogy ha nagyobb hálá adásal vagyunk a vett kegyelmekért. hogy ha nagyobb szorgalmatoságal foglallyuk magunkot az imádságokban, hogy ha nagyobb siettségel igyekezünk a keresztyeni tekéleteségre.

K Mit joval szent pál az után ahiveknek?

F Azt jóvallya. hogy meg tartoztassák magokat minden tisztátalanságtól. hogy tisztán tarttsák testeket. azzal tisztességesen bánnyanak. atesti kívánságokat ne kövessék. mint a pogányok, kik az Istent nem üsmérik, mind ezekre kel vigyázni, mind a házásban. mind azon kívül, azért is mondgya szent pál, 1 cor 6. 15 hogy ami testünk, akristus tagja, és a szent Léleknek temploma, nagy vétek, és mint egy szenttség törés, meg fertezni az urnak tagját. és a szent Léleknek templomát. az Isten akarattya a, hogy valami bennünk vagyon. a szent, és tiszta legyen, hogy pedig azt meg lehesen tisztán tartani, és azt a templomot meg nem ferteztetni, el kel mindenikünknek kerülni az alkalmatoságot az apostol szerint 1 Cor 6.20. ditsérnünk, és hordoznunk kel az Istent testünkben, és elménkben, mert mindenik az Istené. menyi keresztyén vész el azért. hogy erről nem gondolkodik. el mondhatni az irás szerint, hogy minden test meg rontotta az utait.

K Mivel fenyegeti az apostol azokat. kik ezt a rendet által hágják.?

F Az Isteni boszu állásal. az Isten., mondgya, boszut áll. ezekért avétkekért. tudni illik, az igazágtalanságerért. és az erőszak tételért, amelykel el nyomják az ártatlanokat és az tisztátalanságerért. amelyben esnek, vagy magánoson, vagy másal., az emberi igasság tételt el lehet kerülni. de el nem rejhettyük magunkot az Isten haragja előtt. meg nem lehet hajtani az ő örökös igasságát. és azt. tsak a valóságos penitentiával lehet meg engesztelni.

K. Mivel fejezibé az apostol ezeket az intéseket melyeket ad nekünk.

F Azzal fejezi bé hogy az Isten, nem atisztátalanságra hivut minket, hanem a szenttségre, nagy vétek mondgya egy régi Atya, akeresztyén nevet viselni, és annak kötelesegeit bé nem tölteni. *Crimen, immane. nomen inane.* mitsoda egy keresztyén hanem egy olyan ember a ki akristus példájára, és tanítására formáltatot, aki is maga a szenttség a nem szent, atsak nével keresztyén, mivel az apostol azt mondgya, hogy mikor a keresztyénségre hivatattunk. akkor a szenttségre hivatattunk.

K. Miben áll, az a szenttség a melyre hivatattunk és hogy lehet azt el érni?

F A szenttség abban áll. hogy ellene mondgyunk a teremtett állatnak. és magunknak, hogy tsak egyedül az Istent szeresük tiszta szivünköl, és mindenek felet, semit ne szeresünk se ne kívánnunk más végre, hanem tsak ő érette, ugy az ez az Isteni szeretet tisztitya meg szivünket, testünket, és érzékenységinket, eszenteli meg gondolatinkot. hajlandóságinkot. és minden tselekedetinket, hogy pedig el érhesük azt a szenttséget, amelyre egyedül kel tzeloznunk, nem tsak a rosz kívánságinknak kel ellene mondani, hanem egyedül, tsak az örökké valo jókót kel ohajtani, mivel tsak éppen, ezen az uton. lehetünk szentek.

A máj Évangélium. és annak magyarázattya egy a tegnapival.

NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALO HETFÜN.

Imádság

Oh' mindenható Isten ad meg népednek, aki testének sanyargatására való nézve meg tartozkodik az eledelektől. hogy avétket is elkerüllye. ragaszkodván az igazsághoz a mi urunk J. k.

Epistola.

Dan. prof 9. 15.

Es most mi urunk Istenünk aki ate népedet ki hoztad Egyiptus földéből erős kezzel, és nevet szerzettél magadnak emái nap szerént, vétkeztünk, hamiságot tselekedtünk, uram minden te igasságod ellen. fordullyon el kérlek ate haragod, és ate busulásod, ate városodrol Jérusalemről. és ate szent hegyedről; mert a mi büneinkért, és az Atyáink hamiságiért, jerusálem, és ate néped, gyalazatra vannak mindeneknél, mi környulünk., most azért halgasd meg mi Istenünk. ate szolgád imádságát. és az ő könnyörgésit, és mutasd meg ate ortzádote ate szent helyeden. mely el pusztult, tennen magadért. hajtsd le én Istenem ate füleidet. és halgass meg. nyisd fel ate szemeidet, és lassad a mi pusztaságunkot, és várost, a melyre segítségül hivatatot ate neved, mert nem a mi meg igazulásinkban vettyük a könnyörgéseket, ate ortzádote eleibe, hanem ate sok irgalmaságidban. halgass meg uram. légy kegyelmes uram. figyelmezz. reá, és tselekedd meg, ne késsél én Istenem te magadért. mert ate neved segítségül hivatatot a városra. és ate népedre

Magyarázat

K Mit ad előnkben az Anyaszent egyház ebben a letzkébe?

F Előnkben adgya aDaniel proféta imádságát, amelyben kéri az Istent, hogy szabadítsa meg népit ababiloniai fogságból, ezekben a szent időkben. nekünk is azon kel könnyörögnünk, hogy meg szabadulhasunk. az ördögnek. és avéteknek rabsága alol.

K Az Isten nem ígérte valaé meg Jéremiásnak hogy meg szabadítja népit hetven esztendő után való rabságából, miért könnyörög tehát Daniel azért, mint ha abban kételkednék?

F Mert azt ő. imádságának alázatoságával akará meg nyerni, és hálá adást mutatni Istenhez, azt is meg akará mutatni abünösöknek, hogy ne mondgyák azt, hogy az Isten irgalmaságot tészon vélek, ha azt el végezte., mivel azt az irgalmaságot úgy nyerik meg, ha azért sirnak. suhajtoznak, és penitentziát tartanak.

K. Az Isten tiszta lélek lévén. miért tulajdonit néki a proféta, szemet. és fület?

F Mert tudgya azt hogy az Isten jóvá hadgya azemberi nyelvet, és hogy ő magát is az ember elméjének gyengeségihez alkalmaztattya, aki maga modgya szerént fogja meg a dolgokat. és aki gyakorta úgy beszél az Istenhez, mint ha más emberel beszélzene: az Isten fellyeb való minden gondolatinknál, és mí nem gondolhatunk, se nem mondhatunk, ollyat, a mi érdemes lehetne az ő meg foghatatlan valóságához, mi tsak rebegünk mint akis gyermekek. mikor az Istenről szolunk, de a nekünk elég. hogy az Isten láttya gondolatinkot, és tudgya mit akarunk mondani.

K. Honnét vagyon, hogy a proféta az után kéri népének meg szabadulását, minek utánna. sokat szenvedet volna arabságban., amelyre ítéltet volt.?

F Meg akarja értetni abünösökel, hogy tsak az után várják bünök bótánattyát, minek utánna szivesen meg bánták volna, és eleget tettek volna az Isten igasságának, apenitentzia tartásal

K Mit tanulhatunk a proféta példájából, aki meg nem elégedvén oly kemény és hoszas rabságal. hanem még ahoz téski aböjtöt is.?

F Azt tanulhattuk hogy egy valóságos penitentzia tartó, soha sem tarttya azt, hogy eleget tett volna az Isteni igasságának, mind azokal a szenvedésekel. és nyomoruságokal., mellyeket az Isten bótátot reája. büneiért, hanem még azokhoz, szán szándekal valo büntetéseket is téssen, amellyekel meg engesztellye. az Istent., erröl sok példákot látunk

K. Mit kel tselekedni, hogy a profétát kovethessük. a ki le borulva. sákban. és hamuban imádkozik?

F Mennyünk eleibe annak az örökös felségnek nagy töredelmeségel [nagy-töredelmeségel], és valóságos alázatoságal. és borullyunk le elötte. meg tekintvén semmiségünket, úgy hogy abban a magunk meg alázásában, meg találhasuk azt, amit akevélység el vesztetett volt velünk..

Évangélium

szent Ján. 8. 21.

Mondá ismég nékik Jésum, Én el megyek, és kerestek engem, és ati bünötökben meg haltok, ahová én mégyek ti oda nem jöhettek, mondának azért a sidok, vallyon. meg ölié magát hogy azt mondgya, ahová én mégyek. ti oda nem jöhettek, és mondá nékik, ti innét alol vattok, én onnét felyül valo vagyok, ti e világból vattok, én nem vagyok evilágból, mondottam azért néktek, hogy meg haltok ati büneitekben, mert ha nem hiszitek hogy én vagyok, meg haltok ati bünötökben, mondának azért néki, Te kivagy?, mondá nékik Jésum, A kezdet, aki szollok is néktek, sokakat kel nékem felölletek szolnom, és itélnem, de aki engem küldöt, igaz mondo az, én is amiket hallottam ö tölle, azokat mondom evilágon., és meg nem érték, hogy az Istent mondaná az ö Attyának, mondá azért nékik Jésum, mikor fel magasztálljatok az ember Fiát. akkor meg üsméritek hogy én vagyok, és magamtól. semmit nem tselekeszem., hanem a mint tanított engem az Atya, azokat szolom. és aki engem küldöt, velem vagyom. és nem hagyot engem egyedül, mert én, amik néki kedvesek, azokat tselekeszem mindenkor.

Magyarázat.

K A mái Evangéliumban lévő fenyegetési akristusnak, tsak asidokot illetiké?

F A mostani keresztyének sokal inkább felhetnek azoktól. mint sem asidok, mert annál inkább kel kinek kinek inkább rettegni az Isten ítéletitől, mentől többről kel számot adni. akeresztyének sokal több kegyelmet vévén. mint sem asidok., ahoz képest, inkább is félhetnek attól a fenyegetéstől, anyi sok kegyelemnek, és intésnek, meg vetésiért, és viszá valo élésiért.

K Mivel fenyegeti akristus asidokot?

F Ezekben ahárom szokban foglaltatnak. *Én el mégyek, és kerestek engem. és ati bünötökben haltok meg.* akristus el mégyen akkor, a midön minden féle uton. modon. azon vagyom hogy az embereket ki vegye rendeletlenségekből., és magához vonnya, de látván hogy nintsen haszna el távozik. töllök, és kegyelmit meg tartoztattya, és el hagyja őket magokra. avétkek pedig arra vezetik őket, hogy a szivek meg keményedik, és penitentzia nélkül hálnak meg.

K. A kristus azt mondgya hogy keresni fogják, ha keresni fogják. nem talállyáké meg.?

F Mint hogy a krisztus kegyelmével viszá éltenek, meg is engedi hogy roszul keresék ötet, és meg ne talállyák, ez is történik az olyanokkal., akik noha keresik, de ellene nem mondanak avéteknek, akristus magais keresi őket, de haszontalanul., igasságosé a? hogy minek utánna anyiszor viszá éltenek volna jóságával, békeséges türésével, hogy akor talállyák meg. mikor akarják,? az olyan akí nem akar jót tselekedni. a mikor lehetne. meg érdemli, hogy az után ne tselekedhesék. mikor akarná. hogy az Isten meg vonnya kegyelmét tölle. és el hagyja, kitsoda az, aki nem retteg ezekre a szavaira a krisztusnak.,? ati bünötökben meg haltok, az olyan, mondgya szent Agoston, aki fel nem ébred, erre a meny dörgésre. nem tsak el alut. hanem meg holt.

K. Az ilyen rettegető igasság nem vethető valakit kétségbe?

F Azért nem kel kétségben esni, hanem rettegni, mentől inkább fél valaki az Isten ítéletitől, annál nagyobb bátorságban lehet. ha azzal úgy áll amint kell, mentől kevesebbet félünk, annál több okunk lehet afélelemre., az olyan aki semit nem fél, nem esik kétségben, mivel bátorságban áll. ellenben pedig az olyan aki fél. vagyon arra oka, hogy kétségben ne essék, üdvösege felől, mert a félelem azt tselekedtetí, hogy magokat meg alázzák, hogy modot keresenek a bünből való ki menetelre, azon is fognak igyekezni, hogy bizonyosá tehesék üdvösegeket. apenitentzia tartás. az imádság. és ajó tselekedetek által.

K. Lehető ebből a veszedelmes állapotból ki kelni?

F valamég eföldön elünk, addig mindenkor remélhettyük, az, aki tudunkra adgya a fejünk felet való veszedelmet, nem akarja veszedelmünket, mint hogy akristus modot mutata asidoknak, a reménségre, tudni illik, hogy hígyenek ő benne, hasonlot mutat akétségben eset keresztyéneknek is, tsak hogy olyan élő hitek legyen, amely vélek penitentziát tartason, és hogy avéteknek meg halyanak. azért hogy avétekben meg ne hallyanak.

K kitsodák azok akik leg inkább félhetnek ettől arettentő ítélettől?

F Minden embernek kel attól félni, mivel szent pál szerént philip 2 12, aleg igazabbaknak is rettegésel, és félelemel. kel munkálodni üdvösegeken, mivel ő maga is tartot attól hogy meg ne vessék. minek utánna másoknak prédikálotta volna az Evangyéliumot, mindenükünk előtt el rejtette Isten, az örökké valóságra való sorsunkot, és mostanában senkí nem tudgya, ha haragra, vagy szeretetre méltóé,. de főképpen azok, kik rendeletlen életet élnek, vagy éltek, kik meg vetik az Isten jóságának kintseit, kik viszá élnek kegyelmivel; kik nem gondolkodnak vakságokból való kí kelésekről. kik utollyára halogattyák meg téréseket. az ilyenek mód nélkül félhetnek, és rettegethetnek, mert szent Agoston szerént, aki meg ígerte abotsánatot apenitentzia tartoknak, senkinek apenitentzia tartásra időt nem ígért.

K Nem lehető halalunk orájánis meg terni?

F Igen is lehet. az Isten mindenható, ő meg adhattya abünösnek a meg térésire való kegyelmit. halálakor is, de éppen nem ígéri azt azoknak, kik éltekkor, ahalálról nem gondolkodtanak, és ritkán adgya meg azoknak, kik meg vetették intésit, és sugarlásit. az ilyen meg térések a szent Atyák szerént igen ritkán történnek meg, söt még azal fenyegeti azokat kik nem akarták halgatni egéséges korokban, hogy nevetni fog halálok oráján, erről találunk egy példát, mondgya szent Bernárd, a szent könyvekben, hogy nem kel kétségben esni, de arrol tsak egy vagyon, ne allítsad azt magad felől, hogy te azok közül való légy, akikkel ezt a kegyelmet teszi, azt el mondhatni hogy a jó lator nem azok közül való akikről, szollunk, és azt el lehet hinni, hogy addig se nem üsmérte az üdvezitöt, se tsudáit nem látta, se az Évangyéliumról nem hallott, és hogy tsak meg térésekor lett üsmerettsége.

K. Miért olyan ritka ameg térés, az utolso orában?

F Mert a meg térés, a szívnek, ahajlandoságnak. és a szókásoknak meg változtatásokban áll, egy olyan beteg aki fájdalmakat szenved, ahaláltól irtozik, keserüségel láttya jószágától, atyafiaitól., jóakaróitól való meg válását. azon kívül, el is kel rendelni dolgait, az olyan ember; abban az utolsó órában meg gyűlölheti egyszers mind, mind azt amit mindenkor igen szeretet, hogy lehetne könnyen. meg válni olyan dolgoktól. a melyekhez kaptsolva volt. hosszas szoktatásból, és magát olyanhoz, kötelezni, amelyhez nem volt soha hajlandosága. az egészségben való meg téréshez is munka kel, és viaskodni kel holtig arosz szokások, és hajlandóságok ellen., hát az olyan aki [a-ki] minden szem pillantásban várja ahalált, hogy vihethé mind ezt végben egy szem pillantás alatt,? hát még az üdvességnek ellensége. meg vakittyta, birtoka alatt tarttya. minden jó gondolatoktól el fordittyta, kétségben ejti, egy szóval minden mesterségit meg veti, hogy térésit meg gátolhasa, azonkívül., az Isten, aki csak egyedül változtathatta volna meg szívét, meg vonnya segítségit, és magára el hagyta, imádásra méltó ítéletiből. de tellyes igazságból.

K. Miért mondgya akristus, hogy a sidok meg hálnak vétkekben; mitsoda okát adgya annak.?

F Azért mert ökk. innét alól valok. ő pedig onnét felyül való. ök avilágból valok. ő pedig nem avilágból való., hogy valaki büneiben meg ne halyon, szükséges hogy a kristusé legyen., az ő lelke legyen benne. csak ő általla lehet az Istenhez menni, ő nála nélkül nintsen üdvesség., a jó halálhoz. a szükséges, hogy csak a mennyei dolgokat. szeresük. és betsüllyük. és a földieket meg vessük., a mely nem könnyü dolog. hogy ha egész életünkben avilágból valok voltunk, ezen okból., el is mondhatni azt, hogy nagyobb része akeresztyéneknek abban a veszedelemben vannak. hogy abünökben hálnak meg. mivel kevesen vannak, akik fölöl el nem mondhatnák. hogy ide alá valok, mert egész életükben csak a földi dolgokban foglalatostkodnak, és mindenkor csak azokhoz fordittyák sziveket.

K. Mire tanít minket a kristus ezekkel a szokásokkal. a mik kedvesek. az Atyámnak. azokat tselekeszem?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy egy keresztyének aki tartozik példáját követni, nem azt kel tselekedni. a mi kedves a természetnek, hanem csak ami az Isten előtt kedves. csak egyedül azt kell követni amit előnkben ádd. az Évangyéliumban, és csak az Isten akarattjához kaptsolni magunkot. akár mely ellenkező légyen. hajlandóságinkal; és szándékinkkal.

A NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALÓ KEDDEN.

Imádság

Engedd meg uram jószágodból. szükséginkre való segítségedet, hogy követhessük ebben a szent időben a mivel tartozunk, légy mi velünk, és töltsd bé azokat a hivatásokat., a melyeknek kötelességire magad tanítottál minket. a mi urunk J. K.

Epistola

3^{dik} király. könyv. 17. 8.

Lón pedig az urbeszéde hozája mondván. kely fel, és meny el a sidoniusok saretájában, és lakjál őt, mert meg parantsoltam őt egy özvegy asszszonynak, hogy táplállyon tégedet, fel kele, és el mene saretájában. és mikor a város kapujához jutott volna, látta egy özvegy asszszonyt fát szedegetni, és szállittá őtet, és monda neki, adgy nekem egy kevés vizet az edénybe, hogy igyam. és midön amaz menne hogy hozna. utánna kiálta mondván, hozz nekem kérlek egy

falat kenyeret is kezében, ki felelé, áll ate urad Istened. hogy nints kenyerem, hanem csak annyi lisztet a vederbe, a mennyi egy marokba fér. és egy kevés olajom. akorsóban imé két fát szedek. hogy bé mennyek, és meg tsinállyam azt magamnak. és a fiamnak, hogy meg együk, és meg halljunk, kinek mondá Illyés. ne féll. hanem meny el. és tselekedgyed amint mondád, mind azáltal; nékem tsinály. először, egy kis hamuban sült kenyeret, alisztetskéből, és hozad nekem. neked, pedig, és a fiadnak, az után tsinály, ezeket mondgya pedig az Izrael ura, Istene. a veder liszt el nem fogy. sem akorso olaj meg nem kevesül, a napig melyen az ur esött ad a föld színére., aki elmene. és tselekedék az Illyés igéje szerént. és evék ő, és amaz is, és annak háza is, és naptól fogvást a veder liszt el nem fogyot; és akorso olaj meg nem kevesült. az ur igéje szerént. melyet szollot vala Illyés által.

Magyarázat

K. Honnét vagyon hogy az Isten meg szünik Illyést oly tsudálatosan táplalni?

F Mert alkalmatoságot akara adni egy özvegy Aszszonyinak., hogy magának érdemet szereshessen. meg segitvén profétáját, és bé akará ötöt tölteni mennyei áldásokal, eszerént hagyja Isten gyakorta szükségben szolgait, hogy alkalmatoságot adgyon másoknak hogy meg segittsék, és meg jutalmaztassa az után jó teteményeket, kel vigyázni mindenikünknek az ilyen alkalmatoságokra. amelyeket Isten ádd, hogy meg gazdagulhassunk a mennyei kintsből.

K. Az Isten miért küldé a profetát egy idegen özvegy Aszszonyhoz., és miért, nem anépe közül való özvegy aszszonyhoz?

F Mert 1. ebből apéldából azt kel meg tanulnunk, hogy azzal tselekeszik irgalmaságot akivel néki tettzik, hogy az ő népe közül való nem érdemesebb ő előtte csak magától akegyelemre. mint az idegen., mert az emberek minnyáján bünösöké lettek egyben, és mind egyikének, mind a másikának, csak az urban kel dítsekedni, 2 mert ennek az özvegy aszszonyinak, az Isten bölcs rendelésiből, apogányokból fel álitatot Anyaszent egyházat kellett jelenteni. akinek a kristus. akit jelente Illyés. az Évangéliumnak kegyelmét adá, minek utánna a sidó nép ötöt meg veté

K. Mit jelent ez az özvegy aszszony, aki két darab fát szed. hogy pogátsát süssön, ehessék. és az után meg halyon?

F Az Anyaszent egyházat, aki hitt. akerszt fára fel feszitetet kristusban, hogy érdemes lehesen akristus testében enni, a kit jelentet akenyér. amelyről szól az özvegy aszszony., élő hittel kel hinni, a keresztnak titkait, kérni annak kegyelmét, és meg kel halni magunknak. és avilágnak, és azt akenyeret aszeretnek tüzénél kel meg sütni.

K. Mímodon parantsolá az Isten annak az özvegy aszszonyinak, hogy enni adgyon aprofétának.?

F Az ő kegyelmének titkos sugarlásával parantsolá. és akaratot ada néki hogy meg segittse szolgáját, eszerent tselekeszi az ember ajót. amelyet az Isten parantsollya néki, sziveben szól hozzája. és ugyan abban is olttya törvényit, és szeretetit, akaratot ad beléje. hogy azt tselekedgye amit tölle kíván, és kegyelmit adgya parantsolattyának végben vitelére, erre való nézve tartozunk engedelmeskedni a kegyelem sugarlásának. a mely kötelességünkre int minket., az Istent kel ditsöitenünk minden jó tselekedetinkben, és azokért szüntelen való hálá adásal lenni hozzája.

K. Mitsoda oktatást akar adni az Anyaszent egyház afiainak ezekben aszent időkben, ezen özvegy Aszszonyinak példájával?

F Arra akarja őket inteni, hogy nem csak a szükségén felet valót adgyák a szegényeknek. arend szerént való szükségekben. hanem még abból adgyanak ami szükséges, amidőn a szegények nyomoruságban vannak, az ilyen példa meg itéli az olyan gazdagoknak keménységét, akik még abból sem adnak, a mi nekik nem szükséges. és az olyan világiaknak igasságtalanságokat akik annyi rendeletlen költséget téznek. és akik semit nem akarnak el hagyni kényeségekben. és tzifraságokban., és a szegényeket. meg hagyják halni éhel, és hidegel.

K. Mit jelent nekünk a lisztnek, és az olajnak meg szaporítása, amelyel meg jutalmaztatá az Isten az özvegy aszszonyt. jó téteményiért,?

F Jelenté azt a véghetetlen irgalmaságát, és bőséget való kegyelmét az Istennek, amelyeket önté apogányokra, amidőn az Apostolok. az Évangyéliumot predikállák nekik. jelenté még azt az száz anyit a melyet ad vissza akristus azoknak, kik másokat jót téznek. és azt a ki mondhatatlan gazdagságot, a melyel bé tölti őket az örökségben. meg jutalmaztatván őket. az ideig való segítségért, a melyel a szükölködökhöz voltak ő érette.

Evangyélium.

szent Matth 23. 1.

Akkor szolla Jesus a seregnek, és az ő tanítványinak, mondván. a Mojses székin ültek, az írás tudok, és afarisaeusok, az okáért mind a miket mondanak. néktek, meg tartásatok, és meg tselekedgyétek, mert mondgyák. és nem tselekeszik. mert nehéz, és el hordozhatatlan terheket kötöznek, és téznek az emberek vállaira, ujjokkal pedig nem akarják azokat illetni, minden ő tselekedeteket pedig tselekeszik hogy látassanak az emberektől. mert ki szélesítik az ő emlekeztető hártájokat, meg öregbitik az ő perémeiket, szeretik pedig az első üléseket avatorákon, és az első székeket a synagogákban, és aköszöntéseket apiatzon és hogy Rabbinak hivatassanak az emberektől, ti pedig ne hivatassatok Rabbinak. mert egy ati mesteretek, ti pedig minnyájan atyafiak vattok, és ne hijatok senkit atyátoknak e földön, mert egy a ti atyátok ki mennyekben vagyon, se ne hivatassatok mestereknek, mert ati mesteretek egy, akristus. aki nagyobb köztetek, ti szolgátok légyen, aki pedig magát fel magasztallya, meg aláztatik, és aki magát meg alázza, fel magasztaltatik.

Magyarázat

K kit jelentnek, az írás tudok, és a farisaeusok, kik a Mojses székeiben ülnek, és akiket akarja akristus hogy halgasuk.?

F Jelentik az Anyaszent egyháznak pásztorit., akiknek vagyon szabadságok, és hatalmok. atanításra, és akiknek szájokból el kel vennünk azokat az igazságokat amellyeket nekünk hirdetik. az Isten parantsolattájából.

K. kellé mind azt hinni és tselekedni amit ők mondanak.?

F Mi azzal tartozunk akristus mondása szerént, mind azon által, úgy, hogy ha nem tanítanak ellenkezőt az Isten törvényével, és akristus tanításával, mivel az ő hatalmok, és szabadságok, csak az igazság meg tartására valok, ők semmit nem tehetnek az igazság ellen mondgya szent pál. 2. Cor. 13. 8. Gal. 1. 8. hanem csak az igazságért, *hogy ha mi magunk, vagy egy Angyal. le szállana az égből, és néktek más féle Évangyéliumot hirdetne. nem azt a melyet mi már hirdettünk. néktek, anathéma légyen.*

K De ha ellenkező életet élnek tanításokkal., kellé halgatni őket?

F A kristus azt parantsollya hogy olyankor azt tselekedgyük amit mondanak, az igazság mindenüt. és akár honnét jöjjön egyenlő tiszteletet érdemel. akár mely rendeletlen légyen az, aki azt tanította, tselekedgyétek meg azt, a mit mondanak, mondgya az üdveztő., de tselekedetek szerént ne tselekedgyetek, mert mondgyák, de nem tselekeszik, a fellyeb valoknak rendeletlenségek, meg nem menti az aláb valokat, a tisztelettől, és engedelmeségtől; a melyekel tartoznak nékik. nem aszemélyeknek, hanem ahatalomnak, melyet akristus adot kezekben, és annak az igazságnak. melyet hirdetnek parantsolatlyából, a fellyeb valoknak, rossz példájokat soha sem kel követnünk, utálnunk kel avétket, akár kiben találkozzék, a mi pedig minket arra kötelez. hogy kövesük ajót. melyet előnkben adgyák. nem más, hanem hogy minden jó az Istentől jö, és ami minket arra kötelez. hogy kerülyük el a rosszat, a melyre példát adnak., nem más. hanem hogy arosz tsak ő töllök jö.

K Az ilyen pásztorok, nem igen vétkeseké?

F két képpen vétkesek, 1. mert ahelyben., amelyben vannak helyheztetve: azért vannak. hogy másokat rendben vegyenek, és az Isten uttyára vezesék. ő magok pediglen. rendeletlenek, és a veszedelemnek uttyán járnak, és oly vak merök. hogy másokat akarnak tanítani. az üdveség uttyára, 2. mert az ő példájok sokal veszedelmesebb, mint a különös hiveké. sokal könnyebben is meg ejti anépet, kik tölle fügének, és akik őket tisztelik. és okai léznek. örökös veszedelmeknek. ugyan azért is léssen oly irtoztato alelkedért valo szám adások, az utolso napon. mivel nem tsak magokért fognak számot adni, hanem mind azokért is kik gond viselések alat vannak, és mind azokért a szenttségekért, amelyeket szenttség törő kezekel szolgáltatatták ki.

K. A kristus mit hány szemekre az irás tudoknak, és a farisaeusoknak,?

F Azt hannya. 1. hogy alegg nehezebb terhet a mások vállaira teszik, és ő magok. az ujjokkal sem akarják azt illetni. az az, hogy másokat. atörvény legg nehezebb részeinek szorgalmatos végben vitelire kényszerittik, önékik pedig tunya lágyságok. meg nem engedik. hogy tsak a leg könyebet is kövessék. 2. szemekre hannya, azt a kevélységet., a melyért, minden tselekedetekben azon igyekeznek hogy mások lássák., és meg ditsérjék, hasonlot tselekesznek az olyanok. akik az Isten szolgálattában nagy buzgoságot mutatnak, a midön abban betsületet látnak. és másoktól az által tiszteletet nyernek. ez oly hathatos méreg. a mely mindenüvé el hatt, és meg ronttya aszivet, és annak minden jó tselekedetit még kezdetiben, a jó, hogy a mi jó tselekedetinket lássák, de nem azért kel tselekedni hogy lássák, ugyan ez is a farisaeusok kovásza, amelytől parantsolá az ur a tanítványinak hogy meg oltalmazák magokat

K. Miért tiltá meg az ur az Apostolinak. hogy magokat mestereknek hivasák. és hogy attyoknak nevezenek valakit eföldön?

F Azért, hogy meg szégyenittse a farisaeusok kevélységit, a kik vágytak az ilyen tiszteletre. hogy a nagyra vágyástól el tiltssa szolgait., hogy alázatoságot oltson beléjük., és azt meg tanullyák. hogy az ő ditsőségek abban áll, hogy kövessék azt, aki azt mondgya, hogy nem azért jött, hogy szolgáltatassék, hanem hogy szolgállyon, ezekből azt láttyuk ahitnek szemeivel, hogy a valóságos nagyság abból áll, hogy magunkot semminek tarttsuk. és hogy Isten előtt, az alázatoság legg ditsőségesebb; ugy anyira hogy aki legg betsületesebb helyt akar nyerni a mennyekben, annak akristusal., legg kisebbnek kel magát tartani eföldön. és minden tselekedetinek fundamentuma, légyen az alázatoság;

NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALO SZEREDÁN

Imádság

Uram tekénts kegyelmesen népedre. és meg tiltván néki ahus eledelt. enged meg kegyelmedet hogy meg tartozkodgyék a vétektől. mely veszedelmes. kérünk tegedet a mi urunk J. k.

Epistola.

Ester. 13. 8.

Mardokaeus pedig könyörge az urnak, meg emlékezvén minden ötselekedetiről mondván. uram. uram, mindenható király, mert mindenek ate birodalmodban vannak helyheztetve. és nints aki ate akaratom ellen állasson., ha el tekéltted meg szabadítani Izraelt, te teremtetted az eget, és a földet, és valami az ég kerekességiben foglaltatik, mindeneknek ura vagy. és nints aki ellene álljon fölségednek. mindeneket üsmérsz, és tudod, hogy nem kevélységből, és boszuságból, sem valami ditsőség kívánásból tselekedtem azt, hogy nem imádnám a kevélységes Ámánt, (:mert az Izrael szabadulásáért örömet az ő lábai nyomdokit is kész volnék meg tsokolni:) hanem félttem hogy az én Istenem tiszteletit emberre ne háritanám, és hogy senkit ne imádnék. az én Istenemen kívül, és most uram királyom. Abrahám Istene. könyörülj ate népeden. mert el akarnak minket az ellenségink veszteni, és örökségedet el törölni, ne utáld meg ate részedet. melyet Egyiptusból váltottál meg megadnak. halgasd meg könyörgésemet, és légy kegyelmes ate sorsodnak. és köteleddnek, és fordisd öröme siralmunkat, hogy élvén ditsérjük uram ate nevedet. és atéged ditsérők száját be ne dugjad.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást akar nekünk adni az Anyaszent egyház a Mardokaeus imádságát olvastatván el nekünk

F Arra tanít minket. hogy anagy kísértetekben, szorgos veszedelmekben. csak egyedül az Istenben kel vetni reménységünket, hozzája folyamodni alázatos imádságinkal. és kel kérni mindenható segítségit, hogy méltoztassék minket azoktól meg szabadítani.

K. Mire kel leg inkább vigyáznunk ennek a szent embernek imádságában, aveszedelem között amelyben látá hogy volna a népe?

F Figyelmezőnk leg inkább arra atsudalatos hitre, a melyel várja az ő népének meg szabadulását, csak egyedül az Istennek mindenhatóságától. és jóságától, *uram mindenható király*, mondá, *mindenek ate birodalmodban vannak helyheztetve, és nints aki ate akaratom ellen állasson ha eltekéltted meg szabadítani Izraelt.* erős reménysége vagyon népének meg szabadulása felől., de csak az Isten mindenhatóságában, és akarattjában veti reménységit, aki ellen senki nem álhat, mindent attól vár. és nem embertől, tselekedgyünk mi is eszerént higyük elő hittal akegyelemnek mindenható erejét, és az Istennek véghetetlen jóságát, nintsen olyan hatalom, a mely minket ki vehessen akristus kezéből, ha üdvességünket akarja, de mindent az ő kegyelmétől várjunk, mert minden attól füg és munkalodgyunk úgy amagunk résziről., mint ha minden rajtunk állana, akristus meg gyözte avilágot., és mind azt a mi meg gátolhatná üdvességünket., hogy mi is meg gyözhesük lelkünk ellenségit

K. Mit jelent nekünk a Mardokaeus álhatatosága nem akarván imádni a kevély amant.?

F A meg változhatatlan álhatatosága ennek a nagy embernek, aki inkább veszedelemre teszi magát, és népét. mint sem valamit tselekedgyék az Isten törvénye és akarattja ellen; nagy

példa, a melyből meg tanulhattuk, hogy mindent el hagyunk az Istenhez való hűségért. és mindent szenvedgyünk inkább, mint sem meg sérttsük lelkünk üsméretit.

K. Mitsoda indulatból nem akara Mardokaeus le borulni Amant előtt. holot avolt akirály parantsolattya, és mindenek azt követték.?

F Azt, senem kevélységből; se nem meg vetésből tselekedé, hanem tsak egyedül. attol tartta, hogy embernek ne adná azt atiszteletet, amely az Istenhez illik. tanullyuk meg ebből apéldából, hogy mit tselekedgyünk a midon hasonló állapotban találkozzunk. és hogy mitsoda indulatban kel lennünk, azt is meg láttyuk, ebből, hogy mitsoda veszedelmes bal itéletet tenni a jó erkölcsűeknek tselekedetek felől. ha szinte azokban valami nem tettzenék is. és nem kel kevélységnek tulajdonítani azt, a mit ők az igaságra. és az Isten ditsőségire való nézve tselekesznek,

K. Mardokaeus miért hozza elő az Istennek azokat akegyelmeket, melyeket tett volt népével még annak előtte régen?

F Mert Istennek atettzik. hogy atölle vett kegyelemnek emlékeztetésivel akarják meg engesztelni, azért hogy mi magunk emlékezünk azokra, és hozzája való hálá adóságunkért. többet is vehesünk tölle, másként is azt akarja, hogy mindenért néki adgyuk aditsőséget, és hogy reá emlékezünk arra hogy az ő jóságából. és kegyelméből vagyunk a mik vagyunk

K Miért könyörge ez a szent ember; az Izraéliták életek meg tartásáért?

F Hogy azt az Isten ditséretire fordítsák. erre is kel tzéloznunk minden imádsaginkban, és tsak azért kel világi áldásit kérni, hogy azokat az ő szolgálattára, és ditsőségire fordítsuk. nem is kel tölle ilyeneket más végre kérni. hanem hogy az üdveségünk hasznára, és az ő akarattya szerént légyen.

K Miért mondgya Mardokaeus hogy az Isten meg váltotta az ő népit magának.?

F Hogy abból meg lássuk. hogy mindenkor az Isten jó tétéményiről kel gondolkodnunk, mert mentől többet vettünk, annál többel tartozunk néki, és annál inkább tartozunk övé lenni.

Évangélium.

szent Matth 20. 18

Imé fel megyünk Jérusalemben, és az Ember Fia el árultatik, a papi fejdelmeknek. és az irás tudoknak, és halálra kárhoztattya őket, és adgyák őket apogányoknak meg tsufolásra. és meg ostorozásra, és meg feszítésre, és harmad nap fel támad, akkor hozzája mene a Zebedaeus fiainak annya két fiaival. imádván, és kérvén valamit tölle, ki mondá néki, mit akarsz, mondá néki, mondgyad hogy ülljön az én két fiam, egyik a jobbdra, és egyik abalodra, ate országodban. felelvén pedig Jésus mondá; nem tudgyátok mit kértek, meg ihattyátoké a pohárt, melyet én meg iszom, mondának azért néki, meg ihattyuk. mondá nekik, az én poháromot meg iszátok ugyan., az én jobbmra ülni pedig vagy balomra, nem enyim hogy néktek adgyam., hanem akiknek készítetett az én Atyámtól.

Magyarázat

K. Az ur miért mondá meg, még előre az Apostolinak szenvedésit és fel támadását.?

F 1. Azzal meg akará nekik mutatni, hogy szabad akarattyaiból. és egyedül hozzájuk való szeretetiből menne a halálra 2. hogy őket meg oltalmazza attól abotránkozástól. a melyet halálának kelleték okozni, 3. hogy meg üsmértesse vélek, Embersége alá rejtetett Istenségit,

meg mutatván nekik, hogy minden idő előtte jelen legyen, és hogy úgy beszél haláláról; mint valamely el múlt dologról, 4. hogy őket bátorítsa avéle való szenvedésre. úgy hogy vele együtt, fel is támadhassanak.

K. Miből áll akristus szenvedése.?

F Gyalázatból, és fájdalmakból., agyalázatokal, eleget térsen az ember kevélységiért, és a fájdalmakal. az ő mértékletlenségiért, az Anyaszent egyház, arra avégre. adgya előnkbe ezeket ilyen szent időkben, hogy ezekről gondolkodván. részt vegyünk a kristus szenvedésiben, gyalázattyában, és halálában., hogy részünk lehesen, az ő fel támadásának, új életének. és ditsőséginek kegyelmében.

K. A kristus beszéde., mitsoda gondolatokat ada az Apostolok elméjében?

F Ők abban semit nem értének mondgya szent lukás. az a titok, el vala előttök rejtve, sőt még kettő közülök. jakab. és János. az országában való két első helyt kérék tőle, a többi ezt halván. igen boszorkodának ellenek, mert még, gyengék. és földiek valának, oh! mennyi keresztyének, de sőt még az egyházi szolgák között is. vannak olyanok, kik tsak amagok hasznokat. és tisztségeket keresik, kik telhetetlenek ahivatalokban., és előmenetelekben, azonban pedig. tsak akeresztről. penitentziáról. és azalázatoságról prédikálnak,

K. Miért szenvedé el akristus az Apostoliban az ilyen fogyatkozásokat?

F El szenvedé 1. azért., hogy magokon tapasztalhasák, és mi is övélek, hogy mi legyen a természet, a szent Lélek kegyelme nélkül, aki is az után ki törlé belőlök. az ó embernek hajlandóságát. 2. hogy abból meg tanuljuk, el szenvedni felebarátunknak gyengeségét. a mely gyengeség még maga meg jobbitására szolgálhat., erre való nézve, hágy az Isten fogyatkozásokat még aleg igazabbakban is. hogy őket avigyázásban tarttsa, és az után az alázatosággal eléb vigye őket. az üdvesség uttyán.

K. Ez a két tanítvány ki által kérék akristustól az első helyeket?

F Az anyok által, akristus azt meg engedé az Atyák, és az anyák oktatásokra, akik tsak az elő menetelt, és a hasznat tekintvén., igen vigyázok és serények a midön valamely egyházi hivatalt, vagy más tisztséget akarnak szerezni fioknak, gondolván, hogy a hozzájuk való szeretet kötelezdi őket arra, hogy minden uton modon egyházi jóságokat. és előmeneteleket szerezzenek, és betsületes helyre helyeztessék, de arra nem vigyáznak, hogy ha gyermekek buzgóké, alkalmasokké, vagy értelmeské, hogy ha arra ahivatalra az Isten hittaé. hogy annak kötelesegit hasznoson bé tölttsék, és abban magokat meg szenteltyék, mivel akristus maga mondgya nekik, hogy nem tudgyák mit kívánnak, hogy ha pedig valóságos keresztyéni szeretettel volnának gyermekekhez, tartanának kétség nélkül oly rettentő terhet adni reájok, amely le nyomja, és meg öli mind azokat kik emberi tekintetért, és ahaszonért adgyák alája magokat, de sőt még magokat is féltének, az Isten ítéletekor, hogy számot ne adgyanak mind azokért avétkéért, a melyekben esnek gyermekek. a szentségek, és az egyházi jóságok ki szolgáltatásában. a midön arra nem hivatatnak Istentől, hanem tsak a fősvénységért. és az elő menetelért kötelezdi arra magokat.

K. Miért mondá akristus, hogy atánítványok nem tudták mit kérnek?

F 1. Mert olyan dolgot kértének, amelyet tsak az Isten adhattya meg, és tsak azoknak adgya akik arra érdemesek. és akiknek rendelte. 2. mert az érdemlés előtt kívánák a jutalmat. és agyőzedelem előtt az uralkodást, ezt pedig olyankor, amidön az üdveztő. a szenvedésre inté őket.

K. Mitsoda kérdést ténn nekik a kristus, és űk mit felelének arra,?

F Azt kérdé töllök. ha meg ihattyáké szenvedésinek pohárát., az az, ha készeké életeket le tenni ö érette? és felebaráttjokért, azt felelék bátran hogy meg ihattyák, az után meg jövendölé nékik hogy valójában meg fogják innya azt a pohárt, de azokat ahelyeket nékik nem ígeré, mivel tsak azokat illeti. akiknek az Isten öröktől fogva rendelte.

K Mitsoda indulatból boszónkodának atöbb tanítványok. ekét atyafi ellen.?

F Másból nem lehet. hanem a nagyra vágyásból; a mely nem szenvedheté hogy ez akét atyafi az első helyekre vágyannak,. mivel azokat magoknak kívánták volna, ugyan ilyen indulatból is vetekedének gyakorta. egy más közöt. az elsőségért. ezekből sokat tanulhatunk. és meg láthattjuk mitsoda szükséges a szívünk belső indulatira vigyázni, nem tsak azért hogy mi magunk nagyra vágyok ne legyünk. hanem azért is hogy nagyra vágyásból. amások elő menetelét meg ne gátoljuk. és hogy ne legyünk azokhoz irigységel. akiket előnkben tesznek.

K Miképpen feddé meg az ur nagyra vágyódásokrol?

F Meg mutatá nékik hogy az ö országát. alázatoságal érik el. és hogy amely hatalmat ad nékik a lelkek igazgatására. nem arra tzeloz hogy azokon uralkodgyanak. és hatalmaskodgyanak. valamint apogányok. fejedelmi. az alattok valojokon, hanem hogy lelki hasznokra legyenek, és hogy az, aki leg első akar lenni, annak szolgának, és leg utolsonak kel lenni.

NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALO TSÖTÖRTÖKÖN

Imádság

Enged meg uram nékünk segittségednek kegyelmét. ugy hogy keresztyénhez illendő képen vivén végben a böjtnék, és az imádságnak köteleségit, meg is szabaditassunk lelki és testi ellenséginktől, ami urunk J. k.

Epistola

jérem. 17. 5.

Ezeket mondgya az ur, átkozot ember. a ki emberben bizik, és atestet teszi az ö karjává. és az urtól el távozik a szive. mert léssen mint atamarik tsemeték apusztában, és nem láttya mikor eljö a jó, hanem szarazságban lakik a pusztában. a sovány, és alakhatatlan földön, áldot férfiu aki az urban bizik. és az ur léssen az ö bizodalma, és léssen mint a vizek mellet plántáltatot fa, mely a nedveségre erezti az ö gyükereit, és nem fél midön eljö ahévség, és az ö levele zöld léssen és aszarazságnak idején nem léssen szorgalmatos, és soha meg nem szünik. gyümölsöt termeni. tsalárd mindenek felet a szív, és visgalhatatlan., ki üsméri meg azt, en vagyok az ur a ki a szivet meg vizsgálom, és aveséket meg próbálom, ki meg fizetem kinek, kinek, az ö uttya szerént, és az ö találmányinak gyümöltse szerént.

Magyarázat

K. Mitsoda emberöl beszél a proféta akit az Isten meg átkozot mert emberben teszi bizodalját?

F Az olyanrol. aki atestet teszi karjává, vetvén minden bizodalját amaga erejében. elméjében., és az emberek segittségében, semit nem vár az Isten segittségítöl. és kegyelmitöl. az Isten utállya az ilyen embert, mert ugy fog adolgokhoz, és ugy gondolkodik azokrol. mint ha Isten nem volna, és az embert eleiben teszi.

K. Nem leheté szükségünkben. amagunk erejével tehetségivel, és elménkel élni, de söt még olyanokhoz is folyamodnunk. kik nekünk szolgálhatnak.?

F Nem tsak nem lehet, de ugy is kel tselekedni, és ugy az Istent kísérténök, hogy ha azt kívánnok. hogy tsudálatosan munkálodgyék érettünk, ha mi el mulatnok az emberi eszközt, melyet az okosság. és az isteni bölcsesség ád előnkben, az Isten azt akarja hogy éllyünk azokal az eszközökel. a mellyek az ő rendelése szerént vannak. és a mellyeket előnkben adgya, de azt nem akarja hogy azokban az eszközökben vessék areménséget, sem azt. hogy azoktól várják a dolgoknak. jól végben valo menetelét., mint ha ő reája szükségek nem volna, és mint ha nem az ő akarattján. és áldásán állana azoknak végben vitelek, ugy kel tselekednünk mint minden rajtunk állana, de tsak az Istentől kel várni arra segítségget, semit pedig ne várjunk munkánktól. vagy embertől, hanem tsak annyiban. amenyiben. áldását akarja arra adni.

K. Nem testből valo karunk vagyoneé olyyankor., és nem számláltatunké azok köziben, kiket az Isten meg átkozot. midön a szenteket hijuk segítségül. és az ő esedezéseket kívánnjuk Isten előtt?

F Nem teszük atestet karunká, se Isten átkában azért nem esünk, ha lelki, és testi szükséginkben, a szenteket hijuk segítségül, hogy ha tsak anyiban bizunk ő benne, mert ök akristusé, és Istennek baráti, hatsak egyedül ő tölle várunk segítségget, és kegyelmet. mint minden jónak kut fejtől, hogy ha pedig a szentekhez folyamodunk, nem egyéb képen., hanem hogy mutassák bé könyörgésinket, esedezenek érettünk, és nyerjék meg nekünk kérésinket. az ő Fiának közben járása, és érdemi által, amidön az Istentől magától kérünk. valamit, azt mondgyuk, ad meg mi nekünk kenyerünket, botsás meg minékünk, adgyad nekünk kegyelmedet, téríts meg., és üdvezits minket, de amidön aszentekhez folyamodunk, tsak azt mondgyuk, könyörögjete. és esedetek érettünk, ök az Isten baráti, akik mellette vannak, és mi hozajok folyamodunk hogy kegyelmit nyerjék., mert Isten előtt ök kedvesebbek mi nálunknál, ilyen formában folyamodék a kananeabéli aszszony az Apostolokhoz, hogy meg nyerhesse leánya gyógyulását. és a százados a fő renden lévő sidokhoz a szolgája meg gyógyulásáért, ha a földön lévő szenteknek imádságok hasznos, hát azoknak hogy ne volna foganatos imádságok., kik Istennel élnek, és akik ötet láttyák,

K. Miért hasonlítottat a pusztában lévő tamarik tsemetéhez az olyan aki emberben veti bizodalmát.?

F Mert mint hogy atamarik tsemete az eső után is szárazon marad a sovány földben, nem hozván soha gyümölsöt, hanem tsak leveleket, ugy az olyan aki tsak emberben veti bizodalmát, el távozván Istentől, vagy a kegyelemnek harmattyát nem veszi, vagy gyümölsit nem veszi, mert valamikor akor, a támaszal. akiben bizot le esik, és akoron külső képen el hagyatik az embertől a kitől mindent várt, és belső képpen, az Isteni segítségget nem várhattya. mivel abban nem bizot.

K. Miért hasonlítottat az olyan aki az urban bizik a vizek mellé plántáltatot fához?

F Mert valamint hogy az olyan fa, aviz felé botsátván gyükereit, mindenkor nedveségben vagyon, és erejében marad, ugy az olyan aki tsak Istenben bizik, nem félhet attol hogy el veszesse kegyelmét. mert szüntelen hozzája fordittyva kívánságít, mint az élő viznek kut fejéhez. amely mindenkor szent vigasztalásban tarttya.

K. Miért mondgya az irás hogy tsalárd minden emberek szive.?

F Mert Ádám esetétől fogvást az emberek szivemeg romlot, és aroszra hajlandó. a melyet az irás *Concupiscenciának* nevezi, és a mely avétekben ejti ötet. amidön enged rosz indulatinak.

az emberi szívnek érzékenységi. és gondolattya. mondgya az irás. a gonoszra hajlandok iffiuságától fogvást. Genes. 8. 21.

Evangelium

szent luk. 16. 19.

Vala egy gazdag ember, ki bársonba, és biborba öltözik vala, és minden nap frissen lakik vala, és vala egy lázár nevü koldus, ki annak ajtaja előtt fekszik vala, rakva fekélyeket, kivanván meg elegítettetni amorsalékokból melyek agazdagnak asztaláról hullanak vala. és senki nem adgya vala néki, de az ebek is el jönnek vala, és nyallyák vala az ő fekélyit. lön pedig hogy meg halna akoldus és vittettetnék az Angyaloktól. az Ábrahám kebelében, meg hala pedig a gazdag is, és pokolban temetteték, fel emelvén pedig a szemeit midön akinokban volna. látá Ábrahámot távul, és lázárt az ő kebelében, és ő kiáltván mondá. Atyám Ábrahám könnyörül rajtam, és küld el lázárt, hogy márttsa vizben az ujja végit, hogy hivesittse meg az én nyelvemet, mert gyöttrettetem, elángban. és mondá néki Ábrahám, Fiam jusson eszedben hogy el vetted javaidot ate életedben. és lázár azon képen gonoszt, most pedig evigasztaltatik. te pedig gyöttröttetel. és mind ezek felet, közöttünk, és közöttetek., nagy köz erősített meg. hogy azok akik innét által akarnak menni hozzátok, ne mehessenek, se onnét ide által ne jöhessenek. és mondá, kérlek azért téged Atyám hogy küldgyed ötet atyám házában., mert ott atyám fia vagyok. hogy bizonyoságot tégyen azoknak, hogy ne jöjjenek ök is, e kinok helyére. és mondá néki Ábrahám. vagyok Mojsesek és profétájok. halgassák azokat. ama pedig mondá, nem Atyám. Ábrahám. de havalaki aholtak közül hozzájok mégyen., penitentiát tartnak., mondá pedig néki, ha Mojseset, és a profétákat nem halgattyák. ha valaki a halottak közül fel támad is nem hisznek.

Magyarázat

K. Mi okozá amái Évangéliumban lévő agazdagnak boldogtalanságát?

F Másut azt nem kel keresni. hanem ugyan az Évangéliumban; azzal nem vádoltaték hogy lopo, bitangolo, házaság törő, vagy káromlo let volna, az ur nem monda egyebet felölle, hanem hogy bársonban. és biborban járt, és minden nap jól lakozot, és hogy nem szánakozot, akapujánál lévő szegényen; hová kellették ennél több, hogy boldogtalan legyen

K. Mi rosz nagyon abban. hogy valaki pompáson. és tzifrán öltözik.?

F Ha abban rosz nem volna. mondgya anagy szent Gergely, az ur azt oly egészen fel nem tette volna, hogy agazdag bársonban. és biborban öltözöt, a tzifra köntösök. a világ, es a sátán pompái. közü számláltatnak, amelyet az Isten kárhoztattya. és amelynek ellene mondottak a keresztségkor. a tzifrálkodást, akét fő Apostol. 1 tim. 2. 9. 1 petre. 3. 34. még az aszszonyoknak is tiltyák., annál inkább, a férfiaknak, akiknek meg állapodtabb elmejüknek kel lenni, és inkább el kel távozni, az olyan hejában valóságoktól.

K. A fő renden lévőek nem különböztethetik meg magokat aköntösökben is.?

F A fő renden lévőek. és az olyanok, kik másoknál fellyeb valo hivatalban vannak, meg különböztethetik magokat köntösökkel. de annak modgyával., és rendivel

1 szükséges, hogy a keresztyéni szemérmeteségre vigyazon köntösében, egy keresztyének, akár mely fő renden lévő legyen. de meg nem kel azért pirulni, hogy akristus szemérmeteségének, egy ügyüségének, és alázatoságának jelit viseli, mivel ő maga nem szégyenlette magát anyira meg alázni érettünk, hogy a szolgálak formáját vette fel. aki ötet

valóság szereti, gyönyörűség is követi öt mindenben amiben lehet, és ha kételen rendire való nézve. nagyobb fényeséggel lenni, azért nem kel fellebb emelni magát másoknál, se dítsekedni, abban nem kel mást tekinteni, hanem csak azoknak javokat akik tölle függenek.

2 Arra kel vigyázni, hogy aköntösökre, tehetsége felet való költtséget ne tegyen. a familiát azzal meg ne ronttsa, magát adóságban ne verje, ne hogy a kalmároknak., és akiktől hitelben vásárlot, meg ne fizethesen, amely égre kiáltó vétek volna. noha eközönséges.

3. Nem kel azzal meg gátolni a szegényeknek való alamisnálkodást, amelyel nekik tartoznak. igazágból. és a melyel. meg kel váltani vétkeket

4. Az egyházi szolgálknak különös rendek vagyon., mert ök fellebbek lévén ahiveknél. inkább is tartoznak. az Évangélium, és a Conciliumok szerint követni a kristusnak szegénységét, és igen el távozni a világi pompától.

K. Mi rosz vagyon ajó lakozásban, és ajó asztal tartasba?

F Erről hasonlot mondhatni, valamit mondottunk a tzifraságról; ajó lakozás rend szerint, apuha életet, és atelhetetlenséget okozza, amelyek eppen ellenkeznek azal a penitentzia tarto étellett. melyet az Evangélium parantsol. és azal az étellett, melyet éltek a szentek e földön

K Hogy ha mentek vagyunk a nagy nevezetes vétkektől, nem elhetünké tsendesen avilági gyönyörűségekkel. és nem remélhettyüké az üdveséget?

F. 1. Nem lehet két urnak szolgálni., aki avilágot, és annak gyönyörűségét szereti, az Istent nem szereti, aki avilágért áll, nem élhet Istenért. hogy lehet tehát üdvezülni, ha az Istent nem szeretik., és ő neki nem élnek, az egész Évangélium egyebet nem ad elönkben hanem hogy az Istent szeresük. és avilágot utálljuk. 2. az Isten azt akarja hogy csak éppen a szükségre éllyünk ateremtett állatokal, mivel csak éppen az Istent kel szeretni magáért mondgya szent Ágoston. minden más egyéb csak eszköz legyen. a melyel hozzája mehessünk., lehet a világi jókot szükségünkre fordítani, csak a mértékleteséggel legyen., de nem kel azokban vetni agyönyörűséget, se aboldogságot, mert másként a hasunk volna az Istenünk, valamint az Apostol mondgya., 3 azért kárhozot el. mert pompáson élt. és lakozot, és hogy a jószagot csak magáért szerette a mái rosz gazdag.

K Mitsoda vétekel vádoltaték még a dus gazdag?

F Azzal hogy igen kemény volt, a kapuja előtt való szegényekhez, rend szerint az ilyen vétkekben is esnek az olyanok a kik abujaságot szeretik, aköntösben. az ételben, és aházi öltözetekben. ezek annyira meg emésztk agazdagságot, hogy a szegényeknek sem nem marad, mind azon által. az Isten azt akarja., hogy agazdagok, ne urok legyenek jóságoknak. hanem gond viselőjük, és ki osztogatójuk. a szent Atyák tanítási szerint, úgy hogy bé töltvén amagok szükségeket, atobbít tartoznak. nem atzifraságra, és atelhetetlenségre költeni, hanem a szegényeket segíteni, mivel minnyájan, azok a szentek. kik gazdagok valának, eszerént tselekedtenek. aki ezt aköteleséget végben nem viszi, a szegényektől vétkes keménységgel veszi el a mi az övék, és ami a kristus öröksége, valamint tselekedék lázáral amai gazdag

K. Mitsoda vége lön adus gazdagnak. és lázárnak.?

F Igen különböző vala mind életek. mind végek, agazdag meg hala, és pokol lett atemető helye; lázár is meg hala. és az Angyalok. az Ábrahám kebeliben vivék. tudni illik abban a nyugodalomban, a melyben valának az ó testamentumbéli szentek., mind addig még az üdvezítő el nem jött. és meg nem nyitá nekik amenyeknek kapuját, ezt várhatták tehát magokra, mind az olyan gazdagok, kik roszra fordittyák gazdagságokat, és a szegények. kik szegénységekkel. és nyomoruságokkal jól élnek, az elsőeknek büntetésül, avilági, és az örökös

joktól való megfosztások létszen., és az utolsóknak., az örökös joknak birtoka jutalomul adatik.

K. Lehető ebből példából azt kihozni, hogy gazdagok tartoznak el hagyni gazdagságukat, és szegénységre adni magukat.?

F A Krisztus őket arra nem kényszeríti, csak a kötelességre való tanács, amelyre csak azok kötelesek. akiket az Isten arra hív különös kegyelméből. hanem arra kötelezi őket, hogy szegények legyenek gazdagok között is. az az, hogy azokhoz ne kaptassák szíveket, azokat ne szeressék. azokat az Isteni rendelés szerint költtsék. és a szegények szükségire való nézve, a szív, és a szeretet által érdemli meg mindenünk ajutalmát. vagy abüntetést, egy gazdag üdvözülhet gazdag létiben is, ha szívében, és elméjében szegény, és egy szegény el kárthat ha gazdag szívében. és elméjében és ha meg nem elégszik sorsával.

K. Mit térsznek ezek a szavai Ábrahámnak, gazdaghoz, fiam, jusson eszedben. hogy elvetted javaidot a te életedben. és lázár azon képpen gonoszit.?

F Ezekből azt látjuk. hogy nem lehet valaki boldog mind ezen. mind más világon. választani kel., nagy boldogtalanság ezen a világon boldogságban élni, mivel örökké való szenvedéseket fog okozni.

K Mitől vagyon hogy ez a gazdag egy tsep vizet nem nyerhete. hogy csak anyelvét meg nedvesithesse?

F Igaságos dolog volt hogy azt meg ne nyerje, mivel ő lázárnak, csak a kenyér morsalékjából sem adot. anyelve szenved, mert a szája mértékletlenségének. és a véteknek., eszköze volt. vagy is azért, hogy meg tiltotta volt a szegényeket segíteni. vagy azért. hogy arra parantsolatot nem adot, a kinok, avétkekhez hasonló nagyságuk.

K Mit kel gondolni arról a haszontalan szánakozásról. a melyel vagyon atyafiaihoz. holot életében oly kemény volt másokhoz.?

F Ebből látjuk meg kel előzni jó tselekedeteket. ahalálnak idejét, hogy most tselekedgyük azt, amit akkor akarnok hogy tselekedtük volna, kezdgyük el mostanában azt nem tselekedni, a mit örökké fogunk bánni, hogy tselekedtük, de akkor már haszontalan létszen.

K. Miért mondgya azt Ábrahám hogy ha az írásoknak nem hisznek., ahalottaiból. fel támadot embernek sem hinnének.?

F Mert a leg nagyobb tsuda sem teríti azt meg, aki az igazságot utállja; azok akik az írásokat meg vetik, egy holtnak meg jelenésit is szem fény vesztesnek tartanák., mit használa a sidoknak, alázár valóságos fel támadása. akit meg akarák öletni; mit használa a Krisztus fel támadása azoknak. kik az ő koporsóját örzötték. és az írás tudoknak, ki azt hirdetétek hogy a tanítványok lopták volna el a testét a koporsóból.

NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALO PÉNTEKEN.

Imádság

Enged meg minden ható Isten, azt a kegyelmedet. hogy meg tisztítsunk ebben a szent böjtben, és hogy igaz szível érthessük el a következő innepeket, a mi urunk J. k.

Epistola.

Genes. 37. 6.

És mondá nékik halljátok az én álmodot melyet láttam, azt álítom vala hogy mi kéveket kötnénk. a szántó földön, és az én kévémet mint ha fel kelne. és fenn állana, és a körül álló kéveitek imádnák, az én kévémet, felelének az atya fiai nem de mi királyunk lésszék, avagy birodalmad alá vettetünké, és azért, az álmodnak, és beszédeknek dolga, irigységnek, és gyűlölségnek gerjesztő taploja lön, más álmod is láta, melyet meg beszélvén az atyafiainak, mondá láttam álmodban mint ha, anap, és ahold és tizen egy csillagok, imádnának engem, melyet midőn az atyának, és atyafiainak meg beszélette volna, meg fedde őtet az atya, és mondá. mit akar ez álmod, melyet láttál, nem de én, és az anyád, és az atyád fiai imádnak téged a földön, irigykednek vala azért reája az atyafiai, az atya pedig edolgot halgatva az elméjében forgattya vala., és mikor a bátyjai az atyok. nyájai legeltetésiben mulatnának sikemben. mondá néki Izrael, abatyaid a juhokot sikemben legeltetik, jöszte, el küldelek hozzájok, ki felkelvén, jelen vagyok mondá néki, meny el és lásd meg ha mindenenk jól vannaké. abatyaid és abarmok körül, és ad hirté nékem mint vagyon adolag, el küldetvén Hébron völgyéből, mense sikembe., és találá őtet egy férfit, hogy a mezőben bujdosnék, és kérdé mit keresne, ő pedig felelé. abatyáimot keresem., jelensd meg nékem, hol legeltetik anyájakot, és mondá néki a férfi, el mentek erről a helyről, hallám pedig hogy mondák, mennyünk Dotáimba., el mense azért jösz a bátyjai után, és találá oket Dotaimban, kik midőn látták volna őtet, távol, minek előtte hozzájok jutna. gondolák hogy meg ölnék őtet, és egy más közöt szólnak vala, ahol jó az álmod látó, jertek öllük őtet. és vessük egy ó kutba, és mondgyuk, hogy egy gonosz vad ette meg őtet., és akkor fog ki tenni mit használlyanak néki az ő álmai. halván pedig ezt Ruben. igyekezik vala őtet, kezekből ki szabadítani. és mondá, ne ölljétek meg az ő lelket. se kine ontsátok véréte, hanem vessétek őtet, eme kutban. mely apusztában vagyon, és kezetekeket tarttsátok ártatlanul, ezt pedig mondgya vala. akarván őtet ki szabadítani kezekből, és meg adni az atyának, mindgyárt azért hogy el érkezék abatyjaihoz, meg foszták őtet, a hoszu, sok szinből szót köntöséből, és ereszték őtet egy ó kutban, melyben víz nem vala, és le ülven hogy kenyeret ennének, látának Galaádból jövő uton járo ismaélitákat, és azoknak tevéjeket, kik egyiptusba fü szerszámot és fenyő viaszszat, és myrha zengét visznek vala, mondá azért judás az atyafiainak, mit használ nékünk ha meg öllük az atyánk fiát, és véréte el titkollyuk, jobb hogy el adatassék az ismaélitáknak, és kezeink meg ne ferteztessenek, mert atyánk fia, és mi testünk. meg nyugovának az atyafiak a beszéden, és elő menven a kereskedő mádiániták, ki vonák őtet akutból, és el adák őtet, az ismaélitáknak., husz ezüst szikluson. kik vivék őtet Egyiptusba.

Magyarázat

K Az atyák követhetiké jákóbót, jöszfhez valo különös szeretetiben?

F Lehet nékik is aztot inkább szeretni amelyik érdemesebb, és okosabb, de veszedelmes azt ki nyilatkoztatni, és külső jelit adni, atöbb gyermeki előtt, a jöszf bátyjainak gyűlölségek, és irigységek, erről nagy példa, egy atyának a szeretetiben. el kel osztani agyermekei között. és hogy ha helyes okból valamelyiket inkább szeretni atöbbinél. azt tellyeséggel el kel titkolni. ne hogy atöbbinék irigységekben ejttse, és gyűlölségeket ne okozon házánál, mivel az egyeségnél drágább jöszágot nékik nem hagyhat.

K. Hogy ha. egy atya, vagy anya, több szeretetet mutat valamelyikéhez agyermekei közül. leheté atöbbinék arra okok, hogy azt gyűlölljék.?

F Arra éppen semi okok nem lehet. és az ő gyűlölségek igen vétkes valamint kettség nélkül vétke vala ajákób fiaié, de sött még, a mely tiszteletel, és háláadásal tartoznak azokhoz, akiktől Isten után vették az életet. békeséggel is tartoznak el szenvedni azt a külömböztetést, és nem hogy azért gyűlölséggel legyenek testvér atyok fiához, de még annál inkább kel szeretniek., és követni hajlandóságát azoknak. akiknek mindenel tartoznak Isten után.

K. Mit tartasz a jofef bátyyainak tselekedetek felöl. akik azért hogy rajtok ne uralkodhasék. el adgyák akereskedöknek. kik Egyiptumba vivék., ahol., ugy mondván, akirályi székben emelték, es ura let bátyyainak?

F Azt tartom, hogy nintsen olyan emberi okoság ki meg gátolhassa az ur akarattyának végben menetelit. nagy bolondság volna az ellen állani leg kiseben is, és meg akadályoztatni, mivel ő tudgya, ugyan azt az emberi akadályt amaga rendelésinek végben vitelére fordítani. tsudálatos dolog azt látni, hogy a mitsoda modokal akarják meg gátolni ötsöknek fel magasztaltatását, ugyan azon modokal, magasztallya fel Isten ötet a fejekre. ezekből meg láttzik hogy mitsoda haszontalan igyekezetek, az olyan keresztyéneknek, kik azokat akarják el veszteni. akiket az Isten meg akarja szabadítani, mivel az ő káromlások. ígaságtalanságok, és üldözések. az Isteni bölcseségnek rendelése szerént, az ő elő menetelekre fóg szolgálni. valamint szent pál mondgya, *hogy az Istent szeretöknek, mindenek jóra szolgálnak., azoknak kik a szándék szerént, hivatattak szenteknek*, rom 8.28.

K Ez a Josef historiája, nem adé valamely más elmélkedésre valo okot is.?

F Ad egy nehány félét, hasonlatoságot látunk Josef és akristus között

1 Jákob el küldvén Josefet. hogy kerese fel bátyyait, jelentí akristust. akit a Menyei Atya el küldé hogy fel keresné atyafiait.

2 Irigységiben, és gyűlölségiben esék bátyyainak. azért hogy nékik meg mondá az álmát, és a sidok halálos irigységgel valának akristushoz azért, hogy ígaságit hirdette nékik.

3. Josefet. irigységből. és gyűlölségből adák el bátyyai, és akristus el adását. a sidok. irigységi, és gyűlölségi okozák.

4. Josef. tömlöczben lévén. és véle együt két fő tiszt, az egyikének meg jövendölé halálát. amásikának pedig tiszttségiben valo viszá térésit. akristus a kereszt fán lévén, az egyik tolvajt el hagyá. és a másikának meg ígeré. hogy véle fog uralkodni országában

5. Josef meg szabadul a tömlöczből. és akirály az egész egyiptumot keze alá adá. a kristus fel tamadván akoporsobol. örökös hatalmat vett az Attyától, mind az égben, mind a földön.

6. Josefet meg üsmérvén bátyyai, imádák ötet, és az egész Egyiptum béliek, a kristust még meg üsmérik, és imádni fogják a sidok, világ vége előtt. a kit most imádgják a nemzetek

Évangyélium.

szent Matth. 21. 33.

Más példa beszédet halljátok, vala egy tselédes ember, ki szöllöt plantála, és bé kerité azt fővényel, és sajtót ása benne, és tornyot építte, és bérbe adá azt amiveseknek, és mesze mene, mikor pedig a gyümölcsök ideje el közelgetet volna, a szolgait amivesekhez küldé, hogy bé szednék annak gyümölcsit, és a mivesek meg fogván annak szolgait. némelyet meg verének. némelyet meg ölének, némelyet pedig meg kövezének, ismég más szolgakot küldé, az elsöknél többeket, és hasonló képen tselekedének azokal. utolszor pedig a fiát küldé hozzájuk. mondván meg betsüllik a fiamot. a mivesek pedig látván a fiát mondák magok

közöt; ez az örökös, jertek. ölyük meg ötet, és miénk lészen az ő öröksége, és ragadván ötet ki veték, a szőlőből, és meg ölék, mikor azért el jö az szőlő ura, mit tselekeszik azoknak a miveseknek, mondák néki, a gonoszokat gonoszul veszi el, és az ő szőlőjét más miveseknek adgya bérbe, kik meg adgyák neki a gyümölcsöt annak idejében, mondá nekik Jésus, soha nem olvastátoké az írásokban., a mely követ az építők meg vetettek, a let szegelet fejjé., az urtol lött, és tsudálatos ami szemeink előtt, az okáért, mondom néktek, hogy el vétetik tölletek az Isten országa, és az ő gyümölsét hozo nemzetnek adatik, és a ki e köre esik, meg romol, akire pedig esik, el ronttya azt, és mikor hallották volna apapi fejedelmek, és a farisaeusok, az ő példa beszédit, meg érték hogy rollok mondaná. és keresvén ötet meg fogni, félének a seregektől, mert mint egy profétát tarttyák vala ötet.

Magyarázat

K Magyarázd meg nekünk a máí Évangéliumba valo példa beszédet.?

F: A tselédes gazda, az Atya Isten. a szőlőt melyet ültetet, a sidó nép, a kit az Isten arra választotta volt, hogy abbol állítsa fel Anyaszent egyházát, úgy hogy azt maga mivelvén, az igazságnak, és a szenttségnek gyümölséit hozza, a sövény, a sajto, és atorony. jelentik az Isteni gond viselést., a melyel Isten meg segítette szőlőjét, hogy magat meg oltalmazza azok ellen kik azt el akarják rontani. egy szóval valamit kellett tselekedni, azt mind meg tselekedte Isten szőlőjiért, Isa. 5. 4. a szőlő mivesek akiknek bérben adta, az egyházi szolgák. és bírák, a kikre bizta népének igazgatását. atselédes gazda pedig el ment akor. a midön meg szünt atsudatételektől. agyümölcs melyet vár szőlőjiből, atörvénynek meg tartása, az akarattyához valo engedelmesség. az igasság és a jó élet, a gyümölsnek pedig ideje, mind azon idő, mig a szőlő meg volt. de leg inkább az az, idő, amiolta népének, gondviselőket. mestereket, bírákot, és királyokat adot, akik tanítsák és törvénye alatt tarttsák. aszolgák, akiket némely időkben küldte a mivesekhez., és akiket gyalázattal illeték, azok, az egy néhány rend béli proféták., kik a szőlőnek gyümölsiért küldettek vala, és á kikel a sidok rosszul bánthanak, vagy meg ölték, a fiu akit a mivesek a szőlőből, ki veték és meg ölék, a kristus Jésus maga, aki aproféták után jöve ell, és akit az írás tudok, a farisaeusok, és apapok ahalálra adák. fel feszítvén ötet jerusálemen kívül. végtire azok a más mivesek, akiknek a tselédes gazda bérben fogja adni szőlőjét, az Apostolok, és az ő utánok valoi, akiket az Isten. az Anyaszent egyház igazgatására rendelte., a melyet jelenté a szőlő. úgy mint a synagoga.

K. A kristus tsak asidokot tekintéé midön ezt a példa beszédet mondá nekik?

F Leg inkább amaga Anyaszent egyházára tzelozot. a mely a maga tulajdon szőlője. a melyet. mind hivebb, mind vigyázobb miveseknek adá bérben, hogy a gyümölsét meg adgyák néki, azok pedig az egyházi pásztorok de még ezen kívül. mindenik keresztyének bérbe adá aléleknek szőlőjét, hogy azt mivellyék az Isten áldásával. igyekezvén azon. hogy minden féle jó tselekedetnek gyümölsét. hozhassák.

K. Hová lett a sidó nép, aki az elöt az urnak szőlője vala.

F Azt a népet az Isten meg vetette hálá adatlanságaért. el felejtvén, és meg vetvén tölle vett kegyelmeségit, úgy anyira hogy meg ölették a profétáknak Istenét, holot azért jött volt hogy üdvezítőjök. és meg szabaditojok legyen. ez a nép meg érdemlé hitetlenségiért hogy az Isten el üzze, és el terjesze az egész földre. ugyan attol fogva is vagyon rajtok az Isten haragja, mind addig még az idők bé nem tellyesednek, hogy magában terittse, és szemeit fel nyisa. úgy hogy akor meg váltojának. és szabaditojának üsmérje azt., a kivel oly gyalázatosan bánt.

K. Mitsoda lelki hasznot vehetünk a sidó nép vakságának, és el hagyatásának példájából?

F Egy ilyen irtoztato példára valo nézve, igen rettegetünk, hogy hasonló nyomoruságban ne essünk., hogy ha úgy nem élünk amint kívántatik. a kristusban valo hittel, az ő titkaival. és Évangyéliumával, és annyi kegyelemel, amelyekel Isten bé töltöt, az üdvezítő érdemi által, azzal fenyeget. hogy más helyre viszi országát. és vallását. hogy ha háláadásal nem lézünk. az ő irgalmaságának anyi jó teteményiért.,

K. Miért hogy a kristus egy néhányszor el kerülvén a sidok dühöségit, mostanában a halálra tészti magát.?

F Azért hogy engedelmeskedgyék az Attyának. és hogy mi meg lásuk példájából, hogy se az életet nem kel kívánni, se ahalált, hanem tsak addig élni. még Isten akarja, és akor meg halni, mikor néki tettzik, el kerülte ahalált mind addig még az ő orája el nem jöt volt, mihent az el érkezék, maga mene ellenségi eleiben, eszerént kel példáját követni egy keresztyenek az Isten kezében; minden szem pillantásban vagy az életre, vagy ahalálra készen légyen.

K A kristus azt minden bizonyal jól tudta. hogy beszéde még jobban fel gerjesztené ellene az irás tudokat, és a farisaeusokat, miért beszélle tehát nékik ilyen formán.?

F. Mert másoknak kellett annak használni., ő előttök szollot, de nékünk beszélt, nékünk kel tehát azokat hasznunkra fordítani, ha azt nem akarjuk hogy azon sorsunk ne légyen mint azoknak akristus ellenséginek., az Isten azt tudgya hogy az emberek rosra fordittyák kegyelmit, de kegyelmit adgya nékik., mert azt mások hasznára fordittyta, az ő választatinak meg szentelésekre. és amaga ditsőségire, nem kel hogy némellyek meg romlása, és hüségtelensége., meg gátollya a másokhoz valo irgalmaságát, és meg tartoztassa rendelésit.

K. Mitsoda az a szegeletes kö. amelyről szól a mai Evangyélium?

F A maga akristus. aki magában meg egyezteti a sidó népet, atöbb nemzetekel. hogy a kettöböl egy épület légyen. a mely az ő Anyaszent egyháza., *hogy akettöt ő maga által egy új emberré teremtsé, békeséget szerezvén közöttök.* mondgya szent pál ephes. 2. 15. és szent péter szerént. *ő az az drágalátos kö. ahivöknek, anem hivöknek pedig az a kö a mellyet az épittök meg vétették., fő szegelet kövé lett, és botlásnak köve. és botránkozásnak kö sziklája.* 1 petr. 2., 7. 8.

K. Mit kel azon érteni az ur azt mondgya aki arra aköre esik. Etc.

F Azt kel azon érteni, hogy ha mi meg botránkoznánk valamint a sidok., az ő szegénységín, alázatoságán, és tanításán, hogy ha tanításival ellenkeznék tanításink és tselekedetink, a mint emeg történik a fél keresztyénekel., kik meg vakitván magokat, meg botlanak ebben aköben. és magokat meg ronttyák.

K Az iránt akö iránt, nem félhetneké még valamely más irtoztato dologtol is.

F A mitől leg inkább félhetnek, ahogy, a kristus lévén az a kö. az irás szerént, a ki reájok esik azitéletkor, és esze töri őket a kárhozatra valo ítéletivel. és reájok botsáttya igazságának terhét. mely őket örökösön le nyomja. mert mind egyikének, mind amásikanak holtig ellenségi valának.

NAGY BÖJT 2^{DIK} HETIN VALO SZOMBATON.

Imádság

Adgyad uram hogy böjtolésünknek üdveséges hasznai legyenek, és hogy atesti sanyaruság a mely alá vetettük magunkot ujab eröt adgyon lelkünknek, ami urunk. J. k.

Mondá a fiának Jákobnak, hallám az atyádot Ésauval. a batyádal szollani, és mondani néki, hozz nékem ate vadászatodból, és tsinály étkeket. hogy egyem és meg aldgyalak téged az ur előtt, minek előtte meg hallyak, most azért fiam engedgy tanatsimnak, és el menvén a nyájhoz. hozz nékem két jeles jó gödölyét. hogy azokból étkeket tsinályyak az atyádnak, a mi némüeket örömezt eszik, melyeket mikor bé viszed, és észzi, áldgyon meg téged minek előtte meg hallyon. kinek ő felelé, tudod hogy a bátyám Ésau szörös ember, és én sima vagyok, ha meg tapogat engem az atyám. és meg érzi, félek hogy ne vélye hogy ötet meg akartam játzottatni, és átkot hozak magamra az áldásért, kinek az anya, rajtam légyen ugy mond ez az átok, édes fiam, tsak hallyad szomat, és el menvén. hozz a miket mondtam. el mene és el hozá, és az anyának adá, ki étkeket készite amint tudgya vala hogy akarná az attya, és Esaunak igen jó ruháiba, melyek othon nála valának, fel öltözteté ötet, és a gödölyék börotskéit kezeikörül tévé, és a nyaka meztelenét bé fedé. és odá adá az étket. és a kenyereket is melyeket sütöt vala oda adá, melyeket bé vivén mondá Atyám, ő pedig felelé, hallom, ki vagy te fiam, és mondá Jákób, én vagyok ate első szülötted Ésau, ugy tselekedtem a mint nekem parantsoltad, kely fel. üly le, és egyél az én vadászatomból, hogy meg áldgyon engem ate lelked, és mondá ismet Isáak a fiának. miképen találhattál ily hamar édes fiam. ki felelé. Isten akarattya volt hogy hamar előmbe jöne a mit akarok vala, és mondá Isáak, járuly ide hogy tapogassalak meg téged fiam, és próbályam meg ha te vagyé az en fiam Esau, vagy nem, ki az atyához járula, és meg tapogatván ötet. mondá Isáak, a szó ugyan jákob szava, de a kezek, Esau kezei, és meg nem üsmeré ötet, mert a szörös kezek a nagyobik hasonlatosságát jelentik vala, meg áldván azért ötet mondá, te vagyé az én fiam Esau, felelé én vagyok, ő pedig hozd elő ugy mond nékem. ate vadászatodból valo étkeidet, édes fiam, hogy áldgyon meg téged az én lelkem. melyeket oda vivén. mikor meg ette volna, bort is nyujta néki, melyet meg iván, mondá néki, járuly hozzám és adgy tsokot nékem édes fiam, oda járula. és meg tsokolá ötet, és mingyárást hogy érzé az ő ruháinak jó illattyát meg álda ötet mondván. imé az én fiam illattya mint a tellyes mező illattya. melyet meg áldot az ur, adgyon néked az Isten, az ég harmattyából és a föld kövérségéből. gabona, és bor bőséjét. és népek szolgállyanak néked, és imádgyanak téged a nemzetségek, urok légy ate atyád fiainak, és meg halyollyanak előtted. a te anyád fiai. aki téged meg átkoz, a légyen átkozot. és a ki meg áld téged, áldomásokkal bé töltessek. alig végeszte vala el beszédet Isaák. és kimenvén Jákob, el jöve Ésau, és a vadászatból valo étkeket bé vivé az atyának, mondván. kely fel. atyám, és egyél a fiad vadászattyaából, hogy áldgyon meg engem ate lelked, és mondá neki Isaák, de ki vagy te, felelé. én vagyok ate első szülöt fiad Ésau, el ijede felette Isaák. nagy álméllkodásal., és inkább mint sem hogy hihető volna, tsudálkozván mondá kitsoda tehát amaz. aki vadászattal fogottatt régen hozott nékem, és ettem mindeneben minek előtte te jönél, és meg áldottam. ötet, és áldott léssen, halván Ésau az attya beszédít nagy kiáltásal ordita, és meg rémülvén mondá, álgly meg engem is édes atyám, ki mondá el jött az ötséd álnokul, és el vette áldásodat. ő pedig utánna veté, igazán hivatatot Jákobnak az ő neve, mert im másod izben tsalt meg engem. az én első szülöttségemet az előtt el vette, és most másodszer el ragadta alatomba áldásomat, és ismet mondá az atyának, nem tartottálé nékem is áldást., felelé Isaák uraddá tettem ötet, és minden atyafiait az ő szolgálattyanak igája alá vetettem, gabonával. és boral meg erősitettem ötet, és te veled fiam ezután tovább mit mivellyek: kinek mondá Ésau, tsak egy áldásod vagyone atyám, kérlek álgly meg engemet is, és mikor nagy jajgatásal sirna, meg indulván rajta Isaák. mondá néki, a föld kövérségében. és az ég harmattyában onnét felyül léssen áldásod.

Magyarázat

K. kitsodák olyanok mint Ésau ki el adá az első szülöttségit. egy tál lentséért.?

F A olyan keresztyének. kik egy alá valo haszonért és egy kis ideig tartó gyönyörüséért, el adgyák az örökös örökségben való részeket

K. Mit jelentnek azok az áldások melyeket Isaák ad Jákobnak.?

F. Jelentik a kegyelemnek áldását, amelyeket hint a kristus alelkekben hogy termékenyek legyenek a jó tselekedetekben.

K Mitsoda különbözés vagyon az emberi és az Isteni áldás között?

F Igen nagy különbözés vagyon, az emberi áldás csak kívánság., és az Istenhez való imádság. hogy nyerhesen holmi kegyelmeket valakinek, de az Isteni áldás adomány, meg adván azokat a kegyelmeket, melyeket tőle kérnek.

K. Mit jelent Jákob ki az Ésau köntösében öltözék. és a gödölye bőrével bé fedezé kezeit hogy az atya áldását el nyerhese.?

F Jelenti a kristust, ki ami vétkeinket, és abünös testnek formáját magára vette, hogy meg érdemelje nekünk az Attyának áldását. és véle meg békéltessen.

K. Jákob hazudáé amidön azt felelé az attyának hogy ő volna Esau, az első szülöt fia.?

F Szent Agoston szerint Jákobban a nem való hazugság. mivel valóságosan a volt, és azt a közit Esau, szabad akarattából adta való el neki, valami történet közötté, és az Attya között, amind nagy titok., és it ajövendölés, nemzetekről szól., akiknek ő való képe. és akik a sido nép helyében tétetének, a kit jelente Esau, és azt is fel teszi, hogy azok a nemzetek el veszik annak idejében a kegyelemnek áldását, a melyekre méltatlanná tévé magát a sido nép, meg ölvén azt, akinek azok az áldások, és az örökség. meg való igérve az Ábrahám személyében.

K. Nem valóé szabad hazudni jákobnak mind azokért anagy jókért, melyeket vett, az atya áldásából?

F Nem szabad sohas hazudni akár mely nagy jóra fordulnais a, ha szinte valakinek az életét meg menthetnök is véle, mondgya szent Agoston; vagy ha sokaknak üdvösegekre szolgálhatnánk is véle, az Istennek nintsen szüksége hazugságunkra, hogy szándékát végben vigye; szent pál meg felelt erre akérdésre a midön azon panaszkodik hogy azal karomollyák, és azt hirdetik felölle, mint ha azt tanította volna. hogy szabad, roszat tselekedni, hogy abból jó jöjjön ki., *azok kik azal vádolnak, hogy ezt tanítottam, igazságosan meg ítéltetnek.* rom. 3. 8. a hazugság tehát. akár mely jóra fordulhatna is, de mindenkor vétek., mert tellyeséggel ellenkezik az igazsággal. a melyet soha meg nem kel sérteni, a sem lehet. hogy az Isten vétekkül ne tulajdonítsa a hazugságot annak. a ki valamely jó végre kíván hazudni, mert ő maga az igazság, és maga ellen nem szolhat. epedig meg történnék. hogy ha jóvá hagyná. és meg engedné ahazugságot. ahazugság nem más, hanem az, a mi agondolatunkal ellenkezik, vagy azal amit érzünk. hogy tartaná az Isten jónak azt, hogy gondolatunk ellen szollyunk, holot ő azért adta aszózatot belénk, hogy az által gondolatunkot ki tegyük.

Évangyélium

szent luk. 15. 11.

Mondá pedig. egy embernek két fia való, és mondá az iffiabik közüllök az attyának, atyám ad ki nekem az örökség részét, mely engem illet, és el osztá nekik az örökséget, és nem sok

napok után. egybe gyűjtven mindeneket, az iffiabbik fia mesze mene távul valo tartományba, és ott el tékozolá az ő örökségét. buja étellel, és minek utánna mindeneket meg emésztet volna, nagy éhség lön abban a tartományban. és ő szükölködni kezdte, és el mene, és annak atartománynak polgárához adá magát. és az ő majorjában küldé ötet, hogy a disznokot örizné, és kívánnya vala ahasát bé tölteni a malatával. melyet adisznok esznek vala, és senki nem adgya vala neki, magában térvén pedig mondá, mennyi béresek az atyám házánál bővölködnek kenyerekkel, én pedig itt éhel halok meg, fel kelek és az atyámhoz megyek, és ezt mondom néki, atyám, atyám vétkeztem az ég ellen. és te ellened, már nem vagyok méltó hogy te fiadnak hivatassam. tégy engem mint egyet ate béresid közül, és fel kelvén el mene az attyához, mikor pedig még távul volna, meg látá ötet az ő attya, és irgalmaságra indittaték, és hozzája futván. anyakára esék, és meg tsokolá ötet, és mondá néki a fia. atyám vétkeztem az ég ellen, és te ellened, már nem vagyok méltó hogy te fiadnak hivatassam, mondá pedig az attya a szolgálainak., hamar hozzátok elő aleg jobb ruhát. és öltöztessétek fel ötet, és adgyatok gyűrüt a kezébe, és sarut alábaiba. és hozzátok elő a hizlalt borjut, és öllyétek meg, és együnk. és vigan lakjunk, mert ez az én fiam meg holt vala. és meg elevenedet, el veszet vala, és meg találatot, és vigan kezdének lakni., az ő üdösebik fia pedig amezön vala. és midön meg jöne, és a házhoz közelgetne. hallá az éneklést. és a tántzot., és hívá egyet a szolgálk közül. és meg kérdé mi dolog volna az, és a mondá néki, az ötséd jött meg, és atyád a hizlalt borjut ölette meg, hogy egészségesen meg jött, boszonkodék pedig. és nem akara bé menni, az attya azért ki jövén, kezdé kérni ötet, ama pedig felelvén, mondá az attyának, ime enyi esztendeig szolgálók néked, és soha parantsolatodot által nem hágtam. és soha nem adtál nékem egy gödölyét hogy barátimal vigan laktam volna., de minek utánna ez ate fiad, ki az ő örökségét akurvákal meg emésztette. meg jött, ahizlalt borjut öleted meg néki, ő pedig mondá néki, fiam te mindenkor velem vagy, és mindenem tiéd, vigan lakni pedig, és örvendezni kell vala, mert ez a te ötséd, meg holt vala, és meg elevenedet, el veszet vala, és meg találatott.

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk atékozlo fiurol valo pelda beszédet?

F Az Atya, akinek két fia vala, az Isten; akét fiu pedig a sidok, és a pogányok, vagy is az igazak. és abünösök. aziffiabik hagyá el az attya házát, a távozék el az Isten uttyától; hogy szabados életet élhesen., és senkitől ne függjön. az ifiuságnak ideje, leg veszedelmeseb idő. mivel rend szerént az ifiak, amagok rossz kívánságok alá vetik magokat, nem léven anyi okosságok. hogy magokat rendbe vegyék. és magokat igazgassák. se elegendő engedelmeségek arra. hogy magokat igazgathassák. azért is történik gyakorta, hogy levetik nyakokról az atyai hatalomnak igáját. hogy szabadoson élhessenek. arész melyet kér az ifiu az attyától, azok az Isten ajándéki, vagy a természetnek, vagy a kegyelemnek ajándéki. a melyekel viszá áll abünös, hogy senkitől ne függjön, és gondolattya szerént éllyen

K. Hová mégyen az az ifiu. el hagyván az attya házát, vagy is inkább el távozván az Istentől.?

F Mesze földre mégyen, mely jelenti az Istenről, és az igazságról valo feledékenységet. a melybe élnek abünösök. mivel nem ahely tselekeszi azt, hogy el távozzunk, vagy közelgetünk az Istenhez. hanem a sziv béli kívánság. és akor igen mesze vagyunk tölle. a midön rola nem gondolkodunk., vagy ötet nem szerettyük.

K. Mit tselekeszik az az ifiu, abban atávul valo létiben, és az Istenről valo feledékenységiben?

F Az Attyának minden jóságát el tékozollya. viszá élvén az Isten kegyelmével; a meg maradot ártatlanságát elveszti, az Isten félelmét, és minden jó hajlandoságit, meg ronttya, a természetnek ajándékít, testét, érzékenységit, elméjít. avétekre eszközül adgya., lassanként az

elmének vakságában esik, a szívnek keménységiben, amelyek után, semi meg nem tarthattya, se meg nem határozhattya. végtire utolsó szegénységre jut, irtoztató szükségben esik, minden jó erkölcsök iránt, minden jótól meg fogyatkozik, és olyan állapotban esik. a melyben kel lenni egy olyanak aki Istentől el távozik., az ő teremtetőjétől. és valóságos jóvától. akoron nagy éhséget fog szenvedni. éhezi rossz kívánságinak tüzélyát, a melyeknek eleget tene, ha abban mód adatnék, mindenüt azt keresi hogy bé töltse szívének kívánságait a teremtet állatokal., a kit csak az Isten töltheti bé. az ő nagy kívánsága, minden tisztátalan és otsmány dolgokra vezet, hogy annak eleget tégyen, de semmi meg nem elégitheti, mert rossz kívánságitól fel indítván, és szorongattatván, úgy vagyon mint ha anagy nyavalya törné. és szüntelen való kinban vagyon

K. Mitsoda szolgálat a, mely oly gyalázatoságban veté és arra juttatá hogy a disznokot örízné.?

F Az., aző lelkének, és okosságának szolgálattya, el merülvén az emberhez illetlen rut kívánságokban, amelyek ötöt a leg nagyobb rendeletlenségekre vivék, és el temeték atestben, és agyönyörködtetésekben, az után csak azon volt. hogy azokat legeltesse. és azoknak eleget tegyen., és mentől többet engede nékik, annál többet kívánának., mert az embernek szive csak az Istenben találhattya meg békeséget, nyugodalmát, és boldogságát, ilyen nyomoruságban veti avétek alelket lassanként a midön egyszer el hagyja Istenét.

K. Mit tselekedék a tékozlo fiu ebben anyomorult állapottyában?

F Végtire az Isten meg könyörülvén rajta, irgalmasággal tekinté reája, és magában tére, és érezni kezdé nyomoruságát, rendeletlenséginek gyalázatoságát. lelke üsméretinek el fordulását, az attya házátol távul való létit, az attya szolgainak jó állapottyokat, mind ezek meg haták az ő szívit, és meg nyítták szemeit, magát meg üsméré hogy mi volt, és mivé lett, és el tekéllé magában. hogy ahoz viszá térjen akit oly nagy bolondsággal hagyot volt el.

K. Mit mivelének ő benne ezek a gondolatok.?

F Fel tévé magában, hogy fel kellyen. és ki menyen abbol a melységből a melyben vetette vala a szabados életnek szeretete. hogy elhagyja avétekre vivő alkalmatoságot. viszá térjen ahoz, a kit attyának üsméri lenni, meg emlékezvén jóságairol, noha magát érdemetlennek tartá arra hogy fiának üsmérje. és úgy bánnyék véle. mint fiával, hanem hogy ötöt le vesse. és szolgálai közti tegye, csak aházához fogadgya. öis azt mondá valamit szent Agoston. én Istenem én meg elégszem azzal. akár hová tégy, csak ate házadnak kapuján kívül ne légyek, *in quo cumque loco, modo non extra limen* végtire fel tévé magában. hogy alázatosággal meg vallya attyának vétkeit

K. A tékozlo fiu meg elégedéké csak a jó szándékal?

F A ki néki azokat sugarlá és szívében adá. az ő néki erőt is ada. azoknak végben vitelére, az okáért semit nem mulata, hanem fel kele. és sietve viszá tére az attyához, aki is meg üsmervén ötöt még mesze. a szive meg esék rajta, eleibe futa, meg ölelé. és meg tsokolá, az az, hogy az Isten nagy jóságából. meg előzé ötöt, kegyelmének kegyességével, nagyobb böségel való szeretetét hinté szívében. nagyobb buzgoságot gerjeszte benne, magához voná, és bé tölté irgalmaságában való bizodalomal.

K. Mit tselekedék az után ez a meg térő bünös?

F vallást tén az Attyának szívének mélységéből, mondván, *Atyám vétkeztem az ég ellen, és te ellened, már nem vagyok méltó hogy te fiadnak hivatassam.* az az, meg gyaláztam szenttségedet. és örökös tisztaságodat, az én rut és fertelmes életemel. az en engedetlenségemel meg vettem Isteni törvényedet, véttem az emberek ellen rossz példa

adásimal, és botránkoztatásimal. le tettem vala az Isteni, és az emberi hatalomnak ígáját, és csak magamé akartam lenni, a magam szabadságában élni, és csak amagam akarattától., és rossz kívánságitól akartam függeni. látom kegyeségedből, hogy mindenkor meg tartottad hozám atyai szivedet, de az én gonoszságom méltatlanná téssen arra hogy fiadnak hivatassam, bányál úgy velem a mint néked tettik. nintsen olyan büntetés amelyet meg nem érdelek, de elne vess szined elöl, meg ne fosz irgalmaságod hasznaitól., ilyen gondolatok valának. az ifiunak szívében, az ő bűneinek alázatoságal valo meg vallásakor. és ilyen indulattyoknak is kel lenni minden valóságos penitencia tartoknak.

K. Mit jelent aleg jobb ruha. agyürü, és a saru, melyeket az atya hozata afianak?

F Azok a meg tért bűnöshöz, meg engesztelődésre valo jelek, a ruha jelenti a kereszttségnek kegyelmét. vagy is egy új embernek köntösét. ki Isten szerént teremtett igazságban. és szenttségben., és amelyet magára vészen a meg tért bűnös, apenitencia tartásnak szenttségiben., le vetvén elsőben magáról azó embert, agyürü, melyet újában téssen, jelenti a szent léleknek zálogját; a ki magának el foglallya lelkét., a ki meg bélyegezi bélyegével, aki munkálkodtatta, könyörögteti, az ő kegyelmének indulatiból., a saruk jelentik az Isteni erőt, a mely tartta a meg tért bűnöst, és amely meg erősíti lépését. hogy az Isten uttyán járhason. minden bölés, és vétékben valo esés nélkül

K Mit kel érteni a borjun, avendégségen, és amusika szón?

F A borju jelenté akristust, aki fel kenetetett a szent léleknek kenetével, a ki fel áldoztaték akereszt fán, vérit ki ontván. és akit vere ki ontása nélkül áldoznak az oltáron, hogy eledele, és gyönyörüsége, lenne, az igaz, és ártatlan lelkeknek., avendégség azó testében, és vériben valo reszesülés, amely bélyege, abűnös valóságos meg térésinek, amusika szó, és tántz, jelenti azt az örömet a melyben vagyon az Anyaszent egyház. abűnös meg térésin. és aháládásokat melyeket ad Istennek.

K. Mit kel tselekedni egy olyan bűnösnek, aki atékozlo fiat követte tévelygésiben?

F Penitencia tartásában is kel ötet követni, magában kel térni, valóságosan gondolkodgyék az ártatlan lelkeknek boldogságán, és amaga nyomorult állapottyán. mert az oktalan állatok közti tette magát a midön magát rossz kívánsági alá vetette., siratni kel nyomorúságát. és kérni az Istent, hogy üsmértesse meg véle vakságát. és világossítsa meg szeméit világosságával.

K. Mit kellesék azután tselekedni ennek anagy bűnösnek példájára, akinek szivit az Isten meg hatotta,

F légyen hasonlo bizodalomal az Istenhez, mint a melyel volt ez az ifiu az atya joságához; bűneinek sokaságára, és nagyságára valo nézve. el ne veszesse areménséget meg gondolván azt, hogy az Isten mindenkor Atya. és ötet szereti, borullyon öliben szeretettel mert ő elnem távozik hogy el esék. de söt még eleiben mégyen. hogy meg tartta, meg ölelle és első állapottyában tégye, de arra vigyázon. hogy a vétéknek nagyságához illendő nagyságu légyen penitenciaja, amenyiben szerette és kívánta a világot, anyiban szerese az Istent, az igazságot. és ajó erkölcsöt., amenyiben el távozt az Istentől. anyiban kel hozzája sietni

K. kitsoda az az idösbik fiu. ki amezön vala.

F Hogy ha az ifiabikon apogányokat érttyük. az idösbiken a sidokot kel érteni, akik amazok előtt valának az Isten népei, hogy ha pedig az ifiabikon a bűnösököt érttyük, az idösbik az igazakat jelenti, akik nem. amértékletlenségben, se nem a heverésben éltenek., hanem akik a munkában töltik életyeket. foglalatoskodván az Isten dolgaiban és a felebaráti szolgálatban, valamint az idösbik fiu. ki amezön dolgozék.

K. Hogy ha az idősbik fiu. a sidokot jelenté., azt észre veszem, hogy az ő zugolodási jelentik a sidoknak, apogányok ellen való irigységeket, azért hogy ők is a hitre hivatának. de ha az igazakat jelenté, nem látom hogy lehesen meg egyeztetni azal az igazságal. a melyet tart maga felöl.?

F Erre azt felelem hogy az idősbik fiu. nem az ötsének meg térésin, és viszá jövetelén háborodék meg. hanem a nagy vigasságon, melyet indítottak viszá jöveteliért, amelyben nékem hasonlonak láttzik az olyan igazakhoz, kik irigyelik nem a meg téresit a bünösöknek, hanem az Istennek rajtok való bőséges áldását, mert azoknak ugy tettzik, mint ha hozájok tsak keménységet mutatna. meg valloim hogy a benne igen nagy gyengeség, és veszedelmes kísértet, és ha az ellen nem állának. tsak azért le eshetnének abbol az igaz voltokbol., és el veszthetnék. minden tselekedeteknek hasznát.

K. Mit kel tselekedni, hogy el lehesen kerülni ezt a fogyatkozást. és meg oltalmazni magunkot ilyen veszedelmes kísértettől?

F Igen kel vigyazni szivünknek minden indulatira, és ellene kel állani, ezt az kísértetet az imádságal kel el üzni, el kel tehát az igazaknak szenvedni alázatoságal ha. a bünösök melléjek. vagy elejekben tétetnek. és nem hogy azt neheztellyék. ha az Isten kegyelmit mutattya azokhoz, de söt még áldgyák azért az Istent, és örüllyenek azért az Angyalokal.

NAGY BÖJT 3^{DIK} VASÁRNAPON.

vagy böjt közép vasárnapján

Imádság

kérünk minden hato Isten tégedet tekintsed a mi alázatos ohajtásinkot, és nyujtsad jobb kezedet oltalmunkra, kérünk tégedet a mi urunk J. k.

Epistola

Szent Pál ephes. 5. 1.

Legyetek azért az Isten követői mint szerelmes fiak, és járjatok a szeretetben. a mint a kristus szeretet minket, és önnön magát adta érettünk, ajándékul, és áldozatul az Istennek gyönyörűséges illatra, paráznaság. pedig és minden tisztátalanság vagy fősvénység, ne is neveztessek ti köztetek., a mint szentekhez illik, vagy ruttság, vagy bolond beszéd, vagy trágárság, mely nem illik a dolgokhoz, hanem inkább háláadás, mert ezt tudgyátok meg, értvén hogy egy paráznának is, vagy tisztátalannak. vagy fősvénynek, mely bálványi szolgálat, nints öröksége a kristusnak, s' az Istennek országában, senki titeket meg ne tsallyon heában való szokal. mert ezekért jö az Isten haragja ahiteltlenségnek fiaira, ne legyetek azért részese azokban. mert valaha setétség valátok, most pediglen világosság az urban. mint a világoságnak fiai járjatok, mert a világoságnak gyümöltse minden jóságban, és igazságban, és igaz mondásban vagyon

Magyarázat

K. Az Apostol az Isten követésire intvén akeresztyéneket, miért nevezé őket szerelmes fiainak?

F Mert a természet szerint való dolog hogy a fiak kövessék az attyokot, és semi őket ugy arra nem kötelezdi mint a, hogy ha nekik meg mutattják, hogy őket különös szeretettel szeretik,

tsak azok tehát az Istennek valóságos fiai. kik ötet követik, és tsak akkor viselik magokat úgy mint menyeyi atyának gyermekei, amikor ötet követik.

K. Hogy kel az Istent követni?

F Rendbe kel vennünk minden magunk viselésit kívánságit, beszédit, és tselekedetit. az igazságról. és el kerülni mind azt valami nem az Isten akarattjának rendi szerént vagy on, az Apostol mindent tsak abban foglal., hogy az Istent szeresük. és felebarátunkot., valamint akristus szeretet minket, hogy néki meg bötásuk. és el szenvedgyük mikor meg bántásal illet, valamint nekünk akristus meg bötátot és el szenved a mi minden napi ellene tett vétünköt, hogy mindenünket, söt még életünket is oda adgyuk felebarátunk üdveségiért, amely sokal drágáb életünknel, valamint a kristus fel áldozta érettünk életét;

K. Miért hogy az Apostol atisztátalan beszédet meg tiltván, a hiveknek, azt az okát adgya, mert ök szentek.?

F Mert a keresztyéni szenttségnek, anyira meg kel vélek utáltatni azt, hogy féllenyek. szájokot. és nyelveket meg motskolni az utálatos beszédeköl., és fülököt, ha azokat halgattyák, mert az után abeszédböl, és ahallásból, könnyen az elmében; és a szívben hatt, nem lehet tehát elegendé el kerülni, az alkalmazóságokot beszédeköt, és a könyveket, kik a tisztátalanságra vezethetnének.

K. Miért mondgya, hogy még hallani sem kel a fösvényesség felöl?

F Mert ez is oly veszedelmes mint az első, agyengék halván agazdagságról valo beszédet. azt mitsoda utakon lehet keresni, és hogy az által mire lehet menni. könnyen az elméjékben veszik, és a gazdagságra vágnak, tsak abból az okból is, hogy minden féle kívánságokot bé tölthessék.

K. Melyek azok a trágár. vagy bolond beszédek melyekről mondgya az Apostol hogy a keresztyének közöt neis halasék?

F Tisztátalanságról valo könyvek, a szerelemről valo versek, és énekek, de söt még a katzágásra valo szók is, a helytelen tréfák, a két értelemre valo szók, és többek illyenek, szent pál tilttya az illyen beszélgetéseket. mint olyanokot. melyek nem méltok a keresztyéni szenttséghez, és szemérmetséghez, akinek nem a nevetésben. és mulattságban kel az időt elveszteni, hanem a sirásban, és a suhajtásban kellene tölteni, hogy a halálhoz készülne, és ahoz a menyeyi ditsőséghez, a mely tsak azoknak vagy on meg ígérve, akik it alatt sirnak, azt is hozája tészem, hogy az olyan beszélgetések. szent Chrysostomus szerént lassanként mesze visznek minket, atisztátalan gondolatokra, és kívánságokra indittanak, és jó ha a tselekedet is utánna nem mégyen.

K. Mitsoda oktatást ad nekünk az Apostol ezek után.?

F Azt hogy. semiben ne közösödgyünk azokal, kik ezeket tselekeszik, és hogy jobban el távoztassa ahiveket ezektöl. eszékben jutattya. hogy ö magok az előtt, setéttségek, tudatlanok és vakok valának. és hogy akristus kegyelme által lettek világóságok, azért is inti arra. hogy úgy járjanak mint világóságnak fiai, a kik nem üsmérik a setéttségnek tselekedetit, hanem avilágóságnak gyümölsit mutattyák meg egész életékben, a mely áll a joságban, igazágban, ajoságban. hogy minden jóval légyen felebaráttyához, az igazágban. hogy meg adgya mindennek azt, a mivel tartozik, és senkinek kárt ne tégyen.

Evangelium.

szent luk. 11. 14.

Es ördögöt üz vala ki, és anema vala, és midön ki üzte volna az ördögöt, szolla anéma, és tsudalkozának a seregek, némellyek pedig közüllök mondának, beelzebubnak, az ördögök fejedelmének általa üzi ki az ördögököt, és egyebek kísértvén. az égből kérnek vala jelt tölle., ö pedig hogy látá az ö gondolattyokot, mondá nékik, minden magában meg hasonlot ország el pusztul. és aház, aházra omol, ha pedig a sátán is meg hasonlot maga ellen, mi modon áll meg az ö országa, mert azt mondgyátok, hogy beelzebub által üzöm ki az ördögöket, ha pedig én beelzebub által üzöm ki az ördögöket, ati fiaitok ki által üzik ki, az okáért ök léznek ati birátok, ha pedig az Istennek ujjával üzöm ki az ördögöket, bizonyára el érkezet hozzátok az Isten országa, mikor az erős fegyveres az ö pitvarát örzi, békeségben vannak amiket bir, hapedig erősebb nálánál jöven meg gyözi ötet, minden fegyverit el veszi, a melyekben bizott, és az ö ragadományit el oszttya, a kivelem nintsen ellenem vagyon. és aki velem nem gyüjt. tékozol; mikor atisztátalan lélek, ki megyen az emberből. vizes helyeken jár, nyugodalmat keresvén, és nem találván, mondgya, viszá térek az én házamba, a honnét ki jöttem. és mikor eljö, meg tisztítva talállya, azt seprüvel, és fel ékesítve. akoron el mégyen, és melléje veszen más hét magánál gonoszab lelkeket. és bé menvén ót laknak, és annak az embernek, utolso dolgai. gonoszabbak lesznek. az az elsöknél, lön pedig midön ezeket mondaná, fel emelvén szavát egy aszszony állat. a seregből. mondá néki, Boldog a méh, mely téged hordozot, és az emlök mellyeket szoptál. ö pedig mondá. söt boldogok, akik az Isten igéjét, halgattyák, és meg örizik azt.

Magyarázat

K Mitsoda néma ördögről szól amái Évangélium?

F Egy olyan emberöl kit agonosz lélek meg szálván némavá tette, volt, szent Mathé azt mondgya, hogy ez az ember. néma, és vak volt, akristus három féle tsudát tett ebben az emberben. ki üzé az ördögöt, a néma meg szollala, és avak látá, ez az ember. 1 képzelé azokat a sok számu keresztyéneket, akiknek sziveket meg szálotta a tisztátalanságnak ördöge, akik némák amidön meg kel vallani vétkeket, vagy predikállani az olyan igaságokat. a melyeket a világ gyűlöli. vagy a fösvenységnek, kevélységnek. és a nagyra vagyásnak ördöge. 2. Azokat jelenti, akiket meg vakittyá a haszon keresés. vagy is az olyan kevély vakokat, akik okosabbaknak tarttyák magokat másoknál, de akik magokban meg sem üsmerik azt amit minden ember lát. hasonlok azokhoz a farisaeusokhoz akiknek mondgya az ur, *ha vakok volnátok nem volna büntötök, most pedig azt mondgyátok hogy látunk, ugyan azért ati büntötök, meg marad.* joan. 9. 41. ha magokat vakoknak üsmérnék meg aláznák magokat. és a kristus meg világositaná kegyelmével, de mint hogy magokat igen értelmeseknek tarttyák, azért ö sem gyógyittyá meg őket vakságokbol. sem azö kevélységekből. a melytől származik avakság.

K. kitsodák azok a farisaeusok., kik azal vádolák, az üdvezitöt hogy beelzebub által üzi ki az ördögököt?

F Azok az irigyek, kik irigyelvén az Isten szolgainak erejeket, és böltseségeket, arosz kezdetnek tulajdonittyák azokat: ugyan az ilyen irigységből származnak a bal itéletek, káromlások, üldözések, valamint történékakristusal. a farisaeusoknak, ellene valo irigységekért

K. kitoda az az erős fegyveres ki az ő pitvarát örzi. és békeségben tarttya, és az az erőseb nálánál. ki meg gyözi.

F Az első az ördög, ki mint egy kegyetlen urává lett volt tsak nem az egész világnak, abálványozás által, és minden féle vétkek által, a második akristus. aki erősebb, és hatalmasabb lévén agonosz léleknél; evilagra jött el rontani országát. amidön azördög rabsága alá vett valamely lelket, főképen a rossz szoktatások által. azokat tsalárd nyugodalomba, és békeségben tarttya, hogy bizvást kövessék rossz kívánságokat de a mikor akristusnak tettik fel háborítani azt abekeséget az Isten ítéletitől való félelemel., és szeretetit önti beléje, akkor el veszi a setéttségnek hatalmától, el üzi az erős fegyverest, és uralkodtattya benne az igazságot.

K Mit téznek ezek a szavai akristusnak, akivelem nintsen, ellenem vagyon, és aki velem nem gyüjt tékozol.?

F Azt tészik, hogy aki tölle el távozik vagy eretnecség. vagy avétek által. ellenségévé lészen, és hogy vagy az övé, vagy az ördögé kel lenni, mert harmadik nintsen, nintsén közép. a kristus, és avilág között. vagy az egyiké. vagy amásiké kel lenni, ha akristus ami Istenünk. egészen övé legyünk, ő azt nem szenvedti hogy a szív el légyen osztva, ő közöttte, és valami más között, egy olyan lélek ki nem egészen az övé. a vilagé, ket urnak pedig nem lehet szolgálni

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO HETFÜN.

Imádság.

Meltoztasal uram kegyelmedet hinteni szívünkben, hogy meg tartoztatván magunkot ahus ételtől. meg tartoztasuk az érzékenységinket is mind azoktól. melyek nekünk árhatnának, kérünk tégedet a mi urunk J. K.

Epistola.

királyok 4. könyv. 5. 1.

Náámán a syriai király seregének hadnagya, fő ember vala az ő uránál, és betsületes, mert ő általa adot az ur szabadulást syriának, erős vala, és gazdag férfiu, de poklos. syriából pedig ki mentek vala a kaborlok, és fogva vittek vala az izrael földéből egy kis leányt, ki a náámán feleségenél szolgál vala, ki mondá az aszszonyának, vajha az én uram aprofétánál lött volna, a ki samariában vagyon., bizony meg gyógyította volna ötet a pokloságból. a melyben vagyon, bé mene azért náámán az urához. és meg jelenté neki mondván, ezeket mondgya egy izrael földéből való leány. és mondá neki a syriai király, meny el. és levelet küldök. az Izrael királyának. ki mikor el ment volna. és magával tiz tálentum ezüstöt vit volna, és hat ezer aranyat, és tiz változtato ruhákat,. el vivé alevellet az Izrael királyának, ez igékel, mikor el veszed elevelet, tudgyad hogy hozzád küldöttem a szolgálmat náámánt., hogy meg gyógyítsad ötet pokloságából, és mikor az Izrael királya el olvasta volna alevellet, meg szaggatá ruháit és mondá, Isten vagyoké én, hogy ölhesek. és elevenithessek, hogy hozám küldöd hogy meg gyógyítsam az embert pokloságából, vegyétek eszetekbe, és lássátok, hogy okokat keres ellenem, mellyet mikor hallotta volna Eliséus, az Isten embere, hogy meg szaggatta volna ruháit az Izrael királya, hozzája küldvén mondá. miért szaggattad meg ruháidot. jöjjön hozám, és tudgyon profétát lenni Izraelben. el mene azért Náámán. lovakkal. és szekerekkel, és meg álla az Eliséus háza ajtajánál. és követet küldé Eliséus hozzája, mondván, meny el és mosodgyál meg hétszer a jordánban, és meg gyógyul atested, és meg tisztulsz meg haraguván

Náámán. viszá mégyen vala mondván, azt álitom vala hogy ki jöne hozám, és álván segittségül hiná az ura Istene nevét, és illetné kezével a pokloság helyét. és meg gyógyitana engem. nem jobbaké Abana, és farfár a Damaskus folyo vizei izraelnek minden vizeinél, hogy azokban mosodgyam meg, és meg tisztullyak., mikor azért el fordult volna, és el menne boszonkodván, hozzá járulának a szolgálai és szollának néki, atyám ha nagy dolgot mondot volnais néked a proféta. bizony kelletet volna meg tselekedned. menyivel inkább, hogy most mondotta néked. mosodgyál meg és meg tisztulsz., alá mene, és meg mosodék a jordánban hétszer, az Isten embere beszéde szerént. és meg ujula ateste, mint a kis gyermek teste, és meg tisztula, és meg térvén az Isten emberéhez minden uti társaival, el jöve és meg álla előtte és mondá. bizony tudom hogy nintsen más Isten az egész földön. hanem tsak Izraelben.

Magyarázat.

K. Mitsoda gondolatod vagyon ennek arab leánynak historiájáról, akinek tanattsa egy nagy generálisnak mind tsudálatosan valo meg gyógyulását. szerzé. mind pedig lelke üdveségét?

F olyan gondolatom vagyon. hogy az Isteni gond viselés tsudálatos az eszközben. amelyet fel veszen. végben vitelére rendelésinek, nagyob dolog nem lehet. mint az, a melyet itt ád előnkbe a szent Lélek, abból láttjuk. hogy az Isten tudgya mikor néki tettzik. aleg alább valo személyeket., és aleg közönségesebb dolgokat. az ő választatinak üdveségekre fordítani Náámán, hatalmas, és gazdag ember vala, a syriai király hadának generálisa. de poklos volt, és az Isten meg akarta ötet gyógyítani pokloságából. ahitre hini. és üdveséget adni néki, ez okáért. meg engedi hogy egy sidó leányt rabságra vigyenek syriában, és hogy ennek anagy ur feleséginek rabja légyen, a ki is azt jovallá ennek a nagy urnak. hogy mennyen kerese fel Eliséus profétát. aki meg gyógyittya pokloságából, és az igaz vallásra téríté. egy jó tanátsnak mely boldog kimenetele lehet, akár kitől jöjjön a.

K. Mit tselekedék Náámán a midön ilyen tanátsot adának néki?

F Mindgyárt el indula és fel keresé aprofétát. ebből a példából, meg tanulhatták azok, kik avéteknek pokloságában vannak, hogy ajó erkölcsüeknek tanátsokat követni kel. halogatás nélkül. vagy is alélek üsméretinek indulatit, melyek öket arra ingerelik. hogy az ur egyházi szolgálaihoz folyamodgyanak. és azoknál keresék meg gyógyulásokat. apenitentzia tartásnak orvoságával. ne hogy halogatások, vagy valamely üdveséges tanátsnak el mulatása; és az Istenhez valo meg téréseknek. alkalmatoságát, és nyavalyályoknak meg gyógyulását, haszontalanná. és meg gyógyithatatlanná ne tegye.

K. kitsoda sugarlá ennek arab leánynak hogy azt a tanátsot adgya.?

F ugyan az, aki szerzé az ő rabságát. hogy eszközül lenne az ő irgalmas szándékának, amelyel volt Náámánhoz, mivel ugyan ő is sugarlá ennek az urnak, azt asiettségel valo engedelmeséget,

K. Mitől vagyon hogy azIsten ezt az idegent választá arra hogy ezt a kegyelmit adná néki, holot anyi sok poklos sidok maradának betegségekben, az kiket nem küldé aprofétához,?

F Hogy meg mutassa nekünk 1. hogy az Isten nem tekénti a személyt, hanem azzal téssen irgalmaságot, a kivel néki tettzik, az egyedül az ő akarattyán áll, 2. hogy amennyei kegyelem nem köteles anemzethez, vagy a nemzettséghez, nem azok nyerik azt el, kik azt kelletlen tekéntik, hanem azok kik buzgoságal kívánnyák, kik azt alázaságal. és bizodalomal kérik, és akik siettségel engedelmeskednek az Isten parantsolattyának, de azt is meg kel tudni hogy azok ajó kívánságok., engedelmeségek. és mind a, valamivel meg nyerhettyük gyógyításunknak kegyelmét. a kegyelemtől származnak,

K Ez a historia. nem foglalé még magában valamely titkot, és valamely nagy igazságot?

F Mint hogy valamik történetek az ó törvény alatt, a jövendöket jelentették, mi is elmondhattuk. 1. hogy Náámán jelenté a pogányokat, kiket el lepte vala. avéteknek poklosága, a melyet születésekor veszen magához az ember. és akik annak idejében a hitre hivatának akristus által. akit jelenté. Eliséus proféta

2. Hogy ajordán vize. a melyben ez atiszt meg mosodék, és meg gyógyula, jelenté a kereszttségnek vizét. a melyben a lelkek meg mosatának. és meg tisztítának. az eredendő véteknek motskábol. és más egyéb vetkekből. melyekben eshetett volna,

3. Hogy Náámán, aki minek utánna meg mosodot volna ajordánban, az idegen Isteneknek ellene monda, jelenté akeresztyént aki ellene mond a kereszttségben, az ördögnek. tselekedeteinek, pompáinak. a véteknek, avilágnak, és magának.

4. Hogy ez az idegen, ki minek előtte meg nem világosíték ahitnek világosságával. meg nem foghatá hogy a jordán vizének nagyob ereje volna agyogyításra, mint sem amás vizeknek, jelenti ezel nekünk. hogy ahit nélkül valo ember, meg nem foghattya azokat atsudákat melyeket mivel Isten alelkekben. semi nintsen tsudálatosabb mint amelyre tanit minket avallás, akereszttségben. amelyben egy kevés viz. egy nehany szokal el töröli avétket, meg szenteli az embert, az Isten fiává téssen. meg mutattya nekünk az eget. és részt ad, az örökös országban

5. Hogy ez az ur, mihent meg világosíték ahitnek világosságával. meg változtatá gondolatit. és más emberré lén. ebből valóságosan meg láttyuk, hogy az a viz a melynek magában semi ereje nintsen, olyan vizé lészen. hogy meg gyógyithattya avéteknek sebeit, a kegyelemel. amelyet ahoz foglalt akristus. ebben tsudálhattuk minden hatóságát annak, akinek lehet leg kisebb dolgokat is fel magasztalni a szenttségek köziben.

Évangélium.

szent luk. 4. 23..

És mondá nekik, bizonyára ehasonlatoságot fogjátok nékem mondani, orvos magadot gyógyítsad, mennyit hallottunk hogy kafarnaumban lettek, tselekedd itt is ate házadban. mondá pedig, bizony mondom néktek, hogy egy proféta sem kellemetes a maga hazájában, igazán mondom néktek, sok özvegyek valának Illyés napjaiban Izraelben., mikor bé záratott az ég három esztendeig, és hat holnapig mikor nagy éhség lett volna az egész földön, és egyikhez sem küldetet azok közül Illyés, hanem tsak sidonnak sareptájába, az özvegy aszszonyhoz, és sok poklosok valának Izraelben. Eliséus proféta alatt. és senki azok közül meg nem tisztított, hanem tsak a syriai Náámán. és ezeket halván, bé telének minnyájan haragal. a synagogában. és fel kelének, és ki vetek ötöt a városbol., és vivék ötöt a hegy tetejére, melyen az ő városok vala építve, hogy onnét le vetnék ötöt, öpedig által menvén közöttök, el mene.

Magyarázat

K. Mitől vagyon hogy akristus oly kevés tsudákat tett Názarethben?

F Mert az oda valo lakosok, nem hajtának a tsudákra, de a mi leg hihetlenebbé tevé őket, ahogy. üsmerték akristusnak alaton renden valo születésit, a Boldogságos szüznek., szent josefnek, és az atyafiainak szegénységeket, és hogy mitsoda szegényen neveltetett volt gyermek korában, mind ezekre valo nézve, nem adhatának hitelt szavainak, erre a példára,

tarttsunk attól. hogy hasonló vakságban. ne esünk. hanem éllyünk ajó erkölcsű embereknek intéseket, akár mely meg vetni valók legyenek is avilág előtt, azért hogy alaton minden lévők, vagy szegények. avaságos jó erkölcs nem ezeken áll, az jó erkölcs az embert mindennél felyeb magasztallya. akár mely alá valonak tessék is külső képen.

K. A názarethbéli lakosok mit mondhatnak a kristus ellen?

F Azt hányák szemére irigységből. hogy közöttök neveltetett fel; minden nemzettsége nálok lakik., még is más városokban jár tsudákok tenni, és amaga hazájával nem gondol, ezekért is mondá nekik ilyen formán. ehasonlatoságot, fogjátok mondani, orvos magadot gyógyítsad, azért hogy az ő városokból való volt, azt tartották hogy hozzája több közök vagyon mint másoknak, és ugyan ezért akevelységért is. nem érdemlék meg kegyelmét.

K. Miért mondá hogy egy proféta sem kellemetes hazájában.?

F Mert valamit könnyen, és magunknál fel találhatunk, rend szerént nem olyan betses, mint az, amit nehezen. és mesze földön találnak fel. a mi még okozza. hogy egy ember., kevesebb hitelt és engedelmeséget talál amaga hazájában mint másut, nem más hanem hogy őt üsmérik fogyatkozásait, szüleit, nemzettségét, valamint a Názarethbéliek, meg botránkozásnak ők nélkül, a kristusnak. oly alaton minden való születésin, nem igen jó szemel szokták nézni amagok hazája béli, kit, magokhoz. hasonlonak, vagy aláb valonak tartottanak, hogy az olyan magát meg különböztesse erdemi, és érteki által, ettől is vagyon. hogy a világiak az egyháziakal társalkodván, és meg üsmérvén fogyatkozásokat, el hagynak abban atiszteletben., amellyel tartoznak lenni a papi rendekhez.. és a tanításokhoz, és el vesztik azt a betsületet, és tiszteletet. amelyeket nekik tartoznak,

K Az ilyen nagy rosztat miképen lehetne meg orvosolni?

F Ilyen formában meg lehet, hogy az egyháziban meg kel különböztetni az embert., aki emberi gyengeségek alá vagyon vettette, az embertől, aki az Isten hivatalyából, és parantsolattyából. emeltetett az ő szolgálattyának méltóságára. az ő akarattyának. meg magyarázására, és az ő titkainak, és kegyelmének ki osztogatására., de mint hogy nehéz volna a közönséges embereknek., ilyen két féle dolgot meg különböztetni, és egyik gondolatrol amásikára menni, az egyház béliek, ki ne terjeszék mindenképp látásra fogyatkozásokat vonnyák el magokot a menyiben szolgálattyok meg engedi a világiak társaságoktól., és tsak akkor menyenek közikbe a mikor hivatalok, és a felebaráti szeretet fogja őket arra kötelezni.

K. Mi indította fel a Názarethbélieket akristus ellen.?

F A hogy szemekre hányá hihetlenségeket, és az a két példa, a melyeket elejekben adá, az első az Illyes proféta példája, akit az Isten egy idegen özvegy aszszonyhoz küldé, mert a maga hazájabéli özvegyeknél, fel nem találta volna azt az engedelmeséget, és felebaráti szeretetet, melyet találta annál az idegenél., a második az Eliséus példája, akihez nem egy Izraélitát, hanem egy idegen poklost, és pogányt küldé. mert az Izraéliták nem lettek volna olyan engedelmeséggel és hittel. az magok hazájok béli profétához, akristus tanítása tették mindgyárt eleinte a Názareth bélieknek, és tsudálák szájában a kegyelemnek szavait, de ezek az igazságok fel háborították őket, mert szemekre hányá hihetlenségeket. de még azon kívül is vala benne olyan hamis szándék, a mely ki nyilatkozék, úgy annyira, hogy egy felől az a kevés tisztelet a melyel valának hozzája, és más felől az irigység. gyűlölségre indította őket, és agyűlölségről, aharragra fokadának, a haragrol; a dühöségre, és az erőszak tételre

K. Mitsoda lelki hasznunkra fordíthatjuk ezt a példát?

F Azt meg tanulhattuk ebből. hogy igen kel vigyáznunk az első indulatinkra, ellene kel állani még előre rossz kívánságinknak, kerülni kel az alkalmatlóságot. és az ókót, melyek azokat fel indíthatnák, a melyek végtire. egy szikrából, rettenetes gyuladást tehetnének szívünkben

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO KEDDEN.

Imádság

Halgass meg minket mindenható irgalmas Isten, és jóságodból engedd meg nekünk, az üdvöseges meg tartozkodásnak ajándekját. a mi urunk J. k.

Epistola

királyok. 4. könyv. 4. 1.

Egy aszszony pedig a proféták feleségi közül kiált vala Eliséusra mondván, ate szolgál az én férjem. meg holt, és te tudod hogy ate szolgál az urat félte, és imé a költsön ado eljött, hogy el vigye akét fiamot maga szolgálattára, kinek mondá Eliséus, mit akarsz hogy tselekedgyem veled, mond meg nekem mi vagyon házadban. ama pedig felelé. nintsen nekem te szolgálodnak semmi az én házamban. hanem egy kevés olaj melyel meg kenödgyem, kinek mondá. meny el. kérj költsön minden szomszedidtol sok üres edényeket. és meny be. és zárd bé az ajtotot, mikor benn lész te, és a fiaid, és tölts abbol mind az edényekbe. és mikor tele lesznek. vidd el, el mene azért az aszszony, és bé zárá, az ajtot magára, és afiara, azok edényeket adogatnak vala, és ő meg tölti vala, és mikor teli volnának az edények, mondá afianak, hozz még edényt nekem, ki felelé, nintsen, és meg álla az olaj, el mene pedig ő, és meg jelenté az Isten emberének, aki mondá. eredgy ad el az olajat. és fizesd meg adoságodot, te pedig, és a fiaid, éllyetek atöbbiböl.

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk, ebben ahistoriában valo figurákat, mellyek illetik akristust, és az Anyaszent egyházat?

F Eliséus proféta. jelenté akristust. az özvegy aszszony aki meg nem fizetheté adoságát. és Eliséushoz folyamodék. jelenté az Anyaszent egyházat, aki tehetetlen lévén meg fizetni az Istennek. amivel néki tartozik, akristus. érdemihez, és közben jároságához folyamodik, a ki halála által. modot adot néki hogy meg fizethesse adoságát, az özvegy aszszonynak adosági, azok alelki adoságok. amelyekel tartoznak az Istennek a hivek, minden napi tet vétkeért, az a tsudálatos olaj a melyel meg fizeté adoságát ez az aszszony, jelenté az irgalmaságnak, és a szeretetnek olaját, amelyel meg fizethettyük Istennek adoságinkot. aki irgalmaságát ígérte nekünk, hogy ha irgalmasok leszünk felebarátunkhoz., az üres edények, amelyeket, elő készített aproféta az aszszonyal. jelentik azokat a sziveket. akiket meg kel üresíteni a magunkhoz. és a teremtett állatokhoz valo szeretettöl., és a kiket az Istennek kel ajánlanunk, hogy meg töltse azokat a szent lélek kegyelmének olajával., amely a penitentzia tartásnak, és az Isteni szeretetnek tselekedetit miveltevévelünk. meg fizetethesse adoságinkot. azok az edények jelentik még felebarátinknak sziveket, akiket segittünk, és akiket az Istennek kel ajánlanunk imádságinkban, az özvegy aszszonynak. tsak amaga edényiben valo olaj nem vala elegendő az adosága meg fizetésire, ugy az olyan. aki tsak magáért szereti magát, és aki tsak magáról gondolkodik, nem fizetheti meg adoságát vétkeiért, szintén ugy kel fáradoznunk a mások üdvösegiért, valamint a magunkéért, fő képen az olyanokért, akik reánk vannak

biztatva és akiről számot adunk Istennek az utolsó napon, hogy ha pedig egyebet nem tselekedhetünk felebarátunkért, leg alább jó akaratul legyünk hozzája, imádkozunk érte, és adgyunk jó példát neki,

K Mit jelent még ez az aszszony. aki meg töltvén a szomszéditól kért edényeket, elegendő olaja vala, mind maga szükségire, mind adósága meg fizetésire.

F Nyilván jelenti nekünk, hogy a midőn aszegények kebeliben hinttyük jóvainkot, nem csak bűneink meg botsátatnak, de még bé töltetünk Isteni szeretettel., melyet jelenti az olaj.

K Mi az oka. hogy az olaj akkor állapotodék meg. a mikor már több üres edények nem valának.?

F Ebből azt tanulhattuk, hogy mind addig tegyünk jól másokkal. valamég olyan szegényekre találunk., a kiknek szükségek vagyon reánk., és hogy felebarátunknak, mind lelki, mind testi szükségiről kel tennünk, mivel valamég eföldön élünk, a nyomoruság. és avétek addig fog tartani. és a felebaráti szeretetnek, vagy egy képen. vagy más képen kel munkálodni. és nyugodalomban, soha ne légyen.

K. Ez az aszszony. miért zárá bé aháza ajtaját. a midőn olajat kezdé tölteni az edényekben?

F Mert a midőn keresztyéni módon akarunk jót tselekedni, és alamisnát adni, azt el kel titkolni, amenyiben lehet, és a jót. csak egyedül a kristushoz való szeretetért, és az Istennek való tettzésért. kel tselekedni, és nem az emberi ditséretért, egyszoval csak azért kel irgalmaságal lenni másokhoz, hogy az Isten irgalmaságát vehesük, másokra, és magunkra.

Évangyélium.

szent Matth. 18. 15.

Ha pedig vétkezik ellened az atyád fia, meny el és fedd meg ötet te közötted, és ő maga közöt, ha téged meg halgat, meg nyerted az atyád fiát, ha pedig meg nem halgat téged, végy magadal még egyet vagy kettőt. hogy két vagy három tanu szájából állyon minden ige., hogy ha meg nem halgattya azokat. mond meg az anyaszent egyháznak, ha pedig, az anyaszent egyházat nem halgattya, légyen néked mint apogány, és a publikánus., bizony mondom néktek, valamiket meg kötöttök eföldön, meg lesznek kötözve menyben is és valamiket meg oldoztok eföldön, meg lesznek oldozva menyben is, ismét mondom néktek, hogy ha ketten közületek egyeznek a földön, minden dologrol a melyet kérnek. meg léssen nékik az én atyámtól, ki menyekben vagyon, mert ahol ketten. vagy hárman esze gyűlnek az én nevemben, ott vagyok közepettek. akkor hozzája menyén péter. mondá. uram valahányszor vétkezik ellenem az atyám fia. meg botsásaké neki. hétszeré,? mondá neki Jesus. nem mondom néked hétszer. hanem hetven hétszer.

Magyarázat

K. Mire kel vigyázni az atyafiságos intésben,?

F Azon kezdgyük el. hogy különösön meg inttsük azt aki meg bántot, vagy akinek tudgyuk vétkit, nem kel ki nyilatkoztatni atyánk fiának fogatkozásit, se abirák előtt nem kel ellene panaszt tenni, mivel ami urunk azt akarja, hogy meg menttsük ötet agyalázattól az emberek előtt. és a szégyen vallástól. és ugy vigyazunk az ő betsületire valamint amagunkéra, ugy hogy az ilyen mértékletes felebaráti szeretettel., és értelemel való tselekedetinkel, az Istennek ötet meg nyerhesük, és lassanként, az intésnek bé vételire készittsük

K. Mi formában kel ötet meg feddeni?

F Meg kel ötet feddeni kegyeséget. felebaráti szeretettel. és olyan formába, hogy magával el hitethesse, hogy csak az üdvességét tekintjük, azért szükséges, hogy minden kemény szót. indulatot, és haragot el távoztassunk.

K Mindenkor ilyen mértékleteséget kellé meg feddeni másokat,

F A midőn valóságos felebaráti szeretet vagyon szívünkben, kövesük annak indulatit. észet, és okoságal., mert valamit eszerént tselekeszünk, jól lészen tselekedve., de akár mi modon fedgyünk másokat., mindenek felet mutassuk meg azt néki, hogy se nem irigységből, se nem haragból, hanem igaz szivből kíványuk magában valo térésit. annak akit feddünk, de először vizsgállyuk meg magunkot. hogy mi még nagyob vétket tselekedhetünk, mint amelyet másnak hányunk szemére. erre valo nézve, mindenkor nagy alázatos szivel kel feddeni másokat,

K. Ez aköteleség csak a mi ellenünk tett vétket tekintie?

F Ez el terjed, az Isten és afelebarátunk ellen tett vétkekreis, amelyeket ugy kel tekintenünk. mint ha ellenünk tették volna, mivel az Isten ditsőségéhez, és a felebarátunk üdvességéhez valo buzgoság. arra kötelez, hogy azokban részt vegyünk. mert mindenben. az Isten ditsőségét. és a felebarátunk hasznát kel keresnünk. valamint a magunkét.

K A kristus miért mondá ezeket a szokot, ha téged meg halgat. meg nyerted atyád fiát?

F Azért hogy meg éreztesse velünk., mitsoda szükséges hogy afelebaráti szeretet jól légyen, mivel azon áll. az üdvessége annak, aki minket meg bántot, ezért is tartozunk eleiben adni vétkit olyan felebaráti szeretettel, hogy mint egy kénszerittsük minket halgatni, és jó neven venni amit néki mondunk, ugyan ezért is tartozunk minden képen azon lenni. ellene mondván a magunkhoz valo szeretetnek. és minden indulatoknak., csak hogy meg nyerhesük felebarátunkot a kristusnak.

K. Mit parantsol még az ur. hogy tselekedgyünk az atyánk fiát valo feddéskor?

F Azt hogy, két vagy három tanu bizonyoságot vegyünk mellénk. ha minket meg nem halgat, akik előtt. mindent el kövessünk. hogy magában téríttjük, atyánk fiát. és az Istennek meg nyerjük.

K. Mit kel még harmadszor is tselekednünk. hogy atyánk fiát meg téríttjük?

F Azt hogy, adgyuk tudokra, az egyházi pásztoroknak; ha amí, és abizonyoságok, intéseket meg veti, vagyon valamely gyalázat ebben aharmadik orvoságban. de akristus inkább vigyáz a lelkek üdvességire, mint sem abetsületekre.

K. Ha az Anyaszent egyházat sem hallgattya. mi vagyon még hátra?

F vagyon még egy leg utolszori orvoság, mely keményeb atöbbinél, mert arosz is. inkább meg nevededet, ez az orvoság, az excommunicatio a mely abból áll, hogy el tilttyák, attól, hogy avallásnak, semi féle dolgaiban ne közösüllyön, atöb hivel., és asátán hatalma alá adgyák. ugy hogy el lévén választva az anyaszent egyháznak tagjaitól., és a hiveknek egyeségétől., valamint egy meg rothadot tag, ilyen nagy gyalázat által, meg gyógyulhason kevelységéből. és engedetlenségéből, vagy is leg aláb, hogy mások ötet el kerülvén, rossz példáját bé ne vegyék. és ne kövessék

K. Mikor az atyánk fiát meg fedgyük, tartozunké, mindenkor ezt a rendet követni?

F Nem lehet mindenkor betü szerént ezt a rendet követni, a kristus mi nekünk. csak ugy akarta ezt a rendet előnkben adni, mint a mely leg természet szerént valobb, és illendöbb., hogy ha nintsen valamely ók hogy azt meg változtassák, az okoság. és afelebaráti szeretet azt kíványta, némelykor., hogy abból. vagy el vegyenek, vagy ahoz tegyenek., az időre. és a

személyre való nézve. akár mí formában mennyen a végben, de tsak az atyánk fiának. meg térésire kel tzelozni, mivel ez a törvénynek. lelki értelme. a melyet meg nem lehet változtatni. abetü szerént való értelem meg változik, az idő, ahely, és a személy szerént.

K. Tartozunké mindenkor meg feddeni másokat?

F Vagy egy képen, vagy más képen., de arra tartozunk. az alattunk valokat. és azokat kik gond viselésünk alatt vannak. meg kel feddeni, de arra, időt, és helyt kel választani, ami pedig másokat illeti, azal tartozunk hogy ha avaságos felebaráti szeretetnek indulattya viszen arra, és hogy ha gondollyuk hogy használni fog, mert másként. azt el mulathattuk. de az érettek való imádságot elnem kel mulatni. vannak pedig olyanok. akiknek másokat, nem lehet meg feddeni.

K kitsodák azok. akiknek. másokat nem lehet meg feddeni?

F 1. Az olyannak, akik ellen, a vétkesnek gyűlölsége vagon, az ilyeneknek intések, meg nagyobb rosztat gerjesztene, 2 azok, akik azon nem munkálodnak. hogy magokat meg jobbittsák, aki másokat akar meg feddeni, annak meg fedhetetlennek kel lenni, vagy leg aláb azon kel lenni, hogy meg jobbittsa magát fogyatkozásból., 3. azok, akiknek nintsen a feddéshez elegendő értelmek. mivel ha arra elegendők nem vagyunk., inkább ahoz neis fogjunk, másképen nem hogy hasznot tennénk., de még annál inkább fel inditanok, mint hogy a szent irás szerént. az Isten mindenikünkre bizta hogy gondunk legyen felebarátunk üdvességire, azért egy keresztyének úgy kel élni, hogy hasznokra lehesen atyafiainak.

K. Miért hagyja azt az ur, hogy minyájan meg egyezünk az imádságban.?

F Azért hogy inkább meg nyerhesük imádságinkban való kérésinket. mert a mi fogadásink. és kívánságink meg egyezvén. az Istenen, mint egy erőszakot vesznek. a mely kedves ő előtte, ezért is igéri, hogy közöttök léssen azoknak., kik esze gyűlnek az ő nevében, ezért is szoktak esze gyűlni ahivek aparokiákban, hogy imádkozanak. a szent áldozatot ajánlyák, és az Isteni ditséreteket. énekellyék, egy szivel. és szájal.

K. Hányszor akarja az ur, hogy meg botsásunk annak aki minket meg bántot?

F Azt akarja hogy hetven hetszer botsásunk meg, az az. valahányszor meg bánt, és botsánatot kér, anyiszor botsásunk meg néki, és ez által arra tanyit, hogy a felebarátunhoz való szeretetet anyira meg gyarapittsuk szivunkben, hogy akármiben meg bánttson is. de azért a szeretet melyel néki tartozunk, meg ne gyengülyön.

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO SZEREDÁN.

Imádság.

böjt közép

Adgyad uram hogy ezen üdveséges böjtölések által. meg jobbitván, magunkot. és ellene mondván rossz erkölcsainknek, irgalmaságot meg nyerhesük. a mi urunk J. k.

Epistola.

Exod. 20. 12.

Atyádot, és anyádot tisztellyed. hogy hoszu életü lehess a földön, melyet ate urad Istened ad tenéked. ne öly, ne paráználkodgyál, ne lopj. ne szoly felebarátod ellen hamis tanúságot, ne

kiványad ate felebaratod házát, se ne kiványad a feleségét, se szolgálját, se szolgálóját, se ökrét, se szamarát, se semit az mi övé az egész nep láttya vala aszozatokat. és villámlásokat, és atrombita zengést, és a füstölgő hegyet, és meg rettenvén, és félelemmel. meg rémülvén, távul állának, mondván Mojsesnek, szoly te nekünk. és meg halgattyuk. ne szollyon nekünk az ur, hogy talám meg ne halljunk. és mondá Mojses a népnek, ne félyetek, mert azért jött az Isten hogy meg próbálna, titeket, és hogy az ő félelme lenne bennetek, és ne vétkeznétek, és távul álla anép, Mojses pedig a homályhoz járula, a melyben az Isten vala, mondá. annak fölötte az ur Mojsesnek. ezeket mondgyad az Izrael fiainak., ti láttátok hogy menyből szollottam néktek, ne tsinállyatok ezüst Isteneket. se arany Isteneket ne tsinállyatok magatoknak., óltárt földből tsinállyatok nekem, és azon mutassátok bé, ati éppen égő. és békeséges áldozatotokat., ajuhaitokat, és ökreiteket. minden helyen, amelyen emlékezeti léssen az én nevemnek, el jövök hozád, és meg áldalak téged.

Magyarázat

K Mitsoda tiszteletet akarja az Isten, hogy a fiak adgyanak szüléjeknek.

F Ez a tisztelet abban áll, hogy minden betsülettel és engedelmeséggel legyenek hozzájuk. az Évangyélium tanítása szerént, fogadgyák szavokat. szükségekben. és betegségekben. őket könnyebítsék. és segítsék., mindenben. amiben töllök lehet. fogyatkozásokat, zugolodás nélkül békeséges türelemmel szenvedgyék.

K Mit ígér Isten. az olyan fiaknak. kik ezt a kötelességet végben viszik?

F Hoszu életet ígér nekik eföldön, de az a hoszu élet, az örök, és boldog életet példáza., amely jutalma mind azoknak kik attyoknak. anyoknak., és reájok valo gond viselőjöknek illendő igaz tiszteletet adnak szeretettel; ugy valamint az Istennek, a kinek is, ezek képei, de még hoszu életet is ad nekik némelykor eföldön, és rend szerént. ő nekik magoknak is. olyan gyermekeket ad, amitsodások ők voltak szüléjekhez tuni illik. betsület tudokat. engedelmeseket, és szó fogadokat.

K. Mit tilt az Isten ebben aparantsolatban ne öly?

F Azt tilttya. hogy rosszul bánnyunk felebarátunkal. hogy testében rongálljuk., vagy kinezük ötet. vagy lelkében, hogy ötet a vétekre ingerelgyük, rós példánk, vagy tanásunk., vagy más egyéb utakon, a melyekért el vesztetnök véle akegyelmet. és az Isteni szeretetet. a mely élete a léleknek, az ilyen botránkoztatásról szol a kristus az Évangyéliumban oly rettentő képen.

K. Mit tilt az Isten akövetkezendő parantsolatban?

F Meg tiltván aparáznaságot, meg tilttya mind azt, valami ellenkezhetnék atisztaságal., vagy tselekedetben, kivánságban. beszédben, tekintetben., illetésben. és más ilyenekben., és meg tiltván alopást. meg tilttya; mind azt az igaságtalanságot, mesterséget, tsalárdságot, a mellyeket szokták keresni, vagy meg tartani amás jószágát.

K. Mi foglaltatik ahamis tanuságban, a mely tiltatik nekünk?

F A hamis tanuságon kívül. melyet mondunk atörvényben. élete, jóság, és betsülete ellen felebarátunknak, a mely irtoztato vétek minden hazugság, ember szollás, gyalázás, rágalmaság, egy szóval minden nyelv béli vétek. mely a mások betsületinek kárára igyekezik, mind ezek meg vannak tiltva ebben aparantsolatban.

K. Mitiltatik még akét utolso parantsolatban, melyek a felebarátot tekintik?

F Az elsőben az Isten tiltta, az akarattal való rossz gondolatot, és a szán szándékkal való rossz kívánságot. hogy valamely házasság személyét, azt az otrombát vétkezőt; a melyet házasság törésnek nevezik, de sőt még az olyan kívánságot is, tiltta, a melyel kívánhatná valaki, még férje életében feleségével való házasságát, vagy az aszszonynak életében, férjéhez való meneteletét, igazságtalanul olyan jóságot kívánni. mely a felebarátunké. mert olyan veszedelmes kívánság, a melyért veszedelem követheti, mind egyikét, mind a másikat. és amely kívánság némelykor anyira menyen., hogy halálokat kívánják, még gyilkosságban is eshetnek.

Az utolsó parancsolatban meg vagyontiltva, hogy ne kívánjuk se szolgálóját, se marháját. se semminemű jóságot felebarátunknak, se ne vágyunk semmi jóságára, hogy ha nem tudjuk ha el akarja adni, amiből ne kívánjuk is azokat igazságtalanul. de a kívánságnak nincsen határa, és soha meg nem elégszük. azért is tiltta azt az Isten. és arra különös parancsolatot adott. mert ha ez a kívánság a szívet bírja., és abban uralkodik, az Isteni szeretetet eloltja, és így halálos vétekben esnek.

K Az Isten nem tiltja ebben a lelkében. a képeket való tisztelést. honnét vagyont tehát hogy az Anyaszent egyház nem tiltja.?

F Az Isten az ő törvényben meg tiltja hogy bálványokat csináljanak., hogy azokat imádják, és tiszteljék., mert a csak az Istent illeti, az Anyaszent egyház meg engedi a krisztus. és a szentek képeit, de azokat nem imádják., se nem tiszteli, mert ezek csak az Istennek tartozunk, azt tudjuk hogy azok aképek csak aranyból. ezüstből, kőből. fából vannak csinálva, a tridentinumi Concilium teljesen tiltta. hogy azokban higyük valamely erőt lenni, hogy ha a képeket meg engedi az Anyaszent egyház, nem egyébért, hanem hogy, azokat meg tartoztassa ahivőknek gondolatit az imádság alatt., és hogy annál inkább elméjükben vegyék, és meg tartsák atitkokról való emlékezetet és azoknak a szenteknek jó erköltsöket., akiket leírnak elejükben. azért is mondják. hogy a képek, atudatlanok könyve., a pedig tudni való, hogy csak egyedül akrisztust imádják, vagy a szenteket tisztelik, a midőn. meg hajtják magukat aképek előtt, hogy ha pedig úgy látszik, mint ha ahivők valamely ragaszkodással volnának aképekhez., és ha nem szenvedik hogy azokat meg bestelenítsék, és olyan okból vagyont., mint a mely okból. egy fiú meg tartja, és gondot visel az atya képére, vagy amikor, tisztelettel meg tartja valaki királyi képet, és nem engedi hogy azal tiszteletlenül bánjanak, mert szeretik, és bicsülik azokat, akiket akép elméjükre. adott, de ezen kívül. anem igaz, valamint az eretnekek tartják. hogy az Isten. egészen. és teljesen meg tiltotta volna az ő törvényben. a kép csinálást, mivel moyses az Isten parancsolatából két kérészt csinált, és a frigy ládára tette.

K A hivők nem vallás béli tiszteletet adnak akrisztusnak amidőn imádják?

F Teljesen. se nem az aranyat. se nem az ezüstöt, se nem a fát imádják, a mely tiszteletet adnak akrisztusnak. azt akrisztus személyének adják, az ő kereszte előtt leborulván; akrisztust imádják, Ilona Császárné. mondja szent Ambrus, oratio. funebr: de Theod., meg találván a keresztest, imádta akirályt, és nem a fát. mivel nagy bálványozás let volna, hanem azt imádta. aki afára volt szegezve.

Évangélium

szent Matth 15. 1.

Akkor jövének hozzá Jérusálemből irás tudók, és farisaéusok mondván, miért hagyják el a tanítványid arégiék hagyományát, miért nem mossák meg kezeket mikor kenyéret esznek, ? ő pedig felelvén mondá nekik, miért hágtátok ti is által az Isten parancsolatát ati

hagyományotokért, mert az Isten mondotta, Atyádot és anyádot tiszteljed, és aki az atyát vagy anyát átkozza, halálal hallyon meg, ti pedig mondgyátok, valaki atyának, vagy anyának azt mondgya, valamely ajándék én töllem vagyon néked használ, és nem tiszteli az ő atyát. vagy anyát. és meg vetettétek az Isten parantsolattyát. ati hagyományotokért. kép mutatok jól profétálta felöletek Isaiás, mondván. enép ajakival tisztel engem. a szivek pedig távul vagyon töllem, ók nélkül tisztelnek pedig engem, tanitván az emberek tudományit, és parantsolatit, és hozzája híván a seregeket. mondván. hallyátok, és értsétek nem az fertezteti meg az embert a mi bé megyen aszájába, hanem a fertezteti meg az embert. a mi aszájából származik, akkor hozzája járulván atanitványi, mondának néki, tudodé hogy a a farisaeusok halván ez ígét meg botránkoztak. ő pedig felelvén mondá. minden plántálás melyet az én mennyei Atyám nem plántált, töviből ki szaggatatik. hagyátok el őket, vakok, és vakok vezéri, a a vak pedig ha vakot vezet mind aketten a veremben esnek., felelvén pedig péter, mondá néki, magyarázd meg nekünk a példa beszédet, öpedig mondá, még tiis, értelem nélkül vagytoké; nem értiteké minden ami aszájban megyen. ahasba megyen, és az árnyék székbe botsátatik. amik pedig aszájbol származnak, aszivből jönnek ki, és azok ferteztetik meg az embert, mert aszivből jönnek ki agonosz gondolatok, gyilkosságok, házasság törések, paráznesságok, lopások, hamis bizonyosságok, káromlások, ezek a melyek meg ferteztetik azembert, mosdatlan kezel enni. pedig. nem fertezteti meg az embert.

Magyarázat.

K. Mitsodás amái Évangéliumban lévő farisaeusoknak magok viselések?

F Az ő magok viselések igen igaságtalan, azt vétekkül tulajdonitták az Apostoloknak, hogy meg nem mosdának, minek előtte ennének, mondván hogy ugy meg nem tarttyák a régiek hagyományit, ő magok pedig meg szegik az Isten parantsolatit, hogy a magok hagyományot követhessék., ezt is hányá szemekre akristus., és ebben azokat jelentik, akik leg kiseb vétekkért nagy keménységel kárhoztatnak másokat; holot az olyanoknak nagyob vétkeket lehetne szemekre hánni, amelyekből, még nem is gondolkodnak. magokot meg jobbitani.

K. A farisaeusok babonasságok, kik nagyobra betsülik hagyományot az Isten törvényénél, nem szállottaké mi reánk?

F Azt kívánnok, hogy ne kénszeritetnének azt meg mutatni, de az igen valo szent Hieronimus mondása szerént, hogy a farisaeusok szokási mi reánk szállottak, példának okáért, nagy szorgalmatoságal, és tartalékal. kötelezük magunkot bizonyos imádságokhoz, és Ceremoniákhoz, a melyek nintsenek se kötelesség. se parantsolat alat. és azonban el mulattyuk aleg nagyob és szükségesebb kötelességinket, a vallás béli külső hivatalokot szorgalmatoságal végben vinni, és azonban ki nyitani szivünket arosz kívánságoknak, nem farisaeusi erkölcsöké ezek, ha ezeket követtyük, akersztyésségnek., tsak a külső részire vágyunk.

K. Nem követtyüké meg más valamiben is a farisaeusokot?

F Minden bizonyal követtyük őket sok féle képen. abban a nyomoruságban esnek példának okáért. amidön nem hogy az Évangéliumi tudományot követnék, hanem azoknak helyében. a magok elméjeknek találmányit helyheztesik., eleiben tévén azokat akristus tudományinak. a melyeket mindenkor tanították az Anyaszent egyházban., és amelyeket meg nem lehet változtatni nagy vétek nélkül.

K. Az Eretnekek nem hányhatnaké hasonló állapotokot a Chatolicusoknak szemekre. a hagyományok iránt, mint a mellyeket hánt akristus a farisaeusok szemekre?

F Igen nagy különbség van az Anyaszent egyház. és a farisaeusok hagyományi között. az első az Apostoloktól vette vagy pedig az Anyaszent egyház. akit a szent Lélek igazgatta. rendelte azokat; a melyek tellyeséggel nem ellenkeznek az Isten törvényével, de sőt még annak meg magyarázására, és végben vitelére [végben-vitelére] rendeltettek. apediglen bizonyos, hogy az Anyaszent egyház. a hagyományokat nagyobbra nem betsülli. az Evangyéliumnál, valamint a farisaeusok nagyobbra betsülék az Isten parantsolatlyánál. az emberi. és babonás hagyomásokat.

K Nem lehetne sok keresztyének felől azt el mondani hogy csak szájal tisztelik az Istent. a szivek pedig távul vagyon tölle?

F Ezt mód nélkül láttyuk mostanában, és a leg nagyob részének áitatoságok csak szóból áll, és akülső Ceremoniákból, ahoszu imádságok meg vagyon; de nem belső lélekel vagyon. senem figyelmeteséggel, azt sem tudgyák mit mondanak, csak éppen szokásból imádkoznak. mind azon által azokat reménlik az üdveséget, holot azok az imádságok csak haszontalanok, hogy ha azokhoz nintsen foglalva az Isteni szeretet. és asziv béli figyelmeteség. az igazán való imádság. és avalóságos áitatoság, -az Isteni szeretetből áll, amely ő hozzája fordittyva kívánságit, és suhajtásit.

K. Miképpen érted akristusnak ezeket a szavít, hogy nem a ferteztetit meg az embert., ami aszájban megyen., hanem ami abból származik.?

F Azt úgy kel érteni. hogy nem az eledelek., senem akülső dolgok teszik magokban tisztátalaná az embert, hanem ami vétkeink, amelyek aszivnek rendeletlenségítöl jönnek, igen kel tehát arra vigyázni, hogy csak olyan jó jöjjön, amely tetzhessék Istennek, aki meg vett minden tiszteletet. és szolgálatot hogy ha csak nem a szivből származik, ebből az eredetből jö tehát az embernek minden érdeme, és érdemetlensége.

K. Miképpen nyerhettyük a szivünkre, azt a szüntelen való vigyázást?

F Azt csak egyedül akegyelemből nyerhettyük el. amelyet gyakorta kel kérni Istentől; de hogy ezt a kegyelmet meg lehesen nyerni, annak jobb mondgya nintsen, mint a, hogy el távozunk-avilági szorgalmatoságoktól., amennyiben lehet, és azoktól a mikhez kaptsolva vagyunk, de hogy valaki azt gondolgya hogy meg nyerheti azt avigyázást, amidön. a játékban, látogatásban., dorbévolásban., a sok trétselésben tölti az időt, egészen el merül avilági dolgokban anyira., hogy egy szem pillantásig való ideje nintsen., az üdveségről való gondolkozásra, így az Istent kísérténé, és azt akarná hogy tsudát tenne, hogy ne kívántatnék. a rend szerént való modokal élni.

K. kire tzelóznak akristusnak ezek aszavai, avak, ha vakot vezet, mind aketten averemben esnek.?

F Ezeket aszokat, amellyekel akristus feddi afarisaeusokat. kik vakok lévén, vakságban lévő népet igazgatának. lehet az olyanokra szabni, kik lágy, és tudatlan gyontato papokat keresnek, kik ketsegtessék rossz szokásokat, és akik aveszedelemre vezetik őket magokal. együt., ebből ki tettzik mitsoda szükséges egy olyan lelki vezérlöt keresni, aki tudos, és szorgalmatos légyen, hogy bizodalommal lehesen oktatásit követni, mivel rend szerént az üdveségünk azon áll, a mint igazgat minket agyontato pap, és azon is, amitsoda gondol viszük végben intésit, ez okáért is akarja szent Basylius, hogy olyan embert keresünk. aki meg ne tsallyon, se meg ne hagyja magát tsalni, aki meg holt légyen avilágnak, és akiben. se hejában valóság, se nagyra vagyás ne legyen, a kinek maga viselése meg fedhetetlen légyen

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO TSÖTÖRTÖKÖN.

Imádság

Enged meg mindenható Istenünk. kegyelmedet. hogy meg tisztítsunk aböjtölésnek szentül való végben vitelével. és adgyad hogy hová tovább kedvesebbek lehessünk szent Felséged előtt. ami urunk J. k.

Epistola.

Jérem. 7. 1.

Az ige mely jérémiáshoz lött az urtól mondván, ály az ur háza kapujában, és hirdest ót az igét, és mondgyad, halgassátok azur igéjét egész juda, kik bé mentek akapun., hogy imádgjátok az urat, ezeket mondgya aseregek ura. az Izrael Istene, jóbbittsátok meg ati utaitokat. és ati tselekedetiteket, és veletek lakom ehellyen., ne bizzatok ahazugság igeiben, mondván, az ur temploma, az ur temploma, az ur temploma ez, mert ha jól igazgattyátok az utaitokat, és tselekedetiteket, ha igaságot tésttek a férfiu. és az atyafi közöt, ajövevényen, és az árván, és az özvegyen nem tselekesztek igaságtalanságot. sem ártatlan vért nem ontotok. ehellyen. és az idegen Istenek után nem jártok, magatok veszedelmére, veletek lakom ehellyen, a földön melyet az atyáitoknak adtam örökkön örökké.

Magyarázat.

K. Mire tzeloz ez a mai letzke.?

F A proféta, arra tzeloz, hogy szemekre hánnya asidoknak., mitsoda hittségel bizakodnak, avallás béli külső szolgálatban, a melyel szolgállyák az Istent, nem gondolkodván azon., hogy ő néki aszivek tisztaságáért tessenek, és azö törvényihez való szeretetekért, az anyaszent egyház ezeket az olyan keresztyénekre szabja, akiknek minden vallások tsak a külső tselekedeteből. és Cérémoniákból áll.

K. A sidok miképpen estek vala ebben atévelygésben.?

F Mert azt gondolák. hogy az urnak temploma közöttök lévén. és az Isten maga meg mutatván nekik az áldozatokat, és a Cérémoniakot amelyeket szolgállyák, hogy ő reájok mindenkor gond viseléssel lészen, ámbár ök hüségtelenek, és törvénytelenek legyenek is,. hasonlot lehetne mondani sok keresztyénekről, kik azüdvéségekről való reménségeket, egyedül avallásnak külső részeire epittik, nem szentelvén Istennek sziveket, se életeket nem szabván az Évangyéliumi tanitáshoz., azt tarttyák hogy az Isten nem akarná őket el veszteni. mivel az Anyaszent egyháznak kebelében születtek, aszentségekel élnek, amisére el mennek, de azonban avallásnak leg szüksegeseb részeit el mulattyák, nagy tévelygés volna azt tartani, hogy az elég az üdvéségre, ha az Anyaszent egyházban vagyunk. és a szentségekhez járulunk, az Isten azoknak adgya meg az üdvéséget akiknek elettyek meg egyezik az ő titkainak szentségével, és akik hüségesen meg tarttyák parantsolatit.

K Mit kel tehát tselekedni. hogy az Isten mivelünk lakozék.?

F Meg kel változtatni életünket, magunk viselésit, és hajlandóságit, vétek nélkül való életet éllyünk, és lassanként távoztassuk el szivünket a földi dolgoktól; és tisztítsuk meg anyira, hogy az Isten szentségének lakó helye lehesen, és akkoron az Isten a mi szivünkben fog lakni. mint a maga tempomában. mivel tsak egyedül. a tiszta, és a szent lelkek az ő templomi.

Évangélium

szent luk. 4. 38.

Fel kelvén pedig Jesus asynagogából, a simon házában mene, a simon napa pedig nagy hideg lelésben vala, és könyörgének néki érette, és melléje álván parantsola ahideg lelésnek, és elhagyá ötet, és mindgyárt fel kelvén szolgál vala nékik. mikor pedig anap el nyugodot volna, minnyájan akiknek, külömb féle nyavalyákal valo betegi valának, hozzája viszik vala azokat, ö pedig mindenikre kezeit tévén, meg gyógyittá öket. ki mennek vala pedig az ördögök sokakbol., kiáltván. és mondván, hogy te vagy az Isten Fia, és meg fedvén, nem hagyta vala azokat szollani, mert tudgyák vala ötet kristusnak lenni, meg virradván pedig ki mégyen vala egy pusztá helyre, és a seregek keresik vala ötet. és szintén hozzája menének, és tartoztattyák vala ötet, hogy elne menne töllök, kinek ö mondá, mert egyéb varasoknak is szükség nékem hirdetnem, az Isten országát, mert azért küldettem. és prédikál vala. Gallilaeanak synagogáiban

Magyarázat.

K. Mit jelent ahideg lelés, amelyből akristus meg gyógyittá a szent péter napját?

F Jelenti alelki betegségeket; melyeket alelki betegségek okozák. amelyekből még az igazak sem vétetnek ki, ez élet folyása alatt, a melyben szüntelen kel viaskodniok, arosz indulatok ellen, ami hideg lelésünk, mondgya. szent Ambrus, a fősvénység., a mi hideg lelésünk atisztátalanság, ami hideg lelésünk, anagyra vágyás, ami hideg lelésünk aharag.

K. Mit tanulhatunk az Apostolok példáiból. kik könyörgének a betegért?

F Azt tanulhattuk hogy imádkozunk a betegségben lévő atyánk fiaiért. akristus némelykor inkább meg halgattya azokat. kik másokért imádkoznak. mint ha magokért imádkoznának, és gyakorta érdemesebb dolog. másokért imádkozni mint magáért, mert a felebaráti szeretet mely azt tselekedtetí, nem a maga hasznát tekénti benne.

K. Az aszszony maga nem könyörgeé a meg gyógyulásáért.?

F Az Évangélium arról nem szól, az ő hideg lelése jelenti arosz kívánságoknak lelki hideg lelésit, akik pedig ilyen nyavalyában vannak, nem hogy meg gyógyulásokért könyörögének. de sőt még szeretik nyavalyájokat. és nem kíványák meg gyógyulásokat,

K. Mit tselekedék ez az aszszony meg gyógyulása után?

F Mihent meg gyógyulását érzé, azonnal fel kele, és szolgálni kezde, akristusnak, és az Apostolinak, ez a példa arra tanít hogy nagy siettségel adgyunk hálákat Istennek. a midön testi vagy lelki, nyavalyából meg szabadít minket. a háláadás pedig arra kötelez, hogy az után, nagyob buzgoságal, és hűségel szolgállyunk néki, és ami hivatalunkot, serénységel, és figyelmeteségel végben. vivén, mutasuk meg az által meg gyógyulásunknak valóságát.

K Mit tselekedék akristus, minek utánna a synagogában predikállot, és tsudákat tett volna.

F A pusztában mene imádkozni. ezel példát ad tanítványinak és szolgáinak,. hogy mitsoda szükséges hivatalok végben vitele után magokat el vonni egy kevés ideig. hogy ha a meg lehet. hogy imádságokkal. a mennyei áldást nyerhesék munkájokra

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO PÉNTEKEN.

Imádság.

Hintsed uram kegyelmedet böjtölésünkre., ugy hogy meg tartván atesti böjtöt. alelki böjtöt is meg tarttsuk, ellene mondván avéteknek., a mi urunk J. k.

Epistola.

Num. 20: 2.

Es midön viz nélkül szükölködnék a nép egyben gyülenek, Mojses. és Aaron ellen, és pártot ütven mondanak, bár el vesztünk volna az atyánk fiai között az ur előtt, miért hoztátok ez ur gyelekezetit apusztában, hogy mi, és abarmaink meg hallyanak, miért hoztatok fel bennünket Egyiptusbol. és eleg rosabb helyre hoztatok, melyet bé nem vethetni, mely sem fügét nem hozz, sem szölöt, sem poma gránátot. annak felette innya valo viz sintsen, és el botsátván a sokaságot, bé menven Mojses, és Aaron., a szövetség hajlekába, artzal esének a földre. és kiáltának az urhoz, és mondanak, ur Isten. halgasd meg enépnek kiáltását. és nyisd meg nekik kintsedet, az élő viznek kuttyát, hogy meg elégedvén, szünnyék meg kiáltások. és meg jelenék az ur ditsösége ö felettek, és szólla az ur Mojsesnek. mondván, vedd a vesztöt, és gyüjds egybe a népet, te, és Aaron a bátyád, és szollyatok a kö sziklának előttök, és a vizet ad, és mikor ki hozod avizet akösziklából. igyék az egész sokaság. és az ö barmok, vévé azért Mojses a veszszöt, mely az ur szine előtt vala, amint meg parantsolta vala néki, egybe gyüjtvén a sokaságot. a kö szikla elöt. és mondá nekik, halljátok párt ütök, és hitetlenek, vallyon ekösziklából hozhatunké vizet néktek,? és midön fel emelte volna Mojses akezét. ütven a veszszövel kétszer a kö sziklát. igen böseges viz jöve ki, ugy hogy innék anép, s'abarmok, és mondá az ur Mojsesnek, és Aaronnak, mivel nem hittetek nekem, hogy meg szentelnétek engem az Izrael fiai előtt, bé nem vizitek a népeket a földre, melyet nekik adok, ez az ellen mondanak vize, ahol feddöttek az Izrael fiai az ur ellen. és meg szenteltetett ö benne.

Magyarázat.

K. Honnét vagon. hogy az Isten meg engedé. hogy Mojses az ö hiv szolgálja. aki mindenekben mindenkor oly tsudálatos hitét mutatá. ebben a tselekedetiben ahite meg gyengüllyön.

F Meg engedé azért, hogy meg alázza, meg gyógyítsa, vagy meg oltalmazza valamely belső kevélységtől, eszerent hagyva aválasztatit némely alkalmatoságokban. bizonyos fogyatkozásokban esni, azért hogy meg üsmértesse vélek, a magok gyengeségit, és hogy magoknak ne higyenek. hanem az Istenhez folyamodgyanak. alázatoságal. és buzgoságal., és hogy vélek el hitesse, hogy tsak a kegyelemből tselekedhetnek jót.

K Nagy volté a Mojses vétke?

F Ugy tettik mint ha könnyü lett volna, mivel az ö kételkedése tsak attol volt; hogy fel haborodot volt. annak a háláadatlan népnek. az Isten ellen valo zugolodásán, és fel támadásán. ettöl vagon hogy meg nem tartá azt a sziv béli békeséget, és azt az Istenhez valo bizodalmat. amelyet mutata egész életinek minden tselekedetiben. el nem hitetvén magával. hogy az ur kedvezéssel lehesen ahoz a fel támadot néphez, ez a pelda meg mutattya, mitsoda szükséges tsendes elmével járulnunk az ur eleiben.

K Ha amojtes vétke oly könnyű volna, miért bünteté meg az Isten oly keményen, meg nem engedvén néki hogy bé menyen az meg ígért földre?

F Mert 1. a Mojses kételkedése. jelenté a sidok hüsegtelenségeket. a melyért meg nem érdemlék az Anyaszent egyházban való meneteleket, melyet jelenté a meg ígért föld, 2. mert az Isten meg bünteti keményen fiainak vétkeket, azért hogy a más világon azt el kerülhesék, és vehesék jutalmát jó tselekedeteknek.

K. Mit jelent akö, a melyet meg üte Mojses, és a vesző. a melyel vizet botsáta.?

F A kö jelenté akristust, szent pál szerént., ő is az az élő viz. mely el ólttya a szomjuságunkot, és a vesző jelenté a lántsát, a mely vért, és vizet botsáta a kristus oldalából: jelentvén a kereszttségben lévő vizet. és kegyelmet, mely meg tisztította a lelkét a bünből, el olttya a világi jök után való szomjuságot, és szomjuhoztattya a mennyei jókót.

Évangyélium.

szent Jan. 4. 5.

Jöve azért samariának városában, mely sikárnak mondatik. a major mellett. mellyet Jákob az ő fiának jusefnek adott, őt vala pedig ajákob kuta, jesus azért meg fáradván az utból. ül vala akut mellett, vala úgy mint hat ora. egy aszszony jöve samariából vizet meríteni, mondá néki Jesus adgy innom (mert a tanítványi el mentenek vala avárosba. hogy eledelt vennének) mondá azért néki a samariai aszszony., mit kérsz, te sido lévén. én töllem innod, ki samariai aszszony vagyok., mert nem társalkodnak a sidok a samariaiakkal, felelé Jesus, és mondá néki, ha tudnád az Isten ajándekát. és ki légyen aki néked mondgya, adgy innom, talám te kértél volna tölle, és élő vizet adot volna néked. mondá neki az aszszony, uram nintsen mivel meritened., és a kut mély, honnét vagy azért élő vized, vallyon nagyob vagyé te az atyánknál jákobnál; a ki nekünk ekutat adta. és öis abból ivut. és a fia, s'abarmai. felelé Jesus, és mondá néki. minden aki evizből iszik, meg szomjuhozik, aki pedig iszik avizből, mellyet én adok néki, nem szomjuhozik örökké. hanem a viz mellyet én adok néki, öbenne fel forro viznek kut fejévé léssen. az örök életre, mondá néki az aszszony, uram adgyad nékem azt a vizet hogy ne szomjuhozam, se ide ne jöjek meríteni. mondá néki jesus, meny el hid elé a férjedet, és jöj ide, felelé az aszszony és mondá, nintsen férjem. mondá néki Jesus, jól mondád hogy nints férjed, mert ött férjed volt. és aki most vagyon. nem te férjed, azt igazán mondád, mondá néki az aszszony., uram látom hogy proféta vagy te. a mi atyáink ehegyen imádkoztak, és ti azt mondgyátok hogy jesusálemben vagyon ahely. ahol imádkozni kel. mondá néki Jesus, aszszony állat, hidgyed nékem, hogy el jött az ora, mikor sem ehegyen. sem jesusálemben nem imádkgyátok az Atyát. tí azt imádkgyátok a mit nem tudtok., mi azt imadgyuk a mit tudunk, mert az üdveség az sidoktól vagyon., de eljö az ora, és most vagyon. mikor az igaz imádok, imádkgyák az Atyát lélekben és igazságban, mert az Atya is illyeneket keres. a kik imádkgyák ötet, lélek az Isten, és azoknak kik imádkgyák ötet. lélekben, és igazságban kell imádnok, mondá néki az aszszony., tudom hogy eljö a Messiás, (aki kristusnak mondatik) mikor azért ő el jövend, meg hirdet nekünk mindeneket, mondá néki Jesus. én vagyok aki veled szollok, és azonnal el érkezének a tanítványi, és tsudálkoznak vala, hogy az aszszony állattal beszél vala, mind azon által senki nem mondá mit kerdezkedel. vagy mit szollasz véle, el hagyá azért a vedret az aszszony. és a városba mene. és mondá az embereknek. jertek el, és lássátok az embert. a ki meg mondotta nékem mind a miket tselekedtem. nem de ő é akristus. ki menének azért avárosból., és hozzája menének. azon közben kéri vala ötet atánitványok, mondván, Rabbi egyél., ő pedig mondá nekik. vagyon nékem enni valo étkem, melyet ti nem tudgyátok., mondának azért atánitványok egy másnak, valyon hozotté néki valaki enni, mondá nekik

Jesus, az én étkem az. hogy annak akarattját kövessem. aki engem küldöt, hogy el végezem az ő dolgát, nem ti mondgyátoké, hogy még négy holnap vagyon, és eljö az aratás. imé mondom néktek, emellyétek fel szemeiteket, és lássátok atartományokat. mert fejérek már az aratásra, és aki arat jutalmát veszi, és gyümölsöt gyűjt az örök életre, hogy aki vet is együt örülljön. akí arat is. mert ebben, igaz a mondás, hogy más akí vet. és más aki arat, én titeket aratni küldöttelek. a melyben ti nem munkálkodtatok, egyebek munkálkodtak, és ti azö munkájokba állottatok. abbol pedig avárosbol sok samaritánusok hívének öbenne. a bizonyság tévö aszszony beszédiért, hogy meg mondotta nékem mind azt, a miket tselekedtem. mikor azért hozzája mentek volna a samaritánusok. kérék ötet. hogy őt maradna, és két napig marada őtt. és sokkal többen hívének ő benne. az ő beszédiért és mondgyák vala az Aszszonynak. hogy már nem ate beszédedért hiszünk. mert mi magunk hallottuk, és tudgyuk, hogy bizonyára. ez avilág üdvezítője.

Magyarázat

K. A kristus miért akara szenvedni fáradságokat. az utozások miat?

F 1. Magára akará venni nyomoruságinkot. mi hozzánk hasonló halando testet vévén magára, azért hogy mi nekünk, eröt, és kegyelmet érdemlene., hogy békeséges türesem, és penitentzia tarto lélekel. szenvedgyük nyomoruságinkot, 2. Meg akará bizonyítani, hogy valóságos ember volna, és ez életnek, szükségí, és alkalmatlansági alá vettetet valamint mi, és hogy valójában akart szenvedni, és meg halni érettünk, az után fel támadni, menyben menni, azon testel melyet magára vett volt, és nekünk erős bizodalmat adni, hogy ha mi is szenvedünk és meg halunk, ugyan véle együt fel is támadunk és menyben menyünk.

3. Hogy példájára valo nézve, ellene mondgyunk ez élet lágyságának, és kényeséginek, és hogy az ő szolgálattyáért, és üdveségünkért, kemény, munkás életre adgyuk magunkot.

K. A kristus miért kére mindgyárt innya. a samaritana Aszszonytol.?

F. 1. Azért hogy beszédben eredhesen véle a vizről melyet meritet, 2. azért hogy alkalmatoságot adgyon az aszszonynak., hogy ő maga is kérjen abbol a drága vizből, melyről néki beszél, 3. azért hogy a szegényekhez valo szeretetre indítsa. mivel agazdagok, kik az Istennek akarják magokot adni, a szegényeknek adni kel. ha azt akarják, hogy az Isten is adgyon nekik,

K. Mitsoda Isten ajándékaról szól a kristus ennek az aszszonynak?

F Arrol a kegyelemről, melyet maga akristus érdemlet nekünk, halála által, kegyelem, a mely szent Agoston szerént, az Isteni szeretetnek sugarlása, amelyet aszent lélek adgya szivünkben, és amely nem tsak meg üsmérteti velünk ajót. hanem még azt tselekedtetí is, menyei örömel, és gyönyörüségel.

K. A keresztyének. nem üsmériké ezt az ajándékot?

F Látni valo. hogy nagyob része nem üsméri., mert ha üsmérné, kívánná is, de ahoz sokan vannak idegenységel, a mostani keresztyének közül, ki. üsméri meg betsülhetetlenségít az alázatoságnak, aszegénységnek, békeséges türesemnek, mind ezek egyik részei, annak az ajándéknak, nem láttyuké minden nap, hogy ezeknél anagy jó erkölcsöknél, nagyobra betsülik ahejában valóságot. jószágot, egy kis ideig tarto gyönyörüséget. amelyektöl elkel távozni. akarattyok ellen, hogy lehetne tehát azt el hinni, hogy sokan akeresztyének közül üsmériké ezt az ajándékot.

K. Mi okbol sugarlá az ur ennek az aszszonynak hogy élő vizet kérne tölle?

F A könyörgésre akará elméjét fel indítani, hogy a kegyelmet szent kívánsággal kérje., a melyet az élő vízhez hasonlítja. mert az életet ad lelkünknek, a mennyei dolgokra indította, el ölttette benne a földi dolgokhoz való szomjúságát, és kívánságát, a rossz kívánságoknak sebeségit lecsendesíti benne., és meg tisztította avéteknek szennyéből, a jó tselekedeteknek gyümölcsét hozatta véle.

K Mit jelent a Jákób kútja. melynek vize csak kevés ideig ölttette el a szomjúságot. és miben különbözik attól a víztől melyet a krisztus ígér?

F A, kút víz, jelenti a világi gyönyörűségeket; amelyek még inkább szomjuhozatták azokat. kik azokból isznak; és a melyek nem hogy meg enyhítenék., de de sőt még fel gerjesztik a szomjúságot. és soha bé nem töltik, az ember kívánságát., ellenben pedig a víz, melyet a krisztus ígér, egészen bé tölti azt, aki abból iszik. és csak a mennyei dolgokat suhajtattya véle.

K Mivégre adá értelmére a samaritánusoknak a krisztus. hogy tudva volna nála. az ő tisztátalan élettye?

F Meg akará neki mutatni, hogy ő benne fellyebb való elme volna. az emberi elménél, hogy annál is nagyobb figyelmeséggel lenne intésre, azért is tselekedé. hogy abban a szent szégyenben hozza, rendeletlenségéért, amely a valóságos meg térésre, és penitenciára vinné őtet, amelyek nélkül nem lehetne része, az örök életre fel forró víznek kút fejében. se az üdvességnek kegyelmében.

K. Miért beszélte neki az Isteni imádásnak módjáról. nem haladá a felyül elméjét egy olyan aszszonynak. aki mindenkor tisztátalan életet élt?

F Mert a vallásnak leg főbb része a, hogy az Istent imádjuk, anélkül az Istent nem szolgálják. egyszer mind fel is nyitá szemét ennek az Aszszonynak. hogy meg láthatná ezt a nagy igazságot.

K Micsoda az Isteni imádás?

F Az Istent imádni a, hogy őtet szívesen szeresék: mivel őtet szeretve imádják. ezen szeretet nélkül, nem lehet valóságos vallás, se ájtatóság. az Istent imádni tehát a, hogy őtet szívből szeresük, mindenkben alá vessük magunkot, csak az öakarattól függünk, és az alá vessük, minden szándékunkot, és tselekedetünket, hogy ő előtte magunkot meg alázuk, és leborulván előtte, valljuk meg, hogy csak nyomorultak. tudatlanok, és vétkesek vagyunk, és hogy kegyelme nélkül, semmi neki tetthető dolgot nem tselekedhetünk., hogy magunknak., és rossz hajlandóságunknak meg halyunk. neki szentelvén testünket, lelkünket. és érzékenységünket, ez tehát a valóságos imádás. ilyen áldozatot kel neki ajánlani, minden időben. és minden helyen. a krisztuséval együtt, a ki fel áldoztatott a kereszt fán, hogy minket meg békéltessen az atyával., és aki az oltárokon ajánlja magát velünk együtt. hogy halálának érdemiben részesülhesünk.

K. Micsoda az Istent, lélekben. és igazságban imádni?

F A lélekben való imádás a, hogy őtet, tiszta, és haszon keresés nélkül való szeretettel szeresük, a mely csak egyedül őtet tekintse, és nem ajutalmat. hogy lelki, és belső szolgálattal imádjuk, és ne csak külső Ceremoniákkal. vagy a haszonért, valamint a szidok, kik csak a földi jókat tekintették, az igazságban való imádás a, hogy őtet imádni kel., a tévelygés, és hamiság, esze elegyítések nélkül, nem úgy mint a samaritánusok, kik esze elegyítették vala a bálványok tiszteletét, az Isten tiszteletével, hogy őtet imádjuk azoknak az igazságoknak szeretetével., a melyeket ki nyilatkoztatott nekünk, és mind azokat a melyek tekintik a hitet, és atitkokot, és mind a melyek tekintik az szokásokat.

K Miért tsudálkozáának azon atanitványok hogy akristus egy aszszonyi állatal beszélt?

F Mert az igen ritka dolog vala előttök, de ahitből valo. tisztelet, melyel valának hozája, mint mesterekhez, nem engedé hogy azon meg botránkoznának, se hogy helytelen kérdéseket tennének néki, akristus azért akará hogy ezt írásban tennék. hogy ebből meg tanullyuk el kerülni. az aszszonyokkal valo beszélgetést, hogy ha arra aszükség. és aköteleség nem viszen., avélek hoszas, gyakorta valo és barattságos beszélgetes igen veszedelmes.

K. Mit jelent a veder. melyet a samaritána aszszony el hagyá.

F Jelenti szent Agoston szerént. arosz kívánságot, amellyel a világi gyönyörüségeknek meg romlot vizit merittik, melyet jelent akut, jelenti még arosz szokásokat., és a vétékre vivő alkalmatoságokat, a melyeket el kel hagyni, azoknak kik Istenhez akarnak térni,

K Mit jelent ennek az aszszonynak siettsége. amellyel akará meg üsmértetni akristust a lakosokkal.?

F Ebből ki tettik, hogy valamint avilágnak és arosz hajlandoságnak ellene mondása, első jele avalóságos meg térésnek, a második jele a buzgoságnak. az, amelyet mutatnak avalóságos penitentzia tartok, hogy másokat is az Istenhez vezethessék, és részithessék őket is abban az elrejtet gazdagságban a melyet. oly boldogok voltak, hogy meg találhatták.

K Mit téznek akristusnak ezek a szavai az én étkem. a, hogy az én Atyámnak akarattyát tselekedgyem?

F A kristus meg akará mutatni ezek által az Apostolinak, hogy azért küldetvén el. hogy a lelkeket oktassa. és meg szentelje, eléb valonak is tarttya azoknak szükségeket., a magáénal, és hogy ennek az aszszonynak., üdveségiért az ételt, és az italt, el felejtette volt. ezel példát akara adni. a lelki pásztoroknak., hogy igen nagy figyelmeteséggel adgyanak lelki eledelt areájok biztatot leleknek. és hogy gyakorta a magok szükségeket is el kel mulatni, hogy végben vihesék szolgáltyokat., a hivek is meg tanulhatták minyájan ebből. hogy minden ételek. gyönyörüségek. tsak alégyen. hogy mindenben az Isten akarattyát kövessék. erre valo nézve. tartoznak magokat oktattatni. az Evagyéliumra., a melyben fel vagyon téve az Isten akarattyá. hogy hivataljokat meg tudhasák és hogy bé tölthessék. hüséggel. és szeretettel.

K. Mit téznek ezek aszók, aki vett is örüllön, aki arat is?

F Azt teszik, hogy a proféták el vetvén az igazságnak magvát, a lelkekben. és el készítvén az Évagyélium predikálására, mind ezek, mind az Apostolok, kik munkálodnak az aratásán. meg fogják látni. ki mondhatatlan nagy öröme. amennyekben, azokat a lelkeket, a kiknek üdveségeért ők munkálodtanak, és együt el venni munkájoknak jutalmát.

K. Mit kel gondolnunk a samaritánusok hitéről, akik hisznek egy aszszony szavára, és a sidok hitlenségéről. akik akristus szavainak, és tsuda tételeinek nem hisznek, ?

F Imádgjuk az Istennek meg foghatatlan itéletét, aki irgalmaságot téssen némelyekel. és aki el hágy másokat a magok hitlenségekben, az ő imáadásra méltó böltéségenek rendelése szerént. és tekintsük meg nagy háláadásal., hogy minket meg különböztetett másoktól. akiket vakságokban el hagyta, egy szóval, ebből meg láthattuk. hogy el nem kel mulatni azokat az indulatokat, a melyeket a kegyelem gerjeszti fel szivünkben, és azokat meg ne vessük., se haszontalanoká ne tegyük, a földi dolgokhoz valo ragaszkodásunkal.

NAGY BÖJT 3^{DIK} HETIN VALO SZOMBATON.

Imádság

örök mindenható Isten kérünk tégedet, mint hogy meg előződ szánakodásodal nyomoruságinkot., ad meg minékünk azt is, hogy néked tethessünk. meg tisztítván magunkot a szent tselekedeteket. és az üdveséges böjtöléseket. kérünk tégedet ami urunk. J. k.

Epistola.

Dan. 13. 1.

Es vala egy férfi. ki babylonban lakik vala, és annak neve joakím, és vön susanna nevü feleséget a Heltziás leányát ki igen szép. és Isten felö vala, mert a szüléi mivel hogy Isten félök valának, oktatók az ő leányokat a Mojses törvénye szerént. joakim pedig igen gazdag vala, és gyümölcsös kerte vala közel aházához. és ő hozzája gyűlnek vala a sidok, mivel betsületesebb vala minnyájoknál, és rendeltetének anép közül két vén bírák, abban az esztendőben, kik felöl szollot az ur, hogy a hamiság babylonbol, a vén bíráktól származot, a kít lattatnak vala a népet igazgatni, ezek gyakorolják vala a joakim házát, és azokhoz jönnek vala minyájan akiknek törvények vala, mikor pedig anép meg tért volna dél tájban., bé megyen vala susánna, és sétál vala férjének gyümölcsös kertében. és láttyák vala avének hogy mindennap bé menne, és sétálna, és fel gerjedének az ő kivánságára. és el fordították az ő elméjeket, és le hajták szemeket. hogy ne látnák az eget, se meg ne emlékeznének az igaz ítéletekről., az okáért meg sebesedve valának mind ketten annak szerelmében., és meg nem jelenték egy másnak fájdalemakot, mert szegyenlik vala meg jelenteni egy másnak az ő kivánságokat. véle akarván hálni. és figyelmeznék vala minden nap szorgalmatosaban, hogy látnák ötet, és mondá egyik amásikának, menyünk haza. mert ebédnek orája vagyon, és ki menván el távoznak egy mástól, és mikor viszá tértek volna, egybe találának, és tudakozván egy mástól az okát, meg vallák akivánságokat. és akor együt időt rendelének, mikor találhatnák ötet egyedül. lön pedig, mikor alkalmas napra figyelmeznének., bé mene susánna akertben szokása szerént csak két leányal., és meg akara mosodni, mert hévség vala., és nem vala őt senki, akét el rejtezet, és ötet szemlélö véneken kívül, mondá azért aleányoknak, hozzatok nékem olajt, és szappant; és akert ajtait zárjátokbé., had mosodgyam meg, és meg tselekedék a mint parantsolta vala. és bé zárák a kert ajtait. és ki menének a hátulso ajton, hogy el hoznák a miket parantsolt vala. és nem tudgyák vala. hogy a vének őt ben el rejtezetek, mikor pedig ki mentek volna aleányok. fel kelének a két vének. és hozzája futának. és mondának. imé akert ajtai bé vannak zárva, és senki minket nem lát, és mi ate kivánságodban vagyunk, azokáért engedgy nekünk, és közösüly velünk, hogy ha nem akarod; bizonságot mondunk ellened, hogy egy ifiu volt veled, és azért küldötted ki a leányokat tölled, fel fuvázkodék susánna, és mondá, szorongatásim vannak minden felöl. mert ha ezt tselekeszem, halálom az nekem., ha pedig nem tselekeszem, ki nem menekedem kezeitekből, de jobb nékem, tselekedet nélkül kezeitekben esnem, hogy sem vétkezem az ur szine előtt, és fel kiálta. nagy szóval susánna, és fel kiáltának avének is ellene; és el futa egyik a kert ajtaihoz, és fel nyitá. mikor azért hallották volna a kiáltást a házi szolgák a kertben., bé rohanának az hátulso ajton. hogy látnák mi volna, minek utánna pedig avének szollának, felette igen pirulának aszolgák, mert soha nem mondatott vala olyan dolog susánna felöl, és lön másod nap, és midön el jött volna a nép joakimhoz, az ő férjéhez, el jöve akét vén is. rakva lévén hamis gondolattal. susanna ellen, hogy meg ölnék ötet, és mondának a nép előtt, küldgyetek susánnához, a Heltziás leányához, a joakim feleségihez, és mindgyárt el küldének, és el jöve a szüléivel, és gyermekivel. és minden rokonival. susánna pedig igen gyenge vala, és szép ábrázatu, azok pedig ahamisak. meg parantsolák hogy fel fednék, (.mert bé fedve vala,.) hogy

akár csak úgy elégednének meg az ő szépségével. sirnak vala. az övéi, és minyájan akik üsmerték vala ötet, fel kelvén pedig akét vén anép közöt. akezeket a fejére tevék. ki sirván fel tekintte az égre, mert az ő szive bizakodik vala az urban. és mondának avének, midön mi egyedül sétálnánk akertben. bé jöve ez két leányal., és bé zárá akert ajtait, és el botsátá tölle az leányokot, és hozája jöve egy ifiu, ki el rejtezve volt. és közösüle véle, mi pedig mikor akertnek szegeletiben volnánk, látván a gonoszságot hozájok futánk, és láttuk őket egy másal közösülni, és az ifiat ugyan meg nem foghattuk, mert erősebb volt. nálunknál, és fel nyitván az ajtot el szaladot. ezt pedig mikor meg fogtuk volna, meg kérdök ki volna az ifiu, és nem akará meg vallani nekünk, edolognak tanui vagyunk, hitt nekik a sokaság úgy mint véneknek, és a nép biráinak, és halálra itélék ötet, fel kiálta pedig nagy szoval susánna, és mondá. örök Isten. ki a titkoknak tudoja vagy, ki mindeneket tudsz, minek előtte meg légyenek, te tudod hogy hamis bizonytságot szollottak én ellenem, és imé meg halok, holot semmit nem tselekedtem azokban, a miket ezek gonoszul költöttek ellenem, meg halgatá pedig az ur Isten az ő szavát, és mikor ahalálra vitetnék, fel indittá az ur egy ifiu gyermeknek szent lelkét. kinek Daniel vala neve, és fel kiálta nagy szoval. tiszta vagyok én, ennek vérétől, és az egész nép hozája fordulván, mondá, mitsoda beszéd ez, a melyet szollál, ki midön közöttök állana, mondá, Ilyen balgatagok vagytoké Izrael fiai, nem itélvén, se nem üsmervén az igazat, halálra kárhoztattátoké az Izrael leányát, térjetez viszá az itéletre. mert hamis bizonytságot szollottak ellene., viszá tére azért anép siettséggel; és mondának néki avének, jöj ide, és üllj közinkbe, és jelensd meg nekünk, mert néked adta az Isten a vénségnek tiszteletit. és mondá nekik Daniel, válaszsátok el őket távul egy másal., és meg itélem őket, mikor azért el váltak volna egy másal elé hívá az egyikét közüllök, és mondá néki. gonosz napokba viszá aggot. most jöttek elé ate büneid. melyeket ez elöt tselekedtél. hamis itéleteket itélvén. az ártatlanokot el nyomván, és el botsátván a vétkeseket., holot az ur mondotta, az ártatlant, és az igazat meg ne öllyed, most azért ha láttad ötet mond meg mitsoda fa alat láttad őket beszélgetni egy másal. ki mondá. schinus fa alat. mondá pedig Daniel; igazán hazudál a fejedre. mert imé az Isten Angyala. sententiát vévén tölle, két felé vág tégedet; és azt félre állatván, hagyá a másikat eljöni, és mondá néki, kanaának, és nem judának magva, a szépség tsalt meg tégedet, és a kivánság el fordította ate szivedet, így tselekesztek vala az Izrael leányival, és azok félvén, szolnak vala néktek. de a juda leánya, nem szenvedte el ati hamiságtokot, most azért mond meg nekem. mitsoda fa alat láttad őket egy másal beszélgetni, ki mondá tölgy fa alat. mondá pedig Daniel igazán hazudtál te is a fejedre. mert it vagyon az ur Angyala, fegyvere lévén. hogy két felé vágjon téged, és meg öllyön titeket, fel kiálta azért az egész gyülekezet nagy szoval. és áldák az Istent, aki meg szabadította az ő benne bizokot, és fel támadának aket vén ellen. (mert meg gyözte vala őket Daniel az ő szájokból, hogy hamis bizonytságot mondotak.) és tselekedének vélek. a mint gonoszul tselekedtek vala, felebaráttyok ellen, hogy a mojses törvénye szerént tselekednének, és meg ölék őket, és meg szabadula az ártatlan vér az napon.

Magyarázat

K. Minek tulajdonította. az irás azt, hogy susánna oly álhatatosan álla ellene a kísértetnek.?

F Annak tulajdonította. hogy a szüléi jól nevelték volt, mert mint hogy igazak valának, az leányokot is, az Isteni félelemre intették, mivel aszülék igazsága abban áll, hogy ezt az hivatalt végben vigyék, mert elegendő szükségesebb., az ő üdvösegek, és a gyermekeké ezen áll, mivel ha agyermekek rendeletlenek, és rossz erköltsüek, azt csak amagok gondatlanságoknak tulajdonítsák. mivel leg gyakortáb ettől vagyon. *havalaki* mondgya szent pál. 1 tim. 5. 8. *az övéire, és főképpen házanépére gondot nem visel. ahitet meg tagadta, és ahitetlennél aláb valo. Az anyák* mondgya meg másut 1 tim. 2. 15. *üdvözülnek a fiak szülése által, ha meg maradnak ahitben., és a szeretetben. és a szenttségben jozanságal.*

K. susánna. nem álhataé avének kérésire. hogy ahalált elkerülhese?

F Nem, mert soha sem szabad leg kisebb vétket is tselekedni hogy a testi halált el lehesen kerülni, annál is inkább nem szabad olyan nagy vétket tselekedni mint aházáság törés. vagy más egyéb tisztátalanságot, mivel el akarván atesti halált kerülni, örökös halált szereznének magunknak, ezért is mondá ez a tisztaság szerető aszszony. ha ezt tselekeszem, halálom ez nékem. mivel az élő Isten kezeiben esem, és örökül el veszek. de jobb nékem tselekedet nélkül kezeitekben esnem., hogy sem vétkeznem az ur szine előtt, ezen példából meg tanulhattuk, hogy inkább el kerülyük avétket., mint akár mely veszedelmet, mint hogy annál nagyobb veszedelem nintsen., a léleknek üdveségit nagyobra kel betsülni. a világ jóvánál., abetsületnél. és az életnél, ezt az igazságot meg bizonyították amartyrumok, de hová kel nagyobb bizonyosság erről. mint akristus halála.

K. Susánna, miképpen vévé, halálra valo iteletét?

F Meg marada álhatatosan ahitben., és az Istenben valo reménségben., alázatos bizodalomal emelé hozzája könyörgését, és eleiben tévé ahamis biraknak igazságtalanságokat, az Isten azonnal meg is halgatá könyörgésit, és egy gyermekben. hatalmas oltalmazot támaszta néki, akit nevezék Danielnek, aki is az egész népet az igazságra téríté; és azokat ahamis vádolokot, azon büntetés alá itélé, a melyre itélték vala azt az ártatlan aszszonyt ez a példa nagy vigasztalásunkra lehet nekünk, a midön nagy veszedelmekben., és keserves állapotokban esünk, mivel az ilyen állapotokban bizodalomal kel az Istenhez kaptsolnunk, magunkot. ő el nem távozik, hogy el esenek, azok kik hozzája támaszkodnak, de söt még, ha hozzája hivek, segedelmit nyujtja, meg oltalmaz, és meg vigasztallja.

K, Az Isten miért támaszta arra egy gyermeket, hogy meg üsmértesse susánának ártatlanságát, és meg mentse ahaláltól?

F Hogy meg mutassa nekünk, hogy az ő kezében minden féle eszköz, jóvá lészen., hogy a leg gyengébb eszközel. haszontalanná teheti ahamisaknak igyekezeteket, hogy ha pedig némelykor avilági hatalmasokkal viteti végben rendelésit. reájok szüksége nintsen., azt a leg aláb valo emberel is végben vitetheti. amint ezt meg mutatá az Anyaszent egyháza fel állításakor., a melyre olyan tizen két személyt választá, akik alaton rendüek valának, erő, betsület, és tekintet nélkül, ezeket szabadítá meg az egész világot az ördög kegyetlensége alól, *eszerént. mondgya szent péter, 2. petr. 2. 9. tudgya az ur, az Isten félöket akisértetből meg szabadítani, ahamisakot pedig az itélet napjára a kinzásra meg tartani.* kitsoda az, aki az urban bizot volna, és tölle. el hagyatatot volna. mondgya abölts.

K Miért mondgya az irás, hogy avéneknek az előtt tett vétkek elő jönnek?

F Mert susanna ellen valo hamis vádolások, és hamis tanu bizonyságok, melyeket az ő ártatlansága ellen tettek volt. azö hamiságoknak mértékét bé töltötték vala, és ilyen formában ez az utolso vétke., az több vétkekért valo büntetést. igazságosan okozta nekik,

K Miért hogy az Isten meg nem szabadította a veszedelemből mind azokat a le nyomatot ártatlanokat, valamint meg szabadította susánát?

F Azért, mert meg akarja némelykor próbálni az ő békeséges türesek, és álhatatoságokat, hogy érdemek szerént meg koronázhasa őket, erre valo nézve meg kel bátorodni az igazaknak, kik el nyomatot állapotban vannak, akiknek mindent inkább el kel szenvedni, mint Isten ellen., leg kisebb hüségtelenségben esni, mivel, ha ez életben látható képen meg nem segíti is ártatlanságokat, a másikában. sokal nagyobb jutalmat fog azért adni, erre valo nézve. ha sokakat meg szabadított is ellenségek kezéből, de sokal még többeket azoknak hatalmak alatt hagyot. meg szabadította susánát, és a három ifiat, a kiktől szól Daniel., de meg nem szabadította

ilyen formában a szent Makabaeusokat., se amaga Fiát, akit halálra adá érettünk, se azt a sok számu martyrokat. ő mindeneket, az ő bölts rendelése szerént rendel el. a mely rendelés igaságos. és méltó imádásra.

Evangyélium.

szent Jan 8. 1.

Jesus pedig az olaj fák hegyére mene, és ismég regel atemplomba jöve, és az egész nép hozzája jöve, és le ülven tanittya vala őket, hozának pedig az irás tudok, és a farisaeusok. egy házasság törésben találtatot aszszonyt, és középre állaták azt, és mondának néki, Mester, ez az aszszony most találtatot házasság törésben. atörvényben pedig Mojses meg parantsolta nekünk. hogy effélét meg kövezük, te azért mit mondasz, ezt pedig mondgyák vala kísértven ötet. fel emelkedven, mondá nekik, a ki bün nélkül vagyon közülletek, elsöben avessen követ reája, és ismég alá hajolván. ir vala aföldön, halván pedig egyik a másik után ki menének, el kezdven avéneken, és Jesus egyedül marada, és az aszszony közepen álván, fel emelkedven pedig Jesus, mondá néki, aszszony holvannak akik téged vádolnak vala, senki nem káhoztatoté téged, ki mondá senki uram. mondá pedig Jésum, en sem káhoztatlak teged, eredgy és már többé ne vétkezél:

Magyarázat

K. Mit gondolsz ezeknek a farisaeusoknak tselekedetiröl, kik házasság törésben találtatot aszszonyt visznek a kristus eleiben.?

F Az ő tselekedetekben. tsalárdságal valo buzgoságot látok, és hogy mitsoda vak meröségel mérik vadolni azt az aszszonyt, holot ök sokal vétkeesebbek valának annál a személynél, az ő kevélységekért, és azért az irigységekért. a melyel valának akristushoz. akit is kísérteni akarák, és meg akarák fogni szavaiban, hogy had vádolhasák. ötet, kegyetlennek ha büntetésre itéli az aszszonyt. vagy törvényt nem tartanak. ha büntetésre nem itéli,

K. Mi formában kel gondolkodnunk az ilyen tselekedetröl.?

F vizsgállyuk meg magunkot, és meg láttyuk. hogy hasonló dolgok törtennek mi velünk gyakorta. mi igen utálllyuk a mások nagy, és otsmány vétkeit. annak ugy is kel lenni. de mi akik másokat itélünk. oly keménységgel. sokal vétkeesebbek vagyunk azoknál. az Isten előtt, mi kevélységből, és irigységből, az Isten szolgainak tselekedeteket rosra magyarázuk. hogy őket meg kissebbittsük mások előtt, olyan dolgokat fogunk reájok, amelyekről ök soha nem gondolkodtanak, mind ezek, annál is nagyob vétkek, hogy lelki vétkek lévén, hasonlítanak az ördögéhez

K. Mit felele a kristus, a farisaeusok tsalárd kérdésekre.?

F Nem felele nekik mindgyárt egyébel., hanem halgatásával, le hajolván. irvala ujjával a földön., mint ha nem figyelmezet volna kérdésekre, és mint ha el akarta volna kerülni, itéletet tenni erröl adologrol., és meg felelni olyan kérdésekre, amelyek tsak arra valok valának, hogy okot találhassanak benne. hogy vádolhasák, és meg kisebithesék a nép előtt. akár miképen felellyen ezen halgatásával, de meg akará vélek éreztetni az ő ellene valo tsalárdságokat. és méregel tellyes irigységeket. ezel minket arra tanit., hogy mitsoda okoságal. és vigyázásal. kel felelnünk azoknak, kik ros szándékból, valo kérdéseket tesznek nekünk.

K A kristus meg feleleé végtire kérdésekre?

F Tsak akkor felel meg nekik mikor arra szorgalmaztaták. de az ő felelete teljesen valóságos, olyan ítéletet ad, amely meg határolja lelkeket, ahoz az első birodalom küldte őket, akiket magokban hordozták, és akik elejében teszi. egész életüket, de egyszer mind, meg is üsmertette vélek, hogy nem alább való vétkesek, annál, akiket oly keményen vádolnának, *aki bűn nélkül vagyson közületek, elsőben avessen követ reája.* mondá nekik., avall hogy ez az aszszony meg érdemlé akövezést. hogy meg büntetessék atörvény szerént. de nem olyanoktól, kik ő magok is meg érdemlették volna abüntetést, mint hasonló. vagy még nagyobb vétkekben lévők, egyik bűnös a másikat nem ítélheti, ilyen formában ameg változtat törvény ellen semmit nem monda, se a vádlót aszszonyt nem kárhoztatá, és oly mértékletes bölcs feleletet ad, amely eleget teszen atörvény igazságának, és azt az egyeségit is meg tartá. amely ő neki természete szerent való volt, de amely egyszer mind. kárhoztatá kevélységit, és szemtelenségit a vádlóknak,

K A krisztusnak ezen feleleti mire tanít minket.?

F Arra hogy gyakorta magunkban szálljunk., valójában gondolkodjunk fogatkozásinkról, vádoljuk be magunkot Isten előtt, és inkább ítéljük magunkot, mint sem felebarátunk fogatkozásait, ha más képen tselekednénk, nagy fogatkozás volna, és rosszabbá tenne Isten előtt, mint akár mely nagy tégéres vétkekben élő bűnöst, példának okáért, egy maga hit kevély szűz, az Isten ítélete szerént vétkeeseb, mint sem egy rendezetlen életű aszszony. de aki vétkeiért meg alázza magát.

K Mit tselekedének a farisaeusok halván ezt a választ?

F Meg ütközének ezen az igazságon. melyet akrisztus tett elejében. és olyanokká lének, mint ha lántsát ütöttek volna szivekben., és elpirulván. halgatással ki menének egyik a másik után. nem merék azt mondani, hogy vétkek nélkül volnának, tartván attól. hogy még többet is ne halyanak olyat, a mi nekik nem tettzenék., úgy annyira hogy Jézus egyedül marada, és az Aszszony középen álván,

K A krisztusnak; ezekből a szavaiból. következik a, hogy egy birodalom, egy gazda, egy atya, vétkekben lévén. meg ne büntethesse az alatta valóit.?

F A kívánatos dolog volna. hogy ő magok meg fedhetetlenek volnának. de azok vétkek, ki nem veszi kezekből a hatalmat. hogy meg ne büntessék a vétkest, mind azon által kötelesek erre való nevezve. Isten előtt. hogy jobb rendben éljenek, és nagyobb ártatlanságban, mint akiknek jó példát kel adni, ami pedig ezeknek meg vagyson tiltva, ahogy, ne rossz indulatból kíványák avétket meg büntetni, valamint a farisaeusok. hanem olyan indulatból, hogy igazságot tegyenek, a gonoszokat meg jobbittsák. és a vétket vélek el hagyasák, ehelyes, és rendez, és erre kötelesek mind azok, kiknek hatalmuk vagyson másokon., azért egy fejdelem, egy atya, egy bíró. egy gazda, meg büntethetik avétkeéseket., ha szinte magokat vétkeeseknek érzik is lenni, de a büntetés szánakodással., és belső szégyenel légyen.

K. Mitsoda lelki hasznunkra kel fordítanunk, akrisztus példáját, aki oly kevélységgel bánik azzal az Aszszonyal.?

F Tanuljunk meg ebből példából, hogy a felebaráti szeretetnek határában kel tartani, amód nélkül való buzgóságnak indulatit, szánakodo elmével, békeséges türelemmel, és szenvedéssel kel lennünk, avétkeesekhez, a vétkek melyeket érzünk magunkban, nem engedik meg, hogy őket meg vessük, nyomorgasuk helytelen való buzgósággal, de sőt még a felebaráti köteleseggel arra viszen., hogy mindenben szolgáljunk. avétkeeseknek, a miben töllünk lehet, hogy meg térjenek.

NAGY BÖJT 4^{DIK} VASÁRNAPON.
melyet a község. gusaly vasárnapjának nevezi

Imádság

A mi büneinkért való keserőségünkben. kérünk minden hato Isten tégedet. add meg nekünk malasztodnak. vigasztalását, és hogy élhesünk, annak kegyeségivel. ami urunk. J. k.

Epistola.

szent Pál. Galat. 4. 22.

Mert irva vagyon. hogy Ábrahámnak két fia volt, egyik aszolgálótól. amásik a szabadostól. de aki aszolgálótól. test szerént született, aki pedig aszabadostól. az ígélet által, mellyek példában mondattak, mert ezek akét testamentum, egyik ugyan a sina hegyén, szolgálatra szülvén, mely az Ágár, mert a sina hegye Arabiában vagyon, mely ahoz foglaltatott mely most Jérusalem.. és szolgál az ő fiaival, ama fen lévő Jérusálem pedig szabados. mely a mi anyánk. mert irva vagyon. vigadgy magtalan., aki nem szülsz, örvendez és kiálts, aki nem nemzesz, mert sokal többek az el hagyatattnak fiai, hogy sem annak, akinek férje vagyon. mi pedig atyám fiai, Isáak szerént, az ígéletnek fiai vagyunk, de a mint akor az, a ki test szerént születet vala, üldözi vala azt, aki lélek szerént. ugy most is. de mit mond az írás, vesd ki a szolgálót, és a fiát, mert nem léssen örökös. a szolgáló fia, a szabados fiával. az okáért atyám fiai, nem vagyunk a szolgáló fiai, hanem aszabadosé, mely szabadság. akristus szabaditot meg minket.:

Magyarázat.

K Mit jelentnek azok az egy néhány féle személyek. akikről szól a mai letzke?

F. 1. Ágár jelenti az ó testamentum béli szövetséget. mellyet tett az ur az ő népével. ki adván törvényt néki, a sinai hegyen.

2. sára példája az új testamentumbéli szövetséget, mellyet tett Isten az emberekkel a kristusban. az ő Fiában., az ő vérinek érdeme által.

3. Ismael. Agárnak. a szolgálónak fia, jelenti asidokot. kik mint arabok, abajos. és nehéz törvénynek járma alá valának vettetve. amely törvényt ők, abüntetésnek félelméből viszik vala végben. és a földi jutalomra való nézve. mely ígéletben vala nekik.

4. Isáak. sárának a szabadosnak fia. példája akeresztyéneket kik az Anyaszent egyháznak fiai, szabadosok, mert szabados anyának fiai, kik az Istennek engedelmeskednek, és parantsolatiban járnak, szeretettel, és aszent léleknek szabadságával: aki őket Isten Fiáivá tészí.

K A keresztyének, élneké mindnyájan az Isteni fiuságnak szabadságával.?

F Három féle keresztyének vannak olyanok kik nem élnek ezel a szabadsággal, 1 az olyanok. kik rabjai hajlandóságoknak, példának okáért. akikben uralkodik arosz kívánságnak szeretete, és az érzékenységnek gyönyörködtetése, vagy agazdagsághoz, vagy a nagyra vágyásnak szeretete, vagy más egyéb ilyenek.

2. Az olyanok, kik az Istent ugy tekintik., mint olyan urat. aki kemény, és akinek mindenkor tsak abüntetés vagyon kezében

3 Az olyanok akik az Isten parantsolatit tsak azért követik, és a vétkes tselekedeteket tsak azért kerülnek, hogy félnek akinoktól.

K Miben áll az szabadságnak lelke?

F Abban hogy az Istent szolgáljuk, és parancsolatit meg tartjuk. tiszta, és haszon keresés nélkül való szeretettel., hogy minden tselekedetinket ö néki ajánljuk. és ö érette tselekedjük, hogy ötet evilágon. mindenek felet, és magunknál jobban. szeresük; hogy meg vályjunk rossz hajlandóságinktól. és csak egyedül az Istenhez kaptassuk magunkot.

K kitsoda az az aszszony, aki nem szült, és a kinek sok számu fiai lettenek?

F Az, az Anyaszent egyház, aki is akristus el jövele előtt. magtalan volt, és akinek patriarkákból. profétákból, és Izraélitákból álló kevés számu fiai valának, kik a kristusnak előre adot kegyelméből, az Istent, lélekben. és igazságban szolgálták. de az Anyaszent egyház. a kristus születése után. termékeny let, és véghetetlen számu fiaot ada Istennek. a keresztség által.

K. kitsodák azok afiak, kik az ígértből, lélek szerint születtek?

F Azok avaságos keresztyének, kik itt alatt üldözöttek. és tsufoltatnak, atest szerint való keresztyénektől. de az Apostol azt mondgya, hogy a szolgáló fia, nem leszen örökös. a szabadosnak fiával. az az, hogy azok. kik rossz hajlandóságoknak rabjai, és akik az Istent csak félelemből szolgálják. az igazságnak szeretete nélkül, és csak avilági jutalomért. azok ki vettek atselédes gazdának házából, és nem részesülnek a mennyei örökségben, amely örökség, csak. az Isteni szeretetett illeti, és csak az Isten. valóságos, és az ígért, fiainak adatik meg, azoknak kikeről mondgya az Apostol., rom. 8. 15. *nem vették a szolgálat lelkét, hogy a félelemben éllyetek, hanem a fogadot fiaik lelkét vették. a melyben kiálttyátok. Atyánk, Atyánk.*

Évangélium

szent Ján. 6. 1.

Ezek után Jésus a Galilaeai tengerén túl mene mely a Tiberiásé és követi vala ötet nagy sokaság, mert látták vala ajeleket, melyeket tselekeszik vala azokon. kik betegek valának, fel mene azért Jésus ahegyre. és őt ül vala atanítványival, közel vala pedig ahusvét, a sidok innepe napja, mikor azért fel emelte volna szeméit Jésus, és látta volna hogy igen nagy sokaság jöne hozzája, mondá Filepnek, honnét vesszünk kenyereket, hogy ezek egyenek,? ezt pedig mondgyavala kísértvén őket mert ö tudgya vala, mit volna tselekedendő. felele néki filep, két száz pénz áru kenyér nem elég nekik, hogy ki ki mind csak keveset vegyen is, mondá néki egy a tanítványok közül. András, simon péternek abáttya, vagyon it egy gyermek, kinek ött árpa kenyere vagyon, és két hala, de ezek mitsodák annyi között. mondá azért Jé. telepítették le az embereket, vala pedig sok széna azon ahelyen le telepedének azért a férfiak. szám szerint., úgy mint öt ezeren, vévé azért Jésus a kenyeret, és mikor hálákot adot volna, el osztá aletelepedteknek, hasonló képen ahalból is megnyit akarnak vala. hogy pedig bé telének., mondá atanítványinak szedgyétek fel. a mely morsalékok meg maradtak. hogy elne veszenek, fel szedék azért. és tizen két kosárt töltének meg az öt árpa kenyér hulladékiból. melyek meg maradtak vala azoktól., akik öttek vala, az okáért az emberek mikor látták volna a jelt, melyet Jésus tselekedet vala, mondának, hogy ebizonyára aproféta. ki evilágra jövendő. Jésus azért midön eszébe vette volna hogy el jönének, hogy meg ragadnák ötöt, és királlyá tennék ötöt, ísmég ahegyre futa maga egyedül.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást ad előttben az Anyaszent egyház, amái Évangéliumban?

F Nagy számu népet ád előnkbe. a ki minden dolgait el hagyván [el-hagyván], akristus után mégyen apusztában, hogy beszedit halgathassa, nem gondolkodván az ételről, se egyéb testi szükségéről, ezt a példát azért adgya előnkben, hogy ebből meg tanullyuk, mi formában kel keresni az Isten országát, a mely keresés abból áll, hogy azt mindenél nagyobra betsülyük, ne is nyughatatlankodgyunk mind arról. ami az élethez szükséges, az Isten olyan jó Atya, aki meg nem engedi, hogy a szükségekre valo élfodgyon azoknak, kik mindent el felejtenek ő érette, ezt világosan meg ígérte mondván, keresétek először az Isten országát, és az ő igazságát. és atöbbi meg adatnak néktek. Math. 6. 33. ő meg fogja tartani ígeretit, ha mi kötelességinket követtyük.

K. A kristus mitsoda jót téssen ez el anépel.?

F Tsudát téssen hogy táplálhasa, ött kenyérel, és két halal. meg elégite ött ezer embert, ki vévén az aszszonyokat, és agyermekeket. ebből meg láttyuk, hogy ha akristust, az ő ígését, és kegyelmét azon hitel. és hűségel keresnök, valamint ez a nép, minden testi, és lelki szükséginkre gondgya lenne, mivel az eledel. melyet ád anépnek. jelenté azt az eledelt, melyet ád az olyan lelkeknek. kik övéi akarnak lenni, akik érezvén szükségeket. tsak ötölle várják mind azt. ami szükséges. hogy szivekben táplállya, és meg erősítse az életnek kegyelmét. de ő azt akarja. hogy bizodalomal. és szüntelen kérják azt ő tölle. és azon meg nem kel tsökenni, ha mindgyárt meg nem adgya, ő tudgya mikor kel minket meg halgatni. és reánk hinteni bőségel javait, hogy ha halogattya. a meg adást, tsak azért tselekeszi hogy kivánságunk nagyobodgyék, és hogy nagyob bőségel adgya meg azután a mit kérünk, mert a mihez könnyen jutunk, annak el véstésit is könnyen el felejttyük.

K. Az üdvezítő téssené hasonlo tsudákat még mostanában is, mint a melyet amái Évangéliumban látunk?

F Minden bizonyal teszen, és még nagyobakat. az egész világot olyan buza szemekel táplállya, a melyeket minden nap meg szaporittya. a földben. és hogy ha mi ezt nem tsudálllyuk, nem attol vagyon hogy ez aláb valo tsuda volna, annál, hanem azért, hogy közönséges, és mint egy természet szerént valo, az emberek nem tsudálllyák azt, amit minden nap szoktak látni., söt még arra nem is figyelmeznék, de ami még mind ezeknél tsudálatosab, ahogy, a miolta, akristus fel állította az Anyaszent egyházát. azolta, a maga testével táplállya az igazakat, a mely eledel soha el nem fogy, de söt még, mentöl azoknak számok nevededik, ez a szenttséges eledel is töbre szaporodik. és szaporodni is fog világ vegiig. leg kiseb fogyatkozás nélkül, mivel mindenkor egészen meg marad.

K. A kristus miért vette azt az ött kenyeret. és akét halat hogy azt asok népet táplállya, nem táplálhatta volnaé azok nélkül is.?

F Igen is táplálhatta volna, de minket arra akara tanítani, hogy a közönséges, és természet szerént valo modokal élyünk, és először azt vigyük végben. a mi hatalmunkban vagyon. minek előtte. a rend kívül valo, és atsudálatos modokhoz folyamodnánk, hogy ha pedig aközönséges eledel akara tsudát tenni, az arra valo volt, hogy az az egy ügyü nép. atsudát inkább észre vehesse, mivel tudta, hogy nem volt több ött kenyérenél, és két halnál. hogy ha pedig a népnek természet felet valo erőtt adot volna, és ezekel amodokal nem élt volna, akor azt a láthatatlan tsudát másra magyarázták volna, vagy a természet joságának, tulajdonították volna, vagy más természet szerént valo okoknak, és nem tulajdonították volna atsudának.

K. Mit tselekedék akristus. hogy eledelt adhason anyi népnek.?

F Az ött kenyeret maga eleiben viteté. és mint hogy anyi népnek elegendő nem lett volna, az ő mindenhatósága, elegendővé tette, meg szaporitván azt azött kenyeret, amaga. és atanitványi kezekben. kik anépnek osztogaták, eszerént is kel bännünk szükséginkben, a modokal.

melyeket Isten ád kezünkben, hogy azokról tegyünk. hogy ha pedig azon nem elegendők. az Istent kérjük, hogy méltóztassék mindenható akarattával azokat meg szaporítani, olyan formán amint ő itéli illendőnek lenni, az ő irántunk való rendelkezéséhez képest, és atöbbit hagyjuk reája bizodalomal., hameg adgya áldgyuk érette., ha pedig meg nem adgya, hitessük el magunkal, hogy valamely jobbat tart ami üdveségünkre.

K Az Anyaszent egyház. miért adgya elönkben ezt atsudát, most hogy husvéthoz közelgetünk.?

F Hogy abban meg mutassa nekünk világosan. ahusveti Communionak jelít, a melyben akristus, egy, és ugyan azon kenyérel, a mely az ő teste, még sokal tsudálatosabban táplállya az Anyaszent egyházban való népit, anyi sok saeculumoktól fogvást, és hogy táplalni is fogja világ végezetig, láttyuk azt is egyszers mind, az ött kenyérel tett tsudában, hogy mitsoda készülettel kel lennünk a Communionhoz. ugy mint, ellene mondgyunk a földi dolgokhoz való szeretetnek, kövesük akristust szeresük akülönös életet, aböjtöt. az Isten igéjit, munkálkodgyunk üdveségünken, akristus meg gyógyítá a betegeket. minek előtte enniek adna, kérjük hasonlo képen akristust hogy gyógyítsa meg lelkünket, minek előtte táplállya szent testével, mert senkinek, mondá szent Ambrus nem kel enni abbol az eledelből mely akristus teste. hogy ha elsöben meg nem gyógyítatik. lelki nyavalyáiból; akristus egy néhány sorjában le ülteté a népet. a füre, azal meg mutatván nekünk, hogy meg kel gyöznünk a teremtet állatokhoz való hajlandóságokat, a kiket jelenti a fü, az irás szerént, és azokat meg gyözüik, hogy nagyob tsendeségel járulhasunk ahoz a szentséges kenyérhez, és valamint ez a nép sorjában, és ki ki a maga rendében vala helyheztetve. a jelenté azt a disciplinát és subordinatiót. melyet kel tartani az Anyaszent egyházban, a melyben tartozik kiki az maga pásztorinak, és Isten szolgainak engedelmeskedni, és aláztatóságal követni azt a rendet mellyet ád az Anyaszent egyház, azoknak, kik a Communionra készülnek, azért hogy az ilyen szent dologban, semi rendeletlenség ne légyen

K. A kristus miért parantsolá atanitványoknak. hogy fel szednék a morsalékokot?

F Azért. 1. hogy abbol oly világosan meg bizonyitassék a tsuda, hogy senki abban ne kételkedhesék. 2. hogy meg mutassa kegyelmének böségit melyet téssen azokal, kik mindent el hagynak ő érette igaz szivel.

NAGY BÖJT 4^{DIK} HETIN VALO HETFÜN

Imádság

Adgyad minden hato Isten, hogy minden esztendőben bé töltvén ami nagy böjti kötelességinket, tetzhesünk néked, testi sanyargatásinkért, és lelki aláztatóságinkért. kérünk tégedet. a mi urunk J. k.

Epistola

3 királyok. könyv. 3. 16.

Akkoron jövének, két kurva aszonyok a királyhoz, és eleiben állának, kinek egyike mondá, kérlek uram., én, és ez az aszszony egy házban laktunk. és szültem nála akamarában. harmad nap után hogy én szültem. szüle ez is és együt valánk, és senki egyéb velünk a házban nem volt, kettönkön kívül, meg hala pedig ez aszszonynak a fia éjjel, mert aluván meg nyomta ötet, és fel kelvén éj félnek tsendeségekör, el vette az én fiamot oldalom mellől, én te szolgálod

aluván, és ölébe helyezteté, a meg holt fiát az ölömbé tette. és mikor fel költem volna reggel. hogy tejet adnék a fiának, halva látám, kit jobban meg nézvéen fényes nappal. találám, hogy nem az én szültem volna, és mondá a másik aszony. nem úgy vagyon a mint mondod, hanem a fiad holt meg, az enyim pedig él. ama viszont mondgya vala, hazudsz, mert a fiam él, és a fiad meg holt, és ilyen modon vetekednek vala a király előtt, akor mondá akirály, ez azt mondgya az én fiam él, és a fiad meg holt, és amásik azt feleli nem hanem a te fiad holt meg, az enyim pedig él, mondá azért akirály. hozzatok kardot nekem, és mikor el hozták volna, akardot, akirály eleibe, mondá, vágjátok két felé ez eleven gyermeket, és adgyátok felét az egyikének, és felét amásikának, mondá pedig az aszszony, akinek a gyermeke eleven vala, akirálynak (mert meg indult vala szive afián,) kérlek uram adgyátok néki az eleven gyermeket, és ne öllyétek meg ötöt, a másika viszont mondgya vala, se nékem, se néked ne légyen, hanem osztassék meg. felelé a király, és mondá. adgyátok az elsőnek. az eleven gyermeket, és meg ne öletessék, mert az, az annya, meg hallá azért az egész Izrael ez ítéletet, melyet a király tet vala, és félének a királytól. látván az Istennek böltseségét lenni ő benne., ezítélet tételre.

Magyarázat

K Mit jelent nekünk salamonnak ez a rend kívül valo böltsesége, melyet Istentől vette vala.?

F Jelenti akeresztyeni böltseséget, a mely az Isten ajándékja. a mely kedvelteti velünk a menyei dolgokat, nagyobra betsülteti velünk az örökös jókót. az ideieknél, egy szóval a keresztyéni böltseség, mely a kristusétól, avalóságos salamonétól származik. nem egyéb. hanem az Isteni szeretet. de olyan fényes szeretet, szent Agoston mondása szerént, a mely meg világositott a szent lélek világosságával. a mely meg tudgya különböztetni, hogy mi hasznos. kedves, és tekélletes Isten előtt, és hogy mi egyezik meg az ő akarattyaival.

K Mit kel tselekedni, hogy a böltseséget meg lehesen nyerni?

F Azt ohajtani, és kérni kel az Istentől, valamint Salamon:, azt nagyobra kel betsülni az országoknál, királtságánál. ezüstnél, aranyánál, és adrága köveknél, valamint ő tselekedet, *ha valaki* mondgya szent Jakab. *szükölködik böltseség nélkül, kérje az Istentől, ki mindenek bőséget adgya, de hittel kérje, semmit nem kételkedvén.* jacob. 1. 5. mint olyan jó erköltsöt, a mely tellyeséggel szükséges, hogy magát igazgathassa, és másokat, ha olyan hivatalban vagyon.

K. Miért mondád, hogy aböltseség tellyeséggel szükséges hogy magát igazgathassa?

F Mert anélkül nem lehet el érne az örök boldogságot, mivel a tanittya az embert. arra, hogy magát. az igazság, és az igasság, rende szerént vezérellye, holot tsak ezek vezetik., az örökös jóra, mivel avalóságos bolondság, tsak amaga akarattya, és kivánsága szerént élni, és azal nem gondolni. hogy meg üsmérje, és kövesse, az Isten törvényit, és akaratit, az értelem, és az okosság ellen tselekeszik az, aki el mulattya, azokat. az örök boldogságra vivő utakat, a melyeket a kristus ad előnkben, az ő Évangyéliumában.

K. Szükséges tehát aböltseség arrais, hogy másokat igazgathason.?

F Hogy ha arra szükséges mindenek hogy magát igazgathassa, sokal szükségesebb még arra, hogy másokat igazgathason, ezért is inti salamon sap. 6. 2:3. akirályokat, abirokot, és mind azokat, kik népet igazgatnak., hogy a böltseségtől vegyenek oktatást. magoknak, mivel az oly világóságot ad, mely a szivek titkát. meg hattya. az igazat meg különbözteti vélek, ahamistol. ha el tévelyednek utban vezet, ha el esnek fel emeli őket, és az igazságnak uttyán jartattya őket, erről bizonyoságot tézsen a salamon tselekedete, aki ennek akét aszszonynak a szivekben keresi azt az igazságot, amelyet. beszédekből. fel nem találhatta volna.

K. Mit jelent ez a két aszszony?

F. Az egyike, amelyik, rea áll, és kéré hogy két felé vágnák a gyermeket. jelenti az olyan fél keresztyéneket. a kik azt gondolják., hogy fel oszthatták sziveket, az Isten, és avilág közöt, akik noha akarnák szolgálni az elsöt, de egyszer mind a másikat is akarnák részeltetni szeretetekben, amásika pedig, a melyik irtozva hallá. hogy a gyermeket két felé vágják. és akinek szive meg indult vala fián, mint valóságos anyának, jelenti az olyan lelkeket, akikben avalóságos Isteni szeretet vagyon. kik sziveket egészen az Istennek szentelik, és akik nem szenvedhetik. hogy abban részt vegyen valamely teremtett állat, az első jelenti még az olyan keresztyéneket, kik két felé akarják választani a kristust, el szakadván az ő Anyaszent egyházától; amásika. jelenti az ollyat. a ki ellensége az el szakadásnak. és aki az egyeséghez. kaptolván magát. annak meg tartásáért, mindent fel szentel.

Evangelium.

szent Ján. 2. 13.

És közel vala a sidok husvéttya, és fel mene Jesus Jerusálembe, és találá atemplomban. az ökröknek. juhoknak, és galamboknak árusit, és a pénz váltokot ülvén, és midön köteletskéből mint egy ostort tsinált volna, minnyájokot ki hányá a templombol. a juhokot, és azökrököt is. és a pénz váltok pénzét el ontá, és az asztalokot fel döjté. és azoknak kik a galambokot árullják vala mondá, vigyétek el ezeket innét, és ne tegyétek az én Atyám házát, kereskedés házává, meg emlékezének pedig atanitványi hogy irva vagyon, ate hazadhoz valo buzgoságom meg emésztet engem. felelének pedig a sidok, és mondának néki, mitsoda jelt mutasz nekünk hogy ezeket tselekeszed, felele Jesus. és mondá nekik, bonttsátok el etemplomot. és harmad napra fel állatom azt, mondának azért asidok, negyven hat esztendeig építettett etemplom, és te harmad napra fel állatod azt, ő pedig a maga testének templomáról mondgya vala azt, mikor azért fel támadot volna halottaiból meg emlékezének a tanitványi, hogy ezt mondotta vala, és hívének az irásnak, és a beszédnek mellyet Jesus mondott, midön pedig Jerusálemben volna, husvetban az innep napon. sokan hívének az ő nevében. látván az ő tsudáit, melyeket tselekeszik vala, Jésus pedig nem hiszen vala nekik, azért hogy ő üsmérne mindeneket, és mivel hogy nem vala szükséges néki, hogy valaki bizonytságot tenne az ember felöl, mert ő tudgya vala, mi volna az emberben.

Magyarázat

K. Mit jelent a templom melyet asidok meg fertezteték.?

F Jelenté a mi templominkot, az Anyaszent egyházat, és még a mi lelkünköt is. atemplomok olyan épületek, amelyekben az Isten lakik, és amelyekben akristus. nem figurában, hanem valóságban munkálodgya nagy titkait. a közönséges anyaszent egyház pedig az Isten háza, a melyben akarja hogy tiszteljük, imádják, és neki engedelmeskedgyenek, az egész hivek, kik abban meg egyesültek, és akiknek egy testé, egy szívnek, és egy léleknek kel lenni. mindenik lélek különösön az Istennek lako helye, és temploma, akik meg szenteltettek a keresztségtől által. és tsak egyedül az ő ditsösegire kel lenni azoknak, akár mi képén érttsük., de a Mennyei Atyának háza, az imádságra, akönyörgésre, és az áldozatra rendeltetett. és valami ezeket ellenkezik, ki kel azokat onnét vetni, azt kereskedő szám vető háznak tsinálni, őt világi dolgokrol, hejában valóságrol; tréfárol beszélgetni, mind ezek meg ferteztetik az Isten templomát, a melyért haragját veszik magokra.

K A mi lelkünk miképen lészen az imádságnak háza?

F Hogy ha ki vettyük elménkből, és szívünkben. a világi gondolatokat, és kívánságokat. ha fel emellyük az örökös jókhoz hajlandóságinkot, Istennek ajánlván. mind azt. valamit gondolunk,

mondunk, és tselekeszünk, hasonló képen ditséretinket. háláadásinkot, és áldozatinkot, hogy ha azon munkálodunk hogy szivünköl ki üzük mind azt. ami abuzgoságal, és a szenttségel ellenkezik, mind azt a vétkes kereskedést, a melyért szivünket, birtokában tarttya a gonosz lélek, egy szóval alélek. nem lehet imádságnak háza, se Istennek temploma. hanem tsak annyiban, a mennyiben ellene mondunk a fősvénységnek, a kevélységnek. nagyra vágyásnak, egy szóval mind annak. ami meg szenyeshetné tisztaságát.

K. Mit jelent az ostor a melyel ki üzé atemplombol. mind azokat, kik atemplomban árultanak, és vásárlottanak.?

F Jelenti anyomoruságokat. és amenyei ostort. a melyel az Isten ostorozza, hogy meg büntesse, mind azokat, kik meg ferteztetik templomát, és hogy magunkban térvén, ki hajttuk szivünköl, a hamiságnak áruját, *ha valaki az Isten templomát meg fertezteti*, mondgya szent pál. *el veszi azt az Isten, mert az Isten temploma szent, a mely ti vagytok*. 1 Cor. 3. 17.

K. Mit kellesék tsínálni. a midön láttjuk az Isten Fiát, kezében venni ostorát az ő szent haragjában. hogy minket meg büntessen annyi sok ferteztetésért?

F Meg kel magunkot. alázni az Istennek hatalmas keze alat, aki minket tsak azért fenyeget, és ostoroz evilágon, hogy jobbaká tégyen. és érdemeseké mint fiait, a menyei örökségre. az igen nagy irgalmaság tölle, a midön meg érezteti velünk kezeinek tsapásit. és ki hajttya szivünköl arosz hajlandóságokat, a melyek meg ferteztetik

K Az urnak haragja hasznosé azoknak akiket büntet?

F Az ő haragja rettenetes azoknak, kik tsapása alat meg keményednek, valamint a vas a kalapáts alat, a midön az ő templomából, nem hogy ki vetnök azt. a mi néki nem tettük., hanem még azt meg ferteztettyük ujjab vétkekel. akor még roszabak lészünk mint az előtt voltunk, és a rosz, meg orvosolhatatlanná lészen, hogy pedíglén meg lehesen tsendesíteni, az Istennek fel gerjedet harágját. suhajtoznunk kel az ő keze alat, a mely ha rajtunk sulyos, az ő irgalmaságának kel tulajdonítani, visgállyuk meg el töltöt esztendőinket. szivünknek keserüségében, és tekénttsük ugy ez életnek nyomoruságit, mint anyi kegyelmit Istennek, a melyeket a végre küldi reánk, hogy az ő bennünk lévő templomát. meg ujittuk, a mely templomot., el rontottuk volt, és tisztátalanná tettük volt, vétkeinkel.

K kitsodák azok, akiknek követni kel az urunk buzgoságát?

F Az ő házához valo buzgoságot követni kel apásztoroknak és az egyházi szolgáknak. akiket arra köteledzi hivatalok, hogy az Anyaszent egyházban valo rendeletlenségeket helyre hozák, meg büntessék azokat. kik az urnak templomit. meg ferteztetik, és munkálodgyanak a hivek meg szentelésin.

K Ez a buzgoság tsak az egyháziakat illetié?

F Azzal tartoznak. hogy a hivekben is fel indittsák azt a buzgoságot. mivel ha a kristus lelkétöl vezéreltetnek, a mint szükséges is a keresztyénekhez, lehetetlen hogy az Isten házához valo buzgoság meg ne emésze őket, akár mely renden legyenek, szükséges tehát, hogy minden hatalmokal. példájokal, imádságokal. meg orvosolják. az rendeletlenségeket, melyeket látnak a szent helyeken, és a templomokban, etehát a leg nagyob hivatallyok az uraknak, a magistratusoknak. és a tselédes gazdáknak.

NAGY BÖJT 4^{DIK} HETIN VALO KEDEN.

Imádság.

Adgyad uram. hogy ez a mostani böjtölésünk, minket nagyobb buzgóságban éltesen, és nyerhesük meg szüntelen való segítségit irgalmaságodnak, a mi urunk J. k.

Epistola.

Exod. 32. 7.

Szolla pedig az ur Mojsesnek, mondván, eredgy meny alá, vétkezet anéped, melyet ki hoztál Egyiptus földéből. hamar el távoztak., az uttol, melyet nékik mutattál, és öntöt borjut tsináltak magoknak, és imádtak, és áldozván aldozatokat, mondották, ezek ate Istenid. Izrael. ki téged ki hoztak Egyiptus földéből, és ismég mondá az ur Mojsesnek, látom hogy e nép kemény nyaku, eresz el engem, had gerjedgyen fel ellenek haragom. és töröllyem el őket, és téged nagy nemzetté tészlek, Mojses pedig kéri vala az urát Istenét, mondván, miért gerjed fel uram haragod a néped ellen, mellyet ki hoztál Egyiptus földéből. nagy erővel. és vastag kézel. kérlek, ne mondgyák az Egyiptziusok, álnokul vitte ki őket, hogy meg ölné ahegyeken, és el törölné a földről, tsendesedgyék meg haragod, és légy kegyelmes anéped gonoszságának, emlékezel meg Ábrahamról, Isáakról. és Izraelről. ate szolgálidrol: kiknek meg esküdtél tennen magadra, mondván. meg sokasitom. ati magotokat mint az ég tsillagit, és ezt az egész földet, melyről szollottam, ati magotoknak adom. és birjátok azt minden koron, és meg engeszteltetek az ur. hogy ne tselekedné agonoszt, mellyet szollot vala az ő népe ellen.

Magyarázat.

K Mi az oka hogy az Isten., az Izraélitákról szolván Mojsesnek, nem mondá néki, hogy az én népem vétkezet, hanem ate néped vétkezet.?

F Mert az a nép el hagyván az Istent, az arany bornyut imáda, meg is érdemlé háláadatlanságaért, hogy az Isten ne nevezné maga népnek lenni, hasonlot mondhatni egy olyan keresztyénről, akiért az Isten sokal többet tselekedet. mint a sidó népért. és aki magának bálványt tsinál az aranyból ezüstből. vagy a földből. szeretvén, és kaptolván magát a teremtett állatokhoz, arra is kényszeríti ezekért az urat. hogy el vesse ötet maga elöl, és fiának ne tartssa többé ötet.

K. vannaké olyan keresztyének. kik az arany bornyut imádgják?

F Felette is sokan vannak, olyanok. a fősvények, és az ollyanok, akiknek, agazdagsághoz való szeretet vagyon szivekben, akik avallásnak a leg szenttyeb dolgait is gyakorta, arosz kívánságokra fordíttyák, az illyenek szent pál szerént bálványozásban esnek, a kí is azt taníttya, hogy abálványozó, aki fősvény, aki az aranyat, és az ezüstöt szereti, imádgja ezeket, mivel szent Agoston szerént, azt imádgja az ember amit szeret. az Apostol, köny hullatásal szollot az ollyanokról., kik akristus keresztének, ellenségi valának, akik ahasokot tartották Isteneknek, ugy mint. az érzekenységet és a mértékletlenséget., meg másut, az ördögöt. a világ Istenének nevezi, mivel aki avétek által. rabsága alá adgya magát, az ollyan urának, és Istenének üsméri ötet, nékie áldozván testét lelkét, szívit, elméjét, az ő rabságában pedig, a teremtett állatokhoz való szeretetért esnek, ez így lévén, mind azok arosz kívánságok. melyek. az ember szívében uralkodnak avilági dolgokért, mind anyi bálványok,

K. Az Isten miért mondá Mojszesnek., eresz el. engemet, holot meg nem könyörgöt volt néki az Izraélitákért?

F Azért, hogy meg mutassa, mitsoda nagy hitele volt Mojszesnek előtte, azért is, hogy meg előze, ötet haragjáról. minek előtte kinyilatkoztassa a népen, de nem azért, hogy a népért való kérésit meg gátollya, söt még azal nagyob szánakodásra akará indítani. hogy boszu állását, és haragját meg tsendesitse, könyörgésivel, az Isten abban ugy tselekeszik mint egy jó Atya, aki fel kél hogy meg büntesse az engedetlen fiát, de aki mind azon által, nem bányya. ha meg gátolják, és ha kéri, hogy néki meg botsáson,

K Mit tanulhatunk mi ebből?

F Azt tanulhattuk ebből apéldából. hogy az Isten adgya az igazakban., avétkesekhez való szeretetet, hogy meg gátolják buzgo könyörgésekel boszu állását, mivel az ő irgalmasága olyan, hogy kedvelli abünösökért való esedezést. azért hogy a könyörületeségre, és a szánakodásra indittassék, és egyszers mind, meg is fenyegeti a vétkeket abüntetéssel. melyet érdemlenek, azért hogy meg előzék gyorsaságal való meg térésekkel abüntetést., a mely reájok is fog szállani minden bizonyal, hogy ha vak merőségel akarnak vétkekben meg maradni.

K. Mire akar Isten minket tanyítani, amidön az ő szolgájára, Mojszesre való nézve meg enged anépnek?

F Arra, hogy ebből meg tanulhattyák agonoszok., hogy mitsoda hasznos nékik, az Isten félő embereknek kedvekben lenni. mivel meg kegyelmez nékik, hogy ha szereteteket keresik azoknak a kiket ő szeret, az Isten félők is meg láthattyák ebből, hogy mitsoda kedves ő előtte, a midön agonoszok meg térésekért esedeznek, néki.

K Miképen viselé Mojszes abban az állapotban magát,?

F Az Isten meg igéré, hogy nagy nemzetté tenné ötet. mind azon által nem tekintvén a maga nagyságát., az Istent nagy buzgoságal kéré, azért aháláadatlan népért, ebből, azt tanulhattuk, hogy el mulasuk inkább amagunk hasznát, mint sem az atyánk fiait, és nagyob szorgalmatoságal. könyörögjünk érettek, mint sem magunkért, hogy ha arra nagyob szükségek vagyon, mint magunknak, az illyen felebaráti szeretet kedves Isten előtt, és nékünk hasznos, ambár a mások hasznát keresük is., és nem a magunkét.

Évangyélium..

szent Jan. 7. 14

Midön pedig az innepnek fele el mult volna, fel mene Jesus a templomba, és tanit vala, és tsudálkoznak vala asidok mondván, miképpen tud ez irást, holot nem tanulta, felele nékik Jesus, és mondá az én tudományom nem az enyim, hanem azé aki engem küldött, aki annak akarattyát akarja tselekedni, meg üsméri atudományát, ha az Istentől vagyoné, vagy ha én magamtól szollok, aki magától szöll, az ő tulajdon ditsőségét keresi. aki pedig annak ditsőségét keresi, aki ötet küldötte, ez igaz mondo, és hamiság nintsen benne, nem Mojszes adotté néktek törvényt, és senki közületek nem tselekeszi atörvényt, miért kerestek engem meg ölni, felele a sereg és mondá, ördögöd vagyon. ki keres tégedet meg ölni, felele Jésus- és mondá nékik, egy tselekedetet tselekedtem, és minnyájan tsudállyátok, az okáért adta mojszes néktek a környül metelkedést, (nem hogy Mojszesből volna. hanem az atyáktól.) és szombaton környül metélitek az embert. ha akörnyül metélkedést fel veszi az ember szombaton., hogy fel ne bontassék a Mojszes törvénye, reám boszszonkodtoké, hogy az egész embert meg gyógyítottam szombaton, ne itéllyetek szin szerént, hanem egész itéletet itéllyetek, mondának azért némellyek jérusalemben., nem ezé akit meg ölni keresnek, és imé nyilván szól, és semit

nem mondanak néki, nem de bizonyal meg üsmérteké a fejedelmek. hogy eza kristus, de ezt tudgyuk honnét valo légyen. a kristus pedig mikor eljö, senki nem tudgya, honnét valo légyen, kiált vala Jesus atemplomban. tanitván, és mondván, engem is tudtok honnét valo légyek is tudgyátok. és én magamtól nem jöttem, de igaz az, aki engem küldöt, kit ti nem tudtok, én tudom ötet, mert ő tölle vagyok és ő küldöt engem. keresik vala ötet meg fogni, és senki nem veté kezeit reája, mert még el nem jöt vala az ő orája, asereg közül pedig sokan hívének ő benne.

Magyarázat

K Honnét volt akristusnak az a nagy tudománya, holot nem tanult volt?

F A sidok tudván azt, hogy a jofe házánál neveltetet volt fel, és hogy az ő irás tudojokhoz. nem járt tanulni, azért igen tsudálkozának tudományán, mert ők azt nem tudgyák vala, hogy ugy mint Isten, Igéje, böltsesége, tudománya vala az Atyának, és ugy mint Istentől küldetet Ember, hogy minket tanitson, az Istentől magától vette volt a tudománt, melyet az embereknek hirdetet, *mivel ő benne aböltseségnek. és atudományak minden kintsei el rejtve valának.* Col. 2. 3. és aki ötet el küldötte, vala, eleiben adta volt hogy miket mondgyon. joan. 12. 49. ezt az igazságot ők nem tudván azért is tsudálták, mi pediglen azt tudgyuk, hogy valamit tanitot. az égből hozta le, azt az Apostolinak adta, az Apostolok, az ő tanitványiknak hagyták. és ezt az hagyománt, meg tartotta szüntelen az Anyaszent egyház. saeculumokrol. saeculumokra, ebből azt hozhattuk ki, hogy ami ahit ágazattyát illeti, valami ezen az uton nem jöt hozánk, és valamit olyan uj dolgot tanitanak, mely ezzel a hagyományal. meg nem egyezik, amind tévelygés, és hamiság.

K Mire kel forditanunk azt az üsmerettséget a melyet a krístus hozot, és hagyot nekünk,?

F Arra, hogy ahoz szabjuk hitünket, életünket, magunk viselésit, és mind azt, ami az üdveséget illeti. mivel akeresztyéneknek nem kel azal ahaszontalan tsudálkozásal lenni, a kristus. és a szentek tudományihoz, akiket bé töltötte vala világosságával. hogy ha vétkebek nem akarunk lenni sokal a sidoknál, akiknek nem vala az a világóságok, a mely nekünk vagyon

K Mitsoda értelemel mondá akristus, hogy az ő tudománya, nem az ő tudománya?

F Azzal, hogy ugy mint Isten fia. az Attyától vette atermészetit, tudományát. böltseségit, mivel az Istenben a böltsesség, és atudomány, mind egy, ugy pedig mint ember, tsak azt tanította, a mit tölle tanult, és amit néki hagyot hogy tanítsa, ez így lévén. az ő tudománya, az. Attya, tudománya.

K. Mire tanit minket ezekel.?

F Arra oktattya. apredikátorokot, akiknek ötet kel követni. hogy ne amagok. gondolattyokot hirdesék, se ne amagok elméjékből merittsék a mit mondanak, hanem annak a tudományak, és böltseségnek kintseiből,. melyek szent pál szerént akristusban vannak el rejtve. még ezeken kívül arrais tanitya őket, hogy hivatalokban, ne a magok ditsőségeket keresék., mivel nem magoké atudomány. melyet kel tanitaniok. hanem tsak egyedül annak aditsőségit keresék, akitől küldettek, és a ki közli vélek, világóságit.

K Miképen kel érteni ezeket aszavait az urnak, aki az Isten akarattyát akarja követni, meg üsmeri ha atudományom tölle vagyoné.?

F Azt ugy kel érteni, hogy a ki az Isteni igazságoknak tanulásában elő akar menni, ne nagy elme törésel, legyen a, hanem hogy hiven kövesse azokat az igazságokot. melyeket Istentől

vettünk, mivel Dávid azt mondgya, *hogy a törvénynek meg tartásával. lett tudosab. a tanitói fölöt.* ps. 118. 99. de ezekből nem következik. hogy ne kelletnék szorgalmatoságal. tanulni a szent könyveket., és a szent Atyák tanításit., igen is kel azokat tanulni, de alázatoságal, engedelmeségel. úgy mint illik a szentek tanítványihoz, kérni kel azt a kegyelmet. hogy azokhoz szabhasák elméjeket, kívánságokat, és minden magok viselésit, az Isten akarattyának követésével, lehet tehát. azt az ajándékot el nyerni, hogy aki mit tanit, ha az, akristus tudományaé. *az ur parantsolati* mondá Dávid, *világosak, és meg világosittyák aszemeket* ps. 18. 9. mind azoknak, kik azokat hiven meg tarttyák. az Emmausban menő két tanítványok, a nagy szent Gergely pápa szerént, azért világositatának meg, és azért üsmérék meg akristust; mert felebaráti szeretettel. valának hozzája, és hogy szállást adának néki.

K. Mitsoda értelme vagyon ezeknek aszoknak. *aki az Isten ditsöségit keresi ez igaz mondó.*

F Ez az értelme vagyon; hogy aki nem amaga ditsöségit keresi, hanem az Istenét., nem amaga gondolatit hirdeti ki, és más egyebet nem tanit, hanem a mit az Isten nekünk ki nyilatkoztatot, és azt, amire parantsollya Isten., hogy tanítsák az embereket, az olyan tehát igaz mondó, mivel az Isten tsak az igazságra tanit minket: *Az Isten igaz,* mondá az Apostol. *minden ember pedig hazug.* rom 3. 4. és egy predikátor. aki nem az emberi hasznot keresi. senkit meg nem tsal hizelkedésével, és tsalando igeretivel, mert olyankor semit nem mond magátol., egyebet nem tanit, hanem a mit akristustol vett, el sem halgattya azt, amit ki mondani parantsolt.

K. Mit felele akristus a sidoknak. midön mondák neki hogy ördöge vagyon?

F Illyen nagy káromlásra. semmit nem felele., ezen nagy kegyeségével, és mértekleteségével, arra tanit minket, hogy meg ne indullyunk azon amidön szidalmaznak, és gyaláznak minket. hanem halgatásunkal., mutasuk meg, hogy azokra nem hajtunk.

K. Mi okért bannak illyen formában a sidok akristusal. és miért végezék el magokban. hogy meg öllýék?

F Egyéb okok arra nem lehete, hanem hogy egy jó tselekedetet tselekedet, meg gyógyitván egy beteget szombat napon., mivel hogy bé fedezék ellene valo irigységeket; és gyűlölségeket, azt veték okul. és azal vádolák. hogy meg szegi aszombatot. az egyházi hiv szolgálóknak, a nagy vigasztalás; a midön az Istenért munkálodván, üldözéseket szenvednek, a mellyeket még előre el láthattyák., mivel a tanítvány, nem nagyob mesterénél. ha ő üldöztetett, a tanítvány is üldöztetik, a midön valamely jó tselekedetnek, sok ellene mondoi vannak, a jele, hogy az Isten előtt kedves, a jó tselekedet boszszonttya az ördögöt, mert el ronttya uralkodását. de öis fel indittya, és fel támaszttya a testi embereket, azok ellen. kik azt tselekeszik.

K. Az emberi ellenzéseknem kel tehát minket meg tartoztatni, hogy ne mivellyük az Isten munkáját?

F Jóbban nem tselekedhetünk, mint ha az üdvezitöt követyük, a ki ellen boszszonkodának a sidok., mind pedig halálát keresék. de ő mind azon által. követé szokása szerént. az igazságot predikállani, azért., azt is akarja, hogy azok, akik az övéi, bátorságal oltalmazák az igazságot, hogy az akadályokat meg vessék. és hogy mivellyék annak dolgát. ki őket küldötte, de azt nagy állandoságal, söt még életek el vesztésével is:

NAGY BÖJT 4^{DIK} HETIN VALO SZEREDÁN.

Imádság

oh' Istenünk. aki az embert. a magad képeére formáltad, világi jokat adtz néki, hogy az után az örökös jókót meg engedhessed néki, ad meg lelki szaporodását Anyaszent egyházadnak, hogy azok kik első születések által. földiek. a szenttségben valo új születések által. mennyieiek lehesenek. ami urunk. J. k.

Epistola

Isai 1. 16.

Mosodgyatok meg, tiszták legyetek, vegyétek el gondolatitoknak gonoszságát szemeim elöl, szünyetek meg gonoszul tselekedni, tanuljátok jól tselekedni, keresétek az ítéletet, segittsetek. meg az el nyomtatattat, tegyetek ítéletet az árvának., oltalmazátok az özvegyet, és jöjjetek elő, és fedgyetek meg engem. úgy mond az ur, ha ati bűneitek leendnek mint averes festék, meg fejrülnek mint ahó, és ha pirosak lesznek is mint a piros szín. fejérek lesznek, mint a gypju, ha akarjátok, és engem halgattok, a föld javait eszitek, hogy ha nem akarjátok, és engem haragra ingerletek. a fegyver meg emészt titeket. mert az ur szája szollot.

Magyarázat

K Az Anyaszent egyház, mire akar minket tanítani a máii letzkében.?

F Elönkbe adgya mind azt, a mi szükséges, hogy valóságos meg térésünkkel, vissza térhesünk az Isten kegyelmében. epedig tsak két dologból áll, hogy szünnyünk meg arosz tselekedetől, és tselekedgyünk jót, tegyük, ajó erköltsöt, a rosznak helyében., valamég meg nem szününk arosz tselekedettől, addig meg nem térünk. ámbár külső képen ne tselekedgyünk is roszat; a szivnek kel meg szünni arosz tselekedettől. és azt meg utálni, valamég jót nem tselekeszünk., adig nintsen valóságos meg térés, és tsak akor szününk meg arosztól., a midön jót kezdünk tselekedni. hogy ha a jó erkölcsnek szeretete a szivben vagyon., ót hejában nem marad, hogy ha pedig nem munkálodik, ót nintsen, mivel ajót, ez a szeretet tselekeszi, és enélkül a rosz tselekedet. meg sem szünik, és mindenkor rabságban tarttya az akaratot.

K. Miképpen szünik meg tehát egy bünös arosz tselekedetől?

F Egy bünös meg szünik a rosztól., a midon attol irtozik. és valóságal utállya, a midön ellene áll, rosz kívánságinak, arosz szokásokat sziviből kí irtyya, és meg gyözi, abban uralkodo rosz hajlandóságokat., és elméjiben valo rosz gondolatokat, „hogy el vethesse az Isten szemei elöl, a mí aroszat okozta, mivel haszontalan volna, tsak a tsemetét ki vagdalni, hogy ha gyükerestől ki nem veszük,

K Mikor tanulunk jól tselekedni?

F A midön olyanban foglallyuk magunkot valójában., a mí, az Isten törvényéhez, a keresztyéni jó erköltsökhöz, és rendünk kötelességihez valo szeretetre indithat minket. a midön magunkot arra oktattyuk, az Évangyéliumból, és más olyan könyvekből, melyek keresztyéni életre tanítanak, hogy az Istennek. felebarátunknak, és magunknak mivel tartozunk, a midön erőszakot veszünk magunkon, hogy akristus tanítása szerént valo tselekedetre szoktasuk magunkot., amidön azon vagyunk hogy az Istennek adgyuk magunkot, azal aszivel, és buzgoságal., mint a melyel voltunk avilághoz, amidön gyakorta kérjük az Istennek szeretetét, a mely kezdete minden jónak, és lelke minden jó erköltsnek, és jó tselekedetnek.,

K Mit kíván Isten mit öllünk, mikor azt parantsollya vegyétek el gondolatitoknak gonoszságát. szemeim elöl?

F Az Isten nem elégszik meg azzal hogy a roszt el kerüllyék, és ajót tsak az emberek látokra tselekedgyék, hanem hogy ki vessük aszivünkből. mind azt, ami néki nem tettzik, ugy mint a magunkhoz valo szeretetet. akevélységet, nagyra vágyást, irigységet, fösvenységet, és többeket illyeneket, ö azt nem szenvedheti hogy leg kiseb ragaszkodásal legyünk. az el töltöt életünkben valo vétkekhez, és a tsufság volna, botsánatot kérni olyan vétékért, a melyet még szeretünk, jele volna a, hogy nintsen valóságos töredelmeségünk.

K Mit kíván az Isten még mi töllünk. a mai letzkében?

F Azt kívánnya, hogy ki ki a maga érteke, és rende szerént a jó tselekedetekben foglallya magát, anyomorultakat segittse, az irgalmaságnak tselekedetit mivellye, ha irgalmaságot akar nyerni Istentől. oltalmazák, segittsék, az árvát, özvegyet, az el nyomorultattat. és itéletet tegyenek, ezekben kel tehát. egy keresztyének foglalatoskodni, amaga rendihez, és hivatalyához képest, eztet kel meg tanulni idején., fő képen ezekben a szent időkben, baj, és vigyázás nélkül nem tesznek szert ezekre a jó erköltsökre, de ezeknek gyümöltse örökké fog tartani.

Évangyélium

szent Jan. 9. 1.

Es által menvén Jesus, láta egy vakon születet embert, és kérdék ötet atanitvanyi, Rabbi, ki vétkezet, ezé, vagy a szüléi, hogy vakon születnék. felelé Jesus, sem enem vétkezet, sem az ö szüléi, hanem hogy ki jelentessenek az Isten tselekedeti ö benne. nékem szükséges annak tselekedetit tselekednem aki engem küldöt, mig nap vagyon. el jó az éttzaka, midön senki nem munkálkodhatik, miglen evilágon vagyok, világosága vagyok avilágnak, ezeket midön mondotta volna, a földre pöke, és sárt tsinála, anyábol, és a sárt annak szemeire kené, és mondá néki, eredgy mosdgyál meg a siloé tavában. (mely el küldötnek magyaráztatik:) el mene azért, és meg mosodék, és meg jöve látván, azért, aszomszédok, és akik látták vala ötet az előtt hogy koldus vala, mondának, nem ezé. aki ül, és koldul vala, némellyek mondgyák vala, hogy ez az, némellyek pedig. nem, hanem hasonlo ahoz, ö pedig mondgya vala, hogy én vagyok., mondának azért néki, mi modon nyiltak meg néked a szemeid, felelé, az az Ember, a ki Jesusnak mondatik. sárt tsinála, és meg kené a szemeimet, és mondá nékem. meny a siloé tavára, és mosdgyál meg, és el menék, meg mosdám, és látok, és mondának néki, hol vagyon az? felelé nem tudom.,. vivék a farisaeusokhoz azt. a ki vak volt, szombat vala pedig. mikor a sárt tsinálta Jesus, és meg gyógyította annak szemeit; ismég kérdék ötet a farisaeusok mi modon látna, ö pedig felelé nékik. sárt tön nékem a szemeimre, és meg mosdám, és látok. mondának azért a farisaeusok közül némellyek., ez ember nem Istentől valo., aki a szombatot meg nem tarttya, némellyek pedig mondának, hogy tselekedheti abünös ember a jeleket, és szakadás vala közöttök, mondának azért ismég avaknak, te mit mondasz a felöl, aki meg nyitotta szemeidet, ö pedig mondá, hogy proféta az, nem hivék azért a sidók ö felölle hogy vak volt volna, mig elő nem hivák az ö szüléit, és meg kérdék öket. mondván, eze ati fiatok, kit ti mondotok hogy vakon születet, mi modon látt tehát most? felelének nékik az ö szüléi. és mondának, tudgyuk hogy ez a mi fiunk, és hogy vakon született, mimodon lásson pedig most nem tudgyuk. avagy ki nyitotta meg szemeit nem tudgyuk, ötet kérdgyétek, elég idös, ö maga szollyon maga felöl. ezeket mondák az ö szüléi mert félnek vala asidoktól. mert már esze tanátskoztak vala asidok hogy ha valaki ötet kristusnak vallaná lenni, a synagogából ki vessék azért mondák az ö szüléi hogy elég idös. ötet kérdgyétek., hivak ismég az embert a ki vak volt.

és mondák neki, adgy ditsőséget az Istennek, mi tudgyuk hogy ez ember bünös; ő azért mondá nekik, ha bünös nem. tudom, egyet tudok, hogy midön vak volnék, most látok. mondának azért neki, mit tselekedet néked, mi modon nyította meg szemeidet., felelé nekik, meg mondtam már néktek, és hallottátok, miért akarjátok ismég hallani, talám tiis, az ő tanítványi akartok lenni, meg átkozák azért ötet., és mondák, te légy annak tanítványa, mi pedig a Mojses tanítványa vagyunk, mi tudgyuk hogy Mojsesnek szollot az Isten. ezt pedig nem tudgyuk honnét valo légyen. felelé az az ember. és mondá nekik, hiszem tsudálatos dolog ez. hogy ti nem tudgyátok honnét valo légyen, és meg nyította szemeimet, tudgyuk pedig hogy a bünösököt az Isten meg nem halgatyta. de aki Isten tisztelő, és az ő akarattját tselekeszi, azt halgattyta meg, öröktől fogva nem hallatot. hogy valaki meg nyította volna szemeit. a vakon születetnek, ha ez az Istentől nem volna, nem tselekedhetet volna semit, felelének, és mondának neki, mindenestől bünökben születél, és te tanítaszé minket, és kiveték ötet, meg hallá Jesus, hogy ki vetették ötet, és midön találta volna ötet, mondá neki, hiszé te az Isten Fiában, felelé az. és mondá, kitsoda az uram. hogy hidgyek ő benne, és mondá neki Jesus, láttad is ötet, és aki teveled szöll, ő az, amaz pedig mondá, hiszek uram, és le borulván imádá ötet.,

Magyarázat

K Mire kel nekünk vigyáznunk. ebben avakon születet emberben. akiről szól amái Évangélium?

F Az ő testi vakságában, látnunk kel nekünk annak alelki vakságnak, és tudatlanságnak képit, a melyben vannak minden emberek, avilagban valo jötökor, és a melyből tsak akristus gyógyithattyta meg. de sokal nagyob tsudával; mint a melyel meg gyógyitta szemeit ennek az embernek.

K Miképpen gondolkodának az Apostolok ezen vakon született ember felöl.?

F Azt gondolák, hogy vagy amaga, vagy a szüléi vétkekért született vakon, de akristus feleletéből meg láták hogy más képen volna adolog, az eredendő vétek amelyben születünk közönségesen valo oka az emberi nyomoruságnak, akár testi, akár lelki légyen a, de azon kívül, rend szerént nem kel más különös okát keresni, valamely nyomoruságnak. hanem természet szerént valo okát, mind azon által, mint hogy az Isteni rendelésnek törvénye alá vagon vettetve. az egész természet. az Istennek vannak különös rendelési, az olyan dolgokban is. amelyek közönségesek. és természet szerént valok. eztet láttyuk ebben az emberben, a természet szerént valo okok, és atesti fogyatkozások okozák hogy vakon születesen, valamint akristus mondá, de az Isten, azö vaksága által, akará meg üsmértetni az ő Fiának. a kristusnak, Istenségit, és hatalmát.

K Mit hozhatunk ki ebből afeleletből?

F Azt hozhattyyuk ki, hogy veszedelmes felebarátunk nyomoruságban valo esésit, bizonyos vétkeknek tulajdonítani. hogy ha az Isten ki nem mutattyta annak okát, mivel, más képen sok féle bal itéletben esnénk. mások felöl, és hasonló vétekben. mint a jób baráti, akik látván hogy az Isten mitsoda nyomoruságokkal ostromná ötet, azt az okát adák, hogy igen nagy vétkeket tselekedet. és kép mutató volna, nem tsak aleg gonoszabbakat bünteti meg az Isten leg keményeben külső képen ezen avilágon, és itt nem tsak aleg ártatlanabbaknak kedvez leg többet, adván nekik gazdagságokat, és világi boldogságokat az elsők gyakorta tsendeségben birják a világi jókót, a midön az utolsok. nyomoruságokat szenvednek, a dus gazdag, és lázár ez iránt nagy példák, de hová kel nagyob. mint a kristusnak, példája, az Évangélium tanítása

szerént, a választottaknak, leg többet kel szenvedni. e földön. és semit nem szenvedni, jele volna, ameg vettetésnek.

K. Az üdvezítő mivel gyógyítá meg avakot.?

F Sárt tsinála anyálából, és a sáral meg kené szemeit, ugy tettzik. mint ha az ilyen orvoság nem hogy a vakot meg gyógyítaná. de még aláto embert is meg vakítaná, mind azon által ilyen orvoságot ád, azért, hogy nagyobb fényeséggel tessék ki ahatalom; mely ezt a tsudát tette, és hogy meg mutassa hogy ő ura atermészetnek, és azzal ugy bánik a mint néki tettzik.

K Mit jelent az asár, a melyel meg kené avak szemeit?

F A kristus, azt a sárt, anyálából és földből tsinálá, a szájából valo nyál, jelenté az Isten ígését. és az öröktől valo böltseséget, a ki is azt mondgya maga, *hogy a felségesnek szájából származot.* Eccl. 24. 5. ez az Isteni ige, aki is örökös böltseség, a mi testünket vette fel, akit jelente. a föld, és abból mint egy sárt tsinált, hogy meg gyógyítsa a mi lelkünk vakságát, ugyan ezt is mondgya az írás, fel tévén ezekel aszokal a testesülésnek nagy titkát. *az ige testé lett,* ugyan az az testé let ige. meg egyesítvén minket magában, meg kení ami lelki szemeinket kegyelmének kenetével, és meg világosit minket a hitnek világosságával.

K. A Kristus meg kenvén szemeit sáral a vaknak, miért küldé ötet hogy meg mosodgyék a siloé tavában.?

F Mert az ató jelenté azokat az üdveséges vizeit a kegyelemnek, melyet veszünk a szenttségekbén. fő képen akereszttségben, melyet a kristus rendelte arra. hogy abban meg mosodgyunk., és tisztátalanságunkból meg tisztullyunk., az előtt a Chatecuménusokat meg kenték, és hittek akristusban, de amég nem vala elegendő. mert meg kellettök őket mosni. a kereszttségnek vizében is. siloé, tézsi, (el küldetet) és asiloé toja, annak toja, akit az Atya elküldöt, hogy meg mosogason minket büneinkből,

K. szent János miért mondgya. hogy azok kik üsmerték avakon születet embert, gyógyulása után meg nem üsmerték?

F Azal tudunkra akarja adni, hogy a tekélletes meg térésnek, az a jele, a midön apenitentzia tartó mind másnak tettzik azok elöt, akik ötet üsmerték meg térése elöt, és aki anyira meg változot. hogy ugy tettzik, mint ha más emberré lett volna., és aki beszédit, gondolatit, hajlandóságit, tselekedetit szokásit, mind meg változtatta, akevélységet el hagyván, alázatosá lett, aharagosból, kegyes lett. a fösvényből adakozo, atisztátalanságból. tiszta életü lett, egy szoval aki azt szereti, amit az elöt gyüölöt, és azt gyüölöli, amit az elöt szeretet

K Mik követék, ennek avaknak meg gyógyulását.?

F Az ő testi szemeinek meg gyógyulását követé; az ő lelki szemeinek meg gyógyulások, mivel tekélletes hittel hitt akristusban, a farisaeusok ötet tsalárdnak tarták, akristusért üldözni kezdék. és ki is rekeszték asynagogából. de ő ezen meg nem ijede, hanem nagy buzgosággal és hüséggel tézsen vallást akristus nevéröl, és a hitröl, noha nagy idegenséggel hagyaték el szüléitöl, akik ís attól tartának hogy a synagogából ki ne üzetessenek. jele az ilyen álhatatoság. a valóságos meg térésnek, hogy akegyelemhez hivek lehessünk. meg kel vetnünk atestet, és avért, az emberi tekéntetet. és az emberi ellenzést, és maradgyunk meg kötelességünk szerént. nagy álhatatosággal. a kristusrol valo vallás tételünkben. mivel ő nem üsméri tanítványinak lenni azokat, kik meg pirulnak az ő Évangyéliumjáért.

K Mit látz. ezen vak szüléinek példájában?

F Azt látom hogy, az igazságnak, és az ártatlanságnak, igen kevés oltalmazoji vagynak, és hogy gyakorta azoktól hagyatnak el, akik leg inkább tartoznának mellettek lenni, arra nem

figyelmeznék, hogy ha akristus tiszteletét oltalmazák. öbenne sokal hatalmasab párt fogot találnak, mint sem az egész emberekben. valamint ez a boldog vak. ezt meg tapasztalá.

K Mitsoda oltalomal vala az ur ehez avakhoz?

F A synagogából ki üzetetvén akristusra találá., akì is ötet Atyai szeretettel fogadá, és ujjab világosagal. és kegyelemel bé tölté eztet masokis tapasztalhatták, hogy ha ugy mint ez a vak, avett kegyelemel jól élnek.

K. Mit értesz ezeken a szavain az urnak *azért jöttem evilágra, hogy a kik nem látnak lássanak, és akik látnak, vakokká legyenek.*

F Azt értem, hogy akristus azért jött el. hogy meg vilagosítsa avakokat, és azokat, kik alázatoságal; meg vallyák vakságokat. de azok, kik magok hittségekéből, meg világositataknak tarttyák magokat. a magok vakságokban meg maradnak, és asetettségben el hagyatának, az elsőken érte azokat, kik hozzája mennek, hogy meg világosítsa őket. az utolsokon érte akevély sidokot, és mind azokat. kik őket követik, az alázatoságal valo meg vallása. vakságuknak. és gyengességünknek. kezdete a világoságnak, és az erőnek,. és jele, az előre adatot kegyelemnek, amely minket arra viszen. hogy a kristushoz folyamodunk imádsagunkal., ellenben pedig, a maga hittség. meg gátollya akegyelmet. mert azt hiteti el velünk. hogy mindenre elégségesek vagyunk., és az üdvesség íránt. semire szükségünk nintsen.

K. Mit téznek ezek a szók. havakok volnátok nem volna bünötök?

F Azt tészik, hogy ha. a farisaeusok és azok. kik hozzájuk hasonlok., ellene mondanának magok hittségeknek, és ha tudományokrol anyit nem tartanának, igazán meg vallának vakságokat, és nyomoruságokat, és ugy el kerülnék, avétekben valo eséseket, ne tarttsa tehát azt a bünös ember maga felöl, hogy elegendő világosága, és ereje vagyon., ajó tselekedetre, és arosznak el kerülésire, hanem üsmérje meg alázatoságal. hogy tsak magában nem egyéb. hanem tsak vakság. és gyengesség. és hogy benne egyéb jó nintsen, hanem a melyet veszen az Istentöl.

NAGY BÖJT 4^{DIK} HETIN VALO TSÖTÖRTÖKÖN

Imádság

Ezekben a böjti napokban magunkot sanyargatván. kérünk minden hato Istenünk, önttsed mi belénk azt a szent örömet., mely meg válthatatlan avalóságos buzgoságtol. ugy hogy meg birván. a földi dolgokhoz valo hajlandóságinkot, könyeben vehesük a menyei jokat, ami urunk. J. k.

Epistola.

4^{dik} király. 4. 25.

El mene azért, és juta az Isten emberéhez, akármelus hegyére. és mikor latta volna ötet az Isten embere ellenben, mondá az inasának Giezinék, ihon amaz sunamitis. eredgy azért eleiben. és mondgyad neki, jól vagyé te, a férjed, és a fiad, ki felelé jól. és mikor el jutot volna, ahegyre., az Isten emberéhez, meg ölelé lábait, és oda mene Giézi. hogy el vonná onnét, és mondá az Isten embere. hogy békit néki., mert a lelke keserüségben vagyon, és az ur. el rejtette tölem. és nem jelentette meg nékem, ki mondá néki, vallyon kértemé fiat az én uramtol. nem mondámé néked, ne játszottas meg engem. és ő mondá Giézinék, övezd fel ágyekidot, és vedd kezedben a páltzámot, és meny el. ha ember talál elő, ne köszöntsed, és ha

valaki köszönt téged, ne felely néki, és tedd a páltzámot. a gyermek ortzájára, mondá pedig a gyermek annya, él az ur, és él ate lelked, el nem botsátlak téged, fel kele azért, és követni kezdé ötöt, Giézi pedig el ment vala előttök, és a páltzát a gyermek ortzájára tette vala. és nem vala szozat, sem érzékenység, és viszá tére eleibe, és meg jelenté néki, mondván. nem támada fel agyermek, bé mene azért Eliséus aházba, és imé a meg holt gyermek, az ő agyán fekszik vala, és bé menven bé zárá az ajtot magára, és a gyermekre, és imádkozék az urnak, és felhága, és a gyermekre feküvek, a száját, annak szájára tevé, és szemeit annak szemekre, és kezeit annak kezeire, és reája borula, és meg melegedék a gyermek teste, ő pedig térülván sétála aházban, és az után, ismég fel hága, és agyermekre borula, ásita a gyermek hétszer, és meg nyittá a szemeit. ő pedig szolittá Giézit, és mondá néki, hid elő a sunamitist, ki hivatatván, bé mene hozzája, Eliseus mondá., vid el a fiadot, az aszony az ő lábaihoz esék, és imadá a földön, és fel vévé a fiát, és ki mene, és Eliséus viszá tére Galgalaba.

Magyarázat

K Hogy üsmérhette. a sunamita aszszony. Eliseus profétát?

F Ugy üsmérte, hogy egyszer aproféta sunamitis városába menván, ez az aszszony. arra kénszerité hogy menne hozzája. és lenne nála szálláson. és észre vévén. hogy Isten embere volna. egy kis házatskát készíte néki, hogy mikor avárosban. menne, mindenkor oda szállana. tanullyuk meg ebből. mitsoda nagy tisztelet. és mitsoda hasznos nekünk. az Isten szolgait magunkhoz fogadni, és szükségekben segiteni. akristust fogadgyuk magunkhoz, a midön olyanoknak adunk szállást, akik az övéi, és hogy ha ő vélek tisztelettel bánunk, akar akristushoz., meg mutattyuk valóságos szeretetünket.

K Mitsoda jutalmat vett, aprofétának valo szállás adásáért,?

F Az Isten egy fiat ada néki, aproféta könyörgésire., noha idős vala, és bé tölté házát áldásival, az Isten usorával adgya viszá, az ő érette tett jó téteményt., és gyakorta, meg adgya azokat a kegyelmeket a melyeket szükségeseknek itéli, ha szinte nem kérjük is, valamint Eliseus egy fiat nyere ennek az aszszonynak, noha azt nem kéré, tudván azt a proféta. hogy mitsoda öröme volna ha egy fia lenne, ez a fiu idővel meg hala, de a proféta. imádságival. fel támasztá, és viszá adá az anyjának, így jutalmaztaték meg ez az aszszony jó tétemenyiért, ha szinte az Isten félő emberek akiknek, szállást adunk. atest szerént valo holtat. fel nem támasztyák is, de jó példájokal., és könyörgésekel, lelki életet nyerhetnek azoknak, kik úgy vannak avétekért. mint aholtak.

K. Magyarázd meg nékem, a mái letzkében valo titkokot.?

F 1. Ez a magtalan aszszony. jelenté az Anyaszent egyházat, aki is magtalan vala akristus el jöveteléig, de aki az után sok számu keresztyéneket szüle.

2. Az Elizéus bottya. amelynek nem vala anyi ereje hogy fel támaszthassa a gyermeket., jelenté az ó törvényt, a melynek nem vala anyi ereje, hogy az embereknek életet adhatot volna. a mely életet el vesztették volt. avétekért, a bótt, jelenti keménységit, és fenyegetésit a törvénynek. a melyek félelmet okozhatának., de szeretetet és éltető elmét nem adhatának, Giézi aproféta szolgálja az ura előtt el menván a bóttal. és fel nem támaszthatván ahalotat, jelenté az ó törvény béli szolgálatot, a mely életet nem adhatot

3. Eliséus utánna menván. jelenté akristust. a ki is Mojses után jöve el. Eliséus. esze sugorítván magát. a gyermekre feküvék. a száját. a szájára tevé, a szemeit, a szemekre. a kezeit a kezeire. etsduálatosan jelenté mind azt, a mit az Isten Fia tselekedet érettünk a ki is magára vévén nyomoruságinkot, magát meg aláza meg testesülésiben, hogy hozánk hasonlo lehesen.,

és hogy a mi alá való voltunkhoz alkalmaztathassa magát. a profétának lehelete. mely meg melegíté és fel támaszta a gyermeket, az aszeretnek lelke. melyet akristus ada az Apostolinak midön reájok fuva. és amelyel meg melegitti lelkünket., az életnek kegyelmét adván nekünk, az ő szemei meg nyittyák lelki szemeinket., ahitnek világosságával., az ő szája meg nyittya a miénket, hogy hirdesük ötet, és igazságáról vallást tegyünk az ő kezei a jó tselekedetre fordittyak amiéinket

4. Eliséus bé zára az ajtot magára, hogy nekünk meg mutassa. hogy akristusnak tsudálatosan való kegyelme, asziveknek titkában munkálodik, a mely bé zárja az érzékenységeknek ajtaját, aveszedelmes dolgok előtt. és a szivnek ajtaját arosz gondolatok, rosz kívánságok, az ördögi intselkedések, és a világi ketsegtetések előtt, és mind azok előtt, melyek azt meg ronthatnák, mind ezekből amiket már mondottunk. el lehet itélni, hogy menyi sok imádságiban., szenvedésiben. fáradságiban, utozásiban, tölt akristusnak a lelkeknek fel támadások, a midön a sidoknak predikállá, és a midön el küldé apostolit hogy hirdetnék Evangyéliumát az egész földön.

K. Mi oka lehet annak hogy aproféta meg parantsolá Giezinak, hogy uttyában senkit ne köszöntene?

F Azt akará meg mutatni hogy mitsoda figyelmeteségel., és szorgalmatoságal kel végben vinni az Isten parantsolattyát. hogy az elménkben más dolog nelégyen, se a szivünkben más kívánság. hanem hogy néki engedelmeskedgyünk, és hogy azt tselekedgyük, amit töllünk kíván, hogy nem kel figyelmeznünk aditséretre, a tsufolásra, se az emberek beszédire, a melyek bennünket az ő uttyáról el téríthetnének, vagy kevélységre indíthatnának, hanem egyedül, az Istenre figyelmeznünk és tsak ő rolla gondolkodgyunk.

K Mit tselekedék. a sunamitis aszszony látvan fiát halva.?

F A gyermeket a proféta agyára tevé. gondolván hogy talám. az Isten. a proféta ágyán. inkább fel támasztya agyermecket. vagy is a proféta. az ágyán találvan agyermecket, inkább meg esik a szive rajta. az után nagy siettségel az ur szolgájához mene. a kit nagy sirasal és sziv béli keserüségel kéré, hogy meg segitené. és addig el nem botsátá, valamég meg nem ígéré. hogy el menne véle, noha már Giézit el küldötte volt. a bottyával, ennek az aszszonynak tselekedete kárhoztattya az olyan atyáknak, és Anyáknak gond viseletlenségeket. és kedvezéseket, kik tsendeségel nézik gyermekeknek. a vétek halálában lévő voltokat. nem íygekeznén azon. hogy abbol aveszedeleből ki vegyék, és nem folyamodnak az Isten szolgainak könyörgésekhez. és intésekhez, valamint ez az aszszony tselekedék hogy téréseket meg nyerhesék, az Istentől. mi lehet vétkeseb az ilyen gondatlanságnál.?

Evangyélium

szent luk. 7. 11.

És lön, az után avárosba megyen vala, mely Náimnak hivattatik. és mennek vala véle atanitványi, és sokaságos sereg, mikor pedig aváros kapujához közelgetne., ime egy halotat visznek vala. ki. egyetlen egy fia az anyyának, és ez özvegy vala, és avárosnak sok serege ő véle. kit mikor látot volna az ur. könyörülvén rajta. mondá néki ne sirj. és oda járula, és illeté akoporsót., azok pedig akik viszik vala meg állának. és mondá Jesus. ifiu néked mondom kely fel. és fel üle a ki meg holt vala, és szollani kezde, és adá ötet az ő anyyának. el fogá pedig minnyájokot a félelem. és magasztallyák vala az Istent. mondván. hogy nagy proféta tamadot közöttünk, és hogy az Isten meg látogatta aző népét.

Magyarázat

K. Mit jelent ennek az ifiúnak halála?

F Jelenti a vétekben való lételt, a mely el választtya a lelket az ő Istenétől, akinek ő az élete, valamint ahalál el választtya a lelket a testtől; akit éltet. úgy avétek meg foszttya a lelket. az Istenhez való indulattyától, és gondolattyától; valamint ahalál el veszi a testnek mozgását. és a külső dolgokhoz való érzékenységit, ilyen. állapotban vannak mind azok, akik tellyesek a világi szeretettel. és üresek az Isteni szeretettől, nagy bátorsággal járnak a széllyes uton, mely a veszedelemre viszi, és akik el távoznak a keskeny úttól, melyet a Krisztus tanít nekünk, és amely egyedül vihet minket az örök életre.

K. Min esék meg az iver a Krisztusnak. amidőn látá ezt ahalatot hogy temetni viszik?

F Ennek az ifiúnak. nem a testi halálán, esék meg az ő szive. hanem a lelki halálán, fő képen az ifiaknak lelki halálok, kiknek képit szemlélté ebben ahalotban. az özvegy asszonynak egy fiában, nem ahol testet. hanem a léleknek, avétekben való létit utállja az Isten, nagy oktatásunkra lehet nekünk, az üdveztőnek ez a példája. a melyből meg tanulhattuk. hogy amidőn holt testet látunk meg essék a szivünk. az embernek nyomorúságán, a ki úgy teremtetett volt., hogy meg ne hallyon, mert ártatlan volt, és aki azért vették ahalál, és annyi nyomorúságok alá. mert vétkesé lett, abban ahalotban látjuk tehát mi képit, annak, amivé kel nekünk is lennünk, csak kevés idő múlva, és talám egy néhány óra múlva., és annak a lelki halálnak képit, a melyben vannak sok olyan keresztyének, kik el veszítették a kegyelemnek életét, akik el vannak temetve avétekben. és akiket a mélységben viszi a vétkes kívánságok, hogy ha az Isten könyörületeségből, meg nem állítja őket, nagy figyelmeséggel tartozunk tehát. arra vigyazni hogy meg utálljuk a vétket, mely ahalált okozta, vigyazunk az ítéletre melyet reánk mondtak, és annak végben menetelére, a mely talám nem mesze vagy. és vigyázunk arra, hogy mik követik a vétket az örökké valóságban., mennyi lelket őll meg minden nap avétek. akiket az Anyaszent egyház sirattya. valamint a máli Evangyéliumban való özvegy asszony, siratá fiát nagy anyai szeretettel, a kiknek szivek ezeken meg nem esik, tarthatnak attól., hogy a lelki halottak közöt ne legyenek.

K. Az üdveztő miért mondá ennek az anyának hogy ne sirjon, rosznak tarttyaé ha sirattya atyánk fiait?

F Azt rosznak nem tarttya, ha mértékleteséggel szomorkodunk, ha a reménséget. és a hitet meg nem sérttyük. mivel ezeknek meg kel győzni a természetet., nagy keménység volna nem siratni azokat, kik hozánk oly közel valok, és akiket tartozunk szeretni., mind azon által, látván az Isten akarattyát; az alá kel magunkot vetni, az üdveztő vigasztalni akará ezt az anyát, aki az egyetlen egy fiát siratá, mert életben akará neki viszá adni. hasonló vigasztalásunk. légyen az atyánk fia halálok. mivel őket csak egy ideig veszttük el. a mely sokáig nem tart, főképen ha Istenesen éltek, a nekünk nagy vigasztalásunkra vagy, hogy ha pedig őket mód nélkül szánnok, anyi mint ha boldogságokat irigyenök, a hitnek kel meg mérsékelni a keserüségünket. és meg törölni a könny hullatásinkot, adván nekünk azt a reménséget, hogy még minyájan esze gyülünk az ítéletnek napján, és hogy örökké együt fogunk élni a boldogságban,

K. Ennek az özvegy asszonynak a sirásán. mire kel figyelmezn?

F Arra, hogy a Krisztus meg könyörülvén sirásán., viszá adá neki a fiát, ezt a mi oktatásunkra tselekedé. mert ez az egyes fiu. jelenté az Anyaszent egyháznak azokat a fiait. kik a vétekben holtak meg, és akiket szeretettel sirattya. a Krisztus meg könyörülvén sirásán, és könyörgésin, gyakorta való kegyelmet adgya a meg térésekre. ugyan ezért is, kötelességekben jár. az Isten

félőknek, hogy imádkozanak érettek, és sirasák lelki halálokat., hogy a kristust meg engesztelvén, könyörgésekel, lelki életet adgyon nekik.

K Miért mondgya az irás hogy akristus oda járula, és illeté a koporsot., és a kik vizsik vala meg állának.?

F Azért közelgete. ahalothoz, hogy észre vegyük, hogy azok. kik. a lelki halálban vannak. örökké is abban maradnának. hogy ha, akristus nem járulna. hozzájuk, hogy ha szeretetével. és irgalmaságával meg nem előzné őket, hogy ha nem keresné őket ingyen való kegyelméből. a mely nélkül a bűnös magától hozzája nem térhetne. a kristus meg illeté a koporsot, azért hogy meg mutassa mitsoda szükséges hogy a bűnösnek meg romlot szívét meg illesse, a melyben avétek úgy vagyon zárva, mint koporsójában., hogy fel gerjeszse abban a félelmet, atöredelmeséget. a bizodalmat, és a szeretetett, hogy meg változtassa benne. a teremtet állatokhoz való ragaszkodást, a mely nem engedi hogy az Istenhez fordulhason., a kik ahalotat vizsik, jelentik azokat a rossz szokásinkot, és hajlandóságinkot, melyek a rosszra vizznek., és a melyeket meg tartoztattya akristus az ő szent Lelkének erejével.

K Mit jelentnek ezek a szavai az urnak, amelyekel parantsolá a halotnak hogy fel kelyen.?

F Jelentik aző kegyelmének belső képen való szozattyát. aki is beszél a bűnösnek szívében, aki fel nyittya füleit hogy halhasson, aki fel állittya a vétekből, valamint koporsójából, és fel állitván, készen legyen. parantsolatinak végben vitelére, *minden aki az Atya szavát hallotta. és meg tanulta, én hozzám jó, mondgya* a kristus joan. 6.45.

K. Miért teszi fel. szent lukás. hogy a kristus fel támasztván az ifiat, vissza adá az anyjának.?

F Azért, mert amidön akristus egy bűnöst meg terit, vizsá adgya ötet az Anyaszent egyháznak. a mi anyánknak. a ki meg térésit imádságival., és sirasival nyerte meg neki hogy az után az Anyaszent egyház tanítsa, és vezérellye ötet, az igazságnak uttyán. ez a meg betsülhetetlen kegyelem. melyet nyert a meg tért bűnös. az Anyaszent egyház kérésire, arra kénszeritti ötet. hogy az ő szent Annyához nagyob köteleséget. és engedelmeséget. légyen. és kövesse parantsolatit.

K. Mit jelent ahárom halot. akiket a kristus fel támasztotta?

F Jelentenek három féle bűnösököt., kiket kegyelme által támasztotta fel. a synagoga béli fejdelemnek leánya, ki az ágyán halva feküt, jelenti azokat, kik tsak a szivekben vétkeztek. gondolatokal. és kivánságokal., a mái Évangéliumban lévő ifiu, kit temetni vizznek, képe azoknak, kik külső képen tselekedetekel is ki mutattyák a vétket., lazár. pedig akit már el temettek. és szagos volt. jelenti azokat. kik meg rögzöt vétkes szokásoknak, sullyos terhe alatt vannak., és akiknek példájok veszedelmes, és botránkozottato

NAGY BÖJT 4.^{DIK} HETIN VALO PÉNTEKEN

Imádság

Oh' Istenünk. aki meg ujítod avilágot ki mondhatatlan szenttségidel kérünk tégedet. enged meg Anyaszent egyházadnak. azt a kegyelmet., hogy élhesen azzal amit rendeltél hogy az örök boldogságra vigye. és az idő béli segittségedet meg ne vonnyad tölle. a mi urunk J. k.

Epistola

3. király. 17. 17.

Lön pedig ezek után, meg betegedék. aház gazdaszszony fia, és igen nehéz betegség vala, ugy hogy nem maradna lélegzet benne, mondá azért Illyésnek., mi közöm nékem veled Isten embere,? bé jöttél hozám, hogy emlékezet lenne hamiságimról. és meg ölnéd afiamot. és mondá néki Illyés, ad nékem a fiadot, és el vevé ötet az öléből, és vivé a vatsoráló házban:, ahol ö lakik vala, és tévé az ö ágyára, és kiálta az urhoz, és mondá, én uram Istenem., még az özvegy aszszonyt ís, aki engem táplál a mint lehet, meg sanyargattadé, hogy meg ölnéd fiát, és ki terjeszté magát, és meg méré a gyermeket három uttal, és kiálta az urhoz, és mondá. én uram Istenem., térjen beléje kérlek, a gyermek lelke, és meg halgatá az ur az Illyés szavát, és viszá tére a gyermek lelke. és meg elevenedék, és vevé Illyés a gyermeket, és alá vivé ötet az also házba, és adá az anyyának, és mondá néki. imé él ate fiad, és mondá az aszszony Illyésnek. most ebben üsmértem meg, hogy Isten embere vagy te. és az ur igéje. igaz ate szádban.

Magyarázat.

K A mai letzkében lévő aszszony, haragjában mondáé ezeket a szokot. a profétának, mi közöm nékem veled?

F Nem haragbol. de söt meg alázatoságbol. mondá, attol is tarthata, hogy talám nem bánt olyan szentül az Isten emberével, a mint kívántatot, és talám a fia halálával büntette meg ötet. a midön az Isten embereivel élünk, ahit arra tanit, hogy ö benne az Istent tekéntsük, nagy tisztelettel legyünk hozzájuk, magunkot hozzájuk érdemetleneknek tarttsuk, az illyen gondolat vivé szent pétert arra, latván oly tsudálatos halászattyát. hogy az urnak lábaihoz borulván. azt mondaná néki, *tavozzál el tölem. mert én bünös vagyok*

K Illyés fel akarván támasztani agyermeket, miért terjesztéki magát. és méré meg a gyermeket három uttal.?

F Meg akará nekünk mutatni. hogy tselekedetében titok volna. és hogy annak mélyeb értelmét kel keresni, mint sem a betü szerént valot, mivel a profétának. az ö magát esze sugorítása, és a holtra, háromszori borulása, nem vala szükséges annak. aki a tsudát tette. agyermekek testire valo maga esze sugorítását a profétának., ugy tekénthettyük mint képit, az Isten Fia maga meg alázásának, a meg testesülesben. a melyben magát meg hajtotta a mi kitsinységünkhöz képest., hogy lelkünknek életet adgyon, ami gyengeségünkhöz hasonló testet vett magára. azért hogy a mi testünk,. hasonló légyen az ö ditsőségéhez. a profétának, háromszori le borulása, jelenti azt, hogy a vétekből valo fel támadásunk. a minden ható Isteni három személynek munkája., ugyan ezt is láttyuk a kereszttségben., a midön Atyának. Fiunak. és szent Lélek Istennek nevében keresztelnek., és hogy háromszor márttyák a vizben az ó embert, hogy az uj fel támadgyon.

K. Mitsoda hálá adásal tartozunk az Isten Fiának oly nagy maga meg alázásáért, a mely meg érdemlette nekünk a lelki ujonnan valo születést.?

F Ollyan hálá adásal, hogy a menyiben töllünk lehet, mérjük magunkot annak maga meg alázásához, a ki magát. a mi gyengeségünkhöz mérte. erre valo nézve akarja azt, hogy hasonlok legyünk a kisedekhez, és aki első akar lenni, hogy a leg aláb valonak tarttsa magát. és mások szolgájának.

K Mi képpen mutathattuk meg a szent Háromsághoz való kötelességet a melyel vagyunk hozzája az új életünkért?

F Hogy ha nagy szorgalmatosággal meg tarttuk ezt a nagy kegyelmet, az Atyához való fiui engedelmeséggel, a Fiúhoz, igazán való szeretetünkkel, és a szent Léleknek sugarlását, hűséggel való követésünkkel, mivel mi fogadot fia vagyunk az Atyának, meg váltattunk a Fiú által, meg szenteltettünk a szent Lélek által, ennek a három Isteni személynek, lévén szenteltetve, tartozunk annak mindenel, ajánlyuk néki lelkünknek életit, gondolatunkot, kívánságinkot, és tselekedetünket, mert mindent tőle veszünk, és ezek után, ha a világ, a vétek, és az ördög hatalma alá adnok magunkot, nagy szentség törés volna, és meg szeplősitenők testünket, és lelkünket, kik az Isten templomává lettek a keresztségben.

Evangelium.

szent Ján. 11. 1.

Vala pedig egy beteg lázár. Betániából Máriának, és ennek nennyének Mártának kastélyából való. Maria pedig a vala, a ki meg kente az urat kenettel, és meg törölte az ő lábait az ő haja szálaival. kinek a bátya lázár beteg vala, ahugai azért hozzája küldének, mondván, uram akit szeretz beteg, halván pedig Jesus, mondá nekik, ebetegég nem halálra való. hanem az Isten ditsőségére, hogy ditsöitessék az Isten Fia az által, szereti vala pedig Jesus mártát, és az ötsét Máriát. és lázárt. midön azért meg hallá hogy beteg volna, meg marada még két nap azon ahelyen, ezekután mondá atanitványinak. mennyünk ismét Judaeába. mondának néki atanitványok. Rabbi. most keresnek vala tégedet a sidok meg kövezni. és ismég oda mégyé, felelé Jesus, nem tizenkét orája vagyóné a napnak. ha ki napal jár, meg nem ütközik, mert evilágnak világosságát láttya, ha pedig éjjel jár, meg ütközik, mert nintsen világosság benne, ezeket szollá. és ezek után mondá nekik, lázár a mi barátunk aluszik, de el mégyek hogy az álomból fel serkentsem ötet, mondának azért atanitványi, uram ha aluszik meg gyógyul. az ő haláláról mondotta vala pedig Jesus, ök pedig gondolák. hogy az álomnak aluvásáról mondaná. akkor azért Jesus. nyilván meg mondá nekik. lázár meg holt, és örülök tiérettetek, hogy higyetek, hogy őt nem voltam. de menyünk el hozzája. mondá azért tamás aki kettősnek mondatik. a tanitvány társainak, mennyünk el mi is hogy hallyunk ő véle, el jöve azért Jesus, és találá ötet. hogy már négy napig volna akoporsóban. Betania pedig Jérusalemtől. közel tizen ött futamatnyi földön vala, a sidok közül pedig sokan jöttek vala mártához, és mariához. hogy vigasztalnak öket. a bátyók felől. Márta meg halván hogy Jesus jöne eleibe mene. Mária pedig othon ül vala, mondá azért Márta Jesusnak, uram ha itt lettél volna. az én bátyám meg nem holt volna. de most is tudom. hogy valamiket kérsz az Istentől meg adgya néked az Isten, mondá neki Jesus. fel támad ate bátyád, mondá neki Márta, tudom hogy fel támad az utolso napon. mondá neki Jesus. én vagyok a fel támadás, és az élet, aki én bennem hiszen.. ha szinte meg hal is él. és mind a ki él, és én bennem hiszen. meg nem hal. örökké, hiszedé ezt. mondá neki. valoban uram én el hittem hogy te vagy akristus. az élő Isten Fia, ki evilágra jöttél, és mikor ezeket mondotta volna, el mene. és el hívá az ötsét Máriát titkon mondván, a Mester jelen vagyón tegedet hi, Maria ezt halván, fel kele hamar, és hozzája mene. mert még nem jött vala Jesus a kastélyba, hanem még azon helyen vala ahol Márta eleibe ment vala. a sidok azért, akik véle aházban valának, és vigasztallyák vala ötet, midön látták volna Máriát hogy hamar fel költ. és ki ment. követék ötet, mondván hogy akoporsohoz mégyen. hogy őt sirjon., Maria azért midön oda ment volna ahol Jesus vala. látván.. ötet, alábaihoz esék, és mondá neki, uram ha itt lettél volna, nem holt volna meg a bátyám, Jesus azért hogy látá ötet sirni, a sidokot is kik véle jöttek vala. hogy sirnának., meg busula lelkében, és meg háboritá magát. és kérdé. hová tettétek ötet. mondák. neki. uram, jöj el és lásd meg, és könyveze Jesus. mondák

azért a sidok, imé mint szereti vala ötet. nemelleyek pedig közüllök. mondának, nem tselekedhette volna ez, aki meg nyitotta a vakon születnek szemeit hogy ez meg ne halna. Jésus azért ismét meg busulván magában. akoporsohoz mene. vala pedig egy barlang. és kö vala arra tétetve. mondá Jesus, vegyétek fel akövet, mondá néki Márta, alázár huga, uram immár szagos. mert negyed napi, mondá Jesus, nem mondamé néked hogy ha hiszsz, meg látod az Isten ditsőségét. el vevék azért akövet, Jésus pedig fel emelvén szemeit. mondá. Atyám, hálákot adok néked. hogy meg halgattál engemet. én pedig tudom vala hogy mindenkor meg halgatz engem. de enéért, a mely környül áll, mondám azt, hogy meg hidgyék hogy te küldöttél engemet. ezeket midön mondotta volna. nagy szoval kiáltá. lázár jöj ki. és mindgyárt ki jöve a ki meg holt volt. meg kötve lévén lábai és kezei, ruhákkal, és az ortzája kezkenövel vala bé fedve. mondá nékik Jésus, oldgyátok meg ötet, és botsásátok el. sokan azért a sidok közül kik Máriához. és Mártához jöttek vala, és látták vala a miket tselekedet Jesus. hivének ö benne.

Magyarázat

K. Mitől vagyon hogy az ur oly igen szeretvén lázárt meg engedé hogy halálos betegségben esék.?

F Azért, hogy azt ne tsudálljuk, ha az Isten félöket. betegségekben. és nyomoruságokban látjuk, és hogy magunkot vigasztaljuk nyomoruságinkban, mivel hozánk valo szeretetinek jele, a midön ostoroz, olyan Atya aki meg bünteti fiait hogy jobbak. legyenek. és érdemesebbek örökségihez. ö maga az Isten Fia volt., mind azon által. nem vala ment a szenvedésektől, az Attya gyalázatos halálra adá éretünk, mernöké arra kérni hogy más képen bányék velünk., ugy nem volnánk az ö örökös és valóságos fiai, ha semmit nem szenvednénk, valamint szent pál is mondgya hebr. 12. 8.

K. Mit tanulhatunk szent Tamásnak, ezekből a szavaiból., mennyünk el mi is hogy meg halljunk ö véle?

F Azt tanulhattuk. hogy ne vigyázunk a világtól valo tartásra, se a magunkhoz valo szeretetre. hanem bátorítsuk magunkot és felebarátunkot, az Isteni szeretettel. hogy meg vessük. azokat a veszedelmeket, mellyek köteleséginket. meg akarják gátolni. valamint az első keresztyének tselekesznek vala, akik nem tartának attól., hogy a hatalmasoknak, és agonoszoknak haragjokban esenek, tsak meg segethessék azokat kik veszedelemben. vagy nyomoruságban valának.

K A lázár halálát miért nevezé az ur álomnak?

F Azért, hogy meg tudgyuk., hogy ö néki olyan könnyü. egy holtat fel támasztani, valamint almából fel ébreszteni valakit, és hogy az igazaknak halálok, inkább alom. mint sem halál, mivel azö halálok. a nyomorult életről. az örök életre valo által menetelek.

K Mit jelent nékünk. alázár halála. negy naptól fogvást. akoporsóban valo léte, és az ö rothadása?

F Jelenti az olyan lelket, aki a vétkes szokásokban fekszik. valamint a koporsóban. el is lévén temetve. az elmének felét vakságában, le nyomatva. és bé fedve valamint egy kövel. a meg keményedet szivnek terhe alatt, a mely másokat meg ront. meg rothadot példa adásival.

K Miretanitanak minket ezek az urhoz valo szavai Mártának, uram ha it lettél volna, az én bátyám meg nem holt volna?

F Arra tanítanak, hogy a mi lelkünknek halálát; nem más okozza, hanem az Istentől való el távozásunk, a ki is élete lelkünknek, valamég akeresztyén lélek hozója való hűségít, félelmit, és szeretetít meg tarttya, az Isten is meg tarttya mind addig mindenható segítségivel akegyelemnek életében, de mihent sugarlásit el kezdi mulatni, és arra kényszeríteni hűségtelenségivel és háládatlanságival hogy ő tölle el távozzék. és tsak magára el hagyja. akoron minden bizonyal ahalálban esik, akristus felelé Mártának, én vagyok a fel támadás, és az élet, az az, hogy a lelkek tölle veszik az életet, és a fel támadást, ezt is jelenté a lázár fel támadása, ezt a lelki fel támadást, meg is adgya azoknak. kik azt olyan hittal kéri, mint a melyel akarta hogy mártá kérje bátyjának fel támadását.

K A kristus miért busula., és haborodék magába a lázár halálán?

F Ura lévén szent Lelke indulatinak maga magát fel indittá. hogy mi is öreája való nézve. ahit alá vessük elménket, és érzékenységinket, alázár haláláért busulást inditta magában, meg akarván nekünk mutatni, hogy irtozásal. kel lennünk a vétekben való létünkhöz. a melyet az emberek vakságból, tsak játéknak tarttyák.

K A kristus miért könyveze. és parantsolá hogy fel vennék akövet?

F Meg akará mutatni azoknak, kik abünösök meg téréseken munkálodnak, hogy siratniok kel azoknak veszedelmes állapottyokot, és hogy előllök el vegyék mind azt, valami meg akadályozhatná. az Istenhez való meg téréseket.

K. Miért kiálta fel szoval?

F Hogy velünk meg értesse mitsoda nehéz a vétekben meg rögzöt. bünösnek meg térése, és hogy mitsoda nagy baj arosz szokásnak, sulyos terhe alol fel kelni. eza kiáltása az üdvezítőnek, jelenti azon bünösnek az Istentől való távul létit. a kinek nagy kiáltással kel Istentől meg nyerni valóságos meg térésit.

K Lázár fel támadván, miért parantsolá atanitványinak. hogy meg oldanák ötet.?

F Ezel meg mutatá nekünk, hogy mitsoda szabadságot adot Apostolinak, és a papoknak, hogy meg botsásák a vétkeket, és fel oldgyák abünösököt, a szenttség szerént való fel oldásal., de noha szabadságok is légyen arra. hogy meg tartoztassák. és meg botsásák a vétket, meg kötözék. és fel oldozák a bünöst, mind azon által. a szent Atyák szerént a fel oldozó szabadságal akor élyenek., a midön láttyák a kristus kegyelme által. valóságos töredelmeségít a bünösnek, és nem akor, a midön még abünös, a vétkeihez vagyon ragaszkodva. és rosz szokásinak koporsojában., sok szent Atyákat hozhatnék elé, de azok közül tsak szent Gergely pápát hozom elé. hom. 26. supr. Evange., láttyátok mondgya. hogy a tanitványok életiben oldgyák fel azt. akit az ő Mesterek halotaiból fel támasztot. mert ha akor oldozták volna fel. mikor még holt volt. annak inkább meg rothadását mutatták volna meg. mint sem a kristus hatalmát. ebből láttyuk, hogy tsak azokat kel fel oldoznunk. pásztori szabadságunkal. akiket láttyuk, hogy a mi mesterünk fel támasztotta éltető kegyelmével.

NAGY BÖJT 4^{DIK} HETIN VALO SZOMBATON.

Imádság

Enged meg uram nekünk kegyelmedből hogy gyümoltsit vehessük a bennünk lévő áitatoságnak. mivel a mi böjtölésink, tsak ugy léznenek nekünk hasznosok. hogy ha tettzeni fognak joságodnak a mi urunk. J. k.

Epistola

Isa. 49. 8.

Ezeket mondgya az ur, kellemetes időben meg halgattalak tégedet, és a meg szabadításnak napján. meg segítettelek. téged, és meg tartottalak téged, és a népnek szövetségül adtalak téged, hogy fel állatnád a földet, és az el pusztult örökségeket birnád, hogy azoknak akik fogva vannak mondanád. mennyetek ki, és azoknak akik a setettségben vannak, jelennyetek meg. az utakon legeltetnek, és minden egyenes helyeken az ő legeltetések, nem éheznek, se nem szomjuhoznak, és nem süti őket a hévség., és a nap, mert a rajtok könyörülő igazgattya őket, és a vizek forrásinál itattya őket, és minden hegyeimmet uttá tészem. és az ösvényim fel magasztaltatnak, imé ezek megszűnnek jönek, és imé amazok északról, és a tenger felől. és ezek a déli földről, ditseretet mondgyatok egek, és vigadgy föld, énekellyetek ditseretet hegyek, mert meg vigasztalta az ur az ő népit. és az ő szegényin könyörül, és mondá sion, el hagyot engemet az ur, és az ur el feletkezzet rolam. vallyon el feletkezhetiké az aszszony. a magzattyáról, hogy ne könyörüllyön az ő mehe fián, és hogy ha el feletkeznék is, de én el nem feletkezem rolad:

Magyarázat

K Ezen letzkében valo első szokot kinek mondgya az Isten?

F A kristusnak az ő Fiának, akit a földre akará küldeni., hogy az emberek üdvességében munkálodnék, a meg szabadításnak napja, a melyben meg segítette Isten akristust az, az ő első el jövetelének ideje, az Atya Isten meg segítette ötet úgy mint embert, hogy végben vihesse; a meg váltásnak munkáját, meg is tartotta ötet, ellenséginek üldözések ellen, és győzedelmet adot néki avétken. ahalálon. és pokolbéli hatalmaságokon.

K Magyarázd meg nekünk atöbbit is.

F A kristus fel állította a földet. meg váltván az embereket. és meg békéltetvén őket az Attyával., az el pusztult örökségek, jelentik. az egész nemzeteket, akiket az Atya. örökségül adta néki, el valának pusztulva, azok az örökségek, a sokaságu hamis Istenektől., vagy is inkább az ördögöktől, akiket imádták, mint Istenségeket, és el valának hagyatva Istentől., mert el hagyá őket, amagok uttyokon járn. és sziveknek kívánságira hagyá őket. azok pedig akiket afogságból ki vitt, és a setéttségből ki vette. jelentik azokat, kik meg szabadítottak az ördög fogságából, és a véteknak szolgálattyaából. az üdvezítőnek kegyelme által, és akiket meg világosította. Évangéliumával, hogy viszá térhessenek az Istenhez. és az ő szolgálattyaára állyanak azzal a szeretettel, a mely valóságos szabadakká teszi őket, ők is azok ajuhok, kik az utakon, és az egyenes helyeken legeltetnek, mert tévelygésekből viszá térvén. az igazságnak utain járnak, a hol az ő lelkeknek eledelek az igazság:, a mellyeken vezeti őket az örökös pásztor, a maga testével. és vérivel táplállya őket, szüntelen vigyázván reájok, oltalmazza őket, ellenségektől.

K Még atöbbit is magyarázd meg nekünk?

F Az irás mondgya, hogy se nem éheznek, se nem szomjuhoznak, és nem süti őket a hévség, és anap, mert a kegyelemnek forrási el oltván benne. a kívánsagoknak hévségít. nem fogják többé kívánni a földi jókót, se a világi gyönyörüségeket, az után, a fösvényiség, nagyra vágyodás. és ahejában valóság. nem fog benne uralkodni, a proféta mondgya, hogy az Isten uttá teszi ahegyeket., és az ösvényit fel magasztallya, mert meg alázza kevélységeket, és fel magasztallya azokat. kik kitsiny szívüek, és félénkek.

K kitsoda az a sion városa a mely azon panaszkodik hogy az ur el hagyta, és el feletkezett rolla?

F Az, az Anyaszent egyház. akit az Isten mint ha el hagyta volna úgy tett, anagy üldöztetések alatt, mind azon által el nem hagyta volt, és soha el sem hagyta, meg ígérte neki hogy minden hatalmas ellenségeitől meg oltalmazza, és veleis léssen világ végezetig.

Évangélium.

szent Jan. 8. 12.

Ismég szolla nekik Jesus mondván, én vagyok avilágnak világosága, aki engem követ. nem jár a setettségben. hanem az életnek világosága léssen önála, mondák azért neki a farisaeusok, Te, te magad felől tész bizonytságot, ate bizonytságot nem igaz, felelé Jesus, és mondá nekik, ha én bizonytságot tészek is magam felől, igaz az én bizonytságom. mert tudom honnét jöttem, és hová megyek. ti pedig nem tudjátok honnét jövök, vagy hová megyek. ti test szerint ítélték, én nem ítélek senkit, és ha én ítélek, az én ítéletem igaz, mert egyedül nem vagyok. hanem én, és aki engem küldött, az Atya. és ati törvényekben írva vagyon, hogy két embernek bizonytsága igaz, Én vagyok aki bizonytságot teszek magam felől. és bizonytságot teszem én felőlem a ki engem küldött az Atya, mondának azért neki, hol vagyon ate Atyád, felelé Jesus, sem engem nem tudtok. sem az Atyámat, ha engem tudjátok, talám az Atyámat is tudjátok. ez ígéret mondá Jesus akintses lábánál. tanítván atemplomban. és senki meg nem fogá őtet. mert még el nem jött vala az ő órája..

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk az Évangéliumnak első szavait?

F A kristus azt mondá hogy ő, avilágnak világosága., azaz, hogy ő az Anyaszent egyházát úgy világosította, valamint a nap a világot. a kristus eljövele előtt. az emberek setettségben valának. és tudatlanságban., nem üsmérik vala az Istent. se magokat. se hivatalyokat. se tévelygéseket. sőt még a filozofusok is a kiknek valamely üsmérettségek vala az Istenről. szent pál szerint. rom. 1. 21. nem dicsérték őtet. se semi hálaadásal nem valának hozzája. a teremtet állatnak adták adtséretet és a tiszteletet; holot a teremtőnek kellett volna azokat adni. sok tévelygésekben, és rendetlenségekben valának, az okoságnak minden világosága. meg vala homályosítva. a rendetlen rossz kívánságokkal. a melyeknek rabjai valának az emberek., *Az ur, mondá David ps. 13. 2. menyből nézet az emberek fiaira, hogy lassa, ha vagyoné értelmes, és Isten kereső, mindnyájan el hajlottak.*

K Hogy kellett tehát őket tanítani?

F szükséges vala hogy az, Isteni, önnön maga aböltéség. testet vegyen magára, hogy látható, és hozánk hasonló legyen, hogy ő maga tanítson minket, és világosítson meg világával. az Istennek meg testesült Fia. méltoztatott mesterünké, és az igazság tanítója lenni, *senki nem üsméri a Fiat*, mondá akristus. Math. 11. 27. hanem az Atya, az Atyát sem üsméri senki is, hanem a Fiu: és akinek a Fiu meg akarja jelenteni.: *A ti Mesteretek. egy. a kristus. C. 23:10.* azt parantsollya nekünk az Atya, hogy őtet halgasuk, azért ha őtet halgattuk, bizonyosok vagyunk abban, hogy el sem tévelyedünk., az Isteni böltségségnek, és tudományának. minden kintsei, akristusban vannak el rejtve: ő minket csak arra tanít a mi igazságos. a mi igaz, és hasznos. az Évangéliumban, és atraditióban hagyta nekünk tanítását. azokban fel találjuk mind azokat a miket kel hinnünk., és tselekednünk az üdvességre. az Istenről való üsmérettségség.

a magunk meg üsmérése, az Istenhez, magunkhoz, és felebarátunkhoz való kötelességünk, mind ezek fel találatnak abban akét tárházban.

K Miért mondgya akristus, hogy aki ötet követi nem jár asetétségben. hanem az életnek világosága léssen nála.?

F Mert a kristus el hozta nekünk a kegyelmet és az igazságot, az igazságot, hogy világosítottson minket a menyei utunkban. és a kegyelmet, hogy követhesük magunk viselésével az igazságnak világosságát, hogy élhessünk az áitatoságban. hogy minket táplállyon igéjével, hogy erőt adgyon arosznak el kerülésére, és a jónak, szeretettel való tselekedetire. az üdveségre szükséges, mind a meg világosítás, mind az élet, akristusban való hit., minket úgy világosít. mint egy lámpás; a rendeli el tselekedetinket, a mutattya meg a jót, melyet kel tselekednünk, és ajutalmat, melyet kel azért várnunk, az Isteni szeretet pedig mely nekünk meg adatik a kristus által., élete a mi lelkünknek, a futtat minket. az Istenhezvivő utunkban, az is segít arra. hogy oda érkezünk, végben viven parantsolatit, az ilyen világosság nélkül, a setétségben járunk, és el tévelyedünk. és az ilyen élet nélkül, ahalálnak árnyékában fekszünk., és aveszedelemre sietünk.

K Mitsoda modal lehet meg üsmérni ezt a világoságot

F A szent könyvekből, és a szentek írásiból, meg kel tanulnunk a kristus életét, és tanítását., az ilyen tanulás, mind magunknak, mind másoknak hasznos léssen., magunknak azért, hogy meg lassuk, hogy igaz uton járunk, követvén az ő Isteni tanításit, és példáit, másoknak azért, mert őket vilagosittyuk jó példánkal., és Istenes életünkkel, és részeltetvén őket abban. a mit tanulunk, az kristustól, és az Évangyéliumból.

K Mit téznek ezek a szok, igaz az én bizonyáságom. mert tudom honnét jöttem, és hová mégyek, ti pedig nem tudgyátok?

F A kristus azt tudta, hogy az Atya Istentől születet, és küldetet, és hogy viszá kelletet hozzája menni. halála, és fel támadása után. azt tsak egyedül ő tudhatta. de hogy meg mutassa a sidoknak hitetlenségeket, mondá nekik, hogy az ő sok tsuda tételi által, a melyeket láttyák ő magok, bizonyáságot tenne rolla az ő Attya, azt hozhattuk ki ebből. hogy mi akik bizonyosok vagyunk az ő Istenségében. sokal vétkesebbek leszünk azoknál. a sidoknál. hogy ha egész háláadásal. és szeretettel. nem ragaszkodunk ő hozzája, és hogy ha hüségel nem követyük az ő kegyelmit.

K Mitsoda atest szerént való itélet, valamint a farisaeusok itélének?

F Az, a midön tsak a külső képen való dologrol teszünk itéletet, és azt belső képen meg nem visgálljuk. tsak a magunk indulatit követyük. holot a hitnek. és az okoságnak. világosága szerént kellene itélnünk, az igazságnak, és a felebaráti szeretetnek rendi szerént. és minek utánna valójában meg visgáltuk volna adolgot

K A kristus miképpen mondgya azt. hogy senkit nem itél, holot ő fog meg itélni mindeneket?

F Ezt úgy kel érteni, hogy ő nem itél senkit testi képen., se haragból. se irigységből, való hogy ő itél, de ő mindeneket valójában lát, és tud, és az igasságnak rendi szerent itél.

K. Mitsoda gondolatal kel lennünk akristus itéletéről a mely mindenkor igasságos, és igazán való.?

F Meg kel magunkot aláznunk az Isten elöt, és félelemben kel lennünk, akár mely jó itélettel legyenek is az emberek mi felölünk, mivel ok nem tudgyák. mi okra, és mi végre tselekeszünk hol mit, noha minden azon áll, az Isten aki láttya szivünknek leg belsőbb titkát, gyakorta rosznak itéli azt lenni, a mit az emberek ditsérnek bennünk.

K Szent János miért teszi azt fel., hogy senki meg nem fogá a kristust mert még el nem jöt volt az ő orája.?

F Mert az az ora, öröktől fogva el volt rendelve. a melybe ellenségi kezében adná magát, és nem vala hatalmokban. hogy addig hozzája nyulhasanak. ő az Attyához valo engedelmeségből szenvede, és hala meg, és azért, mert ugy akarta, mondgyunk hasonlot az igazakrol. akik az Isten kezében vannak, aki ura életeknek, és haláloknak, tsak anyiban vagyon másoknak hatalmok rajtok. a menyiben ő akarja, ugyan ezért is lehetnek nyugodalomban azok, kik az Istené., hogy valamit szenvednek, az ő engedelmeből és akarattyából szenvedik, és azt tsak az ő jóvokra. akarja. mivel ő tudgya, mitsoda. utakon kel őket vezetni, az üdveségre, ő nékik pedig tsak az, ahivatallyok., hogy ötöt kövessék, hüségel vivén végben kötelesegeket:

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO VASÁRNAPON.
melyet siket vasárnapnak nevezik

Imádság

Tekénts uram kegyesen házad népére, és adgyad hogy segítségedből, testi és lelki mértékleteségben elhesen. a mi urunk J. k.

Epistola.

szent Pal. sidok 9. 11.

A kristus pedig akövetkezendő jóknak fő papja elő álván, nagyob és tekélteseb sátor által, mely nem kézel tsináltatot, az az, nem efféle alkotmányu, sem a bakok, vagy borjuk. vére által, hanem a maga tulajdon vére által ment bé egyszer a szent helybe, örök váltságot találván, mert ha abakok. és a tulkok vére, és az üszönek el hintet hamva, a tisztátalanokat meg szenteli a testnek meg tisztulására. menyivel inkább akristus vére., ki a szent lélek által, önnön magát ártatlan lévén az Istennek áldozta. meg tisztította lelki üsméretünket a meg holt tselekedetekből. az elő Istennek szolgálattýára, és ezért az új testamentumnak közben jároja. hogy ahalál által. azoknak abünöknek. váltságáért, melyek az előbbi testamentum alatt voltak. ahivatalosok az örökké valo örökségnek igeretét elvegyék.

Magyarázat.

K. Szent pál. miért nevezi akristust, akövetkezendő jók fő papjának?

F Hogy meg különböztesse az ő törvény béli papoktól., a mely törvény. tsak világi jókót ígére azoknak., kik azt meg tartották, az Évangyélium pedig mennyei jókót ígér a keresztyéneknek. a kristus a mi örökös fő papunk., azért áldozá fel magát, hogy azokat meg érdemellye nékünk, azt hozhattyuk ki ebből, hogy mi nem azért vagyunk keresztyének hogy avilági jókót birjuk. hogy ha pedig azokat meg adgya nékünk. akristus, és ha némelykor szabad legyen is azokat kérni, de azokat nem ugy adgya, hogy azokban tarttsuk a boldogságot. hanem hogy azokat ugy élyünk, mint olyan segítségeket., a mellyek segíthetnek, az örökös jóknak elérésire.

K. Mi következik abból a mit mondál?

F A következik, hogy ha a kristus az örökké valo jóknak fő papja, és hogy ha azért ajánlya áldozattýát hogy nékünk azokat meg nyerve; az olyan keresztyének, kik tsak avilági jót szeretik. és akik tsak ez életért munkálodnak, nem veszik gyümölsit az áldozatnak, nem ajánlván azt lélekben., se aszerént amint az áldozat rendeltet. mert hogy annak gyümölsit

lehesen venni, a mely gyümöls. a menyei jókból áll, azokat szeretni, és ohajtani kel., akikben pedig a világi szeretet uralkodik. azokat se nem szeretik. se nem ohajttják, és nem részesülnek abban az áldozatban, a mely szereti, és ohajttja amenyei jókót. ha úgy akarunk jelen lenni azon az áldozaton a mint kívántatik. az áldozatban kel lenni magunknak is, hogy ugyan egy áldozatra valók legyünk a kristusal., a kivel is ajánlyuk magunkot azon lélekben. és azon végre, és mint hogy ő, azért ajánlya magát, hogy minket részeltessen az örökké való jókban, mi nekünkis arra avégre kel magunkot ajánlani. ő véle. hogy azokat el nyerhesük érdemi által.

K Mitsoda szent hely az, amelyben bé ment, és aza sator, mely által bé ment?

F Az a szent hely, ameny ország, melyet jelentet a Jerusálemi templomban a szenteknek szenttye, az a sátor a mely sokal nagyobb volt a sidok sátoránál, és a melyen bé ment akristus. a valóságos szent helyben., az, az ő teste., akinek ajánlása, és halála által meg nyitotta az éget magának, és mi nekünk. ennek a sátornak a sidok sátoránál valo tekkélteseb volta. abban áll, hogy enem kézel tsináltatot mint a sidoké. hanem a szent Lélek munkája által formáltatot. és nem rend szerént valo képen.

K. Mit kel abbol ki hozni hogy az üdvezítő amaga tulajdon vérivel ment bé menyekben.?

F Azt kel ki hozni. hogy mi tagjai lévén akristusnak, a mi fejünknek, mi sem mehetünk bé a menyekbe, hanem tsak az ő vérinek érdemi által, és a magunk vére által, az az, az ő áldozattyaival együt. a mi életünk áldozattya által., a melyet néki ajánlunk, meg halván minden nap Évangyéliumi halálal., és el vevén tölünk atesti halált, abban az időben., amelybe tettzik Istennek ki venni minket evilágbol..

K Mit értesz az Évangyéliumi halálon?

F Azt értem, hogy ellene mondgyunk a véteknak, és az világi szeretetnek., egyedül Istennek szentelvén életünket, tsak néki is élyünk, és egy áldozatok legyünk akristusal., olyan életet élvén, mely meg egyezék az ő artatlan, és szentséges életével.

Évangyélium

szent Jan. 8. 46.

Ki fedd meg engem közületek abünről, ha igazságot mondok néktek, miért nem hisztek nékem, aki Istentől vagyon. Istennek igéjét halgattya., az okáért nem halgattjátok, ti, mert nem Istentől vattok, felelének azért asidok és mondák néki. nemde jól mondjuké mí. hogy samaritanus vagy te, és ördögöd vagyon., felelé Jesus. énnekem ördögöm nintsen, de tisztelem az Atyámat, és ti tiszteletlenségel illettetek engem., én pedig nem keresem az én ditsöségemet, vagyon a ki keresse. és meg itéllye, bizony. bizony mondom néktek, ha ki az én beszédemet meg tarttja. halált nem lát örökké, mondák azért a sidok, most üsmérjük hogy ördögöd vagyon Ábrahám meg holt, és a proféták. és te azt mondod, ha ki az én beszédemet meg tarttja. a halált meg nem kostollya örökké, vallyon te nagyobb vagyé, a mi Atyánknál Ábrahámnál, aki meg holt, a proféták is meg holtak, mivé tészed magadot. felelé Jesus ha én ditsöitem magamot., az én ditsöségem semmi, vagyon aki ditsöit engemet. az én Atyám, akit ti mondotok, hogy Istenetek és meg nem üsmértétek ötet. én pedig üsmérem ötet. és ha mondom hogy nem tudom ötet. ti hozátok hasonlo hazug lészek, de tudom ötet, és az ő beszédét meg tartom Ábrahám az Atyátok örvendezet hogy látná az én napomat. látta, és örült, mondák azért asidok néki, még nints ötven esztendöd. és Ábrahámot láttad. mondá nekik Jesus. bizony, bizony mondom néktek. minek előtte Ábrahám lenne én vagyok. köveket kapának azért hogy reája hajigálnák, Jesus pedig el rejté magát, és ki mene a templombol:

Magyarázat

K. A farisaeusok miért nem hittének a krisztusban, mivel semmi bünről meg nem fedheték ötöt?

F Mert irigységel lévén ellene. nem hogy a szájából való igasságot bé vették volna, de söt még hamiságal vádolák. és minden tselekedetit gyalázák, és rágalmazák. az írigység olyan indulat, mely el olttya a szivben a vallás béli gondolatot, és a szeretetet., és meg gátollya, az igazságnak üsméretit, egy keresztyének semit nem kel inkább el kerülni. mint ezt az indulatot., mert ez a kevélységből eredvén, olyan hathatos méreg, mely meg ronttya, az áitatoságot, és alegg szentebb tselekedetet

K Mit tésznek ezek a szók, aki Istentől vagyon. Istennek igéjét halgattya.?

F Azt tészik, hogy az, aki az Istené, és aki ötet ugy szereti mint Istenét. és Attyát, szereti is halgatni az ő szavát, és arrol gondolkodik, ezért is mondgya szent János, 1 joan 4. 5. 6. *hogy azok akik avilágból valok, a vilagrol szolnak, és a világ halgattya őket., de akik Istentől valok, halgattják az Apostolokat. de a kik nem Istentől valok, nem halgattják őket.* sokan vannak olyanok. akik tsak akor szeretik hallani az igazat a midön őket nem feddi, és gyüölölik akor, a mikor elejekben terjeszti hamiságokat

K. Mit felele. akristus a sidoknak a midön azt mondák néki hogy samaritanus, és ördöge vagyon?

F Ez két irtoztato káromlás; de mint hogy a samaritanus név ötet nem illette, mivel mindenek tudták, hogy se őt nem születet. se a samaritanus vallást nem tartotta, azért erre meg sem felele. de erre a mondásokra, hogy ördöge vagyon, arra meg felele, mert magára az Istenre eset ez a káromlás. akitől vette mind szenttségit, mind a tsuda tételekre való hatalmát, de erre a káromlásra. tsendes elmével felele. és kegyeséggel tagadá, hogy ördöge volna, mondván, *Én nekem ördögöm nintsen, de tisztelem az Atyámot. és ti tiszteletlenséggel illettek engem., nem keresem az én ditsőségemet, vagyon aki keresse, és meg itéllye, ő magát ilyen kegyeséggel menté., és a káromlásra, nem káromlással felele, így is kel tselekedni az Isten szolgainak, a midön gyalázattal. és káromlással illetik, az Istenre hagyván, hogy fogja párttyokot, valamint az üdvezítő, mind azon által tartoznak meg felelni., az Isten Ditsősége, és az igazság mellet, egy, egyházi szolgának. nem kel hallatlanná tenni, midön bestelenséggel illetik, a papi rendit, a melyet vette Istentől, mivel az a bestelenség. kárt tehetne abban ajóban, a melyet tselekeszik az Anyaszent egyházban, ami lelkünk üsméreti, mondgya szent Agoston. tsak minket illet., de a mi betsületünk a felebarátunké. és még az Anyaszent egyházé is, és el szenvedni hogy azt meg gyalázák., hamis vádolásokal, a kegyetlenség volna, de azt a krisztus példájára, kegyeséggel, és modgyával kel tselekedni, minden indulat nélkül, és nem kel hamis vádolainkot' bestelenséggel illetni.*

K Miképen mondgya akristus, és hogy kel érteni ezeket a szavait, ha én ditsöitem magamot. az én ditsőségem semmi?

F Ezt ugy kel érteni, hogy ha mint ember., a maga ditsőségét keresné. az Istenén kívül. az a ditsőség semmi volna. de elehetetlen vala, mivel tsak az Attya, és az Isteni igének ditsőségit kereste, és ezt tartotta. a maga ditsőséginek. tsak ezt is kereste az ő szenttséges embersége, minden ditsőség tsak az Istent illeti. az ember magától. tsak semmi, valamije vagyon., azt mind vette, és azért ditséretel tartozik annak akitől vette, ez így lévén. ha magunkot ditsöittyük. a hejában valóság., és ha amások ditséretekre vágyunk. ugy magunknak tulajdonittyuk aditséretet, mely az Istent illeti, aki is nem adgya másnak amaga ditsőségit, hadgyuk tehát az Istenre. hogy ditsérjen minket, vagy is hogy ditsérje ajándékot mi bennünk.,

mivel csak az ajó vagyon bennünk, a melyet tölle veszünk. ugyan ezt is tanuljuk az üdvezítőtl. a midön mondgya, hogy az ő Attya. ditsöiti ötet.

K Az Atya. miképen ditsöiti az kristust?

F Ditsöitté ötet a profétak által, kik ötet meg jövendöltek vala, a menyei szózat által, mely rolla bizonytságot tett, a tsuda tételek által, melyeket tett benne, és általa, az ő szenttséges élete által, és mind azon jó tselekedetek által., a melyeknek Isten volt a kezdete., és mind azon bizonytságot által, melyek meg bizonyították, hogy valamiket akristus tanitot, az igaz volt és hogy ő maga, az Isten fia volt., valamint maga mondá a sidoknak, *az én Atyám, akit ti mondotok. hogy ti Istenetek, minnek elötte Ábrahám lenne, én voltam* a sidok betü szerént vévén ezeket a szavait, az üdvezítőnek, köveket kapának, hogy meg köveznék, mint káromlót, a ki Istennek, és Isten Fiának tarttya magát. nem csak kegyelemből. hanem természetből.

NAGY BÖJT. 5^{DIK} HETIN VALO HETFÜN

Imádság

kérünk uram tégedet, szenteld meg böjtölésünket., és irgalmaságodból engedd meg büneinknek botsánattyát., a mi urunk. J k.

Epistola.

jonas. pro. 3. 1.

És lön az ur igéje jonáshoz masodsor mondván, kely fel és eredgy Ninivébe, a nagy városban, és predikálljad ót abeszédet a melyet én néked szollok, és fel kele jonás, és Ninivébe mene, az ur igéje szerént, és Ninivé nagy város vala, harmad napi járo földnyi. és bé kezde menni jonás avarosba, egy napi járo földön. és kiáltá, és mondá, még negyven nap vagyon. és Ninivé el sülyyed, hívének a Ninivéi férfiak az Istenben. és böjtöt hirdetének, és zákokba öltözének, a nagytol fogva mind kitsinyig. és el juta az ige, a Ninivéi királyhoz, és fel kele azö királyi székeből, és le veté magárol az ő ruházattyát, és zakba öltözék, és ahamuba üle. és meg kiáltá. és mondá. Ninivében akirálynak, és az ő fejdelmínek szájából mondván, se az emberek, se a barmok, se az ökrök, se ajuhok semit ne kostollyanak, se ne legeltessenek, se vizet ne igyanak. és zakokkal fedeztessenek bé az emberek és abarmok, és kiálttsanak az urhoz, erössen, és térjen meg a férfiu. az ő gonosz utárol, és a hamiságból, mely azö kezekbe vagyon. ki tudgya ha talám meg tér, és meg kegyelmez az Isten. és meg tér az ő haragjának busulásától, és elnem veszünk, és látá az Isten azö tselekedeteket, hogy meg térnek az ő gonosz utokrol, és meg engedé az Isten agonoszt. melyet szollot vala hogy tselekednék vélek, és meg nem tselekedé.

Magyarázat

K Mitől vagyon hogy a proféta olyan nyomoruságokat jövendöl, a melyek bé nem tellyesedének?

F ő azokat az Isten parantsolattyából jövendölé, és az Isten azokat meg jövendölteté véle, azért, hogy azok bé ne tellyesednének, mivel ez inkább fenyetés vala, mint sem jövendölés, a mely fenyegetés arra tzelezék., hogy elejekben tévén. a Ninivé bélieknek., a városnak el sülyyedésit. a félelem ő vélek rendeletlenségeket el hagyasa, és penitentziát tartván., az Isten irgalmaságához folyamodgyanak, és el kerülhesek haragjának erejét, a mint is minden

bizonyal aváros el süllyedet volna. ha meg nem térvén penitentiát nem tartot volna, a proféta. nem szolla nékik a penitentiáról. hanem tsak azt mondá, hogy negyven nap mulva. aváros el süllyed., mind azon által penitentiát tartának, mert őket meg tanítá arra, a természetnek törvénye, hogy tsak olyan modal. lehetne az Isten haragját meg engesztelni., és meg menekedni a veszedelemtől. a melyel őket fenyegetik, úgy tettik mint ha kételkednének az Isten irgalmaságában, és könyörületeségében, mivel, azt tudták. hogy arra nem érdemesek., mind azon által, a penitentiához kezdének, remélvén, hogy a meg tartoztathattya. az Isten boszu állását.

K Mit tanulhatunk a Ninivébélieknek tselekedetéből?

F Az ő tselekedetek kárhoztattya az olyan keresztyéneknek tunyaságokat., kik el mulattyák lelkek veszedelmével. az ilyen hasznos orvosághoz folyamodni, ámbár az Isten meg ígérte is nékik a szent irásokban a botsánatot, hogy ha penitentiát tartanak, ugyan ezért mondá az ur, hogy ezek a pogányok meg fogják itélni a keresztyéneket az utolsó napon mivel ők anyi sok, intés, fenyegetés, és példák után, se anyi sok vett kegyelem után, penitentiát nem tartanak vagy is az ő penitenciájuk nem olyan hittel, se nem olyan gyorsasággal. se nem olyan buzgosággal való. mint a Ninivé bélieké, akik is bizonyosok voltak abban, hogy negyven napjuk vagy a penitencia tartásra; és ők azt még az első napon elkezdi, a keresztyének pedig nem lévén bizonyosok abban, hogy tsak egy nap is adassék nékik arra, még is utolsó órára halogatták

K Miben tették ki a Ninivé bélieknek hitek, amelyel penitentiát tartának?

F Az ő hitek ki tették abban, hogy hittének egy üsméretlen ember szavának. aki nékik leg kisebb tsuda tétel nélkül azt hirdeté, hogy negyven nap mulva a városok el süllyedne, a keresztyének pedig meg mutatták buzgotalanságokkal. hogy nem hiszik az Évangéliumi igazságokat, a melyeket az Isten Fia, és az Apostoli hirdetének, a mely igazságokról. anyi tsudák, és meg tért bűnösök tettek bizonyoságot. ezeknek apogányoknak penitenciájuk. olyan nagy vala, hogy zákban öltözének., és hamura fekvének. böjtölvén, semit nem ettenek, még tsak aviz italtol is meg tartoztaták magokat, a keresztyének pedig nehezen szenvedhetik a mértékletes böjtöt; semit nem akarván el hagyni a torkoságban. se a kényesen való életben, egy kis alkalmatlanságért, a mely gyakorta tsak kényeségből vagy a böjtöt meg szegik, egy szoval. semit. se el nem akarnak hagyni, se szenvedni, az örökké való kin. el kerüléséért, és a bűn botsánattyaért, nem leheté tehát, valóság el mondani nékik. hogy a Ninivé béliek meg itélik őket az utolsó napon..

K. Mitsoda buzgosággal tartának penitentiát a Ninivé béliek?

F Egész szivekből, és erejéből kiáltának az Istenhez, és mint egy erő szakot vesznek irgalmaságán; a keresztyének pedig az Istentől, kegyelmit, és életnek meg jobbítását kérik, de azt olyan hidegséggel, és imel, ámal, mint ha ugyan bännák ha meg halgatná őket.

K Miben tették ki, az ő valóságos penitencia tartások.?

F ki tették az ő élettyeknek, magok viseléseknek, és tselekedeteknek meg változtatásában. ellene mondának rendeletlenségeknek, és a penitenciának méltó gyümölcseit hozák, nagyobb része pedig a keresztyéneknek, hogy tsak némelykor meg gyonyyák ugyan azon vétkeket., a melyeket százszor is meg gyonták, a melyeket el nem hagyják. és a melyekben tsak hamar ismét belé esnek., hogy ők meg igazultak azért Isten előtt, azt gondollyák. arra pedig nem figyelmeznek. hogy az irás, és a szent Atyák szerént a penitencia nem igazán való, hogy ha tsak azt nem követi, a szívnek meg térése, a mely minden bizonyal. meg változtatná a szokást, hajlandóságot. és a magunk viselésit.

Évangélium.

szent Jan. 7. 32.

Hallák a farisaeusok a sereget hogy ezeket suddogná ő felölle, a fejdelmek, és a farisaeusok szolgálkat küldének hogy meg fognák ötet, mondá azért nékik Jesus, még egy kevés ideig veletek vagyok, és ahoz mégyek, aki engem küldöt. kerestek engem és meg nem találtok, és ahol én vagyok, ti oda nem jöhettek. mondák azért a sidok egy másnak, hová menendő ez, hogy meg nem talállyuk ötet. vallyon apogányoknak el oszlására menendőé, és apogányokat tanitandoé, mitsoda beszéd ez, a melyet, monda, kerestek engem, és meg nem találtok, és ahol en vagyok, ti oda nem jöhettek, az innepnek pedig utolso nagy napján. meg álla Jesus. és kiáltá mondván, ha ki szomjuhozik jöjjön én hozám, és igyék, aki hiszen én bennem, a mint az irás mondgya, élő viznek folyó vizei folynak az ő hasából, ezt pedig alélekről mondá, melyet veendök valának az ő benne hívök, mert még nem adatot vala alélek, mert még Jesus. meg nem ditsoitetet vala.

Magyarázat

K Mit tselekedének a fejdelmek. és a farisaeusok, hogy meg foghatnák az üdvezitöt?

F Anyi sok tsuda tétele után. a melyeket láttak, és hallottak, szolgálkat küldének hogy meg fogják ötet. meg nem gondolván azt. hogy néki könyü volna minden erejeket semmivé tenni., de vakságok miat. ök tehetetlenségnek tulajdonították., békeséges, és kegyeségel valo szenvedésit., eszerént is tselekesznek mostanában az olyanok, kik azt gondollyák hogy bizvást. meg bánthattják. az Istent. büntetetlen is maradnak, azért, mert nem bünteti meg őket mindgyárt, arra pedig nem figyelmeznek, hogy az a büntetelenség nem mástol vagyon, hanem tsak a halasztástol, a mely jele az ő jóságának. és nem tehetetlenséginek, és idővel reájok botsáttya haragját. a mely annál is nagyobb lészen, a mennél inkább boszontották türestit.

K. Mit tselekedék az ur akoron?

F Meg tartoztatá az ő rossz szándékjokot. láthatatlan hatalmával., és azt, atanitványi oktatásokra, és vigasztalásokra tselekedé, ugy hogy, a midön az ő ellenségek el akarják őket veszteni, meg tudhasák ebből a példából., hogy semmitől nem kel félniek, bizonyosok lévén abban., hogy tsak ugy esnek ellenségek kezében, ha az Isten akarja, és azt ha akarja., tsak az ő jóvokra. és hasznokra akarja,

K A gonoszoknak az Isten félök ellen valo gyűlölségek kitettziké gyakorta?

F Az ő gyűlölségek nem mindenkor nyilván valo, hanem a szivnek titkában marad. és azt akor mutattyák ki, a midön őket, mások előtt rágalmazák, gyalázák, magok viselésit tsufollyák nevetik. az ilyenből mi következik, ahogy, az olyanok, akik jó erköltsüek, természet szerént, és jól neveltettek, szégyenleni fogják idővel., keresztyéni modon élni, és el távoznak hivatalyoktol.

K Mitsoda orvoságot ad a mái Évangélium, ez ellen a veszedelmes kísértet ellen.

F Azt az orvoságot. hogy jól meg kel gondolnunk akristus példájára, hogy tsak igen kevés ideig kel maradnunk az olyan tsufolokal, az élet rövid lévén. tsak kevés idő mulva viszá megyünk ahoz, aki minket evilágra küldöt, és akor meg menekedünk gyalázásoktol. tsufolásoktol., egy szoval ök oda nem mehetnek, a hová az Isten félök mennek. hogy ha roszaságokban. és igasságtalanságokban meg maradnak.

K. A kristus fenyegetése, a melyel fenyegeté a sidokot. mondván, hogy ő el mégyen. de ők oda nem mehetnek nem tekinté minket is ?

F A minket még inkább teként mint sem a sidokot., hogy ha meg nem térünk, a keresztyének, nagyob tekéleteségel üsmérik akristust, mint sem a sidok üsmérték, nagyob világoságot, és több kegyelmet vettek tőlle, azokhoz képest, sokal vétkesebbek is lésznek ők amazoknál, hogy ha hitetlenségekel arra kényszerittik hogy el hagyja őket, mivel nem ő, hanem ők hagyák el ötet először,

K. Mit tésznek ezek a szók, *kerestek engem. és meg nem találtok*

F Ezek rettentő szók, és meg láttyuk ezekből, hogy az Istentől vett kegyelemért valo viszá élésért. gyakorta reá nem találunk a segítségre, melyet anyiszor meg vetettük. és a melyel nem éltünk, a mikor kellett volna. ő is meg veti azt, aki ötet meg vetette. el hagyta, aki ötet el hagyta. a máí fenyegetése szerént. úgy anyira, hogy minek utánna. viszá éltek volna türésivel., és irgalmaságával. tsak az ő igasága tételit fogják meg találni.

K Mit tésznek ezek aszók, ha ki szomjuhozik. jöjjön én hozám?

F Azt tesz hogy a kristus élő kut feje a kegyelemnek, és a ditsőségnek, a kí azokat el akarja nyerni. olyan szorgalmatoságal kel kívánni., valamelyel a szomjuhozó ember kíványa avizet, akegyelem mely minket igazaká téssen, tsak azoknak adatik meg, kik azt szívesen kérik, és kívánnják, a ditsőség mely örökös boldogságot ád nekünk, tsak azoké, kik azt ez életben buzgoságal suhajtották.

K Mit értesz ezeken a szokon, a ki hiszen én bennem élő viznek folyó vizei folynak szivéből?

F Azt értem hogy a benne hívö, nem tsak tellyes lészen akegyelemnek vizeivel, hanem még bé töltetik. mint egy folyo vize. nagy böségel, hogy másokot is részesithessen. fő képpen a papoknak, és alelki pásztoroknak, olyanoknak kel lenni mint a forásoknak, kik a kristus kegyelmének, üdveséges vizeit vészik, hogy azokat közöllyék azokal., akiket az Isten gond viselések alá adta.

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO KEDDEN.

Imádság.

Kérünk uram tégedet tekintsed kegyelmeségel a mi böjtölésünket. mely meg tisztiván minket., érdemesek lehesünk kegyelmedhez, és élhesünk azokal az orvoságokal., melyek az örökös boldogságra vezetnek. a mi urunk J:K.

Epistola

Daniel pro. 14.. 27.

Mellyet mikor meg hallották volna a babiloniaiak felette igen boszongódnak, és egybe gyülvén a király ellen. mondanak, sidová lett akirály. belt el rontotta, a sárkányt meg ölte, a papokot is meg ölte, és mikor a királyhoz mentek volna. mondanak. add kezünkben Danielt, mert egyéb képen meg ölünk téged, és ate házadot, látá azért akirály hogy felette igen reá erősödnének, és a szükségtől rea kényszeritetvén kezekbe adá Danielt kik ötet az oroslányok vermében veték, és hat napig vala őt, a veremben pedig hét oroslány vala. és azoknak minden napra, két test adaték, és ket juh, és akor nem adatának nekik, hogy meg ennék Danielt. vala pedig habakuk proféta judaeában., és ő étket főzöt vala, és kenyeret aprítot vala egy edénybe,

és a mezőre megyen vala, hogy az aratoknak vinné. és mondá az ur Angyala Habakuknak., viddel az ebédet mely nálad vagyon babylonba Danielnek, ki az oroslányok vermében vagyon. és mondá Habakuk, uram, babylont nem láttam, és a vermet nem tudom. és meg fogá ötet az ur Angyala, tetejénel fogva, és le tévé ötet babylonba, a verem felibe, az ő lelkének sebeségével, és kiálta Habakuk mondván, Daniel Istennek szolgája, vedd el az ebédet melyet néked az Isten küldöt. és mondá Daniel, meg emlékeztél rolam Isten. és el nem hagytad. atéged szeretöket. és fel kelvén Daniel. évék, az ur Angyala pedig azonnal helyére viszá vivé Habakukot, el jöve azért akirály heted napon. hogy siratná Danielt, és a veremhez mene. és bé tekinte, és imé Daniel az oroslányok között ül vala, és fel kiálta nagy szoval akirály mondván, nagy vagy uram Danielnek Istene, és ki vonatá ötet, az oroslányok verméből., azokat pedig a kik veszedelmének okai voltak, a verembe vetteté, és meg emésztetének egy szem pillantásban ő elötte., akoron mondá a király, félyék minnyájan a földön lakok.. a Daniel Istenét, mert ő a meg szabadító. jeleket, és tsudákat tselekedő a földön. a ki meg szabadította Danielt az oroslányok verméből.

Magyarázat

K Mit jelentnek az esze gyült babyloniaiak. kik halálra keresék Danielt, azért hogy le rontá abálványokat?

F Jelentik az olyan gonoszokat, kik meg egyesülnek. szándékjokban. és akarattyokban. hogy el veszesék az Isten félöket, kik ellene állanak, rendeletlenségeknek és rosz kívánságoknak, a babyloniai király pedig, aki ijedségből Danielt az ellenségi kezekben adgya., jelenti. az olyan félénk, és kedvező birákok, kik nem hogy egyenlő akaratban volnának az egyházi szolgálkal, hogy a közönségesen valo botránkoztatást, és rendeletlenséget, meg orvosolnák. hanem még a nép keziben adgyák öket, az olyan birák. nem hogy párttyát fognák. az özvegyeknek, és árváknak, hanem engednek a gazdagok, és hatalmasok igazágtalanságinak, tartván, vagy fenyegetésektől. vagy ajándékot várnak töllök, pilátus. erről nagy példa.

K Mit tanulhatunk a Daniel példájából. aki minden állapottyában szabadoson meg mondgya az igazságot a királynak, a ki meg is halgatá ötet?

F Ez a példa kárhoztattya az olyan félénk hizelkedököt. kik gyakorolván a fő renden lévőket, és a földi hatalmasokat nevelik azoknak rosz erköltsököt. hizelkedő. és haszon kereső ditséretekel. holot arra kellene fordítani, kedvekben valo léteket, és hiteleket. valamint a proféta, hogy meg mutatná nekik hivataljokot. és a vallás elő menetelét tekintenék.

K Mire kel még figyelmezni ennek a szent profétának maga viselésiben?

F Arra kel figyelmezni, hogy ez a proféta egy balványozo királynak az udvarában lakván, az őt uralkodo Istentelenségben részt nem vet. ebből meg tanulhattya avilágiak, hogy a világ meg romlásában. részt ne vegyenek, ha magok a világtól el nem távozhatnak, leg aláb a sziveket távoztassák el, mivel a világban lévőök is ugy tartoznak keresztyeni modon, és az Anyaszent egyház törvénye szerént elni, valamint azok, kik azt el hagyták, söt még inkább tartoznak. magokra vigyázni, mivel nagyob kisértetekben és veszedelemben forognak, és több számu ellenségel környül véve.

K. Mit jelent nekünk a Daniel példája, aki az oroslányok között lévén. az Istennek mindenhatósága. meg tartotta, abban aveszedelemben?

F Azt jelenti, hogy ugy tekénttsük magunkot evilágban mint olyanokat. kik környül vagyunk vétetve. a gonosz lelkektől, azok az ordito oroslányok, a mint szent péter mondgya, egyebet nem keresnek. hanem hogy el szagassanak, azt végben is vinnék, ha az Isten keze minket nem

oltalmazna, kérjük tehát szent segítségit. és meg adgya. hogy ha minden bizodal munkot benne vettyük. valamint Daniel, nem várván semmit az emberektől. se magunktól.

K. Mit mondasz az Istennek, azt a szent profétát meg tartásáról?

F Azt mondom hogy tsudálatos gondviselésit látom rajta. mivel hogy meg szabadittsa. Danielt, meg kellett tartoztatni az oroslányoknak éhségeket. akiknek hét napig [hét-napig] enni nem adának. az után eledelt kellett rendelni a profétának, a ki éhségben vala, az Isten mind a kettőt végben vivé; először bé zárá azoknak a fene állatoknak torkokot., azután judeából. enni küld néki Habakuk által, az oroslányok barlangjában, mitől lehet félni a midön hüséggel vagyunk az Istenhez. és benne vettyük reménségünket, semi rosztat nem tehet a leg hatalmasabb is az ő szolgainak engedelmé nélkül. hogy ha pedig hatalmuk alá adgya őket, és szükségben hagyja, némelykor., azt tsak azért tselekeszi, hogy nagyob fényeséggel szabadittsa meg őket, és nagyob győzedelmet adgyon nékik, valamint tselekedék a szent Makabaeusokal. és az új törvény béli martyrumokal.

K Mit tselekedék a babyloniai király, a midön hat nap mulva. az oroslányok között életben találá Danielt?

F Meg ijedvén ilyen nagy tsudán. fel kiálta nagy szoval., meg üsméré, és hirdetni kezdé a Daniel Istenének nagyságát, az után ki vonatá ötöt a veremből., és a vádoloit vetteté helyében, a kiket mindgyárt el szaggaták az oroslányok, tsudálatos az Istennek az ő igazsága. a ki ugy rendel a dolgokat, hogy a gonoszoknak igazságtalanságok, és hamiságok, ő magokra fog szállni, minden bizonyal. vagy ezen, vagy a más világon, és ők fogják azt a büntetést szenvedni. a melyet az Isten szolgainak készítettek volt.

Évangélium.

szent Jan. 7. 1.

Ezek után pedig Jésus Galilaeában jár vala, mert nem akar vala Judaeában járnai, mert a sidok halálra keresik vala ötöt közel vala pedig a sidok innep napjok. a sátoros innep, mondának azért néki az atya fiai, eredgy ki innét, és meny judaeába, hogy a tanitványid is lássák tselekedetidet, melyeket tselekeszel. mert senki semit rejtékben nem tselekeszik., és ő maga nyilván akar lenni, ha ezeket tselekeszed, jelensd meg magadot evilágnak, mert az atyafiai sem hisznek vala ő benne. mondá azért nékik Jesus, az én idöm még el nem jött, ati idötök pedig mindenkor készen vagyom, nem gyölölhet titeket a világ, engemet pedig gyölöl, mert bizonyoságot tészek ő felölle, hogy az ő tselekedeti gonoszok, ti mennyetek fel az innep napra, én pedig fel nem megyek ez innep napra, mert az én idöm még bé nem tellyesedet, ezeket midön mondotta volna, ő meg marada Galilaeában. hogy pedig fel menének az atya fiai, akkor ő is fel mene az innep napra. nem nyilván, hanem ugy mint titkon a sidok azért keresik vala ötöt, az innep napon, és mondgyák vala. hol vagyom amaz, és sok vetekedés vala a sereg között. ő felölle, mert némellyek azt mondgyák vala, hogy jó, egyebek pedig azt mondgyák vala. nem, hanem el hiteti a seregeket, mind az által. senki nyilván nem szól vala felölle. a sidoktól valo félelemért.

Magyarázat.

K. Az ur miért nem akara Judaeában menni, azért hogy a sidok halálra keresék, nem gátolhatta meg rossz szándékjokot?

F. Minden bizonyal meg gátolhatta volna, de el kerüli az alkalmatoságot, nagy okosággal. hogy a mi gyengeségünkhöz alkalmaztassa magát. tanuljuk meg ezen példából.; mitsoda okosággal

kel el kerülni az alkalmatoságot mely a veszedelemre tenné életünket. vagy szabadságunkot. hogy ha csak a felebaráti szeretet, vagy az Isten parantsolattyanem kényszerít arra, az emberi, és rend szerént valo utakon kel el kerülni az üldöztetést, hogy gyengeségünk miat meg ne esünk, mind azon által. soha nem kel olyat tselekedni. a mi ellenkeznék hivatalunkal. és az Isten törvényével.

K. A kristus miért nem akará halgatni atyafiait. kik arra sürgeték hogy menne judaeába. hirt, nevet keresni magának, tsuda tételeivel. és predikálásival.?

F Meg akará azal mutatni hogy mitsoda veszedelmes az atya fiak tanátsokot követni, fő képen a midön az egyházi szolgálatban jár adolog. mivel leg gyakrabban a szülék tsak a hasznot. és az elő menetelt tekintik. a gyermekekben.

K. Az ur mi formában menté magát midön az atya fiai oly rossz tanátsot adának?

F Azt felelé nékik, nem hogy a világi ditsőséget keresné de söt még azért gyüölölik, és üldözik, hogy bizonysgot téssen a világ meg romlásáról, és rendeletlenségéről, a kristus példáját követi tehat. egy olyan lelki pásztor., a kí beszédivel, és az Évangyélium szerént valo életével, kárhóztattya a világnak hejában valóságát, az ő gazdagságit, pompáit, és meg felel a világot szerető atya fiainak

K. A kristus nem akarván Jérusalemben menni. miért menté azal magát, hogy az ő ideje még elnem jöt volna?

F Meg akará nékünk mutatni, hogy nem tsak követi az Attya akarattyát. de még abban a szem pillantásban viszi végben, a melyben azt néki rendelte., ha hiven akarjuk az ő példájára az Istent szolgálni, tsendeséggel kel várni az időt, melyet az ő rendelése fog mutatni. és jól meg vizsgálni mindent. hogy okosággal munkálodgyunk, mivel az Istennek nem tsak engedelmeskedni kel. hanem akor engedelmeskedni. a mikor akarja. ahol ő akarja, és ami formában ő akarja

K. Leheté vétenünk az Isten akarattyát követvén?

F Gyakorta azt tselekeszük amit Isten akar; de nem olyan formában, se nem olyan indulattal. amint ő akarja, gyakorta gondollyuk azt, hogy az ő akarattyát követtyük. azonban tsak a magunkét tselekeszük.

K. kitsodák azok, kik nem mérnek szabadsággal szollani akristusrol. a sidoktol valo féltekben?

F Azok, akiknek, se hitek. se bátorságok nintsen. hogy fel kellyenek, a meg üsmért igazság mellett., tartván a világi hatalmasoktol; azok, akik nem mérik parttyokot fogni. a jó erköltsüeknek, a midön hallják hogy őket rágalmazák. de söt még kedv keresésből, ök is ahoz tesznek., vagy leg aláb halgatásokal. meg mutattyák hogy jóvá hagyák.

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO SZEREDÁN.

Imádság.

A te igasságodnak elég tételére fordítván a böjtöt, oh' Istenünk, hinttsed irgalmaságodbol. hiveidnek szivekben világóságodot, és valóságos buzgoságot adván nékik, halgasd meg kegyelmesen az ő alázatos könyörgéseket. a mi urunk. J. k

Epistola.

levit. 19. 1. 10. 11.

Szolla az ur Mojszesnek, mondván, szoly az Izrael fiai minden gyülekezetinek, és mondgyad nékik, én ti uratok Istentek, ne lopjatok, ne hazudgyatok, és senki meg ne tsallya felebarátyát, ne esküdgyel hamisan az én nevemre. se meg ne feretzted Istened nevét. én az ur, patvart, ne tselekedgyél felebarátodon. se erőszakal el ne nyomjad ötet, béresed munkája reggelig nálad ne maradgyon, ne átkozad a siketet, se ne tégy akadékot a vak eleibe. hanem féllyed ate uradot Istenedet. mert én vagyok az ur. ne tselekedgyel hamiságot, se hamissan ne itély, ne nézzed a szegénynek személyét, se ne tisztellyed a hatalmasnak színét, igazán itély felebarátodnak. ne légy rágalmazó, se sutto go a nép között, ne ály felebarátod vére ellen. én az ur, ne gyülölyyed ate atyád fiadot szivedben hanem nyilván meg fedd ötet. hogy ne légyen bünöd miatta. ne keress boszu állást. se meg ne emlékezél apolgár társaid boszuságokrol,, szeresed barátodat mint magadot, én az ur, az en törvényemet meg őrizzéték.

Magyarázat

K Mitsoda oktatást akar nékünk adni az Anyaszent egyház, a máj letzkében?

F Maga az Isten szavait adgya előnkbe. hogy annál is inkább irtozunk a lopástol a hazugságtol. atsalárdságtol. a hamis esküvéstől. az erőszakoskodástol. azt hagyja az után. hogy a munkásnak bérit meg fizesük hamarságal., még tsak más napra sem kel halogatni. főképpen ha szükségben vagyon. mert ha szükségben nintsen, el lehet halasztani a fizetést. annyi időre. a menyire maga akarja, azt azö szabad akarattyára kel hagyni,

K Mit parantsol az Isten nékünk ezek után?

F Azt parantsollya, hogy rosztat ne mondgyunk a siketről. avak eleiben semit olyat ne tegyünk. a miért el eshetnék. az Isten ez által kárhoztattya hamiságokat azoknak, kik nem tsak az ollyanrol beszélnek rosztat. ki testi füleire süket, hanem még az olyanrol. is ki jó erköltsből hallatlanná teszi agyalázatokat. melyeket ellene mondanak.,. és aki kegyeséssel, és békeséssel türelel menti magát, kárhoztattya az után azokat is. kik nem hogy szánnák. de sött még tsufollyák a mások fogyatkozásit. azért, aki valamit tenne egy vak eleiben hogy el esék. olyan hamiság volna. a melyért. büntetést kel várni az utolso napon. tegyük ezekhez, hogy az egyházi pásztoroknak, nagy böltseséssel. és vígyázással kel lenni, a midön valamely igazságokat akarnak ki tenni, azokat jól meg kel fejteni, és magyarázni; hogy a gyenge elméknek. botránkoztatásokra ne légyen . .

K Mit parantsol Isten. ezen parantsolat által. ne nézed. a szegényeknek személyét, se ne tisztellyed a hatalmasoknak színét, igazán itély.?

F Ezek a szók, leg inkább a birokot illetik. a kik tartoznak, mind szegénynek. mind gazdagnak. egy aránt tenni igasságot. agyengének. úgy mint ahatalmasnak, meg ne esék szive, se az egyikének szegénységén, se a másikának ajándékin, mivel nem szabad semmi féle okbol. igazágtalanságot tselekedni, a biro, mondgya szent Agoston, meg nyeresse agazdagnak perit, mikor a perr igaságos, és ha aszegénynek nyomoruságán. meg esik aszive. meg vigasztalhattya ötet, a magáébol., az el vesztet periért, mert mint hogy az igasság nem övé. azt nem adhattya annak, akinek igaságtalan a pere.

K Magyarázd meg ezeket a szokot., ne ály felebarátod vére ellen.?

F Ez a parantsolat tilttya agyilkoságot. és hogy semmi némü képen. abban ne részesüllünk, se magunk azt ne tselekedgyük. se azt, ne tselekedtessük. se jóvá ne hadgyuk, meg gátollyuk azt. ha töllünk lehet. vagy az ellen állunk, ha olyan hivatalban vagyunk.

K. A sidoknak valaé okok, ebből a parantsolatbol. szeresed felebarátodot, azt ki hozni. hogy gyüllölhetik ellenségeket?

F Tsak némellyek közüllök. magyarázák. ezt. ilyen hamis magyarázatal. az ide aláb valo parantsolattya Istennek, ezt a magyarázatot. egészen el ronttya, mondván, *ne gyüllöllyed az atyád fiát szivedben.* ugy kel tekintenünk minden embereket, mint atyánk fiait. és barátinkot, mert mindnyájunknak egy atya vagyon, a ki az Isten, az ő munkái vagyunk, és az ő képére teremtettünk. minnyájunkban egy emberi természet vagyon., tsak avétket kel másokban utálni, mert az, az ő munkájok, de atermészetet kel benne szeretni, az, az Isten munkája.

Evangelium

szent. Ján. 10. 22.

Lön pedig a templom meg szentelésinek innepe Jérusálemben, és tél vala, és Jésus a templomban jár vala, a salamon tornáztában körül vévék azért ötet a sidok, és mondák néki, meddig tartod lelkünket függöben, ha te vagy akristus, mond meg nekünk nyilván. felelé nékik Jésus, szollok néktek, és nem hiszitek. a tselekedetek, melyeket én tselekeszem., az én Atyámnak nevében, azok bizonyoságot tésznek én felölem, de ti nem hisztek, mert nem vagytok, az én juhaim közül. az én juhaim, az én szomot halgattyak. és én üsmérem azokat., és követnek engem. és én örök életet adok nékik. és el nem vesznek örökké, és ki nem ragadgya azokat senki kezemből, az én Atyám amit nékem adot. nagyob mindeneknél. és senki, ki nem ragadhattya az én Atyám kezéből. Én. és az Atya. egy vagyunk, köveket vönek a sidok hogy meg köveznék ötet, felele nékik Jésus, sok jó tselekedeteket mutattam néktek az én Atyámtól. azok közül mellyik tselekedetért köveztek meg engem, felelének néki a sidok, a jó tselekedetért meg nem kövezünk téged, hanem a káromlásért, és hogy holot te ember vagy. Istenné teszed magadot, felelé nékik Jésus, níntsené irva. a ti törvényetekbe, hogy én mondtam Istenek vattok, ha azokat mondtotta Isteneknek a kikhez az Isten beszéde lett, és az irás fel nem bontathatik, akit az Atya meg szentelt. és a világra küldöt. ti azt mondgyátok hogy káromlasz, mivel hogy azt mondtam, az Isten Fia vagyok, ha az Atyám tselekedetit nem tselekeszem. ne hidgyetek nékem. ha pedig tselekeszem, és ha nekem nem akartok hinni, atselekedeteknek hidgyetek, hogy meg üsmérjétek, és hidgyétek hogy az Atya én bennem vagyon. és én az Atyában, keresik vala azért ötet meg fogni, és ki mene azö kezekből.

Magyarázat.

K Mitől vagyon hogy a sidok azon panaszkodának., hogy akristus meg nem mondá nékik világosan, hogy maga légyen a messiás, noha sokszor meg mondtotta vala nékik.?

F Igen is sokszor meg mondtotta vala nékik, és sok tsuda tételeivel meg is bizonyította vala, de ök azt nem hitték, mert nem akarák hogy ő légyen a Messiás. az igaságot utálták azö szájában. mert az irigység meg vakította vala öket. és anyira meg volt a szivek romolva. hogy a leg jobb dolgokat is méregé változtatták, ha Isten Fiának üsmerték volna, kételenek lettek volna, azt is meg vallani hogy igaz azö tanítása, és bé kellettett volna venni., de ezeket az ö irigységek meg nem engedé nékik.

K. Mi végre akarák meg tudni ezt az igazságot?

F Arra avégre, hogy még annál inkább üldöznék az üdvezitőt., hogy ötet gyaláznák mint tsalárdot., a mint is, mihent meg mondá nékik, hogy ő volna a Messiás. azonal köveket kapának. hogy meg köveznék. ilyenek, az olyanok, akik az igazságot keresik. nem azért, hogy azt szeretnék, hanem hogy az ellen beszélhessenek.

K. Mi okát adá az üdvezítő annak, hogy a sidok nem hittek szavának?

F Ti nem hisztek mondá nékik, mert nem vagytok az én juhaim közül. *miért mondá nékik ezeket,?* mondá szent Agoston. tract. 48 in. st. joan *mert látá hogy az örökké valo halálra íteltettek .* : ugyan is mi lehet nagyob jele annak. hogy meg voltak vettette, mint a, hogy engedetlenek valának., és fel támadának a világosság ellen. az ő gonoszságok és irigységek nem engedé meg nékik, hogy meg üsmérhesék. pasztorjokot. nem ő vala oka meg vettetéseknek, hanem az ő hitlenségek, és más egyéb hamiságok. okozá meg vettetésetek.

K. Az Isten tudván azt öröktől fogvást, hogy kik lesznek a meg vettettek között, nem mutatta volnaé több jóságát. ha őket nem teremtette volna. mint sem hogy teremtette.?

F Az Isten ítéletit ki vizsgálhattya. az ő utai pedig meg foghatatlanok, a mi kötelességünk tsak a, hogy alázatoságal meg vallyuk hogy azok igasságosok, és rettegéssel imádjuk titkait. a mi az Istenben vagyon a mind imádásra meltó. az ő igassága és jósága, mindenik örökös tiszteletet érdemel. el is mondhattuk szent Agoston után. hogy ő véghetetlen jó, és hatalmas lévén, jóbnak ítélte lenni. a roszból. jót ki hozni, mint sem tellyeségel a roszat meg nem engedni.

K. Miképen leszünk a kristus juhain közül valok.?

F A mint maga mondgya. hogy ha halgattyuk. és követtyük az ő szavát, az az, ha engedelmeskedünk szavának.; és az ördög szavát nem halgattyuk., ha ellene mondunk az ördög pompainak. és tselekedeteinek. és ha követtyük. a mi szenttséges üdvezitőknek, alázatos. és sanyaru életét. aki a szerént áll, és abban végig meg marad., minden bizonyal. akristus juhainak számokban lészen.

K Mit ígér az ő juhainak.,?

F Azt ígéri, hogy örökké valo boldogoká téstzi őket és ugy gondgyokot viseli. és meg tarttya. minden ható kezeivel eveszedelmes életben, hogy se az emberi, se az ördögi hatalom kezeiből őket ki nem veszi, erre valo nézve. nagy bizodalommal lehetnek mind azok. kik az ő juhainak bélyegét viselik. látván, hogy maga az igazság örökké valo életet ígér. nékik, tsak, végig meg maradgyanak hűségiben, noha mind azon által mindenkor tarthatnak, mert ez életnek folyása alat ha szinte juhok voltak is. de hűségtelenségeért. gödölyéké lehetnek, valamint ellenben., a nagy bünösök. a penitentzia tartásnak kegyelme által. a gödölyék közül ki vétethetnek, és a juhok közti számláltathatnak.

K. Leheté ez életben abban bizonyos valaki., hogy az örök boldogságra a juhok számában vagyon?

F Nem lehet ezen avilágon soha abban egészen bizonyosnak lenni, az olyan titok. a melyet egyedül. tsak az Isten tudgya. de az olyan akit alélek üsméret semi halálos vétekről nem vádolya, vagy az olyan aki azt gondolhattya, hogy meg jobbitotta életét. valóságos meg téréssel. és penitentzia tartásával, az olyannak lehet az a bizodalma, remélheti is azt. de azt is ugy. hogy rettegéssel. és félelemel fogja halgatni, és követni az örökös pásztornak szavát. alélek mentől több jelit veszi az Isten irgalmaságának, annál hivebb, az ő kegyelméhez, annál is nagyob vigyázással áll ellene rosz hajlandóságának. és azon igyekezik., hogy alázatoságal, békeséges türésivel. és szeretetével követhesse a kristust., és igy. annál nagyob bizodalma lehet Isten előtt. üdvesége felől.

K. Az Isten miért nem tett minket bizonyosaká üdveségünk felől?

F Ez nagy böltseséggel, és igazsággal való rendelése Istennek, az emberen. 1 bűnösök lévén, meg érdemlik igazsággal. hogy így bánnyék vélek. és a bizonytalanság melyben az Isten hagyta őket, ez életben, a vétekért való büntetés. 2. mint hogy az emberek természet szerint változók, és álhatatlanok szükséges hogy meg próbáltassanak. az ő örökös sorsoknak tudatlanságával., ezigen hasznos arra. hogy magokban ne bizanak, hanem szüntelen való alázatoságban, félelemben. és magokra való vigyázásban legyenek., 3. a bizonyosság. nem hogy hasznokra lenne, hanem még magokat el hinnék, és kötelességeket el mulatnák, a bizonytalanság pedig meg zabolázza kevélységeket., és arra ösztönözi, hogy nagy figyelmeséggel munkálodgyanak üdveségeken., úgy hogy bizonyosá tehessék. szent péter mondása szerint. hivatalokat, és választásokat 2. petr 1. 10.

K. A sidok miformában halgaták az üdveztőnek szavait?

F Noha egyebet nem monda nékik az igazságnál., és csak azokat a jó téteményeket terjeszté elejekben. a melyeket tett, vélek, és érettek, mind azon által. fel indulának ellene, és meg akarák kövezni, ez a példa meg mutattya, hogy nintsen ezen a világon jobb jutalma jó tselekedetinknek, mint a gonoszok háládatlanságok. és üldözések. és hogy a ditsőséges dolog az Isten szolgainak., a midőn keserüséget szenvednek a jó tételért, és hogy a kristus valóságos juhainak azon kel igyekezni. hogy abban hasonlitsanak pásztorokhoz. a ki meg engedi hogy. szenvedgyenek, azért hogy meg próbállya szereteteket. és hűségeket.

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO TSÖTÖRTÖKÖN.

Imádság

Adgyad mindenható Istenünk. hogy az ember el veszvén azt a méltóságot a melyben teremtetted volt, mértékletlenségéért abban viszá is helyheztessek, a meg tartoztatás által, a mely néki orvoságul légyen. a mi urunk J. k.

Epistola.

Dani. prof 3. 25.....34

Fent álván pedig Azariás, így imádkozék, kérünk ne adgy kézbe minket mind örökké ate nevedért, és bomsd fel szovettségedet, se el ne vegyed irgalmaságodot tőlünk, Ábrahamért a te szerelmesedért, és Isákért a te szolgádért, és Izraelért. ate szentedért, kiknek szolottál meg ígervén. hogy meg sokasítanád az ő magvokat mint az ég tsillagit. és mint a fővenyt, mely a tenger parttyán vagyon mert uram meg kevesedtünk, minden nemzetiségeknél inkább. és meg aláztattunk az egész földön ma ami bűneinkért, és nintsen ez időben fejdelem. se hadnagy, és proféta. sem éppen égő áldozat; sem eledeli áldozat, sem jó illat, sem a sengeknek helye te előtted, hogy meg találhatnok, ate irgalmaságodot, hanem töredelmes lélekkel és alázatos szível lévén, fogadtassunk bé. mint a kosokból, és tulkokból. és ezer kövér bárányokból való éppen égő áldozatban. úgy légyen ate szined előtt ma, ami áldozatunk, hogy kedves légyen néked, mert nints szégyenülések. ate benned bizoknak, és most követünk téged tellyes szível., és félünk téged, és keressük ate ortzádot, ne szégyenits meg minket, hanem tselekedgyél velünk ate kegyeséged szerint. és ate irgalmaságodnak sokasága szerint. és ments ki minket, a te tsuda tételid szerint és adgy ditsőséget ate nevednek uram. és szégyenüllyenek meg minnyájan, akik gonoszt mutatnak ate szolgaidnak, szégyenüllyenek meg ate minden

hatóságod által, és az ő erejek romoljon meg, és tudgyák meg hogy te vagy egyedül az ur Isten. és ditsőséges a földnek kereksege felet.

Magyarázat

K. Az Anyaszent egyház mitsoda oktatást akar nekünk adni a máj letzkében?

F Az Azáriás imádságát adgya előnkben. a melyet tett az egő kementzében, a hová más két társaival vettet vala, a babiloniai király parantsolattyából, azért, hogy aképit nem akarák imádni.

K Mire tanit minket Azáriás ebben az imádságban?

F Meg üsmervén azt, hogy népének rabságban való léte. a bünöknek igazán való büntetése, a melyből azt tanulhattuk hogy ugy tekintsük büneinket, mint olyanokat. a melyek okozzák mind azokat a nyomoruságokat a melyekben esünk. és hogy imádkyuk az Istennek itéletit. aki minket igazágal és érdemünk szerént büntet, de aki azt gyakorta irgalmaságából tselekeszi, azért hogy magunkban térjünk, hogy magához hijon. és hogy légyen mivel meg fizetünk a mivel tartozunk igazágának, és eleget tehessünk vétkeinkért;

K Mire tanit még minket Istennek ez a szolgája. az ő két szenvedő társaival

F Tsudálatosan meg tartatván atüzben, meg vallyák vétkeket, és irgalmaságát kerik Istennek népére, ez a példa kárhoztattya hálaadatlanóságokat azoknak, kik meg szabadulván valamely nyavalyából. vagy nyomoruságból., nem gondolkodnak penitentiát tartani. vétkeért. melyek ezeket ókozzák, se az Istenhez való hálaadoságokat nem mutattya. nagyob felebaráti szeretetekkel, munkálodván azon. hogy ki vehessék a szegényeket, és anyomorultakat szegénységekből. valamint az Isten ki vette őket szenvedésekből.

K Az Isten miképpen ditsóitti nevét a botsánatban?

F A botsánatban fényeségel ki mutattya az ő joságát. és irgalmaságát, valamint hogy Ditsőséget ad nevének a büntetésben, mert meg bizonyittya, mind a maga. igazságát, mind a maga hatalmát.

K. Ez a szent ember mi formában igyekezik az Isten igazságát meg kérelni, és kegyelemre vinni?

F Azon keri, hogy Ábrahámra, Isákra, és Jákobra való tekintetért. irgalmazon meg néki, ebből ki tettik hogy egy bünösben nem lévén semmi is a miért meg érdemelhesse az Isten kegyelmét. lehet néki az Isten mellet lévő szentekhez folyamodni. és hogy az Anyaszent egyháznak szokása szerént, a szenteket segittségül hini. enem új szokás. mivel e szokás vala az ó törvényben. minden időkben., hogy kérjék az Istennek segittségit. ezekre a szent patriárkákra való tekintetért. noha nem az ő érdemekért adgya vala kegyelmének segittségit. hanem a Messiásnak. akit várának.

Évangélium.

szent luk. 7. 36.

kéri vala pedig ötet., némely a farisaeusok közül, hogy véle ennék, és bé menván a farisaeus hazában letelepedék és imé egy aszszony állat, ki avarosban bünös vala, hogy meg érté. hogy le telepedet volna a farisaeus hazában, hoza alabástromot kenettel, és meg álván hátul alábainál. köny hullatásokal kezdé öntözni a lábait, és hajával törli vala, és tsokolgattya vala alábait, és a kenettel keni vala. látván pedig a farisaeus, a ki ötet hitta vala. szolla ő magában,

mondván, ez ha proféta volna, tudná bizonyal kitsoda, és mi némü aszszony állat. a ki ötet illeti, mert bünös., és felelvén Jésumondá néki, simon, vagyon valami mondásom hozád, a pedig mondá mester mond el. két adossa vala egy költsön adonak, egyik ött száz pénzel tartozik vala. és a másik ötvannel. nem lévén azoknak honnét meg adni, el engedé mind a kettőnek, azért kitsoda szereti ötet inkább, felelvén simon mondá. vélem. hogy az, akinek többet engedett el, ő pedig mondá néki, igazán itéléd, és fordulván az aszszony állathoz, mondá simonak, látodé ez aszszony állatot, bé jöttem a házadba., vizet alábaimnak nem adtál. epedig köny hullatásokal öntözte lábaimot. és a hajával törölte meg. tsokot nékem nem adtál. epedig miolta bé jöt. meg nem szünt tsokolgatni a lábaimot. olajjal a fejemet meg nem kenté. epedig kenettel kente meg alábaimat, azokaért mondom néked, meg botsátatnak néki sok bünei; mert igen szeretett., a kinek pedig kevesebb botsátatik meg, kevesebbé szeret, mondá pedig Máriának, meg botsátatnak néked büneid, és akik együt le telepedtek vala, kezdék mondani magokban, kitsoda ez, a ki még a bünököt is meg botsáttya, mondá pedig az aszszony állatnak, ate hited meg szabaditod téged. meny el békével.

Magyarázat.

K Mit ád elönkben az Anyaszent egyház ebben az Évangyéliumban?

F Ennek a bünös Aszszonynak meg térésében, a valóságos penitentzia tartásnak formáját adgya elönkben, az ő nagy siettségel valo menetele a farisaéus házához. mihent meg hallá a kristusnak ót valo létit., meg mutattya a bünösöknek, hogy ne halogasák. meg téréseket, mivel se az idő, se akegyelem nintsen szabadságokban. és talám, tsak az a szem pillantás az övék. a melyben az Isten meg hattya sziveket, azért el se veszesék azt az időt., a szent bátorság a melyel ez az aszszony mégyen ebéd felet. sokaknak eleibe, fő képen egy vizsgálodo farisaeus eleibe. nem szegyenelvén, apenitentiának alázatoságát, igen nagy példa lehet a penitentzia tartok előtt, a melyből meg tanulhattya, hogy ne szégyenellyék eleget tenni, és helyre hozni a közönségesen tett botrántoztatásokat, a melyeket adtanak rendeletlenségekért. kárhoztattya ez a példa. vétkes szegyenit is azoknak, kik nem merik ezt az alázatoságot fel venni. se jót tselekedni. azért hogy az emberek felöllök ne szollyanak., vagy meg ne itéllyék

K Honnet vagyon ez a világi tekintet, akeresztyeneknek leg nagyobb résziben., a mely nem engedi nékik hogy a penitentzia tartásnak uttyára menyenek?

F Attol vagyon. hogy kevés. hitek. kevés félelmek, és kevés Isteni szeretetek vagyon, ha élő hitek volna, nagyob tisztelettel volnának az Istenhez, aki a mi bíránk. és a kinek mindenről számot kel adni, mint sem avilághoz, a ki nem hogy meg oltalmazhatná azokat akiket az Isten meg itéli, de még maga is meg itéltetik. a fejedelmével., tudni illik az ördögel; hogy ha tartanának valóságal az Istentől., minden modon azon igyekeznének, hogy a vétékért valo meg bántodásért. meg követnék, hogy ha pedig ötet szeretnék, igen könnyen meg vetnék a világ gyűlölségit. aki mi nékünk nem árthat, ha nem akarjuk.

K Mitsoda külső jeleit adá ez az aszszony töredelmeségnek?

F Meg mutatá töredelmeségit., bőséges köny hullatásával, a melyekel meg öntözé lábait. a meg váltonak. és meg törölé azokat hajával, meg akará mutatni, hogy meg veti. azt., a mi néki az előtt. kevéségire szolgált., avalóságos penitentzia tartás sohajtásal, és keserőségel jár, nem maradhat avilági örömel. se az olyan dolgokhoz valo ragaszkodásal., a melyek avétekre szolgáltak. mind azt., mondgya a nagy szent Gergely. az Isteni igasságnak. kel fel áldozni. valamit a mi gyönyörüségünkre szolgáltattunk. és fordítottunk.

K. Mire tanit minket ez az aszszony., a midön a kristus. lábait tsokolgattya. és azokra keneteket hint?

F Az első tselekedetével., meg mutattya nekünk. a kristushoz való szent szeretetét. a második tselekedetéből látjuk, hogy az Isteni szeretet sugarlá neki, hogy az ő lábaira hintene mind azt, a mi neki leg drágább vala, eszerint is kel egy valóságos keresztyénnek szeretni a kristus testében. a ki is az Anyaszent egyház, mind azokat, kik abban leg alább valoknak láttanak lenni. és lába alá tapodni mind azt. a mit leg inkább szeretett. szeretni kel neki a leg szegényebbeket, és a leg nyomorultabbakat is, és azokra hinteni gazdagságát.; és mind azt, a mi a kényeségre való volt. a szükségesen felyül valójok a gazdagoknak mondgya szent Agoston., a szegények szükségekre valok, azokat, akristus lábaira kel hinteni.

K A farisaeusnak nem valaé oka azt ellenezni hogy akristus magához hagyá közelíteni, egy olyan vétkes aszszonyt, az olyanoknak nem kellé el kerülni társaságokat?

F Igen is a közönséges rend szerént egy keresztyénnek el kel kerülni az olyan személyeket, hogy akisértetben neesék, és hogy okot ne adgyon másoknak, abal ítéletre; de különbözést kel tenni, mivel nem lehet rosszul itélni egy olyan Isten szolgája felöl. aki némelykor az olyanokhoz el mégyen hogy a meg térésre indítsa, ennek a farisaeusnak éppen nem vala oka hogy rosszul itéllyen az üdvezítőről, mivel láthatta sok tsuda tételeit, és halhatta. hogy tanítványi menyit térítettek meg nevében, ha szinte úgy nem tekinté is ötet mint Istent, de mindenek felet azt kellett volna neki meg vizsgálni, hogy az az, aszony ebéd felet és mindenek láttára közelgetet akristushoz., még ezen kívül nem láttaé annak nagy szemérmességét, alázatoságát, sirását; ezekből meg láthatá, hogy az a személy nem a volt. aki az elöt. és hogy csak az üdveségét keresné, mivel akristusnak, hatalmas kegyelme. vitte vala oda, ugyan az is sugarlá neki. a büneiért való töredelmeséget, mind ezekre való nézve, más gondolatban kellett volna lenni, annak a farisaeusnak, és tsudálni kegyeségit az üdvezítőnek., és jószágát, amellyel szenvedé, hogy lábait meg tsokollya. tanuljuk meg ebből hogy ne legyünk másokhoz. rossz gyanúságal., se rossz ítélettel. azokhoz. a kikben változást látunk., és jelít a meg térésnek, a rendetlen életübol., szent lehet.

K Magyarázd meg nekünk ezeket a szokot; meg botsátattak neki sok bünei mert igen szeretet.?

F Ezekből azt tanulhattuk, hogy vagyon olyan Isteni szeretet, a mely abünöknek botsánattyát meg nyeri, a pedig igen igasságos., igen szeretni azt., a ki sok adoságot engedet, a midön a kristus magához akarja hini. az olyan bünöst, ki ötet el hagyta, annak vétkeihez képest való nagyságu szeretetet hint szívében. hogy meg utálván vétkeit, a meg igazulásnak kegyelméhez készittse, és amidön mindenek felet kezdí az Istent szeretni, és úgy. mint minden igasságnak kut fejét, a Tridentinum gyűlés mondása szerént, akkor botsánatot enged neki, bé töltvén ötet, nagyob böségel való szeretettel. a mely szeretet, meg igazulására lészen, ez így lévén. sok bünei meg botsátattak annak, aki igen szeretett, és az akinek sok büneit meg botsátották, tartozik, a vett kegyelemért háláadásbol igen szeretni.

K Ez az aszszony miképpen mutatá meg. akristushoz való szeretetét?

F Köny hullatásával öntözé lábait, és hajával törölé azokat, szüntelen tsokolgattya vala azokat. és kenetet hinte azokra, a farisaeus pedig ezeket tsufságal tekinté, és ő, ilyeneket nem tselekedék. se tsokot nem ada. neki, se kenetet nem hinte fejére, azért is mondá a kristus, hogy ez az aszszony igen szeretett, el ítéelhetjük ebből. hogy a farisaeus kevesé szerette ötet. vagy talám nem is, mivel igaznak tartván magát, nem gondolá hogy sokal tartoznék az Isten igaságának

K. Következiké ez, akristus szavaibol., hogy sok vétket kel követni azért, hogy azokért botsánatot nyervén. ötet az után inkább szeresék. vagy a, hogy a ki keveseb meg bántásal volt hozzája, keveseb szeretettel is tartozik neki.

F Éppen nem következik egyik is. mivel nem csak azért tartozunk az Istent szeretni, hogy bűneinket meg bocsátotta, hanem még, szent Agoston szerént. azokért is, a melyeket nem tselekedtük., mivel csak aző gond viselése. és kegyelme tartoztat meg attol. hogy azokat nem tselekedtük., az ártatlanságnak színe alatt. soha meg nem kel bennünk hülni a szeretetnek, se a háláadoságnak, az Isten irgalmaságához, mivel egy penitencia tartó bűnös, akiben több szeretett vagyon eléb való egy olyan ártatlannál., a kiből a szeretet kevesebb.

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO PÉNTEKEN.

Imádság

öntsd mi urunk szívében kegyelmedet., úgy hogy a midőn mi magunkot bűneinkért meg büntettük, el kerülhesük az örökös büntetést. az ideig való büntetéssel melyet szenvedünk., a mi urunk J. K.

Epistola.

Jérém. 17. 13.

Uram Izraelnek reménsége, minnyájan akik tégedet el hagynak, meg szégyenülnek, a tölled el távozok, a földre irattatnak, mert el hagyták az élő víznek erét. az urat, gyógyíts meg engem. és meg gyógyulok, szabadíts meg engem. uram. és meg szabadulok, mert te vagy az én dicséretem. imé ők mondják nékem, hol az ur igéje, jöjjön el, és én meg nem haborodtam, téged pasztoromot követvén, és az ember napját nem kívántam, te tudod, a mi ki jött ajakimból. igaz volt a te színed előtt, ne légy te nékem félelmemre. én reménségem vagy, a nyomoruságnak napján, szégyenüllyenek meg akik engem üldöznek, és ne szégyenüllyek meg én. félljenek ők, és ne félljenek én, hozd reájok a nyomoruságnak napját. és két féle romlásal ronsd meg őket:

Magyarázat

K Kicsodák azok, akik az urat el hagyják, és a földre irattnak.?

F Azok kik hűségtelenségből el hagyják a teremtőt., és a teremtet állatokhoz ragaszkodnak., az olyanok a földre írják neveket., mert ők akarnak lakni, mert ők akarnak, nagyá, és nagy híréké lenni, de idővel el töröltetik nevek, valamint a porban való írás. melyet a szél el viszi. hogy ha pedig a világhoz nem kaptak volna élettyeket, egyedül az Istennek adnák magukat, állandó és meg változhatatlan szeretettel. az ő nevek. a menyekben irattnék fel, ahol örökös dicsőségben élnének.

K Miképpen hagyják el tehát. az Istent. a ki az élő víznek kutya?

F A mikor el hagyják azt, a ki, ami örökös jónak, és aki, ki merithetetlen kut feje minden valóságos jónak, és a mikor a veszendő és tsalárd világ jóvaiban veszük ki részünket, ezt is tselekeszi, egy olyan nagyra vágyó, aki a földön akarja dicsőségét. és nagyságát. keresni, egy olyan fősvény, aki it akarja gyűjteni az agazdagságot, egy olyan bujalkodó, aki a testi gyönyörűségekben tartja boldogságát., aki a teremtő helyet. a teremtet állatot szereti, az olyan örökösön meg büntetik, mert meg fosztatik mind attol., a mire fordította volt ez életben, szeretetét, és el veszti azt az örökös jót, a melyet meg vetette volt, az olyan pedig meg jutalmaztatik azzal. a mit szeretett, aki egyedül csak az Istenhez fordította szeretetét.

K. Miért mondgya Jeremiás gyógyíts meg engem. és meg gyógyulok. szabadíts meg engem. és meg szabadulok?

F Arra tanította az embert. hogy meg nem gyógyulhat a véteknek betegségéből, se attól meg nem szabadulhat más képen., hanem csak az Isten kegyelméből, példát ad, ez a proféta arra, hogy azt szüntelen kérjük, mert a mi szükségünk szüntelen valok, és hogy minden nap új szükségünk támad. a mi gyengeségünk, és meg romlásink miatt, a melyektől, csak a halál szabadíthat meg minket

K kitsodák azok, kik azt mondgyák. mint a sidok, hól az ur igéje, jöjjön el.?

F Azok kik vak merő bátorságban élnek, avéteknek gyümölcseivel, csak szofia beszédnek tartván mind azt valamit nekik mondanak, az Isten ítéletének keménységéről. és azt gondollyák, hogy csak ijeszteni akarják őket

K. Miképen kel ellene állani az ilyen kísértetnek?

F A midőn az olyan Istentelenek így bánnak az Istennek valamely szolgájával. annak a proféta példájára, még nagyobb állandósággal kel az Istenhez ragaszkodni., mint pásztorához, el hitetvén magával. hogy mind az ő igereti, mind fenyegetési bé tellyesednek, ne suhajtssa a világi gazdagságokat, se a világi hejában valóságokat, se azokat a napokat. a melyeket a világ szeretői, szeréntsés napoknak nevezik, de a melyek Isten előtt boldogtalanok. az olyan világ szeretőiről mondgya szent jób, hogy gyönyörűségben töltik napjokat, de egy szem pillantásban, akoporsóban száznak.

K A proféta boszszu állásból mondgyaé ezeket ellenségiről, szégyenüllyenek meg. akik engem üldöznek.?

F úgy beszél mint proféta, és nem haragbol., ez inkább olyan jövendölés, a melynek. bé kellették rajtok tellyesedni. mint sem boszszu állásnak kérése, aproféták rend szerént. az ilyen jövendöléseket könyörgés és átok formára teszik, azért hogy inkább meg rettenttsék azokat a kiknek beszéllettek. és hogy egyszers mind. meg mutathassák az Istennek. hogy aző rendelésihez szabják magokat, ki hirdetvén mind azokat anyomoruságokat. a melyekel fenyegeti abünösököt hogy ha meg nem térnek. tegyük ehez azt is, hogy Jéremiás ebben, jelenté a kristust, meg jövendölven, azt az irtoztato boszszu állást., a melynek kellették idővel a sidokra szállani. azért hogy a kristust meg veték, és a keresztfán meg ölék.

Evangyélium.

szent Ján. 11. 47.

Egybe gyűjték azért a fő papok. és a farisaeusok atanátsot. és mondának., mit tselekeszünk. mert ez az ember sok jeleket téssen. ha így hagyuk ötet. minnyájan hisznek öbenne, és el jönnek a Romaiak, és el veszik helyünket. és nemzetségünket. egy pedig közüllök kaifás nevü midőn fő pap volna abban az esztendőben., mondá nekik. ti semmit nem tudtok, se meg nem gondollyátok, hogy hasznosab néktek. hogy egy ember hallyon meg a népért., és az egész nemzetség elne veszen. ezt pedig magától nem mondá, hanem hogy azon esztendőbéli főpap volna, profétalá. hogy Jésus meg halna anemzetségért. és nem csak anemzetségért. hanem hogy az Isten Fiait, kik el valának széledve. egyben gyűjtené. azon a naptól fogvást gondolák hogy meg ölnék ötet. Jésus azért már nyilván nem jár vala a sidok közöt, hanem apuszta mellet valo tartományokba mene. a városba, mely Efremnek mondatik. és ót lakik vala, atanitványival.

Magyarázat

K Mit kel gondolni a máí Évangéliumban lévő fő papoknak. és farisaeusoknak. tanátsot tartásokról?

F Nem lehet meg fogni, mitsoda meg bodult elmével valának, ö magok meg vallyák, hogy mitsoda valóságosok, és hatalmások az üdvezítőnek tsuda tételei., és hogy azokért mindenek hihetnek ö benne. még is ök. nem hogy benne hinnének. de veszedelmére igyekeznek. ez az irtoztato példa. meg mutattya. hogy a mely elmében. az irigység. és a gyűlölség uralkodik. a, se az Istentől, se az emberektől nem fél; és az ö vaksága olyan nagy, hogy tsak, azon gondolkodik; mi modon veszthesse el azt. akit gyűlöl. arrol pedig nem is gondolkodik, hogy tellyeségel önnön magát veszti el. és hogy minden rosz igyekezete magára szál.

K kitsodák olyanok. mint ezek a sidok, kik a haza meg tartásának szine alat. el akarják veszteni azt, a ki a hazát. egyedül meg tarthatta volna?

F olyanok a nagyra vágyok., azok avilági okosok. kik. a vallás. és a közönséges jónak szine alat; bé akarják tölteni rosz kívánságokat, üldözvén a jó erköltsüeket, de a kik gyakorta. hasonlo Isteni haragot vesznek magokra valamint a sidók, a kik azért akarják meg ölni akristust, hogy elne veszesék szabadságokat., és városokat, holot azért veszték el. mind egyikét, mind a másikat. hogy a kristust meg ölék. negyven esztendő mulva, az Isten. a Romaiakot el küldé, hogy boszut. állanának haláláért. a kik el pusztitván avárost, és atemplomot, meg számlálhatatlan népet ölének. meg. a többit pedig mint rabokat el adák, és el szélyezték az egész földre, gyakorta hasonlo történik a világi nagy renden lévőkel., kik tsak a magok ditsőségeket; és hasznokat tekintik. és irigyelvén a mások jóvait. és nagyságit, azon igyekeznek, hogy azokat meg ronttsák. a melyért a magok fejekre vonnyák mind azt, valamit másokal akarnak szenvedtetni.

K Miképen lehetne meg orvosolni ezt a nagy rosztat. a mely oly igen uralkodik a törvény ki szolgáltatok, és a nagy renden lévők között.?

F Más orvosága annak nintsen., hanem hogy el kerüllyék azokat az indulatokat, melyek öket az uralkodásra. és az igazgatásra indittyák, és hogy magokat. annak ahatalomnak, határjában tarttsák, a melyet vettek Istentől. másoknak jóvokra, és nem rontásokra. mivel ahatalmaskodásnak, és az uralkodásnak ereje olyan nagy, hogy akin egyszer eröt vehet, a fel áldozza jóságát. egésségit. életét, lelke üsmeretit. tsak hogy nagyobra terjeszthesse tiszttséginek méltóságát. vagy hogy meg tarthassa [meg-tarthassa], a mit el foglalt igaságtalanul.

K. A kaifás tanátsa igaságos valaé. a midön azt jovallá hogy jobb egy embernek meg halni a népért. hogy az egész nemzettség meg maradgyon.?

F Sött még ez a tanáts, igen igaságtalan. és Istentelen vala, mivel soha nem szabad egy ártatlant meg ölni, ha szinte. az világ meg tartása forognais halálában. soha nem kel az Apostol mondása szerént. rom. 3. 8. rosztat tselekedni. hogy abbol jó következék. annál is inkább nem vala szabad meg ölni, az életnek kezdetit. az olyanok kaifást követik. a kik mind Isteni, mind emberi törvény ellen jóvallyák. az igaságtalanságot, és az erőszakoskodast, azért mert abban a magok hasznokat, és elő meneteleket láttyák.,

K Miért mondgyák tehát hogy jövendölt?

F Azzal nem akarják mondani, hogy a szent lélek adta volna néki azt a gondolatot, de mint hogy mindeneket a szent lélek igazgat.,. ugy is fordittá a kaifás szavait. a melyekel azt az igasságtalan tanátsot adá, hogy nem tudva. igazat monda. és jövendöle.

K Miképpen követék a sidok a kaifás tanátsát a mely oly igen ellenkezék. az igazságal, melyet meg bizonyítának a kristus tsuda tételei nagy világoságal.?

F Mert tartának a romaiaktól, a kik minden világi jóvokból ki foszthaták őket, tartván pedig attól, hogy azokat el ne veszesék, azért nem is tekinték az Isten hatalmának jeleit. attól is féltek. hogy őket bé ne vádollyák hogy a tsászaron kívül. más királyt akarnak üsmérni, esokakal meg történik. a keresztyének közöt, akik, hogy az emberek kezekben ne esenek, az élő Isten kezében esnek, akik is világi okoságból. a magok hasznokra áldozák az igazságot. és az igazat. és akik nagyobra betsüllik. a látható, és jelen valokot. aláthatatlan, és jövendőbéli jóknál.

K. A kristus miért mene a pusztába?

F Mert nem akara ellenségi közöt maradni, ne hogy jelen valo létével. meg nagyobra ne gerjesze. hamiságokat. ezzel példát ada szolgálainak, hogy éllyenek azal a modal., melyet az okoság ad elejekben. és magokat el rejttsék. mikor a szükség kívánnya, hogy veszedelemre ne tegyék gyengeségeket, és ellenségeket. annál nagyob haragra ne indítsák.

NAGY BÖJT 5^{DIK} HETIN VALO SZOMBATON.

Imádság

Engedgyed uram, hogy a néked szenteltetet nép., az áitatoságban elő menyen, hogy a szent tselekedetekre meg tanitatván, mentől inkább fog szent Felséged előtt tettzeni. annál nagyob ajándékokal erősitessék meg a mi urunk J. k.

Epistola.

Jerem. 18. 18.

Es mondának. jertek, és gondollyunk Jéremias ellen gondolato kat, mert el nem vész atörvény apaptól. sem atanáts böltstől, sem abeszéd aprofétától, jertek, és verjük meg ötet nyelvel. és ne figyelmezzünk semi beszédire. figyelmezz reám uram, és halljad az én ellenkezöim szavát. vallyon a jóért gonoszul fizetneké., hogy vermet ástak az én lelkemnek, emlékezel meg hogy szined előtt állottam, hogy jót szollanék ő érettek, és el forditanám ate haragodot rollok, az okáért azö fiokat éhségre juttasd, és vidd őket a fegyver kezében, legyenek az ő feleségek. magzatok nélkül és özvegyek, és azok férjei halállal öletessenek meg. az ő fiok, veretessenek által fegyverrel ahartzon, kiáltás hallassék az ő házakból. mert hirtelen reájok hozod atolvajt. mert vermet ástak hogy meg fognának engem. és töröket rejtettek el az én lábaimnak, te pedig uram tudod., minden ellenem valo tanátsokot halálomra. ne kegyelmez meg az ő hamiságoknak és az ő bünök szined előtt el ne töröltessék. le omollyanak szined előtt ate haragodnak idején gonoszul bánnyál vélek.

Magyarázat

K Mit jelent a Jéremiás ellen valo fel támadások a sidoknak?

F Jelenté azt, amit idővel tselekedének akristus ellen. azoknak maradéki, Jéremiás ellen támadának azok, mert romlásal fenyegeté őket amaradékjok pedig meg ölék akristust., mint ha vallásoknak, és törvényeknek ellensége lett volna, azok azért utálák Jéremiást, mert igazságot monda nékik, és szemekre hányá vétkeket, ugyan ezen okból gyűlölék és üldözik a maradékjok is a kristust.

K. kitsodák azok, akik még mostanában is fel kelnek az igazság ellen

F Azok akik meg akarnák azt fojtani., és minden képen azon vannak hogy a népel meg gyűlöltessék., de azt meg nem gátolhatván hogy kine tessék. és ne kárhoztassa tartásokat. minden gyűlölségeket. az Anyaszent egyház szolgálaira fordítyák, akik azt, mind szóval. mind tselekedetel hirdetik.

K Mitsoda, az averem melyet a sidok készítettek Jérémiásnak?

F Az a verem, vagy az ő hamis vádolások vala, mint valamely tör. a melyben akarák ejteni. vagy olyan tömlöt. a melyben tevék ötet, ez a verem jelenté egyszers mind azt a halált. melyet szenvedtetének az üdvezítővel., és akoporsot melyben tétették, a Jérémiás ellenségi, nem hogy a jóért. melyet nékik kivánt, jóval fizettek volna. de minden igyekezetek avolt. hogy el vessessék, és az üdvezítő ellenségi. a jóért, melyet tett mindenel, ugy bánának véle, mint aleg gonoszab emberel.

K. Mitől vagyon., hogy minek utánna oly gyakran kérte volna az Isten kegyelmit reájok a proféta. itt azon kéri, hogy meg ne kegyelmezen nékik?

F Mert ezt. a szent léleknek sugarlásából mondá. aki meg üsmérteté véle, mind azokat a nyomoruságokat, a melyek tudulának. azokra az Istentelenekre., kik bé dugák fülököt. az Isten szava elöt, ebben akristust jelenté, a ki is minek utánna kérte volna az Attyát, hogy meg botsáson azoknak. kik ötet fel feszítették. mint embert, de ugy mint Isten, magában, igazágal itélé, a nyomoruságokra mind azokat. kik végig akarnák üldözni azt az igazságot melyet nékik hirdetet.

Évangyélium

szent Jan. 12. 10.

Gondolák pedig apapi fejedelmek. hogy lázárt is meg ölnék, mert sokan a sidok közül el hagyák vala öket. ő érette, és hisznek vala Jesusban. másod napon pedig anagy sereg. mely az innep napra jött vala. midön hallották volna. hogy Jésum jérusalembe jö, pálma agakot vének, és eleibe menének. és kiálttyak vala Hosánna, áldot aki az ur nevében jö, az Izrael királya. és találá Jesus egy számárotskát. és reája üle. amint irva vagyon; ne fély sion leánya. imé ate királyod, jö, ülvén a számárnak vemhén. ezeket nem érték a tanítványi elsöben, hanem mikor meg ditsöitett Jesus, akkor meg emlékezének, hogy ezek ő felölle irattattak vala, és ezeket tselekedék néki, bizonyágot téssen vala a sereg, mely ő véle vala, mikor lázárt ki hívá a koporsobol. és fel támasztotta ötet halottaibol., az okáért ment is eleibe a sereg, mert meg hallá hogy etsudát tselekedte volna, a farisaeusok azért mondák magok közöt. láttyatoké, hogy semmit nem használunk. imé az egész világ utánna indult. valának pedig némely pogányok azok közül. kik fel mentek vala; hogy imádkoznának az innep napon., ezek azért filephez menének. ki Gallilaeának Bedsáidájából vala, és kéri vala ötet. mondván, uram látni akarnok a Jésum. el mene filep, és meg mondá Andrásnak. András, és filep meg mondák Jésumnak, Jésum pedig felelé nékik. mondván. el jött az ora, hogy meg ditsöitessék az Ember Fia. bizony bizony mondom néktek, ha a buza mag a földbe esvén. meg nem hal, tsak maga marad, ha pedig meg hal. sok gyümölsöt hoz, a ki a lelkét szereti, el vesztí azt. és a ki a lelkét gyűlöli e világon, az örök életre meg örzi azt. ha ki nékem szolgál. engem kövessen. és a hol en vagyok, ót leszen az én szolgálóm is. ha ki nékem szolgál. meg tiszteli azt, az én Atyám.

Magyarázat

K. Miért akarák a farisaeusok, lázárt is meg ölni?

F Azt nem szenvedheték. hogy lázárt életben láták, mert az ő fel támadásának tudója, igen el hiesítette vala akristust, és arra való nézve., sokan el hagyák őket, és melléje állának. de lehetéé ennél balgatagab gondolat, ennek a tudának valóságát annyin bizonyították., hogy minden által látta, hogy a lázár halálával, az Isten munkáját akarják el törölni; mint ha, aki ötet egyszer fel támasztotta, nem let volna olyan hatalmas, hogy másodsor is fel támaszthassa, vagy meg ne engedhesse halálát, ebből meg látjuk hogy mitsoda veszedelmes arosz indulatok alá vetni magunkot, mert ha egyszer ahatárát meg haladgya a rossz indulat, az után nem okoskodik, és mint egy balgatagságban veti az embert., bé hunyván annak szeméit, hogy ne láthassa, az okoságot, mely szándékával ellenkezik.

K. A kristus, miért akara halála előtt. oly győzedelemel Jérusálemben bé menni.

F Azért 1: hogy meg mutassa mitsoda örömel megyen az emberi nemzettség meg váltásáért való halálra, 2. hogy nyilván meg mutassa, hogy azok a bestelenségek és káromlások, mellyeket szenvedet a sidoktól., meg nem változtatták, az ő érettek meg halni való szándékját 3. hogy még előre meg mutassa azt a győzedelmet melyet fog nyerni a veteken, a testen, avilágon. és a pokol béli hatalmaságon, és hogy meg mutassa. mennyekben., győzedelmesen való menetelét. hogy őt uralkodgyék, örökké, az ő Anyaszent egyházán.

K. Miért akara a kristus a számarotskán, és a száárnak vemhén, menni Jerusálembé.?

F 1. Hogy bé töltené a jövendölést., mely meg jövendölte vala, hogy a száárnak vemhén mégyen Jérusálemben, meg mutatván nyilván, hogy ő volna aza meg szabaditoja népének., a kí meg volt ígérve. 2. meg akará mutatni hogy ez a két állat; jelenték akét féle népből álló Anyaszent egyházat, a mely Anyaszent egyházat, birni fogja, halálának ereje, és érdeme által. az egyik a sidó nép. a ki is mind addig a törvénynek igája alat volt, ezt jelenté a száárnak vemhe, a másika, a pogány nép, a kí is mind addig törvény alat nem volt, ezt is jelenté, a számarotska. aki igát nem hordozot. mind egyikére, mind a másikára fel ült. meg akarván mutatni. hogy erre akét népre, akarja fel állítani kegyelmének birodalmát. és ezt a két népet. egy új népé tenni, akik is az előtt, nagy gyűlölséggel valának egymáshoz., 3. egy szóval meg akará mutatni azon a győzedelmes napon, hogy szeretné az egy ügyüségét, az alázatoságot, és a szegénységet, és hogy meg vetné a világi pompát

K Miképpen mutatá meg anép., hogy a kristust, örökös urának, és királlyanak vallaná

F Nagy sokaságu sereg. ruháit az utra teriték, mások pedig ágakot hintének az utra, a melyen el kellett menni, és minnyájan, mind azok kik előtte mentek, mind akik kísérték, nagy fel szóval kiálták. Hosánna, áldás, Ditsőség a David Fiának, a ruhák jelentik, hogy meg kel magunkot fosztanunk a világi pompáktól. a kristus tiszteletéért. a szegénységet, mértékletességet kel választanunk, hogy ő hozzája hasonlobbak lehesünk a pálma fa ágak jelentik agyőzedelmet, a melyet ad kegyelme által nekünk, rossz indulatinkon, és az üdveség ellenségén.

K Mit tselekedék a kristus, midön jérusálemhez közelgete?

F Nagy szánakodással lön azon a nyomorult városon. a melynek előre látá el romlását, és pusztulását, a melyet meg is jövendölé, és meg vizsgálván annak vétkeit, fő képpen azt a vétket a melyben csak kevés idő mulva esék, azért hogy ötet meg veté. és a kereszten meg ölé; mind ezekre való nézve. köny hullatásokat ejte. romlásán. és veszedelmén.

K Mire tanit minket ez a példája a kristusnak?

F Arra hogy szüntelen sirasuk az Anyaszent egyház nyomoruságit, főkeppen fiainak nyomoruságokot., akiket meg vakitván rossz indulattyok, csak a gyönyörüséggben lévő életet ohajtyák. észre nem vévén, hogy a veszedelemre futnak, és azörökké való nyomoruságban

esnek, ebből azt is tanulhattuk. hogy a krisztus tanítványának. soha nagyobb oka nem lehet a sirásra, mint mikor avilági tiszteletben, ditsőségben, és gazdagságban látta magát lenni.

K Mit tselekedék az üdveztő mikor be mene avárosban.?

F Leg először a templomba mene, hogy őt imádná, és hálákat adna az Attyának, meg mutatván nekünk, hogy minden tselekedetünket azon kel el kezdenünk. 2. ki üzé a templomból, mind azokat, kik őt árulnak, és vesznek vala., olyan dolgokat melyek szükségesek valának az áldozathoz., meg mutatván nekünk, hogy mitsoda nagy tisztelettel kel lennünk az olyan szent helyhez, ahol az Isteni Felség lakozik., és a mely hely, tsak arra rendeltetett. hogy őt ditsérjük, áldgyuk, és imadgyuk ötet, és egyszers mind, hogy mí is meg ne engedgyük amenyiben töllünk lehet hogy illetlenségek mennyenek végben. az olyan szent helyeken. 3. ugyan őt is gyógyitá meg avakokat. és a sántákat, hogy abból meg tanullyuk, hogy az olyan szent helyben kel hozzája járulnunk bizodalomal. az imádság által, és ő eleiben terjeszteni. szükséginket., hogy meg nyerhesük. lelkünknek gyógyulását. vakságunknak. meg világosítását. és büneinknek bostánattyát; a mellyek meg gátolnak minket, hogy az Isten parantsolatiban járhasunk.

K. Miért beszélle haláláról, tanítványinak. gyözedelmes bé menetele alkalmatoságával?

F Mert ez a gyözedelmes bé menetele jelenté, az ő ditsőséges fel támadását. és menyben valo menetelét., meg akarván vélek értetni, hogy tsak halála után éri azt el, és hogy mi is ne gondollyuk hogy más képen el érhesük az örökös ditsőséget. hanem hogy ha szenvedünk, és meg halunk a földi. és testi dolgoknak. aki részt akar venni az ő ditsőségében, és boldogságában, részt is kel venni szenvedésiben, aki őt akar lenni ahol vagyon, olyannak kel lenni, a mitsodás ő volt it a földön, oda más uton nem lehet menni hanem tsak. azon a mellyet ő választot, és a melyet nekünk meg nyított.

K. Miért hasonlittá magát a buza szemhez.?

F Mert ez a mag tsak az után hozz magot. minek utánna a földben vetették., és meg rothadot. ebből ahasonlításból. azt tanulhattuk., hogy ha azt akarjuk., hogy a mennyekben bö aratásunk légyen. tartozunk magunkban meg ölni testi kivánságinkot, és evilágon alázatoságban élni. egy szoval meg halni mind annak. valamit őt szerettünk, földi, vagy testes állatot, hogy tsak. alélek szerént elhessünk. aki magát annyira szereti, hogy tsak a gyönyörüségeket, és az életnek alkalmatoságit szereti, el akarván kerülni mind azt a mi alkalmatlan. és türesre valo. az olyan tsak az örökös nyomoruságot várhattya magára, ellenben pedíg aki atürest, és szenvedést szereti, aveszedelemre, és ahalálra adgya magát Istenért és az igazságért; hogy ha szükséges, az olyan örökös boldogságot szerez magának, ugyan ez is az értelme. az ur szavainak mondván *a ki a lelkét szereti, el veszi azt, és a ki alelkét gyüülöli evilágon, az örök életre meg tarttya azt.*

K A krisztus lelke miért háborodék meg a szenvedésire, és halálára valo nézve.

F 1. Ezen akarattal valo háborodásal. meg akará nekünk mutatni, hogy meg kellett néki magát alázni, és fel venni gyengességinket, azért hogy fel emelhesen minket ditsőségire. 2. akarattal háborittá meg magát, a halálra valo nézve: hogy meg vigasztallya azokat; kik meg rémulnek ahaláltól. valamely veszedelemben, vagy betegségben, 3. hogy az ő példájára, azt békeséggel szenvedgyük, meg tudván azt. hogy az olyan rémulések, nem vétkesek. azokat a természetnek gyengességi okozák benünk

K Mit téznek ezek aszók, melyeket a sidoknak mondá *járjatok még világoságtok vagyon. hogy a setettséggel titéket el ne leljen.*?

F Azt teszik., hogy a jó erköltsben valo elömenetel, nem tsak abban áll., hogy az üdveség igazságirol tudgyunk beszélteni, és gyakorta elmélkedni, hanem hogy tselekedetel kövessük, sokan vannak olyanok. kik tsak a modgyát akarják meg tudni, atekélleteségnek, akik szépen beszélnek a lelki dolgokrol, és akik tudosoknak tarttyák magokot az Isten uttyaiban, de tsak az elmelkedésel maradnak, és a tselekedetet el hagyák., azzal avilágtol; jóbban el nem vonnyák magokot, se a magokhoz valo szeretettöl., de söt még magok felöl sokat állitanak, félö is., hogy az olyanokrol azt ne mondgya szent pál. a mint mondá az olyan aszszonyokrol kik mindenkor tanulnak, de soha el nem érik az igazságnak meg tudását.

K Mit kellesék tselekedni hogy elé mehesünk az aitoságban?

F A vett kegyelemel, és a világóságál élni kell, olyan formában a mint az Isten kívánnya tölünk. a mi rendünk szerént, azokat szivünkben vévén. mutasuk ki tselekedetinkben. tanullyuk meg hivatalunknak legg kiseb részeit, és azokat tölttsük bé nagy vigyázásal. kérjük alázatoságál. az Istennek segittségit., felejttsük el, valamint az Apostol. phil 3. 12. ami hátunk meget vagon, el oldván magunkot attol a mit szeretünk, szüntelen kívannyunk előre menni, kívánván szüntelen el érni az örökös jókót, fussunk szüntelen ahoz a tzélhoz, hogy el nyerhesük a mennyei boldogságnak jutalmát., és mind ezek után tsak azt mondgyuk hogy haszontalan szolgák vagyunk, és tsak azt tselekedtük a mivel tartoztunk., ilyen formában a setettségg el nem lep., de söt még elé megyünk a világóságban. melyet az ur lelke fog adni nekünk. 2. Cor. 3. 18.

VIRÁG VASÁRNAPJÁN

Imádság

örök minden hato Istenünk, kinek akarattyából a mí üdveztönk emberi testet vett magára, és halált szenvedé, példát adván az embereknek, hogy kövesek alázatoságaban, adgyad hogy kegyelmedből, követvén az ő békeséges türesit, részesülhesünk az ő ditsöséges fel támadásában. a mi urunk J. k.

Epistola.

szent pál filip 2. 5.

Azért érezték magatokban amit akristus Jesusban is, ki mikor az Isten formájában volna, nem állította ragadománynak magát. az Istennel egyenlőnek lenni, hanem ő magát ki üresítette szolgálai formát vévén fel. az emberekhez hasonlová lett., és külső ábrázattyában úgy találtatott mint ember, meg alázta önnön magát, engedelmes lévén mind halálíg, a keresztnek halálíg, az okáért az Isten is fel magasztalta ötet. és nevet ajándékozot néki, mely minden név felet vagon., hogy a Jesus nevére minden mennyeieknek, földieknek, és föld alatt valoknak térdek meg hajollyon. és minden nyelv vallást tégyen, hogy az ur Jésus kristus az Atya Istennek ditsőségében vagon.

Magyarázat

K. Mit akar az Apostol hogy érezzünk magunkban mint a kristus Jesusban is.

F Azt akarja, hogy azt érezzük magunkban. amit a kristus érzet, és meg vessük. a mit ő meg vetett; inkább betsüllyük az ő példájára, az alázatoságokot, szenvedéseket. és szegénységeket, a

betsületnél, gyönyörűségeknél, és a világi jóknál, hogy ha övei akarunk lenni, mivel szent pál szerént rom. 3. 9. akinél nintsen akristus lelke, hanem az övé.

K A bűnös emberek hogy érezhetik azt a mit akristus?

F Az embereknek is lehet úgy érezni, hogy meg egyezék a kristus érzésével, ha szinte benne vagyunk is arosz kívánság, mely ezel ellenkezőt indít, csak hogy annak helyét ne adgyanak, és akaratal ne engedgyék azt magokban uralkodni.

K. Lehető követni akristus meg testesülésében való alázatoságot?

F. Az Apostol azt akarja hogy kövesük ötet a mint lehet. töllünk, az Isten Fia. sokal aláb valonak tette magát, mint sem a mint vagyunk, és egy keresztyennek nem lehet aláb valonak tenni magát mint sem a mint vagyunk, az ő vétkiért, és természetiért, mind egyikében. mind a másikában, az Isten Fiához hasonlítván ötet, ő csak semmi, meg kel tehát néki maradni abban az állapotban a melyben avétek tette, a mely olyan alá való állapot. hogy nem lehet az embernek aláb valora tenni magát, de bűnös lévén, még is kevélységből magát fellyeb emeli mint sem a mint vagyunk, kövesse tehát akristus alázatoságát, munkalkodván azon hogy el ronthassa kevélységét, mondgyon ellene a fel magasztaltatásnak, magával, úgy bánnyék, és el szenvedgye havéle úgy bánnak, mint olyan bűnösök a ki méltatlan a kedvezésre, és tekintetre.

K Miképen lehesen követni azt az alázatoságot a melyel engedelmes volt akristus az ő Attyához, akeresztnék haláláig?

F Valamint ő egész életében követé az alázatoságot mind holtig. az Attyához, szüntelen való engedelmeségével szeretettel vévén, mind azokat az alázatoságokat melyeket reája küldé, úgy ami alázatoságunk is a légyen, hogy ellene mondgyunk a magunk akarattyának és hajlandóságinknak, követvén mindenekben az Isten akarattyát, mint rendünket, el is vegyünk szeretettel és engedelmeséggel mind azt, a mit reánk küld, és a mitsoda féle halált akar reánk botsátani.

K Mitsoda név a, melyet az Isten a kristusnak adott, mely minden név felet vagyunk?

F Az, az Isten neve, és amagoságban lakozo Fiának neve, mert noha Isten volt meg testesülésékor, mind azon által, e földön való létében, magát ember fiának nevezé, a gyengeségek. melyek el fedezék az ő nagy voltát meg gátolák, hogy meg ne üsmernék az ő Istenségét, de söt még az ő Istenségét. a tanítványok elméjéből is el törölé a keresztnék gyalázattya, úgy anyira, hogy akoron kevesen tarták, az ő Istenségét, de az Atya fel támasztván ötet, ki nyilatkozatá ditsőségét, és nagy fényeséggel ki mutatá az ő Felségét. és Istenségét, és ötet Fiának, és magához hasonló Istennek üsmérteté az egész földön, az Apostoloknak, és az ő tanítványoknak predikálások által, úgy anyira hogy minden térd meg hajol előtte, és mindenek ő alája vettek, a menyegben, ahol ötet látták az Angyalok és a szentek, a földön. mert az ő Evangyéliuma, minden nemzeteknél fog predikáltatni. és apoklokban, ahol az ő igasságát fogják örökké érezni az ő ellenségi.

A máj Évangyéliumot. és annak magyarázattját, nagy péntekre halasztották.

A NAGY HÉTEN VALÓ HETFÜN.

Imádság

Minden hato Isten látod hogy. minden felöl környül vétettünk nyomoruságokkal, adgyad hogy ate egy Fiad szenvedésinek érdeme által meg ujultassunk ami urunk. J. k.

Epistola.

Isa: 50.5.

Az ur Isten meg nyitotta fületem, én pedig ellene nem mondok, hátra nem tértem, az én testemet a verőknek adtam. és az én ortzámot atépőknek, az én ortzámot el nem fordítottam a szidalmazóktól., és az én reám pökdösöktől, az ur Isten az en segítöm, azért nem szégyenültem meg, az okáért olyaná tettem az én ortzámot, mint az igen kemény kö sziklát, és tudom hogy meg nem szégyenülök, közel vagyok aki engem meg igazít, ki szól ellenem, álljunk együt, kitsoda az ellenkezöm. járullyon hozzám, imé az ur Isten az én segítöm. kitsoda aki engem kárhoztat, imé mint aruházat el kopnak, amoly eszi őket, kitsoda közülletek az urat félö, halgatván az ő szolgálja szavát aki a setettségen járt, és nints. világosága, bizzék az ur nevében, és tamaszkodgyék. azö Istenére,

Magyarázat

K. Mit foglal magában. ez a mái letzke?

F Az Isaiás jövendölésit, amelyben világosan előnkben adgya mind azt., valamit akristusnak kelletek tselekedni. és szenvedni az emberekért., a proféta itt, az üdvezítő képében beszél,

K Mit tesznek ezek a szók. *az ur meg nyitotta fületem ellene nem állottam.?*

F A kristus mondgya ezeket, a proféta szája által., arra tanítvan minket, hogy az Attya meg nyitván néki fülét, engedelmeséget adot néki, hogy halgassa szavait, és kövesse azokat minden ellen mondás nélkül, példát adván nekünk ezel. hogy mi is halgassuk ötet, és engedelmeskedgyünk parantsolattyának, de főképpen szükséges ezekben a szent napokban, hogy szüntelen nyitva tarttsuk szívünknek füleit, hogy halgathassuk ameg váltot., aki minket oktat szenvedésiben., és a kereszten és kövessük ötet mint fejünket, és mesterünket, ugyan öis nyitva meg füleinket kegyelmével. és engedelmeséget ad. hogy tselekedgyük, és szenvedgyük ellen mondás nélkül, mind azt, amit akarja., hogy tselekedgyük, és szenvedgyük.

K A kristus hogy mondhattya azt. hogy az Isten az ő gondviselője, holot el hagyá ötet a kereszten?

F Azt mondgya hogy az Isten az ő gondviselője, mert mindenkor. meg segítette munkáiban. és viaskodásiban, ha az Isten ötet mint egy el hagyá halálakor, és a kereszten. a tsak úgy tettzet, és külső képen volt, de valójában el nem hagyta volt ötet, segittségit adván néki, hogy szenvedési eröt ne vegyenek rajta, eszerént nem hagyta el a szolgálait is valójában. ha szinte ellenségek kezekben adgya is őket, mert belső képen segitti meg őket. az ő kegyelmének mindenható erejével, mert valamint az ő mesterek. ugy ök is ahalálal. vesznek gyözedelmet az üdveségnek ellenségin.

K Mit tesznek ezek a sok, *ollyanná tettem az én ortzámot mint akemény kö szikla?*

F Azt teszik hogy a kristus meg keményítette magát az igazságnak ki mondásában. és gyözzhetetlenné a kinokban, és hogy álhatatos bátorságal mutatá meg., mind ortzáján. mind magaviselésiben, az ő nagy, és példa nélkül való engedelmeségit. az Attyához, minden féle, veszedelmes, és nehéz állapotokban,.

K Hát ezek a szók mit tesznek. közel vagyok aki engem meg igazít?

F Ezek meg mutattyák, hogy igen vigasztalhattya magokat az igazak, amidön őket káromollyák, és ugy bánnak vélek mint gonoszokal., valamint az ural bántanak., mivel ha

minden modot el vesznek is töllök. hogy magokat menthessék, az akitől származik igazságok., és aki láttya ártatlanságokat. közel vagyon hozájok. hogy őket meg tarttsa, benne is vagyon hogy meg bátorítsa, és vélek vagyon, hogy őket meg óltalmazza, az emberek nyomorgatásoktól., *ha Isten mi velünk. kitsoda ellenünk.* mondá szent pál. rom 8. 31. 33. *ki vádoltya az Isten valasztottit. az Isten aki meg igazit.*

K kitsodák azok. akik setettségbén. és vilagoság nélkül járván, az Istenre támaszkodgyanak.?

F Az ígazak, amidön. anyomoruságnak setettséigiben vannak, és meg fosztattak minden világi vigasztalástól., nem hogy ollyankor el veszésék bátorságokat, és azt gondoltyák hogy az Isten el hagyta őket. azért hogy szenvednek, de söt még inkább kel benne bizni, és annál inkább várni segítségét. mennél kevesebet remélhetnek az emberektől., soha sem támaszkodnak haszontalanul arra, aki ami erönk.

K kikről mondgya a proféta. hogy minnyájjan el rothadnak, és a féreg meg emészti őket,

F A sidokrol. kik el lévén szélyedve. az egész vilagra, meg vetésben, és gyüölölséigben vannak, minden emberek előtt, kik ollyanok lévén, mint a rothatt ruha, melyet meg rágták a férgek, világ vegiig fognak lenni abban anyomorusáigban, el lehet még ezt ajövendölést terjeszteni, azokra is, akik ellenséigi a kristus tanításának, és tanitványinak, a kiket ollyan férgek fogják rágni. a kik meg nem hálnak, és akik tele lévén vétkeknek rodhattságával., örökké valo kinokot fognak szenvedni.

Évangyélium.

szent Ján. 12. 1.

Jésus azért hat nappal husvét elöt Betaniaba mene a hol lázár meg holt, vala, a kit fel támasztot Jesus, vatsorát adának öt néki, és mártá szolgál vala, lázár pedig egyik vala a le telepedtek közül övéle, Mária azért egy font drága tiszta spikinárd kenetet von, és meg kené a Jesus lábait, és meg törölé lábait hajával., és a ház meg telék a kenetnek illattyával. mondá azért egy a tanitványi közül. judás Iskariotes, aki ötet el árulá, miért nem adatatot el az a kenet három száz pénzen. és a szegényeknek adták volna, ezt pedig mondá nem hogy a szegényekre lett volna gondgya, hanem hogy lopo vala, és az erszény nála lévén., a mit adtanak, az ö keziben adták, mondá azért Jesus, hagyatok békit néki, hogy az én temetésem napjára tarttsa azt. mert szegények mindenkor vannak veletek, én pedig nem mindenkor vagyok veletek., meg tudá azért sok sereg a sidok közül hogy öt vagyon. és el jövének, nem tsak Jesusért. hanem hogy lázárt látnák, kit fel támasztot vala halottaibol.

Magyarazat

K Mire tanit minket Mária, a midön drága keneteket hint akristus lábaira, és meg töröli azokat hajával.

F Arra tanit hogy alázatosáigal borullyunk akristus lábaihoz, és tarttsuk magunkot a menyiben azt a rend meg engedi., az alaton helyen, kövesük hüséigel nyomdokát életének, töröllyük meg lábait., kik a szegények, a mi hajunkal, adván nekik örömet, a mi a szükséigben felyül valo; melyet jelent a haj, ajánlyuk néki, a szent életnek, jó illatu kenetét. és adgyunk jó példát felebarátunknak.

K Mit értesz a szükséigben felyül valon, amelyet a szegényeknek kel adni.?

F Értem azt, valamit ahejában valóság. és arosz kívánság. a nagyra vágyásra, és a bujasáigra forditanak., minden valami tsak arra valo hogy bé töltse az embernek rosz indulatit, a

szükségen felyül valo, a szent Atyák szerént. a szegényeket illeti, a kik a kristus lábai, és az Anyaszent egyháznak részei, a Maria szereteti, aki hajával törölé meg akristus lábait, oktatásul lehet az olyan hivalkodo aszszonyoknak, kik hajokot, és fejek ékeségit. tsak arra fordittyák, hogy a világ elöt tessenek, arra is tanittyá öket. hogy a mely költséget tesznek az olyan hejában valóságért, azt jobb volna a szegények szükségire fordítani.

K Mitsoda rosz vagy on atzifrátkodásban?

F Azon kívül, hogy a haszontalan költség meg emészti azt, amit a szegények szükségekre kellene fordítani, és hogy az a tziifrátkodás ellenkezik az Evangyéliumi törvényel, és akereszttségben tett fogadásal, abban olyan magához valo szeretetett láthatni. a mely vétkes, mivel avilági Aszszonyok, és leányok, akik közönségesen gyönyörködnek. hajokban, és más olyan hejában valo ékeségekben, ezek által nevelik magokban a magokhoz valo szeretetett, a mely szeretet el oltya szivekben idővel. az Isteni szeretetett, ez a két szeretet egy szivben meg nem maradhatnak, mivel az Evangyélium szerént, két urat nem lehet szolgálni. erre valo nézve., az ilyen személyek, végtire. magokot fogják imádni. mint egy bálványt. és ezen okbol azt is fogják kívánni, hogy az emberek minden szereteteket nékik szentellyék., hogy ha pedig azt mondgyák, hogy ök abban nem gondollyák roszat tselekedni. erre azt felelik nékik, hogy a magokhoz valo szeretet meg vakitván öket., meg nem engedi nékik látni, hogy roszul tselekesznek, hagyák el a magokhoz valo szeretetett. kezdgyék szeretni az Istent., és akor meg érzik sullyát vétkeknek, és meg fogják üsmérni, hogy mind azok a haszontalanságok, mitsoda ellenkezők az Évangyéliumi szemérmetségel, az Istenhez, és a szegényekhez valo szeretetel, és az alázatoságal., és hogy azok mitsoda meg vetésre valo dolgok, egy olyan szivnek. a ki az Istent igazán szereti,

K Mit jelentnek nekünk azok adrága kenetek, amellyeket Mária akristus lábaira hinté?

F Meg mutattyák azok nekünk, az ö hozzája valo nagy szeretetét. a melyről példát kel vennünk., tanullyuk meg azokbol, hogy mitsoda böségel kel alamisnánkot akristus tagjaira hintenünk., és tarttsuk kevésnek mind azt. valamit ö érette tselekeszünk, mivel abölts azt mondgya. Cant. 8. 7. *ha az ember az ö házának minden marháját adná is aszeretettért, mint a semit, ugy meg utállyá azt.* azt kel tselekedni a felebaráti szeretetnek a szegényekért, valamit ahivalkodás tselekeszik a világért., mind azon által, sokan mondgyák azt. hogy semmijek nintsen, a midön meg kellene segiteni a felebarátyokot. arra pedig böségel elegendöt találnak, hogy magokot fel tziifrázák. legyünk tehát bökezüek, a miben ök fösvények. és fösvények a miben ök. bö kezüek.

K Mit kel gondolnunk arról az itéletről melyet judás, és némellyek az Apostolok tevének. a Mária tselekedetéről?

F Az ö itéletek. igen bal itélet vala, az igasság és az okosság azt hozá magával., hogy el kellett volna magokkal hitetni, hogy ha akristus jóva nem hagyta volna, meg sem engedte volna. hogy lábaira hintse azt a drága kenetet, meg láttyuk ebből a példából., mitsoda nagy vigyázásal kel lenni, a midön amások tselekedetét itéllyük, mivel némelykor meg engedi az Isten, hogy bizonyos tselekedeteknek külső képen meg ne lassák a hasznát., hanem tsak valamely résziben a melyek mind azon által., az ö akarattyából vannak, és a melyek olyan végre valok., hogy nem lehet meg tudni.

K Miképen felele a kristus Judásnak. és azoknak kik a Mária tselekedete ellen zugolodának,?

F A kristus nagy böltseségel hagyá jóvá a Maria tselekedetét. Judásnak pedig nem hányá szemére. álhatatlanságát. és fösvénységét, se haragal meg nem feddé azokat kik azért zugolodának, meg akarván nekünk mutatni, hogy ki ne nyilatkoztassuk felebarátunknak titkos vétkeit., és rendeletlenségét, hogy ha tsak a szükség. azt tellyeségel nem kívánnya., és

békeséggel szenvedgyük fogyatkozásit; fő képen hogy ha azok a tudatlanságtól vannak inkább, mint sem a hamiságtól.

K. Mitől vagyon., hogy a krisztus maga mellet szenvedte egy lopót. és árulót?

F A mi oktatásunkra tselekedé, példát adván a békeséges türesre. a kegyeségre, és a felebaráti szeretetre. a melyekkel kel lennünk agonoszokhoz, a midőn kötelességből, hivatalból tartozunk, vagy szükségből is vélek élni. kel is imádkoznunk érettek. hogy az Isten tekénttse irgalmasággal őket,. és nyissa fel szemeket, mi magunkért is azért hogy hivek maradhassunk hozzája, a gonoszok társaságokban, és oltalmazzon meg minket rossz példa adásoknak mérgétől.

K A krisztus mit monda a Maria tselekedetéről?

F Meg jövendölé, hogy valahol az Évangyélium fog prédikáltatni ez nagy emlékezetben léssen mindenüt. látjuk is valósággal ennek a jövendölésnek bé tellyesedését, tsak egyedül az Istennek lehet látni minden időket. ugy mint jelen valokot, Mária nem vala olyan nagy nemzettségből valo, hogy az ő tselekedete, a mely egy házban, és kevés emberek előtt történek, oly nagy emlékezetben lenne minden maradékok elöt, és hogy azt ki hirdesék. az egész földön világ végiig. amint hogy azt hirdetni is fogják minden bizonyal. ez így lévén, emberi mod szerént feledékenységben kellett volna esni ennek a tselekedetnek az emberek előtt, a kik tsak a külső nevezetes dolgokat szoktak fel jegyezni, de mint hogy annak emlékezete el terjedet. és meg maradt, minden nemzettségéknél, a tsak annak hatalmától vagyon, aki azt előre meg mondotta. és olyan időben, a melyben. azt, tsak kevesen tudták.

A NAGY HÉTEN VALO KEDDEN.

Imádság

Minden ható örök Istenünk. adgyad azt a kegyelmedet hogy ugy szentelhesük a mi urunk szenvedésinek titkait hogy nyerhesük bűneinknek bocsánattyát. a mi urunk J. k.

Epistola.

Jerem. 11. 18.

Tepedig uram mondottad nékem. és meg tudtam, akkor mutattad meg nékem az ő igyekezeteket,. és én mint a szelid bárány, mely a meg ölésre vitetik, és nem tudtam hogy tanácsokat gondoltak ellenem. mondván. tegyünk fát az ő kenyerébe, és gyomlállyuk ki ötet az élők földéről. és az ő neve nelégyen többé emlékezetben te pedig seregek ura, aki igazán ítélisz, és meg próbálad a veséket. és a sziveket, lássam boszszu állásodot rajtok. mert neked jelentettem meg ügyemet.

Magyarázat.

K Hogy mondhattya azt a proféta, hogy nem tudta a sidoknak ellene valo támadásokat. holot mindgyárt utánna tészí. hogy az Isten meg mutatta azt néki?

F Abban semi ellenkező nintsen., mert mint ha azt mondaná. hogy ugy tselekedet, mint ha nem tudta volna, és ugy volt kezek közöt. valamint egy bárány., aki nem tudgya hogy áldozatra viszik a templomba, it a proféta. akristust jelenté, aki valamint egy bárány. meg engedé magát fogatni; és a halálra vitetni, mint ha nem tudta volna, hogy kinokot fognak véle szenvedtetni a sidok, noha ő magais meg jövendölte volt azt

K Mit kel tanulunk a profétának és a kristusnak példájából?

F Azt hogy, nagy engedelmeséggel vegyük azokat, a nyomorúságokat., és üldözéseket, a mellyek az Isten rendeléséből szállanak reánk, szenvedjük azokat. és annyiban a mint ő akarja, valamint olyan bárányok, a kiket meg ölnek. az az, hogy panasz és zugolódás nélkül

K Mitsoda fa volt az, a melyet az ő eledelében akarák tenni, a sidok. és mit jelent az a fa?

F Az olyan mérges fa volt, a melyet az ő eledelében akarák tenni. hogy meg ölye ötet. jelenté az, a keresztnek fáját. a melyre feszítik a sidok az üdvezítőt, és azt a fát ditsőségesé tette a kristus teste. a mely test, mennyei kenyéré let a szentségben. hogy eledelül lenne lelkünknek.

K Mit mutat nekünk az a hejában valo végezése a sidoknak. a kik el akarák veszteni a kristust a jéremiás személyében. és eltörölni nevét az emberek elméjéből.

F Meg mutatta azt. hogy az Isten tudja meg szegyeníteni az emberek szándékját, a midőn ellenkezők. az ő szándékjával, és hogy ő. akarattok ellen is bé tölti a magát, és annak bé tellyesítésére, nagy böltseséggel tudja ugyan aző gonosz akarattokot fordítani, a sidok meg ölék a kristust, de az Isten fel támasztá. viszá adván neki. a menyei és ditsőséges életét. és halálával életet ada aholtaknak. el is akarák törölni az ő nevét. az emberek elméjéből, de az Isten. ugyan az ő gonosz akarattokot vévé eszközül. hogy nagyob fényeséggel mutassa ki mindenüt az ő nevének fényességit és nagyságát, és hogy azt tiszteltesse minden nemzetekel

K A proféta miért terjeszté az Isten eleiben igyét, holot az Isten mindeneket tud, még minek elötte valami meg légyen?

F Nem azt akará azal. hogy meg mutassa neki az ő igyének igasságát, hanem hogy az ő kezeiben ajánlya mind igyét, mind magát. a melyből meg tanulhattuk az ő akarattya alá adni magunkot, az ő igasságának ajánlani a mi igyünknek igasságát, és tsendeséggel várni és venni mind azt, valami rajtunk történhetik, az ő bölts gond viselése alat.

A máj evangéliumnak magyarázattya nagy pénteken meg találod.

A NAGY HÉTEN VALO SZEREDÁN.

Imádság

oh'Istenünk. meg engedéd hogy ate Fiad a keresztnek kinyát szenvedgye érettünk, hogy meg szabadíttson minket ellenségünknek hatalma alol. adgyad kegyelmedet szolgálidnak., hogy részesülhessenek fel támadásának ditsőségében. a mi urunk. J. k.

Epistola

Isai. 53. 1.

Ki hit a mi hallásunknak, és az ur karja kinek jelentetet meg, és fel nevedik mint a vesző szál. ő elötte, és mint a gyükér, a szomjuhozó földből, nints neki szine. sem ékesége., és néztük ötet, és nem vala tekéntete., és kivantuk ötet, a meg utáltatott, és utolsobbat a férfiak közöt, a fájdalmas férfiat, és a nyomorúság tudot, és mint ha el rejtetet az ő ortzája és meg utáltatott, azért nem is betsültük ötet. bizonyára ami betegséginket ő viselte, és fájdalminkot ő hordozta., és mi ötet mint egy poklosnak álitottuk, és az Istentől. meg ostoroztatotnak., és meg aláztatotnak, ő pedig meg sebesitetett a mi hamiságinkért. meg rontatot a mi büneinkért, a mi békeségünk fegyelme vagyon rajta., és az ő kékségével gyógyultunk meg., mi mindnyájan mint ajuhok eltévelyedtünk, ki ki az ő utára térült, és ő rea tette az ur minnyájunknak

hamiságát, meg áldoztatot mert ő akarta. és meg nem nyitotta a száját, mint a juh vitetik ahalálra, és meg némul mint a bárány, az ötet nyirő előtt, és meg nem nyitotta a száját. anyomoruságból. és az ítéletből ki vétetett, az ő nemzését ki beszéli meg., mert ki vágattatott az elők földéből, az én nepem büneiért vertem meg ötet és Istenteleneket ad az ő eltemetésiért, és gazdát. az ő haláláért, mivel hogy hamiságot nem tselekedet, se álnokság nem volt az ő szájában, és az ur meg akarta ötet rontani betegség által, ha lelkét a bünért adgya, hoszu életü magot lát, és az ur akarattya, az ő keze által szerentsés lészen, mivel hogy. munkálkodot az ő lelke, meg láttya, és meg elégedik, az ő tudományával. ő az én igaz szolgám, meg igazit sokakat, és azok hamisagit ő hordozza, azokáért sokakat osztok néki, és az erőssek ragadományit el osztya, azért hogy halálra adta lelkét, és abünösök közzé számláltatott, és ő sokaknak bünököt viselte. és a bünösökért konyörgöt.

Magyarázat

K Mit tanulhatunk a mai letzkében?

F A mai letzkében aproféta oly világosan le írja akristusnak minden szenvedésit, mint ha nem jövendölést, hanem látot dolgot adna elönkben.

K Mit tanulhatunk ezekből a szokból, *ki hitt a mi hallásunknak?*

F Azt tanulhattuk hogy a hitnek világosága nélkül meg nem láthattuk az Istennek tsudálatos mindenhatóságát, a szenvedő kristusnak külső gyengeségiben,. mivel azok olyan tsudálatosok, hogy ha tsak az Istennek szent lelke sziveinket arra nem tanyitaná; senki el nem hihetné, de ez a jövendölés mely akristus előtt eléb volt hét száz esztendönél., és a mely oly világosan le írja az ő szenvedéseit, és meg aláztatásit, és a melynek minden részeit láttyuk bé tellyesedni az üdveztöben, ez oly bizonyság. a melynél nagyobát nem kívánhatni.

K Miért mondgya a proféta hogy a kristus fel nevedet mint a veszö szál a száraz földön?

F Mert olyan szüztöl kellett születni a ki mindenkor magtalan vala, és ki mondhatatlan tsuda által, ha magot hozza, a minden emberi segítség nélkül vala.

K. Miért mondá az üdveztöröl hogy nintsen ékesége, holot másut az irás azt mondgya. hogy legg szebb az emberek fiai közöt?

F Azért mert ő senem gazdag, se nem hatalmas. se nem nagy a világ szerént, és nintsen semmi is a mi ötet meg különböztesse az emberek előtt; fő képen az ő szenvedésibe. a melyben, mint egy el rejtetett, volt ortzája, meg vettetett, és gyaláztatot, de ha meg tekénttyük ahitnek szemeivel az ő tisztaságát. szenttségit, böltseségit. és fel támadásának ditsőségit, ő legg szebb az emberek fiainál.

K Miért vala szükséges hogy az Isten Fia meg sebitések büneinkért?

F Mert minnyájan bünösök lévén., addig az Isten kegyelmeségében viszá nem térheténk, a még az ő igassága meg nem engesztelteték. mi pedig minnyájan vétkesek lévén., nem lehet mi töllünk annak eleget tenni. szükséges vala tehát erre az elégtételre hogy légyen egy olyan, aki tellyeségel, mind ártatlan volt, mind véghetetlen érdemü, mivel a véghetetlen ros az Istent meg bántani., ez okáért tsak egyedül az Istennek meg testesült Fia, az emberi természetben, de tellyeségel tiszta természetben, vala egyedül arra méltó hogy meg engesztelye az Attya haragját. eleget tégyen igasságának. és kegyelmeségében viszá vétesse az bünös embert, ugyan ezért is vevé véghetetlen jószágából magára a mi büneinket, hogy azokért eleget tenne, szenvedésivel. és halálával, ezokáért gyógyitattunk meg nyomoruságinkból az ő sebeivel., és az ő sebei meg gyógyittyák a miéinket hogy ha hozzája kaptolván magunkot a penitentzia

tartásal., részt veszünk szenvedésiben, és ha azon leszünk hogy magunkban meg öljük a vétket, a mely okozá szenvedésit

K. Mi formában írja le a proféta akristust, azö szenvedésiben?

F Ugy adgya előnkbe. mint egy olyan embert a kinek, se színe, se tekintete nem vala. a kit mindenek utálták, és meg vetették. mint leg aláb valot az emberek között, a ki tsak a nyomoruságot, és a fájdalmat tudta, akit gyalázattal illették. bél poklosnak álitották. és aki felöl azt tartották, hogy az Isten büneiért ostorozza ötet, úgy vitték a halálra mint a juhót, és néma volt mint a bárány. az ötet nyirök elöt., eszerént írja le ötet a proféta. ugyan rolla is mondá pilátus. mutatván ötet a sidoknak, *Ecce homo.* ihol az ember. ehez a képhez kellene hasonlitanunk., mivel az első teremtetésünkben, az elő Istennek képére. és hasonlatosságára teremtettünk., és a másikában szükséges hogy ujjolag, a szenvedö, haldokló, és meg aláztatott. Istennek képére és hasonlatosságára teremtsünk, vizsgáljuk meg ezekről magunkot., miképen hasonlitana példának okáért ehez a képhez. egy olyan keresztyén, a ki nagyra vágyó, hivalkódó. aki fel fuvalkodó a maga érdemiben, a ki ajó lakásban, és kényeségben áll, a ki a betsületet, gyönyörüséget, és a gazdagságot szomjuhoza, mindenkor tsak az első helyt. és rendet keresi., mind azon által. tsak azok fognak üdvezülni, akik hasonlitnak az Isten Fiának képéhez. szent pál szerént rom. 8. 29. luk. 13. 23: 24: kellé tehát azt tsudálni ha olyan kevesen vannak a választottak, ha oly kevés keresztyén üdvezül.

K Miért mondá aproféta az üdvezitöröl, az ö nemzésit ki beszélli meg.?

F A proféta mondgya. mert ki vágattat az élök földéböl. az az, hogy az ö halála, anyi maradékot fogna adni azokban kik öbenne hisznek, hogy azt meg nem lehet számlálni, el mondhatni még, hogy úgy mint Istennek, az Attya kebelében öröktöl valo nemzése, és úgy mint embernek. a Boldogságos szüz méhiben időben valo nemzése. tellyeségel meg foghatatlanok

K Mit téznek ezek a szok. Istenteleneket ad az ö el temetéséért és gazdagokat, az ö haláláért?

F Azt teszik, hogy az Istenteleneknek, és a gazdagoknak meg térések, gyümöltse lészen a kristus halálának, és el temetésének, és hogy ezek is, a meg számlálhatatlan maradékok között lészenek, akiket nemzé a kereszt fán. szenvedéseivel

K Mit mondasz arra a mit a proféta mond, hogy az Isten a Fiát, a maga népének büneiért verte meg?

F könnyü erre meg felelni., mert ha az Isten meg verte ilyen formában az ö egyetlen egy Fiát. oly kegyetlen szenvedéseket szenvedtetvén véle, azért hogy maga akarattýából magára vévé büneinket, noha ö artatlan volt, mitsoda kinokot nem érdemelünk mi. a kik vétkesek vagyunk. de mitsoda büneinkhez valo gyölölséget nem indithat bennünk, amidön láttyuk, hogy egy Isten szenved, és haldoklik büneinkért? Az Évangyélium magyarázattyát. meg találod nagy pénteken

A NAGY HÉTEN VALO TSÖTÖRTÖKÖN

Imádság

oh Istenünk a ki meg büntetted judást vétkiért, és meg jutalmaztattad a tolvajt vallás tétiért, adgyad irgalmaságot nékünk. hogy valamint a kristus szenvedésekor mindenikel érdeme szerént bánék, töröllye el belölünk az ó embert, és adgya kegyelmét hogy részesülhesünk ditsőséges fel támadásában, a mi urunk J. k.

Epistola.

szent pál. 1 Cor.. 11. 20.

Azért midőn egybe gyűltök, immár nem az ur vatsoráját eszitek, mert ki ki az ő vatsoráját előb meg eszi, és némely éhezik, némely pedig részeg., vallyon nintsené házatok az ételre, és italra, vagy az Isten Anyaszent egyházát vetitek meg, és azokat szégyenittitek meg a kiknek nintsen, mondgyak néktek, ditsérleké titeket, abban nem ditsérlek, mert én az urtól vettem, a mit elötökben is adtam hogy az ur Jésus, amely ejjel el árultaték, vévé akenyeret, és hálakot adván meg szegé és mondá., vegyétek, és egyétek, ez az én testem, mely ti érettetek adatik, ezt az én emlékezetemre tselekedgyétek, hasonló képen a pohárt is minek utánna vatsorála, mondván, ez a pohár az uj testámentum az én véremben. ezt az emlékezetemre tselekedgyétek, valamenyiszer iszszátok, mert valamenyiszer eszitek e kenyeret., és iszszátok a pohárt, az ur halálát hirdetitek a még eljö, az okáért valaki eszi ekenyeret, vagy iszszá az ur pohárát. méltatlanul., vétkeznek az ur teste, és vére ellen próbállyá meg azért az ember magát, és úgy egyék abból a kenyérből és igyék apohárból., mert aki iszik méltatlanul. itéletet eszik, és iszik magának, meg nem választván az ur testét.

Magyarázat

K A mostani keresztyéneket nem lehetneé hasonló képen meg feddeni, valamint szent pál meg feddé akorintus bélieket?

F valóságban lehetne hasonlót mondani a mostani gazdagoknak, ugyan is, nem égre kiálto veteké a, hogy sok számu gazdagoknak az asztalok terhelve vagyon minden féle étkekel, azonban a szegények nyomoruságban és éhségben hálnak meg, és a kikel oly méltatlanul bánnak, tarthatnak is attól, hogy az örökké való kinokra ne ítéltessenek arosz gazdagal, valamint gyilkosi a szegényeknek., a Conciliumok mondása szerént, *necatores pauperum.* hogy ha nem tápláltad őket, mondá szent Ambrus. meg ölted őket. *sinon pavisti occidisti.*

K. A kristus miért választá halála előtt való éttzakát az óltari szenttségnak rendelésire?

F Mert éppen, halála előtt akará rendelni azt az áldozatot, és szenttséget, a melynek szüntelen való emlékezetire kellett lenni az ő halálának., és hogy szeretetének legg drágáb zálagját hagyta holtá után, azért mi is a szeretetért. szeretetett adgyunk néki, és szentellyük néki testünket, és lelkünket, és mindenünket, valamint ő egészen nekünk adta magát ebben a nagy titokban.

K Miképen kel az ő haláláról emlékezetet tenni.?

F úgy hogy, meg kel magunknak, avéteknek, és avilágnak halni, hogy részesülhesünk halálának érdemében, amidőn jelen vagyunk a szent áldozaton, vagy veszük ezta nagy szenttséget. és tsak annak élyünk, aki meg holt érettünk, és aki ditsőséges életének élő testit adgya nekünk, hogy lelkünknek eledele légyen

K. Mit mond az Apostol, azokrol kik méltatlanul Kommunikálnak?

F Azt mondgya hogy azok vétkeznek. az ur teste, és vére ellen, ezeket a szokot, szüntelen elménkben kellene tartanunk és rettegnünk kellene, ezekre való nézve, amidőn a szenttséghez akarunk járulni. hogy azok közül valok ne legyünk, kik az ellen vétkeznek.

K. El kellé távoznunk ettől a szenttségtől az Apostol szavaira való nézve.?

F El kel távozni attól azoknak kik minek utána jól meg vizsgálták volna magokat, halálos vétet éreznek magokban, a világhoz való szeretetnek uralkodását, vagy valamely indulatot., fösვნყséget, magokhoz való szeretetett, kevélყséget. haragot. gyűlölést, tisztátalanságot. akik nem voltak azon, hogy ezeket ki irtsák magokból apenitentziával, vagy azok, kik hivataloknak köteleségeit bé nem töltik, példának okáért egy olyan atya. vagy anya, kik rosszul nevelik, és nem vigyáznak gyermekekre. és tselédgyekre, egy olyan bíró. ki igasságot nem téssen. és aközönségesen való botrankoztatásokat meg nem gátollya, egy olyan fiu, a ki szüléit nem tiszteli, és nékik nem engedelmeskedik; egy olyan tseléd, ki hiven nem szolgállya az urát, és aszszonyát. egy olyan. aki az Isteni szolgálatot el mulattya, egy olyan gazdag ki a szegényeket nem segíti, és többek ilyenek. az ilyen személyeknek, az Apostol szavaira való nézve. el kel távozni a szentségektől. mind addig valamég életeket meg nem jobbittják, és valóságosan meg nem térnek, de az olyan lelkeknek. kik valójában az Istené: és akik üdveségeken munkálódnak, és hivataljokot hiven bé töltik., ezekre a szokra félnek kel. és magokat meg aláznı, de el nem kel magokat vonni ettől a nagy szenttségtől

K Miképen kel magát meg próbálni minek elötte ahoz a szent asztalhoz járullyon.?

F Meg kel fö képen vizgálni mısoda életet éll, hogy ha a meg egyeziké az Évangyéliumal., hogy ha vagyoné igasság szıvıben, tisztaság lelke üsméretıben, és ártatlanság szokásıban. hogy ha akristushoz való szeretet. uralkodiké a szıvıben; minden indulatok. és kívánságok felet., hameg bizonyıttıaé azt a tselekedetekel; ő néki szentelvén életit, hogy ha hüé az Istenhez. a vétetre való alkalmatoságokban. és akısértetekben, e szerént kel tehát mindennek magát meg próbálni, minek elötte a szent titkokhoz járullyon., a gyontato papoknak meg kel próbálni azokat., akiket igazgatnak.

K. Az Isten meg büntetié mostanában az olyan keresztyéneket, kik méltatlanul Kommunikálnak, valamint szent pál mondgya., hogy meg bünteté az Anyaszent egyház kezdetekor?

F Rend szerént nem bünteti mostanában az olyan keresztyéneket külső képen., valamint az első időkben, de amostani büntetése annál is irtoztatobb, hogy belső képen való. el hagyván öket, a lelki mély álmokban, és a belső halálban, és észre sem veszik hogy ezek az örökös halálra vezetik öket.

K Mıt értesz azon., hogy itéletet, eszik, és iszik magának?

F Azt értem, hogy az az. étel. és ital fog minket kárhoztatni. az utolso napon. az is itél meg minket, vétkükhöz hasonló nagyságu itélettel., nem táplálása, hanem mérge lesz lelkünknek. és ez az életet adó kenyér, halált fog adni.

K Hogy kel meg választani az ur testét?

F Nagy tisztelettel kel ahoz lenni, és nem ugy kel venni, mint a közönséges hust., minek elötte ahoz járulnánk, hitesük el magunkal annak nagyságát és szenttségit. a kit veszünk, és a magunk méltatlanságát és nyomoruságát; tekénttsük meg a magunk érdemtelenségıt., és annak Felségit, a kinek asztalához akarunk menni, és ahol önnön magát kel vennünk, ez okáért hogy ha valóságal elegendő készületet nem érzünk magunkba, ahoz ne járullyunk, mind addig valamég a valóságos penitentzia tartás abban az állapotban nem téssen, hogy abban méltan részesülhesünk és valamég egy okos gyontato atya nem itéli. hogy meg egyezik valamıben készületünk, és életünk, azal a szent áldozattal a kit venni akarunk.

Évangélium.

szent Ján. 13. 1.

A husvét innepe napja előtt. tudván Jézus hogy eljött az ő orája. hogy el menne evilágból az Attyához. midőn szerette volna az övét. kik evilágon valának, végiglen szerette őket és vatsora meg lévén., midőn az ördög szívében botsította már, hogy judás a simon Iskariot fia el arulná őtet, tudván hogy mindeneket kezébe adot néki az Attya. és hogy az Istentől jött ki, és az Istenhez mégyen. fel kele avatsorától, és letévé az ő ruháit, és midőn kendőt vett volna elő. meg övedzé magát, az után vizet tölte a medenzébe. és kezdé mosni atánitványok lábait, és meg törölni akendővel, melyel övedzve vala, jöve azért simon Peterhez és mondá néki, péter, uram te mosodé meg nékem a lábaimot? felelé Jézus. és mondá néki, a mit én tselekeszem. te most azt nem tudod, meg tudod pedig ez után. mondá neki péter, nékem örökké meg nem mosod a lábaimot, mondá néki Jézus, ha meg nem moslak téged, nem léssen részed, mondá néki simon péter. uram nem csak a lábaimot, de a kezeimet is. és a fejemet., felelé néki Jézus, a ki meg mosodot nem szükölködik hanem hogy csak a lábait mossa meg, de tiszta mindenestől, ti is tisztak vagytok, de nem minyájan, mert tudgya vala, ki volna aki el arulná őtet, ez okáért mondá, nem vagytok tiszták minnyájan., minek utánna azért meg mosta volna az ő lábokat, ruháit fel vevé; és ismég le üle. mondván nekik, tudgyátoké mit tselekedtem veletek, ti engem Mesternek, és urnak hitok, és jól mondgyátok., mert az vagyok, ha azért én mostam a ti lábaitokot, ur, és Mester lévén., ti is tartoztok véle hogy egik, a másik lábait meg mossa., mert példát adtam néktek, hogy a mint és tselekedtem veletek, ti is úgy tselekedgyetek.

Magyarázat

K Az Évangyélista miért teszi azt fel. hogy a kristus szerette az övét mind végiglen?

F Azért hogy meg mutassa bélyegit a valóságos szeretetnek, a keresztyéni atyafi szeretetnek, állandonak kel lenni minden féle állapotban., és nem változásban, valamint a kristusé, aki szerette tanitványit, noha tudta hogy el hagynák őtet, hogy az egyike el árulná, a másiká meg tagadná. és hogy minnyájan el szaladnának.

K Nem hatáé meg a judás szívit, a kristusnak hozzája mutatott szeretete.?

F Éppen nem, keményen marada mint a kö szikla, a szive keménységben., és az elméje vakságban vala, ez irtoztato példa, a melyért félhetünk, hogy ami hálaadatlanságunk haszontalanná ne tegye mind azt. valamit a kristus tselekedet és szenvedet érettünk, ugyan ezért is kérnünk kel szüntelen, hogy tarttson meg kegyelmével, és hogy szeresen, és adgya meg nekünk szeretetit, a mely végig tarttson.

K. Az Évangélium miért teszi fel az Isten Fiának nagyságát., minek előtte azt fel tegye. hogy meg mosá az Apostolok lábait?

F Azért hogy jobban meg mutassa nekünk az ő maga meg alázását., és hogy mitsoda kötelesek az keresztyének, az alazatoságban élni, a nagy renden lévők. sem vétetnek ki azok közül., mint hogy az az örökös nagyság. a teremtett állatinak lábaihoz alázá meg magát. pirulni kellene az embereknek, a midőn kevélységből fel fuvalkodnak., látván. hogy egy Isten meg aláza, és meg kisebbitti magát hozzájuk valo szeretetiért. üdveségeért, és hogy nekik példát adgyon

K Mit kel gondolnunk arrol, a midőn szent péternek az ő Mestere meg akará mosni lábait, hogy ő azon el álmélkodék, és meg nem akará engedni?

F Ebben az Apostolban., nagy buzgó szeretetet látunk. és nagy tiszteletet Mesteréhez., emind jó, és igaságos dolog, de amidőn nem akara engedelmeskedni annak, akinek minden akarattya igaságos, és imádásra méltó, engedetlenség elegyedék tselekedetiben, és ha a kristus feddése. és fenyegetése után, hogy ötet nem fogja többé tanítványának tartani meg maradot volna engedetlenségiben, az olyan vétek lett volna, a mely valójában el rekesztette volna az üdvezítőtől, valamint Alexandriai. szent Cyrillus, és szent Basilius mondgyák. nem szabad akarattya ellen állani. még akor is a midőn minket fellyeb akar emelni, de ugy, ha. valóságál láttyuk arra akarattyt., ne hogy a magunkhoz valo szeretet, az Isten akarattyanak tulajdonítsa azt, a mi tsak a nagyra vágyástól vagyon, de az ő akarattyt látván, engedelmeskedni kel. ha szinte meg nem foghattuk is az okát, tselekedetinek. és parantsolattyanak. azal meg kel elégednünk. hogy az, az ő akarattya., mivel a teremtett állatnak. engedelmeskedni, és halgatni kel, midőn, a teremtő szól, parantsol., vagy fenyeget.

K. Mit téznek ezek a szavai akristusnak, a ki meg mosodot. nem szükölködik, hanem hogy tsak lábait mossa meg?

F Azt tészik, hogy ha szinte a kereszttség meg tisztított is minket büneinkből, mind azon által nintsen senki is a kinek ez életben szüksege ne volna, hogy minden nap ki tisztullyon szivének kivánságiból, és hajlandóságiból. a melyek olyanok, mint a léleknek lábai, mint hogy a leg szentebbek is magokban hordozák a rosszra valo hajlandóságot, noha nem tselekeszik azokat avétkeket, a melyek el választtyák az Istentől az embert, és a melyek egyszers mind meg ölik a lelket, de a lehetetlen, hogy a lábokhoz ne ragadgyon valami avilágnak porából, szent leo mondása szerént, és hogy az ő leg jobb tselekedetek is valamiben, meg ne szennyesedgyék. a melyért, szükseges. hogy szuntelen mosodgyanak.

K. Mit kel tselekedni, hogy le lehesen mosni az olyan motskot?

F szuntelen kel suhajtoznunk a rossz kivánságnak terhe alatt. a melyek minden nap vétkekben ejtenek minket, és azokat le kel mosnunk a penitencia tartásnak köny hullatásával. az imádságal. és a meg bántodásnak engedelmével., az az ellenségünket valo szeretettel., a jó tselekedetekel, és a keserüésekben, szenvedésekben valo bekeséges türesem.

K Magyarázd meg, hogy mit kíván az ur tőlünk, midőn azt parantsolgya hogy egyik a másikunknak meg mosuk lábait?

F A láb mosás alkalmatoságyával, hagyja nekünk. minden féle, felebaráti tselekedeteket., a melyekkel tartozunk felebarátunknak. és a leg szegényebnek, a midőn arra alkalmatoságy adatik.

K. Mellyek azok a szolgálatok, a melyekkel szolgálhatunk felebarátunknak?

F Példának okáért, hogy a szegényeket meg látogassuk, lako helyekben, az ispotályokban, alamisnát adgyunk nekik, oktassuk, vígasztallyuk, és inttsük. őket, jó példát adgyunk nekik.

K. Nem volnaé elegendő hogy ha az irgalmaságnak tselekedetét mások által tselekedtetnők, mint sem magunk által, valamint a gazdagok tselekesznek.?

F Egy keresztyének nem kel azt illetlennek tartani magához a mit a krístus maga tselekedet, sokal dicséreteseb. hogy ha mi magunk szolgálunk, vagy adunk atyánk fiának, hogy ha valami ók meg nem gátol, az ő szivek inkább meg esik az adományon, és mások előtt jó példa adás lesz. a mi kevélységünk is meg alázodik, és a mi szivünk inkább meg esik a szegények nyomoruságán ha szemekkel láttyuk,

K. Az üdvezítő. miért mossa meg előbször az Apostolok lábait, és az után osztogatá nekik az óltári szenttséget?

F Meg akará mutatni, hogy ha érdemesen akarjuk venni ezt a szentséget, szükséges hogy meg tisztítsa szívünknek hajlandóságát, az alázatoságot, és az Isteni szeretettel, és hogy azt méltán lehessen venni, leg kisebben sem kel a vétkekhez ragaszkodni

NAGY PÉNTEKEN.

Epistola.

Exod: 12. 1.

És mondá az ur Mojsesnek. és Aronnak Egyiptus földében, e holnap néktek, a holnapoknak kezdeti, első lészen. az esztendő holnapi között. szoltyatok az Izrael fiainak egész gyülekezetihez., és mondgyátok nékik, ehonak tizedik napján ki ki egy bárányt vegyen az ő tseléde, és háza szerént, ha pedig keveseb a szám, hogy sem mint elég volna a báránynak meg ételére, vegye szomszédgyát melléje, ki az ő háza mellet vagyon. a lelkek száma szerént. mellyek elégségesek lehetnek a bárány meg ételére; a bárány pedig makula nélkül., him, esztendős legyen, mely szer tartás szerent, vegyetek egy gödölyét is. és tartstátok azt, ehonak tizen negyedik napjáig.. és áldozza azt estvére. az Izrael fiainak egész sokasága. és vegyenek annak véréből, és tegyenek mind akét ajtó melyékire és a felső küszöbire ahazoknak. mellyekben azt meg eszik. és azon éjjel tüznél sült husát egyék meg, és kovásztalan kenyereket vad salátával, semmit abban nyersen meg ne egyetek, se vízben főttet, hanem tsak tüznél sütöttet, a fejét lábaival., és béivel. fel egyétek és semmi abban reggelig ne maradgyon, hanem mi meg maradand, tüzel égessétek meg, azt pedig eképen egyétek meg, a ti veséiteket fel övedzétek, és sarutok lábatokon légyen, páltzátokat kezetekben tartván. és sietve egyetek. mert ez, az ur fáséja. az az. által menetele

Magyarázat

K. Mit jelent. az Izrael népének egyiptumból való meg szabadulása az első husvetnak éttzakáján?

F Jelenti az egész emberi nemzetnek. az ördög, és a vétkek alól való fel szabadulását, a mely a kristus halálának gyümöltse vala, és a melynek emlékezetit tiszteli a mai napon az Anyaszent egyház.

K. Mit jelent a bárány vére., mely meg szabadítá az Izrael népének első szülöteit. az Angyalnak kardgyától, ki meg ölé minden első szülötet, az Egyiptus földén?

F A bárány vére jelenté akristus vérit, ki avaloságos husvéti bárány, aki meg szabadit minket az Isten haragjától. és az örökös haláltól., és aki avétkéből meg tisztítta mind azokat, kiknek lelkek. és szívek meg vagyon kenve ezel avérel, valamint az Izraéliták küszöbjök meg lévén kenve a bárány verivel. meg szabadítottá ahaláltól az ő első szülöttököt

K. Miért akará Isten. hogy a husvéti bárány makula nélkül való légyen. az az fogyatkozás nélkül?

F Mert az a bárány jelenté akristust, a makula, és fogyatkozás nélkül való valóságos bárányt, aki mi érettünk. fel áldoztaték a kereszten.; és ki magát eledelül adgya nékünk., a sidok minek utánna meg ölték volna a husvéti bárányt és áldozatul ajánlották volna. azt meg ették. jelentvén azt. a mit mi boldogok tselekedhetünk mostanában., mivel minek utánna. az áldozatban ajánlottuk volna a kristust az Attyának., mi az ő testét eszük, és vérit iszuk.

K Miért parantsolák a sidoknak hogy a bárányt kovásztalan kenyérel egyék?

F Azért hogy azt meg tanuljuk, hogy aki azt a szenttséges bárányt akarja enni, aki mi érettünk fel áldoztatot, szükséges hogy először meg tisztítsák büneiből., és szívének hajlandóságiból. a mely a régi kovásza, a meg romlot természetnek, *tisztítsátok ki a régi kovászt.* mondgya szent pál. 1 cor. 5. 7.. 8: *hogy új tészták legyetek. a mint hogy kovásztalanok vagytok, mert a mi husvétünk a kristus meg áldoztatott., az okáért lakozzunk nem arégi kovással, sem a gonoszságnak, és alnokságnak kovásával., hanem a tisztaságnak, és igazságnak, kovásztalanival.*

K. Mit jelente avad saláta, amellyel kelleték enni a husvéti bárányt?

F Jelenté azt, hogy aki hasznal akarja enni, az óltarikon valo áldozatot, szükséges hogy annak szive apenitentzia tartásnak keserűségiben legyen, hogy atett vétkek, és a jelen valo nyomorúságok azt meg hassák, egy szóval akeresztben lévő kristushoz hasonlonak kel lenni, és hirdetni halálát. egész életünkkel, meg halván avéteknek, avilágnak, és magunknak.

K. Miért kelleték a sidoknak a husvéti bárányt úgy enni mint utozoknak., a derekakat bé övedzették, a lábokra sarut vontak., a kezekben páltzát tartottak.?

F Hogy meg lássuk abból., mitsoda készülettel kel lenni a keresztyéneknek a komunióhoz. hogy avalóságos husvéti bárányt vehessék, eföldön úgy kel élni mint utozonak. és idegennek, semmihez nem kel ragaszkodni., mindenkor készen kel lenni hogy evilágot el hagyja, és a mennyei hazájában viszá térjen., ezt a szenttséget úgy kel venni mint utra valot, az az, mint olyan utra valo eledelt, a melyre szükség vagyon hogy erőt adgyon az uton, a melyen a meg ígért föld felé kel sietni., tudni illik a menyei jérusálem felé

K. Miért kelleték sietve enni azt a bárányt?

F Azért hogy, aki a kristusal akarja magát táplálni. annak buzgoságal kel a menyei uton jární., és sietni a keresztyéni tekélleteségben., egy szem pillantást sem kel el veszteni ennek az életnek ideje., drága és rövid, mindenik oránk utolso lehet, és azon áll, a mi örökös sorsunk, a mint azal elünk, ez a szó pascha. által menetelt tészen, hogy pedig a husvéti bárányt méltán lehesen enni, a vétkekből, a kegyelemre kel szüntelen menni., a jó életről. még jobbra, és az időn. az örök boldogságra kel által menni.

Évangélium.

szent Jan. 18. 1. a máj naprá.

A virág vasárnapi. Passio., szent matth 26. 2.

Tudgyátok hogy két nap után husvét lészen, és az Ember Fia el árultatik, hogy meg feszitessék akkor egybe gyülenek a papi fejedelmek és a népnek vénei, a fő pap pitvaraba, ki mondatik vala kaifásnak., és tanátsot tartának. hogy Jésust álnokságal meg fognák. és meg ölnék, mondák pedig ne az innep napon. hogy ne talám támadás nelégyen a nép közöt, mikor pedig Jéus Betániában volna, a poklos simon házában, járula ő hozzája egy aszszony állat, kinek drága kenetü alabástroma vala., és az asztalnál a fejére önté, látván pedig atanitványok boszorkodának mondván, mirevalo evesztegetés., mert ezt drágán el adhatták volna. és a szegényeknek adhatták volna. tudván pedig Jesus. mondá nekik, miért vagytok ez aszszony állatnak bántására. mert jó tselekedetet tselekedet velem, mert mindenkor vannak szegények veletek, én pedig nem mindenkor vagyok veletek, mert ez a kenetet a testemre öntvén, az én temetésemre tselekedte. bizony mondom néktek valahol ez Évangélium predikáltatik. az egész világon, az is meg mondatik a mit tselekedet ez, az ő emlékezetire; akkor el mene egy a tizen kettő közül, ki mondatik vala, Judás Iskariotesnek, a papi fejedelmekhez, és mondá nekik. mit akartok nékem adni., és én ötet kezetekbe adom. azok pedig rendelének néki

harmintz ezüst pénzt., és attol fogva alkalmatoságot keres vala. hogy ötet el árulná; akovásztalánoknak első napján., járulának atánitványok Jészushoz, mondván, hol akarod hogy készítsük néked ételedre a husvetot. Jésus mondá mennyetek avarosba egy némelyhez., és mondgyatok annak, a mester mondgya., az én időm közel vagyon. nálad szerzem a husvetet az én tanitványimál., és tselekedének a tanitványok. amint nekik rendelte vala Jésum, és el készítették a husvetet, esve lévén pedig le telepedett vala a tizen két tanitványival és midőn ők ennének. mondá bizony mondom néktek, hogy egy közzületek el árul engem, és igen meg szomorodván. kezdék egyenként mondani, vallyon én vagyoké uram. ő pedig felelvén mondá, a ki a kezét velem atálba márttya az árul el engem. az Ember Fia el mégyen ugyan, a mint irva vagyon felölle. jaj pedig annak az embernek, a ki által az ember Fia el árultatik, jobb lett volna néki, ha nem született volna az az ember. felelvén pedig judás aki el árulta ötet mondván. vallyon én vagyoké Rabbi, mondá néki, te mondád, ők pedig vatsorálván, vevé Jésum a kenyeret, és meg áldá, és meg szegé és adá atánitványinak, és mondá, vegyétek., és egyétek, ez az én testem., és vevén apohárt. hálákot ada. és nékik adá mondván. igyatok ebből minnyájan, mert ez, az én vérem., az új testamentumé., mely sokakért ki ontatik a bűnök botsánattyára, mondom pedig néktek. nem iszom mostantol fogva e szőlő terméséből a napig, mikor amaz ujjat iszom veletek. az Atyám országában, és ditséretet mondván. ki menének az olaj fák hegyére, akkor mondá nékik Jésum. ti minnyájan meg botránkoztok én bennem ez éjjel, mert irva vagyon., meg verem a pasztort, és el oszolnak a nyáj juhait, minek utánna pedig fel támadok élötöket veszem Gallilaeában. felelvén pedig péter mondá néki, ha minnyájan meg botránkoznak is benned, én soha meg nem botránkozom, mondá néki Jésum, bizony mondom néked, hogy ez éjjel minek előtte a kakas szollyon, háromszor tagat meg engem. mondá néki péter, ha meg kel halnom is veled, meg nem tagadlak téged. hasonló képen mondának tanitványok is minnyájan, akkor mene Jésum vélek a majorba mely Getsemaninak mondatik., és mondá atánitványinak, üllyetek itt. míg amoda megyek. és imádkozzam., és el vivén. pétert, és a zebedaeus két fiát., kezdé bánkodni, és szomorkodni, akkor mondá nékik. szomorú a lelkem mind halálig, várakozatok itt. és vigyázatok velem.. és egy kevesé eléb menvén, ortzájára borula. imádkozván; és mondá Atyám ha lehetséges mullyék el epohár töllem, mind az által nem a mint én akarom. hanem a mint te, és mene atánitványihoz, és aluva találá őket, és mondá péternek, így nem vigyázhattok velem egy oráig. vigyázatok. és imádkozatok, hogy kísértetbe ne essetek, a lélek kész ugyan, de a test erőtlensé, ismét másodszor is el mene, és imádkozék mondván. Atyám ha epohár el nem mulhatik, hanem ha azt meg iszom, légyen a te akaratom, és el jöve ismét, és aluva találá őket. mert az ő szemek meg nehezítette valának. és el hagyván őket. ismét el mene. és imádkozék harmadszor., azon beszédek mondván. akkor a tanitványihoz jöve. és mondá nékik. aludgyatok már, és nyugodgyatok., ime el közelget az ora. és az ember fia, a bűnösök kezébe adatik kellyetek fel. mennyünk el. imé el közelgetett, aki engem el árul. még ő szolván. imé judás, egy a tizen kettő közül el jöve., és ő véle sok sereg., kardokkal. és dorongokkal. küldetvén a papi fejedelmektől., és a népnek véneitől, a ki pedig el árulta ötet jelt adot nékik, mondván. valakit meg tsokolok ő az, fogjátok meg ötet. és mindgyárt jészushoz járulván, mondá üdvöz légy Rabi. és meg tsokolá ötet. és mondá néki Jésum. barátom mire jöttél. akkor hozzája menének, és kezeket Jészusra veték. és meg fogák ötet., és imé egy azok közül kik Jésummal valának. ki nyujtván a kezét. ki voná akardgyát. és tsapván a papi fejdelem szolgáját. el vágá annak fülét. akkor mondá néki Jésum. tedd hüvelyében kardodot, mert minnyájan a kik fegyvert fognak, fegyverrel vesznek el., véledé hogy nem kérhetem az Atyámat., és ad énnekem most többet tizen két légyio angyalnál, mi képen tellyesednek bé tehát az irások, mert így kell lenni., azon orába mondá Jésum a seregeknek., mint latorra úgy jöttetek ki. kardokkal, és dorongokkal engem meg fogni. minden nap nálatok ülök vala. tanitván a templomban, és meg nem fogtatok engem, epedig lön. hogy bé tellyesednének a proféták irásai, akkoron a tanitványok minnyájan el hagyák ötet, el futának

azok pedig meg fogván Jésust. vivék a kaifáshoz, a papi fejedelemhez. ahol az írás tudok. és a vének egybe gyűltek vala. péter pedig követi vala ötet távul., a papi fejedelem pitvaráig, és oda bé menvén. ül vala a szolgálkal hogy látná a végét. a papi fejedelmek pedig és az egész gyülekezet, hamis bizonyágot keresnek vala Jesus. ellen. hogy ötet halálra adnák, és nem találának, noha sok hamis tanuk jöttek volna elő, utolszor pedig jövének két hamis tanuk, és mondák, ez mondotta, el ronthatom az Isten templomát, és harmad nap után. fel építhetem azt, és fel kelvén a papi fejedelem mondá néki, semmit nem felelsz azokra a mit ezek ellened bizonyitnak, Jesus pedig halgat vala, és a papi fejedelem mondá néki, kénszeritlek téged az elő Istenre hogy meg mondgyad nekünk. ha te vagy a kristus az Istennek Fia? mondá néki Jesus. te mondád, mind azáltal mondom néktek, ez után meg láttyátok az ember fiát ülni az Isten erejének jóbján, és el jöni, az égnek felhőiben, akkor a papi fejedelem meg szaggatá ruháit, mondván, káromkodék. mit szükölködünk még tanuk nélkül, imé most hallátok akáromlást. mi tettik néktek, azok pedig felelvén mondák, méltó halálra. akkoron az ortzájára pökdösének, és nyakon tsapdosák ötet, némellyek pedig tenyerekel artzul verék, mondván, profétály nekünk. kristus, kitsoda üte téged, péter pedig kívül a pitvarban ül vala. és hozzája járula egy szolgáló mondván, te is a Galilaeai jesusal valál., ő pedig tagadá mindenek előtt. mondván, nem tudom mit mondasz, ki menvén pedig ő az ajton más szolgáló latá ötet, és mondá azoknak. kik ót valának, ez is a Nazareti Jesusal vala. és ismég tagadá esküvéssel, hogy nem üsmérem az embert, és egy kevés vártatva hozzája menének akik állanak vala. és mondák péternek, bizonyára. teis azok közül vagy, nám a szollásod is ki jelent tégedet, akkor kezde átkozodni és eskünni, hogy nem üsmérte volna az embert, és mindgyárt. meg szóllala akakas., és meg emlékezek péter, a Jésum igéjéről melyet mondot vala, minek előtte a kakas szóllyon, háromszor. tagatz meg engemet, és oda ki menvén, keservesen sira., reggel lévén pedig tanátsot tartának minnyájan a papi fejedelmek, és a népnek vénei, jésum ellen. hogy ötet halálra adnák, és kötve vivék ötet, és adák pontzius pilátus tisztartanak., akkoron látván judás a ki ötet el árulta, hogy halálra kárhoztatott volna, meg bánván. viszá vivé a harmintz ezüst pénzt. a papi fejedelmeknek. és a véneknek. mondván, vétkeztem, el árulván az igaz vért. ök pedig mondák. mi gondunk véle, te lássad, és el vetvén a templomba az ezüst pénzeket, viszá tére. és el menvén, fel akasztá magát, a papi fejedelmek pedig fel vévén az ezüst pénzeket, mondák, nem szabad azokat a templom pénze közzé vétetni mert vér árta, tanátsot tartván pedig meg vévék azokon a fazakas mezejét. a jövevények temetésére. azért hivattaték az a mező Hakel dámának. az az, vér mezejének a mái napig, akkor bé tellyesedet, ami meg mondatot Jéremiás proféta által mondván, és vévék a harmintz ezüst pénzt, a meg bötsültetnek árrát, kit bötsülve vettek meg az Izrael fiaitól., és adák azokat a fazakas mezejéért, a mint nekem rendelte az ur, Jésum pedig a tisztarto előtt álla, és meg kérdé ötet a tisztarto, mondván. te vagyé a sidok királlya. mondá néki Jesus te mondog; és midön vádoltatnék a papi fejedelmektől, és a vénektől, semmit nem felele. akor mondá néki pilátus, nem hallodé menyí bizonyágot mondanak ellened; és nem felele néki egy szovára is, úgy hogy felette igen tsudálkoznék atisztarto. az innep napon pedig el szokot vala botsátani a tisztarto a népnek, egy foglyot. akit akarnának., vala pedig akor egy hires foglya ki mondatik vala barabásnak, egybe gyűlvén azért azok, mondá pilátus, kit akartok hogy el botsassak néktek Barabásté. vagy a Jésust, ki kristusnak mondatik, mert tudgya vala hogy irigységből árulták vala el ötet, ülvén vala pedig ő az ítélő székben. hozzája küldé a felesége. mondván, semmi közöd néked azzal az igazal., mert sokat szenvedtem ma látás által ő miatta, a papi fejedelmek pedig, és a vének el áltaták anépet, hogy Barabást kérnék, Jésust pedig el vesztenék, felelvén pedig atisztarto mondá nekik, kit akartok hogy néktek a kettő közül el botsássak. ök pedig mondák, Barabást. mondá nekik pilátus. mit tselekedgyem tehát a Jesusal. ki kristusnak mondatik. mondanak minnyájan feszitessék meg, mondá nekik a tisztarto, de mi gonoszt tselekedet, azok pedig inkább kiáltanak vala mondván feszitessék meg, látván pedig pilátus. hogy semmit nem

használna, hanem inkább támadás lenne. vizet vévén, meg mosá kezeit a nép előtt. mondván, ártatlan vagyok én ez igaznak véretől, ti lássátok. és felevén az egész nép monda. az ő vére mi rajtunk, és a mi fiainkon. akkor el botsátá nékik Barabást, a meg ostoroztatott Jesust pedig kezekben adá hogy meg feszítenék., akkor a tisztarto vitézi el vivén Jesust a tanáts házba egybe gyűjték hozzája. az egész csoportot, és le vetkeztetven ötet, veres karmasin színü felső ruhát adának reá és tövisből koronát fonyván a fejére tevék., és nádat a jobb kezébe. és térdet hajtván előtte tsufollyák vala ötet. mondván. üdvöz légy sidok királlya, és reá pökdösvén, vevék a nádat. és a fejét verik vala. és minek utánna meg tsufolták ötet., le vetkezteték a felső ruhából., és fel öltözteték az ő ruhába, és vivék ötet. hogy meg feszítenék, ki menvén pedig, találának egy simon nevü Czyrenei embert, ezt kénszerítették hogy fel venné az ő keresztét, és jövének a helyre, mely Golgotának mondatik. mely az agy koponyának helye, és adának néki innya, epével elegyítettet bort., és mikor meg kostolá nem akará innya, minek utánna pedig meg feszítették ötet., el oszták az ő ruháit sorsot vetvén, hogy bé tellyesedvén. a mi meg mondatott a proféta által mondván, el osztották magoknak az én ruháimat, és az én ruhámra sorsot vetettek, és ülvén örzik vala ötet, és tévén az ő feje feliben, az ő ügyét írva, Ez A Jésus; a Sidok királlya akkor meg feszíteték ő véle két lator. egyik jóbja felöl. és a másik bal felöl. az elő menők pedig káromollyák vala ötet, hajtogatván a fejeket, és mondván, váh: ki az Isten templomát el rontod, és harmad naprá azt fel épitted. szabadisd meg magadot ha Isten Fia vagy, szállly le a keresztről., hasonló képpen a papi fejedelmek is tsufolván az irás tudokal: és a vénekel mondván, egyebet meg szabaditot., magát meg nem szabadithattya. ha Izraelnek királlya, szálllyon le most a keresztről, és hiszünk néki. az Istenben bizot, szabadittsa meg most ha akarja ötet. mert azt mondogta. hogy Isten Fia vagyok, ugyan azont hányyák vala pedig szemére a latrok is, kik meg feszítettek vala véle, hat órától fogva pedig setétség lön az egész földön, kilentz oráig, és kilentz ora felé kiáltá Jesus nagy szoval, mondván: Éli, Éli, lamma sabaktáni, az az. én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem, némellyek pedig ót alván. és halván. mondák, Illyést hija ez. és mindgyárt el futamodván egy közüllök. spongyiát vévén. meg tölté etzettel, és nádra tévé, és innya ad vala néki, a többi pedig mondanak. had lássuk ha el jöe Illyés meg szabadítani ötet. Jésus pedig ismét kiáltván. nagy szoval., ki botsátá lelkét, és imé a templom superláltya két részre szakada, a fölitol fogva., az allyáig, és a föld meg indula, és a kö sziklák meg repedezenek. és a koporsok meg nyilának., és sok szentek testei kik el aluttak vala fel támadának, és ki menvén akoporsokból. az ő fel támadása után, jövének a szent városba, és sokaknak meg jelenének, a százados pedig. és akik véle valának, örizvén Jesust, látván a föld indulást, és azokat melyek lesznek vala, igen meg félemlének mondván, bizony ez, az Isten Fia volt, valának pedig ót sok aszszony állatok távul, kik követték vala Jesust Galilaeából, szolgálván néki, kik közöt vala Maria, magdolna, és Mária, a Jakab, és jofeset annya, és a zebedaeus fiai annya, mikor pedig estve lett volna, jöve egy Arimataeai jofeset nevü gazdag ember; ki öis a Jésus tanitványa vala. ez el mene pilátushoz, és meg keré a Jesus testét., akkor pilatus meg hagyá hogy nékie adnák atestet. és el vévén atestet. jofeset bé takará azt tiszta gyóltsba. és tevé azt, az ő új koporsojába, melyet a kösziklába vágot vala, és nagy követ hengeritte a koporso ajtajára, és el mene. ótt vala pedig Maria magdolna, és a Másik Mária, a koporso ellenében ülvén, másod nap pedig, mely az innep készülete után vagyon, egybe gyülenek a papi fejedelmek, és a farisaeusok pilatushoz, mondván. uram meg emlékeztünk, hogy ama hitető meg éltében mondogta, harmad nap után fel támadok, hadd meg azért, hogy örizzék a koporsót, harmad napig, hogy valami képpen. el ne jöjjenek az ő tanitványi, és el lopják, ötet, és azt mondogyák a községnek., fel támadot halotaiból., és. az utolso tévelygés, nagyob lészen az elsönél. monda nékik pilatus. vagyon örizötök, mennyetek el. örizzéték. amint tudgyátok, azok pedig el menvén. meg erősítették a koporsot örizökel. meg petsételvén a kövét

Magyarázat

K A papi fejedelmek és a farisaeusok miért végezték el olyan kegyetlenséggel, hogy meg ölnék a kristust?

F 1. Mert tanításával, és szentséges életével, kárhoztatta vala két szinüégeket, kevélységeket, fösvényéseket rendeletlenségeket; és az ő gyalázatos tselekedeteket, a mellyel meg másolák az Isten törvényét., hogy bé fedezék rossz kivánságokat, 2. mert azt a nagy tiszteletet, a melyben volt oly igaság a nép elöt, ök azt halálban irigylették, látván hogy azal az ő betsületek kissebedik. a nép elött, 3. mert tartának attol, hogy a romaiak el ne pusztítsák anemzetet.ugyan ezt is adák okul gyilkosságoknak. hogy jobban el fedezhessék irigységeket a közönséges nép elött

K. Az üdvezitöt meg ölvén. meg szabadították a nemzetet?

F Nem hogy meg szabadították volna. de söt még az Istennek tsudálatos itéletiböl, azért vesztették el mindeneiket, és azért szálla ki mondhatatlan nyomoruság az egész nemzetre; és így amely nyomoruságtól féltének ha meg nem ölik, reájok todula azért, hogy meg ölék. és így szégyenitté meg az Isten az ő kegyetlen és hamis okoskodásokat

K. A kristus miért akará hogy el adassék?

F Hogy bennünket meg válthason, és meg szabadithasson az ördögnek kegyetlensége alol. akinek hatalma alat valánk, büneinkért, valo büntetésböl, mert az ember, az Istent meg bántván, tölle el távozték, noha övé volt. minden féle ókból, az Isten is rettentö büntetésböl., az ördög hatalma alat hagyá.

K Miért akará harmintz ezüst pénzen el adatni, az a rabok árra vala?

F Mert az emberek formáját és természetét vette volt fel magára., akik rabjai valának avéteknek., és az ördögnek. hogy öket meg válttsa, ötet harmintz pénzen adák el. és az ember nagy árron váltatot meg, nem ezüstön, vagy aranyon, melyek romlandok, hanem akristusnak drágalátos vérin, aki makula nélkül valo bárány. 1 petri 1. 18. 19

K Mit tanulhatunk mi abbol. a mit a kristus mond szent péternek, a sátán kért tegedet hogy meg rostallyon valamint a buzát rostállják?

F Meg láthattjuk ebböl, hogy az ördög tsak annyiban kísérthet minket, a menyiben az Isten arra szabadságot ad. néki, és így nem az ördögtöl., hanem az Istentöl kel felni, mivel semmit ellenünk nem tehet, az Isten engedelme nélkül., az Isten pedig nekünk eröt ad. hogy ellene állhassunk, tsak alázatoságal, és hittel kérjük azt az eröt, akisértetben pedig úgy esünk, mert akarjuk, az Istent kel azon kérünk. adgya kegyelmét, hogy ne akarjuk

K A kristus miért akara abban az ijedségben esni, az ő szenvedése. és halálának. közelgetésekor?

F Hogy minket meg vigasztalna.. a midön amagunk gyengéségét, és a természet szerént valo félelmét érezzük ahalálnak. azt is meg akará nekünk mutatni., hogy azok a rettegetések. és félelmek, ő elötte kedvesek lehetnek. hogy ha azokat meg gyözzük segittségivel, és azokat az Isten akarattya alá vettyük; valamint ő tselekedet, ő a mi gyengéséginket akará viselni, azért hogy közölhesse velünk erejét.

K Mire tanit minket, a kristusnak ezen könyörgése., *távoztasd el tölem ezt a pohárt?*

F Ebböl meg láthattjuk, hogy szabad egy keresztyénnek, azt kérni Istentöl, hogy szabadítsa meg anyomoruságtol, vagy veszedelemtöl, tsak hogy úgy kérje valamint a kristus, kész legyen

az ő szive a szenvedésre., és az Isten akarattára hagyja magát., a krisztus agyengék szerént szólla., hogy a gyengék, tanuljanak úgy szollani valamint ő. és mondgyák ő véle, *de ne az én akaratom, hanem a tiéd légyen meg.*

K. Honnét volt akrisztusban az a tusakodás, a melyért meg szaporittá imádságit.?

F Attól a szomorúságtól. és félelemtől. melyet akarattal éreze magában, maga eleiben tévén világosan azt a halált. melyet főg szenvedni, és hogy mik fogják azt ahalált követni, látá népének hitetlenségit., a ki a keresztre feszítené ötet. és attól a véghetetlen sok számu vétkektől melyeket magára vette volt hogy azokért eleget tegyen, és a mely vétkek. valóságos okai valának halálának. magában által látván tehát mind ezeket az irtoztato dolgokat, mondá. *szomorú az én lelkem mind halálíg,* az az nagy fájdalomban, és halálos szomorúságban vagon, mint hogy szabad akarattából lett volt emberé. a mi természetünknek, nyomoruságit is. akaratal érezé, azért, hogy az, oktatásunkra lenne, mind pedig azért, hogy meg bizonyítaná valóságosan való meg testesülését., mind azok aháborodások melyek bennünk fel indulnak, a midön valamely nyomoruságot. vagy veszedelmet látunk, vagy érezünk. azok nem akarattunkból valok. és akarattunk ellen szorongatnak minket, de akrisztusban azok az okosság alá valának vettetve., és akarattától függöttek. mert eleget akarván tenni vétkeinkért, nem csak nagy testi fájdalmakat akara érezni, és szenvedni, hanem még magában való nagy fel háborodásokat. és indulatokat is, azért hogy mi azokat érezvén, az Isten kegyelme alá vessük magunkot.

K. Mit kel nekünk. az üdveztőnek, ezen példájából tanulunk?

F Azt hogy mentől nagyob keserőségben, szomorúságban, és fel háborodásban vagyunk., annál inkább meg kel szaporítani imádságinkot., sokan vannak olyanok kik azon panaszkodnak.. hogy nagy szomorúságokban, nem imádkozhatnak, sőt még ugyan azon okért kellene nagyob buzgosággal imádkozniok. az ő háborodások, és szomorúságok jele kevés bátorságoknak., és hogy szükségek vagon az erőre., és azt az erőt. úgy nyerik meg. ha azt buzgosággal., és álhatatosággal kérik.

K Mit ért az üdveztő ezeken a szókón, *a lélek, kész ugyan. de a test erőtlen?*

F Ezen azt kel értenünk, hogy bennünk olyan testi akarat vagon, mely ellene áll, a lelkünk akarattjának, ez így lévén. noha buzgoságot érezünk is az Isten szolgálattjára, és a szenvedésre. de a nem elég; és nem kel annak hinni, könnyen, hanem tartanunk kel gyengeségünköt. úgy az emberi elmének gyengeségitől is. vigyazunk, és imádkozunk tehát sokat, valamint ezt hadgya az ur az Apostolinak, vigyazunk azért ellenséginknek tsalárdságára, és ameg romlot természetnek gyengeségire. a mely fél a szenvedestől, és imádkozunk azért. hogy ezeket meg győzhesük.

K Mit jelent nekünk a judás tsokja.?

F Jelenté aroszul való Communiót. mert valamint hogy judás el árullya a krisztust. és ellenségi kezekbe adgya, a szeretetnek, és a békeségnek jele által., úgy az olyan aki méltatlanul Kommunikál., a világhoz. és a vétekhez való szeretet lévén szivében. a krisztust meg tsokollya, vévén ötet külső képen való áitatóság, és az ördög kezében adgya azt a lelket, a kiből ötet fogadta.

K Miképpen bánék a krisztus ezel az Apostolal, akinek előre, el látá árulását. és meg nem térésit?

F Nagy szeretettel. kegyeséggel, és türessel bánék véle, ezekkel arra tanít, hogy ámbár haszontalanok valának mind azok a tehetségek, amelyekel azon voltunk hogy a bünösököt magokban szálítsuk, de azért kétséggben nem kel esni felölök, hanem sürgetnünk kel őket,

időben, időn kívül, szent pál szerént, mind végig. mert remélhetjük, hogy végtire az Isten meg áldgya felebaráti szeretetünket. és faradságunkot annak idejébe arra is tanít, hogy mitsoda szeretettel, és kegyeséssel. kel lennünk ellenséginkhez, és hogy mitsoda békeséges türessel kel töllök szenvednünk

K Mitsoda gondolatod vagyon arról. a mit olvasunk az Évangéliumban. hogy az üdvezítőnek egy szavára a földre esének avitézek. és mind azok kik ötet mentek volt meg fogni.?

F Azt gondolom, hogy ha az üdvezítő. abban a gyenge állapotában, a melyben tettzet lenni az emberek előtt, a ki kész vala, kegyetlen ellenségi kezekben adni magát, mind azon által. abban az állapotában is meg mutatván nagy hatalmát. és kegyes szavaira. a földre esnek mind azok. kik meg akarák fogni, sokal inkább fognak rettegni tölle az ő ellenségi az utolsó napon. a midőn a fellegekben fog el jöni. nagy ditsőségben. és fényességben., hogy a világot meg itéllye. oh! hogy járulnak akkor ő eleiben a gonoszok. miképpen halgathatták. azt a meny dörgésnél irtoztatobb szókót, a melyeket. az örökké való kinra küldi őket. és a melyeket a mélységre veti őket, hogy az ő örökös boszu állásának, örökös áldozati legyenek, hová mennek hogy magokot el rejthessék. az ő igasságának meny köve előtt, *ha az igaz tsak alig üdvezül*, mondgya szent péter, 1 petr. 4. 18. *az Istentelen. és abünös, hol álhat elő.*

K Miképen tekinté az ur szent péternek tselekedetét. a midőn malkusra voná kardgyát. és el vágá néki egy fülét,

F Nem hagyá jóvá ennek az Apostolnak tselekedetét, és parantsolá néki, hogy tenné viszá hüvelyében kardgyát, és az után, szereteti tsudával meg gyógyittá a málkus fülét. a mi Isteni mesterünk, ezen nagy példájával. arra tanít, hogy egy keresztyén. tartozik, a gonoszért, jóval fizetni., és hogy nem tsak magunknak kel jószágal lenni. azokhoz kik minket meg bántottak., hanem még másokot is kel inteni az olyan jószágra. és felebaráti szeretetre.

K Mit jelentének az Apostolok, kik el szaladának, és el hagyák mestereket?

F Jelentik az olyanokat. kik minek utánna örömel és buzgosággal vették volna az Évangéliumi ígét, és a kristusnak adták volna magokot, leg első alkalmatoság el veszteti vélek bátorságokot, fő képpen. ha szenvedni kel érette. és a világ részére állanak. a kit el hagyták volt, mi pedig legyünk bátrak, és készülyünk aviaskodáshoz. es mind ahoz, valami leg keserveseb történhetik rajtunk, de ahoz készülyünk nagy vigyázással, szüntelen való imádsággal. alázatosággal., és hivatalunkhoz való nagy hűségel.

K Mitől vagyon hogy a kristus feleletet ada annak a ki meg tsapá. és miért nem mutatá a másik ortzáját, valamint tanította vala a tanítványinak?

F Ő sokal többet tselekedet mondá szent Agoston mert nem tsak a más ortzáját is mutatá. hanem az egész testét, és magát ellenségi kezekben adá, ezt a parantsolatot más képen is bé töltik, tsak a sziv légyen mindenkor készen. ujjab gyalázatot szenvedni, és mind azt. valamit az Isten akarja hogy szenvedgyen. hogy valaki a másik ortzáját is mutassa, ez oly külső tselekedet a mely tanáts, de belső képen. abban az akaratban legyünk. hogy többet is szenvedgyünk ha szükséges., a parantsolat: sokal nehezebb ártatlanságunkot menteni mértékletes szivel., és tsendeséggel, a midőn szidalmaznak, és valamint akristus tselekedék, mint sem amásik ortzát is mutatni, a melyet haragból is meg tselekedheti valaki. akülső békeséges türesem haszontalan való. a szivbéli kegyeség, és tsendeség nélkül.

K Mitől vagyon, hogy akristus halgatásban marada a midőn vádolák, és meg szóllala, hogy meg bizonyittsa hogy ő volna a kristus az Istennek Fia?

F Meg akará mutatni tanítványinak, hogy mitsoda békeséges türessel, és mértékletes türessel. szenvedgyék, a midőn. őket gyalázzák. és igazágtalanul vádollyák, és hogy tartoznak meg

felelni, a midön az igazságról kel bizonytságot tenni, vagy a mikor az Isten tiszteletiben jár adolog, azért is mondgya a bölts, hogy ideje vagyon a szollásnak., és a halgatásnak., az ember, atest, és az indulat halgatásban légyen., de az igazságnak szollani kel., nagy vétek volna azt el halgatni., hogy ha annak idejében. azt meg nem üsmértetnök és a mellet nem szollanánk

K. Az ur miért engedé meg a szent péter esését.?

F Mint hogy ez az Apostol, sokat tarta maga felöl. és elegendő erejünek hogy mesterét kövesse. és meg oltalmazza, élete el vesztésivel is, az ur meg akará véle éreztetni és próbáltatni a maga gyengeségit, hogy idővel az Apostoli nagy jó erköltsököt, az alázatoságnak fundámentumára épittse. arrais akara minket tanítani, hogy ennek az Apostolnak példájára; az Istent alázatoságal szeresük, és nem emberi szeretettel meg üsmérvén gyengeségünket, ne magunkban, hanem abban bizunk, a kiben mindent tselekedhetünk, és a ki nélkül semik vagyunk.,

K. Mitsoda gondolattal kel lennünk ennek az Apostolnak penitentziájáról?

F Azt kel meg gondolnunk hogy egy ollyannak, aki maga erejében sokat bizik. hasznos némelykor hogy valamely nagy vétekben esek, azért hogy látván vétkének rutságát. és gyalázatos voltát. annál alázatosab légyen, annál is inkább meg utállya kevélységit. és vétkit, lelki hasznára fordithassa., a midön Istennek fog tettzeni nagy irgalmaságából ötet ki venni a vakságból,

K Judás igazán meg bánáé vétkit?

F Az ő meg bánása, nem volt se valóságos. se igazán valo. mivel az ő meg bánása nem származék. se az Isteni szeretettől. se a vétek gyűlölségétől. azt fel nem tevé magában, hogy életet meg jobbítsa. és meg térjen Istenéhez. se aző irgalmaságában nem bizék, egy szoval, az a meg banás, a kéttségben valo esésre vivé ötet.

K. Judás nem adáé viszá apénzt, melyet vett vala árulásáért, és nem valláé ártatlannak a kit el árula. mind e nem valaé elegendő

F Igen is hogy nem vala elegendő, mert ő azt, a vétékért valo ellene fel támadot. lélek üsméretnek furdalásából tselekedé; tsak éppen félelemből; a botsánatnak reménségenélkül, se az Istenhez valo meg térése nélkül. egy szoval. szeretet nélkül, az illyen meg bánás, a meg vettettek bánása, akikről mondgya abölts. 5. 3. hogy azoknak akárhozattaknak bánások, örökké fog tartani, de haszantalanul., hová lehet irtoztatob dolog mint a melyet a kristus monda ő felölle, hogy jobb lett volna ha nem születtetett volna.

K. kihez hasonlithattyuk mi pilátust aki azt kérdé az üdvezitötől, mitsoda az igazság?

F El lehet mondani hogy ő jelenté az ollyan világiakot, akik oly idegenséggel és kedvetlenséggel tekintik az igazságot, mint ha a nem illetné őket, és mint ha. aző örökös sorsok azon nem állana, azt el mulattyák halgatni, vagy ha halgattyák is. de nem vizsgállyák, de söt attol. is tartanak, hogy meg üsmérjék. azért hogy meg ne háborítsa veszedelmes tsendeségeket, és meg ne mutassa kötelességeket, a melyért tartoznak ellene mondani az élet gyönyörüséginek, az ollyan hivataloknak, a mellyekre alkalmatlanok., és viszá adni ahamisan kereset jóságot, ezért is mondá tertullianus, hogy az igazság idegen eföldön. és mindenüt ellenségre talál.

K. Miért hogy az ur nem akara tsudát tenni ahérodés udvarában.?

F Meg akará mutatni ennek a fejedelemnek aki tsudát akara látni., hogy nem méltó az, az Isten tsudáit látni, a ki azt, tsak ahejában valo látásért kívánja, az Isten nem azért tészi atsudát, hogy kedvünket tölttse azzal. hanem hogy lelki épületünkre legyen, és hogy meg üsmértesse velünk avallásnak igazságit. és titkáit.

K. Miért mondá pilátusnak. hogy nem volna rajta hatalma, hogy ha onnét felyül nem adatott volna.?

F Azért hogy velünk el hitesse ezt az igazságot, hogy azok akik minket üldöznek, és velünk igazágtalanul bánnak. olyan eszközök. a kiket minket ostoroz az Isten., hogy meg tisztítsa asz szenvedés által, ha erős hittel hinnők ezt az igazságot. örömet adnak magunkot az ő rendelése alá. azt is meg üsmernők., valamint hogy ő nagy böltseséggel áll, hatalmával., úgy minket sem ostoroz soha is valóságos ok nélkül.

K Mit jelent a, hogy Barabást eléb tevék a kristusnál.?

F Jelenté azt, a mint tselekesznek minden nap sokan akeresztyének közöt. akik egy alá valo haszonért, egy kis ideig tartó gyönyörüséggért fűsthöz hasonló bűntudatért, meg vetik az örökös jóköt., a mennyei gyönyörüséget. és azt a ditsőséget. melyet akristus ígér azoknak kik őtet követik., egy szóval ahamis keresztyének eléb teszik barabást. akristusnál. sok féle képen mind azon által irtozva láttyuk. hogy a sidok inkább választtyák, és meg szabadították azt a halálra való. és meg ölik azt, a ki maga volt az ártatlanság. és attól nem irtozunk. a midön így tselekeszünk. sokkal vétkesebben, bé töltvén mindenel a gonoszokat, és rosszul bánnak az Isten félokkel,

K. Mit jelent a veres palást, melyet a sidok tsufszágból adának a kristusra?

F El mondhatni, hogy jelenté az olyan keresztyéneknek két színüséget, akik tsak külső Cérémoniával., és tisztelettel. tisztelvén a kristust, de szivekben, és minden magok viselésiben. meg gyalázzák és banttyák. imadván ahejába valóságosnak., nagyra vágyásnak, fősvénységnek., és arosz kivánságnak bálványát ennek is áldozván minden szereteteket, minden bűntudatokat., és minden munkájokat., sokan is vannak olyanok, kik meg mutattyák a szent helyekben, a szemérem nélkül, és illetlen való magok viseléssel, hogy a világot követik. és imadgyák. és a kristust tsufszággal illetik,

K. kitsodák azok kik a Czerénei simont jelentik, a ki is kételen való akristus keresztét vinni?

F Azok akik mindgyárt a kezdetin erővel, és szomorúsággal veszik a keresztet. de akik idővel azokat békeséges türesemel, és szeretettel hordozák, és örülnek azon, hogy a kristus tanítványi közö számláltatnak. mert az ő kegyelme meg enyhíti szenvedéseket, és az ő igáját. kedvesnek, és terhét könnyűnek tartatya vélek.

K. A kristus miért nem akará hogy a jerusálemi leányok siránkozzanak rajta. hanem tsak magokon?

F Mert meg akará a keresztyéneknek mutatni, hogy az ő szenvedésin nem szánkodunk úgy a mint kel. se részt nem veszünk halálában úgy amint ő akarja. hogy ha tsak azért sirunk, mert láttyuk, hogy egy ártatlantal. oly gyalázatosan bánnak, mivel a képzelés meg hatván az elmét. sirásra indithatya, de hogy valóságos részt vehesünk szenvedésibe. és hogy ezt a titkot méltán tisztelhesük. szükséges hogy mindenikünk, a magunk bűneit sirasa., a valóságos penitencia tartásnak könny hullatásával. együt az ő szenvedésivel. hogy hadd szentelhesék meg az ő szenvedési, a miéinket, a melyek meg is szentelik, hogy ha bűneinket siratván, azokat tellyeséggel el hagyjuk.

K. Mit jelent, avarrás nélkül való ruha, amelyre sórsót vetének avitézek?

F. Jelenté. akristus Anyaszent egyházát, a mely egy lévén, nem kel soha is lehet oly ok, hogy attól el kellesék szakadni. nem is lehet üdvezülni annak, aki nem élő tagja annak atestnek, a kinek feje akristus., és a már nem tagja, valaki attól el szakad. vagy a ki azt meg érdemli, hogy az Anyaszent egyház

magától el rekesze. tsak anyiban is élünk akristus lelkében, a menyiben tagjai vagyunk az ő testének., mihent attól el szakadtunk., meg is holtunk örökösön. hogy ha vissza nem térünk, ezért is mondgyák a szent Atyák. hogy az el szakadásnál, nagyob vétek nem lehet. ha külső képen el szakasztanak is az Anyaszentegyházról., legyünk azon. hogy azt meg ne érdemelyük, soha pedig attól el ne szakadgyunk, és maradjgyunk meg holtig annak egyeségében.

K A kristus miért nem szálla le akeresztről, mivel a sidok azt fogadák, hogy hinnének benne. ha le szállana?

F De sőt ellenben., az egész világ azért hit ő benne, mert le nem akara szállani, mivel akereszt által kellett néki meg nyerni nekünk a hitnek kegyelmét. de ha szinte le szállot volna is, tsak találtak volna a sidok. valamely okot hogy benne ne hígyenek. a hit Isten ajándékja, a mely szent pál szerént, nem közös mindenel, akeresztről le nem szálla, mert, az Attya akarattya avolt, hogy a keresztben hallyon meg, azt is meg akará nekünk mutatni. hogy engedelmes volt az Attyához, mind a keresztnek haláláig. példát ada nekünk abékeséges türesre. és meg bizonyittá minden hatóságát: fel támadásával, a sidoknak elég mas bizonyságok vala Istenségéről, ha magokal. el akarták volna hitetni. de semi nem elegendő az olyan hihetetlen lelkeknek. kik utállgyák az igazságot, ők látni akartak hogy hígyenek holot hinni kel. hogy lehesen látni; boldogok azok mondá az ur. a kik nem látták, és hittek, a hitre szükséges az engedelmeség, az egyeneség. és az egy ügyűség. a sidokban ezek nem valának, mert az irigység meg vakittá őket.

K Mitsoda oktatást vehetünk a jó latornak meg téréséből

F Ebből meg láttyuk. hogy soha sem késő az Istenhez valo meg térés, tsak valójában, és igazságal folyamadgyunk hozzája, és igyekezünk meg mutatni életünk meg jóbbitásával és jó tselekedetinkel, meg teresünk allandoságát., de ha a jó latornak példája, bizodalmat adhat. abünösöknek. kik az Istenhez akarnak térni. retteghetnek is ők erre a példára, mivel akristus, az ő leg nagyob szeretetének meg mutatása napján, a melyben az egész emberi nemzetért fel áldozá magát a véle fel feszitetet két latrok közül. tsak egyikét üdvezité. és a másikat a vétkeiben hagyá, vagyon egy, mondá szent Bernárd. kéttségben ne esél., de az egész szent írásban tsak egy helyt vagyon., azért magadnak ne ígérj, de másként is azok, kik utolso órára, vagy betegségre halogattgyák a meg térést. nintsen okok, hogy ehez a példához tamaskodgyanak, mivel ez alator talám soha nem látta volt. addig az oráig az üdvezitöt, de mihent látta. engedet a kegyelemnek. hitt benne. és meg tért, mitsoda boldog az, akivel az Isten ilyen irgalmaságot tészon., de ez igen ritka, fő képen azokban a kik nem akarnak hozzája meg térni. mikor lehetne., eljö az a nap szent Agoston szerént. melyben akarnának, de akor meg nem térhetnek, ugyan erről is fenyegeti Isten a bünösököt sok helyt, a szent írásban

K Mitsoda gond viseléssel vala akristus halálakor az ő Annyához, a Boldogságos szüzhöz.?

F Az ő szüz, és kedves tanítványának gondviselése alá hagyá, akit is oly igen szerette. ebből apéldából meg tanulhattgyák a fiak, hogy ne tsak a külső képen valo tiszteletben tarttsák szülejekhez valo köteleségeket, amely keveset használhat, hanem avalóságos hozzájuk valo szeretetben., a melyért segittsék őket, minden szükségekben. és ha szülejek előbb hálnak meg, gondgyok légyen reájok, és rendelést tegyenek irántok, a menyiben töllök lehet, a mely fiu azt el mulatná. természet ellen tselekednék.

K. Mit kel szivünkben mivelní, akristus halálakor történt tsudáknak.?

F Hogy ha avitézeknek kik ötöt fel feszítették a szivek meg esék, és akö sziklák meg hasadozának egy Istennek halálára, keményebnek kellene szivünknek lenni, a könél, hogy ha arra meg nem hasadna., avalóságos töredelmeségnek és szeretetnek, köny hullatását kellene azért botsátanunk. egy ilyen szeretetének. rend kívül valo meg bizonyittása, egy olyan

Istennek ki mi érettünk halálra adgya magát, meg érdemli szívünknek egész szeretetét. és e. nem elégséges óké arra, hogy meg lágyítsa a mi kö sziveinket. és hus szivé váltazzassa? jaj annak. kinek szive meg nem esik, és aki a keménységben. és idegenységben meg marad.

K Mit kel tselekedni, hogy az Arimataeai jofef példájára, birhasuk a kristus testét, és méltok lehesünk lako helyt adni néki szívünkben?

F 1. El kel kerülni agonoszok társaságát. hogy részt ne vegyünk hamiságokban, valamint ez a szent ember. aki reá nem álla az üdvezítő halálára.

2. Buzgóságban kel élni, és tsak a menyeit kel ohajtani, valamint jofefről mondgyák hogy igaz, és jó erköltsü ember vala. és hogy öis várja vala az Isten országát, és a Messiást.

3. Meg kel vetni az emberi tekéntetet, a midön az Isten ditsöségít. és hivatalunkot kel keresnünk, valamint jofef. aki akristus tanitványának vallá magát lenni minden tartalék nélkül, noha nagy veszedelemben forga., hogy a kristus testének tiszteletet adhason.,

4. kérjük gyakorta és szorgalmatoságal. ezt a szenttséges testet, a mi üdveségünknek áldozattyát; de inkább tselekedetinkel, és tiszta életünkkel, mint sem szónkal., valamint jofef aki mind addig kéré: valamég oda nem adák.

5. vegyük új szívünkben. azt a drágalátos szent testet a mely tiszta légyen a vétektől; nyitva légyen Isten előtt, és zárva a világ előtt, valamint jofef takará azt a szent testet fejár ruhában, és uj koporsóban tevé. melyet a kö sziklában vágot vala., és a melynek ajtaját egy nagy kövel bé zárá.

K Miképen beszélének a sidok, a kristusrol halála után.?

F Tsalárdnak, és hitegetőnek nevezik vala, ötet, noha ö azon igyekezik vala. hogy a hitre. az üdveségre vigye a népet, és az Évangyeliumi szent szokásokra, és tekélleteségre tanithassa tanitványit, meg bizonyítván küldetését, és tanítását, anyi sok tsudákal, és tselekedeteket, meg engedé pedig azt, hogy az ö ellenségí így bánnyanak véle, azért hogy meg ne ijedgyenek azon, hogy ha sok idök mulva, tsalárdoknak. és hitegetőknek fogják nevezni azokat, akiket el fog küldeni hogy a lelkeket meg térítsék hogy az Évangyéliumi igazságoknak követésit az Anyaszent egyházban fel alittsák, hogy a keresztyeni szokásokat meg ujjítsák, és hogy az ígasságnak, és a szenttségnek szeretetire tanittsák

A NAGY HÉT SZOMBATTYÁN

Imádság.

oh' Istenünk. a ki ezt a szenttséges éttzakát ditsöségesé tettet, a mi urunk fel támadásával. tarsd meg kegyelmedet fogadot fiaidban, ugy hogy meg ujjitván. mind testben, mind lélekben, tiszta szível szolgállyanak téged, a mi urunk J. k.

Epistola.

Szent pál. Colos. 3. 1.

Azokáért, ha fel támadatok a kristusal., az oda fel valokot keresétek, a hol a kristus vagyon. az Istennek jóbján ülven, az oda fel valokrol elméllkedgyetek. nem a földiekről, mert meg holtatok, és ati életetek el rejtetett akristusal, az Istenben, mikor a kristus meg jelenik a ti életetek. akor ti is meg jelentek ö véle.. aditsőségben.

Magyarázat

K Mitsoda akristusal valo fel támadás. és mitsoda életet kel annak élni. aki fel támadot?

F A kristusal valo fel támadás a, hogy ellene mondgyunk a véteknek. és a földieknek, mint lelkünk halálának, hogy tsak a kegyelemnek életével élhesünk. egy fel támadot keresztyének élete abban áll. hogy a hittel éllyen. és meg hallyon az érzékenységeknek. olyan légyen mint egy holt, a ki ne kedvellye a világi dolgokat, hanem tsak az Istent kerese, és tsak. a felső dolgokat szerese. ugy légyen a földön mint ha nem volna. minden igyekezetit a menyei haza felé igazgassa, ahol örökösön fogunk lakni. hogy ha hűségel igyekezünk azon, hogy arra méltók lehessünk, álhatatosan vivén végben hivatalinkot. amenyei segittségel.

K. Hogy mondgya az Apostol hogy avalóságos keresztyének meg holtak. és élnek mind azon által?

F Mert meg holtak avilágnak. és a rosz kívánságoknak, a melyeket el hagyták, de élnek Isten előtt, mert tsak ötet szeretik, és néki szentelik gondolattyokat, kívánsagokat, és tselekedeteket, és mindent ditsőségire forditanak. egy szóval azzal meg nem elégednek. hogy többé gonoszt nem tselekesznek, és a vétket nem szeretik, hanem minden gyönyörüségeket, és vigasságokat abban tarttyák, hogy jót tselekedgyenek, és az Istent hűségel szolgállyák. abban a rendben., a melyben helyheztette őket.

K Miért hija a keresztyéni életet, el rejtet életnek?

F Mert egy keresztyének belső, és lelki életet kel élni, mert el vonnya magát, a menyiben lehet, és a hivatallya. rendi, azt néki meg engedi, a világiaknak társaságotól., hogy szorosabban kaptsolhassa magát akristushoz.

K Az az élet mindenkör el rejtetett lészené.?

F El rejtetett lészen mind addig még eföldön élünk., a hol veszedelemben lenne ha el nem rejtenék avilági szeretet előtt, de ki terjesztetik avilágoságra, a midön akristus el fog jöni, akor a szentek véle lésznek aditsőségben, az az hogy ditsőséges fényességben öltözteti őket, és hasonloká téshi őket magához. de hogy abban a ditsőségben hozzája hasonlithassanak., szükséges szent János szerént hogy evilágon olyanok legyünk. a mitsodás ő volt, és hasonlittunk hozzája szenvedésiben, a választattakot ez életben nem üsmérik, és meg vetik, valamint hogy ötet magat is meg vetették volt. mert nem láthattyák az ő valóságos nagyságokat, de akoron. egészen ki mutattyák magokat, abban a ki mondhatatlan boldogságban, a melyet munkájokért, és jó tselekedetekért. meg érdemlették

K Annak aditsőségnek reménsége mire kötelez minket?

F Arra kötelez., hogy valóságal fel támadgyunk akristusal. ki üzvén szivünköl a világhoz, és a teremtet állatokhoz valo szeretetett., és menyei új életet élyünk. mivel aki még szereti a gyönyörüséget; és a világi hejában valóságot még a fel nem támadot, és nem részesülhet a kristus ditsőségében, melyet tsak azoknak ígért, a kik kegyelméből. fel támadnak véle. és akik azt az új lelket. és azt az új szivet fogják venni.

Évangyélium.

szent Matth. 28. 1.

Szombat estin. pedig. mely a szombat első napjára virad. el jöve Mária magdolna, és a másik Maria. a koporsot látni, és imé nagy föld indulás lön. mert az ur Angyala le szálla menyből, és

oda járulván el hengerítetté akövet és reá üle, az ő tekintete pedig valamint a villámlás és a ruhája valamint ahó., tölle való félteken pedig meg rettenének az örzök, és lének mint a holtak. felelvén pedig az Angyal. mondá az aszszony állatoknak, ne félyetek ti, mert tudom hogy a Jésust keresitek. a ki meg feszitetett, nintsen it mert fel támadot, a mint meg mondotta; jertek, és lássátok a helyt, a hová tétetett vala az ur., és hamar el menvén, mondgyátok meg az ő tanítványinak hogy fel támadot, és imé elöttetek el mégyen Galilaeaba. őt meg láttyátok ötet, imé előre meg mondottam néktek.

Magyarázat.

K Mitől vagyon hogy ezek a szent Aszszonyok meg akarák kenni a kristus testét., nem hittéké azt., a mit mondot vala nékik. fel támadásarol?

F Igen is azt kellett hinniek, de abban inkább követék buzgoságokat, szereteteket, mint sem elméjeknek világóságát, mind azon által az üdvezítő nem tekintvén kevés hiteket, őket küldé. hogy adgyák tudokra az Apostoloknak fel támadását. ezeknek a szent aszszonyoknak példájok oktatásunkra lehet, a melyből meg láttyuk, hogy igen meg kel magunkot alázni, hitünknek gyengeségiért, a melynek fogyatkozását., tsak a kristushoz való nagy szeretettel. hozhattuk helyre.

K. Magyarázd meg nekünk, hogy mit jelentettek mind azok, a miket a mái Evangyéliumban olvasunk?

F 1. Az üdvezítő fel támadása., jele és formája a bünösök meg térésinek, és meg igazulásinak. 2. az aszszonyok, kik a koporsohoz menének, jelentik az olyan pásztorokat, akik a bünösököt mennek fel keresni. a kik is vétkeknek koporsojában feküsznek., intvén őket arra., hogy a valóságos meg térésel abbol ki kellyenek. 3. ezeknek az aszszonyoknak tehetetlenségek arra, hogy a követ el vegyék. a koporso elöl, és az Angyalnak segittsége a melyre szükségek vala hogy a követ el vegye. jelentik apásztoroknak, és a gyontato papoknak. tehetetlenségeket hogy a bünösököt meg térithesék. hogy ha tsak a kegyelem, kö sziveket meg nem töri., és utat nem nyit, az Isten igéjének, a melyet ök hirdetik. 4. a föld indulás jelenti, a haláltól és a pokoltól való félelmet. és ijedséget, a melyeket az Isten adgya a bünösök szívében., hogy magokban térjenek, 5. az Angyal aki a követ el hengerítetté jelenti az Istennek láthatatlan minden ható erejét, a ki meg gyözi az ember szívének keménységét.

K kire lehet szabni. az Angyaloknak. biztato szavait. mondván az aszszonyoknak. ne félyetek, ti, mert tudom hogy a Jésust keresitek, aki meg feszitetett.?

F Lehet az olyan pásztorokra, és papokra, kik a bünösök meg téréseken, tsak a kristus ditsőségét keresik. akik mást abban nem tekintenek. hanem hogy imádságokkal kegyelmet nyervén, a lelkekben., ugyan azokban fel is támaszthassák akristust, az ilyen pásztorok remélhetik hogy az Isten meg áldgya munkájokat.

K Mit jelentnek ezek a szók. nintsen it fel támadot?

F Azt jelentik. hogy a bünös addig valóságosan fel nem támadot és meg nem tért. valamég vétkeinek koporsojából ki nem kél, és ellene nem mond meg rögzöt szokásinak. a világi gyönyörüségeknek, a fősvénységnek., a melyekben el volt temetve, az ő lelke. ugy hogy, hadd mondhassa el. mind azokról a vétkekről. a melyekben volt. nintsen it. fel támadot.

K A kristus miért hívá az Apostolokat atyafiainak?

F 1. Meg akará mutatni. mint hogy ő természetből való Fia az Istennek, az Apostolit, az Istennek, kegyelemből való fiaivá tette. 2. hogy meg tudgyuk, hogy valóságosan a mi

természetünket vette fel. és hogy olyan ember. mint mi. 3. hogy meg mutassa mitsoda egyeségben akar velünk lenni. azért hogy mi is. nagyobb bizodalomal. járullyunk hozzája. A Szentek Innepein..

A SZENTEK INNEPEIN. SZENT JOSEF NAPJÁN.

Imádság

Tarts meg szüntelen uram minket gond viselésed által, valamint szent jofefet adád ate egyetlen egy Fiad mellé. hogy gondviselője lenne. és az ő szüz Annyának hűséges őrizője. kerünk tegedet a mi urunk J k.

Epistola

Böltse. 8. 16.

Bé menvén házamba. meg nyugszom véle, mert nintsen keserűség az ő nyájaságában.. sem unakodás a véle való lakásban. hanem vigaság, és öröm, ezeket gondolván magamban. és forgatván szivemben., hogy halhatatlanság vagyon a böltseség társaságában. és az ő barátságában jó gyönyörűség. és az ő kezeinek tselekedetiben. fogyhatatlan tisztesség, és az ő szollásával való tusakodásban böltseség. és az ő bebeszédében való részesülésben, ditsőség. széllyel járok vala keresvén, hogy hozám fogadnám ötet.

Magyarázat

K. Mitsoda ígasságra akar minket tanítani az Anyaszent egyház. ebben a letzkében?

F Azt akarja nekünk meg mutatni. hogy mitsoda örömben., és gyönyörűségben vagyon az olyan a ki a kristushoz kaptsollya magát, a ki is. az öröktől fogva való, és meg testesült böltseség. és a ki minden munkáiban, és szenvedésiben, tsak ő benne keresi nyugodalmát és vigasztalását az ilyen szent egyeség, olyan békeséget. és örömet okoz, a szivben, a mely meg unattya velünk. a világi életet. és meg vetteti a földi dolgokat

K. Az Anyaszent egyház miért olvastattya a böltseségnek ezt a részit a mái napon?

F Mert ez a szent Férje Máriának, akit az Isten arra rendelé hogy őrizője lenne szent szüzeségének, Attya helyet, és dajkája a kis Jéusnak. hogy hűségel. és tisztelettel viselné gondgyát annak a szenttséges kisednek., a ki reája bizatatot volt, ez a szent ember meg kostolá ennek az Isteni böltseségnek gyönyörűségit, a melyhez oly szoroson kaptsolta vala Isten. a kit minden nap oly közel látta, és akivel nyájason beszélgethetet szüntelen.

K Mit tésznek ezek a szók. bé menvén házamba meg nyugszom aböltseségel.?

F El lehet mondani, hogy mikor Josef házán kívül volt soha ugy házához viszá nem tért. hogy látván akristust. magában ne érzet volna belső örömet. és békeséget, amelyhez nem lehet hasonlítani az egész világi gyönyörűségeket, közönségesen el mondhatni, hogy valamint a világi szeretet, az ember elméjit. nyughatatlanságban, és mint egy magán kívül tarttya. ugy ellenben a böltseség, azt a szivben rekeszti. valamint lako helyében, hogy őt szent nyugodalmat, és ki mondhatatlan [ki-mondhatatlan] vigasztalást talállyon az Istenben.

K Magyarázd meg többit is.?

F A bölts azt mondgya, hogy nintsen keserűség a böltsesség nyájáságában. sem unakodás a véle való lakásban. hanem vigaság és öröm., mert aki az Istenel, és a kristusal beszélget, a vallás ígaságáról való olvasásal, ameg kostollya a kegyelemnek, és az Isteni szeretetnek kegyeségit, a mely a lélek alá vetvén a testet, meg békélteti az embert, maga, magával és békeségben tarttya, ez a békeség, a jók része, és agonoszok azt soha meg nem kostollyák, ez is az Istennek az az országa, a mely bennünk vagyon. és a mely szent pál szerént. *az igazságbol. békeségből, és a szent Lélekben való örömből áll.* rom. 14: 17.

K mit Mond még abölts.?

F Azt mondgya, hogy a böltseséget való beszélgetésben. gyönyörűséget találván. azért igen gondolkodot boldogságáról., meg is vizsgálta, hogy mitsoda ereje, és haszna vagyon a böltseségnek, egy olyan lélekben. akiben lakik, eszerént kel nekünk is tselekednünk, erre való nézve, a midön akristus fel nyittya elménket, azö titkainak, és tanításinak értelmére, sokszor kel azokról gondolkodnunk, és elmélkednünk, és azok szerént legyenek kívánságink, és tselekedetink, de azok ellenkeznek az olyan elmével a tsak. a teremtet állatokról gondolkodik. és nem foglalatoskodik az Istenről; és az örökké valóságrol

K Mitsoda ereje. és haszna vagyon, a böltseségnek a melyekről szól a bölts?

F A hogy, meg halhatatlanná teszi alelket a mely véle meg egyesül, erőt, és egésséget ad atestnek, a melyben mindenkor meg marad, és meg menti az örökké való haláltól., a szivben olyan menyei örömet, és gyönyörűséget hint, a melyet senki. el nem veheti, tölle, valamint a kristus mondá., egy szóval ha követtyük tselekedetinkben oktatásit, el nyerjük azt a ditsőséget, a melyet nem hasonlíthatyuk a világi leg nagyob ditsőséghez.

K Mind ezeket meg vizsgálván. mit tselekeszik a bölts?

F Széllyel jár, és fel keresi aböltséget hogy hozzája fogadgya, méltó az ilyen nagy kintsért fáradni, tsak ezt is kel keresni, és ellene mondani mind annak, a mi meg találását, meg gátolhatná, mindent el kel hagyni, mindent szenvedni. és tselekedni. tsak hogy azt lehesen birni, kevesen vannak akik ezt meg talállyák., mert nem így keresik. félő hogy magunkot ne keressük, amidön a böltséget gondollyuk keresni. és ne tulajdonítsuk nékie azt, a mi tsak magunktól jö.

Evangelium.

Szent Matt.. 1. 18.

A kristus nemzése pedig így vala, mikor el jegyeztette volna az ő Annya Mária. josefnek., minek előtte esze kelnének., terhesnek találtaték a szent Lélektől; josef pedig a férje. mivel hogy igaz volna, és nem akarná ötet hiresíteni., titkon el akará botsátani, ő pedig ezeket gondolván. imé az ur Angyala meg jelenék néki álmában mondván, josef Davidnak fia, ne fély el venni Máriát a feleségedet. mert a mí öbenne fogantatott; a szent Lélektől vagyon, fiat szül, pedig. és a nevét Jesusnak hivod., mert ő szabadittya meg a népét. az ő bünökből.

Magyarázat

K Az Isten miért akará. hogy a Boldogságos szűznek férje lenne.?

F két okból., először hogy el titkoltatnék az ördög előtt. az Isten Fia meg testesülésének titka, másodsor hogy az emberek előtt. a kik nem tudták. és nem hitték. az ő Annyának. betsülete. és tisztessége meg maradgyon.

K Miért tulajdonították inkább ennek atitoknak munkáját a szent Léleknek. mint sem az Atyának, és a Fiunak?

F A bizonyos hogy abban, mind az Atya, mint a Fiu egy aránt munkálodtak, és hogy az a meg foghatatlan egyesülete az Isteni természetnek, az emberi természettel., mely lett az Isten fiában., egy aránsu munkája a szent Háromságnak, noha az irás, azt mondgya. hogy a Boldogságus szüz. a szent Léleknek munkája által fogant méhében., mert a meg testesülés olyan munka, a melyben leg inkább ki tettik nagyob fényeséggel az Istennek jósága, és irgalmasága, és amellyet a szent léleknek tulajdonították, a ki az Atyának, és a Fiunak szeretete., ugy valamint az Atyának. tulajdonították a hatalmat, a Fiunak aboltseséget.

K Mit tanulhatunk a szent jusef tselekedetiből, aki ha semmit észre nem vett is külső képen, de még is nintsen jó itélettel a Boldogságus szüz iránt?

F Azt tanulhattuk hogy könnyen itéletet ne tegyünk az Isten félökről, akar mely okot talállunk arra, hanem minden jól itéllyünk. tisztelvén jó erköltsököt.

K Mint kel azoknak magokot viselni; a kik felöl igaztalanul gyanakodnak.?

F Jöbben azok nem tselekedhetnek., mint ha követik a Boldogságos szüznek halgatását., vessék az Isten rendelése alá magokot, a ki abban akeserves állapotban hagyja őket, és várják alázatos bekeséges türesemel, azt az idöt. melyben neki fog tettezni, hogy el szélyeszse a hamisan valo gyanakodást., és meg üsmértesse ártatlanságokot, mind azon által. ha az Isten alkalmatoságot mutat arra. hogy meg üsmértethessék ártatlanságokot, és az igazságot, azokal kik felölök bal itélettel voltak, a felebaráti szeretett hozza magával. hogy azt el mulassák, mert a hamisan valo gyanakodások. örökös veszedelmekre lehetne.

K Mit tanulhatunk a Boldogságos szüz. halgatásabol a melyel volt szent jusefhez az Istentől vett kegyelem iránt?

F Azt tanulhattuk, hogy titokban kel tartanunk akülönösön valo kegyelmeket melyeket veszünk Istentől, és igen rosznak tartani, az ollyannak hivalkodását., aki mutogatással hirdeti ki a maga táalentumát, és jó tselekedetinek végben menetelit, várjuk meg tehát hogy az Isten maga nyilatkoztassa ki kegyelmének munkáit.

K. Mit tanulhatunk a szent jusef példájából, aki hogy betsületét meg ne sértene feleséginek, titkon akara meg válni tölle?

F Azt tanulhattuk hogy mitsoda szeretettel és vigyázással. kel lennünk az Atyánk fiai betsületekre, és fö képen az Isten félökére. és hogy mitsoda szükséges egy férjnek magában meg fojtani a haragot melyet okoz agyanakodás; gyakorta ók nélkül, szent jusefnek, ámbár igazságosnak lássék is lenni gyanosága. mind azon által. leg kiseb kedvetlenséget sem mutata feleségihez, tsudálatos példa, melyért pirulni kellene. sok házásoknak, kik ók nélkül valo gyanoságért, egy másra veszekedéssel tamadnak., és egy másal gyalázatosan bánnak

K Mitsoda lelki hasznal kel tekénten a házásoknak, a Boldogságos szüz. és szent Josef házását.?

F Ugy kel tekénten ezeket a két szent házásokot. valamint példájokot. kövesék a tiszteletet, és a szeretetet, a mellyekkel valának egy máshoz, hogy ugyan azon békeség, és egyeség uralkodhassék közöttök, ugyan erra valo nézve is kel hogy el kerüllyék az egy más közöt valo egyenetlenséget, ki kel vetni elméjéből, vagy is el kel halgatni. az egy más ellen valo gyanakodást., mind addig még alkalmatoság adatik arra hogy egy másnak elméjít meg tsendesithessék.

K. Az Angyal miért mondá jofefnek. hogy a Mária Fiának Jéfus légyen a neve.? az az üdvezitö.

F Meg akará vélek üsmértetni. Istenségét., mivel tsak Istennek lehet meg váltani az embereket., és meg szabadítani vétkektöl.

GYÜMÖLTS ÖLTÖ B.. ASZSZONY NAPJÁN Imádság.

oh' Istenünk, a kinek akarattyából az ige testet vén magára, a Boldogságos szüz méhében, a midön Angyalodot külded hozzája. enged meg kérünk hogy valóságos Isten Annyának hivén ötet, meg is segítettünk tölled, az ö esedezésiért. a mi urunk. J. k..

Epistola

Isa. 7. 10.

Es ismég szolla az ur Akáznak. mondván. kérj jelt magadnak ate uradtol Istenedtöl, apokol mélységében, vagy fenn a magasságban., és mondá Ákáz, nem kérek, és nem kísértem az urat, és mondá, halljátok meg azért Davidnak háza. kevéssé néktek, hogy az embereknek bántására vagytok, hanem az Istennek is bántására vagytok, az okaért, az ur, ö maga ád jelt, néktek, imé egy szüz méhében fogad, és Fiat szül, és a neve Emmanuelnek neveztetik, vajjat, és mézet, eszik, hogy tudgya a gonoszt meg vetni., és a jót választani.

Magyarázat

K Miért inté arra Isaiás profeta az Isten parantsolattyából Ákáz királyt, hogy jelt kérne az urtol.?

F Azért. hogy azzal inkább hitelt adna szavának., és meg látná, hogy igazat mondot volna néki akor, a midön azt mondogta, hogy ne félljen; és az országot se féltse. ellenségeitöl, az Izrael., és a syriai királyok készületektöl, és hogy az a jel. bizonyoságul lenne néki, az Isten oltalmának, melyet néki ígért.

K. Miért nem akara jelt kérni ez a Fejdelem.?

F Mert Istentelen király vala, aki semmit nem reménle Istentöl; se tölle nem akara függeni. és a ki minden bizodalmát. az Assyriai királyban vetette vala

K Hogy ha ez a király olyan Istentelen volt., az Isten miért oltalmazá ötet, és miért nem adá azoknak akirályoknak kezekben, akik népestöl le vághatták volna ötet.?

F Az Isten ötet nem magáért akará oltalmazni, hanem a maga népiért., és jérusálemért, akit meg akará tartani, azt is meg akará ennek a gonosz fejdelemnek mutatni; hogy ö rajta áll. a hadakozásnak ki menetele. és a gyözedelmet, annak adgya., akinek akarja, és hogy a nem áll, se a hadnak sokaságán., se az idegenek segítségin., az Isten igen vigyáz a maga ditsőségire., és nem akará, hogy ez a fejdelem, egy pogány királynak adná azt a ditsőséget

K Hogy ha Ákáz. Istentelen volt., miért mondá, hogy nem akarja kísérteni az urat?

F Mert el akará fedezni hitetlenségit. a külsö, és színes áítatoságnak fedelével, ugyan e szerent is tselekeszünk gyakorta, a midön a szent írásban keresünk, olytat, a melynek., rosz magyarázatot adunk, hogy jóvá tehessük az Isten akarattyával valo ellenkezésünket.

K Mit jelent még nekünk az Ákáz király maga viselése?

F Jelenté az olyan keresztyéneket, kik avallásnok tsak a külső héjához ragaszkodnak. és azonban. a meg romlásban hagyák sziveket, akik ugy tettik mint ha az urat tisztelnék, holot engedetlenségekel valójában meg vetik.

K. Mint hogy ez a fejedelem nem akara jelt kérni, az Isten adaé néki jelt?

F Az Isten nem tekintvén méltatlanságát jelt ada néki, de nem az ő ellenségeinek. kezeiből valo meg szabadulására, mert arra érdemetlen vala, hanem az egész emberi nemzetnek meg szabadulására valo fényes jelt adá, az a jel pedig avolt, hogy egy szüz mehében. fogad, és fiat szül, a ki Emmanuelnek neveztetik, az az az Isten mi velünk.

K Az Isten miért igére ilyen nagy tsudát ennek akirálynak, a midön ő ellene álla, és fel gerjeszté haragjának tüztét, oly vétkes hitetlenségivel?

F Azért hogy meg mutassa. nekünk. hogy ez tsuda tsak tisztán az ő irgalmaságának munkája, valamint egy proféta mondá, *a midön meg haragszol., meg is emlékezel irgalmaságodrol habakuk. 3.*

K. Mit ért a proféta ezeken a szokon., vajat. és mézet eszik, hogy tudgya, agonoszt meg vetni., és ajót választani.?

F Azt érti, hogy, a szüznek Fia. ugy fóg tápláltatni; valamint atöbb gyermekeket táplállyák., vajal és mézel, de azzal fellyeb valo lészen atöbbinél, valamint szent Basilius, és szent Hieronimus mondgyák., hogy aban a gyermekségiben is, Isteni világóság által meg tudgya a jót, a gonosztol választani.

K. Mint kel gondolkodnunk, akristus gyermekségében valo voltárol., amelyre akaratal adá magát?

F Tsudálllyuk az Istennek jó voltát, a ki hozánk valo szeretetiből nyomoruságinkban öltözék; azért hogy részeltethesen nagyságában, tartozunk tehát néki meg hálálni szeretettel, azt a véghetetlen szeretetett, a mely ötet, hozánk hasonló gyermeki állapotban tette. noha mind azon által. abban az állapottyában is tekélleteségel birta az örökös böltseséget. és hatalmat. ugy mint Isten.

Évangélium.

szent luk. 1. 26.

Hatodik holnapban pedig küldeték Gabriel Angyal az Istentől Galilaéának városában, melynek Názaret neve. egy szüzhöz, ki férfiuhoz vala el jegyeztetve kinek neve vala Josef a Dávid házábol és a szüznek neve Mária. és bé menvén az Angyal hozája. mondá. üdvöz légy malasztal tellyes. az ur te veled, áldot vagy te az aszszony állatok között. ki mikor. meg háborodot volna, e beszéden., gondolkodék mi némü volna eköszöntés, és mondá az Angyal néki, ne fély Mária, mert kedvet találtál az Istennél, imé méhedben fogadsz. és Fiat szülsz., és az ő nevét Jésusnak hivod; ez nagy lészen, és a Magosság béli Fiának hivatatik. és néki adgya az ur Isten Dávidnak az ő Attyának székit, és országol a Jákob házában örökké, és az ő országának nem lészen vége, mondá pedig Mária az Angyalnak, mint lészen ez, mert férfiat nem üsmérek és felelvén az Angyal mondá néki, a szent Lélek szál te reád és amagasság bélinek ereje meg árnyékoz téged, és azért a szent is mely te tölled születtetik, Isten Fiának hivatatik. és imé Ersébet, ate rokonod ő is Fiat fogadot, vénségében és ez, hatodik holnapja annak., a ki magtalannak hivatatik. mert nem lészen az Istennél lehetetlen semmi ige, mondá pedig Mária., imé az ur szolgálója., légyen nekem ate igéd szerént.

Magyarázat

K. Miért akará az Isten, hogy a Boldogságos szüz ferfihoz menne., holot mindenkor szüzen kellették maradni. és mehiben fogadni Fiát, a szent léleknek munkája által.?

F 1. Mert az emberek, nem könnyen adván hitelt annak a nagy titoknak, hogy egy szüz Anya lehesen, meg maradván szüzeségiben, azon ök. meg botránkoztanak volna, és vétkesnek tartották volna lenni., apedig tellyeségel szükséges volt. hogy az ö betsülete tiszta, és makula nélkül valo légyen. 2 mert az is szükséges volt., hogy a kristus tsuda tételeivel, olyan hatalmat nyerjen. az emberek előtt, hogy meg üsmértesse vélek Istenségít, és az által ök lassanként. az Anya szüzeségít is higység., ugy az ö meg testesülésinek, és születésinek titkait is. mivel az Isten gráditsonként akará fellyeb. fellyeb vinni a hitre. 3 mert el akará rejteni az ördög elöt Fianak tsudálatos születésit; hogy meg gátollya hamiságát. ennek az üdveségünk ellenséginek., aki minden erejével azon lett volna hogy akadályokat támaszthasson, 4. végtire az Isten Fiának meg testesülese. az alázatosságnak titka, ugyan azért is akará el fedezni nagyságát, és Istenségít egy ideig, az Anya házaságának fedelével., magát elegyítvén. atöbb rend szerént valo gyermekekhez.

K Mi okért ada még ferjet Isten a Boldogságos szüzenek,

F Azért hogy az ö férje bizonyosága, és örizője lenne szüzeségének, hogy tselédes. gazda, és akis Jésusnak Attya helyet lenne.

K Miért akará Isten, hogy egy szegény mester emberhez menne.?

F Azért hogy meg szégyenittse, az emberek kevélységít. akik oly igen kívánnák a világi nagyságot, és betsületet. meg akarván nékik mutatni, hogy mind ezeket meg kel vetni, és hogy minden ditsőségeket, tsak abban tarttsák, hogy a keresztség által, az Isten Fiavá lesznek

K. Mitől vagyon hogy szent szüz. nem közlötöte, szent josefel, az Angyal által tett izenetet?

F Mert az oly titok vala. a melyet nem méré ki nyilatkoztatni, az Isten parantsolattya nélkül, alázatoságból is tselekedé, nem akarván magát azal fellyeb magasztalni mások előtt, ebből meg tanullyuk, hogy ki ne nyilatkoztassuk, másoknak a midön az Isten rend kívül valo kegyelmet tselekeszik velünk, hogy ha, az ö ditsősége arra nem kötelez, hogy ki nyilatkoztassuk, mert más képen meg gátolnok az ö akarattyának bé tellyesedésit. és akor nem ötet, hanem magunkot tekintenök,

K Miért tészik azt fel., hogy bé mene az Angyal hozzája.?

F Meg akarják nékünk ezel mutatni, hogy amunkában, és az imádságban foglalatoskodván. tsendes, és magános életet élt. ez olyan példa. amelyet szégyenleni kellene sok keresztyén, leányoknak., hogy tsak atársalkodást, mulattságot, és a beszélgetést szeretik, akik se magánoson, se tsendeségben, nem maradhatnak magoknál. hanem szüntelen ide s'tová járnak, akik mindenkor tsak azt akarják meg tudni. hogy mi történik másoknál; akik tsak azt keresik hogy mások láthasák, és hogy másokat láthassanak., e pedig ellenkezik hivatalokal., és a szenttséges szüz, maga viselésivel.,

K Mit tanulhatunk abból. hogy mimodon köszönté az Angyal, a szent szüzet?

F Azt tanulhattuk, hogy tisztellyük, és betsüllyük benne az Istennek Annját: az Angyal mondá néki. hogy malasztal tellyes. az ur vagyon véle. áldott az Aszszonyi állatok között; és hogy méhében fogadgya. a Magóság bélinek fiát, az Istennek Fiát, leheté e földön ennél nagyobát ki gondolni, és méltóbbat tiszteletünkre. leheté elegendő tiszteletet adni. ennek a tsudálatos teremtet állatnak, leheté ennél hatalmasab gyámolt kívánni, az ö Fia a kristus előtt,

ezekre az okokra való nézve tiszteljük mi tehát ötet, ugyan ezekért is járulunk buzgoságal hozzája szükséginkben.

K Mitől vagyon hogy Mária meg háborodék az Angyal beszédin?

F Az ő nagy szemérmességé vivé reá. mert embernek gondolá lenni az Angyalt, emberel pedig egy házban soha nem volt egyedül, attól is tartá; hogy ne talál. a setétségnek Angyala lenne az, aki néki meg jelent., és véle beszél. hogy meg tsallya. valamint etörtént sok olyan leányokal a kiket meg tsalhatot ez a lelki ellenség.

K Mit tanulhatnak a keresztyén leányok mind ezekből?

F Azt tanulhattyák 1. hogy a szemérmességnek meg kel háborodni az emberekel való letekkor. 2 hogy amely ditséretet az emberek adnak nékik, annak ne higyenek. mert leg gyakortáb, a tsak hizelkedés, a melyet. mindennek meg kel vetni, mert a tsak a tsalárdságra igyekeznek., 3. igen kel vigyazniok, agonosz lélek mesterségire, hogy valamely babonás, és tsak külső képen való áitatoságban ne vesse őket.

K. A Boldogságos szüz, miképpen vevé az Angyaltól az Isteni Anyaságra való fel emeltetésit?

F Nem hogy azért fel magasztalná magát. de ugy tettzik mint ha azt, mindgyárt el felejtette volna, és tsak a maga alatsónságát tekintette., szolgálonak nevézvén magát. Mind azon által az Isten rendelése alá veté magát és apélda meg tanit, hogy mindenkor alá valonak tarttsuk magunkot, és tsak semminek., valamely jó tselekedet után, fel ne fuvalkodgyunk. se elne higyük magunkot, hanem ugy tekinttsük magunkot mint haszontalan szolgákat

K Miképen kel meg üsmérni az Isten akarattyát, a midön fellyeb való rendre kel menni?

F A ki valójában azon vagyon hogy aszivét meg tisztítsa, az emberi indulattól, a nagyra vágyástól., és a haszon kereséstől, hogy az alatsón rendben, keresztyénül éllyen, hogy igazán kívánnya az Istent követni, és néki engedelmeskedni., a midön hini fogja, valaki ötet buzgoságal kéri arra, hogy világoságot adgyon akarattyának meg üsmérésire, és eröt., annak végben vitelére, az olyan meg fogja üsmérni akarattyát. tsak békeségel varja annak idejét. és ne kívánnya azt meg előzni hirtelenségével:

V É G E

**AZ ÉPISTOLÁKNAK
és
AZ ÉVANGÉLIUMOKNAK**

**Eszendő által való Vasárnapokra és legg fővebb Innepekre
rendeltetett Kérdésekkel, és Feleletekkel való Magyarázattya.**

HARMADIK SZAKASZ
Husvétől fogvást Pünkösöd után való hatodik Vasárnapig.

ENNEK A KÖNYVNEK TÁBLÁJA

Husvét vasárnapjá...	1.
Husvét hetfűn.	5
Husvét kedın	18
Husvét het. szeredán	31
Husvét hetin valo tsötör	45
Husvet hetin valo pénte	55.
Husvét hetin valo szomba	66
Husvét után első vasár.	75
Husvét után 2dik vasár.	81
Husvét után. 3dik vasár.	89
Husvét után. 4dik vasár.	100
Husvét után. 5dik vasár.	109
Rogatio napján.	117
Aldozo tsötörtökön	128
Aldozo tsötörtök után. vasár.	142
pűnkösd napján.	150
pűnkösd másod napján.	158
pűnkösd harmadik napján	165
kántor szeredáján.	171
kántor péntekin	
kántor szombatyán	181
szent háromság vasár.	189
pűnkösd után 1. vasár.	198
ur napján.	214
pűnkösd után. 2. vasár.	221
pűnkösd után 3 vasár.	232
pűnkösd után. 4: vasár.	241
pűnkösd után. 5 vasár.	254
A Szentek. Innepein	
Sz. Márk. Ev. napján.	I
Sz. Jakab. sz. filep napján	XII
Sz. kereszt fel talá. napján	XX
keresztelö sz. János napján	XXXIV
sz péter. sz. pál napján.	XLIV
sarlos B. Aszszony napján	LVIII

**Eszteendő által való vasárnapokra, és a legfőbb Innepre rendeltetett Epistoláknak,
és Évangéliumoknak, kérdések. és feleletek. való magyarázattya.**

HUSVÉT VASÁRNAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk ki mí nekünk a mái napon meg nyitottad. az örökké való boldogságnak kapuját, agyözelem által, a melyet a te egyetlen egy Fiad vett. ahalálon. segítetted mi bennünk kívánságinkot melyet nekünk adtál, meg előzvéen kegyelmedel kérünk tégedet ami urunk J.k.

Epistola.

szent Pál. 1 Cor. 5. 7.

Tisztítsátok ki a régi kovászt. hogy új tészták legyetek, a mint hogy kovásztalanok vattok, mert a mi husvétunk a kristus meg áldoztatot, az okáért lakozzunk, nem a régi kovással. sem agonoszságnak, és álnokságnak. kovásszával., hanem a tisztaságnak. és igazságnak. kovásztalanival.

Magyarázat

K Mitsoda régi kovássz az. a melyből az Apostol akarja hogy ki tisztuljunk.?

F Az, az ó embernek rendeletlen kívánsági, a mellyekből ki kel tisztulunk, hogy azt a valóságos husvétit Bárányt ehessük. a ki is akristus, részesülvén abban a nagy áldozatban, a melyben magát ajánlya érettünk. az ő Attyának, és magát adgya nekünk eledelül: ki tisztulunk akkor, a régi kovászból; a midőn el hagyuk a teremtett állatokat, akiket szerettük, meg zabolázuk rossz indulatunkot. lelkünknek betegségit a penitentiával meg gyógyítottuk, és ki vettyük szivünkől mind azt, valami még ott meg maradot. a vétkeknek meg romlásából.

K Hogy lehet új tésztáknak lennünk?

F úgy hogy öltözünk az új emberben., a ki is a kristus, az ő akarattját, és tanítását kövessük, és az ő lelkében éllyünk, úgy hogy ennek a szonak Pascha, magyarázattya szerént, mely által menetelt tészen, ami husvétunk, által menetele légyen avétekből, az igazságra, a magunkhoz való szeretetnek., az Isteni szeretetre, az Ádám életéből, a kristus életére, ez idegen földről. a Mennyei hazánkban.

K Mit kíván még tölünk az Apostol., hogy jól szentelhessük a husvétot?

F Azt kívánna, hogy azt. ne agonoszságnak, se ne az álnokságnak kovásszával tiszteljük., hanem a tisztaságnak, és az igazságnak. kovásztalan kenyérével, az az, tiszta penitencia tartó szivel, és Istenhez ragaszkodó igaz szeretettel. az ilyen tisztaság nem csak husvétban szükséges. hanem minden időben, mert a keresztyéni élet. szüntelen való husvét, és egy keresztyének szüntelen kel részesülni. a fel támadot kristusnak új életében. a mely más képen meg nem lehet, hogy ha csak szüntelen ellene nem mondunk az ó ember rossz indulatnak, és szüntelen nem nevedünk az Isteni szeretetben, a melynek végig kel tartani.

K. Ez a tisztaságban való létel. a melyre int az Apostol parantsolaté.?

F A nem parantsolat hogy még kezdettől fogvást, mindenkor abban atekélletes tisztaságban legyünk, és minden motsok, és fogyatkozás nélkül, mert a lehetetlen, hanem, arra int, hogy

minden erőnkől azon legyünk, hogy hová tovább tisztábbak lehesünk, és minden nap igyekezzünk atekélletes tisztaságra, ebben ez életben azt el nem érhetjük, hogy oly tiszták legyünk, hogy már nagyoban nem lehetne kívánni, de azzal tartozunk, hogy minden tehetségünkől igyekezzünk azt el érni, hogy el hagyjuk azokat a fogyatkozásokat, melyek előnkben állanak, és azon igyekezzünk szüntelen. hogy magunkból ki vessük a meg maradot ó kovászt, a mely más képen meg szaporodnék, és meg gyengítené az Isteni szeretetet, és meg rontaná szívünket.

Évangélium.

szent Mark. 16. 1.

Es mikor el mult volna a szombat, Maria magdolna, és Mária ajakab anyja, és Salomé keneteket vásárlának, hogy el menvén, meg kennék Jésust, és igen regel a szombat első napján, akoporsohoz menének, már a nap fel kelve, és mondgyák vala egy másnak, kitsoda hengeritti el nekünk a követ, a koporso ajtajáról. és tekintvén láták, hogy a kö el volna hengerítve. mert igen nagy vala, és bé menvén, akoporsoba, látának egy ifiat ülni. jobb kéz felől, fel öltözve. fejr hosszu ruhában., és el rémulének, ki mondá nekik, ne félyetek. a meg feszített Názáreti Jésust keresitek. fel támadot, nintsen itt, imé ahely, ahová tették ötet, de mennyetek el, mondgyátok meg ataniványinak, és Péternek. hogy elötöket, vészi Gallilaeában, ót meg láttyátok ötet, a mint meg mondotta nektek.

A mái Évangéliumnak magyarázattya, egy a tegnapival..

HUSVÉT HETFÜN.

Imádság.

oh Istenünk. aki ahusvét innepének bé töltésével, a világnak szükségire valo orvoságot adtál., gyakorollyad népedel. menyei ajándekidot, ugy hogy boldog szabadságban élvén, az örökös élethez közelgesen. a mi urunk J. k.

Epistola.

act. apos. 10. 37.

Ti tudgyátok. hogy ige lött az egész judaeában. mert el kezdvén. Gallilaeától fogva. a kereszttség után, melyet János predikállot, a Názáreti Jesust miképen kente meg az Isten szent Lélekel., és erővel. ki széllyel járt. jól tévén, és meg gyógyítván mindeneket, akik az ördögtől le nyomatatva valának. mert az Isten vala ö véle, és mi tanui vagyunk mindeneknek. a miket tselekedet a sidok tartományában. és jérusálemben. kit meg ölték, fel feszítvén a fára. ezt az Isten fel támasztá harmad napon, és nyilván meg jelenté ötet. nem az egész népnek., hanem az Istentől elevé el rendeltetett tanuknak. nekünk. a kik ettünk, és ittunk övéle. minek utánna fel támadot halotaiból., és meg parantsolá nekünk., hogy predikálljuk a népnek, és bizonyítsuk, hogy ö az, aki az Istentől. birojává rendeltetett az eleveneknek. és a holtaknak. erről minden proféták bizonyásgot tésznek. hogy a bűnnek botsánattyát. az ö neve által veszik. minnyájan. akik ö benne hisznek.

Magyarázat

K. Mitsoda kenet az, a melyet akristus vett a szent Lélektől?

F Az, az Isteni természetnek, a szent Emberséggel való meg egyezése. a mely lett az Isteni Igében, a meg testesülésekor. és akegyelmeknek bősége., melyeket vett úgy mint ember., hogy azokat az Anyaszent egyházára hintse., az a kenet, a szent Léleknek tulajdonittatik, mint akitől ered, minden kegyelem, és szentség, és a krisztusnak, az a szeretete, a melyel munkálodot, és munkálodik minden nap Anyaszent egyházában.

K. Ez a szent kenet, csak egyedül; a krisztusban foglaltatiké?

F Egyedül ő benne nem foglaltatik; mivel ő azt közli a keresztyénekel, kik tagjai az ő testének. és a kik, az ő lelkével élnek. ugyan az által is részesek, az ő királyi papságában. az által is veszik azt az erőt. a keresztségben. és a bérnyúlásban. a melyel győzedelmet vehessenek rossz hajlandóságokon. és magokat ő általa az Istennek fel áldozhasák, azért is neveztetnek. Christianusoknak, akrisztusrol. a mely térsen. fel kenettett.

K. kitsodák azok, akiknek, bizonyóságot kel tenni mostanában akrisztus tsudáiról. és titkairól. melyeket tselekedet, valamint azokról tettek. az Apostolok, a martyrumok. az első időkben.

F Azok minnyájan akeresztyének, akik hitkel, és jó élettyekkel tartoznak közönségesen bizonyóságot tenni. akrisztus tanításiról. tselekedetiről, szenvedésiről, haláláról, és fel támadásáról, úgy annyira hogy akik őket láttyák., meg emlékezzenek azokról. a miket ő tselekedet. és tanított. eszerént térsnek rolla vallást az emberek előtt. a Martyrok, vérek ki ontásával tettek vallást., az ő tanításának igazságáról. és életének szentségéről; a keresztyének is tartoznak mostanában mindent el veszteni, és szenvedni, az Évangyéliumért. hogy ha, a szükséges.

K A krisztus fel támadása után., miért nem mutatá meg magát, az egész népnek?

F Mert avilág az ő ellensége lévén; részt nem vett az ő szenvedő életében, méltatlan vala tehát arrais hogy részesüllyön. az ő fel támadásának titkában, és az ő új életében. meg mutatá magát baratinak, akiknek hirdetni kellett a mit láttak, meg fogja még magát mutatni. az örökké valóságban, azoknak, kik szeretettel engedelmeskedtek néki, és reszelteti is őket, ditsőségében, mert részt vettek volt. szenvedéseiben.

K. A hiveknek. mitsoda elmével kel tekénten., azt a szabadságot. melyet a krisztus vett mint ember, hogy meg ítélhesse. az eleveneket, és aholtakat?

F Félelemel kel nékik tekénten. az ő ítéletit; és erre való nézve. idején kel ahoz készülni. hogy ötet kövessék, hűségel. és az ő élettyek, hasonlittson az ő életéhez, el kerülven szorgalmatosággal. mind azt, valami nékik nem tétzhetnék, és valami haragjában ejthetné őket, nagy vétkes vak merőség volna, meg boszontani abirót, és meg bántani azt, akinek kezében vagon a mi örökös sorsunk. valamint tselekesznek mind azok, akik meg vetik a krisztusnak szegénységít, alázatoságát, és az ő Évangyéliumának igazságít.

K. Mitsoda gondolatban kel lennünk a midön láttyuk hogy a proféták bizonyóságot térsnek, akrisztusrol.?

F Arra abizonyóságra való nézve, el kel magunkal hitetnünk, hogy mindent, valamit tselekedet, szenvedet, és tanított, igaz, és azt bé kel tellyeséggel vennünk, hogy ő az Isten Fia, az Attyához hasonló, és véle egy Isten, valamint ezt maga meg mondotta, és meg bizonyította annyi sok tsudákkal, és szentséges életével; és mind ezek, egészen meg egyeznek azokkal; a miket ő felölle mondottak a proféták, meg testesülése előtt sok idővel; ez igen nagy bélyege az Istenségnek, és az igazságnak.

K. Elegendőé, akrisztusban való hitel. abünnek botsánattyára, mivel szent péter úgy tettzik ezt mondaná.?

F Elegendő a krisztusban hinni, de elő, és szeretettel való munkálodo hittel; ezis az értelme a szent péter szavainak, nem elegendő aki nyilatkoztatot igazságokat hinni, magtalan. és tsak elmékedő hittel, hanem ahoz kel szabni életünket, és követni az Évangéliumot, melyet hiszünk, mivel más képen nintsen üdveség; ezért mondgya szent Jakab. hogy a hit tselekedet nélkül meg holt, az ördög. is hiszen. és retteg, de azért nem üdvezül. jac. 2. 17. 19

Évangélium..

szent. luk. 24. 13.

És imé ketten ő közzüllök azon nap mennek vala, egy Emmaus nevü kastélyban, mely hatvan futamatni földön vala Jérusálemtől, és ök szolnak vala egy másal mind azokrol. a mik történtek vala, és lön. midön beszélgetnének, és kérdezkednének., egy más közöt. ő maga Jésus is el közelgetvén. vélek mégyen vala, az ő szemek pedig tartoztatva valának. hogy meg ne üsmérnek ötet, és mondá nékik, mitsoda beszédek ezek, melyeket köztetek forgattok mentetekben., és szomoruaak vagytok., és felelvén egyik, kinek kléofás neve, mondá néki, te vagyé egyedül jövény jérusalemben., és meg nem tudtad a mik abban lettek a napokban kinek ő mondá. mitsodák., és mondának, a Názáreti Jesus felöl: kí profeta férfiu volt, hatalmas atselekedetben, és a beszédben. az Isten, és az egész nép előtt., és mi modon adták ötet a fő papok, és a mi fejedelmink a halálnak kárhoztatására, és meg feszítették ötet, mi pedig reméllyük vala, hogy ő szabaditaná meg Izraelt; és most mind ezek felet, harmad napja ma, hogy ezek lettek. de némely közüllünk. való aszszony állatok. is. rettentének minket. kik virrata előtt. a koporsonál voltak, és nem találván az ő testét, viszá jöttek. mondván. hogy ök Angyali látást is láttak volna. kik élni mondgyák ötet. és némelylek közüllünk akoporsohoz menvén, ugy találták, valamint az aszszony állatok mondották. ötet pedig nem találták, és Jésus mondá nékik, oh' balgatagok, és késedelmes szivüek. mind azoknak el hitelére mellyeket a proféták szollottak., nem ezeket kellett szenvedni akrisztusnak, és ugy bé menni az ő ditsőségébe. és el kezdvén Mojsesen. és mind a profétákon; magyarázza vala nékik, minden irásokban. a mellyek ő felöle valának, és a kastélyhoz közelgetének. a hová mennek vala. és ő tetteté hogy meszszebb menne, és kénszerítették ötet. mondván maradgy velünk., mert bé estvéledik. és már el. hanyattlot a nap. és bé mene övélek, és lön midön le telepednék vélek, vévé akenyeret, és meg áldá, és meg szegé. és nékik nyujtlyavala, és meg nyilatkozának az ő szemek., és meg üsmérek ötet. és ő el enyészék szemek elöl; és mondák egy másnak. nem gerjedez valaé a szivünk mi bennünk., midön szollana az uton. és meg nyilatkoztatná nékünk az irásokat, és fel kelvén azon orában viszá térének Jérusálemben, és találák egybe gyülve atizen egyet, és azokat akik vélek valának, mondván, hogy fel támadot az ur bizonyal. és meg jelent simonnak. és ök elő beszéllik vala. amik az uton történtek vala, és mint üsmérték meg ötet, akenyernek szegésében.

Magyarázat

K. Mit tanulhatunk a mái Évangéliumban lévő két tanítványoknak példájokból., akik az uton beszélgetének az üdvezítő haláláról?

F Azt tanulhattuk, hogy amidön Isten félökel. vagyunk egy társaságban., a sok hejában való; és haszontalan beszéd helyet., az Istennek tsudálatos munkáiról. kellene beszélgetni., arrol., amiket a krisztus tselekedet mi érettünk, ami hivatalinkról, és az üdveségről; vigasztalván, és oktatóván. egyik amásikunkot, ahitben. és az Isteni szeretetben.

K Mire tanít minket, ezen két tanítványnak, a krisztus haláláért való szomorúságok.?

F Arra tanít; hogy egész életünkben kellene siratnunk vétkeinket. és sok olyan keresztyéneknek vétkeket, a melyek oly gyakorta fel feszített az urat., és másodsor is meg ölik haszontalanná tévén az ő halálát. és szenvedésit, el öltvén szivekben kegyelmét, hogy ha pedig szívünkben viselnők ezt az üdveséges szomorúságot. az ő szeretetével együtt, ő mi közöttünk maradna. és azon belső vigasztalását adná. mint a melyet éreztek ezek atánitványok., az ő társaságában. noha ők azt nem tudták.

K. Miképpen gondolkodának. a kristus fel támadásáról.?

F Ugy anyira meg háborodtak vala, az ő halálán. hogy ámbár még előre meg mondotta volna is nekik harmad napján való fel támadását, mind azon által, ugyan azon a napon kezdének meg tsökenni, az iránt való reménségben. ugyan, ez is történik sok olyan keresztyénekkel. a kik nyughatatlanságból., és az elmének gyengeségéből. azt gondollyák hogy egészen oda vannak, amidön valamely keserves állapotban esnek, úgy tettzik mint ha az Isten uttyait akarnák igazgatni, a midön azok ellenkeznek szándékjokal., és tanácsok szerint rendelni akarattyát, holot tellyeséggel el kel azt magunkal hitetnünk, hogy az olyan állapotban való létünket, az Isten csak azért engedi., hogy meg próbállya hitünket, hogy könyörgésink buzgobbak legyenek, és hogy reméllyük reménség felet is, hogy olyan formában tellyesiti bé akarattyát, a mely Anyaszent egyházának, és szolgálainak hasznokra lészen, hidgyük tehát erős hittel, hogy minden meg lett, és leendő dolgoknak, ura az Isten, semmi az ő rendelése, és engedelme nélkül, nem történik; hogy a roszat., vagy a nyomoruságot, az ő választatinak üdveségekért, és a maga ditsőségiért engedi meg, és hogy egy szóval., minden jóvokra fordul azoknak, kik ötet szeretik.

K. Az Isten Fia tiltta nekünk hogy felebarátunkot bolondnak mondgyuk. mitől vagyon tehát, hogy tanitványit balgatagoknak nevezi?

F Az üdvezítő ezt a szót bolond, vagy balgatag. nem magát a szót kárhoztatta, hanem, a haragot. és a mérget, a melyel azt mondgyuk felebarátunknak, gyalázattyára, az olyan szók melyek gyalázatosoknak tetteznek. már nem azok. mondgya szent Agoston., a midön. a felebaráti szeretet mondattya azokat, ezen indulatból. mondá az üdvezítő a tanitványinak hogy balgatagok, meg akarván vélek éreztetni hogy kitsiny hitűek, és hogy magokban szállanának, az ilyen orvoságokkal kel némelykor élünk., hogy meg gyógyithasuk az Atyánk Fia lelki sebeit, fő képen, hogy ha valamiben felyül haladgyuk ötet. és hogy ha olyan formában tselekeszük, a melyért el hitetheti magával hogy csak az ő hozája való szeretetért, és az ő jóvára tselekeszük, ezen okból hívá szent János a farisaeusokat viperáknak. szent István a sidokot kemény szívűeknek, és környül metéletleneknek, szent pál a galata bélieket, balgatagoknak, és akristus maga, az ellenségit, két színűeknek nevezi,

K. Mit monda még az ur akét tanitványinak, hogy meg gyözhese hitetlenségeket?

F Meg mondá nekik. hogy szükséges volt a kristusnak szenvedni. elméjekre adván, hogy ötet úgy tekinttsék. mint Messiást, mivel a proféták meg mondották vala, hogy szenvedni fog. és hogy a szenvedésnek uttyát választotta volt az Isten. hogy azon munkálodgya az emberi nemzetnek üdveségit, azt mondá, hogy szükséges volt. a kristusnak szenvedni, és úgy bé menni ditsőségiben, előnkben akarván adni ezt anagy igazságot, hogy ha ami fejünkben, akinek örököse a meny ország., még is szenvedéssel kellett oda bé menni. atagoknak nem lehet arra más utat keresni, ez így lévén, egy keresztyének. hogy ne kellene utálni atunya, és kényes életet., mivel a bé zárja előtte. a menynek kapuját; és hogy ne kellene szeretni a sanyargatást, és apenitentziát., mivel a bizonyosá tészi, választatását.

K. Az üdvezítő miért nem üsmérteté meg magát a tanitványival. a midön vélek beszélle, hanem a midön a kenyeret meg szegé.?

F Azért hogy nekünk meg mutassa a nagy szent Gergely szerént. hogy a szent parantsolatoknak, nem ahalgatásáért, hanem azoknak végben viteliért világositatunk meg akegyelemel; és jól meg nem lehet fogni az Isten szavát, hogy ha csak azt, bé nem töltik tselekedetel.

K. Az üdvezítőnek beszélgetése mit okozza a két tanítványnak szivekben.?

F Meg vallák egy másnak, mihent el enyészék előllök, hogy azö szivek éget az uton. a midön vélek. beszéllet. és magyarázta nekik az irásokat. hasonlot kel mivelni bennünk az Isten szavának, a midön azt halgattyuk, vagy olvasuk alázatoságal., ezen két tanítványnak példája, a szemünkre hánnya, nekünk lágyságinkot. a melyel halgattyuk, vagy olvasuk az Isten ígését. mivel minek utánna, azokat hallottuk, és olvastuk volna, ugyan abban ahidegségben maradunk amelyben voltunk annak előtte, noha mindenik azt tarttya maga felöl, hogy nagy szeretettel vagyon az Istenhez. azt pedig tselekedetel kellene meg mutatni. mitöl vagyon. hogy meg maradunk abban. ahidegségben.? attol, hogy a szeretetett csak abban tarttyuk hogy az elmét erőltessük a szeretetnek tselekedetire, a mely velünk el hitesse., hogy az Istent szerettyük. ezért is vagyon. hogy csak a földi dolgokat kíványuk, és igen kevesé a menyieket, ugyan ez is nem engedi, hogy akristus szöllyón szívünknek, és hasonló tüzet gerjeszen bennünk, mint a melyet éreztek atanítványok.

K Miért teszük azt fel., hogy a kenyér szegésben üsmérteté meg magát, az ur, aket tanítványival?

F Meg akarják nekünk mutatni; hogy az Eucharistia, amelyet, az irás, ezekel a szokal nevezi kenyér szegés, kut feje, a világoságnak, és a szeretetnek, és hogy a legg nagyob kegyelmit, ezen szentségben, közli mi velünk, ugy anyira, hogy ha olyan gyakorta, valo. Communióink után is, nagyob hitünk, és nagyob Isteni szeretetünk nintsen, hogy ha ö véle. nagyob egyesülésben nem vagyunk, attol vagyon. hogy nem járulunk ahoz tiszta szivel., és azzal a buzgoságal., a melyel akarja hogy ahoz a szent asztalhoz járullyunk, mivel amái Évangéliumban meg láttyuk, hogy a Communióhoz valo valóságos készület. az Isten ígénének, olvasásából és a buzgó szeretetből áll.

HUSVÉT KEDDIN

Imádság

oh' Istenünk. aki szüntelen szaporított Anyaszent egyházadot., ujjab fiaikat adván nékie. adgyad hogy szolgálid meg tarthassák. keresztyéni életekel., akeresztség szentséginek kegyelmit., a melyet vették ahit által, ami urunk J. k

Epistola.

act. apos. 13. 26.

Atyám fiai férfiak, Ábrahám nemzetének fiai, és a kik közöttetek az Istent félik, néktek küldetett, ez üdveségnek ígéje, mert akik Jérusálemben laknak vala, és annak fejedelmi, ezt nem üsmérvén, és a proféták szózatit, melyek minden szombaton olvastatnak, meg ítélvén, bé tellyesítették, és semmi okot ahalálra nem találván ö benne. meg kérék pilátustol. hogy meg ölnék ötet, és midön el végeztek volna mindeneket, mellyek ö felölle irva valának, levévén ötet a fárol. akoporsoba tevék ötet, az Isten pedig fel támasztá ötet harmad napon. halottaibol. ki sok napokon láttatott azoktol; kik együt fel mentenek vala ö véle Gallilaeából. Jérusalemben.

kik mind eddig tanoi ö néki a községhez, mi is, azt az ígérített hirdettyük néktek., mely az Atyáinkhoz lött, mert ezt az Isten bé tellyesítette a mi fiainknak, fel támasztván a Jésust, a mint a második soltárban is írva vagyon. Én Fiam vagy te, én ma szültelek tégedet.

Magyarázat.

K. kitsodák azok, akiknek szent pál mondá, hogy el küldetet az üdveségnek ígéje.?

F. Azok, az Ábrahámnak fiai, és azok, akik az Istent félik, azért beszél ilyen formában., mert az Istennek ígéreti, a szent pátriárkákot illették; és Davidot, a kinek nemzetségéből kellett születni akristusnak, test szerént; de a pátriárkáknak, test szerént való maradéki méltatlanoká tévén magokat. azokhoz az ígéretekhez, és meg vetvén, az üdveségnek, ígését. melyet az Apostolok a pogányok között vitték, a kik is a sidok. helyében tétetének, és a kik nem csak Ábrahámnak lettek fiaivá, követvén ötet hitében, hanem még a kegyelemből, az Istennek fogadot fiaivá, *mert nem minnyájan, akik Ábrahám magva, minnyájan fiak*, mondgya szent pál, *hanem az ígéretnak fiai számlálatnak, a mag közibe.* rom. 9. 7. 8. meg másut azt mondgya, *hogy Attyok lenne minden hívőknek, kik körül metéletlenek, és Attyok légyen a körül metélteknek is, kik körül metéltelenségében való hitének nyomdokit követik.* rom. 4. 11. 12. ennek láttyuk bé tellyesedését mivel a pisidiai Antiochiában lévő sidok káromlásal meg vetvén az Isten ígését. szent pál. és szent Barnabás. vakságokban hagyván őket. a pogányokhoz vívék, act. 13. 45. 46.

K. Vannaké olyan keresztyének, kik valamint a sidok, nem akarják az üdveségnek ígését bé venni,?

F. Igen is sokan vannak olyanok, kik inkább szeretik meg romlot sziveket követni. mint sem bé venni azokat az Évangyéliumi tanításokat. a mellyeket nekik hirdetnek, az ur szolgálai, noha csak azoknak léznek azok üdveségesek, akik azokat szeretettel követik. kiki maga tettése szerént való tudományt tsinál magának, és úgy magyaráza az Évangyéliumot, hogy kedvenzen rossz hajlandóságának, egy fősvény, gyűlöli a keresztyéni szegénységet, és az adakozást, egy kevély és egy nagyra vágyó. az alázatoságot, egy kényes, és egy torkos, a penitentiát, és a szenvedést, egyik is ezek közül; nem szereti halgatni az ollan igazságot. a mely ellenkezik rossz kívánságokkal. és mindenik azt mondgya szívében, valamint egy profétánál olvasuk, *szollyatok nekünk kedves dolgokat, lássatok nekünk tévelygéseket; vegyétek el töllem az utat; térítsétek el tőlem. az ösvényt, szünnyék meg, a mi ortzánk előtt. az Izrael szente.* Isa. 30. 10. 11.

K. Mitsoda értelemel mondgya szent pál. hogy a sidok bé tellyesítették aproféták mondását., halálra ítélvén akristust?

F. Mert a proféták meg jövendölték vala, hogy a sidok meg ölik ötet., ez így lévén, az Isten engedelmeből a mi hitünk meg erősítésére vált, az ő hitlenségek, mivel valamit mondtak volt., a meg lett, az ő jövendölések bé tellyesedtet. és abban, semit nem lehet kételkedni, hogy akit meg vetettek, és halálra ítélték, hogy a ne lenne, a meg ígért Messiás, és a meg váltó, ebből a következik; hogy valamit a Messiás tanított, a tekélletes igazság.

K. kitsodák azok, akiknek bizonyágokkal. akarja meg bizonyítani szent pál akristus fel támadását?

F. Azok az Apostolok, és a tanítványok, akik ötet üsmérvén, véle lakván, és társalkodván, meg nem tsalhaták magokat. ezek a bizonyágok, akikhez küldi a sidokot, hogy meg tanulják. töllök az igazságot, azok nem üsméretlenek, se felöllök nem lehet gyanakodni. ezek haza fiai,

az igazságról., életek veszedelmével téznek bizonyoságot, és azt sok számu tsuda tételekkel erősítettik.

K Mitsoda ígért az, a melyről szent pál mondja hogy az, atyokhoz lött ígért?

F Az, a melyel meg ígérte vala Isten az embereknek. hogy meg váltót fog nekik adni. akinek fel támadásában, tellyesedet bé az ígért, mivel, ha fel nem támadot volna, azt hitték volna felöle. hogy kételenségből, és szükségből holt meg valamint a több emberek, de fel támadván. ígérti szerént, tartozunk elhinni, hogy szabad akarattából holt meg, valamint ezt meg mondotta vala sok idővel annak előtte, Isaias proféta. 53. 7. hasonlot mond magais az Évangéliumban. az üdvezítő, Joan. 10. 18. ebből következik, hogy hatalma vala. magát fel. támasztani. halála után, emeg különbözteti tehát ötet. atöbb emberektől. *Én téstem le azt magamtól. hatalmam vagyom. annak le vételére, és hatalmam vagyom annak fel vételére,* szükséges vala tehát az ő halála, hogy áldozattával el törölné vétkeinket. de az is szükséges vala, hogy fel támadgyon. hogy valóságosan. meg bizonyithassa, igazságát, mind annak. valamiket tanított, és hogy bizonyos zálagját adgya nekünk az üdveségnek, melyet nekünk meg érdemlet halálával.

K Mire tanít minket a krisztus halálával, és feltámadásával.?

F Fel támadásával. meg mutattya nekünk a tzel, a melyre kel igyekeznünk, a ditsőséget. melyet nekünk készít, tsak kérjük ő tölle. annak a ditsőségnek szeretetét. meg fogja halálával mutatni nekünk, azt az utat, a mely arra viszen, és a melyen oda érkezhünk. az az út pedig nem más, hanem a keresztnek., és a sanyargatásnak uttya,

Évangélium

sz. luk. 24. 36.

Midön pedig ezeket beszéllek, meg álla Jesus közöttök, és mondá nekik, békeség néktek, én vagyok ne félljétek, meg haborodván pedig. és meg retenvén, azt vélik vala, hogy lelket látnának, és mondá nekik, miért haborodtatok meg, és gondolatok mennek fel ati sziveitekbe, lássátok. kezeimet, és lábaimot, mert ennen magam vagyok, tapogassátok meg, és lássátok, mert aléleknek husa, és tsonttyai nintsenek, a mint láttjátok hogy nekem vagyom, és mikor ezt mondotta volna, meg mutatá nekik kezeit, és lábait, midön pedig még sem hinnének; és örömben tsudálkoznának, mondá nekik, vagyoné, itt valami ennetek valo, ökk. pedig hozának néki egy darab sült halat. és lépes mézet, és mikoron ett volna előttök vévén a maradékot, nekik adá, és mondá nekik, ezek az ígék. melyeket szollottam néktek, midön még veletek volnék. hogy szükség bé tellyesedni mindeneknek. melyek irva vannak a Mojses törvényében. és a profétákban. és a soltárokbán én felölem, akor meg nyittá elméjeket, hogy meg értenék az irásokot. és mondá nekik, mert így vagyom meg irva, és így kellett a krisztusnak szenvedni, és fel támadni halottaiból. harmad napon., és predikáltatni az ő nevében. a penitentziának. és a bünök botsánattyának, minden nemzetségek között el kezdvén jérusálemtől.

Magyarázat

K. Miképpen bánék akrisztus az Apostolival. a midön meg jelenék nekik fel támadása után?

F Nem szolla nekik se szenvedésiről, se ellenségeinek kegyetlenségekről, és igazágtalanságokról. se önékik magoknak szemekre nem hányá, hogy olyan könnyen, el hagyák ötet, hanem tsak azon igyekezék., hogy vélek el hitethesse, fel támadásának igazságát, ezen nagy példából. tanuljuk meg hogy ellenségink ellen ne szölljünk, se felöllök haragal ne

beszéllyünk. az után, hogy üldözésektől meg menekedtünk, se azt ne szenvedgyük, hogy mások is gyalázattal illessék,. hanem hagyjuk az Isten ítéletire, aki bizonyosága, és ítélője hamiságoknak, és ártatlanságunknak, azt is meg tanulhattuk, hogy meg engedgyünk jó akaróinknak, hogy ha valamely tartalékból. el hagyják minket szükséginkben, és ha, annyiban meg nem segítenek minket, a menyiben várhatunk tőlük

K. Az üdvezítő nem feddette meg őket?

F Nem hogy meg feddette volna őket hálá adatlanságokrol, de még tsudálatra méltó, kegyes szókkal szolla hozzájuk, sött még békeségit adá nekik, a melyet az emberek. leg inkább ohajtyák. felyül is haladgya ez abékeség, az emberi gondolatokat a melyet anyi munkáji, és szenvedési által érdemlette meg nekik, és nyerte meg vére árrán.

K Minek utánna békeséget adot volna nekik, miért mutatá meg kezeit. és oldalát?

F Mert meg akará velünk értetni, hogy a szivbéli békeséget, a szenvedéseket, és ajó tselekedeteket lehet meg nyerni, a melyeket jelentik akezek, és az Isteni szeretettel., melyet jelent az oldal.

K. Mit téznek ezek a szók, *valamint az en Atyám el küldöt engemet., ugy én is el küldelek titeket?*

F Azt teszik, hogy valamint a mi urunk az Attyától vette. az Évangyélium, és abün botsánattyára való hatalmat, ugyan vélek is közli azt a hatalmat, hogy azzal, élhessenek szolgálattában, ebből ki tettik hogy ugy lehet valakinek élni az Anyaszent egyházban. azal ahatalommal., hogy ha arra tölle hivattatott, és ha azt, tölle vette, ugy is lehet, annak kötelesegeit haszonál bé tölteni, mivel, ha másképpen akarná magát ártani az egyházi hivatalokban, olyan lenne, mint a ragadozó farkas.

K. Mitsoda hatalmat ad az ur Apostolinak, ezeket a szokot. *A bünök meg léssen botsátva, akiknek meg botsáttyátok, és meg léssen tartva, akiknek meg tarttyátok.?*

F Hatalmat ad nekik a bünöknek meg botsátására, vagy meg tartására, ugy hogy akár meg botsássák azokat, akár meg tarttsák, ugy mint neki hely tartóji, és egyházi szolgálai, avétek valóságos. meg botsátatnak, vagy meg tartatnak Isten előtt. aki az ő ítéleteket meg erősíti az égben., hogy ha azt. üsmerettséget. és értelemel mondgyák ki, az az, abünösnek igazán való meg gyonására, a midön abünös. valóságos töredelmes. és penitencia tartó. mivel anélkül, Isten előtt nintsen bünbotsánat, apapnak meg kel azt tartani mind addig még nem láttya meg térésit, azt akarom mondani, hogy addíg fel ne óldozza büneiből., valamég abünös valóságos jelit nem adgya, ne tsak szóval., hanem tselekedetel. meg térésinek

K. A vétkek meg botsátása tsak abból áll tehát, hogy a pap meg mondgya a bünösnek. hogy a vétkei meg bótstátattak.?

F Az üdvezítő, éppen nem ezt érti ezen. rosszul értik, és az Isten szavához téznek azok, kik ezt így magyarázzák. a kristus, nem azt mondgya, hogy a papok meg jelenttsék, hogy a vétkek meg botsátattak, hanem hogy valójában meg botsásák azokat, ez olyan törvényes hatalomból való meg botsátásnak sententiája, a melyet a pap., a bünös meg vallására, és vádolására mondgya ki, a mely ötöt az Isten kegyelmében. viszá helyhezheti.

K. Miért engedé meg. az Isten. hogy az Apostolok főképen szent Tamás, kételkedgyenek az urok fel támadásában.

F Meg engedé azért. hogy az Anyaszent egyháznak hitét meg erősítse, mivel az ő kételkedések, abban modot kerestetet vélek, hogy bizonyosok lehesenek, ennek atitoknak igaz voltárol. az ur, hogy engedgyen gyengeségeknak, és el hagyassa vélek kételkedéseket, meg

vísgáltatá vélek, a kezein, lábain, és oldalán lévő sebeknek helyeit. meg mutattya nékik testét és tsonttyait, és az után beszélget vélek, eszik, és iszik. nem szükségből., se nem gyengeségből, hanem szeretetből. és maga meg alázásából, lehetet volnaé jobban meg bizonyítani. hogy valóságos, és élő teste volna.

K. Miért betsüllé nagyobra. annak hitét, aki látás nélkül hiszen, mint annak hitét. aki látás után hiszen?

F Mert az Isten. azt kívánnya töllünk, hogy álhatatosan higyük mind azt, valamit ki nyilatkoztatott nékünk, ne is kívánnunk mást, annak meg bizonyítására. hanem tsak az ő szavát, és hatalmát, mivel ő, önnön maga, az igazság, ebben is áll ahitnek érdeme, a mely szent pál szerént. *aláthatatlanoknak bizonyítása.* hebr. 11.1. ezért is mondgya, hogy *a hit* nem alátásból vagyon. hanem, *a hallásból.* azt pedig *hallották*, mert *akristus igéje mindenüt ki hirdettetett.* rom. 10. 17.

K Miért teszi azt fel az irás hogy meg nyitá elméjeket az Apostolinak, hogy meg értenék az irásokot?

F Azért. hogy abbol meg lássuk, hogy a mi magunk elméjéből. az irásokot. meg nem érthettyük, és szükséges hogy az Isten meg nyissa elménket. és értelmet adgyon nékünk, hogy meg láthassuk a valóságos értelmét azoknak az irásoknak, az irások. nem világosak tellyeségel, azokban. sok homályos. és nehéz dolgok vannak, valamint szent péter mondgya, a szent pál leveleiről. hogy *némellyeket, nehéz meg érteni, melyeket atudatlanok, és álhatatlanok, meg hamisitnak, mint egyéb irásokot is, a magok veszedelmekre.* 2. petr. 3. 16. hogy ha tellyeségel világosak volnának, a sidok minden nap olvasván a jövendöléseket, azokat meg értenék, és az eretnekek is meg értették volna, hogy pediglen, jól meg lehesen érteni, azoknak értelmét., az irásokot, az igazságnak. szeretetével. alázatos élő hittel, és az Anyaszent egyházhoz valo engedelmeségel kel olvasni, a kinek is adta akristus. azoknak értelmét. hogy ki adgya, azoknak magyarázattyát; a szent Atyák, és a Conciliumok által., az Isten meg üsmérteti az alázatosokat. a titkokot, a melyeket el rejti, a kevélyek előtt, akristus mondása szerént, a szent lélek adgya mindenben az igazságot; és az is tanittya azt belső képen. ugyan öis hinti azt a szivben. ezért is mondgya szent Agoston. hogy az igazságban, a szeretett által lehet menni, erre valo nézve, sokat kel könyörögni ezért akegyelemért, az Anyaszent egyház tanításához, és a traditiohoz kel folyamodni.

K. Mitsoda gondolatban kel lennünk akristus jövendöléséről, hogy minden nemzeteknél fogják prédikálni az ő nevében. apenitentziát, és a bünöknek botsánattyát.?

F Azt jó meg gondolnunk, hogy ez a jövendölés. minden nap bé tellyesedik, az Évangyéliumnak az egész földön valo predikáltatásával, és hogy mind ennek, mind atöbb jövendöléseknek. bé tellyesedések. arra köteleznek, hogy ne tsak azt higyük. a mit nem láthatunk, hanem hogy még mind azok ajövendölések mellyeket akristus hagyot nékünk. bé tellyesednek, annak idejében, ugy mint a fel támadásunk. és az utolso itélet.

K Mit mondasz arra, hogy a mi urunk egyszers mind parantsollya hirdetni, a penitentziát, és a bünöknek botsánattyát.?

F Azt mondom, hogy azért prédikáltattya a bünöknek botsánattyát., mert a penitentziát is predikáltattya, mivel azokat, tsak a penitentziával, lehet meg nyerni, mind azon által, azt akarjuk hogy meg botsásák büneinket, penitentzia tartás nélkül, noha ellenben, az igazság azt mondgya, hogy ha penitentziát nem tartunk, mindnyájan el veszünk, ne kíványuk tehát el választani, egy mástol., a mit az Isten oly igen esze kaptasolt., mivel nintsen olyan hatalmu ember, a földön, akinek anyi ereje légyen, hogy meg botsáthassa büneit annak. aki penitentziát

nem akarna tartani, azt el is mondhattuk, hogy az Isten sem tselekedheti., nem azért hogy arra hatalma nem volna, hanem azért, hogy az ellenkeznek az ő igasságával. és böltseségével.

HUSVÉT HETIN VALO SZEREDÁN.

Imádság

oh' Istenünk a ki mi nekünk minden esztendőben új örömet adtz a mi urunk fel támadásának innepén, ad meg irgalmaságodbol. hogy a mely innepeket időben szentelünk., azok minket az örok boldogságban vezethessenek a mi urunk J. k.

Epistola.

act. Apost 3. 13.

Abrahámnak. Istene. Isáknak Istene, és Jákobnak Istene. a mi Atyáink Istene, meg ditsöitette az ő Fiát a Jesust. kit ti el árultatok, és meg tagadtátok a pilátus szine előtt, ő azt itélvén hogy el botsátatnék. ti pedig aszentet és az igazat meg tagadtátok, és a gyilkos férfiat kértétek néktek ajándékozatni, az életnek alkotóját pedig meg öltétek, kit az Isten fel támasztot halottaibol., kinek mi tanui vagyunk. és az ő nevenek hiti által, ezt akit ti láttatok, és üsmértetek, meg erősítette az ő nevét. és ahít mely ő általa vagyon, adta ezt a tellyes gyógyulast minnyájaknak láttára, és most atyám fia tudom hogy tudatlanságbol tselekedtétek. mint a ti fejedelmetek is. az Isten pedig a miket előre meg hirdetet minden proféták által, hogy a kristusa szenvedne, így tellyesítetebé; penitentziát tarttsatok azért., és térjete meg, hogy el töröltessenek ati büneitek.

Magyarázat.

K Mitsoda indulattal kel tekéntenünk azt a ditsöséget melyet a kristus vészen fel támadásában az ő Attyától, a halando élet helyet, melyet a sidok el vették volt tölle?

F Legyünk erős bizodalomal. hogy hasonló képen fóg bánni fiaival., kik hogy ha szenvednek, meg is ditsöitetnek véle együt, rom. 8. 17. meg jutalmaztattya véghetetlen jutalommal a gyalázatokot melyeket az emberektől szenvednek, hogy egy hejában valo beszédért, egy kis haszonért, vagy egy mulando életért, a melyet ő érette el vesztek. örökké valo ditsöséget, véghetetlen jókót, és meg halhatatlan életet fog adni.

K. vannaké olyanok arosz keresztyének közöt. kik mint a sidok kegyelmet nyernek egy gyilkosnak, hogy meg ölhessék az életnek eredetét?

F Ezt tselekeszik minden nap arosz keresztyének. kik nagyobra betsüllik avilágot rosz szokásival, a kristusnál, a ki nekünk meg érdemlette akegyelemnek életét, eztet tselekedték minden időkben mind azok akik üldözték, és kárhoztatták az Isten szolgálait és akik meg mentették, meg is jutalmaztatták agonoszokot., kik nyomorgatták ajókót. *jaj néktek*, mondgya egy proféta, *kik meg igazittyátok az Istentelent ajándékokért, és az igaznak igasságát el veszitek tölle.* Isa. 5. 23. a világ tele vagyon az ilyen igaságtalanságal. és őt gyakorta láttyák meg büntetni a jó erköltset, és avétket meg jutalmaztatni.

K. Mit tanulhatunk a szent péter példájából, a ki a kristus hatalmának, és a benne valo hitnek tulajdonitnya a tsudát melyet ő tett?

F Azt tanulhattuk, hogy a midőn jót tselekeszünk, az ő kegyelmének adgyuk a ditsőséget, és gyarapodgyunk meg ahitben, amely mindent meg nyer Istentől; az Apostol keményen a szemekre veté a sidoknak vétkeket, de meg is enyhíté beszédit, hogy kétségsben ne ejtené őket, és azt ne mondanák mint kain. *Az én gonoszságom igen nagy, hogy nyerhesek én azért botsánatot.* ez okáért tsak atudatlanságnak tulajdonitá vétkeket. és modot mutata nékik a botsánatot nyerésre, a mely mód nem egyéb vala. hanem hogy hinnének abban, a kinek hatalma gyógyította meg a sántát. és meg nyerik lelkek gyógyulását, amint azt meg is nyerték sokan, ebből apéldából láttyuk, kogy nem kel. gyalázattal illetni abünöst, de söt még vigasztalni kel ötöt, meg tekintvén azt, hogy az Isten még jót tehet véle, és aző vétkeit, nem nagyobítani, hanem kisebiteni kel, a menyiben az igasság azt meg engedi. azért hogy bátorittsuk ötöt a penitenzia tartásra, és abün botsánatot meg nyerésének reménségére.

K Mint hogy a sidok a kristus meg ölésével bé tellyesítették az Isten ígéletit, miért tulajdonittyák tehát azt nékik vétkül?

F Mert ha szinte az Isten meg ígerte volna is hogy az által szabadittyá meg avilágot, de azal aző vétkek kisseb nem volna, akristus haláláért, igen nagy vétket tselekedtenek tehát hogy meg ölték hamiságokból az életnek eredetét. ámbár az Isten véghetetlen jóságából az olyan nagy roszat., igen nagy jóvá változtatta is, fordítván az ő hamiságokat az emberi nemzetnek meg váltására., de mint hogy ők magok tsak a gonosz indulattyokot követték, és hogy szándékjokban nem a volt. hogy segittsék az Isten munkáját. azért őket nem lehet semmiben menteni.

K Mit tselekedék még szent péter hogy meg vigasztalná őket?

F Reménséget ada nékik. hogy meg botsáttatnak irtoztato vétkek, tsak a penitenzia tartáshoz folyamodgyanak, egyszers mind, meg is mutattyá abünösöknek, hogy nem kel meg haborodniok vétkeknek sokaságán, és nagyságán, mivel ha szivekből azokat meg utállyák. botsánatot is várhatnak azokért, akristus elégtételire, és érdemire valo nézve, a kinek irgalmasága. igen meg haladgya az ő hamiságokat., és akinek vére el törölheti nem tsak az ő vétkeket; hanem még az egész világot is..

Évangélium.

sz. Ján. 21. 1.

Az után ismég meg jelene Jesus atanitványinak. a Tiberiás tengerénél, eképen jelene meg. együt valának simon. péter, és Tamás, a ki kettősnek mondatik., és Nátánaél, ki a Gallilaeai kánából vala, és a zebaedeus fiai, és más kettő az ő tanitványi közül. mondá nékik simon péter, halászni megyek, mondák néki, mi is el megyünk veled, és ki menének, és bé szállának ahajoban, és azon éjjel semit nem fogának. reggel lévén pedig meg álla Jesus a parton, de nem üsmérék meg a tanitványok hogy Jesus volna. mondá azért nékik Jesus, gyermekek vagyóné valami étketek, felelének néki nintsen. mondá nékik, vessétek a hajonak jóbja felől a háló, és találtok. meg veték azért, és már nem vonhattya vala azt, ahalaknak sokasága miat. mondá azért az a tanitvány akit szeret vala Jesus péternek, az ur, simon péter mikor hallotta volna, hogy az ur, a köntösit magára véve, mert mezitelen vala, és a tengerben ereszkedék. atöbb tanitványok pedig a hajoval jövének, mert nem mesze valának, a földtől, hanem mint egy két száz könyöknyire, ahalak háloját vonván, hogy azért ki szállának aföldre, látának rakot szenet, és arra tétetett halat, és kenyeret mondá nékik Jesus, hozzatok elő ahalakban mellyeket most fogtatok, fel hága simon péter, és aháló a földre voná. mely teli vala száz ötven három nagy halakal, és midőn annyi volna, meg nem szakadoza aháló, mondá nékik Jesus. jöjjetek elő, egyetek, és senki aletelepedtek közül, nem méré ötöt kérdeni, te ki vagy, tudván hogy az ur

volna, és el jöve Jézus, és vévé akenyeret. és nekik adá. hasonló képen a halat is. ezzel már harmadszor jelent meg Jézus az ő tanítványinak, minek utána fel támadot volna halotaiból.

Magyarázat

K Mitől vagyon a, hogy minek utána az Apostolok, akristushoz kötelezték volna magokat; ismét viszá térének ahalászásra,?

F A halászásra viszá térének. mert az olyan mesterség a mely magában igen ártatlan. a midőn pedig a vétket el hagyák, azal nem kel el hagyni ahivatalt, vagy a munkát, a mely nem rossz, az el is kerulteti a henyélést, és egyszers mind táplálásra valot is ád, hasonlot nem mondhatni az olyan mesterségekről és hivatalokrol., a melyek avétekre vivő alkalmaságok, és a melyben nem lehet üdvezülni. amidőn pedig az Istennek akarja adni valaki magát, az olyanoknak ellene kel mondani; és viszá nem kel azokra térni, ilyen vala a szent Mathé hivatallya., a mint hogy arra viszá sem tére meg térése után, valamint ezt tarttya szent Gergely pápa

K Miért térszi azt fel az irás hogy az Apostolok semmit nem fogván egész éttzaka, igen sok halat fogának., mihent a kristus parantsolattyából veték meg a hálót.?

F Azzal minket arra tanit, hogy nem kel. magunkot a lelkek halászatyában ártani, sem az egyházi hivatalokban az ur parantsolattya nélkül, mert egy pásztornak semmi munkáji. se fáradsagi valóságos gyümöltsöt nem hoznak, hogy ha tsak az Isten azokat meg nem áldgya, azokat pedig meg nem áldgya, hogy ha nem az ő hivatallya szerént vannak, a gyümölcs hozást pedig, az Isten kegyelmének kel tulajdonítani.

K. Magyarázd meg nekünk mind azokat a figurákat. mellyek amái Évangyéliumban vannak?

F A vizpart, melyen a kristus meg jelenék az Apostolinak, jelenti azt az más életben valo nyugodalmat, és békeséget: a melyben ment fel támadása után a hajó jelenti az Anyaszent egyházat, a háló jelenti az Évangyéliumi predikatziot, a melyet a pásztorok hirdetik. hogy az Istennek lelkeket nyerhesenek, az a sok számu hal pedig a kiket fogtanak, és a partra ki vonták., jelenti azokat a sok számu hiveket., akiket az egyházi szolgák szent erőszakal., a földön lévő Anyaszent egyházból., a menyei Anyaszent egyházban küldik; és az erő a melyel ki vonták a halakot, jelenti azt agondot, a melyel kel. hogy ki vonnyák a lelkeket a kiket az Isten reájok bizot. a világi zavaros vizből., hogy azokat az üdveség. parttyára tehessék, azok ahalak pedig mind nagyok valának, mert a választattakat jelenték., akiknek ha különböző is az érdemek, mind azon által, mind nagyoká lésznek a tekélletes boldogságért. melyet birni fogják

K. Mitől vagyon hogy az előszöri tsudálatos halászatkor a hálók el szakadoztak. mostanában pedig nem, noha tele valának száz ötven három nagy halakal.?

F Mert az első halászat mely az ur halála elöt volt, jelenté a földön lévő Anyaszent egyháznak állapottyát. amelyben gyakorta vagyon szakadás. és hasonlás, a mái Évangyéliumban lévő halászat pedig jelenti a menyei Anyaszent egyházat. a melyben soha hasonlás nem léssen. vagy vetekedés, hanem nagy egyeség, és békeség.

K Mit jelent az a buzgoság a melyel szent péter a vizben ugrék mihent meg tudá hogy az ur aparton volna. és siettségel mene hozzája.?

F Jelenti azt a szent türehetlenséget a melyel kellene lennünk, és a melyel kellene sietnünk a kristushoz, hogy ötet láthatnok, és birhatnok, jelenti még azt a buzgoságot. a melyel kellene munkálodnunk azon. hogy magunkot mindentől el vonyuk, és avilág szélvésztes tengerében ohajtani azt a partot ahol vár minket, hogy bé tölttsön az örökös boldogságal.

HUSVÉT HETIN VALÓ TSÖTÖRTÖKÖN

Imádság

oh' Istenünk aki anyi féle nemzetet meg egyesítettél. ate nevednek vallásában, adgyad hogy a kik ujjonnan születnek a kereszttségben, tsak egy hitek légyen lelkekben. és egy buzgoságok tselekedetekben a mi urunk. J. k.

Epistola.

act. apos. 8. 26.

Az ur Angyala szolla filepnek mondván. kely fel és meny Del felé, az utra mely alá megyen Jérusálemből Gázaba, ez pusztá, és fel kelvén, el mene, és imé egy szeretsen férfiu. fő komornyikja kándatzenek, a szeretsenek királynéjának, ki minden kintsével bir vala. jött vala Jérusalemben imádkozni, és viszá tér vala az ő szekereben, és Isaiás profétát olvasa vala. mondá pedig alélek filepnek, járuly elő, és meny a szekér mellé, oda futván filep hallá ötet Isaiás profétát olvasni, és mondá. véledé érteni a mit olvasz. ki mondá, hogy érthetném ha valaki meg nem magyarázza nékem, és kéré filepet, hogy háгна fel szekereben, az írásnak pedig helye melyet olvasot. ez vala, Mint a jűh vitetet a halálra, és mint abárány az ötet nyirő előtt szó nélkül, ugy nem nyitotta meg aző száját, az alázatoságban el vétetett az ő ítélete. az ő nemzésit ki beszélli meg, mert el vétetik a földről az élete. mondá pedig akomornyik filepnek, kérlek tégedet kiről mondgya ezt aproféta, magárolé, vagy másrol valakiről, meg nyitván pedig filep a száját, és el kezdvén ez írásrol, hirdeté néki a Jésust, és midön mennének az uton. jutának egy vízhez, és mondá a komornyik, ihol a víz, mi gátol meg engem. hogy ne kereszteltessem mondá néki filep, ha hisz tellyes szivből, meg lehet. ki felelé néki, hiszem Isten Fiának lenni a Jésum kristust. és meg álita a szekeret, és le szállának mind ketten avizben. filep, és akomornyik és meg keresztelé ötet, midön pedig ki mentenek volna avizből, az ur lelke el ragadá filepet, és többé nem látá ötet akomornyik, aki nagy örömel tér vala viszá. filep pedig Azotusban találtaték. és által menvén, hirdeti vala az Évangyeliomot. minden városoknak, mig Czésarába jutna.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatásunkra valot látz a mái letzkébe.?

F Azt látom, hogy mely nagy az Istennek rendelése, és jósága, a melyel az emberek üdveségekre fordittya aboldog lelkeket, azt pedig látható képen tselekeszi., a midön Angyalát küldvén szent filephez. az Angyal meg parantsolá néki hogy járulna a szeretsének királynéjának komornyikjához, hogy hirdeté néki akristust. és keresztelné meg, hasonlot tselekeszik az Isten mostanában is, noha láthatatlan képen. az ő választatiért. szent pál azt mondgya. hogy az Angyalok szolgáló lelkek, azokért küldetvén szolgálatra, akik az üdveségnek örökségét veszik. hebr. 1. 14.

K Mit látz ennek apogány udvarbol valo tisztnek tselekedetében valamely lelki épületre valót.

F Igen is lelki épületre valo ennek az idegennek nagy buzgosága, akit se az utnak hoszas volta, se az udvarnál lévő nagy foglalatosági meg nem gátollyák. hogy Jérusalemben menvén. az Istent ót imádgya, és áldozatokat tegyen néki, kívánatos dolog volna, hogy akeresztyének közöt kik hasonló tiszttségekben vannak. annyi hittel, és buzgoságal volnának, mint ezen nagy

ur, aki apogányságban élvén, egyéb világosága nem vala, hanem a melyet vett a Mojses törvényéből, mostanában pedig úgy tettik. mint hamár nem tartoznek akeresztyéni kötelességekre. az olyan, a ki a világban nagy rendben, és hivatalban vagyon, a világnak mindent meg adnak, és az Istentől el tagadgyák, a leg szükségeseb kötelességet. és tiszteletet. vagy is azt mondhatnám hogy egészen el felejtik. és úgy élnek mint ha Istenek nem volna, ezt lehet látni nem csak anagy urak házáinál, hanem még aközönséges renden lévőknél is. mind azon által azt láttyuk ennek atisztnek példájából. hogy a keresztyéni buzgoságok, és kötelességek, nem ellenkeznek, anagy tiszttségekel. és méltóságokkal.

K. Ez a nagy ur, miben foglalatoskodék uttyában?

F A profetiák olvasásában foglalatoskodék szekerében, és az Isten igéjével táplállya vala lelkét., ebből ki tettik, mitsoda nagy okból jóvallyák vala a szent Atyák a hiveknek, a szent könyveknek olvasását a mely olvasás, a leg kedveseb gyönyörüségeknél kellene lenni, valamint a Makabaeusoknak vala, *minékiünk a szent könyvek mondák minden vigasztalásink* 1 Mak. 12. 9. mi it a szent írást, egy nagy tisztnek kezében láttyuk. aki azt olvassa, és uttyában arról elmélkedik., ámbár azt jól ne érttseis, ez a példa sok keresztyéneket fog kárhozatni, ő azt meg vallá hogy nem értené a mit olvasna, de az Isten hozája küldé filepet, a ki néki meg magyarázá, és egyszers mind akristusrol valo üsmerettséget is adván néki, a keresztyénségre hozá, emeg mutattya, hogy azt nem lehet kívánni hogy magunktol, és segítség nélkül meg érthessük aszent írásban némely nehéz és homályos dolgokat, hanem az Anyaszent egyházhoz, a szent Atyákhoz, a pásztorokhoz. és értelmes emberekhez kel folyamodni, és magunkot meg alázni értetlenséginkért ugyan ezen okból nem akará az Isten, hogy az ő igéje világos és könnyü értelmü lenne, azért hogy alázatosok legyünk, és amások értelmekjétől függünk, és olyan engedelmesek legyünk, a mint illik a kristus tanítványihoz

K. Mit kel tehát tselekedni, hogy haszonal lehesen olvasni azt az Isteni igét?

F követnünk kel ezt a szeretsent; olvasuk azt figyelmeteséggel, engedelmes, és alázatos szível. elmével, kövessük az igazságokat melyek világosok, azért hogy értelmet vehessük azoknak, a melyek homályosok, folyamodgyunk olyanokhoz. kik valóságos értelmét adhassák azoknak, mivel az Isten különösön meg világosította azokat kik minket oktatnak.

K Mire fordittá ez a szeretsen a világosítást, és a kristusban valo hitet, melyeket vett szent filep által.

F Azonnal engedelmeskedék a kegyelemnek, szent nyughatatlansággal kíváná fel venni a kristus keresztséget tellyes, és tekéletes hite lévén, mihent vizre találá, a keresztséget fel vévé. még uttyában., tanullyuk meg ezen példából., hogy ne halogassuk akristusnak adni magunkot, hanem élünk az alkalmatossággal. melyet Isten ád, ne hogy azt el veszessük örökösön.

K Mi történék a keresztség után?

F A keresztség után el ragadá az ur lelke filepet, az új keresztyén pedig követé az uttyát nagy örömel, és Istenhez valo háláadásal. emeg mutattya mitsoda szükséges.. egy jó pásztornak. a világoságával, és segítségével élünk, hogy ne az emberhez kaptssollyuk magunkot, hanem csak az ember által valo parantsolattyaéhoz az Istennek, apásztortol valo meg válásért nem kel keseregni, ha az Isten töllünk el veszi, vagy halál által. vagy más képen. hanem kövessük az utat, mellyet mutat, kövessük tanatsit, kövessük az igazságokat; melyekre tanit.

Évangélium.

szent Ján. 20. 11.

Mária pedig kinál vala a koporsónál. sírván, midőn azért sírna, le hajola. és akoporsoba tekinte, és két Angyalt láta fejér ruhába ülvén, egyikét a fejénél, másikat alábainál, ahová a Jézus teste tétet vala. mondák néki azok, aszszony állat mit sírsz, felelé nékik, mert el vitték az én uramat. és nem tudom hová tették ötet. ezeket midőn mondotta volna. hátra fordula. és látá Jézust állani és nem tudgya vala hogy Jézus volna. mondá néki Jézus. aszszony állat mit sírsz, kit keresz, alitván azt. hogy ő kertész volna. mondá néki, uram ha te vitted el ötet. mond meg hová tettet, ötet és én el viszem ötet mondá néki Jézus. Mária fordulván amaz, mondá néki, Rabboni, mester, mondá néki Jézus, ne illess engem. mert még fel nem mentem az Atyámhoz. meny el pedig az Atyám fiaihoz mondgyad nékik, fel megyek az Atyámhoz, és ati Atyátokhoz, az én Istenemhez. és ati Istenetekhez, El mene Mária magdolna, hirt tenni a tanítványoknak. hogy látta az urat, és ezeket mondotta néki.

Magyarázat

K. Honnét vagyon, hogy az ur elsőben Maria magdolnának jelenék meg, akinek úgy tettzik hogy a hite nem vala tekéllenes.?

F Mert ő nagy szeretettel vala, és nagy ohajtásal kíváná birni az urat, a ki nem abeszédet. hanem a szívet tekénti, az olyan félelmek melyek anagy szeretettől származnak, ő előtte sokal kedvesebbek. mint sem az olyan tsendes elme mely szeretet nélkül vagyon. a nyughatatlanság a melyben vagyon. és amely nem engedi hogy nyugodalomban legyen. még az urat fel nem talállya, a nékünk nagy példánkra lehet., és ebből meg láthattyuk hogy a midőn az ördög meg foszt minket a vétékért valo nyugodalomtól. akkor békeségünk. se vigasztalásunk nem lehet, még azt fel nem talállyuk

K Miképen keresé Magdolna akristust?

F sirva keresé, és kéré azt. akit kertésznek gondolá lenni, hogy mondaná meg hol volna, ő pedig azt nem tudá hogy a kristustol magától tudakozodnék a kristusról., e szerént kel egy bünösnek kesergeni, ha akarja hogy ötet meg találhasa. köny hullatásokat kel Isten előtt hinteni., de úgy mint magdolna, szeretetből, a síráshoz buzgo könyörgést kel tenni, az üdvezítő szolgálaihoz kel folyamodni., és töllök, meg tanulni hogy mint kel ötet keresni. és mi formában lehet meg találni, ez olyan kegyelem. a melyet azok nyerik meg. akik könyörögnek. de nem hideg, se nem ideíg tarto könyörgésel., hanem buzgo, és állandó könyörgésel. valamint magdolna.

K. Mit mondasz még arról abuzgoságról a mellyel keresé az üdvezitőt?

F Azt mondom hogy olyan nagy szorgalmatoságban. és nyughatatlanságban vala, hogy tsak az üdvezítőre fügeszté elméjít. nem figyelmeztvén, se az örzökre, se az éttzákának idejére, se az Angyalokra a kiket láta, és a kikel beszéllet, abenne valo nagy szeretet vezérelé, és tsak a fel feszítetet kristus vala elméjiben. e nagy példa egy penitentzia tarto bünösnek, a melyből meg tanulhattya, hogy tsak egyedül a meg feszítetet kristust kel keresni, fel feszítvén maga magát, rossz kívánsággival együt szent pál mondása szerént, de keresni kel ötet tselekedetivel., alamisnálkodásival., és minden féle modon., a mi rendéhez illik, példának okáért, a szegényeket meg látogassa házoknál, vagy az ispotályban., a keseredetteket, betegeket, vigasztallya, másoknak jó oktatásokat adgyon. fáradhatatlan légyen a jó tselekedetekben. és

hivatalljának foglalatoságában., olyan erősen kel igyekezni a kegyelem fel találásán, hogy se az emberek itéleti, se beszédi meg ne gyengithesék fel tett szándékját

K A kristus miért nem üsmérteté meg magát mindgyárt fel támadása után magdolnával, hanem azután. minek utánna sokat kereste volna?

F Azért hogy nagyobra nevellye benne kivánságának buzgoságát, és hogy az által. nagyob bőségel vehesse malaszttyát, a midön ötet fel talállya, ugyan ezen okbol távozik el az üdvezítő némelykor némely lelkektől, és mint egy magokra el hagyja, azért hogy fel gerjesze buzgoságokat, és nagyobittsa kivánságokat, azért hogy meg próbállya hűséget, és szereteteket, ugy hogy, sok keresések után, fel találván ötet. valamint magdolna, annál is nagyob örömök légyen fel találásán, mennél többet keresték.

HUSVÉT UTÁN VALO PÉNTEKEN

Imádság

oh'Mindenható örök Isten. ki ahusvéti szenttség által, szent szövetséget tettél az emberi nemzettel, a kit is viszá vetted szent kegyelmeségedben. öntsed lelkünkben malasztodot, hogy hadd egyezzenek meg tselekedetink vallásunkal, meg szentelvén ezeket a titkokot. kérünk tégedet ami urunk J. k.

Epistola

1 petr. 3. 18.

Mert akristus is egyszer holt meg büneinkért, az igaz ahamisakért, hogy minket az Istennek bé mutatna ki meg ölettetet ugyan test szerént, meg elevenitetett pedik a lélek által, mely által azoknak alelkeknek. kik a tömlötzbzen valának, el menvén prédikállot., akik valaha hitlenek valának, mikor várják vala az Istennek békeséges türését Noé napjaiban. mikor abárka epitetnék, melyben kevés, ugy mint nyolcz lélek szabadult meg a viz által. titeket is most ahasonlo formáju kereszttség üdvezit, nem atest szemeinek létele, hanem ajó lelki üsméretnek kérdése az Istennél a Jesus kristusnak fel támadása által. ki az Istennek jóbján vagon el nyelvén ahalált, hogy az örök életnek örökösi lennénk, menyekben ment. birodalma alá vetvén az Angyalokat és ahatalmaságokat. és az eröket

Magyarázat.

K. Mire int minket szent péter a mái letzkében

F Arra int hogy szenvedgyünk. ámbár ártatlanok volnánk is. hogy pediglen a szenvedésre. jőbban indithasson minket, azt mondgya hogy a kristus meg hólt érettünk, az igaz, ahamisakért, ő szenvedni akart érettünk, hozánk valo nagy szeretetéből. noha bünösök vagyunk, és noha ő légyen maga az ártatlanság. lehetneé a, hogy mi nem akarnánk szenvedni, büneink botsánattyáért, üdveségünkért, és az ő ditsőségiért.

K. Mitsoda tömlöt az, a. melyben a kristus ment prédikállani a ót lévő lelkeknek.?

F Az olyan hely vala, a melyben akristus elöt meg holt igazaknak lelkek várják vala nyugodalomban. hogy halálával meg érdemlené nekik az örök boldogságot. vagy is a purgatoriumnak helye vala, a melyben sokan a régiek közül. lehettenek, hogy ót meg tisztittassanak. az el maradot bünökből. arra ahelyre mene tehát a kristus hirdetni el jövetelét, halálát,

és az üdvéséget, azoknak alelkeknek kik őt várták a meg szabadítót. aki ígéletben volt anyi saeculumtól fogvást, szent péter azt mondgya, hogy prédikállani ment azoknak alelkeknek. kik hitetlenek voltanak az előtt. nem érti pedig azokat kik hitetlenségben holtak meg az özön vizkor., hanem azokat érti kik holtok előtt az Istenhez tértek volt, valósággal, és a kiknek. nem vala ez életben anyi idejek. hogy eleget tehessenek az Isten igaságának, a deák versio. azt mondgya felöllök., *hogy várják vala az Istennek békeséges türésit.* de a görög versio azt mondgya, *hogy az Istennek békeséges türése várja vala őket a penitentiára mikor a bárka építetnék, ugyan eképen is olvasák vala ezt a verset szent Hiéronimus, és szent Agoston. és ugyan ezt is követték a Romai missáléban.*

K. Miképen érti szent péter. hogy az özön viz figurája a keresztségné?.

F Mert valamint hogy Noé, és az ő tselédi abárkában meg tartatának, az özön viz közöt. a mely el borittá a bünösököt. és meg tisztittá avilágot., ugy a kereszt viz is meg szabadittya azokat, kik azal meg mosogattatnak, az Anyaszent egyházban viven őket, a kit is jelentet abárka. a mely Anyaszent egyházon kívül nintsen üdvesség. és egyszers mind meg mosa, és meg tisztittya lelkeket bünökből. azoknak kevés számok. kik meg tartatának az özön vizkor, jelenti még kevés számát azoknak, kik a keresztségné által, és a keresztényi élet által üdvezülnek.

K. Mitsoda fogadás az, a melyet tésznek Istennek. a keresztségné. atiszta lélek üsméretéről.

F Azok olyan fogadások, amelyekel azt ígérük az Istennek. hogy ellene mondanak a sátánnak, az ő tselekedeteinek, és pompáinak, hogy a kristusban hisznek, ötet követik. és hozzája kaptsoollyák magokat, de nem elegendő ezeket a fogadásokat tsak szoval tenni. ezek olyan fogadások amelyeket tellyeségné tartoznak véghez vinni, jó szokásinkal, jó tselekedetinkel, és magunk jó viselésével, a kik ezeket hiven bé töltik, és álhatatoságnal, azok az üdvéséget el nyerik, a melyet az Isten ígér a szövetségégné. melyet akar velünk tenni a keresztségné, de aki meg szegi ennek a szövetségégné okait. és modgyait., ugy mint, hogy semmi köze nem lesz az ördögél, utálni fogja tselekedeteit., melyek a vétkek, és hogy meg veti pompáit, melyek avilági dolgok, az olyan azért el veszti részit a menyei örökségné., és üdvéségné.

K. Miért mondgya szent péter hogy a keresztségné üdvezit minket akristus fel támadása által.

F Mert a fel támadás kezdete, és formája az új életné, melyet veszünk a keresztségné. valamint a kristus halva ment a koporsóban. és elevenen ment ki onnét. fel támadása által, ugy az emberis akeresztségné vizében ugy megyen mint bünös, és abbol meg igazulva és meg ujulva megyen ki.

Évangyélium.

szent. Matth. 28 16.

A tizen egy tanitvány pedig gallilaeában mene, a hegyre, ahol rendelte vala nékik Jesus, és látván ötet imadák. némellyek pedig kételkedéne, és hozzájok menyén Jesus szolla nékik mondván. adatott nékem minden hatalom menyben és a földön, el menyén azért tanitvatok minden nemzeteket, meg keresztelvén őket. Atyának. és Fiunak, és szent lélekne névében tanitván őket meg tartani mind a miket parantsoltam néktek, és imé én veletek vagyok világ végezetig

Magyarázat

K Miért parantsolá akristus az apostolinak hogy Gallilaeában mennyenek, és őt meg láthatták ötöt

F Azért hogy mind több szabadságok, mind több idejek lehesen hogy sokan esze gyülhesenek, és azt el lehet hinni hogy szent pál ezen a jelenésről szol, a midön azt mondgya, hogy a tanítványok többen valának ött száznál, akiknek az üdvezítő meg mutatá magát, ugyan is, anyi sok nép előtt valo meg jelenés, meg erősitheté a fel támadásrol valo hitet, és minden meg láthatá hogy az Apostolok. senkit nem akartak el hitetni, hanem igazat mondtak, mivel ha meg akartak volna tsalni. nem közlötték volna atsalárdságot ött száz emberel., mert mint hogy az elmék olyan különbözök, és mint hogy oly természet szerént valo dolog az emberben akönyüség, és az álhatatlanság, lehetetlen lett volna hogy annyi sok számu ember között, ne találkoztanak volna olyanok, kik atöbbi ellen fel neköltenek volna, és ki ne nyilatkoztatták volna az egész titkot.

K. A kristus Isten Fia lévén, nem valaé örökös hatalma, miért mondgya tehát hogy hatalom adatot néki fel támadásakor?

F Isten s'ember lévén, hatalma volt mint Istennek. öröktől fogva., és ugy mint Ember, azt a hatalmat meg testesülésének szem pillantásakor vette volt, az Isteni természetnek, az emberi természettel valo meg egyesülésnek ereje által, de az ö böltseségének rendeléséből, nem kellett ki tettzeni ennek ahatalomnak, se azzal élni oly tellyeséggel, mint fel támadása után, a mi üdveségünk ellenségeit meg akará gyözni nagy igasággal, és a rend azt hozá magával, hogy örökös hatalmával. akor élne, a midön a gyözedelem tellyes volna, ez okáért meg gyözvén avétket, apoklot, és ahalált., fel támad, és birni kezdi az országot, a melyet szenvedésivel, és halálával nyerte meg, ki mutatgya tehát a menyben minden hatalmát, ahol ö a feje az Angyaloknak, és minden boldog lelkeknek, ahonnét el küldi szent Lelkét, és a honnét el fog jöni hogy meg itéllye az eleveneket. és aholtakat, eföldön pedig, el küldi az Apostolit az egész világra, hogy esze gyüjttsék [esze-gyüjttsék] az el széledet juhait. a nemzeteket, ahitnek járma alá vessék. nékik törvényt szabjanak, egyházi pásztorokat rendelleyenek, és ki osztogassák ajándékit, és kegyelmet; ugyan ennek ahatalomnak ereje által, ö kut feje minden kegyelemnek, melyet nékünk meg érdemlet, ugyan ö is ura, és ítélő birája, mind azoknak a büntetéseknek, melyeket az Isten küld abünösökre, és mind azoknak alett, vagy leendő dolgoknak, mellyek az ö igasságától, vagy irgalmaságától fügnek.

K. Mire kötelez minket akristusnak eza hatalma?

F Arra kötelezdi mind azokat, akiknek valamely hatalmok vagyon avilágban. az Anyaszent egyházban. vagy akik gazdagságokat bírnak, hogy magokban el hidgyék, hogy mindeneket akristustól vettek, hogy az utolso napon mind azokért néki számot adnák, hogy nem szabad azokat, tsak a magok hasznokra, hajlandóságokra, vagy akarattyokra fordítani., hanem egyedül akristus szolgálattýára, hogy azokal amagok, és felebaráttyok szükségekre kel élni.

K Minek előtte el küldené az Apostolit prédikállani miért mondá nékik, hogy minden hatalom adatot néki?

F Hogy meg mutassa nékik hogy szükségek volna az ö hatalmára, hogy fel állithassák az Anyaszent egyházat az egész világon. és hogy anélkül, minden munkájok haszontalan volna, mivel hogy lehetet volna tizen két szegény embernek, tudomány. böltseség és segittség nélkül vagy tsak mérni is az egész világon lévő nemzetek meg térítésinek munkájához fogni. hogy ha bizonyosok nem lettek volna akristus segittségében.

K Miért keresztelik meg az olyan gyermekeket, a kiket nem lehet tanyítani, holot akristus azt parantsollya hogy oktassanak, minek előtte keresztellyenek?

F Az ur it az olyan kereszttségről szol, amelyet adnak azoknak, kik az okoságnak ideit el érték. akiket oktatni kel minek előtte meg keresztellyék, hogy hadd tudgyák akeresztyéni kötelesegeket., a mi, akis gyermekeket illeti, az Anyaszent egyház meg szokta őket keresztelni. és eza szokás atraditioból jö, a mely írásban nem tétetet Istennek szavait foglallya magában, ugy valamint a szent Canonicus könyvek. foglallya magokban, a le iratot igéket, emind akettő tiszteletre méltó, vagy le legyenek írva, vagy ne legyenek,

K A kristus miért parantsolá hogy a szent Háromságnak nevében keresztelnének.?

F Hogy meg mutassa nekünk, hogy az Isteni három személy, egyaránt, és egyszer mind munkálodik az ujjonnan való születésben, melyet akereszttségben veszünk, és hogy mind aháromhoz egyaránsu tisztelettel. és imádásal. tartozunk. mert ez a három személy állattában egy Isten., a kereszttségben fogadot fiaivá leszünk az Atyának, tagjai a Fiúnak, és templomi a szent Léleknek,

K. Nem elegendő az Istent, az ő Állattának. egyeségében imádni?

F Nem elegendő, mivel ahárom személyben kel imádni, mert mindenik személy Isten, erre való nevezve nem elégzik meg akristus hogy akereszttségben így mondgyuk, az Istennek nevében, se hogy közönségesen a szent Háromságnak nevében, hanem azt akarja hogy ahárom személyt név szerint meg nevezék, azért, hogy az elmében jobban meg különböztessék, a három Isteni személyt, és annak egyaránt való munkáját, az emberi üdvességnek munkájában., mind ezek nélkül a kereszttség haszontalan. mivel ahárom személynek nevezetéhez, és a vízhez, mely meg mosá azt akit keresztelnek., foglallya a kristus a szenttségnek kegyelmét.

K. Az Isten ki nyilatkoztatta volté ezt a titkot az ó törvényben lévő sidoknak,?

F Erről nekik igen homályosan beszélt, az Anyaszent egyházának tartotta az erről világosan való üsmerettséget, és azt el mondhatni, hogy a szent Háromságnak titka, különösön való titka akeresztyéneknek, ebben az első szenttségben. a három Isteni személynek lévén szenteltetve, tartozunk alázatos háládásal lenni ilyen drága kegyelmiért, és még ezen életben el kezdenünk, azt a szeretetet és imadást, mellyeket neki adnak aválasztottak, örökösön a menyekben. és erre, annál is nagyobb kötelességgel tartozunk, hogy az ur mondása szerint, joan. 14. 23. a szent Háromság abban lakozik. a ki ötet szereti, és beszédit meg tarttya.

K Miért mondgyák mikor keresztelnek. Atyának, Fiúnak, és szent Lélek Istennek nevében, és nem nevekben.?

F Azért hogy meg mutassák a három személyben lévő természetnek egyeségét, és az ő mindenekben tekéltetéséggel való hasonlatóságokat, hogy ez ahárom személy tsak egy Isten, egy ur, egy mindenható Jóság, egy böltsesség, egy örökös igazság, és hogy mi nekünk is az Anyaszent egyházban, tsak egy szívünknek, lelkünknek, és elméjüknek kel lennünk, és mint egy, egy személyüknek, valamint a szent Atyák mondgyák.

K Mit tésznek ezek a szavai az urnak, én veletek vagyok minden nap világ végezetig?

F Ezek meg mutattyák akristus földön lévő Anyaszent egyházának állandóságát., mely világ végiig fog tartani., mivel akristus mindenkor véle fog lenni, hogy azt éltesse, és vezérellye szent lelkével, hogy azt igazgassa, és oktassa az igazságra, az Apostoli. és azoknak utánnok valói által, és azt meg szentellye kegyelmével.

HUSVÉT UTÁN VALÓ SZOMBATON.

Imádság

Adgyad mindenható Istenünk, hogy ezek a husvéti innepek, melyeket meg szenteltük oly áitatoságal. minket az örökké való boldogságra vezessenek. ami urunk J. k.

Epistola

sz. péter 1 lev. 2. 1.

Le tévén azért minden gonoszságot. és minden álnokságot, és képmutatásokat, és irigységeket, és minden rágalalmazásokat, mint amost születet gyermekek álnokság nélkül, értelmes tejet kíványatok, hogy az által nevedgyetek az üdveségre, ha mind az által meg kostoltátok hogy édes az ur, kihez járulván mint élő köhöz, ki noha az emberektől meg vettettet, az Istentől pedig választatot, és tiszteltetet. tiis mint élő kövek felyül reá építesetek lelki házul, szent papságul. a lelki áldozatokat bé mutatni, kedveseket az Istennek. akristus által. az okáért vagyon az írásban, imé Sionban választatot drágalátos fő szegelet követ tészek, és aki hiszen abban, meg nem szégyenül, néktek azért. hívöknek tisztesség. a nem hívöknek pedig az a kö melyet az építtök meg vetették, fő szegelet kövé lett, és botlásnak köve, és botránkozásnak kö sziklája, azoknak akik meg botlanak az ígében, és nem hisznek annak, a melyre rendeltettek., ti pedig választot nemzet, királyi papság. szent nemzettség, meg váltatott nép, hogy hirdesétek annak erejét a ki titeket a setéttségből; az ő tsudálatos világosságára hivut, kik valaha nem nép, most pedig az Isten népe, kik irgalmaságot nem nyertetek volt, most pediglen irgalmaságot nyertetek

Magyarázat

K Mire inti szent péter a meg keresztelteket amái lettzkében?

F. Le tévén akereszttség által ameg romlot természetnek, és az ó embernek hajlandóságit. és ellene mondván a sátnak., az ő tselekedeteinek, és pompainak, arra inti őket hogy keresztényi lélekben, és jó erkölcsökben öltözenek, amelyek is ezek, az ártatlanság, egy ügyüség, alázatoság, tisztaság, kegyesség, és mind a, valami ellenkezik az ó embernek erkölcsivel, úgy mint ahamiságal, tsalárdságal, kép mutatásal, irigységel, rágalalmazásal, egy szoval. azt kívánnya, hogy úgy éllyenek mint ujjonnan születet gyermekek, és azon igyekezenek hogy mentől jobban nevedgyenek. és erősödgyenek az üdveségre.

K Mitsoda az a tiszta, és lelki tej, amelyet jóvallya szent péter az új keresztényeknek hogy kívánnyák?

F 1 Az, az Isten ígéje, amely olyan lévén nekik mint a kisdedeknek a tej, az őket lassanként táplálni fogja, ha azt olvasák, és követik. és idővel keményeb eledeleké válik, a mely őket az üdveségnek uttyán fogja hordozni., 2. Az, az Isten Fiának a teste, az oltári szenttségben lévő üdveségnek kenyere, a melyel táplállya mind azokat, kik az igaságnak uttyán járnak,

K. Honnét lehet meg üsmérni, hogy meg kostoltuk az urnak édeségit?

F Abbol meg lehet üsmérni, ha kívánságal olvasuk az ő beszédit, és azal oktattyuk magunkot, ha gyönyörüségel elmélkedünk az üdveségnek igaságirol ha buzgoságal kíványuk véle meg egyesülni a kommunioban, ha szomjuhoztuk, és éhezünk az igasságot, és a keresztényi áitatoságot, mind ezek az indulatok, melyek kerestetik velünk azt az édeséget, meg bizonyították hogy azt már meg kostoltuk,

K Mitsoda épület az, a melyben kel lenni a hiveknek, járulván ahoz az élő köhöz. aki akristus.

F Az, a lelki épület. az Anyaszent egyház., a mely a hivekből áll, akiknek élő köveknek kel lenniük., és a kiknek fő szegelet köve akristus, hogy meg tarttsa, és meg mozdíthatatlanná tegye az egész épületet, abban az épületben. a hivek, csak kegyelemből mennek, és úgy, ha magokat szível lélekel az Évangélium törvénye alá adgyák

K Miért hja szent péter ahiveket, szenteknek papoknak, és királyoknak.?

F Mert olyan nép, aki akereszttség, és abermálás által az Istennek szenteltet, hogy szent életet élyen, és semmiben ne ragaszkodgyék a világi dolgokhoz, ők királyi papok, mert fel áldozák az Istennek a sanyargatásal. mind azt, valami néki nem tettik szíveikben., ők uralkodnak, rossz hajlandóságokon. gondolattyonon, kívánságokon. és tselekedeteken. és lábok alá tapodgyák a világi dolgokat, hogy magokat egészen akristusnak adhassák.

K kitsodák az olyanok, kik mint a sidok meg botlanak az Anyaszent egyház fő szegelet kövében a ki is akristus?

F Mind azok kik szívek keménységéből ellene állanak. az Évangyeliumi igazságoknak, mivel a kristusban valo hit haszontalan, meg holt, és tselekedet nélkül valo, hogy ha a szívet az igazság alá nem nem vetik., és nem követik azokat az oktatásokat, a melyekhez kel szabni az életet, és a szokásokat.

Évangélium

sz. Jan. 20. 1.

A szombatnak pedig első napján Mária magdolna reggel, midön még setét volna, a koporsohoz jöve, és látá hogy el vétetett akö, a koporsorol. el futa azért, és simon péterhez mene, és a más tanítványhoz, akit szeret vala Jesus, és mondá nekik, el vitték az urat akoporsobol. és nem tudgyuk hová tették. ötet, ki mene azért péter, és ama másik tanítvány és a koporsohoz menének, futnak vala pedig együt. m ama más tanítvány hamaréb futa péternél, és előb juta akoporsoéhoz, és midön le hajlot volna, látá a lepedöket le téve, de bé nem soene, el érkezék simon péter is utánna, és bé mene a koporsoba, és látá letéve alepedöket, és a kezkenöt, mely az ő fején volt, nem a lepedökel együt, hanem külön egy helyen bé takarva, akor azért bé mene az a tanítvány is, a ki elsőben érkezet vala akoporsohoz, és látá, és hün, mert még nem tudgyak vala az írást, hogy szükség vala néki halottaibol fel tamadni.

Magyarázat

K Mire kel figyelmezni a mái Évangéliumnak a kezdetin?

F ót láttyuk mitsoda siettségel megyen Mária magdolna a koporsohoz, még jó hajnalban, hogy akristust láthassa, és imádhassa.: it láttyuk a szorgalmatoságnak, és buzgoságnak példáját, a melyekel kel keresni az Istent, aki ötet lágyságal, és hidegen keresi nintsen arra nagy kívánsága hogy meg talállya, ötet, minden lágyságinknak, és hidegséginknek, csak az az oka, hogy nintsen Isteni szeretetünk, az Isten a maga ditsőségit tekinti, és nem szenved az olyan lágý melegüeket, kik esze akarják tenni, az ő hozzája valo szeretetet, a teremtet állatokhoz valo szeretettel.

K Mit mond amái Évangélium szent péter. és szent János felöl?

F Azt mongya, hogy magdolna siettségel tudokra adván hogy az urat el vitték volna akoporsobol., ezek odá futának nagy sebeséggel, szent János hamaréb futván. bé nem mene

akoporsoba, szent péter pedig érkezvén bé mene, erre azt mondhatni, hogy ekét Apostol. között, az a különbség volt, hogy az elsőben. buzgóbb és kegyeseb. szeretett volt, és a másodikban állandóbb, ez az utolsó példa arra tanít, hogy állandó, és áthatatos szeretettel kel. a kristust szeretnünk, részt vevén szenvedéseiben, mennyünk vele együtt akoporsóban., és tavozunk el a világi dolgoktól., mivel gyakorta, abuzgo, és a kegyes szeretet nem tartos, és meg hidegülhet, idővel, mind azon által, az Istenre hagyjuk, ő tudgya melyik drágáb, és érdemeseb ezen két szeretet között, és vak merőség volna azokról ítéletet tenni, a mi gyenge elménkel.

K. Mitől vagyon hogy a kristus fel támadván, nem akará hogy a koporsóban talállyák

F Meg akará nekünk mutatni, hogy a midőn a bűnös valóság fel támadot akristusál. és hogy szívesen néki adta magát, nem kel néki az után akoporsóban maradni., tudnillik, rossz szokásban, világi életében, a vétékre élő alkalmatosságban, a mint is. ha a szív meg változott, a teremtett állatot, már nem kel néki többé szeretni, nem kel vissza térni. a kényeségre, fősvénységre, nagyra vágyódásra, el kel hagyni a hejában valóságot, hivatást, és az életnek gyönyörűségét. az után csak. az Istent, és a mennyi dolgokat kel szeretni. és keresni,

K Mit jelentnek a lepedők. a melyeket a kristus le tette fel támadásakor.

F Jelenti a halandóságnak szükséges voltát, a melyből ki vetkezett az ur. az ő szent emberségében. azal, azt is akará nekünk meg mutatni, hogy a mely bűnös meg akar térni, annak ellene kel mondani gyönyörűségeknek. tisztaságoknak, és a világi szokásnak, vetkezzék ki az ő emberből. és hajlandóságiból, öltözzék akristusban. és az ő erköltsében, úgy mint az alázatoságban, szemérmességben. egy ügyességben. a teremtett állatoktól való el távozásban. egy olyan lélek, aki valóság ellene mond a világi szeretetnek, ne tartsa az után annak szokását, és tartásit.

K Ezek az Apostolok mit gondolhatának a midőn a koporsót meg nyitva találák, a lepedőket, a földön, és a kezkenőket esze takarva külön, nem találván pedig őt az üdvözítő testét.?

F Nem kellett volna azt hinni a mint hitték, hogy a testet el vitték, mivel a testet lepedővel együtt vitték volna el. úgy a mint találták. a kik el vitték volna. a kezkenőt esze nem fogták volna., hanem a a testen hagyták volna, mind ezekből, mind pedig a kristus jövendölésiből, és az Angyalok jelenéséből bizonyosok lehettek volna fel támadásában. de az Isten ezt meg engedé azért, hogy oly erős bizonyításokkal. meg erősítse az üdvözítő fel támadásáról való hitét az egész Anyaszent egyháznak, a mely fundamentuma vallásunknak,

K. Mitől vagyon hogy az Apostolok magok hirdették ki. a hihetlenségeket, és gyengeségeket?

F Az Isten azt úgy akarta, azért hogy meg lássuk mitsoda igaz Lélekel akarák irni az Évangéliumot, hogy ha álnoksággal akartak volna élni, és az ígesség ellen hirdetni a mesterek fel támadását, azt ők soha az egész világ eleiben nem terjesztették volna, hogy mitsoda nehezen hitték el ők magok. fel támadását, se a több fogyatkozásokat, melyeket mutattak még vele létekkor. fel nem tették volna,

HUSVÉT UTÁN VALÓ ELSŐ VÁSÁRNAPON.

Imádság

Enged meg mindenható Isten irgalmaságodból hogy a husvét titkaira szenteltet napoknak szentelésit el végezvén, minden tselekedetinkben. és magunk viselésében, azokra vigyazunk. a mi urunk. J. k.

Epistola.

sz. János 1 lev. 5. 4.

Mert valami az Istentől születet, meg gyözi evilágot, és ez a győzedelem mely meg gyözi evilágot, a mi hitünk, kitsoda az, aki evilágot meg gyözi, hanem a ki hiszi hogy az Isten Fia a Jesus, ez az, aki víz, és vér által jött, a Jesus kristus, nem tsak vízben, hanem vízben. és vérben, és lélek az, aki bizonyoságot téssen, hogy igazság akristus, mert harman vannak, akik bizonyoságot tesznek menyben, az Atya, az Ige, és a szent Lélek, és ahárom egy, és harman vannak akik bizonyoságot tesznek e földön, a lélek, és a víz, és avér, és eharom egy, ha az emberek bizonyoságát bé veszük, az Isten bizonyosága nagyobb, mert ez az Isten bizonyosága mely nagyobb, hogy bizonyoságot tett az ő Fiáról, a ki hiszen az Isten Fiában, az Isten bizonyosága vagy on annál ő magában.

Magyarázat

K Miért akarja szent János a világon győzedelmet veni?

F A világot meg gyözni szent János értelme szerént a hogy magunkban meg ölyük azokat a kívánságokat melyek ateremtet állatok szeretetére vezetnek, hogy magunkot örizük a három rendetlen kívánságoktól., a melyek okai a világ romlásának, a test kívánsága, az érzékenységbéli gyönyörüségeknak szereteti, és kívánása, a szemek kívánsága, a midön nyughatatlanságal kívánunk látni, hallani, és üsmérni, valamely ritka és új dolgokat, az élet kevélysége, a midön a világi elő meneteleket, tiszteleteket, szerettyük és ohajtyuk,

K. Azok kik az Istentől születtek. mi képen gyözik meg evilágot?

F A szeretettel valo élő hit által, a melyet vettek a keresztségben. és a melyért, Isten Fiaivá lettek, a hit elejekben adgya a semmi és hejában valo voltát. a világi dolgoknak, szemek eleiben teszi, drága és állandóságát a láthatatlan. és örökös jóknak, az elsöket meg utaltattya. és meg vetteti vélek, ohajtottya, és szereteteti vélek. az utolsokot, a földi dolgoknak meg vetésével. és az örökös joknak szeretetével. gyözi meg tehát a keresztyén lélek avilágot, azt akarja azért szent János hogy egy keresztyén meg gyöze a világot, ugy anyira hogy ha magához vonná is ötet tsalárd és szines javaival. a kegyelemel valo élő hite, nagyobra betsültesse véle az örökös jókót, és inkább szerettesse véle azokat, a világon lévő leg nagyob, és leg kedveseb jóknál.

K. Miért mondgya szent János hogy meg lehesen a világot gyözni szükséges azt hinni, hogy a kristus az Isten Fia.

F Mert ha azt valóságál hiszük hogy ő az Isten Fia, azt is el hiszük hogy ő az igazság., hogy valamit tanitot igazság, hogy minden bizodalunkot benne kel. vetnünk, mert ha tölle várjuk az eröt, és a segittséget, meg gyözük ros hajlandóságinkot, és üdveségünk ellenségit, az ő tölle vett erö által.

K. Miképen mutattya meg ez az Apostol. hogy a kristus az Isten Fia.?

F Azt meg mutattya a szent Lélek bizonyításából, a mint is pünkösd napján a mint a kristus meg ígerte vala, le szálla az Apostolokra, és a tanitványokra, a kik tudatlanok, és félénkek valának, bé tölté őket világóságál, és erövel, hogy szent bátorságal. és szabadságal hirdesék minden nemzeteknek, hogy a kristus az Isten Fia. ugyan azon szent Lélek, meg ujittá bizonyítását, sok sugarlásival melyeket munkálot a bünösökben. és az első keresztyénekben

K Miért mondgya szent János hogy a kristus vizek, és vérel jött el?

F Meg akarja nekünk mutatni hogy akristus bé töltötte mind azt, valamit jelentet aviz, ésa vér, a Mojses törvényében a mely vazel valo hintést és mosást hágy hogy meg mosák a törvény béli tisztátalanságot, és a vérnek ki botsátását, a véteknek el törlésiért hagyá, a kristus pedig a kereszttségnek vizét adá nekünk. hogy meg mosa lelkünket a vétekből, és a magavérit a kereszt fán, hogy a vétket el töröllye, az embereket az Attya kegyelmében viszá tégye, és őket meg szentelleye.

K. A három Isteni személy miképen téssen menyben bizonyásgot akristusról.

F Az Atya bizonyásgot tett Istenségéről. maga Fiának üsmervén, ötet, lenni, a profétiákban a maga szava által, és mind azok atsuda tételek által., melyeket tétetet véle, a Fiu maga tett magáról bizonyásgot a maga tanítása, tselekedeti, és szenttségese élete által, a szent Lélek az egész világal meg üsmértette az ő Istenségét. le szálván galamb képiben reája keresztelésekor, az ő bőséges ajándeki által, az egész nemzeteknek hite által, és az Apostolok tsuda tételek által

K A lélek. a viz, és a vér, miképen tettek bizonyásgot az ő emberségéről e földön?

F Meg halván a keresztben meg mutatá hogy valóságos ember volna, lelkét az Attyának viszá adá, az ő oldalából. viz, és vér folya ki, ide tehettük még az ő tsudálatos izadását, a midön vizet, és vért izada, a gethsemané kertben, mind ezekből ki tettik, hogy egy lelke, és egy teste volt, és valóságos ember volt. valamint mi.

Évangyélium

sz. ján. 20. 19

Midön azért estve volna azon anapon, a szombatnak első napján, és az ajtok bé téve volnának, ahol a tanítványok egybe gyültek vala. a sidoktól valo felelmek miat, el jöve Jésum, és meg álla középben., és mondá nekik békeség nektek, és midön ezt mondotta volna, meg mutatá nekik kezeit és oldalát, örülének azért atánítványok, látván az urat, mondá azért ismég nekik, békeség nektek, a mint engem el küldöt az Atya, én is elküldelek titeket. ezeket mondotta volna. reájok lehelle. és mondá nekik, vegyétek a szent lelket, akiknek bünököt meg botsáttátok, meg botsátatnak nekik, és a kiknek meg tarttátok, meg vannak tartva, Tamás pedig egy a tizen kettő közül, ki kettősnek mondatik, nem vala vélek mikor Jésum el jöve, mondanak azért néki atöbb tanítványok, láttuk az urat, ő pedig mondá nekik, hanem ha látom az ő kezeiben a szegek helyeit. és az ujjomat a szegek helyére botsátom. és a kezemet az ő oldalába botsátom, nem hiszem, és nyoltz nap mulva ismég ben valának az ő tanítványi és Tamás ő vélek, el jöve Jésum ajtok bé téve, és meg álla középben és mondá. békeség nektek, az után mondá Tamásnak, erezd ide bé az ujjodat és lassad az én kezeimet, és hozd ide akezedet és botsásd az én oldalamban, és ne légy hitlen hanem hiv. felélé Tamás és mondá neki, én uram. és én Istenem, mondá néki Jésum, mivel hogy lattál engem Tamás hittél. boldogok a kik nem láttak, és hittek.

A máii Évangyéliumnak amagyarázattya, egy a husvét keddin lévő Évangyéliumnak magyarázattyaival.

HUSVÉT UTÁN VALÓ 2^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság.

oh' Istenünk aki avilágot esetiből fel emelted ate Fiadnak meg alázása által., tölds bé hiveidet örömel, ugy hogy minek utánna meg mentetted volna őket az örökké való haláltól. hogy hadd élhessenek az örökké való boldogságban., a mi urunk. J. k.

Epistola

sz. péter 1 lev. 2. 21.

Mert erre hivatattatok, mert a kristus szenvedet érettünk, néktek példát hagyván, hogy az ő nyomdokit kövessétek, ki bünt nem tött se álnokság nem találtat az ő szájában, ki midön szidalmaztatnék, nem szidalmazot., midön szenvedne, nem fenyegetődöt. hanem adgya vala magát, az ötet hamisan itélőnek, ki a mi büneinket hordozta, az ő testében a fán, hogy a bünöknek. meg halván az igasságnak éllyünk. a kinek sebével meg gyógyultatok. mert mint a tévelygő juhok voltatok. de meg tértetek most a ti lelkeitek pásztorához, és püspökéhez.

Magyarázat

K Mitsoda oktatást ad nekünk szent péter ennek aletzkének akezdetin?

F Arra oktat, hogy akeresztyéni élet, nem puha, senem gyönyörködtető élet. és hogy akristusnak ugy leszünk tanítványi., hogy ha követtyük szenvedéseiben, etehát egy keresztyenek ahivatallya. ugyan erre az okra, és végre is ígérük néki a mennyet., onnét pedig ki rekesztetik. ha semmit nem akar szenvedni.,

K A kristus miképen szenved, és mire kötelez az ő példája,?

F El szenved a gyalázatokat, nem felelvén gyalázattal., ha szidalmaztatik. senkit nem szidalmaz, nem is fenyegetődzik, nem áll örökös hatalmával, hogy boszut állyon, vagy hogy ellenségeit el töröllye, noha arra tsak egy szava kivántatott volna, ez a példa arra kötelez minden bizonyal. hogy békeséges türesem., és örömet szenvedgyük a gyalázatokat, és a szidalmazásokat, zugolodás. és fenyegetés nélkül, ennek a szenttséges üdveztőnek, az ártatlansága, a ki mi érettünk. anyi gyalázatokat szenvedet. ahalgatásra kénszerit minket, mert ha szinte ártatlanok volnánk is az emberekre való nézve. de Isten előtt, mindenkor vétkesek maradunk., és nagyon meg érdemellyük mind azt, a mit ellenséginktől szenvedünk.

K Mit téznek ezek a szók, hogy magát a hamisan itélőnek kezében adta.?

F Azt teszik, hogy szenvedgyük akristus példájára, az Isten rendelése szerént alázatoságal., és békeségal., akár mely igasságtalanul bánnyanak velünk, az emberek, mivel az Isten részéről. aki azt meg engedi, ostorozásunkra, és magunk meg jobbitására, azt igazságal. szenvedgyük, és azt el mondhattuk ajó latoral. hogy tsak azt szenvedgyük, amit büneinkért meg érdemlettük, hogy ha pedig az Atya igasságosnak itélé halálra adni a maga Fiát, az ártatlant, a bünösökért, mert szabad akarattyából magára vette volt, mitsoda nagyob igazságal. nem engedhetié azt meg, hogy ugyan abünösök magok halálra ítéltessenek az emberektől, kik igazágtalanok, és erő szakosok, mi jobbat nem tselekedhetünk, mint azt, ha jó szivel veszük az Istennek Atyai kezéből mind azt, ami nekünk keserüségünkre lehetne, mi töllünk bünöstől, nagy igazágtalanság volna, ha azt nem tselekednők, és ha panaszozkodnánk.

K Mitsoda értelemel mondgyák azt, hogy akristus a maga testében hordozta büneinket.?

F Ez azt teszi, hogy ő hordozta. a mi bűneinkért való büntetést, mint ha ő lett volna vétkes, hogy azokért eleget tégyen a maga vérével, és hogy az örökké való büntetést, melyet meg érdemlettük, ideig való büntetésre változtassa,

K Kitsodák azok atévelygő juhok., a kikiről szól szent péter, és miképen térnek meg azok, ami lelkünk pásztorához, és püspökéhez.?

F Mind azok abünösök kik rendeletlen élettyekel. az Isten uttyárol el távoznak, és tölle el szakadnak, hogy szabadosan élhessenek, azok mind el tévelyedet juhok, a kiknek a kristus nem lévén pásztor, és püspökje. martaléki lesznek a farkasoknak, az az, asátánnak, el is vannak az olyanok rekesztve. az üdveségtől, hogy hatsak élettyeket meg nem jobbittják, és nem térnek szivesen ahoz az Isteni pásztorhoz, hogy ha pedig meg térések után, álhatatosán fogják gond viselése és tanítása alá adni magokat, gondgyokot viseli, valamint egy kegyes pásztor, és püspök. és a menyekben vezetni őket, a melyet meg ígérte az olyan juhoknak, kik őket álhatatoságal. és hüségel követik.

Évangélium

szent János. 10. 11.

Én vagyok ajó pásztor, ajó pásztor, az ő lelkét adgya, az ő juhaiért, abéres pedig, aki nem pásztor, kinek a juhok nem tulajdoni, láttya a farkast jöni és el hagyja a juhokot, és el fut, és a farkas el ragadozza. és el oszlattya a juhokot, abéres pedig el fut, mert béres, és nintsen néki közü a juhokhoz, én vagyok ajó pásztor, és üsmérem az enyimeket, és üsmérnek engem az enyimek, a mint engem az Atya üsmér, én is üsmérem az Atyát, és az én lelkemet le teszem az én juhaimért, egyéb juhaim is vannak., melyek nem ez alkoholbol valok, azokat is el kel hoznom, és az én szomot halgattják, és egy akol lészen, és egy pásztor.

Magyarázat

K Mitsoda oktatást ad nekünk az ur, amái Évangéliumban?

F A pásztorhoz hasonlittya magát, és az Anyaszent egyházát egy sereg júhoz, azt mondgya hogy ő a jó pásztor, ajuhok hozá tartoznak, és nem engedi hogy őket el ragadgyák afarkasok, úgy mint az ördög, ő ajuhait üsméri, szereti, és táplállya őket, (beszédével és testével.) minden szükségéről téssen., és életét id adgya érettek.

K. Mitsoda béres az, akiről szól akristus?

F Az egy olyan pásztor, aki tsak amaga hasznát keresi, a maga jóvát, gyönyörüségit, és tiszteletit szereti, ajuhait nem szereti, azoknak hasznát nem keresi, aki azal nem gondol. ha mind el vesznek is, mint ha pásztorjok sem volna, az ilyen gonosz pásztor, nem áll ellene a gonosznak, némán marad, az igazságot ki nem méri mondani, se a rendet meg tartani, hogy magának ellenséget ne tsinállyon, erre való nézve mondgya az ur, hogy el szalad. mivel a szent Atyák szerént, az el szaladás, vagy ahalgatás a midön az igazságot ki kellene mondani. mind egy,

K kitsodák azok, akiket az ur amaga juhainak hija?

F Azok az igazak, és az Isten félök. és ezekről abélyegekről lehet meg üsmérni őket. 1. ő üsméri ajuhait, és a juhok üsmérik ötet., 2 halgattják az ő szavait, és az idegenek szavát nem üsmérik, 3 ötet követik. hozzája ragaszkodnak, példáját követik, 4. az ördög, akit jelent a farkas, őket keze közül el nem ragadgya, avilág az ő pompaival és szokásával, el nem ámttya. atest rajtok nem uralkodik., mert ajó pásztornak minden hatosága. őket meg segitti, vagy ha

egy kevésé el tévelyednének is, de idővel hozzája viszá térnek, vagy is inkább ez a jó pásztor fel keresi őket, és az akolyban vállain viszá viszi őket, és az állandóságának kegyelmit adván nékik, az örök életet is meg adgya, akik pedig nem az övéi, azok ezekkel ellenkező bélyeget viselnek.

K A kristus juhait. miképpen üsmérik, és követik őket?

F Valóságban üsmérvén őket. a szeretetért. szeretettel fizetnek néki, az ő tanítását, szegénységét, alázatosságát szeretik, amidőn hála adásal vannak, érettek való szenvedéséért, őket követik akkor, a midőn gyors engedelmeséggel mennek oda, ahová hívja őket, szorgalmatosságal tselekeszik amit az Évangéliumban hágy nékik, az ő életehez szabják életüket, szeretvén azt, a mit szeretet, meg vetvén a mit meg vetet, bészülvén a mit ő bészült,

K Vannaké a kristusnak egy néhány féle sereg juhait,?

F Maga mondgya hogy csak egy sereg juha, és egy Anyaszent egyháza vagyon, amelynek ő az örökös pásztor, úgy hogy mind azok apásztorok akiket rendel hogy igazgassák népit, az ő tagjai lévén, ugyan egy pásztorok is ő véle, mivel hogy az ő szolgálai, csak az ő tölle vett hatalommal kel nékik élni, és azt tanítani amit ő tanított.

K szükségesé azon sereg juh között számláltatni, hogy a ditsőségben részt vehesünk.?

F Teljeséggel szükséges, az Anyaszent egyházon kívül nintsen üdvesség, azok kik abban nem mennek akereszttség által, és mind azok kik attól el szakadnak, el is léznek attól örökösön rekesztve. de nem elegendő az üdvességre azon sereg juh között lenni, mivel szükséges még azon juhok között lenni, kik azt a nagy pásztor üsmérik, szeretik, és szavát halgattják, kik az ő elettyét követik mind végig,

K Mit kel a kristustól. mint pásztorunktól kérni?

F szükséges gyakorta ilyen formán könyörögni néki, szenttséges Jézus, lelkünknek egyedül való, és örökös pásztor, ad meg kegyelmedet nékem, hogy juhaid között számláltassam. engedelmeséggel halgassam szavaidot, állandó hűséggel köveselek tégedet, soha tölled el nem távozván, és hadd mehessek bé veled együt abban a mennyei legeltető helyben., ahol egész sereg juhaidot esze fogod gyűjteni annak idejében., hogy te veled, és te benned éllyenek. és tégedet bírván, örökös boldogoká tegyed őket.

HUSVÉT UTÁN VALÓ HARMADIK VASÁRNAPON

Imádság

oh' Istenünk, aki igazságodnak világosságát, hinted mind azokra, kik el tévelyedtek. hogy viszá terhessenek az igazságnak uttyára, enged meg mind azoknak. kik a keresztyéni vallást követik azt a kegyelmedet. hogy meg vethessék mind azt, valami ellenkezik ezal a szenttséges nével, és követhessék mind azt, a mi azal meg egyezik, a mi urunk. J. k.

Epistola

szent péter. 1 lev. 2. 11.

Szerelmesim kérlek titeket, mint jövevényeket, és szarándokokot, hogy meg tartoztassátok magatokat, atesti kívánságoktól., melyek vitezkednek alélek ellen, a ti magatok viselése apogányok között jó lévén, hogy a helyében, hogy titeket rágalmaznak, mint gonosz tévöket, a jó tselekedetekből meg szemlélvén titeket, ditsöitssék az Istent alátogatásnak napján.

engedelmesek legyetek azért minden emberi teremtet állatnak az Istenért., akár a királynak, mint leg fellyeb valonak, akár a hadnagyoknak, mint ö tölle küldetteknek, agonosz tévök büntetésére. a joknak pedig ditséretre, mert így vagyon az Isten akarattya, hogy jól tselekedvén, meg némittsátok. az esztelen emberek tudatlanságát. mint szabadosok, és nem mint ha a szabadságot a gonoszság palásttyának tartanátok. hanem mint Isten szolgálai, mindeneket tisztellyetek, az atyafiuságot szeresétek, az Istent féllyétek, akirályt tisztellyétek. szolgálk engedelmesek legyetek uraitoknak minden félelemel, nem tsak ajóknak és tsendeseknek, hanem a feslet erkölcsüeknek is, mert az kedves ha valaki az Istenes lelki üsméretért, szomoruságokat szenved, büntelen szenvedvén.

Magyarázat

K. Mellyek azok atesti kivánságok, a melyektől szent péter akarja, hogy meg tartoztassuk magunkot?

F Mind azok akivánságok., a melyeket ateremtet állathoz valo szeretet okozza, mivel szent pál mondása szerént. a testnek ellenkező kivánsági vannak alélekel, gal. 5. 17. úgy hogy, ami alelkünket ateremtet állatokhoz, és aföldi dolgokhoz hajttya, azt testesé is teszi, lelkesé lesz pedig akor. a midön azt az Isteni szeretetnek indulattya, és a szent Lélek, az Istenhez, és az örökös jókhoz emelik. az Apostol. ugyan magát alelket nevezi testnek, a midön ateremtet állatot szereti, és lélekeknek, a midön a lelki jókót szereti, azok a testi kivánságok. a melyekről szól szent péter, nem tsak azok. a mellyek minket, atestes állapotokhoz vezetnek., hanem még azok is a melyek szerettetik velünk emberi tekintetből, alélekhez tartozando állapotokat; úgy mint a tudományt, ékesen valo szóllást, az emberek tiszteletit, ezekből ered ahéjában valóság. kevélység, irigység, nagyra vágyás, úgy anyira, hogy valami nem tzéloz az Isten ditsőségére. és üdveségünkre, és valami nem örökös jónkra valo, a mind testi, és azokat nem szabad szeretni, ugyan ezért is szent pál elő számlálván atesti tselkedeteket., gal. 5. 20. 21. nem tsak atisztátalanságot és a részegséget számlállya oda, hanem még a párt ütést, viszá vonást, és az irigységet is. és meg másut azt mondgya, hogy a korintusiak testiek, mert versengés, és irigység vagyon közöttök. 1 Cor. 3. 3.

K. Miért akarja szent péter hogy a keresztyének ki vessék szivekből azokat a kivánságokat?

F. Mert úgy kel nékik élni eföldön mint idegeneknek, és utozoknak, a föld nékik szám ki vetésnek, és bujdosásnak helye, ót nékik kevés ideig kel maradni, talám tsak egy napig, ameny az ö örökös hazájok, ide alat, minden el mulik, ö magok is el mulnak. oda fent vagyon az ö örökös jóságok, oda is kel kíváncozni, erre valo nézve, úgy kel élniek, eföldön, mint idegeneknek, nem kel magokot it semmihez kötelezni, se semmivel meg terhelni, hogy semmi meg ne gátollya pálya futásunkot. nem kel tekéteni azt a mit avilág ígér, és úgy kel tselekedni valamint egy utozo aki tsak által menőleg tekénti azokat a szép helyeket ahol el megyen, ilyen akeresztyéni élet, akinek egyet kel szeretni, és ahoz atzélhoz kel sietni, az Isten maga utolso vége egy keresztyének, egyedül ötet kel szeretni, és ohajtani.

K. Ez az Apostolok fejedelme. miért inti arra akeresztyéneket. hogy tisztán és szentül viselleyk magokot a pogányok között?

F Mert akeresztyéni szeretet azt kívánnya hogy jó példát adgyunk mindennek, fő képen avallás ellenséginek, és avilágiaknak, akik mindenkor az Isten félöket visgallyák. és itélik. szükséges tehát. hogy meg fedhetetlen életünkkel okot ne adgyunk nékik a szollásra, ugyan azért is inti arra ahiveket szent pál, hogy okot ne adgyanak abotránkozásra, se a sidoknak, se a pogányoknak, se az Isten Anyaszent egyházának.. 1 cor. 10. 32.

K Miért kényszeríti szent péter arra ahiveket, hogy engedelmeskedgyenek apogány királyoknak, bírának, és hadnagyoknak.?

F Mert az Isten akarattya a, hogy engedelmeskedgyünk ahatalmasoknak, akiket rendelt, nem tekintvén azt, hogy mitsoda valláson vannak,. vagy mitsoda életet élnek, hogy ha tsak olytat nem parantsolnak a mi ellenkeznék ahittel, és az Isten törvényével.

K A fellyeb valoknak hatalmok, az alattok valokon meg vagyone határozva.?

F szent péter meg határozza, a midön azt mondgya, hogy azért küldettek, hogy meg büntessék agonosz tévöket. és meg jutalmaztassák a jókót, ekárhoztattya az olyanokat, kik viszá élnek a fejedelmektől vett hatalomal. roszul bánván a jokal. és kedvezvén agonoszoknak, szent pál is hasonlot tanit mondván, *a fejedelmek az Istennek szolgálai ate jódra, ha pedig gonoszt tselekeszel., fély, mert nem ók nélkül hordoza afegyvert.* rom. 14. 13. 4.

K A mely szabadságot nyert nekünk akristus azzal nem szabadultunké meg az emberek hatalmok alol?

F A keresztyeni szabadság tsak a véték, és arosz kivánság hatalma alol szabadit meg minket, és nem azoknak hatalmok alol. akiknek az ő rendelése vetet alájok minket, ti szabadságra hivatattatok, mondgya szent pál. tsak hogy a szabadságot ne adgyátok a testnek alkalmatoságára. hanem alélek szereteti által szolgállyatok egymásnak.

Évangyélium

szent Ján. 16. 16.

Egy kevesé és már nem láttok engem. és ismég egy kevesé, és meg láttok engem, mert az Atyához megyek, Mondának azért az ő tanitványi közül egy másnak, mitsoda ez, amit nekünk mond, egy kevesé. és nem láttok engem, és ismég egy kevesé, és meg láttok engem. és mert az Atyához megyek. mondának azért, mitsoda ez a mit mond, egy kevesé, nem tudgyuk mit szól. meg üsméré pedig Jésus hogy kérdeni akarnák ötet, és mondá nekik., e felöl kérdezkedtek egy mástól, hogy mondottam, egy kevesé és nem láttok engem, és ismég egy kevesé, és meg láttok engem, bizony, bizony mondom néktek, hogy könyveztek, és sirtok ti, a világ pedig örül, ti pedig szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömmre fordul; az aszszony midön szül, szomorúsága vagyon. mert el jött az ő orája, mikor pedig szülte a gyermeket. már nem emlékezik azö szorongatásáról az örömeért hogy ember születet evilágra, néktek azért most szomorúságtok vagyon, ismét pedig meg látlak titeket, és örvendez aszivetek, és ati örömeteket senki el nem veszi tölletek.

Magyarázat.

K Mit tesznek akristusnak ezek aszavai. *egy kevesé, és ismég nem láttok engem, és ismég egy kevesé., és meg láttok engem.?*

F Azt akará meg értetni az Apostolival. hogy a halál el választván ötet töllök fel támadása után is még meg mutattya magát nekik, vagy is szent Agoston szerént, hogy az Atyához rövid idő mulva viszá térne menyben menetelekor., és hogy se ők, se az Anyaszent egyház ötet az után nem láthatnák., de kevés idő mulva viszá főg jöni láthato formájában, hogy avilágot meg itéllye, és aválasztatit. maga mellé vévén, meg mutassa nekik ditsőségít, mert mint hogy szent péter mondása szerént, és ahit tartása szerént, az Isten elöt ezer esztendő tsak olyan mint egy nap. tsak egy kevés időnek mondhatni mind azokat az esztendőket a melyek fognak tartani az itélet napig.

K. Mit jelent akristus el távozásának vagy jelen való létének el távozása?

F Jelenti azt, amint ő szókót banni szolgálival, mivel úgy tettik némelykor, mint ha el távoznék, és el rejtené magát előttök. bizonyos ideig, és az után meg vigasztallya őket, jelen való létével, némelykor meg el veszi töllök, meg érezhető kegyelmének vigasztalását; és minek utánna abban ahomályban és mint egy száraságban hagyta volna őket, ujontában meg látogattya őket érezhető, és mint egy látható kegyelmével., így bánik vélek; azért. hogy meg próbállya őket, és álhatatosá tegye az élet változásiban. meg kostoltatván vélek, mind ajó, mind arosz állapotokat., mind a szenvedést; mind a vigasztalást, az egyikét azért, hogy meg alásván magokat., a maga hittség fel ne emelje őket, és a másikat azért., hogy a bizodalmat benne meg erősítse, és meg bátorítsa őket, mind egyikét, mind a másikat azért, hogy az elméjek egyenlő mértékben legyen mindenkor, egyaránt vévén mind a jót, mind agonoszt, és hiven meg maradgyanak ajóban, ezen is kel lenni egy keresztyének minden erejével, akár mely állapotban találtassék.

K. A midön akristus azt mondgya hogy az Attyához mégyen, és többé meg nem láttyák, el leheté abból itélni, hogy nintsen jelen az oltári szenttségben.?

F Abbol épen nem következik; avalo hogy akristus nintsen az oltári szenttségben. abban az látható formájában. a melyben volt a földön, halando életkor, és a melyben meg mutatta magát fel támadása után, de láthatatlan, és szenttség képen őt vagyon. fel támadásától fogvást, menyben menetelég nem volté a földön, noha láthatatlan volt, vagy tsak akkor volté mikor meg mutatta magát tanítványinak, ? a Tridentinumi Conciliumnak mondása szerént., ha szinte mi meg nem foghattuk is mi modon vagyon abban anagy szenttségben, mind azon által, az okosság, a kegyelemnek világosságával, azt jól meg fogja, hogy a meg lehető dolog annak, a kinél nintsen semi lehetetlen., és aki életében olyan dolgokat tselekedet, a melyek hihetetleneknek tetteznek az emberi elmének, de mit felelhetni a kristusnak, az örökös igazságnak, a midön akenyeret vévén azt mondgya, *ez az én testem.* és abort vévén. *ez az én vérem.* ebből következik, hogy jelen lévén a menyekben az ő természet szerént való. és látható formájában, az oltári szenttségben is jelen vagyon titkos és szenttség képen., de mind azon által igazán, és valójában, és substantialiter; nagy maga hittség volna az embertől, hogy ha azt gondolná hogy az Isten tsak azt tselekedheti a mit agyenge; meg hátorozot, és tudatlan okosság meg foghat.

K A midön akristus mondá hogy könyveztek, és sirtok ti, avilág pedig örül, tsak az Apostolinak mondáé ezt?

F Az Apostoliban. minden valóságos keresztyéneknek mondá, ez is arésze, az olyan keresztyéneknek akik nem tsak nével, hanem valójában keresztyének. és akik annak kötelességit bé töltik, az ő részek a, hogy szenvedgyenek, ezen az idegen földön, keresztyeket viselleyék. és sirankozanak nyomoruságokon. avilágiak része pedig az örömben. és gyönyörüségben való élet, az első. a menyet tekintik, az utolsok a földet mint hazájokot, azok kik itt nyomoruságban vannak, őt valóságos jóban léznek, azok pedig kik e földön avilági jókban, vigaságokban éltenek. amás világon örök szenvedésben, és nyomoruságban fognak lenni.

K. Mit jelent az az öröm, a melyet senki el nem veheti a kristus tanítványitol.?

F Jelenti azt az örökké való örömet. amely következik azután a mulando szomoruság után, amelyben éltenek, jutalmals léssen az az öröm szomoruságoknak, az igazságnak mondása szerént pedig, avilág szeretőjének, szines vigasságok, örökös keserüségre változik, és olyan siralmakra, a melyek soha elnem apadnak.

HUSVÉT UTÁN VALÓ 4^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

oh' Istenünk te tselekeszed azt, hogy hivednek egy akaratu szivek legyen, adgyad népednek azt a kegyelmet, hogy szeresék azt, amit parantsolsz, és ohajtsák a mit igérsz. hogy a világ változási közöt, ami sziveink az eget tekinttsék, ahol avalóságos öröm vagyon., a mi urunk. J. k.

Epistola.

szent jak. lev. 1. 17.

Minden jó tudomány, és minden tekélletes ajándék, onnét felyül vagyon. le szálván avilágoságnak Attyától, kinél mint változás, sem változásnak árnyékozása. mert akarattya szerént szült minket az igazságnak igéjével, hogy néminémü kezdeti legyünk az ő teremtett állattyának, tudgyátok szerelmes atyám fiai, legyen pedig minden ember gyors a hallásra, késedelmes pedig a szollásra, és késedelmes a haragra, mert az embernek haragja., az Istennek igazságát nem tselekeszi, azokáért el vetvén minden tisztátalanságot. és a gonoszságnak bővölködésit, szelidséget vegyétek bé, a bé oltatott igét, mely üdvezitheti a ti lelkeiteket.

Magyarázat

K Miért mondgya szent Jakab. hogy minden jó adomány, és tekélletes ajándék avilágoságnak Attyától szál le, holot minden jó, az Istentől jő,

F A valo hogy a természetnek minden adományi és ajándéki az Istennek jóságától származnak, és mindeneket ő tölle veszünk, amelyekért örökös hálaadásal tartozunk néki, de ez a szent Apostol azt akarja értésünkre adni, hogy az Isten ajándéki közöt, némellyek tekéltesebbek, amelyeket tsak az ő irgalmaságából veszük, az ő fiának érdemi által, illyenek az olyan ajándékok, a melyek jobbaká, és kedvesebbeké tésznek minket ő elötte, egy szoval. a melyek meg szentelnek, ezek a fő, és tekélletes ajándékok., az Isteni szeretet; az igazság, és a szenttség, ezek az Istentől származnak, ő is hinti ezeket szivünkben, szent lelke által.

K Miért mondgya az Apostol. hogy a világosság Attyánál nintsen változás. se aváltozásnak árnyékozása?

F Mert meg akarja mutatni hogy az az. Isteni világosság a mely az Istenben vagyon, mint maga eredetében. nem olyan mint anap. mely a testes állapotokat világosittya, ennek világosága változo, a fellegek azt el fedezik, de az az Isteni. nap, mely ami lelkünket világosittya. soha meg nem változik. ami büneink meg vakitván minket, el rekesztik elöllünk annak világosságát, a világosittya alelkeket, az is szenteli meg azokat a kik szentek.

K Mit tésznek ezek a szók, *mert akarattya szerént szült minket, az igazságnak igéjével.*?

F Azt tészik, hogy tsak tisztán, a maga szeretetéből és irgalmaságából adot nekünk új életet a keresztségben, és nem a mi érdemünkért, a melyben fogadot fiaivá tett minket, és előbb tett minket annyi sok számuaknál, kik nem voltak vétkesebbek nálunknál, az Isten szült minket az igazságnak igéjével, mert a mely igazságokat tanított, az Évangyéliumban, a kristus, keresztyéneké ugy lettünk, hogy azokat hittük. és követtük,

K Mit tésznek ezek a szok. minden ember gyors legyen ahallásra, és késedelmes a szollásra.?

F Szent Jakab arra int, hogy szorgalmatosággal halgasuk az Isten beszédit, és a jó intéseket. és azokhoz szabjuk hajlandóságinkot, és magunk viselésit. de keveset beszéllyünk, és

figyelmeteséggel; mert aki gondolatlanul, és sokat beszél, a sok vétekben is esik, mivel szent Jakab szerint a nyelv az egész testet meg fertezteti; és a gyehénától fel gerjesztetvén, felgyulasztja életünknek. tellyes forgását., 3. 6. ritka is hogy a sok beszédben, hivalkodás, hazugság. ember szollás. rágalmazás. ne légyen.

K Miért teszi azt is hozzá, hogy késedelmesek legyünk a haragra?

F Mert az igen ritka hogy a sok beszéd között vetekedések ne támadgyanak, a melyek haragot indittanak, a harag idegenséget, azután gyűlölséget. okoz, a harag az elmét fel haborította, az okoságot el távoztattya, olyat mondat, és gondolat velünk, a mely se nem igazságos, se nem valóságos. ámbár okosan, és helyesen inttsünk is valakit., de ha indulattal vagyunk, nem leszen hasznos. ezért is mondgya szent Jakab, hogy az emberek haragja, az Isten igazságát bé nem tölti.

K. Melyek azok atisztátalanságok, és gonosznak bővölködési, a melyeket ki kel vetni, hogy bé vehessük az Isten igéjét szelidséggel.?

F. Lehet azokon érteni azt a kevély maga hittséget, mely el hiteti hogy bővölködünk észel, elmével, azért ellene is állunk gyakorta az igazságnak, ezért is nevezi ezt az Apostol tisztátalanságnak, és agonosz bővölködésinek, mert a szívet meg rontván, sok vétket okoz, az Évangyéliummal való ellenkezésért, holot az Évangyéliumi ige, az üdvességnek magja azokban. kik azt szelidséggel veszik bé, és ahoz képest viselik magokat.

Évangyélium.

szent Jan. 16. 5.

És most ahoz megyek. aki engem küldöt, és senki közölletek meg nem kérd engem. hová mégy, de mivel hogy ezeket szollottam néktek, szomorúság töltötte bé szíveteket, de én igazságot mondok néktek, használ néktek hogy el mennyek, mert ha el nem megyek, avigasztalo nem jö hozzátok, ha pedig el megyek, el küldöm ötet hozzátok, és mikor az el jövend, meg feddi avilágot abünről, és az igazságról, és az ítéletről, a bünről ugyan, mert nem hittek én bennem. az igazságról pedig mert az Atyához megyek, és már nem láttok engem, az ítéletről pedig, mert avilág fejedelme már meg ítéltetett, még sokat kellene néktek mondanom, de most elnem viselhetitek, mikor pedig el jövend amaz igazságnak lelke, meg tanit titeket minden igazságra, mert nem szól ő magától, hanem valamiket hall, azokat szollja, és a melyek jövendők, meg hirdeti néktek, ő engem meg ditsöit, mert az enyimből veszi, és meg hirdeti néktek.

Magyarázat

K. Az Apostolok miért nem kérdék meg akristust hogy. hová mégyen. a midön az Atyához való viszá meneteléről beszél nékik?

F Mert halván atölle való meg válasokot, azon meg szomorodának, mivel testi és emberi ragaszkodással lévén az ő jelen létéhez. ragaszkodva, szívbéli keserüségnek miat. kérdést sem tehetének néki. hogy ha ahittől inkább, mint sem az érzékenységtől vezetettek volna, úgy meg kérdették volna hogy hová mégyen, remélvén azt, hogy ők is utánna mehetnek.

K. Miért mondá az ur, hogy használ nékik hogy el mennyen, mert ha el nem mégyen. avigasztalo nem jö hozzájuk. nem adhatáé nékik azt a vigasztalot. minek előtte el menne az Atyához?

F Igen is meg adhatta volna, de aböltsesége nem engedte hogy azt tselekedgye.

1. Mert igen testiek lévén, nem valának még abban az állapotban: hogy azt vehessék., készíteni kellett őket ilyen nagy kegyelemhez, lelki embereké kellett őket tenni.

2 A krisztus bizonyos jelét akarja adni Istenségének, és magát meg üsmértetni egyedül a hit által csak lelki képen., erre tehát szükséges vala az ő testi képen való el távozása, ezért is mondja a krisztus, hogy azok boldogok akik nem látták még is hittek, benne, *mi nem üsmériünk senkit test szerént* mondja az Apostol., *és ha üsmértük akristust test szerént, most már úgy nem üsmérjük, arégiak el multak, mindenek meg ujultak.* 2 Cor. 5. 16. 17.

3. A szent Léleknek ajándéka. akristus munkáiért való jutalomnak kellett lenni., a mellyek még el nem végeződtek vala, az ő életének áldozatával kellett meg érdemelni azt az ajándékot., el törölvén avétket, szükséges vala hogy azt az áldozatot. fel mutassa, egészen el végeze, és az Attya azt kedvesen vegye, de ez egyik sem lehet meg. mind addig még mennyekben fel nem mene, ahol az Attyának jobb keze felől ülven azt nékie maga mutatná bé, hogy pediglen ez az áldozat kedves és tellyes volt, annak jele és bizonyága. a szent Léleknek, az Anyaszent egyházra való bőséges ajándékinak ki ontása, ugyan ezen okokból nem küldé nekik avigasztalot eléb, hanem az ő ditsőséges menyben való menetele után.

K Mit tanulhatunk ezekből az igazságokból.?

F Azt tanulhattuk hogy egy keresztyén lélek, nem lehet addig abban az állapotban hogy vehesse avigasztalo lelket, se hogy örömit vegye ennek a szent léleknek, szenvedésiben, és szomorúságiban., valamég ellene nem mond az emberi vigasztalásoknak, és aláthato dolgok szeretetének, akár mely ártatlanok, legyenek is azok magokban., ha a hitből akarunk élni, el kel hagyni az érzékenységből való életet, a magunkhoz való szeretetnek hajlandóságát, és csak egyedül a krisztus világosságát. és az ő lelkének indulatit kel mindenekben követni

K Mit kel ezeken a szokon érteni, mikor a szent Lélek eljö, meg feddi avilágot abünről, és az igazságról. és az ítéletről.

F Azt kel érteni szent Chrysostomus szerént, hogy a szent Lélek, az Apostolok, és atanitványok szájok által szolván, sok tsudágot is téven általok, abálványozást el törölvén, és meg változtatván színét az egész világnak, a pogányok meg térésekel, meg fogja feddeni a világot, fő képen a hitetlen sidokot, a nagy vétekről melyet tselekedtek, hogy akristusban nem hittek, és ötet meg ölték, meg feddi őket az igazságról., meg mutatván nekik hogy ő akezdete, és eredete az igazságnak, hogy csak egyedül ő érette, és az ő érdemiért adatik az üdveség., meg feddi avilágot az ő fejdelmének ítéletéről, aki is az ördög, és aki az sidokot arra ingerlette. hogy ötet meg öllýék. oly igazságtalanul.

K. Miről lehet meg üsmérni a szent lélek vételét?

F Meg üsmérheti egy keresztyén arról, hogy a szent lelket vette, amidön életével bizonyoságot téssen mindenek előtt, akristus tanításának igazságaról, és az ő szenttséges voltáról., követvén az egyikét mint szabot rendét, és a másikat mint példáját, a midön pedig egy keresztyének élete meg nem egyezik az Évangyéliumi tanítással, és akristus szenttségével. a midön csak a teremtet állatokhoz kaptasollya magát, rossz hajlandóságának. mindenkor rabságban marad. és ellene nem mond tellyeséggel a világ fejdelmének, ezekről meg lehet üsmérni, hogy a szent lelket nem vette,

K Mit kel ki hozni ezekből a szokból. *mikor el jövend az igazságnak lelke. meg tanít titeket minden igazságra?*

F Azt kel ki hozni, hogy az Anyaszent egyház akinek ezeket mondá akristus, és akinek képei valának az Apostolok, meg tartója mind azoknak az igazságoknak, a melyeket ki nyilatkoztatot nékik, és a melyeket öntöt szivekben a szent lélek, az Anyaszent egyházhoz-kel tehát folyamodni; azt kel halgatni. és annak végezésin meg kel állani.

HUSVÉT UTÁN VALO 5^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

oh' Istenünk, akitől minden jók erednek, halgasd meg alázatos könyörgésinket, adgyad kegyelmedet, hogy kövesük sugarlásidot. tsak azokról gondolkodgyunk, a mik igazságosok, azokat kövessük, és ate gond viselésed alá adgyuk magunkot, a mi urunk. J. k.

Epistola.

szent jak. lev. 1. 22.

Legyetek pedig az igének tselekedői, és nem tsak halgatói., meg tsalván magatokat, mert haki halgatója az igének, és nem tselekedője, az a férfiuhoz hasonlittatik, aki meg tekénti természet szerént valo ábrázattyát atükörben, mert meg tekéntette magát és elment, és mindgyárt el felejtette minémü vólt, aki pedig bé teként a szabadságnak tekélletes törvényében, és abban marad, nem feledékeny halgató lévén, hanem a tselekedetnek követője, ez boldog léssen. azö tselekedetében, a ki pedig magát Istent tisztelőnek állittya lenni, meg nem zaboláván anyelvét, hanem meg tsalván. a maga szívét, ennek heába valo azö Isteni tisztelete, a tiszta, és makula nélkül valo Isteni tisztelet, az Isten s' az Atya előtt, ez, meg látogatni az árvákat, az özvegyeket, az ö háboruságokban, és makula nélkül magát meg örizni avilágtól.

Magyarázat

K. Miképen kel azt érteni, hogy azok, kik tsak halgattyák és nem követik az igét. meg tsallyák magokat.

F Mert az olyanok könnyen el hitetik magokal. hogy a mely jó erkölcsökre tanittya őket, azokat követik, noha valóságál nem követik. és így magokat meg tsallyák mivel tsak egyedül a kristus kegyelme; a jó tselekedetekel együt, szeretethetik, és követhetik a jó erköltsöket.

K. Mihez hasonlittya szent Jakab az ollyat. aki halgattya az Isten igéjit, és azt meg nem tarttya?

F Az olyan emberhez, hasonlittya, aki meg nézvén ábrázattyát atükörben., azonnal el felejtí mitsodás volt, egy kereszttyének az Evagyélium a tüköre, ugyan abban láthattya meg magát hogy mitsodás., az olyan tükör, a mely senkinek. nem hizelkedik, abban meg láttya mtskait és fogyatkozásit., ha magát jól meg nézi, azt is meg láthattya, hogy mitsodásnak kellene lenni, hogy ha a maga életét azokhoz a szabot rendekhez egyezteti, a melyeket abban talál, hogy mi kivető a szivében, és maga viselésiben, és hogy mit kellesék tselekedni, de aki azt tsak könnyen, és tsak futolag tekénti, semi hasznára nem fordul. és mindgyárt el fogja felejtteni a maga valóságos képit.

K. Miért mondgya, hogy annak heába valo az Isteni tisztelete, aki amaga nyelvét meg nem tartoztattya?

F Mert aki nem bír a maga nyelvvel, és nem tarttya azt az Isteni félelemnek, és a felebaráti szeretetnek határában, minden bizonyal rendetlen az olyannak a szive, mivel az Évangélium szerént, a szivből származnak az ember szóllások, káromlások, tisztátalan szók, hivalkodo beszédek, a másokat valo meg vetések, és több effélék, melyek a sok beszélgetésekből erednek, ezt pediglen, nem tsak a goromba, és vastag beszédüekre kel érteni, hanem még az olyanokra is, kik áitatosoknak tarttyák magokat. kik gyakorollyák az imadságot, a komuniot, és más jó tselekedeteket, de azt, meg nem tekintik, hogy a nyelvek mértékletlensége miat. egyszers mind el veszti a jót, a mely benne van.

K Miben tarttya szent Jakab avalóságos áitatoságot?

F Abban, hogy az özvegyeket, árvákat meg latogassák, és szomorúságokban meg vigasztalják, hogy tisztán meg tarttsák magokat avilág meg romlásától, tudni illik. hogy a jót tselekedgyék, és aroszat el kerüllyék, mert egyik a másika nélkül, haszontalan, mert lehet bizonyos jót tselekedni, de azzal tisztán nem maradnak, a világi meg romlásból, szeretik némelykor a világot, annak szokásit, és tartásit, ámbár gyakorollyák is a jó tselekedeteket, a jót nem lehet úgy tselekedni, a mint kívántatik, hogy ha azt nem az Isteni szeretetnek indulattyából tselekeszik, *a ki a világot szereti*, mondgya szent János, *abban nintsen Isteni szeretet* 1 lev. 2. 15. szent pál tilttya akereszttyéneknek, hogy ne avilághoz szabják magokat, hanem a kristushoz hasonlitsanak, a ki is az ő példájok, rom. 12. 2. vannak olyanok akik alamisnát adnak, sokat imádkoznak, a szenttségeket gyakorollyák. de akik a világi szokásokhoz alkalmaztattyák magokat, atársaságokat keresik, a könnyü életet szeretik, a tzifraságot, a mulattságokat, a kiknek elméjük a hejában valóságban forog, melyet a bölts szem fény vesztésnek nevezi, *fascinatio nugacitatis*. sap. 4. 12. és mind azokat a melyeknek egy kereszttyén. ellene mondot a kereszttségekor.

Évangélium.

szent jan. 16. 23.

És azon anapon semit nem kérdetek én töllem, bizony, bizony mondom néktek, ha mit kérendetek az Atyámtól az én nevemben., meg adgya néktek, eddig nem kértetek semit az én nevemben., kérjete, és el veszitek, hogy a ti örömetek tellyes légyen, ezeket példa beszédekben szollottam néktek, el jö az ora, midön már nem példa beszédekben szóllók néktek, hanem nyilván hirdetek néktek az Atyám felöl, azon anapon. kértek az én nevemben, és nem mondom néktek, hogy én kérem az Atyámtól érettetek, mert ő maga az Atya szeret titeket, mivel hogy ti szerettetek engem. és el hittetek hogy én az Istentől jöttem ki. ki jöttem az Atyától, és evilágra jöttem, ismég el hagyom evilágot, és az Atyához mégyek, mondák néki az ő tanitványi, imé most nyilván szollasz, és semi példa beszédet nem mondasz. most tudgyuk hogy mindeneket tudtz, és nem szükség néked, hogy valaki téged meg kérdgyen, ebben hiszük, hogy az Istentől jöttél ki.

Magyarázat

K Mitsoda a kristus nevében valo kérés?

F A hogy, az Atya Istennek valo imádságinkban tsak egyedül az ő halálának érdemeiben vessük bizodalminkt, és nem a magunk érdemiben, ő egyedül. az Isten, és mi közöttünk valo közben járonk, ő is mutattya bé az Attyának, fogadásinkot, és kérésinket, könyörögvén érettünk, ugyan önéki, és ő érette engedi azt meg a mit tölle kérünk, egy bünösnek nintsen magától semmi olyan érdeme, a melyért meg adhatná az ur kérésit, ha valamit akar meg nyerni, szükséges hogy annak érdemét vegye magára, aki ő érette meg holt, és kérni ötet, hogy

méltoztassék könyörgesit bé mutatni az Attyának. drágalátos szenttséges vérivel együt. melyet a kereszt fan ontotta ki érettünk, ugyan ezért is végezi az Anyaszent egyház az imádságit ilyen formában, kérünk tégedet ami urunk Jésus kristusunk által., valamint szent péter mondgya hogy más által. nem adatik üdveség. ugy nintsen se jó tselekedet, se jó könyörgés, tsak ő általa, és mint hogy nagy maga hittség volna, ha ki a maga nevében akarna kérni, és nem a közben járonak nevében, az is nagy maga hittség volna, az ő közben járosága nélkül kivanni az üdveséget, az esettől fogvást, az Isten semmit nem engedet másképen tsak a kristus nevében, és ő általa, semmit is tölünk el nem vészen, tsak az ő érdemi által, és az ő nevében.

K. Mint hogy a kristus azt igéri nekünk, hogy meg nyerjük mind azt. valamit az ő nevében kérünk, honnét vagyon tehát hogy meg nem halgattatunk.?

F Mert gyakorta., mint szent Jakab mondgya, nem ugy kérjük a mint kellene. jak. 4. 3. a midön nem alázatoságal, bizodalomal. és álhatatoságal kérjük, hanem még az üdveségel ellenkezöt kérünk, két színü szivel könyörgünk, kérvén az örökös jókót, de azokal. a földieket is ohajttyuk, az életnek minden alkalmatoságit., és az emberi vigasztalásokat, nem kel tehát tsudálni ha meg nem halgattatunk, a kristus nevében valo imádságoknak, olyanoknak kel lenni, mint az övéi voltanak, mivel ő semmit nem kért az Attyától, egyebet, hanem ami üdveséginket, és annak szükséges uttyait. hogy oda el érhessünk, valamit kérünk imádságinkban, két dologbol áll, ő nagy alázatoságal. és tekéletes bizodalomal könyörgöt. ő az imádságot mind holtig álhatatosan gyakorolta, kövesük tehát ötet, és meg halgattatunk, kövesük az Isten rendelésit, tsak egyedül az ő akarattyát kövessük. valamint akristus tsak azt követte és tselekedte, és meg fog minket halgatni.

K. Miért mondá az ur az Apostolinak. hogy még semmit nem kértek az ő nevében.

F Meg akará vélek üsmértetni, hogy el nem hitették magokal ugy a mint kívántatnék. hogy egyedül, ő, az Isten, és az emberek közöt a közben járo, és hogy nem valóságal kérnek az ő nevében, de abban bizonyosok lehetnek, hogy az Attyától mindent meg nyernek az ő nevében, mert az Attya szereti őket. azért hogy ők is szeretik ötet. mint Fiát, és hisznek benne, mivel akristusban, az Isten Fiában valo hit nélkül, és szeretet nélkül, nem könyöröghetünk ugy amint kel, és ezek nélkül semit meg nem nyerhetünk,

K Az Istennek hozánk valo szeretetinek, és akristushoz valo szeretetünknek, mit kel bennünk okozni,?

F Azt hogy. szüntelen gondolkodgyunk. az Istennek mi hozánk örökké valo szeretetéről. és arról a szeretetről, a mellyel tartozunk a kristusnak, el hitetvén magunkal., hogy az Isten tsak annyiban szeret minket, a menyiben mi szerettyük az ő Fiát, és a menyiben engedelmeskedünk néki, parantsolati szerént élvén, és az Isten minket tsak öbenne és ő érette szeret. erős bizodalomal lehetünk tehát, hogy az Isten minket az örökké valo életre készítet, és arra el is juttat, az ő Fiának érdemi által.

ROGATIO NAPJÁN

Imádság

Adgyad mindenható Istenünk, hogy nyomoruságinkban, a te joságodban vetvén bizodalunkot. meg oltalmaztassunk minden nyomoruságoktól. ate gond viselésed által, ami urunk. J. k.

Epistola.

szent jak. lev. 5. 16.

Vallyátok meg azért egy másnak ati büneiteket. és imádkozatok egy másért. hogy üdvezüllyetek, mert sokat használ az igaznak szüntelen valo könyörgése, Illyés hozánk hasonló ember volt, szenvedő, és imádsággal imádkozot. hogy ne lenne eső a földön, és nem lett eső három esztendeig. és hat holnapig, és ismét imádkozot, és az ég esőt adott, és a föld meg adta az ő gyümölcset, atyám fiai ha ki el tévelyedik közületek, az igazságról, és meg téríti valaki ötét, tudni kel. hogy a ki meg térített abünöst, az ő tévelygő utyárol, meg szabadította annak lelkét ahaláltól. és el fedezi a bünöknek sokaságát

Magyarázat

K. Mire int minket szent Jakab. a máj levelében?

F Arra int, hogy ne csak azoknak vallyuk meg büneinket akiknek hatalmuk vagy a meg botsátásra, hanem még az olyanoknak is nyisuk fel szívünket, akik Isten félok, és jó tanácsot adhatnak nekünk, hogy miképen viseljük magunkot. vagy is leg aláb segíthetnek imádságokkal. hogy botsánatot nyerjenek Istentől, mivel igen hasznos az igazaknak könyörgése.

K Az Isten meg halgattyaé mindenkor az ő szolgait a midön abünösökért könyörögnek,?

F Ha meg nem halgattya is mindenkor, a midön a bünösökért könyörögnek, nem azért, hogy könyörgések ő előtte kedves nem volna. hanem gyakorta azoknak fogatkozásokért vagy, akik az ő imádságokban ajánlyák magokot, mert nem viselik úgy magokot, hogy meg nyerhesék a mit nekik kérnek, nem kívánnyák meg változtatni éleyeket, avétekre vivő alkalmosságokban meg maradnak. el nem hagyják ragaszkodásokot., és rossz szoktatásokot, azon. nem munkálódnak, hogy meg gyözeék rossz kívánságokot, magokon semmi erőszakot nem akarnak venni,

K Miért adgya szent Jakab az Illyés példáját előnkben a ki bé zárja az eget, hogy esőt ne hintsen a földre, és azután fel nyitgya, hogy az eső esék?

F Mert ez a példa, igen nagy hasznunkra vagy, ha tudnánk azal élni. 1. tarthatunk attól. hogy a mi rut vétkeinkért. a szentek igasságot ne kérjenek Istentől, ellenünk. és hogy bé ne zárják imádságokkal. az Istennek kebelét előttünk, és meg ne gátolgyák, hogy a kegyelemnek esőjét hintse háláadatlan szívünknek földgyében., 2. azt is meg tanulhattgyuk abból., hogy ha az Istennek, egy szolgájának. olyan hathatos volt előtte imádsága, az egész Anyaszent egyháznak., aki suhajtoz és könyörög érettünk, imádsága hathatosab lészen., hogy nekünk irgalmaságot nyerjen, hogy ha mi is ő véle együt kérjgyük.

K Mit hágy nekünk szent Jakab az iránt. aki el tévelyedik az igazság uttyárol.?

F Azt hágya, igyekezünk azon., hogy viszá hozhasuk ez a köteleség. nem csak az egyházi szolgákot tekénti, hanem mindnyájjan ahiveket is, és az ollyannak veszedelmén mindennek kel szánakodni; akönyen valo hágyás ollyankor nagy véték volna, szükséges tehát. hogy jó példánkal, intésünkel, imádságinkal., viszá hozuk atévelygésből, és meg térésére valo kegyelmit kérjgyük Istennek, erre mindenek kötelesek, mivel annak lelkiért, akristus, mind vérit, mind életét adta, ha sok fáradságalis, de viszá kel ötét hozni az üdvözítőnek.

K. Mitsoda jutalma vagy a annak, aki felebaráttyát segitti üdveségiben?

F. Szent Jakab azt mondgya, hogy aki meg téríti a bűnöst, és ki veszi tévelygéséből., meg szabadítja annak lelkét, és el fedezi a maga bűneit, az az, hogy aki az atya fia üdvességin munkálodik, a maga üdvességin munkalodik, és másoknak bocsánatot kérvén, magának hasonló kegyelmet., és irgalmaságot nyer, ez így lévén, a mi magunk üdvessége kötelez arra, hogy igyekezzünk az atyánk fiai üdvességeken., és hogy azon legyünk. minden modal, imádságal. példa adásal., oktatásal., jóságunkal, és közönségesen, mind azokal., a mikel szolgálhatunk, üdvességeknak., ezeket el követvén. a töbit, az Istenre kel hagyni, és ha szinte hasznát nem látnok is munkánknak, de minden bizonyal: annak jutalmát veszük. hogy ha semit el nem mulatunk. hogy a bűnöst magában szállítsuk, és a rossz uttból ki térítsük.

Évangélium.

szent luk. 11. 5.

Es mondá nékik. kinek vagyon közületek baráttya és hozzája mégyen éj félkor, és mondgya néki, barátom. adgy nékem három kenyeret költtsön, mert egy barátom jöt hozám, az utrol, és nintsen mit eleiben tennem., és az onnét belől felelvén. azt mondgya, ne bánts engem, már az ajtot bé zárták, és az gyermekim velem vannak a hálo házamban. nem kelhetek fel, és nem adhatok néked, és ha ő álhatatosan zörget. mondom néktek, hanem ád is néki fel kelvén. azért hogy baráttya, mind az által annak untatásáért, fel kél, és ad néki valamenyi kel. én is mondom néktek, kérjetek. és adatik nektek., keresetek, és találtok, zörgessetek, és meg nyittatik néktek, mert minden a ki kér, el veszi, és a ki keresi meg talállya, és azörgetőnek meg nyittatik. kitsoda kér pedig közületek kenyeret az atyától, vallyon követ adé néki, avagy halat, vallyon ahalért, kigyot adé néki, avagy ha tyuk tojást kér, vallyon skorpiot nyujtté néki, ha azért ti gonoszok lévén, jó adományokat tudtok adni ati fiaitoknak, menyivel inkább a ti Atyátok menyből jó lelket ád az ő tölle kérőknek.

Magyarázat

K Mit tanulhatunk amái Évangéliumban lévő példa beszédből

F Azt tanulhattuk. hogy ezeken a napokon., a mellyek az imádságra és apenitentzia tartásra vannak rendeltetve., mi formában kel kérnünk, hogy meg halgattassunk, mitsoda, buzgoságal, álhatatoságal, és mint egy [mint egy] alkalmatlankodásal, az aki abarattyának kapujára mégyen zörgetni éj félkor, az az, akisértetben, a nyomoruságban, az olyan keresztyén, aki érezvén mind a maga, mind a mások lelki szükségéit., nagy sietséggel keresi hogy meg orvosolhasa., mind amások, mind amaga nyomoruságit. és az ajó akaro akihez folyamodik, nem más hanem az Isten, aki minket sokal inkább szeret, mint mi magunkot, és aki sokal gyorsab az adományra, mint mi az el vételre, de buzgo könyörgésinkre adgya meg kegyelmet.

K Ha az Isten kész az adományra, miért akarja hogy ötet serénységgel, és mint egy alkalmatlanságal kérjük?

F Azért, hogy jobban meg éreztesse velünk egy részint a mi gyengeséginket., és szükséginket, és más részint, drága voltát azoknak ajoknak, a melyeket kérünk, és hogy nagyob buzgoságal ohajtssuk azokat, ha Isten azokat könnyen meg adná: és tsak első kérésünkre, azokat kevésre betsülnök. és mint hogy kevés fáradságal jutnánk azokhoz, azoknak meg tartásán sem igen igyekeznénk., nem kel tehát azon tsudálkozni, ha sokan akeresztyének közül semit nem vesznek, vagy ha, hamar el vesztek, amit vettek, mert leg gyakrabban úgy mennek az imádságra, mint ha semmit nem kellene se kívánniok, se kérniek, szükségéket se nem üsmérik, se nem érzik, ez is az oka, hogy olyan figyelmetlenül imádkoznak, mint ha keveset gondolnának azal, hogy meg, vagy meg ne halgatassanak.

K. Miképen kel tehát kérnünk, hogy meg nyerhessük a mit kérünk?

F Hogy az imádság jó legyen., azt kel leg aláb valóságál kivánni, hogy az Isten kegyelmében vissza térhessünk. erre valo nézve kezdgyük el abünt meg utálni. a mely ellenségivé téssen minket, legyünk azon. hogy meg gyözhesük rosz kívánságinkot, és el hagyhasuk rosz szokásinkot. a melyek aroszban vetnek, hogy ha magunkon erő szakot nem veszünk, mivel szent Agoston szerént, imádkozni., és azonban mindenkör avétekre vivő alkalmatóságban meg maradni, a nem imádkozás, hanem az Istent boszontás, és a kegyelem helyet. a melyet kérnek, az ő irtoztato boszu állását várhattya magokra.

K. következike ebből, hogy a bünösnek nem kel imádkozni?

F Éppen nem következik., söt még nekik vagon arra leg nagyob szükségek, örökös veszedelemben lévén minden orában, tartoznak ökk, örökös kárhozatnak büntetése alat nagyob buzgoságal. és szorgalmatóságál. imádkozni. de leg elsöben is azt kel. nagy fohászkozásal kérni; hogy az Isten ronttsa el irgalmaságából a kötelet melyel avétekhez vannak kötetve, és utáltassa meg vélek avétket, hogy a szükségekre valo kegyelmet meg nyerhesék, mivel, valamég avétekhez valo szeretet uralkodik a szivben., addig az Isten irgalmaságának kebele előttök bé lesz zárva, és minden imádságok haszontalan

K. Mitsodásnak kel még lenni az imádságnak a melyre tanit minket akristus ebben a példa beszédben.?

F Elöször., valamint az az ember, aki ajó akarojának kapujára mégyen éttzaka, zörgetni. egyebet nem kérvén kenyérnél, a mely leg szükségeseb az élethez, ugy nekünk is nem kel egyebet kérni hanem a kegyelemnek kenyerét, mely a mi lelkünk eledele. és a mi alelkünk üdveségire, és az Isten ditsöségire szolgálhat. 2. valamint ő meg vallya alázatosan. hogy kenyere nintsen, nekünk is meg kel vullanunk szükségben valo létünket, 3. ő mind addig zörget., valamég alkalmatlanságára kénszerittek jó akaroja fel kelni és adni néki amit kér, ugy nekünk is álhatatosan kel könyörögnünk, meg ne ütözünk ahalasztáson, és elne unnyuk avarakozást, ha szinte ugy tettzenék is. hogy meg vettettek.

K. Miben áll az alázatoság, amelyel kel imádkozni

F Abban hogy szivünköl borullyunk le Isten előtt, valamint egy koldus tselekeszik egy gazdag előtt. akitől alamisnát vár, el hitetvén magunkal, nyomoruságinkot, szegénységinket és hogy mitsoda nagy szükségünk vagon. segittségire, ne bizunk amagunk erejében, se azt ne gondollyuk, hogy az Istennek szüksége vagon reánk,

K. Mitsoda az az álhatatoság. amelyel kel imádkozni?

F Azal mint egy alkalmatlankodni kel, annak a jó akaronak, akihez folyamodunk sürgető imádságinkal. és else botsásuk., valamint Jákób, valamég áldását nem adgya reánk, az ilyen erőszakos alkalmatlankodás, kedves Isten előtt, azért azal meg sem elégszik hogy kérjünk. hanem azt akarja, hogy ugy keresük kegyelmének kintsét, valamint az el veszet drága jószágot kerésik. és hogy mind addig zörgessünk. irgalmaságának kapuján, valamég mint egy kénszeritessék azt meg nyítani.

K Mitsoda haszna vagon annak az álhatatoságnak az imádságban.

F A nagy böségel meg jutalmaztatik, hogy ezajó akaro. aző jó akarojának alkalmatlanságára, nem tsak három kenyeret ad, hanem még mind azt is ami kívántatot, az Isten is hasonlo képen meg adgya mind azt, amit tölle kérnek álhatatoságal. és békeséges türelel, és még többet is, a mint reméllettek volna, és inkább tekintvén szükségeket. mint sem kéréseket. nagy böségel

adgya nekik kegyelmét., jó és meg tömöt, és meg rázot, és ki folyo mértetet adnak ati kebeletekben, mondá akristus luk. 6. 38.

K Mi formában ád nekünk az ur bizodalmat. az imádságinkban?

F Az Istent olyan Atyához hasonlítja, aki az ő Fiához, tellyes szeretettel. vagyon. a ki néki nem követ ád, kenyér helyet, se nem kigyot hal helyet., se nem scorpiot tojás helyet; a melyből azt hozza ki, hogy ha egy ember aki magában gonosz, de a ki mind azon által jókót tud adni fiának. annál is inkább az Isten, aki maga ajóság, jó lelket ád azoknak. kik azt kérni fogják ő tölle, minden bizonyal inkább is szeretet minket, mint az atya azö gyermekét. és ezért a szeretetért meg adgya nekünk a mit tölle kérünk. ha ugy kérjük a mint kell, akár mely nagy dolog legyen a, ha a nekünk szükséges

ÁLDOZÓ TSÖTÖRTÖKÖN

Imádság

Hiszük minden hato Istenünk, erős hittel, hogy a te egy Fiad, a mi meg váltonk, a menyekben fel ment a mái napon., adgyad kegyelmedet, hogy mi is abban a menyei lako helyben vitessünk lélekben, a mi urunk J. k.

Epistola.

Apost tsele. 1. 1.

Első beszédem ugyan ó Teofile, mind azokrol volt, a melyeket Jésum tselekedni. és tanítani kezdet. mind a napig melyen parantsolván az Apostoloknak, a szent lélek által, a kiket választot, fel vétették, kiknek meg is mutatta magát elevenen. szenvedése után sok bizonyságok által, negyven napig jelenvén nekik, szolván az Isten országáról; és együt évén. meg parantsolá nekik hogy jérusálemből el ne mennének, hanem meg várnák az Atya ígérítit. melyet hallottátok. (ugy mond) az én számbol, mert jános vizzel keresztelt., ti pedig szent lélekkel kereszteltettek meg, nem sok napok után. azokáért akik egybe gyültek vala, kérdik vala ötet mondván. uram az időben állatodé helyre az Izrael országát? mondá pedig nekik, nem ti dolgotok tudni az időket, vagy az alkalmatoságokat, melyeket az Atya, a maga önnön hatalmában helyheztetett, hanem el veszitek erejét, a felyül reátok jövő szent Léleknek, és tanoim lesztek nékem Jerusálemben., és az egész Judaeában és samariában, és mind a föld végéig. és mikor ezeket mondotta volna, szemek láttára fel emeltették, és a felhö bé takará ötet, az ő szemek előll, és mikor néznék ötet. az égben menni, imé két férfiu álla melléjek. feje ruhákban, kik mondák, Gallilaéai férfiak, mit állatok az égben nézván, ez a Jésum. a ki fel vétetett ti tölletek, az égbe, ugy jö el, a mint láttátok ötet az egbe menni.

Magyarázat

Mit mondasz ezekről az első szokrol, első beszédem azokrol volt. a melyeket Jésum, tselekedni. és tanítani kezdet?

F Azt mondom hogy az üdvezítő, akinek egész élete nekünk bizonyos példánk lehet, az után tanitot minek utánna sokáig követte volna mind azt, valamire tanította az embereket és hogy minden maga viselése élő Evangyélium volt, harmintz esztendő koráig. nem predikállot, olyan alázatos, alá való és magános életet élt, a melyet tsak az Isten tudgya, és a mely meg mutattya hogy mit kel nekünk is tselekedni mind addig a még az Isten nem hi az egyházi

szolgálatra, mind ez az idő. az Évangélium predikálásának készületire volt, a mely predikálás kevés ideig tartott, ez örökös példája lehet azoknak, akiket az Isten az egyházi hivatalokra rendel, a melyekből meg tanulhattuk; miképen kel azokhoz készülni, nem sok az egész iffiuságot akersztségnak ártatlanságában el tölteni, ajó erkölcsöknek gyakorlásában, az alázatos és magános életben, az imádságban, és az szent írásoknak tanulásában, hogy mind ezek fundamentumi legyenek annak az épületnek, melyet ahegyre kel építeni, és a melynek az egész világot kel világosítani., mert az Évangéliumot hirdetni. minek előtte azt kövessék, avétkes vak merőség volna, és hejában valo munka., aki azt tanította a mit soha nem követet. rend szerént a haszontalan. és azok az igazságok a melyeket prédikál, mind anyi bírák, a kik meg itélik ötet.

K A kristus miért jelent meg sok izben. atanitványinak, menybe menetele elöt?

F Azért, hogy el hitethesse vélek fel támadását. és hogy minden kételkedést ki vegyen az elméjékből. mivel azt igen nehéz meg fogni, hogy akerszten meg holt. és el temettetett test, a harmadik napon fel támadgyon. szükséges vala tehát. hogy sok izben meg jelenyék, ahit erősítésére, de még azis szükséges vala, hogy az a jelenés sok számu nép előtt lenne, azért hogy sok számu bizonyságok bizonyíthatnák meg a fel támadást. hogy azon mindnyájan meg egyezzenek, és egyik amásikával ne ellenkezők, a mely természet szerént lehetetlen lett volna. anyi sok nép közöt. hogy ha adolog tellyeséggel bizonyos nem lett volna, a mi pedig a menybe menetelnek titkát illeti. a Jésus menyben menetelének. tsak alátásais elegendő volt, hogy vélek el hitesse, hogy valóságosan oda fel ment. mivel a bé fejezője volt, a fel támadás titkának, és azt könyü el hinni. hogy a fel támadot test, fel is mehet menyekben

K. Miről oktatta a kristus az Apostolit fel támadásától fogvást menyben menetelég. ugy mint negyven napig?

F Az irás azt mondgya, hogy az Isten országáról beszélet nékik, az az, hogy mind azokra oktatta őket. a melyek tekintették az igazság predikálását. az Anyaszent egyház igazgatását, a szenttségeket, atitkokot, és meg erősítte őket ahitben, és a tudományban., mellyet tanítot volt nekik halála elöt, tartozunk tehát keresztyénebb étellel és tselekedetel tisztelni a szent negyven napokat, mivel azokban, mi érettünk oktató eszerént az Apostolit, a kik minékünk predikálották, a mit ő tölle tanultak,

K Miért parantsolá nékik hogy Jérusalemben maradnának. mind addig még el nem veszik a felyül valo eröt?

F Azért, mert hogy méltán lehesen az Isten munkáját mivelni, és az egyházi szolgálatot. haszonat, és áldásal. követni, nem elég tsak arra hivatatni. hanem még a szent léleknek erejét is el kel venni, a midön még gyenge valaki, magánoson kel maradni, és várni az orát, a melyben teltzik Istennek eröt küldeni. mert a, mondgya szent Bernárd, igen nagy veszedelemben forog, aki magát szent szolgálatra hagyja fel emeltetni, hogy ha nem tellyes Isteni szeretettel.. Jerm. 18. supr Cant hasonlonak kel lenni a tsorgo elöt valo valuhoz, a melyből akor foly ki aviz mikor tele vagyon, és nem a tsatornához, a mely egészen ki önti a vizet. magának semit nem hágy.

K. Mit felel a kristus az Apostolinak. a midön azt kérdék hogy ha abban az időben állittyaé helyre az Izrael országát?

F Meg fedde kérdésekről, mondván. hogy nem azö dolgok meg tudni az időket. és az alkalmatosagokat. mellyek az Attya hatalmában vannak, igen veszedelmes az Isten szándékit és a jövendöt vizgálni. igen nagy tévelygése az elmének tsak avilági és a haszontalan dolgokban foglalni agondolatot., és azt fel nem emelni az örökös dolgokra. ahit által. a pedig nagy böltseség nem kivanni azt meg tudni a mit Isten el akart elöttünnk rejteni. el hitetvén

magunkal., hogy a nem a mi üdvességünk hasznára való; hanem a szükséges nekünk hogy éllyünk az igazságokkal. melyeket ki nyilatkoztatot. és szabjuk azokhoz életünket.

K Mitől vagyon hogy az Apostolok olyan nagy figyelmeteséggel nézték az urat fel menni. még az után. is a midőn már szemekel nem láthatták.?

F Mert igen nehéz vala nekik attól meg válni a kihez oly erősen voltak kaptsolva, hogy pediglen azt a testi ragaszkodást ki vegye elméjükből. az Angyalát küldé hozzájuk, aki el fordította rolla testi szemeket, hogy csak a hitnek szemével tekintssék az után ötöt, ugyan erre való nézve is mondatá nekik, hogy a második el jövetelekor szemléllýék ötöt. amikor el fog jöni mint bíró, hogy meg büntesse. vagy meg jutalmaztassa az embereket. érdemek szerint. ebből meg tanulhattuk hogy szüntelen fel emellyük lelki szemünket az ég felé. hogy ót szemléllýük akristust. az ő Attyának jóbján, és az ő kebelében. kövessük ötöt szívünknek kívánságival. ót is imádjuk ötöt, várjuk az ő második el jövetelét, mondjuk el gyakorta azt az imádságot., a melyet maga hagyot, hogy jöjjön el az ő országa, hogy uralkodgyék bennünk kegyelme által, és mi is uralkodhassunk véle együt az örökké valóságban.

Évangélium.

szent márk. 16. 14.

Utolszor a letelepedet tizen egynek jelenék meg, és szemekre hányá az ő hitlenségeket, és szivek keménységét, hogy azoknak, kik látták ötöt hogy fel támadot volna, nem hittek, és monda nekik, el menvén az egész világra predikállýatok az Évangéliumot, minden teremtett állatnak, aki hiszen és meg keresztelkedik üdvezül. a ki pedig nem hiszen, el kárhozik, azokat pedig akik hisznek. ezek a jelek követik, az én nevemben ördögöket üznek ki, új nyelvekkel szolnak, kigyokot vesznek fel., és ha valami halálost isznak, nem árt nekik, a betegekre kezeket tészik, és meg gyógyulnak, az ur Jésus pedig minek utánna szolla nekik, fel véteték menybe. és ül az Istennek jóbjára, azok pedig el menvén. prédikállýanak mindenüt, az ur vélek együt munkállýodván, és a beszédet meg erősítvén. következendő jeleket.

Magyarázat

K Mit kel tselekedni hogy el lehesen kerülni a feddést mellyet tett akristus az Apostolinak, az ő hitlenségekről. és szivek keménységéről?

F kérjük tölle azt a kegyelmet, hogy halgassuk engedelmeséggel. és alázatosággal az ő igéjít, kérjük hogy lágyítsa meg sziveinket, adván belénk élő hitet, és az igazságnak szeretetét, amely amenyei jók felé emellye kívánságinkot, és meg utáltassa velünk avilági jókot.

K. A kristus azt parantsolá az Apostolinak. hogy az egész világon predikállýák az Évangéliumot. miért nem predikállýották tehát mindenüt, hanem csak egy részinek,

F Mert ezeket, nem csak az Apostolinak monda hanem az ő személyekben, az utánnok valojoknak, a kik predikállýották az Évangéliumot az Apostolok halálok után. és akik prédikállýani is fogják, mind addig valamég az egész földön el légyen hirdetve

K. Elegendő a kereszttség, és az Évangéliumban való hit, az üdvességre?

F Elegendő csak az élő hit légyen, azt a jó tselekedetek kövessék, és meg tarttsák az Isten parantsolatit hűségel

K. Fel találodé azt az Évangéliumban, hogy nem lehet üdvezülni jó tselekedetek nélkül?

F Ennél nintsen semi világosab., azt látom szent mathénál, hogy amely fa gyümölcsöt nem hozz, atüze tétetik 3. 10. hogy az örök életet el lehesen érni, a parantsolatokat meg kel tartani. math. 19. 17. *mit használ valakinek mondgya szent jakab. 2. 14. 17. azt mondani hogy hite vagon, ha tselekedeti nintsenek, vallyon üdvezithetié azt ahit? ahit tselekedetek nélkül meg hólt önnön magában szent pál azt mondgya, hogy az Isten meg fizet kinek kinek. a maga tselekedeti szerént rom. 2. 6.*

K A tsudák szükségesek valánaké az Anyaszent egyház fel állítására?

F kéttség nélkül hogy szükségesek valának, mivel az Apostolok, akik szegények, és tudatlanok valának semi hírek, se nevezetek nem lévén, mitsoda erővel. vétethették volna bé az emberekkel az olyan új, és rend kívül valo tudományt., a mely ellenkezet anyi sok hamis vallásal., az embereknek. kívánságival. és hajlandóságival, a mely azt jovalotta, hogy meg kel ölni az ó embert., a rossz szokásokat ki kel gyomlálni, a szívet meg kel változtatni, és a mely meg akará utáltatni minden nemzeteket, mind azt, valamit addig szeretet, és imádot., miképen vétethették volna bé az ilyen tudományt, a mint bé is vétették, és imádtattak volna egy olyan embert, akit agonoszok. és a tolvajok közö számlálták., és fel feszítették, hogy ha olyan rend kívül valo nagy tsudákat; nem tettek volna, a melyek el hitethessék az egész világal, hogy azok az egy ügyü, és alá valo emberek, a menynek, földnek Istenétől küldettettek, és attól. aki ura a természetnek.

K ki adta nekik azt a nagy biztatást. és bátorságot hogy olyan nagy dologhoz fogjanak?

F Az Istennek mindenható kegyelme adta, mert látták hogy a krisztus menyekben felment, ahol az Attyának jóbján vagon. és biztak az ő segítségiben, mert meg ígérte volt nekik. erre valo nézve adák magokat oly bátorságal. akisértetekre. üldöztetésekre, szenvedésekre, kinokra, és ahalálra, szenvedének. de győzedelmesek maradának., és a halálok ditsőségekre válék. *mert éretted öldöklöttetüink nap estig.* mondá szent pál, *ugy tartatunk mint a meg ölni valo juhok. de mind ezekben győzedelmesek vagyunk. azért aki minket szeretett.* rom. 8. 36. 37.

K. Nem nehezebbé mostanában hinni, mint sem az Apostoloknak. kik szemekkel látták akrisztusnak fel támadását, és menyben menetelét.?

F Nem nehezebb mostanában hinni, ha testi szemekkel nem láttyuk is, a mi vallásunknak bizonyági nyilván valok, és ugyan azok, mostanában is, valamint az előtt, azok atsudák, jövendölések, melyeket olvasunk a szent írásban, és a mellyeket láttyuk hogy bé töltek. a krisztusban. a tanítványiban. és az Anyaszent egyházában, azok nekünk bizonyágink, az Apostolok is azokat bizonyítottak, de még tovább; azt láttyuk hogy azoknak az alá valo embereknek, tsudálatos munkájok, véghez ment. mivel abálványozás el töröltet, a nemzetségek meg tértek, a keresztyéni vallás és az Anyaszent egyház fel álitott, és fent áll. tizen két saeculumoktól fogvást, ez olyan bizonyág. a mely ellen semit nem lehet mondani, ha ki az okoságal akar élni, mert ha az Istennek mindenható keze nem segítette volna az Apostolokat, soha ökk azt, véghez nem vitték volna, vagy a sok tsuda tételek által vitték tehát azt végben, de ugy a mi vallásunk és az Anyaszent egyház fel állítása, az Isten munkája, vagy tsuda tételek nélkül, a pedig minden tsuda tételnél nagyobb volna, hogy tizen két tudatlan halász, ugy el meg változtassa az egész világnak színét; ez is nem lehet a mindenható Istennek segítése nélkül. de mind ezek után az Apostolok ugy hitték valamint mi, a mit testi szemekkel nem láttak, látták a krisztus személyében az embert, aki beszéllet, járt, menyekben fel ment, de nem látták az ő Istenségit. aki munkálodot az emberben, aki szegény, és alá valo rendben láttot lenni, nem látták atitkokot, a melyeket mivel és amelyeket ök sem foghatták meg, valamint mi, de látván anyilvánságos bizonyágokat, ök azokat erősen hitték, azok abizonyágok. pedig mostanában is meg találtnak az Évangéliumban

K. Az Apostolok nem tsalhaták meg magokat, vagy olyat irni, hogy meg tsallyák anépet?

Fök egyikét sem tselekedheték, 1. meg nem tsalhaták magokat, mert látták atsudákat, a melyeket akristus tett, és azoknak bizonyosága volt az egész nép, ök magok is tsudákat tettek, valamint akristus előre meg mondotta volt nékik, mert ha tsudákat nem tettek volna, hogy hihettek volna benne,? tsak jó kedvekből. adták volnaé magokat anyi veszedelemre; hogy rolla bizonyoságot tegyenek, és az ö Evagyéliumát hirdessék. anyi sok számu népeknek., kik ellenségi valának az igazságnak, és a kiknek hatalmától retteghettek. lehetet volnaé nékik mindent fel áldazni, söt még élettyeket is, hogy bizonyoságot tegyenek egy olyan emberől. és annak vallását oltalmazák, aki vélek tsudát nem tétetett volna, noha meg ígérte.

2. olyat nem irhattak, hogy meg tsallyák a népet. mert 1. az egész világ tudgya, hogy ezek az első predikátori az Évagyéliumnak, egy ügyüek, tudatlanok, és hitelek nem volt, az ilyenek nem alkalmasak arra, hogy olyat talállyanak fel, a melyet már anyi saeculumtól fogvást követik, ök minden tartozkodás nélkül az egész világ eleiben terjesztették gyengeségeket. hitetlenségeket., és fogyatkozásokat, ilyen formában pedig el nem hitethették volna. a mit mondtak, vagy irtak hogy ha tsak anépet akarták volna meg tsalni. 2. azt nem merték volna mondani hogy tsudákat tesznek, se azt, hogy a tsuda tételnek, és a nyelveknek ajándekja, a hivek közül sokaknak adatot. hogy ha az igaz nem lett volna, de sött még nyilvánóságos, mert könnyü lett volna öket atsalárdságban érní, 3. hogy ha azokat az ajándekokat az Apostolokban. és más hivekben valosággal nem látták volna, mindenek el hagyták volna öket, és senkit meg nem térítettek volna.

K Miképen kel tisztelni a menyben menő kristust?

Fugy hogy magunkot mindentől el vonyuk, minden fösvenységtől, kevélységtől. nagyra vágyástol; gyönyörüségektől emellyük fel az égben szivünket akristusal. és kövesük kivánságinkal, se a kevélység. se a nagyra vagyás, se a fösvenység, fel nem mennek véle az égben mondgya szent Agoston, legyünk nagy figyelmeteséggel a mái napon azon szokra. melyeket minden nap mond a pap a népnek, emellyétek fel sziveteket, és felellyük igazsággal, mi azokat fel emeltük. az urhoz, eszerént kel tehát szentelni a mái innepet, de ne ugy hogy tsak a mái napon emellyük fel szivünket. és holnap a földi dolgokra le függeszük.

ÁLDOZO TSÖTÖRTÖK UTÁN VALO VASÁRNAPON

Imádság

Adgyad mindenható örök Isten hogy akarátinkot akarátod alá vessük. és a mi szivünk. valosággal imádgya szent Felségedet; a mi urunk J. k.

Epistola,

szent péter. 1 lev. 4. 7.

Mindeneknek el közelgetet pedig avége, legyetek az okáért okosak, és vigyázatok az imádságokban, mindeneknek előtte pedig az egy máshoz való szeretet, szüntelen légyen bennetek, mert a szeretet bé fedezi abünök sokaságát, gazdálkodok egy másnak zugolodás nélkül, mindenitek amint vette az ajándekot, azt egy más közöt szolgáltatván, mint az Istennek sok féle ajándekinak sáfári, ha ki szól, ugy mint az Istennek beszédit, ha ki szolgál, ugy mint az eröböl, melyet az Isten szolgáltat. hogy mindenekben tiszteltessék az Isten a kristus Jesus által, kinek ditsőség és birodalom örökkön örökké Amen.

Magyarázat

K. Miért int minket arra szent péter, hogy okosak. és vigyázok legyünk az imádságban

F Azt akarja hogy okosak legyünk, az az, hogy mértékleteséggel, és ragaszkodás nélkül éllyünk ateremtett állatokal., mert a teremtet állatokhoz való szeretet és ragaszkodás, a lelket meg nehezítettik., azt akarja hogy vigyázok legyünk. az az. hogy mindenkor az elmére figyelmezzünk, ne hogy el merüljön valamely veszedelmes gondolatokban, mivel az Isten meg nem halgattya., a hideg, és abuzgoság nélkül való imádságot, a midőn csak az ajakunkal kérjük.

K. Miért akarja hogy mindennek előtte az egy máshoz való szeretet szüntelen legyen bennünk?

F Mert a szeretet nélkül, nintszen valóságos jó erkölcs, a nélkül semmink nintszen., és azal, mindenünk vagyon., mivel szent pál szerént, az alamisna, és amártyrság is haszontalan a felebaráti szeretet nélkül, az a lelke a jó tselekedeteknek, és erkölcsöknek, szent péter azt akarja, hogy a szüntelen való legyen bennünk. az az, hogy szeresük a felebarátot. ha szinte meg bántanais minket, mert a mi szívünknek, minden időben. és mindenben kel az Istent szeretni, az Istent pedig nem szerethettyük. ha a felebarátot nem szerettyük

K Mitsoda értelemel fedezibé abünök sokaságát a felebaráti szeretet?

F A felebaráti szeretet, bé fedezi a vétkeket, a midőn másoknak meg bocsátunk., és a miéinket eltöröli, aki pedig felebarátyját úgy szereti mint önnön magát., az el fedezi, takarja, szenved, és meg bocsátja az ellene tett vétket, és a sokszori meg bántódás, sziviben el nem oltya a szeretetet, de azokra okot nem ad, se azokat jóvá nem hagyja, a vétek abból áll valóságosan. ha a teremtet állatot magáért szerettyük, az Isteni szeretet, mely az Istent magáért szereti, ellenkezik azzal. a rendetlen szeretettel.. és szivünkben, meg nem gyarapodhatik.

K A felebaráti szeretet kötelezé arra hogy meg bocsásunk, felebarátunknak, és meg ne büntesük?

F A kiknek hatalom adatot kezekben., úgy kel meg bocsátani vétkeket. valamint az Isten meg bocsátja, meg büntetvén őket irgalmas keménységgel, amidőn azok nagyok. meg kel büntetni a vétkeket, szeretetből, és minden uton módon meg kel téríteni; meg nem kel engedni hogy el veszen, büntetetlen hagyván őket, a midőn pedig hatalmunk nintszen, akkor kegyeséggel kel véle bánni, hogy meg jobbittsa magát; a mit pedig el nem hagyatathatunk véle, azt el kel szenvedni sohajtással. és érette való imádsággal.

K Mitsoda azugolodás nélkül való gazdálkodás?

F A, hogy házunkhoz fogadgyuk a szegényeket, főképen az Isten félokét, és örömel gazdálkodgyunk nekik, valamint ha akristusnak magának gazdálkodnánk, nem zugolodván se a költségért, se a fáradságért.

K. Mire kötelez minket szent péter, a midőn azt hagyja. hogy szolgállyunk felebarátunknak, az ajándék szerént, melyet vettünk?

F Azt akarja. hogy kiki, amások jóvára, és üdvességire fordítsa a tálentumit, és ajándékit. mindenkben, mivel másokért vette azokat Istentől, azokat vévén, azoknak nem ura, hanem ki osztogatoja, azokért nem kel magát el hinni, mint ha maga saját jószága volna, se azokat el nem kel ásni, és haszontalaná tenni, mert a felebarátyja, és az Anyaszent egyház jóvára vette. mert más képen. arest szolgállyának nyomoruságában esnék, aki akülső setettséggben vettetet, a nem csak az egyházi szolgállyot illeti. kiki a hivek közül vette valamely ajándékját az Istennek, amelyet tartozik meg szaporítani, és kinek kinek, amaga ajándéka szerént, kel szolgállyni

másoknak, szent péter kívánsága szerént, egy atya, egy anya, példának okáért, tartoznak arra fordítani minden ajándékjokat mellyeket vettek, hogy jól nevellyék tselédgyeket, azokat oktassák., ajó erköltsben tarttsák, és üdveséget nyerjenek nékik.

K Miképpen ditsöittsük az Istent mind abban valamit tselekeszünk.?

F Nagy alázatoságal kel azt magunkban meg üsmérni, hogy a mik Isten előtt vagyunk, tsak akristus kegyelméből vagyunk; hogy ami jót tselekeszünk, tsak ő tölle vagyon, tsak ő tölle származik., egy szóval, néki kel ajánlani minden tselekedetinket., amelyeket azért kel tselekedni, hogy ő néki tettzhessünk, és néki engedelmeskedgyünk.

Évangyélium

szent Jan. 15 26.

Mikor pedig el jövend avigasztalo kit én néktek küldök. az Atyától, az igazságnak lelkét, ki az Atyától szarmazik, ő bizonytságot téssen én felölem, ti is bizonytságot tésttek, mert eleitöl fogva velem vagytok, ezeket szollottam néktek, hogy meg ne botránkozatok, a synagogáktól meg fosztnak titeket, de eljö az óra. hogy minden a ki meg öl titeket, azt állittya, hogy az Istennek szolgálatot téssen. és ezeket tselekeszik néktek, mert nem üsmérik az Atyát, se engemet. de ezeket szollottam néktek, hogy midön el jö az óra, azokról meg emlékezetek, hogy én meg mondtam néktek.

Magyarázat

K. A szent lélek, és az Apostolok, miképen tettek bizonytságot a kristus Istenségiröl.?

F A szent Lélek belső képen, bizonytságot tett rolla. munkálodván a szivekben., az igazságnak szeretetét adta azokban. az Apostolok pedig külső bizonytságot tettek rolla, szent szabadságal predikálván az Evangyéliumot, és meg bizonyitván azt, sok tsuda tételekel., a hivek minden időben tartoznak bizonytságot tenni a tudományról, mellyet az Apostolok tanítottak., bé vévén azt hittel, és alázatos szivel, és vallást tévén arról. szájokal. és tselekedetekel, ugy a kristus szenttséges voltáról is, az ő életéhez szabván élettyeket.

K A szent Lélek sugarlása nem elegendő egyedül, az Apostolok predikálása nélkül?

F Nem elegendő, ki ki meg tsalhatná magát; mert ki ki azt gondolhatná, hogy a szent Lélek sugarlása, mind a, valami az elméjére jöne. és minden valami az akarattyával meg egyeznék, ha valamely gondolat keményen meg hatná elménket. sugarlásnak tartanak, valamint etörténik a fanaticusokal., ez okáért, leg bizonyosab voltáért, szükséges, hogy az szent Léleknek belső bizonytságot tétele, és az Apostolok külső bizonytságot tétele, egy mástól meg ne vallyék az Anyaszent egyházban. valamit az Apostolok hirdettek, a szent Lélek sugarlásából hirdették. és egyebet nem hirdettek, szükséges tehát hogy ebben a nagy dologban, valaki hogy magát meg ne tsallya, oktassa magát akristus tudományára, a mellyeket az apostolok tanítottak, és a melyet, az Anyaszent egyházban hagyták, és az utan visgallya meg a sugarlásokat, mert ha azal ellenkeznek, nem jönnek az igazságnak lelkétől, hanem, vagy ahazugságnak lelkétől, vagy az emberi elmétől. *A szent lélek*, mondgya az üdvezítő, *az enyimből veszi, és meg hirdeti néktek.* joan 16. 14. ebből következik, hogy valamit belsőképen tanit, akristustól, és az ő böltteségítöl vette, a ki is ugy származik a Fiutól, valamint az Atyától, az ember gyenge, vétkes, és tudatlan lévén, szükséges hogy meg változhatatlan rendhez szabja magát, az a rend pedig a kristus igéje, mely a szent írásban., és a tráditióban foglaltatik, ebből akut föből meritti a szent lélek az oktatást, melyel oktattya az embert belső képen. ezért is mondgya az Isten Fia, a tanitványinak, az igazságnak lelke meg tanit titeket, minden igazságra.

K A kristus miért nevezi a szent Lelket igazság lelkének?

F Hogy meg különböztesse nekünk, az Istennek lelkét, a világ lelkétől, a mely a hamiságnak lelke. és hogy meg üsmértesse velünk, ha ami gondolatink az Istentől vagynaké vagy az ördögtől. ha az igazságal meg egyeznek, az Istennek kel tulajdonítani, és ha. hamisak, az ördögtől, és avilágtól jönnek.

K A mely szenvedéseket. még előre meg monda akristus az Apostolinak., azok tekintiké ahiveket?

F Az a jövendöles tekénti mind azokat kik áitatoságal akarnak élni akristusban., a szent pál mondása szerint, ha az Évangyélium szerint élnek, üldöztetéseket fognak szenvedni, mind avilágtól. mind az ördögtől, ezeket tselekedgyék tehát azok kik akristusért üldöztetést szenvednek, hitessék el azt magokal. hogy valamit szenvednek, azt mind meg jövendölte a kristus, szeresék tehát ötet igazán. és az a vigasztalások lehet. hogy az igazságért szenvednek és remélhetik az örökké való holdogságot melyel meg jutalmaztatik hűségek, ha abban végig meg maradnak.

PÜNKÖSD NAPJÁN.

Imádság

oh' Istenünk a ki oktatód amái napon a hiveknek sziveket, a szent Léleknek világosságával, adgyad hogy meg elevenitetvén azon szent Lélekel., szeresük, és kedvellyük a mi igazságos, és mindenkor vigasztalásával elhessünk. ami urunk. J: k.

Epistola.

act. Apos.. 2. 1.

És midön bé telnének apünkösd napjai, minnyájan egyenlő képen, azon helyen valának és lön hirtelen az égből mint egy sebesen jövő szélnek zugása, és bé tölté az egész házat, ahol ülnek vala, és jelenének nékik el osztatot nyelvek, mint atüz, és szálla mindenikre ő közüllök, és bé telének minnyájan szent lélekel, és kezdének szollani különböző nyelveken. amint a szent Lélek ád vala nékik szollaniok. valának pedig jérusalemben lako sidok Isten félö férfiak, minden féle nemzetségből, mely az ég alat vagyon., eszozat lévén pedig sokaság gyülekezék egybe. és meg haborodék elméjében. mert halya vala kiki mind az ő nyelvén öket szollani. almélkodnak vala pedig minnyájan, és tsudálkoznak vala, mondván, imé minnyájan ezek a kik szolnak, nem Gallilaéaiké,? és miképen hallottuk mi ki ki a mi nyelvünket. a melyben születünk, pártusok, és medusok, és Élamiták, és akik mesopotámiát lakják, judéát, és kappadocziát, pontust, és asiát, frigiát, és pamfiliát, Egyiptust, és lybianak részeit, mely Czirene körül vagyon, és a Romai jövevények, a sidók, és a lött sidok, akretaiak, és Arabiaiak, hallottuk öket szollani, ami nyelveinken, az Istennek nagy dolgait.

Magyarázat

K. Az Isten miért akará hogy az Apostolok nagy sebeséggel jövő szélnek zugását halyák minek előtte a szent Lélek le szállyon reájok.

F Azért hogy meg rettentse érzékenységeket, és figyelmetesebbek legyenek., és hogy fel gerjese szivekben. azt a félelmet, a mely nélkül nem kel menni az Isten Felsége eleiben.

K A szent Lélek miért adgya magát az Apostoloknak tüzes nyelveknek képében?

F Hogy meg mutassa azon látható jel által, hogy az Isteni szeretetnek tüzeit fogja szivekben felgerjeszteni, hogy lángoló beszédet adgyon beléjük, a melyel hasonló tüzet gerjeszenek az emberek szivekben

K Az Apostolok miért vettek a sok féle nyelveken való szollásnak ajándékát?

F Mert sok féle népeknek kellett ki hirdetni az Evangéliumot, szükséges vala azért hogy mind őket meg érthessék, mind ők meg érthessenek másokat

K. Mit jelent az a sok számu nép aki tsudálkozot azon, hogy ki ki a maga nyelvén hallotta szollani az Apostolokat?

F Jelenti azt, hogy az Évangéliumnak predikálása, az egész nemzetekre ki fog terjedni, annak anépnek buzgosága, a melyel halgattya az Apostolokat. és atsudalkozás, a melyben vannak azért. amit látnak, és hallanak, kárhoztattya hidegségeket és figyelmetlenségeket az olyan keresztyéneknek akik olvasák. és halyák ezeket a tsudákat tsak úgy mint ha azok nem illetnének úgy minket, mint azokat, kik őt jelen voltak, ha ezeket nem élünk, és ha az Istennek anyi hozánk jószágára valo nezve őket még jobban nem szerettyük, mi menthet meg minket, a midön az ő ítélő széke eleiben kel mennünk

K Mit jelentnek azok, kik némellyek a nép közül tsufolák az Apostolokat, és azal káromolák hogy részegek?

F Jelentik azokat aszabados életüeket, kik tsufszágra fordittyák mostanában is. a szent dolgokat, kik meg vetik és meg szollyák, az Isten szolgait, az olyanoknak nintszen részek, a máii titokban., a szent lélek magát nem közli vélek, hanem meg hagyja őket az ő vakságokban, és meg romlottságokban.

Évangélium

Szent Jan. 14. 23.

Felelé Jésum és mondá néki, ha ki engem szeret, az én beszédimet meg tarttya, és az Atyám is szereti őtet, és hozzája megyünk, és lako helyt szerzünk nála, aki engem nem szeret, az én beszédimet meg nem tarttya, és abeszéd melyet hallottatok nem enyim, hanem azé, aki engem küldöt, az Atyáé, ezeket szollottam néktek, nállatok lévén, avigasztalo szent lélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld., atiteket meg tanit mindenekre, és eszetekben juttat mindeneket. valamiket néktek mondok, békeséget hagyok néktek, az én békeségemet adom néktek, nem ami képen avilág adgya, adom néktek, meg ne háborodgyék ati szivetek, se ne félyen, halottátok hogy én mondtam néktek, el megyek, és eljövök hozátok, ha engem szeretnétek. örülnétek azon, hogy az Atyához megyek, mert az Atya nagyob nálamnál. és most meg mondtam néktek, minek előtte meg légyen, hogy midön meg lészen. higyetek, immár nem sokat szollok veletek, mert el jött a világ fejedelme. és en bennem semie nintszen. de hogy meg üsmérje a világ hogy szeretem az Atyát, és amint parantsolatot adot nékem az Atya, úgy tselekeszem. kellyetek fel. mennyünk el innét.

Magyarázat

K kitsodák azok, akik az kristus igéjít, és az Isten parantsolatit meg tarttyák.?

F Azok, kik akristust szeretik, meg tarttyák mind addig még szeretik, A *szeretet*. mondgya szent pál. *béttellyesítése atörvénynek*, rom. 13.. 10. aleg nagyob parantsolat mondgya akristus.,

ahogy szeresük az Istent szivünköl, emagában foglallya egyedül az egész törvényt., és a profétákat, és ez a szeretet. lako helyivé és templomává teszi, a szenttséges Háromságnak ami lelkünket, az Atya fogadot fiává teszi. a Fiu. örökös társaivá. és szent Lélek. a szeretetnek tüzeit gerjeszti fel bennünk, és bé tölt ajándékival.

K Miért mondgya akristus hogy hozzája megyünk, és lako helyt szerzünk nála.?

F. Azért hogy erős reménséget adgyon nekünk, a végig valo meg maradásnak kegyelméről., hogy ha az Istent valóságat szerettyük; és hogy ha hiven meg tarttyuk beszédit, de az ilyen drága ajándék, azt kívánnya tölünk, hogy avétket meg utálljuk., és arra kötelez. hogy leg kiseb fogyatkozástól is tarttsunk, a mely meg szomorithatná a szent lelket. vagy el is olthatná bennünk, és meg gyalázná atemplomot, a melyben az Isten akar lakni; és amelyben egyedül akarja hogy ötet szeresék. imadgyák. és néki engedelmeskedgyenek.

K Magyarázd meg ezeket a szokot, *aki engem nem szeret. az én beszédimet meg nem tarttya.?*

F Ezekből azt láttyuk, hogy az Isten. nem figyelmez arra, hatsak külső képen tselekesznek jót, és tarttyák meg az ő beszédit., hogy ha ezek nem származnak szeretetétől; mivel szent pál. szerint aleg szenteb tselekedetek is magokban haszontalanok. Isten előtt., az Isteni szeretet nélkül; 1 cor. 13.

K Mitsoda békeséget ad avilág?

F Az abbol áll, hogy bizodalomal élyenek a földi jóságokkal; gyönyörüségekkel., gazdagságokkal; méltóságokkal., és hogy minden akivánság szerint folyon., és mennyen végben. de az ilyen békeség, ahitnek szemei előtt. roszab ahadakozásnál., ugyan ez a tsalárd békeség keményiti meg a bünöst tevelgyésiben, és rendeletlenségiben. az is vezetü batorsággal és tartozkodás nélkül a szélyes uton. a melyen fut a veszedelemre, az üdveztitő azt mondgya, hogy nem békeséget jöt hozni; hanem kardot, és hasonlást, egy szoval a bizonyos. hogy a világ nem adhat mást azoknak kik ötet nem szeretik, hanem külső, bizonytalan, tsalárd, és tsak kevés ideig tarto békeséget. és hogy azt, leg kiseb betegség. akadály, változás, el vesztetik velünk.

K. Mitsoda békeséget ad a kristus.?

F Az abbol áll. 1. hogy meg békélteti az embert., az Istenel, meg utáltatván véle avétket, és szeretetvén véle az igazságot, 2. abbol atsendeségből, a melyben vagon alá vetvén, akár mely keserves állapottyában. 3. a felebarátunkal valo igaz egyeségből. szeretvén ötet mint magunkot. az Istenért, meg botsátvén néki a miben meg bántot, és békeséggel szenvedvén az ő fogyatkozását, az ilyen békeség belső képen valo; igaz, és állandó, és az emberi hamiság az ellen nem tehet, a szegénység, nyomoruság, változás, nem hogy azt el venné tölünk, de söt még meg erősitti, az olyan lélekben. aki hiv az Istenhez., és kötelességihez, mert olyan jót szeret, és ohajt, a mely nem áll. azokon kik azt nem szeretik, és a melyet tölle erővel el nem vehetik. hogy ha tsak maga nem akarja.

K. Miért mondá az ur az Apostolinak, hogy ha szeretnék örülnének azon. hogy viszá menyen az Attyához, hát nem szeretéké, holot szomorkodának el menetelén.?

F Azt akará nekik meg mutatni, és nekünk, hogy nem a magunkhoz valo szeretettel, vagy haszonért, kel ötet szeretni, a mint ök szereték akoron, mivel az ő testi jelen valo léte, nekik nagy gyönyörüség volt, holot lelki. és tiszta szeretettel kel ötet szeretni, tsak egyedül, az ő ditsőségit, és a lélek üdveségit kel tekinteni., eszerént szereték ötet, menyben menetele után, amidön már nem testi szemekel., hanem ahitnek szemeivel. tekinték ötet., minékünk is eszerént kel ötet szeretnünk, valamint szent pál mondgya, ez idötöl fogvást. senkit nem

üsmérünk test szerént, és ha üsmértük a kristust test szerént. most már nem üsmérjük 2. Cor 5. 16.

K Miert mondgya az ur. hogy az Atya nagyob nálánál nem egyenlöé hozája mindenekben?

F Mert ugy beszél maga felöl mint ember; és nem ugy mint Isten. és ezen értelemel., aláb valo az Atyánál, a szent léleknél, és még magánál is.

K. Mitsoda értelme vagyon ezeknek a szoknak, *el jött a világ fejdelve. és én bennem semie nintsen.*

F Ez az értelme. hogy az ördög avilág fejdelve. lévén avétek által, és imádtatván magát avilágal. el jött hogy ötet meg öletesse; de ő benne semmi vétket nem talált.. és meg öletvén ötet igasságtalanul; azért elis vesztette, az embereken valo hatalmát, akik meg szabadultak rabsága alól. az ártatlannak halála által, erre valo nézve tartozunk szüntelen kérni az Istent hogy ronttsa el bennünk kegyelmével. arosz kívánságot, a mely bennünk gyükere minden véteknek, és gyengittse meg ugy az ördögnek hatalmát. hogy halálunknak oráján, semit ne találhason bennünk a mi övé lehessen.

PÜNKÖSD MÁSOD NAPJÁN

Imádság

óh Istenünk aki szent lelketet küldötted Apostolidra, enged meg népednek igaságos kérésit, ugy hogy meg adván neki a hitnek ajándékot, táplállyad is ötet bekeségednek kegyeségivel. ami urunk J. k.

Epistola

act apos. 10. 42.

Es meg parantsolá nékünk hogy predikálljuk a népnek és bizonyittsuk hogy ő az, aki az Istentől birojavá rendeltet az eleveneknek, és holtaknak. eröl minden proféták bizonyiságot tésznek, hogy a bűnnek botsánattyát az ő neve által veszik, minnyáján., akik öbenne hisznek, még péter. ez igeket szolván, a szent Lélek minnyájokra szálla. akik halgattyák vala az igét. és álmélkodának a környül metélkedet hivek. kik péterel jöttek vala., hogy a nemzetségekreis öntetet a szent lélek malaszttya, mert hallák öket nyelveken szollani, és az Istent magasztalni. akor felele péter, vallyon meg tilthattyaé valaki a vizet hogy meg ne kereszteltessenek ezek, a kik a szent lelket vették valamint mi. és meg hagyá hogy meg kereszteltetnének. az ur Jesus kristus nevében, akor kérék ötet, hogy egy néhány napig nálok maradna.

Magyarázat

K Mitsoda gondolatban kel lennünk., látván hogy a kristus mitsoda hatalmat nyert magának halálával, hogy meg itéllye az eleveneket és aholtakat?

F Igen kel attól félnünk. hogy meg ne bántsuk azt az Isteni birót, akin áll ami örökös sorsunk, enékünk igen nagy ók., hogy az ő Evangyéliuma szerént élyünk, és kövessük mindenben példáit, hogy kárhozatra valót ne talállyon magunk viselésiben, a midön az ő széke eleibe megyünk, hogy meg itéltessünk.

K. A sidok kik keresztyéneké lettenek, irigylettéké azt, hogy a pogányok is az Anyaszent egyházban bé mentenek,?

F Azok kik szent pétert kornélius századoshoz kísérik, tsudalkozának azon hogy láták a szent Lelket le szállani reája, és háza népire., mert pogányok valának, a Jérsalemi hivek, nem tarták helyesnek, az Apostol tselekedetét. de a midön okát adta volna tselekedetének, és elő beszélette volna. hogy mint lett meg adolog. azon ök meg örülének, és ditsöitték az Istent, ez a példa arra tanít, hogy imádjuk az Isten rendelésit. és irgalmaságát rajtunk, mi akik apogányok maradéki vagyunk, örüllünk, az eretnekek és bünösök meg téréseken., látván az Anyaszent egyház fiainak szaporodásokat., aki nem örül az ilyen nagy jón, meg mutattya hogy abban nintsen része, és hogy nem igazán valo fia az Istennek.

K. Mint hogy szent péter látta le szállani a szent Lelket reájok, miért keresztelé meg öket?

F Meg akará mutatni, hogy ha rend kívül valo utakon adgya is az Isten kegyelmét, de tartozunk atörvény alá vetni magunkot. a melyet rendelt, és élnünk kel azokal a modokal., melyeket előnkben adot, meg szentelésünkre, egy bünös, példanak okáért, tartozik a penitentiának szentségihez járulni, noha az Isten adhat néki némelykor tekélletes töredelmeséget., és szeretetet, meg minek előtte ahoz járulna, a kegyelmek, melyek meg előzik a szentségnek vételit, azért adatnak meg előre., mert magát az alá arend alá akarja vetni, amelyet az Isten rendelt az Anyaszent egyházban., erre valo nézve, ezek a meg tért pogányok azért vevék akereszttség előtt a szent lelket, mert készek valának azt tselekedni, valamit parantsolának nékik az Isten akarattyából.

Évangyélium.

szent jan. 3. 16.

Mert szerette Isten evilágot, hogy az ö egyetlen egy szülöt Fiát adná hogy minden aki ö benne hiszen. el ne veszen. hanem örök élete legyen, mert nem küldötte Isten az ö Fiát evilágra hogy itéllye evilágot, hanem hogy üdvezüllyön evilág ö általa, a ki öbenne hiszen, meg nem itéltetik, a ki pedig nem hiszen már meg itéltetett, mert nem hiszen az Isten egyetlen egy szülöt Fiának nevében, ez pedig az ítélet, hogy a világóság evilágra jött, és inkább szerették az emberek a setéttséget, hogy sem avilágoságot, mert az ö tselekedetek gonoszok valának, mert minden aki gonoszul tselekeszik, gyüölöli avilágoságot, és nem jö avilágoságra, hogy meg ne feddssenek az ö tselekedeti. aki pedig igazságot tselekeszik, avilágoságra jö hogy ki nyílatkoztassanak az ö tselekedeti. hogy Istenben lettek.

Magyarázat

K. Miben mutatta meg az Isten., a világhoz valo szeretetét?

F Nagyob bizonytságot nem adhatta. az emberekhez valo szeretetinek, és joságának. mint ahogy, egyetlen egy fiát adta nékik, akinél semi néki drágáb nem lehet, mi se eleget nem tsudálhattuk, se meg nem hálálhattuk az ilyen nagy szeretetet. de ami még tsudálatosab., ahogy azért szeretet minket elsőben, és olyankor amikor mi nem szerethettük ötet, hogy mi is ötet szeresük, és arra valo indulatot adgyon nékünk, a mely nélkül, soha sem szerethettük volna ötet. még nem is remélhattünk volna ilyen nagy jót, adgyuk tehát önéki magunkot egészen. valamint önékünk adta szerelmes Fiát. és még magát is Fiával. a mi leg nagyob nyomoruságunk, mondgya szent Agoston az, hanem szerettyük ötet. mind azon által az ö szeretete olyan hozánk, hogy örökös kinnal fenyeget minket, ha nem szerettyük., mind ezekért nagy háláadásal tartozunk néki, és kénszerítettünk ö néki szentelni szeretetünket, imádásunkot, szolgálatunkot, és mind azt, valami leg drágáb előttünk.

K Mi okra valo nézve küldötte el Isten a Fiát evilagra?

F Hogy meg szabadítsa az embereket, a vétek, és az ördög szolgálattya alól. és az örökös kárhozattól., hogy nekik igasságot, és szentséget adgyon evilágon, és a másón örök életet, hogy ha akristusban hisznek, hogy ha alázatosággal veszik bé, az Évangyéliumi tanításokat, de ő meg nem elégszik, a meg hólt, és tselekedet nélkül való hittel, hanem élő, és munkálodo hittel. kel benne hinni., olyan hittel, a mely örökösön hozzája kaptsollyon minket., és a mely nagyobra betsültesse velünk az ő keresztyének gyalázattját. a világi minden kintsnél.

K. Mitsoda akristusban nem hinni?

F A kristusban nem hinni a, ha meg vetik az igazságokat melyeket tanítot., vagy ha azokat mérsékelni akarják az emberi elmének okoskodásával., a midön azok meg haladgyák az okoságot; hanem akarnak élni arend szerént melyet a hit ad elönkben, mert az olyanal., aki a hitet vallya, és azt tselekeszi a mit tilt, vagy azt nem tselekeszi a mit parantsol, sokal keményebben bánnak, mint sem az ollyannal. a ki semit nem hiszen. mivel az olyan a maga lelke üsmérete ellen tselekeszik, a kristusban való hitet pedig, a hitnek tselekedeteivel kel meg mutatni

K Hol láttyuk azt, hogy az el kárhozot, a ki akristusban nem hiszen?

F Ezt láttyuk az ítéletben; melyet monda Isten Ádámra, a melyben minden emberek foglaltatnak; mint Ádám fiai, és mint bünösök, az eredendő bün által. nintsen más mód abban hogy el lehesen kerülni azt a kárhozatot, hanem tsak a kristusban való hittel, akit az Isten nekünk egyedül való szabaditonknak, és meg váltonknak adot, ugyan ezt is mondgya az ur, amái Évangyéliumban, *A ki ő benne nem hiszen már meg ítéttet, mert nem hiszen az Isten egyetlen egy szülöt Fiának neveben meg másut, A ki a Fiuban hiszen. örök élete vagyon, aki pedig nem hiszen. a Fiunak, nem lát életet. hanem az Isten haragja marad rajta.* joan. 3. 36.

K Mitől vagyon tehát hogy nintsenek minden emberek ebben ahitben, mivel más képen el nem kerülhetik az ítéletet,?

F. Mert mondgya az ur, *inkáb szeretik a setéttséget, atudatlanságot, és ahitetlenséget.* amelyekben neveltettek, *mint sem avilágoságát* az Évangyéliumi hitnek a mely egyedül meg szabadithattya őket, szeretik a setéttséget. mert el fedezi rosz tselekedeteket, és rendeletlenségeket, és utállják avilágoságot, mert ezeket ki nyilatkoztattya, és kárhoztattya, nem akarják szemeket felnyitani, mert nem akarnak ellene mondani annak amit szeretnek.

K. Azok kik a hitlenségben születtek, vétkeseké, hogy ha senki meg nem mutattya nekik a világoságot, és meg maradnak vakságokban?

F kétség nélkül vétkesek., és egy néhány féle képen, 1. mert ha szinte senki meg ne mutassa is nekik az Évangyéliumi világoságot, az eredendő vétekért az ítélet ala foglaltatnak, a melyet mondot Isten Ádámra, és Adámban, az egész emberi nemzetre.

2. sok számu vétekben vagynak, a melyek ellenkeznek a természet törvényével, a mely törvényt az Isten mindennek a szívében óltotta,

3. hogy ha az Evangyéliumot hallották predikálni, és nem akartak hinni, annál is vétkeesebbek. hogy ha az igazságot gyűlölik, és meg vetik avilágoságot kevélységeért, mint az olyanok kik bé hunnák szemeket, hogy anap világoságát ne lássák. a mely mindeneket világosít. az igazság a mely oly méltó magában a szeretetre, tsak azért gyűlölséges előttök., mert meg feddi őket tévelygésekről; kevélyek lévén. nem szenvedhetik hogy a világosága meg hassa lelkek üsméretit. és meg láthassak bünös voltokat

K Mitsoda hasznokra vagyon azoknak, kiknek élettyek., és tselekedetek. meg egyeznek az igazsággal.?

F Annak világosága. őket örvendezteti. nyomorúságokban vigasztalja, gyengeségekben segíti, és dicsőíteti vélek az Istent.

K. Melyek az igazsággal meg egyező tselekedetek?

F 1. Hogy magunkot bé vádollyuk. kárhoztassuk, tévelygésinket, penitencia tartó. és munkálodo életet éllyünk, 2. hogy a krisztus tanításival. meg egyező életet éllyünk, és tölttsük bé az ő kegyelmével, és az Isten akarattal való engedelmeségből, hivatalunknak kötelességeit

PÜNKÖSD HARMADIK NAPJÁN

Imádság.

Adgyad uram hogy szüntelen meg segítssünk a szent Léleknek erejével, aki irgalmaságából meg tisztítván sziveinket., meg is oltalmaz minden féle veszedelmektől a mi urunk. J. k.

Epistola.

act. apost 8. 14.

Midőn pedig hallották volna az Apostolok, kik jérusálemben valának, hogy bé vette volna samaria az Isten igéjét, hozzájuk küldék. pétert, és jánost. kik midőn el mentek volna, imádkozának ő érettek, hogy el vennék a szent Lelket, mert még senkire közüllök nem szállot vala, hanem csak meg kereszteltettek vala az ur Jézus nevében. akkor reájok teszik vala kezeket, és el veszik vala aszent Lelket.

Magyarázat

K. Mit tselekedének az Apostolok kik Jérusálemben valának., a midőn meg hallák hogy samaria bé vette volna az Isten igéjét, és szent filep. egyik ahét diaconusok közül. meg keresztelte volna őket?

F Az ő buzgoságok, és figyelmeteségek arra vivé őket, hogy hamarsággal el küldenek hozzájuk szent pétert és szent Jánost, hogy szent lelket adnának nékik. az az, hogy meg bérmállyák őket, mert filep diaconus lévén. fel adhatta nékik a krisztus kereszttségét, de nem abérmálást. a mely a püspökököt illeti, akik az egész papi hatalom vagyon., ez a példa meg mutatya az egyház pásztoroknak, hogy semmi meg ne tartoztassa az ő buzgoságokat, a melyel kel lenniük azoknak üdvösegekhez kik reájok bizatattak

K Azok az új kereszttyének, nem vettek valaé a szent lelket a kereszttségben, miért valának tehát. az Apostolok oly szorgalmatosok?

F Mert a kereszttségben a szent lélek, új fiaká. és új teremtet állatoká téssen minket a krisztusban, *sicut modo geniti infantes* 1 petr. 2. 2. és abérmálás szenttségiben, ugyan azon szent lélek, tekéletes kereszttyéneké téssen; erre való nézve. igen szükségesnek tartották. az Apostolok., hogy az új kereszttyének, ezt a második szenttséget fel vegyék, a meg keresztelkedet kereszttyén. olyan még mint az ujjonnan lett gyermek, hogy pedig nevedhessék, és magát meg erősithesse, az ördög, a test. és avilág ellen. hogy tekéletes, kereszttyén, és akrisztus vitéze lehesen. nagyob bőségü kegyelemre és jó erköltsre vagyon szüksége, hogy meg tarthassa, és nevelhesse, a világ, és a lelki ellenségek közöt, a kereszttségnek ártatlanságát. szüksége vagyon a szent Lélek ajándékira, hogy imádkozhassék,

munkálodhasék, szenvedhesen. és álhatatos lehesen, mert ő ami lelkünknek lelke, ezokáért, abermálásnak az a haszna, és ereje, hogy minket meg erősítsen, és meg gyökereztesen ahitben. reménségben, és az Isteni szeretetben., hogy bátorságot adgyon, a melyel ellene álhassunk. a tsufságoknak, meg nem pirulván az Évangyéliumért, és erőt adgyon hogy vallást tegyünk szonkal, és tselekedetinkel, a kristus nevéről, és meg is halyunk. ha kívántatik az igazságért, és az igaságért

K. Mit kellesék tselekedni, a midön olyan nyomorultak. vagyunk, hogy el veszítettük ennek a szenttségnek akegyelmit?

F viszá kel nyerni Istentől azt a kegyelmet, buzgo imádságokal., a penitentiának szenttségihez kel járulni, ahoz valo készülettel., ellene kel mondani az olyan személyekhez valo ragaszkodásnak, a kik meg gátolják. a szent Léleknek kegyelmét., és ugy kel élni, mint egy valóságos kereszténynek

Évangyélium.

szent ján. 10. 1.

Bizony bizony mondom néktek. aki nem az ajton megyen bé ajuhok aklába, hanem másut hág bé. lopo az, és tolvaj, a ki pedig az ajton megyen bé, pásztora ajuhoknak, ennek az ajton álló meg nyitnya, és aző szavát a juhok hallják, és aző tulajdon juhait nevek szerént hja, és ki viszi azokat, és mikor az ő tulajdon juhait ki botsátja, előttök mégyen, és ajuhok ötet követik, mert tudgyák az ő szavát., idegent pedig nem követnek, hanem futnak töle, mert üsmérik az idegennek szavát, epélda beszédet mondá nékik Jesus, ök pedig nem érték mit szollana nékik, mondá ismég nékik Jésum bizony, bizony mondom néktek, hogy én vagyok ajuhok ajtaja, minnyájan valamenyin jöttek, lopok, és tolvajok, és nem halgatták őket ajuhok, Én vagyok az ajtó, én általam a ki bé megyen üdvezül, és bé megyen. és ki jö, és legeltetést talál. alopo nem jö, hanem hogy tsak lopjon, és ölljön, és vessessen. én jöttem hogy életek legyen, és bővebben légyen.

Magyarázat

K Mit értesz az ajton menni bé, vagy másut hágni bé a juhok aklában?

F Az ajton megyen bé az olyan, aki apapságot, és az egyházi tiszttségeket, és méltóságokat, az Isten, és akristus rendelésiből veszi fel. a ki is az örökös lelki pásztor, és a kihez illikezeket ahelyeket osztogatni; másut hág bé pedig az olyan, a ki magát arra aszent szolgálatra adgya. ahaszonért, elő menetelért, vagy más egyéb emberi tekéntetért ezt a példa beszédet, a hivekre is lehet szabni, és ezen értelemel. akapun bé menni nem más hanem, az Isten szolgálattában menni, akár mely rendben és hivatalban, az kristus által; az ő kegyelmének segittségével, azokban nem keresvén egyebet, hanem az ő országát, és igasságát, nem is tekintvén egyebet hanem az üdveségnek uttyát. másut hágni bé nem más, hanem kevélységből venni fel valamely hivatalt. nem vizsgálván meg az Isten akarattját. se tanátsot mástól nem kérni, hanem atestől, és avértől, és el hagyni azt az utat, melyet az üdvezítő mutatot, tsak a fejeséget követni, és a tágas uton járni, élvén avilági szokás. és tartás szerént.

K Mitsoda ki menetele és vége vagyon ilyen két ellenkező maga viselésnek.

F Mint hogy az első, alázatoságal. és engedelmeségel követik akristus uttyát, ez az örökös pásztor. maga bé viszi őket abban amenyei legeltető helyre.,és a többi, élettieknek végén, irtoztato veszedelemben fognak esni, annál is inkább, hogy kevélységek fel emelte volt őket, az Isten rendelése ellen, ez így lévén, kinek, kinek, az örökös sorsa, azon áll, a mitsoda rendet,

vagy hivatalt. választ magának ez életben., csak egyedül az Istent illeti aválasztás, és az, hogy ki kit, a maga rendében helyheztessen, aki maga választta magának a hivatalt., és a ki magától megyen valamely rendben, hogy őt maga hasznát, és kedvét keresse, az olyan várhatta. hogy az utolsó napon; ki üzentetik az urnak házából., akinem az ő akarattját. hanem a magáét követte, az olyan el vettetik mint egy hamis szolga. ha proféta lett volna is., vagy ha tsudákot tett volna. és ördögöt üzött volna, math. 21. 22. a kristus szavai.

K. Mellyik a jó pásztor szava, aki hja az ő juhait?

F Az, az Évangélium, akristus kegyelmével együtt, a ki hja, és kényszeríti a lelkeket, hogy őket kövessék mint juhait, hogy őket akéskeny uton, az örök életre vezesse. valakinek nintsen olyan szava mint önéki, valaki ellenkezőt tanít. tanításával., az olyan vagy nem jó pásztor, vagy olyan hamis pásztor, aki el fordította az Isten uttyáról a lelkeket, hogy a veszedelem uttyára vezesse őket.

K Miért mondja akristus, hogy ő akapu.?

F Mert akristusban való hit által, érdemi által, és kegyelmi által, kel fel venni valamely hivatalt., és mennek bé a menyeknek országában

K. kitsodák alopok, és idegenek., kiknek szavát nem értik az a juhok,

F Azok, kik magokat a törvény. és arend ellen az egyházi hivatalokban avatták., az olyanokat nem halgatták az olyan valóságos hivek, akiket az Isten meg világosította és meg üsmértette; az olyan hamis profétákat, a fát meg üsmérik gyümölséről, és ahamis profétákat tanításokrol.

K. Mit ígér akristus az olyan juhoknak, kik halgatták, és hiven követik őtet.?

F Azt ígéri, hogy tselekedetek nem leszen jutalom nélkül., az igazságnak szeretetivel táplállya őket., az életnek kegyelmét meg adja nekik, és bé tölti őket az örökké valóságban. minden féle jóknak bőségével.

KÁNTOR SZEREDÁJÁN

Imádság

Adgyad uram, hogy avigasztalo. aki tölled származik. világosítsa meg elménket, és üsmértesse meg velünk, az igazságot, anekünk tett ígérete szerint szent Fiadnak. a mi urunk J. k.

Epistola.

act apost 5. 12.

Az Apostoloknak pedig kezek által sok jelek, és tsudák lesznek vala a nép közöt., és egyenlő akarattal valának minnyájan a salamon tornáztában, egyebek közül pedig senki nem meri vala magát hozájok adni, hanem magasztallya vala őket anép. inkább nevedik vala pedig az urban hívő férfiaknak és aszonyoknak sokasága, úgy hogy az uttzákra ki tennék abetegeket. és ágyakra, és nyoszolyákra helyheztetnék, hogy jövén péter, akár csak az ő árnyéka árnyékozná azoknak valamelyikét, és meg szabadítatnának azö betegségekéből., egybe gyül vala pedig a közél való városoknak sokasága is Jerusálemben, el hozván abetegeket, és a tisztátalan lelkektől gyötrettetteket, kik meg gyógyulnak vala minnyájan.

Magyarázat

K Mi az oka, hogy az Isten először anépet, és a szegényeket térítette meg, atsudák által, minek előtte meg térítené akirályokat, és a nagy renden lévőket?

F A, hogy a bűnösök meg téréseknek ditsősége, tsak egyedül akristus kegyelmének, és az ő minden ható lelkének adassék, mivel ha anép avilági hatalmások után vette volna bé a hitet, a nem tettzet volna tsudálatosnak, mert rend szerént a nép a nagy renden lévőknék példáit követi, az Isten az ő véghetetlen böltsségéből ugy akarta tehát. hogy a fejedelmek és a földi hatalmasok anépek után térjenek meg, és a kiknek példáit követvén. meg üsmerjék, hogy azon népet nem áltatták el, hanem az egész világnak meg változtatása, az ő mindenhatóságának erejéből vagon

K kitsodák olyanak., mint azok asidok kik nem mérnek vala együt lenni az Apostolokal. a salamon tornáztában.?

F Azok az olyan keresztyének, a kik szégyenből, félelemből, vagy valami más emberi tekintetből., nem akarják követni az Isten szolgait; és átallyák magokot hozzájuk adni az ő szolgálattját illető dolgokban, anép pedig aki tisztelettel, és ditsérettel vagon az Apostolokhoz, arra tanit, hogy ditsérjük. és szeresük másokban ajó erköltsöt. a melyet meg nyerhettyük mi is magunknak. az Istentől.

K Miképen tselekesznek vala az Apostolok, hogy meg bizonyítsák atudományt, melyet hirdetik vala anépnék., és hogy a népet meg erősítsék a kristusban valo hitben.?

F Az irás azt mondgya hogy sok jeleket. és tsudákat. tésznek vala, hogy sok betegeket visznek vala hozzájuk, a kiket meg gyógyították, és hogy szent péternek tsak az árnyéka is sokakat meg gyógyított, ha az Isten anyi eröt adot. egy halando ember árnyékának. kételkedhetünké abban. hogy most is ne adgyon a szentek esedezésinek, és teteminek, kik menyekben élnek, oh' ha mi olyan hittel és buzgoságal keresnök lelkünk gyógyulását, mint a melyekel keresi vala ez a nép testi gyógyulását. mi azt meg nyernök minden bizonyal. abban ne is kételkedgyünk hogy az Isten hamaréb meg nem adná azokat a kegyelmeket melyek az üdveség hasznára valok, mint azokat melyek atesti egésségre valok, hogy ha azokat illendö buzgoságal kérnök.

Évangyélium

szent Jan 6. 44.

Senki nem jöhet én hozzám, hanem ha az Atya aki engem küldöt, vonsza ötet, és én fel támasztom ötet az utolso napon, irva vagon a profétakban, és lésznek minnyájan meg tanítottak, minden aki az Atyától hallotta, és meg tanulta én hozzám jö, nem hogy az Atyát látta valaki, hanem tsak az, aki az Istentől vagon, az látta az Atyát, bizony, bizony mondom néktek; a ki hiszen én bennem, örök élete vagon, én vagon az életnek kenyere. az Atyáitok mannat ettek a pusztában, és meg holtak, ez a menyből alá szállot kenyér. hogy ha ki abbol eszik, meg ne hallyon, Én vagon az élő kenyér. ki menyből szállottam alá, ha valaki ekenyérből eszik. örökké él; és kenyér melyet én fogok adni, azén testem avilág életéért.

Magyarázat

K Miképen mennek a kristushoz?

F Az élő, és szeretettel valo hit által. de mint hogy magunktol hozzája nem mehetünk, az Isten adgya azt a hitet, és ugyan ő vonson a kristushoz, meg hatván szivünket szeretetével,

K. Mitsoda modon hattya meg szivünket?

F Az igazságnak üsméretit adgya belénk., meg utáltattya velünk a vétkeket, örömet ad szolgálattýára, félelmét abüntetésnek, reménségít ajutalomnak, és más egyéb ezer modon, amint már tettzik az ő joságának és böltseséginek meg hatni szivünket.

K. A kegyelemnek vonása. a melyel vonatunk akristushoz, eröltetié a mi akaratumkot.?

F Az Isteni kegyelemnek vonása. tellyes erővel, és hathatoságal, de ő nem erölteti akaratumkot, se akarattya ellen nem mivelleti, az akarásra hajttya egész szabadságal, kegyeségel; és menyei gyönyörüségel, arra amit annak elötte nem akart, és söt még a mit gyüölölt., de nem erőszakal, mind azon által akarni kel, Apostol azt mondgya, *hogy az Isten az, aki mibennünk. tselekeszi az akaratot, és avégben vitelt; jó akarattyából.* phi. 2. 13. mi ajót akarjuk, és azt végbe viszük, mind azon által ő munkálodgya. bennünk mind a kettöt; ez a két igazság mindenik hit ágazattya, és ha azokat meg nem foghattyuk, ez elménk gyengeséginek tulajdonittsuk, vallyuk meg azt, hogy Isten véghetetlen dolgokat tselekedhetik. olyanokat, a melyeket lehetetlen nékünk. meg fogni, és ilyen formában meg egyeztettyük ezt akét igazságot., mellyek ellenkezőknek tettezenek.

K. Miért mondgya akristus, hogy az ő Attya vonszon minket?

F Mert, az Isteni kegyelem, eröt ad, hogy erő szakot vehessünk a meg romlot természetünk hajlandoságín., a mely mindenkor ellene áll, az Évangyéliumi igazságoknak, és ajóknak mellyeket akarunk tselekedni, de az az erőszak kedves, és gyönyörüséges, amely nem hogy meg gyengitené a szabadságumkot, de söt még, meg erősitti, fel indittya, és munkálkodtattya, ugy a mint illik, ugy hogy akarjuk, meg is tselekeszük. szeretettel, és örömel azt, a mit akegyelem tselekedtett velünk., leheté ennél valami szabadjabb.?

K. Miért vagyon ameg irva, hogy minnyájan tanittottak lésznek az Istentöl?

F Azért, hogy meg tanullyuk, hogy hejában halljuk az Isten szavát., és olvasuk az irásokat, hogy ha aláthatatlan mester, az az, a szent Lélek, nem beszél szivünknek, hogy ha sugarlásával. nem tanittya nékünk az igazságokat, és nem adgya azokat. abelső füleket., a melyekel halgasuk szavát.

K. Mit téznek ezek a szók, minden aki az Atyától hallotta, és meg tanulta. hozám jö.?

F Ezek meg mutattyák, hogy mitsoda ereje, és hathatosága vagyon az Isten szavának. a midön a szivünknek beszél; nem halható szokal., hanem a szent Léleknek sugarlásából, mind azok akik. eszerént tanitatnak, akristushoz mennek, tehát azok mondgya szent Agoston., akik nem tanitattak. eszerént. hozzája nem mennek.

K. Miért mondgya az ur. hogy aki ő benne hiszen örök élete vagyon. holot azt el nem érik mind azok, akik őbenne hisznek.?

F A ki akristusban, szeretettel valo munkalodo hittel hiszen. a mint az Apostol mondgya; az akegyelmet birja, amely magja, és kezdete az örök életnek, és amely magában meg maradando, és álhatatos lévén, tsak amagunk vétke, ha el veszttyük; aki azt meg tarttya, és abban végig meg marad. minden bizonyal örök élete vagyon., mivel az, az álhatatosoknak ígértetett, meg, nem is kel azt tsudálni, hogy ha azok, kik végig meg nem maradnak ahitben, és akegyelemben, ha abban részek nintsen, akristus tehát azokról szól itt, akik mind végig hisznek ő benne.

K A kristus miképen élő kenyér?

F Mert ő lelki eledele lelkünknek, és kut feje az örök életnek, kik benne hisznek, és kik néki engedelmeskednek, a kenyér mely a testet táplálja, olyan materiális kenyér, mely csak a testi élet táplálására való, de a krisztus maga lévén az élet, olyan kenyér, a mely életet ad a holtaknak, azt az életet ő neveli, meg tarttya, tekéletesé, és örökké való életté teszi, és ezeket ő maga viszi végbe, a midön nekünk adgya magát, vagy az igéjében, vagy a szentségében.

K. Miért hasonlítja magát a mannához?

F Mert valamint a manna, úgy öis menyből le szállot kenyér meg testesülése által, és valamint amanna, az ő testámentum béli népnek eledele volt apusztában, akrisztus eledele az új népnek, ki evilágon áll, mint pusztában, és mint idegen, és aki szüntelen siet a menyei haza felé de ez az új manna, sokal hasznosab aréginél. amaz csak a testet táplálta. ez pedig a lelkét táplálja, amaz meg nem menthette az Izraélitákat, se atesti, se a lelki haláltól, epedig lévén az életye, mind azoknak, kik ezt illendő tisztességel eszik, a testnek meg halhatatlanságra való magja, és a léleknek, a boldog örökös életnek kut feje.

Évangélium.

szent luk 5. 17.

És lön némely nap, és ő üll vala tanítván, és a farisaeusok ülnek vala, és atörvény tudó doktorok, kik jöttek vala Gallilaeának és judeának minden kastélyiból. és jerusalemből, és az ur erejevala azok meg gyógyítására, és imé némely férfiak., agyban hozván egy embert., ki ina szakat vala, és ötet bé akarják vala vinni, és eleiben tenni. és nem találván mely felől ötet bé vinnék a sereg miat. fel menének ahéjazatra, és apadláson alá botsatták ötet középre mind agyastol, Jesus eleiben., kiknek hitét hogy látá, mondá, ember meg botsátatnak néked a te büneid. és kezdének gondolkodni az irás tudók, és a farisaeusok, mondván kitsoda ez? aki karomlásokat szól, ki botsáthattya meg a bünököt, hanem egyedül az Isten. hogy meg üsméré pedig Jesus az ő gondolatyokat, felelvén. mondá nekik. mit gondoltok szivetekben., mitsoda könyeb. mondanié, meg botsátatnak néked a te büneid., vagy mondani, kely fel, és járj,? hogy pedig tudgyátok, hogy az ember Fiának hatalma vagyon a földön, a bünök meg botsátására, mondá az inaszakatnak, néked mondom kely fel, ved fel az ágyadot, és meny a házadhoz, és mindgyárt felkelvén előttök, fel vevé az ágyát, melyben fekütt vala. és házához mene, magasztalván az Istent és minnyájan álmélgodának. és magasztalják vala az Istent, és bé telének félelemel. mondván. hogy tsudákat láttunk ma.

Magyarázat.

K. Mit jelent az az ina szakat ember. kit az ur meg gyógyítót?

F Jelenti a léleknek inaszakottságát, akinek egyedül akrisztus az orvos, atesti inaszakottság, el veszi a tagoknak mozgását, és a lelkét., a lelki inaszakottság pedig mely a véték, el veszi azokat a jó indulatokat és gondolatokat, melyeket Istentől vett, és olyan állapotban veti. hogy se nem munkálódhatik., se nem járhat az Isten uttyában.

K. Miért mondá annak az inaszakatnak, *meg botsátatnak néked a te büneid.?*

F Mert az az, ember. két féle nyavalyában vala, lelki, és testi nyavalyában, az első a másikat okozá. ugyan azon is kezdé el az üdvezítő mondván hogy meg botsátatnak néki a te bünei, azért, hogy semmi meg ne gátolná a testének meg gyógyulását, meg tanulhattuk ebből a példából., hogy mindenkor a vétkeinknek tulajdonítsuk a betegséginket, és nyomoruságinkot, és csak anyiban kel kivánnunk, azoktól való meg szabadulásinkot, a menyiben azok. segíthetik lelkünknek meg gyógyulását vagy is inkább, csak egyedül a te büneinknek a bocsánattyát kel

kérünk, nem kérvén atestnek meg gyógyulását, valamint ez az ember tselekék., mert azt, az ő jó akarói kérék helyette. mint hogy mi azt nem tudjuk mi hasznosab nekünk Isten előtt, az ő gondviselése alá hagyuk testünket, ne hogy meg adván atesti egészséget., és meg szabadítván anyomoruságoktól. el ne vegye töllünk a mi leg hasznosab. alelkünk üdveségire

K. Mire tanít minket, ennek az inaszakat ember. jó akaróinak felebaráti szeretetek, és hitek, akiknek kérésekre meg gyógyittá akristus ezt abeteget?

F világosan látjuk abból. hogy mint kel betsüllenünk az Isten féle embereknek imádságokat. akiket gyakorta kel kérünk nem emberi tékintetből; hanem azért hogy imádságok szükséges nekünk Isten előtt, azt is látjuk. hogy mitsoda kötelességgel tartozunk Istennek ajánlani könyörgésinket felebaratunk üdveségiért.

K. Mit téznek ezek a három szók, melyeket monda az üdvezítő, az inaszakat embernek, *kely fel, ved fel az ágyadot, és meny aházadhoz.*?

F 1. Fel kel kelnünk, el kel oldanunk ateremtett állathoz való kötelet, a mely minket arosz szokásoknak ágyához kötözöt, és amely nem engedi nekünk hogy az Istent szolgáljuk, és az ő parantsolatiban járjunk.

2. El kel vinnünk az ágyunkot melyen feküttünk meg kel gyöznünk rosz kívánságinkot. viselnünk kel rosz hajlandóságinknak terhét, noha nehéz légyen is azoknak meg gyözese.

3. A házunkhoz kel mennünk. valamint az inaszakat ember. a szivünkben kel térnünk, ajó lelki üsméretnek békeségében maradnunk., ót kel áldoznunk az urat, és halágot néki adnunk hozánk való kegyelmiért, azt is el mondhatni hogy a ház. ahová kel menni meg térésünk után. a menyei ház., oda kel sietnünk. avétektől való meg szabadulásunk után, és oda igyekezünk életünknek minden napjaiban

KÁNTOR SZOMBATYÁN

Imádság.

óh Istenünk aki meg tartoztattad alángnak sebeségit, hogy ahárom iffiunak ne árthasson, enged meg szolgálidnak hogy semi vétkes tűznek fel gerjedésit magunkban meg ne engedgyük a mi urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. rom. 5. 1.

Meg igazulván azért ahit által, békeségünk legyen az Istennel. ami urunk Jesus kristus által. ki által vagyon járulásunk is ahit által akegyelemre, a melyben állunk és ditsekedünk, az Isten fiait ditsőségének remenségében, nem tsak ebben pedig hanem ditsekedünk aháboruságokban, tudván hogy a haboruság türest szerez. atüres pedig próbálást, a próbálás pedig reménséget., a reménség pedig meg nem szégyenit. mert az Isten szeretete ki ontatot a mi szivünkben, a szent Lélek által, aki nekünk adatot.

Magyarázat

K. Mitsoda ahit által való meg igazulás.?

F A nem más, hanem ahalálos vétkekből, és a teremtet állathoz uralkodó szeretetből való ki kelés, a kegyelemre, és a teremtőhöz uralkodó szeretetre való menetel. ugyan ezen kegyelem. és szeretet által, leszünk Isten fiaivá.

K. Mellyek azok a hasznok, a mellyeket a meg igazulásnak kegyelme. munkálodik a lelkünkben;?

F A máj letzke ötöt teszen fel, az első hogy békeségünk legyen az Istenel, a krisztusnak lelke, és érdemi által, amely békeség. belső örömet, és menyei gyönyörűséget okoz bennünk. az Istenhez való meg térésünkért, nem olyan tsalárd békeséget. mint a mely vétke örömet okoz. a földi jóknak, gazdagságoknak, tiszttségeknek birásokért, egy igaz léleknek, gyönyörűsége, a krisztus szenvedéseinek gyümöltse, és a világi öröm, aszívben uralkodó vétkeknek és rossz kívánságoknak meg romlot gyümöltse..

K. Mellyek a következő három hasznai a meg igazulás kegyelmének?

F A második a, hogy meg erősítsen minket a jóban, ahalatosság tégyen az Istenhez, és hogy végig meg tartson az ő szolgálattyaiban. a harmadik, a, hogy el távoztassa szívéket, az itt alát lévő dolgoktól, és az örökké valókhöz kaptssolja azt, a reménség által, a világnak fiait. minden ditsőségeket a földi jóknak birtokában tarttyák, az Isten fiait pedig abban, hogy a menyei jókót várják, a negyedik a, hogy tsak egyedül a krisztusban való fogadot fiuiságinkot betsültesse velünk, és azt az örökséget, amelyre részt ad, *most Isten fiait vagyunk*, mondgya szent János, *és még nem jelent meg. mitsoda leszünk, tudgyuk, hogy mikor meg jelenik, hasonlok leszünk hozzája mert meg láttyuk ötöt, amint vagyon.* 1 epist. 3. 1.

K. Mellyik az ötödik haszna a meg igazulás kegyelmének,?

F A, hogy, a krisztusért való szenvedésben. örömet találunk, békeséggel szenvedni a nyomorúságokat, ez elég volna egy filosofushoz, de azokat szeretettel. és alázatosággal szenvedni, egy valóságos keresztyénhez illik, azokban tenni pedig a ditsőséget. és az örömet, az Apostoli kegyelem., és tekelletes keresztyéni jó erkölts, ezért is mondgya az Apostol, *hogy a háborúság türeést szerez, a türeést pedig próbálást, a próbálás reménséget, a reménség pedig meg nem szégyenit, mert az Isten szeretete ki ontatott a mi szíveinkben a szent Lélek által aki nekünk adatot.*

K. kitesdők azok. a kikben. a háborúság keresztyéni türeést szerez?

F Azok, kik a krisztus lelkében élnek, kik az Évangéliumhoz alkalmaztattyák a lelteket, és nem a világhoz, a kik meg vetik mind azt., valami az idővel el mulik, kik a nyomorúságot úgy tekéntik, mint az Istennek hozzájuk való szeretetének jelét, és mint magját az örökké való jóknak. a melyek után suhajtoznak, ellenben pediglen a háborúság, türehetlenséget, szomorúságot, panaszkodást, kétséggben való esést okoz mind azokban kik a világhoz. és a mulando dolgokhoz ragaszkodnak, a nyomorultaká is lesznek, mind ezen, mind a más világon, az olyanok sokal többet szenvednek. a nyomorúságokban, mint a valóságos keresztyének., mert a vizsgálás és reménség nélkül szenvednek, a külső nyomorúságokon kívül, még a belsőköt is szenvednek, a melyek mindennél nehezebek,

K A türeést miképpen szerez a próbálást, és a próbálás reménséget?

F A próbálást szerez mert érezzük magunkban a kegyelemnek a hasznát., és az erőt melyet veszünk, Istenöt, meg üsmervén magunkban. hogy ő véle mindent tehetünk, és a próbálás, ahalandó és erősebb reménséget szerez, a vizsgálással, melyet érezzük az Isten segittségiért a békeségben, és a tsendeségben, melyet ad a szívnek, a krisztusért való szenvedésiben.

K. A reménség miért nem szégyenit meg?

F Mert az Isten szavára, és az ő hozánk való szeretetire vagyon fundálva; a szent Léleknek. arra a minden hato erejére, aki minket segít, és kegyelmével bé tölt, mit nem várhatunk Istentől a midőn oly valóságát látjuk, hogy magát, és Fiát nekünk adgya, hogy szeretetét és szent Lelkét nekünk adgya, hogy bennünk lakozzék, el mondhattuk tehát az Apostolal., *ki választ el tehát minket a kristus keresztétől, háboruságé, szorongatásé, éhségé, mezitelenségé. a veszedelem, üldözés, vagy a fegyveré,? de mind ezekben győzedelmesek vagyunk, azért, aki minket szeretet.* rom. 8. 35. 37.

Evangelium.

Szent luk. 4. 3.8

Fel kelvén pedig Jézus a synagogából, a simon házában mene, a simon napa pedig nagy hideg lelésben vala. és könyörgének néki érette, és melléje álván, parantsola a hideg lelésnek és el hagyá ötet, és mindgyárt fel. kelvén szolgál vala nekik, mikor pedig anap el nyugodot volna, minnyájan akiknek külömb féle nyavalyával való beteg valának, hozzája viszik vala azokat, ő pediglen mindenikre kezeit tévén, meg gyógyittá őket, ki mennek vala pedig az ördögök sokakból. kiáltván, és mondván, hogy te vagy az Isten Fia, és meg fedvén. nem hagyta vala azokat szollani, mert tudgyák vala ötet kristusnak lenni, meg viradván pedig; ki megyen vala egy pusztá helyre. és a seregek keresik vala ötet, és szintén hozzája menének, és tartoztatták vala ötet. hogy elne menne tőlök. kiknek ő mondá, mert egyéb városoknak is szükség nékem hirdetnem az Isten országát, mert azért küldettem, és predikál vala Galilaéának synagogaiban.

Magyarázat

K Mit jelent a szent péter napájának hideg lelése?

F Jelenti lelkünknek lelki betegségit. a melyet okozák a rendeletlen kívánságok. a melyek uralkodnak azokban. kik nem az Istené. és a melyeket. még ajó erkölcsük is érzik ez életben. bizonyos mértében, Ami hideg lelésünk mondgya szent Ambrus, a fősvénység, ami hideg lelésünk anagyra vágyás, a mi hideg lelésünk, agyönyörüségeknek kívánsága., hasonlot lehetne mondani, az irigységről, ahargról, boszu állásról, és mind az olyan indulatokról., melyek háborodást és rendeletlenséget indítanak szívünkben. és lelkünkben,

K. Kik nyerék meg abetegnek meg gyógyulását,?

F Az Apostolok nyerék meg kérések által, ez a példa meg tanit, hogy imádkoznunk kel abetegségben lévő atyánk fiának meggyógyulásáért, mivel akristus némelykor inkább meg halgattya, a maga szolgait, mint sem magát abeteget. sokal érdemeseb dolog is másokért imádkoznunk., mint sem magunkért, a midőn atesti nyomoruságokban forog a dolog, mert a felebaráti szeretet amellyel imádkozunk érettek, nem hasznunk kereső.

K. Ez az Aszszony könyörgeé magáért?

F Az Évangélium arról nem szól; mert az ő hideg lelése jelenté alelki hideg lelést, és hogy mind azok, kik abban anyavalyában vannak, nem hogy gyógyulásokat kérnék de gyakorta, anyavalyát sem érzik, sőt még azt szeretik, nem hogy még agyógyulást kívánnák, szánnunk kel tehát őket, és könyörögnünk érettek, annál nagyob buzgoságal. hogy ő magok arról nem gondolkodnak, és hogy gyakorta valamint szent Agoston mondgya maga felől, hogy anyira félnek attol meg menekedni, mint a menyire kellene azt kívánni, hogy meg menekedgyenek.

K Mit tselekedék ez az Aszszony meggyógyulása után?

F. Mindgyárt fel kele. akristusnak, és a tanítványinak kezdé szolgálni asztalnál., arra tanít minket példájával, hogy egy szem pillantásig se halogassuk, hálákat adni az Istennek, a midőn valamely betegségtől, vagy nyomoruságtól meg szabadított. mutassuk meg neki. gyorsaságunkal. hozzája való hálá adásunkot. és buzgoságunkot. hogy őtet szolgálni akarjuk abban az állapotban, a melyben tett minket., és az ő szolgálattában való gyorsaságunkal. és szorgalmatoságunkal; adgyuk jelét, egészen való meg gyógyulásunknak. hogy jó példát adván azzal felebarátunknak, arrais vigyük, hogy azért dicséretet adgyon Istennek.

K. Miért mene akristus a pusztában, tanítási, és tsuda tételei után?

F Mert példát akara adni szolgálainak, hogy minek utánna, végben vitték hivatalyokot, egy ideig magokban szállyanak. és magánosan éllenek, hogy ujjab erőt vévén magokban. nagyob buzgoságal térjenek viszá a munkára, a kristus igen szereti vala. apusztában való imádkozást. meg akarván azal mutatni, hogy mitsoda szükséges a magánosan való létel. ajó imádságra, és ha atermetett állatokra terjeszük elménket, és szivünket, az Isten szavát nem halgathattuk, se ő meg nem halgattya a miéinket.

K. Mit kel gondolnunk ezen népnek buzgosága felől aki fel találván akristust attól tart. hogy elne hagyná őket

F Fontollyuk meg ezt a példát, amely minket szégyenbe hozz, és a mely szemünkre hánya, hogy mitsoda. tunyaságal., és figyelmetlenséggel halgattuk az Isten igéjét, kövessük tehát ezt a szent szorgalmatoságot., keresven az Isteni Igéhez köttetett kegyelmet, és amidőn szivünket meg hatotta, tarttsunk attól., hogy avilág, és akisértetek, el ne vesszessék velünk annak gyümölsét, ez a félelem nekünk üdveséges lészen. mivel az igazságnak szeretetét fogja szivünkben oltani.

K. Mit tanulhatunk akristus feleletéből aki mondá a népnek, hogy azért küldetett el. hogy egyéb városoknak is hirdese az Isten országát.?

F. Az egyházi szolgálót arra tanította, hogy buzgoságokat meg ne határozzák valamely személyhez, vagy valamely helyekhez. amidőn hivatalok valamely népre terjed. hanem kövessék oda az Istent. ahová hija őket, és szolgálják őtet azokban. amelyekben. az ő rendelése teszi őket.

SZENT HÁROMSÁG NAPJÁN

Imádság

örök mindenható Isten. ki hitet adván szolgálidban, a melyet ők vallyák. meg is üsmértetted vélek az örökké való Háromságnak dicsőségit, és hogy imádják az Isteni természetnek egyeségit, egy hatalmas felségben. enged meg uram, hogy ehez ahithez lévén köttetve. meg menekedgyünk minden féle nyomoruságotól. a mi urunk. J. k.

Epistola.

Szent pál. rom. 11. 33.

oh' Isten böltsesége, és tudománya, gazdagságinak magossága, mely meg foghatatlanok az ő itéleti, és meg vizsgálhatatlanok az ő utai, mert ki üsmérte meg az ur elméjét, vagy ki volt az ő tanáttsa, vagy ki adot elsőb neki, és viszá adatik annak, mert őtölle, és ő általa, és ő benne vannak mindenek, ő neki légyen dicsőség örökké Amen.

Magyarázat

K. Az Anyaszent egyház miért olvastatta a máj napon azt a mit mond szent pál aválasztásnak, és a kegyelemnek titkárol, imádtatván velünk az Isten böltsesége, és tudománya gazdagságának magosságát?

F Mert a szent Háromságnak. az üdveségre való, választásnak, és akegyelemnek titka, meg foghatatlan., az Anyaszent egyház, azal aszándékal olvastatta ezt a máj letzkét, hogy minket oktasson, mert noha meg ne foghasuk is azt a magoságot, mind azon által kel tudnunk azt, amit mond az irás, arról, és a traditio, kevélység és maga hittség volna attol. aki azt meg akarná fogni, de meg más részint, hálá adatlanság volna attol, aki nem akarná azt meg tudni, olyan szin alat. hogy a meg foghatatlan, ez okáért, ha vétkesek nem akarunk lenni, vagy egy, vagy más képen. olvassunk arról. vagy az irásból, vagy a szent Atyákból, vagy olyanoktól oktattassuk magunkot., kik arra alkalmasok, elmelkedgyünk gyakorta, ezekről anagy titkokról., hittel, félelemel, tisztelettel. bizodalomal., és imadgyuk azokat alázatoságal., meg alázván magunkot. ezek amagosságos, és és imádás méltó titkok előtt.

K Mit jelentnek ezek a szók, *ki üsmérte meg az ur elméjét.?*

F Azt jelentik, hogy gyakorta rejtékben vannak az Isten itéleti, az emberek előtt, mert ő azt akarja, hogy a szentek is rettegjenek ő előtte., és az ő mindenható keze alat, hogy tsak az ő akarattól fügjenek, hogy tsak benne ditsekedgyenek. hogy az ő szándékit, és akaratit imádgják. ha azokat, meg nem foghatták is, bizonyosok lévén abban hogy minden valami ötölle jö. az igazságos. és imádásra való.

K. Miért mondgya a szent pál ezeket a szokot. *ki adot elsöben néki, és viszá adatik annak.?*

F Azért hogy minket meg alázon, és meg oltalmaz. attol. az emberi kevélységtől. hogy magunkot el ne hidgyük, és azt ne gondollyuk, hogy ha az örök életre választattunk, atsak a magunk érdemiért vagyon., és azt, nem tsak a kristus kegyelmének kel egyedül tulajdonítani, az Apostol, meg akarván minket menteni az ilyen vétkes gondolatoktól., azért mondgya nekünk. hogy semit nem adunk Istennek, a mit tölle nem vettük volna, és hogy minden érdemink, akegyelem ajándékitól jönnek, valyuk meg tehát valóság, hogy magunktól semmit nem adhatunk Istennek olyat, a miért irgalmaságot, és kegyelmet tehetne velünk, a mely kegyelem nélkül, pedig, egyebet nem lát bennünk véghetetlen nyomoruságnál., hogy mi magunktól. tsak jót sem gondolhatunk. hogy nintsen semmi is olyan mi bennünk, a mivel ditsekedhetnénk, ha nem tsak azal., amit az ő joságától vettünk. 2.Cor.3..5. I Cor.4.. 7. ezért is mondá szent Agoston az Istennek, uram, tekéntséd bennem a magad munkáját. és ne az enyimet. mert ha az enyimet tekénted. kárhozatra vetz engemet, de ha amagadét tekínted, meg koronász engemet. supr. ps. 137. n. 18.

K. Magyarázd meg ezeket a szokot; *mert ő tölle, és ő általa, és ő benne vannak mindenek, ő néki légyen ditsőség*

F Az Apostol meg akarja velünk értetni, hogy tsak az Istenhez illik a maga ditsőségit keresni mindenekben. és mindent arra fordítani. mert minden ami teremtett, és minden kegyelem ő tölle vannak, mint kut fejektől, és az ő minden hatóságától, ezt is teszik ezek a szok, mindenek ő tölle vannak, mindenek az ő Isteni tekéleteségének képei, azért is mondgya, mindenek ő általa, vannak, mindenek is, ő benne kel nekünk tettzeni, és tsak ő benne maradandok, és anyiban állandok, a menyiben ő azokat meg tarttya szüntelen való gondviselésével, ezeket is tészik ezek a szok, ő benne vannak mindenek

K. Nem lehetneé meg más értelmet adni ezeknek a szoknak.?

F Lehet még így is magyarázni, ha úgy tekintjük az Atyát, mint kezdet nélkül való kezdetet; azt kel mondanunk, hogy mindenképpen tölle vannak, mint mindenképpen kezdetétől, ha úgy tekintjük a Fiát, mint az Atyának igéjét. és böltsésgit, azt kel mondanunk hogy mindenképpen ő általa vannak. ezért is mondgya szent János hogy mindenképpen ő általa lettek, joan. 1. 3. a szent Lelket pedig ha úgy tekintjük mint az Atya, és a Fiu között való szeretetett, és mint, minden Isteni munkáknak végít, el lehet mondani hogy mindenképpen őbenne vannak, mert mindenképpen hozzája kel tzelozni, és mindent neki ajánlani, azért is mondgya. agörög fordítás. hogy mindenképpen ő érette vannak, az az, az ő ditsőségiért

K. Mitsoda hasznunkra kel forditanunk mind azt valamit eddig mondottál., vagy az el választásnak, és a kegyelemnek titkairól., vagy a szent Háromságnak titkairól.

F Arra. hogy higyük mind azt. valamit az Isten méltoztatot nekünk ki nyilatkoztatni, mi lehet okosab. mint azt hinni, a mit maga az igazság, és az okosság mond, tarttsuk halgatásban az emberi elmét, hogy ne kerese meg fogni azt, a mi igen meg haladgya gondolatinkot, vallyuk meg azt, hogy az Isten, számlálhatatlan dolgokat tselekedhetik olyanokat, amelyeket mi meg nem foghatunk, hogy ő mindenképpen tud, az ő tudománya olyan véghetetlen., valamint az ő hatalma, a mi tudományink pedig igen meg vannak határozva, tsak aleg kisebb dolog iránt is, és amit minden nap látunk, és a mit leg inkább gondollyuk üsmérni, mi azt meg nem foghattuk, minden világi dolgok nehezek mondgya abölts, és az ember. szoval, azokat meg nem foghattya, Eccl. 1. 8.

Évangélium

Szent Matth. 28. 18.

És hozzájuk menván Jézus szolla nekik, mondván. adatot nekem minden hatalom menyben, és a földön el menván azért, tanitsatok minden nemzeteket; meg keresztelvén őket, Atyának, és Fiunak, és szent Léleknek nevében, tanitván őket meg tartani mind a miket parantsoltam néktek, és én imé veletek vagyok minden nap világ végezetig.

Magyarázat

K. Mitsoda a kristusban az a hatalom a mely neki adatot azö halálának. és fel tamadásának érdemi által?

F szabadságot ad aneki, hogy az Attyának jóbjára ülljön, hogy az Angyaloknak, és aboldog lelkeknek fejek légyen, hogy az embereknek meg nyisa amenyeknek kapuját, hogy szent Lelket küldgyön, a mely fel álltssa, és erősittse Anyaszent egyházát eföldön, hogy Apostolokat küldgyön az egész világra, kik Évangyeliumát predikállják, kik nemzeteket ahitnek járma alá tegyék. nekik törvényt szabjanak, szenttségeket, és egyházi szolgálókat rendellyenek, azö ajándékit, és kegyelmit ki osztogasák, aválasztatit meg szentellyék, és hogy evilágon lévő minden jókót, és nyomoruságokat azoknak üdveségekre fordittsák, és közönségesen mind azt, valami történik ez életben, az Istennek itéletiből, vagy irgalmaságából.

K. Mire kötelez minket akristusnak ez a hatalma?

F Arra kötelez minden hiveket, hogy neki engedelmeskedgyünk. mindenképpen, valamit az Évangyeliumban nekünk hágy, azokat kövesük; és tellyeséggel, az ő kegyelmétől függyünk, akiknek pedig valamely hatalmok vagyon az Anyaszent egyházban, azokat arra kötelezdi, hogy magokban meg üsmerjék, hogy mindent ötölle vettek, az ő rendelése szerént, kel magokat viselni, és nem amagok hasznok szerént, se nem avilágnak való tettzésért, hanem tsak egyedül. az ő szolgálattját tekinttsék, és ahivek üdveségét., és hogy rettentő számot

fognak adni az ő ítélő széke előtt, azért, hogy a hatalmokat mint éltenek, kötelezdi arra mind azokat, kik valamely világi tiszttségben, vagy méltóságban vannak, hogy minden hatalmokat fordítsák az ő Anyaszent egyházában lévő országának előmenetelére, és gyarapodására, egy szoval a rossz szokásokat el ronttsák. és őket szolgáltatassák, tiszteltessék, mind azokon ahelyeken, ahová hatalmokat el terjed,

K. Miért mondá az üdvezítő az Apostolinak, minek előtte el küldené őket, hogy minden hatalom adatot néki.

F Azért hogy meg értesse vélek, hogy az Anyaszent egyház fel állítására, szükségek vagyon az ő hatalmas segítségére, a mely nélkül, vakmerőség lett volna minden igyekezetek. mert ugyan is tizen két szegény ember; a kiknek se hitek, se tudományok. nem lévén, nem foghattak, nem is mértek volna fogni, a nemzetiségek meg térítésének nagy munkájához, és annyi sok hamis vallásnak fel fordításához, hogy ha csak. az ő Isteni segítése vélek nem lett volna, ki tettik tehát ebből világosan, hogy a mi vallásunk fel állítása, a magóságban lakozónak munkája.

K Miért keresztelik meg a gyermekeket. minek előtte lehesen őket oktatni, mivel akristus azt akarja, hogy elsőben oktassák., és az után kereszteljük meg?

F Mert akristus. az olyanokról szól itt. akik már el érték az okoságnak idejét; akiket elsőben oktatni kellett. a vallás titkaira, minek előtte meg kereszteljük, a mi pedig a kisdedeket illeti, az Anyaszent egyház traditiojából tudjuk., hogy ez a szentség el követi benne hasznait, meg szabadítván őket az ördög, és az eredendő vétek rabságából, meg szenteli őket, az Isten, és az Anyaszent egyház fiaivá teszi őket, az Isten kegyelméből, valamint akristusért szenvedet martyrumság, meg szentelék akisdedeket., akiket hérodes meg öleté.

K. Miért akarja akristus., hogy az Atyának, és a Fiunak, és a szent Léleknek nevében kereszteljenek.?

F Meg akarja nekünk mutatni, hogy az ujjonnan való születés. az Isteni fiúság. és amasztok melyeket akereszttségben veszünk. a három Isteni személyektől vannak egyenlő képen., és ahoz egyenlő tisztelettel. és imádással tartozunk, mert egyenlő természet, és Istenség, azt is meg akarja velünk értetni, hogy ez a szentség minket a szent Háromságnak szentel., az Atyának, mint teremtőnek, a Fiunak, mint meg változnak, a szent Léleknek, mint meg szentelésünk kezdetinek, az Atyának mint fiait, a Fiunak, mint örökös társait, és a szent Léleknek mint templomit. erre való nézve, nem elég a, hogy az Istent az ő egyes állatnyában imádjuk, hanem még őket imádnunk kel. három személyiben, mivel mindenik személy Isten., mind azon által különbözök magok között,

K. Az Isten ki nyilatkoztatta valaé ezt a nagy titkot a sidoknak.?

F Ezt ő vélek igen homályosan üsmértette vala meg, ez a kegyelem, a kristus Anyaszent egyházának adatot meg, a kinek arról, világos üsmerttséget adot., el is mondhatni, hogy ez a titok, a keresztények titka., nagy hálá adással tartozunk tehát. ilyen nagy kegyelemért, a szent Háromságnak lévén tehát szenteltetve, még ez életben tartozunk néki azokkal atiszteletekkel., imádásokkal, és szolgálatokkal; a melyeket adnak néki aválasztottak, örökösön amenyekben

K. Mit téznek ezek a szók., veletek vagytok minden nap világ végezetig?

F Ezek meg bizonyítják hogy a kristus Anyaszent egyháza, szüntelen fóg tartani. e földön világ végiig. mert a kristus véle léssen. hogy azt igazgassa, vezérellye, és meg tartssa, az ő minden ható lelkének erejével.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ ELSŐ VASÁRNAPON

Imádság

oh' Istenünk, aki benned reméllöknek. ereje vagy, tekintsd kegyelmesen imádságinkot, és mint hogy az emberi gyengeség semit nem tehet nálad nélkül, segíts minket kegyelmedel. hogy bé töltvén parantsolatidot, minden akaratin., és tselekedetink előtted kedvesek legyenek a mi urunk J. k.

Epistola.

szent jan. 1 lev. 4. 8.

A ki nem szeret, nem üsméri az Istent, mert az Isten szeretet, abból jelent meg az Isten szeretete mi hozánk, hogy az ő egyetlen egy szülőt Fiát küldötte az Isten evilágra, hogy élyünk ő általa, abban vagyon aszeretett, nem hogy mi szerettük volna az Istent, hanem hogy ő szeretet minket elsöben, és el küldötte a Fiát engesztelőül ami büneinkért, szerelmesim, ha így szeretet minket az Isten, nekünk is kel egy mást szeretnünk, az Istent soha senki nem látta, ha egy mást szerettyük, az Isten mi bennünk lakik, és az ő szeretete mi bennünk tekéletes. abból üsmérjük meg, hogy ő benne lakunk, és ő mi bennünk, hogy az ő lelkéből adot nekünk, és mi láttuk, és bizonytságot teszünk, hogy az Atya, elküldötte az ő Fiát, evilág üdvezítőjét, valaki vallya, hogy Jébus az Isten Fia, az Isten lakik abban, és ő az Istenben, és mi meg üsmértük, és hittük az Istennek hozánk való szeretetét. az Isten szeretet, és aki az szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten öbenne evégre lett tekéletessé az Isten szeretete mi hozánk, hogy az ítéletnek napján bizodalunk legyen. mert amint ő vagyon, mi is. vagyunk evilágon, félelem nintsen aszeretetben, hanem atekéletes szeretet ki rekeszti a félelmet, mert a félelemnek gyötrelme vagyon, aki pedig fél, nem tekéletes a szeretetben. mi azért szeresük az Istent, mert az Isten szeretet minket először, ha ki azt mondgya, hogy szeretem az Istent, és az ő atyafiát gyüölöli, hazug az, mert aki nem szereti az ő atyafiát. akit lát, az Istent akit nem lát, mi modon szeretheti, és eparantsolatunk vagyon az Istentől. hogy aki szereti az Istent, szeresse az ő atyafiát is.

Magyarázat

K. Miért mondgya szent János, hogy az Isten szeretet?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy az Isten véghetetlen szeretettel szereti fiait, olyan szeretettel amely ő maga, mert valami az Istenben vagyon. a maga az Isten. azért is adta nekik a fiát, akiben minden kedvét tette, és az ő szent lelkét, aki az ő szeretete, ez így lévén, aki aszeretet ellen vét., az Isten ellen vét.

K Magyarázd meg nekünk ezeket a szokot, *abból jelent meg az Isten szeretete mi hozánk, hogy az ő egyetlen egy Fiát küldötte Isten evilágra, hogy élyünk ő általa.?*

F A magyarázattya a, hogy az Isten nem adhatta nagyob bizonytságot szeretetinek, mint azt, hogy nekünk el küldötte egy Fiát akit érettünk ahalálra adván. meg mentene minket az örökös haláltól, és nekünk életet adna, de örökös életet, de a mi leg inkább fel magasztallya hozánk való szeretetét, ahogy, olyankor küldötte el, a midön az egész emberi nemzet a vétekben lévén el merülve, nem várhatot tölle mást, hanem boszu állást, és ha el küldötte, nem azért hogy el veszese érdeme szerént, hanem hogy meg szabadítsa, és bé töltse örökös jokal.

K Ez a szeretete Istennek, a mi szeretetünkért való jutalomé?

F A nem, ami szeretetünkért való jutalom, de sőt még ami szeretetünknek az a kezdete. és oka, ő szeretet minket elsőben. és mi nem szerethettük volna őtet. ha minket meg nem előzött volna, és ha nem adta volna nekünk azt a szeretetet. a melyel kellett őtet szeretni, szeretetet adván neki, a szeretetért, mi magunktól; csak a teremtet állatokat szerettük volna, ugyan aza szeretet is vala ami veszedelmünk, és vétünk, mert úgy, a teremtet állatnak adtuk azt a mit csak egyedül az Istennek kellett volna adni. de a mi leg inkább háláadásra indíthat minket, a, hogy ez a szeretet az ő Fiának vériben állot, a ki is, hogy meg váltsa az embereket, magát fel áldozta, a kereszten meg holt, és őket meg békéltette az Atyával, bűnöknek bocsánatját nyervén nekik.

K Mit kel ki hozni ilyen nagy szeretetből?

F Azt kel ki hozni szent János. hogy ha az Isten így szeretet minket. minékünk is kel egymást szeretnünk., annyira, hogy ha szükséges, életünket is le tegyük atyánk fiáért. az az, hogy úgy kel őtet szeretnünk, valamint az Isten szeretet minket, szeretvén még ellenséginket is, mivel az Isten szeretet minket, a midőn még ellenségi valánk.

K. Mitsoda értelme vagyon. ezeknek azoknak, *hogy, soha senki nem látta az Istent?*

F Mert soha senki itt alát nem látta az Istent magában, és úgy amint vagyon., az alátás, aboldog. lelkeket illeti a menyekben. és az ő szenvedéseknek jutalma, hogy őtet egészen láthassák.

K. Miért mondgya szent János, *hogy ha egymást szerettyük az Isten mi bennünk lakik, és az ő szeretete mi bennünk tekéletes?*

F Meg akarja nekünk mutatni. hogy másképen nem, hanem csak úgy bírhattuk. az Istent. mind ezen, mind a más életben, hogy ha keresztyéni szeretettel. vagyunk felebarátunkhoz, még az ellenséginkhez is, mert ha felebarátunkot, az Istenben, és az Istenért szerettyük, az Istent magát szerettyük. okát adom. mert a keresztyéni felebaráti szeretet abból áll, hogy felebarátunknak azt kívánnyuk, hogy az örökös jót bírhasa, apedig maga az Isten, azt kívánni pedig vagy magunknak, vagy másoknak, hogy az Istent bírhasuk, akkor az Istent szerettyük, és bírjuk is valamely mértékben., hogy ha őtet valósággal szerettyük, mert az aki szeret, meg egyezik. szível, és hajlandósággal. azzal akit szeret, mivel a szeretet, a szerető dolgokkal való meg egyezésében áll a szívnek, ugyan ezt is taníttya nekünk az üdvezítő mondván. *ha ki engem szeret, az én beszédemet meg tarttya, és az én Atyám is szereti őtet, és hozzája menyünk, és lako helyt szerezzük nála,* joan. 14. 23. szent János is ezért mondgya, hogy ha egymást szerettyük, az Isten szeretete tekéletes mi bennünk;

K Magyarázd meg nekünk ezeket a szókót, abból üsmérjük meg hogy ő benne lakunk, és ő mi bennünk, hogy az ő lelkéből adot nekünk.?

F Ezek azt teszik. hogy az Isten ami szívünkben öntvén a szeretetet, a szent Lélek által, melyet a keresztségben vettünk. és a bérmálásban, a szent Lélek bizonyoságot teszen arról a mi lelkünknek. és meg érezteti velünk az Istennek bennünk való létit, a kegyelem. és ajó erkölts indulatival. a melyeket bennünk munkálodgya.

K. Miért mondgya szent János, *hogy ő látta, és bizonyoságot teszen hogy az Atya, el küldötte az ő Fiát evilág üdvezítőjét.?*

F Mert ő bizonyosága volt az ur színe változásának, fel támadásának, menyben menetelésének, a szent Lélek tanítványokra való le szállásának, ezek valóságos bizonyosági, az üdvezítő eföldre való elküldetésének

K Hogy az Isten mi bennünk. és mi az Istenben lakjunk, elégségesé arra azt vallani, hogy a krisztus az Isten Fia?

F Elegséges, tsak hogy az a vallás élő hittel, és szeretettel légyen, hogy atselekedetek meg egyezzenek avallás tétellel, és hogy abban a szándékban legyünk, hogy azt meg vallani, életünk el vesztésivel is készek vagyunk,

K. Szent János miért mondgya. ujontában. *hogy az Isten szeretet., és aki aszeretben marad, az Istenben marad, és az Isten ö benne?*

F Azért hogy annál is inkább az elménkre adgya., hogy mitsoda kötelességgel tartozunk az Istent szeretni; és a felebarátot, és hogy a mi szeretetünknek, álhatatosnak kel lenni, mivel mind addig valamég a szivünkben meg.marad, az Isten is bennünk meg marad. és mi is ö benne, ellenben pedig, az Isten nintsen azokal, kik a felebarátot, nem szeretik, vagy akik tsak avilágért, vagy ha a magok hasznokért szeretik ötet, ennek aszeretnek minden emberekre kel terjedni, atyafi, vagy nem atyafi, jó akaro, vagy ellenség. vagy idegen. az Istenhez valo szeretetünknek ez a tekélletesége, hogy olyanok legyünk evilágon., amitsodás akrisztus volt, szeresünk mindeneket söt még ellenséginket is. valamint ö azokat szerette, és legyünk készek, az ö példájára, ha a szükség ugy hoza, életünköt is le tenni üdveségekért

K Mit okozhat bennünk. eza szeretet. és a krisztushoz valo hasonlítás

F Azt okozhattya bennünk ez a két dolog., hogy nagy bizodalomal mehetünk az Isten eleiben. az utolso napon. mert ha szent Jakab szerént, irgalmaság nélkül fog meg itéltetni az, aki irgalmaságot nem tett, abizonyos hogy a ki irgalmas volt, valamint hogy az Isten irgalmas., és aki attya fiait szerette, valamint akrisztus minket szeretet; az ítélet napján nagy bizodalomban lehet.

K. Szent János miért mondgya, *hogy a félelem nints a szeretetben, hanem atekélletes szeretet, ki rekeszti a félelmet?*

F Hogy ezeket meg lehesen érteni, meg kel különböztetni, akét féle felelmet. az egyikét nevezik szolgálai félelemnek, a másikat fiui félelemnek, a szolgálai félelem az, a mely tsak a büntetéstől fél, és a mely el kerülteti avétket, mert tartanak az égéstől. és nem az Istent meg bántástól, ugy hogy a vétket gyakorolnák, ha a más életben nem volna semitől is tartani,

K. Ez a félelem nem jóé?

F Magában jó, és nem tsak szabad, de tartozunk is félni olyan nagy veszedelemtől mint apokol., az ilyen félelem magában téríti a bünöst., aböls azt mondgya, hogy a ki nem fél, ameg nem igazulhat, az igen hasznos, mert meg gátollya a külsö vétkeket. és meg tartoztattya, arosz szokásokat, és külsö jokat miveltet. a fogyatkozása. ennek a félelemnek nem a, hogy a pokoltól tart, hanem az, hogy tsak a pokoltól tart. tsak erre avegre kerüli el a roszat, és tselekeszi ajót, ugyan ezért is nevezik szolgálai félelemnek, mert ugy miveltet minket. mint arabokhoz illik, és nem ugy mint a fiahoz. a fogyatkozás nem magától a félelemtől vagyon, hanem mi töllünk, mivel tsak avétekért valo büntetést akarjuk el kerülni, és nem magát avétket, egyedül az Isteni szeretet utáltattya meg avétket, a rekeszti ki a szivből. meg változtatván az akaratot., atölti bé. az Isten törvényit. ugy amint kel. és az is tészi igazá, és kedvesé az embert, az Isten szemei előtt, egyszers mind, el nem érhettyük azt az Isteni szeretetet, a bünöst, arra indittya a büntetéstől valo félelem; és helyet készit a szeretetnek, atö ahegyivel utat tsinál, és maga után vonnya a selymet, amateriában, ilyen szent Agoston szerént, a pokoltól valo félelem, és az Isteni szeretet, a félelem meg nyittya a szivet és maga után vonya a szeretetet, a mely onnét a vétket ki üzi, nem kel kétttségben esni az olyanrol., aki kötelességit tsak abüntetés félelméből viszi végben, hanem arra kel inteni, hogy a félelemből. a

szeretetre menyen. tselekedgyél, mondgya ez a szent Atya, leg aláb a büntetésnek félelméből, ha még nem tselekedhetel. az igasságnak szeretetéből. de az Istentől kel kérni. azt a szeretetet, mely a jót hasznosan tselekedtesse, és tsak az üdveségre valo nézve.

K Mit hinak fiui félelemnek?

F Azt hiják. amely az Isteni szeretettől jö. mint eredetetől, és amely azt tselekeszi, hogy a büntetéstől nem tartunk ugy. mint az ötet meg bántástol. ugy anyira hogy aroszat el kerüllyük. és ajót tselekeszük gyönyörüséggel, és tsak az ö szeretetiért. és hogy ezt mindeniket el követnök, ha szinte nem kellene is tartani abüntetéstől. a fiui félelem, még olyan tisztelettel valo félelem is, a mely tisztelteti velünk az Istent, és magunkot meg alázván, ötet, a szent pál mondása szerént, rettegéssel szolgállyuk, ezt azért hiják fiui félelemnek., mert ajol neveltetet fiak, semitől nem félnek. ugy, mint attol, hogy meg ne bántásák, azö jó. és kegyes attyokot, és a kik elöt, tisztelettel, és alázatosággal vannak.

K. Miért mondgya tehát szent János hogy a félelem nints a szeretetben.?

F Mert it a szolgálai félelemről szól, az Isteni szeretet, mely az Istent mindenek felet szeretetti, és a felebarátot az Istenért, nagy bizodalmat ad. hogy az Isten nem akar minket örökösön el vesztetni; és így ez a szeretet meg gyengitti a félelmet. de a fiui szeretetről el mondhatni, hogy mentől inkább szeretik az Istent, annál inkább félnek ötet meg bántani. és leg kisebbben is ötet meg sérteni.

K Miért mondgya utánna, hogy a félelemnek gyötrelme vagyon.?

F Mert akiben a büntetésnek félelme vagyon. az igasságnak szeretete nélkül. anyughatatlanságban, és gyötrödésben vagyon., fél a gyötrödéstől. és a gyötrödésben vagyon.

K. Mivel fejezük bé mind azt. valamit mond szent János a szeretetről?

F Azal fejezük bé, hogy tartozunk tellyeséggel szeretni. az Istent, aki oly nagy jósággal szeretet elsöben minket, a midön még az ö ellenségi valánk, ugy anyira, hogy az igen nagy vetekben esik, aki önéki. szeretetiért, szeretetet nem ad, de mely kevesen vannak az olyan keresztyének, kik ilyen nagy dologrol, valósággal meg vizsgálnak magokot.

K Miről üsmérjük meg. ha szerettyüké ötet?

F A Mi tselekedetinkről, arrol ha avéteknek ellene állunké, ha szorgalmatosággal végben vizsüké hivatalunkot, abban az állapotban a melyben vagyunk. ha örömel engedelmeskedünké az Isten parantsolatának, és rendelésinek, példának okáért azt parantsollya mondgya szent János, *hogy aki az Istent szereti, szerese atyafiát. is.* ha ezt nem tselekeszük, hejában mondgyuk hogy szerettyük az Istent, mert az Apostol szerént, *a ki azt mondgya. hogy az Istent szereti, és az atyafiát gyüölöli, hazug a. mert aki nem szereti az ö atyafiát a kit lát. az Istent a kit nem lát, mi modon szerethetné.*

Évangyélium

Szent luk. 6. 36.

Legyetek azért irgalmasok, mint a ti atyátok irgalmas, ne itéllyetek, és nem itéltettek., ne kárhoztassatok, és nem kárhoztattok, meg botsásatok; és meg botsátatik nektek, adgyatok, és adatik nektek, jó, és meg tömöt, és meg rázot, és ki folyo mértéket adnak ati kebeletekbe; mert azon mértékel, a melyel mértek. viszá mérettetik nektek, monda pedig hasonlatoságot is nékik, vallyon avak vezethetié avakot. nem mind aketten averemben esneké, nem fellyeb valo atanitvány amesternél, tekélletes lészen pedig minden; ha lészen mint az ö mestere; miért

nézed pedig a szálkát az Atyád fia szemében, a gerendát, pedig mely ate szemedben vagy, nem vésszed eszedbe, avagy mint mondhatod az atyád fiának, atyám fia had vessem ki a szálkát a szemedből; magad a szemedben a gerendát nem látván, kép mutató vedd ki először a gerendát ate szemedből; és akkor lássad hogy ki vegyed a szálkát az atyád fia szeméből.

Magyarázat

K Miképen lehetünk úgy irgalmasok, valamint ami menyei Atyánk irgalmas.?

F A midőn szánakodo szeretettel tekéntyünk a mások testi vagy lelki nyomoruságát, a midőn, minden tehetségünkkel [tehetségün kel] meg segittyük őket, ha más képen nem lehet, leg aláb jó akarattal., és imádsággal., mindenkor készek legyünk meg botsátani ellenséginknek, és azoknak, kik meg bántottak, nem tartván leg kiseb haragot is szivünkben. ő ellenek, egy szoval követnünk kel. leg jobban a mint töllünk lehet., azt az irgalmaságot, a melyel az Isten volt hozánk, halálra adván érettünk a maga Fiát., és meg botsátván büneinket., ezt apéldát. adgya az ur előnkben hogy kövessük.

K A midőn azt mondgya *ne itély, és nem itéletel, tilttyaé tellyeséggel az itélést?*

F közönségesen azt nem tilttya, sőt még másut parantsollya az itélést. de az igasságnak rendi szerént., meg egyeztetvén itéletünket az ő itéletivel, de tilttya, és kárhoztattya az igasságtalan, és vakmerő itéleteket., a melyek oly közönségesek, és sok számu vétkeknek eredeti, hogy ezeket el lehesen kerülni, visgálljuk meg, hogy mi nem tettik nekünk abban, a miről itélnék minket mások, úgy hogy, mi is, hasonló itéletet ne tegyünk másokrol., se vélek úgy ne bányunk, a mint mi nem akarnok, hogy mások bányanak velünk

K. Tilttyaé nekünk kárhoztatni a felebarátot. akár mi féle, vagy akár mitsoda dologban?

F A fellyeb való feleletet erre is lehet szabni, tilttya azt nekünk, hogy akár kit is kárhoztassunk igaságtalanul; és vakmerő képen, a midőn lehet kételkedni adologban, akkor nem kel kárhoztatni, de jóvá sem kel hagyni a midőn elegendő ok arra nintsen, a felebaráti szeretet, és az igasság. arra kötelez, hogy menttsünk másokat; a menyiben azt az igasság meg engedi. de tartozunk kárhoztatni mind azt, valami látható képen, ellenkezik az Isten törvényével., és valami látható képen rossz, példának okáért kárhoztatni ahitetleneket, az el szakadtakat, az eretnekeket, amidőn az egész Anyaszent egyház kárhoztattya őket, és ő magok kárhoztattják magokat, az ő magok itéletekből. el szakadván atyok fiaitól., hasonlot kel mondani azokrol. kik rendeletlenül élnek, és akik viszá nem térnek tévelygésekből, az ilyen itélet igaságos, mert a kristus, és az Apostolok után itélünk, de nem kel kárhoztatnunk felebarátunkot, tsak valamely gyanakodásért, a gyanakodás is anagy dologban vétkes, a midőn nintsen helyes oka, és fundámentuma.

K. Mit tanulhatunk ezekből a szokból, *adgyatok, és adatik néktek?*

F Igen tsudalhattyuk ezekből az Isten jóságát. aki is hogy úgy mondgyam, amás életre való sorsunkot, és a felebaráti szeretetért való jutalmat, kezünk közti adgya, ezek aszok minket, arra köteleznek, hogy nagy irgalmasággal legyünk felebarátunkhoz, azt igérvén nekünk, hogy az Isten sokal nagyobbal léssen mi hozánk, de meg ellenben, sokan akeresztyének közül, retteghetnek, ezekre a szókra [szók ra] való nézve, mert ha az Isten azon mértékel mér nekik, mint amellyel ők mértek másoknak., mindentől félhetnek, ki is kételkedhetnék ebben. mivel ezt maga mondgya az igazság.

K. Mire kötelez minket, avakhoz való hasonlítás. *aki más vakot vezetvén, mind ketten a veszedelemben esnek.?*

F Arra, kötelez, hogy olyan jó. és okos kalauzt válaszunk magunknak, aki elégséges legyen a menyei uton vezetni minket., de azt, sálai szent Ferentz mondása szerént, tiz ezer közül kel választani, mi minnyájan vakok vagyunk, ha mi magunk vezettyük magunkot, ha olyan kalauzt veszünk magunknak a ki vak, üsméretlen, tudatlan, haszon kereső, kedv kereső, ugy aveszedelemre futunk, öis fut mi velünk, és esetünket. bizonyosabbá tési. jaj avakoknak, mondgya. szent Agoston, a kik vezetnek, és jaj avakoknak., akiket vezetnek, szükséges tehát, ha veszedelemre nem akarjuk tenni üdveségünket. hogy olyan kalauzt vegyünk, aki okos, értelmes, buzgo, és Isten félo legyen., aki tsak arra vigyázon, hogy az Istenhez vezethessen., azon az uton. a melyet hagyot nekünk akristus. az Évangyéliumban

K Mit tanulhatunk a szálkához valo hasonlításbol. a melyet meg láttyuk a felebarátunk szemében, és a miénkben meg nem láttyuk agerendát?

F Arra tanit egy részint, hogy el kel fedeznünk a felebarátunk fogyatkozásit, a menyiben lehet, és nyilatkoztassuk ki az ö jó erköltseit. ha azokat üsmérjük, és más részint, hogy el titkollyuk jó erköltsinket. ha a meg lehet botránkoztatás nélkül, és hogy üsmérjük meg titkos fogyatkozásinkot. ez a hasonlítás. kárhoztattya még az olyanoknak hamiságokat, a kik oly igen figyelmeznak, és akik oly hamar meg láttyák másoknak leg kiseb fogyatkozásit. és oly vakok, hogy meg nem láthattják. a magok nagy fogyatkozásit, akik egy kis szálkát. ki akarnak venni a felebaráttyok szeméből, és amagok szemében meg hagyák a gerendát, mely öket meg vakittya, emind amaga hittségből, és az irigységtől vagyon, amely sokal nagyob vétek, mint a melyet mások szemére hánnak., ugyan ezt is nevezi az ur kép mutatoságnak, mert azt akarja, minek előtte másokat inttsünk, legyünk azon, hogy magunkot meg jobbítsuk, ez olyan letzke, a melyre kellene vigyázni, mind azoknak kik olyan hivatalra adgyák magokat, hogy másokra is kel vigyázniok. mert mindennek előtte, tanullyunk meg ugy élni, hogy meg fedhetetlenek legyünk

UR NAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk, aki ezen tsudálatos szenttség alat. nekünk szenvedésednek emlékezetit hagyatd, adgyad hogy oly méltán tisztelhesük szenttséges testednek. és vérednek titkait, hogy örökösön érezhessük magunkban. válttságunknak gyümölsit, melyet nekünk szereztél., kérünk tégedet a mi urunk J. k.

Epistola.

szent 1 Cor. 11. 23.

Mert én az urtol vettem. amint elötökben is adtam, hogy az ur Jesus amely éjjel el árultaték, vevé akenyeret, és hálátot adván meg szegé, és mondá, vegyétek, és egyétek, ez az én testem. mely ti érettetek adatik, ezt az én emlékezetemre tselekedgyétek, hasonló képen apohárt is, minek utánna vatsorála mondván, ez apohár az uj testamentum, az én véremben. ezt az emlékezetemre tselekedgyétek. valamenyszer iszátok, mert valamenyszer eszitek ekenyeret, és iszszátok apohárt, az ur halálát hirdetitek a még eljö, azokáért valaki eszi ekenyeret, vagy iszsza az ur pohárát méltatlanul, vétkezik az ur teste, és vére ellen, próbállya meg azért magát az ember, és ugy egyék abbol akenyérből, és igyék apohárbol, mert a ki iszik méltatlanul, ítéletet eszik, és iszik magának, meg nem választván. az ur testét, azokáért ti köztetek, sok sok betegek. és erőtlenek vannak, és alusznak sokan., hogy ha mi magunkot meg itélnök, nem

íteltetnék meg ugyan. midőn íteltetünk pedig az urtól feddettetünk hogy a világal, elne kárhoztassunk.

Magyarázat

K. Mitsoda innepet szentel ma az Anyaszent egyház?

F A nagy áldozatnak, és az oltári szentségnek rendelésit, a melyet mi Eucharistiának nevezük. a mely akereszten való áldozatnak gyakorlása, és ahol kommunikálnak a hivek, évén abünök botsánattyára, és az Istennel való meg békélésekre ajánlot áldazatot, az Anyaszent egyház egészen akristus szenvedésiben, és halálában foglalatoskodván nagy tsötörtökön. a melyen rendeltetet, atöbb titkok utánra halasztotta, ennek anagy innepnek szentelésit.

K. Akristus miért választotta az Eucharistia rendelésre az utolsó éttzakát. a melyen ahalálra adaték?

F Azért 1. mert ezt az áldozatot ahusvéti bárány áldozattyának akará helyében rendelni, amely áldozat. annak jele volt, 2. mert halála előtt akará rendelni ezt a titkot, a mely örökös emlékezetire lenne halálának, 3. mert minek előtte el hagyná e földet, ezt a nagy zálagját akará hagyni, az Anyaszent egyházhoz való szeretetinek, ebben a szentségben, a melyben néki adgya testét. és vérit.

K Miképen tesznek emlékezetet ebben a szentségben. akristus haláláról?

F A midőn, ezt a szent áldozatot ajánlyák, és abban részesülnek, a Communio által meg emlékeznek arról. hogy a kristus meg holt, érettünk, A midőn meg mutattyuk mind magunk viselésével, hogy elménkben tarttyuk az ő halálát, meg halván magunknak, avéteknek, és a világi dolgoknak, A midőn nagy hálá adással vagyunk ilyen nagy kegyelméhez, és A midőn azt fel tesszük magunkban, hogy az ő szolgálattjában akarunk élni, és meg halni. és mindenben, az ő Évangyéliumát akarjuk követni.

K Mitsoda gondolatban kel szívünknek lenni, a midőn. az Apostol ezeket mondgya, hogy mind azok. kik méltatlanul Kommunikálnak, vétkeznek. akristus teste, és vére ellen,

F Ezeknek a szent Lélek szavainak, meg kel hatni szent rettegéssel sziveket azoknak, kik ajánlására, vagy vételére készülnek, ezeknek a a szentséges titkoknak, és ezektől el kel távoztatni. mind azokat, kik a vétékben élnek, kik avilágot szeretik, kik elettyeket., és hajlandóságokat az Évangyéliumhoz, kik kötelességeket bé nem töltik, kik keresztyéni modon. nem igyekeznek nevelni gyermekeket: kik nem vigyáznak, arra. hogy tselédek mint viselik magokat, kik a szegényeket nem segítik, tehetségek szerént, kik haszontalan költségeket tesznek, a midőn másoknak kenyerek sintsen, és nyomoruságban vannak, a szent dolgok, a szenteket illetik. a világiak, azoktól el távozanak, hogy vétkeseké ne tegyék magokat akristus haláláért., és meg ne gyalázzák az ő drágalátos vérit, de mind azon által. erre arettentő fenyegetésre való nézve, attól nem kel el távozni azoknak, kik ahoz valóságos aláztatóság, tiszta lélek üsmérettel, minden földi dolgoktól meg vált szível, és jó tselekedetekkel tellyes étellel. járulnak ahoz, akristus, az ilyeneket hija asztalához, mint baráttyit, és tanitványit, ugyan az ilyenekkel is akarja enni ahusvéti bárányt.

K. Mimodon próbállya meg az ember magát minek előtte Kommunikályn.??

F Ugy hogy szorgalmatoságal. meg visgállya a lelke üsméretit., aszivének minden részeit, hogy meg láthassa., ha nintsené őt. valamely rossz kívánság, valamely régi kovásza ameg romlottságnak, valamely kevélység. vagy nagyra vágyás, hogy ha akristushoz való szeretet, uralkodiké mindenek felet a szívben, hogy ha némely alkalmatoságokban, hivek maradunké

Istenhez, és kötelességünkhöz, hogy ha azt meg bizonyíttjuk tselekedetünkkel, szentelvény életünket az ő szolgálattárára.

K Az Isten meg büntetié mostanában is úgy valamint az előtt. azokat, kik méltatlanul Kommunikálnak.?

F Rend szerént nem bünteti őket látható képen. de az ő büntetése. annál is inkább rettentő, hogy a láthatatlan, el hagyván az olyanokat magokra. és aláthatatlan halálra. a mely az Istenről való gondolatot benne el ölttya. és végtire. az örökös halálra vezeti.

K Hogy kel meg választani az ur testét?

F Tisztelni kel. ezt a szent. és Isteni dolgot. meg kel különböztetni. a közönséges eledeltől. meg kel valójában vizsgálni, minek előtte ahoz járuljunk. hogy mit megyünk venni, és hogy mik vagyunk, nézük meg mi voltunkot, és annak szenttséges voltát. és nagyságát akinek asztalához járulunk, hogy ötet magát vegyük eledelül. el kel pedig attól távoznunk, hogy ha arra elegendő. és szükséges készületünk nintsen, mind addig, valamég azon állapotban nem leszünk, hogy abban részesülhesünk a penitentia tartás által. lelki haszonnal.

Évangélium

szent. ján. 6. 56.

Mert az én testem. bizonyal étel. és az én vérem. bizonyal ital. aki eszi az én testemet. és isza az én véretem. én bennem marad, és én öbenne, a mint engem el küldöt az élő Atya, én is élek az Atyáért, és a ki észen engem. ő is él én érettem. Ez a kenyér. mely az égből szállot alá nem úgy a mint ati atyáitok mannát ettek, és meg holtak. aki ekenyeret eszi, örökké él.

Magyarázat

K. kitsodák azok. akik akristus testével. és vérivel tápláltatnak az oltári szenttségben.?

F Azok, kik a kegyelemben lévén. az ő lelkével élnek, és valóságal kívánnják, hogy eléb mehessenek, és nevedhessenek. az igasságban, és az áitatoságban, azok kik ebben az igyekezetben nintsenek, Kommunikálnak ugyan, de nem tápláltatnak, ámbár valóságal szájokban vegyék is az ő testét, és vérit, kárhozatyokra veszik, azon test másoknak életet adván, nékik halált ad.

K. Miről üsmerhetni hogy valamely keresztyén. táplálására Kommunikál, és nem méltatlanul?

F Arrol meg lehet itélni, hogy mitsoda hasznokot szerez benne, ez a szenttség, Az, mondgya akristus, *a ki az én testemet eszi, és az én véretem isza, én bennem marad és én ő benne*, ezt ahasznot szerezzi tehát. az oltári szenttség abban, aki azt veszi amint kívántatik., akristusban marad. álhatatosága, és hüsége által ahitben, reménségben, és szeretetben, az ő szolgálattárában, az Évangélium meg tartásában., és akristus ő benne marad, kegyelme, és lelke által, ő nem tsak egy néhány nap akar bennünk maradni. nem kíván olyan lako helyet, amely szüntelen való változásban légyen, ma gyonás, holnap ujontában való eset, aki azt gondollya., hogy ma akegyelemben vagyon, holnap avétekre tér, maradando helyt akar ő abban, a kinek kegyelmit adgya aszenttségben,

K. Mitsoda élet az, a melyet ad akristus annak, aki eszi ezt a mennyei kenyeret?

F Azt az életet adgya, amelyet veszem az Attyától. Isteni és szent életet, alázatos életet, mely hasonló lesz a magáéhoz, a mely abból, áll, hogy tsak azt akarjuk, a mit ő akar, azt szerettyük, a mit ő szeret, és meg vettyük azt, amit ő meg vetett.

K Mit téznek ezek a szók, *a mint én élek az Atyáért, aki észen engem. ő is él én érettem?*

F Mint hogy az Isten kezdete akristus életének, ugyan ő is avége, valamint hogy ő az Attya által él, ugyan ő érette is él, mint hogy tölle véssen mindent, mindent az ő ditsőségiért is tselekeszik; hasonlo képen akristus, életek kezdete, azoknak., akik övéi, és akik, az ő testével. és vérivel táplállyák magokat. minden kegyelmek, jó erköltsök, jó tselekedetek, ő tölle vannak., és erednek, tartoznak tehát tsak ő érette élni, és mindent az ő ditsőségire tselekedni, azt akarja tehát ezekel a szokal, hogy tsak ő érette kel annak élni, akinek testét, és vérit adgya, és minden gondolatit, beszédit. és tselekedetit, ő hozája kel fordítani.

K Mitsoda külömbség vagyon, az oltári szenttség; és a manna közöt.?

F két féle vagyon. az első a, hogy a manna tsak atestet táplálta. az oltári szenttség pedig, alelket táplállya, a másika az, hogy a manna tsak egy ideig tartotta meg atestnek életét, és nem mentette meg ahaláltol azokat., kik azt ették, az oltári szenttség pedig örökké valo életet ad azoknak, kik azal táplállyák magokat., kegyelmet ad nékik, és mind a lelket, mind atestet örökké fogja éltetni amenyekben.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 2^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság.

Adgyad uram mi belénk szüntelen valo félelmét és szeretetét szent nevednek, mert soha meg nem szünöl gond viselésedet hinteni azokra, a kiket meg gyarapitod szeretetedben, kérünk tégedet, a mi urunk J.k.

Epistola.

Szent ján. 1 lev. 3. 13.

Ne tsudállyátok atyám fiai, ha gyülöl titeket e világ. mi tudgyuk, hogy ahalálból által vitettünk az életre, mert szerettyük az atyafiakot, aki nem szeret, ahalálban marad. minden aki gyülöli azö atyafiát. gyilkos az, és tudgyátok, hogy egy gyilkosnak sints magában, meg marado örök élete, abbol üsmértük meg az Isten szeretetit. hogy ő, azö lelkét adta mi érettünk, nékünk is lelkünket kel adnunk, az atyánk fiáért, akinek evilági marhája. és láttya az ő atyafiát szükölkodni, és bé zárja szivét az előtt, miképen marad meg az Isten szeretete abban., fiatskáim, ne szeresünk soval. se nyelvel, hanem tselekedettel, és igazságal.

Magyarázat

K. Mit téznek ezek a szók. *ne tsudállyátok hagyülöl titeket evilág?*

F Ezek a szok meg mutattyák hogy azok. kik avilágot szeretik. az Istent nem üsmérik, se azoknak. bóldogsagát, és érdemit, kik az övéi, mert nem kel tsudálni, hogy ha meg vetik és gyülölik akristust. és azokat, kik azö lelkével élnek., és ugy amint ő élt, hogy szerethetnék akristus tanitványit azok., kik avilágot szeretik, várhattjáké ezek hogy más képen fognak velek bánni mint sem mesterekel bántak. hogy ha az ő Isteni fiasága meg foghatatlan nagy szenttsége, sok tsuda tételei, meg nem mentették avilág gyülölésétől, a leg kegyetleneb és gyalázatosab haláltól., miképen remelhetik azt azö szolgálai, hogy ő vélek jobban fognak bánni?

K. Miről tudgyuk mi azt, hogy a véteknek halálából. által vitettünk akegyelemnek életére?

F Arrol, hogy ha szerettyük atyánk fiait, hogy ha szerettyük azokat. akik minket gyűlölnék, ha nekik azon örökös jókot kivanunk, mint a melyet magunknak kíványuk, és hogy ha azon leszünk minden módon, hogy azokat meg szerezhessük nekik, a ki felebarátyát így szereti, a valóságos életet bírja, aki pedig nem szereti, ahalálban marad, mondgya szent János, és nintsen része a kegyelemnek életében, tsak ez az egy is, elvesztheti ötét, mert azt a parantsolatot, amely néki azt hadgya. hogy ugy szerese felebarátyát, mint magát, bé nem tölti.

K Miképen kel azt érteni, *hogy aki az atyafiát gyűlöli, gyilkos az.?*

F. Az olyan akinek szivében, valóságos gyűlölség vagyon, az atya fia, és söt még az ellensége ellen is, és a ki agyűlölségért gyűlölséggel fizet, az olyan nem szenvedheti az atya fiát, veszedelmét is akarná látni, és annak halála, titkos örömet szerezne szivében, erre valo nézve, el mondhatni. hogy gyilkosa atyafiának, de söt még ezért, magának is gyilkosa, mert elveszti azt a szeretetett, mely élete lelkének, az Isten is hasonló mértékel mér nekünk, mint a melyel. mértünk felebarátunknak, akár halálára igyekezünk tehát annak a kit gyűlölnék, akár ne igyekezünk, de gyilkosok vagyunk, egyedül a szivünk hozzája valo indulattyáért, és ha szinte, atésti életét el nem veszük is, de el veszük a lelke életét, a mely drágáb, hogy ha ki mutattyuk néki, ellene valo gyűlölségünket., mert el vesztettyük véle, a felebaráti szeretetett.

K. Hogy bizonyithatod meg nekem mind ezeket?

F Így bizonyitom meg, a midön a kristus azt mondgya. hogy egy rossz szándékal valo tekintetért, házasság törésben estünk, azt akarja velünk meg értetni, hogy minek elötte avétek. a külső tselekedetre menyen elsöben, a szivben veszen eredetet. és ugyan öt is megyen véghez, ilyen formában kezdödik mi bennünk agyilkosság is, ámbár azt ne tselekedgyük is külső képen, aki pedig ilyen rossz indulattal vagyon felebarátyához, abban nintsen az örök élet, szent János szerént, se ahoz része nintsen, mert kegyelem nintsen benne, a mely magva az örök életnek,

K. Miképen akarja szent János, hogy szeresük felebarátunkot.?

F ugy hogy életünket is letegyük érette, mivel az Isten Fia is ugy szeretet minket, hogy érettünk adta életet, és meg váltot az örökké valo haláltól, mint hogy pedig ö néki tartozunk, nem tsak atesti. de a lelki életünkért is, ilyen hozánk valo nagy szeretetiért, hála adásul, aldozzuk néki testi életünket, de mint hogy ö magának arra szüksége nintsen, azért arra kötelez, hogy azt fel áldozzuk. atyánk fiáért. ki az ö tagja, hogy ha aszükség ugy hoza magával.

K. Mire kötelez minket szent azokhoz. kik szükségben vannak?

F Arra hogy fel nyissuk nekik szánakodo szivünket., és segittsük öket, szükséginkben, hogy ha ameg lehet töllünk, ezek a szók, rettentő szók, némely keresztyéneknek, *A kiknek világi jossági vannak, és láttya az ö atya fiát szükölködni és bé zárja szivét az elött, miképen marad meg az Isten szeretete abban.* mondgya szent jános, aki nem segitti, abban nintsen tehát, se Isteni, se felebaráti szeretet

K Mire kénszerit minket, a szegényekhez valo szeretet?

F két dologra, hogy szivel szányjuk, és kezünkkel segittsük, de a kitöl a segittség nem lehet, leg aláb szánakodással. és jó akarattal. légyen, mivel ez is kedves Isten elött, egy szóval azt mondgya szent Agoston. hogy mindenkor találunk. mivel meg segiteni atyánk fiait, tsak a szivünk légyen tellyes jó akarattal.

Évangélium

szent luk. 14. 16.

ő pedig mondá néki, egy ember nagy vatsorát szerze, és sokakat hiva, és elküldé a szolgáját, avatsorának oráján, meg mondani ahivatalosoknak, hogy el jönének, mert már mindenek elkészítettek, és kezdék együt minyájan magokat mentetegetni, az első mondánéki. majort vettem, és szükséges ki mennem és azt meg látnom, kérlek téged ments meg engem, és másik mondá, öt iga ökröt vettem. és meg próbálni megyek azokat, kérlek téged ments meg engem. és más mondá. feleséget vettem, és azért nem mehetek el, és meg térvén a szolga, meg jelenté ezeket az ő urának, akkor meg haraguván atseledes ember, mondá az ő szolgájának, meny ki hamar az utzákra, és avárosnak szélyire, és a szegényeket, és a bennákat. és a vakokat, és a sántákat hozd bé ide, és mondá a szolga, uram meg lett amint parantsoltad; és még is hely vagyon, és mondá az ur aszolgának, meny ki az utakra, és a sövényekhez, és kénszerittsed bé jöni hogy meg tellyék az én házam. mondom pedig néktek. hogy senki ama férfiak közül, akik hivatattak, meg nem kostollya az én vatsorámat

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk. a mai Évangéliumban valo példa beszédet.?

F Az ember aki vatsorát szerzet, az Atya Isten. a vatsora, aboldog élet, amelyben. bé töltetnek alelkek, az örökös jókal, és az Isten házának gyönyörűségivel, a szolga akit el küld ahivatalosokért, akristus, aki is az Attya parantsolattyából. jött, hogy el hija az embereket az üdveségre, az ora, amelyben. a szolga mégyen el hini ahivatalosokat, mert már avatsora kész, az, az életnek ideje, a mely idő kezdődöt. akristus meg testesülésétől fogvást, és tartani fog világ végiig. a vatsora kész. mert akristus meg érdemlette nekünk halálával azt a kegyelmet, hogy a vatsorára el mehessünk. fel támadot. és menyekben ment, hogy az Attyának ajánlya. áldozattját. a mely áldozat, meg nyeri nekünk., ahaláláért érdemlet jókót.

K. Hány féle renden lévőek ahivatalosok?

F Három féle renden, az első agazdagok, és az elei a sidó népnek, akiket hittak volt. erre a vatsorára., a proféták, az után maga akristus, és az Apostoli, és a kik külömb külömb féle menttségekel. rekeszték el magokat ettől a menyei vatsorától, de sött még anyira voltak, hogy üldözték, és meg ölték a profétákat. a kristust magát, és az Apostolit, ezek az első hivatalosok három félék., az első aki majort vett, jelenti azokat, kik agazdagságokban. és az előmenetelben foglallyák magokat, a második. aki ött pár ökröt vett, és azokat meg akarja próbálni, jelenti azokat, kik ahaszontalan tudományokon kapnak, kik azokat, nem atudásnak kedviért keresik, hanem tsak anyughatatlan elméből, a mely meg akarja próbálni mind azt, valami tekénti az természetnek ött érzékenységeit, és aharmadik., aki a feleség vétellel menté magát, jelenti azokat, kik el merültek a testi kivánságokban. és gyönyörűségeken

K. Mit jelentnek még ezek az első hivatalosok.?

F Jelentik még azokat, kik anyira el merülnek a világi dolgokban., még amelyek szabadosokis, hogy anyira valo idejek nem marad, hogy gondolkodhassanak, az üdveségek, és az Isteni szolgálatnak, leg nagyob, és leg szükségeseb dolgairól., és azok, kik oly mód nélkül való vigyázásal., és figyelmeteséggel folytattyák világi dolgokat, semit nem vigyáznak üdveségek dolgára, gondolván azt, hogy mindenkor lesz arra elég idejek, a mikor nekik tettzeni fog arrol gondolkodni.

K. A kik hivatalokban., tiszttségekben vannak, és a mellyekben, egészen kel foglalatoskodniok, az olyanok tartoznaké tiszttségeket el hagyni.?

F Meg kel különböztetni, hogy ha azok ahivatalok, és tiszttségek. ellenkezneké a Isten törvényivel., és ha azokat nem leheté gyakorolni, véték nélkül, el kel, a nagy szent Gergely szerént tellyeségel hagyni, hogy ha azok alkalmatoságot adnak. az esetre, és abotránkozásra, nem lehet azokban meg maradni, és ha azokban nem üdvezülhetnek, ellene kel azoknak mondani., de ha valamely hivatal, tiszttség. és mesterség. magában jó, és törvény szerént valo. és ha abban lehet üdvezülni. olyan állapotban tartoznak ugy el osztani idejeket, hogy elegendő lehesen a jó olvasásra, az imádságra, az Isteni szolgálatra, a gyermekek nevelésire, és a tselédgyek. gondviselésire. de avilági dolgokat is olyan formában vigyék végben hogy azok szolgálhassanak az üdveségre, hogy azok érdemesek lehessenek, Isten előtt, az utolso napon. mindenkor tsak az üdveséget tekinttsék, és hogy kedvesek lehesenek Isten előtt. meg fogják mutatni ilyen formában, hogy nem a fösvenységet, senem anagyra vágyást tekintik, hivatalyokban, és hogy segittsék a szegényeket, mind ezek nélkül nem lehet üdveségek, hogy ha pedig sok bajos foglalatoságok miat. anyi idejek nem lehetne. hogy üdveségekről gondolkodhassanak. és a keresztyéni hivatalokat végben vihessék, magokban fel kel tenni. hogy hivatalyoknak ellene mondanak.

K. ugy tettzik mint ha, ahivatalosok. menttsége, igazán valo, és helyyes volna, miért tehát, hogy nem hagyák jóvá?

F Azért, hogy meg lássuk, hogy a kiket a menyei vatsorára hinak, azoknak, nem kel magokat mentegetni., semmi némü okbol, se semmi némü szin alat, semit nem szabad evilágon az üdveségnél nagyobra betsülni., és egy olyan dolog, a mely magában jó. akadályára lehet. ha azt ragaszkodásal szerettyük, minden teremtet állat jó magában, mert az Isten munkája, de azt nem lehet véték nélkül szeretni tsak magáért, abban tenni a gyönyörüséget. és aboldogságot, és azt nagyobra betsülni az örökös jónál, ilyen formában meg szegnök. a fővebb parantsolatot, a mely azt hagyta, hogy szeresük az Istent, tellyes szivünköl, és tellyes elménköl.

K. kik a másik renden lévő hivatalosok?

F Azok a szegények, a sánták, a bennák, a vakok, akik, az uttzákon, és a piatzokon vannak, ezek a gazdagok, a doktorok, és a farisaeusok helyiben tétettek., meg akarvan az ur mutatni ez által, hogy a szegények, és a nyomorultak állapottya. hasznosab az üdveségre, mint sem a gazdagoké.

K kik a harmadik renden valo hivatalosok.?

F Azok, akiket az uttzákról, és a sövények mellöl kénszerittik bé menni., ezek jelenték apogányokat kik nem éltek olyan törvény alat mint a sidok., kénszeríteni, és erőltetni kellett őket, hogy a kristusban higyenek, és az Évangyéliumát bé vegyék. az Isten lelkének ereje által., és a sok tsudák által.

K. Nem láttyuké azt gyakorta, hogy az Isten némelyeket erővel térít magokhoz, és arosz indulatyok ellen is?

F Erről néha példákot látunk, vannak olyan bünösök, a kik sebeségel futnak a veszedelemre, akik minden féle vétékben el merülnek. mind addig még böségben élnek, még nagy betsületben vannak. még minden dolgok kedvek szerént folynak, amidön pedig az Isten,irgalmaságal. akarja őket tekéntení. talál abban modot, hogy tartoztassa őket rendeletlenségekben. némelynek, fel tett szándékját meg gátolya, másnak, meg nem engedi, akarattyát végben vinni, el veszi némelytől jószágát. mástol az egészégit, anyugodalmat ettől, a

betsületet a mástól, meg fosztván tehát azoktól, amit szerettek, kételenek az Istenhez fordulni, és az ő irgalmas karjait meg ölelni, oh' mely boldog erőltetés az ilyen, ha Isten meg engedte volna, hogy uttyokot kövessék; és meg nem tartoztatta [tartoztat ta] volna őket futásokban bizonyosan elvesztek volna, e szerént erőlteté az ur sault, a földre vetvén ötet, meg térítette ötet minden hato karjával., olyankor amidön leg nagyob üldözéssel volt ahivek ellen., és egy mérges oroszlánybol. bárányt tsinála, és az Anyaszent egyház üldözőjéből., az ő Évangéliumának egy predikátorát. egy Apostolt, és az igazságnak egy martyrumját.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 3^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

oh' Istenünk, aki gond viselője vagy azoknak, a kik benned biznak, és a mely nélkül, semmi sem állandó, se semmi nem szent, hinttsed bőségel. reánk irgalmaságodot. hogy vezérlőnk lévén nekünk. úgy élhessünk avilági jokal., hogy el érhessük az örökké való jokat, kérünk tégedet ami urunk J k.

Epistola.

szent pet. 1 lev. 5. 6.

Alázatok meg azért magatokat az Istennek hatalmas keze alatt, hogy fel magasztaljon titeket. ameg látogatásnak idején, minden szorgalmatoságtokat ő reája vetvén, mert ő néki gondgya vagyon reátok, jozanok legyetek, és vigyázatok, mert ati ellenségtek, az ördög mint az ordító oroszlány körül jár, keresvén akit el nyeljen. kinek ellene álljatok, erősek lévén a hitben. tudván hogy ugyan azont szenvedik ati atyátok fiai, akik evilágon vannak, aminden kegyelemnek Istene pedig, aki minket az ő örökké való ditsőségire hivat. a kristus Jesusban. titeket akik egy kevesé szenvedtek., tekkétesekké téssen. meg erősít, és álhatatosá téssen önéki ditsőség, és birodalom örökkön örökké Amen.

Magyarázat

K. Hogy kel szent péternek. ezeket a szavait érteni, *alázatok meg magatokat, az Istennek hatalmas keze alatt?*

F Ezek azt tanítják, hogy egy keresztyén. az Isten keze alatt lévén, aki is ötet igazgattya, tarttja, gondgyát viseli, és oltalmazza lelki ellenségétől, meg kel üsmérni néki alávalóságát, tehetetlenségét., és semmi voltát, meg alázván magát, az ő gondviselése alatt légyen, néki engedelmeskedgyék, mint egy gyermek az atyának, sene azért alázza meg magát. hogy az Isten fel emelje ötet annak idejében. úgy mint. az utolsó, napon, amelyen, mind azok kik magokat meg alázák, fel emeltetnek, és akik magokat fel emelik, meg aláztnak a mélységben

K. Mit kel tselekedni, amidön valamely szomorú állapotban estünk. vagy fel tett szándékunk meg akadályoztatik, vagy valami történik rajtunk.?

F Szent Péter nem akarja azt, hogy az Istennek hatalmas keze alatt, az emberi elmének nyughatatlansága alá adgyuk magunkot, hanem, hogy mindeneket. az ő hatalmas keze alá vessünk, és csak ő benne bizzunk., hiven maradván hivatalunkban., vessük akarattya alá magunkot, mivel meg ígérte hogy gondgya leszen reájánk., mitsoda rossz dolog történhetik az

ollyannak., aki az Isten kezében vagyon. aki csak tőlle vár, és benne bizik., és aki semmitől nem tart inkább, mint valamely mástól inkább félni, mint ötöle.

K. Nem kel tehát magunkot örizni a nyomoruságoktól kísértetektől, amelyeket előre láttyuk hogy meg történhetnek, se az élet szükségiről nem kel gondolkodni?

F Nem hogy nem kellene, de tartozunk azzal., hogy jó modal, azoktól magunkot meg oltalmazuk, és azon lennünk minden okoságal., hogy azok. meg ne történnyenek, a mi fogyatkozásink, vigyázatlanságink, vagy esztelenségink miat, ez az Isten rendelése, és csak ilyen formában adgya meg nekünk segítségit, és mind azt, valami szükséges testünknek, és lelkünknek, de mind ezeket, nyughatatlanság nélkül kel tselekedni, és a nélkül, a hozánk való szeretet nélkül, a mely minket fel háborithatna, de arra is kel vigyázni, hogy semmit, magunknak, elménknek, fáradságinknak ne tulajdonítsunk, mindenért az Istent ditsöítsük mindenek tőlle jönek., minden nap azt mondgyuk neki, ad meg nekünk kenyerünket, mind azt a kenyeret, amely a lelket erősíti, mind azt, a mely atestet táplálja.

K Mitsoda modot ad arra szent péter. hogy meg oltamazhasuk magunkot alelki ellenséginktől.?

F kettőt ad előnkben, a józonságot., és a vigyázást. a józonság abból áll, hogy mértékleteséget., és csak a szükségért éllünk, ne csak az eledel. de minden világi dolgokal. a mellyekel szent pál szerént úgy kel élni, mint nem élvén, az az, ragaszkodás nélkül. a vigyázás abban áll, hogy szüntelen figyelmezzünk magunkra. beszédinkre, gondolatinkra, tselekedetinkre, és szívünkre, ilyen formában, mindenkor vigyazunk, és eleit veszük, az ellenség intselkedésinek., ezért is mondgya szent pál. hogy a keresztyének, avilágoságnak fiai, és nem a setettségnak, akik alusznak, a midőn az üdveségre kellene vigyázni.

K Mitsoda ellenség az, akire szent péter akirja hogy szüntelen vigyazunk.

F Az, az ördög, aki ami halálos ellenségünk, aki csak azt keresi hogy meg ejttsen. és el veszesen. az oroszlányhoz hasonlittya ötöt, a ki minket el akar nyelni, a vétékben vetvén minket, és a vétékből apokolra, olyan mint az ordító oroszlány. a ki dühöséget vagyon hozánk, hogy szándékát véghez nem viheti, és hogy az üdvezítő meg segít minket kegyelmével, szüntelen körülöttünk jár, mert tele lévén hamiságal. és tsalárdságal, szüntelen modot keres abban, hogy meg lophasson. és árthasson, se napal. se éttzaka nyugodnunk nem hágy, soha el nem fárad, és szüntelen ostromol, némelykor hizelkedésel, és ígéréttel, némelykor erő szakal, némelykor úgy mint a kigyó, némelykor mint oroszlány, tartozunk tehát vigyázni, és készen lenni, hanem akarjuk. hogy nyeljen.

K. Mi formában akarja szent péter hogy ellene álljunk.?

F Az erős, és élő hittel, mert 1. ha földi jókalisért., vagy nyomoruságokal fenyeget. ahit előnkben adgya, az örökös jókót, ha hivek leszünk az Istenhez, és azokat az örökös nyomoruságokot, ha az ellenségünk intselkedésit halgattyuk, 2. ahit előnkben adgya; gyengeségünket. meg üsmérteti velünk nyomoruságinkot., és ahoz folyamodtat minket, akitől kel várnunk, minden erőnk, és aki olyan mindenható. hogy meg szabadithat minket ellenséginktől, ahitnek imádsága, segítségét nyer nekünk. és ez a segítség győzedelmet vétet a kísérteten

K. Miért nevezi szent péter, az Istent. minden kegyelem Istenének.?

F Mert ő kezdete. kut feje. és osztogatoja. minden kegyelemeknek, a melyek az üdveségre valok, annak a kegyelemnek, mely el kerülteti velünk a roszt, és ajót tselekedteteti, annak a kegyelemnek. amely békeséget szenvedtet minket, ő érette, annak a kegyelemnek. amely erőseké, és álhatatosoká tészen minket ajóban, egy szoval ő tőlle várjuk. aditsöséget, a mely

meg koronázza a kegyelmeknek, és amely, oly békeségben téssen minket, a melyet senki el nem veheti tőlünk.

Evangelium

szent luk. 15. 1.

Közelgetnek vala pedig hozzája apublikánusok, és a bünösök, hogy halgatnák ötet, és morgolodnak vala a farisaeusok, és az irástudok, mondván. hogy ez. abünösököt bé fogadgya. és vélek eszik, és szollá nekik ezen példa beszédet. mondván, kitsoda az ember közületek, akinek száz juha vagyon és ha el veszt egyet, azok közül, nem hadgyaé a kilentzven kilentzet apusztában. és az után mégyen a mely el vesztet vala, mig meg nem talállya azt, és mikor azt meg talállya, vállaira veszi örülvén, és haza menvén, egybe gyüjti barátit, és szomszédit. mondván nekik, örvendezetek nékem. mert meg találtam az én juhomot aki el vesztet vala, mondom néktek, hogy ugy öröm léssen, menyben, egy penitentzia tarto bünösön, inkább, hogy sem kilentzven kilentz igazakon, kik nem szükölködnek penitentzia nélkül, avagy mely aszszony állatnak tiz garasa lévén, ha el vészt egy garast., nem gyujté gyertyát. és meg sepri aházát, és meg keresi szorgalmatosan, mig meg nem talállya, és mikor meg talállya egybe hija barátit, és szomszédit, mondván. örvendezetek nékem. mert meg találtam agarast, melyet el vesztettem vala, így mondom néktek, öröm léssen az Isten Angyali előtt, egy penitentzia tarto bünösön.

Magyarázat

K Szabadé egy keresztyének társalkodni arosz életüekel, és ebben kövesüké akristust?

F Szabad egy tekéletes keresztyének társalkodni abünösökkel, valamint akristus tselekedet, ugyan azon lélekből és okból, hogy meg utáltassuk vélek rosz élettyeket., és őket oktassuk, de egy ollyannak. aki gyenge, félnék, kedvkereső, nem szabad, ne hogy ajóban valo gyengét, aroszban lévő erősek, aroszban ne ejttsék. beszédek. vagy példájokal, az irás mindenüt tsak azt jóvallya, hogy kerüllyük el, a gonoszok társaságát; a rosz beszédek, mondgya szent pál, meg ronttyák a jó szokást, és arosz példák, még annál inkább, főképen. az ollyanokal., akikkel barátságban vagyunk., a ki a veszedelmet szereti, el is vész abban, mondgya az irás

K. Magyarázd meg nekünk, a máí Evangeliumban lévő példa beszédet

F Az, ember, akinek száz juha vagyon, akik közül egy el tévelyedet, akristus, a jó pásztor. ez a százból álló sereg juh pedig. az igazak, és a választottak tarsasága, az el tévelyedet juh. az ollyan bünös. aki rendeletlenségéért. és tévelygésiért, el tévelyedet. ajók tarsaságoktól., és az Isten szolgálattjától., az Isten meg engedi némelykor, hogy az igaz, meg ne maradgyon végig a jóban. és el hagyja ötet, rettegésben kellene lennünk az illyenért. és nem bizni magunkban, azt is meg akarja velünk üsmértetni. hogy nintsen ollyan állapot, se rend, a melyben egész bizodalomban lehessünk, mert ő azt akarja, hogy félelemel. és rettegéssel munkálodgyuk üdveségünket.

K Mitől vagyon. hogy a jó pásztor el hagyja. a kilentzven kilentz igazakat, egy bünösért, aki el tévelyedet?

F. A jó pásztor, nem hogy el hagyná az igazakat, de söt még gondgyokot viseli. és meg tarttya az ő igaz voltokban, az ur tsak azt akarja nekünk meg mutatni. hogy abünöshöz az ő szeretete, és szorgalmatosága a melyel fel keresi olyan nagy, hogy ugy tettzik, mint ha, el hagyta volna az igazakat, érette, mert nem szükséges. hogy azokat az akolyban vigye, mivel onnét el nem távoztanak. ő még példája. a pásztoroknak, és a superioroknak., a kiknek. nem hogy el kel

hagyni azokat. kik reájok bizatattak., a midön el tévelyedtek az Isten uttyárol., de sött még annál nagyob szorgalmatoságal kel azon lenniek., hogy kötelesegekben viszá tehessék.

K Miért adgya az elönkbe az Angyalok példáját a kik örülnek. abünösök meg térésin?

F Azért, hogy fel gerjesze bennünk abuzgoságot, és a szeretetet azokhoz; kik a veszedelem uttyán járnak, és hogy mitsoda. ohajtásal kel várnunk, az Istenhez valo meg téréseket, és mint kel örülnünk, azon, amidön magához hija. és irgalmaságot téssen vélek. mivel egy paszturnak, és egy közönséges hivnek, mindent el kel. követni, hogy másoknak, meg térést, szerezen. és nyerjen, a kiket az Isten Fia, drágalátos vérin váltotta meg, hogy ha annak jól üsmernék betsüjét., nintsen olyan köny hullatás, könyörgés, jószág. fáradság. hogy ne adnák olyan nagy dologért

K Magyarázd meg agarasrol valo példa beszédet?

F Az aszony aki el vesztette agarasát, jelenti akristust. a meg testesült böltseséget, az el veszet garas olyan lélek. aki magát el vesztette avétekért, és aki magától viszá nem térhet tévelygésiböl., hogy ha akristus nem keresi ötet. a gyerttya. amelyel azt keresik, a kristus szenttséges embersége, akit magára vett, hogy az el veszet embert kerese, mivel akristus azért jött evilágra, hogy néki világosága légyen, mivel avétektől fogvást, tsak tudatlanság. és setéttség volt. az emberek. még meg sem üsmerték volna. setéttségben valo léteket. hogy ha, avilágóság, meg nem világosította volna őket, szükséges volt tehát hogy meg seperjék aházat, az az, a magok lelkeket. hogy meg találhassák azokat. ugyan ezt is tselekedte akristus., el törölvén vétkeket, meg tisztította őket vériverel.

K. kiknek monda akristus. ezt a példa beszédet?

F Mind azoknak. akik tartoznak. a mások üdveségeken. munkálodni. illyenek a predikátorok. a superiorok, az atyák, és anyák. és mind azok. kik kötelesek az ifiakot nevelni. és oktatni, gyertyát kel gyutani, elsőben magokat kel oktatni. és az után, keresék fel. azon világoságal. az el tévelyedetteket. követni kel. ezt az aszszonyt. a ki meg seprí aházat., ki kel tisztítani a templomokból., a klastromokból. a botránkoztatásokat, és rendeletlenségeket. a mellyek veszedelmesek. a nélkül. soha meg térést. se üdveséget ne szerezhhetnek. azoknak, akiről számat kel adniok Isten előtt.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 4^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Kérünk uram tégedet. ad meg nekünk, evilági dolgok folyási közöt valo békeségedet, vezérelvén azokat bölts rendelésed szerént, enged meg anyaszent egyházadnak, azt az áitatoságot, a melyet semmi meg ne háborítsa, hanem még bé töltse örömel. a mi urunk J. k

Epistola

Szent pál. rom. 8. 18.

Mert álitom, hogy nem méltók e mostani időnek szenvedési, akövetkezendő ditsőségre. mely meg jelentetik mi bennünk, mert a teremtet állatnak várakodasa, az Isten fiainak meg jelenését várja, mert hivság alá vettetet ateremtet állat nem akarva, hanem azért. aki ötet alája vetette reménségben, mert maga ateremtet állat is meg szabadittatik a romlottságnak szolgáltyától, az Isten fiai ditsőségének szabadságára, mert tudgyuk minden teremtet állat, fohászkodik,

mind eddig. nem csak a pedig, hanem mi magunk is. kik a léleknek sengéit vettük, mi is fohászunk mi magunkban. az Isten fogadot fiúságát várva. a mi testünknek válttságát.

Magyarázat

K Mit téznek, ezek a szók, ez életben való szenvedéseket nem hasonlíthatni. ahhoz aditsőséghez, amely meg jelentetik mi bennünk?

F Ezek a szók azt jelentik. hogy ami szenvedésünk könnyek, és keveset tartok. hogy ha azokhoz az örökös szenvedésekhez hasonlítjuk, amelyeket érdemlettünk, ellenben pedig aditsőség mely a szenvedésnek jutalma, vehetetlen, és örökös és az Apostol. utána teszi, hogy az Isten meg jelenti bennünk annak idejében azt a ditsőséget, és noha még ez életben. bírjuk is annak sengéjét. a kegyelem által, el vagyon fedezve. mind mások, mind mi előttünk, és amelyet az Isten csak az utolsó napon fogja ki nyilatkoztatni. *Az Isten országa mi bennünk vagyon.* mondgya akristus *de anem láttik még mostanában, most Isten fiai vagyunk,* mondgya szent János. *még nem jelent meg mitsoda leszünk., tudjuk hogy mikor meg jelenik ditsőségiben., hasonlok leszünk hozzája. mert meg látjuk ötöt amint vagyon.* 1 joan. 3. 2.

K. Miért mondgya szent pál, hogy a teremtett állatok fohászunknak. és mint ha szülnének?

F Mert hogy jobban meg üsmértesse az emberel, szolgálatban való létit. és meg romlandóságát, eleiben adgya, a teremtett állatokot. mint ha azok is fohászunknak, szolgálatban való léteért. akiket is olyan aszszonyhoz hasonlítta. a ki szülésben vagyon, és várja. meg menekedését; hogy az ember is várja. olyan buzgoságal., a szolgálat járma alól való meg szabadulását. és az Isten fiai szabadságában való helyheztesít.

K Miért mondgya. nem csak a teremtett állatok. hanem mi magunk is, kik a léleknek sengéit vettük. fohászunk magunkban.?

F Azért, mert ha az érzékenység nélkül való teremtett állatok. láttanak fohászunknak, azért hogy ellenkező állapotban [állapotban] vannak tekkéletekkel, és mint ha valamiben, noha ártatlanul., részesülnének az ember vétkeiben, még inkább kel tehát az embernek érezni nyomorúságát. és fohászunknak rabságán. valamint az Apostolok tselekedtenek.

K Magyarázd meg nekünk ezeket a szokot, *az Isten fogadot fiúságát várva, a mi testünknek válttságát?*

F Minek előtte meg magyarázam, három dologra kel figyelmezn. az első a, hogy úgy mint keresztyének, az Isten fiai vagyunk., de nem természetből, valamint az ő maga Fia, hanem úgy mint fogadottak. és csak ingyen való irgalmaságából., a második a, hogy ez a fogadot fiúság. ez életben kezdődik, és a menyben való ditsőség által végeződik. a harmadik. a, hogy mi két részből állunk, lélekből. és testből, a vétek a mi lelkünknek halált adot. el választva azt az Istentől. az ő valóságos élettyétől, a testünknek is. ahalál alá vetve azt, a mely el választta. alélektől., a nagy haszna tehát az Isteni fogadot fiúságnak a, hogy örökösön vissza adgya életét lelkünknek, és testünknek, ugyan ezt is tanítja nekünk az Apostol. ezekkel aszokal.

K Miért mondgya az Apostol. hogy mi várjuk az Isten fogadot fiúságának hasznát?

F Mert a keresztyének látva hogy it alatt, mitsoda nyomorúságok, és kísértet alá vannak vettelve, és mind azon által részek lévén úgy mint Isten fiainak a meg ígért örökségben. fohászunknak kel nekik, az után aditsőség után, a mely ki nyilatkoztatja nekik az ő fogadot fiúságokat, és meg mutatja valóságát. hogy az Istennek fiai, meg szabadítva őket, minden lelki. és testi romlandóságtól. és szolgálattól.

Évangélium.

szent. luk. 5: 1.

Lön pedig midön a seregek reája todulnának, hogy az Isten igéjét halgatnák. és ő áll vala. a Genezáret tavamellet, és láta ató mellet két hajot, ahalászok pedig ki szállottak vala, és mossák vala ahálójokat, bé menvén pedig egyik hajóban. mely simoné vala, kéré ötet, hogy a földtől bellyeb vinné egy kevesé, és le ülven, tanyittya vala ahajotskábol. a seregeket. hogy pedig meg szünnék szollani. mondá simonnak, vid a mélyre, és ereszszték meg ati hálóitokat a hal fogásra, és felelvén simon mondá néki, Mester, egész éttzaka munkálkodván, semit nem fogtunk, de ate igédre, meg eresztem ahálot, és midön azt miveltek volna, halaknak böséges sokaságát rekeszték bé, szakadoz vala pedig az ő hálójok. és intének atársoknak, kik amás hajóban valának, hogy el jönének, és segitenék őket. és el jövének, és meg tölték mind akét hajotskát, ugy hogy tsak nem el merülnének, melyet midön látná simon péter, a Jésus térdeihez borula, mondván. meny ki töllem, mert bünös ember vagyok uram. mert az álmélkodás környül vette vala ötet. és mind akik véle valának, ahalak fogásán, melyeket fogtak vala, hasonlo képen Jakabot is. és Jánost. a Zebedaeus fiait, kik a simon társai valának, és mondá simonnak Jésus, ne fély, mostantol fogvást. már embereket fogsz és ki vonván a földre a hajokat, mindeneket el hagyván. követék ötet.

Magyarázat

K. Az Anyaszent egyház. mitsoda oktatást, akarja, hogy a fiai vegyenek a mái Évangéliumból?

F Igen nagy oktatásra valot, találnak abban mind azok, akik., nem a külső részit, senem abetüt tekintik. hanem a kik tudgyák ahitnek világosságával. által látni azt az el rejtet értelmét, a melyet abban zárt az ur, 1 ahalászok, akik mossák hálójokat, meg mutattyák nekünk, hogy szükséges azoknak, kik amások üdveségire vigyáznak, és munkálnak, hogy magokat némelykor el zárják. és meg visgállyák, mind azokrol. a fogyatkozásokrol, a melyekben eshettek, és magokat meg tisztítsák az imádságal, és a penitentziával, 2. A szent péter hajoja. amelyben ment akristus, hogy a népet tanítsa, jelenti az Anyaszent egyházat., amelyben egyedül lévén a kristus. tanittya tudományát. atanitványi által, és a szent lélek által, a ki is. a szivekbe oltyta az igazságot. 3. A kristus parantsolá szent péternek, hogy bellyeb menne atengerben., a jelenté az ő titkainak, és igazságinak mélységeit, és akeresztyénségnek. tekélleteségeit, a melyekre hija a keresztyéneket, és a szolgait, atekélleteség abbol. áll, hogy ellene mondgyanak. arosz indulatoknak., avilágnak, és a világi jóknak, az Istent szivekből, és mindenek felet szeresék, és felebarátyyokat mint magokat, 4. szent péter, aki egész éttzaka halásztot, és semit nem fogot, jelenti azokat, kik avéteknek. és avilágnak. setéttségében lévén, sok fáradságal futnak. a földi jók, ahivságok, és a gyönyörüségek után, és végtire, halálok oráján, semi jó tselekedetet. nem találnak. kezekben, jelenti még az olyan egyházi szolgálókat, a kik noha sokat. fáradoznak, aprédikálásban, a szenttségek ki szolgáltatásában, és más egyéb hivataloknak, külső képen valo végben vitelében. de rend, hivatal, és akristus lelke nélkül, és akik semi valóságos hasznot nem tesznek, se senkit meg nem tértenek, 5 ahalaknak sokasága, a melyekért szakadozni kezde ahálo, jelenti, azokat a sok szamu testi keresztyéneket., kik az Isten félökel együt mentenek bé az Anyaszent egyházban. akik noha az ő egyeségében vannak külső képpen, de akik. sok viszá vonásokat és vetekedéseket. okoznak, mert tsak. a magok hasznokat. és ditsőségeket keresik.

K. Mit tésznek ezek a szok, meny ki töllem uram, mert bünös ember vagyok?

F Ezekből azt tanulhattuk hogy nagy alázatosággal. kel járulnunk akristushoz, meg üsmervén, bűnös és méltatlan voltunkot., ez az Apostol. nagy ijedségében, és tsudálkozásában. beszél ilyen formában., látván rend kívül valo és tsudálatos halaszattyát. az üdvezőnek hatalma, és szenttsége, anyira meg hatotta szivét, hogy magában szálván, és meg valván bűnös voltát., magát érdemetlenné tartta lenni, hogy társaságában legyen, a valóságos alázatos lelkek, a kik meg üsmérik magokban nyomoruságokat, eszerént tartják méltatlannak arra magokat., hogy a szentsegekhez járuljanak és a kristust vegyék a szenttségben, avaságos keresztyének, tartoznak is el vonni némelykor egy ideig magokat, attól, azért hogy jobban meg tisztulhassanak, az imádság, a penitencia, és ajó tselekedetek által, és hogy az után. nagyobb hasznal járulhassanak ahoz, de el kel kerülni, hogy ne a magunk elméjít kövessük, hanem a lelki pasztorunkét.

K. Ez a tsuda, mitsoda változást tett. az Apostolok elméjiben, kik ott jelen valának.?

F Mihent akristust mondá nekik hogy kövesék ötöt, azonnal. péter, András. Jakab, és János, el hagyák hajójukat; és hálójukat, és mindeneket el hagyván, követék ötöt, a két utolsó, az Attyukat is el hagyák. Matth. 4. 18. 19. amitsoda gyorsasággal adák magokat akristusnak, azzal meg mutaták., hogy ellene mondanak, minden kívánság és reménségnek. és ha országot bírnának, azt is készek lettek volna érte el hagyni, akkor el hagyunk mindent, mondgya szent Gergely. mikor semmit nem tartunk meg magunknak, és sőt még magunkot is, az el hagyott dolgok közti számláljuk, sokat hagyunk el olyankor, a midőn a szerzésre valo kívánságnak is ellene monduk, ez a példa arra tanít, hogy halgasuk akristust. a midőn szivünknek beszél. és engedelmeskedgyünk parantsolattyának alázatosággal, és szorgalmatosággal. valamint az Apostolok, mivel ahalogatás, fel ébresztené bennünk arosz kívánságot, és olyan kísértetekben vetne. a melyek el vesztetnék velünk. hivataloságunkot, de hogy a kristust követhesük, elsőben, ellene kel mondani magunknak, és a teremtett állatokhoz valo szeretetnek, semmi világi jót. nem tartván meg magunknak.

K. Miről üsmérhetjük meg hivataloságunkot.?

F Hogy azt jól meg üsmérhesük, legyünk hives köteleseinkhez, abban az állapotban a melyben vagyunk. keresük egyedül az Istent, abban a hivatalban. a melyre hi minket, keresük mindenek felet az ő országát, és igazságát, ártatlan, és keresztyéni étellel. készülyünk ötöt követni. kérjük, mutassa meg akarattyát. folyamodgyunk olyan Isten félo embernek tanátsához, aki okos és értelmes légyen, abban adolgyban könyöröggyünk sokat, és kérjük másokat is, hogy könyörögjenek érttünk. hadd tudhassuk meg az Isten akarattyát, és engedelmeskedhesünk annak, kerülyük a fel emeltetést, és kedvünk ellen vegyük azt fel. kívánnjuk ellenben az alacsony helyt. akristus, és a szentek. szerént, aki azt mondgya, hogy magunktól. csak az utolsó helyt választjuk. és hogy az, aki első, utolsó legyen, vigyázni kel figyelmeséggel. az Isten rendelésire. a mely bizonyos időkben, és alkalmatoságokban maga magát ki mutattya. azon alkalmatoság, és idő keresése nélkül is, végtire meg kel vizsgálni, ha vettünké az Istentől elegendő ajándékot, és kegyelmet. valamely hivatalra, többet mint a másikára. nem lehet hogy az olyan, aki mind ezeket vigyázással véghez viszi, hogy annak idejében meg ne üsmérje, mire hivatalos, csak hirtelenséggel. ne bányék, és várja tsendeséggel annak oráját.

K Nem leheté magunkot meg tsalni. hogy ha némely indulatunkot, és hajlandóságunkot követvén, azt gondollyuk, hogy az Istentől vagyon?

F Meg tsalhattuk könnyen magunkot: hogy ha amagunkhoz valo szeretetnek indulattyát, az Isten akarattyának tulajdonittjuk, de az ilyen nagy dologban, a mely üdveségben járó dolog, és talám még másoknak is üdveségekben áll, nem kel. csak a magunk. eszini járni, hanem

tanácsot kel kérni a lelki pásztorunktól., vagy valamely más Isten felő okos, és értelmes embertől, hogy ha pedig világi rendben. vagy hivatalban áll adog. az atyáktól, és anyáktól kel tanácsot kérni. de akiktől tanácsot kérünk, azoknak nyisuk fel szívünket, és adgyuk elejekben, hogy mitsoda szándékot. és indulatot adot az Isten belénk, vagy mitsoda akadályokat, semit el nem titkolván előttök olyat, a mi valamely hivatalra való jóvalásokat, vagy nem jóvalásokat okozhatná, és az után kövesük tanácsokat, engedelmeséggel, a midön pedig az egyházi rendről vagyon akérdés, nem szükséges tellyeséggel. az iránt tanácsot kérni szüléitől., mert közönségesen nintsen ahoz szükséges világóságok. hogy arról ítélhessenek, mivel sokan aszülék közül, a fiokhoz való szeretet miat, nem adhatnak nekik üdveséges tanácsot.

K Mit kel tsinálni, a midön olyan hivatalra vagy rendre köteleztük magunkot. a melyre azt gondoltuk hogy az Isten hivut, mind azon által, aban akadályokat látunk az üdveségre?

F A midön abban a hivatalban. vagy rendben. azon igyekezünk, hogy az Évangélium szerént élünk, és hogy elegendő erőnk is vagyon arra, hogy meg győzhesük az akadályokat, a jele, hogy az Isten hivut arra, és abban meg kel maradni. de a midön akadályára lenne üdveségünknek, és nem lehet abban üdvezülni, akár mint igyekezünk azon. el kel azt hagyni, mivel el nem hagyni azt, amit Isten akarja hogy elhagyjuk, ugy ellene mondanánk az Istennek, de ha olyan rendben vagyunk, a melyet tellyes lehetetlen el hagyni, példának okaért, a szerzeteséget, szükséges minden modon azon lennünk, hogy kötelességünket bé tölttsük, és az akadályokat meg győzük.

K. Mit kel tselekedni hogy meg jóbbítsuk hivatásunkot, a midön észre veszük hogy nem jól hivatattunk., vagy amelyben, olyan veszedelemre való alkalmatoságot találunk, a melyet előre által nem láttuk?

F Penitentiát kel tartanunk, és fohászokodnunk Isten előtt. a vakmerőségért, és a hirtelenkedésért, a melyel köteleztük magunkot akarattya ellen. kérjük szüntelen való segítségit, hogy kötelességinket bé tölthesük., és a békeséges türeést, hogy szenvedgyük, a mit meg nem orvosolhatunk, távozunk el a gyönyörüségektől, és a világi hejábanvalóságoktól, és éllyünk a jó tselekedetekben. ha a papságra, vagy papi tiszttségre köteleztük magunkot, nem lévén arra elegendő értelmünk., tudományunk, se jó erköltsünk, hogy vagy egyikét, vagy a másikat végben vihesük haszonnal. el kel azt hagyni, és penitentiát kel tartani, és alaton életet élni.

K. Nem választá az ur. olyan nagy és szent rendre, oktalan. és tudatlan embereket?

F Igen is illyeneket választá. Apostolinak., és az Anyaszent egyházának fel állítására. valokot, de erre a rendre híván őket, bé is tölté tálentumal. világosággal. tudományal. és szenttséggel. ő maga választá és hívá őket. és nem magok vállalák azt fel magokra, engedelmeskedének parantsolattyanak, mert tudták hogy olyan minden ható. aki őket meg segetheti, és meg adhattya nekik mind azt, valami szükséges hivatalok bé töltésire. és aki meg is igerte volt nekik a szent lelket, hogy őket meg tanítsa minden igazságra, és hogy elméjekre adgya, mind azt, valamit nekik mondot volt. a midön vélek lakot.

K Miért választá arra. szegény. erötelen. és tudatlan embereket.?

F Azért hogy meg szegyeníttse a világi okosságokat, és nagyságokat. hogy meg aláza a hivalkodokot, és a kevélyeket. a halászok tanítási alá vetvén őket, és azért, hogy ne tulajdonithassák másnak, az emberek üdveségét, és a világnak meg változtatását. hanem csak az ő. mindenható erejű kegyelmének. és az ő halála érdemeinek.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 5^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

oh' Istenünk, aki láthatatlan jokat készítettél azoknak, akik tégedet szeretnek.. hintsd szivünkben, szeretetednek indulatját. úgy hogy tégedet szeretvén mindenekben. meg nyerhesük igeretidet, melyek felyül haladgyák kívánságinkot, a mi urunk. J. k.

Epistola

Szent peter. 1 lev. 3. 8.

Végezetre pedig minnyájan egy akaratuak legyetek, szánakodok, atyafiuságnak szeretői, irgalmasok, tsendesek, alázatosok, nem fizetvén gonoszszal a gonoszért, se szidalomal. a szidaloméért, hanem inkább áldván., mert arra hivatattatok, hogy az áldást örökségül birjátok, mert aki az életet akarja szeretni, és ajó napokat látni, meg tartoztassa nyelvét agonosztol, és az ő ajaki ne szollyanak álnokságot, távozzék el a gonosztol, és tselekedgyék jót, keresse a békességet; és kövesse azt, mert az ur szemei az igazakon. és az ő fülei, azok könyörgésin. az ur tekintete pedig az gonosz tévöken, és ki árt néktek, ha a jonak követői lésztek, de ha valamit szenvedtek is az igazságért, boldogok lésztek, azoktol valo féltetekben pedig, meg ne félemlyetek, és meg ne háborodgyatok, az ur kristus Jesust pedig szentellyétek sziveitekben. készek lévén mindenkor meg felelni mindennek. aki okát kérdi abennetek valo reménségnek.

Magyarázat

K. Miért inti szent péter ahiveket az egyeségre?

F Mert az egyeség nélkül nintsen se jó erkölts, se üdveség, a felebaráti szeretet, atöbb jó erköltsök közöt, leg nagyob, és leg szükségesebb, az a lelke és formája atöbbinek, a felebaráti szeretet pedig nem lehet egyeség nélkül, egy részint az Istennel, más részint a felebarátal, az Isteni szeretet., az Istennel egyeztetni meg szivünket, a felebaráti szeretet, a felebaráttal., az Isten mint egy közép, a hol meg egyeznek mind azok, kik ötet szeretik, hogy tsak egy szivek és egy lelkek legyen, valamint az irás mondgya. az első keresztyénekröl, ebböl láthatni. hogy igen kevesen annak olyan keresztyének, akikben valóságos felebaráti szeretet volna, mivel oly kevesen vannak, akik abban az egyeségben élnének együt. mint a melyre int minket szent péter, ki ki, tsak amaga hasznát keresi, amaga kívánságát, és szándékját tekénti, és mint hogy tsak ezektöl vezéreltetnek, ugyan az is az oka, hogy tsak viszá vonásokot, veszekedéseket, és irigységeket látunk, hogy pediglen. egy hitünk, és egy lelkünk lehesen. mondgyunk ellene aviszalkodásnak, minden emberi, és világi haszon keresésnek, minden olyan indulatnak, mely ellenkezik akristus tanításával, ha egyedül az Istent szeretnök, tsak egyedül ötet is ohajtanok, tsak egyedül ő tölle várnánk mindent. mind ezen, mind a más világon, e szerént lennének minnyájan egy sziv, és egy lélek, nem léven más igyekezetünk., hanem hogy tsak az Istené lehesünk. és ötet birhasuk, minnyájan együt. tsak. ez az egy kívánság uralkodot arégi keresztyéneken.

K Mitsoda modal lehet meg tartani, és meg erősíteni akeresztyének közöt, ezt az egyeséget?

F Szent péter egy néhány félét ád elönkben. az első a, hogy szánakodok legyünk, szánnyunk másokot szomorúságiban. vegyünk részt, nyomoruságiban. és szenvedésiben, köny hullatásal nézük sirásokot., vigasztallyuk, és bátorittsuk őket, és segittsük őket, tehetségünk szerént,

A második, hogy atyafiságnak szeretői legyünk, hogy valóságal szeresük az Anyaszent egyháznak fiait, mint magunk attyafiait. mivel tsak egy atyánk vagyon, a ki is az Isten. és tsak

egy Anyánk, a ki is, az Anyaszent egyház, és hogy azt ne szóval., hanem tselekedetel mutassuk meg, minden időben, mindenben szolgálván és segítvén másokat, az Isten törvénye szerént, és az üdvösegekre valo nézve,

A harmadik. hogy tsendesek legyünk, és meg nyerjük a hiveket, nem a világnak. se ne magunknak, hanem az Istennek, a ki mindennek atya, és aki akeresztyének boldogsága, szent péter, azt akarja tehát, hogy atársaságból, ki kel üzni, minden veszekedést, haragot, izetlenkedést, hanem tsendeséggel szollyunk másokhoz, és hogy olyan kegyeséggel. és tsendeséggel legyünk másokhoz, a mely meg erősítse az egyeséget.

A negyedik, hogy jóval fizessünk agonoszért, és soha sem gonoszal. a gonoszért, a jóért pedig, ha gonoszal fizetnénk, igen nagy hálá adtalanság volna, mert arra hivatattunk, mondgya az Apostol. hogy az áldást örökségül birjuk, tudni illik, az örökké valo jokat, a melyeket ígér Isten fiainak, és a melyeket meg nem adgya nagy igazsággal. azoknak. akik boszu állók, vagy akik hálá adatlansággal fizetnek a jóért, hogy ha hűségel meg tartanak. ezeket a rendeket. a melyeket a szent Lélek ad nekünk, a szent péter szája által, nem volna a keresztyének közöt, anyi veszekedés, ellenségeskedés, viszálykodás, se irigység

K A midön szent péter azt mondgya, hogy aki az életet szereti, és aki boldog napokat akar kivánni, annak meg kel magát tartoztatni az ember szollástól. és a hazugságtól, mitsoda életet kel itt érteni?

F Az örök életet, és azokat a boldog napokat, a melyek meg nem változhatnak, aki részesülni akar abban az életben, és azokban a boldog napokban, meg kel zabolázni anyelvét az Isteni félelemel, és a felebaráti szeretettel. és meg kel magát attól tartoztatni, hogy felebaráttjáról, söt még ellenségéről, is, rosztat ne mondgyon. meg ne szollya, meg ne átkoza vagy szidalmazza, vagy leg kisebet is mondgyon olyat, a mi meg sérthetné. egy szóval, el kel kerülni agonoszt, a mely vétek, és követni, aköteleség szerént valo jót.

K Mit kel meg tselekedni szent péter szerént, hogy részünk lehessen aboldog életben.?

F A felebarátal valo békeséget kel meg tartani, amely nélkül nem lehetünk se Istennel, se magunkal. bekeségben. de azt igaz uton kel keresni, kárával, ne légyen lelkünk üsméretinek, ha kárával lenne is földi jóságunknak,

K Miképen tekénti Isten azokat., kik ezeket a rendeket meg tarttyák, és azokat, kik meg vetik. és meg szegik.?

F. kegyes szemekel nézi az elsőket, és az imádságokra fügeszti füleit, és az utolsokot, nagy haragal tekénti. azért az igazaknak meg nem kel ütközni nyomoruságokban. és szükségekben, mivel az Isten el nem veszi szemeit rollok, és meg segitti őket, se agonoszoknak azt nem kel gondolni hogy büntetetlen maradjanak, mivel az Isten. haragal teként reájok. azért, hogy meg büntesse őket érdemek szerént.

K. Mitsoda értelemel mondgya szent péter, hogy senki nem árt nekünk ha jót tselekeszünk, nem látunké ezzel ellenkezöt minden nap?

F Tsak azt akarja velünk meg értetni. az Apostol, hogy nem természet szerént valo dolog. egy olyanak ártani, szán szándékal. aki soha senkit meg nem sértett, se ember szollással, se szidalomal, se igazágtalansággal, a ki mást, meg nem akar tsalni. se meg bántani, söt még azon vagyon. hogy másokkal jót tegyen, és mindenel békeségben éllyen, és akinek, tudva vagyon másoknál. is, hogy az Isten meg halgattya imádságit., azonban pedig. valaki az Isten szolgainak. akar ártani. az ő jóvokot keresi. akor, mert a nekik üdvösegekre válik, ezért is mondgya szent péter. nem árthatnak nekik ha ők jót tselekesznek, akik őket üldözik, azok, magoknak ártanak leg többet, példák erről a szent martyrumok. és az ő üldözjök.

K. Miért nem kel félnünk a szenvedéstől, a melyel minket fenyegetnek,?

F Mert nem kel attól félnünk. hogy boldogok leszünk, egy valóságos keresztyének, nem kel attól félni, a mit az igazságért, szenvedtetnek véle, mivel a kristus azt mondgya nélkünk, hogy avalóságos boldogságot, a szerezi meg nekünk.

K Hogy ditsöittyük mi akristust. a midön ö érette szenvedünk?

F Ugy hogy szeretettel szenvedgyünk. alázatoságal, és örömel vegyünk mind azö Atyai kezéből, mind azokat a meg bántásokot, melyeket másoktól veszünk, imádgjuk igasságát, aki azért ostoroz, hogy meg tisztítson, és jobbaká tegyen. és hogy még az ilyen gondolatok is bennünk, kegyelmétől vannak, a melyekért, hálákot adván néki, magunknak, tsak a gyalázatot tulajdonítsuk, a mellyet meg érdemlettük, vétkeinkért.

Évangélium.

szent Math. 5. 20

Mert mondom néktek, hogy ha fellyeb nem bövölkodik ati igazságtok, az irás tudokénál, és a farisaeusokénál, bé nem mentek mennyeknek országában, hallottátok, hogy mondatot arégieknek, ne öly aki pedig öl, iteletre köteles, én pedig mondom néktek, hogy minden aki atyafiára haragszik, köteles az ítéletre, a ki pedig mondgya az atyafiának, ráka, köteles agyülekezetre, aki pedig mondgya bolond, köteles a gehenna tüzére, ha azért az ajándékosdot, az oltára viszed, és ót meg emlékezel, hogy az atyádfiának vagyon valami ellened, had ót az ajándékosdot, az oltár előtt, és meny először meg békélleni az atyád fiával, és az után el jövén, ad bé ajándékosdat.

Magyarázat

K Mit kíván akristus mi töllünk, hogy bé mehessünk a mennyeknek országában?

F. Azt kívánnya, hogy ami igasságunk, és jó erköltsünk, tekélteseb legyen, az irás tudokénál, és a farisaeusokénál, ezek, azzal ditsekedének, hogy nagy szorgalmatoságal vitték végben a Mojses törvényit, meg elégedvén, akülső képen valo jó erköltsel, holot az üdveségre, nem elég a, hogy tsak külső képen legyünk avalláshoz, sem hogy, tsak betü szerént kövesük az Isten törvényit, azt, lélek szerént kel követni, és akristusra valo nézve, aki eredete atörvénynek. ahoz is szabjuk minden indulatit szivünknek, nem elég rosztat nem tselekedni, hanem jót kel tselekednünk.

K. Mellyik tehát az a tellyes, és bövölködö igasság, mely oly szükséges az üdveségre.?

F Az. az Isteni szeretet. a melynek egészen bé kel tölteni a szivet, ugyan ez a szeretet is utáltattya meg avétket, és szereteti velünk az igazságot, és az Isten parantsolattját, ez a szeretet kezdöje, és indittoja a jó tselekedeteknek, és a keresztyéni jó erköltsöknek, a mely magában foglallya atörvényit, és a profétákat, ugyan az is tészi kedvesé a kristus jármát, és könnyüé az öterhét., a tészi kedvesé a mi leg keserüeb atermészetnek, és a mi leg nehezeb, a magunkhoz valo szeretetnek, atölti bé alelket. azal a mennyei gyönyörüségel, a szenvedések, és nyomoruságok közöt, a mely nélkül nem lehet bé tölteni, ugy amint kívántatik, az igazságnak köteleseit, se anélkül nintsen olyan valóságos jó erkölts. mely meg érdemelhetné. a mennyei örökséget, példának okáért, aköteleség alat valo jó erköltsök az üdveségre ezek, hogy alázatos szivuek legyünk, magunkot meg vessük, együgyiek legyünk, tiszta szivünk légyen, hogy békeséges türeisel szenvedgyük anyomoruságokat, és abestelenségeket, ha pedig ezek a jó erköltsök bennünk nintsenek, vétkesek vagyunk az Isten

szemei előtt, noha azok ne légyünk is az emberek előtt. enélkül a szeretet nélkül pedig, se alázatosok, se békeséges türok nem vagyunk, se a magunkhoz való szeretettől el nem távozunk, ez, az a valóságos igazsága a keresztyéneknek, a melyet nem üsmerték a farisaeusok, se az irás tudok,

K. Mitsoda, akristus tanítása a gyilkosság iránt?

F A kristus tanítása, mind ez iránt, mind atöbbi iránt, sokal tovább terjed az irás tudok, és a farisaeusok. tanításinál, ök tsak a betühöz ragaszkodtak, a mely ahalalra itéli a gyilkost, ök tsak akülsö tselekedetet tartottak véteknek, a többi semmi sem volt nálok, de akristus, aki adolgot magában tekénti, és a ki arrol., az öröktől fogva valo törvény által itél, kárhoztattya, ugy mint vétket, még a szán szandékal valo haragnak, indulattyát is, ámbár tsak belső képen valo legyen is, a midön az a harag anyira mégyen, hogy gyüöllyük felebarátunkot, ötet meg vettyük, tölle el távozunk, halálát kívánnyuk, vagy valamely más rosztát, ugy mint, hogy meg szegényedgyék, gyaláztassék, szidalmaztassék, akristus egynehány féle dolgot számlál elé, amelyben esnek, minek elötte a gyilkoságnak külsö tselekedetire fokadgyanak, és a mely dolog szintén olyan vétkes Isten előtt, valamint agyilkosság, volt a farisaeusok előtt, mert az ö itéletek szerént, a gyilkosság. méltó volt: abüntetésre, jól is tartották, de a kristus szerént, egy ök nélkül valo harag atyánk fia ellen, vétek, ha gyalázattal illetyük, vagy gyüöltséget mutatunk hozája, a sokal nagyob vétek, hogy ha még agyalázattal. bolondnak is mondgyuk, ötet, ez olyan vétek, a mellyért, meg érdemellyük, az örökké valo tüzet, ugy annyira. hogy az üdvezitö tanítása tilttya. nem tsak agyilkoságot, hanem, még mind azt is, valami arra vihetne, vagy fordíthatna, és mind ezt, ahoz képest, kel vétkesnek vagy vétkesebnek itélni, a menyiben aközelit, vagy távozik. agyilkoságtól. mert példának okáért, a fenyegetés. közeleb vagyon ahoz, a szidalomnál, a verés a fenyegetésnél, hasonlot kel mondani, aharagnak, külömb, külömb valo voltárol. ebböl láthattjuk, hogy az Évangyélium tanítása, sokal tekélteseb a farisaeusok. tanításoknál, mivel tsak a haragra valo indulatot is kárhoztattya. fő képen. ha, a felebaráti szeretet el ölttya a szivben, és ámbár távul légyen is ez az indulat, agyilkoságtól.

K. Miért tilttya a kristus arosz kívánságokat?

F Mert azokbol erednek arosz tselekedetek, és hogy azok magokban. ellenkeznek az Isten törvényével., és meg ronttyák a szivből jönnek ki mondgya az ur, agyilkosságok, házasság törések, a lopások, hamis bizonyságok, káromlások, és minden valami tisztátalanná tészi az embert, Matth. 15. 19 az olyan aki meg nem haragszik. el távozik agyilkoságtól., az olyan aki el távoztattya, atisztátalan kívánságokat, nem esik házasság törésben, se egyéb más tisztátalan vétekben

K. Miért tilttya az ur aleg kiseb fogyatkozásokat is?

F Mert azok, lassanként, a nagyokban. ejtenek, példának okáért, egy tekéntet, a szivet magához vonnya, és a vétekben ejti, vagy is leg aláb, arosz kívánságok alá veti, a mellyek. ellenkeznek az Isten törvényével, egy hirtelen, és gondolatlanul mondot szó, veszekedéseket, és gyüöltségeket okoz, némely kötelességünknek el mulatása, a mely tsekély dolognak láttzik, el mulatattya velünk anagyobát, és idővel, a resttségben ejt, egy helytelen nevetés, tsufságot, és káromlást okoz, aki, a kitsid fogyatkozásokat el mulattya, mondgya abölts, nagyokban esik, erre valo nézve, akarja akristus, hogy ezeket a rosztat erköltsököt. gyükerestöl kel ki irtani, ne hogy fel nevededvén, el ölttsa lassanként, az Isteni, és a felebaráti szeretetet, ugyan ezért mondgya, hogy számot fogunk adni, a haszontalan szóról.

K Mire kötelezdi az ur azt, aki meg bántotta felebarátyját?

F Arra, hogy hagyja az oltáron az ajándekját. és mennyen, meg békélleni véle, és kérjen botsánatot tölle, minek elötte az Istennek ajánlya imádságát. és áldozattya. azt akarja, hogy

fel keressük felebarátunkot ha lehet. ha nem lehet, legyünk abban a szándékban., hogy azt véghez viszük mihent arra, alkalmatoságunk lésson. egy keresztyének, ne legyen semmi drágáb, a felebaráti szeretetnél, mert aki, az ellen vét, a leg első, és a leg nagyobb parantsolat ellen vét, és meg sérti, a vallásnak szívéét.

A SZENTEK. INNEPJEIN

SZENT MÁRK EV. NAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk, aki fel emelted szent Márk Evangyélístádót, kegyelmedet adván néki az Evangyélium ki hirdetésire, enged meg nekünk, hogy követhesük tanításit, és érezzük meg imádságinak segedelmét, a mi urunk J. k

Epistola

Ézék. prof. 1. 10.

Az ö ortzajok hasonlatosága pedig emberi ortza, és oroslány ortza a négynek jóbja felöl, ökör ortza pedig a négynek ballya felöl, és sas ortza. a negy felet az ö ortzajok, és szarnyok ki terjesztve felyül, mindeniknek két szárnyok, egy mást erik vala, és kettei, be fedezi vala az ö testeket, és mindenik közüllök, eleibe mégyen vala artzal, ahová alélek indulattya vala, oda mennek vala, és meg nem fordulnak vala midön járnának, és a lelkes állatok szine, az ö tekintetek, mint az égő tüzes szemek, és mint a lámpásoknak tekintete. ez vala alátás futosván a lelkes állatok közöt, atüznak. fényesége, és atüzből ki menő villámlás, és a lelkes állatok., mennek és jönnek vala, mint a tsillámló villámlás.

Magyarázat.

K Mit jelentnek, ezek a négy titkos állatok, akiknek. emberi, oroslány, ökör, és sas ortzajok vala.?

F Jelenti az Angyalokat akiket az Isten elküldi, mint szolgait, hogy véghez vigyék némelykor. az ö irgalmaságának, némelykor igasságának akarattját. ezek a profétának, négy ortzajuaknak tetteznek, külömb, külömb féle ábrázatban adgya előnkben azért, hogy meg lásuk, mitsoda külömb féle képen viszik végben szolgálattyaikat. Emberi ábrázattyaik vagyon., mely jelenti, hogy ókal, és jósságal tselekesznek, oroslány ábrázattyaik vagyon, mely jelenti, hogy gyözzhetetlen erővel viszik végben. az urok parantsolatattját, és akihez, rettegéssel legyenek ellenségi, az ökör ábrázat jelenti, hogy ök el faradhatatlanok és lassuak, a midön az Isten türeessel várja a bünöst apenitentziára. a sas ábrázat jelenti, hogy tellyesek világosságal, és hogy amidön kívántatik, olyan nagy sebeséggel munkálodnak, hogy semi meg nem tartoztathattya őket.

K. Miért mondgya az irás, hogy olyanok mint atüz, hogy mindenik eleiben mégyen artzal, és oda mennek a hová a lélek indulattya viszi, és meg nem fordulnak jártokban.?

F Azt akarja előnkben adni, hogy azok amenyei lelkek, atüzhöz hasonló sebeséggel engedelmeskednek az Istennek, és nagy buzgoságal, és hogy ök, tsak az Isten lelkének indulattyaiból. és parantsolyattyaiból tselekesznek, és oda mennek, ahová küldi őket, nem

fordulván., se jobbra, se balra, és hogy akkor fordulnak viszá, a midőn aparantsolatot végben vitték.

K. Mit téznek azok azok. hogy bé fedezik magokat két szárnyokkal. és a más kettőt ki terjesztik, a melyeket egy mást érik.?

F Bé fedezvén magokat két szárnyokkal, azal meg mutatták, az Isteni felséghez való nagy tiszteleteket, és hogy mitsoda méltatlanok arra, hogy ő előtte legyenek, a más kettőt pedig hogy ki terjesztik, azal meg mutatták., hogy szüntelen készek parantsolatyára, és oda menni, ahová küldi őket, szárnyokkal egy mást érik, meg mutatván hogy minnyájan egyenlő akarattal, és egyeséggel tselekesznek.

K. Miért olvastattya az Anyaszent egyház ezt a máj letzkét, az Évangyélisták innepein?

F Mert szent Hieronimus szerént, azoknak az állatoknak, négy ábrázattok, a négy Évangéliumnak kezdetén fel találhatik, az emberi ábrázat. jelenti a szent Máthé Évangéliumját, aki a krisztus nemzettségén kezd el, úgy mint emberen. az oroszlány ábrázat jelenti a szent Márk Évangéliumját, a ki a szent János pusztában való predikálásán kezd el, valamint egy oroszlánynak ordításán, az ökörnek ábrázattya, aki rend szerént való áldozat volt az ő törvényben, jelenti a szent lukás Évangéliumját. aki a zakariás papságán kezd el, ez szent János Attya volt, a sas ábrázat pedig jelenti a szent János Évangéliumját, a ki is mint egy sas, nagy magosan repül, és a napban néz, fel repül az Istenhez, hogy le irhassa az igének nemzettségét, az igasságnak valóságos napját.

K. Nem leheté az Évangyélistákra mint predikátorokra, és az Istennek szolgálaira szabni mind azokat, amiket mondottunk. az Angyalokról, a kiket a négy állatok jelentik?

F A meg egyezik az Anyaszent egyház szándékjával., a ki is aző innepjen napján olvastattya ezt a letzkét, mivel az Évangéliumnak predikatori olyanok valának. mint a krisztusnak látható. Angyali. akiket el küldé. hogy hirdessék parantsolatit, és meg üsmértessék az egész világot. az ő tanítását, és nevét, ők tsak az Isten Lelkének indulattából irtak, és tanítottak, ők mindenüvé el mentek, valahová küldötte őket, és senki viszá nem téríthette, a szent Lélektől vévén bátorságot, az egész földre el vitték a szeretetnek tüzeit, és el hatot aző szavok, ő magok égtek azon tüzel, a melyet akrisztus hozot evilágra.

K. Mitsoda hasonlatoság vagyon. az állatok négy ábrázattok között, és ezen szent Évangyélisták között?

F Az emberi ábrázat, jelenti. hogy mitsoda jósság, és magok meg alázásával. beszéltek az embereknek, és mint alkalmaztatták magokat. aző értelmekhez, tejet adván agyengéknek, és erősebb eledelt, az erősöknek, fel emelték magokat mint a sasok az Istenhez, hogy ötille tanulhassák ki, azokat az igazságokat, és titkokot, a melyekre tanították másokat, tudták követni az oroszlány ordítását, prédikálván kemény, és hangos szóval, és rettegtevén abünösököt, elejekben adván az Isten ítéletit, szenvedni is tudtanak. mint akrisztusért áldozatra való ökrök, fel áldozván magokat, néki, és ki ontván [ki-ontván] véreket az ő ditsőségiért, és az emberek üdvességéért, és valamint azok az állatok, úgy ők is el fáradhatatlanok valának, szolgálattoknak, sullyos munkáiba.

Évangélium

szent luk. 10. 1.

Ezek után pedig rendele az ur. más hetven kettőt is, és el küldé őket kettőnként. az ő színe előtt, minden városba és helyre, a hová menendő vala, és mondá nekik, az aratás sok ugyan, a

munkások pedig kevesek, kérjétek azért az aratásnak urát, hogy küldgyön munkásokat az ő aratására, mennyetek el, imé én el küldelek titeket, mint abarányokat, a farkasok közé. ne hordozzatok zatskot, se táskát, se sarut, és senkit az utón ne köszöntsetek, valamely házba bé mentek, először azt mondgyátok. békeség eháznak, és ha őt lészen abékeség fia, meg nyugszik ő rajta ati békeségtek, hapedig nem, ti hozzátok tér, azon házban maradgyatok pedig, éván, és iván amelyek nálok vannak, mert méltó a munkás az ő bérére, ne mennyetek házrol, házra, és valamely városba mentek, és bé fogadnak titeket, egyetek a mik elötökben tétetnek, és gyogyittsátok meg a betegeteket. akik abban vannak, és ezt mondgyátok nékik, hozzátok közelgetet az Isten országa.

Magyarázat

K Miért olvasák a hetvén két tanitványok el küldetésekről valo Évangyéliumot szent Márk, és szent lukáts napján?

F Mert ezek, az Apostolok tanitványi valának, és társok szenvedésekben. szent Márk, szent Péter mellé adá magát, és szent lukáts, szent pált követé.

K. A kristus, a tizen két Apostolin kívül miért választá még hetven két tanitványt?

F Mint hogy az aratás nevedet, az aratoknak számát is meg kellett szaporítani. a kristus ugyan azon oktatásokat adá nékik. valamelyeket az Apostoloknak, és ugyan azon hatalmat ada. az ő igéjének ki hirdetésire, és a tsuda tételekre, ketten küldé el őket, hogy jobban segíthessék egy mást, és hogy jobban hitelt adgyanak, az ő bizonyág tételeknek.

K. Mitsoda nagy aratásról szól it akristus nékik.

F A sidó népnek. egy részit értette, a mely részt, akristus belső képen készitté arra. hogy bé vegyék az Évangyéliumát, a melyet ahitre akará hini, mind azon által azt mondá atanitványinak, hogy ugy küldi őket, mint a bárányokat a farkasok közé. mert sokal nagyobb volt a számok azoknak. akik meg veték az Isten igéjét, és akik üldözék. az Évangyéliumnak predikátorit, a bárányokhoz hasonlittá őket. mert ők kegyeséget, és együgyüséget mutattak üldözőjökhoz. mind azon által, ezek atanitványok, a kegyelemnek hatalmával, mely vélek munkálodék. sokakat azon farkasok közül meg szelidittének. és valóságos bárányoká változtatták.

K. kitsodák azok, akiket ezek az aratások jelentnek?

F Mint hogy az Apostolok az ő helyekben lévő püspököt jelenték, ugy a hetven két tanitványok, jelenték a papokat, kik utánok következtek. és akiket akristus el küldi az Évangyélium predikálására, meg is mutattya azt, az elküldésben, hogy az ész, és ajó erkölts, nem ad még arra, elegendő hatalmat. hogy valaki az ur szőlőjében munkálkodhassék, mert szükséges még ezen kívül szükséges, hogy a szöllő gazdájától küldessék abban, mind azon által aközönséges hivekis munkálodhatnak abban az ő modgyok szerént, mivel akiket az Isten arra amunkára nem hja, ugy mint szolgait, és pásztorait, leg aláb azoknak, jó példával, és imádságal kel szolgálni. és igyekezni az Anyaszent egyház jóván., ahivek tartoznak az aratásnak urát kérni hogy küldgyön jó munkásokat, és mikor azokat meg adgya imádkozni kel, hogy az Isten áldya meg munkájokat, a tselédes gazdák, és gazdaszszonyok tartoznak munkálodnia gyermekek, és tselédgyek üdveségin, ezért is mondgyák a szent Atyák, hogy a tselédes gazda házánál, olyan mint egy püspök, a kinek oktatni, inteni, dorgálni kel. az Isteni félelemben tartani, fiait, tselédgyit, és vigyázni kel szokásokra, és magok viselésekre.

K. Miért nem akarja az ur, hogy atanitványok hordozanak, se zatskot, se táskát, se sarut, se senkit ne köszöntsenek az uton?

F Meg akarja mutatni azal, hogy mint kel el távozni a földi dolgoktól. és gondoktól., az egyházi szolgálónak, hogy magát egészen, és figyelmeteséggel., szolgálattyanak hivatalyaira adhassa, és hogy minden gondgya csak alégyen, hogy a mások üdvességin munkálodgyék, ha pedig tilttya hogy másokat köszönttsenek, azal azt nem tilttya. hogy egy máshoz tartozando. betsülettel, és tisztelettel. ne legyünk, hanem csak azt akarja meg mutatni, hogy az ő szolgálait. semminek nem kel meg tartoztatni, se el fordítani szolgálattjától, hanem azal, a világhoz hejában valo kedvezést tilttya nékik, a mód nélkül valo köszöntéseket, a haszontalanvalo látogatásokat., és avilági mulattságokat, mivel egészen kel magokat foglalni a valójában valo nagy dolgokban. a melyekre kötelelzi őket hivatalyok.

K Mit tésznek ezek a szók, ha ati bekeségtek meg nem nyugszik azon. ki házához fogad, viszá tér hozátok.

F A kristus azt kívánnya, hogy az ő tanitványi mindenüvé békeséget vigyenek, valahová küldi őket, és azt, mind kívánnyák, mind szerezék, a menyiben töllök lehet mind azoknak, akikkel élnek, fő képen azoknak, kik házokhoz fogadgyák, nem a világi békeséget, hanem a kristus békeségit, a mely az Istennel valo, valóságos meg békéllésből áll, és a kegyelem javainak birtokában, utánna tészzi, hogy ha azok a személyek, nem békeség fiai, és ha arra méltatlanok, minek utánna pedig az ő szolgálai véghez vitték volna mind azt, a mi töllök lehetet., és ha azok a személyek meg vetik. az ő buzgo fáradságokat. és munkájokat, azon ne törödgyenek, mert az ő jutalmok bizonyos. és magoknak veszik el azokat a jókót. melyeket másoknak akartak szerezni.

K. Miért mondgya az ur, hogy aki dolgozik, meg érdemli ajutalmat, a mely segittséget ad a nép, kellé azt ugy tekinteni, mint a szolgáltnak jutalmát?

F Meg akarja ez által értetni ahivekel. hogy tartoznak tartani azokat kik őket oktattyák, és részeltetni azokat földi jövokbol. szent pál mondása szerent, a lelki jókért, melyeket nékik osztogatnak, ebből ki tettzik, hogy a mit nekik adnak szolgálattjokért, azt nem kel ugy tekinteni, mint ha, alamisnát adnának, hanem mint olyan tartozást, amelyel tartoznak. azoknak, akik munkálodnak, az egyházi szolgál, aki csak hivatalyiban munkálodik. ugy mint az imádságban, tanításban. a szenttségek ki szolgáltatásában, nem keresheti maga magának azokat, a mi szükséges az életre, és ha magának is nintsen másunan valamely jövedelme, a nép tartozik. tartására valot adni néki, nehogy a földi gondok, el fordittsák, olyan szent, és szükséges foglalatoságtól, e mind a természet, mint Isten szerént valo törvény, a midön az ur azt mondgya, hogy a ki dolgozik, meg érdemli ajutalmat, nem érti azon azt, hogy valamit adgyanak néki, munkájáért valo fizetésben, vagy a szent dolgokért valo ki szolgáltatásért, e simonia volna, hanem csak mint olyan dolgot, a mely táplálására szükséges, a mely nélkül nem munkálodhatnék, ezért is mondgya az ur. meg másut, hogy aki dolgozik, meg érdemli, hogy táplállyák, matth. 10.10. annál is inkább tartoznak ezzel, hogy az egyházi szolgál nem a maga hasznáért dolgozik. hanem a felebaráti szeretetért, és csak az Istentől várja jutalmát, mert az Évangyélium, mondgya, szent Agoston, nem olyan dolog, a melynek árrát lehetne szabni, valamint az arrunak, az egyházi szolgál, anéptől veszik. a mi szükséges táplálásokra, de csak az urtól várják, szolgálattjoknak jutalmát,

K. Miért parantsolá az ur, atanitványinak hogy a port, mely reájok ragadot, azokra hánnyák, kik őket bé nem fogadgyák?

F Hogy a jele lenne az Isten átkának, azokon, kik a hitet bé nem veszik, és nem akarják halgatni, az Isten igéjét, azal atselekedettel, azt akarták nékik meg mutatni, hogy ugy tekintik őket, mint az Isten átkában valokot, és mint ki rekesztettek, akikkel nem akarnak semmiben

közösülni, még tsak, alábokra ragadot port is le rázák, az ilyen büntetés irtoztato. de igasságos.

SZENT JAKAB. ÉS SZENT FILEP NAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk. a ki bennünket bé töltesz örömel, ate Apostolidnak szent. Jakab. és szent filep innepjeken. adgyad uram, hogy örvendezvén érdemeken. követhessük példájokat, ami urunk J. k.

Epistola,

böls könyv. 5. 1.

Akor fognak az igazak, nagy álhatatoságal állani azok ellen, kik őket nyomorgatták, és akik el vették az ő munkájokat, azt látván meg háborodnak iszonyu félelemel, és tsudálkoznak avéletlen szabadulásnak hirtelenségén, mondván magokban, bánkodván, és alélek szorongatása miat, foházkodván, ezek akiket valaha tsufnak tartottunk, és szidalom hasonlatosságának, mi balgatagok, az ő életeket bolondságnak állittyuk vala, és az ő végeket tisztelet nélkül, imé mint számláltattak az Isten fiai közé, és a szentek között az ő sorsok.

Magyarázat

K. Mitsoda oktatást ád nekünk aböls. ennek a letzkének akezdetin?

F Arra tanit, hogy az Isten igasságot fog tenni, ameny; és a föld láttára, az olyan igazaknak, akik hiven meg maradnak az igasság szeretetében, aböls szerént. akkor is fognak fel kelni álhatatoságal, azok ellen. kik őket üldözték, és nyomorgatták, és akik üldözésekel, és rágalmaszásokal. el vették amenyiben töllök lehetet, munkájokat, mely kívánatos dolog volna. mondgya szent Bernárd, ha az Isten szolgai. mindenkor szemek előtt viselnék azt a ditsőséget, mely az utolso napra tartatik nekik. mert ha azt tekéntenék. azoknak fenyegetésekért. kik el akarják fordítani őket az Isteni félelemtől, abban a félelemben nem esnének, olyanak előtt, akik még egy nap; rettegni fognak ö előttök,

K Mitsoda gondolatban lesznek ahamisak azon a nagy napon, látván az igazak ditsőségit.?

F Irtoztato rettegésben esnek, a mely nagyob léssen, mind azoknál arettentő dolgoknál. a melyeket, vagy láttunk, vagy hallottunk, ez életben, lehetetlen is a mi elménknek tsak leg kiseb részit is annak elönkben adni. erre valo nézve, azok, kik el akarják kerülni ezt a nagy veszedelmet, arra vigyázanak, hogy meg ne vessék semmiben is azt, a mit az ő meg tartásokra tselekeszik az Isten, szolgai által, szükséges tehát ez életben, az Istenhez tért, halogatás nélkül, valóságos meg térésel, és nem kel azt várni a meg térésre, hogy a nyavalya meg gyógyithatatlaná vállyék, és hogy a penitencia, tsak a kétségsben valo eséstől legyen.

K. Nagy véteké az olyan világi emberektől, akik tsufollyák azokat. kik a keskeny uton járnak.?

F Hogy ne volna mivel, az olyanok. magát akristust gyalázzák. mondgya szent Agoston, és azal, arra a veszedelemre tészik magokat, hogy azt fogják haszontalanul mondani az utolso napon, és a midön aditsőségsben fogják látni az Isten félöket, mely esztelenek valánk, mi bolondságnak tartottuk az ő élettyeket, mind azon által, ök az Isten fiai közti számláltattak, és

az ő részek a, hogy a szentekel legyenek, akoron rettentő szív szorongatásokban fognak bánkodni, és suhajtozni, de az a bánkodás, és suhajtság. mind haszontalan, mind örökös lészen. leg kisebb vigasztalásnak., vagy könnyebülésnek reménsége nélkül.

K Mit kel tehát mostanában tselekedni annak, aki azt ohajttsa. hogy az Isten fiai közti számláltassék, és része, a szentekel légyen?

F Akár mely tsufságot tégyen rajta avilág, de nagy álhatatoságal kel meg maradni köteleségiben, nem halgatván ahamisak tanátsit, se az ő veszedelemre vivő uttyokon nem kel járni. akár mit mondgyanak, hanem abban tegye minden ditsőségit hogy az ur törvényit kövesse, a mellől soha el ne térjen, és vesse meg, avilág hejában valo beszédit. tartásit, és meg romlot szokásit.

Evangelium.

szent ján 14. 1.

Meg ne háborodgyék aszivetek, hisztek az Istenben, én bennem is hidgyetek, az Atyám házában sok lako helyek vannak, ha külömben volna, meg mondottam volna néktek, mert helyt készíteni megyek néktek, és ha elmegyek, és helyt készítetek néktek, ismég el jövök, és magamhoz vészlek titeket, hogy a hol én vagyok, ti is ót legyetek, és a hová én megyek, tudgyátok. s' az utat is tudgyátok. mondá néki Tamás, uram, nem tudgyuk hova mégy, s' mint tudhattyuk az utat, mondá néki Jesus, én vagyok az út. az igazság. és az élet, senki az Atyához nem mégyen, hanem tsak én általam. ha engem üsmértetek volna, az Atyámat is üsmértétek volna., és mostantol fogvást, meg üsméritek ötet, és láttátok ötet, mondá néki filep, uram mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk. mondá néki Jesus, ennyi ideig vagyok veletek, és nem üsmérteteké engem. filep, aki engem lát. láttya az Atyát is, miképen mondog te, mutasd meg nekünk az Atyát, nem hisziteké hogy én az Atyában. és az Atya én bennem vagyok, az ígéket melyeket én néktek szollok, magamtól nem szollok. az Atya pedig én bennem lakván, ő tselekeszi atselekedeteket. nem hisziteké hogy én az Atyában, és az Atya én bennem vagyok. ha külömben nem, a tselekedetekért hidgyetek, bizony bizony mondog néktek, a ki én bennem hiszen. a mely tselekedeteket én tselekeszem. öis tselekeszi, nagyobakat is tselekeszik ezeknél, mert én az Atyához megyek, és valamit az Atyától az én nevemben kértek, azt tselekeszem, hogy ditsoittassék az Atya, aFiuban

Magyarázat

K. Miképen tsendesitté meg az ur az Apostoloknak fel háborodot elméjeket azért hogy még előre meg mondá nekik halálát, és hitlenségeket.?

F. Először azt mondá nekik, hogy ha az Atyában hisznek, ő benne is higyenek, mivel ő egy az Atyával, ha az Atyában vetik reménségeket, ő benne is reméllyenek, mivel nem lehet nagyob vigasztalása a meg haborodot léleknek, se hasznosab orvoság. a nyomoruság. és a kísértetek ellen, mint az Isten Fiában, akristusban valo hitt, aki emberré lett, és meg holt üdveségiért. másodsor, azt mondá nekik, hogy az Atya házában sok lako helyek vannak, ezzel, azt akará vélek meg értetni, hogy lako helyt, örökös jókót, és ditsőséget készít nekik mennyekben, tsak hogy ők is meg maradgyanak. álhatatoságal hüségiben

K Kinek mondá az ur ezeket a szokot. *Én vagyok az út, az igazság, és az élet?*

F Az Apostoloknak, és ő benne az egész hiveknek, azt mondogya tehát 1. hogy ha az Istenhez akarunk menni, hozzája kel ragaszkodni, mert tsak aző érdemi, közbe járosága, és kegyelme által mehetni az Istenhez, és ha az ő példáit követik, 2. ha világoságot keresnek mely őket

világosítsa ezen az uton. az élet setétségiben, ő maga az az igazság, ő fogja őket világosítani, és meg oltalmazni, az el tévelyedéstől, 3 ha úgy akarnak élni, a mint az Istenhez, akereztyénséghez, és az Isteni fiúsághoz illik, ő akegyelem által. az az élet, mely meg menti őket ahaláltól, és örökké élteti őket, fel szoval kiáltta azoknak, kik eltévelyedtek, avilág uttyain, *Én vagyok az út.* és más mod nintsen abban, hogy az Istenhez lehesen menni, hanem bennem kel hinni, és engemet követni, azt kiáltta azoknak kik setétségben, és gyenge hitben vannak, *Én vagyok az igazság* és meg nem tsalhatom azokat, akik hozám jönnek, és nálam nélkül meg tsallyák magokat, és el tévelyednek, a hamis világóságban., azt mondgya azoknak kik avéteknek halálában vannak. *Én vagyok az élet* én azért jöttem hogy aholakat fel támaszam, és tsak én általam veszik az életnek kegyelmét., és érik el aditsőségnek kegyelmit.

K A kristust usmervén, miképen üsmerik az Attyát is?

F Az Apostoloknak nem úgy kellett üsmérni az Atyát, a mint ők látták a kristust testi szemekel, úgy mint embert, hanem ahitnek szemeivel Istennek üsmervén ötet, mind anyi bizonyság után, melyeket ada néki Istenségéről, tsak Istennek lehetet azt tselekedni, amiket ő tseleket, azért hogy meg bizonyítsa, hogy az Isten Fia, a Fiu pedig tekéletes képe az Atyának, ő az Attyában vagyon. az Attya pedig ő benne. ez így lévén. aki a Fiat látta, látta az Atyát, mivel a Fiu egy ő véle, és birja valamint ő, az Istenségnek gazdagságit

K Nem leheté szent filepel így kérni akristust, uram mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég nekünk?

F Nem tsak lehet, de azal tartozunk is, nem azért hogy hitünk nem volna, hanem azért, hogy valóságál akarjuk meg üsmérni, kérjük tehát gyakorta hogy mutassa meg az Attyát, mert valamint maga mondgya, senki nem üsmeri az Atyát, tsak a Fiu, és az, akinek a Fiu ki akarja nyilatkoztatni, minden kívánságunk tsak a legyen tehát, hogy ötet meg üsmérjük, szeresük, és birjuk, és el vévén szemeinket a világról, tsak ő hozája emellyük sziveinket, aki egyedül tehet minket boldogoká.

K Miről feddé meg az ur filepet?

F Arrol hogy minek utánna anyi ideig maradot volna véle, még is nem üsmerné ötet, mi még inkább tarthatunk az ilyen feddéstől; és attól hogy szemünkre ne hánnya. menyi időtől fogvást vagyon velünk az igazságok által, melyeket hirdetet nekünk. és amellyeket meg tanultuk tölle, annyi esztendöktől fogvást, avilágóságok által, melyekel világositot, akegyelmek által, melyeket szivünkben öntötte, anyi szentségek által, melyeket vettünk, anyi sok szép példák által, melyeket elönkben tett, még is olyan gyenge még a mi hitünk és tántorgo, és hogy még oly keveset halattunk az ő uttyán.

K. Mit tésznek ezek a szók, én az Attyában vagyok, és az Atya én bennem.?

F A kristus rend szerént ilyen formában mutattya meg azt a tekéletes hasonlatoságot, és atermészetnek egyeségit. mely ő közöttte, és az Attya közöt vagyon, és ez az egyeség, mely okozza, hogy ő tsak az Attya által beszél, és tselekeszik, formája annak a szoros egyeségnek, a melyel kel nekünk lennünk a kristusal., és ő általa, az Atyával, ezért mondgya, hogy ő mi bennünk, és mi ő benne vagyunk, ugyan ezért is tartozunk oly erősen kaptsolni magunkot ehez az Isteni fejünkhöz, hogy valóságál el mondhasuk, hogy nem mi élünk, hanem ő áll mi bennünk.

SZENT KERESZT FEL TALÁLÁSA NAPJÁN.

Imádság

oh' Istenünk aki meg mutattad szenvedésednek tsudáit, meg engedvén azt, hogy meg talállyák tsudálatosan keresztedet, üdvességünknek eszközét, enged meg, hogy azon éltető fának érdemiért, meg nyerhesük az örök életnek javait, ami urunk. J. k.

Epistola

szent pál, philep 2. 5.

Mert azt érezték magatokban, amit akristus Jésusban is. ki mikor az Isten formájában volna, nem álitotta ragadománynak magát az Istennel egyenlőnek lenni, hanem magát meg alázza. szolgálai formát vévén fel, az emberekhez hasonlóvá lett, és külső ábrázattában úgy találtatott mint ember, meg alázza önnön magát, engedelmes lévén mind ahaláláig, a keresztnak haláláig pedig. az okáért, az Isten is fel magasztalta őtet, és nevet ajándékozott néki, mely minden név felet vagyon., hogy a jesus nevére minden mennyieieknek, földieknek, és föld alatt valoknak térdek meg halyollyon. és minden nyelv vallást tégyen, hogy az ur Jesus kristus, az Atya Istennek ditsőségében vagyon

Magyarázat

K. Mit kíván szent pál mitöllünk, midön azt mondgya, hogy azt érezzük magunkban, a mit a kristus Jéusban is,

F Azt, hogy betsülyük azt, amit ő jónak tartott, és vessük meg azt, a mit ő meg vetett, betsülyük nagyobra, öreá való nézve, az aláztatóságokat, szenvedéseket., és a szegénységet, a tiszteletnél, gyönyörüségnél, és a világi jóvaknál, ha övéi akarunk lenni, mivel szent pál szerént, akiben akristus lelke nintsen, anem az övé. rom. 8.9.

K. Hogy lehesen abünös embereknek azt érezni, amit a kristus érzet?

F Az embereknek lehet egyet érezni akristusál, ha szinte benne legyen is arosz kívánság, mely azal ellenkezik, a midön azt a roszt kívánságot magokból. ki üzik, amennyiben lehet, és meg nem engedik, hogy benne uralkodgyék,

K Lehető ameg testesülésben való aláztatóságát követni akristusnak.?

F Az Apostol azt akarja hogy kövessük amennyiben töllünk lehet, az Isten Fia, sokal aláb valónak tette magát mint sem amint vagyon, egy keresztyén pedig nem teheti magát alábvalonak amint vagyon. vétkiért, és természetiért, hogy ha egyikében, és amásikában. az Istenhez hasonlítottuk, ő tsak tellyeséggel való semmi, elég tehát ő néki hogy abban a rendbe tarttsa magát. a melyben a vétek tette, a mely rend oly alá való, hogy embernek, nem lehet már aláb valónak tenni magát. de mint hogy abban a bünös voltában is, kevélységből sokal nagyobnak tarttya magát mint sem amint vagyon, akristus aláztatóságát követi akkor, a midön azon vagyon, hogy kevélységit le nyomja, és ellene mond a fel magasztaltatásnak, és a midön magával úgy bánik, és meg engedi hogy véle úgy bannyanak., mint egy méltatlan bünösel, aki nem érdemli hogy tekinttsék

K. Miképen lehet követni azt az aláztatóságot, a mellyel akristus engedelmeskedet az Attyának a keresztnak haláláig?

F Mint hogy ő, az aláztatóságot követte, engedelmeskedvén szüntelen az Attyának, fogantatásától fogvást mind holtig, el vévén szeretettel mind azokat az aláztatóságokat

melyeket néki küldöt, ami alázatoságunk is alégyen, hogy ellene mondgyunk akaratumknak, és hajlandóságinknak, és kövesük az Isten akarattját mindenben, mint előnkben szabot rendünket, el vévén tölle szeretettel, és engedelmeséggel a szenvedést, és olyan halált, a mint néki tettik reánk küldeni

K. Mitsoda az a mindenek felet valo név, a melyet az Isten adot a kristusnak?

F Az, az Isten, és a magosság béli Fiának a neve, mert noha Isten Fia volt is, meg testesülésének szem pillantásától fogvást. de magát ember fiának nevezte halando életében, az ö külső gyengeségei. melyek az ö nagy voltát el fedezték, meg nem engedék, hogy az ö Istenségét meg üsmérhesék, söt még atanitványoknak is elméjékből, is, ki törölte volt azt, a keresztnek gyalázattya, ugy anyira, hogy igen kevesen. üsmérik vala ötet annak, a mi volt, de az Attya, fel támasztván ötet. ki nyilatkoztatta mindenüt nagy fényeséggel. az ö ditsöségít, Felségít, és Istenségít, Fiának üsmérteté ötet, és magához hasonló Istennek az egész világal, az Apostolok, és az utánnok valo predikaciojok által, ugy hogy minden térd meg hajol ö előtte, és mindenek alája vettetnek, amennyekben, ahol láttyák ötet az Angyalok, és a szentek, a földön, mert mindenüt fogják hirdetni az ö Évangyéliumát, és a föld alatt. ahol örökké fogják azö ellenségei érezni igazságát.

Évangyélium

szent Jan. 3. 1.

Vala pedig egy Nicodemus nevü ember, a farisaeusok közül, sidok fejedelme. ez Jészushoz jöve éjjel, és mondá néki, Rabbi, tudgyuk hogy Istentől jöttél mesterül, mert senki ejeleket nem tselekedheti, a melyeket te tselekeszel. hanem ha az Isten léssen véle, felele Jesus, és mondá néki, bizony, bizony mondom néked, ha ki ujonnan nem születik, nem láthattya az Isten országát, mondá néki Nicodemus, mi modon születhetik az ember. mikor vén, vallyon bé meheté ismég az annya méhében, és ujonnan születiké. felele Jesus bizony, bizony mondom néked, ha ki ujonnan nem születik vizből és szent Lélekből, nem mehet bé az Isten országába. a mi atestül születet test az, és a mi a lélektől születet, lélek az. ne tsudálljad hogy azt mondottam néked, szükség néktek ujonnan szuletnetek, a szél ahol akarja ót fuj. és a szavát hallod, denem tudod honnét jöjjön, avagy hová mégyen, igrayon minden a ki alélektől született. felele Nicodemus, és mondá néki,, miképen lehetnek ezek, felelé Jesus és mondá néki, te mester vagy Izraelben. és nem tudod ezeket, bizony bizony mondom néked, hogy amit tudunk azt mondgyuk, és a mit láttunk, azt bizonyittyuk, és a mi bizonyságinkot bé nem veszitek, ha földieket mondottam néktek, és nem hiszitek; mint hiszitek, ha mennyieieket mondok néktek, és senki fel nem ment menybe. hanem tsak az, aki le szállot menyből. az Ember Fia. ki menyben vagon. és a mint moyses fel magasztalta akigyot apusztában, ugy kel fel magasztatni az ember Fiának, hogy minden aki öbenne hiszen, el ne veszen. hanem örök elete légyen.

Magyarázat

K. Nicodémus miért mene éjjel a kristushoz?

F Mert mint hogy ö farisaeus. és törvény magyarázó volt, és talám még a nagy tanátsbol valo tanáts ur, akit nevezik vala, sanedrinusnak, igen tartta attól., hogy akristus tanitványának ne mondassék, mert akristusnak aleg nagyob ellenségi. a farisaeusok valának, Nicodemus látván sok tsuda tételeit, elhitéte magával okosan. hogy anyi tsudát nem tehetne, hogy ha tsak olyan doktor nem volna; akit az Isten a sido nép oktatására küldöt el, de nem vala még anyi ereje, hogy magát egészen ki nyilatkoztassa, és tartta, az üldözéstől, a melyet el nem kerülheti az, aki

nyilván akarja kvöetni az Évangélium tanítását, okoságból is tselekedhette, nem bizván alázatoságból a maga erejében. és várni akarta azt az orát, a melyben tessék az Istennek. bátrab hitet adni néki, és anyira fellyeb vinni, hogy meg vethesse az emberek ítéletit, amint hogy, azt meg is vetette. mindgyárt akristus halála után, mivel az Isten azt a kegyelmit adá néki, hogy ő takargatá ruhákban az üdvezítő testét, és öis temeté el. az Arimatiai Josefel együt.

K. Miképen fogadá az ur, ezt az uj tanitvánt, aki még félénk, és tudatlan vala.?

F kegyeséggel fogadá, szeretettel oktató őtet, arra a mi szükséges volna, az üdveséghez, és mitsoda uton. mehetne. amenyeknek országában. ebből azt tanulhattuk hogy nem kel elidegeníteni kevelyen való fogadásal. az olyanokat kik hozája jönnek, ha tudatlanok is, és ha bátorsággal. nem szolgállják is, hanem oktatni kel őket, és okosággal bánni vélek,. meg térések kezdetin, a midön az igazságot. valójában keresik, a meg találástol. nem mesze vannak.

K. Mitsoda igazságokra tanitá az ur ezt atörvény magyarázó doktort?

F Arra tanitá, hogy az Isten országában. ugy reszesülhetünk, hogy ha ellene mondunk a meg romlot születésnek, mellyet Ádámtól vettünk, és ha uj születést veszünk, és mint hogy Nikodemus ezeket testi modon értette, meg nem foghatván azt, hogy egy öreg ember, ujonnan születhessék, gondolván hogy azért az annya mehiben kelletnék viszá térti, azért az ur világosabban mondá néki, hogy az ujonnan való születésen, az Isteni, és lelki születést kel érteni, atesti születés által az ember, tsak test, mert alélek, az eredendő vétékért, atest alá vettetet. és rabjává lett., atesti kívánságoknak, de az ember, alelki születés által, lelki emberré lesz, mert nem követvén az érzékenységeket, se a testi kívánságokat, az Istenhez ragaszkodik alelke, és lelkesé teszi atestet is, a lélek kívánsági alá vetvén azt, a mi a testől születet, test a, mondgya a kristus, ami pedig alélektől születet, a lélek.

K Miképen leszen meg, az az ujonnan való születés?

F A keresztség által lesz meg. ezt hija az ur, vizből, és szent Lélekből való ujonnan születésnek, mert amidön aviz meg mosa a testet, a szent Lélek is, ugyan akor meg tisztittya alelket, minden motskaiból, a szent Lélek abban kegyelmit hinti, amelyet a viz jelenti, mert valamint aviz meg mosa atestet, ugy a kegyelem is meg tisztittya alelket, akristus érdemi által az Istennek szenteli mind akettöt. abünösből egy igazat tsinál, az ördög fiából, Isten fiává teszi, az ő országának örökösivé, és a kristusnak örökös társává, az Isten olyan modon adhattya lelkét, és kegyelmét az embereknek, amint néki tettzik, az a mód pedig amelyet arra rendelt az Anyaszent egyházban, a keresztség, ahol avizben mártatnak, az Atyának, a Fiunak és a szent Léleknek nevében, ez ahárom személy egyaránt, és egyenlő képen munkálodgya, az ő meg szenteléseket, ebben a szenttségben.

K. A keresztség tellyeséggel szükségesé az üdveségre?

F Ezt a szenttséget, mely első atöbbi közöt, köteleség alatt tartozik minden ember fel venni, és ez olyan modgya az üdveségnek, a mely tellyeséggel szükséges, mivel anélkül akristus mondása szerint, senki az Isten országában nem mehet, amely születést vettünk Ádámtól, avétkesé, és az ördög fiáivá téssen minket, és méltoká. az örökké való kinra, hogy pediglen az Isten fiai lehesünk., és az ő országának örökös, uj teremtet állatoká kel lennünk, meg ujitván magunkot, és ez az ujtás más képen nem lehet, hanem az ujonnan való születés által, melyet ad ebben aszenttségben, az Anyaszent egyház, mindenkor. a kristus szavait, a magok együgyü, és természet szerint való értelmek szerint értette, és azért is vegezte el böltsen, hogy még akisdedeket is meg kel keresztelni, meg nyitván nekik a menyeknek kapuját, ahová nem lehet menni akeresztség nélkül,

K Mit gondolhatni az olyanok felől akik halogattyák meg kereszteltetni agyermekeket?

F A keresztségnél. teljesítmény való szükséges voltát, a pásztoroknak, az atyáknak, anyáknak, nagy szorgalmatossággal kellene azt nekik fel adni, mivel az örök kárhozatra tenni gyermekeket, halogatván a keresztséget valamely emberi okból. mint sokan tselekesznek, ez igen nagy vakosság. és örökös gyilkosi létszám gyermekeknek, a mi pedig az idős embert illeti, ha valóságban meg tér, és az Évangélium szerint él, és buzgósággal kívánván a keresztséget, azt fel nem veheti, s' meg hal, az Istentől meg lehet, hogy az ő kívánságát. a szentség helyét el veszi, azt mindenkor hitte az Anyaszent egyház, hogy a mátyrok meg kereszteskedtek vérekben és üdvezültek holtok után. ha fel nem vehették is avizel való keresztséget, az olyan meg nem halhat a krisztusért, a kinél nintsen akrisztus lelke. és az írás szerint, *a kik az Isten lelkétől vezetettek, azok az Isten fiaí* rom. 8. 14. és közök lehet az Isten országához, ezt kel hinnünk a gyermekek felöl is. kik a krisztusért halnak meg, valamint ezt hitték mindenkor agyermekek felöl, akiket hérodes öletet Bethlehemben,

K. Magyarázd meg nekünk ezeket aszokot, aszél ahová akarja ót fuj.

F Azt akarja ezek által meg értetni, az ur Nicodémusal, hogy abünösnek meg ujulása, és meg igazulása olyan titok, hogy aról. nem az érzékenységek szerint kel itélni, hanem ahitnek világosága szerint, mivel a szent Lélek ót fuj ahová akarja, az ő szentséges sugarlásával. akegyelemel senkinek nem tartoznak, és az Isten azt, tsak, tisztán amaga irgalmaságából adgya, akinek akarja, a mikor akarja és a megnyit akar, mondgya a Naziai szent Gergely, hallod a szavát a szent Léleknek, és látod külső képen annak erejét, és munkáját, amidön látod hogy valamely keresztyén ellene mond magának, ellene áll, rosz hajlandóságának, alázatoságban, és szegénységben él, de azt nem látod hogy mi indította arra, mi végre tselekeszi, sem azt ajót amit remél. *de azt nem tudod honnét jöjjön, sem azt hogy hová menyen*, azt nem tudod mi képen megyen alálekben., miképen vezeti, és munkálkodtatta azt. sem azt, hogy mi formában távozik el attól. az ő rendeletlenségiért, és háláadatlaniságáért,

K. Mit hánya a szemére akrisztus. ennek adoktornak.?

F Azt hogy mester lévén Izraelben, és tanítván anépet, az írás igazságira. ő maga nem tudgya az ember meg igazulásának titkát. melyet anyiszor meg mondottak a proféták, az üdvezítő ilyen formában beszélt neki, azért hogy meg alázná kevelységét, és tanítványhoz illendő engedelmeségre fordítaná őtet. a mely nélkül atitkokban semit meg nem foghatnak, amelyeket el rejti avilági bölttek, és kevely tudosok előtt; és tsak, az alázatosoknak nyilatkozottatya ki, az együgyűeknek hitek könnyűé tévén a mi nehez, meg érteti vélek az igazságokat. a maga hittség pedig atörvény mestereit meg vakította, és hihetetlené téssen mindent előttök. mostanában is sokan vannak olyanok közöttünk, a kik egész élettyeket az írások tanulásában töltik, valamint ez a farisaeus, de akik nem tudgyák valamint ő azoknak valóságos értelmét. titkait, és végít, akiis a krisztus.

K Mivel bizonyította azur. mind azt. amit monda neki,

F Mint hogy ez a farisaeus meg vallá hogy ő volna az a mester. akit az Isten küldöt el, mivel anyi jeleket téssen., a krisztus is az ő vallásáról felel neki, mondván, *a mit tudunk azt mondgyuk, és mit látunk azt bizonyítottuk. és a mi bizonyosságinkot bé nem veszitek*, mint ha, azt mondaná. egy olyan bizonyiságnak, aki adolgot látta, inkább kel hinni mint másnak, kel tehát nekem hinned, mivel. azt hiszed, hogy az Isten küldöt engem, a proféták azt mondották neked, amit az Isten parantsolt nekik, hogy mondgyák, de ök azt nem látták amit hirdettek. de én láttam a mit hirdetek, én mennyei dolgokrol szollok neked, azokat pedig tsak a láthatta aki ótt volt, én pedig ótt voltam., és onnét szálottam le, hogy annak titkait ki nyilatkoztassam. az embereknek, én mennyei mester lévén, onnét hoztam világoságot neked, azt prédikálom amit

ótt láttam. és én, nem csak Istentől küldetet mester vagyok, hanem még az ő születet Fia, és hozzája hasonló Isten.

K. A következő szavaival mit akar az ur mondani?

F Azt akarja, *hogy az Istent senki nem látta, az egyetlen egy szülöt Fiu, aki az Atyának kebelében vagyon. az üsmértette meg velünk* joan 1. 18. ő egyszer mind Isten s'ember,. ugyan azon személy, öröktől fogva való Isten, és időtől fogva való ember, azért el mondható, hogy nem csak úgy volt menyekben mint Isten, hanem még az ember fia is őt volt, mert ugyan az, aki ember fia volt, az, az Isten Fia is volt. ez így lévén, könnyű ezeket a szokot meg magyarázni. senki fel nem ment menybe, hanem csak aki le szállt, menyből, az ember fia, ki menyben vagyon, mint ha azt mondaná, hogy semmi féle ember nem ment menyekben. hogy őt ki tanulja az Isten titkait, de az Ember Fia. aki veled beszél. őt volt, mert ő magais Isten. és ki tanulhatta az Atyának minden titkait. ő az égből le szállt, de azt el nem hagyta, testben. és lélekben mutatta meg magát e földön. a mennyekben abban nem volt, egy szóval, a midőn az ur így beszélt, akkor a földön volt mint Ember Fia, és amennyben. mint Isten Fia. mert ugyan azon személy, Isten s'ember volt, egyszer mind.

K Miért olvastatták amái napon ezt az Évangéliumot?

F Azért, mert minek utána az ur meg tanította volna Nikodemust, akereszttségnek szükséges voltára, akegyelem munkájának, és meg testesülésének titkára, az után, halálának, és kereszttyének titkára tanította őtet, és hogy a, mely nagy hasznokat fog szerezni azokban, kik benne hisznek, bizodalomal. *mint Mojses fel magasztalta akigyot apusztában, úgy kel fel magasztaltatni az ember Fiának, hogy minden aki ő benne hiszen., el ne veszen. hanem örök élete legyen,* meg jövendölé néki, ezen szokál. akereszten való halálát, amelyre fel kellett emeltetni valamint aréz kigyó, fel emeltetett, az Isten az Izraélitákra. kigyot botsáta zugolodásokért, akiknek marások olyan volt mint atüz, sokan meg is halának a marásokért, Mojses imádkozék anéper, és az Isten parantsolá néki, hogy egy réz kigyot emeltesen fel., úgy hogy, valakiket akigyó meg mar, csak arra nézenek hittel, a marásból meggy gyógyulnak, az a fel emeltetett réz kigyó pedig jelenté a keresztben fel emeltetett kristust. hogy ő reá nézenek minden féle nemzetek, az a kigyó pedig az ördög, a ki, ahalált szerzé az embereknek, annak akigyonak a marása avétek, aréz kigyó, azért emeltetett volt fel a pusztában, hogy a kigyó marásból meg gyógyullyanak, a kik arra hittel néztek, és az Ember Fia, akeresztre emeltetett, azért, hogy meg gyógyítsa avéteknek sebeiből. mind azokat, kik ahitnek szemeivel: őtet tekintvén hozzája folyamodnak. alázatos bizodalomal.

K. A bünösöknek mitsoda hasznot szerez. akristus halálának, és kereszttyének titka?

F Azt hogy, senki, aki ameg feszitetett kristusban hiszen elne veszen, hanem örök élete legyen, csak a hogy, élő, munkálodo, és hathatos hittel higyen. mert nem elég azt hinni hogy a kristus az Isten Fia, hogy a keresztben holt meg, és hogy a mi valtságunkért holt meg, az ördög is hiszi, mondgya szent Jakab. ahit tselekedtetit kel mivelni, és azt az igazságnak szeretetiért, és az Istenért kel tselekedni, ahittel meg egyező életet kel élni, fel kel feszíteni atestet. az ő rossz kívánságival. akristust kel követni, és az üdveséget keresni, meg kel vetni azt, ami arra nem szolgál, vagy ami attól el távoztat, hordozni kel a keresztet. az életnek minden napjaiban. az Évangéliumnak uttyán kel járni mind holtig, az üdveséget, és ameg szenteltetést, csak az ő érdemeiből és minden ható kegyelméből kel várni.

KERESZTELŐ SZENT JÁNOS NAPJÁN

Imádság

oh' Istenünk aki mi érettünk bé töltötöd ditsőséggel ezt a napot, szent János születésével. adgyad kegyelmedet népednek, hogy bé töltessünk lelki örömmel ami urunk. J. k.

Epistola

Isai 49. 1.

Hallyátok szigeteket, és figyelmeztetek távul valo népek, az ur, az Anyám mehétől fogva, hivut engem, mikor az Anyám mehében volnék. meg emlékezet nevemről. és tette azén számot, mint az éles kardot, az ő keze árnyékával fedezet bé, engem, és tett engem, mint a választot nyilat az ő tegzébe rejtett el engem., és mondá nekem, én szolgám vagy te. Izrael, mert benned dítsekedem., és mondék én, heában munkalkodtam ok nélkül, és hivsagosan emésztettem meg erőmet, azokáért az én ítéletem az urral. és az én munkám, az én Istenemel. és most, azt mondgya az ur, az Anyám mehétől fogva szolgál magának formálván engem., hogy viszá hozam Jákobot ő hozája. és Izrael egybe nem gyűjtetik, és meg ditsöítottam az ur szemei előtt., és az én Istenem lett én erősem, és mondá, kevés nekem hogy szolgám légy a jákob nemzetségének fel állatására., és az Izrael söprejének meg térítésére, imé világosággal adtalak téged apogányoknak, hogy üdvezitöm légy, a földnek végső határáig, ezeket mondgya az ur, az Izrael megváltoja, az ő szente, a meg vetet léleknek, a meg utáltatot nemzetségnek, az urak szolgájának, meg látnak a királyok, és fel kelnek a fejedelmek, és imádnak az urért; mert hiv, és az Izrael szentéért, aki téged választot.

Magyarázat

K. Mitsoda szigeteket, és távul valo népek azok, a kiknek, aproféta mondgya hogy ötet halgassák, az Isten parantsolattyából?

F Az, apogányokból fel álitot Anyaszent egyház a kik ahitre tértenek, és akik üldözéseket szenvedtenek. a kristus nevéért.

K. kiről beszél itt aproféta?

F A kristusrol, szent Hieronimus szerint, akiről azt mondgya, hogy az ur meg emlékezet, és hitta ötet még az Anya mehében, hogy munkalodgyék avilág üdveségin, ugyan ezt is teszik szent Josefnek mondott szavai, Gabriel Árkangyalnak, Jésus lészen az ő neve, mert ő fogja meg szabadítani népét.

K Miért mondgyák azt felölle, hogy az Isten, akristus száját tette, mint az éles kardot.?

F Mert akard, mind vág, mind választ, ugy akristus igéje, kegyelmével együt, el választtya. az ember szívét. mind attól., valami nem Istenhez valo, maga is azt mondgya nekünk, hogy nem békeséget jött hozni, a földre, hanem kardot, és hogy el válasza a fiat, az atyától, és a leányt, az anyától.

K. Az Isten, mi képen fedezte bé ötet, keze árnyékával?

F Mert, szent Hieronimus szerint, az emberi természetnek gyengeségit, melyet az Isten Fia vette magára, bé fedezte. azö mindenható Istensége, hogy annak az ő ellenségi ne árthassanak, valamint az Angyal mondá a Boldogságos szüznek, *A szent Lélek szól. te reád. és a magóság bélinek ereje meg árnyékoz téged.*

K Mitsoda értelemel tette el az Isten ötet, mint a választot nyilat?

F Ennek az, az értelme. hogy az ő Istensége el lesz rejtve az ő embersége alatt, valamint anyil ategezben, mind addig valamég, az ő szenvedésinek ideje el nem telik.

K. A kristust miért nevezik szolgának. mivel ő az Isten Fia, és hogy ditsekedik az ur ő benne.

F Mert ő hasonló lévén az Istenhez, maga magát meg alázta, meg testesülésével, a szolgának formáját vette magára. és emberré lett, és hogy meg mutassa, hogy nem olyan lesz mint atöbb szolgák, az ur azt mondgya, hogy ditsekedik ő benne. mert egész életében azon munkálodik és azért is hal meg, hogy ditsőséget adasson az Attyának, a melyel néki tartoznak

K Miben adta őtet világosságul apogányoknak, és üdvezittöül a földnek, végső határáig?

F Abban, mert azért jöt le, hogy meg világosítsa apogányokat, az igazságnak, és a kegyelemnek világosságával, ugyan ezért is. küldé el Apostolit, predikálni az egész földre, hogy hirdessék az Évangeliumnak üdveségit

K Magyarázd meg nekünk ezeket aszokat, *meg látnak akirályok, és fel kelnek a fejedelmek, és imadnak az urért*

F A proféta ezekel azt jövendöli, hogy a nagy renden lévök, söt még akirályok is. akik leg inkább ellenzik az Évangeliumnak tanítását, veltire akristushoz jönnek, szeretni, és követni fogják. igéjét, kötelesek szerént való tisztelettel. és imádásal lesznek az Istenhez, mint örökös urokhoz, és akristushoz, aki elküldet, hogy a nemzettségek világosága lenne.

K. Miért olvastattya az Anyaszent egyház ezt a letzkét. keresztelő szent János napján, mivel abetü szerent való értelemel. itt a kristusrol vagyon a szó.?

F Mert sok olyan dolgok vannak ebben aletzkébe a melyek szent Jánosra illenek, az Isten meg fogantatása előtt meg üsmértette az ő nevét, olyan volt. mint az éles kard, hathato, és foganatos szavaival, apusztában olyan volt, mint a tegzében el rejtetet nyil. ugyan őt is formálta az Istennek lelke, hogy elől jároja lenne fiának, őt készítette el, amagános étellel. az imádságal, és apenitentziával, a szolgálattyanak hivatallyira, ki hozá tegzéböl ezt a nyilat, a midön ki hozá apusztából, és ajordán mellet, hirdeteté véle az igazságot, kemény és hathato szokal; minden féle személyeknek, a népnek. apublikánusoknak, hadi embereknek, farisaeusoknak, akirályoknak, egy soval. hogy meg üsmértethese az emberekel a Messiást, szükséges volt, hogy hozája hasonlitsen sokakban, és ne tsak soval, hanem étellel és tselekedetével is mutassa meg őtet másoknak.

Évangelium

szent Luk. 1. 57.

Az Ersébet szülésének pedig ideje el telvén fiat szüle, és meg hallák a szomszédi, és rokoni, hogy fel magasztalta az ur az ő irgalmaságát övéle. és örvendeznek vala néki, és lön nyolczad napon. el jövének, hogy környül metélnék agyermecket, és hiják vala azt., az Attya nevére, Zakariásnak, és felelvén az annya mondá, semiképen nem. hanem jánosnak hivatatik. és mondának néki, lám senki nintsen, ate rokonságodban a ki enével neveztessek. intének pedig az attyanak, kinek akarná hivatadni őtet. és jedző táblát kérvén irá, mondván, János az ő neve, és tsudálkozának minyájan., meg nyilék pedig mindgyárt a szája, és a nyelve, és szolla, áldván az Istent, és félelem lön minden ő szomszédin, és judaeanak minden hegyes tartományiban, ki hirdetetének mind ez igék, és szivekbe vévék minyájan akik hallották vala mondván, véledé ki lészen agyermeck. mert az ur keze vala ő véle, és zakariás az ő attya. bé telék szent Lélekel, és profétála mondván, Aldot az ur, Izraelnek Istene, mert meg látogatta, és meg váltotta az ő népét.

Magyarázat

K Mitől vagyon hogy az Anyaszent egyház szent Jánosnak születése napját szenteli. atöbb szenteknek pedig holtok napját?

F Mert sok tsudákal tettzet Istennek ékesíteni az ö születését, azért hogy az emberek inkább bé fogadgyák azö Fiát, akinek is ö hirdette el jövetelét, az atyafiai, és a szomszédságban lévök el mentenek születésére, hogy bizonytsági lennének atsudáknak, és azért, hogy annak emlékezete. inkább fent maradna judaéában, egy Angyal jelenté meg az ö fogantatását, az atya, meg némula azért, hogy hitelt nem ada ennek a menyei lélek szavának, szent János még az anyya mehében meg üsméré akis Jésust, és röpöse örömben, az ö neve, a menyekből hozatot le, az ö anyya jövendöle, az atya, szolni kezdé, mihent a nevét le irá. és meg jövendölé, hogy az ö fia, a magosság béli profétája lészen, a kristus meg fogja váltani népét, és hatalmas üdvezítő lészen, a Dávid házában, az Isten, azért tette nevezetesé anyi jelek által, ennek a gyermeknek születésit, mert rend kívül valo emberé akará tenni, azért hogy méltó lenne, előljároja lenni Fiának, és hogy, az ö bizonytsága, mind fontosab, mind hathatosab lenne,

K. A szent Ersébet atyafiai, és jó akaroi, miért valának olyan örömben. a fia születésin?

F Azt az örömet. az Isten indittá fel benne, még előre meg éreztetvén vélek, tsak hamar idő mulva, valo születésit az üdvezítőnek, aki ígéletben volt anyi időktől fogvást, és akit várták a sidok, és akinek, elől jároja kellett lenni ennek agyermeknek, akeresztyének még mostanában is nagy örömet mutatnak születésin, és az Isten szava bé tellyesedik, meg mondván még előre, az Angyal által, hogy sokan fognak örülni, egyermek születésin, ugyan ezen okb paraolntsolta az Anyaszent egyház, fiainak hogy a mái napnak emlékezetit belső, és lelki örömel szentellyék, ugyan ezt is kéri amái napon valo imádságában, de azt nem parantsolta. hogy meg gyalázák valamint sokan tselekeszik a keresztyének közül, világi örömel, tántzal, illetlen mulattságokal, a mi még nagyob. babonás tartásokal., nem az ilyen örömet kívánnya az Anyaszent egyház, a mái napon az Istentől.

K. Mitsoda uton vezeté Isten ezt a gyermeket. hogy meg szentellye és például adgya az embereknek.?

F Azt az indulatot adá beléje, még gyermek korában, hogy apusztában menyen., és távozek el az emberek társaságától, amely oly veszedelmes az ifiaknak, hogy meg tarthassa ártatlanságát, az imádság, és az Isten törvényéről valo elmélkedésel. meg tanit ez a példa minket arra, hogy el távozzunk avilágtól. és azoktól. ami arosz indulatoknak indítói, leg aláb szível, hogy ha testel ezektől magunkot tellyeségel el nem távoztathattuk. ilyen modon ateremtett állatoktól el távozzhatunk. és az Istenhez kaptsolhattuk magunkot.

K. Az ifiak mitsoda példát és oktatást vehetnek ebből anagy példából?

F Meg tanulhatták ebből mitsoda szükséges hogy meg tarttsák, és vigyázanak szorgalmatoságal. arra a kegyelemre. melyet Isten adot nékik, még gyermekségeiben., azon is kel lenniük.. hogy aza kegyelem nevedgyék benne, és azért, szeresék amagános életet, kerüllyék arosz társaságot, és avétekre vivö alkalmatoságot, a melyben. sokan el veszti, a keresztségi ártatlanságokat, lassanként meg romlanak, és végtire, a rendeletlen indulatokra adgyák magokot, az atyáknak, az anyáknak, és azoknak, kik az ifiak neveltetésekre, rendeltettek, ezekre igen kel vigyázni, mivel rettentö számot adnak erről az utolso napon

K. kitsodák az olyanok mint Zakariás., kik meg némulnak, mert nem hisznek, és tsak akor szolalnak meg mikor hisznek?

F Azok, az olyan lelki némák, kik az imádságban, se az Istennek nem tudnak szollani, se az embereknek olyat a mi lelki hasznokra lehetne. és az Istenhez vezethetné. mert az Istent nem halgattyák, minek előtte szollyanak, és belső képen nem hitették el magokal. az üdveségre való igazságokat., nem is adatik meg nékik az üdveségre való szollás, valamég Zakariást követik. és valamég az ő példájára az Istenben nem hisznek élő hittel, és ötet nem halgattyák, de ha engedelmeséggel fogják halgatni az Isten szavát, ahit meg nyittya szájokat. a melyet bé zárta volt ahitlenség. és hálá adásal. fogják énekelni az ő ditséretit, és hirdetni fogják irgalmaságit.

SZENT PÉTER. ÉS SZENT PÁL NAPJÁN.

Imádság

oh' Istenünk. aki meg szentelted ezt a napot. szent Péter, és szent Pál. Apostolidnak halálokal. enged meg Anyaszent egyházadnak, azt a kegyelmet, hogy mindenekben kövesse parantsolatit azoknak, kik abban. leg elsöben. állították fel avallást, a mi urunk J. k.

Epistola.

act. apos. 12. 1.

Azon időben pedig Hérodés király ki nyujtá kezeit hogy meg sanyargatna némellyeket az Anyaszent egyházból, meg ölé pedig Jakabot a János bátyját, kardal. látván pedig hogy tettzenék a sidoknak, el tekéllé hogy meg fogatná pétert is, valának pedig akovásztanok napjai. kit midön meg fogot volna, a tömlöztbe tevé. adván ötet négy negyedes vitézeknek, hogy öriznék, husvét után ki akarván ötet hozni a népnek, és péter atömlöztben tartatik vala, az Anyaszent egyháztól pedig szüntelen imádság léssen vala az Istenhez. ő érette, midön pedig ki akarná ötet hozatni Hérodés, azon éjjel péter két vitéz közöt hál vala, két lántzal meg kötöztetve, és az örzök az ajto előtt örzik vala a tömlöztöt. és imé az ur Angyala, melléje állá, és világóság tündöklék ahazban., és meg ütven apéter oldalát fel költé ötet, mondván, kely fel gyorsan, és le esének a lántzok az ő kezeiröl, mondá pedig az Angyal néki, övedzél fel. és vond fel a sarudot, és ugy tselekedék, és mondá néki, edv reád aruhádöt és kövess engemet; és ki menven követi vala ötet, és nem tudgya vala, hogy valóságos a mi az Angyal által léssen vala, állittya vala, pedig, hogy látást látna, által menven, az első, és a második örizeten, jutának avas kapuhoz, mely avárosra viszen, mely magától meg nyilék nekik, és ki menven, által menének egy utzán, és mingyárt el mene töle az Angyal. és péter ő magához térvén, mondá, most tudom bizonyal. hogy el küldötte az ur az ő Angyalát, és ki mentet engem a Herodes kezéböl, és a sidó népnek minden várakozásából.

Magyarázat

K. Mit lehet gondolni a Hérodés tselekedetiröl aki meg öletven szent Jakabot. szent Pétert is meg fogattya mert látá hogy a tettzenék a sidoknak.?

F Egyebet nem gondolhatni, hanem hogy veszedelmes dolog azt a hatalmat. melyet az Istentöl vettek, ő ellene fordítani., azal ahatalommal el rontani országát, igazságát, és vallását, holot azt arra vették, hogy azt terjeszék, és azokat meg tartassák. de söt még eszerént bánni tsak azért, mert a tettzik a gonoszoknak, és az Isten ellenségeinek, mitsoda szükséges még mindgyárt a kezdetin ellene állani arosznak, és nem adni magát az igazágtalanságra, azért hogy kedvezzenek a hamisaknak, a midön pedig egyszer arra adgyák magokat, az után aleg nagyobb

vétekhez is hozá szoknak, mindent seminek tartanak, és tsak könnyen fel áldozák elő meneteleknek, hasznoknak, az emberek életit, és azt a mi leg szenteb avallásban.

K. Szent lukás miért teszi azt fel. hogy husvétban fogatá meg Hérodés szent pétert?

F Mert abból meg láttzik, hogy az olyan nagy innepekben fő képen husvétban. az ördög aki ingerli vala ezt a fejdelmet, dühösködik leg inkább az Isten szolgálai ellen. tudván hogy olyan szent napokban., akeresztnek áldozattya, és az üdvezítőnek a vétken valo gyözedelme, ditsőségesen valo fel támadásával, fosztották ki ötet minden hatalmából, de az ur az ő hamiságát arra tudgya fordítani, hogy mi tisztellyük ezt az áldozatot. és ezt az gyözedelmet, és meg szentellyük a mai napon, az egyik Apostolának halálát, és amásikának rabságát.

K. Mire valo, az az okoskodás. és vigyázás a melyel Hérodés meg fogatá szent pétert, és örítetté ötet.?

F A tsak arra valo. hogy abból meg tanullyuk ezt az igazságot, hogy mennél inkább mesterkedik azon, az emberi okosság, hogy az Isten rendelésit. el ronthassa, annál nagyobb fényeséget. mutattya ki, az ő minden hatóságát, valamint ezt láttyuk a szent péter meg szabadulásában, ugyan ezért is mondgya a btsöl, *hogy nintsen böltseség, nints okosság, nintsen tanáts, az ur ellen*, prov. 21. 30. aleg hatalmasab, és rettentőbb ember, az irás szerént, az Isten kezében tsak olyan mint egy veszö., a melyel meg bünteti azokat, kik ötet meg bántották. vagy is meg próbállya, tisztittya, és meg koronáza szolgálait, és amidön a veszöre szüksége nintsen, atüzben hajttya,

K. Mit tselekszik vala az Anyaszent egyház. azon idő alatt, a még szent péter atömlötzben marada?

F Szüntelen ajánlya vala az egész Anyaszent egyház imádságit az Istennek, az ő meg szabadulásáért, nintsen is más mód a melyhez folyamodhassunk. nyomoruságinkban, hanem tsak ez, nekünk más fegyverünk. se erőnk nintsen, ahivek más modal nem oltalmazhattya az egyház szolgálait, azoktól kik vélek igazágtalanul bánnak, hanem hogy a mennyekben emellyék kezeket, és alázatoságal imadkozanak érettek, annak, a kezében tarttya ahatalmasok szívét. aki azt úgy fordittya, a mint neki tettzik, az irás szerént, és aki az ő irgalmaságanak, és igazságának rendelése szerént bánik minden hatósággal, eszerént kel tehát tselekednünk mind magunkért, mind atyánk fiaiórt, akár mitsoda állapotban legyenek, alázatoságal, tellyes hittel, és bizodalomal lévén ahoz, aki mindent akarattya szerént tselekeszik a menyekben, és a földön.

K. Az Isten meg tekintéé az Anyaszent egyház kérését?

F Igen is meg halgatá tsudálatos képen. a tömlötzbe küldé Angyalát, a ki fel költé álmából szent pétert, a kiis két lántzal lévén meg lántzolja, két örzö között fektü, a lantzot le vevén kezeiről, a tömlötzből ki vezeté. a sok örzök között kik a kapun valának, senki ötet nem látá, a vas kapuhoz érkezvén, a magától meg nyilék.

K. Mit jelent ennek a menyei léleknek tselekedete, aki meg szabadittá szent pétert.

F képzeli az Isten segittségit, a melyet adgya, vagy kegyelme, vagy az örzö Angyal által, az olyan léleknek, aki a setettségen, és a vétek kötelében el alut. az ördög hatalma alatt, ő az olyat kegyelmével meg világosittya oldalát meg üti, és fel költi álmából, a lantzot rolla le veszi, a mely miat az imádságra kezeit fel nem emelhette, az ég felé, és azokat ki nem nyujthatta a szegényeknek valo adásra, és más jó tselekedetekre. ez így lévén, alkalmasá teszi, abünöst. hogy az ő parantsolatinak uttyain járhason, és az új emberben öltözék, akoron azö örzö Angyala. kalauzza, és társa lesz neki az üdveségnek uttyában.

K. Az irás miért teszi azt fel. hogy szent péter mind azokat álomnak tulajdonittya vala?

F Azért hogy meg lássuk mitsoda könnyen munkoálgdya akegyelem valamely bünösnek meg térésit, el távoztatván rendeletlen szokásitól, amelyekben rabságban volt, és olyan dolgokat tselekedtet véle, melyek annak, előtte lehetetleneknek tettettek néki, ugy anyira, hogy tsak nem álomnak tulajdonítja mind azt, valamit magában érez, és nehezen foghattya meg az Istennek hozzája valo jóságát, és a segítséget melyet néki ad. vagy maga, vagy az Angyali által, anyi sok hüségtelenségi után. melyekért arra méltatlan volt.,

K Mitsoda oktatást vehetünk mi abból hogy mi formában szabadítja meg Isten Apostolát. ellenségi kezéből?

F Azt, hogy el hitessük magunkal. hogy azok. kik öbenne valóságban biznak, anyomoruságban. és a veszedelemben segítségit veszik néki, vagy egy. vagy más képen. és a rend szerént valo modal ugy meg szabadíthat minket, valamint a tsudák által.

K. Mit tselekedék szent péter, amidön észre vévé hogy az Isten szabadította meg atömlötzből, és a Hérodes kezéből

F Magában szálván, nagy háláado szivel. mondá. most tudom bizonyoson. hogy el küldötte az ur az ö Angyalát, és meg szabadított engem. eszerén kel egy meg tért bünösnek tsudálni hogy az Isten mi modon bánt véle, meg térésében, és meg vallani alázatoságal., hogy meg térése tsak az ö jóságától, és minden hatóságától vagyon. és mint egy el rejtette volt előtte azokat az akadályokat, a melyeket soha meg nem gyözhette volna., az ur kegyelme nélkül.

Évangyélium

szent Matth. 16. 13.

Jöve pedig Jésus filep Caesaraeájának részeire, és kérdé a tanítványit mondván, kinek mondgyák lenni az emberek az Ember Fiát, ök pedig mondának, némellyek keresztelő Jánosnak, némellyek pedig. Illyésnek, némellyek pedig Jérémiásnak. avagy egynek aproféták közül, felelvén simon péter, te vagy a kristus az élő Isten Fia, felelvén pedig Jésus mondá néki, boldog vagy Simon Jonás fia, mert atest, és avér nem jelentette néked, hanem az Atyám, ki mennyekben vagyon. én is mondom néked hogy te péter vagy, és e köszálon fogom építeni az Anyaszent egyházamot. és a pokol kapui erőt nem vesznek rajta, és néked adom amennyeknek országa koltsait, és valamit meg kötösz a földön, meg lészen kötözve mennyekben is, és valamit meg oldasz eföldön, meg lészen oldozva mennyekben is.

Magyarázat

K. Mi okból kérdezé az ur atanítványitól hogy mit mondanak felölle az emberek.?

F A bizonyos hogy se nem tudatlanságból., se nem hivalkodásból kérdezé, öket, mivel ö jól tudta hogy mit mondanak felölle, hanem atsak arra valo volt, hogy öket oktathassa, és nekik meg mutathassa, miformában kel felölle gondolkodni, ne hogy a társaság, a melyben véle éltenek, lassanként ugy ne tekéntesse ötet vélek. valamint egy más embert, de még azzal a kérdéssel, arrais tzelozot, hogy minket tanítsion, az ö Istenségire, és arra, hogy ö volna az a Messiás, akit az Isten el küldöt. üdvességünk munkájára, egyszers mind arra is tanit példájával, hogy ne keresük atitkoknak, és avallás igazságának. tudományit, tsak épen azért, hogy tudosok legyünk, és értelmeseknek tartasunk, hanem azért, hogy meg üsmérhesük az Istent, és az kristust az ö Fiát, hogy ötet illendő képen tisztelhesük. és szolgálhasuk, másokal is ötet meg üsmértethesük, és nékik üdvéséget nyerhesünk

K. kitsodák azok, akiktől akristus kérdé. hogy mit gondolnának felölle?

F Azok se nem az irás tudo doktorok, se nem a farisaeusok, mivel az ő kevélységek. nem engedte volna meg nekik hogy igazán ítétek volna felöle, a nép téssen ő felölle hamiság nélkül valo egy ügyü itéletet, noha ugy itéllyen is mint emberek, ugyan embereknek is nevezé, hogy meg mutassa atanitványinak, hogy az emberi elmének okosságánál., mélyeb gondolatal kel lenni felölle, hogy meg lehessen ötet üsmérni, és hogy az ő nagyságához illendő gondolattal lehesenek.

K. szent péter mitsoda gondolattal vala felölle.?

F Ö éppen nem ugy itéle felölle mint az emberek, ő meg vallá az egész Apostoloknak képekben, hogy az ur, volna a kristus, az Istentől küldetet Messiás, *Az élő Isntenek Fia* és hasonlo az Attyához, ezért mondá néki az ur, hogy ő boldog, mivel nem test, se nem avér, hanem a mennyei Atya, maga jelentette meg néki ezt az igazságot. mert a hit, az Istennek nagy ajándékja lévén, minket tellyeségel valo boldogoká téssen., hogy ha azzal ugy élünk a mint kívántatik, és ha életünket ahoz szabjuk, a mire tanit, etsak Isteni ajándék, ezt az emberektől nem vehettyük, se mi magunknak nem adhattuk, tanulásunkal., hanem ezt egyedül, a világoságnak Attyától veszük:

K Mitsoda jutalmat ígére az ur szent péternek azért hogy meg vallá Istenségit.?

F Péternek, az az, könek nevezé, és meg ígeré néki hogy ő léssen fundamentumi köve az Anyaszent egyháznak, akristus szent pál szerént, az Anyaszent egyháznak egyedül valo fundámentuma, de arra a fő, és szükséges fundamentumra, ő maga tizen ketöt rende, a kik is szent János látása szerént, a tizen két Apostolok, apoc. 21. 14. azok részesülnek az ő fundámentumiságában, mint olyanok, kik reája vannak fundáltatva, és építetve. és mint első szolgálai, mint első, és élő kövei az épületnek, a mellyekre a töb kövek., az az, ahivek, vannak tétetve, ezértis mondgya szent pál, hogy ahivek az Apostolok fundámentumira vannak építetve.. efes. 2.20. ezen fundamentumok között, első szent péter, mint az Anyaszent egyház egyeségének közepe, de meg válhatatlan atöbitől, és akitől meg válhatatlanok atöbbit. ő egyedül tet vallást atöb Apostoloknak képekben. ezért is mondá néki, mint olyannak. aki a többinek képit viselte. *Erre a köre épitem Anyaszent egyházamot*, ezek az szok azt teszik, erre afundamentumára az Apostoloknak, melynek te vagy a közepe, épitem Anyaszent egyházamot. tudni illik, azoknak társaságát, kik énbennem fognak hinni, és akik az Évangyélium alá vetik magokot. de ezeknek az első köveknek, és azoknak, kik erre tétettek,a fundámentuma akristus, mert ő érdemlette azt meg vére által, az Anyaszent egyháznak, akivel közli a hitet, mely meg világosittya, a kegyelmet, mely meg szenteli, és az eröt, mely meg tarttya, és gyözhetetlenné téstzi,

K. Az ur hogy nevezheté az első Apostolt könek, holot még előre tudta az ő esetét.?

F Mert abban az állapottyában tekénté ötet, amelyben a szent Lélek tette az után, adván néki eröt, és állandóságot, mely szükséges volt, azö Apostoli szolgálattyához, és hogy bé tölthesse., a maga nevének értelmét.

K Mit téssnek ezek a szók, apokol kapui eröt nem vesznek rajta, az az, az Anyaszent egyházon

F Azok azt teszik, hogy a pokolnak minden hatalma. tsalárdsága, ereje, soha az Anyaszent egyházat fel nem fordithattya, és soha azon gyözedelmet nem vehet, mter ez erös, és meg mozdulhatatlan köre vagyon építve, a mely kö a kristus, a pokolbéli hatalom sokáig üldöztette apogányokal, mostanában is üldözi, a szakadásokal. eretnekségekel, és sok keresztyéneknek. rosz életyekel., kik gyalázattyára vannak, annak aközönséges szent Anyának, de mind soha

erőt nem vesznek rajta, mert a krisztus tarttya, meg is ígérte hogy tartani fogja, és hogy közte léssen világ végiig, milehet ennél vigasztalob. és mi gyarapithat meg ennél jobban az igazság, és az egyeség szeretetében, hogy ha hitünk vagyon, a szélvész közöt, mely az Anyaszent egyház ellen támad, mind külső, mind belső képen, akristusnak. ígérte meg másolhatatlanok, és meg változhatatlanok, és el ítéltetjük, ajövendöt. az el multrol, eddig mindenkor tartotta, ez után is meg fogja tartani, hogy ha akarunk részesülni abban az épületben, két Apostolok mondási szerént, élő köveknek kel lennünk, és az épületben tétetni, akristus a mi fundámentumunk, de ő tsak azokat tarttya, akik meg alázzák magokat véle együt. kik mindentől el távoznak, és tsak hozzája ragaszkodnak, a kik szenvednek, és szeretik a szegényeket. és a szegénységet, az ő akarattya szerént, el is veti azokat, kik hozzája nem hasonlítanak, és akik nem abban aszándékban., és igyekezetben munkálodnak mint ő.

K. Mit értesz akoltsokon. melyeket ígér szent péternek, és ő benne. az Anyaszent egyháznak,?

F Érttem ahatalmat mely adatik alelkek igazgatására, és az Istenhez valo vezetésre, az ur azokat meny ország koltsainak nevezi, és azokon., a földön lévő Anyaszent egyházat is érti, mert őt álitotta fel országát, a melyet az ő szent Lelke igazgattya, és aki vezérel alelkeket a pásztorok által, ebből azt kel ki hoznunk, hogy a hatalom. melyet ad szent péternek, és ő benne. az Apostoloknak., lelki hatalom, a mely tsak arra rendeltet, hogy a meny országban. emelje fel az embereket.

K. Mit ért az ur akötözésen, vagy a meg oldáson valo hatalmon?

F Az elsnő érti, a hatalmat, a melyel törvényt szabhatnak, a lelkek igazgatására. és vezérlésére, abünöknek meg tartását. vagy a fel oldozásnak el halasztását, a penitentzia tartásnak székiben. a midön abünös meg nem változtattya szokását, és a bünt el nem hagyja, hogy öt, az Anyaszent egyházból ki tilthassák. és a kebeléből. ki zárhassák, a midön azt meg érdemli, a roszban valo meg átalkodásáért, vagy botsánatot, a midön a szükséges, hogy viszá tehesék az Anyaszent egyháznak egyeségében, azokat, kik attól el rekesztettek, volt, és hogy tegyenek azokról az akadályokról., melyek a meny országban valo menetelt meg gátolhatták, azon hatalomnak erejével, melyet akristus adot pásztorinak, de hogy viszá ne éllyenek ezen két hatalommal., az üdvezítő akarattya ellen. az Évangéliumban adatot szabot rendet kel követni tellyeséggel, és azokat. a melyeket az Anyaszent egyház hagyot a Conciliumokban., és a szent Atyákáltal, mivel nints olyan ember akár mely hatalmas légyen is, aki fel oldozhason egy olyan bünöst, aki vétékiben meg marad, aki valóságal meg nem tért, se abban a szándékban nintsen. hogy penitentiát tartson, se hogy meg kötözhesen. egy olyan igazat, aki Isten elöt nintsen meg kötözve, hogy pediglen lehesen ítéletet tenni ezen két dologrol. mindeneket jól meg kel tekénten, meg kel abünösnek maga viselésit, és igyekezetét különösön visgálni. és arrol az Évangélium tanítása szerént ítélni, különbözést kel tenni a bél pokloságok közöt, és a léleknek sok féle nyavalyái közöt, meg kel üsmérni, meg kel üsmérni az orvoságokat, a melyek anyavalyákhoz illendők, és azokat ugy osztogatni kinek kinek, szükségéhez, és készületihez képest, a dolgot jól meg tudván ugy kel az ítéletet ki mondani, vagy az oldozásra, vagy a kötözésre.

K. Mitsoda gondolatot adhat az elménkben, látván mely nagy hatalmat adot akristus az egyházi szolgainak?

F Egy felöl tsendeségben tésszi az, az igaz, és a félénk lelkeket, és az igazán meg tért alázas bünösököt, a fel oldoztatásokért, de más felöl rettegni kel azért, az olyan bünösöknek, kik ellene nem mondanak vétkeknek, és rettegni kel. az ítélettől. melyet ellene mondanak, mivel annak az ítéletnek anyi ereje vagyon, mint ha az égből jött volna alá, ahol a meg erősítettik a krisztus mondása szerént.

SARLOS BOLDOG ASZSZONY NAPJÁN

Imádság

Adgyad szüntelen valo segittségedet. Anyaszent egyházadnak, és tisztisd meg kebelében lévő fiaidot, oh' irgalmas Isten, aki Mária méhében lévén meg szentelted Ersébet méhében lévő Jánost, kérünk tégedet Etc.

Epistola.

Cant. 2. 8.

Az én szerelmesem szava, imé ő jö ugrálván ahegyeken, által ugordván ahalmokat, hasonlo az én szerelmesem avad ketskéhez, és a szarvasok fiához, imé ő ami falunk mellet áll, nézvé az ablakok által, nézdegelvén arostélyok által, imé az én szerelmesem szól nékem, kely fel. siess én szeretöm, én galambom, én szépem, és jöj el. mert már atél el mult. a zápor esö el ment, és el távozt, virágok láttattanak a mi földünkön, a szöllö metzésnek ideje el jött, a gerlitze szava hallatot a mi földünkön, a fige fa, el hozta első gyümölsit, a virágozo szöllök ki eresztettek illattyokot. kely fel én szeretöm, én szépem, és jöj el. én galambom, a kö szikla lyukaiban., a gyp hasadekjában. mutasd meg nékem az ortzádöt, zengjen ate szozatod afüleimben mert ate szozatod édes, és az ortzád ékes.

Magyarázat

K. Mitsoda az énekek éneke, a melyből valo a mái letzke?

F A mind egészen olyan példa beszéd, mely homályos szok alat, magában foglalja. az Isteni igének a meg testesülésben. valo szövetségit, az emberi természetel., és az Isten s'ember szövetségit a Anyaszent egyházal. az ő szent jegyesével,

K. Mit akar mondani a meny aszszony ezen szokal. hallom az én szerelmesem szavát?

F Az Anyaszent egyház lévén ez a meny aszszony, azt akarja mondani a Nyssai szent Gergely szerént, valamit szent pál mondot, hogy az előtt az Isten a mi Atyainknak sok féle képen szollot., de az utolso idökben a maga Fia által szollot. hebr. 1.1. ebből láttyuk. hogy az Isten igéjének. az emberi nemzet meg váltására valo szenttséges szándékja, eleinte mindgyárt, a proféták által hirdettet ki, és az után nyilatkoztatot ki a meg testesülés, az Évangyélium, predikálása által, mivel az Isten szava, melyet a proféták hirdettek, valóságal meg bizonyitatot, a kristus, és atánitványi tsuda tételeivel. és az Évangyélium ki hirdetésivel.

K. Miért mondgya a meny aszszony, hogy a a völegény jö ugrálván a hegyeken, által ugordván a halmokat, mitsoda hegyek és és halmok azok,?

F szent Ambrus szerént, az égből le szállot, a Mária méhében, abbol a szenttséges méhből, az istáloban, az istalobol., a jordán vizeben., hogy ót meg kereszteltessék, a jordánbol. akálvaria hegyére, és a keresztre ment, a keresztről le szállot, a koporsoban. és a koporsobol., ismét fel ment menyekben

K Miért hasonlitatik a kristus avad ketskéhez, és a szarvashoz.?

F Mert mondgya szent Ambrus, tsudálatosan meg mutatta magában a természetet. melyet adot azokban az állatokban, akiknek egy ügyüségéről azt mondgyák hogy a midön el nem szalathatnak azok előtt, kik öket kergetik, hozzájuk adgyák magokot. így az ur is. mondgya ez a

szent Atya, mint ha nem tudta volna a veszedelmet amelyben volt, asidok közi elegyítette magát. a kik azt keresték hogy a törben ejthessék ötöt, és judást maga mellé vette, mint ha nem üsmérte volna, a ki is árulásával úgy mondván. az ellenségi töriben ejté ötöt.

K. Mit téznek ezek a szók, a fal meget áll?

F Azt tészik szent Gergely pápa szerént, hogy az Isten Fia, testet vévén magára, azö Istenségit el fedezte az a test, és az ö szenttséges emberi természetét. melyet jelente a fal. és a mely mellé, el rejtezik valaki, e szerént pedig az emberi gyengeségre valo nézve tselekedék, a mely nem tekinthette volna az ö Istenséginek fényeségit, és ki mondhatatlan nagyságát, hogy ha ezeket el nem fedezte volna előtte. azért hogy homályosítsa nagy fényeségit. emberi testben mutatta meg magát előtte, mint valamely felhőben., a melyen által. tsak anyi fényesség látzot. a megnyit az emberi gyengeség el szenvedhetetet. erre valo nézve, el mondhatni, hogy valamit tselekedet az emberek előtt nagy dolgot, azt az emberi test fala meget valo rejtékben tselekedte.

K. Mit jelent atavasz, mely atél után következet, a zápor eső, mely el távoztot, és azok avirágok, és gyümöltsök. melyekről a vö legény beszél?

F A tavasz jelenti azt a tsudálatosan valo meg változását, és ujlását az egész világnak, amidön az idő bé telvén, amint szent pál mondgya. az Isten el küldé egyetlen egy Fiát, hogy meg változtassa színét avilágnak, és hogy ki vegye az embereket abbol akemény időből, az az, az ördög rabságából, melyet jelenti atél, és tegye őket abban akedves időben, tudni illik, a meg szabadulásban, melyet jelenti atavasz, azápor esők, jelentik azokat a veszedelmes rendeletlenségit arosz kívánságnak, és tisztátalanságnak, melyek meg szüntek az Isten Fia meg testesülésekor., avirágok, és gyümöltsök, jelentik. ajó erköltsököt, és ajó tselekedeteket, melyek azok után következtek.

K. Miért mondgya az irás, hogy a gérlitze. szava hallatot, ami földünkben.?

F Mert mondgya szent Agoston. meg találta amaga fészkit, az a fészek pedig az Anyaszent egyház, atisztaság háza, melyet jelenti a gérlitze.

K. Mitsoda virágozo szöllök azok, melyek ki eresztették illattyokot.?

F Azok, apogányokbol fel állitatot Anyaszent egyházak, akik jó erköltsököt virágoztak, és el szélyeztették a kristus nevének jó illattyát,

K Mit téznek a vö legénynek ezek aszavai a meny aszszonyhoz, mutasd meg nékem ortzádöt, zengjen ate szozatod füleimben, mert ate szozatod édes, és az ortzád ékes?

F olyan mint ha ezeket mondaná néki, ideje immár hogy ate ortzád. fedezetlen légyen, és el vegyed rolla, a jelentéseknek ruháját; és atörvénynek árnyékit, és hogy ate szozatod, az egész világra ki hassék. az Évangyélium predikálásával, mivel ate szozatod olyan édes, hogy a kik oly boldogok lehetnek, hogy halhattyák, gyönyörüséggel és engedelmeséggel. fogják halgatni, és ate ortzád olyan ékes, hogy boldogok kik anyoknak üsmérhetnek. és gyönyörködni fognak szépségben, az ur. azért beszéle így az Anyaszent egyháznak, azö jegyesének, mert sok ideig marada elrejtve, akevés számu, patriárkák, proféták, és atöb ó törvény béli igazak között, és bé volt fedezve, a profétiáknak, figuraival, és példa beszédével.

Evangyélium

szent luk. 1. 39

Fel kelvén pedig Mária azokban az napokban, el mene ahegyes tartományba. siettségel. a juda városában. és bé mene a Zakariás házában és köszönté Ersébetet, és lön, hogy hallá Ersébet. a Mária köszöntesit, röpöse a magzat az ő méhében, és bé telék Ersébet szent Lélekel. és nagy szoval fel kiáltá. és mondá. áldot vagy te az aszszony állatok közöt, és áldot ate méhednek gyümöltse, és honnét vagyon ez nékem, hogy az én uram annya én hozám jöjjön, mert imé ahogy ate köszöntésed szava lön az én füleimben., örömel röpöse a magzat az én méhemben, és boldog vagy aki hittél mert bé tellyesednek azok, mellyek néked mondattak az urtol., és mondá Mária.. magasztallya az én lelkem az urat. és örvendezet az én lelkem, az én üdvezítő Istenemben.

Magyarázat

K Mire tanít minket a szent szüz. szent Ersébetet való látogatásával..?

F Meg mutattya példájával, hogy mentől több kegyelmet veszük Istennek. annal nagyobb alázatosággal kel lennünk ő előtte, és az emberek előtt., ez a szent szüz, mihent Isten anyyává lett, nohafellyeb való volt Ersébetnél, látogatására indula. ámbár oly ritkán szokot volt is ki menni házából, és siettségel mene hogy rokonának szolgálhason, meg alázván magát. a meg testesült igével, a kit méhében hordozot, e szerént kellene magokat meg alázni akeresztényeknek, a komunióban. mivel az üdvezítő meg aláza magát ebben a szentségben. más képen féltő, hogy komunió nekik inkább ne ártson, mint használlyon.

K. Mitsoda elmével fogadá szent Ersébet ezt a látogatást?

F Igen nagy örömel fogadá. és nagy boldogságnak tartá. hogy az Istennek annya, méltoztatnék hozzája menni, ebből azt tanulhattuk, hogy a szent asztalhoz, belső örömel kel járulunk, de elegyes légyen tisztelettel való félelemel., meg tekintvén., hogy mitsoda véghetetlen külömbőség vagyon. a mi szívünknek tisztátalansága, és meg romlása közöt, és az ő örökös tisztasága közöt, vagy is inkább, a mi semi voltunk, és aző véghetetlen Felsége közöt.

K. Mit tanulhatunk mi ebből a szent látogatásból.?

F Azt tanulhattuk, hogy minden látogatásunknak elégyen a formája, hogy minden látogatásunknak indítója, a felebaráti szeretet légyen. akikhez megyünk. azokhoz el vigyük a kristust, és a mi beszélgetésink., szentek, épületre valok, és hasznosok legyenek.

K. Mellyek azok alátogatások a mellyeknek a felebaráti szeretet az indítója?

F Azok, a melyeket tsak azért tselekeszük., hogy meg tarttsuk a felebaráti egyeséget, a mely egyeség. nem volna tartos, enélkül a külső barátság mutatás nélkül. vagy azért, hogy felebaratunknak lelki, vagy világi hasznára lehesünk, mert az olyan látogatások a melyek tsak a hír hallásért, idő töltésért, és a mulattságért vannak, az olyanoknak nintsen közi a felebaráti szeretettel.

K. Mitsoda fogyatkozások vannak rend szerént atársalkodásokban.?

F Leg elsöben is az idő vesztés. a sok ember szollás, trágár beszédek, tsufságok. hizelkedések. haszontalan ditséretek, ditsekedések, a mértékletlen ítal, egy szoval a száz féle hejában valóság melyet ót mondanak,

K. Mit tanulhatunk a szent szűznek ezekből a szavaiból. Magasztallya az én lelkem az urat, és örvendezet az én lelkem, az én üdvezítő Istenemben.?

F Azt tanulhattuk, hogy nagy alázatos hálaadásal kel vennünk, az Istennek. bennünk való kegyelmét. és nagy örömet érezük az ő szeretetének indulatit. mert mi tselekeszi a szívnek örömét, hanem az, ha azt bírja a mit szeret; az Isteni szeretet tehát kezdete annak az örökös jó. birtokának, de azt meg kel tekinteni, hogy a Boldogságos szűz, nem hogy magának tulajdonittaná az Isten ajándékát, de azokért, minden ditsoséget, és ditséretet ad néki, hogy mi is eszerént tselekedgyünk, mivel a mit tőle veszünk, azt néki vissza kel adni, hogy hadd tarttsa meg szívünkben a mit oda tett, ez így lévén, mennél több jót veszünk tőle, annál szegényebbeknek kel lennünk lelkünkben. és szívünkben, meg üsmervén magunkban, hogy mindent tőle veszünk, és mindennek viszá kel menni, mint kut fejéhez.

VÉGE

AZ ÉPISTOLÁKNAK és AZ EVANGELIUMOKNAK

**Eszendő által való Vasárnapokra és leg fővebb Innepekre
rendeltetett Kérdésekkel és feleletekkel való Magyarazattya.**

NEGYEDIK SZAKASZ

Pűnkősd után való hatodik Vasárnaptól fogvást Advent első Vasárnapig.

ENNEK AKÖNYVNEK TÁBLÁJA

pütkös után való 6dik vasárnapon - -	1
pütkös után való 7dik va. -	9
pütkös után való 8dik va. -	23
pütkös után való 9dik va. -	37
pütkös után való 10dik va.	49
pütkös után való 11dik va.	61
pütkös után való 12dik va	70
pütkös után való 13dik va.	82
kántor szeredáján - -	92
kántor péntekin. - -	104
kántor szombattyán. - -	115
pütkös után való 14dik va.	125
pütkös után való 15dik va -	138
pütkös után való 16dik va	154
pütkös után való 17dik va	166
pütkös után való 18dik va	178
pütkös után való 19dik va	186
pütkös után való 20dik va	198
pütkös után való 21dik va	207
pütkös után való 22dik va.	215
pütkös után való 23dik va	223
pütkös után való utolso va	233

A szentek Innepein	
szent M: Magdolna -	I
szent Jakab Apostol.	VI
ur szine változása -	XIII
szent lörintz - -	XX
Nagy Boldog Aszszony -	XXVIII
szent Bertalan -	XL.
kis Aszszony. - -	XLIX
szent Máthé - -	LIX
szent Mihály -	LXX
szent Simon. és judás -	LXXVIII
Minden szentek, -	LXXXIV
A halottak napján -	XCVIII
szent Márton - -	CIV

**Eszendő által való vasárnapokra, és legg fővebb Innepekre rendeltetett Epistolaknak,
és Evangéliumoknak, kérdésekel, és feleletekel való magyarázattya.**

PÜNKÖSD UTÁN VALO 6^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Minden jó erkölttsöknek Istene, akitől származik avalóságos jó, hintsed sziveinkben szent nevednek szeretetét, és gyarapits meg minket abban a gondolatba. melyet avallás ád, ugy hogy foganatosá tévén azt a jót, melyet belénk adtz, meg is tarttsad azt ajót. fel gerjesztvén bennünk, az áitatoságnak buzgoságát, ami urunk. J. k.

Epistola.

Szent pál. rom 6. 3.

Nem tudgyatoké, hogy valakik meg kereszteltettünk a kristus Jésusban, az ő halálában kereszteltettünk meg, mert el temettettünk véle együt akereszttség által ahalálban, hogy a mint akristus fel támadot halottaiból. az Attyának ditsősége által. ugy mi is az életnek ujságában járjunk, mert ha bé oltattunk az ő halálának hasonlatosága szerént, a fel támadásban is ugy leszünk, azt tudván hogy a mi régi emberünk, véle egyetemben meg feszitetett, hogy el rontassék abünnek teste. és többé ne szolgáljunk abünnek, mert aki meg holt, meg ígazult a büntől, ha pedig meg holtunk akristusal. hiszük: hogy együt is élünk akristusal., tudván hogy a kristus halottaiból fel táadván, már meg nem hal., ahalál többé örajta nem uralkodik, mert hogy meg holt abünnek, egyszer holt meg.: hogy pedig él, az Istennek él, így állitsátok ti is magatokot, meg holtaknak abünnek, élőknek pedig az Istennek, a mi urunk Jésus kristus által.

Magyarázat

K. Mitsoda a kristusban. és az ő halálában való kereszttség?

F A kristusban való kereszttség a. hogy meg legyünk keresztelkedve. azon kereszttséggel. amelyet rendelt, hogy ő benne hidgyünk, ő hozzája ragaszkodgyunk, és véle meg egyesüllyünk, az ő halálában való kereszttség a, hogy meg halyunk avéteknek, valamint ő meg holt, az Ádám életének, valamint szent pál mondgya, *el temettettünk véle együt, akereszttség által, ahalálban.* mert a kereszttség előnkben adgya az ő halálát, és el temetésit, valamint hogy ő holtan szállot akoporsóban, és elevenen jöt ki abból., ugy az ember is akereszttségnek vizében, bünösön mégyen, és abból ki kél mint igaz, és Isten fia, ugyan ezt is jelentette az előtt, akereszttségnek Ceremoniája, a midön egészen avizben meritették azt, akit kereszteltek, és onnét mindgyárt ki vonták, a véteknek meg halni a, hogy azt el hagyuk, annak ellene mondgyunk, meg menekedgyünk a vétek birodalma alól. valamint hogy a kristus fel táadván, el hagyá halando életét, és meg szabadult ahalál birodalma alól.

K. Mit téznek ezek a szók, a mint akristus fel támadot, az Attyának ditsősége által, ugy mi is ez életnek ujságában járjunk?

F Ezek a szok azt teszik, hogy valamint akristus halottaiból fel támadot, ugy mint ember, az Attyának hatalmával, és hogy tölle, ditsőséges, tsendes, szenvedhetetlen. és halhatatlan életet vett, mi is meg halván a véteknek, a kereszttség által, új életbe kel járnunk, a mely anyira különbözék a vétek, és az ő ember élettyétől, valamint a fel támadot kristus élettye

különbözék az ő halandó élettyétől, egy szóval. az új életben való járás, nem más, hanem hogy az igazságban., a felebaráti szeretetben, és Istenesen élünk, és hogy többé ne más igazgassa szándékunkot, beszédünket, és tselekedetünket, hanem az Isten törvénye, és az ő akarattya, és az ő lelke légyen élete életünknek, és így nem követjük többé, az ő ember akarattját, hanem az újját, aki is akristus.

K. Magyarázd meg nekünk ezeket az órákat, mert ha bé oltattunk az ő halálának hasonlatosága szerint, a fel támadásában is úgy leszünk,?

F Ezek a szók meg mutatják hogy akristusál meg testesültünk akereszttség által, és ő belé oltattunk szoros egyeséggel, valamint az oltó ág, afájában, hogy egy test legyünk ő véle, valamint az óltó ág, hogy a fájától veszen életet, a melyben oltatott, úgy mi is akristusban oltatván, és tagjaivá lévén, az ő lelkével kel élünk, úgy hogy, ha részt veszünk, szenvedésiben és halálában, meg ölvén magunkban a vétkeket, és atesti kívánságokat, a penitencia tartó és sanyaru étellel, az ő fel támadásában is részünk lesz.

K. Miért az az, ő ember akiről szent pál mondja hogy fel feszítet akristusál.?

F Az, arendetlen természet, a rosszra való hajlandóságunk, amely velünk a teremtető helyet. a teremtet állatot szereti, és a világi dolgokhoz kaptak. a feszítet fel tehát a kristusál, aki is a bűnös testhez. hasonló testet vévén magára, a mi bűneinkel együtt akeresztre feszítette, meg érdemlén nekünk halálával a kegyelmet. hogy a vétek ellen állhassunk, valamint hogy a fel feszítetet senem mozoghat, senem mivelhet, úgy a rossz kívánság, amely nem egyéb, hanem a bennünk lévő rossz hajlandóság, meg zaboláztatván kegyelmének erejével, ne légyen többé se mozgása, se tselekedete, a melyek a vétekre vihessen minket, és az Istentől el válaszson.

K. Miért az a bűn és a bűnnek teste. a melyről szól az Apostol.

F A nem más, hanem ugyan azon rossz kívánság, mely büntetése az első ember vétkeinek, emagában nem vétek, hanem akkor vétek, mikor ennek engednek, erre hajlanak, és követik indulatit, ez a vétektől jö, mondja, a tridentinumi gyűlés, ezt a kereszttség le nem rontta, az Isten azt bennünk meg hagyta. azért, hogy szüntelen az ellen harcolván, győzedelmet is vegyünk. rajta, akristus kegyelmével., szent pál ezt bűn testének nevezi. mert sokféle rossz hajlandóságokból áll, a melyek, minden vétkeknek magjai, azt mondja tehát. *hogy az ő ember fel feszítet, hogy el rontassék a bűnnek teste, és többé ne szolgáljunk a bűnnek,* az az, hogy magunkban meg öljük a tisztátalanságot, és a több vétkeket, melyek annak tagjai, ugyan ezt is tselekeszik amide el hagyják azoknak tselekedetit, ha azokat meg utálják, az Istenhez való szeretetből, és azokért eleget téznek, a penitencia tartással.

K. Mit téznek ezek a szók, aki meg holt, meg igazult a bűnnek.?

F Azt. teszik, hogy a ki meg holt rossz kívánságainak, és a világnak, a meg igazult, valamint egy meg holt rab, nintsen már az ura hatalma alatt, úgy egy olyan kereszttyén, aki meg holt a vétkeknek, akereszttség által, meg szabadult, az ördög, és a vétek rabságából., mind végig is kel meg maradni abban a szabadulásban, mert meg halván, valamint akristus meg holt, élni is kel neki a kristusál, mivel akristus fel támadott, és többé meg nem hal, minékünk sem kel tehát vissza térnünk a bűnre, az után hogy annak ellene mondottunk, nem is kel annak többé szívünkben uralkodni, ezért is mondja szent pál, hogy a kristus egyszer holt meg a bűnért, mert magára vette volt, a bűnért való büntetést, hogy azt el törölje, és hogy alolla az embereket fel szabadítsa, de most élén, az Istennek áll, Isteni étellel., és az ő élete örökös lesz.

K. Az Apostol miért akarja hogy magunkot úgy tekintsük mint meg holtakat a véteknek., és mint élőket az Istennek a kristusban.?

F Azt akarja még egyszer meg mutatni, hogy ez után nem kel a véteknek, és arosz kivánságnak uralkodni, mi bennünk, és többé rendeletlen kivánsági alá ne vessen., meg menekedvén egyszer hatalma alól, minden szándékinkot és tselekedetinket az Isten ditsőségire kel szentelnünk, és egyedül ő nékie élnünk, álhatatoságal kaptolván magunkot hozzája, de ezt akristusban vihettük végben, aki is ami fejünk. és közben járonk, akiben oltattunk, és a kiben vagyon ami életünk.

Évangélium

szent Mark. 8. 1.

Azokban a napokban midön ismég sok sereg volna. és nem volna mit enniek, egybe híván atanitványokat, mondá nékik, szanom a sereget. mert imé már harmad napja. hogy velem vannak, és nints mit enniek, és ha éhen botsátom el őket, házokhoz, el fogyatkoznak az uton, mert némellyek közüllök meszünen jöttek, és felelének néki az ő tanitványi, honnét elégitheti meg ezeket valaki kenyerekkel it apusztában, és kérdé őket, hány kenyereket vagyon. hét, mondának néki, és parantsolá aseregnek, hogy le telepednék a földön, és vétén a hét kenyeret. halákot adván. meg szegé, és adá atanitványinak, hogy eleikbe tennék. és a sereg eleibe tevék, kevés halatskajok is vala. azokat is meg áldá, és eleikbe hagyá tenni. és evének, és meg elégedének, és a meg maradot hulladékokból hét kosárt szedének fel., valának pedig akik ettek vala, ugy mint négy ezeren, és el botsátá őket.

Magyarázat.

K. Mit tanulhatunk a máii Évangéliumban lévő népnek példájából?

F 1. Azt tanulhattuk, hogy mitsoda buzgo indulattal. kellene keresnünk akristust, és mind azt, valami avallásra, és ami köteleségre oktathatna. 2. az a példa szemünkre hánya a mi lágyságunkot, amelyel meg tsökenünk mihent valamely akadályt látunk azüdvesség uttyában, 3 erre apéldára valo nézve, nagyob bátorságal. és álhatatoságal kellene járnunk azüdvesség uttyában, és nagy örömel, mivel ez a nép akristust kisérvén, harmad napig tsak ötet halgatta, nem gondolkodván atesti szükségéről, és tsak a lelki szükségéről foglalatoskodván, a fáradságot anyira szenvedék, hogy tsak nem el fogyatkozának, hol találhatni hasonló keresztyéneket ezekhez a sidokhoz.? menyin vannak kik aleg kiseb alkalmatlanságtól is tartanak, és tsak hamar el vesztik minden kedveket

K. kitsodák azok, akikhez az ur, leg több szánakodással vagyon.?

F Azok akik meszünen térnek viszá, tudni illik., akik minek utánna sokáig maradtanak volna a vétekben. és arosz szokásokban, az Istenhez viszá térnek, az ilyeneknek, sokal többet kel szenvedni, és munkálodni, mint sem másoknak, és több szükségek is vagyon a segittsége, de bizodalmok is lehet, a midön akegyelemnek indulattyát érzik szivekben. és fel indittyá benne az akaratot, akristushoz valo meg térésre, és remélhetik hogy a mit el kezdet benne, el is végezi, mi lehet nékik, nagyob vigasztalásokra, mint ezek akegyes szók, *szánom anépet, ha éhen botsátom el őket házokhoz, el fogyatkoznak az uton, mert némellyek közüllök. meszünen jöttek*, ezek aszók, meg bizonyittyák, hogy mitsoda jószágal veti reájok irgalmas tekintet, hogy meg segittse őket, el fogyatkozásokban. és gyengeségekben.

K. Mit jelent ahét kenyér. meg szaporításának nagy tsudája?

F Jelenti azt a nagy tsudát. a melyel munkálodik akristus. a hivekben, akiket táplállyá belső képen. amaga lelkének titkoson valo erejével, azt is akarja, hogy szüntelen tsudálljuk, az ő kegyelmének el fogyhatatlan gazdagságit, amely mind azokban akik az Istené, azokat a jókót

miveli, a melyeket ők mivelik, és amely, a maga munkáiban., magát, veghetetlen képen meg szaporította, és változtatta, ugyan ezért is tartozunk neki örökös hálá adással, mivel kegyelme nélkül semi jót nem tselekedhetnénk, de azzal nintsen nekünk semi se lehetetlen, se nehéz.

K. Mit jelent ahét kenyér., a mely bőséggel elegendő volt, az egész sereg táplálására?

F Jelenti a szent Léleknek hét ajándékot, a melyek bőséggel táplálják. lelki eledellel. az egész világra el terjedtet fogadot fiait, ahét kenyérnek ki osztogatása. a melyeket akristus a népnek ki osztogatója, nem maga, hanem az Apostoli által, jelenti világosan. azt a függést, a melyben akarja hogy legyenek ahivek. az egyházi szolgálattól., és apáztori hatalomtól, akik által is osztogattya ki szolgálainak, az ő kegyelmének, és beszédének kenyérét. és attól igen tarthatunk, hogy érdemteleneke ne tegyük magunkot, ehhez az Isteni eledelhez, és hogy éhen. el ne veszünk, hogy ha hiven meg nem maradunk ebben a függésben. és ha a lelki eledelt másut keresük, és nem a magunk plébániájában.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 7^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

oh' Istenünk akinek rendelése. meg nem tsalatkozik, igazgatásában, kérünk tégedet alázatosággal, hogy távoztasd el tőlünk, mind azt, a mi nekünk árthatna, és ad meg mind azt, a mi nekünk hasznos. ami urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. rom. 6. 19

Ember szerént mondom, ati testeteknek erőtlenségéért, mert amint adtátok ati tagjaitokat atisztátalanságnak szolgálattára, és ahamiságnak ahamiságra, úgy adgyátok most ati tagjaitokat. az igazságnak szolgálattára, ameg szenteltetésre, mert midön abünnek szolgálai voltatok, szabadosok az igazságtól, mitsoda gyümölsötök volt. azért akor azokban, a melyeket most szégyenletek, mert azoknak vége ahalál, most pedig meg szabaditván, abüntől, az Isten szolgálai lévén pedig, gyümölsötök vagyon a meg szenteltetésre, végetek pedig az örök élet, mert abünnek zoldgya ahalál, az Isten malaszttya pedig azörök élet, a mi urunk Jésus kristusban.

Magyarázat

K. Honnét jö az a testi gyengeség, amelyre az Apostol vigyáz, amidön hivatalunkra oktat?

F. A testnek gyengesége, atestnek meg romlásától vagyon, aki is oly igen meg romlot, avétektől fogvást, hogy az embert mint egy erővel viszi aföldi dolgok felé, aki inkább áll, atest, és érzékenységek kívánsági szerént, mint sem a lélek kívánsági szerént, a roszat tselekeszi, melyet nem akarja, és ajót nem tselekeszi, amelyet akarná.

K. Mitsoda értelemel mondgya az Apostol. hogy emberi mód szerént szól, ami testi gyengeségünkért?

F Mert nem kénszeritti ahiveket mind arra, amire kénszerithetné, mivel meg elégszik azzal. hogy tsak anyit tselekedgyenek, az Istenért, amenyit tselekedtek avilágért, és anyit az igazságért, amenyit ahamiságért, mint ha lehetne valami hasonlítást teni aközöt. a mivel az Istennek tartoznak, és amit azö ellenségiért tselekesznek, atehát akeresztyéni aitasóságnak leg

aláb valo gradusa, hogy az Istent hasonló hűségel, és buzgosággal szolgálják, valamint azvilágot, szolgálják, úgy adgyák tagjokat az igazságra, valamint azt adták ahamiságra, és atisztátalanságra, mind azon által. csak ez is ritka mostanában, de mit lehet többet tselekedni Istenért, mint az, amit a világot szeretők tselekesznek a világért,? azt lehet tselekedni, hogy készek legyünk mindent el veszteni, és mindent szenvedni, sőt még életünket is fel áldozni avallásért, és az Isteni szolgálatért,; ezt rend szerént nem tselekeszik avilágért, és avétekért, mivel kitsoda akarna. vétet tselekedni. ha bizonyosan tudná. hogy mindgyárt el veszti minden jóságát, vagy életét, az Istenért, és avallásért pediglen. sok számú martýrumok elvesztették jóságokat, és életeket, ugyan eszerént is készek tselekedni mind azok, kik azon igyekeznek hogy meg nyerhesék akeresztyéni tekéleteséget.

K. Véteké a mindenkor, a midön valaki atisztátalanságra, és ahamiságra adgya tagjait, nem történhetiké ameg, hogy az indulatnak sebesége olyan. hogy az el ragadgya erővel gondolatlanul. és szabadság nélkül.

F Az első indulat, mely meg előzi az okoságot, magában nem véték, mert a nintsen hatalmunkban., hanem ha, a mi azt okozhattya, mivel, példának okáért, aki azon nem igyekezik amenyiben azal tartozik, hogy rossz indulatit. meg zaboláza, vétkes azért az első indulatért, mivel a fel nem indult volna benne, ha magára vigyázot volna, és ha az ellen állot volna, számot is ad az első indulatokért az olyan, aki meg részegszik, és akinek abor el veszi azeszét, mivel olyan sok rossz dolgokat tselekeszik részeg korában, a melyekért vétkes lészen Isten előtt, aki vétkezni nem akar, el kerüli az alkalmatoságot, a ki aveszedelmet szereti, mondgya abólts. el is vész abban, az első indulat tehát magában nem vétkes, hogy ha arra se okot, se alkalmatoságot nem adnak, de ezeken kívül vétkes, mert az elmének magára kel vigyázni, és az akaratnak. ellene kel állani az indulatnak, mihent valamely tagunkal segittyük azt a rendeletlen indulatot, már az, nem első indulat, véték nélkül meg sem lehet, szent Thamás tanítása szerént, példának okáért, a soha sem szabad hogy a kézel segittsük aharagot, akár mely hirtelen valo légyen is a, hogy valakit meg ölyünk, hogy lopjunk, hogy valakivel rosszul bánjunk, se hogy eleget tegyünk valamely rendeletlen kívánságnak, se hogy a szemet olyanra fordítsuk. a mi kísérhetne, sefüleinket arossz beszédek halgatására, se nyelvünket, hogy valakit meg szollyunk, vagy szidgyunk, és így atöbbi, mivel akár mely nagy légyen is az első indulat, de mind ezek tilalmasok, az Apostol azt hagyja nekünk, hogy meg ne engedgyük avétek uralkodását, az az, arossz kívánságét, ami halando testünkben, és hogy ne engedelmeskedgyünk arendeletlen kívánságoknak. rom. 6. 12.

K. Miért nem szabad avétekre adni tagjainkot?

F Mert akeresztség által. akristus tagjaivá lettünk. az Apostol szerént, és a szent Léleknek templomivá, az lsten vérin váltattunk meg, nem vagyunk tehát mi magunké, hogy azt tselekedhesük testünkkel, és tagjainkal., amit akarjuk, mind azok, az Istennek szenteltettek, ebben a szenttségben, 1 cor. 6. 15. 19. 20. azért szoros köteleséggel. tartozunk az Istent ditsöíteni, és azon Apostol szerént, öttestünkben, és lelkünkben hordozni, mivel mindenik az övé, hogy ha másra, és nem erre avégre élünk atestel. és atagokal. a rendeletlenségre., és a vétekre. tzelezünk.

K. Hogy kel az igazságra adni atagokat.?

F úgy hogy azokal. csak az Évangyelium szerént kel élni, kövesük akeresztyéni jó erköltsöket, és mivellyük ajó tselekedeteket, példának okáért. arossz kívánság arra ingerel. hogy valamely személyre tisztátalanságra vivö tekénteteket vessek, az Évangyelium ezt nekünk tilttya, ha szemeimet arra a személyre vetem, eszközi lészenek avéteknek, hogy ha pedig el forditom rola,

akoron azokat az igazságra adom, atöbb tagok felöl is hasonlot mondhatni, mindennek kel engedelmeskedni akristusnak, mert mindent meg váltot, és hogy minden néki szenteltetett.

K. Miért mondgya szent pál, hogy szolgálja lévén a véteknek, szabadok vagyunk az igazság iránt, és hogy meg szabadulván avétektől. az Isten, és az igazság szolgáljává lettünk.? rom. 6. 18.

F Mert az ember nem azért teremtet, hogy senkitől ne függjön., hanem hogy szolgálja lenne az Istennek. az ő örökös urának, és teremtőjének, ha pedig ő tölle nem akar fuggeni, avéteknek rabjává lészen. és annak a teremtet állatnak, akinek szeretete uralkodik benne, két urnak pedig nem lehet szolgálni. se egyszer mind nem engedelmeskedhetik. atest, és alélek törvényének, aki egy alá vettet, nem lehet hogy a másik alat is legyen. ellenben pedig aki avétek alol meg szabadult, az Isten, és az igazság szolgáljává lett, mivel azért mond ellene avéteknek, hogy az Istennek engedelmeskedhesék és ötet szolgálhasa, követvén akeresztyéni igasságot, valóságos szabadság az Istent szolgálni, mivel ötet, tiszta szeretettel szolgállyák, és nem másért. hanem tsak magáért, ő is az egyedül valo jó, és jutalom. mivel egy régi szent Atya szerént, az Isteni szolgálát uralkodás. az is avalóságos szabadság., a midön szeretettel szolgállya valaki az örökös urát, tsalárd szabadság, a világot, a testet, és az ördögöt szolgálni, mert ezek olyan kegyetlen urak, akik azért kívánnak rajtunk uralkodni, hogy el veszessenek.

K. Mik követik. a véteknek valo szolgálátot.?

F Annak gyümöltse az Apostol szerént, az otsmányság: és agyalázat, és annak vége ahalál, és az örökös halál, egy valóságos meg tért bünös, szégyenli ha esziben jut, vétkeinek tselekedetit, hát még amidön abban el vala merülve, mit vett abbol egyebet magának, hanem gyalázatot, az olyan tselekedetért, amelytől irtoznak, ajó erköltsök, annak vége ahalál, de az örökös halál, mert az Isten örökös életünk lévén. avétek mely tölle el távoztat, az örökös halálra vett minket, hogy ha penitentiát nem tartunk.

K. Mik követik az igasságot?

F. Annak gyümöltse atisztelet, az öröm, melyet okoza. az Isteni szeretet. ajó lelki üsméretnek nyugodalma, és annak vége az örökké valo élet, amely abbol áll, hogy az Istent tekélletes szeretettel szeresük, és ötet örökösön birhasuk, ez az örök élet. az irás szerént, jutalma a jó tselekedeteknek, mind azon által, az Apostol azt mondgya, hogy az, az Isten kegyelme, és ajándékja, mivel a jó tselekedetek melyek azt meg érdemlik, az Istennek irgalmasága, és kegyelmének ajandéki, aki meg koronáza ajándékit, mondgya szent Agoston. amidön meg koronáza érdeminket,

K. Miért mondgya szent pál. hogy a halál soldgya avéteknek?

F Mert akik avéteknek szolgálják, és annak hamiságára adgyák magokat, nem olyanok mint a soldosok kik akirályokat szolgállyák. hogy töllök soldot vévén, élhesenek, mivel avétek gyalázattal, és veszedelmes halálal fizet azoknak, kik ötet szolgálják, meg öli lelkeket, el távoztatván azokat az Istentől. a ki avalóságos élet, meg öli a testeket, mivel avétek, oka, aléleknek, atestől valo meg válásának, és az egész embert meg öli az örökké valo halálra vetvén lelkét és testét.

Evangyélium.

szent Matth. 7. 15.

Ójátok magatokat, ahamis profétaktól, kik hozzátok juhok ruháiban jönnek, belöl pedig, ragadozo farkasok, az ő gyümöltsököröl üsmeritek meg őket, vallyon szedneké atövisekröl

szőlőket, vagy az bojtorjánokról fügéket, így minden jó fa, jó gyümölcsöket terem. agonosz fa, pedig gonosz gyümölcsöket terem. nem teremhet ajó fa gonosz gyümölcsöket, sem agonosz fa jó gyümölcsöket nem teremhet. minden fa, amely jó gyümölcsöt nem hoz, ki vágattatik, és atüze vettetik, azokáért, az ő gyümölcsökről üsmeritek meg őket, nem minden aki mondgya nékem, uram, uram, megyen menyeknek országában, hanem aki az Atyám akarattyát tselekeszi, aki mennyekben vagyon., amegyen mennyeknek országába.

Magyarázat

K. kitsodák azok ahamis proféták, akiktől parantsollya az ur hogy ójuk magunkot,?

F Azok, kik eretnekségeket kezdenek, kik hamis szin alatt el válnak az Anyaszent egyháztól, és az olyanok, kik az Anyaszent egyházban lévén, hamisan igazgattyák alelkeket, az első szines igazságal, és reformálással fedezik bé magokot, az utolsok, akülső áitatoság alá rejtik magokot, amely tsalandó, és a mely, az ördög keleptzójiben ejti alelkeket, ezekről szól akristus, hogy ajuhok bőröben öltöznek, szent pál is ezeket, szépen le írja, amidön azt hagyja ahiveknek, *hogy vigyázanak azokra, kik viszá vonásokat, és botránkozásokat szereznek, atudományon kívül, amelyet tanultak, és távozanak el azoktól, mert effélek akristusnak nem szolgálnak, hanem az ő hasoknak, és az édes beszédekkel, és áldásokkal. el hitetik az ártatlanok szíveit,* rom. 16. 17. 18. az ur az ilyeneket nevezi ragadozó farkasoknak. mert mindenik, a maga modgya szerént, el ragadgya, akristus nyájából való juhokot, hogy azokat maga mellé vevén, amaga részire hodítsa,

K. Mitsoda. a szokások, az ilyen hamis igazgatoknak, vagy direktoroknak,?

F A hogy, emberi okoskodásal., és elmével. másokot el áltassanak, azal, hogy a szélyyeseb, és alkalmasab. uton is lehet üdvezülni, hogy nem tartoznak, oly szoros, és nehéz utat követni, hogy atsak atekélleteségre való tanáts, hogy az Évangéliumi tudományokot, melyek oly nehezeknek tetteznek, lehet más képen magyarázni, egy szóval. hogy mindeneket üdvezithessenek, az üdveséget, könnyebbé akarják tenni, akristusnak mondása ellen. aki azt mondgya, hogy kevesen. vannak, akik üdvezülnek, kevesen talállyák meg, az üdveségnek uttyát, hogy kel annak igen igyekezni, aki a szoros kapun akar bé menni, mivel aszéllyes útt, aveszedelemnek uttya, evégre is akarja. hogy az olyanoknak beszédgyektől ojuk magunkot, kik ezeket ellenkezöt tanítanak.

K. Miről akarja hogy meg üsmérjük mind az egyikét, mind amásikát,?

F két jelt ad, melyekről meg lehet őket üsmérni, az első a, hogy az olyanok magoktól jönnek, nem az Isten küldi őket, valamint avalóságos pásztorokot küldi. az eretnekek nem küldettek. se rend szerént, mert nem az Anyaszent egyházból valok, és hogy succesiojok nintsen. az Apostoloktól fogvást, az ő idejekig. se rend kívül, mivel azt meg nem bizonyithattyák., se a jelek, se aproféták által., a második jel a, hogy meg lehet üsmérni mind egyikét, mind a másikat tselekedetekből, valamint a fát gyümölséről, ha kép mutatok, sokáig el nem titkolhattyák magokot., ameg romlot sziv hamar ki mutattya magát, akevélység. nagyra vágyás, fösvenység, irigység, amásokon való uralkodás, és más egyéb ilyen természet, mely az olyanokban szokot lenni, ki mutattya magát, ha egyszer nem, mászor, magok viselésében, meg üsmérhetni még őket, aző új dolgokot való tanításokrol., ameg gazdagulásra való igyekezetekről. arról. hogy a nagy renden lévöknek, és agazdagoknak, kedvetek keresik, és több ilyen effélékről.

K Mit ért az ur, a jó, és arosz fán?

F Meg láthatjuk az ur beszédiből. aki azt akarja hogy kövesük a jó pásztorokat, és ójunk magunkot a rosszaktól. és hogy ezeket meg üsmérhetjük tselekedeteikről, valamint a fát gyümölcseiről, *mert minden jó fa jó gyümölcsöt terem*, így egy valóságos pásztor, akinek igazság van lelkében, és szeretet szívében. olyan mint egy jó fa, a mely jó gyümölcsöt hoz, és nem hozhat rosszat, se magában, se másokban., mind addig valaméig az igazságot, és a szeretetet követi, ellenben pedig egy hamis pásztor, akinek elméjében atévelygés, és a világi tudomány van, és szívében arosz kívánság, a magához való szeretet, és anagyra vágyás, rossz gyümölcset hoz. és jót nem hozhat, se magának. mind addig valaméig elméje, és szíve szerént áll, se másoknak, kik őtet halgatták, és követik.

K. Nem leheté ezt minnyájan akeresztényeknekre magyarázni,

F Igen is lehet, vagy jó, vagy rossz fa, minden keresztényen, a szerént, amint már az elméjében van az igazság, vagy a hamiság, és a szívében, az Isteni, vagy a magához való szeretet, az első szent Agoston szerént, gyökere minden jónak, és a másika, szent pál. szerént, minden gonosznak a gyökere, mindenik meg üsmérteti tehát magát. amaga tselekedeteiből, és maga viseléséből, könnyen meg üsmérhetik hogy mitsoda indulatból munkálodik. és mitsoda szeretet uralkodik szívében, ha jóé, vagy rossz fa.

K Mit tesznek ezek a szók, *minden fa, mely nem hoz jó gyümölcsöt, ki vágattatik, és a tüzre vettetik.*?

F Azt teszik, hogy nem elegendő az üdvösségre., hogy rosszat ne tselekedgyünk, hogy külső, otromba, és otsmány véteken ne esünk, hanem jót kel tselekedni, a jó tselekedeteknek gyümölcset kel hozni, és az Évangélium tanítása szerént kel élni, aki ezt nem tselekeszi, bizonyára az örökké való tüzre vettetik, ha szinte más rosszat nem tselekedet volna is, hanem hogy a maga rendének, és hivataljának gyümölcset nem hozta, és keresztényi munkákat nem tselekedet, a gyümölcstelen fát, szintén úgy ki vágják és meg égetik, valamint arosz gyümölcset hozó fát, jó tselekedetek nélkül nem lehet részesülni az örökös jutalmakban, igen nagy tévelygés volna azt gondolni magunkban, hogy azok nélkül lehet üdvözülni. csak a szenttégekhez járullunk, némelykor, ahit ágaztatta, hogy a hit jó tselekedetek nélkül meg holt, meg holt hittel, és jó tselekedetek nélkül. a menyeknek országában bé nem lehet menni, mivel szent jakab, szerént, az ördögökis hisznek, és hogy szent Agoston, az Isteni szeretet nélkül való hitet, ördögi hitnek nevezi.

K. Mind azoknak, akiknek jó szándékjuk, és jó gondolattok van, akik az Istenről sokat beszélnek, és hoszas imádságokat mondanak, üdvözülneké?

F Mind ezek nem elegendők az üdvösségre, *mind azok mondgya akristus, akik nékem azt mondgyák, uram, uram, nem mennek bé azért, amenyeknek országába.* az üdvösséget, nem a sok beszédért, és a jó szándékért nyerik el. azt az egész életünkben való jó tselekedetünkkel kel keresni, egy szóval a menyei Atyának akarattját kel követni, mivel csak azok mennek menyekbe, akik azt követik, sőt még azok is kik jövendöltek, tsudákat tettek, ördögököt üztek, oda bé nem mehettek, hogy ha csak az ő akarattját nem követték, hogy pediglen részünk lehesen abban a menyei örökségben. szükséges, hogy egész életünk. tselekedetünk, minden magunk viselése meg egyezék az ő akarattjával.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 8^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság.

kérünk uram. tölts bé minket lelkedel. a mely minket a jónak gondolattyára, és tselekedetére vezesen, mert mint hogy lehetetlen nekünk, te nálad nélkül maradnunk, mindenkor a te akaratod szerint élhessünk. ami urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. rom. 8. 12.

Azokáért atyám fiai. adosok vagyunk nem atestnek, hogy atest szerint éllyünk, mert ha atest szerint éltek, meg haltok, hapedig lélekel atest tselekedetit meg öldöklitek, éltek, mert valakik az Isten lelkétől vezetetnek, azok az Isten fiai, mert nem vették a szolgálat lelkét, ismég a félelemben. hanem a fogadot fiak lelkét vették, a melyben kiálttyuk. Abba, (atyánk). mert ő maga alélek bizonytságot téssen a mi lelkünknek hogy az Isten fiai vagyunk, ha pedig fiai, örökös is. az Istennek örökös ugyan. a kristusnak pedig örökös társai, de úgy ha együt szenvedünk, hogy együt meg is ditsöitessünk

Magyarázat

K. Miért mondgya az Apostol. hogy nem vagyunk adosok a testnek, hogy atest szerint élünk, tartozunké hát mi annak valami másal:

F Mint hogy két részből állunk, testből. és lélekből, és hogy atest egyik része lévén létünknek, mi annak valamiben tartozunk, de nem mindenben, tartozunk arra gondot viselni. azt táplálni, a menyiben lehet, az ő természet szerint valo rendiben. azért hogy eszközül légyen a léleknak, a keresztyeni jó erköltsök végben vitelébe. de nem hogy tartoznánk neki hajlandosági szerint élni, és engedelmeskedni rendetlen kívánságinak, de söt tartozunk azok ellen állani, azokat meg zabolázni, sanyargatni, és azokal keményen banni, követvén szent pált, és atöbb szenteket. hogy atestet, alélek engedelmesége alá vessük. mint szolgáját, egy szoval Isten fiaivá lettünk. ne légyünk többé avétek szolgálai, hogy atest szerint élünk, az igasságnak pedig szolgálai lévén, tsak az Isten lelkének igazgatásit kövesük ez után.

K. Miért mondgya az Apostol. hogy azok meg hálnak. a kik test szerint élnek?

F Mert avétektől fogvást. atestnek minden hajlandosági, meg romlottak, azért azokat követvén, és azoknak engedelmeskedvén, a test, aléleknak ura lészen, az után avétekben valo esése miat. az örökös halálra adgya magát, atesten. az Apostol., nem tsak a testi vétkeket adgya magát, atesten. az Apostol., nem tsak a testi vétkeket érti, hanem közönségesen mind azokat a rosra válo hajlandoságokat. is, a melyeket a vétek hagyot atermészetben, de söt még alelki vétkeket is, úgy mint akevélységet, irigységet, a magunkhoz valo szeretetet, a nagyra valo vágyást, azért az Apostol. mondása szerint, testi lenni, és az ember szerint járnai, mind egy. 2. Cor. 3. 3.

K. Mit kel tselekedni. hogy a kegyelemnek élettyével élhesünk,?

F El kel fogyasztani alélekel, atestnek ros kívánságait, és tselekedetit, mert valamint hogy. ahalál büntetése atest szerint valo életnek, az élet, jutalma, alélek szerint valo életnek, és azoknak, kik alélekel. ellene állanak, atest ros kívánságinak, az a lélek pedig, az Istennek lelke, aki szeretetet hinti szivünkben, ezzel is lehet ellene állani, és meg gyözni ros kívánságinkot. mert egyedül ez is olhattya el azokat bennünk.

K. Amidőn a szent lélek igazgattya az Isten fiait, a nem a szabadság ellen valóé,?

F A nem hogy a szabadság ellen való volna, nem hogy azt meg gyengítsen, de sőt még neveli, és erősíti, azt, soha az ember nem szabadgyab, mint mikor meg válván avétek szolgálattya. magát egészen az Istennek adgya, és a jót tellyes, és tekéletes akarattal tselekeszi, ugyan azt is miveli, a midőn az Isten lelkétől. igazgattatik, mert ugyan azon lélek szeretetvén, és akartatván véle ajót, olyan tiszta, és gyözedelmes gyönyörüséget is hint szivében, amely meg vettetvén véle ameg romlot testet, az igasságot kedvessé teszi elotte, és meg érezteti véle, hogy mely kedves az ur, és hogy mitsoda hasznos ötet szolgálni.

K. Az Isten lelke igazgatván az embert, ő tehát nem munkálodik,?

F Távul légyen az ilyen gondolat töllünk, sőt még azért igazgattatik hogy munkálodgyék. mondgya szent Agoston. a szent lélek munkálodik benne, és munkálkodtattya ötet, ugy hogy a munka egészen az Isten lelkétől vagyon, és egészen az embertől, az egyikétől mint az első októl, amásikától, mint a második októl, vallya meg tehát az ember, hogy az Isten lelke igazgattya, és vezérel. arra, hogy jól élyen szabadságával, egy betegnek. mind lába, mind keze vagyon. de ezeknek ugy veszi hasznát. ha meg segittik, avétek után az emberi szabadság néki meg maradot, de beteg lévén, szükséges hogy az Isten meg gyógyítsa, és munkálodgya benne, szent pál szerént. az akaratot, és atselekedetet, hogy munkálodhasék, és jót tselekedhessék.

K. Az embernek szabadsága nem elegendő tehát arra hogy jót tselekedhessék?

F A hit ágazattya, hogy nem elegendő, evolt a pelágiánusok tévelygése, arra elegendő hogy vétkezhesék, és magát el veszeshese, mivel anyira el erőtlenedet, és meg romlot, a vétek által, hogy jót nem tselekedhetik. még azt nem is akarhattya, akristus kegyelme nélkül., azt sem kel gondolnunk., hogy arra a segítségre tsak anyiban vagyon szüksége, hogy a jót könnyebben és tekéletesebben követhesse, ez is még a pélagianusok tanítása volt, a melyet kárhoztatta az Anyaszent egyház, ez a segítség tehát néki tellyeséggel szükséges, mivel szent Agoston szerént, amidőn akristus azt mondá. az Apostolinak, és ő benne az egész Anyaszent egyháznak, *Én nálam nélkül semit sem tselekedhetek*, azt nem mondá hogy tsak kevés dolgot tselekedhetek, vagy hogy a jót nehezen tselekedhetitek, hanem tellyeséggel mondá hogy nálam nélkül semit sem tselekedhetek,

K. Mit ért az ur, a szolgálat lelkén, és a fogadot fiak lelkén?

F Érti szent Agoston szerént, magát az Isten lelkét, a ki magát meg különböztetvén. az ő böltéséinek rendelésihez képest, némellyekben. félelmet ólt, másokban szeretetet, ugyan ezt a szent lelket is nevezik az Isten ujjának, a mely irá az ó törvényt akő táblákra, hogy meg mutassa, hogy a félelem által irta az Izraéliták szivében, akiknek, a köhöz hasonló kemény szivek vala, ugyan az is írja az uj törvényt a szeretet által a keresztyének szivében, a kikben fel gerjeszti szeretetét.

K A büntetéstől való félelem nem rosz tehát?

F Rosz nem lehet magában, mivel a szent Lélektől származik, akit az irás félelem lelkének nevezi, mind természet szerént való, mind igaságos az Isten haragjától, és boszu állásától félni, de a nem elegendő abünös meg igazulására. az Isten. és az igasság szeretete nélkül, mivel az egyedül meg nem változtattya a szivet, és szolgálká tészen, hanem a szeretet változtattya azt meg, és a tészen Isten fiaivá, ugyan ezért is mondgya az. Apostol. hogy *nem vettük a szolgálat lelkét, hogy még félelemben élyünk, hanem a fogadot fiak lelkét*, az az, hogy az Isten minket fiainak fogadván, akereszttségben. a szent Lélek által, melyet sziveinkbe öntötte. azért már nem ugy kel néki engedelmeskeni, és szolgálni, mint szolgálknak, és tsak félelemből, mint arabok, kik a vétket nem gyüölölik, akik tsak avétekért való büntetéstől

félnek, hanem szeretettel, és örömel, a mint illik a fiakhoz, ezért is mondgya, hogy ugyan azon szent Lélek által kiálttyuk Atyánk. Atyánk, az az, hogy a szent léleknek indulattyából és kegyelméből imádkozunk, azal abizodalomal., a melyel kéri a gyermekek az attyokot, azt mondgya hogy kiálttyuk, mert a bünösöknek imádságok, akik érzik terheket, és nyomoruságokat, a suhajtásban, és kiáltásokban áll, a melyeket a kegyelem indittyá fel benne.

K. Szent pál miért mondgya, hogy az Isten lelke téssen bizonyoságot a mi lelkünknek, hogy az Isten fiai vagyunk.?

F Mert a mi lelkünk bizonyoságanak. nem lehet hitelt adni hogy ha egyedül vagyon. a magához való szeretet, el áltathattyá, és meg vakithattyá, szükséges tehát hogy a szent lélek maga tégyen néki bizonyoságot, hejában mondgyuk, Atyánk, hogy ha nem a szent lélek által mondgyuk, és hogy ha nem igyekezünk ötet követni, a menyiben lehet töllünk, ugy kel gondolkodni és élni, a mint illik az Isten fiaihoz. hogy bizodalomal szolgálhassunk néki, irtoztato vakmerőség ötet Atyának nevezni, egy ollyannak, aki ugy áll. mint az ördögnek fia, és a világnak fia, az ollyan ötet boszonttya,

K. Miképen vagyunk, az Istennek örökös, és akristusnak örökös társai?

F Ugy hogy részünk vagyon abban ameny országban, a melyet az Isten fiainak el készítette öröktől fogvást, mint örökségeket, és mint hogy akristus azt nekünk meg érdemlette. halála által, és a ki az Istennek Fia, a minket atyafiainak nevezet. hatalmat adván nekünk arra, hogy Isten fiaiva lehesünk, kegyelméből, ő örökös társaságában fogadot minket. és örökös társaivá tett, de mint hogy szenvedésekel nyerte meg nekünk azt arészt, tsak anyiban részesülünk miis abban, a menyiben véle szenvedünk, és az ő lelkében.

Évangélium.

szent luk. 16. 1.

Mondá pedig az ő tanítványinak is. vala egy gazdag ember, kinek safára vala, és az bé vádoltaték nála, mint ha el tékozolta volna az ő jóvait, és hívá ötet, és mondá néki. mit hallok felölled, adgy számot sáfárságodrol. mert már nem sáfárkodhatol. mondá pedig a sáfár önnön magában. mit miveltek hogy im az uram el veszi tölem a sáfárságot. nem kapálhatok, koldulni szégyenlek. tudom mit tselekedgyem, hogy mikor ki vettetem a sáfárságbol. bé fogadgyanak engem az ő házokban. egybe híván azért, az urának minden adosit. mondá az elsőnek, menyivel tartozol az uramnak, apedig mondá, száz tonna olajal. és mondá neki ved elő a szám tarto könyvedet, és üly le hamar. irj ötvent, az után mondá a másíknak, te pedig menyivel tartozol., ki mondá, száz köből buzával. mondá neki, vedd elé ate leveledet és irj nyoltzvant, és ditséré az, ur, ahamiságnak safarát. hogy eszesen tselekedet volna, mert evilág fiai eszesebbek., a világóság fiainál. az ő nemekben, én is mondom néktek, szerezetek magatoknak, barátokat, ahamiság mamonájából, hogy mikor meg fogyatkoztok, bé fogadgyanak titeket, az örök hajlékokba.

Magyarázat

K. kitsoda az a gazdag akiről szól a mái Évangélium?

F A maga az Isten. aki el fogyhatatlan kut feje minden testi. és lelki gazdagságoknak, aki azokat közli az emberekkel, és amelyekért. kemény szám adasal tartoznak néki az utolso napon., mivel nem ugy adgya nekik hogy ugy birják mint sajáttyokot, és hogy azt tselekedgyék azokal amit akarnak, hanem mint ki osztogato sáfárok, és az ő akarattyának szolgálai, ő pedig

azokon. mindenkor meg tarttya hatalmát. és tulajdon uraságát, az övét más nem birhattya, aki pedig. azt magának akarná tulajdonítani, avétkes erőszakoskodás volna, a más jóságával élni, örökös ura lévén tehát. mindennek, ajóságokat el veheti másoktól, és annak adgya, akinek akarja,

K Mit jelent nekünk ez a sáfár?

F Jelenti az embereket, akik evilágra, a földi, és alelki jók iránt, mezitelenségben, és szegénységben jönnek, egyebek nem lévén, hanem amit az Istentől vesznek, és akik azt is csak azért veszik, hogy arol számot adgyanak, halálok oráján, nintsen olyan szegény ember, aki valamit ne vett volna, és a melyről nem kelletnék számot adni, példának okáért, ki ki tartozik számot adni az egészségről, atesti erőről, a jó gondolatokról, a maga rendihez való kötelesegekről. sőt még a szegénységről, és a szenvedésről is. minden vett kegyelmekről, hogy abetegségeket mire fordította, ajó erköltsökről, amelyeket kellett volna követni; ajó példákat, oktatásokat, és mind arról, hogy mitsoda modgya volt az üdvességit keresni, ki ki számot ad arról., hogy ha ezeket jóra, vagy rosra fordítottaé, mind ezek szolgálhattak volna üdvességire, és mind ezek okozhatták veszedelmit.

K. Mitsoda gondolatot okozhat. minnyájunkban ez a szám adás, a melyel tartozunk mind ezekről?

F Üdvéséges félelmet kel bennünk okozni. és szüntelen tartanunk attól. hogy talám, jóra nem fordittyuk mind azt, valamit Istentől veszünk. akár mi legyen a, akár gazdagság, betsület, érték, kegyelem, meg aláztatások, és több effélék, a melyek jonkra fordulnak, ha jól élünk vélek, vagy veszedelmünkre ha rosra fordittyuk., az ilyen gondolatoknak., a melyeket szüntelen kel elménkben forgatni. arra kel minket erőltetni, hogy igen vigyázunk magunkra, ugy hogy, meg ne fojtsuk magunkban alelkünk üsméretinek dorgálását, azért hogy el tekoztuk az Isten jovait, és hogy jobban vigyázunk. azoknak meg kimélésekre, és meg tartásokra.

K. Mit kel egy gazdagnak tselekedni, hogy ahoz aszám adáshoz készülhesen, a melyel tartozik gazdagságáért?

F. Ugy kel magát tekinteni, mint gazdagságának csak ki osztogatóját, és sáfárját, és nem akivánsági szerént viselni magát, hanem, akeresztyéni okoságnak rendi szerént, és a felebaráti szeretet szerént, el hagyván ahejában és szükség felet valo költést, bőségel adakozék a szükölködöknek. hogy büneit meg válthasa, és helyt készithesen magának menyekben. de emég nem elegendő, hogy a szegényekre hintse alamisnáit, hanem szükséges még ehez tenni, az igazán valo meg térést, és a valóságos penitentzia tartást, az Isten soha meg nem botsát az olyan bünösnek, aki nem akar penitentiát tartani. de gyakorta meg adgya az alamisnáért., és más jó tselekedetekért, a penitentiára valo ajándékot, a midön arra avégre tselekeszik, hogy azt az ajándékot el nyerhesék, és mint hogy az Apostol szerént semit nem használ ha mindent a szegényeknek adunk is az Isteni szeretet nélkül, azért mindenek felet azon kel lennünk, hogy azt a szívében helyeztesük. 1 Cor. 13. 3. az Istent kel szeretnünk mivel az ő szeretetiért kel meg segíteni felebarátunkot, a kristust szeretnünk kel. mivel ha alamisnát adunk a hitnek lelkében. akristust tekinttyük a szegényekben. akik neki tagjai, és ugyan ő néki magának kel azt adni, hogy ha pedig valóságal. szerettyük az Istent, és akristust, a felebarátunkban. aparantsolatokat bé tölttyük, és ugy élünk, mint valóságos keresztyének, ez is az igazán valo modgya, hogy el ne veszesük adakozásinknak hasznait. és meg nyerhesük a menyet. a földi jókal,

K. Mitsoda gondolattal. kel lenni agazdagoknak a szegények felöl. a midön segittik őket?

F Ugy kel őket tekinteni mint baráttyokot, és mint olyanokat. kik érettek esedeznek az örökös bironál, hogy őket kegyeséggel tekintse, amidőn széke eleibe vitetnek, és akik helyt nyerhetnek nekik a menyeknek országába, azt el kel magokkal hitetni, hogy több szükségek vagyon arra, hogy a szegényeket segítsék, mint a szegényeknek az ő segítségekre. abólts azt mondgya., hogy a gazdag és a szegény esze találkoztak., és egyik, amásika nélkül nem lehet, agazdag úgy üdvezül, ha a szegényt segíti, és a szegény ha a gazdagért könyörög, amái Evangyéliumban, az ur azt mondgya, hogy a gazdagoknak szükséges jó akarokat tsinálni a szegényekből., agazdagságokkal, hogy bé fogadgyák őket az örök hajlékokban, és ha egy szent Atya szerént, a gazdag Istene a szegénynek, mivel az Isten ad neki agazdag által, a szegény is amaga résziről, üdvezítője agazdagnak, mert a segítség, melyet neki ad, helyt készít neki, ameny országban. aszegénynek szüksége vagyon agazdagra, hogy táplálhasa ideig tartó, és nyomorult életét, de agazdagnak, azért vagyon szüksége a szegényre, hogy örökös, és boldog életet nyerhesen, ez elegendő ók tehát arra hogy szeresék aszegényeket, és soha azokat meg ne vessék, mivel az őket való segítséssel, sokal többet vesznek, mint sem a mit nekik adnak.

K. A szegények meg vannaké fosztatva. attól a segítségtől, amelyről most szollánk, mivel nintsenek abban az állapotban hogy alamisnát adhassanak.?

F A legg szegényeb sinsen attól meg fosztva, és agazdagnak állapottya nem olyan hasznos mint a szegényeké, mivel 1. ha abban. az állapotban nintsenek is hogy testi alamisnát adhassanak, adhatnak lelki alamisnát, a jó akarat az ő kintsek, szent Agoston szerént, és ha másból nem adhatnak is, abból kel nekik adni, szeretetet, szánakodást, imádságot, és jó példát, segíthetik atőb szegényeket. oktatásokkal, tanátsokkal, vigasztalhattyák azokat nyomorúságokban, ezek olyan gazdagságok, a melyek el fogyhatatlanok, 2. aszegények az ő állapottyokban., minden féle modot találnak, apenitentziára, abékeséges türésre, hogy magokat mindentől el vonván, tsak az Istenhez ragaszkodgyanak. az alázatoságra, aszüntelen való imádságra, emind anyi kints, amelyet agazdagok fel nem találhattyák, amagok rendiben.

K. Mitsoda értelemel mondgya az ur, hogy avilág fiait eszesebbek, avilágosság fiainál, az ő nemekben?

F Mert avilágiak, akiket világ fiainak neveznek, azért, hogy tsak a jelen való világért élnek, mint ha más élet nem volna, tsak amostani, azok okosabbak, vigyázobbak, figyelmetesebbek, az ő elömenetelek keresésére, és szándékjok végben vitelére, aveszedelmek, és az akadályok őket meg nem ijesztik, a midőn lehet jóságot gyűjteni, és lehet fel menni atiszttségekre. ezek tehát eszesebbek, mint sem az Isten fiait, ajó erköltsök, és az örökös jutalmaknak keresésében, a világ fiaiból nagy szentek lennének. hogy ha akeresztyéni okosság azt tselekedtetné vélek az üdveségért. a mit atesti okosság tselekedtet vélek., hogy a világi dolgokat véghez vihesék. epedig attól vagyon., hogy a világi jókhoz való szeretet sokal erősebb. és buzgóbb. az örökös jókhoz való szeretetnél, szeresük tehát úgy az Istent. valamint avilágiak szeretik avilágot. és azt fogjuk tselekedni az üdveségért, a mit ezek tselekesznek veszedelmekre

PÜNKÖSD UTÁN VALO 9^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Nyisd meg uram irgalmaságodnak füleit kérésünkre, és hogy meg adhasad kérésünket. adgyad, hogy tsak azt kérjük, a mi előtted kedves. ami urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. 1. Cor. 10. 1.

Mert nem akarom atyám fiai, hogy ne tudgyátok, hogy az atyáink minnyájan a felhö alat voltak, és minyájan által mentek atengeren. és minyájan Mojsesstől kereszteltettek a felhöben. és atengerben, és minyájan ugyan azon, lelki eledelt ették, és minyájan ugyan azon lelki italt itták, ivának pedig az őket követő lelki kösziklából, aköszikla pedig akristus, vala, de sokakhoz közüllök nem volt kedve az Istennek, mert apusztában meg ölettettek, ezek pedig nekünk példában lettek, hogy gonoszt kívánok ne legyünk, a mint azok is kívánták., se balványozok ne legyetek, mint némelleyek ö közüllök, a mint irva vagyon, le üle anép, enni, és innya, és fel kelének játszani, se ne paráználkodgyunk mint némelleyek azok közül paráználkodtak, és el estek egy nap huszon három ezeren, se ne kísérttsük akristust, mint némelleyek azok közül kísértették, és a kigyok miá veszték el, se ne zugolodgyatok, mint némelleyek azok közül zugolodtak, és el veszének apusztito miá, ezek pedig mind példában történtenek vala nekik, meg irattak pedig a mi oktatásunkra, kikre. az az. utolso idök jutottak, azért, aki magát fent állani állittyta, meg lássa hogy elne essék, emberi kísértetnél egyéb meg ne fogjon titeket, hiv pedig az Isten, aki nem hágy titeket a felet kísértetni, a mit el szenvedhettek, de akisértettel elő menetelt is szerez, hogy el szenvedhessétek.

Magyarázat.

K. Miért hozza elé szent pál amái letzkében az Izraéliták. példáját. hogy avétek el kerülésire, és ajóban valo meg maradásra inttse akeresztyéneket.?

F Mert amint maga mondgya, minden valami dolog meg lett, az Izraéliták közöt, az, azt jelentette, a minek meg kellett lenni, akeresztyéneket közöt. és mind azok a mi oktatásunkra irattattak fel, úgy hogy az öpeldájok minket okosoká tegyenek. és irtozásal kerültessék el velünk avétkeket. amelyek öreájok, olyan rettentő bószu állását okozák az Istennek, akeresztyéneket vétke sokal. nagyob, lenne, mint ennek arégi népnek vétke., mert inkább meg világositattak, és töb modgyok vagyon az üdveségre, és mint hogy azok figurái valának ezeknek, tarthatunk attol., hogy az ö büntetések, ne jelenttse azt a büntetést, amelyel az Isten fenyeget minket ha vétkezünk.

K Mellyek azok arosz kívánságok, amelyekre int az Apostol hogy ne adgyuk magunkot, valamint az Izraéliták tselekedéneket.?

F Azok, amértéktletlenségnek kívánsági, amelyekre adák magokot, amidön egyiptumból valo ki jöveletek után a második esztendőben meg unván amannát, igen nagy kívánságok volt, ahus ételre. az Isten meg halgatá igasságából kívánságokot, és látván hogy meg vetették volna azt a tsudalatos eledelt., és nem hogy meg elégednének azzal. amit minden nap szükségekre rendelt, hanem még bé akarnák tölteni torkoságokot és, mértéktletlensegeket. is, meg boszonkodék reájok, és sok számu fürjet botsáta táborokra.

K. Hasznos valaé a nekik hogy az Isten meg halgatá kéréseket?

F De söt még anagy veszedelmekre volt, mert az Isten haragjából engedé meg kéréseket, az ö sziveknek rendeletlen kívánságira botsátá őket. hogy keményen meg büntetné őket mértéktletlenségekért, amint azt meg is tselekedé hogy meg elégedéneket, a hus még a szájokban vala, mondgya az irás, és még az ételt el nem végezték vala, amidön az Isten haragja ellenek táadván, rettentő büntetésit botsátá reájok, meg láthattyák ezen példából, hogy tarthatunk attol. ha az Isten meg halgattya rendeletlen kívánságinkot., és mitsoda tisztelettel kel vennünk

azt a kegyelmét, amidőn irgalmaságából meg nem adgya. azért, hogy üdvezüllyünk, a mit meg engedhetne haragjában de veszedelmunkre, ezért is int minket az Apostol. hogy ne adgyuk magunkot az olyan kivánságokra. és hogy soha ne kíványuk azt, a mi meg vagyon tiltva, vagy veszedelmes, vagy pedig rosszul ne kíványuk azt, ami magában jó.

K. Hogy kíványák rosszul ajó dolgokat?

F Rosszul kíványák ajó dolgokat, amidőn azokat az Isten rendelése ellen kíványák, azért hogy valamely rossz kivánságnak eleget tegyenek, valamint az Izraéliták kívánnák torkoságból. a hus ételt, a mely magában jó, az Isten teremtése lévén, rosszul lehet kívánni még a leg szentebb dolgokat is, példának okáért, hogy ha azért kívánnak kommunikálni, hogy jó erköltsünek tartassanak. apapságot kívánni ahaszonért, mind ezekre való nézve, igen tartozunk vigyázni kivánságinkra, és hajlandóságinkra, és azokat az Isten törvénye alá vetni, mert mi nem tudhattuk, mi hasznos, vagy ártalmas a mi meg szentelésünkre, sem azt, hogy az Isten mit kíván mi töllünk, azért átallyában. csak az örökös jókót kel kívánni, a többbit mind olyan formába kel kérni, hogy ha az, az Isten akarattya.

K. Miért inti az Apostol akorintus béli hiveket arra hogy bálványozok nelegyenek, mint némellyek az Izraéliták közül valának,?

F Mert azok a keresztyének ellene mondtak vala a bálványoknak, amidőn a kristus hitét bé vevék. mind azon által. még is követnek vala holmi bálványozást, meg éven a bálványoknak való szentelt hust, amely mint egy tisztelet volt, és alkalmatoságot is adtak azal apogányoknak, kik azt gondolhatták, hogy valamely tisztelettel vannak még az ő bálványokhoz., ezeket a szokál, *mint némellyek közüllök* tudni illik az Izraéliták közül, meg akarja vélek utáltatni, annak a népnek tselekedetét, aki is az alat, hogy Moyses a hegyen vala, az Isten törvényiért, arany bornyut tsinála, imádá, és annak áldozék, nem akarja hogy ezt a példát kövesék. ahivek valamiben

K. Mitsoda vétket hágy még ahiveknek az Apostol. hogy el kerüllyék?

F A tisztátalanságnak vétkit, a mely otsmány vétket ha aházaságon kívül tselekeszik, és hogy meg mutassa. mint nem tettik az, az Istennek. elejekben adgya. a büntetést. a melyel meg bünteté azokat, az Izraéliták. közül. kik abban estenek vala. mivel csak egy nap, huszon három ezer embert ölete meg.

K Mitsoda vétket akarja még hogy a hivek meg utállyák?

F Azt hogy akristust ne kísérttsék, ebben esének az Izraéliták, meg is bünteté őket, mert az Isten kigyokot küldé reájok, a kik marásokal égeték, és meg is ölék őket, az urat kísérteni az, amidőn, nem hisznek ígératinek., a midőn meg akarják próbálni hatalmát, kérvén jeleket tölle szükség nélkül, vagy békeséges türésit. gyakorolván avétket, olyan szin alat, hogy ő jó, hogy ő előtte nehéz abüntetés, és könnyü a meg botsánat, elejekben adván az Izraéliták példáját, akiket a kigyok meg ölének ezen vétekért, azt mondgya hogy kísérték akristust. noha sok saeculumokal jött el még az után. de Isten lévén, még Abrahám elöt volt, a mint maga is mondgya, ez így lévén, az Izraeliták úgy kísértették mint Istent, a kik Ábrahám maradéki valának.

K. Mitsoda zugolodás az, a melyről el akarja az Apostol fordítani ahiveket, az Izraéliták példájára való nézve?

F Ez olyan vétek, a mely a fellyeb valok, de söt még az Isten ellen is, kevélységből való fel támadásból áll, vádolván őket keménységekről, holot meg kellene üsmérni vétkeket, és alázatoságal. venni abüntetést, melyet meg érdemlették, szent pál ahivek eleiben teszi ismét, az irtoztato büntetést, a melyel bünteté az Isten az Izraélitákat, a Moyses ellen való

zugolodásokkal. és panaszolkodásokkal. való fel támadásokért, az Isten rettentő halálal bünteté meg őket mind anyiszor, valahányszor zugolodának ellene, mint ha önnön magát bántották volna meg. azon gyalázatos szókkal, amelyeket merének mondani hü szolgája ellen, aki is csak az ő parantsolati szerént tselekedék, zugolodni ók nélkül azok ellen kik az Isten képit viselik, és az ő tölle vett hatalommal élnek rajtunk, akor ő maga ellen zugolodnak, *Aki titeket vett meg, engemet vett meg.* mondgya akristus, *A ki ellene áll ahatalmaságnak,* mondgya szent pál, *az Isten rendelésinek áll ellene, akik pedig ellene állanak, azok magoknak szereznek kárhozatot.* rom. 13. 2.

K. Mitsoda oktatást akarja szent pál hogy vegyenek magoknak ahivek. az Isten keménységének anyi példájiból, a mellyekel meg büntette vétkit népinek.?

F Azt akarja hogy ki ki tarttson amaga gyengéségitől, és még azok is, kik azt állittják hogy álhatatosok, vigyázanak hogy meg ne esenek, aki amaga erejében bizik, ha az Anyaszent egyház oszlopa volna is, de romlandob volna anád szálnál, de mindenek felet az olyan vigyázon magára, aki még csak rend szerént való kisérteteket próbált, mivel ha rend kívül valoban esik. ugy mint valamely üldöztetésekben, vagy ha arosz kívánságok, inkább fel gerjednek benne, az olyan állapotokban szükséges. még aleg erősebbnek is vigyázni magára, és nagy alázatos bizodalommal kérni az Istennek segítségit, de mi erősitheti meg inkább az Istennek szolgait hitekben, mint az, amit mond az Apostol., hogy az Isten hiven bé tölti ígéreitit. és meg nem engedi hogy erejek felet kisértessenek, csak ő magok ne tegyék vak meröül magokat a veszedelemre, hogy az Istent kövessék, és hogy semit se ne várjanak, se ne kíványanak, mástól. csak aző joságától, és minden hatóságától.

K. Az Isten miképen tölti bé ígéreitit azokhoz, kik a kisértetben vannak.?

F Ugy hogy akisértetnek nagyságához képest adgya kegyelmét, csak az ő keze tarttya azt, aki akisértetben vagyon. hogy abban el ne veszen, *ha az igaz meg esik* mondgya aproféta, *meg nem üti magát, mert az ur alája teszi kezit.* ps. 36. 24. az Isten segítségé nélkül szüntelen el esnének, mert egy nagy pápa mondása szerént. mint hogy meg gyözük avétket, a midön az Isten meg segít. ugy attól szükséges, hogy meg is gyözetessünk, ha segítségé meg szünik, *necesse est, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non auxiliante vincamur.* Innocent. 1.

Evangelium

szent luk. 19. 41.

És hogy el közelgete látvan avarost sira azon mondván, mert ha meg üsmerted volna te is, és főképen ezen ate napodon, mellyek a te békeségedre vannak, most pedig el rejtve vannak ate szemeid elöl, mert reád jönnek a napok, és környül vesznek téged, ate ellenségid árokkal, és kornyül fognak téged, és meg szorongatnak téged minden felöl, és a földig le rontnak téged, és a fiaidot kik benned vannak, és nem hagynak te benned követ akövön, azért hogy meg nem üsmerted ate látogatásod idejit, és bé menvén a templomban, ki kezdé hánni azokat a kik abban árulnak és vesznek vala, mondván nekik, irva vagyon, hogy az én házam, imádságnak háza, ti pedig azt latroknak barlangjává tettétek, és tanit vala minden nap a templomban.

Magyarázat

K. Akristus miért sira Jérusálem városán?

F Meg siratá a várost, és a népet, mert előre el látta, hogy mitsoda nyomoruság szál reája, büntetésül. azért arettentő bünért, a melyben fognak esni, egy néhány napok mulva, meg öletvén Istenét, és meg váltoját, akiben kellett volna egyedül minden boldogságát, és örömét

vetni, sira pedig az ő győzedelmesen való bé menetelekor. meg akarván nekünk mutatni, hogy tartanunk kel, aboldogságunkban való létünkör, hogy a minket meg ne ronttson. ugyan akkor leg szükségeseb, hogy ő eleiben terjeszük lelki nyomoruságinkot, hogy a halálról való gondolatban foglalatoskodgyunk, és az Isten ítéletinek keménységiről, a melyet el nem kerülhetni, epedig azért leg szükségeseb [leg-szükségeseb] akkor, hogy a szívünk el ne merüllyön, agyönyörüségben, és avilági ditsőségben.

K. A kristus jérusalemen sirván, tsak a sido népet tekintée akkor,

F. Egyszers mind sok számu keresztyének nyomoruságát, és veszedelmét is siratá, a mellyeket jelenté a sidok nyomorusági. siratá az ő titkainak, és Évangyeliuma világóságával való viszá éléseket, és arettentő büntetést, amellyel büntetni fogja őket az Isteni boszu állás, az ő példájára, való nézve, suhajtozni kel a szent lelkeknek a bünösökön, és siránkazni nyomoruságokon, ajánlyák Istennek imádságokat., és köny hullatásokat, hogy könyörülvén rajtok, töltsék élettyeket atöredelmeségben., és apenitentziában, amidön avilágiak avigasságban töltik, az övéket.

K. Mit kel tselekedni hogy meg előzhesük, és el kerülhesük az Isten boszu állásának erejét?

F Azt hogy, jól élyünk a kegyelemel melyet Isten ad, hozzánk küldvén valamely szolgálját, aki hirdesse az ő igéjét, és ki vigyen minket, avéteknek setéttségéből, vagy amidön valamely keserüséget, betegséget küld reánk, jóra fordittsuk mind ezeket aprobákat, magunkban szálván, térjünk az Istenhez, és szerezzük meg ajó lelki üsméretnek békeségit, igyekezünk azon, hogy az el mult látogatásinak viszá való élesit, helyre hozhasuk, és ajövendő béliekel., jobban élhesünk, ezokáért, két dolgot kel tselekedni, elsöben, szoktasuk magunkot arra, hogy semmit se tekéntsünk, rosz akaratumknak, és kivánságinknak szemeivel., hanem ahitnek világóságival, másodsor, hogy szüntelen folyamodgyunk Istenhez, ujjab, ujjab kegyelmiért, hogy meg tarthasuk azokat, amellyeket vettünk, és hogy álhatatosak legyünk, az el kezdet jó tselekedetekben.

K. Mit hosz ki abbol. ajövendölésből, amelyet tett az ur Jérusálem el romlásáról, és a mely oly világos?

F Azt lehet természet szerént abbol ki hozni, hogy tsak az akarattal. való vakság gátolhattya meg, hogy ne higyenek az kristusban. holot oly világosan jövendöli meg ennek avárosnak, meg szállását, és el rontását, példának okáért, azt a rettenetes környül való vételit, irtoztato meg szorulását, és egészen való veszedelmit, mind ezek bé tellyesedtenek valóságal, negyven, vagy negyven ött esztendő mulva, aki ezt a világóságot nem láttya., nem tsak vak, hanem ugyan megis holt,

K. A kristus miért haragudot meg. azokra, kik atemplomban, holmit árultanak.?

F Példát akara nekünk adni, hogy mitsoda buzgoságal. kel lennünk az Isten házának tiszteletihöz, tisztességihez, és szépségihez, a sidok temploma, tsak árnyékja, és figurája volt, a mi matériális templominknak, amellyekben nagyob valóságal lakik, és ahol munkálodgya azokat anagy titkokot., és osztogattya malasztit a szenttségekben. a mellyeket a lelkek meg szentelésire rendelte, hogy ha az üdvezítő harag nélkül nem nézheté abban az ó templomban azokat., kik vettek vagy árultak. olyan dolgokat., mellyek az Attyának való áldozatokra szolgáltak, mitsoda haragal nem nézheti mostanában, hogy akeresztyének mitsoda gyalázatos állapotokat követnek. a néki szenteltetet helyekben, és a mellyek sokal szenttyeb dolgokra rendeltettek,? tsudálatos türeisel szenvedti azt most, de nem fogja azt mindenkor szenvedni, és az utolso napon., rettentő képen fogja ki mutatni haragját. mind azok ellen, kik mostanában meg szeplösittik az ő házát, de nem tsak azok ellen kik abban mérnek menni kevélységel, hivalkodásal. szemérmetlenségel, és tiszteletlenségel, amellyek meg mutattyák, hogy se hit, se

Isteni félelem nintsen benne, de sokal inkább meg mutattya az egyházi szolgálai ellen, akik kötelesek az oktatásra, és hogy az ilyen nagy rendeletlenségeket meg nem orvosolják., és ezeket el szenvedik, mint ha nem őket illetné, és olyan gondatlanságal., a mely nem illik az üdvezítő tanítványihoz,

K. A kristus ki hajtván haragal azokat. kik atemplomot. meg gyalázzák, nem szemléleé még mást is mely inkább meg érdemlette haragját?

F ki mondhatatlan sokakat láta még másokat is, a melyeknek ezek tsak képei valának, a mi köből valo templomaink, tsak figuráji, a lelki és az élő templomoknak, akik akereszttségben, valóságosan az Istennek szenteltetet lelkekből állanak. azoknak a szent helyeknek meg szeplősítések, a melyekről beszéllettünk, tsak képei aellek meg szeplősítésének, ahol uralkodik, arosz kívánságnak, kevélységnek, tisztátalanságnak, vétkes kereskedése, a melyel az ördögnek adgya magát. atisztátalan gyönyörűségért, abetsületnek füstiért, a meg vetést érdemlő jószágért. hejában valóságért, a mellyek meg ronttyák benne, az Isten lelke templomának. szenttségit, ugy anyira hogy az ő ellenségének, lako helyévé lészen. etehát akut feje. mind azoknak a rendeletlenségeknek, a melyek uralkodnak, ami templominkban. ugyan azokon is követi el boszu állását az utolso napon. ki hajtván házából örökösön agyalázzókat a kik is, az imádságnak. és a szenttségnek házát, alatroknak barlangjává tsinálták.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 10^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

oh' Istenünk aki fényeséget ki mutatod minden hatóságodot. fő képen abban hogy meg botsátasz abünösöknek, és meg vigasztalod a keseredetteket, hinttsed hová tovább töb irgalmaságodot reánk, ugy hogy buzgoságal futván ígéretid után. részeseké tégy minket amenyei jókban, kérünk tégedet ami urunk Jk.

Epístola.

szent pál. 1 Cor. 12. 2,

Tudgyátok hogy midön pogányok voltatok, a néma balványokhoz mentetek. amint vitettetek vala, azért tudtotokra adom. hogy senki az Isten lelke által szolván, nem mond átkot a Jesusnak. és senki nem mondhattya. ur Jesus, hanem tsak a szent Lélek által, külömbségek vannak pedig az ajándékokban, de ugyan azon lélek, és külömbségek vannak a szolgálatokban. de ugyan azon az ur. és külömbségek vannak atselekedetekben, de ugyan azon az Isten aki mindeneket tselekeszik mindenekben., mindenek pedig haszonra adatik a léleknek meg jelenése, némellynek ugyan alélek által, adatik aböltésének beszéde, másnak pedig atudományának beszéde azon lélek szerint, másnak a hit, azon lélek által, másnak agyogyításoknak ajándéka, azon lélek által, másnak atsudáknak tselekedete, másnak aprofétálás, másnak aelleknek meg választása, másnak a nyelveknek külömbségi, másnak abeszédeknek magyarázása, ezeket pedig mind azon egy lélek tselekeszi, osztogatván mindennek amint akarja

Magyarázat

K vannaké még mostanában is olyan keresztyének a kik meg hadgyák magokat vitetni a néma balványokhoz?

F Igen is sokan vannak, még olyanok kik úgy élnek mint a pogányok. ámbár most ne vitessenek is egy jupiternek, egy junonak, egy vénusnak képek eleiben, vagy valamely oktalan állat képe eleiben., de ki ki istent tsinál magának, amagában uralkodo rosz kívánságokból, vagy amértékletlenségből. telhetetlenségből., gazdagságból, vagy a világi betsületből. az Istent úgy imádgják ha szeretik mondgya szent Agoston., a rosz kívánságot imádgják tehát, ha az Isten helyet azt szeretik, az ilyen bálványokhoz vitetnek, a természetnek hajlandóságától, a szokástól., a rosz példától, erre valo nézve őt. pogány modra élnek. ahol az Istenre nem hajtanak, és úgy tettzik mint ha az emlékezetit elméjékből és szivekből ki törölték volna. amint is ki tettzik az írásból. hogy arendeletlen kívánságok hozták bé a világban akülső bálványozásokat, és azok találták fel a hamis isteneket, hogy avétkeket szabadabban követhessék, azért is imádtatták aházaság törő, tolvaj, boszu álló otsmány isteneket, ez így lévén, ameg romlot kívánságok hozák avilágban apogányságot, és ugyan azok miat tart még mostanában is.

K. Mitsoda, atkot mondani a Jésusnak?

F Az abból áll, a midön káromollyák az ő szenttséges nevét, meg vetik és üldozik őtet, valamint tselekedének a sidok, és apogányok, az Anyaszent egyház kezdetekor, mostanában nem mondanak átkot néki, soval, ő rolla vallást tésznek, a nevit viselik, de meg tagadgyák tselekedeteket, tit, 1. 16. élettyekel káromollyák, mondgya szent Agoston., a midön szájokal. ditsérik, és vallyák, ki vetik Évangyéliumából, és tanításából mind azt valami ellenkezik. ahaszon keresésel. akevelységel., a gyönyörőségel, mind azon által. azal ditsekednek hogy keresztyének, hogy pedig néki átkot ne mondgyanak, az ő lelke által kel lenni a beszédnek., és a tselekedetnek, el kel kerülni mind azt, valami tölle el választ. vagy el választhatna, ilyenek avettek, és a világi szokások.

K. Lehető kegyelem nélkül azt vallani hogy akristus az ur.?

F Erre meg felel maga az Apostol. mondván, *senki nem mondhattya ur Jesus, hanem tsak a szent Lélek által*, aki őtet urnak valya, annak aző tanítása alá is kel magát adni. mivel tsak egyedül őtet kel halgatnunk mint mesterünket. meg kel üsmérnünk hogy ő ura a mi lelkünknek, hogy tellyeségel valo hatalma vagyon rajtunk, mint meg váltonknak, és üdvezitönknak. engedelmeségel halgatni az egyházi szolgákat. kik az ő tanításit tanittyák, követni kel azokat az áitatoságokat, melyek az ő tiszteletire rendeltettek, az ő tudományához kel szabni minden gondolatinkot, és kívánságinkot, egy soval az ő nyomdokán kel járnunk, minden beszédinkel, tselekedetinkel, és minden magunk viselésivel.

K. Mellyek azok akülömböző ajándékok, amelyekről szól it az Apostol.?

F Azok a profétálásnak. alelkek meg választásának, a nyelvek külömbséginek. és anyelvek magyarázásának ajándéki, és utánna tészki, hogy mind ezek az ajándékok, egy lélektől erednek és származnak, meg akarván nekünk mutatni, hogy ezek nem ami elménktől jönnek., és nem kel magunknak tulajdonítani,

K. Mellyek azok a külömböző szolgálatok. amelyekről szól szent pál.?

F Azok az Apostoli, püspoki, papi, és diaconusi szolgálatok, ezekből áll, az Anyaszent egyház guberniumja, de tsak egy ur rendelé ezeket az Anyaszent egyházban, aki benne, és ő vélek munkálodik, és tsak egyedül őtet is illeti hogy ezeket arendeket osztogassa, országában, a melyet maga vérivel szerzette.

K. Mellyek a külömb féle munkák?

F A beteget meg gyógyítani, ördögököt üzni, tsudákat tenni, *de tsak azon egy Isten tselekeszik mindent, mindenben* mondgya az Apostol., ezek aző mindenhatóságának külömb

külömb féle erejétől jönnek, ezek igen közönségesek valának az Anyaszent egyház kezdetekor, meg is mutaták ezek, hogy a ki annak feje, és fel álitoja, az ura, és Istene atermészetnek,

K Mind ezek az ajándékok. szolgálatok, tselekedetek, nem egyaránt jönék az Isteni három személytől?

F Igen is egyaránt jönnek attól., az Atya, a Fiu, és a szent Lélek, egyaránt, és egy mástól. meg válthatatlanul munkálodik mindenben, valamit tselekeszik, a három személynek munkája. másban meg nem különböztetik, hanem tsak ahárom személyt illető dologban, az Atya egyedül szülte a Fiat, a Fiu születet egyedül, az Atya, és a Fiu. kezdete a szent Léleknek., és a szent Lélek származik egyedül az Atyától, és a Fiutól., de ámbár a Három személy egyaránt munkálodgyék is mindenekben, mind azon által. a szent Léleknek tulajdonittya az ajándékokot, mert azok bizonyági az Isten emberekhez valo jóságának, és ajóság az szent Léleknek tulajdonittatik, mert a szent Lélek, az Atyának. és a Fiunak szeretete, a Fiunak tulajdonittatik a szolgálat, mert amaga vérin váltván meg Anyaszent egyházát. ő is annak az ura, és fel álitoja, és ötet illeti egyházi szolgákat rendelni, kik azt igazgassák, a munkák pedig az Atyának, mert néki tulajdonittatik, aminden hatoságnak munkái, mint amás két személy kezdetinek, ő néki magának kezdete nem lévén, mindent, mindenben ő munkálodik.

K. Hány féle ajándéki vannak a szent Léleknek?

F két félek, némellyek belső képen valok, ilyenek az olyan ajándékok, amelyek kedvesé tészik alelket Isten előtt, azt meg szentelvén, az Istenhez kaptssollyák, ilyenek, ahit, a reménség, és a szeretet, és akeresztyéni jó erköltsök, ezek kezdeti ajó tselekedeteknek, némelyek pedig külső képen valok, ezek nem tsak annak meg szenteltetésire adatnak, aki ezeket veszi, hanem az Anyaszent egyház hasznára, hogy munkálodgyék, ahiveket oktassa, inttse, az Apostol azt mondgya, hogy azok az ajándékok adatnak, mert senki, se magának nem adhattya, se senki azokat nem szerezheti fáradsága után, mivel azokat az Istentől veszik ajándékon, és érdemles nélkül,

K. Miért mondgya szent pál hogy a szent Lélek osztogatgya azokat, mindennek amint akarja?

F Azért hogy ahivek ne legyenek irigységel egyik a másikához, az ilyen ajándékokért, és hogy azokért magokot fel ne emellyék, ezért is mutattya meg nekik, hogy az egyenetlen valo osztogatása az ajándékoknak, nem más ókból vagyon, hanem hogy az Istennek ugy tettzik, az, az ő akarattya, fel fuvalkodni pedig azokért, ugy az Istentől akarnák el venni aditsőséget, amely tsak ötet illeti, ajókot irigyleni, ugy az Isten ellen támadna valaki. és azal vádolná, hogy nem igazságosan osztogatgya ajándékit., mint ha ő tartoznék azokat egyaránt osztogatni.

Évangyélium.

szent luk. 18. 9.

Mondá pedig némellyeknek. kik magokban biznak vala, mint igazak, és meg utálnak vala egyebeket., a példa beszédet is, ket ember mene fel a templomba, hogy imádkoznának, egyik farisaeus, és a másik publikánus, a farisaeus álván, így imádkozik vala magában. Isten, hálakot adok néked, hogy nem vagyok mint egyéb emberek, ragadozok, hamisak. paráznák, a mint epublikánus is. kétszer böjtölök egy hétben, dézmát adok mindenekből, a miket birok, és publikánus távul álván, szemeit sem akarja vala fel emelni az égre, hanem a melljét veri vala, mondván, Isten légy kegyelmes nékem bünösnek, mondom néktek alá mene ez a házához, inkább meg igazitaván amannál, mert minden aki magát fel magasztallya, meg aláztatik, és aki magát meg alázza, fel magasztaltatik.

Magyarázat

K. kitsodák azok, akikről mondgya akristus hogy magokban biznak. mint igazak, és meg vetnek egyebeket?

F Azok az olyanok. akiket meg vakitván amagokhoz valo szeretet, és amagok felöl valo sokat álitás, és meg elégedvén magokal. magokat, magok előtt mentegetik, tsak magokat tartván igazaknak, és ugy tekéntik másokat, mint bünösököt, ök magokban tsak jó erköltsöt tapasztalnak, másokban pedig tsak vétket, és fogyatkozást látnak, mert magokat igen szeretik, és másokhoz tsak meg vetésel vannak, ugy anyira hogy azt gondolhatnák, hogy az Istenhez hasonlittyák magokat, tulajdonitván magoknak. az elegyes, és fogyatkozás nélkül valo jó erköltsöt,

K. Mitsoda atulajdonsága a valóságos igazaknak,?

F A nagy alázatoság, akik érezvén magokban nyomoruságokat, magokhoz nagy meg vetésel vannak, amagok tselekedeteket, tsak azért tekéntik, hogy azokért hálákat adgyanak az Istennek, mint olyan jókért, amellyek ö tölle származtak, ugyan ezért is tekintik magokat ugy mint haszontalan szolgálókat, akik tsak azt tselekeszik a mivel tartoznak, ha szinte bé töltenék is amit az Isten törvénye parantsol, magokat nagy bünösöknek tartanák. mert nagy bünököt botsátot meg Isten nékik, vagy ha szinte azokban nem estek is, de tsak egyedül a kegyelem örzötte meg őket, azt is el hitették magokal., hogy nem élnek ugy amint kellene, avéghetetlen sok kegyelemel., a melyeket vettek, és ha mások vették volna, azon kegyelmeket. meg tértének volna, és penitentziát tartotak volna, a mi a felebarattyok fogyatkozásit illeti, arol el veszik szemeket, és tsak az ö jó erköltsököt, és tselekedeteket szemlélik, a fogyatkozásit, a menyiben lehet el fedezik, és ugy tekéntik, mint emberi gyarloságot, a melyben ö magok is vannak, amások vétkeit, ugy sirattyák valamint amagokét, és azokért ugy fohászknak Isten elöt, valamint amagokéért, hogy botsánatot nyerhessenek nékik, etehát aleg nagyob modgya, hogy senkit meg ne vessünk, hanem tsak magunkot,

K. Mitsoda a mái Évangyélium béli farisaeusnak tulajdonsága?

F Ez olyan ember. aki magával tellyeséggel. meg elégedet, aki magában tsak atiszta jó erköltsöket, és atartozás felet valo jó tselekedeteket láttya., aki magát gazdagnak tartván, azt gondollya, hogy nintsen semire szüksége, aki tsak szájal ad hálákat Istennek, azért hogy ö nem olyan mint mások, ö nem tolvaj, nem igaságtalan, nem házasság törö, aki tsufsággal tekintette apublikánust, atemplomban, aki magának tulajdonittya ajót melyben. nem vagyon. és aki tsak azért köszöni azt, meg az Istennek, hogy a maga ditséretire válllyék, egy szoval ez olyan ember, a ki magát, mindenre alkalmasnak itéli lenni, aki azt gondollya hogy mindene vagyon, és mindent tselekeszik, és akinek mind azon által. semmije nintsen. és minden nélkül szükölködik, mi pediglen hitessük el magunkal, hogy semink nintsen, semit nem tehetünk, semit nem tselekedhetünk magunktól, és várjunk mindent Istentől, és mindenre alkalmasok lészünk, fedezük el ajót, melyet tselekeszünk, mind mások, mind magunk elöt, hogy az ördög azt elne ragadgya tölünk, ne keresük azt, hogy mások elöt tekintetbe legyünk, hanem tsak azt. hogy az Istennek tessünk, és igy el kerullyük a farisaeus vétkit., amely olyan vétek szent Agoston szerént, hogy abban. avalóságos igaz is részesülhet.

K. Mit tselekedék a publikanus, hogy könyörületességit nyerhese az urnak,?

F ö távul áll vala az oltártól, hogy azal meg mutatná érdemetlenségit, és büneiért rettentő távul valo létit az Isten tisztaságához, és az üdvességéhez, nagy fájdalomal érzé szivében azt az ellenkezést, mely az Isten, és a vétek között vagyon. valamint szent péter midön mondá. uрам távozál töllem, mert én bünös vagyok.

2. A szemeit nem meré fel emelni az ég felé. szégyenletiben. hogy meg bántotta a menyeknek Istenét.

3. A melyét veré. hogy meg mutatná azal. szívének töredelmeséiit és alázatoságát, és szándékját, amelyben vagyon, hogy magán boszut állyon, az Isten ellen tett vétkiért, 4. Olyan igen meg hatotta volt szívet avétkiért valo töredelmeség, hogy tsak ezeket akevés szokot mondhatá, *Isten légy kegyelmes nékem bünösnek*, de elegendők valának ezek, az irgalmaság el nyeresire, mert meg vallá büneit. és azokért botsánatot kére töredelmes szível., emagában foglallya a penitentzia méltó gyümöls hozásának kivánságát. és az Istent, meg bántásáért valo büntetésnek kivánságát. aki meg nem veti atöredelmes és alázatos szívet. és aki fel szokta emelni azt, aki magát meg aláza, és aki mindenkor meg aláza azt, a ki magát fel emeli.

K. Mit tanulhatunk ilyen két ellenkező példából

F Azt 1. hogy utálva kerüllyük el a farisaeus maga hittségit, amelyel, mindennél nagyobra betsüllé magát. és másokat meg vetet mint hamisakot. az olyan hálá adást. mely tellyes hivalkodásal., és kérkedékenységel, az olyan bátorságal valo imádságot, a melyben semit sem kérnek, mint ha semmire szükség nem volna. és mint ha az Isten mindenel tartoznék.

2. A publikánus imádságát vegyük például. magunknak. alázuk meg magunkot. tarttsuk magunkot méltatlanoká akegyelemre, távozunk el a szent dolgoktól. üdveséges szégyenel., a midön azokat meg fertezettük, hogy nagyob haszonal járulhasunk az után azokhoz, az imádságinknak pedig, szívének fohászokodásiból. kel állani. és nem a sok szóból, verjük meg magunkot a sanyargatásal. és a penitentziával., hogy az Isten haragját meg engesztelhesük, és kegyelmében vétethesünk.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 11^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Minden hato örökké valo Isten. aki ki mondhatatlan jóságodal. felyül haladod érdemit. és kivánságit azoknak, kik tégedet kérnek. önttsed mi reánk irgalmaságodot. meg botsátván nekünk, amitől lelkünk üsméreti tart, és ad meg azt, a mit magunktól meg nyerni nem tarttyuk, a mi urunk J. k

Epistola

Szent pal. 1 cor. 15. 1.

Tudtotokra adom pedig néktek atyám fiai az Évangéliumot, amelyet néktek prédikálottam. amelyet bé is vettétek, amelyben állotok is, mely által üdvözültök is, miképen prédikálottam néktek, ha meg tarttyátok, hanem ha heában hittetek, mert először elötökben adtam, amit vettem is, hogy a kristus meg holt ami büneinkért, az irások szerént, és hogy el temettetett, és hogy fel támadot harmad napon. az irások szerént, és hogy meg jelent Czéfásnak, és az után atizen egynek, az után meg jelent egyszers mind többnek ött száz atyafiaknál, kik közül sokan meg maradtak mind ez ideig, némellyek pedig el aluttak, az után meg jelent Jakabnak, az után mind az Apostoloknak, mindeneknél utobszor pedig, ugy mint idéetlenül szülnék, meg jelent nékem is, mert én leg kiseb vagyok az Apostolok közöt. ki nem vagyok méltó Apostolnak hivatatni, mert az Isten Anyaszent egyházát üldöztem, az Isten malaszttyából vagyok pedig ami vagyok, és az ő malaszttya. hivalkodo én bennem nem volt, hanem bövebben munkálódtam minnyájoknál, nem én pedig. hanem az Isten malaszttya én velem

Magyarázat

K. Elegendő az Evangélium prédikálásának hallása az üdvöslésre?

F A nem elegendő, azt engedelmességgel kell venni, azt vallani kell. ahhoz szabvány életünket, és szokásainkat és azt követni kell szeretettel. de emög nem elegendő, azt meg is kell tartani, ahhoz kell kapcsolni magunkat, és abban meg is kell maradnunk holtig., akristus kegyelmével való Évangélium üdvöslit minket, de csak azokat üdvösliti, akik azt meg tartják és követik., minden részben, ezért is szükséges apasztoroknak, és apredikátoroknak., hogy meg ne elégedgyenek azon, hogy csak egyszer hirdessék., ha hasznos volna is, szükséges némelykor meg vizsgálni, ha anép akit oktattak, követi az oktatást. és ha nem hagyta el, avilági szokásért, az Apostolok szerint. ezekben kell juttatni amit tanítottak, és meg vizsgálni, ha meg tartották, és ha eléb mennek az Isten uttyában. nélkül hejában vették volna ahitet és az igazságot, melyeket nekik prédikáltak, nem elég jól kezdeni, nem kell félben hagyni az utat, hanem eléb kell menni, jó erkölcsről, jó erkölcsre, mind végig, mivel avégig való meg maradás. koronája meg bennünk az Isten munkáját. a nélkül, mindent elvesztettünk:

K Miért mondgya szent pál ahiveknek. hogy elejekbe adgya amit vett?

F. Hogy meg mutassa, mind azoknak, akik a népet tanítják, hogy csak a szent Irás, és atráditio béli tudományokat tanítsák. és azt kinek. kinek. az Istentől vett érteke szerint kell tanítani. valamit az Anyaszent egyház ad előnkben, hogy higgyük, minden saeculumoktól fogvást, a kristus hozta azt nekünk, azokra az Apostolít meg tanította, és kezekben adta, hogy azt meg tarttsák, és őrizzék, nem szabad tehát az ő szolgainak, más félét tanítani. az Apostolok, más tanítványokat, hagyának magok után, és akristus tudományát, őrizések alá hagyják, az ő tanítványok, másoknak hagyják, és így időről, időre, a mi időnkig, ezt is nevezik traditionak, hagyásnak, a mely által ez a tudomány kézzől kézre ment az első saeculumtól fogvást, a mostaniig, *ha valaki térszen ehez valamit*, mondgya akristus, *az Isten meg veri, és ha valaki valamit el vészen ebből, az Isten ki vonnya az életnek könyviből* apoc. 22. 18. 19

K. Mit mond szent pál. hogy predikálotta ahiveknek,?

F Azt predikálotta nekik, hogy a kristus meg holt a mi büneinkért. az irások szerint, hogy el temettet, és fel támadot. harmad napján, ugyan azon irások szerint, hogy egy Isten meg halyon, és azért halyon meg, hogy meg békéltesse ellenségeit az Istenel., és hogy el töröllye vétket, vérével, oly igen felyül haladgya. az emberi okoságot. ez az igazság, hogy az Apostol nem mér arról szollani, az irások auctoritása, vagy bizonyága nélkül, akristus fel támadásáról szolván, ismét hozzája térszi. az irások szerint. mert ez atitok leg nehezeb ahitelre, és mindennél felyeb haladgya az érzékenységeket. és az okoságot, ugyan ezért is az Apostolok tselekedetében, így bizonyítja meg egy sóltárból, meg nem engedede ate szentedet. arotheadást látni. act. 13. 35. ps. 15 10

K. Mitsoda még más bizonyágot is hoz elé it az Apostol a kristus fel támadásáról?

F Az apostolok bizonyágát hozza elé, akik öteltámadva látták, kezeikkel tapasztották, a kik övéle ettek, és akik valóság. meg vizsgálták, bizonyoson való feltámadását. és az ött száz tanítványnak bizonyágait, végtire azt teszi fel, hogy atöbbi után, neki is meg jelent, ámbár olyan légyen is. mint egy idétlenül szült, és leg aláb való a töbinél, nem érdemelvén. hogy az Apostoli nevet viselje, epéldája egy nagy Apostolnak, aki valóságos alázatos, aki magát olyannak hiszi, amint mondgya, meg tanulhatnok ebből magunkot meg alázni, és azt soha el nem felejtteni, hogy mik voltunk. hogy mik vagyunk. magunktól, és hogy még milehetünk. se semiben ne dítsekedgyünk, mivel nem dítsekedhetünk, semivel olyanal., hogy az Istentől nem vettük volna.

K Mire tanít minket a máj letzkének utolsó versében?

F két nagy fő igazságra tanít, mely mind valóságos, mind pedig hit ágazattya, az első, akegyelemnek az emberben való munkálódása, a második, az együtt való munkálódása, (Cooperatio) az emberi szabad akaratnak. *Az Isten akarattya vagyok ami vagyok*, mondgya az Apostol., így beszélvén. akegyelemnek tulajdonittya. mind azt. valami jó vagy benne, hozzá teszi. *Az ő malasztya én bennem hivalkodo nem volt. hanem bővebben munkáldtam minnyájoknál.* ez az együtt való munkálodása a szabad akaratnak. de, mondgya szent Agoston, hogy azt ne gondolják, hogy az akarat munkálodhat, magától a kegyelem nélkül, mert utána teszi. *nem én pedig. hanem az Isten malasztya én velem.* ebből világosan ki tettezik, hogy az igaz, hogy az embernek akarattya tselekeszi a jót, és hogy azt egész szabadsággal. és szeretettel tselekeszi. de azt akegyelem tselekedteté véle, munkáldván benne. az Apostol szerint, az akaratot, és atselekedtet, szent pál, mondgya szent Chrysostomus, bizonyoságot tévén maga magáról. szükséges képen., hogy tekintettel legyenek azokhoz a miket mondott; mindent az Isten ajánl, és az ő kegyelmének tulajdonittya, mind azt, amit tselekedtet jót, meg valván azt, hogy csak általa tselekedte.

Évangélium

szent márk. 7. 31.

És ismét ki menvén a Tyrus határiból, jöve sidon által a Gallilaeai tengerhez, a Decapolis határi közöt, és hozának neki egy siketet és némát. és kérik vala ötöt, hogy reá tenné kezét, és félre vivén ötöt a seregből, annak füleiben botsátá ujjait, és pökvén, illetve annak nyelvét, és fel tekintvén menybe fohászokodék, és mondá neki effeta, az az, nyilatkozzál meg, és mindgyárt meg nyilatkozzának a fülei. és meg oldaték az ő nyelvének kötele, és igazán szol vala, és meg parantsolá nekik, hogy valakinek, ki ne mondanák. menyivel inkább parantsollya vala pedig nekik, anyival inkább hirdetik vala, és annál inkább tsudálkoznak vala mondván, mindeneket jól tselekedtet, a siketeket is halloká tette, és a némákat is szöllökká.

Magyarázat

K. Mit jelent ez a süket és néma ember?

F Jelenti az olyan akarattal való lelki süketeket, kik az Isten igéjét nem akarják hallani. se a szent Léleknek szavát. ki szivekben beszél. mert el kellene hagyni azt, a mit oly igen szeretnek, jelenti még az olyan némákat, kik meg nem vallyák vétkeket, kik az Istennek nem könyörögnek, kik az Évangélium szerint nem beszélnek, az ilyenek mind süketek, mind némák, mert a midön nem akarják az Isten szavát halgatni, és az ő igéjéről szollani, akkor lelki süketek, és némák,

K. Mit jelent ez az ember, akinek mind a szollás, mind ahallás meg adaték.?

F Jelenti az olyanokat, akiknek akristus kegyelméből ajándékját adgya. hogy halhassák beszédit, és az igazságnak szavát, és azt gyermeki engedelmeséggel halgathassák, fel is szabadittya nyelveket, hogy vallást tehessenek bünökről, és hirdethessék irgalmaságát, és ditséretit, ez a kegyelem drága, és ritka, a mi időnkben, a melyben sokan a keresztyének közül, el merültek a világi hívságokban. csak a világ beszédit halgattya, és csak a világi dolgokról beszélnek, a mely beszéd. meg fojtotta az igazságnak beszédit szivekben:

K. A kristus miért vivé félre ezt a süket, és néma embert hogy meg gyógyittsa?

F Meg akará nekünk mutatni, hogy ha meg akarunk gyógyítani a lelki süketettségéből, a magános életet kel keresni, és el kerülni avilágiakat, mert az érzékenységek a világi dolgokra figyelmeztvén, azok meg gátolják az elmét, és a szívet, hogy az Isten beszédét halgassák, ugyanis, hogy lehetne azt halgatni, agyönyörüségek, a hivalkodások, és a világi sok dolgok között.

K. A kristus miért tevő az ujját ennek az embernek. a fülében, és nyálát anyelvére, és miért fuhászokodék?

F Az ujjai melyeket a fülében tevő, jelentő a szent Lelket, aki az Isten ujjának neveztetik, és akít az embereknek adá. hogy meg nyissa szíveknél füleit, és meg értesse vélek beszédét, anyál jelentő az Istentől való böltseséget., amelyet közölni akará az emberekkel. hogy az Isteni dolgokról szolhassanak, fohászokodék mondván, effeta, az az, nyilyál meg. azért hogy siránkozunk. és suhajtozunk büneinkért, amelyek okozák a lelki süketettséget,

K. Az ur miért tiltá meg hogy ki ne nyilatkoztassa a tudatát melyet tett?

F Meg akará nekünk mutatni, hogy amidőn jót akarunk tenni másokkal. abban ne keressük az emberek dicséretét., mind azon által. menyivel inkább parantsolá. anál inkább hirdeté. hogy meg lássuk, hogy vannak olyan alkalmosságok, a melyekben, hálá adásból tartozunk a tiltás ellen is ki hirdetni a jót. melyet velünk tselekedtek, azért hogy mások is azt meg tudván, arra való nézve, ők is az Isten dicséretére való jóköt tselekedgyenek. akik nagy dolgokat tselekesznek, azoknak kötelességek a, hogy magokat meg alázák. és kerüllyék a hivalkodásnak kísértetét. kötelességek pedig azoknak kik valamit vesznek, a, hogy ki hirdesék azokat, akiknek jó hírek nevek. szükséges az Anyaszent egyháznak.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 12^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Oh' Istenünk akinek hatalma, és irgalmasága véghetetlen, akinek segítségitől vagyom. hogy hived tégedet méltán és dicséretesen szolgálhasanak, enged meg nekünk hogy minden akadály nélkül futhassunk a jók felé, melyeket nekünk meg ígértél. ami urunk J k.

Epistola.

szent pál. 2. Cor. 3. 4.

Illyen bizodalomunk vagyom pedig akristus által az Istenben, nem hogy elegendők volnánk mi magunktól valamit gondolni, úgy mint mi magunktól, de ami elégséges voltunk az Istentől vagyom., ki minket az új testámentomnak. alkalmas szolgálivá tett, nem abetüvel, hanem alélekel, mert abetü meg ő, alélek pedig meg elevenit, hogy ha ahalálnak ki szolgáltatása, betükel kövekre irattatván, ditsőségbe volt, úgy hogy nem nézhetnének az Izrael fiai a Mojses ortzájára, az ő ábrázattjának ditsősége miatt, mely meg üresül, miképen nem leszen inkább, aléleknek szolgálattya ditsőségben, mert ha a kárhoznak szolgáltatása ditsőségbe vagyom, sokkal inkább bővölködik ditsőséggel. az igazságnak szolgálattya, mert ditsőséges sem volt, a mi fényt éreztől, a fő ditsőséghez képest, mert ha ami meg üresül ditsőséges, sokkal inkább ditsőséges. ami meg marad.

Magyarázat

K. Miért mondgya az Apostol; hogy a kristus által követi szolgálattját olyan bizodalommal.?

F Mert ő azt kívánja; hogy csak az üdvezítő kegyelmének adgyák aditsőséget, ajóért, melyet ő tselekeszik szolgáltyában, vak merőség lett volna az Apostoloktól., avilág meg téritésihez kezdeni, és az Évangéliumi hitet, a bálványok romlására építeni, ha csak a magok erejében vetették volna bizodalnokot, ha az Isten Fia nem küldötte volna őket, és ha vélek együtt nem munkálodta volna azokat a sok jeleket, leg nagyobb bizonyosága. ami Isteni vallásunknak a, hogy tizen két olyan ember, aki mind leg aláb való, mind leg erőteleneb volt avilágon. még is avilág meg téritésihez mertenek fogni, és azt véghez is vitték. ebből ki tettik hogy a kristus beszéllet ő általok, ugyan. öis munkálodta ő általok. ezt a tsudálatos változást, ugyan az is adá nekik azt a bizodalmat, és bátorságot, hogy olyan erővel, és hatalommal. munkálodgyanak. még mostanában is, egy, egyházi szolgálta csak anyiban tehet jót hivatallyában, a menyiben akristus parantsolatlyából munkálodik., a menyiben benne veti bizodalmat, és ha ditsöitti kegyelmét. munkájának elő meneteliért

K. Szent pál nem bizhatéké tudományában, nagy értelmiben, és ékesen való szollásában, a mely néki, mint egy természet szerént való volt.?

F Halgasuk hogy mitsoda itéletet teszen maga felöl, és mi képen hasonlittya magát a többihez, *nem hogy elegendők volnánk mi magunktól jót gondolni, mint magunktól, de a mi elégséges, voltunk, az Istentől vagyon.* etehát hit béli igazság hogy az embernek avétektől fogvást, a természetnek erejével nem lehet leg kisebb gondolattya az üdveségre. se jó kívánsága, se jó indulattya, mert hogy. szent Agoston szavaival élyek, az embernek nintsen egyéb magától, hanem ahazugság, és avétek, az Apostol mondgya, hogy *azö elégséges voltok, az Istentől vagyon,* mert szent Celestinus pápa szerént, olyan formában munkálodik az emberek szivében. és a szabad akarásban. hogy a szent gondolatok, jó szándékok, ajó akaratok, csak ő tölle jönnek, és csak az által tselekedhetünk valamit, aki nélkül semmit sem tselekedhetünk. és az Apostol szerént, az Isten nem csak annak a jónak kezdője, amely mi bennünk vagyon. a mi magunk meg szentelésire. hanem még azoknak is a melyeket tselekesznek. az egyházi szolgálók, kik, ahivek üdveségekért munkálodnak, *ki minket,* mondgya, *az új testamentumnak alkalmas szolgálivá is tött, nem abetüvel, hanem alélekel,* nem azért, hogy az emberek, csak az igazságot üsmértessük meg, hanem még a szent lelket, és akegyelmeket is meg nyerhesük nekik, amelyek, az ő meg szenteltetések munkálodgyák, követetvén vélek szeretettel azt, amit nekik tanyitanak.

K. Mit ért szent pál abetün, és alelken.?

F Érti abetün egyedül atörvényt, és az igazságokat. akegyelmen kívül, a mely szükséges ezeknek bé töltésekre, és a lelken érti a szeretetet, melyet a szent lélek hint a szivben, mert a szeretet viteti vegben atörvényt, az is szereteti, és követeti az üdveséghez való igazságokat, szent pál azt mondgya, hogy abetü meg öll, a midön csak az elmében vagyon. és nem a szivben, mivel az Isten törvényéről való üsmerttségért, arosz kívánság fel támad, és elegendő erőnk nintsen hogy az ellen ályunk, és azt meg gyözük, nem hogy rosra vinne atörvény, *mivel atörvény magában szent,* mondgya az Apostol másut, *aparantsolat is szent, igaz, és jó, de avétek,* az az arosz kívánság, *alkalmaságot vévén aparantsolat által, meg tsalt engem, és az által meg ölt, hogy fölötte igen bün tévö legyen. abün, aparantsolat által,* rom. 7.12.11. 13. az Apostol hozzája tész, hogy alélek életet ad, az, az, hogy a szeretet, mely az új törvénynek kegyelme, abetüvel együtt, bé tölteti atörvényt, és szereteti, és életet ad lelkünknek,

K. Mí volt akö táblára irot ó törvény szolgálainak ditsősége?

F A, hogy, az Izraéliták nem nézheték a Mojses ortzáját a nagy fényesége miat, ugy anyira, hogy a midön az Isten parantsolatlyát kellett nekik meg mondani, akkor kételenített bé fedezni ortzáját, ez azt jelenté. hogy a sidok. nem nézhetnének annak idejében arra, akinek

Mojzes csak képe vala, tudni illik akristusra, aki is vége vala a törvénynek, és hogy vakságokban meg maradnának, a mint is hogy, *a mái napig* mondgya az Apostol., *az ó testamentum olvasásában azon fedél fel fedetlen marad, mert akristus által üresül meg. de a mai napig. midön Mojzes olvastatik, fedél tétetet az ő szívekre. midön pedig meg térnek az urhoz. el vétetik a fedél.* 2 Cor. 3. 14.

K. Mit hoz ki az Apostol mind ezekből?

F Azt hogy, az új törvénynek szolgálattya. sokal ditsőségeseb, mert az ó törvénynek szolgálattya, halál szolgálat volt, az új törvénynek pedig szolgálattya, életet, és igazságot ad, nem hasonlíthatni az ideig tartó szolgálatot, ahhoz, a melynek örökösön kel tartani. ebből ki tettik, mitsoda nagy tisztelettel kel lennünk akristus szolgálaihoz. a mely rend anyival is nagyobb a Mojsesénel, hogy ő az ur házának szolgálja volt, a kristusnak pedig mint Fiúnak, abban egész hatalma vagyon. hebr. 3. 5. 6.

Évangélium

szent luk. 10. 23.

Es fordulván atanitványihoz mondá, boldogok a szemek. mellyek látták. a miket ti láttok, mert mondom néktek, hogy sok proféták, és királyok akarták látni a miket ti láttok, és nem látták, és hallani a miket hallotok, és nem hallották, és imé egy törvény tudo fel kele kisértven ötet, és mondván, Mester, mit tselekedvén birhatom az örök életet, ő pedig mondá néki, atörvényben mi vagyon írva, mint olvasod, amaz felelvén mondá, szeresed ate uradot Istenedet, tellyes szivedből, és tellyes lelkekből, és minden erődből, és minden elmédből, és felebaratodot mint tennen magadot, és mondá néki, igazán felelé, ezt tselekedgyed és élsz, amaz pedig akarván magát igazítani, mondá Jésusnak, kitsoda az én felebarátom, felelvén pedig Jesus. mondá. egy ember alá megyen vala Jérusálemből, jerikoba, és atolvajok közé akada, kik meg is foszták ötet, és meg sebesítvén. holt elevenen hagyván ötet. el menének, történek pedig egy pap menne alá azon az uton. és látván ötet. el mene melölle, hasonló képen egy lévita is midön a hely mellet volna, és látná ötet, elmene melölle., egy samaritánus pedig uton járván, melléje mene, és látván ötet, könyörületessegre indula, és hozzája közelgetvén, bé köté az ő sebeit, olajat, és bort töltvén azokba, és fel tévén ötet a barmára, vivé a szállásra, és gondgyát viselé, és másod nap két penzt von elé, és agazdának adá, és mondá, viseld gondgyát ennek, és valamit ezen felyül költesz, én mikor meg térek, meg adom néked, ehárom közül ki láttatik néked hogy felebaráttya volt annak. aki a tolvajok köziben akadot, ama pedig mondá, aki irgalmaságot tselekedet véle, és mondá néki jesus. meny el. teis hasonló képen tselekedgyél.

Magyarázat

K. Mostanában leheté akeresztyéneknek részesülni az Apostoloknak boldogságában, akik látták azt, amit a proféták. és az Apostolok nem láthattak.?

F Igen is részesülnek azon boldogságban, mivel látták a hitnek, szemeivel. atitkoknak bé tellyesedésit, azoknak hasznait veszik, hallyák az egyházi szolgálto. ugyan azon igazságokat, a mellyeket akristus hirdetet az Apostolinak, kik azokban meg erősödtenek, anemzettségeknek egyenlő akarattyokbol., kik akristusban; és aző Évangéliumában hittének, tizenkét saeculumoktól fogvást, de ha nagy boldogság a kristust üsmérni, ez a boldogság csak azoknak valo a kik ötet szeretik is, néki engedelmeskednek, és követik, az igazságnak, és az életnek uttyát, ellenben igen nagy boldogtalanság az olyanoknak kik ötet üsmérik de nem szeretik, nem követik, söt még meg vetik, viszá élvén kegyelmével, és titkaival, ugyan ezért is lésznek

ahamis keresztyének leg nyomorultabbak minden embereknél, az ő számadások annál is irtoztatob lesz, mennél több kegyelmet vettek, és Isten Fia mennél többet tselekedet., és szenvedet érettek, számot adnak arról is, hogy eléb való, és jobb állapotban voltak atöbb embereknél, ugy mint apogányoknál, sidoknál, törököknél, és eretnekeknél,

K. Mit felele az ur atörvény tudonak aki azt kérdé hogy mit tselekedgyék hogy üdvezülhesen.?

F Az Isten törvényihez igazittá ötet, és kénszeritté hogy maga felelne meg magának, kérdésre, a mely feleletet tén, igen rövid, de mindent magában foglal. az üdveségre két dolog kivántatik, az Isteni, és a felebarati szeretet, az Isteni szeretet a, hogy ötet lelkünköl és szivünköl szeresük, és mindent valami bennünk vagyon., ennek a szeretetnek nevelkedésre fordittsuk, a testet, az érzékenységeket, és az elmét, a felebarati szeretet a, hogy ötet ugy szeresük mint magunkot, kíványuk néki azon örökös jót, melyet reménlünk magunknak, hasonló mértékel mérjünk néki, valamint magunknak., és ugy bánjunk véle, valamint akarjuk hogy mások bányanak velünk, evala tehát a törvény tudonak felelete, a mely tették az urnak, és mondá néki, *ezt tselekedgyed és élsz, ez elegendő az üdveségre.*

K. Ez a törvény tudo azal a szándékal kérdé a kristustol ezt a tanátsot hogy tanulhasson tölle?

F Tsak kísérteni akará kérdésével, és azért, havalamit nem mondanaé atörvény ellen, hogy azért bé vádolhassa ötet, az ilyen szándék tellyes hamiságal., mitsoda vétkes dolog valamely tanátsot kérni az Isten szolgájától. azért hogy a törben ejthessék ötet. sokan vannak ilyen elméjük, a kik irigységböl tsak azért vigyáznak az Isten félöknek beszédékre, és tselekedetekre, hogy valami vétékben találhassák., akik tsak azért tanullyák, és visgállják a vallás béli igazságokat, és titkokot, hogy azok ellen szolhassanak és ítélhessenek.

K. Ugyan azon törvény tudó, miért kérdé, hogy ki volna az ő felebarattyá?

F Azt akará meg mutatni. hogy ő igaz, és ezel meg elégedvén, azt gondolá hogy ő aparantsolatot bé tölti, ha barátyát, attyafiát, szereti, de a kristus meg mutatá néki, hogy igen meg határozná a felebarati szeretetet, valamint tselekesznek mostanában is sok számu keresztyének, kik azt igen kitsid mértékben zárják és továb nem terjesztik familiájoknál, jó akarójoknál, és régi üsmerőjöknel, mitsoda ritka avalóságos felebarati szeretet, sokan akeresztyének közül azt tarttyák, hogy tsak azokat kel szeretni, kik őket szeretik, akiktől valamit várnak, vagy vettek, aki eszerént tselekeszik. annak nintsen felebarátya, az olyan tsak a maga hasznát keresi, a maga gyönyörüségiért szeret mást, vagy is inkább tsak magát szereti, mindenben, és tsak magáért, egy szoval az olyan akristus mondása szerént tsak azt tselekeszi a mit apogányok. és a publikánusok tselekesznek,

K. Magyarázd meg nekünk akövetkezendő példa beszédet?

F A meg sebesitetet, és fel holtan hagyatot ember, jelenti az egész emberi nemzetet, akit meg rontotta, és meg sebesitette az Ádám vétke, Jérusalem. a honnet ez az ember le mégyen, jelenti azt az eredendő igazságot, a melytől eleset, engedetlenségiért. jérikó a hová lemégyen, jelenti a világot, és a világi életet, a melyre le szállot a földi dolgokhoz valo szeretetiért, a tolvajok akik meg sebesitették azok az ördögök, akik az embert meg ejtették, és meg sebesitették, a köntösböl valo meg fosztás, jelenti, az ártatlanságot, melyet el vették töle, gyalázatos mezitelenségben tették. a pap, és alevita, jelentik atörvényt, és aprofétákat, amelyek meg nem gyógyithatták az embert sebeiböl, és akik látván a beteget. nem hogy meg segitették volna, de tsak el mentek mellette, jelentik még ezek az uj torvénynek olyan szolgait, kiknek nintsen valóságos buzgoságok, amások üdveségéhez, akik azon meg elégesznek, hogy meg halgasák a szoval valo gyonást, és meg nézék, a léleknek sebeit. de az után akarattyokra hagyják, hogy éllyenek, és nem illetik avalóságos orvoságal., jelentik még az olyanokat, kik minek utánna el térítették volna abünösököt, a veszedelemnek uttyárol, és az

üdveségnek uttyában tették volna, azonnal azt meg unnyák, és nem igyekeznek többé gyógyításokon, fel holtan hagyák őket. mint ha, a felebaráti szeretetet felben kellene hagyni, és nem kellenék gyakorolni, és orvosolni a lelket mind addig még egészen ki nem gyógyul. és egészségre egészen viszá nem tér.

K Magyarázd meg a töb részeit is ennek a példa beszédnek?

F A könyörületes samaritanus, a kristus, a mi lelkünknek orvosa, a ki is az égből le szállot, hogy meg orvosolná azokat, a nyomoruságokat, a melyekben az emberek valának el merülve, az olaj, és abor, melyet a samaritanus a sebre tölté, jelentik a szeretetnek kegyeségit, és a dorgálásnak erejét, amelyet el nem kel mulatni, egy értelmes lelki atyának, hogy a mi lelki betegséginkhez való orvoságot adhason., a samaritanus bé köté sebeit annak az embernek. a mely jelenté, hogy a kegyelem. a mely a mi meg térésünket munkálodgya. meg tartoztattya sebeségit rosz kívánságinknak, és rosz szokásinknak, a sanyargatásal, és a penitentzia tartásal, és el kerülteti velünk az alkalmatoságokat., melyek fel nyithatnák sebeinket, és roszab állapotban tehetnék, az elsönél, a barmára tevé, a samaritanus abeteget, és a vendég fogadoban vivé, mely jelenté annak az örökös orvosnak jószágát, a ki viseli a bünösöknek gyengeségit, és fogyatkozásit, meg téréseknek kezdetekor, és minden módot, és alkalmatoságot ad nekik hogy az Isten kegyelmében viszá mehessenek, és abban meg maradgyanak.

K Mit jelent még a hogy avendég fogadoban viszi abeteget, és a gazda kezében adgya hogy meg gyógyittsa.

F Azt jelenti, hogy a kristus a penitentzia tarto bünöst, az Anyaszent egyház kezében adgya, akit jelente a vendég fogado, és valamely pasztornak gond viselése alá adgya, hogy gyógyittsa, azon orvoságot. amelyeket az Anyaszent egyház rendelt, hogy azt oktassa. tanittsa, és vezérellye tsak lassan, az igazságnak uttyán, mivel akristus abeteget, nem gyógyittsa meg egyszer mind, nem kel azt gondolni, hogy egészen meg gyógyul. mihent büneinek botsánattyát veszi. mivel nagy gyengeségek maradnak még benne, és tsak ahalál szabadittya meg azoktól., alélek gyors. mondgya az ur, de atest gyenge, kinek, kinek arra kel vigyázni. hogy a kevélység, és amaga hittség, meg ne gatollyák, meg gyógyulását., mert a meg történik, hogy ameg térésnek kezdetekor., olyan dolgokhoz akarnak fogni, amelyek tsak azokat illetik, kik már jól elé mentenek az Isten uttyában, agyengeségihez kel magát mérsékelni, félelemben, és magához való gyanakodásban kel élni, és Istentől várni, minden eröt, meg. hagyván magát vezetetni, valamint egy gyermek, az Anyaszent egyház bé fogadgya mind azokat kik az üdvezítő kezeiből mennek hozzája, az ő kebeliben, meg talállják gyógyulásokat, és mind azt, valami alelki egészséghez kívántatik, azon kívül nintsen se meg gyógyulás, se egészség, se üdveség, de hogy hasznát vehesük gond viselésinek, nagy alázatoságal kel néki engedelmeskedni. és az ő rendelési szerént élnünk, és nem ami magunk akarattya, és hajlandosága szerént.

K. Magyarázd meg végig a példa beszédet.

F A két pénz melyet a samaritanus ad agazdának, hogy gondgya, legyen abetegre. jelenti az ó, és az új testamentumot, mely ebből áll, a szent irás, a melyeknek értelmet adgya az ur szolgainak, hogy a lelkeket táplállják az ő szent igéjével, tanitván, és oktátván, azokat avallás igazságira, jelentik még akét nagy parantsolatot, ugy mint, az Isteni, és a felebaráti szeretetet, a melyeknek követésit hagyja, mind a pásztorinak, mind a juhainak. és amelyek. a mi lelkünknek, mind élete, mind egészsége, mind ereje. a samaritanus visza térése jelenti az üdvezítő második el jövetelét. akoron. keményen fog számot kerni apásztoroktól, azó reájok bizattatot lelkekről, meg is itéli mindenikét. érdemi szerént. és meg jutalmaztattya azokat, kik azt meg érdemlik

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 13^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

örök mindenható Isten, nevelyed bennünk ahítet, areménséget, és a szeretetet, és hogy meg nyerhesük ígéretidet. adgyad hogy szeresük a mit parantsolsz. a mi urunk J. k.

Epistola,

szent pál. Gal. 3. 16.

Ábrahámnak mondattak az ígéretetek, és azö magvának. nem mondgya és magvainak, ugy mint sokakban, hanem ugy mint egyben. és ate magodnak. ki akristus., ezt mondom pediglen. hogy az Istentől meg erősitetet testamentum. atörvény. mely négy száz és harmincz esztendő után lett, nem teszi erőtléné az ígéretnek el törlésére. mert ha atörvény által az örökség, már nem az ígéret által, Ábrahámnak pedig ígéret által ajándekozta az Isten, mitsoda tehát atörvény, az által hágasokért tettetett, mig el jöne amag, amelynek ígerte vala, mely az Angyaloktól rendeltetett, aközben járonak keze által, a közben járó pedig nem egyé, az Isten pedig egy, atörvény tehát az Isten ígéreti, ellené, távul légyen, mert ha törvény adatot volna, mely meg elevenithetne. bizony atörvényből volna az igazság de az írás, mindeneket abün alá rekesztet, hogy az ígéret, a Jesus kristus hiti által adatnék ahivöknek.

Magyarázat

K. Melyek az Ábrahámnak, és az ö maradékinak tett ígéretetek.?

F Hogy minden nemzetek meg áldatnak ö benne, és az ö magvában., nagyságu ígeret, mely minden helyekre és idökre terjed, és a mely magában foglallya mind azokat, a lelki jokat, a melyeket idövel. az Isten hinté mind azokra, kik az Ábrahám hitet követvén hinnének a kristusban, az Ábrahám magvában, test szerént, és akik fiaivá lennének, ennek a szent pátriárkának, ez így lévén, ezen szók által, az Isten meg ígeré néki a világ meg váltoját, hitét, meg térését, és üdveségét a sidoknak, és a pogányoknak, és az egész földön valo fel álitását az Anyaszent egyháznak.

K. A törvény sok idövel adatatván ki ezen ígéret után, nem tevéé semmivé azt?

F A törvény semmi képen nem teheté semmivé azollyan ígéretet, a melyet az Isten maga tette, és maga által, és azt egy nehányszor meg ujitotta a maga Fíának a kristusnak. az Abrahám személyében, és azt olyan formában., hogy lehetetlen volt, azt meg változtatni, tellyeséggel ígeré meg áldani, az az, meg szentelni, és meg szabadítani minden nemzeteket abban, aki az Ábrahám maradékából születik. minden féle modot íger nekünk az üdveségre, meg váltot ígervén, aki meg érdemlette, és bé töltötte az ígeretet. ezért is mondgya másut az Apostol. hogy *Ábrahám az Isten ígéretiben nem kételkedet hitlenségel., hanem meg erősitetet ahitel, ditsőséget adván Istennek, tellyeséggel tudván, hogy valamiket ígért, hatalmas meg tselekedni is. rom. 4. 20. 21.*

K. Magyarázd meg ezeket a szókót, mert ha atörvény által az örökség, már nem az ígéret által, Ábrahámnak pedig ígéret által ajándekozta az Isten.?

F. Ezek aszók azt tanittyák nekünk, hogy a menyei örökség, nem árra, se nem jutalma, a Mojses törvénye megtartásának, valamint ezt gondolták a sidok, hanem az ingyen valo ajándékja, az Isteni irgalmaságnak, a melyet meg ígérték Ábrahámnak, és mind azoknak kik

ötet követik hitében, az Apostol elleniben teszi az ígéretet. atörvénynek, és világosan azt mondgya, hogy ha az örökség atörvény által adatatnék, az ígéret semmivé, és haszontalanná lenne, leheté nagyob ingyen valo ígéret, mint amellyel az Isten arra igéri magát, hogy a maga Fiában meg áldgya a nemzeteket, meg szenteli, és örökséget ad nekik, annak érdemire valo nézve, érdemek, melyek az ő kegyelmének ajándéki, mind a főben, mind atagokban.

K. Miért mondgya szent pál hogy atörvény az által hágasokért tétettet?

F. Azért, hogy meg üsmértesse velünk hogy a törvény nem azért adatot, hogy bé töltse az ígéretet, vagy hogy meg szentelje, és az üdveségre vezesse az embereket., hanem hogy meg üsmértesse vélek avétket, a melyben esnek ha azt által hágják, és hogy meg mutassa nekik, gyengeségeket, és romlandóságokat, és nem azért, hogy kegyelmet adgyon, avétek el kerülésire, *atörvény által üsmértem meg avétket*, mondgya másut az Apostol, *mert akivánságot nem tudnám, ha a törvény nem mondaná. ne kívány.* rom. 7. 7.

K. A törvény mindenkorá adatot volté?

F. Tsak egy időre adatot volt, és tsak addig a még Ábrahámnak az a Fia el jöne, a kinek tétetet volt az ígéret a mi pedig az ígéretet illeti, annak nints határja, mert annak akristusban kellették bé telni, a ki örökké meg marad, és a meg ígért jók, örökösök, a mely jokot pedig atörvény adot, ideig valo jók valának.

K. Magyarázd meg, amit az Apostol mond, hogy atörvény aközben járó által adatot.?

F. Az Apostol azt akarja velünk meg értetni, hogy atörvény sokal aláb valo az ígéretnél., meg bizonyitom; az Isten részéről, az embereknek. atörvény az Angyalok által adaték, a kik az ő képit viselték. és egy közben járó által, olyan mint Mojses, aki anép résziről munkálodék, a midön pedig az Isten kötést tett amaga Fiával. az Ábrahám személyében. ót közben járó nem vala, annak oka ez, hogy ez a kötés tellyeségel ingyen valo ígéretből álván. nem volt szükség a közben járóra, aki nem szükséges ót, ahol tsak fél rész vagyon. aki tsak épen azt igeri meg adni, a mi az övé, és ami tsak ő tölle füg.

K. Miért mondgya szent pál, hogy a közben járó, nem tsak egyé. az Isten pedig egy?

F. Mert nem szükséges a közben járó az olyan kötesben, ahol valaki szabad akarattyából kötelezdi valamire valakinek magát, és azt igéri hogy véle jót téssen, tsak épen abbol az indulatból hogy ötet szereti, az Isten tsak egyedül kötelezdi magát a Fiának tett ígéretben, hogy neki adgya örökségül az egész nemzeteket. ígéret, mely oly meg változhatatlan, és oly örökös, mint maga az Isten, de másként is, közben járó nem kívántatik, az Isten, és amaga Fia közöt, akinek teszi az ígéretet, mert véle egy Isten lévén, köz nem adatik, az Atya, és a Fiu közöt,

K. A törvény nem ellenkezik tehát az Isten ígéretivel?

F. Eppen nem mondgya szent pál, *mert ha törvény adatot volna mely meg elevenithetne, bizony atörvényből volna az igazság*, és ugy az ellenkeznék az ígérettel, de anem lehet, mert amint az Apostol mondgya, *az irot törvény, mindeneket abiün alá rekesztet, hogy az ígéret, a Jesus kristus hiti által adatnék a hívöknek*, az Apostol azt mondgya meg másut, *atörvény pedig bé jött, hogy a biün bövölködnék*, rom. 5. 20. ebből ki tettzik világosan, nem hogy igasságot adot volna, vagy semmivé tette volna az ígéretet, söt még ennek bé töltésire szolgált, a bűnnek bövölködése által, amelyet okozot, noha atörvény magában szent vala, mert meg tekintetvén az emberel amaga romlását. azzal meg alázta, és meg éreztetvén véle hogy mitsoda szüksége volna ameg váltora, és a meg szabaditora. arra vivé ötet, hogy az Istenhez fordulna, és kérne tölle hathatobb orvoságot a törvénytől, a mely akristusban valo hitt, és azö kegyelme, amely

nélkül Ádámotl fogvást, világ végezetig semmi féle ember nem üdvezülhetet, se soha nem üdvezülhet.

Évangyélium

szent luk. 17. 11.

És lön midön Jérusálemben menne. által mene samarián, es Galilaeán. és mikor bé menne egy kastélyba., eleiben jövének tiz poklos férfiak, kik távul meg állának, és fel emelék szavokat mondván, Jesus Mester. könyörűly rajtunk, kiket hogy meg látá, mondá, menyetek el mutassátok meg magatokat, a papoknak, és lön midön mennének, meg tisztulának, egy pedig közüllök, hogy látá hogy meg tisztult, vissza tére, nagy szoval magasztalván az Istent. és orczájára borula az ő lábai előtt, hálákot adván, és ez samaritanus vala, felelvén pedig Jésus, mondá nem de tizen tisztultaké meg, és akilente hol vagyon, nem találtatott aki meg térne és ditsőséget adna az Istennek, hanem tsak ez idegen nemzet. és mondá néki, kely fel, meny el, mert ate hited, meg szabadított téged.

Magyarázat

K Ezek atiz poklos férfiak miért valának mind együt?

F Az ő egy eránsu nyavalyályok egyeztette vala meg őket egymással, akik nyomoruságban, vannak, mint egy vigasztalás azoknak., a midön hasonló nyomoruságban lévőkel vannak, de azt is el mondhatni, hogy jelentik az olyan bünösöket, akik egy társaságra adgyák magokat. az olyanokkal. akiknek vélek egy aránsu hajlandóságok, és elméjük vagyon., hogy egy mást meg tarttsák rossz kivánságokban. a rossz példával, melyet egy másnak [egy-másnak] adnak, ugyan eszerént is egyeznek meg egy másal hogy az Isten szolgait üldözzék, és hogy meg fojtsák ha lehetne a jó erköltsöt, és az igazságot, amelytől egy aránt el távoztak, mert azokban láttyák rendeletlenségeknek kárhoztatását, holot azért kellene esze adni magokat, valamint atiz poklosok. hogy fel szóval kiáltván, akristushoz, meg nyerhetnék tölle lelki betegségekből való meg gyógyulásokat.

K. Miért állának távul akristustól., mikor fel szóval kérék meg gyógyulásokat.?

F Mert nem vala szabad a poklosoknak az egészségesekhez közelíteni, és senkivel nem társalkodhatának. ezek jelentik az olyan bünösöket, kik valóságban meg bánván rendeletlenségeket, magokat belső képen méltatlanoknak tarttyák. és ezen okból, a szent oltártól, el távoznak, és magokat el vonják a szentségektől. egy ideig, a lelki atyának jóvállásából, és az Istenhez kiáltanak szivekből, hogy irgalmaságot nyerhesenek, és penitentiát tartván; hasznal részesülhesenek a szentségekben

K. Az üdvezítő miért nem gyógyítja meg ezeket a poklosokat, minek előtte a papokhoz küldené, és meg gyógyítja őket. midön oda mennének.?

F Azért hogy meg próbálja az ő hiteket. és nekünk meg mutassa hogy az Isten tsak azoknak adgya kegyelmét. kik engedelmeskednek akaratinak, kik híven követik az Anyaszent egyházban való rendelését. kik erős bizodalommal vannak hozzája. kik ahoz készülnek, hogy akarattját vehessék. és azért életeket meg változtattják, el hagyván rossz szokásokat, és el kerülván a veszedelmes társaságokat. és avilág szeretőköt.

K Nem gyógyíthatta volna meg, ha a papokhoz nem küldötte volna is?

F Igen is meg gyógyíthatta volna, valamint meg gyógyította midön utban volnának. de meg akará nekünk világosan mutatni a rendet, melyet akara szabni az Anyaszent egyházban, úgy

mint, hogy csak a papok által bocsása meg vétkeket. mert ha szinte a papok eszköze nélkül meg bocsátta is némelykor vétkeket. valamint meg gyógyította ezeket a poklosokat minek előtte a papokhoz mennének, de akkor is úgy bocsátta meg, ha látta, szándékunkot az egyházi szolgákhoz való engedelmességre.

K Mit tanulhatunk annak apoklosnak példájából aki vissza tért mihent meg gyógyulását érezte, hogy azért hálaadást adgyon akristusnak.?

F Azt tanulhattuk, hogy a midőn valamely kegyelmét veszük Istennek. a leg első, és leg nagyobb kötelességünk a, hogy azért alázatosággal. adgyunk hálaadást neki, és dicsőítsük őt, a kegyelemért való hálaadásért. többet is várhatunk magunkra, ahálá adatlanság szent Bernárd szerint, olyan mint a meleg szél, mely el szárazította, és el fagyaztatta az Isteni irgalmaságoknak eredetét, a mely követte volna hozzánk való folyását, ha hála adok lettünk volna, az Istennek nincsen semmi szüksége javainkra, de nekünk véghetetlen szükségünk vagyunk ö szent Felségire., ami hála adóságunkért veszük tehát az ö kegyelmének áldását, de az a hálaadás kegyelem, és azt kérni kell az Istentől. ha hajlandóságunkot érezzük a hála adatlanságra, az irás fel teszi, hogy ez apoklos, samaritanus, és idegen vala, azért is volt, mind alázatosabb, mind hála adob, mert idegen lévén, magában meg üsmérte hogy az a kegyelem nem illette őt anyira, mint atöbbit, ellenbe pedig a több kilentz poklosok sidok lévén, azt gondolák hogy azal ö nekik tartoznak. ez is vala a sidok természete, hogy magukat úgy tekintették, mint olyan népet. akinek több része vagyunk az Isten kegyelméhez mint atöbb embereknek, ugyan ezért is valának olyan irigységel, amidőn látnák, hogy a pogányoknak is hirdetik az Évangéliumot, mivel az eredete ahálá adatlanságnak., és az irigységnek, az a belső kevélység, a mely azt gondolja, hogy mindenel tartoznak neki, és amely mindeneket meg vett, hogy hála adok lehessünk, legyünk alázatosok, el hitetvén magunkal, hogy az Isten nekünk semivel sem tartozik, tekintjük magunkot, mint idegeneket Isten előtt. és irgalmasággal fog reánk tekinteni.

K. kire esik még a kristus panaszkodása, melyet tett a kilentz poklos hála adatlanságokról.?

F Sok számú olyan keresztyénekre., kik meg szabadítván a külső nyomorúságoktól. ahálá adatlanságnak betegségibe esnek, a mely veszedelmesebb a nyomorúságnál, amidőn pedig valamely veszedelemben. vagy betegségben vagyunk, akoron buzgósággal imádkozunk, másokat is imádkoztatunk. és jövőre szép dolgokat teszünk fel magunkban., de mihent az Isten segítségiből, meg szabadulunk a veszedelemtől, el felejtyük minden jó szándékunkot, és ígéretünket, és ismét, szokás szerint való életünkhöz fogunk, nem gondolkodván arról, hogy meg hálállyuk életünk meg jobbításával., az Isten joságától vett kegyelmet, mondgyunk hasonlot, alelki nyomorúságokról., mitől vagyunk, hogy olyan gyakorta esünk vissza vétkekben, hanem attól, hogy minek utánna, atett vétkeinkért bocsánatot, és kegyelmet vettünk volna, Istentől, azokat mindgyárt el felejtyük, és az ilyen hála adatlanság által. sokal rosszabb állapotban esünk az elsőnél

KÁNTOR SZEREDÁJÁN-

Imádság

Enged meg uram, alázatos könyörgésire tselédidnek, hogy a szivek a vétektől el távozzék, amidőn el távoztatták a rend szerint való eledeleket testektől; a mi urunk J. k.

Epistola.

Esdras 2. könyv. 8. 1.

Es el jöt vala ahetedik holnap, az Izrael fiai pedig az ő varasokban valának, és egyben gyüle az egész nép, mint egy férfit, avizek kapuja előtt való utzára. és azt mondák az irás tudok Esdrásnak, hogy elő hozná a Mojses törvénye könyvét, melyet parantsolt vala az ur Izraelnek, elő hozá azért Esdras pap, atörvényt, aférfiak, és az aszszonyok sokasága eleibe. és minnyájoknak., akik érthetik vala, ahetedik honak első napján, és olvasa abból nyilván az utzán mely avizek kapuja előtt vala, regeltől fogva délig, a férfiak, és aszszonyok. és börtsek előtt, és az egész nép fülei, figyelmetesek valának a könyvre, fel állá pedig az irás tudó Esdrás egy fa garáditsra, melyet a szollásra tsinált vala, és mellette állának matatiás, és semeia és Ania, és uria, és Heltzia, és Maásia. jobbra felől, és bal felől fádáia, Misael, és Melkia, és Hásum, és Hasbadana, zakaria, és mosollam, és fel nyitá Esdrás a könyvet, az egész nép előtt, mert az egész népen ki lattzik vala, és mikor azt fel nyitotta volna, fent állá az egész nép, és álda Esdrás nagy ur Istent, és felelé az egész nép. Amen, Amen. fel emelvén kezeit, és meg hajlának, és imádák az Istent, artzal borulván a földre, Josue pedig, és Bani, és Serebia, jamin, Akkub, septai, odia. Maásia, Czélita, Ázárias. jozabed. Hanán, fáláia, a leviták tsendeséget szereznek vala anép közöt, atörvény halgatására, anép pedig helyén áll vala, és olvasának az Isten törvénye könyviben. világosan, és nyilván, hogy meg érthetnék. és meg érték mikor olvastatnak, mondá pedig Nehemiás, (:ő az Atersata:) és Esdrás, pap. és irás tudó, és a leviták magyarázván az egész népnek,: Meg szenteltet napja ez a mi urunknak, Istenünknek. ne szomorkodgyatok, és ne sirjatok, mert sir vala az egész nép, midön hallaná atörvény igéit, és mondá nekik, menyetek el, és egyetek kövért, és igyatok édest, és külgyetek részeket. azoknak, kik nem készítettek. magoknak, mert az urnak szent napja vagyon., és ne bánkodgyatok, mert az ur öröme a mi erőségünk.

Magyarázat

K Mit tanulhatunk a sidó nép példájából. aki arra kéré a irás tudó Esdrást hogy olvasná el neki az Isten törvényit?

F Ez a példa sokakat szégyenbe hoz amostani keresztyének közül, kik olyan tudatlanságban élnek, nem tudván a vallásnak leg főveb, és leg szükségeseb részeit. és akik oly keveset gondolnak mind azal; a mi az üdvéseket illeti, az ó testamentum vala a sidók rende, az új pedig amiénk, tartozának a Mojses törvénye szerént élni, mi is tartozunk élni az Évangélium szerént, azok a sidók. képei, és árnyéki valának a keresztyéneknek, mind azon által, egy irás tudó eleiben gyülekeznek, és kéri hogy tanítsa őket, a keresztyének pedig egész életekben sem gondolkodnak arról. hogy az olyanokhoz menyenek kik azért rendeltettek az Anyaszent egyházban. hogy őket tanítsák. az Évangéliumi igazságokra., és az Isten uttyan való járásra, lelete ennél nagyobb gondolatlanság, vannak pásztorok. és doktorok, de majd senki sem gondolkodik arról, hogy azt meg tanulhassa, miképpen kerülhesse el az örökös veszedelmet. és üdvezülhesen. sőt még a midön apásztorok prédikálják az igazságokat, nem halgattyák őket, hát még hogy oktánák magokat a szent könyvekből. és hogy halgatnák azokban. az örökös pásztor szavait.

K. Mit tselekedék anép, a midön Esdrás fel nyitá a törvénynek képít,?

F Az egész nép fel állá, atörvényhez. és az Isten igéjéhez való tiszteletéből, ugyan ezen okból kelnek fel mostanában is a midön az Évangéliumot kezdik olvasni a mise alatt, mivel ahiveknek úgy kel magokat tekénteni mint szolgálókat, kik fent álva halgattyák az urok

parantsolatit, hogy hamaréb vihesék azokat végben., amidön az Évangéliumot olvasák. akor akristus maga szól hozánk, és elönkben adgya szent akarattyát, kövesük azt gyorsaságal, akár mit kíványon töllünk.

K Mire tanit minket Esdrás, a ki az urat meg áldgya, minek előtte az olvasást elkezdgye.?

F Ezel, igen nagy példát ad elönkben, hogy mi is az Istenhez emellyük szivünket, minek előtte az ő igéjének olvasásához, és más egyéb tselekedetekhez fogunk. imádván ötet, mint mindennek kezdetit és végét, kérjük a szent Léleknek meg világosítását, és segítségét, amely nélkül semi hasznost nem tselekedhetünk az üdveségre, egyeztesük meg lelkünket, és szivünket akristusal, akinek nevében kel tseleknünk szent pál szerént mind azt, valamit tselekeszünk, ditsérni kel az Istent, és meg hálálni néki mind azokat akegyelmeket. a melyeket vettünk az ő jószágától, kérjük hogy azokat tarttsa meg, és nevelye bennünk,

K. Mitsoda elmével halgatá anép, atörvénynek olvasását?

F Az irás azt mondgya, hogy az egész nép sir vala. a midön hallá a törvénynek igéjét. ugy anyira, hogy Esdras. és a leviták kételenitetének a népet vigasztalni, hasonlo dolgokat kellene okozni a sziveinkben, az olvasásoknak, és az igeknek, a melyeket hallunk, de sokan akeresztyének közül, oly keveset gondolnak az igazságokal., hogy minek utánna azokat hallották, vagy olvasták volna, azon keménysegeben maradnak mint annak előtte, mi okozta azt a meg keményedést, hanem avilági szeretet, mely a szivekben uralkodik, és tsak a földi jókót kedvelvén, a menyeeikkel nem gondolnak,

K. Mitsoda okal akará Esdrás meg vigasztalni keserüségében?

F Elejekben adá, hogy az a nap szent volna, és az urnak szenteltetett, és azért örömben kel lenni, az Anyaszent egyház, elönkben adván ezt apéldát, meg érteti velünk, hogy vagyion ideje a szomoruságnak, és ideje az örömnnek, a nagy böjt, akántorok, avigiliak. olyan idök. a mellyekben ahiveknek penitentzia tarto szomoruságban, és sirásban kel lenni, ellenben pedig ahusveti idök, olyanok, a melyeket belső, és lelki örömben kel tölteni, meg hatván sziveket azok atsudák, amelyeket az Isten tett üdveségekért. olyan idök, amelyekben amenyei tárház meg nyitatik, és a menyei kints azokra hintetik, akiknek elegendő tiszta szivek vagyion hogy azt be vehessék, az, akegyelemnek, és az áldásnak ideje, a melyben, a földön lévő igazaknak meg kel egyezni amenyeieikkel, hogy együt ditserhesék az Istent.

K. A midön Esdrás azt jovallá anépnek. hogy egyék kövér hust, és uj bort igyék, és reszeltesse azokbol azokat akiknek nintsen, az Anyaszent egyház mitsoda oktatást akarja hogy vegyünk ezekből magunknak.

F Azt akarja ezekel meg mutatni, hogy mi formában kel az innepeit meg szentelni, ez által arra int, hogy legyünk abban az állapotban., a melyben méltán ehesünk a szent áldozatbol. melyet ajánlanak a mi oltárinkon, táplállyuk lelkünket a makula nélkül valo báránynak testével, igyuk, az érettünk ki ontot vérit, hogy a lelkünk tápláltasék akegyelemel. melyet azokban ad nekünk, azt is meg láthattjuk ezen példából, hogy a midön enni adunk jó akaroinknak, és atyánk fiainak, tsak az atyafi szeretet. abékeség. és az egyeség meg tartásának kedviért kel tselekedni. és nem a mértékletlensegnek, és adorbézolásnak kedviért, a mellyek nem illenek akeresztyénekhez, de akor is, a sok költséggel kárt nem kel tenni a szegényeknek. hanem tisztességel, mértékleteséggel, és keresztyéni modon menyen végben avendéglés, és hogy a szegények akik eleget nem tehetnek szükségéről, leg aláb az olyan vendégségben., valamely könyebülésit vehessék nyomoruságoknak, valamint erre inté Esdras a sidokot.

Évangélium.

szent Mark. 9. 16.

Es felelvén egy a sereg közül. mondá, Mester hozád hoztam a fiamot kibem néma lélek vagyok. ki valahol ötet meg ragadgya. le tsapja ötet, és tajtékozik, és a fogait tsikorgattya, és el szárad, és mondám atantványidnak hogy ki üznék azt, és nem tselekedhették, ki felelvén nekik mondá. oh' hitlen nemzettség, meddig leszek nálatok, meddig szenvedlek titeket, hozátok hozám ötet, és el hozák ötet, és midön látta volna ötet, alélek mindgyárt meg haborittá ötet, és a földre vettvén, fetreng vala tajtékozván, és kérdé az attyát, menyi ideje vagyok hogy ez esett rajta, amaz pedig mondá, gyermekségétől fogva, és ötet gyákorta atüzbe, és a vizekbe vetette, hogy el vesztené ötet, de hamit tehetz. segély bennünket, könyörölvén rajtunk, Jesus pedig mondá neki, ha hihetz. mindenek lehetségesek ahivöknek. és azonnal fel kiáltván agyeremek attya, köny hullatásokkal mondá, hiszek uram, segéllyed az én hitlenségemet. és midön látná Jésus az egybe futo sereget, meg fenyegeté a fertelmes lelket, mondván néki, siket, és néma lélek, én parantsolom néked meny ki belölle, és többé beléje ne meny. és fel kiáltván, és igen szaggatván, ötet, ki mene belölle. és lön mint a hólt, ugy hogy sokan mondanák hogy meg holt, Jésus pedig akezét fogván, fel emelé ötet, és fel kele, és mikor bé ment volna aházba, a tanitványi kérdék ötet tikon. miért nem üzhettük mi ki azt. és mondá nekik, ez a néma, semmivel ki nem mehet., hanem tsak. imádságal. és böjtöl.

Magyarázat

K. Mit jelent az a nagy erőszakal való küszködés a melyet téssen az ördög hogy ki ne menyen az iffiubol a kibem anyi esztendökig lakot, és akit süketté, és némává tette vala

F Ez a példa meg mutattya hogy mitsoda nehéz elhagyatni az ördögel az olyan lelket, akit birt, arosz szokások által, arra szükséges akegyelemnek hatalmas munkája, nagy erőszakot kel vennünk rosz kívánságinkon. hogy azokat meg zabolázhasuk, és arra a szabadságra viszá mehesünk. a melyekben az Istent szolgálhasuk. szeretettel. szabadság. a melynek erejét. az üdveségnek ellensége igyekeznek el rontani. hogy a maga, és arosz kívánságoknak rabjává tévén a lelket, azok azt a vétékre vigyék.

K. Mitől vagyok. hogy azt az ifiat az ördög hol atüzben. hol a vízben vetvén, se meg nem egétte, se a vízben nem ölte. hanem tsak a veszedelmin igyekezet?

F Mert az ő dühössége meg lévén határozva, tsak anyiban vagyok hatalma rajtunk. a menyiben az Isten azt néki meg engedi. jóbnak tsak egy juhát sem ölhette volna meg, ha arra engedelmet nem vett volna. ordíthat. mint egy oroszlány, ugathat mint a komondor, de lántzon lévén, senkit el nem nyelhet., se senkit meg nem sebesíthet mást, hanem aki hozája közelit, *állatok ellene az ördögnek*, mondgya szent Jakab. *és el szalad tölletek, közelittsetek az Istenhez, és hozátok közelit.* 4. 7. 8. meg örizvén minket, hamiságától. egyedül az Istentől. kel félünk, és nem az ördögtől. ami hüségtelen. és hitlenségünkkel engedgyük néki lelkünkben való menetelét, mivel, ha hivek volnánk az Istenhez, egy haj szálát. sem vehetne el fejünkről.

K. Mitől vagyok hogy az Apostolok akik hatalmat vettek volt, atsuda tételekre. meg nem gyógyíthaták ezt az ifiat?

F Az ő hiteknek gyengesége okozá azt, ugy valamint a mi hitünknek, és bizodalmunknak kitsinysége, meg akadályozza az Isten kegyelmét, és kénszeritti is még némelykor arra, hogy viszá vegye töllünk adományát.

K. A kristus miért szolla olyan keményen az Apostolokhoz,?

F Azért hogy meg gyógyítaná őket hitlenségekből. valamint egy olyan orvos aki abetegnek keserü orvoságot ad, hogy meg gyógyíthassa. eszerént bánik akristus a bünösökel, akiket meg akar téríteni, fel indította benne alélek üsméretnek dorgálásit, és keményen bánván vélek betegségeket. jóságokban. való kár vallásokat, és nyomoruságokat küld reájok, amelyek kegyelméből üdveségekre szolgálnak, ámbár azok nékik igen keményeknek, és keserüeknek láttassanak is lenni.

K. Miért monda akristus. hogy minden lehető annak a ki hiszen?

F Meg akará ezel mutatni az Apostolinak kitsiny hitüéseket, mivel ha anyi hitek lett volna. a mint kívántaték, meg szabadíthatták volna az ifiat agonosz lélektől. az olyan aki, élő és tekéletes bizodalomal való hittel hiszen. annak mint egy kezében vagy az Isten minden hatosága, és semmi nem lehetetlen néki, de az unadalom a melyel vagyunk az üdveségi dolgokhoz, és a mi lágyságunk hogy meg gyözüik az akadályokat, melyek az Isteni szolgálatban találatnak. a mi kevés állandó, és álhatatlanságunk a jóban, melyet az ő ditsőségére akarunk kezdeni, mind ezek ahitlenségtől jönnek. minden lehetetlennek láttzik nékünk, mert magunkban igen bizván, magunkal azt el nem hitettük, hogy ha magunktól semmit nem tselekedhetünk. is, de mindent tehetünk akegyelemnek segítségivel. tsak egyedül az Istentől várjunk tehát mindent akristus által, élő hittel kérjük azt tölle, a mi nélkül szükölködünk, kérjük hitünknek nevelésit, és alhatatoságal könyörögjünk, és nem tsak meg lehető lesz nékünk minden. de könnyüis lesz, a kristus járma nékünk kedves lészen, és az ő terhe könnyü.

K Mint hogy az iffiunak az atya hitt a kristusban. miért kéré tehát hogy segítse hitlenségiben?

F Mert nem méré azt tartani maga felöl hogy meg érdemlené hitiért meg nyerni kérésit, ezért is kéré. hogy segitené meg hitének gyengeségit. agyengének, kételkedőnek, és tétovázónak hitet, agonosz lélek, hamar fel fordította hogy ha tsak akristus kegyelmét nem kéri segítségül., *hittel kérje pedig* mondgya szent Jakab, *semmit nem kételkedvén, mert aki kételkedik, hasonlo atenger habjához, mely a széltől meg indíttatik, ide s'tová, hányattatik, ne állítsa tehát az ilyen hitü, hogy valamit nyerjen az urtól.* 1. 6. 7.

K. Mit jelent nékünk ez az ifiu a ki sok esztendőig az ördög hatalmában lévén, más képen onnét meg nem szabadulhatot, hanem az imádság, és a böjt által,

F Azt jelenti, hogy az olyanok, kik régi vétkes szokásokban vannak. fő képen a mértékletlenségben, és atisztátalanságban, különös szükségek vagy arra, hogy azon rabság alól. ki szabadíttassanak, hogy az imádságal, és aböjtel., a penitenzia tartásra adgyák magokat, sanyargassák, és meg büntessék. abünös testet. mint olyan ezközt, a melyet az ördög rosra fordította, ez a gonosz lélek. a mi tagjainkot, és rosz kívánságinkot veszi ezköszül, hogy azokal kísérttsen, a midön mi is azoknak engedünk, és kényeztettyük, hogy pedig meg gyözhesük. és el üzhesük. azt a gonosz lelket, leg jobb modgya, a, hogy arosz kívánságokat meg sanyargasuk, és a testet apenitenzia tartásnak szolgálattya alá vessük.

KÁNTOR PÉNTEKIN

Imádság

Kérünk mindenható Istenünk tégedet, segíts meg minket, és amidön testünköt böjtöltettyük. méltóztassad táplálni lelkünket, parantsolatidnak végben vitelével, kérünk tegedet a mi urunk. J. k.

Epistola.

oséás prof. 14. 2.

Térj meg Izrael ate uradhoz Istenedhez, mert el estél ate hamiságodban. vigyetek igéket magatokal. és térjete az urhoz, és mondgyátok néki, minden hamiságot végy el, vedd bé ajót, és ajakink borjait néked adgyuk, assur nem szabadit meg minket, lora fel nem ülünk, se nem mondgyuk többé, a mi Istenink, a mi kezeink alkotmányi, mert abenned valo árván könyörölsz, meg gyógyitom az ő romlásokot, szeretem őket jó akaratból, mert el fordult az én haragom ő rollok, én mint aharmat, Izrael virágozni fog mint a lilium, és a gyükere, meg foganodik mint alibanusé, nevednek az ő ágai, és léssen aző ditsősége, mint az olaj fáé, és az ő illattya, mint alibánusé, meg térnek, le ülven az árnyékan. buzával élnek, és virágoznak mint a szőlő, az ő emlékezete, mint alibanus bora, Efraim, mire többé nékem abálványok, én meg halgatom, és én igazgatom ötet. mind a zöddellő jegenye fát, én általam találtat meg. ate gyümölsöd, kitsoda bölts, és érti ezeket, értelmes és tudgya ezeket. mert igazak az ur utai. és az igazak járnak azokon, az engedetlenek pedig el esnek azokon

Magyarázat

K. Mitsoda modot ád nekünk a proféta, arra, hogy meg engesztelhesük az Isten haragját, amidön ostorát botsáttya reánk?

F Azt a modot adgya, hogy valóságal térjünk meg az Istenhez, *mert ami gonoszságunk, ejtet minket, a nyomoruságokban.* az ostorozás akor szünik meg, amidön ellene mondunk avéteknek, melyek azt okozták, avéteknek pedig ugy mondunk ellene, ha szivünköl meg térünk, de mint hogy mi magunktol, semeg nem térhetünk Istenhez, se avétket el nem hagyhattuk, kegyelme nélkül, azért, ő azt akarja, hogy abünös meg alázván magát. meg vallya előtte igazán vétkeit, és kérje azon, hogy azokat meg botsása, és töröllye ki szivéből, leg elsőben is azt kel tehát tselekednünk. hogy magunkot vétkeseknek üsmervén, vallyuk meg az egyházi szolgálkban, büneinket, aminden ható orvosnak, és kerjük, hogy azokat töröllye el maga.

K. Miért mondgya a proféta, vedd bé ajót. és néked adgyuk az ajakink áldozatit?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy az olyan bünös, a ki nem kezd az Istenhez térni, semit olyat néki nem ajálhat a mi kedves légyen, se semit olyat nem tselekedhetik. mind adig még gonoszságában meg marad; de mihent a kegyelem meg szabadittya a nyelvét, hogy vallást tehesen vétkeiről, és nyomoruságáról, az a vallás, ugyan maga, olyan ajándéké léssen, amelyet ajánlhattya néki, mivel ő meg nem veti atöredelmes és alázatos szivnek áldozattyát, de a proféta szerént, szükséges. hogy a vallás tételt ahálá adás kövesse, hogy pedig háláadatlan ne legyen meg szabaditojához, meg kel köszönni a meg térésnek drága kegyelmét, hogy lehesen ujjabbakot is nyerni,

K. Mit jelentnek még azok a szók. a melyeket abünösel mondattya a proféta, nem várunk többé segittséget Assurtol. se lovainkban. nem vettyük reménségünket?

F Ezek azt tészik, hogy meg térése után, nem veti reménségit a teremtet állatban, mint annak előtte, se többé nem bizik az emberi segittségben, ebből meg láthattyuk, hogy meg térésünket. ne tulajdonittsuk. a magunk erejének, se annak kezdetit, se végit., hanem a kegyelemnek, amely egyedül tselekedtetit velünk ajót, melyet tselekeszünk, és tsak Istentől kel várunk meg igazulásunkot. és a nyomoruságokból valo meg szabadulásunkot, a melyeket okozta avétek, hogy ha valóságal meg térünk, azt fogjuk mondani az Istennek,, valamint az Izraéliták. tellyes

szivünköl lelkünköl, hogy többé nem akarunk magunk kezeivel tsinált bálványoknak szolgálni. és abban a szándékban vagyunk. hogy tsak egyedül az Istent imádjuk, szeresük, és szolgálljuk, és ellene mondjuk a roszt kívánságoknak, melyek bálványi szivünknek, az ilyen szándék pedig, az Isten irgalmaságára légyen építve, aki meg könyörül, az olyan árván, aki tsak ő benne bizik, a ki minden dolgát ő reája hagyta, a ki minden nyughatatlanságit ő eleiben terjeszti, és aki mindent, tsak ő tölle vár.

K. Mit jelentnek azok a földi jók, melyeket bőséggel ígér Isten az Izraélitáknak kik hozzája meg térnek.?

F Jelentik akegyelmet, és az áldást, amelyeket bőséggel hinti az Isten azokra, kik az ő parantsolatának uttyan járnak, meg gyógyítja lelküknek sebeit. szeretetét adván beléjük. mert tsak épen jószágából szereti őket, és nem azért hogy meg érdemléne, le bocsátja reájok szent lelkét, valamint Isteni harmatot, hogy termékennyé tegye szivekben ígését, és abban keresztyéni jó erköltsöket formályon, a melyek aliliumhoz, az olaj fahoz, és a szöllöhöz hasonlítatnak, mert azok a kristusnak jó illatját el hintik, hogy azok a szivben tisztaságot, ártatlanságot, és kegyeséget teremtsenek, és hogy táplálják erősítsék, és vígasztalják alekét.

Évangélium.

szent luk. 7. 36.

Kért vala pedig némely ötet a farisaeusok közül, hogy véle ennék, és bé menván a farisaeus házban. le telepedék. és imé egy aszszony állat. ki avárosban bünös vala, hogy meg érté hogy le telepedet volna. a farisaeus házában, hozta alabastromot kenettel. és meg álván hátul alábainál, köny hullatásokal kezdé öntözni lábait, és fejének haj szálaival. töröli vala. és tsokolgattya vala lábait, és akenettel keni vala, látván pedig a farisaeus aki ötet hitta vala, szolla ő magában. mondván, ez ha proféta volna, tudná bizonyal kitsoda. és mi némü aszszony állat aki ötet illeti, mert bünös, és felelvén Jesus mondá néki, Simon vagyon valami mondásom hozád, az pedig mondá, Mester mond el, két adossa vala egy költtsön adonak, egyik ött száz pénzel tartozik vala, és amásik ötvenel. nem lévén azoknak a honnét meg adnák, meg engedé mind a kettőnek. azért melyike szereti ötet inkább, felelvén simon mondá. vélem hogy az, akinek többet engedet el. öpedig mondá néki, igazán itéléd. és fordulván az Aszszony állathoz, mondá simonnak., látodé ez Aszszony állatot, bé jöttem aházadba, vizet a lábaimnak nem adtál, ez pedig köny hullatásokal öntözte alábaimot., és haj szálaival törölte meg, tsokot nékem nem adtál. epediglen miolta bé jöt, meg nem szünt tsokolgatni lábaimot. olajjal a fejemet meg nem kentéd. epedig kenettel kente meg a lábaimot, ez okáért mondom néked. meg bocsátatnak. néki sok bünei, mert igen szeretett, a kinek pedig kevesebb bocsátatik meg. kevesebbé szeret; mondá pedig az aszszonynak., meg bocsátatnak néked büneid, és a kik együt le telepedtek vala, kezdének mondani ő magokban., kitsoda ez, aki még a bünököt is meg bocsátja. mondá pedig az aszszony állatnak, ate hited meg szabaditot téged. meny el. békével.

Magyarázat

K. Az Anyaszent egyház mivégre olvastattya nekünk amái Évangéliumot,?

F Hogy előnkben adgya, apenitentzia tartásnak tekéletes formáját, abban az aszszonyban., akinek meg téréséről emlékezet vagyon, ez akristushoz, a mi lelki orvosunkhoz mene, mihent meg tudá hol létit, ebéd közben mene eleiben. nem vigyáztván arra, hogy mit mondhatnak mások felölle, se attol nem tartta, hogy mit gondolhatnak akevély farisaeusok kik a kristusal

valának, hanem lábaihoz borulván, azokat köny hullatásával mosogató, és hajával törölgeté, meg tsokolgató, és azokra kenetet tölte,

K. Mit tanulhatunk mi mind ezekből?

F Azt tanulhattuk, 1. hogy egy bűnösnek, csak egy szem pillantásig sem kel. halogatni meg térésit, amidőn a kegyelemnek indulatját érzi magában, hanem ezt az aszszonyt kel követni. akit, se az emberi tekintet, se egyéb akadály meg nem tartoztatta., hogy a kristushoz ne menne, mihent meg tudható, hogy egy farisaeus házában volna, az ember nem ura, se az időnek, se a kegyelemnek, és talán nem is léssen több azon a szem pillantáson kívül, a melyben, az Isten maga szólította, hogy ha azt, valaki el mulattya, tarthat attól, hogy mindent el vesztes, és az Isten is eltávozzhat tőle.

2. Az a szent szemérmelenség, valamint egy Atya mondja, a melyel nem tartja anyi asztalnál lévő emberek eleiben menni. oly alázatosággal, meg mutatta az olyan bűnösnek, aki az Istenhez akar térni, hogy ne szégyenelje a penitencia tartást, és mindenek láttára helyre hozni a botrányt, melyet okozott vétkeivel, ez a példa pedig kárhoztatta. vétkes félékenységig azoknak. a kik szégyenlik követni, hivatalyokat. tartván attól. hogy az emberek ne beszéljenek felőlük, vagy helyben ne hagyják tselekedeteket.

K. Honnét vagy az a sok emberi tekintet, a melyek anyi sok keresztyének vannak avilághoz, és amelyek meg tartoztatták őket. a penitencia tartásnak uttyában

F Az, az ő kevés, hittektől, kevés Isteni félelmeiktől, és szereteteiktől vagy az. hogy ha élő hittel hinnők avilágnak semmi voltát, az Isten ítéletit. az örökös büntetést, és jutalmat, sokal inkább keresnek az Istennek kedvét, mint sem avilágét. hogy ha félénk az Istentől, attól is félénk hogy kedvetlenségiben ne esünk, és haragjában ne legyünk. és ha az ő szeretete uralkodnék szívünkben, semminek tartanak. a világ gyűlöletit.

K Magyarázd meg, még a több részeit is ennek a bűnös aszszony penitencia tartásának?

F Egy valóságos penitencia tartónak szükséges, valamint ez az aszszony tselekedék, akristus háta megé állani, érdemtelenség tartván magát eleiben menni, boruljon az ő lábaihoz. és magát mindeneknél alább valonak tartván, sirassa vétkeit, suhajtozzék töredelmes alázatos szível, hintse lábaira köny hullatását, könyorületességgel lévén a szegényekhez, akik akristusnak lábai, törölje meg azokat hajával. az az, segítse azokat. a szükségben felyül valoból, melyet jelenti ahaj, hintsen keneteket azokra, könyörögven érettek, és jó példákat adván nekik,

K. Miről fedde meg az ur a farisaéust, aki asztalához hitta vala őtet,

F Meg fedde őtet, arról az igazságtalan és bal íteletéről melyet tett mind ő rolla, mind az aszszonyról, aki lábainál sira, igazságtalan dolog volt tőle, úgy tekinteni azt az aszszonyt, mint egy rossz életű személyt, amidőn oly nagy változást látta benne, mivel. emagát meg alázván, bűneit siratá, és a penitencia tartásra fordította mind azokat a mik az előtt ahivalkodásra szolgáltak, úgy mint, szeméit, haját, szépségét, keneteket, látá a farisaeus hogy mind ezeket meg vetette, de még is kárhoztatta őtet, igen igazságtalan, és vak merő ítélet volt., azt gondolni, hogy a kristus nem volt proféta, azért mert magához hagyá közelgetni egy olyan aszszonyt, mind enem titkos helyt ment végben, hanem nyilvánosságosan, és mind azoknak láttokra, kik asztalnál valának, nem más okból tehát, hanem meg vető kevelységből ítéle ilyen formán. a farisaeus, ezen aszszony felől, az üdveztítő felől is belső irigység tén olyan vak merő ítéletet, el kel kerülni, okosággal, a rossz erköltsüeknek társaságokat. de nem meg vetésből, vagy kevelységből.

K. Miért mondá az ur, hogy meg botsátattak neki sok bűnei?

F Maga meg mondgya nekünk az okát. mert sokat szeretet, és egyszers mind, el is igazittá a nagy kérdést, tudni illik, ha szükségesé az Isteni szeretet abün botsánat meg nyeresire, kel tehát szeretni az Istent, hogy ha botsánatot akarnak tölle nyerni, de mérték nélkül, kel ötet szeretni, mivel sok vétkek botsátatnak meg annak, aki sokat szeret. és a kevés szeretetért, kevés vétkek botsátatnak meg, keveseb dolgot nem tselekedhetik egy olyan bünös. aki penitentziát akar tartani, mint azt, hogy az Istent ugy szerese, valamint ateremtet állatot szerette, apedig igasságos volna, hogy ötet sokal inkább szeretné, mint sem avilági dolgokat, szerette, az Isten véghetetlen szeretetre méltó magában., és lehetetlen ötet ugy szeretni ez életben., a mint kívántatnék., de mint hogy nem lehet ötet véghetetlenül szeretni, legg aláb azzal. tartozunk, hogy ötet inkább szeresük magunknál, és mind annál, a mit leg inkább szerethetünk evilágon. nem is lehet vétkek nélkül, szivünkben eleiben tenni ateremtet állatot, de mint hogy az életbéli dolgokhoz valo szeretet okoza avétket, azért. azt a szeretetet nem lehet el törteni, hanem tsak avéle ellenkező szeretettel., a mely egyedül az Isteni szeretet. ez így lévén, valamég azt az örökös jót nem szerettyük, mindenek felet, addig arendeletlen szeretet meg marad a szivben, és abün is meg nem botsátatnak.

K Nem lehetneé azt ki hozni akristus szavaiból, hogy az Istent inkább szerethesük sokat kel vétkezünk, vagy hogy a ki leg keveseszer bántotta meg. annak kevesebet is kel ötet szeretni?

F Isten ne adgya., hogy az ő szavaival. olyan vétkesen, és igazágtalanul élyünk viszá. soha sem szabad rosztat tselekedni, hogy abból jó következék., se az Istent azért meg bántani, hogy inkább szeresék., az ilyen, igen vétkes dolog volna, hogy ha ameg történik némelykor, hogy ahol. avéteknek bösége volt, ót az után akegyelemnek, és az. Isteni szeretetnek is fellyeb halado bösége is volt, etsak, az ő ki mondhatatlan irgalmaságától volt, hogy ha ez az aszszony sok vétkei után sokat szeretet, atsak, egyedül akegyelemnek erejétől volt, a melyel néki nem tartoztanak, mivel vétkes volt, söt még azt érdemlette, hogy az Isten tsak magára el hagyta volna, az ilyen kegyelem ritka, a mi pedig azt illeti, a ki leg keveseszer bántotta meg az Istent, az ollyannak nem kel. semmi képen magával azt el hitetni, hogy kevesebet is kel neki szeretni, emeg más vétkes hüségtelenség volna, tartozunk az Istent szeretni szent Agoston szerént, nem tsak azért, avétekért melyet meg botsátot, hanem még azért is a melyet nem tselekedtünk, mivel tsak azö különös kegyelme oltalmazot meg attól. nintsen olyan vétkek, mondgya ez az Atya, melyet egy ember tselekeszi, hogy azt más is ne tselekedhetné, hogy ha az Isten aki az embert teremtette, ötet el hagyná magára, a mi ártatlan életünkre valo nézve, nem kel. hogy meg hidegedgyünk a szeretetben., a melyel tartozunk az ő véghetetlen jóságának, egy ollyan bünös, aki inkább szereti ötet, eléb valo egy olyan ártatlannál. a ki kevesebet szereti.

KÁNTOR SZOMBATTYÁN

Imádság

oh' Istenünk aki alángnak sebeségit meg tartoztattad, a három ifjuért, engedgyed nekünk szolgálidnak, hogy semmi vétkes indulat bennünk fel ne gerjedgyen. ad meg ezt a kegyelmedet a mi urunk J.k.

Epistola.

szent pal. sidok. 9. 2.

Mert az első sátor meg tsináltatot, melyben agyertya tartok valának, és az asztal, és aki tött kenyerek, mely szentnek mondatik, a második superlát után pedig a sátor, mely szentek szentinek mondatik, benne lévén az arany temjénező, és a szövetség szekrénye, minden felől aranyal bé boritatván, melyben a manna tarto arany veder vala, és az Aaron veszeje, mely meg leveletzet, és a szövetség táblái, és azon felyül a ditsőségnek kerubimi valának, bé árnyékozván a kegyelem táblát, melyekről egyenként most nem kel szollani. ezek pedig így lévén el rendelve. az első sátorba ugyan mindenkor bé mennek vala a papok, az áldozatok szolgálattját el végezvén, amásodikban pedig, esztendőben egyszer, egyedül a fő pap. nem vér nélkül, melyet bé mutat az ő maga, s'anép tudatlanságáért, azt jelentvén a szent Lélek, hogy még nem nyilatkoztatot volna meg a szentek uta, az első sátor még fent álván, mely a jelen valo időnek példája. mely szerént ajándékok, és áldozatok mutattatnak bé. melyek lelki isméret szerént, tekéletesé nem tehetik a szolgáltatót, ha nem tsak az ételekben., és italokban., és külömb féle mosodásokban, és atestnek igazságiban. melyek a meg jobbitásnak idejéig voltak rendelve. a kristus pedig a következő jóknak fő papja, elő álván, nagyob és tekéleteseb sátor által, mely nem kézel tsináltatot, az az, nem efféle alkotmányu, sem a bakok. vagy borjuk vére által, hanem atulajdon maga vére által, ment bé egyszer a szent helybe, örök váltságot találván.

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk mind azokat, a miket szent pál mond az ő törvényről a mái letzkének a kezdetin.

F Az Izraéliták sátora. olyan templom vala, a melyet hordozhatták, ejelentette akristust, az ő halando életében, és az Anyaszet egyházat, az ő e földön lévő idegen, és utozo voltában, valamint a Jérusálemi templom képzélé akristust, az ő feltámadot, és ditsőséges életében, és amenyei Anyaszent egyházat, örökös és meg maradando voltában, az Isten előtt ki tett kenyerek, jelenték akristus emberségét, aki élő kenyér lévén, azt minden nap ajánlyák az Istennek. atemplomban, és a mely kenyér eledele avalóságos hiveknek, agyertya tarto jelenti az Isteni szeretetet, és annak ahét ágai, a szent léleknek hét ajándékit.

K. Mit jelent még. amit az irás szentek szentinek nevezi, és mind azok valamik azokban valának?

F A szentek szenttye, leg belsőbb, és titkosab része vala a sáornak, és a templomnak, ebben vala a szövetség szekrénye, ejelenté amenyei tekéletes vallást, mely a földön kezdődik, őt minden aranybol volt, mert menyben minden tiszta, mert őt egyedül az Isteni szeretet uralkodik, és a ditsőség tellyes, az arany temjénező, jelenté a szentek szívét, akiknek szivek tellyes lévén Isteni szeretettel., és a szent léleknek tüzével, azokbol ditséreték, és háláadások szivárkoznak, a melyek mint kedves illatok. fel hatnak az Isten széke eleiben. a szövetségnek szekrénye, jelenti a ditsőséges kristust, a ki magában foglallya, minden kegyelmeknek tellyeségit, és tekéleteségit. melyeket jelenté amanna, a királyi, és apapi szenttséget. és hatalmat, melyet jelenté az Aaron. veszeje, az Isteni, és a felebaráti szeretet, melyeket jelenté az Isten újával., akét kö táblára iratot törvény, aditsőségnek két kerubimi, kik bé fedezék szárnyokal. a kegyelemnek tábláját, ahonnét az Isten ád szozatot, azt jelentik nekünk, hogy a leg tekéleteseb teremtet állatok is tsak az Isten ditsőségére valok.

K. Mit mind az Apostol. a sidok fő papja felől?

F Azt mondgya, hogy tsak egyedül ő ment bé a szentek szentiben, esztendőben tsak egyszer, akór is nem vér nélkül, a melyet az Istennek ajánlotta, ejelenté a kristust, egyedül valo fő papját az új törvénynek, ajövendő beli jóknak fő papját, melyek a menyei jók, aki is a maga tulajdon vérit vivé a sanctuariumban. ditsőséges fel menetele napján, hogy az embereket meg békéltesse, és vétkeket el töröllye, oda bé menvén. az ő halálának, és örökös áldozattyának érdemeivel, azt is láthattuk, hogy az Istenhez tsak az ő közben járása által mehetünk, hogy nintsen foganatos. és kedves áldozat Isten előtt, tsak az üdvezítőé, nem is lehet más képen. irgalmaságot, és üdveséget várni. tsak az ő érdemi által.

K. Miért mondgya nekünk az Apostol. hogy a szent Lélek azt jelenti, nekünk, hogy avalóságos sanctuáriumnak uta, kinem nyilatkoztatot mind addig, meg az első sator fent állot?

F Hogy nekünk meg mutassa, hogy a menyei szenteknek szente, bé vala zárva az emberek előtt. mind addig még az ő törvény fent állot, tudni illik akristus haláláig, ő nyittá meg nekünk azt az új utat, és ő, tagjaival együt, kik aválasztottak, aki bé mégyen. az Istennek, aző Attyának kebelében. a mely is avalóságos sanctuarium, hogy őt helyeket készítsen nekünk. követvén őt apapi, és aközben jároságnak hivatallyát, és szent lelkét küldvén meg szentelésünkre, és hogy méltoká tégyen minket. ahoz a mennyei örökséghez, a melyet halálával érdemlette meg nekünk.

K. Mit mond szent pál. a Mojses törvényének ajándékirol, és áldozatirol?

F Azt mondgya, hogy ezek tisztává nem teheték a lelki üsméretét, azoknak, kik ezek szerent szolgálták az Istent, mert a mi tsak tsupan külső, és testi, anyira nem mégyen hogy az ember szívét meg változtassa, és meg szentellye, amind a példákhoz, és a sidó valláshoz valo. ami Isteni szeretet nélkül vagyon. mint hogy akristus meg igazította ezt a vallást, és nekünk azt tanította. hogy az Istent. lélekben. és igazságban kel imádni, ha ki az ilyenekben vetné bizodalmát. az olyan nem üsmerné vallását, és esze elegyitené az ő törvényt, az ujal.

K. Az apostol miért nevezi akristust. a jövendő jók fő papjának?

F Meg akarja velünk értetni. hogy azért követte a papi hivatallyát. amidön az Attyának ajánlotta, és fel áldozta magát a kereszten., hogy örökös jokat nyerjen nekünk, mivel az ő törvénynek papjai, tsak az ideig tartó, és a jelen valo joknak voltak fő papjai, ez így lévén, aki a világi jókót szereti, és azokban veti reménségit, annak nintsen része, akristus. áldozattyának hasznaiban, ugyan ezért is tartozunk, ha jelen akarunk lenni, és részesülni az oltári szent áldozatban., hogy szivből mondgyunk ellene, a földi dolgoknak. halyunk meg magunknak, és a világnak, és ne kívánnunk, se ne kérjünk, Istentől mást, azon nagy áldozatnak. érdemi által, hanem tsak az örökös jókót, és azt, ami azokhoz vezethet.

K. A kristus miképen ment bé amenyei sanctuariumban.?

F ő oda szent pál szerént, nagyob. és tekélteseb sátor által ment bé. mint sem az ő törvény beli sator, a mely által. a fő pap ment bé a sanctuariumba, az új törvény beli sátor, nem emberi kéznek alkotmánya, mivel az. a kristus szenttséges Embersége, az ő maga teste, aki egy szüznek méhében formáltatot, a szent Léleknek munkája által, avolt az út, a melyen menyekben ment, minékünk is azon kel oda mennünk, jaj annak, aki, akristuson. az ő szenvedésein. és halálán kívül más utat keres, az Apostol azt mondgya, hogy oda bément, nem a bakok vére által, hanem amaga vére által.

Évangélium.

szent luk. 13. 6.

Mondá pedig ehasonlatoságot is. egynek szőlőjében füge fa vala plántálva, és el mene gyümölsöt keresvén azon. és nem találta, mondá pedig a szőlő mivesnek, imé három esztendeje vagyon miolta jövök gyümölsöt keresni e füge fán, és nem talállok, azért vagd ki azt, miért foglal tsak földet is. amaz pedig felevén mondá néki. uram. hadd meg azt ez esztendőben is, mig meg kapállyam körös körül, és meg ganéjozam, és ha gyümölsöt hoz, jó, ha pedig nem, jövendőben vagd ki azt, tanit vala azö synagogájokban szombat napokon. és imé egy aszszony kinn abetegségnek lelke. tizen nyolcz esztendeig vala, és meg görbedet vala, és tellyeségel fel nem nézhet vala, kit midön látná Jesus, hozzája hívá ötet, és mondá néki, aszszon el hagyattattál a tebetegségedtől, és reája tévé kezeit, és azonnal fel egyenesedék, és ditsöitti vala az Istent. felevén pedig a synagogának fejdelve. boszorkodván. hogy szombaton. gyógyitot volna Jesus. mondá a seregnak, hat nap vagyon, a mellyeken dolgozni kel. azokon jöjjetek, azért. és gyógyitassatok meg, és ne szombat napon. felevén pedig néki az ur mondá, kép mutatok, ki ki közülletek szombaton nem oldgyaé el öket, vagy szamarát a jaszoltol, és nem viszié itatni, ezt pedig az Ábrahám leányát. kit meg kötözöt asátán, tizen nyolcz esztendeig. nem kellett meg oldozni akötéstől szombat napon., és mikor ezeket mondaná. pirulnak vala minden ö ellenkezői. és az egész nép örül vala mindenenken, melyek ditsöségezen lesznek vala ö tölle.

Magyarázat

K. Magyarázd meg nekünk a füge fárol valo példa beszédet?

F A ki füge fát plántála szőlőjében, a maga az Isten, a szőlő, az Anyaszent egyház, a füge fa, akeresztények, akik az Anyaszent egyházban vétettek, akereszttség által, hogy abban jó gyümölsöt hozanak, a gyümöls melyet atselédes gazda keres a fán, a jó tselekedetek, amelyeket vár, és kíván az Isten akeresztvényektől, a szőlő mives jelenti a pásztorokat, és az olyan szent lelkeket, kik felebarattyok üdvesegeken munkálodnak, a füge fa, amelyről panaszkodik a tselédes gazda, hogy hejában foglallya ahelyt, jelenti az olyan lágy keresztvényeket, akiknek annak idejében szemekre hánya akristus. avett kegyelmekel valo viszá élést, és a melyekel mások jobban éltenek volna.

K Mit téssen az, a mit az irás mond atselédes gazdáról. hogy fel számlálta az esztendőket, a melyekben a füge fa nem termet. és aki azt akarja hogy ki vágják. hogy ha még bizonyos ideig nem fog hozni?

F Az ur, arra int minket ezzel. hogy az Isten fel számlállyá az esztendőket. anapokat, az órákat, amelyeket hejában töltünk el. és a melyekben gyümölsöt nem hozunk, az örökké valóságra, hogy ö azt meg vizsgállyá mire fordítyuk az életet, és az időt, melyet nekünk ad, és ha láttya, hogy azt haszontalanul tölttyük, az ö irgalmasága ad még egy kevés időt arra hogy üdvességünkért munkálodgyunk de az után ha láttya. hogy azal az idővel sem élünk jól, meg röviditti napjainkot, és több időt nem ad.

K Mit jelent a szőlő mives aki a füge fa mellet szól az urának, hogy kine vágassa, hanem hagyja meg még egy ideig mert ö meg kapallya atövit?

F Jelenti apásztorokat, az Isten félöket, és a szenteket. a kiknek könyörgések meg tartoztattyák. az Isten haragjának erejét abünösökön, és függöben tarttyák iteletinek végben vitelét. és nekik időt nyernek, hogy a penitentiának, méltó gyümölsét hozhasák, deha,

amások igyekezetek sem fog rajtok, hogy meg térjenek, és gyümölsöt hozanak, nem érdemlik a botsánatot, és attol tarthatnak, hogy végtire az Isten türe el ne unnya öket a földön. szenvedni.

K. Az Anyaszent egyház mitsoda igazságokra akar minket oktatni a meg görbedet aszszonyrol.

F A gonosz lélek ezt az aszszonyt anyira nyavalyása, és görbévé tette vala, hogy tsak a földet kellett nézni, e képe a meg romlot természetnek, az ember avétekért, agonosz lélek hatalma alá esvén, kemény szolgálat alatt tarttya ötet, és olyan meg nyomorításban, hogy azt tselekeszi vélek amit akar, az ember szívének, olyan hajlandosága vagyon a földi dolgokhoz. hogy magától fel nem nézhet, nem szeretheti, senem kívánhattya a menyei jókót, nem is lehet már néki, mondgya szent prosperus, fel emelni rabságban lévő szemeit a felső világóság felé, nints anyi java, hogy meg üsmérhesse a gonoszt

K. Miért szolittá a kristus ezt az aszszonyt. hogy meg gyógyitaná, és miért nem várá hogy maga kérje ötet, valamint tselekedének tsak nem mindnyájan azok, a kik kegyelmét vették?

F Azért hogy meg éreztesse velünk, mitsoda szükségünk vagyon a vétekbén való létünkör. hogy meg előzőn kegyelmével, fel emelvén bennünk azt a hajlandoságot, mely tsak a földi dolgokhoz hajlandoztat minket, és hogy azt az egyenes szívet és elmét adgya nékünk, mely az Istenhez emeltesse velünk gondolatinkot, és kívánságinkot, ateremtet állathoz hajlot bünös, nem gondolkodnék sohais az Istenhez való meg térésről, hogy ha a kristus magához ne szolittaná ötet.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 14.^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

Tarsd meg uram Anyaszent egyházadot. szüntelen való irgalmaságodot hintvén reája. és mint hogy az ember, ahalál alá vettetett, tsak ameg esésre alkalmas., hogy ha nem tartod ötet, engedgyed, hogy ate segittséged meg oltalmazza szüntelen mind attol., ami néki árthat, és vigye mind arra, a mi üdveségire szolgálhat: a mi urunk J.k.

Epistola

szent pal. gal. 5. 16.

Mondom pedig lélek szerint járjatok., és atestnek kívánságit véghez nem viszitek, mert atest alelek ellen kíván, alélek pedig atest ellen, mert ezek egy másal ellenkeznek, hogy nem mind azt tselekedgyétek amit akartok, hogy ha alélektől viseltettek, nem vagytok atörvény alatt, nyilván valok pedig atestnek tselekedeti, melyek ezek, aparáznaság, atisztátalanság, szemtelenség, bujaság, bálványozás, büvölések, ellenkezések, öszve veszések, irigységek, haragok, versengések, vissza vonások, part ütések, irigykedések, gyilkoságok, részegségek. tobzodások, és ezekhez hasonlok, melyekről mondom néktek, a mint ez elöt is mondtam. hogy a kik efféléket tselekesznek, az Isten országát nem veszik. a léleknek gyümöltse pedig ez, a szeretet, öröm, békeség, türés, kegyesség, jóság, hoszsu várakozás, szelidség, hit, mértékleteség, maga meg tartoztatása, tisztaság, effélék ellen nints törvény, a kik pedig a kristusé, az ö testeket meg feszítették a vétkekkel, és kívánságokkal.

Magyarázat

K. Mitsoda lélek szerént akarja szent pal hogy a hivek járjanak.. és mitsoda testi kívánságot ne vigyenek véghez?

F A lélek, amely szerént akarja az Apostol., hogy a hivek járjanak, más nem lehet, hanem a szent Lélek a ki az Isteni szeretetet hinti a szivekben, és az Istennek törvényit olttya azokban, tsak egyedül az is gátolhattya meg, hogy atesti kívánságokat véghez ne vigyék. az az, az embernek minden kívánságát, a melyek ellenkezhetnek a szent Léleknak sugarlásával, és amelyek az ő sziviből származnak, az Apostol. azokat mind testi kívánságoknak nevezi, mert a lélek testié let avétek által, és annak kívánsági testié lettenek, a melyet nevezik Cupiditasnak, Concupiscentianak, rosz kívánságnak, a tagok törvényének, ó embernek, meg romlot természetnek, vagy tsak természetnek,

K. különösön ad előnkben, az ellenkező kívánságát a testnek, és a léleknak.?

F Egy nehányat elé hozok azokból., egy aitos auctor után. de imitatione Christi. aki is azt mondgya, hogy a természet gyönyörködik abban. hogy betsültessék. és tiszteltessék, a kegyelem ellenben. huségel, és szorgalmatoságal adgya az Istennek a tiszteletet, és adítsőséget, a természet szereti ahenyélést, és a nyugodalmat, a kegyelemnek nem lehet henyélésben lenni, és szivesen meg öleli a munkát, a természet, a teremtet állatokhoz vonson., és ingerel a test kedve bé töltésire, a természet szereti ahejában valo mulattságot, a sétálást, és a futkozást, ellenben a kegyelem az Istenhez, és a jó erköltsök szeretetire vonson. ellene mond atermtet állatoknak, kerüli avilágot, gyűlöli a testi kívánságokat. fent hágy, a hejában valo beszélgetésen, és látogatáson. és szégyenli, midön, mindenek eleiben kel menni.

K. Mitsoda indulatokat okoznak az ember sziviben ezek a testi. és lelki kívánságok.?

F Ezek tusakodást, és ellenkezést okoznak. mind abban valamit kellene tselekednünk hogy boldogok lehesünk, amidön az üdveségen munkálodunk, erre valo nézve, hogy a lélek meg gyözhese atestet, és akegyelem alá vethesse, szükséges egy keresztyének, vigyázásban lenni. és szüntelen figyelmeznii magára, gondolatira, és indulatira, magát meg aláza, nyomoruságára valo nézve, magát bátorítsa, erősítsa, vigasztallya, az Isten irgalmaságára valo nézve, a melyet ahit ad eleiben, akitől kel várni segittségít, folyamodgyék hozzája mint Attyához, eleiben terjesztvén szükségít, ne várjon semit a természettől, se amaga erejétől, hanem egyedül abban vesse reménségít, akinek kegyelmével mindent tehet,

K. Mit tesznek ezek a szók. *ha alélektől viseltettek, nem vagytok a törvény alat.?*

F Ezek azt teszik, hogy azok akik azon szeretetnek indullatlyából tselekesznek, amelyet a szent Lélek hinti a szivben, azok nem szolgálai atörvénynek, a mely erőlteti, fenyegeti, és meg bünteti avétkeseket, hanem az Isten fiaihoz valo szabadságal élnek, szeretettel., és gyönyörüségel szolgálván ötet, nem is ugy vannak már most atörvény alat mint szolgálk. mivel azt, kedvesen viszik végben.

K. Mind azok avétkek, a melyeket szent pál a test tselekedeteinek nevezi, ki zárnaké minket amenyeknek országából.?

F Vannak olyanok, azok közöt, amelyek ki nem zárnak örökösön, ugy mint, egy kis izetlenség, valamely kevés indulat, és irigység. vagy az olyan veszekedés mely nagyra nem fokad, ezek is mind azon által ki zárnak, hogy ha anyira terjednek, hogy a felebaráti szeretetet el óltyják a szivben. és arosz kívánságot teszik helyében. atöbbi pediglen mind olyan vétkek, a melyek egyszers mind. meg ölik a lelket. és tsak azok közül egynek végben vitele, poklot érdemel., de söt még tsak akivánságért is. ámbár anyira ne menyenek is hogy külső képen meg

tselekedgyék. ilyen aházáság törés, parázsnaság. tisztátalanság, és töb efféle, ugyan ezért is tartozunk valósággal azon lenni minden tehetségünkkel, hogy ki irrtsuk magunkbol. ahajlandóságokat melyek azokra visznek. és hogy el fogyaszszuk azokat, az érzékenységek, és az elme sanyargatási által, ne hogy némellyek azok közül lassanként erőt vegyenek rajtunk, és egyszer mind a vétekben ejttsenek minket, ez így lévén igen szükséges dolog. ellene állani a leg kiseb kezdetin arosz kívánságnak, és szüntelen elménkben tartani ezt a rettentő mondását az Apostolnak, *hogy azok akik eféléket tselekesznek, nem lesznek örököszi az Isten országának.*

K. Mit mondasz arról amit szent pál mond a léleknek gyümölsiről

F Azt mondom szent Agoston után. hogy nem ók nélkül. teszi fel leg először a szeretetet. meg akarván velünk értetni, hogy atób gyümölsi tsak anyiban ditséretesek, a menyiben azok, a szeretettől jönnek. és indittatnak, mivel az a gyükere, minden valóságos jóknak, és atöbbsi anélkül haszontalanok Isten előtt, még a bőségel való alamisnálkodás, és a martyrumság is. 1 Cor. 13.

K Miért mondgya. hogy nintsen törvény azok ellen akikben a szeretet. és a szent Lélek gyümölsi vannak.?

F Mert mind azok, akikben a szent Lélek. azokat a mennyei gyümölsököt hozza. a törvénynek minden parantsolatit bé töltik. szeretettel, és az által nem tarthatnak azoktól., a mikel fenyegeti a törvény azokat. akik azt által hágják. de söt még várhatták azt a jutalmat, a melyet ígér azoknak., kik hiven azt meg tarttyák. és így atörvény. nem ellenek, hanem mellettek vagyon.

K. Miről lehet azt meg üsmérni hogy akristusé vagyunk, és hogy ha valóságos keresztyének vagyunké?

F Arrol, amidön fel feszittyük atestet rendeletlen kívánságival. együt, ugyan ezt is tselekeszik, a midön el kerülük az alkalmatoságot mely arosz kívánságokat fel indithatná, a midön az érzékenységeknek kapuját bé zárják, meg fosztván őket agyönyörúségektől. a melyeket ohajttják a midön a szüntelen való tusakodással atestet meg gyözik, és sanyargattyák. hogy meg tsendesithessék sebeségit, és el olthassák kívánságait. amidön minden magunk viselésiben aléleknek kívánságait követtyük. és azokat ajó erköltsököt mivellyük, a melyek ellenkeznek a természet hajlandóságival., ilyenek a szeretet, az alázatoság, a békeséges türés, a tisztaság, és több ilyenek.

Évangélium

szent matth. 6. 24.

Senki két urnak nem szolgálhat, mert vagy egyikét gyüli. és a másikat szereti, vagy egyikét el szenved. és a másikat meg veti, nem szolgálhattok az Istennek és a mammonnak, az okáért mondom néktek, ne legyetek szorgalmatosok lelketekről, mit egyetek, se testetekről miben öltözetek, nem jöbbé alélek az eledelnél, és atest nem jöbbé az öltözetnél, tekintsétek az égi madarakot mert nem vetnek, se nem aratnak, sem tsürökben nem gyűjtenek, és ati menyei atyátok táplállya azokat. nem betsületesebbek vattoké ti azoknál. kitsoda pedig közületek gondolkodván adhat magosságához egy könyököt, és aruházatrol miért vattok szorgalmatosok. nézzétek a mezei liliumokat, mint nevednek, nem munkálodnak, se nem fonnak. mondom pedig néktek, hogy salamon sem volt minden ő ditsőségében fel öltözve. mint egy ezek közül. ha pedig amezei füvet mely ma vagyon, és holnap a kementzében vettetik, az Isten így ruháza, menyivel inkább titeket kitsiny hitüek, ne legyetek azért szorgalmatosok mondván, mit eszünk, vagy mit iszunk, vagy mivel ruhaztatunk, mert mind ezeket apogányok keresik, mert tudgya ati Atyátok, hogy mind ezek nélkül mind

szükölködtek. keresétek azért először az Isten országát, és az ő igazságát., és mind hozzá adatnak néktek ezek.

Magyarázat

K. kitsoda az a két ur. akiknek nem lehet egyszer mind szolgálni?

F Az a két ur, az Isten, és avilág, mind az egyikét, mind a másikat, a szivben uralkodo szeretettel szolgállyák, hogy ha a szivben, az Isteni szeretet uralkodik, az Istent szolgállyák, hogy ha pedig avilági szeretet, akkor avilág az ura, ami lelkünk ilyen formában lészen szolgálja annak. a mit szeret, abban is teszi gyönyörüségit, és örömit, attol várja boldogságát, és nyugodalmát, de nem szeretheti ez el az uralkodo szeretettel egyszer mind, az Istent, és avilágot, mert az ő törvények, és tanítások, tellyeségel. ellenkeznek egy másal, az egyike, az alázatoságot, és a sanyaruságot parantsollya, a másika a fel menetelt, a hivalkodást, agyönyörüséget, agazdagságnak szeretetit, az egyike azt akarja hogy aboldogságot, a szegénységben, szenvedésben. és akereztekben keresék, és a másika, a világi jókban, és a teremtet állatokban.

K. kitsodák azok, akik két urnak akarnak szolgálni?

F A kik egyé akarják tenni az Istent avilágal., egyszer mind akarnának lenni mind akettőé. el osztván sziveket a menyei jókk, és a földi jók közöt, holot az Isten nem akarja az osztást a mi szeretetünkben, és a lehetetlen is. szükség képen kel egyikét, a másik eleiben tenni, ő egyedül akar ura lenni szivünknek, minden féle okból ötet is illeti hogy birja, és a midön láttya hogy azt el akarják osztani, ő közötte, és a teremtet állatok közöt, akkor el távozik, és mindent el hágy. ötet boszonttyák akkor. a midön ateremtet állatokhoz hasonlittyák. nem is lehet azért rettentőbb büntetést, mint ha az embertől el távozván, a maga rossz kívánságira hagyja.

K. Nem voltaké olyan nagy szentek, kik nagy gazdagságokat birtanak, és a kik az Istent is szolgálták egyszer mind?

F Igen is voltaké olyanok, de azok nem szolgálták gazdagságokat, se azokat nem szerették, se fellyeb nem betsülték az Istennél, nem agazdagságok birták őket. hanem ők birták agazdagságokat, azokal szentül éltenek, az Isten rendelésit tekintették, aki azért adta volt nekik a gazdagságot, hogy az ő rendelésit követvén, gazdálkodgyanak azokbol. a szegényeknek, és azoknak osztogásák szüksegekhez képest, minek utánna magoknak meg tartottak volna anyit. a menyi szükséges volt. a kristus nem mondgya hogy nem birhattátok az Istent, és agazdagságot, hanem, hogy nem szolgálhattok Istennek, és a pénznek, nem vétek tehát gazdagságot birni, de vétek, ha az bir minket, és ha ugy annak adgyuk szivünket, hogy tsak azt kövessük a mit arosz kívánság tanátsol, annak szerzésére, vagy meg tartására, ő azt nem akarja, hogy magunkot ugy tekenttsük mint jószágunknak örökös és tellyeségel valo urát, hanem mint a szegények ki osztogatoit, és ki szolgáltatoit, az ő akarattya az, hogy agazdagságot meg vessük. és tsak hozzája ragaszkodgyunk. mint örökös urunkhoz.

K. Miért nem akarja az ur, hogy szorgalmatosok legyünk az eledel, és az öltözet iránt.?

F Mert az ur kárhoztattya arosz kívánságot, a mint már ezt láttuk, ugyan ez az indulat kaptsollya a szivet a földi jókhoz, és el felejtetvén véle az örökösököt, azokat anyughatatlanságokat okozza, a melyekben el merülnek az emberek, az élet szükségieért, pedig tsak attol vagyon. hogy, sehitek, se bizodalmok nintsen. az Isten gondviselésiben, és rendelésiben, mind azon által, nem tilttya, az élet szükségiröl valo okos gondot, és foglalatoságot, tsak hogy, az a foglalatoság az Évangyélium rendi szerént legyen. hanem azt akarja, hogy a nyughatatlanság nélkül mennyen végben. mert a nyughatatlanság, atesthez, és

avilági dolgokhoz való titkos ragaszkodástól vagyon. de még másként is, a haszontalan. és hejában való.

K. Miért mondád. hogy a nyughatatlanság hejában való?

F A hejában való. 1. mert szintén olyan lehető nekünk hogy minden nyughatatlanságinkal az élethez való szükségést meg szerezzük magunknak, valamitsoda lehető, hogy valamivel meg toldgyuk. testünk hoszaságát, 2. mert az Isten. a ki kezdete, a mi létünknek, ő kezdete is meg tartásunknak, és a mi nyughatatlanságink, nem segíthetnek többet egyikén. mint amásikán, meg bánatnok az Istennek jóságát, és minden hatóságát. hogy ha néki nem tulajdonittanak az állatoknak meg tartását. és táplálását. akiket teremtett, mind azon által ha a meg törtenik, hogy nyomoruságban. és szegénységben esünk, és még az életet is el vesztyük, minek utánna azon voltunk minden igaságos tehettségünkkel hogy azokat el kerülhesük, az, az Isten rendelésitől jö, a ki is hasznosabnak itéli nekünk, hogy töllünk el vegye a szükséges dolgokat, mint sem hogy meg adgya, ahalálra is, az ő rendelése itél, a mi üdveségünkért, ki merne az ő rendelése ellen zúgolodni. és igasságtalannak mondani, a nagy káromkodás volna, hálá adásal kel az alá vetni magunkot, és meg üsmérni, hogy az ő itéleti igaságosok. és imádásra méltok, el kel magunkal hitetnünk. hogy a mi nyughatatlanságink, el nem kerültethetik velünk anyomoruságokat, a melyek az ő bölts itéletiből vannak, de söt még azokban ejthetnek, a mi kitsiny hitünkért való igaságos büntetésért, az Isten tudgya mitsoda modal kel meg tartani szolgainak élettyeket, és ha töllök azt el veszi, tsak azért tselekeszi, hogy jobbat adgyon helyette, a mely nem lészen aváltozás alá vettete

K. Az ur miért küld minket amadarakhoz, a kik senem vetnek, se nem aratnak, és a mezei liliumokhoz, kik senem dolgoznak., senem fonnak,

F Azért, 1. hogy meg bátoritson az eledel., és az öltözet iránt való félelmünkben, és nyughatatlanságinkban, mint hogy az ő gond viselése el terjed amadarakra. és a mezei liliumokra, lehetneé atölle hogy el hagyná szolgait szükségekben. 2. hogy tsudálljuk az Istennek ki mondhatatlan jóságát. áldgyuk, imádgjuk kut fejét ki merithetetlen gazdagságinak, ditsérjük mind abban valamit tselekeszik. kezeinek leg kiseb munkáit. és hogy hálákot adgyunk néki, mind azokért ateremtett állatokért, a melyeket az emberek szolgálattýára teremtette.

K. Mitsoda rend az, amelyet akristus akarja hogy kövesük egész életünkben, való magunk viselésiben, a mi a test szükségeit illeti?

F Azt a rendet adgya elönkben, hogy mindenek felet. az Isten országát keresük, és az ő igasságát. azt akarja, hogy elménkben, szívünkben, és minden igyekezetünkben, leg inkább, az Isteni szolgálatra. és az örök üdveségre vigyázunk, és tsak ezek után valok legyenek a világi dolgok, az Istennek országát, a mely ami boldogságunk, ugy kel tekéntenünk mint mindenek végit, és az igazságot, ugy mint; az Isten törvényének, és a keresztyéni jó erkölcsöknek követésit, mely magában foglallya mind azt, valami oda vezethet, mind azt, valami arra nem vezet, és valamit arra nem fordíthatni; el kel vetni, mint olyat, a mi artalmas üdveségünknek. nem kel tehát avilágiakat követni, akik fel fordítván a kristus szabot rendét., leg nagyob részit életeknek. a magok dolgainak, és gyönyörüséginek adgyák. és a mi meg marad az Istennek, adgyuk tehát az Istennek. leg jobb részit életünknek. és a mi meg marad a mi szükséges dolgainknak, vagy is inkább, adgyuk egészen az Istennek, fordítván az igazságra. mindent, a mi dolgaink közöt is, és hagyuk reája, munkáinknak végben menetelét, és gondgya lesz reánk.

K. Mit ígér az ur azoknak: a kik ezt a nagy szükséges rendet követik.?

F Ha az üdveségen munkálodunk, ha mást nem keresünk tsak az Isten országát. és az ő igazságát. azt ígéri nekünk hogy gondgya lészen dolgainkra. és hogy anyi jószágot, egésseget,

és életet ad. a menyit szükséges lészen, hogy meg nyerhesük azt az országot, ha mulando jókot ad a gonoszoknak. mit nem fog adni azoknak., kik tsak az ő szolgálattában foglalatoskodnak, nagy bőséggel meg adgya nekik, a mit keresnek. ugy mint országát. igazságát, és magát, mind azon által. ha szükségben hagyják őket. attól volna, mert azt hasznosabbnak itélné nekik, és a helyet, ki mondhatatlan jobbat adna nekik, tudni illik, boldog, és örök életet.

PÜNKÖSD UTÁN VALO. 15^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

Kérünk uram tégedet hinttsed szüntelen valo irgalmaságodot, Anyaszent egyházadra. hogy azt meg tisztítsa, és bé töltse erővel, és mint hogy nálad nélkül, üdveségit meg nem nyerheti, töltsd bé ötet ajándekidal, és vezérellyed szüntelen, a mi urunk J. k.

Epistola.

Szent pál. Gal. 5. 25.

Ha lélek szerént élünk, lélek szerént járjunk is, ne legyünk heában valo ditsőségnek kívánoi, egy mást ingerlök, egy másra irigykedök, atyám fiai, ha az ember hirtelen valami bűnben találtatik is, ti kik lelkiek vattok, az olyant oktassátok. a szelidségnek lelkével. meg gondolván magadot, hogy te se kísértetessél meg, egy más terheteket visellyétek, és ugy tellyesítitek bé akristus törvényit, mert ha valaki magát valaminek állittya lenni, holot semmi. ő maga tsallya meg magát. a maga tselekedetit pedig próbállya meg ki ki, és ugy tsak önnön magában lészen ditsősége, és nem másban, mert kiki amaga terhét viseli, közöllye pedig minden javait. az, aki tanittatik az igével, azzal. aki ötet tanittya. meg ne tsalatkozzatok, az Isten meg nem tsufoltatik., mert amiket az ember vetend, azokat arattya, mert a ki az ő testében vet. atestből arattya aveszedelmet is, aki pedig alélékben vet, a lélekből arattya az örök életet. jót tselekedvén pedig meg ne szünnyünk., mert idejekor, aratunk meg nem szünvén. azért a mig időnk vagyon mindenekel jót tselekedgyünk., fő képen pedig ahitnek tselédivel.

Magyarázat.

K. Magyarázd meg ezeket a szokot, *ha lélek szerént élünk, lélek szerént is járjunk.?*

F Ezek a szok azt teszik, hogy ha a szent lélek elevenitti, és élteti lelkünket, azt nekünk meg kel mutatnunk tselekedetinkből, és életünknek minden maga viselésiből. kovetvén annak indulatit, és sugarlásit, ez az, Isteni lélek, nem sugorollya nekünk a hasznunk keresésit, a nagyra vágyást, a kényeséget, a fát meg üsmérik gyümölséről, és az Istennek lelke ki nyilatkoztattya magát. egy keresztyenben, tselekedeteiben,

K. Mitsoda az a heában valo ditsőség a melyet el kel kerülni?

F A nem más, hanem a másoknál felyeb valo emeltetésnek kívánsága. hogy betsületet, tiszteletet, és heában valo ditséretet nyerhessünk magunknak, hogy tudományunkért, ékesen valo szollásunkért. gazdagsaginkért, tzifra köntösinkért. házainkért, meg különböztessük magunkot., kívánság, amely kut feje, a boszonkodásnak, és az irigységnek. melyek el távoztattják a felebaráti szeretetet, fel háborittják abékeséget, és meg gátolják az egyeséget, a melyeknek kel lenni a keresztyének közöt.

K. Miképen akarja az Apostol. hogy oktassák az ollyat, aki hirtelen valo bünben. és gyengeségben esik?

F Azt akarja, hogy kegyeséggel. és szeretettel légyen az oktatás. mert azt, nem egyéb végre kel tselekedni, ha nem hogy az olyanokat, fel emellyük esetekből. el kel tehát kerülni a kemény, és durva szokot. mert a nem oktatás, hanem haragra valo ingerlés volna, hogy ha az atyafiságos intést nehez ugy végben vinni. a mint kívántatik, azt még nehezebb jól venni, ezért is biza ezt szent pál azokra akik lelkiek, az az, akik meg holtak. atesti indulatoknak, akik tsak felebaráti szeretettel vannak, és akik tsak az üdvességit tekintik annak akit intenek.

K. Miért akarja, hogy az intés előtt ki ki gondolja meg magában hogy hasonló kísértetben ne esék, mint az, akit inteni akar?

F. Mert semmi úgy fel nem gerjeszti bennünk. a könyörülő szeretetet. a melyel kel lenni az intésnek, mint ha meg tekinttyük elsőben amagunk gyengeségit. és ha attól tartunk, hogy hasonló kísértetben ne esünk. az ilyen gondolatra valo nézve, úgy fogunk bánni felebarátunkal. a mint akarnok. hogy mások is bányanak velünk, hogy ha olyan állapotban esnének.

K. Mitsoda egyik a másikunknak terhét viselni?

F A nem egyéb, hanem hogy békeséges türesem, és kegyeséggel szenvedgyük. felebarátunknak. gyengeségit. fogyatkozását, és még vétkit is, meg bocsátván azokat, ha ellenünk vannak, kérjünk irgalmaságot néki, bátorítsuk apenitentziára. a melyet tarttunk mi is véle együt., inttsük, oktassuk ötet. kegyeséggel. a midőn azokban mint egy akarattya ellen eset, de úgy kel azt viselni, hogy elne esünk véle együt, és ne táplállyuk benne fogyatkozásit. helytelen lágyságinkal. és hizelkedésinkel, ehez szelidség, és békeséges türes kívántatik, de ehez, elevenség, és buzgoság is kívántatik. a vétek meg ölésire, és a vétkes meg tartására., de mind ezekre. alkalmas orát kel keresni, és el kerülni. a helytelen időt.

K. Miért mondgya az irás, hogy aki amás terhét viseli, akristus törvényit bé tellyesíti.

F Mert semmi jobban meg nem mutattya akeresztyéneknek egy máshoz valo szereteteket, mint az ilyen egy máshoz szeretettel valo engedelmeség., a melyel ki ki szenved atyafiától. és ki ki arra vigyáz hogy okot ne adgyon a szenvedésre, ez is tarttya meg leg inkább a hivek közöt. az egyeséget, és az egyet értést, ugyan ez is valójában a kristus törvénye, ebben foglaltatik egészen az ő Évangyéliuma, ezért is mondgya maga, hogy az ilyen egy máshoz valo szeretetről., üsmérhetik. hogy kik az ő valóságos tanítványi.

K. Miért mondgya szent pál. hogy ha valaki valaminek állittya lenni, magát, meg tsallya magát, mivel semmi, mitsoda hasonlatosság vagy on ezen mondása közöt, és a miket ide fellyeb mondot.?

F Mert mint hogy magunk felöl alatomban sokat állittunk, azért meg is vettyük azokat akikben fogyatkozásokat, és gyengeségeket látunk, és azokat nem szenvedhettyük, tartozunk tehát annál is inkább ki irtani magunkból. az ilyen magunkrol valo jó gondolatot. hogy tsak semmik vagyunk, és hogy magunktól. egyebünk nintsen, ahazugságnál. és a véteknél, a természet rendi szerént az Isten a mi teremtönk, és örökös urunk, a kegyelemnek rendi szerint pedig, egyebünk nintsen hanem tsak az, a mit vettünk az ő irgalmaságotól. az ő kegyelméből vagyunk mind azok, a mik vagyunk. mindenel ő néki tartozunk, és semiről nem ditsekedhetünk, mitsoda okból betsülhettyük tehát fellyeb magunkot másoknál. akár fogyatkozások legyenek is benne, Isten előtt pedig. aki láttya szivünk titkát, leheté nagyobb fogyatkozás, mint az a belső kevélység, a melyel meg vettyük azokat akik jobbak nálunknál.

K. Hogy kel szent pálnak ezeket a szavait érteni. a *maga tselekedetét próbálja meg ki ki, és úgy tsak önnön magában leszen ditsősége, és nem másban?*

F Az Apostol szándékja az. hogy el töröllye azt az betsületet, a melyel az ember betsüli magát, olyanokhoz hasonlítván magát, akikben fogyatkozásokat lát. az magáét pedig nem üsméri, azt nem akarja tehát az Apostol. hogy azzal ditselkedgyék. mert tsak alatomban valo kevélységből vizsgállyá amások tselekedetét. hogy azokban valamit olyat találhason, a miért aláb valoknak tarthassa őket magánál, erre valo nézve akarja azt, hogy ki ki, inkább amaga tselekedeteit vizsgállyá, mint sem amásokét. azért, hogy ha hizelkedés nélkül magában valami jót talál, néze meg ha az egyeziké az Isten törvényével, és úgy ditselkedgyék, de nem magában, mint ha az magától volna, hanem az Istenben., aki kezdete minden jóknak. és mindeneket néki kel ajánlani, ha másban fogyatkozások vannak. azért mi jobbak nem vagyunk, de söt még ez az egy fogyatkozás hogy magunkot nálánál fellyeb valoknak tarttyuk, és meg vettyük ötöt fogyatkozásiért, sokal aláb valoká téssen minket nálánál. kiki, mondgya az Apostol; hordozni fogja a maga terhét. az urnak napján, amelyen mindennek számot kel adni amaga tselekedetéről, és nem a másérol, hogy ha abban valami része nem volt, ki ki vizsgállyá meg tehát magát. és olyan figyelmeteséggel. nem fog vigyázni a mások fogyatkozásira

K. Mellyek az Apostol szerint hivatallyi azoknak a kiket oktatnak, azokhoz, kik őket oktatttyák.

F. Azok. hogy segittsék mestereket magok jóvokból. ennél mi igasságosab. ki ki tartozik háláadásal lenni az Évangyélium szolgálaihoz fáradságokért. a melyel tanitttyák, meg segitvén őket, hogy ha szegények, mivel mind a természetnek, mind az Istennek törvénye szerint, akik az oltárnak szolgálnak. az oltárol élyenek.

K. Miért mondgya az Apostol, hogy az ember azt fogja aratni amit el vetet.?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy nem elég tsak valamiben segiteni meg az Évangyélium szolgálait, hanem az Istenért kel néki adni, és az ő szeretetiért, mivel e nélkül ajó tétel. nem érdemel örökös jutalmat, az alamisnában is erre kel vigyázni. sokat kel vetnünk. ha sokat akarunk aratni, mert ha az adásban nem az Istent tekénttyük, és ha nem akristust szemlélltyük tagjaiban, és szolgálai., a mit vetünk, nem fogjuk meg aratni, az örökké valóságra.

K. Mitsoda. atestben, vagy alélékben valo vetés?

F A testben valo vetés az, a midön magunkot inkább szerettyük Istenél. és hogy nem más végre adunk alamisnát, hanem hogy tsak kedvünket bé tölttsük, ilyen formában, tsak az emberi tekéntetre vigyázunk, tsak magunkot keresük, és a jó tételben. az emberek ditséretit, a lélekben vetni az, amidön minden jó tselekedetinket Istenért tselekeszük. és az ő szeretetivel valo hittel, a midön tsak az ő ditsőségit, a magunk üdveségit. és a másokét keresük, azok kik atestben vetnek, tsak romlandóságot, vétket, és veszedelmet aratnak, érdemek szerint, de a kik a lélekben vetnek. az örök életet aratttyák.

K Mivel fejezi bé az Apostol. mind azokat a miket mondott.?

F Azzal hogy meg ne szünnyünk ajó tselekedettől, mert ha szinte ajutalom ki nem tettzik is ez életben, azt annak idejében el veszük, és hogy mindenekel jót tegyünk, amég idönk vagyon. az életnek minden része drága. azzal jól kel élnünk. és annak egyik részit se tölttsük úgy el. hogy véghez ne vigyünk mind azt ajót. a melyet az Isten kíván töllünk, abban arendben. amelyben tett minket. de a jó tételből, senkit ki nem kel rekeszteni, mert a keresztyeni szeretet, mindenekre el terjed. valamint a mennyei Atyáé, akit például ad nekünk az Évangyélium.

K. Az Apostol, nem hagyae hogy leg inkább bizonyos személyeket tartozunk segitteni szükségben.?

F Igen is azt hagyja, hogy leg inkább ahitnek tselédivel tegyünk jót, akik velünk egy hitben vannak. tartozunk tehát. fő képen. az Isten szolgálait segitenünk, azokat akik Istenesen élnek, akik nyomoruságban estenek. valamely véletlen történetbol., vagy mások igazágtalanságokért, az ilyenek valóság. a kiket nevezik az ur tselédinek

Évangélium

szent luk 7. 11.

És lön. az után avárosban mégyen vala, mely Náimnak hivatatik, és mennek vala véle atanitványi, és sokaságos sereg, mikor pedig aváros kapujához közelgetne. imé egy halot vitetik vala ki. egyetlen egy fia az anyjának. és ez özvegy vala. és avárosnak sok serege ő véle, kit mikor látot volna az ur, könyörülvén rajta, mondá néki ne sirj, és oda járula, és illeté akoporsot, azok pedig akik viszik vala, meg állának, és monda. ifiu, néked mondom kely fel, és fel üle, aki meg holt vala, és szollani kezde, és adá ötet az ő anyjának, el fogá pedig minnyájokot a félelem. és magasztalják vala az Istent, mondván, hogy nagy proféta támadot közöttünk, és hogy az Isten. meg látogatta az ő népit.

Magyarázat

K. Mit példáz nekünk a mái özvegy aszszony fiának halála?

F Példáza avétekben valo lételt, a mely el választtya lelkünket az Istentől, aki ami életünk, valamint a halál el választtya a testtől a lelket., aki azt élteti, a vétek el veszi alélektől, az Istenhez valo indulatokat, valamint a halál el veszi atesttől amozgásokat, és az érzékenységeket. ebben az állapotban vannak mind azok akik tellyesek a világi szeretettel. és üresek az Isteni szeretettől, mind azok, akik a szélyes uton járnak, mely a veszedelemre viszi őket, és a kik gyűlölik a keskeny utat, noha egyedül tsak a vezethetné őket amenyekben.

K. Mit jelent ennek az Aszszonynak sirása. amelyel könyörületeségre inditá akristust?

F Ez az. anya példáza az Anyaszent egyházat, és ennek fia, jelenti az Anyaszent egyház fiait. kik a vétekben hálnak meg, ez az özvegy siratá egy fiának halálát. az Anyaszent egyház olyan lévén mint egy özvegy, férjének menyben menetelétől fogvást, sirattya fiainak veszedelmeket, az özvegynek sirása meg hatá a kristus szivét, azért hogy meg lásuk, hogy az Anyaszent egyháznak sirása, a könyörületeségre indittya akristust, ugyan az is nyeri meg tölle a bünösök meg terésit, ki ki tartozik tehát a kristusra valo nézve, aholt testhez, szánakodással lenni. és valóság meg vizsgálni, hogy a bünösök mitsoda állapotban vannak, meg tekintvén azt, hogy abün hozta avilágban ahalált, amidön az ítélet ki mondaték, minyájunkra, világ kezdetekor, és hogy annak az ítéletnek végben kel rajtunk menni. talám hamaréb mint sem gondolnok, mi hathattya meg inkább szivünket, mint a hogy minden nap láttyuk. mennyi sok számu lelkeket öll meg avétek. akiket sirattya az Anyaszent egyház. és akiket siratnunk kel véle együt keservesen, a kinek az ilyenek meg nem esik a szive, tarthat attol. hogy azok közöt a lelki és láthatatlan halottak közöt ne légyen. akiket annál is inkább kel siratni. hogy ők magokat nem sirattyaék

K. A midön az üdvezitő mondá ennek a keseredet anyjának hogy ne sirjon, azal tilttyaé hogy sirasuk a meg holt atyánk fiait?

F Azt nem tilttya, hogy ha sirásunkot meg enyhittyük a fel támadásnak hitével, és hogy ha. szivünket az Isten rendelése alá vettyük, az üdvezitő azért mondá hogy ne sirjon, mert meg akará ötet vigasztalni. és fiát. néki viszá adni, hasonló képen a midön halál által, el veszttyük valamely jó akaronkot. atyánk fiát. atsak kevés ideig lészen. amely idő semi. hogy ha azt az

örökké valóságához hasonlítottuk, erre való nézve kel tehát keserűségünket meg mérsékelni., remélvén a hittől való reménséggel. hogy az Isten kegyelméből csak hamar utánuk megyünk, és meg fogjuk őket találni. a fel támadásnak napján, és meg adgya hogy együtt élhessünk boldogságban. és az örökké való életben

K. A krisztus miért közelgete a holt testhez hogy fel támasza?

F Meg akará nekünk világosan mutatni., hogy abünösnek viszá adhassa akegyelemnek életét, szükséges hogy hozzája közelgesen, és meg előzze irgalmaságával. mivel más képen ahalálban maradna, örökösön, szükséges hogy ő mennyen elsőben hozzája, és fel támasza kegyelméből. a melyet ő meg nem érdemelheti. és a melyre méltatlan

K. Miért illeté meg akoporsot, minek előtte fel támasza?

F Mert 1. minek utánna abünöshöz járult volna, kegyelme által, annak szivét meg illeti, a felelem, a toredelmeség, abizodalom., és a szeretet által, 2. meg aláza őket, jóságok. tiszttségek. el vesztésivel, sok féle szomorúságokkal, és keserűségekkel, illeti őket, sok féle módon bánik vélek, hogy ki üzhesse belőlök, uralkodo rossz kívánságokat.

K. Mit jelentnek azok. kik a koporsot vitték és akik meg állapodának mihent a krisztus meg illeté akoporsot?

F Jelenték azokat a rossz szoktatásokat. és rendeletlen kívánságokat. a melyek arossra vivén abünöst, azok az után a sirban viszik, és a melyek, csak a krisztus minden ható kegyelmének ereje által szűnnek meg.

K. Mit tselekedék az után az ur?

F Parantsolá aholtnak. hogy fel kellyen, aki is azonnal engedelmeskedék. fel üle, és kezd szollani. ugyan eszerént is szól belső képen. minden ható kegyelme által a bünöshöz. akit meg akar téríteni., a mely fel költi ötöt a vétéknek koporsójából, szószatot ad neki, hogy könyöröggesen. vétkeit meg valhassa, és ditsérhesse az Istent. lelkében tett tsuda tételeiért, ha az ő szószattyát halljátok mondgya aproféta, ne legyetek süketek, se meg ne keményittsetek sziveiteket. ps. 94.

K. A midön az ur elevenen viszá adá az anyának a fiát, mitsoda oktatást akar nekünk azal adni?

F A jelenté azt, amit tselekeszik, a midön a meg tért bünöst, viszá adgya az Anyaszent egyháznak., a ki is sirásával és könyörgésével meg nyerte térésit, hogy az Anyaszent egyház ötöt tanítsa, erősítsen. nevelje a jó erkölcsökben, a szentségekben részeltesse. és abban az állapotban tegye, hogy bizodalomal mehesen eleiben az utolsó napon. abünös pediglen, meg térésinek, meg betsülhetetlen kegyelmiért, a melyet. az Anyaszent egyház kérésire vette, tartozik hozzája alázatos hálaadásal. engedelmeséggel, és könyörögni véle együtt hogy atöbb fiainak is nyerhesse meg fel támadásokat, akik még ahalálnak árnyékában fekszenek.

K. Hány féle halottakat támaszta fel az ur, halando életében.?

F Három féleket. a synagogabéli fejdelemnek aleányát. a háznál, a máii Évangyéliumban való özvegy asszonynak a fiát, a kit vitték már temetni. és lázárt. a kit már eltemették volt, annak előtte négy napal, és akinek már szaga volt, és mint hogy azok atsudák a melyeket akrisztus tett a testeken, jelenték azokat, a melyeket tselekeszik allekekben, a melyek sokkal nagyobbak, el mondhattuk szent Agoston után. hogy ezek ahárom féle fel támasztot halottak, képei ahárom féle bünösöknek, akiket az üdvezítő támaszt fel. láthatatlan képen. az Anyaszent egyházban. az első azok, akik belső képen való kívánsággal vétkeztenek, és akiknek vétkek, nem hatot a külső tselekedetekre, ezeket jelenté a synagogabéli fejdelemnek a leánya, amásodik félek,

azok, akiknek vétkek külső képen [külső-képen] is ki tettzenek, és akiket viszik temetni, azaz, akik rossz példát kezdenek adni, és rossz szokásokat bé venni, ezeket jelenté az özvegy aszszony fia, aharmadik félék azok, akik a rossz szoktatásoknak terhét már nem bírhatják, és a melyeknek mérge, másokat is meg ront. ezeket jelenté lázár, akristus gyakorta támaszt fel. ilyen három féle bünöst. kegyelmének láthatatlan munkája által., de az utolsobbaknak meg térések mind ritkáb, mind nehezebb, úgy mondom. hogy ha azt el lehetne mondani, hogy vagyon valami nehéz, a lelkek örökös orvosa előtt.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 16^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

Kérünk uram tégedet. hogy előzőn meg minket kegyelmed, és légyen mindenben mi velünk, és követezze szüntelen velünk ajó tselekedeteket a mi urunk J. k.

Epistola.

szent Pál. Ephes. 3. 13.

Azokáért kérlek, meg ne fogyatkozzatok az érettetek való háboruságimért, mely atí ditsőségtek, edolog kedviért hajtom meg térdeimet a mi urunk Jézus kristusnak Attya előtt, kitől minden Atyaság neveztetik mennyekben, és a földön, hogy néktek aző ditsőségének gazdagsága szerént adgya, hogy hatalmason meg erősödgyetek az ő Lelke által, a belső. emberben., hogy akristus ahít által. a ti sziveitekben lakjék, a szeretetben meg gyökerezvén, és fundamentumot vetvén, hogy meg foghassátok minden szentekel, melyik légyen a széleség, a hosszúság, a magosság, és a mélység, és hogy tudgyátok a kristusnak minden tudományt felyül haladó szeretetít, hogy bé tellyesedgyetek az Istennek minden tellyes voltával., annak pedig aki hatalmas mindeneket bőségesben meg tselekedni, hogy sem mi kérjük. vagy érttyük, az erő szerént, mely mi bennünk munkálodik, Ditsőség annak az Anyaszent egyházban, és akristus Jézusban. minden időben, örökkön örökké Amen.

Magyarázat.

K. Az Apostol mitsoda okokkal akará meg gátolni, hogy az Efésius béliek el ne veszesék bátorságokat, a midőn anyit láttyák ötet szenvedni, üdveségéért?

F Azt adgya nékik elejekben., hogy az ő szenvedési nékik ditsőségekre lészen. az az, hogy ditsőségekre szolgál szenvedési, mivel az Évangyélium predikálása által, azon örökségnek birtokára hivatattak a melyre a sidok, akikkel egy testek legyének, és éllyenek vélek együt, ugyan azon ígéretnek hasznaival akristusban., noha ő apogányok közül valok legyének is, a kiknek nem tétetett volt az ígéret.

K. Mire tanít szent pál minket azzal. amidőn azt mondgya, hogy meg hajttya térdeit ami urunk Jézus kristusunk Attya előtt?

F Arra tanyit, hogy az Attya kezdete lévén atöbb Háromság béli személyeknek, leg elsőb, és legg jobb az attyák közöt, hozzája kel leg inkább folyamodnunk imádságinkban. hála adásinkban, és ditséretinkben. az a sok számu tseléd, ki a mennyekben, és a földön vagyon., a ki felöl mondatik. hogy az attya annak kezdete és feje. magában foglallya az Angyalok társaságít. és az emberekét., a sidokét, és a meg tért pogányokét, a kik mind anyi külömb tselédek. akiből áll az Anyaszent egyház., és akik ötet közönségesen üsmérik Attyoknak.

K. Mit kér szent pál az Atyától. az Efésius béli keresztyéneknek, és azokban. az egész földön lévő hiveknek.?

F Három dolgot kér, a melyeket kel kérni minden pásztoroknak. az egész hiveknek, és a melyeket kel kérni magoknak ahiveknek. és az Anyaszent egyház pásztorinak, mint az üdvöslésre szükségeseket. Az első a, hogy az Isten. akinek irgalmasága el fogyhatatlan. és aki abban tarttya ditsőségét, hogy reánk hintse jószágának hasznait., nevelye őket az erőben. és a kegyelemben, és tegye őket, abban az állapotban. hogy ellene állhassanak a kísérteteknek. a melyeket meg engedí hogy kísértessenek,

A második, hogy a kristus lakozék ahit által a szivekben., az az, hogy azon lehesenek, hogy meg gyözzek rossz kívánságjokot. és ki irthassák magokból. mind azt, valami néki nem tettik, abelső képen való szándékjokban. hogy csak tellyeséggel. ő bírhatta sziveket. és azokban maradando lako helye lehesen.

A harmadik, hogy állando és maradando szeretetet adgyon beléjük, a melyet meg ne bírhatta a kísértet, és hogy meg üsmértesse vélek, az egész szentekel együt, hogy melyik legyen szélyesége, hoszasága, magosság és mélysege a meg testesülés titkának, és meg láthassák a kristus hozájok való szeretetének nagyságát.

K. Mit akar az Apostol. ezeket a mondásival.

F Ezek a négy mértékek jelentik azt a véghetetlen szeretetet Istennek az emberekhez, a melyet hozájok mutatot a maga Fiának meg testesülésekor, a szélyesség, jelenti, hogy az ő szeretete nintsen meg hátaozva. csak a sidokhoz. vagy valamely nemzethez. hanem az elterjed az egész nemzetségekre, a hoszaság jelenti. hogy a kegyelem., és ennek a titoknak ereji, nem csak bizonyos időket. vagy saeculumokat tekintenek, hanem minden időket, világ kezdetétől fogvást. mind végig, sőt még az örökké valóságot is, a melyben meg maradnak a meg testesülésnek hasznai, a magosság jelenti, hogy erre a titokra való nézve, el kel nekünk hagyni a földi dolgokat, és fel emelkednünk, hogy az Istent magát, és a menyei jokat bírassuk. a mélység jelenti, hogy az üdvöslés, amelyet meg érdemlette nekünk. az Istennek meg testesült Fia. a predestinationak, (:vagy az öröktől fogva való el választásnak. :) mélysege, és meg foghatatlan titkára vagyon fundálva., vagy építve, a mely által. az ő örökös el rendelésiben, el készítette nekünk az ő Fiában akristusban., a menyei örökséget, és minden utat modot, hogy azt el érhesük, ezért is mondgya az Apostol. hogy akristusnak, hozánk való szeretete, minden tudománt felyül halad.

K. Mit kel ki hoznunk, ami oktatásunkra, az Istennek ebből ahozánk való meg foghatatlan szeretetéből?

F Azt hogy, ha ötet nem szerethettük leg előbször, azal tartozunk. hogy szeretetért. szeretettel fizessünk néki, szeressük ötet mérték nélkül, és egész szivünköl, szeressük ötet szellyesen, hogy szerethessük akristus lelkében. nem csak üsmérőinket, hanem minden embereket. sőt még ellenséginket is, hoszaságban. hogy szeretettel szenvedgyük és hoszas békeséges türessel mind azokat anyomoruságokat. a melyeket néki tettik reánk küldeni. és hogy mind végig meg maradhasunk az igazságban, magóságban. hogy semi alá valot, se ideig valot, ne tekéntsünk, jó tselekedetinkben, hanem egyedül az Isten ditsőségét. és az örökös jutalmakat. mélységben, hogy le borullyunk előtte mélységes alázasóssággal, a mint illik a valóságos keresztyéni jó erkölcsöz. két szóval, a szélyeséggel jelentik az Isteni szeretetet. a hoszasóssággal, abékeséges türeést, a magóság, az örökös jóknak reménségét. és a mélység. a magunk meg alázását.

K. Hogy tellyesedünk bé, az Istennek tellyes ajándékival?

F Az Apostol., azt akarja velünk meg értetni. hogy semmi üreségnek nem kel lenni egy keresztyén életében., se semmi osztozás, az Isten. és a teremtet állat között, az ő szívének tellyesnek kel lenni egészen, az Isteni. és a felebaráti szeretettel, minden nap eléb kel menni a jó erkölcsben, mind addig még bé nem tellyesedik egészen az Istennek ajándékival, aki azt mondaná már elég, a már el veszet. mondgya szent Agoston.

Évangélium

szent luk. 14. 1.

És lön midön bé menne Jesus. egy farisaeusok fejdeme hazába szombaton kenyeret enni, és rea vigyáznak vala, és imé egy vizkorságos ember vala előtte, és felelvén Jébus, mondá atörvény tudoknak, és farisaeusoknak, mondván ha szabadé szombaton gyógyítani, azok pedig halgatának, ő pedig fogván ötöt meg gyógyítá, és el botsátá, és felelvén nékik mondá, kinek közületek számára vagy ökre esik akutba, és nem mindgyárt ki vonnyae azt szombat napon, és nem felelhetének ezekre néki, mondá pedig ahivatalosoknak is példa beszédet, nézvén miképen válogatnák az első üléseket, mondván nékik, mikor menyegzőre hivatattol, ne üly az első helyre, hogy valami képen. betsülleteseb náladnál hivatattot ne légyen attol, és az eljövén, a ki tégedet és azt hitta, mondgya néked, adgy helyt ennek, és akkor kezdgyed pirulásal az utolso helyt tartani. de mikor hivatattol. eredgy. üly az utolso helyre. hogy midön el jövend. aki teged hivut. mondgya néked, barátom, meny fellyeb. akkor léssen ditsöséged. aveled együt le telepedtek előtt, mert minden aki magát fel magasztallya, meg aláztatik, és aki magát meg alázza, fel magasztaltatik.

Magyarázat

K. Mitsoda szándékal, és mivégre társalkodék akristus az emberekel. az ő halandó életében?

F Ez a szenttséges üdvezítő nem egyébért jövén avilágra hanem hogy fel kerese az el tévelyedet juhokot, és munkálodgya. azoknak üdveségeket, egyebet nem tekéntet az emberekel valo társalkodásában, hanem tsak az ő jövokot, és hasznokot, némelykor ett apublikánusokal., hogy meg téréseken munkálodhasék, némelykor a farisaeusokal. hogy őket tanítsa, a szeretetre, alázatoságra, és avalóságos jó erköltsre, és azért, hogy meg üsmértesse, és meg utáltassa vélek, a magok két színüsegeket, egy farisaeusnak házához menvén, hogy egy viz korságos embert meg gyógyíttson szombaton. meg akará néki mutatni, és nékünk is, hogy nem kel oly babonaságal ragaszkodnunk atörvénynek betűjéhez, hanem annak lelkéhez, amely az igasságnak és a szeretetnek lelke, és a mely tsak alelkek üdveségit tekénti, eszerént kel egy keresztyének, annál is inkább egy egyházi szolgának keresni az emberek társaságít. hogy tsak hasznokra lehen, és magának is hasznára, jó példa adásával. mert tsak idő töltésért keresni atársaságot, ugy nem akristust követnék, atsak azokhoz illik, a kik haszontalanul, és naprol. napra élnek, a kik nem tudgyák meg betsülení az időt. amely azért adatot. hogy az üdveséget keresük, és az örökké valóságghoz készülyünk,

K. Mit példáz nékünk amai Évangéliumbéli vizkorságos?

F Jelenti az olyan lelkeket akik agyönyörüségbe, a világi haszontalan jókban és betsületekben merültek el, a kik bé töltik magokot. az ilyen haszontalan vizekel, és a kik soha sem tudnak meg elégedni. mert azokat, mindenkor szomjuhozák., és mentől többet isznak. azokbol., annál többet ihatnának, *aki ebből avizből iszik.* mondgya az ur., *a még szomjuhozni fóg.* joan. 4. 13.

K. Mitsoda orvoságal lehet meg gyógyítani az ilyen lelki viz korságosokat.?

F Az ilyen betegeket más orvoság meg nem gyógyíthatta, hanem egyedül a krisztus kegyelmének élő vize, csak ez ólthatta el szomjúságokat. a krisztus eleiben kell tehát menni, és abból a vízből kell tőlle kérni, a mely el oltván a szomjúságot többé ne szomjuhozanak, és a mely a szívben, kút feje legyen az örökké való életnek. csak ez a víz is utáltatta meg velünk, avilági vizeket. és meg vetteti velünk mind azt. valamit az emberek. kívánhatnak e földön.

K. A krisztus miért találkozik oly gyakorta azokkal az farisaeusokkal., akik csak arra vigyáztanak. hogy valamit találhassanak maga viselésiben, és beszédiben. és hogy törben ejthessék őket?

F Azért hogy az ő maga viselése nekünk példákra lehesen. amidőn hamis atyafiaknak találkozunk társaságokban, a kik minden beszédinket. és tselekedetinket. meg vizsgálják, hogy azokba valamit találhassanak., ilyeneket csak várhatunk magunkra, mivel atánitvány nem nagyobb a mesterinél.

K. kitsodák azok, a kik követik ezeket a farisaeusokat. a kik nagy véteknek tarták., hogy a krisztus meg gyógyítsa a betegeket szombat napján, és akik azt magoknak meg engedik hogy a kútból ki huzanak valamely állatot ha abban esik?

F Az olyanok követik ezeket, akik a hejában való dolgokban is fogyatkozást találnak, holott ő magok nagy dolgokban hájgák által az Isten törvényit, vannak olyanok. akik magokban nagy fogyatkozásnak tartják az imádságokban való valamely kevés figyelmetlenségeket., de arra nem vigyáznak, hogy egész életüket avilági dolgokban töltik, a melyek egy órát sem engednek nekik. hogy üdvösegekről gondolkodhasanak, a keveset érő, és külső dolgoknak el mulatása fel háborította lelkeket üsméretit, és csak könnyen meg engedik magoknak, a gyönyörűségben., és a hejában valóságban való életet, egy áitatos aszszony. nagy véteknek tartaná ha el nem mondaná az olvasóját. és ha egy pénzt nem adna a templom ajtajánál lévő szegénynek, de abban nem lát semmi fogyatkozást, ha nagy summa pénzt költ el. a hejában., és szükség nélkül való dolgokra, nehezen halgattjuk, a midőn valaki valamely kevés fogyatkozásunkról szól másoknak, magunknak pedig meg engedjük a másokot való rágalmozást, és ember szollást.

K Mitsoda oktatást ad nekünk akrisztus a máj Évangyéliumban lévő példa beszédel.?

F Arra tanít, hogy ne keressük az első helyeket, se a méltóságokat, hanem a nagyra vágyást kerülyük el, a mely mindenkor fellyeb akarna menni, másokot fellyeb akarna haladni, és magát meg akarná különböztetni. az ilyen mind az emberi kevelységtől vagyon, és ezt igen nehéz el hagyni. ha szinte leg kisebb nagyra vágyás nem volna is bennünk. ha szinte semmiben nem igyekeztünk is azon. hogy, arra az első helyre fel emeltessünk a melyben vagyunk. még is nehéz volna nekünk meg tartani az alázatoságot. a mely oly szükséges egy keresztyének, a gyalázat és az alázatoság., abünös része, és ő magától más helyt. nem foglalhat magának hanem az utolsókat. igasságtalanság nélkül. és a nélkül aveszedelem nélkül, hogy meg aláztatik gyalázatosan az Isten keze által

K. Mint hogy mások is olyan bünösök valamint mi, nem kellé nekik is alábal valoknak tartani magokot nálunknál.?

F A mi hivatalunk csak. a, hogy mi magunkot meg alázzuk, és alábal valoknak tarttsuk, nem vizsgálván azt. hogy kik mások, és hogy mit kell. nekik tselekedni. mi kövessük amagunk kötelességit. ők is amagokét. ki ki magáról fog számat adni az utolsó napon., magunkot úgy kell tekintenünk mint bünösöket, mert érezzük a magunk nyomorúságát. és azért az utolsó helyt kell választanunk hagyuk másokra azt. hogy meg alábal magokot, és az Istenre azt, hogy minket fel emelyen a midőn neki tettik. emeg változhatatlan törvény. hogy aki magát fel magasztallja. meg aláztatik. és aki magát meg alázza, fel magasztaltatik..

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 17^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

Kérünk uram tégedet, enged meg népednek. azt az erőt hogy el kerülhesse ahamiságnak lelkét, és tselekedgyed azt a kegyelmet véle, hogy te hozzád ragaszkodgyék tiszta szivel ami urunk J. k.

Epistola

szent pal. Éfés. 4. 1.

Kérlek azért titeket én fogoly az urban. hogy méltán jarjatok, a hivatal szerént, melyel hivattattatok, minden alázatoságal, és szelidséggel, békeséges türesem.. el szenvedvén egy mást. szeretettel., szorgalmatosok lévén, meg tartani a léleknek egyeségét, abékeségnek kötelében., egy test, és egy lélek amint ati hivatalotoknak egy reménségében hivattattatok. egy az Ur. egy a hit, egy akeresztség. egy az Isten. és mindeneknek Attya, ki mindenek felet vagyom. és mindeneken. és minnyájunkban.

Magyarázat

K. szent pal arra intvén ahiveket hogy élyenek mint valóságos keresztyének, miért nekik lántzairol?

F Mert mint hogy ő afogságban. és a lántzban akristusért, és az ő üdveségekért volt, azért arra inthette őket. hogy ő is a magok részéről méltán járjanak ahivatalban. a melyre hivatattak, az az, hogy úgy élyenek mint valóságos tanítványi a kristusnak, az üldözés, melyet egy egyházi szolgálta szenved, elegendő ők, és ösztön, hogy azok akik alatta vannak kövessék azokat az igazságokat melyeket tölle tanulták. és az ő szenvedése, áldást. és kegyelmet fog nekik nyerni.

K Mit kel tselekedni az Apostol szerént, hogy keresztyeni módon élhessünk?

F Mindenkor az alázatoságot, akegyeséget kel követni. és a békeséges türesem, egyik amásikunknak kel szenvedni. és azon lennünk, hogy az egyeség meg maradgyon, abekeség meg tartására.

K. Mitsodásnak kel lenni. egy keresztyén alázatoságának?

F Mindenekben egyenlőnek kel lenni., beszédiben, tekintetiben, járásában. köntösiben. és tselekedetiben. az alázatoság szükséges hogy ki tessék belöllünk minden időben, és mindenekhez, szegényhez, gazdaghoz, jó akaro, vagy ellenséghez,

K. Mitsodásnak kel lenni az ő szelidséginek

F Annak közönségesnek, és mérték nélkül valonak kel lenni, valamint a szeretetnek, és az alázatoságnak. félre nem tévén semi féle olyan bántodásokat., amelyeket el nem akarnák szenvedni, egy szóval a szelidségnek olyannak kel lenni. hogy azt el ne mondhasák. hogy ettől akarok szenvedni. és hogy amatol nem akarok szenvedni.

K. Mellyik a harmadik jó erkölts a melyre int az Apostol.?

F A békeséges türesem, a melyel békeségben várják az örökös, és láthatatlan jóknak birását. a melyekre hivatattunk. valamint a munkás békeségben várja az aratást, minek után meg mivelte volna földét, és el vetette volna magját. ugyan ez a békeséges türesem tselekeszi hogy minek előtte el vegyük szenvedésinknek jutalmát., szenvedgyük el, arra valo nézve, a gyalázatokat.

bántódásokat, nyomorgatásokat, a melyeket el kel egy keresztyének szenvedni, az igasságtalanoktól.

K Miert hadgya nékünk. hogy egy mást el szenvedgyük?

F Mert minnyájunkban fogyatkozás lévén. lehetetlen volna egy társaságban. és békeségben élni, ha egy mást el nem szenvednök, nintsen olyan tekéletes ember. aki azt elmondhassa maga felől. hogy másoknak ne adot volna okot atürésre, nintsen tehát olyan ember. akinek ne kellene tünni másoktól., el kel tehát szenvedni másokat, mivel ebből áll az egyik keresztyéni jó erkölts. ezért is mondgya szent Agoston. *tolera, quia toleralus es.* avalo hogy azon kel lennünk, hogy el hagyatathasuk fogyatkozásokat, de arra a keresztyéni szeretettel. és okoságal kel időt és alkalmatóságot keresni, mind addig türesemel kel őket el szenvedni.

K. Mit hágy még szent pál a hiveknek?

F Azt hágya nékik, hogy szorgalmatosak legyenek meg tartani az egy lélekbe valo egyeséget, a békeségnek kötelivel hogy pediglen egyes lélekben élhessenek., az, abékeség nélkül meg nem lehet. békeségben pedig úgy lesznek, hogy ha ellene mondanak mind annak, a mi okozhattya a háboruságot, és az egyenetlenséget. ha az emberi, és az ideig valo haszon keresésnek rendetlen kivánságoknak, és más egyéb illyeneknek ellene mondanak, igyekezven minden tehetségekel azon. hogy egyes elmében. és akaratban éllyenek, ettől is volt hogy az első keresztyéneknek. tsak egy szivek. és lelkek vala. mert mindennek meg holtak volt, és tsak az örökös jót szerették, a mellyet fel osztás, és irigység nélkül birhattya minden. az illyen egyeségre, és békeségre, ritkán, és nehezen lehet szert tenni, azért is mondgya az Apostol hogy azon munkálodni kel, szüntelen valo szorgalmatósággal

K. Mitsoda okal. akar minket fel indítani arra, hogy meg szerezhessük és meg tarthassuk, az illyen nagy jót.?

F Azzal: hogy egy testnek. és léleknek kel lennünk hogy minnyáján ugyan azon jónak bírására hivatattunk, hogy minnyájunknak, ugyan azon egy ura vagyon. egy hite, és egy keresztsége, mindnyájunknak ugyan azon Istent kel imádnunk, azon egy Atyánk vagyon, akinek mindnyáján fiai vagyunk, aki mindenekre gondot visel. és a ki minnyájunkban lakik kegyelme által. ez így lévén, mind atyafiasok vagyunk, és egy tselédek, akik közöt az egyeségnek, az egyet értésnek, és a békeségnek kel uralkodni

Evangelium.

szent Matth. 22. 34.

A farisaeusok halván hogy bé dugta volna a sadduczaeusok száját, egybe gyülének és kérdé ötet egy törvény tudo doktor, közüllök, kísértvén ötet, Mester melyik anagy parantsolat atörvényben, mondá néki Jesus., szeresed ate uradot Istenedet. tellyes szivedből, és tellyes lelkekből, és tellyes elmédből, ez a leg nagyob, és első parantsolat. a másik pedig hasonló ehez, szeresed felebarátodot., mint tennen magadot, ekét parantsolatban füg az egész törvény, és a proféták, öszvegyüjtvén pedig a farisaeusokat kérdé őket Jesus. mondván, mit allitotok ti akristus felől, ki fia, mondának néki, Dávidé, mondá nékik, miképen hja tehát ötet Dávid, lelkében urának, mondván, mondá az ur, az én uramnak, úgy az én jobbomra, mig az ellenségidet sámollyá tészem ate lábaidnak, ha azért David ötet urának. hja, mi modon ő fia. és senki egy ígét sem felelhete néki, se nem méré ötet senki anaptól fogvá többször kérdeni.

Magyarázat

K. Mitsoda lélekben tevé ez a törvény tudó doktor akristustól. az első parantsolatrol való kérdést?

F Kísérteni akará ötét, és azt akará meg vizsgálni ha nem mondanaé valamit olyat, ami ellenkeznék a moyses törvényével. azt kérdvén tőlle, hogy mellyik a leg nagyob, és a leg első aparantsolatok között.? az üdvezítő felelé néki, hogy szeresed ate uradot Istenedet, tellyes szivedből, ezen példa arra tanyit, hogy hozzája kel folyamodnunk, és kérnünk, hogy oktasson minket, mert ő a mi egyedül való doktorunk, akit halgatnunk kel, de nem kel kísérteni valamint ez a farisaeus, hanem egyenes és igaz szivel. kel kérni, olyan szándékban, hogy meg tudhasuk az Istennek irántunk való akarattyát, hogy önéki mivel tartozunk, és mivel felebarátunknak, és az után követnünk kel. az ő oktatásit, utállya ő, azokat, kik ket szinüséggel kísértik ötét. tanátsot kérvén az ő szolgálaitól nem azért, hogy azokat kövessék, hanem hogy azokban. valamely gántsot találhassanak.

K. Ez a parantsolat szükségesé tellyeséggel. az üdveségre?

F Mint hogy e leg első, és leg nagyob aparantsolatok között. és mint hogy a törvény, és a proféták ebben foglaltatnak. tehát tellyeséggel szükségesnek kel lenni, vagy is azt kellene mondani, hogy egye szinüség. epedig olyan rettentő tévelygés volna, a mely el törölné a törvént. a profétákat, az Évangyéliumot., és az egész vallást, közönségesen a szeretet leg első indítója. minden emberi kívánságnak. ugyan az is vezeti arra avégre a mellyet magában fel tett, ha az a vég nem az Isten., tehát a teremtet állatnak kel lenni. hogy ha pedig az Isten helyet a teremtet állatot szeretik. és azt veszik végül, akoron. nagy igasságtalansággal vannak hozzája. és oly igen meg bánttyák. hogy azt ki nem lehet mondani. más képen. hanem hogy a bálványozás. mert akkor a teremtet állatot üsmérik örökös jóknak. és ő néki adgyák azt a tiszteletet, a mellyel tsak az Istennek tartoznak, tehát hogy Istené lehesünk, és részesülhesünk az üdveségben., azon legyünk, hogy a teremtet állathoz való szeretetet oltsuk el szivünkben, szeresük Istenünket, és fordítsuk hozzája azon szeretetből minden tselekedetünket. és magunk viselésit, ahol nem uralkodik ez az Isteni szeretet, ót arosz kívánságok uralkodnak, és a teremtet állat alá vetik az embert.

K. Magyarázd meg ezeket a szokot. szeresed az Istent, tellyes szivedből,?

F Valójában tsak a sziv szeret, tellyes szivből szeretni pedig az Istent a, hogy ötét egész szeretettel szeresük, úgy hogy a meg ne légyen osztva. ne hogy egyik részit az Istennek adgyuk, és a másikat a teremtet állatnak, mint hogy az Isten a mi egyedül való örökös jónk, és egyedül való tzellya reménségünknek, öis egyedül ami boldogságunk, azért tsak ő érdemli egyedül szeretetünket, a teremtet állat. ő előtte tsak semmi. és tsak szines jó lévén, azért tőlle semmi jót nem várhatunk, ő nem tehet minket se jobbaká. se boldogabbaká, nem érdemlik tehát rendetlen tiszteletünket, se szeretetünket, a mi lelkünk sokal nagyob. és drágáb, az egész világnál, az Istentől vévén minémüségeit, azért magát. meg kissebitti, és le veti, hogy ha az örökös jó helyet. a teremtet állatot szereti. és ha rabjává tészi magát. rosz kívánságinak, és ha abban keresi boldogságát.

K. Nem szabadé., vagy is inkább nem tartoznaké szeretni, fiokot, atyafiokot, és jó akarójokot.?

F A szabad, sőt még tartoznak is azokat szeretni, de olyan szeretettel. mely az Istentől származik, mint annak kezdetétől, és amely öhozzája fordullyon mint végéhez, az az, hogy ő benne, az Istent kel szeretni, vagy az Istenért kel őket szeretni., arra inteni őket, hogy az Istent szeresék, de nem szabad őket magokért szeretni, se magunkért, vagy gyönyörüségünkért, vagy hasznunkért.

K. Hogy kel az Istent tellyes elménkből, tellyes lelkünkben és minden erőnkben szeretni.?

F Az Istent szeretni tellyes elménkből a, hogy minden tudományunkot, értelmünket, csak arra fordítsuk, hogy az Isteni szeretet nevedgyék bennünk. és másokban. az okoságot pedig ahít alá kel vetni. ötet tellyes lelkünkben szeretni. a, hogy arosz kívánságnak. minden indulatit, az Isten törvénye alá vessük. testi életünket, az ő szeretetire, és a jó erköltsök tselekedeteire fordítsuk, ötet minden erőnkben szeretni a, hogy minden külső tselekedetinket, minden tagjainkat, az Isten szolgálattá. és az ő ditsőségire szenteljük, úgy annyira hogy a külső embernek. minden tselekedete, az Istenhez igyekezzék, egy szóval. egy keresztyének minden hitele, tiszttsége, jóság, és minden valamit bir, valami hatalmában lehet, mind ezeknek csak az Isteni szeretetet kel. szomjuhozni, és hirdetni.

K. Hogy ha ez így vagon. hogy lehesen végben vinni e földön ezt a parantsolatot. ahol nem lehet hogy a teremtet állathoz valamely szeretet ne maradgyon a szivben, vagy valami világi kívánság?

F A mi nehéz az embernek a kegyelem nélkül. a lehetővé, és könnyűé lesz néki a kegyelem segítségével, de másként is, a könnyű fogyatkozások, a melyekben eshetnek. a leg igazabbak, a meg szentelő kegyelmet el nem vesztetik vélek, fő képpen az olyan fogyatkozások, a melyek, a tudatlanságtól, a hirtelenvalóságtól. vagy agyengeségtől jönnek, csak az Istennek szeretete. uralkodgyék szivünkben, minden más hajlandóságink, és kívánságink felet, az elegendő, és hogy mindenek felet szeresük az Istent, és azon legyünk valóság. hogy aza. szeretet nevedgyék bennünk. és hogy meg birhasuk. és meg erőtenithesük a rossz kívánságnak indulatit, ez az élet csak utozás, mindenkor járnunk kel, és elő mennünk az igazságnak uttyán, vigyázzván mindenek felet arra, hogy a mi járásunkot, félbe ne hagyasa velünk az olyan véték, mely egyszers mind meg ölheti lelkünket. és ki zárhattya a menyeknek országából, és hogy a teremtet állatokhoz való ragaszkodás, elne kezdgye. a szivben való uralkodást, szent Bernárd. azt mondgya. hogy aki elő nem menyen. a jó erkölcsben, az olyan hátra menyen.

K Ez a második parantsolat, szeresed felebarátodat, miben hasonlít az elsőhöz.?

F Hasonlít abban. mert hagyja, és magában foglallya. a szeretetet, valamint az első. és hogy a felebarátot, úgy szeretik amint kívántatik. ha az Istent szeretik, mert mitsoda az felebarátot szeretni, hanem az Istent szeretni a felebarátban. és azt az örökös jót kívánni néki, a melyet magunknak kívánnjuk, így szeretik tehát valójában az Istent. és a felebarátot az Istenért, mi csak anyiban szerettyük az Istent, amenyiben kívánnjuk hogy ötet birhasuk. nem kívánván semmit mást. csak ötet. tehát szerettyük akkor is ötet, ha ugyan azon jót kívánnjuk felebarátunknak [fele-barátunknak], hogy ötet birhassa, ez így lévén. az első parantsolat. hasonló az elsőhöz.

K. mitsoda az a felebarát. akit kel szeretnünk ezen parantsolat szerént.

F Minden ember a mi felebarátunk., senkit ki nem vévén, mert azok valamint mi az Isten munkái, az ő képre teremtettek, ötet szerethetik, és birhattya az örökké valóságban. ez a parantsolat el terjed az idegenekre, és a mi ellenséginkre is, mert mind ezek ő reájok is illenek, és hozzánk, hasonló emberek.

K. Miért köteleztetünk arra. hogy úgy szeresük felebarátunkot mint magunkot, a szeretetnek rendi nem kívánnyaé azt, hogy inkább szeresük üdvességünköt a másokénál.?

F Ez a parantsolat nem kívánnya töllünk, a magunk, és a felebarátunk között való egyenlő szeretetet, hanem az egyenlő indulatot a szeretetre, a melyel néki tartozunk, ez a parantsolat nem tilttya nekünk, hogy magunkot jobban ne szeresük felebarátunknál, a mi az üdvéséget

tekénti, hanem azt akarja, hogy valamint csak az Istenért kel magunkot szeretnünk, úgy másokat is csak az Istenért szeresük. hogy hasonló jót kívánnunk nekik, valamint magunknak, és hogy segítsük el kerülni azokat a nyomoruságokat, a melyeket mi akarunk el kerülni.

K. Mitől vagyon hogy nintsen különös parantsolat arra hogy magunkot szeresük?

F Mert az a parantsolat hogy magunkot szeresük, elegendő képen foglaltatik abban aparantsolatban, hogy az Istent szeresük. és abban, hogy úgy szeresük felebarátunkot, valamint magunkot. mivel ha az Istent szerettyük, azt is kíványuk. hogy élhesünk az örökös jóval. ha pedig azt kíványuk, úgy valósággal szerettyük magunkot. mert abban örökös boldogságot találunk, magunknak, a felebarátot pedig úgy szeretni mint magunkot, nem egyéb, hanem hogy hasonló boldogságot kívánnunk neki mint magunknak. ebből ki tettzik. hogy azt leg először. és mindennek előtte kíványuk magunknak.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 18^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Kérünk uram tégedet szány meg minket, és igazgassad szivünket, mert nálad nélkül lehetetlen hogy néked tetzhesünk., a mi urunk. J k.

Epistola

szent Pál. I Cor. 1. 4.

Hálákat adok az én Istenemnek érettetek, mindenkor, az Isten malaszttyáért, melyet néktek adot az kristus Jesusban hogy mindenekben gazdagok lettetek öbenne, minden igében, és minden tudományban, a mint akristus bizonyság tétele meg erősítettett bennetek, úgy hogy semmi némü malaszt, héjával ne legyetek, várván ami urunk Jésus kristusunknak meg jelenését, ki meg is erősit titeket mind végig, vétek nélkül, ami urunk Jésus kristusnak el jövede napján.

Magyarázat

K. Mire oktat minket szent pál amái lettzkébe?

F Arra oktat, hogy hálá adásal, élő hittel. buzgo szeretettel legyünk, mind azokért akegyelmekért, a melyeket vettünk, és a melyeket a töb hivek is vettek, mert mindnyájan egy test lévén. és egy lélektől elevenitetvén. a mások jóvain úgy kel örülnünk, valamint amagunkén.

K. Miért mondgya hogy a kegyelem a kristusban adatot nekünk.?

F Meg akarja velünk értetni hogy mind azok a kegyelmek a melyek az üdveségre szolgálnek. csak a kristus érdemiért adatnak. és anyiban, a menyiben az ő testének tagjai vagyunk, az Apostol azokat gazdagságoknak nevezi, mert azok drágábbak avilág egész jovainál, és hogy meg mutassa, hogy ha gazdagok vagyunk akegyelemben. azoknak is kel lennünk ahálá adásban. hogy hálá adatlanok ne legyünk Istenhez, minden jó tölle jó, mint eredetétől, és vizzá is kel annak térni hozája. hálá adásink által.

K. Mellyek azok agazdagságok., a mellyeket mondgya az Apostol, hogy az Isten el hintette akorintus béliekre.?

F Azok nem egyebek, hanem az igének, és atudománynak adományi. a tudományon érti avallás béli igasságoknak tudását és az igén érti, a könnyen, és világosan valo beszédet, ismét azt mondgya, hogy a kristusrol. valo bizonyság tétel, meg erősítettet közöttök, mert az igének, és atudománynak drága adományi meg bizonyították, hogy ök bé vették mind azt, valamit hirdettek nékik. akristusrol. és az ö parantsolattyából, mivel ezek az ajándékok benne., nem az ö tanulásoktól., vagy munkájoktól volt, hanem a szent léleknek erejétől,

K. Magyarázd meg nékünk tovább is az Apostol mondásit.

F Azt mondgya. hogy semmi féle ajándék héjával nem voltak, mert a szent Léleknek minden ajándéki, a melyek nékik szükségesek valának, az Anyaszent egyházban lévő hivekben töltettek volt, utánna tézsi., *várván ami urunk Jesus kristusunknak meg jelenésit* hogy meg mutassa a keresztyéneknek, a kik semmi héjával nem vannak, az üdveségek iránt. a kiket az Isten fel gazdagította akristusban valo ajándékival. hogy kívánni kel. nékik. békeségben, viszá valo jövetelit akristusnak, akinek el kel jöni az utolso napon. hogy meg jutalmaztassa őket tselekedetek szerént, és meg szabadítván őket nyomoruságokbol., országának birtokában helyeztesse őket.

K. Miért mondgya nékik hogy az Isten meg erősitti őket mind végig vétek nélkül akristus eljövetele napján.?

F Azért hogy abban abizodalomban tegye őket, a melyben ö vagyon, hogy az Isten aki elkezdette. benne, akegyelemnek munkáját, követteti is vélek akeresztyéni jó erköltsöket, mind az utolso napig. eszerént is kel. a pásztoroknak., az Apostol példájára, kik áldásal munkálodnak, a kristustol reájok bizatatot juhaiért. hogy jól itéllyenek a hivekről; kik. oktatásokal élnek, de söt még szükséges is. hogy olyan formában beszéllyenek nékik, amely abban az igasságos bizodalomban tegye. őket, hogy ök az Istennek fiai, és választotti közöt vannak.

Évangélium.

szent luk. 5. 17.

Es lön némely nap. és ö ül vala tanitván, és a farisaeusok ülnek vala, és atörvény tudo doktorok, kik jöttek vala Galilaeának, és Judaeának minden kastélyibol. és Jerusalemből, és az ur ereje vala azok meg gyógyítására, és imé némely férfiak ágyban hozván egy embert, ki ina szakat vala. és ötet bé akarják vala vinni, és eleibe tenni, és nem találván mely felől ötet bé vinnék a sereg miat, fel menének ahéjazatra. és a padláson alá botsátták ötet, középre, mind ágyastol. Jesus eleibe, kinek hitit hogy látá mondá. ember meg botsátatnak néked ate büneid. és kezdének gondolkodni az irás tudok. és a farisaéusok. mondván, kitsoda ez, aki káromlásokat szol. ki botsáthattya meg abünököt hanem egyedül az Isten, hogy meg üsméré pedig Jésus az ö gondolattyokot, felelvén mondá nékik. mit gondoltok szivetekben., mitsoda könnyebb. azt mondanié, meg botsátatnak néked büneid. vagy azt mondani kely fel, és járj.? hogy pedig meg tudgyátok, hogy az ember Fiának hatalma vagyon a földön, abünök botsátására, mondá az inaszakatnak, néked mondom. kely fel. vedd fel az ágyadot, és meny a házadba, és mindgyárt fel kelvén előttök. fel vevé az ágyát. melyben feküt vala. és házába mene. magasztalván az Istent. és mindnyájan el álmétkodának. és magasztallyák vala az Istent. és bé telének félelemel. mondván. hogy tsudákat láttunk ma.

Magyarázat

K. Mit példáz ez az inaszakadt ember akit az ur meg gyógyitta.

F Példáza a lelki inaszakadtságot, akinek egyedül a Krisztus az orvosa, a testi inaszakadtság elveszi az atagoknak mozgását és érzékenységeit. A léleknek inaszakadtsága mely a vétkek, elveszi tőle azokat az indulatokat és mozgásokat, melyeket Istentől veszen vala, és abban a tehetetlen állapotban teszi, amelyben se Istentől, se munkálódhatik, se az ő uttyán nem járhat, és eloltta benne azt az Isteni szeretetet, mely a menyeyi dolgokra adott volt neki indulatot és mozgást

K. Miért mondta még előre neki az Ur, a te bűneid meg bocsátattak?

F Mert az ő betegsége, mind a lelki, mind a testi inaszakadtságból áll, és hogy az első vala oka. Amásikának, ezért is kezdé el az Ur a gyógyítást. Abűneinek bocsánattyán, hogy elvenné az akadályt, mely meg gátolhatná testének gyógyulását, ezt pedig azoknak kérésekre engedé meg. akik a beteget eleiben vivék. tanuljuk meg ebből a példából, hogy ami betegséginket. nyomoruságinkot, a vétkek okozák. és hogy csak anyiban kívánjuk a testünk meggyógyulását, a menyiben a szolgálhat, lelkünk üdvességire, vagy is inkább csak egyedül abűneinknek bocsánattyát kel kérünk, valamint ez az ember tselekedék, nem kérvén a testi egészséget. amelyet az ő jó akarói kérék helyette, mint hogy azt nem tudjuk mi hasznos nekünk Isten előtt. azért csak az Isten gond viselésire kel hagyni. a mi, a testi állapotját illeti, ne hogy a testi egészséget megadván. és meg szabadítván, más egyéb nyomoruságoktól. el ne vegye tőlünk. a mi legszükségesebb lelkünk üdvességire.

K. Mit kel tanulunk ennek az ina szakadt ember jó akaróinak hitekből. és szereteteiből, a melyekre gyógyulását meg adá a Krisztus?

F Őt világosan látjuk hogy mint kel bocsánatunk az Isten féloknek imádságokat, akiket gyakorta is kel arra kérünk nem bocsánatból, hanem azért, hogy érezzük arra való szükséginket Isten előtt, azt látjuk meg más felől, hogy micsoda kötelességgel tartozunk Istennek ajánlani, imádságinkot felebarátunkért, hozzája való szeretetből.

K. Mit jelent ez a három szó, melyet mondta az Ur az inaszakadtnak, kely fel, vedd fel az ágyadot, és meny a házadhoz?

F Azokban meg látjuk mind azt, valamit kel tselekednünk, lelkünk gyógyulására.

1. fel kel kelünk, és el kel oldanunk a kötelet a melyel a teremtet állathoz voltunk köttetve, a mely a rossz szokásainknak ágyában tartot minket, és a mely meg nem engedte hogy az Istent szolgáljuk, és az ő parantsolatának uttyán járjunk

2. Szükséges hogy fel vegyük az ágyat, a melyen feküdtünk, meg gyözzvén rossz hajlandóságinkot. szükséges hordoznunk rossz hajlandóságinknak terhét, akár mely nehéz legyen az, meg kel azokat zabolázni., az igazságnak rendi hozza magával hogy a bűnös érezze azoknak súlyát, és suhajtssa nyomoruságát, mivel annak előtte azt nem érezte, a midőn hajlandóságát követte, vétkes gyönyörűség.

3. szükséges az ina szakad modgyára a házunkhoz menni, magunkban szállani, őt tsendeségben, és a jó lelki üsméretnek [lelki-üsméretnek] békeségében maradni, áldani, és hálát adni Istennek. kegyelmiért, és nem kel többé a világot tekinteni. elmondhatni még, hogy az a ház, amelyben kel menni a meg térés után, a menyeyi háza., ahová kel, igyekezni egy olyan léleknek, akit a vétkeknek köteleiből fel oldotta az Isten. és minden nap ahoz kel közelíteni.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 19^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

oh' véghetetlen hatalmu és irgalmaságu Isten. távoztasd el tőlünk. jóságodbol mind azt. ami nekünk árthatna, ugy hogy mind lelkünk, mind testünk attol meg szabaditvatván, szabad elmével. mivelhességük mind azt, ami tégedet illet, ami urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. Efaesus. 4. 23.

Ujlylyatok meg pedig ati elméteknek lelkében. és öltözzetek uj emberben. aki Isten szerent teremtetett az igazságban. és az igazságnak szenttségében, azokáért le tévén ahazugságot. ki ki igazságot szóllyon, felebaráttyaival, mert egy másnak tagjai vagyunk, haragudgyatok, és ne vétkezzetek, a nap elne enyeszék a ti haragotokban., ne adgyatok helyt az ördögnek, aki lop vala, már ne lopjon. hanem inkább munkálkodgyék, kezeivel munkalkodván. a mi jó, hogy légyen honnét adni a szükölködönek.

Magyarázat

K. Miről mondgya szent pál, hogy a hivek meg tanultak a kristusnak iskolájában?

F Azt mondgya, hogy ót meg tanulták az elméjeknek lelkében valo meg ujulást, mert akeresztyénségre hivatvatván, nem kel azután nekik gondolatyoknak hejában valóságát követni. se elméjeknek vakságát, se az ó embernek hajlandoságit, hanem azon igyekezenek hogy minden nap ujjabbak lehesenek belső képen, minékünk új mesterünk vagyon akristusban. ki azért jöt el hogy mindeneket meg ujttson. azért ha valójában övé akarunk lenni, új elménknek, új szívünknek, és új életünknek is kel lenni, eddig a földi embernek viseltük a képit, visellyük ez után a menyei ember képit, aki is akristus, de ha abban akarunk öltözni aki az Isten szerent teremtetett., nagy igazságban és szenttségben. ki kel vetkeznünk az ó emberből. és ellene mondani akarattyának, kivánságának. és mind annak amit szeret.

K. Miképen lehet meg ez a belső ujulása lelkünknek,?

F A meg lehet a sirás. és a penitencia által, az elmének sanyargatása által, az alázatoság, és az imádság által, az olvasás. és az Isten igéjéről valo elmélkedés által, ajó tselekedetekben valo foglalatos élet által, szükséges meg ölni egyszer mind avétket is. ellene álván az ö rendetlen kivánságinak. hogy többé ne kövessük se szándékában. se tselekedetében, a meg romlot természetet, se azt a rosra vivő hajlandoságot. a melyben születünk, és mely nélkül nintsen senki is ez életben.

K Miképpen öltözünk az új emberben?

F ugy ha akristus áll mi bennünk, ha az ö lelkével elünk, ha az ö szándekja szerent élünk mindenben., ha azt betsüllyük a mit ö betsült, ha azt szerettyük a mit ö szeretet, ha meg vettyük azt, amit ö meg vetet, ha utálljuk amit ö utalt, ha követyük az ö alázatoságát, szeretetét. békeséges türesét, szenttségét, ha szeretettel engedelmeskedünk mind annak, amit hágy az Évangyéliumban. nem hajtván arosz kivánságnak ellenkezésire, avilágirosz példákra, és a gonosz léleknek intselkedésire, ugy hogy el mondhasuk, hogy már nem mi élünk, hanem akristus áll mibennünk.

K. Magyarázd meg ezeket a szokot. *aki az Isten szerent teremtetett, az igazságban. és az igazságnak szenttségiben?*

F Ezek azt teszik, valamint hogy az első ember aki mindgyárt az Isten képire. és hasonlatosságára teremtett volt. de a ki el törölte ezt a hasonlatosságot vétkeivel. és el esett attól az igazságtól. és szentségtől melyeket az Isten oltotta volt lelkében, az új ember újontába teremtették az igazságban. és a szentségben., és azon Isteni tekéleteségeknek formájára formáltatott. a melyeknek bélyegét el törölte vala avétek, úgy hogy maga magát oltván szívünkben., meg ujítsa bennünk azokat a bélyegeket. és meg ujíttson minket arra aképre. a melyet eltöröltük volt a vétkeivel. mivel aki teremtette a lelkeket. csak az is ujíthatta meg azokat, és mint hogy az Isten Fia, tekéletes képe az Attyának. szükséges volt. hogy újontába teremtsünk akristus képire, azért hogy még újonnan meg ujíthassunk és teremthessünk az Isten képire.

K Az Apostol miképpen akarja hogy szollyunk felebarátunknak?

F Mint hogy az ó emberhez illik ahazugság. és az újhoz az igazság. szükséges hogy az olyan keresztyén, a ki. ki vétkezet az ó emberből. és az újban öltözött. távozzék el a hazugságtól. és csak igazsággal szollyon felebaráttyának, utálni kel neki a két szinüség. atétetést, a tsalárdságot. hanem minden beszédiben és magaviselelésiben, igazsággal, egyeneséggel, és jó szível. legyen hozzája.

K A midőn szent pál azt mondgya. haragudgyatok, de ne vétkezetek. meg engedié aharagot.?

F Ő azt meg nem engedi, hanem azt akarja mondani szent Agoston szerént, hogy ha valamely harag gerjed fel bennünk, amelyre hatalmunk nintsen hogy meg gátolhasuk, nyomoruságink miatt. hogy leg alább alelkünk, a ki új születést vett Istentől, aharagra ne álljon, hanem azt le tsendesítse, és a szívből ki zárja, ezért is mondgya az Apostol., hogy a nap le ne szálljon haragunkban. mivel ha aharagban fekszünk le, agondolatok melyek akoron bőségel jönnek az elmében, hová tovább jobban fel gerjesztik bennünk tüzet, aharagot gyűlölségé változtatták, és agyűlölség el ólttya a felebaráti szeretetet, eszerént adnak helyt agonosz léleknek, aki mind addig neveli azt a tüzet, amég lehet.

K. Mitsoda rendet szab az Apostol. azoknak kik amás jóságát birják. vagy lopva, vagy erőszakosan, vagy valamely mesterséggel.?

F Azt akarja hogy ellene mondgyanak avéteknek, hogy azt el hagyják. hogy valamely jó hasznos munkát mivellyenek, és nem hejaban valo, vagy haszontalan munkát., mivel eszerént kerülnek el a vétkekre valo alkalmatosságot, a mely gyakorta ahenyélés, és úgy viszá is adhatták amás jóságát, amelyet igazságtalanul. vették el, mert másként, meg tartván ahamis keresetet. a lopásban meg maradnának, avétket, és az igazságtalanul valo birást gyakorolnák.

K Mit hágy még nekik.?

F Azt akarja, hogy minek utánna eleget tettek volna az igazság kötelességinek, amely parantsollya. hogy viszá adgyák a más jóságát, hogy az után a szeretetnek kötelességit kövessék. amely azt kívánja. azoktól. kik amásét birták, hogy adgyanak munkájoknak. és kereskedéseknek hasznából azoknak. kik szegénységben. és szükségben vannak.

Évangyélium

szent Math. 22. 1.

És felelvén Jesus, ismég példa beszédekben szolla nekik, mondván, hasonlová lett menyeknek országa. egy ember királyhoz, ki menyegzőt szerze a fiának, és el küldé a szolgait hogy el hinák ahivatalosokat, a menyegzőre és nem akarnak vala el jöni, ismég más szolgákat küldé mondván, mondgyátok meg a hivatalosoknak, imé el készítettem az ebédemet, tulkaim, és

hizlalt állatim meg ölettettek, és mindenek készek, jöjtek amenyegzőre, azok pedig el mulaták. és el menének. némely amajorjába, némely pedig akereskedésére, atöbbi pedig meg fogák az ő szolgálait, és boszszuságokkal illetvén meg ölék, akirály pedig midőn hallotta volna. meg haraguvék, és el küldvén az ő hadait, el veszté azokat agyilkosokat, és azok városát fel gyujtá. akkor mondá aszolgainak, a menyegző kész ugyan. de ahivatalosok nem voltak méltok. menyetek azért az utak végeire, és valakiket találtok, hijátok a menyegzőre, és ki menvén a szolgálai az utakra, öszve gyűjték mind akiket találának, gonoszokat. és jokat. és bé telék a menyegző ale telepedetekel., bé mene pedig a király. hogy látná a letelepedeteket, és láta őt egy embert, nem menyegzős ruhába lenni. mondá néki. barátom, hogy jöttél ide bé menyegzős ruhád nem lévén, amaz pedig el némula. akkor mondá akirály a szolgainak., meg kötözvén kezeit, és lábait, vessétek ötet akülső setettségre. őt lévén sirás és fogak tsikorgatása, mert sokan vannak ahivatalosok, de kevesen a választottak.

Magyarázat

K Magyarázd meg amái Évangéliumban lévő példa beszédet.?

F A király., aki menyegzőt készít a fiának az Isten, a fiu, a kristus. a meny aszszony. az Anyaszent egyház a menyegzői ebéd, jelenti az Évangélium tanítását. és a kegyelmet, amelyek el készítettek az olyan lelkek táplálásokra. kik egyenlő hitben meg egyeznek akristusal, ennek amenyegzői ebédnek, akristus halálától fogvást, világ végiig kel tartani. akoron is kezdődik el. az örökös vatsora, a mely, aválasztattaknak készítetett., az Istentől el küldetet első szolgálak valának, Mojses. és aproféták. az első hivatalosok. kik nem akarának a menyegzőre menni, azok a sidok, kik nem akarának hinni akristusban, a más rend béli szolgálak., akiket az Isten elküldé ahivatalosok után, azok az Apostolok, kik a feltámadás, és a felmenetel után. ki hirdeté asidoknak. hogy minden el készítetett, és minden bé tellyesedet. valami az emberek váltságát. és üdvességét illette. de ezek el mulaták amenyegzőre való menetelt. az az, az Évangéliumban való hitelt, mert, aző szivek oly foglalatos volt, avilági dolgokban. és oly igen ragaszkodot a földi gyönyörűségekhez. hogy az üdvéségek dolgára nem hajtottanak, se avaloságos örökös jón nem kaptanak,

K. Magyarázd meg a töb részit is a példa beszédnek?

F A szolgálak, a kiket ahivatalosok bestelenségel illették. és meg is ölék. példának okáért azok, szent István, és a két szent Jakab. a had amelyet a király küldé haragjában reájok. hogy őket el veszese. aromai hadd, a ki ellenek mene az Isten parantsolattyából, vespasianus. és Titus császarok alatt, és meg számlálhatatlan sidokot veszte el fegyverel. tüzel, és éhségl., fel égetvén Jerusálem városát, és a templomot, az utak végei pedig, ahová küldé akirály szolgálait, hogy a menyegzőre bé gyűjtsék mind azokat akiket találának. jelentik avilág részeit, ahová az Apostolok, és az utánnok valok., el küldetének hirdetni az Évangéliumot, apogányoknak. minden féle nemzetségeknek. és minden féle lelkes teremtet állatnak,

K. kitsodák azok agonoszok. és jók, kik a menyegzős házba menének?

F Azok ajók., kik ellene mondanak avilágnak, és a rossz kívánságoknak, a gonoszok pedig azok, kik el fedezik hamiságokat, ajóságnak színével. de akikben nintsen se Isteni, se felebaráti szeretet, a mely nélkül, lehetetlen jónak lenni.

K. Mind azok, kik a menyegzős házban le telepedének. őt maradánaké?

F Minnyájan őt nem maradának., mivel a király bé menvén hogy meg lássa ale telepedeteket, látván hogy egynek közöttök nem volna menyegzői ruhája, azért. azt, akülső setettségre vetteté, ebből ki tettik hogy az ur. az utolso napon meg vizsgálja mindenikünknek

kötelességeit. és leg titkosab szándékait. és ki fogja nyilatkoztatni mindennek előtt avétkeket, a melyek ez életben, a szívnek leg belső résziben voltak el rejtve, a menyegzői ruha jelenti a szeretetet. a mely aléleknek tisztasága. és szépsége. és amely el oltván bennünk arosz kívánságot. abban az állapotban térszen. hogy meg költsölhattyuk a lelki menyegzőnek gyönyörüségit., mert ámbár az Anyaszent egyháznak kebelében legyünk is, de hatsak a magunkhoz valo szeretetnek, és atermészetnek indulatit követyük, akár mely szines jó erkölcsüek legyünk is más képpen. de arra méltatlanok vagyunk, hogy részesülhesünk a menyegzői ebédben, az az, az Évangéliumi kegyelmekben. és a kristus titkainak hasznaiban

K. Mitsoda vétékben találtatot tehát. az az ember, akinek kezit, lábát, meg köték, és ugy veték ki. a menyegzői házból

F Egyébel nem vádoltaték hanem hogy nem vala menyegzői ruhában, ez által világosan meg mutattya az ur nekünk, hogy az Isteni, és a felebaráti szeretetnek fogyatkozása, elegendő aveszedelmünkre, mivel enélkül a szeretet nélkül., minden külső tselekedetünk, ugy mint aböjtölés. az alamisnálkodás. az imádság, mind ezek tsak olyanok, mint a lélek nélkül valo test, holot tsak egyedül ez a két szeretet térszi minden tselekedetünket ö elötte kedvesse, ezt is tanittya [ta nittya] szent pál világosan amidön azt mondgya, hogy ha minden jóságát a szegényeknek adnais, ha az égetésre adnais atestét, de emind haszontalan volna, az Isteni szeretet nélkül, 1 cor. 13. 3. az Isteni szeretet élteti ami lelkünket, ha abban Isteni szeretet nintsen, ahalálban marad, szent János szerént, és atselekedetei is meg holtak, 1 joan. 3. 14. az Isteni szeretet nélkül valo lélek tiszta nem lehet, a szív öt meg romlot, amagához valo szeretettől, atisztátalan szív pedig tisztátalan gyümölsöt teremt, meg üsmérik a fát, agyümölséröl.

K. Miformában szölla akirály ahoz az emberhez, szemére hányván vak meröségét?

F Barattyának nevezé, meg mutatván nekünk, hogy kegyeségit., és szeretettel. kel felebarátunkot meg feddeni, fogyatkozásairol, és ha tartozunk valamiben meg inteni ötet, azt tsak egyedül, az igasságnak buzgoságából kel tselekedni, és nem gyölölségből. vagy haragból., ugyan ezért is hívá akristus barattyának judást, a midön szemére hányá irtoztato vétékét.

K Mivel menté ez az ember magát a király elött?

F. Tsak meg némula, és semit nem felelhete., látván maga vétkit. és gyalázatos voltát, az Istennek tsak egy szava bé fogja száját a gonoszoknak. az utolso napon., akik halgatni, és reszketni [resz ketni] fognak, abban az időben nem lérszen. helye amenttségnek, mostanában kel tehát azon lennünk. hogy magunkot meg jobbittsuk, és hogy az egész világ láttára. örökös gyalázatra ne vettesünk. tanullyuk meg azt is ebből, hogy viszá ne felellyünk amidön minket intenek, és feddenek, hanem még magunk illesük magunkot gyalázatal, a felebarátunkot valo botránkoztatásunkért. és mutasuk meg halgatásunkal. hogy mi magunk itéllyük magunkot. hogy ha el akarjuk kerülni, azt az örökös, és mindennek elött valo halgatást, és gyalázatot.

K. Mit jelent nekünk az a setét tömlözt, ahová vetteték kötözve az az ember. és az a sirás, és fogaknak tsikorgatása?

F Az az irtoztato tömlözt. amelyet az ur. külső setettségnak nevezi, apokol., ahová veti az Isten. az elvettetteket, mind kezek. mind lábok kötözve lérszen. alábok kötözve lérszen., mert lehetetlen lesz nekik örökösön. hogy az Istenhez meg térhessenek. és akezek is kötözve, mert soha semmi jó tselekedetet nem tselekedhetnek, hogy ötet meg engesztelleyék. és eleget tehessenek igasságának, a sirás jelenti, anyughatatlanságot, keserüségit, és a fájdalmat. a melyekben lérszenek, és afogaknak tsikorgatása. jelenti akétségben valo esést. és adühöségit, amelyekben lérszenek., látván örökös nyomoruságot.

K Az ur miért végezte el apélda beszédet ezeket a szokásokat. hogy sokan vannak ahivatalosok., és kevesen aválasztottak,?

F Mert mind azok közül, akiket első és második ízben hittanak amenyegzőre, egy sem ment el, és csak egyet vetettek ki amenyegzős házból, szent Agoston azt mondgya, hogy ez az ember jelenté. az egész keresztyéneket, akik annak idejében ki üzetnek az Isten házából., azért hogy gonosz élettelyek, és meg romlot szivekkel., meg ferteztették mind azt, a mi leg szenttségeseb az Anyaszent egyházban; ez így lévén, mind azok között. kik a keresztyénségre hivatattak az Évangélium predikálásával. és azok között. kik az Anyaszent egyháznak látható egyeségében vannak, igen kevesen lesznek, kik részesülnek az üdvességben. és az örök boldogságban, az igazság világosan ki tettzik. ezekben a szokásban., ha meg tekinttyük azokat a sok számú keresztyéneket, a kik pogány, és világi modra élnek. és azokat a kevés számú keresztyéneket, kik az Évangélium szerint élnek.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 20^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Kérünk uram tégedet. engeszteld meg rajtunk való haragodat, és engedgy bocsánatot, és békeséget hiveidnek, úgy hogy meg tisztítottván bűnökből, tsendes elmével szolgálhassanak tégedet, kérünk uram tégedet ami urunk J. k.

Epistola.

Szent. pál. Efess. 5. 15

Meg lássátok azért atyám fiai mint járjatok óva, nem úgy mint esztelenek, hanem mint böltsék, meg váltván az időt, mert anapok gonoszok, az okáért ne legyetek esztelenek, hanem meg érttsétek mi légyen az Isten akarattya, és meg ne részegedgyetek boral, melyben bujaság vagyon, hanem tellyesedgyetek bé szent Lélekel, szolván magatok között soltarokal. és ditséretel, és lelki énekekkel, énekelvén. és ditséretet mondván ati sziveitekben az urnak, hálákot adván mindenkor. mindenkéért. ami urunk Jesus kristusnak nevében., az Istennek, s' az Atyának.

Magyarázat

K. Mitsoda az a vigyázás a melyel akarja szent pál hogy a hivek viseljük magokat; és az esztelenség amelyet hadgya hogy el kerüllyék.?

F A vigyázás egyik része az értelemnek, a mely ahitnek világánál meg mutattya nekünk atört, a melyet nekünk vetet üdvességünknek, látható, vagy láthatatlan ellensége, az a vigyázás meg is tanit arra, hogy miképen kerüllyük azt el, akor pedig esztelenek vagyunk, ha vigyázással nem élünk,

K kitsodák azok, akiket az Apostol. böltséknek nevezi?

F Azok, akik nem tamaszkodnak, amagok böltseségekre, se az emberi elmének világosságára, hanem akiknek minden tselekedetek., és magok viselések, ahitnek világosságához vannak mérsékelve, úgy anyira hogy méltán hihatni őket világosság fiainak, akik csak. az üdvéseget, és az Isten ditsőségét tekintik,

K. Mit ért agonosz napokon, és az idő váltásán?

F Gonoszak nevezi, avéteknek, akisértetek, az üldözésnek, tévelyedésnek napjait, amely napokon az embernek gonoszsága gyozedelmeskedik, amelyeken pedig agyengék meg botránkoznak, és az igazak meg gyengülnek, az idő váltásán érti, hogy minden tehetségünkkel meg oltalmazuk magunkot. azoktól agonosz napoktól, vigyázzván akisértetekre, azt is érti, hogy helyre hozzuk a penitencia tartását, atévelyedésben el töltött életünket, és ahejában valóságban el veszti időt, hogy a következő életünknek minden szem pillantását. töltjük be jó tselekedetekkel, el hagyván avilági rossz dolgokat, perlekedéseket, és a veszedelmes másokhoz való ragaszkodásokat, nyerjük időt arra, hogy az Isteni dolgokban foglaljuk elménket szabadosan, és csak egészen az üdvesség dolgában szorgalmatoskodjunk,

K Mitsoda esztelenségről szól az Apostol, és mi formában kell azt el kerülni.?

F Igen nagy esztelenség olyan hivatalra, kötelességre, tiszttségre, vagy dologra adni magát. valakinek. amelyekben nehéz, vagy is inkább lehetetlen volna magát el nem veszteni, hogy pedig azt el lehesen kerülni, meg kell különböztetni az ur akarattját. meg kell tudnunk hogy mit kíván tőlünk, mitsoda jó, és kedves ő előtt, mitsoda tekéletes, hogy magunkot ahoz szabván, ő néki engedelmeskedjünk, és tessünk, igen nagy esztelenség volna, valamely hivatalra adni magunkot, Isten akarattja ellen, és nagy böltsesség az Isten akarattjára vigyáznunk, minden lépésünkben, valamint a pátriárkák, David, és arégi igazak tselekedének.

K. Mond meg nekünk, miért tiltta szent Pál akeresztyéneknek, a mód nélkül való bór italt?

F Mert 1. semmi annál nem ellenkező akeresztyéni étellel, a melynek, mértékletesnek, sanyarunak, penitencia tartónak, és szent életnek kell lenni, 2. mert a mód nélkül való bór ital. atisztátalanságra, haragra, veszedésre, káromkodásra, gyilkoságra, és minden rendeletlenségre viszi az embert, 3. mert erőt ad atestnek, alélek ellen való támadásra. arossz kívánságokat, és a vak merő bátorságot fel gerjeszti, 4. az eszet fel haborította, meg tompította., az egészséget el rontta, az életet meg rövidítte 5. az Istent, és az örökké valóságot, el felejteti.

K. Mivel akarja szent pál hogy a keresztyének tellyesek. legyenek; a bór helyet;?

F. Azt akarja hogy szent Lélekel legyenek tellyesek, aki alélekben. mind ellenkező dolgokat okoz aboral. mert a benne szent örömet indit, tiszta, és lelki gyönyörüséget, alázatos és mértékletes bátorságot, atest ellen való erőt. avilágot el felejteti. és annak gyönyörüségeit, ameg romlot észnek erejét el veszi, hogy csak ahit által való örökös okoságot kövesse.

K Miről akarja; hogy a keresztyének beszéljessenek. egy más között

F. Azt akarja., 1. hogy csak a soltárol. és a lelki énekekről beszéljessenek, abór testi vigasságot inditván bennünk, tisztátalan, és világi énekeket énekeltet velünk, amelyekre az ördög ingerel bennünket. a mely énekek csak arra valok., hogy tisztátalan gondolatokat adgyanak., az elmét bolondsággal be tölttsék, a szívet meg ronttsák, és rosszra indítsák. hogy azokat meg botránkoztassák, akik halgattják. mind ezek rettentő képen meg szeplösítettik, az élő Isten templomát, a melyben csak a szenttségnek kellene lakozni., ellenben pedig, a szent lélek, oly lelki örömet indit bennünk. amely szent énekeket énekeltet velünk, és meg utáltatta velünk azokat az ördögi énekeket. amelyeket tellyeséggel el kellene hagyni akeresztyéneknek. mivel ők szenttségre hivatattak.

2. Azt akarja, hogy azokat alélki énekeket szívből énekellyék. nem szokásból., vagy idő töltésért. hanem szent buzgóságból. mivel az Isten előtt énekelnék. a ki az írásban. meg átkozta azt. aki azö munkáját, henyélve tselekeszi,

3 Azt akarja. hogy az Isten ditséretire énekellyenek, mert az ő ditséretit énekelvén. csak arra kell vigyáznunk, hogy az ő nagyságát, és tsuda tételeit hirdesük, azért ahivalkodást, és a magunkhoz való szeretetet el kell üzni, hogy szép szavunkban, és szép éneklésünkben ne

kevélykedgyünk, az éneklés Angyali hivatal, ugyan amenyiben lehetne, Angyali tisztaságal is kellene éneklelnünk, mert ugy illenek, az Isten szenttségéhez.

K. Mire int minket az Apostol. ennek a letzkének utolso szavaiban.?

F Arra hogy hálágot adgyunk minden időben, és mindenért, anyomoruságban., valamint ajó állapotban. ajóban, valamint agonoszban. az Atya Istennek a Jesus kristusnak nevében, mert ő benne. és ő általa veszünk mindent Istentől. azt is akarja, hogy egy másnak engedgyünk akristusban. ditsérvén az Istent egy szivel. és szájal, mivel az ilyen engedelmeség meg tarttya a hivek közöt a békeséget. és az egyeséget. rom. 15. 7. 6.

Évangyélium.

szent Jan. 4. 46.

Jöve azért ismég a Galilaeai kánába, ahol avizet borra változtatta, és egy királyi ember vala, kinek fia beteg vala kafarnaumban, ez midön hallotta volna, hogy Jésus Judaeából Galilaeában jöne, hozzája mene, és kéré ötet, hogy alá menne, és meg gyógyitaná az ő fiát, mert meg kezd vala halni, mondá azért Jésus néki, hajeleket, és tsudákat nem láttok, nem hisztek, mondá néki akirályi ember, uram jöj alá minek elötte meg hallyon a fiam., mondá néki Jésus, meny el, ate fiad él. hitt az ember a beszédnek, melyet Jésus monda néki, és megyen vala, már pedig ő alá menvén, a szolgák eleiben jövének, és tudtára adák. meg mondván, hogy a fia élne, meg kérdé azért az órát töllök, a melyben meg könyebedet volna, és meg mondák néki, hogy tégnap hét orakor hatta el ötet a hideg lelés, eszébe vevé azért az attya, hogy az az ora volt. a melyben mondotta néki Jésus, ate fiad él, és hitt ő, és az egész háza.

Magyarázat

K. kitsodák azok. akiket ez a királyi ember példáz?

F Példáza, az olyan gyengéket, akik tsak amagok hasznokért keresik akristust, akik tsak anyomoruságban gondolkodnak felölle. és akik tsak atesti jókért folyamodnak hozzája, akristus nem idegenitté el magátol, noha szemére hányá hitlenségét. eszerént is kel bánni a pásztoroknak. azokal. kik gond viselések alat vannak., a szeretet nem engedi azt, hogy öket meg vessék, és el idegenittsék. hanem békeséges türesem., és engedelemel kel hozzájok lenni: meg mutattya ez a példa, hogy mely szükséges nekünk anyomoruság, mert valamint hogy, a jó állapotban valo létünk, ateremtett állathoz kaptsol. minket, és ateremtet állathoz valo ragaszkodás, az Istenről valo feledékenységet okoza, ellenben anyomoruság, ateremtet állattol el vonson. és akor az Istenhez folyamodunk,

K. Mitől vagyon hogy a kristus azt hánya szemére annak az embernek. hogy nem hiszen ha tsak tsudát nem lát, nem kívántateké tsuda arra. hogy hidgyen?

F Igen is kívántaték de az ő kitsiny hitéről fedde ötet, mivel atsudák a melyeket látot. vagy hallot, keveset használtak volt néki., az ő lankadsága pedig képzeli, az olyan keresztyéneket, kik mint egy fel ébredvén némely eseteken, ugy mint, valamely hirtelen halálon, hajo törésen, vagy valamely nyomoruságban valo esésen, azonnal a meg térésről valo gondolat jö elméjekben. de a kik arend szerént valo álmokban viszá esnek, mihent nem láttyák a veszedelmet., mert a veszedelem tsak az elmét, és az érzékenységeket hatotta volt meg, de a szivet meg nem változtatta, eszerént tselekeszik vala farao, a ki amidön asok féle ostort látá, meg vallá ígaságtalanságát, de az ő szive, mind anyiszor meg keményedék, valamenyiszer látá hogy attol meg menekedet volna,

K Ez az ember el idegenedéké azért, hogy a kristus meg fedde őtet?

F Eppen nem, sőt még álhatatosan kéré fiának meg gyógyítását, tanullyuk meg ebből, hogy nem kel mindgyárt meg ijednünk, azon, ha valamely akadályt látunk az üdveségnek uttyában, hogy meg nyerhesük kívánságinkot, azt álhatatosan kel kérni, az álhatatlanság attol vagyon., hogy nintsen se hitünk, se szeretetünk, se bizodal munk, és azért, meg nem érdemellyük akegyelmet. melyet kérünk.

K Mit tanulhatnak a szülék abbol, hogy mitsoda gondgya vagyon ennek az embernek a fiara?

F Azt tanulhattyák ebből apéldából, hogy sokal inkább szánnyák gyermekeket lelki betegségekért. mint ez az ember szánnya fiát, testi betegséigiért, alelki betegségek sokal nagyobbak, atestiéknél, hameg tekénttyük. hogy mik követik azokat az örökké valóságban. atesti betegségeknek, ahalál avége, de alelki betegségek, örökös nyomoruságokban vetik gyermekeket, hogy ha meg nem orvosolják a penitentziával, ezért is vagyon. hogy az atyák. eleget nem sirathattyák rendeletlenségeit gyermekeknek, annál is inkább tartoznak azzal. hogy leg gyakortáb ők annak az okai. el mulatván őket inteni, oktatni, és jól nevelni, de sőt még rossz példát, és rossz tanátsot adnak nekik, annak az atyanak példája, akiről mondgya az irás, hogy hitt ő, és az egész háza akristusban, önékik igen nagy oktatásokra lehet, egy atya, és anya, egyedül nem üdvezülhet. szükséges hogy munkálkodgyanak az egész házoknak üdveségin, ha azt akarják, hogy gyermekek. és tselédek. keresztyénül, és rendesen éllyenek, magoknak kel arra példát adni, de nem tsak szoval, és intéssel, hanem amagok jó viselésivel, a leg elsőb, és leg nagyob hivatallyok a, hogy rendben vegyék házakot, és arra, imádságokkal nyerjék meg az Isten áldását, ezekre tellyeséggel kötelesek, de mindenek felet. ők adgyanak példát mind azokra, valamit kívánnak tselédgyektől.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 21^{DIK} VASÁRNAPON

Imádság

Kérünk uram tégedet. tarsd meg jó voltodbol. tselédedet, ugy hogy gond viselésed alatt lévén, minden féle nyomoruságtól. meg menekedgyék, és hogy ajó tselekedeteket mivelvén, ate nevednek szentellye magát, ami urunk. J.k.

Epistola

szent pál Efess 6. 10.

Végezetre atyám fiai, erősödgyetek meg az urban. és az ő erejének hatalmaságában, öltözetek fel az Isten fegyverébe, hogy az ördög leselkedésinek ellene álhassatok, mert nintsen mi nekünk tusakodásunk atest és avér ellen., hanem a fejedelmek, és hatalmaságok ellen, ezeknek avilági setéttségeknek vezéri ellen, alelki gonoszságok ellen, amenyeiekben. azokáért vegyétek fel az Isten fegyverét, hogy ellent álhassatok agonosz napon., és mindenekben. tekélttesen meg maradgyatok, állyatok azért fel övedzvéni ati agyékitokot valósággal, és fel öltözvén az igazság pántzellyában, és sarut vonván lábaitokra, abékeség Évagyéliumának készületivel, mindenekben fel vévén ahitnek paisát, melyben az igen gonosznak minden tüzes nyilait meg olthassatok, és az üdveségnek lelki sisakját vegyétek, fel, és aléléknek kardgyát, mely az Isten igéje.

Magyarázat.

K. Mire tanít minket szent pál. a máj letzkében.?

F Meg mutattya. hogy mitsoda ellenségel lesz bajunk ezen avilágon, meg tanít arra, miképen gyözüik meg, és előnkben adgya hogy mitsoda. féle fegyverrel kel az ellen menni, és magunkot oltalmazni, *erősödyetek meg az urban*, mondgya, *és az urnak hatalmában, öltözzetek fel az urnak fegyverében.*, hogy az ördög leselkedésinek ellene alhassatok, meg erősödni az urban. nem más, hanem hogy. a kristushoz kaptsoollyuk magunkot, álhatatoságal, és hogy ötöt magunkban vegyük az imádság, és hüségünk által, úgy hogy ő ött gyözedelmeskedgyék ellenséginken mindenható kegyelme által, amely kegyelemből áll, minden erőnk, és bátorságunk. az urnak fegyveriben öltözni nem egyéb, hanem hogy bé töltessünk új kegyelemel, szeretettel, és buzgoságal, ezek magokban foglalnak minden jó erköltsököt, amelyek az Isten fegyveri, a melyekkel ellene álhatunk üdveségünk ellenséginek. akiknek tsak anyi hatalmok vagyon rajtunk, amenyit mi adunk nékik. lankadságunkal.

K kitsoda az az ellenség aki ellen kel állanunk.?

F A mi ellenségink nem tsak olyan emberekből allanak, a kiknek rosz példájok el vesztetik velünk akegyelmet, hanem még agonosz angyalokból is, akiket az Apostol. fejedelemségeknek, és hatalmaságoknak nevezi, akik meg nem maradván az igazságban. ki estek abbol az boldog állapotból., a melyben, az Isten teremtette volt őket, asettétségnek angyalivá lettek, akik minden modon tsak azon igyekeznek hogy minket is azon nyomoruságban ejthessenek, amelyben ök estenek, kevélységekért, és azért minden féle tsalárdságot el követnek,

K Mit kel tehát tselekednünk hogy ellenek álhassunk a rosz napon, akisertetnek idejében. és hogy magunkot oltalmazhasuk.?

F Az Apostol arra int, hogy az Istennek minden fegyverében fel öltözünk, mivel rettentő ellenségekel vagyon dolgunk. akik mindenkor azon vannak., hogy nékünk árthassanak, akik minket igen felyül haladnak, mind erővel. mind elmével, mind mesterségel., az ő dühös kivánságok a, hogy minket el veszessenek., és arra ezer modot találnak, amelyek el vannak rejtve, és el kerülhetetlenek, folyamodgyunk tehát az Isten fegyveréhez hogy magunkot meg oltalmazhasuk, arosz napon., a mely egész életünkre terjed, szükségünk vagyon tehát, az Istennek minden fegyverére, mivel tsak az egyikének el maradásais, el vesztetheti velünk agyözedelmet. az Apostol. pedig mind különösön előnkben adgya azokat.

K. Add előnkben azokat a fegyvereket, és magyarázd meg nékünk?

F *Allandok legyetek, az valóság öve légyen ágyékotokon. az igazság legyen. pántzélótok, lelki saru legyen lábaitokon. hogy mindenkor készek lehesetek hirdetni, az Évangyéliumnak békeségit. mindenek felet vegyétek fel ahitnek paisát. az üdveségnek sisakját, vegyétek fel, és a léleknek kardgyát. mely az Isten igéje, az állandóság. a jónak szeretete, álhatatoságal, a melyet semmi meg nem tántorithattya, avalóság az, a mely belső képen. el hiteti velünk, hogy tsak úgy lehetünk boldogok, hogy ha tsak az Istenhez kaptsoollyuk magunkot. ez olyan mint egy öv, amely szoritva tarttya az ó embernek hajlandoságit, hogy az világi dolgokon. ne kapjunk. az igasság. amely maga a szeretet., olyan mint egy pántzél, a mely bé fedez minket a jó tselekedetekel, a mellyekért az ellenség szivünkben nem hathat, az engedelmesség, a melyel. engedelmeskedünk az Isten akarattyának, mindenkor készek lévén oda menni ahová hi minket, hogy ót hirdesük tselekedetinkel. és beszédinkel. az Évangyéliumnak igazságit, azért ez az engedelmesség olyan mint a saru, hogy bátran járhasunk. az Isten uttyán.*

K. Mit jelentnek azok atüzes nyilak. a melyekről szól szent pál, és mitsoda fegyverrel lehet azokat el oltani?

F Azok atüzes nyilak. atisztátalanságnak kivánsági, és kísérteti, hogy azokat el lehesen oltani. élő hittal kel hinni, az örökös jókót, és nyomoruságokat, ez olyan paiss, mely ellene áll anyilaknak, előnkben tévén anyomoruságit azoknak, kik arosz kivánságoknak engednek, és boldogságit azoknak, kik azok ellen állanak, az üdveségnek reménsége, mely tsak amenyei jót kívánnyá. olyan mint egy sisak, mely a fejet bé fedi, az Istennek igéje, olyan mint a két élü pallos, ugyan erről is ada nekünk példát akristus. apusztában, az Isten igéjével., mint egy pallosal. oltalmazván magát, agonosz lélek kísértése ellen.

Évangyélium.

szent Matth. 18.-23

Azokáért hasonlítottat menyeknek országa. egy ember királyhoz, ki számot akara vetni az ő szolgálival, és mikor számot kezdet volna vetni, eleiben vitették egy, ki tizezer tálentumal tartozik vala neki, mikor pedig nem volna honnét meg fizetné, parancsolá az ura, hogy el adattatnék, ő és a felesége, és a fiai, és mindene amie vala, és meg fizettetnék, le borulván pedig az a szolga, kéri vala őtet, mondván légy békével. hozám, és mindeneket meg fizetek néked, könyörülvén pedig az ur azon a szolgán, el botsáttá őtet, és az adoságot meg engedé néki, ki menvén pedig az a szolga találá egyet, a szolga társai közül, ki száz pénzel tartozik vala néki, és meg fogván, fojtogattya vala őtet, mondván, fizesd meg amivel tartozol, és le borulván a szolga társa, kéri vala őtet, mondván, légy békével hozzám, és mindeneket meg fizetek néked, amaz pedig nem akará. hanem el mene, és a tömlöztbe veté őtet, mig meg nem fizetné az adoságot. látván pedig annak szolgatársai, a mik történnék vala, igen meg szomorodának, és el jövének, és meg beszélék az ő uroknak, mind a mik löttek vala, akor hívá őtet az ura, és monda néki, álnok szolga minden adoságot meg engedtem néked. mivel hogy kértél engem. azért nem kellett volna néked is könyörülnöd a szolga tarsodon; a mint én könyörültem rajtad, és meg haraguván az ura, a hohéroknek ada őtet. mig meg nem fizetné minden adoságát. így tselekeszik az én menyei Atyám is veletek, ha meg nem botsátotok, ki ki az ő Attya fiának, a ti szivetekből.

ÉVANGYÉLIUM.

Szent Matth. 18. 23.

Magyarázat

K. Mitsoda indulatot kel szivünkben adni amái Évangyéliumban lévő példa beszédnek.?

F Szükséges hogy a szivünkben oltssa, az Isten véghetetlen irgalmaságához, és jóságához való tiszteletet, amelykel vagyon az olyan bünöshöz, aki valóságal meg tér hozzája, aki azt igéri, hogy meg enged nékik, tsak a bünösökis meg engedgyenek atyok fiainak., a ki számtalan sok adoságit el engedi azoknak, akik készek kevés adoságit el engedni felebaráttyoknak.

K Mit tanulhatunk ennek a szolgának tselekedetéből aki mindgyárt meg aláza magát, az ura előtt. és időt kére tőlle.

F Azt tanulhattuk tőlle, hogy alázatos töredelmeséggel kel folyamodnunk az Isten békeséges türéséhez, nem kívánván hogy meg kisebittse adoságunknak számát, olyan szin alatt, hogy valamely jó tselekedeteket tselekedtünk, vallyuk meg, és ne hizelkedgyünk magunknak, mind

azokat a vétkeket a melyeket tselekedtünk. és azt a tehetetlenséget. a melyben vagyunk, hogy magunktól eleget tehesünk..

K. Hogy ha tehetetlenek vagyunk, az Istennek eleget tennünk. mitől vagyunk tehát hogy ez a szolga azt igéri hogy mindent meg fizet, csak az ura békeséges türesem várakozék.

F A midőn valamely bűnös abban avaloságos szándékban vagyunk. hogy eleget tegyen az Isten igasságának. apenitentzia által, fel tévén magában hogy azt egész életében fogja gyakorolni, az ígéretben nintsen semmi maga hittség, mert ajó tselekedet, nem magában bészüll, hanem akristus érdemiben. és ugyan egyedül csak azokra támaszkodik.

K. Adosoké minden emberek valamivel az Istennek.?

F Igen is adosok. és véghetetlen adosággal, hanem szóllokis anagy bűnösökről. de még azok is kik ártatlanabbaknak láttanak, ő néki tartoznak sok számú fogyatkozásokért, az el vesztet időért, a sok hejában való gondolatokért, a sok gondolatlan. és haszontalan szóért, amagához való szeretetért, rossz példa adásért, abal ítéletért; a jónak el mulatásáért, az Isten jó téteményihez való hálá adatlanságért, az imádságban való tiszteletlenségért. és figyelmetlenségért, akegyelemel, szenttségekel, az üdveségi gazdagságok. és a lelki ajándékok. való viszá élésért, a szomorúságokban való nyughatatlanságért, és minden jó erkölcsöknek és jó tselekedeteknek. fogyatkozásáért.

K Mitsoda háláadásal köszöné meg ez a szolga az ő urának a kegyelmet, melyet tett véle, nem csak azért hogy időt ada néki, hanem még hogy el engedé néki tiz ezer talentumból álló adoságát?

F Nem hogy még háláadásal let volna hozzája, de sőt még rettentő háláadatatlanságot mutata hozzája, mivel fojtogatni kezdé. egyikét a szolga társai közül. aki néki csak száz pénzel vala ados, és kegyetlenségel bánék véle.

K. Mit jelent a száz pénznek summája, hasonlítván azt, a tiz ezer tálentumnak summájához?

F száz pénznek summája amellyel egyik szolga tartozot a társának. és a mely nem téssen egészen husz forintot, jelenti a vétkeket, amellyel egy ember meg bánthattya a másikat. a tiz ezer talentumnak summája, a mely 23 millium forintra megyen. jelenti avétkeket, a melyel az ember meg bánthattya az Istent., és a melyért adossá marad az ő igasságának, úgy annyira hogy a vétek. amellyel meg bánthattya az Istennek felségét. sokal fellyeb haladgya mind azokat a gyalázatokat és bestelenségeket., a melyeket szenvedhetünk az emberektől., noha mi csak semmik legyünk is Isten előtt., azért ha olyan kemény szívűek leszünk, hogy atyánk fiainak meg nem botsátunk. arra kénszerittyük az Istent igaságtalanságinkal., és hálá adatlanságinkal, hogy nekünk se botsáson meg. sőt még viszá vonnya irgalmaságit, és hogy igasságának keménységével bánnyék velünk.

K. Mitsoda büntetéssel büntetődök meg ennek a szolgának háláadatatlansága, és embertelensége?

F Az ura viszá vevé tölle avéle tett kegyelmét, és ahohérok kezében adá, míg meg nem fizetné minden adoságát. eszerént is bánék az Isten mind azokal. kik szivekből meg nem botsattya felebaráttynak ellenek tett vétkeket, viszá is veszi töllok úgy mondván. abotsánatot, melyet engedetet volt nekik, atöbb tett vétkeért, mert ez az utolsó vétkek, fellyül haladván atöbbit. olyan keményen meg bünteti őket, mint ha semmit nem engedetet volna el nekik, ahohérok pedig az ördögök, akiknek adgya abünöst holtakor, hogy kinezák mind addig, még meg nem fizeti adoságit, de mint hogy már az után eleget nem tehet az Isteni igasságnak, azért örökösön kezek között, és hatalmokban alát lészen azoknak a kegyetlen dühös lelkeknek.

PÜNKÖSD UTÁN VALÓ 22^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Oh' Istenünk te vagy a mi erőnk és hajlékunk, tekintsed kegyesen anyaszent egyháznak áitatos könyörgésit, mivel te adod beléje azt az áitatoságot., és adgyad hogy meg nyerhesük amit hittel kérünk. tölled a mi urunk J.k.

Epistola.

Szent pál philip. 1. 3.

Hálákot adok az én Istenemnek, minden ti rolatok valo emlékezetben. mindenkor minden imádságimban, minnyájotokért, örömel könyörögvén, hogy részesek lettetek akristus Évangyéliumában. az első naptól fogva mind eddig, bizván abban, hogy aki kezdette bennetek ajó dolgot, el végezi akristus Jésus napjáig. amint méltó nékem azt itélnem minnyájotok felől, azért hogy szivemben tartalak titeket, és az én fogságomban. és az Évangyélium oltalmazásában, és erősítésében, hogy minnyájan társaim legyetek, az én örömben. mert bizonyosságom az Isten. mint kívánnyalak minnyájotokot. a Jésus kristusnak szeretetiben. és azért imádkozom. hogy ati szeretetetek inkább s'inkább bővölködjék atudományban, és minden értelemben, hogy a jelesbeket jóvallyátok, hogy legyetek tiszták, és botránkozás nélkül akristus napjára, tellyesek lévén az igazság gyümölcsével. a Jésus kristus által, az Istennek ditsőségére, és ditséretire

Magyarázat

K. Mire fundállya szent pál azt ajó vélekedést, amelyel vagyon a filipiek felől, amelyért bizik üdveségekről?

F 1. Arra fundállya hogy az Isten el kezdvén benne üdveségeknek munkáját. hiszi hogy elis fogja azt végezni, 2. arra aszeretetre, a melyel szivében hordozta őket, és a mely tsak az Istentől volt, 3 arra hogy a hozájok valo szeretetért, szeretettel feleltek néki, részt vévén az ő oltalmazásában, és az Évangyélium erősítésében.

K. Mint kel tselekedni apásztoroknak szent pál példájára, azokal, akik aző szeretettel valo munkájokal jól élnek?

F Hogy ha hasonló lélektől igazgattatnak, hasonló bizodalmat kel nekik mutatni üdveségek felől.

K Mitől vagyon hogy szent pál esküvéssel bizonyittya hogy szereti őket., az Istent híván bizonyosságul., a kristus nem tilttyaé az esküvést?

F A kristus nem tilttya tellyeségel az esküvést. mivel az esküvés vallásbéli tselekedet. és hogy a szent Lélek, aki szent pálban szollot, magával nem ellenkezet, amit akristus szája által szollot, hanem akristus a könyen, és szükség nélkül valo esküvést tilttya. a midön hamis, vagy igazágtalan dolgot akarunk esküvéssel bizonyítani, vagy is amidön, nem vagyunk bizonyosok abban., amiért esküszünk, mivel akor hejában vennök fel az ur nevét, és káromkodnánk. a mely igen nagy vétek, három féle dolog kívántatik az esküvéshez. avalóság, az igazság. és az ítélet. a tellyeségel meg üsmért valóság, a bizonyos igazság, és az ítélet, az az, a volóságos szükség, és a helyes ók.

K. Hogy szeretünk valakit akristus szeretetében?

F A midön azon lélekben, és szeretettel szerettyük, mint a melyel akristus szeretet minket., és tsak egyedül ő érette szeresük, eszerént kel alelleket szeretni apásztoroknak, készek lévén azoknak üdveségéért elettyeket adni, a kristus, és szent pál példájára, eszerent is kel ahiveknek egy mást szeretni, szent János szerént, és nem emberi, szines, vagy haszonért valo szeretettel, a mely éppen nem felebaráti szeretet.

K Mit kér szent pál az Istentől: a filippibéli hiveknek

F Azt kéri nékik, hogy az ő szeretetek hová tovább nevededgyék a tudományban. és az értelemben. hogy meg tudgyák különböztetni a mi jobb, és hasznosab, hogy tiszták, és igazak legyenek, és mind holtig az Isten uttyan járjanak, minden botránkoztatás nélkül.

K. Mit téznek ezek a szók, botrankozás nélkül akristus napjáig?

F Az Apostol azt akarja mondani, hogy egy keresztyének minden maga viselésivel meg kel mutatni hogy egyebet nem tekint, tsak azt, hogy a kristushoz mehesen; az ő birájához akinek egész életéről valo számot kel adni; nagy vigyázás kel. arra, hogy holtig azon az uton járhasunk, a mely ahoz a tzielhoz vezet, szüntelen kel kérnünk, a szeretetnek, és az értelemnek nevededésit,

K. Miért kéri az Apostol. hogy ahivek tellyesek legyenek az igasságnak gyümölsével?

F Mert az igasság. mely maga aszeretet. soha sem henyénlő, senem magtalan. annak gyümölsököt kel hozni, tudniillik, jó tselekedeteket, és keresztyéni jó erköltsöket. a melyek gyükere a szeretet, azt mondgya hogy ezek agyümölsök, akristus által adatatnak, mivel a szeretetet, az ő érdemi által veszük azt mondgya, hogy a hivek az Isten ditsőségire, és ditséretire legyenek tellyesek azon gyümölsökkel, mert valamit a szeretet teremt, azt mind az Isten ditsőségire és ditséretire kel fordítani, aszeretet az Istentől jö mondgya szent János, és viszá is siet szüntelen hozzája, amit pedig az ő ditsőségire és ditséretire nem fordítottunk, a se nem az igasságnak, se nem a szeretetnek gyümöltse, hanem a magunkhoz valo szereteté. a mely tsak a maga ditsőségit keresi.

Évangyélium

szent Matth. 22. 15.

Akor el menvén a farisaeusok. tanátsot tartának hogy meg fognák ötet beszédében, és hozzája küldék atanitványokat, aHerodiánusokkal, mondván, Mester, tudgyuk hogy igaz vagy, és az Isten utát igazságban tanítod, és nints néked gondod valakire, mert nem nézed az emberek személljét, mond meg azért nékünk mit állítasz, szabadé adót adni a Császárnak vagy nem, ? értvén pedig Jesus az ő álnokságokat, mondá, mit kísértetek engem kép mutatok, mutassátok meg nékem az adó pénzt azok pedig elő hozának néki egy pénzt, és mondá nékik Jesus, kié ez a kép, és a felyül valo irás? mondák néki, a Császáré, akkor mondá nékik, adgyátok meg tehát a Császárnak, ami a császáré, és ami az Istené, az Istennek.

Magyarázat

K. kitsodák hasonlitnak azokhoz a farisaeusokhoz, kik meg akarák fogni akristust beszédében?

F Az olyanok kik hizelkedvén ros kivánságoknak, keresnek magoknak okot, és menttséget. a szent irásban, és akik hogy el fedezék feslet elettyeket és szokásokat, tsak. azon részek, és helyek mellé állanak, az irásoknak. amelyek az Isten irgalmaságarol szolnak, és el hagyák azokat. amelyek. aző igasságáról emlékeznek, az olyan mint ha magát a szent lelket akarná

kisérteni, ha lehetne, azt akarván véle mondatni. a mit nem mondot, és amit nem mondhat, valamint ezek a farisaeusok, akik azt akarák mondatni akristusal, amit se nem kellett mondatni, senem mondhatta,

K. kitsodák azok, kik valamint a farisaeusok, és a herodianusok, fel támadnak akristus, és az ő tanítása ellen. ámbár ök magok között ellenkezőt tarttsanak is?

F Azok az eretnekek, kik meg egyeznek egy másal. az Anyaszent egyház ellen. aki a kristusnak jegyese. és teste, noha magok között ellenkezőt tanitsanak is, de azon meg egyeznek hogy az Isten szolgait., és az igazságot üldözik

K. Mitsoda kérdést tevének a farisaeusok és a herodiánusok az urnak.?

F Azt kérdék tőlle, ha szabadé adot fizetni a Császárnak vagy nem. az ő szándékjok avala, hogy meg fogják szavában. akár mi némü választ adgyon. ha azt felelné hogy nem szabad. a romai gubernátor kezében esnék. a hérodiánusok is jelen lévén, bizonytságot tettek volna, ellene, hogy ha pedig azt felelné hogy szabad adot fizetni. a Császárnak, azal anép haragjában esnék, aki azt tartotta. hogy tsak az Istentől füg, és aki kételenségből vagyon idegen hatalom alatt, afarisaeusok pedig anép mellett tartván, keszen valának bizonytságot tenni anépnek ellene, de olyan bölts, és okos feleletet ada nékik, hogy se a Császárnak, se anépnek haragjában nem esheték, se ellenségi abban semit nem találhatának, tanullyuk meg ebből a példából, hogy mindenkor olyan eszesek legyünk, mint akigyók, és egy ügyük mint a galambak, és hogy meg ne sérttsük amenyiben töllünk lehet. a fellyeb valokot.

K. Nem kellé ki mondatni azal a szent nemesi szabadságal. gondolatunkot, a midön az Isteni szolgálatrol. és az igazságot. vagyon akérdés.?

F A meg lehet, tartozunk is azt ki mondatni szabadságal. a midön aszükséges. az Anyaszent egyháznak. és másoknak lelki jovokra. de semmit olyat nem kel mondatni, a mi meg sérthetné atiszteletet, a melyel tartozunk atisztségben lévöknek, se más felöl el nem kel árulni a lélek üsméretet, se az igazságot, a keresztyéni szabadság se nem félénk, se nem illetlen, se nem kevély, arra vigyáz, hogy helytelenül magának bajt ne tsinálljon, se hogy ajót el ne ronttsa a melyet tselekedhetik, de meg más felöl kész mindenre adni magát inkább, mint sem köteleségit el mulasa.

K. Nem kellé mindenkor az igazságot ki mondatni?

F El lehet, és el is kel azt némelykor halgatni, a midön a szükség nem hoza hogy szollyanak. vagy is amidön több roszat tselekednének mint jót, ha szollanának, de a midön kénszeritetünk a szollásra, ugy szollyunk hogy senkit meg ne serttsünk. mind azon által; igazán, tisztán, és homályosság nélkül kel szollani, soha sem szabad ellenkezőt mondatni az igazságal. se két értelmü szót. hogy azal el fedezük.

K. Honnét vagyon, hogy a kristus. aki mindent tudot, még is az ado pénzt akará meg látni elsöben. minek elötte meg felellyen akérdésre?

F 1. Mert az önnön magok feleletekel akará meg szégyeniteni azokat, kik ötet kisérték, mivel azt felelvén hogy a Császár képe vagyon apénzen, azt magok láttyák hogy tartoznak adoval a Császárnak. mert a pénz. a Császár képire vagyon verve. 2 azt is meg akará nékik mutatni, hogy meg vetette volna a földi gazdagságokat, azért is akará látni apénzt, mert azt nem üsmérte.

K. Mitsoda feleletet ada tehát nékik akristus?

F Azt felelé nékik, hogy adnák meg a mi a Császáré, de tartoznak azal is. hogy meg adgyák az Istennek, a mi az Istené; mint ha azt mondaná nékik, valamint a pénzre nyomatatot képe a

Csaszárnak. jelenti a földi dolgokon való hatalmát, közit, úgy az Istennek lelkünkben nyomtatot képe, jelenti az ő örökös hatalmát azokon. ebből azt kel ki hoznunk, hogy ha tellyes engedelmeséggel tartozunk az örökös urunknak, minden világi dolgokban. annál is inkább tartozunk., szorgalmatosággal: és hűséggel engedelmeskednünk az Istennek mindenekben., mind a lelki, mind a testi dolgokban, és mint hogy mindeneket. ő tölle vettünk, és mindeneket. ő néki tartozunk., ő néki is tartozunk viszá adni mindeneket, azt ellehet mondani, hogy kevesen vannak a kik a. fejdelmek törvényi ellen tselekednének. de még kevesebben vannak, akik engedelmeskednének az Isten törvényének.

PÜNKÖSD UTÁN VALO 23^{DIK} VASÁRNAPON.

Imádság

Kérünk uram tégedet botsásd meg népednek büneit., mert ami gyarloságink., abünnek köteliben ejtvén minket, a te jóságodból; attol. meg szabaditassunk. ami urunk J. k.

Epistola.

szent pál filip. 3. 17.

Legyetek én követőim atyám fiai, és vegyétek eszetekbe azokat a kik úgy járnak. amint ami példánk nálatok vagyon. mert sokan járnak, kiket gyakorta mondtam néktek, (.most pedig sirvais mondom:) a kristus keresztének ellenségi, kiknek végek aveszedelem. akiknek hasok az Istenek, és ditsőségek, az ő gyalázattokban vagyon. kik a földieket kedvellik, a mi nyájaskodásunk pedig mennyekben vagyon. a honnét várjuk az üdvezitőt is a mi urunk Jesus kristust, a ki meg ujittyá, ami alázatos testünket, hasonlová tévén, az ő ditsőséges testéhez, a tselekedet szerént, melyel mindeneket maga alá vethet. az okáért. szerelmes, és kívánatos atyám fiai, én örömem. és én koronám, így álljatok az urban, szerelmesim. Evodiát kerem., és Syntikesnek könyörgök, hogy egyet értsenek az urban. kérlek tegedet is igaz társam, segittsed meg azokat, akik én velem munkálódtak az Évangéliumban kelemennel, és az én több segítőimmal. akiknek nevek az élet könyvében vannak.

Magyarázat

K. A pásztorok, és a fellyeb valok, nem mondhattáké azt el szent pálal, legyetek a mi követőink?

F Igen is vagyon olyan alkalmatoság. amelyben el mondhatták, el is kel mondaniok. de úgy hogy meg fedhetetlenek legyenek magok viselésiben, és szokásokban. amidön példának okáért az alattok valojok. kísértetben, vagy háborúságban vannak, akor amagok példájokat kel elejekben adni, de egyedül ahozájok való szeretetből, és azért. hogy meg oltalmazhasák őket az eséstől.

K. kik valának azok. akikről szól szent pál. hogy a hivek ohják töllök magokat, követvén az ő példáját.?

F Azok olyanok valának. akikről sirás nélkül nem szolhatot, mert ellenségi valának a kristus keresztének., azok hamis apostolok valának kik engedtek, tanítványok meg romlot hajlandóságának. azt mondgya, hogy sirva szól azokról. mert nagy kárt tesznek vala a filippi hiveknek, a kiket ő igen szerette.

K. Mitsodások valának még azok ahamis doktorok?

F A hasokat tartották Isteneknek. mindent. az étel, és az ital gyönyörűségire fordítottak, holott csak az Isten dicsőségére kell mindent fordítani, minden dicsőségeket, a fertelmes, és vétke tselekedetekben tették, azokat tartották boldogságnak, dicsékedvén abban. amit szégyenleni kellett volna, csak a földi dolgokat kívánták, és szerették. úgy mint agazdagságokat, a testi gyönyörűségeket, mely kívánatos dolog volna, ha sokan a keresztyének közül sőt még az egyházi szolgák közül is ezekhez nem hasonlítanának.

K. Mit várnak a valóságos keresztyének a krisztustól. az ő második eljövetelekor, a mi atesteket illeti?

F Várják az Istentől való fogadott fiúságoknak egész beteljesedését, mely, atesteknek válttsága, és meg szabadítása, suhajtva várják hogy meg változtassa azt a rothadott testet., hasonlóvá tévén amaga dicsőséges testéhez, mert amint másutt mondgya az Apostol. hogy a mi testünk mint amaga rothadtságban, nemtelenségben. és erőtlenségben vettetik el, de rothadatlanságban, dicsőségben. és erőben támad fel. 1 cor. 15. 42. 43. 44. epedig annak az erőnek hatalmával meggyen végben, a melyel a krisztus maga alá vett mindeneket.

K. Mire int minket az Apostol. mind ezekre való nézve?

F Arra int, hogy hiven meg maradgyunk az urban, mivel a nem elég hogy úgy kezdgyünk élni. mint a menynek lakosi, mint olyanok kik már a keskeny utra mentenek, hanem álhatatosággal kell járni, és meg győzni az akadályokat, egy szóval mind végig álhatatosnak kell lenni.

K. Mit értesz az élők könyvében való bé iratataison?

F Azt értem, hogy azok között lehesünk akiket még elevelé üsmért, és szeretet, és akiket világ teremtése előtt választotta el, az ő akarattyának szándéka szerént. hogy szentek, és makula nélkül valok lennének, az ő színe előtt, és akiket fogadott fiaivá rendelte. a krisztus által, ő magában. rom 8. 24. Efes. 1. 4. 5. nintsen más mod abban hogy azok között a boldogok között lehesünk. és hogy meg tudhasuk ha azok között vagyunké, vagy sem, hanem hogy menyei életet élgyünk, és szeretettel. járjünk az Évangyéliumnak uttyán.

Evangyélium.

szent Matth 9. 18.

Mondván ő ezeket nékik, imé egy fejdelem járula elő, és imádá őtet, mondván uram. a leányom most holt meg, de jere, tedd reá a kezedet, és meg élled, és felkelvén Jesus. követi vala őtet, és az ő tanítványi, és imé egy aszszony ki vér folyást szenved vala, tizen két esztendeig, hátul járula. és illeté az ő ruházattya peremét. mert mondgya vala magában, ha csak aruházattját illetem is meg gyógyulok. Jesus pedig fordulván és látván őtet, mondá, bizzál leányom, ate hited meg gyógyított teged, és meg gyógyula. az aszszony azon orában. és midön Jesus a fejdelem házába jött volna. és látta volna a siposokat, és atolyongo sereget mondá, távozzatok el, mert nem holt meg a leánzó, hanem aluzik, és tsufollyák vala őtet. és midön ki vettetett volna a sereg., bé mene és a kezét fogá., és fel kele a leánzó. és ehír ki mene az egész földre

Magyarázat

K. A krisztus miért tett uttyában meg más tsudát is minek előtte fel támasztaná a fejdelem leányát?

F Azért hogy meg erősitené ahitét annak a fejdelemnek, aki még gyenge volt ahitben., mint hogy szükségesnek tartálenni az üdveztőnek személyében való jelen lételét, és kezeinek holt

leányára való tételét. hogy fel támadhason, azt is akará példájával meg mutatni, hogy szüntelen kel munkálodni, és hogy egyik jó tselekedetünknek, a másikat kel követni, hogy semmi üreség ne légyen életünkben.

K. kit jelent ez a beteg aszszony a ki vér folyást szenvedte tizen két esztendeig?

F Jelenti az olyanokat., kik meg vénülnek a vétekben, fő képen atesti. és fertelmes vétekben., azok kik erre az otsmányságra adták magokat, ritkán hagyák el, és keveset látunk olyat, aki ellene mondgyon azoknak aveszedelmes szoktatásoknak, az Évangélium azt mondgya, hogy az orvosok semit nem segíthettek ezen az aszszonyon, sőt még orvoságok ártot nyavalyáyanak., ebből azt láttyuk, hogy amely lélek meg akar gyógyulni betegségéből. ne ragaszkodgyék az emberhez, se benne ne bizék, se magában. hanem egyedül abban. az örökös orvosban, aki egyedül gyógyithattya meg ötet, nintsen ő előtte meg gyógyithatatlan nyavalya, mert mitől vagyon hogy gyakorta. egy nehány esztendők mulva. szintén olyan betegségben vannak. még nagyobbban mint sem eleinte. hanem attol, hogy tsak az emberben biznak, és nem folyamodnak akristushoz bizodalomal, tsak az embernek beszélnek anyavalyáról, és nem akristusnak.

K. Mit találsz még valamit olyast ennek az aszszonynak tselekedetében?

F Nagy hitet, és nagy alázatoságot találok, olyan nagy tisztelettel vala akristushoz, oly seminek tartá magát lenni, és oly érdemetlennek hogy véle szollyon. és eleibe menyen, hogy rettegve. és titkon közelite hozzája, el rejtven magát anép közöt, el hitetven magával., hogy hatsak, a köntösét illetheti is meg, hogy meg gyógyul.

K. Noha akristust a sereg igen szorongatta, miért mondá tehát hogy valaki meg illette, a többi nem illettéké meg?

F Mert tsak azok illetik meg ötet. akik élő hittel járulnak hozzája, az Anyaszent egyházban lévő testi emberek valo hogy ötet szorongattyák. de nem illetik, külső képen igen közelgetnek hozzája, de a szivek mesze vagyon tölle, ő tsak, az alázatos penitentzia tartokot tekénti. atöbbit számban sem veszi, hogy ötet meg illethesük. illessük meg előbször magunkot, tekénttsük a magunk nyomoruságát egy felöl, és más felöl az üdvežitőnek tisztaságát. és szenttségét.

K. A kristus miért akará hogy aköntösének also részit illesse meg ez az aszszony, hogy meg gyógyittsa ötet?

F Meg akará nekünk mutatni, hogy olyan eszközel. amitsodásal néki tettzik. mutattya meg, vagy atestben, vagy alélékben az ő minden hatóságának erejét. hogy ha pedig az érzéketlen és még az alá valo dolgokban is ki mutattya munkálkodását, azért vagyon. hogy annál nagyob fényeségel tessék ki az ő örökös hatalma, és hogy ne az eszköznek tulajdonítsák az ő kegyelmének, és jóságának tsudáit, hanem az első oknak, és azokért, ditséreteket adgyanak néki, eszerént adgya kegyelmének leg nagyob erejét akülső, és láthato jelekben, a melyek tsak alá valo dolgok magokban, illyenek a szenttségek, amelyeket rendelt az Anyaszent egyházban, eszerént tselekeszik, a szentek tetemivel, és aláb valo dolgokal amelyek hozzájuk tartoztanak, hogy tsudakot tegyen, és hogy meg változtassa atermészetnek rendét, szent péternek az árnyékja, a keszkenő, vagy a ruha. melyek szent pál testét érték. eszerént gyógyittják vala meg abetegeket, és üzik vala el az ördögöt még éltekben. act. 5. 15. C. 19. 12. etehát a kezdete. annak a tiszteletnek, a melyel vannak a hivek a szentek tetemihez, akik az Istennek baráti, akristusnak tagjai, és a szent léleknek templomi.

K. Ez az aszszony volté valamely háláadásal akristushoz. atölle vett jó teteményiért?

F Eusébius írja az Anyaszent egyház historiájában. hogy látta akö képet filippi Caesáriában, amelyet ez az aszszony tsináltatott volt akristus tiszteletire, ebből láttzik mely régi szokás a kép az Anyaszent egyházban.

K. A kristus miért üzeté ki a sereget kik aholt leány mellet nagy zajgással valának.?

F. Meg akará nékünk mutatni hogy ugy nyerjük meg lelkünknek meg gyógyulását, és meg térésit. hogy ha abból ki üzzük arendeletlen hajlandóságokat, és a földi dolgokhoz való kívánságokat, a mellyek abban rendeletlenségeket okoznak, el kel távoznunk, avilági tolyongo seregtől, a mellyek között. nehéz az Istenhez térni, ö magát békeség Istenének nevezi, azért nem akar. a zürzavar és rendeletlenség között lenni.

K. Hogy mondhatá azt az ur, hogy a leány nem holt meg tsak aluszik.?

F Azt akará meg mutatni, hogy ö néki olyan könnyü egy halotat fel támasztani, valamint fel ébresztteni valakit álmából, és hogy az igazaknak halálok, kezdete aboldog életnek, és álom a testnek, a ki nyugszik fel támadásáig,.

K. Mit tselekedék az ur, midön fel támasztá a leányt?

F Meg fogja néki a kezét, és parantsolá hogy fel kelne, a ki is azonal engedelmeskedvén fel kele, az után parantsolá hogy néki enni adnának. és járnai kezdé, epéldáza mind azt, valamit ö tselekszik láthatatlan képen. az olyan bünösben, kit meg akar téríteni, meg illeti belső képen ötét, mindenható kegyelmének kezével, meg fogja néki kezét hogy jó tselekedeteket mivellyen, parantsollya néki hogy fel kelyen, avéteknek mélységéből. és hagyja el aroszra vivő alkalmatoságot, és azonal engedelmeskedik. abünös fel kél; és meg mutattya tselekedetéből, hogy életben vagyón., penitentiát tart, az Isten parantsolatinak uttyán kezd járnai, az Isten igéjének kenyerével táplállya magát, és hová tovább jobban készül ahoz, hogy magát akristusal táplálhasa, a szenttségben.

K. Mitsoda oktatást vehetnek ebből az iffiu leányok?

F Azt hogy mód nélkül igen féllyenek alelki haláltól, és hogy még eleinte igen vigyázanak a leg kiseb rossz hajlandóságokra, a mellyek lassanként arendeletlenségekben vetik, a midön azoknak eleit nem veszik, hogy pediglen azokat meg lehesen orvosolni, meg kezdetekkor. kel azokat meg sanyargatni, hasonló képen. avilági hejában valóságokhoz való szeretetet is, amely véghetetlen vétkeket okoz, hogy ha az alkalmatoságokat el nem kerülük, amái Évangéliumban lévő leánynak a szüléi akristust házokhoz híván. imádságokkal nyerék meg fel támadását, apedig keserves dolog, hogy leg gyakortáb az atyák és az anyák adgyák leányokat avilági szokásokra, és hejában valóságira, meg ölik őket rossz példájokkal, és tanátsokkal.

PÜNKÖSD UTÁN VALO UTOLSO VASÁRNAPON.

Imádság

kérünk uram tégedet, ujjisd meg sziveinket, ugy hogy nagyobb buzgosággal. hozván gyümöltseit abennünk munkálodo kegyelmednek, hová tovább jobban élhessünk az orvoságokkal. mellyeket ate jóvoltod enged nékünk. a mi urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. Coloss. 1. 9.

Azokáért mi is amely naptól fogva hallottuk, meg nem szününk érettetek imádkozni, és könyörögni, hogy bé töltesetek az ő akarattyának üsméretivel, minden böltéséget, és lelki értelemel. hogy járjatok méltán az Istennek mindenekben kedveskedvén, minden jó tselekedetben, gyümölsözvén, és nevedvén, az Isteni tudományban, minden erővel meg erősítettvén, az ő ditsőséges hatalma szerént, minden békeséges szenvedésben, és hoszu türésben örömel, hálákot adván az Atya Istennek, ki méltokká tett minket a szentek örökségének részesülésére, avilágóság által, ki meg szabadított minket a setétség hatalmából, és által vitt az ő szerelmes fiának országába. kiben váltságunk vagyon. az ő vére által. a bűneinknek botsánattya.

Magyarázat.

K. Mire tanít minket a szent pál példája, szüntelen imádkozik ahivekéért?

F Arra tanít hogy egy pásztornak, a ki azon lélektől vezéreltetik, szüntelen való pásztori szorgalmatosságban kel lenni. az ő reaja biztatot juhokért. akikért kemény számadással tartozik az utolsó napon. szüntelen kel érettetek imádkozni, kérvén az Istentől abünösöknek meg téréseket, és hogy ajókot azokban meg tartssa mind végig

K Mit kér az Apostol. akolossa béli hiveknek?

F Azon kéri az Istent, hogy töltsebé akarattyának üsméretivel, adván nékik minden böltéséget. és lelki értelmet, hogy az Isten előtt. méltán visellyék magokat. és hogy mindenekben az ő kedviben járjanak, valamit az ember tselekszik, és valamihez fog. tsak amaga akarattyából, amind néki nem tettik, mind ötöt meg sérti, tsak azok üdvezülnek kik az ő akarattyát követik, szükséges tehát, mind magunknak, mind másoknak azt kérni, hogy tölttsön bé akarattyának üsméretivel. és szeretetivel, mivel egész életünk. és üdveségünk azon áll, és azon kívül, tsak a setétségben kel járnunk.

K. Hogy kel az Isten előtt méltán viselni magunkot?

F Ugy hogy minden tselekedetünkben tsak arra vigyazunk, hogy ő néki tessünk. hozván rendünkhöz való jó tselekedetünknek gyümölsét., igyekeztvén azon, hogy minden nap nevedhesünk az Isteni szeretetben. és félelemben.

K. Mit kel tselekedni hogy az Istennek tethessünk mindenben?

F Szükséges hogy mentek legyünk minden féle halálos vétectől, ki irtván magunkból. arosz kívánságoknak gyökereit. még tsak abotsánando vétkekhez sem lévén semmi hajlandóságunk. és azokat el kel kerülni amenyiben az emberi gyarłoság azt meg engedi.

K. Mit kel tselekedni hogy ajó tselekedeteknek gyümölsöt hozhasuk.?

F A kertészeket kel követni, a kik egész életteket abban töltik, hogy arosz füvet ki gyomlállyák. és ajót mivellyék, egy keresztyének, egész életében eszerent kel tselekedni, azon igyekezni hogy arosz kívánság meg ne gyökeredzék szivünkben, és hogy a jó fa, minden féle jó gyümölsöt teremtsen. amely nem egyéb hanem az Isteni szeretet, melyet a szent Lélek hinti szivünkben erre való nézve. szükséges hogy ki ki meg tanullya egészen rendének, és hivatallyának köteleségit, amelyben az Isten tette, mert a gyümöls tsak anyiban jó. a menyiben illik. kinek kinek rendéhez, vagy hivatallyához, példának okáért, más az Atyáknak,

és az Anyaknak jó tselekedetek, más a fiaké, más a gazdagoké, más a szegényeké. más egy hivatalban lévőé, más egy különös emberé, mindenik fa, amaga nemeszerént való gyümölcsöt hozza, eszerént kel tselekedni. akülömb, külömb féle renden lévőeknek is, szükséges hogy ki ki, bé töltse hivatalyának kötelességit, és azt tsak az Istenre való nézve mivellye,

K. A jó tselekedeteknek gyümöltsi mi magunktól vannaké?

F A vétektől fogvást az emberi sziv meg lévén romolva, semmi jó gyümöltsöt nem hozhat magától., a rossz fa, jó gyümöltsöt nem teremhet, mint hogy ajó tselekedeteknek gyümöltsi ajó fától jönnek, tsak a szeretettől is kel azoknak jöni, mivel a fát, atészi jóvá, a szeretet pedig szent János szerént, az Istentől jö, 1 joa. 4. 7. és szent pál szerént, a szent Lélek hinti azt a szivünkben, rom. 5. 5. ne tulajdonítsuk tehát atermészetnek, se erőnknek, se munkánknak, ami tsak egyedül akegyelemtől jö, ajó tselekedethez, az akarat, és a munka kivántatik, szent pál szerént, az Isten tselekeszi bennünk az akaratot, és a véghez vitelt, a mint néki tettzik, filep 2. 13. önécie kel tehát adni aditsőséget, minden jó tselekedetinkért.

K. Mitsoda az Isteni tudományban való nevededés?

F Az Apostol. itt, nem tsak aközönséges tudományt érti, hanem a szeretettel való tudományt. ugyan ezen értelemel is mondgya, az irás, hogy az Isten üsméri a juhait és ajuhait is üsmérik ötet, azokat üsméri kik az övéi, azokat pedig nem üsméri, kik gonoszságot mivelnek, ezen értelemben mondgya szent János, hogy aki azt mondgya hogy az Istent üsméri, és meg nem tarttya parantsolatit. az olyan hazug. 1 Joa. 2. 4. ebből következik. hogy az Isteni tudományban való nevededés nem egyéb, hanem az Isteni szeretetben való nevededés. mentől inkább szeretik az Istent, annál inkább üsmérik ötet. mert az Isten szeretet lévén. aki ötet szereti, ötet magában. birja, *ti pedig mondgya az ur, meg üsméritek az ígasságnak lelkét, mert nálatok marad, és bennetek lészen.* joa. 14. 17. titeket pedig barátimnak mondottalak, mondgya meg másut. mert mindeneket. melyeket hallottam az atyámtól. tudtotokra adtam. joa. 15. 15. mentől inkább nevedünk az ö szeretetiben, annál inkább meg üsmérjük az ö akarattyát, és annál inkább hiszük az ö titkainak igazságit.

K. Mit kér még szent pál az Istentől ahiveknek.

F Azt kéri nekik hogy tellyesek legyenek erővel. az ö ditsőséges hatalma szerént., és hogy minden féle állapottyokban; békeséges türok. és örömel való hoszu türok legyenek. kéri azért nekik ezeket ajó erköltsököt. mert akik méltán járnak Isten előtt. azok. ellenségeket tsinálnak magoknak, és szüksegek vagon az erőre. hogy ellenek álhassanak. abékeséges türésre. hogy keresztyéni modon szenvedgyenek, ahoszu türésre. hogy a gonoszért jóval fizesenek. és örömel, el hitetvén magokal; hogy az Isten irgalmaságából. szenvedtetit öket. és hogy szenvedésünkért. az Isten meg koronáz örökös nyugodalomal. és ditsőséggel.

K. Mire int minket az utolsó szavaiban?

F Arra int hogy adgyunk hálákot az Istennek, az igazságnak, világosságáért, a melyel. meg világositot, és azért az ajóságért, a melyel. meg szabaditot minket, a setétségnek hatalmából. az ördög, és avétek szolgálattyából, által is vitt minket az ö szerelmes fiának országában, és méltoká tett minket a szentek örökségének részesülésére., ezek mind olyan nagy és drága kegyelmek. a melyek meg érdemlik alázatos hálá adásinkot, és az ö parantsolatinak meg tartásit, mind enyi irgalmasági után semmitől úgy nem félhetünk. se semmi vétkeoseb nem volna, mint ahálá adatlanságunk. de söt még mint azö szolgálattyához és üdveségünkhöz való vigyázatlanságunk, azokat a kegyelmeket. akristus nyerte meg nekünk véreinek ki ontásával

Évangélium

szent Matth. 24. 15.

Midőn azért látjátok apusztaság utálatosságát. mely meg mondatot Daniel profétától, álván a szent helyen, a ki olvasa értse, akkor akik judaében vannak., fussanak a hegyekre és aki ahéjazaton. ne szálljon, valamit el vinni aházából. és aki a mezőn, vissza ne térjen ruháját el vinni, jaj pedig a nehezkeseeknek, és a szoptatoknak. azokban anapokban., imádkozatok pedig hogy ne legyen a tél futástok téiben, vagy szombat., mert nagy háborúság lesz akkor, minémű nem volt világ kezdetitől fogva adig nem is lesz. és ha meg nem rövidítették volna azok a napok, egy ember sem szabadulna meg, de aválasztatták meg rövidítették azok anapok, akkor ha ki néktek mondgya, imé it vagyon akristus, vagy amot. ne hidgyétek, mert támadnak hamis kristusok, és hamis proféták, és nagy jeleket és tsudákat tesznek, úgy hogy tévelygésbe vitessenek (:ha lehet) még a választottak is, imé eleve meg mondtam néktek, ha azért mondgyák néktek. imé apusztában vagyon, ki ne mennyetek, imé rejték helyekben. ne hidgyétek, mert amint a villámlás ki megyen nap keletről, és fel tettik nap nyugotig úgy lesz az Ember Fiának el jöveleis, valahol atest lesz., oda gyűlnek, a sasok is, mindgyárt pedig azok anapok háborúsága után, a nap meg homályosodik. és a hold nem adgya világosságát, és a tsillagok le esnek az égből, és az egek erei meg indulnak, és akkor fel tettik az ember Fiának jele az égen. és akkor sirnak a földnek minden nemzetségi és látják az ember Fiát az ég felhőiben jöni nagy hatalommal, és felséggel, és elküldi az ő Angyalit trombitával, és nagy szozattal. és egybe gyűjtik az ő választottait anégy szelekről, az egek végeitől fogvást, azok határig. a füge fárol pedig tanulmányok példát, midőn immár az ága gyenge lesz. és a levelei ki fokadtak, tudgyátok hogy közel vagyon anyár, azon képen ti is midőn látjátok mind ezeket, közel vagyon az ajtokban. bizony mondom néktek, hogy el nem mulik enemzetség, míg nem mind ezek meg lesznek, az ég, és a föld el mulnak. de az én beszédim el nem mulnak.

Magyarázat

K. Mitsoda a pusztaságnak utálatossága, amelyet meg jövendölt Daniel profeta?

F A nem más, hanem a jérusálemi templomnak irtoztato képen való meg szeplősítése, amely abban az időben lett, a melyben azt a nyomorult várost, a romaiak meg vették, és el rontották, mivel sok számu szabad életű és háborúság szerző ifiak. a sidó nép közül, akikhez sok tolvajok adák magokat, akik zélatoroknak nevezék magokat, ezek atemplomban zárkozván, avárost prédállyák vala, és onnét oltalmazván magokat mint valamely erősből. amidőn anép kergette őket, és ót anyi gyilkoságot, és tolvajságot miveltenek, hogy aszent helyben. toval állot avér, és tele volt holt testekkel, etehát az a szenttség törő utálatosság. amelyért avárosra szálla, az Istennek rettenetes boszu állása. és egészen való el romlása. és veszedelme. atemplomnak., avárosnak és az egész judaeának.

K Mit jelent ez a pusztaságnak utálatossága?

F Jelenti a szent dolgoknak., és az egyházi szolgáknak szenttség töréseket, mivel az Istennek szenteltetett dolgokkal való vissza élés, a pásztoroknak, és apapoknak rendeletlenségek, okozák anépeknek, és az országoknak veszedelmeket, anépek azért szenvednek, és azért büntetődnek. mert rend szerént, ők is részesülnek a fellyeb valoknak rendeletlenségekben. és követik rossz példájukat. az Isten ilyen pásztorokat ad nekik haragjában. büntetésül az ő vétkeért. valamint hogy egy jó pásztor az Isten áldása, és sokaknak üdvösegekre lesz, ellenben egy rossz pásztor igen nagy ostora néki, és sokaknak lelki romlásokra lesz.

K Mit kel tselekedni amidön az Isten haragjának ilyen nagy jeleit láttyuk.?

F Ki ki tarthat attol. hogy oka lehet az olyan nagy nyomoruságnak, hálá adatlanságáért, lagyságáért, az Isten kegyelmivel való viszá élésért. és a szenttség törésekért. szükséges azért ollyankor. magunkot még jobban meg aláznunk, az ő mindenható karja alat, és azon igyekeznünk, hogy foházkodásinkal, penitentzia tartásinkal, meg engesztellyük az ur haragját, és hogy irgalmas tekintetét vesse reánk, el kel hagyni babiloniát. ne hogy részt vévén vétkeiben. részt ne vegyünk büntetésiben, ahegyekre kel szaladni, az az, ki kel kelni avilági romlásból, és eröt kel venni magunkon fellyeb emelkedvén, hogy közeleb lehesünk, és követhesük a szent Doktoroknak, és pásztoroknak példájokot, és tanításokot, a kiket jelentik ahegyek.

K Mit téznek ezek a szók. aki aház tetején vagon le ne szállyon, valamit el vinni házából.

F Ezek azt tészik, hogy ha egyszer azon voltunk hogy avilágot, és annak szokásit meg vessük. az után már nem kel ahoz viszá tézni, el kel szaladnunk agonosztol. és az Istenhez kel sietnünk, legyünk készek az Istenért, és az üdveségért mindent el hagyni, és el veszteni, nem kel követnünk a lóth feleségét. nem kel viszá tekéntenünk., ha egyszer az ekét kezünkben vettük. sokan akeresztyének közül, kíványák ugyan az üdveséget, de azt tsak ingyen kíványják. leg kiseb hasznoknak sem akarnának ellene mondani, avétekre vivö alkalmatóság el kerülésért. és el hagyni azt, ami megakadályozhattya üdveségeket.

K. Mit jelentnek azok az Aszszonyok. kik nyomorultak ha nehezesek, vagy szoptatosok léznek?

F Jelentik az olyan sok számu keresztyéneket. kik a világhoz való ragaszkodást táplállyák magokban, akik mód nélkül szeretnek bizonyos dolgokot, gondolván hogy azok szükségesek, noha ellenkeznek az üdveségekkel. akik szükségesnek tarttyák a minden féle alkalmatóságban való életet, és az emberi tekéntenet, és irtozva szemlélik a magános, és a penitentzia tarto életet.

K Magyarázd meg ezeket aszokot, imádkozatok, hogy ne légyen a ti futástok télben vagy szombaton.

F Az ur arra int, hogy ami szeretetünk se meg ne hülyön se meg ne lankadgyon., hogy se heverésben, se tunyaságban ne találtassunk. amidön avilágtol el kel távoznunk. valamely üldöztetésért, vagy a midön valamely veszedelmes. kísértetekben esünk, mivel akor léssen. leg nagyob szükségünk abuzgo Isteni szeretetre. az eröre, és az álhatatos jó erkölcsre.

K. A mit az ur mond hogy nem kel halgatni azokot a kik azt mondgyák akristus. itt. vagy amot vagon. nem ellenkeziké a mint aprotéstánsok tarttyák, a tanításal., kik a kristusnak az oltári szenttségben való jelen létit tanittyák?

F Eppen nem ellenkezik. azzal atanításal. ezek a szok nem is illenek az oltári szenttségre. avilágosan ki tettik, hogy az üdvezítő ezekel a szokal. még előre akará tudokra adni ahiveknek, hogy léznek ő utánna ollyan tsalárdok, kik messiásnak neveztetik magokot. a mint emeg is történt jérusalem romlása idejében, Titus birodalma alat, mivel mi nem magunktol mondgyuk az oltári szenttség felöl, *hogy a kristus, it, vagy amot vagon.* hanem akristus maga mondgya, *ez az én testem.* ót vagon tehát a kristus, az Anyaszent egyház, ezt a tanítást, a kristustol magától vette. és ezt tizen hét saeculumtol fogvást tanittya, a tsalárdok, akikről itt szol az ur, a népel akarják azt el hitetni hogy akristus itt, vagy amot vagon a pusztában. vagy valamely rejték helyekben, mí pedig nyilvánóságosan mondgyuk, és tarttyuk. hogy valahová el terjedet a közönséges Anyaszent egyház. a kristus ót mindenüt vagon, és minden az ő nevére szenteltetet templomokban.

A SZENTEK INNEPEIN

SZENT M. MAGDOLNA NAPJÁN

Imádság.

Oh' Istenünk akinek egyetlen egy Fia fel támadása után leg először Maria Magdolnának jelenék meg. adgyad uram. hogy ezen szentnek esedezése által, meg láthasuk ate Fiadot ami urunk Jesus kristust ate jobb kezed felöl ülni, kerünk tégedet ami urunk J. k.

Epistola.

Cant 3. 2.

Fel kelék. és meg kerülém avárost, a szorosakon. és utzákon keresem, a kit szeret az én lelkem. kerestem ötet és nem találtam. reám találának az örizök, kik avárost örzik, láttatóké akit szeret az én lelkem. egy kevesé midön meg haladtam volna őket. meg találám akit szeret az én lelkem., és meg fogám ötet, el sem botsátám. mig nem bé viszem ötet az anyám házában. és a szülém kamarájába.

Magyarázat.

K. Mivégre olvastattya az Anyaszent egyház amái napon. a salamon énekét?

F Mert szent Magdolna. akinek ma az innepét üllyük, magát meg különböztette akristushoz valo buzgo szeretetével, és hogy másut nem lehetet volna találni olyan szokot, a melyek ugy a hivek eleiben tették volna az ő égő szeretetét, mint ebben az énekben. példának ókáért, ezek a szók, *fel kelek és meg kerülöm avárost, a szorosakon, és az utzákon, keresem akit szeret az én lelkem.* meg mutattyák mitsoda szorgalmatoságal kereste a kristust életében, és fel támadása után. jó regel fel kelvén akristus koporsojához ment, hogy atestét kenetel meg kenye, és mind addig kereste vala még meg nem jelent néki fel támadása után, ugyan ötet is küldé hogy adná tudtokra az Apostoloknak fel támadását, ezekből meg láttyuk. hogy mitsoda buzgo szeretetben kel lennünk a várost, fel kel járnunk. az az, atemplomokat, ót kel keresnünk az Istent, és az üdveségünket., a szent könyveket kel venni, és azokban keresni akristust. a lelkünknek táplálását, és vigasztalását.

K. Mit téznek a jegyesnek ezek a szavai, kerestem és meg nem találtam ötet?

F Azt adgyák értésünkre, hogy az Isten nem halgattya meg mindenkor kérésinket, mindgyárt. mihent hozája folyamodunk, el halaszttya kérésinket meg adni, azért hogy nagyob buzgoságal. és álhatatoságal kérjük.

K. kitsodák azok alelki örizök, kik avárost örzik?

F Azok alelki pásztorok, akik arra rendeltettek hogy az Anyaszent egyházra vigyázanak, és az hiveket igazgassák. a jegyes, az örzöktől kérdi, hanem láttáké azt aki szeret, és keres, ugyan alelki örzökhöz is kel folyamodni, hogy töllök meg tanulhasuk atitkokot, és az Évangéliumi tudományokat, ugyan töllök is kel meg tudni azt. hogy mikor lehet akristust meg találni, és az, utat, mely az Istenhez vezet.

K. Mit kel tselekedni hogy el mondhassuk ajegyesel. meg fogtam. el sem botsátom ötet.?

F Hogy azt el lehesen mondani. szükséges hogy buzgo szeretetünkért a kristus jegyesi lehesünk. és oly igen kaptosollyuk magunkot abolttságához, az igazsághoz. és avalosághoz. hogy szent pál szerént, semmi azoktól. el ne vonhasson. nem elég akristust, és az Évangyéliumát meg fogni. hanem még álhatatoságal. kel hozzája ragaszkodni, minden kísértetinkben; és szenvedésinkben. úgy hogy valóság el mondhassuk, a jegyesel. el sem botsátom ötet.

K. Mitsoda az a ház, és az a kamara., a melyben a jegyes akarja vinni a vő legényt.?

F Az, az Anyaszent egyház, a mi Anyánk, a ki mehében fogadot minket és szült minket a kereszttség által, az, a mennyei Jerusálem. a lelkeknek örökös lako helyek, a kiknek a bárány lészen férjek.

Évangyélium

szent Jan. 20. 11.

Mária pedig kin áll vala akoporsonál sirván, midön azért sirna, le hajla és akoporsoba tekénte. és két Angyalt láta fejr ruhában ülvén, egyikét afejénél, és a másikat alábainál ahová a Jesus teste tétetett vala, mondának néki azok, aszszony állat mit sirsz felelé nékik. mert el vitték az én uramat. és nem tudom hová tették ötet, ezeket midön mondotta volna, hátra fordula és látá Jesust állani, és nem tudgya vala hogy Jesus volna. mondá néki Jesus aszszony állat, mit sirsz? kit keresz, állitván ő hogy kertész volna, mondá néki, uram ha te vitted el ötet, mond meg nékem hová tetted, és én el viszem ötet, mondá néki Jesus Maria, fordulván amaz. mondá néki Rabboni. mely mesternek mondatik. monda néki Jesus. ne illess engem. mert még fel nem mentem az Atyámhoz, meny el pedig az atyám fiaihoz. mondgyad nékik, fel megyek az én Atyámhoz, és ati Atyátookhoz. az én Istenemhez, és ati Istenetekhez, el jöve Mária Magdolna. hirt tévén atanitványoknak, hogy láttam az Urat. és ezeket mondotta nekem.

Magyarázat

K A kristus miért jelenék meg leg előbször Maria Magdolnának. akinek ahite oly gyengének láttzik lenni?

F Mert a szeretet benne nagy vala. és igen ohajtá ötet birni. ő a szivről itéli a szót, és nem a szivet a szóról., anyughatatlanság a melyben volt, nem nyugodván mind addig még fel nem talállya az urat, enékünk nagy példa. és meg mutattya hogy amidön tölle el távoztunk avétekért., addig semi békeségünk, se vigasztalásunk ne légyen. mig fel nem talállyuk.

K Miképen keresé Maria Magdolna akristust?

F Siránkozva keresé ötet., kérvén azt, akit kertésznek állitá lenni, hogy mondaná meg, hová tette akristus testét. nem tudván, akristustol tudakozodék. akristusrol. eszerént kel abünösnek keresni ötet. fohászkodván, és siránkozván Isten előtt. szeretetből. valamint magdolna. ahoz kel folyamodnunk aki akristus képit viseli, hogy attol meg tanulhassuk miképen kel keresni, és meg tanalni ötet. ez olyan kegyelem., amely tsak azoknak adatik meg. akik azt buzgoságal, ás álhatatoságal keresik mint magdolna.

K Mire lehet még vigyázni abban abuzgoságban, a melyel keresé az üdvezitöt?

F Arra lehet még vigyázni, hogy mitsoda nagy szorgalmatoságban, és foglalatosságban vagon az üdvezitö felöl, nem tekintí az örzököt, se az éttzakát. se az Angyalokot, akiket lattyá, és akik hozzája szolnak. a szeretet vezetvén ötet, mas nintsen elméjiben, tsak a meg feszitetet kristus. enagy példa lehet egy bünös elöt, akinek tsak a meg feszitetet kristust kel keresni, fel

feszítvén maga, amaga testét, rendeletlen kivánsággal együtt. szent pál mondása szerint, kerese ötét jó tselekedetivel. jó téteményivel, és minden módon amint arendéhez illik, példának okáért látogassa meg a szegényeket, abetegeket azokat vígasztallya, és segittse. a menyiben lehet, az alatta valóit oktassa. intse, jó tanátsot, és jó példát adgyon mindennek, el fáradhatatlan légyen ajó tselekedetekben., a hivatallya szorgalmatoságában; azon pedig oly igen kel ígyekezní hogy akegyelmet viszá nyerhesse, hogy semmi emberi tekintet, se semmi más egyéb meg ne gátollya igyekezetiben.

K. A kristus fel támadása után miért nem jelenék meg mindgyárt Mária magdolnának, hanem az után, minek utánna sokat kereste volna.?

F Azért hogy azzal inkább nevedegdyék az ő buzgo kivánsága, és hogy az által. érdemeseb légyen bővebb kegyelmet venni, a midön meg fogja találni, ugyan ezen okból is láttzik némelykor, mint ha el távoznék tollünk, és tsak magunkra hagyna, azért hogy fel indittsa bennünk abuzgoságot, meg is akarja próbálni hűségünket, és szeretetünket. azért hogy sok kérésink után meg talállyuk ötét valamint Magdolna, és akkor annál nagyob légyen az örömünk, mennél tovább kerestük. ötét, és mennél nagyob buzgoságal.

SZENT JAKAB. APOSTOL NAPJÁN

Imádság

Szenteld meg, és tarsd meg uram népedet, úgy hogy segítője lévén szent Jakab Apostolod, úgy viselhese magát, hogy előtted tessék. és te néked szolgálhason. tsendes elmével, kérünk tegedet ami urunk. J. k.

Epistola

szent pál. 1 Cor. 4. 9.

Mert vélem hogy az Isten minket leg utolsó Apostoloknak mutatot, úgy mint halálra valokat, mert tsudaja lettünk a világnak, és az Angyaloknak. és az embereknek, mi bolondok vagyunk akristusért, ti pedig okosok akristusban, mi erőtlének, ti pedig erősek. ti nemesek, mi pedig nemtelenek, mi ez oráig éhezünk. és szomjuhozunk, és meztelenek vagyunk. és artzul verettetünk. és ide s'tová bujdosunk., és munkálkodunk. kezeinkel dolgozván, átkoztatunk., és áldunk, üldözést szenvedünk, és el türjük, káromlattatunk. és könyörgünk, mint evilágnak szemeti lettünk, mindenek mosléki mind ez ideig. nem írom ezeket, hogy meg szégyenittselek titeket, hanem úgy mint szerelmes fiaimat intlek., mert ha tíz ezer tanítottok vagyon is akristusban, de nem sok Atyátok, mert akristus Jesusban, az Evangyélium által, én szültelek titeket.

Magyarázat.

K Mint kel tselekedni egy egyházi szolgának. a midön szent Jakab példájára való nézve nyomoruságokat, és gyalázatokat szenved?

F Ámbár az emberek ellene legyenek is, de nagy hűségel kel hivatallyában el jární, nagy bátorságal, és tsendeségel, a sok gyalázatok., és szenvedések közöt is, és így lészen valamint szent Jakab tiszteletire az embereknek, az Angyalok tsudálni fogják, és az Isten tekinteni fogja.

K. Mit tésznek ezek a szok. mi bolondok vagyunk akristusért, ti pedig okosak akristusban.?

F Ezek a szók meg mutatták mitsoda külömbség vagy az Évangéliumi böltsesség, és az emberi okosság között, az első abban áll, hogy inkább mindent szenvedgyünk, és el veszünk, hogy sem el mulassuk azt, a mivel Istennek tartozunk, az igazságnak, és afelebarátunknak, ezt nevezi tehát szent pál, avilági tartás szerént a krisztusért való boldonságnak, mivel avilági emberek nem üsmérvén avaloságos jókót, boldonságnak tarttyák el hagyni a földi jokat, és szenvedni azért, hogy amazokat el ne veszésék.

K. Miért mondgya szent pál hogy az Apostolok el vetésben. vannak,?

F Mert meg akarja mutatni az Évangélium szolgainak. hogy a krisztus magát a féreghez hasonlítván. a kit az emberek lábokkal tapodgyák, szenvedgyék ök is, ha öket meg vetik, az igazságért, hogy ha a krisztus tanítványi akarnak lenni.

K. A gyalázat, és averésen kívül. mit szenvednek vala még az Apostolok az ő szolgálattokban.?

F Az éhséget, szomszúságot, és amezitelenséget szenvedik vala, szent pál kezeivel dolgozván nagy fáradsággal keresi vala mind azt, ami szükséges volt az élethez, ez példa kárhoztattya, atunya, kevély, és pompával való élettyeket azoknak, kik avilág szerént élnek, és az olyan egyházi szolgákat, kik a szegények jóságiból hizlallyák magokat, semmi hasznot nem tévén az Anyaszent egyháznak, mind ezek után, az Apostolokat, mind átkozák, mind üldözik vala mindenüt, ugyan ezért is kellene pirulni azoknak, kik nem Apostoli fáradsággal, és türessel élnek a szegények jóságiból, de söt még azt, a kényes életre fordittyák.

K. Miképpen bánnak vala az Apostolokkal.

F Ugy tekintik vala öket valamint a szemetet, a melyet ki hányák az utzára, ebből azt láttyuk, hogy azok kik részesülni akarnak az Apostolok boldogságában. ugy munkálodván valamint ök, azt várhattyyák, hogy vélek is ugy bánnak valamint amazokkal. bántanak

K. Mitsoda elmével mondá mind ezeket szent pál. a korintus béli hiveknek,?

F A szemekre akará hánni az ő hozzaja való kevés buzgoságokat. és szereteteket., azt fogadgya mind azon által nékik, hogy ha ugy szol is hozzájuk, de azt nem azért tselekeszi hogy nékik gyalázatot akarna okozni, hanem azért hogy kötelességekre inttse. valamint az atya inti a fiát szeretettel, ezen példával, arra tanittya apásztorokat, hogy mindenkor kegyes szeretettel. elegyítsék meg az intéseket., a mellyeket tartoznak adni azoknak, kik gondviselések alatt vannak, tudni kel meg egyeztetni akegyeséget. a keménységgel.

Évangélium

szent matth 20. 20.

Akkor hozzája mene a Zaebadaeus fiainak annya a fiaival. imádván és kérvén valamit tölle. ki mondá néki mit akarsz, mondá néki, mondgyad hogy ülljön az én két fiam. egyik ate jobbdra, és egyik ate balodra, ate országodban, felelvén pedig Jesus mondá, nem tudgyátok mit kértek, meg ihattyátoké apohárt, amelyet én meg iszom. felelék néki, meg ihattyuk. mondá nékik, az én poháromot meg iszátok ugyan, az én jobbmra ülni pedig. vagy balomra. nem enyim hogy néktek adgyam. hanem akinek készitetett az Atyámtól.

Magyarázat

K. Szent Jakab, és szent János mitsoda elmével kéreték az Anyokal az urtól akét első helyt. az országában?

F A nagyra vágyásnak elméje vezeti vala még őket. csak atiszteletről, és az elő menetelről gondolkodának. olyankor is amidőn nekik a keresztről, és a szenvedésről beszéle, úgy tekintik vala még akristus uralkodását, valamint gondolkodnak vala az iránt. avilág szerető sidok, akik azt várták hogy a Messiás úgy fog a földön uralkodni valamint atöbb királyok. és hogy az ő birodalmok alá fogja vetni az egész nemzeteket, ilyen értelemel magyarázák vala az ígéreteket, és a jövendöléseket, ebben sok számu világi keresztyéneket példáztak, akik is nem gondolván azt meg hogy az ur az Évangéliumában nekünk csak lelki jókót és örökös jutalmakat ígér, és atanitványit durva, és szenvedő életre inti, ők pedig csak a kényes életet, az elő menetelt, és amagok hasznokot keresik.

K. Az ur miért engedé meg az Apostoliban ezt a fogyatkozást?

F Meg engedé azért, hogy meg mutatná nekünk ő benne, hogy az ember mi légyen csak magától., és hogy mi is el tőrjünk a mások gyengeségit, remélvén. hogy még az, az Isten kegyelme által, üdvességekre szolgálhat.

K. Miért engedé azt meg hogy ennek akét Apostolnak az annyok, olyan nagyra vágyó dolgot kérjen tőlle?

F Meg akará mutatni hogy ennek az Aszszonynak szándékában mitsoda ellenkező vagyion az ő Évangéliumával, az olyan Atyáknak, és anyáknak szándékjok, kik az elő menetelért, és a haszonért minden féle modon azon igyekeznek hogy gyermekeknek jóságokot, tiszttségeket. és egyházi méltóságokot szerezzenek, de az ur. mind más képen itéle aző gondolattyokrol, mondván. nem tudgyátok mit kívántok.

K. Miért mondá az ur atanitványinak hogy nem tudgyák mit kívánnak.?

F Mert ők azt gondolák, hogy az ő országa földi ország volna, a jutalmat. még az érdem elöt akarák meg nyerni, a győzedelmet aviaszkodás elött, azért is kérdé tőlök hameg ihattjáké apohárt, amelyet ő meg fogja inya, akereszten valo halála által, aszenvedésre inté őket. meg akarván azal mutatni. hogy az ő országa. nem olyan féle ország volna. amint ők gondollyák. és hogy csak anyiban részesülnek az ő országában, amenyiben. részt vesznek szenvedésiben, az után mondá nekik, hogy amely helyeket kérnek. csak azoké, akiknek az ő Attya fogja adni.

K Mitsoda indulatbol, kezdének boszorkodni az Apostolok ezen két atyafi ellen?

F A nagyra vágyás. és az irigység vivé őket arra, nehezen ésvén nekik a más kettőnek kérések, ezért is vetekedének gyakorta egy más közöt, az elsőségen., tanullyuk meg ebből apéldából, hogy vigyazunk szivünk indulattyára, és ne csak amagunk elő menetelét keresük. hanem még amások előmeneteleket se gátollyuk meg. és ne irigyellyük ha másokot előnkben tesznek.

K. Miképen feddé meg az ur az ő nagyra vágyásokat?

F Arra oktatá őket, hogy az ő országában; csak az alázatoságal lehet bé menni, és hogy a mely hatalmat ad nekik. a lelkek igazgatására., nem arra tzelez, hogy azokon uralkodgyanak., se hogy azokon hatalmaskodgyanak, valamint a földi királyok. a népeken, hanem hogy hasznokra legyenek az alattok valojoknak, és hogy azoknak. üdvességeket keresék. minden tehetségel. az után ezel fejezé bé, hogy aki első, és nagyob akar lenni az ő országában, a mely az Anyaszent egyház, leg aláb valo, és szolgálja légyen atöbbinek, mind ezekből ki tettzik. hogy nem az első helyt kel keresni, hanem az utolsora kel vágyni.

UR SZINE VÁLTOZÁSA NAPJÁN

Imádság

oh Istenünk aki egyetlen egy fiadnak ditsőségesen való szine változásakor, meg bizonyítottad ahitnek titkait, az ő törvény béli szenteknek bizonyosági által, és aki meg mutattad oly tsudálatosan a fiaknak fogadot fiúságit. a fényes felhőkből való szózat által. enged meg nekünk jó voltodból. hogy örökös társai lehesünk annak. az örökös ditsőség királyának, és hogy részesülhesünk azon ditsőségben. ami urunk. J. k.

Epistola.

Szent Peter. 2 lev 1. 16

Mert nem mesterséges meséket követvén. adtuk néktek tudtokra. ami urunk Jesus kristusnak erejét. és jelen létét, hanem látoi lévén az ő Felséges voltának., mert az Atya Istentől tiszteletet vett. és ditsőséget. ilyen szózat jövén alá hozzája. anagyságos ditsőségtől. Ez az én szerelmes Fiam kiben nékem kedvem tölt, ötet halgassátok, és ezt az égből adatot szózatot, mi hallottuk, mikor ő véle volnánk aszent hegyen, és aprofétáknak erősb beszéde vagyon nálunk, melyre figyelmeztvén. jól tselekesztek, mint ahomályos helyen világoskodo szövétnekre, míg a nap meg világosodgyék. és ahajnal tsilag. fel támadgyon sziveitekben.

Magyarázat

K. Mikeppen kel tekintenünk akristus szine változását.?

F Mint az ő hatalmának ditsőséges erejét., és úgy mint formáját. az ő fel támadása után való létének, ezért is akará, hogy ezen titkon három bizonyoság lenne jelen; hogy arról bizonyoságot tennének az egész világon, azok pedig valának, Péter, Jakab, és János. hogy ezek inkább az elméjekre adhassák az után az embereknek azt a boldogságot, amely ígéletben vagyon azoknak, kik fel támadnak akristusal., minek utánna szenvedtenek volna ő véle.

K. Miért akará hogy gyaláztatásának és halálának anyi bizonyosági lennének, ditsőségének pedig tsak hármat akara hogy legyenek.?

F Meg akará nekünk mutatni, hogy az ő gyaláztatásának, és szenvedésének példája. nekünk sokal hasznosab, és szükségeseb ez életben. mint sem az ő ditsőséges voltának látása. mert mi még természet szerént is szeretnők ötet ditsőségében kísérni. és örömet el mondanok szent péterel; *jó itt lennünk* de ellenben, minden indulatunk, és hajlandóságunk, irtozik a szenvedéstől, ugyan ezen okból. többet harmintz esztendőnél. az alaton rendben töltvén, aditsőségben pedig tsak egy néhány szem pillantásig mutatá magát., ami szenvedésünk. tsak ez életben való ideig tart, a mely rövid, de az örökké való ditsőséget örökösön fogjuk birni, itt kel tehát azt meg érdemelni, akerszt, és a szenvedés által, és várnunk a jutalmat. szükséges vala azért hogy nekünk arra példát mutasson a maga személyében. és kegyelmet nyerjen halando életében.

K. Mit foglal magában abizonyoság tétel, amelyet tett felölle az Attya, szine változásakor?

F A vallásnak három fő nagy igazságit foglallya magában. az első a, hogy ő az Istennek Fia, a második. hogy az Attya. egyedül ötet szereti. és mindent tsak ő benne, és ő általa szeret. aharmadika. hogy ő, az az. egyedül való mester. akit halgatnunk kel, és hogy az Attya. azért küldötte el hogy minket oktasson., és az üdvösigre taníttson, mint hogy ő az Istennek Fia, tartozunk ötet imádni, és néki szentelni szívünknek minden indulatit, és minden tselekedetit, mivel az Attya tsak ötet szereti. tartozunk mi is tsak ötet szeretni, és az Istent, imádni szeretni

ő benne, és ő általa. mivel hogy ő, az az egyedül való mester. akit halgatnunk kel. nem kel tehát többé halgatnunk se a testet, se avért, se a világot. se az olyan embereket, a kik új dolgokat tanítanak, nem lehet azért menttségek azoknak, kik az olyan hamis doktorokat halgatták., kik emberi tudományt és a magok, találásit tanították és azokat úgy tanították, mint ha az Anyaszent egyház tanítása volna, aki mást nem tanított, hanem amit vett az ő örökös mesterétől, hogy tanítsa, ugyan csak egyedül. az ő tanítását is kel halgatni, mivel maga mondja akristus. hogy aki az Anyaszent egyházat halgattya, őtet magát halgattya,

K. Mit tanulhatunk még a máj letzkének utolsó szavaiból,?

F Azt tanulhattuk. hogy életünknek. és hitünknek valóságos szabot rende nem más. hanem az Isten igeje, melyet az Anyaszent egyház ad előnkben, aki is annak magyarázója, és aki szent Péter szerint olyan lámpás, mely a sötétségben világosít. mivel ez életben úgy járunk mint a sötétségben, és szükségünk vagyunk olyan valóságos világosságra, mely minket megvilágosítsa, más világosság pedig nincsen. hanem azok az Isteni igék, mellyek a profétiákban, az Évangéliumban, és az Apostolok írásiban vannak, járunk tehát ennek alampásnak világánál. mind addig valaméig anap nem világosít. és a reggeli tsilag fel nem kel szívémben, tudni illik, valaméig akristus meg nem jelenik fényességében, és ditsőségében. és bé nem tölti szíveinket világosságával., mivel akoron nem leszen már többé se árnyék. se sötétség, se írás, se hit, hanem őtet egészen meg fogjuk látni.

Évangélium.

szent Matth. 17. 1.

Es hat nap után melléje vevé Jesus pétert, jakabot, és Jánost, annak ötsét, és vevé őket egy magas hegyre külön, és színében el változék előttök és fénylék az ortzája mint anap. aruhái pedig fejérel lönek mint ahó, és imé meg jelenének nekik mojses és Illyés szolván véle, felelvén pedig péter mondá Jésusnak, uram jó nekünk itt lennünk ha akarod tsinállyunk itt három hajlékot, neked egyet, Mojsesnek egyet, Illyésnek egyet, meg ő szolván. imé fényes köd árnyékozá meg őket, és imé szozat aködből. mondván, Ez az én szerelmes Fiam, kibem nekem jól kedvem tölt, őtet halgassátok, és halván atánítványok. ortzajokra borulának. és meg félemlének. és hozzájok mene Jesus. és illeté őket, és mondá nekik. kellyetek fel. és ne félljétek, fel emelvén pedig az ő szemeket. senkit nem látának, hanem csak egyedül Jesust, és alá jövén azok ahegyről, parantsolá nekik Jesus, mondván. senkinek ne mondgyátok alátást, mig az Ember Fia halottaiból fel nem támad.

Magyarázat

K. Miképpen lett meg akristus színe változása?

F Az Imádsága közben. anapnál fényesebbé lett az ő ortzája, ahonál fejérebbe az ő köntöse. az ő Isteni ditsősége meg hatván testét, és ruháját, külső képen is ki mutatta magát, ezt a ditsőséget, és fényeséget. csak kevés ideig mutatá ki, az ő halando életében, sőt még fel támadása után is, még eföldön marada, el fedezé mindenkor az ő emberséginek fedelével. mert ahalando, és vétkes emberek méltatlanok valának arra, hogy őtet lássák. az ő ditsőséges állapottyában, azt is meg akará nekünk mutatni. hogy csak az alaton, és az alázatos állapotot kel keresnünk. ez életben; és elkel kerelnünk mind azt, valami mások előtt, fel magasztalhatná, és nevelhetné kevelységünket, és nagyra vágyásunkot.

K Miért akará az ur meg mutatni abban a fényességben magát,?

F 1 Hogy meg mutassa nekünk még előre aditsőséges testeknek fényességit. valamint meg mutatta azok könnyiségit, amidön avizen jára. és valamint meg mutatá azoknak hathatosagit, amidön akoporsobol ki mene. noha a kö rajta vala, és amidön az Apostoloknak meg jelenék aházban, noha bé zárva vala, 2 azért, hogy arról aditsőséges állapotrol való gondolat, areménség, a melyre hivatattunk, amás életben, meg enyhittse e földön való szenvedésinket. és nyomoruságinkot.

K. Miért hogy Mojses és Illyés jelenének meg ahegyen akristusal. és nem mások az igazak közül?

F Meg akará az ur mutatni nekünk. hogy a törvény mellyet Mojses adot ki, és a proféták. akiket jelentette Illyés. tsak akristust tekintették, és ő rolla tettek bizonyoságot, és tsak ötet is kel halgatni, atörvény. és ajövendölesek, tsak arra valok valának, hogy ő rolla bizonyoságot tegyenek. és ötet meg ígérjék. a figuraknak. homályosági alat, de a kristus el jövéen maga hogy azokat bé töltse. azoknak el kellették mulni. és tűnni. valamint hogy Mojses, és Illyes. meg jelenvén,. és beszélgetvén véle. haláláról. tsak hamar el tűnének. és egyedül hagyák a kristust, az Apostolival., akik ennek adolognak bizonyosági lévén. ki nyilatkoztaták az egész világon. az új törvénynek predikálásával.

K. Miért kíványa vala szent péter ahegyen maradni akristusal.

F Nem tudta mit kívánt, mondgya az irás, ahartz előtt kíváná el venni akoronát, és a munka előtt, ajutalmat. ebben ő sok számu keresztyéneket példázot, akik is szeretvén az életet, és annak kedveségit., mindenkor az életben akarnának maradni ha lehetne, akik tsak azon igyekeznek. hogy it lehesenek boldogságban., és akik a szam ki vetésnek helyét hazájoká akarnák tenni, ezért is rekesztetnek ki a valóságos Mennyei hazából; sok keresztyének akarnák követni a kristust a Thábor hegyére, de igen kevesen vannak olyanok, kik a kálvaria hegyére kövesék, igen kívánnák a ditsőséges kristusnak tanítványi lenni, de nem akarnak tanítványi lenni ugyan azon kristusnak ki szenvedet a kereszt fán, és meg holt. a Mennyei ditsőséget kívánnák, tsak a ne telnék valamely szenvedésben.

SZENT LÖRINTZ. MARTYR NAPJÁN

Imádság.

Oh' Minden hato Istenünk kérünk tégedet, adgyad azt az erőt nekünk, hogy rosz kívánságinknak tüzet el olthassuk, mivel aboldog lörintznek testi kinyaiban, azt a kegyelmedet adtad. hogy azokat meg győzhesse, ami urunk J. k

Epistola.

szent pál 2 Cor. 9. 6.

Azt mondom pedig. aki szüken vett, szüken is arat, és aki áldásokal vet, áldásokal is arat. ki ki mind amint el tekéltette szivében, nem szomoruságból., vagy kételenségből, mert jó kedvü adakozot szeret az Isten, hatalmas pedig az Isten minden malasztot meg bőviteni ti bennetek, hogy mindenkben mindenkor minden elégségtek. legyen, bővolkodgyetek minden jó tétemenyre, amint irva vagyon, osztogatot, a szegényeknek adot, az ő ígazsága meg marad örökkön örökké, aki pedig magot ád avetőknek., kenyeret is ád az eledelre, és meg sokasittya ati magotokat. és meg öregbitti ati igazságtok veteményinek nevedesit..

Magyarázat

K. Mit ért szent pál ezeken a szokon, vetni, és aratni.?

F A vetésen érti az alamisnalkodást., és az aratáson. a jutalmat, aki vet. úgy tettik mint ha el vesztené abuzáját, de az aratásnak idejében, harmintzat, hatvant. száz magot veszen egyért, az Évangyélium mondása szerént, hasonló képen aki alamisnát ad, atesti szemnek úgy láttzik mint ha el vesztené jóságát. mivel olyanoknak adgya, akik viszá nem adhatták. de amit a szegényeknek ad, akristusnak adgya, aki meg ígérte. hogy ahelyet száz anyit ad viszá még evilágon. a másikán pedig. még sokal többet, ebben az életben. akegyelemnek jövait adgya. a melyek szászorta drágábbak a világi jóknál, a melyeket el veszttük egy szem pillantás [szempillantás] alatt, és a más életben, az Isten magát adgya nekünk hogy birjuk. és olyan boldog örök életet. a mely drágáb az egész világnál. aki nem vet. nem arat. és aki alamisnát nem ad. noha adhatna, az ollyannak nem lészen része a fellyeb meg mondot jokban; az Anyaszent egyház azért olvastattya a mai Innepen ezt a letzkét. a melyben láttyuk, hogy tartozunk meg segiteni a szegényeket, mert ennek a nagy Martyrnak kezében lévén ahivek alamisnái, és az Anyaszent egyház kintse, melyek a szegények örökségi, ő azokat nagy bőséggel osztogattya vala nékik.

K. Hány féle lehet az alamisnalkodás?

F Lehet három féle, akét színüeké. a fel keresztyéneké. és a valóságos keresztyéneké, az első adnak ugyan., de mint egy kételen. és erőszakal., azt akarják, hogy adakozoknak tartassanak, a második renden valok, adnak de keveset, és nehezen, és tsak emberi tekintetért, aharmadik renden lévök valamint vala a mái szent Diaconus, örömel. és bőséggel hintik jövokat a szegényekre, el hitetvén magokal, hogy a kristusnak adgyák, alamisnájokat, az elsőket az Isten el szenvedí és gyűlölséggel tekénti, a második renden lévöket, kegyeséggel tekénti, anyiban hogy jót tselekesznek, tsak azon igyekezzenek, hogy tekéltesebbek legyenek, aharmadik renden lévöket szeretettel tekénti, és reájok hinti, kegyelmének és ditsőségének gazdagságát.

K. Mit kel tselekedni. egy pásztornak szent lörintz példájára, a midön sok szegényeket kel segiteni.?

F Tellyes szeretettel kel azokat segiteni. az egyházi jószágokból., melyek keze közöt vannak, tsak épen anyit tartván meg magának azokból., a mi szükséges a szent Atyák tanítási szerént. hogy ha pedig akeze közöt valo jóság nem volna elegendő, folyamodgyék a szegények Attyához., és imádkozék érettek. hogy minden napi kenyeret nyerhesen nekik, azonban intse a gazdagokat. arra, hogy a szegényeket segítsék meg annak nevében, a kinek tagjai a szegények, hogy ha pedig az ollyanok ötet nem halgatták. azon meg ne ütközék, ha nem tsendeséggel hagyja a mindenható Isten rendelésire. a kinek könyü leszen, a midön ő akarja, adakozo szivet adni azokban. kiknek jószágok lévén. a szegényeket meg segítsék. legyünk pedig bizonyosok abban, hogy tsak azok vannak fogyatkozásban ez életben., akiknek anyi hitek nintsen, hogy magokat a földi jóktól el vonnyák, se bizodalmok, a szükségek iránt valo tápláltatásra. se felebaráti szeretetek., hogy a kevésből is részesítsék a szegényeket, se reménségek az örökös jóknak ígéreti iránt.

K. Mit tanulhatunk amái letzkének az utolso szavaiból.?

F Azt tanulhattuk, hogy azok. akik aszegényeket szeretik, négy féle alamisnát vesznek Istentől, minden nap. eledelt, annak idejében minden féle magot, minden esztendőben bőséggel valo bé takarítását, minden féle földi gyümölsnek, minden időben, és minden órában, az igazságnak, és ajó erkölsnek. gyümölsseit. meg kel tehát azt tekénteniek, hogy tsak azt adgyák a szegényeknek, amit az Istentől vettek, és attól nem tarthatnak. hogy szükségben, essenek,

mivel rend szerént sokal többet vesznek, mint adnak, de ami leg drágáb, ahogy, bőséget való kegyelmét veszik evilágon. és amásikában, az örökös ditsőséget.

Évangyélium

szent jan. 12. 24.

Bizony bizony mondom néktek, ha a buza mag a földben esvén meg nem hal, tsak maga marad, ha pedig meg hal, sok gyümölsöt hoz, aki alelkét szereti, el veszi azt, és aki alelkét gyüölöli, evilágon, az örök életre, meg örzi azt, ha ki nékem szolgál, engem kövesen., és ahol én vagyok. ót lészen az én szolgám is, ha ki nékem szolgál, meg tiszteli azt. az én Atyám, most az én lelkem meg háborodot. és mit mondgyak. Atyám szabadíts meg engem ez orától fogva. de azért jöttem ez orára. Atyám Ditsöisd meg ate nevedet. szozat jöve azért az égből Meg is ditsoitettem. és ismég meg ditsöitem. a sereg azért mely ót áll vala. és hallotta vala, azt mondgya vala. hogy meny dörgés lett volna, egyebek mondgyák vala. Angyal szollot néki, felele Jésum és mondá, nem érettem jött eszozat., hanem ti érettetek. most vagon evilág itéleti. most evilág fejedelme ki vettetik, és én ha fel magasztaltatom, a földtől, mindeneket magamhoz vonzok, ezt pedig mondgya vala, jelentvén mi némü halálal halna meg, felelé néki a sereg, mi azt hallottuk a törvényből, hogy a kristus meg marad mind örökké, és mint mondod te, szükség fel magasztaltatni az ember fiának, kitsoda ez az Embernek Fia, mondá azért nékik Jésum, még egy kevesé avilágóság ti veletek vagon. járjatok mig világóságtok vagon. hogy a setétség titeket elne lepjen. és aki a setettségben jár, nem tudgya hová mégyen. amig világóságtok vagon, hídgyetek avilágóságban. hogy a világóság fia legyetek., ezeket szollá Jésum. és el mene, és el rejté magát előttök.

Magyarázat

K. Mit kel érteni abuzá magon, amely gyümölsöt nem terem ha meg nem hal, de amely sokat teremt, ha meg holt.

F A kristus maga magát hasonlítja abuzá maghoz. valamint hogy szükséges abuzá magot el vetni, és a földben el takarni, hogy ót meg halyon, meg fogonnyék, és gyümölsöt hozon., ugy a kristus is a világ meg térése által való gyümölsöt az után hozta, minek utánna meg holt, és el temettetet volna. ugyan akor is láttyuk abuzá magnak véghetetlen el szaporodását, az egész világra minden népekre, és számlálhatatlan meg téréseket munkálodni, akristus azt is akarja nékünk meg mutatni ezen hasonlítás által, hogy az egyházi szolgálai, akik ótet nagyob tekéleteséget tartoznak követni, semmi állandó gyümölsöt nem hozhatnak szolgálattában hogy ha tsak meg nem hálnak a véteknek, avilágnak, és magoknak, és hogy ha tsak a szent léleknek segítségivel meg nem fojttják magokban az ó embernek rosz kívánságait, és hajlandóságait, hiveknek is kel ezen igyekezni. mivel aki azt akarja hogy bőséges aratása lehesen az örökké valóságban, azon kel lenni, hogy magában meg fojttsa a magához való szeretetet, akevélységet, nagyra vágyást, ahivalkodást. fősvénységet, és atöbb rosz kívánságokat, és a szent Lélek szerént éllyen, amag tsak magában marad, és gyümölsöt nem hoz, hogy ha tsak elsőben meg nem rothad, és hogy ha a magon lévő hartyátska. le nem esik, hogy ki tzirázhassék, így hasonló képen., egy, egyházi szolgál. egy keresztyén, hasznára nem lehet se magának. se másoknak, se gyümölsöt nem hozhat. az üdveségre, hogy ha a szívet, ki nem vetkezteti vétkes szokásiból, és rosz kívánságiból. ugy hogy az örök életnek tzirája, aki is a szent Lélek, abban az után, jó tselekedeteket mivelhesen.

K. Magyarázd meg nékünk ezeket a szókót. aki az életét szereti. el veszi azt?

F Ezek azt téstik, hogy az olyan. aki atestét, amaga alkalmatóságít, kedve bétöltésit, tsendeségít, szereti, aki el kerüli mind azt. valami ellenkezik rosz kivánságival, aki semmit nem akar szenvedni. se magán valami eröt venni, az olyan örökösön el veszti magát, és boldogtalanná lészen, ellenben pedig. aki magát meg gyözi. mind ezeknek ellene mond, akersztet szereti. magát meg aláza, az Istenért, az igazságért, és az üdveségiért, az ilyen nem hogy valamit el vesztené. ha az életét el vesztené, de magának örök életet szerez, valamit az Istenért el veszünk, annak száz annyi jutalma evilágon és a másikában. az örök ditsőség.

K. A kristus lelke miért háborodék meg. az ő halálának közelgetésire valo nézve.

F A nem tsak azért volt hogy nekünk meg mutassa, hogy a mi ditsőségünkért meg kellett magát alázni. gyengeségünket fel venni, félelemben. és háborodásban lenni, hanem, hogy még meg vigasztallya azokat, félelemben, és haborodásban esnek, valamely veszedelmes betegségkor, vagy nagy inségben eséskor. példát akara adni. hogy azokat az indulatokat meg gyözzük, vagy leg aláb azokat békeséggel szenvedgyék. értésünkre adván, hogy az olyan félelmek nem vétkesek. hogy ha magunkot el nem hadgyuk, és ha az Isten rendelése alá ajánlyuk, és ha ő reája valo nézve, miis az Isten akarattyára hadgyuk magunkot, bizodalomal. fel vévén magára az emberi gyengeségeket, meg akará egyszer mind bizonyítani. az Anyaszent egyházának, avalóságos meg testesülését, és Emberségét, és hogy meg gyöze az olyan eretnekeket. kik azt tanították, hogy tsak külső képen, valo, és nem valóságos emberi teste volt.

NAGY B ASZSZONY NAPJÁN

Imádság.

Kérünk uram tégedet. botsásd meg szolgálidnak vétkeket, mert nem tethetvén néked tselekedetinknek érdemiért. ate Fiad a mi urunknak Anyja esedezvén érettünk, nyerje meg üdveségünket, kérünk tégedet ami urunk. J. k.

Epistola.

Eccli. 24. 14.

Kezdetől fogva. és az idök előtt teremtettem, és mind ajövendő világig meg nem szünöm. és a szent lako helyben. előtte szolgáltam. és így sionban meg erősítettem, és a meg szentelt városban hasonló képen meg nyugodtam. és Jérusálemben az én hatalmom. és meg gyökereztem a betsülletes nép közöt, és az én Istenem részében az ő öröksége, és a szenteknek tellyes voltában az én lakásom. mind a tzedrus, alibanuson fel magasztaltattam. és mint a Cyprus a Sion hegyén. mint a pálma fel magasztaltattam kadesben. és mint a rosa plántálása jerikoban. mint a szép olaj fa. a mezökön, és mint a plátanus fa fel magasztaltattam a viz mellet az utzákon. mint a fa héj, s' a szépen illatozo balsamum. illatoztam, mint avalogatot myrha. adtam a jó illatnak gyönyörüségét.

Magyarázat

K. Mitsoda az a nyugodalomnak helye, a melyet mindenüt kereste aböltteség, és az urnak az az öröksége ahol fog maradni?

F A nyugodalomnak helye. nem más, hanem a szentek chorusa, és az örökség, melyben a böltteség fog maradni, az Istennek országa., melyet kezdetől fogva készítet el:

aválasztattaknak, el mondhatni még, hogy a hely ahol nyugszik, és az örökség a hol lakik. az Anyaszent egyház, valójában, az a nyugodalomnak helye, és az örökség, melyet az Istennek Fia, a meg testesült böltsesség nyerte meg magának. vére árrával. a melyben is fog maradni világ végiig, eföldön, és örökösön a menyekben. holot aböltsesség tsak ugy maradt a sidok synagogájokban., valamint egy sátor alatt. és tsak egy ideig.

K. Az Isten Fia, hasonlo lévén az Attyához, mitsoda értelemel mondgya tehát az irás, hogy a mindeneknek teremtoje parantsolatot adott neki?

F Mert itt akristus. ameg testesült böltsesség. az embersége szerént szol, akiben parantsolatját vette az Attyának, és minden beszédiben, tselekedetiben., és szenvedésiben; az ő akarattját, és parantsolatját követte.

K. Mit tesznek ezek a szok. a ki engemet teremtett, az én hajlékban nyugodot.

F Azt teszik. hogy az Isteni Ige, az Istennek Fia. ugy nyugodot az ő emberségében, és testében, valamint egy hajlékban. és templomban. meg testesülese által.

K Magyarázd meg akövetkezendő szokot is Jákobban lakjál?

F Az öröktől fogva Atya evilágra küldvén Fiát, eleiben adgya akarattját, hogy Jákobban lakjék, azaz. a sidok között, a test szerént valo attya fiai között, és azt igéri, hogy örökségül adgya neki Izraelt, de mint hogy ez a régi nép, az Istennek valóságos népit példázta, kik a valóságos keresztyének, azt kel mindenkor eszünkben tartani, hogy avalóságos Jákób, a kristus Anyaszent egyháza. ez is az az örökség a melyet az Attya adta neki, halálának jutalmáért, és a melyet szent pál nevezi az Isten Izraelének, ugyan abban is álitotta fel örökös meg maradását.

K. Mit tesznek ezek szok. kezdettől fogva, és az idők előtt teremtetem, és mind a jövődő viláig meg nem szünöm.

F Ezt aböltseségről magáról kel érteni, nem kezdődöt a világal. mivel minden idők elöt volt, öröktől fogva valo, mivel kezdete nem lévén. véginek sem kellett lenni, azt mondgya maga felöl hogy teremtett, de tsak azért áll ezel a soval., hogy jóbban ki mondhassa az Attya kebelében valo örökös és Isteni születésit. ezen aszón teremtett, nem kel érteni azt a tselekedetet a melyel lételt ad annak a mi az előtt nem volt, hanem tsak azt a tselekedetet, a melyel ki ad, vagy ki nyilatkoztat valamit. akár mi formában légyen az a ki adás. vagy ki nyilatkoztatás,

K. Miért mondgya aböltsesség hogy az Isten előtt a szent helyben szolgált?

F Mert ugyan ő rendelte el az ó törvény béli papoknak, és lévitáknak, szolgálattjokat, el is mondhatni, hogy ő maga vitte végben a szolgálatot. mivel minden az ő értelme és rendelése szerént volt, de azon értelem szerént amelyre leg inkább vigyázot a szent Lélek, a kristust kel érteni, aki mint ha maga mondaná ezeket a szokot, mivel ő követte papságának szolgálattját, életében, és halálakor., fel áldozván magát Attyának, az egész emberi nemzet büneinek botsánattjáért ugyan ő is rendelt a szent helyben, mely az Anyaszent egyház, új renden lévő papokat, és lévitákat. kik az ur előtt szolgállyanak, az ő rendelése, és lelke szerént, és azt el mondhatni, hogy ezekben ő maga viszi végben a szolgálatot.

K. Magyarázd meg ezeket a szokot, és így sionban meg erősitettem, és a szent városban meg nyugodtam.?

F Ezek a szok azt teszik hogy a böltsesség el hagyván ahajlék alatt valo szolgálattját, a mely egy sátor vala, és a mely gyakorta változtatta ahelyét, magának állandó, és maradó helyet választot sionban., és Jérusálemben meg nyugodot. ahol Salamon maradó templomot

épitete. és azt Sionnak nevezék, a hegyről, melyen volt építve, és szent városnak azért. mert őt szolgálták az Istent, az ő rendelése szerint. de leg inkább ezt mind az Anyaszent egyházra kel magyarázni, a melyet az irás sionnak, és szent városnak nevezi. ahol az Istent imádják. valóság. lélekben és igazságban. és a melynek Jeruzsálem. és a sion hegye. tsak példái valának. ugyan abban is választot maradando helyt magának, a meg testesült böltseség, és abban fog nyugodni mind világ végiig, lehet még itt érteni, mélyeb értelemel. a menyei Anyaszent egyházat. a hol akristus választatival lakik, mint nyugodalmának helyében, és ahol fog lakni örökösön szenttyeiben.

K. Miért mondgya abölts hogy Jeruzsálemben helyhezette hatalmát?

F Mert abban avárosban alította fel a sidok királyinak székit, és onnet igazgatta az Isten népit, vagy akirályok által, vagy a nagy tanács által, ezt még felyeb valo értelemel lehet az Anyaszent egyházra magyarázni. a melyben vagyon helyhezette. a királyok királyának szeke, ahol a Dávid székiiben ül a kristus. és ahol uralkodik örökösön a valóságos házán Jákobnak.

K. Miért mondgya azt, hogy meg gyükeredzet abetsületes nép közöt.

F Meg gyükeredzet. mert állando maradását atiszteletben fel emeltetet nép közöt választotta, ugy mint a sidó nép közöt, a melyet az Isten magának választotta volt. hogy szolgálattára szenteltye., és a mely népet ditsőségesé tette volt, a sok jelek által., melyeket tett érette, hogy arabságbol ki szabadittsa. és ameg igert földre helyheztesse, ez a nép, mind ezel anagy ditsőségével. tsak példája vala más egy olyan népnek, akinek, ditsősége sokal felyeb haladgya a sidó nép ditsőségit, és aki közöt álitotta fel a böltseség lako helyét, és meg gyükeredzet, hogy őt maradgyon örökösön.

K. Mitsoda nevet ad aböltseség a sido népnek, tekintvén ugy ezt a népet, mint példáját az Isten valóságos népének.

F Az Isten részének, és örökségének nevezi, és a szentek gyülekezetének, mert annak az Isten volt az ura, ő őt uralkodot, őt tiszteltetett. és az a nép szent lévén, az urnak volt szenteltetve, de mind ezek valójában tsak akeresztyéneket illetik, akiket jelentették a sidok., akik is igazán, az a rész, és örökség, a melyet az Isten adot akristusnak, a ki is azt vérével nyerte meg, ez olyan nép aki nagy szenttségek által szenttetet az ő szolgálattára, amelyek valóságos igazaká tészik, annak az igazságnak, az Isteni szeretet a kezdete.

K Mit tésznek mind azok afák, amelyekhez hasonlittya magát a böltseség?

F A libanuson valo Cedrusok, és a sion hegyén valo Cyprusok, jelentik az ő meg halhatatlan voltát, tisztaságát, nagyságát, és fel emeltetésit anépe közöt, ajerikoi rosa, az olaj fa, jelentik az ő szépségit, erejít, böségit, és a bünösökhöz valo irgalmaságát, a fa héj, balsamum, a myrha, a kristus jesus illattyát jelentik, és azt is meg mutattyák nekünk, hogy nintsen semmi kedveseb aböltseségnél, az elöt, kik azt szeretik.

K. Mit kel mind azokbol tanulnunk. amiket mondottál nekünk?

F Az Isten meg tisztitván minket, hogy belölünk különös népet tsinállyon. ki az ő szolgálattára légyen szentelve, és bővölködgyék ajó tselekedetekben., azért el mondhattuk hogy bennünk kel lakozni aböltseségnek, bennünk kel el hinteni jó illattyát, és hogy bennünk kel munkálodni, végben vitetvén mind azt, valamire az ő kegyelme tanit minket.

K. Miért olvastattya az Anyaszent egyház amái napon. ezt a letzkét?

F Mert a Boldogsagos szüzben testesült meg örökké valo böltseség. és benne is lakozot, és ugyan ő általa is ment a sido néptől, az Anyaszent egyházban, hogy abban válaszon, magának, új, és örökös lako helyet.

Évangélium

szent luk. 10. 38.

Lön pedig midön mennének., öis bé mene egy kastélyba, és egy mártá nevü Aszszony állat bé fogadá ötet az ö házaba, és ennek egy Mária nevü öttse vala, ki az Urnak lábainál ülven, halgattya vala az ö igéjét. Márta pedig szorgalmatoskodik vala agyakor szolgálattyan, ki meg álla. és mondá, Uram nem gondolszé véle, hogy az ötsém egyedül hagyot engemet szolgálni, mondgyad azért néki. hogy segétsen engem., és felevén mondá néki az ur, Marta. Márta. szorgalmatos vagy, és sokakban törödöl, de egy a szükséges, Mária leg jobb részt választot, mely el nem vétetik töle.

Magyarázat

K. Az Anyaszent egyház miért olvastattya ezt az Évangéliumot a mai innepén a Boldogságos szüznek?

F Mert végben vitte egyszers mind, mind a Martha, mind a Maria hivatallyát. mivel az ö leg nagyob, és szüntelen valo foglalatosága avolt. hogy halgassa, és elmélkedgyék az Isten Igéjéről, a mely tselekedetet, oly igen ditséri a kristus ebben az Évangéliumban, az ö házi gondgya, és tselédíröl valo foglalatosági, a mellyeket nyughatatlanság nélkül viszi vala véghez, az elmélkedésről el nem fordították. mert az Isteni szeretet, a melyel tellyes volt, az ö szive, meg nem engedte hogy a földi dolgokra fordittsa. elméjit, ezért is mondgya az irás felölle, hogy halgatta az ö szenttséges szent Fiától, az Isten igéjit, és a szivében tartotta mind azokat a miket hallot felölle, és amiket látot benne. tanullyuk meg ebböl a példából, hogy meg kel szentelnünk valamint a szent szüz, a leg közönségeseb foglalatoságinkot is. az Évangéliumi igazságokhoz valo nagy szeretettel, munkálodgyunk ugy mint az Isten szemei előtt, és valamint tselekeszünk. hittel. és szeretettel. tselekedgyük, ilyen formában., a leg közönségeseb tselekedetinket is, meg szentellyük, és az Isten előtt kedves, és üdveségünkre valo dolgokat tselekeszünk,

K. Mit tanulhatunk a Martha., és a Maria példájokból, kik hazokhoz fogadgyák akristust,?

F Azt tanulhattjuk, hogy nagy tiszteletnek. tarttsuk a szegényeket bé fogadni, és nekik szállást adni, és ugy banni vélek, valamint banni akarnánk a kristusal, mivel maga mondgya, hogy aki a szegényeket bé fogadgya, ötet magát fogadgya bé.

K A Szent Atyák szerént mit jelent Martha, és Mária?

F Martha jelenti amunkás életet, Mária pedig, az elmélkedő életet, az első abban áll, hogy akülső jó tselekedetekre adgyuk magunkot, vigasztallyuk abetegeket, és akeseredetteket, oktassunk másokat, és hogy kövessük mind azokat ajó tselekedeteket, melyek az Isten ditsőségit, és a felebarátunk hasznát tekintik, a másika abban áll, hogy foglallyuk magunkot az elmélkedesben, az Isteni dolgok tanulásában. atitkokban, és mind azokban az igazságokban, melyekre ahit tanit, ezeket a szivünkben tarttsuk, és ezekről gondolkodgyunk, nintsen, olyan keresztyén, akinek az illyen élet szükséges ne volna, és akinek ne kellene ebben foglalni magát. amidön akülső dolgok arra időt adnak, az illyen lelki eledel olyan szükséges aléléknek, valamint atestnek az étel, mint hogy, a sok dolgok közöt is arra elegendő időt találnak, hogy a testnek eledelt adgyanak, szükséges azért időt venni arra is, hogy magunkban szálván, elmélkedgyünk az üdveségnek igazságirol, és hogy azokhoz szabjuk magunkot.

K. A kristus miért feddé meg Márthát, az ö maga viselésiröl

F Nem az ö maga viselésiről feddé meg ötet, mivel ö jót tselekedet, gazdálkodván, és szolgálván akristusnak, hanem az ö nagy szorgalmatoskodásáról, és nyughatatlanságáról, feddé meg, ötet, ebből azt kel meg tanulnunk, hogy meg kel egyeztetnünk a munkálodo életnek szorgalmatoságát, az elmélkedő életnek tsendeségével. és azok, akik, felebaráttjokat szolgállyák, vagy hasznát keresik, örömel vigyék azt végben, és elkerüllyék az emberi nyughatatlankodásokat, tsendes elmével és mindenkor, az Istenre valo figyelmeteséggel mivellyék a mit mivelnek, akristus maga mondgya, hogy Mária jobb részt választot volt magának, mivel ö tsendeségben halgatta az Isten igéjét, arról elmélkedet, és a sziviben forgatta, és hogy aleg szükségeseb dolog, tsak a, hogy az Istenhez kaptsollyuk magunkot., és ö néki adgyuk magunkot, igyekezünk tehát, hogy azt a jobb részt nyerhesük el, nem adván magunkot akülső tselekedeteknek.

K Tartoznaké minnyájan akeresztyének meg egyeztetni az elmélkedő életet, a munkálkodo étellel?

F Mind azok, akiknek kötelességek hoza magával. hogy gondgyok légyen felebaráttjoknak testi vagy lelki szükségire, kel igen is azon lenni, hogy el ne válaszák egyikét amásikától, hogy ha veszedelemre nem akarjak magokot adni, a munkálodás, az elmélkedés nélkül, hejában valo. külső., és nem állando tselekedet, az elmélkedés pedig tselekedet nélkül az olyanokban, akik tartoznak másokra gondot viselni, lelki, vagy testi képen, tsak hejában valo elmefuttatás, és maga meg tsalás, anem elegendő egy pásztornak, egy atyanak, és anyának. akiknek gyermeki, és tselédi vannak, hogy élettyeket, az elmélkedésben, és az imádságban tölttsék, az ilyenek tartoznak tellyeséggel munkálodni, és hivatallyokot bé tölteni, alattok valojoknak, gyermekeknek, tselédgyeknek lelki és testi szükségekben fáradozni.

BERTALAN APOSTOL NAPJÁN

Imádság

Örök mindenható Isten. ki minket bé töltesz szent örömel a mái napon. amelyen illyük ate Apostolodnak. aBoldog Bertalanak innepét. ad meg azt a kegyelmedet Anyaszent egyházadnak, hogy szeresse a mit ö hitt, és hirdesse amit ö tanítot, a mi urunk. J k.

Epistola.

szent pál 1 Cor 12. 27

Ti pedig akristus teste vattok, és tagbol valo tagok, és némellyeket helyheztetett ugyan az Isten az Anyaszent egyházban először Apostolokat, másodsor profétákat, harmadsor doktorokat, az után erőket, az után agyogyításoknak ajándékot, segittséget, vezérléseket, anyelveknek külömbségit, abeszednek magyarázásit, vallyon minyájan Apostoloké, vallyon minyájan profétáké, vallyon minyájan doktoroké, vallyon minyájan erőké, vallyon minyájoknak vagyone gyógyításokra valo ajándékja, vallyon minyájan nyelveken szollanaké, vallyon minyájan magyaráznaké, igyekezetek pedig jobb ajándékokra..

Magyarázat

K. Mit kel abbol tanulnunk amit szent pál mond, hogy minnyájan akristus teste vagyunk?

F Két igazságot tanulhatunk, az első a, hogy a kristus teste azért vagyunk, hogy kövessük az életet, melyet élt eföldön, bé töltvén az ö szenvedésit, és hogy hordozuk keresztünket, mivel

ezek nélkül, nem fog testének üsmérni az utolsó napon., amásodik a, valamint hogy a testünk csak a lelkünk által éll, úgy nekünk is csak a krisztus lelkével lehet életünk, és minnyájunknak csak egy szívünknek, és lelkünknek kel lenni, valamint a tagjainknak, hogy csak egy szive, és lelke legyen.

K. Mire tanít azal., amidőn azt mondgya, hogy az Isten az Anyaszent egyházban. némelyek az Apostolságra rendelte, Etc.

F Arra tanít, hogy az Istent illeti, hogy válaszson, hijon. és rendeljen. egyházi szolgálót, az Anyaszent egyházában, és nem az embereket, hogy magok válaszák, hiják, és rendeljük magokat, az igen vétkes nagyra vágyódás volna, és magunknak tulajdonítanak, azt, a mi az Istent illeti, a mit az Apostol mond akülömb külömb féle szolgálókról. a kiket ad az Anyaszent egyháznak, ami töllünk nagy háláadást kíván, mind azokért az ajándékokért, a melyeket hintet, arra a szent testre, akinek, olyan boldogok vagyunk, hogy tagjai lehetünk, a ki anyi saeculumoktól fogvást, fent áll, és fent is fog állani, az időknek végig, és akit, se a szokásoknak, se a népnek meg romlási. el nem ronthatták, még mostanában is látunk abban Apostolokat, apüspököket, kik utánok következtenek, és akikben az Apostoli bélyeg, és hatalom meg legyen. abban látunk profétákat. az Évangélium predikátoriban., és Doktorokat kik tanítják abban tisztán az Évangéliumi tudománt. meg tartotta az Anyaszent egyház meg tartotta mindenkor egyenlő képen, a szent Írásban, és a traditióban az Isten ígését, és a titkokot, amelyek olyan ki meríthetetlen kut fejek, hogy azokban fel találhatni, mind azt valami szükséges az üdvösségre.

K. Mit akar az Apostol, amidőn azt kérdi, ha minden Apostolé, profétaé, vagy doktor,?

F Arra tanít minket azal. hogy egyik amásikának ne irigyelye az ajándékokot, és az értelmeket. hanem ki ki jora fordítsa azokat, a melyeket vett az Istentől, nem lehet mindennek egy aránsu ajándékot venni, mert nem hivatattak mindnyájan. egy aránsu hivatalra, és szolgálatra, de mindennek lehet részt venni, egyik a másikának ajándékiban, a szeretet, és az egyeség által, ez így lévén, el mondhatni, hogy ki ki bírja mind azokat az ajándékokot. az egyeségben, mert minyájan tagjai azon testnek. a melynek akrisztus a feje, és hogy amásoknak adatot ajándékok a miénké lesznek, hogy ha örülünk a mások tselekedetén mint ha azt magunk tselekednők. és ha azért hálát adunk az Istennek, hogy ha pedig azt irigyeljük, mind a nekünk, mind a másoknak adatot ajándékoknak hasznát nem veszük, szükséges tehát, hogy minyájan. örüllünk azokért az urban, és ditsöítsük őket.

K. Mit téznek ezek a szok., igyekezetek pedig jobb ajándékokra?

F Arra tanít, hogy nem a legg fővebb, se nem alegg tiszteleteseb ajándékokot kel keresnünk. hanem a leg jóbbakat, és a melyek aléleknak leg hasznosabbak, a, magunkhoz való szeretet, és kevelység volna, hogy ha az olyanokat keresnők, a melyek legg fényesebbek, és a melyeket legg inkább tsudálnák az emberek, olyan formában. az Anyaszent egyház szolgálattában a magunk ditsőségét keresnők. és nem az Istenét, ezért is mondgya az ur, hogy az utolsó napokban, lesznek olyanok, kik jövendölnek, ördögököt üznek, és jeleket tesznek, az ő nevében, de akik meg vettetnek Istentől, mint hamiságnak munkási, hanem elegendő hogy valaki rend kívül való ajándékokot., és értelmet bírjon, hanem azokat szentül kel élni. és azokat úgy élni szentül, hogy ha azokat az Anyaszent egyház szolgálattára fordítják, és csak egyedül az Isten ditsőségét keresik.

K. Az ajándékok között melyik az. a melyet leg nagyobb buzgosággal kel kívánni?

F Az, a szeretet, hogy az Istent szeresük tellyes szívünköl, és a felebarátot mint magunkot, ez az ajándék. atöbbi mind hasznosok, és üdvösségesek, és enélkül atöbbi veszedelmek,

Évangélium.

szent luk. 10. 1.

Ezek után rendele az ur más hetven kettőt is, és el küldé őket, kettőnként az ő színe előtt, minden városba, és helyre, ahová menendő vala, és mondá nekik, az aratás sok ugyan, amunkások pedig kevesek, kérjétek azért, az aratásnak urát, hogy küldgyön munkásokat az ő aratására, menyetek el, imé én el küldelek titeket, mint abarányokat a farkasok közé, ne hordozzatok, zatskot, se táskát, se sarut, és senkit az uton ne köszöntsetek, valamely házba bé mentek, először azt mondgyátok, békeség eháznak, és ha őt lészen abékeség fia, meg nyugszik ő rajta ati békeségtek, hapedig nem, ti hozzátok tér, azon házba maradgyatok pedig, evén, és iván, a melyek nálók vannak, mert méltó amunkás az ő bérére, ne menyetek házrol, házra, és valamely városba mentek, és bé fogadnak titeket, egyetek amik elötökbe tétetnek, és gyógyítsátok meg abetegeket, kik abban vannak. és ezt mondgyátok nekik, hozzátok közelgetet az Isten országa.

Magyarázat.

K. Miért olvasák amái Évangéliumot szent Márk, és szent lukáts innepein?

F Mert ezek tanítványi valának az Apostoloknak, szent Márk, szent Péter mellé adá magát. és szent lukáts, szent pál mellé,

K. A kristus miért választá. az Apostolokon kívül még hetven két tanítványokat,

F. Mert az aratás meg szaporodván, a munkások számát is meg kellett szaporítani. akristus hasonló parantsolatot ada nekik, valamelyet az Apostoloknak adot vala, és hatalmat is hasonlot, az Isten igéjének hirdetésére, és a tsuda tételekre, ketten. ketten küldé el őket, hogy egy mást segíthesék. és hogy az ő bizonyág tételeknek nagyob ereje légyen.

K. Mit kel érteni abő aratáson. a melyről szól nekik akristus?

F A sidó népnek egy részit kel érteni, akiben akristus belső képen munkálodék, hogy a hitre híván. az Évangéliumot bé venné, mind azon által, azt mondá nekik, hogy ugy küldi őket, mint bárányokat, a farkasok köziben, mivel sokal többen valának az olyanok kik meg veték az Évangéliumot. és üldözik annak predikátorit, mint sem akik ahoz hajlának, abarányokhoz hasonlittá őket, mert tsak akegyeséget, és az egy ügyüséget., kellett ellene állani azoknak, kik őket üldözik. ezek atanítványok mind azon által, a farkasok közül sokakat meg szelidítették, és valóságos bárányokká tevék.

K. kitsodák azok, akiket jelentnek, az aratásnak munkási?

F Mint hogy az Apostolok jelenték az utánnok lévő püspököt, ugy a hetven két tanítványok, jelentik apásztorokat. és a papokat, kik helyekben következének, és a kiket a kristus az Évangélium predikálására küldötte el, azt is láttyuk a mái Évangéliumból, hogy a tudomány, és a jó erkölts, nem elegendő arra, hogy valaki az ur szőlőjében munkálodhasék, hanem még az is szükséges hogy arra hívatassék a szöllő gazdától, aközönséges hivek is munkálodhatnak-abban. az ő modgyok szerént, mivel azoknak, akiket az Isten nem hija a munkára valamint az egyházi szolgálót, és pásztorokat, mind azon által abban kel munkálodni, az imádsággal, a jó példa adással, és az Anyaszent egyház jóvát keresni, a hivek tartoznak azal, hogy kérjék az aratásnak urát, hogy jó munkásokat küldgyön, az Atyák, az Anyák., és közönségesen atseledes gazdák, tartoznak azal, hogy gyermekeknek, és tselédgyeknek üdveségeken munkálodgyanak. ugyan ezért is mondgyák a szent Atyák, hogy atselédes gazdák házoknál, olyanok mint

apüspökök, akiknek oktatni, inteni, és feddeni kel gyermekeket, és tselédeket, és vigyázni kel reájok,

K Miért nem akará az ur, hogy atanitványi, se erszényt, se sákot, se sarut vigyenek magokal. se hogy köszönttsenek valakit az uton.

F Meg akará azal mutatni, hogy mely szükséges az egyházi szolgaknak. hogy a földi dolgoktól., és avilági gondoktól. el távozanak. és hogy magokat tellyeségel. az egyházi szolgálatra adgyák, a köszöntést meg tiltván, nem tiltá azt meg hogy egyik, amásikának tiszteletet ne adgyon. holot a még szükséges az egység, és a szeretet meg tartására, hanem azt akará velünk meg értetni, hogy semminek nem kel meg tartoztatni az ő szolgálait. hivataloknak végben vitelében. és hogy el kel nékik távoztatni. avilághoz valo kedvezést, ahaszontalan valo látogatást. és avilági mulattságokat. mivel tsak egyedül a magok hivatalyokban kel magokat foglalni,

K. Mit tésznek ezek a szok., ha ót lészen a békeség fia, meg nyugszik ő rajta, ati békeségtek, hapedig nem, viszá tér hozátok,

F A kristus azt akarja, hogy valahová küldi tanitványit, magokal el vigyék mindenüvé abékeséget, és azt, mind kívánnyák, mind meg szereék amenyiben töllök lehet, mind azoknak, a kikél élnek, főképen azoknak, kik őket házokhoz fogadgyák., de ne avilág békeségét, hanem akristusét a mely az Istennel valo meg egyesülésből áll, és akegyelem javainak birásából, és utánna tészí, hogy a mely házhoz mennek ha ót nem laknak a békeségnek fiai. azon meg ne ütközenek, mivel ők veszik el jutalmát munkájoknak, és azokat ajókot, melyeket másoknak akarták szerzeni.

K. Miért mondgya az ur, hogy aki munkálodik, meg erdemli ajutalmat, ahivek segittségít ugy kellé tekinteni mint jutalmat?

F Azt akarja ahivekel meg értetni hogy tartoznak meg segiteni azokat, kik őket óktattják, és részesiteni aföldi jovokból szent pál mondása szerént. alelki jókért. melyeket vesznek töllök, ettől vagyon., hogy amit ahivek adnak nekik, azt ne ugy tekintsék mint alamisnát, hanem ugy mint olyan részt, a melyel tartoznak azoknak, kik munkálodnak, az egyházi szolgálta, amaga hivatalyában, az imádságban, oktatásban, és a szenttségek ki szolgáltatásában foglalatoskodván, nem szerezheti maga magának mind azt, a mi szükséges az élethez, főképen ha másunan nintsen valamely jövedelme, anép annál is inkább tartozik gondgyát viselni, ezt mind a természetnek., mind az Istennek törvénye hozza magával, a midön az ur mondgya, hogy aki munkálodik meg erdemli ajutalmat, nem érti azt, hogy amit adnak néki, ugy adgyák, mint a munkájáért valo fizetést, vagy mint a szent dolgokért. a simonia volna, hanem ugy mint olyan dolgot, mely szükséges táplálására. a mely nélkül nem munkálodhatnék, ezért is modgya az ur meg másut. *hogy méltó a munkás azö ételére.* matth. 10. 10. szent Agoston azt mondgya. hogy az Évangyélium nem olyan dolog. hogy annak árrát lehetne szabni, mint valamely árunak, az egyházi szolgák a neptől veszik a szükségekre valo táplálásokat, de tsak egyedül az urtól várják szolgálattyoknak jutalmát. aug. libr. de post. C. 2.

K. Mi lehet annak az oka, hogy az ur. azt parantsollya, a tanitványinak, hogy a hol bé nem fogadgyák őket, rázzák le azokra a sarujokra ragadot port,?

F Ez az Isten átkának jele. mind azokra, kik bé nem akarják venni a hitet. és akik még halgatni sem akarják az ő igéjét, az ilyen tselekedetel azt akarák nékik meg mutatni. hogy ugy tekintsék az olyanokat. mint Isten átkában lévőket, és mint szám ki vettetteket, akikkel semiben sem akarnak közösülni, söt még alábokra ragadot port is le törölik, az ilyen büntetés rettentő. de igasságos.

KIS ASZSZONY NAPJÁN.

Imádság

Kérünk uram tégedet. hinttsed szolgálidra menyei ajándékodot, úgy hogy a B. szüz születésének innepe. melyet ma a szentelünk, a békeségnek szaporodását szereze azokban. akiknek aző születése az üdveségnek sengéjit el hozta. ami urunk J. k.

Epistola.

prov. 8. 22.

Az urbirt engem, aző utainak kezdetiben, minek előtte valamit teremtene, kezdettől fogva, öröktől fogva el rendeltetem, és régtől fogva minek előtte a föld lenne, még nem voltak a mélységek, és én már fogantattam vala, még a vizek kutai ki nem fokattak vala, még ahegyek meg nem állapodtak vala nehézséggel, ahalmoknak előtte születtem vala én, még a földet nem teremtette vala, és a folyo vizeket, és a föld kereksege sarkait, mikor az egeket készíti vala, jelen voltam, mikor bizonyos moddal és kerítéssel körül veszi vala amélységeket, mikor az egeket. ótt fen meg erősíti vala, és meg méri vala vizek kutait, midön környül fel veti vala a tenger határát, és törvényt ad vala avizeknek, hogy által ne mennének a határokon, mikor a földnek fundámentumit veti vala, ő véle voltam mindeneket el rendelvén, és gyönyörködöm vala naponként, játszodozván előtte minden időben, játszodozván a föld kerekségén, és az én gyönyörüségem, az emberek fiaival lenni, most azért fiaim. halgasatok engem, boldogok a kik őrzik az én utaimat, halgasatok az oktatást, és legyetek böltsék, és ne vessétek el azt, boldog ember, a ki engem halgat. és aki vigyáz az ajtoimnál naponként. és várakozik az ajtomnak mellyékinél, aki engem meg talál, életet talál, és üdveséget merit az urtól:

Magyarázat

K Mire tanít minket amái letzke?

F Arra tanít. hogy az Istennek böltsesége öröktől fogva valo., valamint azt a bölts mondattya magával. aböltseséggel. mondván. *az ur birt engem az ő utainak kezdetében. minek előtte valamit teremtene kezdettől fogva.* mint ha azt mondaná, az Istenben voltam. amidön teremtésit el kezdette, és még annak előtte is, minek előtte valamit teremtett volna, az az, öröktől fogva, mivel avilág teremtése előtt, és az idő előtt, mely avilágal kezdődöt. örökké valóság volt,

K. kitsoda, az az. böltseség, aki még kezdetben volt. aki örökös volt, és az Isten hogy birta azt.?

F Az a böltseség az Isten Fia, aki önnön maga aböltseség. és eredete minden böltseségnek, az Isten azt birta mivel semmit inkább nem bir, mint amaga végzetetlen, tekéleteségeinek üsmérettségit, az Isten Fia pedig, az az, üsmérettsége az Atyának, a ki öröktől fogva üsmervén magát. öröktől fogva szülte. és birta ugyan azon Fiát.

K. Mit téznek ezek a szok, hogy a böltseség az Istennel volt, és mindeneket ő véle rendelt?

F Azt teszik, hogy az Isten mindeneket amaga böltsesége által teremtet. és rendelt, ez a böltseség pedig az ő Fia, hozzája hasonló Isten, aki véle együt munkálodot az egész teremtésben., és aki véle együt igazgat, és rendel mindeneket. azt mondgya az irás., hogy ez az

Isteni böltsesség jádztot az ur. előtt minden időben, mert mindeneket. olyan könnyen mivelte hogy a világ teremtése előtte tsak játék, és mulattság volt.

K. Az Isten Fia, anem teremtetet boltseség. miképen mutatta meg hogy az ő gyönyörúsége a, hogy az emberek. fiaival legyen.?

F Meg mutatta azt, nagy szeretete által, emberi természetet vévén magára. meg testesülése által, és nékik örök üdveséget szerzet, sok szenvedési által, de ami az ő. hozánk valo szeretetét meg jobban ki mutattya, ahogy anyi sok jó téteményiért, tsak azt a hálá adást kívánnya, hogy az embereknek is minden gyönyörúségek a légyen, hogy véle lehesenek, az az, hogy az ő lelkével, és kegyelmével élhesenek, szeretettel kaptsoollyák hozája magokat, szivesen halgasák, és tarttsák meg parantsolatit, ezért is mondgya az Évangyéliumban, hogy maradgyunk ő benne, valamint ő bennünk marad., joan. 14. 20. hogy maradgyunk az ő szeretetiben, valamint ő marad az Attyának szeretetiben, ezt a hasznát akarja hogy vegyék annak anagy szenttségnek, amelyben eledelül adgya nékünk magát. mondván, a ki az én testemet eszi, és az én véremet isza, a bennem lakik, és én ő benne, joan. 6.57.

K. Mit ád előnkben az Isten Fia, a midön azt parantsollya, hogy az ő ajtoinál vigyázanak naponként?

F Azt akarja hogy szüntelen valo szorgalmatoságal keresék ötet, és hogy szivbéli kívánságal kívánnyanak hozája közelgetni. és ötet birni, amidön azt parantsollya hogy minden nap az ő ajtojánál legyenek. azal azt akarja, hogy békeséges türeisel várakozanak az ő irgalmaságának ajtojánál, mind addig még hozánk nem jö, hogy bé vigyen minket abban a boldogságban, melyet ígér ez élet után, és a melyet készít amenyekben. legyetek hasonlok mondgya az olyanoknak. kik várják hogy a gazdájok. viszá térjén, alakadalombol, ugy hogy viszá térvén, és a kapun zörgetvén. azonal meg nyithassák néki.

K. Az Anyaszent egyház miért olvastattya a böltseségnek szavait a B. szüznek születése napján?

F Mert ez az Isteni böltsesség. azon a napon kezdé bétölteni meg testesülésinek ígéletit. annak születése által, akiben testet vett magára. hogy az emberek közöt lakjék. és hogy üdveségünkben munkáldogyék, szenvedési, és halála által.

Évangyélium.

szent Matth 1. 1.

A Jesus kristus. ki Dávidnak, az Ábrahám Fiának fia. nemzetségének könyve, Abrahám nemzé Isaákat, Isaák pedig nemzé Jákobot, Jákob pedig nemzé judát, és annak atya fiait, Judás pedig nemzé fárest, és Zarámot tamártol, fáres pedig nemzé Esront, Esron pedig nemzé Arámot, Arám pedig nemzé Aminádábot, Aminadab pedig nemzé Náássont, naasson pedig nemzé Salamont, Salamon pedig nemzé Boozt, Ráhabtól, Booz pedig nemzé obedet, Ruttól, obéd pedig nemzé Jessét, Jesse pedig nemzé Dávid királyt, Dávid király pedig nemzé Salamont, attól, aki uriásé volt, Salamon pedig nemzé Roboámot, Roboám pedig nemzé Abiást, Abiás pedig nemzé Ását. Asa pedig nemzé Josafátot, Josafát pedig nemzé jorámot, Jorám pedig nemzé oziást oziás pedig nemzé joatámot, Joatam pedig nemzé Akazt, Akaz pedig nemzé EZekiást. Ezekiás pedig nemzé Manasest. Manasses pedig nemzé Amont, Amon pedig nemzé Josiást, Josias pedig nemzé Jékoniást, és annak atya fiait, a babyloniaba valo költözésben, és a Babyloniaba valo költözés után. Jékonias nemzé Salatielt. Salatiel pedig nemzé Zorobabelt. Zorobabel pedig nemzé Abiudot, Abiud pedig nemzé Eliatzimot, Eliatzim pedig nemzé Azort, Azor pedig nemzé Sadokot, Sadok pedig nemzé Akimot, Akim pedig

nemzé Eliudot, Eliud pedig nemzé Eléazárt. Eléazár pedig nemzé Mátant, Matan pedig nemzé Jákobot, Jákób pedig nemzé Josefet. a Mária férjét, kitől született a Jézus, ki krisztusnak hivattatik.

Magyarázat.

K. szent Mathé le írván akrisztus nemzetségét. nem ellenkeziké Isaias profétával, aki azt mondgya, hogy ki beszélheti ki. az ő nemzetségét. és szent Lukácsal. aki azt különböző képen írja le,?

F szent Mathé egyikkel sem ellenkezik, 1. az Atya kebeléből való Igének, öröktől fogva való nemzetségéről szól. a kit nem lehet meg fogni, se ki mondani. szent Mathé pedig a meg testesült Igének nemzetségét írja le, és az Embersége szerint, aki által, a Pátriárkától. és Daviddal származot, 2. szent Mathé nem ellenkezik szent Lukácsal., mert ő, a mi Urunk nemzetségét, természet szerint való fiúsága szerint teszi fel. szent Lukács pedig atörvény szerint való fiúsága szerint.

K. Mit értesz atörvény szerint való fiúságon.?

F Érttem azt, hogy egy fiát úgy tekintették mint más embernek fiát a törvény szerint, de nem természet szerint, a törvény azt parantsolta hogy egy atya fi, vegye el a testvér atyafiának özvegyét, ha gyermeke nem maradt, és hogy abban a házasságban való első szülőt, a meg holtak nevét viselje, és úgy tekintsék mint a meg holtak fiát, erre való nézve kénszerítették Jákób. Heliásnak elvenni az ő Annyáról való bátyjának feleségét, a ki is nem hagyta maga után gyermeket, e szerint volt tehát szent József, a Boldogságos szüz férje, Heliásnak, törvény szerint való fia, eztet is mondgya szent Lukács. de természet szerint Jákób fia volt, valamint szent Mathé írja, ez a törvény azt képzelé, hogy a krisztus halála után az Apostolok. a kiket Attya fiainak nevezé, fiakot nemzenének az Anyaszent egyháznak, akik az ő nevét viselnék, és keresztyéneknek, (: vagy is krisztusiaknak) neveztetének. az ilyen különbségek, vagy is csak tettző ellenkezések, meg mutatják hogy micsoda hívek, és igazak valának az Évangyélisok. és hogy, nem egyik amásikából irták. amit irtak, ugyan ekénszerit minket arra, hogy függőben tartssuk az ítéletet, a szent írásnak, olyan helyein, a melyek mi nekünk homályosoknak. tetteznek, és a melyek mint ha ellenkeznének egy másal, és ne a magunk elméjít kövessük. hanem az Anyaszent egyház magyarázatját.

K. szent Máthé miért mondgya még előre mindgyárt, hogy a krisztus Davidnak, és Ábrahámnak fia, mint ha nem lett volna fia a több királyoknak, és Patriárkákknak is?

F Azért hogy arra leg inkább figyelmezzünk, meg akarván bizonyítani azal, hogy ő volt a Messiás, mivel az Isten meg ígérte vala. hogy különösön az Ábrahám, és a Dávid maradékából fog származni, mondván Ábrahámnak, *minden nemzetségek meg áldatnak ate maradékodban.* és Dávidnak, *ate székedben helyeztetem ate ágyékednek gyümölcset.*

K. szent Mathe miért tette fel akrisztus nemzetsége köziben az olyan szüléit, akikben fogyatkozások, vagy a kik idegenek valának.?

F Meg akará nekünk mutatni. hogy akrisztus a bünösöket jöt meg váltani, és hogy az egyházi szolgálóknak bé kel venni az egyházban, ki vévén arendeletlenségéből azokat. kik abban születtek, nem tartá az Isten Fia gyalázatnak. a nemzetsége köziben tétetni az olyan aszszonyokat a kik rendeletlenek, vagy idegenek valának, mert azért jött volt a földre. hogy alázatoságával. el töröllye a kevélységet, ugyan azért választá olyan alázatos mondgyát születésének. hogy meg egyezék, és hasonlítottson az ő meg testesülésének alázatoságával. ő Isten Fia lévén, a mi természetünket vette magára, és a szolgálóknak formáját. szegény Anyától.

akara születni. akinek mester ember vala a férje, azért, hogy ötöt is úgy tekintsék mint egy átsnak fiát.

K A kristusnak ilyen tselekedeti mire tanítanak minket?

F Arra, hogy egy keresztyének, mindenben egy aránsu alázatosnak kel lenni. ha ámbár nagy nemzetből való, ha a szüléi fő renden lévök, vagy gazdagok, mind azon által. azért, nem kel kevélykedni. hogy ha pedig alaton rendüek, nem kel azért meg pirulni, se az ö szegénységeket. szükségben való léteket, szégyenleni. söt még igen kel segíteni a szegény atyafiait, hasonló tisztelettel lévén azokhoz, valamint agazdagokhoz,

K. A kristusnak ezen tselekedetiböl mitsoda lelki épületre valot vehetnek magoknak az olyanok, kik nagy renden valok?

F A meg testesült Istennek alázatosága, és az emberekhez hasonló léte, aki is azért jöt hogy szolgállyon, és nem azért hogy szolgáltatassék. arra kénszeritti őket, hogy ki irttsák szivekböl, azt a kevélységet, nagyra vágyodást, és azt a pompát, amelyeket okoz. a nemesi vér, és a mely gyakorta akadállyá az üdvességnek, mert meg gátollya rend szerént az alázatoság uttyán jární, mely utat a kristus adgya elönkben. mind tanításával, mind példájával.

K. szent Josef miképen vala férje Máriának mivel egész meg türköztetésben éltenek egy másal.?

F Josef férje vala aházáság kötele által, a mellyel egy máshoz kötelezték vala magokat, sziveknek egyesége által. atiszta és Istenes szeretet által, mely egy máshoz kaptsolta az ö elméjeket. ez igen szép példa a házások előtt, a kiknek. egy mást, akristus lelkében, és az Istenért kel szeretni.

SZENT MÁTÉ APOSTOL NAPJÁN

Imádság

Adgyad uram hasznos segittséget találhassunk a boldog Apostol. és Évangyélista Máténak imádságiban., ugy hogy a mit mi magunktól meg nem nyerhetünk, az ö esedezése által, azt el nyerhesük, a mi urunk. J. k.

Epistola.

Ézéki prof. 1. 10.

Az ö ortzójok hasonlatosága pedig, emberi ortza, és orozslány ortza anégynek jóbja felöl, ökör ortza pedig anégynek ballya felöl, és sas ortza a négy fölöt, az ö ortzójok, és szárnyok ki terjesztve felyül, mindeniknek két szárnyok egy mást érik vala. és kettei bé fedezi vala az ö testeket, és mindenik közüllök eleiben mégyen vala artzal. ahová alélek indulattya vala, oda mennek vala, és meg nem fordulnak, midön járnának. és alelkes állatok szine, az ö tekintetek, mint az egö tüzes szemek, és mint a lámpásoknak tekintete, ez vala a látás. futosván a lelkes állatok közöt. atüznek fényesége, és atüzböl ki menö villámlás, és a lelkes állatok mennek, és jönnek vala mint a tsillámlo villámlás.

Magyarázat

K. Mit jelentnek ezek anégy titkos állatok akiknek emberi, orozslány, ökör. és sas ábrázatt yok vagy on.?

F Jelenti az Angyalokat, a kiket el küldi az Isten mint szolgait, hogy véghez vigyék némelykor az ő irgalmaságának, némelykor. az ő igasságának. akarattját, ezek a profétának négy ortzájuaknak tettettek, külömb külömb féle ábrázatban is adgya előnkben. őket. hogy meg lássuk mitsoda külömb féle képen viszik végben szolgálattyaikat, emberi ábrázattyaikon vagyon mely jelenti hogy ókal, és jóságal tselekesznek, oroszlány ábrázattyaikon. vagyon. mely jelenti, hogy meg győzhetetlen erővel viszik végben az urok parantsolattját; és hogy ők el fáradhatatlanok, és lassuak, a midön az Isten türesem várja abünöst apenitentziára, a sas ábrázat jelenti, hogy tellyesek világóságal, és hogy a mikor kivántatik. olyan nagy sebeséggel. munkálodnak, hogy semmi meg nem tartoztattya őket.

K. Miért mondgya az irás hogy olyanok mint atüz, hogy mindenik artzal mégyen eleiben, és oda mennek ahová alélek indulattya viszi, és meg nem fordulnak jártokban.?

F Azt akarja előnkben adni, hogy azok a mennyei lelkek atüzhöz hasonló sebeséggel engedelmeskednek az Istennek. és nagy buzgoságal. és hogy ők tsak az Isten lelkének indulattyaiból., és parantsolattyaiból tselekesznek, és oda mennek, ahová küldi őket. nem fordulóv. se jóbra. se balra, és hogy akor fordulnak viszá. a midön aparantsolatot végben vitték.

K. Mit tésznek ezek a szók, hogy bé fedezik magokat a két szárnyokkal. és a más kettőt ki terjesztik. a mellyekel egy mást érik.?

F Bé fedezvén magokat két szárnyokkal, azal meg mutattyaik az Isteni Felséghez valo nagy tisztelettyeket, és hogy mitsoda arra hogy ő előtte legyenek, a más kettőt pedig hogy ki terjesztik, azal meg mutattyaik hogy szüntelen készek parantsolattjára, és oda menni, ahová küldi őket, szárnyokkal egy mást érik, meg mutatván. hogy minnyájan egyenlő akarattal., és egyeséggel tselekesznek,

K. Miért olvastattya az Anyaszent egyház ezt a mái letzkét az Évangelisták innepein?

F Mert szent Hieronimus szerént azoknak az állatoknak négy ábrázatok, a négy Évangeliumnak kezdetén fel találtanak, Az emberi ábrázat jelenti a szent Maté Évangeliumát, a ki akristus Nemzettségén kezdi el, ugy mint az emberen. Az oroszlány ábrázat jelenti a szent Márk Évangeliumát. aki a pusztában valo szent János prédikálásán kezdi el, valamint egy oroszlánynak ordításán, Az ökörnek ábrázattya., aki rend szerént valo áldozat volt az ó törvényben, jelenti a szent lukáts Évangeliumát. a ki a Zakariás papságán kezdi el, ez Attya volt szent Jánosnak, A sas ábrázat pedig jelenti a szent János Évangeliumát, a ki is mint egy sas. magosan repülővén. a napban néz, fel repül az Istenhez, hogy le irhassa az Igének nemzettségét, valóságos napját az igasságának.

K. Nem leheté az Évangelistákra, mint predikátorokra és az Isten szolgaira szabni mind azokat valamiket mondottunk az Angyalokról. akiket jelentik a négy állatok?

F A meg egyezik az Anyaszent egyház szándékával, aki is az ő innepek napján olvastattya ezt a letzkét, mivel az Évangeliumnak predikatori olyanok valának. mint akristusnak látható Angyalok. akiket el küldötte hogy hirdessék parantsolatit. és meg üsmértessék az egész világgal. az ő tanítását. és nevét, ők tsak az Isten lelkének indulattyaiból irtak, és tanítottak, ők mindenüvé el mentenek valahová küldé őket, és senki viszá nem térithette. a szent lélektől vévén bátorságot az egész földre el vitték a szeretetnek tüzeit. és el hatot az ő szavok, ő magok égték azon tüzele. a melyet akristus hozot evilágra.

K. Mitsoda hasonlatosság vagyon az állatok negy ábrázatok között, és ezen szent Évangelisták között.?

F Az emberi ábrázat jelenti hogy mitsoda jóságal és magok meg alázásával. beszéltek az embereknek, és mint alkalmaztatták magokat az ő értelmekekhez, tejet adván a gyengeknek, és erősebb eledelt. az erősöknek, fel emelték magokat mint a sasok, az Istenhez, hogy ő tölle tanulhassák ki azokat az igazságokat. és titkokot. melyeket másoknak tanították, tudták követni az oroszlány ordítását, predikalván, kemény és hangos szóval; és rettegettven a bünösöket. elejekben adták az Isten ítéletit, szenvedni is tudtanak., valamint a kristusért áldozatra való ökrök. fel áldozván magokat néki, és ki ontván véreket. az ő ditsőségiért, és az emberek üdveségekért. és valamint azok az állatok úgy ők is el faradhatatlanok valának., szolgálattyoknak súlyos munkáiban.

Évangyélium.

szent Maté 9. 9.

És mikor onnét el menne Jesus. látá egy Maté nevü embert a vámon ülni, és mondá néki. kövess engemet, és fel kelvén követé ötet. és lön le telepedvén ő a házban, imé sok publikánusok, és bünösök jöven, le telepedének Jesusal. és az ő tanítványival, és látván a farisaeusok. mondák az ő tanítványinak. miért eszik a publikánusokkal, és abünösökel a ti Mesteretek, Jesus pedig halván, mondá. nem szükség az egéségeseknek az orvos. hanem abetegeknek, el menvén pedig tanullyátok meg mi légyen, irgalmasagot akarok, és nem áldozatot, mer nem jöttem az igazakat hini, hanem abünösöket.

Magyarázat

K. A kristus miért marada leg gyakortáb kafarnaum városában. a mely város igen gonosz vala, és miért hívá szent Mátét az Apostolságra, a ki is publikánus vagy is ado szedő volt?

F Azért, hogy abbol meg tanullyuk, hogy mennél inkább uralkodik valamely helyben a vétek, annál nagyob buzgoságal kel az egyházi szolgának munkálodni, a bünösök meg térésin, és hogy a vétek sokasága. és nagysága. miat, nem kel kéttsegben esni. a bünösök meg térésiért, mert a mint szent pál mondgya, az Isten gyakorta böségel hinti oda kegyelmét. a hol avéteknek bösége vagyon, az ur maga mellé vévé szent Mátét olyan időben, a melyben oly veszedelmes hivatalban volt, meg akarván nekünk mutatni. hogy nintsen semmi lehetetlen az ő mindenható kegyelmének. és hogy a mikor néki tettik, könnyen ki vehet akár kit aveszedelemnek mélységéből. és el oldhattya a kötelet, melyel a vétekhez volt köttetve.

K. Mit tselekedék szent Máté a midön az ur magához hívá?

F Azonnal el hagyá mindenét, hivatallyát, és jóságát, követé ötet. példát adván nekünk, hogy mitsoda gyorsaságal kel engedelmeskednünk az Isten parantsolattyának, mihent meg világosit minket. és meg üsmérteti velünk, hogy roszul kereset jóságát birunk, vagy hogy az ő törvényével ellenkező hivatalban vagyunk, olyankor azon szem pillantásban el kel azokat hagynunk., valamint szent Máté. a gyorsaság. kedvesebbé. és érdemesebbé tészí az Isten elöt az el hagyást, és el is kerülteti akisértetet, a melyben a halogatás vethetne.

K. Miképen kel tekéntenünk az üdvezítőnek tselekedetét, aki a publikánusokkal, és a bünösökel ül egy aszthalhoz?

F Eléggé nem lehet tsudálni az ő joságát. és szeretetét, és ha anyira meg alázta magát, hogy még az ellenségi is szó nélkül nem hagyhaták, azt egyedül tsak a bünösök meg térésiért tselekedte, és ha szent Mátéhoz annyi kedvezéssel volt, hogy kérésére el ment hozzája vendégségben; azt azért tselekedé, hogy ötet jobban meg erősittse szándekjában. másokat pedig hogy nyerhesen és oktathason, az üdvezítőnek ez a példája, tsudálatra méltó, kevesen

vannak kik azt kövesék, mivel mi minnyájan gyengék és bűnösök vagyunk, és a vendégségek sok keresztyéneket rontanak meg, mivel őt sok rossz példákot, és hejában való beszédeket látunk, és hallunk, a mértékletlenség őt uralkodik, a leg okosabnak is nehéz magát meg tartoztatni, őt a sok étel, és ital, ahelytelen nevetés, ember szollás, illetlen beszéd, őt az étekek, és abornak, bőséggel való ditséret adása, és több effélék, egy keresztyének nem kellene részt venni az olyan vendégségekben. leg gyakortáb az olyanokból. mind akristust, mind a szemérmeteséget, mind a mértékleteséget ki rekesztik, ahol pedig akristus nintsen, atanitványinak nem kel oda el menni, a midőn pedig a mod nélkül való rendeletlenségek, mértékletlenségek, avendégségből ki rekesztetnek, az egyeség, és a szeretet. őt jelen léznek, el lehet úgy oda menni, hogy őt valami lelki hasznára lehesünk másoknak, a melyre is kel vigyázni mindenkor egy keresztyének.

K. Mi vivé szent Mátét arra hogy az urat magánál meg vendégellye.

F Az öröm. melyben volt meg térésiért, és aháláadás, az ő tölle vet kegyelmiért, lehetetlen egy olyannak aki valóságosan meg tért, hogy külső jelek által is ki ne mutassa az örömét. melyet szívében érzi, és hogy. meg ne hálállya azt, jó tévőjének, hogy ha a kristust el hinák avendégségekre, a melyeket a keresztyének adnak egy másnak, őt meg látnák aszeretetet, a szemérmeteséget, és a mértékleteséget, és minden az ur ditséretire menne végben, de hol látunk ilyen példát,? hogy ha pedig szent Máté a kristusal. el hívá apublikánusokat és. a bűnösököt, azt el kel hinnünk hogy felebaráti szeretetből tselekedé, akarván azoknak is hasonló kegyelmet nyerni, mint amelyet magának nyert volt az urtól.

K. A kristus vendégségben való jelen létin. valaé okok a farisaeusoknak, hogy meg botrankozanak, és azt szemekre hányják a tanitványinak?

F Semmi okok nem vala a meg botránkozásra, nem is más hanem az irigység tarthatá azt rosznak, az üdvezítőnek, az ő ártatlan., és tsudálatos életiért, arágalmazásnak el kellett volna tölle távozni, és jól itélni, hogy nagy okokból mégyen az olyan vendégségekben, de az ő gonosz szivek irigyelvén az urnak szent erköltseit. és emlékezetét. minden modon azon igyekeztenek hogy valamely okot találhassanak a rágalmazásra. hogy a tanitványit tölle el idegenithessék. és őtet magát, el veszések, a midőn a hiveket, vagy az egyházi szolgálót, akiket tudgyuk hogy Isten félők, a hamisak társaságában. vagy asztalnál láttyuk. jól itéllyünk felöllök. és hitesük el magunkal., hogy azt jó végre tselekeszik

K Mit felele az ur. a farisaeusok rágalmazásokra.?

F Azt felelé, hogy az egészeseknek nintsen szükségek az orvosra, hanem a betegeknek, meg akarván azt vélek értetni. hogy ha abűnösökkel társalkodik. azért tselekeszi, mert ő alelki orvos. hogy ha pedig az orvos abetegekhez mégyen. nem mégyen. hogy részt vegyen nyavalyályokban, hanem hogy meg gyógyítsa őket. de ők, akik azt tarttyák magok felöl hogy egészesek, és akiket a rossz kívánság anyira meg vakította, hogy se nem láttyák. se nem érzik nyavalyályokat; azért nintsen is nekik szükségek. az orvosra. ezeket pedig azért mondá nekik. hogy magokban térnének.

K. A kristus tsak a bűnösökért jötté el?

F Azért jöt el. hogy minden embereknek orvosa légyen mivel minnyájan bűnösök, és nyavalyások, és mindennek. vagon szüksége az orvosra, és az orvoságra, az igazak is tsak azok, akik hozzája folyamodnak, és egéséget vesznek tölle, de abban az igaz voltokban is. tartoznak tölle orvoságot, az az kegyelmet kérni, a gyengeségéért, a lelki gyógyítás, nem olyan mint a testi, a rend szerént való orvos, a testet meg gyógyítja., el vévén az orvoságot a betegségnek okát, de a midőn az Isten valamely lelket meg gyógyít, a rossz kívánságot abban

meg hagyja, a mely gyökere és oka avéteknek, és a mely szüntelen való gyengeségben tarttja életünket.

SZENT MIHÁLY NAPJÁN

Imádság

Oh' Istenünk aki oly tsudálatos rendel osztogatod a különböző hivatalokat. az Angyaloknak, és az embereknek, enged meg jóvoltodból. hogy azok atiszta lelkek, kik mindenkor előtted állanak, a menyekben. mi nekünk gondviselőink legyenek. ez életben. a mi urunk J. k.

Epistola.

Apocal. 1. 1.

A Jesus kristus jelentése melyet néki adot az Isten. hogy meg jelentené az ő szolgáinak., a melyeknek hamar kell lenni, és meg jelentette, el küldvén az ő Angyalától az ő szolgájának Jánosnak, ki bizonytságot tett az Isten ígéréről. és bizonytságot a Jesus kristusrol, mindeneket a miket látot, boldog a ki olvassa, és hallja eprofétálásnak Igéit, és meg tarttja azokat, melyek abban meg irattattak, mert az idő közel vagyon, János ahét Anyaszent egyháznak, melyek Ásiában vannak, malaszt néktek. és békeség attol, aki vagyon, és a kivala, és aki el jövendő, és a hét lelkektől, kik az ő királyi székének színe elöt vannak, és a Jesus kristustól. a ki hiv tanu, első szülöt a halottak közül, és e föld királyinak fejdelve, aki minket szeretett, és meg mosot minket, a mi büneinkből, az ő vére által.

Magyarázat

K. Mit tanulhatunk amái letzkének első szavaiból?

F Azt tanulhattuk, valamint hogy az Isten ki nyilatkoztatta szent Jánosnak a jövendőt, mert az Isten ígérjét ki hirdette, és hogy bizonytságot tett mind azokrol a miket látot, és hallot, a kristustól, ugy az egyházi szolgák is ha ujjab világtságot akarnak venni, hasonlo képen kel nekik is hirdetni akristust, és rolla bizonytságot tenni.

K. Mit téznek ezek a szok. boldog aki olvassa, és hallja eprofétálásnak ígérjét, és meg tarttja azokat mellyek abban irattattak?

F Azt teszik hogy ugy tanállyuk boldogságunkot, és vigasztalásunkot a szent Lélek igereti szerént ebben a szent könyvben, és atöbb szent könyvekben, hogy ha azokat hittel, és alázatoságal olvasuk, ha azoknak értelmet engedelmeségel veszük az Anyaszent egyháztól, és ha azokban lévő igazságotokot hűségel, és halogatás nélkül követtük, mivel az idő közelget, a melyben számot kel adni az igazságotokrol. a melyeket a kristus ki nyilatkoztatot nekünk, ámbár olyan keveset gondolkodgyanak is arról.

K szent János miért kívánja hogy a kegyelem, és a békeség velünk legyenek. az által aki vagyon, a ki volt, és aki el jövendő az az, akristus által?

F Meg akarja nekünk mutatni, hogy haszontalan volna az igazságot meg üsmérése, hogy ha a kristus azt nem szeretné, és nem követté velünk, és hogy ha a szent Léleknek békesége meg nem kostoltná it velünk a kegyelemnek gyümölsét. és reménséget nem adna a menyekben való lakásunkrol, szent János akristust nevezi annak a ki volt, vagyon, és a ki el jövendő. mert volt tegnap, mondgya szent pál, ma is vagyon. és ugyan azon, léssen minden

időkben hebr. 13. 8. ő mindenkor ugyan azon., mert ő Isten. és nem vettetet változás alá, mint az ember, ő ugyan azon, minden időkben, mert fel támadása által, bé ment ditsőségében, az ő igazsága, titkai, Evangyéliuma, és Anyaszent egyháza, meg maradnak eföldön. minden időkben, és az utolsó napon el fog jöni hogy meg itéllye az egész világot, és számot kérjen malasztírol. a melyeket meg testesülésekor hozta volt ell.

K Miért adgya hozzája, *és a hét lelkek által*; tudni illik. az Angyalok kik széke előtt vannak.?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy az Isten a kezdete, és kut feje akegyelmeknek, az Angyalok pedig olyan szolgálai, akiket el osztogattya az Anyaszent egyházban. hogy munkálodgyák a választattak üdvöseget, ebből meg láttyuk hogy nem roszul tselekeszünk, ha az Angyalokhoz folyamodunk könyörgésinkben, mivel ha a roszt volna. szent János nem mondaná. hogy a kegyelem és a békeség azok aboldog lelkek által adatnak nekünk. de ő azt úgy tselekeszik mint Istennek szolgálai. ugyan ő is ajánlyák neki a hivek könyörgéseket. és nyernek nekik kegyelmet, nem a magok érdemek által, hanem akristus érdemi által, mivel tsak az ő érdemiért adatik akegyelem, tsak az ő beszédiben avilágóság. tsak az ő fel támadásában az élet, az ő vériben. és halálában az üdvőség, és az ő szeretetében aremenség, ugyan ezért tartozunk azon kérni ötet hogy meg nem szüvnén minket szeretni, meg se szünyyék minket meg mosogatni, és meg tisztítani.

Évangyélium

szent Maté 18. 1.

Azon orában járulának atanitványok Jesushoz. mondván, kit vélsz mennyeknek országában nagyobnak lenni, és hozzá híván Jesus egy kisdedet, közikbe állatá ötet, és monda. bizony mondom nektek, ha meg nem tértek, és nem lesztek mint a kisdedek, nem mentek bé, menyeknek országába, valaki azért magát meg alázza. mint ekisded, a nagyob mennyeknek országában. és aki bé fogad egy ilyen kisdedet, én nevembe, engem fogadbé, a ki pedig meg botránkoztat egyet ekisdedek közül, kik én bennem hisznek, hasznosab annak hogy egy malom kö köttessék anyakára, és atenger mélységiben el merittessék, jaj evilágnak abotránkoztatásokért. mert szükség hogy botránkozások jöjjenek, mind azon által, jaj annak az embernek aki által botránkozás jö [botránkozás-jö], ha pedig akezed, vagy lábad meg botránkoztat téged, vágd el azt, és vesd el töled, jobb néked az életre bé menned bennán, vagy sántán, hogy sem két kezéd, vagy két lábad lévén az örök tüzre vettetned, és ha a szemed meg botránkoztat téged, vájd ki azt, és vesd el töled. jobb néked egy szemmel az életre bé menned hogy sem két szemed lévén, a gehenna tüzébe vettetned, meg lássátok hogy meg ne utálljátok. egyet akisdedek közül, mert mondom nektek, hogy ezeknek Angyali mennyekben mindenkor láttyák az Atyám ortzáját, ki mennyekben vagon.

Magyarázat

K. Mit értettek it az Apostolok a mennyeknek országán. és mit ért maga az kristus azon az országon?

F Az Apostolok követvén még akor atesti sidoknak gondolattyokot, ő azon. világi és földi országot értettek, valamint a földi királyok uralkodnak, de akristus azon az örökké való boldogságot értette, ahol uralkodni fog választattiban, és ahol az ő választatti uralkodni fognak ő véle, és ő benne; birván az Istent, az ő örökös jóvokot. az Apostolok tehát amidön azt kérdék hogy ki lenne. leg nagyob a mennyeknek országában. meg mutaták azal. hogy az első helyekre vágytanak, abban a földi országban. a melyet a sidok várják vala.

K. A krisztus mit felele nekik. hogy az olyan nagyra vágyó gondolatokat el hagyása vélek?

F Ez az, alázatoságnak Mestere, és doktora, egy kis gyermeket híván magához, közikben állittá, és meg mondá nekik. hogy ha hasonlok nem lesznek akis gyermekekhez, a meny országban részek nem lesznek. akár mely nagy renden lévő gyermek örömet adgya magát az alaton renden lévőhöz, se az utolso, se az első helyben nem válogat, eszerént is kel tselekedni az olyanak, aki nagy akar lenni a menyekben, mivel a meny ország az alázatosoknak adatik, meg. és azoknak akik magokat meg vetik.

KMit téznek ezek azok., aki bé fogad egy ilyen kisedet, az én nevemben, engemet fogad bé,?

F Az ur azt akarja, hogy ugy tisztellyék az alázatosokat, mint az ő országának fejedelmit. és hogy azokal jót tegyenek, mint hogy pedig ő az olyanokat szereti, büntetés nélkül nem hagyja ha azokat meg vetik. vagy meg bóttránkoztattyák. avagy meg bánttyák. ha rosz példával, rosz beszédel, vagy rosz tanátsal avétekben ejtik. azért is mondgya az ur, hogy hasznosab volna egy embernek ha egy malom kövel a tengerben vetnék mint sem botránkoztatására lenni egy olyan kisednek. a ki ő benne hiszen

K. Mitsoda értelemben mondgya az ur *hogy szükséges hogy botránkozások jöjenek?*

F Azt akarja azal mondani, valamint világosan mondgya szent lukátsnál 17 l. lehetetlen hogy botránkoztatás ne légyen. mivel a gonoszoknak nagy számok el terjedet evilágon. a kiknek rosz példa adások veszedelmire vannak sok számuaknak. az Isten azt meg engedi a gonoszokon valo rettenetes igasságából, és a jokon valo irgalmaságából, meg akarván mutatni, hogy ditsőségire, és választatinak üdveségekre tudgya fordítani, ugyan azon vétkeket, a mellyekel ötet meg bánttyák. és másokat avétekben ejtenek. meg engedi abbol az okbol is abotránkozásokat, hogy félelemben, vigyázásban, köny hullatásban., alázatoságban. tarttsa szolgálait, de jaj annak aki által abotránkozás jö, mert meg büntettetik, mind a maga, mind a mások vétkiért. mind azért agonoszért. a melyet akart tselekedni, ha szinte a tellyeségel végben nem ment is, mivel mind példájával, mind tanátsával. azon volt. hogy végben vihesse, hogy ha tsak az Isten meg nem gátolta volna. kegyelméből, ez igy lévén, abotránkozás azon vagyon hogy el ronttsa az Isten munkáját. szolgálban. és azért meg érdemli az ő rettentő boszu állását.

K Magyarázd meg nekünk ezeket a szokot., vájd ki a szemedet, vagd el a kezedet, ha ezek meg botránkoztatnak?

F Meg akarja az ur velünk értetni, az ilyen példa beszéd által, hogy mitsoda szükséges üdveségünkre, hogy el kerüllyük a vétkekre vivő alkalmatoságot, hogy vályunk, és magunkot meg fozzuk mind azoktól., a mik botránkozásunkra lehetnének, és a vétkeben ejthetnének, ha szinte azok leg drágábbak volnának is előttünk evilágon, és oly leg szükségesebbek, valamitsoda szükséges a kéz, a láb. és a szem, mihent valami örökös veszedelmünket okozhattya, azt ugy tekénttsük, mint ellenségünket, és mint a mérget, *mit használ egy embernek, ha a világot meg nyerné is, ha a lelkét el veszti,?* az üdvezítő nem érti azt betü szerént hogy valaki el vágja a kezét. és ki vája a szemét, hanem hogy ezekel ne élyenek az ő törvénye ellen. és hogy el távozanak mind attol. valami fel gerjeszthetné a rosz indulatot, és fel indithatná a rosz kívánságot

K Mit kel tselekedni hogy az igazakat meg ne vessük, a kik a kisedek, mert alázatosok, és akik a testi szemnek alázatosoknak láttzanak?

F A hitnek szemével kel őket tekénteni. hogy meg láthassuk ök kik légyenek az Isten szemei elöt, ne külső képen tékénttsük őket, hanem azt visgállyuk meg. hogy az Isten mint tekinti

öket. mivel menyei lelkeket ad melléjük, kik őket őrizték, reájok gondot viselleyenek. *mondom néktek. hogy ezeknek Angyali, menyekben, szüntelen láttyák az Atyám ortzáját.* ezeket azért mondá, hogy annál is nagyob tisztelettel legyünk a kisdedekhez, és az alázatosokhoz, meg tekintvén, mitsoda szolgálait rendelte melléjük, hogy gondgyokot viselleyék, és a kik által boszut áll azokon, kik azokat meg vetik, vagy avétekben ejtik.

SZENT SIMON ÉS SZ. JUDÁS NAPJÁN

Imádság

Oh' Istenünk, aki ate boldog Apostolid által, hittál minket szent nevednek üsméretire, adgyad hogy tsudálván, szent simon. és szent Judásnak örökös ditsőségeket, mi azt hasznal tisztelhesük, ami urunk. J. k.

Epistola.

szent pál. ephes. 4. 7.

kinek kinek közüllünk malaszt adatot akristus ajándékozásának mérteke szerént az okáért mondgya, fel menvén amagoságban. fogva vitte a fogságot, ajándékokot adot az embereknek, hogy pediglen fel ment, mitsoda, hanem hogy le is szállot, előb a földnek also részeire, a ki le szállot, ő aki fel is ment, minden egek feliben, hogy mindeneket bé töltene. és ő adot némelleyeket ugyan. Apostolokot, némelleyeket pedig profétákat, némelleyeket pedig Évangyélistákat. némelleyeket pedig paszorokot. és doktorokot. a szenteknek tellyes voltakra, a szolgáltnak munkájára, a kristus testének épülésére, mig minnyájan el jussunk a hitnek és az Fia üsméretinek egyeségére, hogy tekélltes férfiakká legyünk, akristus meg állapodot idejének mértéke szerént.

Magyarázat

K. Miért mondgya szent Pál, hogy malaszt adatot nekünk a kristus ajándékozásának mérteke szerént.

F Mert ki ki különös kegyelmét vészi az Istennek, rendéhez, és hivatallyához képest, akristusnak, rendelése, és akarattyá szerént, aki is azt akarja hogy ki ki avett ajándék szerént munkálodgyék. ugyan ezért is tartozunk imádni az Isten akarattyát; az ő malasztinak el osztogatásában, el hitetvén magunkal., hogy ő azokat, azoknak adhattya. akinek akarja, amikor akarja, és olyan formában a mint néki tettzik, szeresük, és tisztelleyük másokban is az Isten ajándékit, munkálodgyunk pedig mi magunk is az ő akarattyá. és rendelése szerént, a munkán a melyre rendelt, és a melyre adta ajándékját.

K Mitsoda ajándékok azok a melyeket akristus az emberekre hintette, menyben menetelekor?

F 1. Azok amalasztok, a melyeket nevezik meg szentelő malasztoknak, amelyek kedvesé tészik Isten előtt az igazak lelkeit, és a melyek azoknak üdveségekre adatik, kik azokat veszik, 2. amalasztok a melyeket nevezik ingyen való kegyelmeknek, a melyek amások üdveségekre adatnak. és az Anyaszent egyház hasznára. ilyenek a jövendölésre, az idegen nyelvekre, tsuda tételekre, való ajándékok, a melyek meg nem szentelik, és a melyekkel jól vagy roszul élhetnek, azok, kik azokat veszik az ilyen rend kívül való ajándékok, szükségesek valának eleinte, akristus Istenségének meg bizonyítására, hogy a népek a hitre teritessenek, és az Anyaszent egyház fel állítására, és meg erősítésére,

K. Miért mondgya az Apostol. hogy a kristus fel ment a magoságba, mert le is szállt vot előb a földnek also részeire?

F Mert az Istennek Fia, meg alázta magát e földön, emberi testet vévén magára, le szállt halála után alimbusba, a földnek also részeiben hogy onnét meg szabadítsa az ó testamentum béli szenteket, fel emelte menyben menetelekor Emberségit a magoságba, az az, minden teremtet állatoknál, az Apostol mondgya, hogy oda fel ment, hogy bé töltene mindeneket hatalmával, és jóságával, a földet bé töltötte malaszttyával, és szent lelkének ajándékival, apoklokot meg győzte, és a mennyekben helyeztette országát. el mondhatni még hogy bé töltötte és bé tellyesítette az ó törvénynek figuráit, és jövendölésit, ugyan azon törvényt tekéletesé tette, és kegyelmet nyert az embereknek, hogy azt meg tarthassák.

K. Miért mondgya az irás hogy akristus maga adta az Anyaszent egyházának némelyeket hogy Apostolok legyenek Etc.

F Meg akarja velünk értetni, hogy a kristust illeti hogy válaszon és rendellyen magának egyházi szolgálót, *nem ti választottatok* engemet, mondá atanitványinak, *hanem én választottalak* titeket, joan. 15. 16. külömb féle renden lévő szolgálót adot Anyaszent egyházának. hogy ki ki ajándéki szerént munkálodgyék, hivatallyában, a lelkek meg szentelésire az ő testének, az az, az Anyaszent egyház épületire, mind addig valamég mindenek. ahitnek egyeségére jöjjenek, az az. hogy a kristus, azért választotta őket. hogy azon legyenek, hogy a lelkeket meg térítsék, vagy a hitre, vagy ajóbb életre, és azokat vezessék a szenttségre, és tekéleteségre, a melyekre rendelte Isten. az Apostolokat, ezt atekéleteséget. akristus meg állapodot ideje. mértékének nevezi. a melyet követni fogja a ditsőségnék tekéletesége, a midön, ő minden léssen minden választatiban, és a midön bé tölti őket minden gazdagságival.

Évangélium.

szent Ján. 15. 17.

Ezeket parantsolom néktek hogy szeresétek egy mást, ha világ titeket gyülöl, tudgyátok hogy engem előbb gyülölt nálatoknál, ha evilágbol valok lettetek volna, avilág ami övé volna szeretné azt, mivel hogy pedig evilágbol valok nem vattok, hanem én választottalak titeket evilágbol. azért gyülöl titeket evilág. meg emlékezetek az én beszédemről, melyet én mondtam néktek, nem nagyob a szolgáló az uránál, ha engem üldöztek, titeket is üldöznek, ha az én beszédemet meg tartották, atiéteket is meg tarttyák, de ezeket mind az én nevemért tselekszik néktek, mert nem tudgyák azt, aki engem küldöt, ha elnem jöttem volna, és nékik nem szollottam volna. bünök nem volna, most pedig menttség nints az ő bünökről, aki engem gyülöl, az Atyámot is gyülöli, ha atselekedeteket nem tselekedtem volna közöttök, mellyeket senki más nem tselekedet, bünök nem volna, most pedig láttak is, és gyülöltek is, engemet is, s' az Atyámot is, de hogy bé tellyesedgyék, a beszéd, mely az ő törvényekben bé iratot, hogy ók nélkül gyülöltek engem.

Magyarázat

K kitsodák azok. akiknek akristus parantsollya hogy egy mást szeresék. valamint ő szerette őket.?

F Ez a parantsolat tekénti különösön az Apostolokat, és mindnyájan az egyházi szolgálót, mivel az ő hivatallyok, köteledzi őket a hiveket tanítani szoval, és példa adásal, de arra köteledzi minnyájan akeresztyéneket is, akristus azt akarja, hogy egy mást szeresük, a mint ő

szeretett minket. ő minket olyan időben szeretet, a melyben. arra tellyeséggel méltatlanok voltunk, sőt még életét s adta érettünk, tartozunk tehát mi is szeretni az olyanokat., a kik nem hogy azt meg érdemlenék. de sőt még gyűlölséggel vannak hozánk, életünket is készek legyünk üdvességekért adni, az ilyen szeretetért akarja az üdvezítő hogy meg különböztessenek az ő tanítványi másoktól.

K Miért nem szereti avilág akristust, se az ő szolgait?

F Mert avilág tsak azokat szereti kik az övéi, és hozzája hasonlítanak, a kristus tanítása pedig kárhoztattya a világ tanításit. és tartásit.

K. A világ szeretői kik nem tudgyák az Évangyéliumi igazságokat vagy akik azokat nem hiszik, menttségre valoké, ha akristust, és az ő tanítványit nem szeretik?

F Az olyan világiak. kik tudatlanoká teszik magokat, vagy szán szándékal, valo hihetetleneké, minden bizonyal vétkesek, nyisák fel egy kevesé szemeket, meg láttyák az igazságnak világosságát. és azokat a fényeséggel valo bizonyosságokat, a mellyeket hagyot az ur nekünk Istenségéről. és tanításának igaz voltáról, azt pedig olyan tselekedetek által, a mellyeket soha senki nem tselekedte, se senki nem tselekedheti, a proféták tettek tsudákat, de azokat. ugy nem tsudálták, mint a kristus tsudáit. se olyan hatalommal ök azokat nem tselekedték, ő magok meg jövendölték volt. akristus tsuda tételeit, a melyeket meg bizonyította Istenségit.

MINDEN SZENTEK NAPJÁN

Imádság

örök minden hato Isten. ki nekünk meg engeded hogy tiszteljük szenteidnek érdemait a máj napon, kérünk tégedet hogy meg szaporitván érettünk valo esedezőknek számokat, annál is nagyobb bőséggel hintsed mi reánk. irgalmaságodot. a melyet ohajjtyuk. a mi urunk. J. k.

Epistola,

apoca. 7. 2.

És láték más Angyalt fel jöni nap keletről, nála lévén az elő Istennek jele, és nagy szóval kiálta a négy Angyalnak. akiknek adatot hogy ártsanak a földnek, és a tengernek, mondván ne ártsatok a földnek, és atengernek, se a termő fáknak, mig meg jegyezzük a mi Istenünk szolgait az ő homlokokon, és hallám a meg jegyeztettek számát, száz negyven négy ezeren. valának, meg jegyezve, az Izrael fiainak minden nemzetiből., A juda nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, a Ruben nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, a Gád nemzetéből, tizen két ezer jegyeztetett, az Aser nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, a Neftáli nemzetéből, tizen két ezer jegyeztetett, a Manasses nemzetéből, tizen két ezer jegyeztetett, a Simeon nemzetéből, tizen két ezer jegyeztetett, a Lévi nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, az Isakár nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, a Zábulon nemzetéből. tizen két ezer jegyeztetett, a Josef nemzetéből, tizen két ezer jegyeztetett, a Benjamen nemzetéből tizen két ezer jegyeztetett, ezek után láték nagy sereget, melyet senki meg nem számlálhat vala, minden nemzetekből, és nemzetségekből, és nepekből, és nyelvekből, álván akirályi szék előtt, és a Bárány szine előtt. fejr hosszu ruhákba. öltözve, és pálma a kezekben, és kiáltnak vala nagy szóval, mondván, üdvesség ami Istenünknek, ki akirályi székben ül, és a Báránynak, és az Angyalok minnyájan akirályi szék, és a vének, és a négy lelkes állatok körül állanak vala, és akirályi szék előtt,

ortzajokra borulának, és imádák az Istent, mondván. Amen, Áldás, és fényesség. és böltsesség, és hálá adás, tisztelet, és erő, és erőség ami Istenünknek, örökkön örökké Amen.

Magyarázat

K. Mit jelent az az Angyal. aki nagy szoval kiált amás négy Angyaloknak.?

F Meg tanulhattyuk ebből hogy még amenyekben is vagyon subordinatio. és hogy az Isten némellyek által üsmérteti meg akarattyát atöbivel, ebből következik, hogy a földön lévő Anyaszent egyházban. is kel lenni subordinationak, a melyben, alá valo renden lévő. vezéreltessenek, és igazgattassanak a fellyeb valo renden lévőktől, ugyan az is tartattya meg az egyeséget. abékeséget. és a rendet, amidön, minden a menyei Hierarchia szerint igazgattatik, ahol minden a szeretet, és az Isten lelke szerint mégyen végben. kevelység. és erőszak tétel nélkül, ahol tsak az Istennek ditsőségire. és az Anyaszent egyház jóvára tzéloznak, és a midön a fellyeb valok tsak az Isten parantsolattyát adgyák ki, nem parantsolván mást az aláb valoknak, ha nem tsak ami azoknak hagyatott hogy tselekedgyék. és az aláb valok is szeretettel, és alázatoságal engedelmeskednek nekik, mint az Istennek magának.

K. Mitsoda parantsolatot ad ez az Angyal a többinek az Isten részéről.?

F A négy Angyalok hatalmot vévén az Istentől hogy ártassanak a földnek és a tengernek, és boszut állyanak a bünösökön, ez az Angyal pedig hozájok küldetek hogy a parantsolatot addig véghez ne vigyék még az Istennek szolgálai meg nem jegyeztetnek. a homlokon., adgyanak időt is azoknak a kiket öröktől fogva el választot arra hogy vagy meg térjenek, vagy el érhessék a kegyelmet mely nekik rendeltetett.

K. Mitsoda bélyeg az, a melyel meg jegyeztetnek az Isten szolgálai a homlokokon

F Az a kristus keresztének bélyege. hogy részünk lehesen az ő ditsőségében. részünknek is kel lenni az ő keresztének gyalázattyában. azt a szivünkben is kel hordoznunk., mert szeretnünk kel a szenvedést, a homlokunkon kel azt viselnünk, meg nem pirulván azért, az emberek előtt, vallást kel tenni a meg feszitetet kristusrol. és a hitnek igazságirol. halált is szenvedgyünk az ő neviért ha kivántatik, tarttsuk azt a mint Mojses tartotta. hogy a kristusnak gyalázattya. drágább a egész világ kintsénél. szent Pál szerint nem elég az, az üdveségre hogy szivből higgyünk, hanem szájunkal, és tselekedetinkel is vallást kel tennünk, hebr. 11. 26. rom. 10. 10. az Angyal azért küldeté el tehát hogy meg jegyeze az Isten szolgálainak homlokjokot. a kiknek erőt, és bátorságot ad hogy élettyek el vesztésivel is vallást tehessenek a kristusban valo hitről, ez a jegy, minden időkre valo. nintsen olyan keresztyén aki ne tartoznék nyilván, és közönségesen vallást tenni az Évangyéliumrol., és mind azokat a nyomoruságokat békeségel és szeretettel el szenvedni, a mellyek a keresztyéni életet követik.

K Mit tésznek azok az egy aránsu számok az Izraelnek minden nemzetéből.?

F Jelentik az sido népnek választatit, akik valóságos Izraéliták, és valóságos fiai Ábrahámnak, nem atesti környül metélkedésnek jegye által, se nem a Mojses törvénye által, hanem akristus keresztének és kegyelmének jegye által, ezek a számok jelentik hogy a választattaknak számok az Isten örökös el rendelésiben meg vannak határozva, és hogy ő azokat mind üsméri, a ki pedig azt ohajttya. hogy az Isten ötet annak idejében az ő választot népe közül valonak üsmérje, azon igyekezék, hogy meg tarthassa a szent Léleknek bélyegét, az alázatoságnak, békeséges türesnek., és az Isteni szeretetnek jelét.

K. Mit jelent az a nagy sereg, a melyet senki meg nem számlálhattya vala?

F Jelenti apogányok közül való meg számlálhatatlan szenteket, kik az Évangéliumra állottanak, a sidok tiszteltetnek az elsőségel, mivel az Üdvezítő közöttök vette fel az emberi testet, de a pogányok közül sokal több, aválasztottak száma, ezek a szentek mind fent álva vannak a Báránynak széke előtt, a melyel meg mutattyák, hogy egy keresztyének., nem kel a földhöz ragaszkodni, hanem mindenkor készen kel lenni az Isten parantsolattyára, azok fejrben vannak, pálma fa ágat tartván akezekben, amelyel jelentik akereszttségben vett ártatlanságot, és igazulást, avilágon, és vetken vett gyözedelmet. azok fent szoval énekelnek, arra tanítván minket, hogy a mely lelkek tellyesek az Istennel. és az ő kegyelmével, azoknak ditsérni kel az ő irgalmaságit, örömel, és hálá adásal kel lenni előtte.

K. Mitsoda oktatást kel magunknak venni mind azokbol. valamiket mond az irás az Angyalokrol és a vénekről?

F Látván őket az Istenhez, és az érettek fel áldoztatot Bárányhoz szüntelen való szent félelemben. nagy tiszteletben, és imádásban lenni, szégyenlenünk kellene azt, hogy mitsoda tiszteletlenül vagyunk az Isten, és akristus előtt. az ő szent templomában. mitsoda kevés hittel és buzgoságal, és hogy meg szeplösittyük az ő házát anyi sok botránkoztato illetlen magunk viselésivel.

K. Mire intenek minket az ő éneklésekel.?

F Arra hogy vélek együt imádjuk, és hálákot adgyunk az Istennek, és akristusnak, és vallyuk meg, hogy ő néki tartozunk mind azokért a gyözedelmekért, a mellyeket veszünk üdveségünk ellenségin.

Évangélium

szent Máté 5. 1.

Látván pedig Jesus a seregeket fel mene ahegyre, és midön le ült volna, hozzája járulának az ő tanítványi és meg nyitván száját, tanittya vala őket, mondván. Boldogok alelki szegények, mert övék menyeknek országa, Boldogok a szelidek, mert ök birják a földet, Boldogok a kik sirnak. mert ök meg vigasztaltatnak, Boldogok a kik éheznek, és szomjuhozák az igazságot. mert ök meg elégittetnek, Boldogok az irgalmasok, mert ök irgalmaságot nyernek. Boldogok atiszta szívüek, mert ök meg láttyák az Istent, Boldogok, abékeségesek. mert Isten fiainak hivattatnak, Boldogok. akik üldözést szenvednek. az igazságért. mert övék mennyeknek országa, Boldogok vagytok. midön szidalmaznak titeket, és üldöznek titeket, és hazudván, minden gonoszt mondanak ellenetek, én érettem, örüllyetek, és vigadgyatok, mert ati jutalmatok. böséges mennyekben.

Magyarázat

K. Miért teszi fel az Évangélium, hogy nagy sokaság követi vala akristust, hogy halgassa beszédit. és hogy meg gyógyittassék betegségiböl.? matth. 4. 25. mark. 3. 7. luk. 6. 17.

F Azért hogy meg mutassa mitsoda halogatásal, és idegenségel vagyunk az Isten igéjéhez, és hogy nagyob buzgoságal tanullyuk, halgasuk, és olvasuk azt, és hogy azal élvén, a mi lelki nyavalyáinknak orvoslására fordittuk, abizonyos. hogy ha abban olyan hittel, és szorgalmatoságal. keresnök a lelki gyógyulást. mint a melyekel kereste ez a nép atesti gyógyulást. meg éreznök valamint ök, akristus minden hatóságának erejét.

K. Miért mene akristus ahegyre hogy imádkozék. Apostolokot válaszon, és azokat tanittsa?

F 1. Azért, hogy különösebben imádkozhassék, és tavulabb a világtól. 2. azért, hogy nagy gondolatot adgyon szolgáljon, az Évangéliumi tekkéleteségről, a melyre hivattattak, és az ő mennyei tanításáról, melyet prédikálót tanítványinak, és a népnek, 3. meg akará nekünk mutatni, hogy azokat az igazságokat se meg nem lehet jól fogni, se követni, hogy ha elménket és szívünket fellyeb nem emellyük, a földi dolgoknál.

K Mit foglal magában az a tsudálatos predikatio., melyet tett a kristus a hegyen?

F A nyolcz Évangéliumi boldogságot foglalja magában. tudni illik. mind azt, valami boldoggá teheti az embert e földön. minden ember kíván boldog lenni, ugyan erre avégre is tzeólnak minden munkájokban. és szivek indulatyokban, ebben meg is egyeznek minnyájan. de ez a természet szerént való hajlandóság benne nagy tévelygést okoz, avétektől fogvást, és sok vétebben veti őket, mert nem üsmervén, és nem kedvelvén az örökös jót. a mely egyedül teheti őket boldogoká, és mint egy tapogatva járnak, őt keresvén boldogságot. ahol nintsen, és őt nem keresik ahol vagyon, ugy anyira, hogy a magok meg romlot hajlandóságokat követvén, olyan dolgokhoz ragaszkodnak, a melyek őket el ámttyák, és meg tsallyák, és a melyek tsak boldogtalanoká tehetik őket. ugyan ezért is kezdé el ezen. a meg váltó predikatioját, hogy meg mutassa mitsoda boldogságot kel nekik keresni, és hogy mitsoda módon nyerhetik azt meg, ez a boldogság pedig nem más, hanem hogy az Istent birhasuk mint örökös jónkót, őtet szeresük tekkéleteséggel. ilyen formában birják őtet. és ha birjuk, ugy uralkodunk is, az örökös uralkodás pedig a, hogy tsak egyedül ő tölle fűgjünk, ugyan ezt is nevezi a menyeknek országának.

K A mely modokot ad az ur a mái Évangéliumban. hogy boldogok lehesünk, azok boldogoká tészneké minket ez életben is?

F Azokat az örök boldogságot meg nyerjük, mert azok vezethetnek oda, ez életben is boldogoká tésznek anyiban, hogy remélhettyük valóságal azoká lenni egy nap, az Istent örökösön birván. meg kostoltattyák velünk még előre, a belső békeség, és öröm által, a nekünk meg ígért boldogságnak sengéjit, azt is meg mutattyák egyszers mind nekünk, hogy mitsoda nagy külömbség vagyon az Isten, és az emberek itéleti között, mivel ezek azokat hiják boldogoknak. a kiket akristus boldogtalanoknak nevezi, és azokat tekkéntik boldogtalanoknak., akiket akristus boldogoknak hija.

K. kitsodák azok a lelki szegények akiké amenyeknek országa.?

F Azok akik valóságos aláztatos szivüek, akiknek elméjekben nintsen se fel fuvalkodás, se hivalkodás. a kik amagokban lévő roszt magoknak, ajót pediglen az Istennek tulajdonittyák, azok kik avilági szeretettől meg foszttyák magokat. és avilági gazdagságokat nem ohajtttyák, abban tartván minden jóvokat, és gazdagságokat. hogy az Istenhez kaptssoltyák magokat, mint hogy azok az Istennek adgyák testeket, lelkeket, elméjeket, az Isten is egészen nekik adgya magát.

K kitsodák azok a szelidek, kik birni fogják a földet, és mitsoda föld a?

F Azok a szelidek, akik gyüölölik az egyenetlenséget, veszekedést. harag tartást, akik szeretettel engedelmeskednek a mások igazágtalanságinak, és hamiságinak, azokban se részt nem vévén, se jóvá nem hagyván, akik nehézség nélkül és tsendeséggel szenvedik rosz természetit és keménységit azoknak, akikkel együt kel élni, akik engedelmeséggel, és szeretettel veszik az Isten kezéből, mint kegyes attyoktól mind azokat a szomorúságokat, a melyekkel tettzik őket meg látogatni, és mind azokat a próbákat a melyekkel próbálja és tisztittya őket, az ilyeneknek ígéri tehát a más életnek új földét, a mennyei paradítsomot.

K. kitsodák azok akik sirnak. akiknek akristus jutalomul. vigasztalást ígér?

F Nem azokat kel itt érteni akik az élet nyomoruságiért sirnak, vagy valami nagy kár vallásokon. hanem azokat. kik a magok, és a felebaráttyok vétkeket sírattyák., kik lelki veszedelmeket. és a földön hozsas bujdosásokat sírattyák. akik élettyeket békeséges türessel töltik, a szegénységben, anyomoruságban, és akesorúságban, kik az Isten rendelése alá vetvén magokat, meg elégednek sorsokkal, és anyomoruságokat szeretettel veszik az Istennek Atyai kezéből. az ilyeneknek igéri tehát az Isten vigasztalásának kegyelmét, ez életben, és a másikában az örök boldogságot, mivel az ilyeneknek sirások szent Agoston szerént. sokal kedveseb. mint sem avilágnak minden öröme.

K. kitsodák azok akik éheznek, és szomjuhozák az igazságot, és akiknek az Isten igéri hogy bé töltenek.

F Az olyanok, kik ohajtyák az Istené lenni, ötet hová tovább jobban szeretni, szolgálni, felebaráttyokkal jól tenni, hivatalyokat tekelleteséggel végben vinni, egy szóval minden nap eléb menni. a jó erkölcsben, és akik ezeket olyan buzgosággal kívánnyák, valamelyel kívánnya az éhségben. és szomjuságban lévő ember az ételt, és italt, az Isten még ez életben bé tölti őket igazságával. és malaszttyával, el oltván szivekben a világi jókhoz való éhséget. és szomjuságot. a menyekben pedig *meg részegitti őket, házának bőségével, és agyönyörúségnek patakából itattya őket.* a proféta szerént, és anyira bé tölti kívánságokat. hogy többet nem kívánhatnak ps. 35. 9. *meg elégszem* mondgya a proféta. *mikor meg jelenik ditsőséged.* ps. 16. 15.

K. kitsodák azok akiknek az Isten irgalmaságot igér?

F Azok, akik felebaráttyokhoz irgalmasággal vannak., akik szánakodással lévén nyomoruságokhoz, meg segittik nem tsak testi szükségekben., hanem lelki szükségekben is, követvén az irgalmaságnak lelki tselekedetét, példának okáért, akik szivekből meg botsátanak, és szeretik ellenségeket. agonoszért. joval fizetnek nekik, oktattyák atudatlanokat, és intik aroszul tévöket. könyörögnek abünösökért. az ilyenek sokal. nagyob irgalmaságot vesznek Istentől, mint a melyet másokkal tesznek, ugyan az ilyeneknek is igéri akristus, *hogy jó, és meg tömöt, és meg rázot, és ki folyo. mértéket adnak, kebeleken., mert azon mértékel a melyel mérték, viszá mérettetik nekik.* luk 6. 38. a mely irgalmaságot téssen az Isten vélek, meg mentvén az örökké való. nyomoruságtól., az örökös jókkal tölti abé őket. a melyet pedig öket tettek másokkal. atsak ideig tarto volt. mert az Isten az irgalmaságot ugy teszi mint Isten. az az, bőségel, és mérték nélkül, az embernek pedig ugy teszik mint emberek, az az. az ő gyengeségek és szegénységek szerént.

K. kitsodák azok, akiknek jutalomul azt igérik. hogy az Istent meg láttyák?

F Azok, az olyanok. akiknek tiszta szivek vagyon, az az, a kik, se a teremtet állatokhoz, se magokhoz nintsenek ragaszkodva, akik tsak az Istent szeretik, boldogságokat tsak benne keresik, kik minden kívánságokat, és reménségeket tsak abban teszik, ebben áll tehát a szívnek tisztasága, ezért is erdemli meg jutalomul, hogy az Istent egészen, és valóságosan meg láthassa, mert nem lévén benne. avéteknek kívánsága, semmi meg nem homályosithattya. a lelki szemeket, a melyekel meg láthatni az Istent, az örök boldogságban.

K kitsodák azok. akik Isten fiainak neveztetnek?

F Azok abékeségesek., tudni illik, nem tsak azok akik a szívnek békeségét meg nyerték, meg gyözzvén rosz kívánságokat, meg tértek az Istenhez, és felebaráttyokkal. egyesek, hanem még azok is kik buzgosággal vannak azon, hogy másoknak is meg nyerjék azon békeséget, meg békéltetvén azokat kik egy másal. viszá vannak., az ilyenek Isten fiainak neveztetnek, mert követik a menyiben töllök lehet, az Isten fiát, aki is magát meg alázván. emberi testet vett magára, és meg holt, hogy az embereket meg békéltesse az Attyával.

K. kitsodák azok akik üldözést szenvednek az igazságért?

F Azok akik üldöztetnek a hitért, az igazságért, a jó erkölcsért, az Istenért, vagy az Anyaszent egyházért, az ilyenek mentől alázatosabbak, és mennél inkább üldöztetnek, és megvettnek a földön, annál nagyobb részeket vagy boldogságban, és annál inkább fel emeltetnek a dicsőségben.

K. A krisztus itt csak az Apostolinak, és csak az egyházi szolgáknak szól?

F Az Apostolinak úgy szól, mint az egész világ Doktorinak, és akik fundálták az Anyaszent egyházat. szól az egyházi szolgáknak, kik tartoznak másokot ezen igazságokra tanítani, eszerént vezérelni, és példát adni. de szól a hívőknek is, akiket jelenté a sokaság. ki ötet követé, azt akarja tehát hogy mindenek boldogságnak, és örömmel, tartssák, a midőn gyalázatot, üldözést, bestelenséget szenvednek, sőt még halált is, de az Istenért. az igazságért. és az Anyaszent egyházért, azt akarja, hogy midőn szenvednek örüljenek, mert mentől nagyobb lesz a szenvedés, annál nagyobb lesz a jutalom is, ugyan azért választotta az Anyaszent egyház a mai innepre a krisztus hegyen való prédikációját, mivel a szentek között mindenféle rendben lévők, és idősűek valának, a mai Évangélium pedig rövideden az ő élettyeket adja előnkben, hogy meg lássuk, hogy azért lettek szentek mert ezeket az igazságokat követték, és hogy csak azok boldogulnak, kik ezeket követik.

A HALOTTAK NAPJÁN

Imádság

Oh' Istenünk, a ki teremtetted, és megváltottad a hívőidet. bocsásd meg szolgáidnak, és szolgálóidnak, vétkeiket. úgy hogy, az Anyaszent egyháznak alázatos imádsága által, bocsánatot nyerhesenek, a melyet mindenkor ohajtották. tölled. a mi urunk J k

Epistola.

szent pál 1 cor. 15. 51.

Imé titkot mondom néktek, minnyájan fel támadunk ugyan, de nem minnyájan változtatunk el, egy pontban, egy szem pillantásban az utolsó trombitára, mert szól a trombita, és ahol fel támadnak, rothadatlanságba, és mi el változtatunk, mert a rothadandó rothadatlanságba kel öltözni, és ehalandóknak, halhatatlanságba kel öltözni, mikor pedig ez ahalando a halhatatlanságba öltözik akkor lésszen meg a beszéd, mely írva van, el nyelettett ahalál a győzedelemtől, hol vagy halál a győzedelmed, hol vagy halál a ösztönöd, ahalál a ösztöne pedig a bűn, a bűnnek ereje pedig a törvény, az Istennek pedig a hálá legyen, ki nékünk a győzedelmet adta a mi urunk Jesus krisztus által.

Magyarázat

K. Mit tanít nékünk a szent pál a midőn azt mondja hogy minnyájan fel támadunk, de nem minnyájan változunk el?

F Azt akarja velünk meg értetni, hogy kétféle fel támadás van, az egyik az életre, a másikat ahalálra, az 1. az a dicsőséges krisztus hasonlatosságában támadunk fel, az 2. hogy a véteknek testét az örökké való kinra tegyék, a választottak, a fel támadáskor meg változtatnak, mert ahalhatatlanságban, és a dicsőségben öltöztetnek, és hasonlítani fog az ő testek. a krisztus dicsőséges testéhez. de a gonoszok, meg nem változtatnak, és örökkön fogják. viselni, mind

testekben, mind lelkekben. avéteknek gyalázattát, filip. 3. 21. ajó, vagy a rossz életen válik el. ez akét féle fel támadás, és azt. ajó, vagy a rossz halál fogja követni, a jó halált, aditsőséges, és a boldog fel támadás fogja követni, és a rosszat, a nyomoruságos fel támadás.

K. Mit jelent a trombita a melyről szól az Apostol?

F Jelenti azt a jelt; a melyet fognak adni az Angyal szava által., és aki az örökös bíronak ítéletre hja mindnyájan ahalottakat.

K. Hogy kel azt meg nyerni, hogy ami testünk meg változtassék, és részünk lehesen a szentek győzedelmében?

F A munkában, és a penitencia tartásban kel élnünk, el kerülni a lágy, és a tunya életet. meg kel szívünket változtatni, el vonván, mind attól. ami romlando és halandó.

K. El leheté mostanában mondani, oh' halál hol vagyon. a te győzedelmed, oh' halál hol vagyon a te ösztönöd?

F Ezt nem lehet ez életben el mondani, a melyben még ahalál, és a vétek alatt vagyunk. nintsen még annak itt ideje hogy az ellenséget bosszontsuk. hanem magunkot meg aláztván, suhajtozunk. és rettegünk ahalál el jövetelén, vigyázni, és imádkozni kel, ellene állani a rossz kívánságinknak, utálnunk a véteket. inkább ahalálnál, ahalált úgy győzik meg, ha a vétek ellen harcolnak. és a vétek ellen úgy harcolnak. ha az Isten törvényt bé töltik szeretettel.

K Mit hozza ki szent pál abból. amit mond ahalálon való győzedelemtől?

F Azt hozza ki, hogy ahalálat kel adni Istennek, aki adja nekünk azt a győzedelmet. a krisztus által., neki kel tulajdonítani aditsőséget, mivel az. az ő kegyelmének ajándékja. azt pedig a krisztus által kel tselekedni, mivel az ő érdemiért adatik meg nekünk

K. Az Anyaszent egyház miért olvastatta a máj letzkét a halottak napján?

F Mert ahalottak. akikért könyörgünk a máj napon., olyan igazak, akik meg tisztítottak a purgatóriumban lévő szenvedéseket., akik várják aditsőséges fel támadásokat, az Anyaszent egyház azt is akarja előnkben adni. hogy ha részesülni akarunk a szentekkel. való fel támadásban. tartozunk a vétek ellen állani. hogy a győzedelmet vehessünk ahalálon, a melyet, a vétek hozta bé a világban.

Évangélium.

szent Jan. 5. 25.

Bizony bizony mondom néktek, hogy eljő az ora, és most vagyon, midőn ahalottak. meg hallják az Isten Fiának szavát, és akik hallják élnek, mert miképen az Atyának élete vagyon ő magában, azon képen adta a Fiúnak is, hogy élete legyen ő magában. és hatalmat adot neki, hogy ítéletet tégyen, mert embernek Fia, ne tsudályatok ezt, mert eljő az ora, melyben minnyájan. akik koporsókban vannak, meg hallják az Isten Fia szavát, és eljönnek akik a jokat tselekedtek, az életnek fel támadására, akik pedig gonoszokat tselekedtek, az ítéletnek fel támadására.

Magyarázat.

K. Micsoda fel támadásról szól az ur a máj Evangéliumban?

F Szól, szent Chrysostomus, és a több szent görög Atyák szerént, azokról ahalottakról akiket fel támasztotta ahalála előtt. és szent Agoston szerént. a bűnösöknek lelki fel támadásokról. akikkel

meg értette kegyelmének minden ható szavát. rossz szokásoknak koporsójában., és az után szól, az utolsó napon való fel támadásról., de először azt mondja. hogy eljő az ora, és el is jött. hogy meg hallják az halottak az Isten Fiának a szavát, amelyet arra az időre kel érteni a melyben ezeket mondá, az után pedig szól a közönségesen való fel támadásról., amely némelyeknek boldogságokra, némelyeknek pedig kárhozattokra lészen.

K. Hogy ha az ur itt azokról a haltakról szól, akiket halála előtt támasztotta fel, akar-é azzal., hogy úgy tekintsük azt a fel támasztást, mint olyan dolgot, amely jelentette. abünösöknek lelki fel támadásokat, akiket meg térítette.?

F Abban nem kel kételkedni, hogy a ne jelentette volna. azt a fel támasztást, amelyet mivel az olyan lelkekben. kik avéteknek koporsójában vannak. el temetve, mert mint hogy azok a lelki halottak., másnak szavát nem halhatták hanem csak az Isten Fiáét, ugyan csak az is támaszhatta fel őket az életre, az emberek haszontalanul szollanak nékik. hogy ha akristus nem szól. sziveknek., mind azon által a bünösnek halgatni a predikátorokat, akik arra rendeltettek hogy ki osztogassák kegyelmét., mivel a midőn a predikátor a testi füleinknek szól, ő szállja meg a szívet. és akaratot ad a meg térésre, és így irgalmaságát kérvén abünös, az üdvességét keresi.

K. Hogy mondhatni azt, hogy a Fiának élete vagyon magában. mert az Atyától vette azt.?

F Mert valamint hogy az Atya kezdete az életnek., úgy a Fiának is az öröktől fogva való születése által adta, hogy kezdete lenne az életnek valamint önnön maga, ez így lévén, az Isten Fiának. nem csak vagyon élete. mint ha abban csak részesülne. mivel hasonló lévén az Atyához, ő benne úgy vagyon. az életnek kut feje, valamint az Atyában, ő azt magában, és magától bírja, noha azt, az Atyától vegye.

K. A kristus Isten Fia lévén, hasonló az Atyához, mondja tehát az irás, hogy hatalmat vett tőle, hogy meg ítélje az embereket.?

F Ö Isten, s' ember lévén, egyszer mind, úgy mint Istennek, hatalma vagyon az embereket ítélni, valamint az Atyának, úgy mint ember magát meg alázza, és mi érettünk ahalálra hagyta magát ítéltetni az emberektől, az Isten hogy meg jutalmaztassa, ezt a meg foghatatlan alázatoságát, és igasságot tegyen néki, azt akarta, hogy úgy mint Embernek, hatalma lenne néki, ítélni az embereket, és mint hogy közönségesen való bestelenséget szenvedet a gyalázatos halál által, azért azal a hatalommal élyen is az egész világ láttára. annak idejében.

K. Az üdveztető miért szól olyan gyakorta az Évangéliumban. az utolsó ítéletről?

F Azért, hogy ha az ő hozánk való nagy jósága nem elegendő ók arra hogy ötet szeresük., leg aláb félljük az ő igasságát, és hogy az a félelem. magunkban szállítván minket, szeretettel szolgáljuk ötet. amái napon ahalottakról lévén emlékezet, az Évangéliumnak két féle dolgot kel oltani szívéinkben, először a félelmet, úgy tekintvén akristust mint bíránkot, másodsor a szeretetet. úgy tekintvén ötet mint üdveztetőnket. mint biro, rettegéssel szállja meg elméjüket agonoszoknak. szoknak. mivel kárhozattokra támasztja fel őket, és mint üdveztető. hálá adást és szeretetet ólt ajóknak elméjükben., mivel azt ígéri nékik, hogy az örök életre támasztja fel őket.

SZENT MÁRTON NAPJÁN

Imádság.

Oh'Istenünk látod hogy semi erőnk nem lévén, mi magunktól nem élhetünk. enged meg jóságodból., hogy ate bódog fő papodnak mártonnak esedezésiért meg oltamazztasunk minden nyomorusaginktól. ami urunk. J. k.

Epistola.

Eccli 44. és 45.

Magyarázat

K. Honnét vagyon ki véve amai letzke, és miért olvasák a mai napon?

F A máii letzke ki vagyon szedegetve. a Jesus Sirák könyvének negyven, négy, és negyven ötödik részeiből, a melyekből sok verseket válogattak. a szent Márton tiszteletére; azok betű szerént a régi igazakra értetodnek, fő képen Enokra, Noéra, Ábrahamra, Mojsesre. és Aaronra, de az Anyaszent egyház azokat szent Mártonra szabja igazágosan. mert azt el mondhatni., hogy magában foglalta azoknak anagy embereknek jó erkoltsöket.

K Mit mond aböls Énokrol?

F Azt mondgya hogy kedves volt Isten előtt, és szent pál azt mondgya, *hogy a hitért tettzet Istennek*, mert *hit nélkül lehetetlen néki tettzeni*. hebr. 11. 5. 6. és mint hogy az Anyaszent egyház ezt egy nagy püspökre fordittyta, meg mutattya ez apéllda, hogy az egyházi szolgák, kik hivatallyok szerént tartoznak meg engesztelni az Isten haragját, amidön anép ötet meg bántotta, és irgalmaságát kérni, szükséges azért, hogy az Istennek tessenek, valamint ez a pátriárka, mivel ugy engesztelik meg az ő haragját, ha ő magok nékie tettzenek, valamint szent Bernárd mondgya, *si non places, non placas*. hit nélkül pedig néki nem lehet tettzeni.

K. Mit mond aböls Noérol.?

F Azt mondgya. hogy igaznak taláztatot., minden test pedig a mint az irás mondgya, meg rontotta volt uttyát, és minnyáján az emberek rendeletlenségben estenek., hanem Noé volt meg békéltetője aharagnak annak idejében, mert az Isten el akarván öket veszteni az özön vizel, Noé, igazságáért meg békélteté véle avilágot, mert önnön magát meg szabaditván az özön vitzöl, az ő fiai meg népesíték aföldet, ebben ő példája az egyházi pásztoroknak, akik igazabbaknak kel lenni a midön az Isten haragja fel gerjed az emberekre, hogy azt meg engesztelhesék, az ő böszu állásának erejét meg álithassák. és meg békéltethesék véle abünösököt.

K. Mit mond az Ábrahám felöl?

F Azt mondgya hogy nem volt hozzája hasonlo. aki oly hüségel tartotta volna meg a felségesnek törvényét, aki engedelmeségéért méltó volt arra hogy az Isten szövetséget tenne véle, meg igérvén néki hogy Attya lenne sok számu népnek, és hogy meg áldaná az ő magvában. a földön lévő nemzettségeket. akristus által, akit az irás, Ábrahám fiának nevezi. a ki is valóságal avolt test szerént, ebből meg láttyák az egyházi szolgák, hogy mitsoda hüségel tartoznak lenni Istenhez, és példát adni anépnek, az ő törvényéhez valo engedelmeségről., így is nyerik meg anépnek akristus áldását, és kegyelmét, valamint szent Márton., így is lesznek attyok azoknak. a lelkeknek, akiket az Istennek szül az Apostol mondása szerént.

K. Mit mond Mojsesről?

F Azt mondgya. hogy fel magasztalta ötet akirályok előtt, tsudákot tétetvén véle farao előtt, ebből azt hozuk ki, hogy egy olyan pásztor aki valamely méltóságban emeltetett fel.. és akinek még nagyobnak kel lenni jó erkölcsiért. a királyok előtt, tsak egyedül amaga hivatalyában kel foglalatoskodni, el nem hagyván anyáját, valamint Mojses, és szent Márton., hogy a nagy urakat kerese, hanem tsak a midön az Isten küldi ötet, vagy ha a szükséges az Anyaszent egyházának.

K. kit rende az Isten. hogy anépnek papja lenne?

F Aaront, a Mojses bátyját választá Isten. hogy az Izrael népének fő papja lenne, jelenté tehát az Anyaszent egyház pásztorit, akiknek az Apostol tanítása szerént nem kel magoknak tulajdonítani ezt a tiszteletet. se magokat ártani, illyen nagy hivatalban. hanem hogy arra hivatassanak valamint Áaron. mivel a kristus maga. Isten Fia lévén., nem ditsoította magát hogy fő pap lenne, hanem azt az Attyától vette, a ki ötet a Melkisedek rendi szerént való örökös papnak nevezi. hebr. 5. 4. 5. 6.

K. Mitsoda oktatást vehetünk amái letzkéből.

F Azt az oktatást, hogy Isten előtt járjunk, és néki tessünk valamint Énok, az az, hogy az Isten szerént élyünk, és mindenekben ahitnek világosága szerént járjunk, kerüllyük a meg romlot világot valamint Noé, az igasságban, és a szenttségben tölttsük egész életünket, kövesük az Ábrahám engedelmeségit, követvén mind azt, valamit az Isten kíván töllünk. nékie áldozván mind azt, valamit leg inkább szeretünk, valamint ez a patriárka, aki néki áldozá egyetlen egy fiát, és valamint az Isten maga ahalálra adá kedves Fiát. büneink botsánattyáért. és vessük magunkot az ő akarattya alá, valamint Mojses. és Aaron.

Évangyélium.

szent luk. 11. 33.

Senki gyertyát nem gyujt, s'arejtékbeteszi, se avéka alá, hanem agyertya tartora, hogy akik bé mennek, lássák avilágoságot, ate testednek gyertyája ate szemed, ha ate szemed egy ügyü lészen, az egész tested világos leszen, ha pedig álnok lészen, ate tested is setétes lészen, meg lássad azért, hogy avilágoság mely benned vagyon, setettsé ne legyen., ha azért ate egész tested világos, lészen, nem lévén benne valamely setétségnek része, világos leszen egészen, és mint a fényességnek gyertyája, meg világosít téged

Magyarázat.

K. Mire tanit minket akristus alámpásrol való példa beszédben.

F Ez a hasonlatosság arra tanit hogy az Istennek josága meg gyujtván lámpásunkot. az az, okosságunkot, meg világosítván minket ahitnek világosáigival. tartozunk másokat világosítani jó tselekedetinkel, és jó életünkkel, és jó példát adni mindennek, az Anyaszent egyháznak fő papjai, és szolgálai. tartoznak a Évangyélium világoságit hinteni anépre. és tiszta tanításit avallásnak, még jó példájokal is, mivel a kristus azt akarja, hogy ők legyenek avilágnak világosítottói.

K. Mire tzéloz az ur az egy ügyü szemnek hasonlításában?

F Azt akarja velünk meg értetni hogy a szándék amellyel munkálodunk. olyan a külső tselekedetekben. valamitsodás a szem atestnek., és hogy ami tselekedetink, anyiban jók, vagy roszak., amenyiben a szándék jó, vagy rosz, szent Agoston szerént atselekedetek tiszták és kedvesek Isten előtt, ha azokat egy ügyü szivel tselekeszik az Istenért. és ahozzája való

szeretetért. csak az Isten tehet ítéletet akülső szándékjokrol azoknak. kik ötet szolgállják. de ki ne rettegne az irásnak ezen szavaira. *hog az ember nem tudgya ha szeretetre méltóé vagy haragra.?*

K Mivel kel bé fejezni mind azt a mit mondottunk.?

F Azzal, hogy a ki, jó tselekedeteit nem a szeretettel valo élő hitnek szándékjával miveli, bizonyos lehet abban. hogy minden jó tselekedete setétes, és homályos, avétkék miat, a melyeket a magunkhoz valo szeretet okozza. Aug. lib 4. Contr Juli C. 3.

K. Mit tésznek ezek az utolso szók. *meg lássad azért hogy a világóság mely benned vagyon. setettsé ne legyen?*

F Azt teszik, hogy ahitnek kel igazgatni szándekunkot, szent Agoston szerént. és kalauzunknak lenni a mennyei uton. arra vigyázunk tehát hogy azt meg ne homalyosittsa a haszon keresés, arosz kívánság, vagy az emberí okoskodás, mivel ha az indulat rossz, a tselekedeteket is meg ronttya, söt még az olyanokat is, a mellyek magokban ígen jók.

Gloria in Excelsis Deo.